A BUDAPESTI

KIRÁLYI MAGYAR TUDOMÁNY-EGYETEM

ALMANACHJA

MDCCCXCVIII–XCIX. TANÉVRE.

Hörp Hönyt.
1898-99
Sérete

BUDAPEST,

NYOMATOTT A MAGYAR KIRÁLYI TUD.-EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN.

1899.

Leltári szám: R 29127

TÖRTENETI VISSZAPILLANTÁS.

A királyi magyar tudomány-egyetemet eredetileg Pázmány Péter bibornok-primás 1635 május 12-ikén, ú. m. a Hittudományi és Bölcsészettudományi karral, Nagy-Szombatban alapította és a Jézus-társaságra bizta.

Alapítványlevelét II. Ferdinánd római császár és magyar király 1635 október 18-án kelt aranypecsétes kiváltságlevelével megerősítette, és a nagyszombati főiskolát a római szent birodalom és más egyetemek szokásos jogai s szabadalmaival császári és királyi hatalmánál fogva felruházta.

Ünnepélyes megnyitása az alapító bibornok által azon évi november 13-án Dobronoky György nagyságos rector alatt történt.

A Hittudományi és Bölcsészettudományi karhoz 1667. a Jogtudományi járult, mely Losy Imre és Lippai György primásoknak e czélú hagyományaiból, végrendeleti végrehajtóiknak január 2-án kelt oklevele által, négy tanszékkel alapíttatott és azon hó 16-án ünnepélyesen megnyittatott.

A három karból állott egyetemet felséges Mária Terézia királyi oltalma és igazgatása alá vette, kir. kegyúri jogánál fogva az 1748. évi XII. t.-cz. értelmében 1769 julius 17-én a földvári apátság jószágaival megadományozta, a fennállott karokhoz az Orvosit kapcsolta, a tanszékek, tantárgyak számát öregbítette és egyetemünknek új tanterv szerinti átalakítását 1769 deczember 14-én elrendelte.

Az új intézkedések 1770 október 29-én kiadatott szabályzat nyomán, az 1770—71. tanév kezdetén léptek életbe, a midőn az Orvosi kar is megkezdette tanításait.

A Jézus-társaságnak 1773-ban történt feloszlatása után, melynek tagjai a Hittudományi és Bölcsészeti tanszékeket látták el, felséges Mária Terézia 1774 augusztus 19-én kelt elhatározásával azon rend nagyszombati társodájának minden ingatlan és ingó javait, névszerint a turóczi prépostság uradalmait és a bozóki prépostság jószágainak felét az egyetemnek adományozta és az adománylevelet törvényes alakban 1775 február 13-án kiadatta.

1777 február 10-én az egyetemnek áttételét az ország középpontjára, Budára, elrendelvén, azon évi augusztus 24-én az előadások Nagy-Szombatban végleg befejeztettek és Budán novemberben, az azon évben közzétett tanulmányi rendszer szabályai szerint megkezdettek.

A közel három évig működött egyetem szervezete- s intézeteinek teljes befejezése után, 1780 junius 25-én, másodalapítónéja koronázásának negyvenedik évforduló napján, országos ünnepélylyel beiktattatott és a felséges királyné azon évi márczius 25-én kelt nagy szabadalomlevele kihirdettetett.

Ezen okmányban az egyetem régibb jogai, kiváltságai, alapítványai ismételve megerősíttettek és öregbíttettek, alapértékei a budai királyi várpalota és melléképületei tulajdonával, a pécsváradi, nemkülönben a tanulmányi alapnak átengedett znióváraljai, háromszlécsi és bozóki féluradalom fejében, a szegzárdi apátság jószágaival gazdagíttatott.

II. József 1783 deczember 9-én kelt rendelete folytán az egyetem az 1784-iki tanév után Pestre költözött, és tanítását e városban azon évi novemberben, hittudományi kara azonban csak 1786-ban a pesti egyetemes papnövelde megalapíttatása után kezdette. Annak feloszlatása után 1790-ben a hittani leczkék ismét megszüntek és egyetemünk csak három karból állott.

Ferencz király 1804 január 20-án új adománylevele által a szegzárdi apátságra nézve 1780-ban elrendelt, de teljesedésbe nem ment cserét megszüntetvén, az egyetemet a tanulmányi alapnak átengedett régi birtokaiba visszahelyezte.

Ugyanazon fejedelem 1804-ben a központi papnöveldét feléleszt-vén, a hittudományi kar 1805. évben ismét testvérkaraihoz járult.

Jelenleg az egyetemi alapérték ingatlan jószágai: a dunaföldvári uradalom Tolnamegyében, a pécsváradi Baranyában, a sellyei Pozsony és Nyitrában, a znióváraljai Turócz- és Nyitramegyében, mely uradalmak összesen 11.901 hold szántóföld, rét stb. és 20.874 hold erdőből állnak. A bozóki uradalom fele 1874. évben, peregyezség folytán, az esztergomi papnöveldének 117.500 pengő forintnyi földtehermentesítési kötvényekért engedtetett át, mely összeg kiegészítéséül a bozóki uradalom földtehermentesítési tőkéjéből még 117,499 pengő forintnyi értékű kötvények az egyetemnek jutottak.

A znióváraljai uradalomhoz tartozó szolkai és a háromszlécsi jószágtestek csekély jövedelmezésök miatt 1874. és 1875. évben, az előbbi 1 200 forintért, az utóbbi 61.000 forintért, a körmöczi papirmalom pedig 15.000 forintért adattak el.

Az egyetem rendes szükségletei 1897. évre 866.670 frtot o. é. tesznek; alapértékének tiszta jövedelme 284.749 frt o. é.

Az 1791. évben kiküldött országos választmány munkálata alapján készült 1806. évi tanulmányi rendtartás (Ratio Educationis) a bekövetkezett tanévben lépett életbe, és lényegében 1848-ig a tanszervezet szabályául szolgált.

Az 1848. évi XIX. törvényczikk az egyetemet közvetlenül a közoktatásügyi miniszter hatósága alá helyezte és a tanszabadság elvét mondotta ki.

Az annak megfelelő részletes intézkedések utóbb közrebocsátott szabályrendeletek által történtek.

1848. ÉVI

XIX. TÖRVÉNYCZIKK.

1. §. Az egyetem egyenesen a közoktatásügyi miniszter hatósága alá rendeltetik.

Ő Császári és Apostoli Királyi Felségének

MAGYAR VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERE

NAGYMÉLTÓSÁGÚ

Dr. WLASSICS GYULA úr.

EGYETEMI TANÁCS.

Rector Magnificus.

MIHALKOVICS GÉZA, orvos-sebészdoctor, szemész és szülészmester, az anatomia és fejlődéstan nyilv. rendes tanára, a III. oszt. vaskoronarend lovagja, az anatomiai épület s az I. sz. anatomiai intézet és gyűjteménytár igazgatója, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja, a budapesti fogász-egyesület tiszteleti, a budapesti kir. orvosegylet és közegészségi egyesület alapító, a természettudományi társulat örökítő és választmányi, és a magyar orvosi könyvkiadótársulat igazgatósági tagja, az orvostudományi karnak volt decánja, ezen kir. tudomány-egyetemnek ezidei rectora. *Anatomiai intézet. IX., Tüzoltó-utcza 58. sz.* (Rendkívüli tanárrá neveztetett 1875-ben; nyilvános rendes tanárrá 1878-ban.)

Prorector.

HERCZEGH MIHÁLY, a jogi tudományok doctora, köz- és váltó ügyvéd, a polgári törvénykezés nyilvános rendes, a magyar magánjog jogosított tanára, az I. és II. alapvizsgálati, a jogtudományi államvizsgálati, az orsz. jogász-egylet és a Sz. István-társulat igazgató-választmányának tagja, az orsz. nemzeti szövetség elnöke, a jog- és államtudományi karnak két izben volt decánja, ezen kir. tudomány-egyetemnek ezidei prorectora. *Molnár-utcza 24. sz.* (Nyilv. rk. tanárrá neveztetett 1870-ben, rendes tanárrá 1872-ben.)

Decánok.

BREZNAY BÉLA, a hittudományok doctora, a keresztény erkölcstudomány nyilv. rendes tanára, esztergom-főegyházmegyei áldozópap, pápa ő szentségének titkos kamarása, a budapesti érseki szentszékben biró, a Szent István-Társulat választmányának, valamint tudományos

és irodalmi osztályának, úgyszintén az aquinói Szent Tamás-Társaságnak tagja, a párisi „Société Bibliographique“ levelező tagja, a Szent-László-társulatnak választmányi, az országos Pázmány-egyesületnek rendes és választmányi tagja, a Mensa Akadémia tiszteletbeli elnöke, a Szent-Imre-egyesület választott védnöke, a „Religio Vallás“ szerkesztője, az egyetem volt rectora, a hittudományi karnak ismételten decánja. *Bajza-utcza 14. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1876-ban.)

Nagy Ferencz, magyar királyi udvari tanácsos, a jogi tudományok doctora, a kereskedelmi és váltójog nyilvános rendes tanára, a jogtudományi államvizsgálati és a gyakorlati birói vizsgálati bizottság tagja, a magyar tudományos Akadémia, a budapesti kereskedelmi és iparkamara levelező, a magyar jogászgyülés és a magyar jogászegylet választmányi tagja, a párisi „Société de législation comparée“ magyarországi levelezője, a magyar általános polgári törvénykönyvet előkészítő bizottság tagja, a kolozsvári egyetem jog- és államtudományi karának volt decánja és prodecánja, jelenleg egyetemünk jog- és államtudományi karának decánja. *Calvin-tér 2. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá kineveztetett a kolozsvári egyetemhez 1881 október 26-án; a budapesti egyetemhez 1890 szeptember 6-án.)

Klug Nándor, orvos-sebészdoctor, szülészmester, az élettan nyilvános rendes tanára, az élettani intézet igazgatója, a kolozsvári tudomány-egyetemen az élet- és szövettan volt nyilvános rendes tanára és orvosi karának volt jegyzője, decánja és prodecánja, ugyanazon egyetem volt rectora és prorectora, a magyar tudományos Akadméia rendes és az „Akademia Medico-Fisico Fiorentina“ levelező, a budapesti kir. orvosegyesület és a kir. m. természettudományi társulat alapitó tagja, valamint az orsz. közegészségügyi egyesület orvosi szakának elnöke és a budapesti kir. orvosegyesület választmányi, az erdélyi muzeumegylet rendes tagja s orvostermészettudományi szakosztályának volt titkára és elnöke, a magyar orvosi könyvkiadótársulat igazgatósági tanácsának tagja és a budapesti egyetemi orvostanhallgatók segélyegyletének dísztagja, az orvostudományi karnak decánja. *Eszterházy-utcza 5/7. sz.* (A budapesti egyetemre nyilvános rendkívüli tanárrá kineveztetett 1877-ben; a kolozsvári Ferencz József-tudomány-egyetemre nyilvános rendes tanárrá 1878-ban; végre a budapesti tudomány-egyetemre nyilvános rendes tanárrá 1891-ben.)

Fröhlich Izidor, a bölcsészeti tudományok doctora, az elméleti természettan nyilvános rendes, a kisérleti természettan jogosított, a középtanodai tanárképző-intézet tanára, az orsz. tanárvizsgáló-bizottság, a

magyar tudományos Akadémia rendes, állandó mathematikai és természettudományi bizottságának, az országos közoktatási tanács tagja, a királyi magyar természettudományi társulat, a mathematikai és physikai társaság örökítő és választmányi, az erdélyi „Verein für Naturwissenschaften“ levelező tagja, a glasgow-i egyetem tiszteleti doctora, a bölcsészet hallgatókat segitő-egyesület dísztagja, a bölcsészettudományi karnak öt éven át volt jegyzője s jelenleg másod izben decánja. *Eötvös-utcza 26/c. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1878-ban; nyilvános rendes tanárrá 1885-ben.)

Prodecánok.

Rapaics Rajmund, a hittudományok doctora, egri főegyházmegyei áldozár, t. udvari káplán, az egyháztörténelem nyilvános rendes tanára, a Szent István-társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja, a hittudományi karnak négy izben volt decánja. *Muzeum-körút 37. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1880-ban.)

Zsögöd Benő, az összes jogi tudományok doctora, hites közés váltóügyvéd, a budapesti magyar királyi tudomány-egyetemen a magyar magánjog nyilvános rendes s a magyar bányajog előadó tanára, a jogtudományi államvizsgálati bizottság beltagja, ugyanezen bizottságnak volt másodelnöke és elnöke, a birói gyakorlati vizsgálati bizottságnak tagja, az igazságügyi magyar királyi ministerium kebelében a magyar általános magánjogi törvénykönyv előkészítése czéljából legfelsőbb helyen jóváhagyott szervezettel létesített állandó bizottságnak szerkesztő beltagja, a magyar jogász-egylet igazgató-választmányának tagja, a nagyváradi királyi jogakadémián a polgári törvénykezés, váltó- és kereskedelmi jog volt nyilvános rendes, a kolozsvári magyar királyi Ferencz József tudomány-egyetemen az ausztriai polgári magánjog volt nyilvános rendkívüli tanára, ugyanezen intézeteken a jogtudományi államvizsgálati bizottság volt beltagja, a budapesti magyar királyi tudomány-egyetemen a jog- s államtudományi karnak az 1897/98 tanévben volt decánja és tanártestületi elnöke, ezen évben prodecánja, magyar királyi udvari tanácsos. *I., Fehérvári-út 32. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett a kolozsvári egyetemhez 1887-ben; nyilvános rendes tanárrá ezen egyetemhez 1890-ben.)

Ajtai K. Sándor, orvosdoctor, a törvényszéki orvostan nyilvános rendes tanára s az egyetemi törvényszéki orvostani intézet igazgatója, a budapesti m. kir. törvényszék orvosi szakértője s a fővárosi

államrendőrség boncznoka, az országos közegészségügyi egylet választmányi, a magyar jogászegylet börtönügyi bizottságának, a kir. orvos-egyesület, a kir. természettudományi, a kolozsvári orvos-természettudományi társulatok tagja, a kolozsvári m. kir. tudomány-egyetemen az általános kór- és gyógytan s az egyetemes gyógyszertan, utóbb a törvényszéki orvostan és orvosi rendészet volt nyilvános rendes tanára és a törvényszéki orvostan jogkari előadója, az egyetem orvosi karának négy izben volt decánja és prodecánja s ugyanazon egyetem volt rectora és prorectora, egyetemünk orvosi karának ismételten decánja és elnöke s e. i. prodecánja. *Üllői-út 93. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett Kolozsvárra 1872-ben; nyilvános rendes tanárrá ugyanott 1873-ban; nyilvános rendes tanárrá Budapestre 1882-ben.)

Ponori Thewrewk Emil, bölcsészetdoctor, a classica-philologia nyilvános rendes tanára, a classica-philologiai szeminárium és a görög philologiai muzeum igazgatója, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja s classica-philologiai bizottságának előadója, a budapesti philologiai társaságnak huszonötödik izben elnöke, a Kisfaludy-társaságnak, a florenci Società Italiana per la difusione e l'incoraggiamento dei studi classici-nak, az angolországi „Gypsy Lore Society"-nak, a m. kir. természettudományi társulatnak, a magyar zeneművelő társaságnak, a magyar paedagogiai társaságnak, a Műbarátok körének rendes tagja, a Berliner Gesellschaft für das Studium der neueren Sprachen levelező tagja, az országos közép-iskolai tanár-egyesületnek s a bajai önképző-körnek tiszteletbeli tagja, volt a magyar néprajzi társaságnak választmányi tagja, az országos középiskolai tanárvizsgáló-bizottságnak tagja, a középiskolai tanárképző-intézetnek tanára stb., a bölcsészettudományi kar, a budapesti egyetemi bölcsészethallgatók segítő-egyesületének díszes tagja, decánja. *Tárnok-utcza 12. sz.* (Rk. 1874; ny. r. tanárrá nevezetett 1877.)

TUDOMÁNYKAROK.

I. Hittudományi kar.

Decán és elnök.

Breznay Béla (l. Egyetemi Tanács).

Nyilvános rendes tanárok.

Bita Dezső, a hittudományok doctora, az alap-hittan nyilvános rendes tanára, szent-benedekrendi pannonhalmi áldozár, Szent Margitról nevezett bélai címzetes apát, a budapesti érseki szentszékben biró, pannonhalmi főapátsági szentszéki ülnök, a Szent István-társulat kiadványainak egyházi censora, tudományos és irodalmi osztályának tagja, a hittudományi karnak négy izben volt decánja, az egyetem volt rectora. *Borz-utcza 6. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1868-ban.)

Klinger István, a hittudományok doctora, szentszéki ülnök, a lelkipásztorkodástan nyilvános rendes tanára, rozsnyói egyházmegyei áldozár, a Szent-Háromságról nevezett siklósi címzetes apát, az egyetemnek volt rectora, a hittudományi karnak három izben volt decánja. *Ferencz-körút 34. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1870-ben.)

Berger Ev. János, a hittudományok doctora, az ó-szövetségi tanulmányok s értelmezéstan, szentirás-magyarázat s héber nyelv nyilvános rendes tanára, esztergom-főegyházmegyei áldozár, s cz. jászti apát, a vaskorona-rend lovagja, a jog- és államtudományi karban az egyházjog doctori szigorlatoknál vizsgáló és primás-érseki megbizott, a budapesti VI. ker. polgári tanítónőképezdével kapcsolatos állami felsőbb „Erzsébet-nőiskolá"-nak, a VII. ker. állami főgymnasiumnak, s a VIII. ker. m. kir. tanárképző-intézeti gyakorló főgymna-

siumnak érseki biztosa, a budapesti érsekhelynöki szentszék ülnöke, a Szent István-társulat alapító s választmányi, az aquinói Szent Tamásról nevezett bölcsészettudományi társaság, valamint a Szent László-társulat s a Vöröskereszt-egylet alapító, az országos Pázmány-egyesület alapító és rendes, a budapesti philologiai társaság rendes tagja, a hittudományi karnak két izben volt decánja, ezen egyetemnek volt rectora és volt választott prorectora. *Liliom-utcza 35. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1874-ben.)

Breznay Béla (l. Egyetemi Tanács).

Rapaics Rajmund (l. Egyetemi Tanács).

Kanyurszky György, bekebelezett hittudományi doctor, a keleti, ú. m. az arab, szyr és chald nyelvek nyilvános rendes, a hittudomány-bölcselet jogosított tanára, kalocsa-főegyházmegyei áldozár. *Ferencz-körút 18. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1882-ben; nyilvános rendes tanárrá 1886-ban.)

Kisfaludi Kisfaludy Á. Béla, a hittudományok doctora, az ágazatos hittan nyilvános rendes tanára, győr-egyházmegyei áldozár, Szentlélekről címzett dienesi prépost, a vaskorona-rend lovagja, t. udvari káplán, szentszéki ülnök, a Szent István-társulat alelnöke és tudományos és irodalmi osztályának tagja, az országos közoktatási tanács előadó-tanácsosa, az erdélyi kath. irodalmi társaság tiszteletbeli, a budapesti philologiai társaság rendes tagja, a hittudományi karnak ismételten decánja. *VIII., Szentkirályi-utcza 28. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1887-ben.)

Demkó György, a hittudományok doctora, egri főegyházmegyei áldozár; a Szent István-társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja; az egyházjog nyilvános rendes tanára. *Szervita-tér 6. szám.* (Nyilv. rendes tanárrá neveztetett 1898-ban.)

Székely István, a hittudományok doctora, az új-szövetségi szentirástan nyilv. rendes tanára, nagyvárad-egyházmegyei áldozár és szentszéki ülnök, a Szent István-társulat tudom. és irod. osztályának s az aquinói Szent Tamás-társaságnak tagja. (*VIII., Szentkirályi-utcza 28. sz.* (Nyilv. rendes tanárrá neveztetett 1898-ban.)

Rendkívüli tanár.

Kiss János, a hittudományok doctora, a hittudományra előkészítő bölcseleti propaedeutika nyilvános rendkívüli tanára, csanád-egyházmegyei áldozár, a pápa ő szentsége tiszteletbeli kamarása, az aquinói Szent Tamás-társaság alelnöke, a Szent István-társulat

tudományos és irodalmi osztályának, a szegedi Dugonics-társaságnak és a m. kir. természettudományi társulatnak rendes, az erdélyi irodalmi egylet tiszteletbeli tagja, a Bölcseleti Folyóirat és a Hittudományi Folyóirat szerkesztője és kiadója. *VII., Rottenbiller-utcza 5/a.* (Magántanárrá képesíttetett 1891-ben; nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1898-ban.)

Tanár-helyettesek.

PURT IVÁN, bölcsészeti és bekebelezett hittudományi doctor, esztergom-főegyházmegyei áldozópap, pápa ő szentségének tiszteletbeli kamarása, a budapest-központi papnevelő-intézet tanulmányi felügyelője és könyvtárnoka, a budapesti érseki szentszék házasságvédője, egyházmegyei censor, a budapesti Szent Vincze-egyesület alelnöke, a Szent László-társulat és az aquinói Szent Tamás-társaság titkára. *A központi papnevelő-intézetben.*

GLATTFELDER GYULA, a hittudományok doctora, esztergom-főegyházmegyei áldozópap, a budapesti központi papnevelő-intézet tanulmányi felügyelője. *A központi papnevelő-intézetben.*

II. Jog- és államtudományi kar.

Decán és elnök.

NAGY FERENCZ (l. Egyetemi Tanács).

Nyilvános rendes tanárok.

LECHNER ÁGOSTON, a jogi tudományok doctora, a magyar közjog és közigazgatási jog nyilvános rendes tanára, a jog- és államtudományi kar volt decánja, a tudomány-egyetem volt rectora, főrendiházi tag. *Váczi-utcza 9. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1869-ben.)

HAJNIK IMRE, a jogi tudományok doctora, az egyetemes európai és hazai jogtörténelem nyilvános rendes tanára, ministeri tanácsos, a magyar tudományos Akadémia rendes, a magyar történelmi társulat igazgató-választmányi, az államvizsgálati bizottság államtudományi osztályának, valamint az I-ső és II. alapvizsgálati bizottságnak tagja, a jog- és államtudományi karnak volt decánja, az egyetem volt rectora. *Trefort-utcza 2. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1872-ben.)

Herczegh Mihály (l. Egyetemi Tanács).

Sághy Gyula, a jogi tudományok doctora, köz- és váltóügyvéd, az osztrák polgári jog nyilvános rendes s az egyházi és római jog jogosított tanára, az első alapvizsgálati bizottság s az államtudományi államvizsgálati és a jogtudományi államvizsgálati, valamint a magyar jogászgyülés állandó bizottságának s a magyar általános magánjogi törvénykönyv előkészítő bizottságának tagja, a jog- és államtudományi kar volt decánja, országgyülési képviselő. *Zöldfa-utcza 39. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1872-ben.)

Vécsey Tamás, az összes jogi tudományok doctora, a római jog nyilvános rendes tanára, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja, hites köz- és váltóügyvéd, az I-ső és II. alapvizsgálati bizottságnak tagja, a magyar jogászegylet alelnöke, az irodalmi kérdésekben véleményező országos bizottságnak, az országos közoktatási tanácsnak tagja, egyházkerületi tanácsbiró, a jog- és államtudományi karnak ismételten volt decánja. *Muzeum-utcza 3. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá lett 1864-ben; ide kineveztetett 1875-ben.)

Láng Lajos, a jog- és államtudományok doctora, a statisztika nyilvános rendes s a nemzetgazdaság, pénzügytan és pénzügyi jog jogosított tanára, a II. alapvizsgálati, az államtudományi államvizsgálati bizottság tagja, v. b. t. tanácsos, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja és a magyar tudományos Akadémia nemzetgazdasági és statisztikai bizottságának és a magyar közgazdasági társaságnak elnöke, az „Institut International de Statistique“ rendes tagja, a m. kir. pénzügyministerium volt államtitkára, a Lipót-rend középkeresztese, országos képviselő, a jog- és államtudományi karnak két izben volt decánja. *Vigadó-tér 1. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1882-ben.)

Antal Gyula, a jog- és államtudományok doctora, köz- és váltóügyvéd, az egyházjog nyilvános rendes és az ausztriai magánjog jogosított tanára, Pécs sz. kir. város, úgy a siklósi kerületnek két izben és a dárdai kerület volt képviselője, az ügyvédi vizsgáló-bizottságnak úgy az első alap- és a jogtudományi államvizsgálat tagja, az államtudományi állámvizsga elnöke, a jog- és államtudományi karnak két izben volt decánja. *Damjanich-utcza 33. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1885-ben.)

Kováts Gyula udvari tanácsos, az összes jogi tudományok doctora, hites köz- és váltóügyvéd, volt kir. itélő táblai biró, az egyházi jog nyilvános rendes tanára, a magyar tudományos Akadémia levelező s történelmi bizottságának rendes tagja, a magyar jogász-

egylet igazgató-választmányának, a gyakorlati birói vizsga, az államtudományi s a jogtudományi államvizsgálati bizottság tagja, a jog- és államtudományi kar volt decánja. *József-utcza 9. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1888-ban.)

Bochkor Károly, a jogi és állami tudományok doctora, az államszámviteltan nyilvános rendes tanára, az államtudományi és számviteltani állami vizsgáló-, valamint a fő- és székváros törvényhatósági bizottságának tagja, a joghallgatókat segítő egyesület tiszteletbeli tagja, tanár a m. kir. József-müegyetemen és a póstatávirótanfolyamon, pénzügyministeri volt számtanácsos. *VI., Városligeti-fasor 14. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1881-ben; nyilvános rendessé 1889-ben.)

Földes Béla, a jogi tudományok doctora, a nemzetgazdaságtan és pénzügytan nyilvános rendes, a statisztika jogosított tanára, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a II. alapvizsgálati bizottság, a jog- és az államtudományi államvizsgálati bizottság, az országos statisztikai tanács és a magyar tudományos Akadémia nemzetgazdasági és statisztikai bizottságának, az „Institut International de Statistique" és a „British Economic Association" tagja, a jog- és államtudományi kar volt decánja. *Zerge-utcza 27. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1882-ben; nyilvános rendessé 1889-ben.)

Zsögöd Benő (l. Egyetemi Tanács).

Nagy Ferencz (l. Egyetemi Tanács).

Timon Ákos, a jog- és államtudományok doctora, a magyar alkotmány és jogtörténet nyilvános rendes, az egyetemes európai jogtörténet és az egyházjog jogosított tanára, ministeri tanácsos, ő császári és királyi fensége József Ágost főherczeg jogi oktatásának vezetője, a Szent István-társulat igazgató-választmányának, valamint tudományos és irodalmi osztályának, és az államtudományi államvizsgálati bizottság tagja, az országos kongrua-bizottság előadója, az I-sö és II-dik alapvizsgálat tagja. *Szentkirályi-utcza 39. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1891-ben.)

Mariska Vilmos, a jog- és államtudományok doctora, köz- és váltóügyvéd, a pénzügytan és magyar pénzügyi jog nyilvános rendes tanára, a második alapvizsgálati bizottságnak elnöke, a jog- s az államtudományi államvizsgálati bizottságnak és Abaúj-Tornavármegye törvényhatósági bizottságának tagja. *Lónyay-utcza 7. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1891-ben.)

Concha Győző, a jogi tudományok doctora, a politikai tudományok nyilvános rendes tanára, a magyar tudományos Akadémia

levelező tagja. *Muzeum-utcza 19. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá kineveztetett a kolozsvári egyetemhez 1872-ben; nyilvános rendes tanárrá 1874-ben; a budapesti egyetemhez 1892-ben.)

Schwarz Gusztáv, magyar királyi udvari tanácsos, a jogi tudományok doctora, hites ügyvéd, a római jog nyilvános rendes tanára, az első alapvizsgálati bizottság, a magyar jogászegylet igazgató-választmányának tagja, a magyar általános magánjogi törvénykönyvet szerkesztő bizottság beltagja. *Károly-körút 26. sz.* (Nyilv. rendes tanárrá neveztetett 1894-ben.)

Nyilvános rendkívüli tanárok.

Szentmiklósi Márton, jogdoctor, hites ügyvéd, a római jog nyilv rendkívüli tanára, az első alapvizsgálati bizottság tagja. *Arena-út 58.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá kineveztetett 1894 szeptember 1-én.)

Fayer László, a jogi tudományok doctora, ügyvéd, a büntetőjog és a bünvádi eljárás nyilvános rendkívüli tanára, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a jogtudományi államvizsgálati bizottság tagja, a Jogtudományi Közlöny szerkesztője, a Magyar Jogászegylet titkára, a jogászgyülés állandó bizottságának tagja. *Zöldfa-utcza 31. sz.* (Címzetes rendkívüli tanárrá neveztetett 1886-ban; nyilvános rendkívüli tanárrá 1895-ben.)

Király János, a jogi tudományok doctora, hites ügyvéd, a magyar alkotmány és jogtörténelem és az európai jogtörténelem nyilvános rendkívüli tanára, Pozsony sz. kir. város volt tiszteletbeli ügyésze, tartalékos m. kir. honvédszázados-hadbiró, a jogtudományi államvizsgálati és az első alapvizsgálati bizottság tagja. *VII., Nefelejts-utcza 56. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1896-ban.)

Pikler Gyula, az államtudományok doctora, a jog- és állambölcselet, a nemzetközi köz- és magánjog, a jog- és államtudományi encyclopaedia nyilvános rendkívüli tanára, a jogbölcseleti és összehasonlító jogtudományi szeminárium vezetője, a második alapvizsgálati bizottság tagja. *Szentkirályi-utcza 22. sz.* (Címz rendkívüli tanárrá neveztetett 1891-ben; nyilv. rendkívüli tanárrá 1896-ban.)

Csarada János, a jogi tudományok doctora, az európai nemzetközi köz- és magánjog, a bölcseleti jog s az államtudományi encyclopaedia nyilvános rendkívüli tanára, a második alapvizsgálati és az államtudományi államvizsgálati bizottságok tagja, ő cs. és kir. fensége József Ágost főherczeg volt jogi tanára. *Szerb-utcza 9. sz.* (Címzetes rendkívüli tanárrá neveztetett 1891-ben; nyilvános rendkívüli tanárrá 1896-ban.)

Kmety Károly, a jog- és államtudományok doctora, a magyar közigazgatási jog nyilvános rendkívüli tanára, a jogtudományi és államtudományi vizsgálati és a II. alapvizsgálati bizottság tagja, köz- és váltóügyvéd, m. kir. szkv. honvédhadnagy. *VIII., Mária-Terézia-tér 2.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá kineveztetett 1896-ban.)

Címzetes rendkívüli tanárok.

Csillag Gyula, a jogi tudományok doctora, hites ügyvéd, a telekkönyvi rendtartásnak és a perenkívüli eljárásnak címzetes rendkívüli tanára, a Magyar Földhitelintézet jogi előadója, a magyarországi telekkönyvvezetők orsz. egyesületének tiszteletbeli, a jog- és államtudományi államvizsgálati bizottságok és a párisi „Société de legislation comparée“ tagja. *József-körút 47. sz.* (Címzetes rendkívüli tanárrá neveztetett 1884-ben.)

Neumann Ármin, a jogi tudományok doctora, ügyvéd, a kereskedelmi jog címzetes rendkívüli tanára, országgyülési képviselő, a jogtudományi államvizsgálati bizottság tagja, a szabadalmi ügyvivők vizsgáira kiküldött ministeri biztos. *Andrássy-út 5. sz.*

Magántanárok képviselői:

Melichár Kálmán (l. Magántanárok).
Kovács Gyula (l. Magántanárok).

Magántanárok:

Dobránszky Péter, jog- és bölcsészetdoctor, a statisztika egyetemi magántanára, volt országgyülési képviselő, nyugalmazott m. kir. József-műegyetemi nyilvános rendes tanár, az államtudományi államvizsgálati bizottság, a magyar tudományos Akadémia statisztikai és nemzetgazdasági bizottságának, az esztergomi e. r. egylet dísztagja, a gyergyó-ditrói magyar gazda- és kertészegylet tiszteletbeli tagja, az országos forrásvédők congressusának v. elnöke, stb. *VII., Damjanich-utcza 37. szám.*

Csatári Csatáry Lajos, orvos-sebészdoctor, szülész- és szemészmester, ministeri tanácsos, az országos közegészségi tanács rendes tagja és jegyzője, m. kir. államvasuti főfelügyelő és főorvos, a cs. vaskorona-rend III. osztályú, a török cs. Medjidie-rend II. osztályú lovagja, a belga kir. Lipót-rend lovagja, a szász Ernesztini-házirend

I-ső osztályú lovagja, a franczia közegészségi társulat tiszteletbeli, a magyar közegészségi egyesület választmányi, az önkéntes mentő-egyesület, a budapesti kir. orvosegylet, a m. kir. természettudományi társulat, a bécsi cs. és kir. állatnövénytani, a párisi orvostörvényszéki, a brüsseli kir. közegészségi, az alsórajnai természet-orvostani, a német törvényszéki lélektani tudományos egyletek s a m. kir. honvédmenházi felügyelő-bizottság tagja, volt 1848/49-iki honvédszázados, a brüsseli, párisi, amsterdami, genfi, római és berlini nemzetközi orvosi és közegészségi congressusok volt tiszteletbeli elnöke. *Egyetem-utcza 2. sz.*

Alsó-csernátoni Csiky Kálmán, a jogi tudományok doctora, a magyar magánjog magántanára, a m. kir. József-műegyetemen a közigazgatási jog nyilvános rendes tanára, a jogtudományi és államtudományi államvizsgálati bizottság, a fővárosi törvényhatósági bizottság s a közoktatásügyi szakbizottmány és a budapesti ev. ref. egyháztanács s a főgymnasiumi igazgatótanács tagja, a IX. kerületi I. számú iskolaszék elnöke, a protestans irodalmi társaság választmányának, valamint a szerzői jog védelmére alakított szakértő-bizottságnak kinevezett tagja, volt országgyülési képviselő. *Lónyay-utcza 11. sz.*

Kőrösi József, a kolozsvári egyetem díszdoctora, a philadelphiai orvosi főiskola fellow-ja, a statisztika magántanára, a magyar tudományos Akadémia lev. tagja, a főváros statisztikai bizottságának elnöke és statisztikai hivatalának igazgatója, a m. közegészségi egylet osztályelnöke, a londoni, a svájczi és az északamerikai statisztikai társulatok, valamint a párisi „Société d'hygiène“ és a finnlandi közegészségi egyesület tiszteletbeli tagja, a magyar és a belgiumi statisztikai tanácsok, a nemzetközi közegészségi és demografiai congressus állandó bizottságának tagja, a budapesti orvosegylet, az „Institut international de Statistique“, a párisi „Société de Statistique“ s a manchesteri „Statistical Society“, a párisi „Assoc. pour les logesments à bon marché“ levelező tagja, a nisninowgorod-i kormányzóság statisztikai bizottságának kültagja, a philadelphiai orvosi egyetem, a párisi „Société de médicine publique“ tagja, a brüsseli, a milanói, a bordeauxi, a madridi, a montreali közegészségi egyesületek és a párisi „Société d'hygiène de l'enfance“ levelező tagja, a szt.-pétervári oktatási muzeum beltagja, a felvidéki közművelődési egyesület igazgató-tagja, a budapesti kereskedelmi és iparkamara levelező tagja. *VI., Andrássy-út 48. sz.*

Melichár Kálmán, a jogi tudományok doctora, m. kir. honvédelmi ministeri titkár, az egyházjog magántanára, a Ferencz József-

rend lovagja, az államtudományi államvizsgálati bizottság tagja. *IX. Soroksári-utcza 25. sz.*

Babarczi Schwartzer Ottó, orvosdoctor, a törvényszéki elmekórtan és lélektan magántanára, orsz. egészségügyi tanácsos, a m. elme- és ideggyógyintézet tulajdonosa és főorvosa, a Szent Száva-rend középkeresztese, a német lovag-rend tagja, főváros törvényhatósági bizottsági tag, iskolaszéki elnök, stb. *I., Kékgolyó-utcza 4/14. sz. Elme- és ideggyógyintézet.*

Goszthony Mihály, a jogi tudományok doctora, ügyvéd, a magyar közjog magántanára, a második alapvizsgálati bizottság tagja. *Trefort-utcza 2. sz.*

Balogh Jenő, a jog- és államtudományok doctora, a büntetőjog és eljárás magántanára, budapesti kir. itélőtáblai biró, a gyakorlati birói és a budapesti ügyvédvizsgáló-, valamint a jogtudományi államvizsgálat-bizottságnak tagja. *VIII., Vas-utcza 6. sz.*

Kovács Gyula, jogdoctor, a közgazdaságtan magántanára, a második alapvizsgálati bizottság tagja, királyi tanácsos, a magyar kereskedelmi múzeum aligazgatója, az ezredéves kiállítás országos bizottságának tagja és előadója, a Szent Sándor-rend főtisztje. *Soroksári-utcza 18. sz.*

Reiner János, jog- és államtudományok doctora, ügyvéd, az egyházjog magántanára, az államtudományi államvizsgálati bizottság, a budapesti ügyvédvizsgáló-bizottság és a Szent István-társulat irodalmi osztályának tagja. *Teréz-körút 40. sz.*

Hoffmann József, a jogi tudományok doctora, a római jog magántanára, vallás- és közoktatásügyi ministeri osztálytanácsos, az orsz. szerzői jogi szakértő-bizottság tagja, az I-sö alapvizsgálat és az államtudományi államvizsgálat bizottságainak tagja. *József-körút 45. sz.*

Mandello Gyula, államtudományi doctor, a nemzetgazdaságtan magántanára, a II. alapvizsgálati bizottság tagja, a cambridge-i „St. John's College" fellow in com.-ja, a „British Association for the advancement of sciences", a „British Economic Association", az „Institut international de Sociologie", a „Société des études sociales et politiques", az „American Academy of Political Science", az „American Statistical Association" tagja, a magyar közgazdasági társaság főtitkára. *V., Sas-utcza 6. sz.*

Polner Ödön, a jogi tudományok doctora, a magyar közjognak magántanára, hites ügyvéd, m. kir. igazságügyministeri segédtitkár, a II. alapvizsgálati bizottság tagja. *VIII., Muzeum-utcza 3. szám.*

Ferdinandy Géza, a jogtudományok doctora, m. kir. honvédelmi ministeri segédtitkár, szolg. kiv. m. kir. honvéd-hadnagy, a közjog magántanára, a II. alapvizsgálati bizottság tagja. *VIII., Szentkirályi-utcza 40. sz.*

Balogh Arthur a politika magántanára.

Pap József, a jogi tudományok doctora, hites ügyvéd, a magyar polgári perrendtartás magántanára, a budapesti ügyvédvizsgáló-bizottság tagja, a budapesti ügyvédi kamara választmányi póttagja. *Zsibárus-utcza 7. szám.*

Exner Kornél, az államtudományok doctora, m. kir. pénzügyministeri fogalmazó, a magyar pénzügyi jog magántanára. *II., Csalogány-utcza 52. sz.*

Előadó:

Wallon Dezső, a jogtudományok doctora, az államszámviteltan megbizott előadója, pénzügyministeri titkár. *VII., Bethlen-utcza 8. szám.*

III. Orvostudományi kar.

Decán és elnök.

Klug Nándor, (l. Egyetemi Tanács).

Nyilvános rendes tanárok.

Korányi Frigyes, orvos- és sebészdoctor, a gyakorlati belgyógyászat nyilvános rendes tanára, kir. tanácsos, a Szent István-rend kiskeresztese, a III. osztályú vaskorona-rend lovagja, az I. sz. belgyógyászati kóroda igazgatója, az orsz. közegészségügyi tanácsnak volt elnöke, a királyi igazságügyi orvosi tanács elnöke, valamint a magyar szent-korona vöröskereszt-egylete egészségügyi bizottmányának, az orvosi kar kórodai bizottságának, az orsz. közegészségügyi társulat, a budapesti kir. orvos-egyesület, az 1894-ben Budapesten tartott nemzetközi hygieniai és demographiai congressus hygieniai osztályának és az ezredéves kiállítás IV. csoportbizottságának volt elnöke, a magyar tudományos Akadémia levelező, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat igazgató és alapító, a bécsi cs. és kir. orvos-egyesület, valamint a Horvát-Szlavonország zágrábi orvos-egyesületének levelező, a londoni „International Investigation Comittee“, a

német belgyógyászok congressusának tagja s az 1890. évben Bécsben tartott belgyógyászati congressus volt h.-elnöke, a budapesti kir. orvosegylet alapító és tiszteletbeli tagja, a kir. m. természettudományi társulat alapító, az orsz. közegészségügyi társulat alapító és választmányi tagja, az orvostanhallgatók segélyegyletének tiszteleti tagja, a jász-kún-kerületi és Szabolcsmegye hajdú-kerületi orvosegylet tiszteletbeli tagja, Szabolcsmegye volt főorvosa, az országos balneologiai egyesület tiszteleti tagja, Pestmegye bizottságának tagja, az orvosi kar volt választott jegyzője és prodecánja, a tudományegyetem volt rectora, a magyar főrendiház élethossziglani tagja. *Erzsébet-körút 56. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1866-ban.)

Fodor József, cz. ministeri tanácsos, orvos-sebészdoctor, szemész- és szülészmester, a cambridgei egyetemen a jogtudományok tiszteletbeli doctora, a közegészségtan és orvosi rendőrség nyilv. rendes tanára, a III. oszt. vaskorona-rend lovagja, s a közegészségtani intézet igazgatója, a közigazgatási egészségtannak a jogi karon megbizott, az építészeti és ipari egészségtannak a kir. műegyetemen meghivott előadója, a magyar tudományos Akadémia rendes, a belga és az olasz (turini) királyi Orvos-Akadémiák kültagja, az orsz. közegészségi tanács másodelnöke, az orsz. közoktatásügyi tanácsnak tagja, a fővárosi IV. ker. iskolaszék elnöke, a magyar szent-korona országai vörös-kereszt-egyesülete orvosi tanácsának rendes, a budapesti királyi orvosegylet alapító, a kir. m. természettudományi társulat örökítő tagja és volt főtitkára, az orsz. közegészségi egyesület alapító tagja és v. elnöke, a magyar könyvkiadó-társulat alapító, a m. kir. orsz. balneologiai egyesület rendes, a budapesti mentő-egyesület és a budapesti jogászegyesület tiszteleti, a kolozsvári orvostermészettudományi társulat rendes tagja, a német „Gesellschaft für öffentliche Gesundheitspflege“ (Berlin) tiszteleti és a német „Verein für öffentliche Gesundheitspflege“ (Frankfurt a/M.) rendes tagja, a „Sanitary Institute of Great Britain“ és a „Royal Institute of Public Health“, úgyszintén „Società d'igiene Fiorentina“, a „Reale Società d'Igiene“ (Milano), az „Association internationale pour le progrès de l'hygiène“ (Bruxelles), a „Sociedad español de Higiene“ (Madrid), a finn (Helsingfors) orvos-egyesület és a finn (Helsingfors) közegészségügyi egyesület, a belga „Société roy. de méd. publique“, a „Société française d'hygiène“, a „Société des Ingenieurs et Architectes sanitaires de France“ (Paris) tiszteleti, illetve kültagja, a nemzetközi hygienikus congressus állandó bizottságának rendes tagja, a VIII. nemzetközi hyg. congressus volt alelnöke, az orvostudományi karnak volt decánja, a kir. m. tudomány-egyetem

volt rectora. *VIII., Rökk Szilárd-utcza 28. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1872-ben Kolozsvárra.)

Schulek Vilmos, cz. ministeri tanácsos, orvos-sebészdoctor, szemész- és szülészmester, az elméleti és gyakorlati szemészet nyilvános rendes tanára, a szemészeti klinika igazgatója, a kolozsvári kir. tudományegyetem volt rectora, a magyar tudományos Akadémia levelező, a heidelbergi szemész-társulat rendes, a budapesti kir. orvosegylet alapító és választmányi, a kir. m. természettudományi, a földtani társulat rendes és a magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító tagja és első alelnöke, az egyetemi olvasókör dísztagja, ezen egyetemen az 1890/91. tanévben volt Rector Magnificus. *Sas-utcza 23. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett Kolozsvárra 1872 október 15-én; Budapestre 1874 április 9-én.)

Mihalkovics Géza (l. Egyetemi Tanács).

Kézmárszky Tivadar, orvos-sebészdoctor, szülészmester, az elméleti és gyakorlati szülészet és a gynækologia nyilvános rendes, a szülés rendellenességeiről szóló tan magántanára, az orsz. közegészségügyi tanács rendes, a budapesti kir. orvosegylet volt választmányi, a kir. m. természettudományi társulat rendes, a lipcsei gynækologiai társulat levelező, a német nőorvosok társulatának rendes tagja. *Zöldfa-utcza 15. sz., Kecskeméti-ház.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1879-ben.)

Tauffer Vilmos, orvos-sebészdoctor, szülészmester, a szülészet és nőgyógyászat nyilvános rendes tanára, a medenczetan és szülészeti műtéttan magántanára, a II. sz. szülészeti és nőbeteg-kóroda igazgatója, az orsz. közegészségügyi tanács rendkívüli, a lipcsei szülészeti társulat rendes, a német nőorvosok egyesületének rendes tagja, a magyar szent-korona országos balneologiai egyesületének elnöke, a budapesti királyi orvos-egyesület alapító és választmányi tagja, Budapest fő- és székváros törvényhatósági bizottságának rendes, a magyar szent-korona országai vörös-kereszt-egyesülete egészségügyi tanácsának, a természettudományi és a kolozsvári orvos-természettudományi társulat rendes, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító tagja. *Sándor-utcza 10. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1881-ben.)

Plósz Pál, orvosdoctor, szülészmester, az élet- és kórvegytan nyilvános rendes tanára, az élet- és kórvegytani intézet igazgatója, az élettannak volt helyettes-tanára, a kir. m. természettudományi társulat, a budapesti kir. orvosegylet s a magyar orvosi könyvkiadó-társulat rendes, a magyar tudományos Akadémia levelező, az igazság-

ügyi orvosi tanács tagja. *Üllői-út 4. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1882-ben.)

Ajtai K. Sándor (l. Egyetemi Tanács).

Hőgyes Endre, orvos-sebészdoctor, czímz. ministeri tanácsos, az általános és kisérleti kór- és gyógytan nyilvános rendes tanára, az általános kór- és gyógytani, valamint az ezzel kapcsolatos budapesti Pasteur-intézet igazgatója, a kolozsvári kir. magyar tudományegyetemen az általános kór-, gyógy- és gyógyszertan volt nyilvános rendes tanára és orvosi karának két izben decánja, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja, az országos közegészségi tanács rendes, a budapesti kir. orvosegylet választmányi és alapító, a kir. természettudományi társulat pártoló tagja és alelnöke, az erdélyi múzeumegylet rendes tagja és természettudományi szakosztályának tiszteletbeli elnöke, a magyar szent-korona országos balneologiai egyesületének rendes tagja, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító tagja és elnöke, az országos közegészségi egyesület alapító választmányi tagja és orvosi szakának volt elnöke, az Orvosi Hetilap szerkesztője és tulajdonosa, a budapesti egyetem orvosi karának volt decánja és prodecánja. *Vámház-körút 9. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett a kolozsvári kir. m. tud.-egyetemhez 1875-ben; a budapesti kir. m. tudományegyetemhez 1883-ban.)

Kétly Károly, orvosdoctor, a gyakorlati belgyógyászat nyilvános rendes tanára, a II. sz. belgyógyászati kóroda igazgatója, a m. tud Akadémia l. tagja, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító és igazgató, a kir. m. természettudományi társulat örökítő és a budapesti kir. orvosegylet választmányi és alapító tagja, az orvosi kar kórodai bizottságának elnöke, a budapesti kir. orvosegyesület volt elnöke, az országos orvosszövetség elnöke, a pesti szegénygyermekkórház tiszteletbeli főorvosa. A közegészségi tanács rendes tagja. A budapesti egyetemi orvostanhallgatók segély- és önképző-egyesületének tiszteleti és alapító tagja. *Szentkirályi-utcza 13. sz.* (Nyilv. rendes tanárrá neveztetett 1889-ben.)

Bókay Árpád, az összes orvostudományok doctora, a gyógyszertan nyilvános rendes tanára, az egyetemi gyógyszertani intézet igazgatója, az egyetemi orvosi kar volt jegyzője, a kolozsvári egyetem orvosi karának volt jegyzője, decánja és prodecánja, az orsz. közegészségi tanács rendes tagja, a budapesti kir. orvosegylet igazgatósági, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat igazgatósági és alapító, a magyar orsz. gyógyszerészegylet, valamint a kolozsvári gyógyszerésznövendékek segély- és önképző-egyletének, a budapesti egyetemi

orvoshallgatók segély- és önképző-egyesületének tiszteleti, s az orsz. közegészségi egylet választmányi tagja, a magyar szent-korona országai balneologiai egyesületének alelnöke; a Magyar Orvosi Archivum szerkesztője. *Soroksári-utcza 19. sz.* (A kolozsvári Ferencz József-tudomány-egyetemre nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1883-ban; a budapesti kir. m. tudomány-egyetemre nyilvános rendes tanárrá 1890-ben.)

Thanhoffer Lajos, orvos- és sebészdoctor, műtő, a leíró- és tájboncztan nyilvános rendes tanára, a szövettan nyilv. rendkívüli tanára, kir. tanácsos, a III. oszt. vaskorona-rend lovagja, a II. sz. boncztani intézet igazgatója, a magyar tudományos Akadémia rendes, a budapesti kir. orvosegylet rendes, a kir. magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító és igazgatósági tagja, volt orvoskari jegyző, a kir. m. természettudományi és a közegészségtani társulat alapító s választmányi, a fogtani társulat és az orvostanhallgatók önképző- és segítő egyesületének dísztagja. *Ferencz József-rakpart 13. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1890-ben.)

Laufenauer Károly, orvos-sebészdoctor, szülészmester, az elmekór- és gyógytan nyilvános rendes, az idegkór- és gyógytan jogosított, a törvényszéki lélektan megbizott tanára. Szent János-kórházi rendelő orvos. A budapesti kir. orvos-egylet rendes a közegészségi egyesület és a természettudományi társulat rendes, és választmányi, a bécsi elmekórtani társulatnak és a magyar jogászegylet börtönügyi bizottságának rendes, a párisi „Société medico-psychologique“ és a magyar tud. Akadémia levelező tagja. A szabad Lyceum orvostudományi szakosztályának elnöke, a székesfőváros törvényhatósági bizottságának tagja. *Kálvin-tér 5. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1882-ben; nyilvános rendes tanárrá 1891-ben.)

Klug Nándor (L. Egyetemi Tanács).

Réczey Imre, orvos-sebészdoctor, szülészmester és műtő, a gyakorlati sebészet nyilv. rendes tanára, a 2. sz. sebészeti kóroda és műtőintézet igazgatója, a III. oszt. vaskorona-rend lovagja, a kir. igazságügyi orvosi tanács és az országos közegészségi tanács r. tagja, a budapesti kórházi orvos-társulat elnöke, a budapesti kir. orvos-egyesület alapító r. tagja és elnöke, a kir. m. természettudományi társulat alapító és a kolozsvári orvostermészettudományi társulat r. tagja. *IV., Múzeum-körút 9. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1892-ben.)

Genersich Antal, orvos- és sebészdoctor, szemész- és szülészmester, a kórboncztan és kórszövettan nyilvános rendes tanára, az I. sz. kórboncztani intézet igazgatója, Budapest fő- és székváros Szent István-kórházának boncznok-főorvosa. A kolozsvári tudo-

mány-egyetemen a kórboncztan volt nyilvános rendes tanára, orvosi karának volt decánja és négy izben prodecánja, ugyanazon egyetem volt rectora és prorectora, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a budapesti kir. orvosegylet, a kir. m. természettudományi társulat és az orsz. közegészségügyi egylet, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat rendes, az erdélyi múzeumegylet volt választmányi tagja és orvostermészettudományi szakosztályának volt szakelnöke és elnöke. Az igazságügyi orvosi tanács, a közkórházi társulat tagja, Kolozsvár városa tiszteletbeli főorvosa. *IX., Üllői-út 24. sz.* (Kineveztetett a kolozsvári orvossebészi tanintézethez nyilvános rendes tanárrá 1870-ben; a kolozsvári egyetemhez nyilvános rendes tanárrá 1872-ben; a budapesti egyetemhez nyilvános rendes tanárrá 1895-ben.)

Pertik Ottó, orvosdoctor, a kórboncz- és kórszövettan nyilvános rendes tanára, a II. sz. kórboncztani és kórszövettani intézet igazgatója, az Erzsébet-vörös-keresztkórház és a Szent Rókus-közkórház boncoló-főorvosa, székes fővárosi törvényhatósági bizottság tagja, a magyar tudományos Akadémia megválasztott levelező tagja, a párisi „Société de medicine publique et d'hygiénè professionelle“ és a florenczi „Accademia Medico-Fisica Fiorentina“ levelező, a kir. m. természettudományi társulatnak választmányi tagja, a budapesti kir. orvosegylet tagja, volt titkára és üléselnöke, az orsz. közegészségügyi tanács rendkívüli tagja, az orsz. közegészségi egyesület rendkívüli választmányi tagja, a közkórházi társulat, a fővárosi kórházi és egészségügyi bizottság tagja és a fővárosi bakteoriologiai intézet volt igazgatója, a Magyar Orvosi Archivum társ-szerkesztője. *Gróf Károlyi-utcza 16. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1890-ben; nyilvános rendes tanárrá 1895-ben.)

Dollinger Gyula, orvos-sebészdoctor, a gyakorlati sebészet nyilv. rendes tanára, az I-ső sz. sebészeti kóroda és műtőintézet igazgatója, az országos közegészségügyi tanács tagja, a budapesti kir. orvosegyesület alapító és választmányi, a magyar könyvkiadó- és a magyar természettudományi társulat alapító tagja. (A rendkívüli tanári czím és jelleg adományoztatott 1891-ben, rendes tanárrá kineveztetett 1898 ban.) *VII., Kerepesi-út 52. sz.*

Nyilvános rendkívüli tanárok.

Bakody Tivadar, orvosdoctor és szülészmester, a III. osztályú vaskorona-rend lovagja, a hasonszenvi különös kór- és gyógytan

nyilvános rendkívüli tanára, a bécsi csász. egyetem orvosdoctori karának bekebelezett tagja, a budapesti közkórház hasonszenvi osztálya és a Bethesda-kórház igazgató-főorvosa, a magyar biologiai társulat rendes tagja. *Magyar-utcza 8. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1873-ban.)

Moravcsik Ernő Emil, egyetemes orvosdoctor, a törvényszéki elmekórtan és lélektan nyilvános rendkívüli tanára, az igazságügyi orvosi tanács s a törvényszéki orvosi vizsgáló-bizottság tagja, a letartóztatottak és elitéltek orsz. megfigyelő- és elmegyógyító intézetének vezetője, a budapesti királyi törvényszék elmeorvos-szakértője, a budapesti kir. orvos-egyesület alelnöke, a természettudományi társulat, a magyar jogászegylet börtönügyi bizottságának tagja, a Brüsselben tartott III. nemzetközi bünügyi embertani congressus volt tiszteletbeli elnöke. *IV., Zöldfa-utcza 11. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1892 február 9-én.)

Jendrássik Ernő, egyetemes orvosdoctor, az idegkór- és gyógytan nyilvános rendkívüli tanára, az Irgalmas-rend budapesti kórháza elmebajos és belsőbeteg osztályainak főorvosa, a m. tud. Akadémia levelező tagja, a kir. orvos-egyesület rendes, a „Société anatomique“ levelező tagja, az országos orvosszövetség főtitkára, az orvosi könyvkiadó-társulat másodtitkára. *Szentkirályi-utcza 40. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1893-ban.)

Címzetes és jelleges rendes tanár.

Navratil Imre, orvos- és sebészdoctor, szemész- és szülészmester és műtő, az orr- és gégetükrészet, a fej és nyak sebészeti betegségeiről szóló tan magántanára nyilvános rendes tanári címmel s jelleggel, a budapesti kir. orvos-egyesület rendes, a kir. m. természettudományi és a földrajzi társulatok rendes, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító s igazgató, a magyar szent-korona országai vöröskereszt-egyletének központi választmányi, Pestmegye bizottságának virilis, s több humanistikai társulatnak tiszteletbeli és rendes tagja, a budapesti Szent Rókushoz czímzett közkórház II. sz. sebészeti osztályának fő-, és gégebeteg-osztályának rendelőorvosa. *IV., Lipót-utcza 10. sz.* (A nyilvános rendes tanári czím és jelleg 1892-ben adományoztatott.)

Címzetes és jelleges rendkívüli tanárok.

Bőke Gyula, orvosdoctor és szülészmester, a fülgyógyászat magántanára rendkívüli tanári címmel és jelleggel, a budapesti Szent Rókus-közkórház fülbeteg-osztályának rendelő-, a pesti szegénygyermekkórház fülorvosa, a budapesti királyi orvosegylet, a kir. m. természettudományi társulat rendes és a magyar orvosi könyvkiadótársulat alapító tagja, az országos közegészségügyi tanács rendkívüli tagja, a magyar fül- és gégeorvosi társulat alelnöke, a „Société française d'otologie et laryngologie" levelező, a magyar orvosok és természetvizsgálók állandó központi választmányának rendes tagja, a m. kir. államvasutak fülészeti tanácsadója. *Reáltanoda-utcza 18. sz.* (A rendkívüli tanári czím és jelleg adományoztatott 1879-ben.)

Stiller Bertalan, orvos-sebészdoctor, szülészmester, a belgyógyászat magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel és jelleggel, a pesti izraelita-kórház igazgató-főorvosa, a budapesti királyi orvosegylet alapító tagja és volt első titkára, az orvosi könyvkiadó-társulat alapító és választmányi tagja, a kir. m. természettudományi társulat rendes tagja. *Sas-utcza 21. sz.* (A rendkívüli tanári czím és jelleg adományoztatott 1883-ban.)

Müller Kálmán, orvos-sebészdoctor, szülészmester, a hasbetegségek kór- és gyógytanának magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel és jelleggel, ministeri tanácsos, a szerb Szent Száva-rend középkeresztese; a fővárosi Szent Rókus-kórház és fiókjainak igazgatója, az országos közegészségi tanács elnöke; a tisztiorvosi vizsgák országos (budapesti) bizottságának másodelnöke, és a közkórházi orvos-társulat volt elnöke. Esztergom-, Pozsony-, Torontál- és Vasmegye tiszteletbeli főorvosa, a magyar szent-korona országai vöröskereszt-egylet egészségügyi tanácsának tagja, a budapesti orvosok szövetségének volt elnöke; a budapesti kir. orvos-egyesület alapító, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító és igazgató, a budapesti orvosi kör tiszteletbeli tagja és volt alelnöke, az országos közegészségi egyesület elnöke, a királyi magyar természettudományi társulat örökítő, a kolozsvári orvos-természettudományi társulat és a würzburgi „Physikalisch-medizinische Gesellschaft" rendes tagja, a „The British Institute of Public Health", a „Devon and Exeter Medico-Chirurgical Society", a „The Sanitary Institute", a „Deutsche Gesellschaft für öffentliche Gesundheitspflege", az „Epidemiological Society of London" és a madridi „Sociedad Espanola de Higiene", a helsingforsi „Societas medicorum Fin-

landiae" és a „Societas salubritatis publicae fennica" tiszteletbeli tagja, a párisi „Société de médecine pratique", a zágrábi „Sbor Liečnika Kraljevina Hrvatske i Slavonije", a „Reale Accademia di Medicina di Torino", a „Greifswalder medicinischer Verein", a „Société médico-chirurgicale de Paris", a „Société royale de médicine publique de Belgique", a glasgowi „Medico-chirurgical Society" és a „Verein für öffentliche Gesundheitspflege Hannover" levelező, a párisi „Société de médecine publique et d'hygiène professionelle", a „Société française d'hygiène" és az „Ärztlich-hygienischer Verein in Elsass-Lothringen" külföldi, az „Association internationale pour le progrès de l'hygiène" tiszteleti tagja, a „Commission internationale permanente" főtitkára, a közkórházi orvostársulat, a fővárosi gyakorló orvosok segítő-egyesületének és a szamaritánus-egyesület volt elnöke. *IV., Váczi-utcza 25. sz.* (A rendkívüli tanári czím és jelleg adományoztatott 1884-ben.)

Bókay János, orvosdoctor, a gyermekgyógyászat magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel és jelleggel, a Stefánia-gyermekkórház igazgató-főorvosa. (A rendkívüli tanári czím és jelleg adományoztatott 1892-ben.) *IX., Lónyai-utcza 9. sz.*

Árkövy József, orvos-sebészdoctor, fogászmester, a fogászat magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel és jelleggel, a fogászati intézet és a fogászati tanfolyam vezetője, az országos közegészségügyi tanács rk. tagja, a magyar stomatologusok egyesületének elnöke. (A rendkívüli tanári czím és jelleg adományoztatott 1892-ben.) *Ferenczieк bazárja.*

Ángyán Béla, orvos-sebészdoctor, a hasüri szervek kór- és gyógytanának magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel és jelleggel, a Szent Rókus-kórház II. orvosi osztályának főorvosa, a budapesti kir. orvosegyesület rendes és választmányi tagja, a közkórházi orvostársulat és a kir. m. természettudományi társulat rendes tagja. (A rendkívüli tanári czím és jelleg adományoztatott 1894-ben.) *IV., Ferenczieк bazárja.*

Korányi Sándor, egyetemes orvosdoctor, az idegrendszer kisérleti és gyakorlati kór- és gyógytanának magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel és jelleggel, az I. belgyógyászati tanszék adjunctusa; a Szent István-kórház VIII. fiókosztályának és a Stefánia-gyermekkórháznak rendelő orvosa, a budapesti kir. orvosegyesület és a közkórházi orvostársulat rendes, a kir. m. természettudományi társulat alapító tagja. (A rendkívüli tanári czím és jelleg adományoztatott 1897-ben.)

Czímzetes rendkívüli tanárok.

Goldzieher Vilmos, orvos- és sebészdoctor, szemészmester, a látószerv kórboncztanának magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel, a Szent János-kórház szemész-főorvosa, az országos vakok intézete és a budapesti általános poliklinika szemorvosa, a budapesti kir. orvosegyesület, a heidelbergi szemésztársulat és a természettudományi társulat rendes, a magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító és a „Société ophtalmologique de Paris“ levelező tagja, a közkórházi orvostársulat üléselnöke. (A rendkívüli tanári czím adományoztatott 1895-ben.) *V., Arany János-utcza 9. sz.*

Feuer Nathániel, orvos-sebészdoctor, szemészmester, a szemészeti műtéttan magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel, a Ferencz József-rend lovagja, a hadi érem tulajdonosa, kir. közegészségi felügyelő, tartalékos I-ső osztályú ezredorvos, a kolozsvári egyetemnek volt helyettes tanára és a bécsi egyetemnek volt magántanára, a budapesti üllői-úti új (Szent István) kórház trachomaosztályának vezetője, a budapesti és kolozsvári orsz. tisztiorvosi vizsgáló-bizottság, több tudományos egyesület tagja. (A rendkívüli tanári czím adományoztatott 1895-ben.) *V., Sas-utcza 19. sz.*

Szili Adolf, orvosdoctor, szemészmester, az elméleti és gyakorlati szemtükrészet magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel, a pesti izr. hitközség kórházának szemész-főorvosa. (A rendkívüli tanári czím adományoztatott 1895-ben.) *V., Erzsébet-tér 3. sz.*

Csapodi István, egyetemes orvosdoctor, a szemvizsgálás gyakorlati módszereinek magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel, az egyetem bölcseleti karán az egészségtan megbizott tanára, a királyi orvosegyesület rendes, a királyi természettudományi társulat választmányi tagja, az orsz. közegészségi egyesület főtitkára, az Egészség szerkesztője, a Ferencz József kereskedelmi kórház szemorvosa, sz. k. v. honvédfőorvos. (A rendkívüli tanári czím adományoztatott 1895-ben.) *VIII., Szentkirályi-utcza 17. sz.*

Elischer Gyula, orvos-sebészdoctor, szülészmester, a méh és járulékok lobos folyamatai kór- és gyógytanának magántanára nyilvános rendkívüli tanári czímmel, a Szent Rókus-kórház szülészeti és nőgyógyászati osztályának, valamint az Erzsébet-kórháznak főorvosa, a budapesti kir. orvosegyesület és a kir. m. természettudományi társulat rendes tagja, az orsz. közegészségi egyesület pénztárosa. (A rendkívüli tanári czím adományoztatott 1895-ben.) *IV., Petőfi-tér 1. sz.*

Janny Gyula, orvos-sebészdoctor, szülészmester és műtő, a sebészi általános kór- és gyógytan magántanára nyilvános rendkívüli tanári címmel, a Szent Rókus-kórház III. sebészeti osztályának főorvosa, a vöröskereszt-egyleti Erzsébet-kórház igazgatója, az országos közegészségügyi tanács rendes, a budapesti kir. orvos-egylet és a m. kir. természettudományi társulat rendes tagja, stb. (A rendkívüli tanári czím adományoztatott 1895-ben.) *Koronaherczeg-utcza 6. sz.*

Irsai Arthur, orvos-sebészdoctor, az orr- és gégetükrészet magántanára, nyilvános rendkívüli tanári czímmel, a székesfővárosi Szent Margit-közkórház főorvosa. (A rendkívüli czím adományoztatott 1897-ben.) *VI., Váczi-körút 19.*

Ónodi Adolf, egyetemes orvosdoctor, az orr-, torok- és gégebajok kór- és gyógytanának magántanára, nyilv. rendkívüli tanári czímmel, a magyar tudományos Akadémia tagja, kórházi rendelő orvos, műtő, az „American laryngological, rhinological and othological society“ tiszteleti, a párisi „Société de laryngologie“ levelező, a berlini gégegyógyászati egylet és a budapesti kir. orvosegyletek rendes tagja. (A rendkívüli tanári czím adományoztatott 1897-ben.) *Ó-utcza 12. sz.*

Hutyra Ferencz, egyetemes orvosdoctor, okleveles állatorvos, az állatjárványtan, állategészségügyi rendészet és hússzemle magántanára, nyilvános rendkívüli tanári czímmel, az állatorvosi főiskola igazgatója, a III. oszt. vaskoronarend és a Ferencz József-rend lovagja, az orsz. közegészségi tanács rendkívüli tagja, az állatorvosi tiszti vizsgálat vizsgáló-bizottságának rendes tagja, a Veterinarius szerkesztője, az orsz. magyar gazdasági egyesület igazgató-választmányi, az orsz. közegészségi egylet és az országos állatorvos-egyesület választmányi, a kir. orvosegyesület és a természettudományi társulat rendes tagja. *Állatorvosi Főiskola. Rottenbiller-utcza 23—2. sz.*

Magántanárok képviselői.

Dirner Lajos (l. Magántanárok).

Terray Pál (l. Magántanárok).

Magántanárok.

Batizfalvy Sámuel, orvos-sebészdoctor és szülészmester, a testegyenészet magántanára, a budapesti orvos-sebészeti és orthopædiai magángyógyintézet igazgató-tulajdonosa, a magyar tudományos Akadémia levelező, a jász-kun-kerületi orvos-, a debreczeni torna- és a budapesti izr. nőegylet tiszteletbeli, a budapesti evang. főgymnasium, a magyar orvosi könyvkiadó- és a budapesti állat- és növényhonosító-

társulat, a magyar irók segélyegylete, a Stefánia-szegénygyermekkórház, a budapesti kir. orvosegylet alapító és volt választmányi tagja, a budapesti orvosi kör tagja és orvosi szakosztályának volt elnöke, az országos közegészségi egyesület választmányi és alapító tagja s a budapesti nemzeti tornaegylet alapító tagja és volt elnöke, nemkülönben a magyar orvosok és természetvizsgálók nagygyülésének volt titkára és alelnöke, ugyane gyülések állandó központi választmányának tagja, a kir. m. természettudományi társulat örökítő tagja és volt másodtitkára, a magyar földrajzi társulat rendes tagja. *Városligeti-fasor 51. sz.*

Hasenfeld Manó, orvos- és sebészdoctor, szülészmester, a fürdőgyógyászat magántanára, a Ferencz József-rend lovagja, a budapesti orvosegylet, a kir. m. természettudományi társulat s a földtani társulat rendes tagja, a párisi orvosfürdészeti, a londoni orvosegylet és a londoni nőgyógyászati társulat levelező tagja s franzensbadi fürdőorvos. *Gyár-utcza 42. sz.*

Siklósy Gyula, orvos- és sebészdoctor, szemészmester, a szemészeti műtéttan magántanára, Somogymegye tisztifőorvosa, a budapesti kir. orvosegylet, a kir. m. természettudományi társulat és a heidelbergi ophthalm. Gesellschaft tagja, a budapesti Szent Rókus-kórház szemészeti osztályának főorvosa. *József-körút 18. sz.*

Verebély László, orvos-sebészdoctor, szülészmester és műtő, a műtősebészet magántanára, a budapesti szegénygyermekkórház tiszteletbeli sebésze, a kórházi társulat és a kir. m. természettudományi társulat tagja. *Koronaherczeg-utcza 18. sz.*

Liebmann Mór, orvos-sebészdoctor, szülészmester, a szülészeti műtéttan magántanára, az általános rendelő-gyógyintézet nőorvosa, a budapesti kir. orvosegylet és a természettudományi társulat tagja *Andrássy-út 13. sz.*

Báron Jónás, orvos-sebészdoctor, szemész- és szülészmester, műtő, a sérvek kór- és gyógytanának magántanára, a pesti izraelita-kórház sebészi osztályának főorvosa, a budapesti kir. orvosegyesület alapító és a királyi magyar természettudományi társulat rendes tagja. *Nagykorona-utcza 2. sz.*

Puky Ákos, orvos-sebészdoctor, szülészmester, műtő, a sebész első teendői és a sebkezelés magántanára, a magyar szent-korona Erzsébet-vöröskereszt-kórháza főorvosa, a budapesti általános rendelőintézet rendelő orvosa. *Vámház-körút 7. sz.*

Szalárdi Mór, egyetemes orvosdoctor, az orvosi statisztika magántanára, a fehérkereszt-egyesület főorvosa. *Erzsébet-körút 12. sz.*

Iszlay József, orvos-sebészdoctor, szülész- és szemészmester, műtő, az egyetemes fogtan és foggyógyászat magántanára. *Gizella-tér 2. sz.*

Lichtenberg Kornél, orvosdoctor, az elméleti és gyakorlati fülgyógyászat magántanára, a Szent Rókus-kórházban rendelő fülorvos, a poliklinika fülgyógyászati osztályának főnöke, a budapesti kir. orvosegylet, a magyar könyvkiadó-társulat, a természettudományi társulat, az orsz. közegészségügyi egyesület és a Trefort-egylet alapító tagja. *V., Nádor-utcza 23. sz.*

Havas Adolf, egyetemes orvosdoctor, a bőrgyógyászat és bujakórtan magántanára, a székes-fővárosi fiókkórház bujabeteg-osztályának rendelő orvosa, a poliklinika bőrgyógyászati és bujakórtani osztályának főnöke, a „Deutsche dermatologische Gesellschaft“ rendes, a párisi „Société de Dermatologie et Syphiligraphie“ levelező tagja, a budapesti kir. orvosegylet, az orvosi kör és a kir. m. természettudományi társulat rendes tagja. *IV., Mária Valéria-utcza 7. sz.*

Bakó Sándor, orvos-sebészdoctor, szülészmester, műtő, a hugy- és ivarszervek sebészi bántalmainak magántanára, osztályos rendelő orvos a fővárosi Szent János-közkórházban, a kir. orvosegyesület rendes tagja. *Kecskeméti-utcza 5. sz.*

Tóth Lajos, egyetemes orvosdoctor, ministeri osztálytanácsos a vallás- és közokt. ministeriumban, a gyógyszertannak a kolozsvári egyetemen volt nyilvános rendes és az itteni egyetemen az általános gyógyszertan magántanára. *VIII., József-körút 53. sz.*

Liebermann Leó, egyetemes orvosdoctor, a III-ad osztályú vaskorona-rend lovagja, a törvényszéki s orvosrendőri vegytan magántanára, az országos m. kir. chemiai intézet és központi vegykisérleti állomás igazgatója, a m. kir. állatorvosi akadémia nyilvános rendkívüli tanára, az orsz. közegészségi tanács tagja, az orsz. közegészségi egylet választmányi, a budapesti kir. orvosegylet, természettudományi társulat, földrajzi társulat, az orsz. gazdasági egyesület, a berlini chemiai társulat rendes tagja, az orsz. phylloxera-bizottság tagja, a felsőbb borászati tanfolyam előadója, a felsőbb vámszaki vizsgák vizsgálóbiztosa. *Nagy János-utcza 19. sz.*

Erőss Gyula, orvosdoctor, a gyermekgyógyászat magántanára. *Kecskeméti-utcza 11. sz.*

Ottava Ignácz, egyetemes orvosdoctor, a szemoperálások elméleti s gyakorlati magántanára. *Kecskeméti-utcza 4. sz.*

Stern Samu, egyetemes orvosdoctor, a physikális vizsgálati módszerek magántanára, a budapesti általános rendelő gyógyintézet rendelőorvosa. *Andrássy-út 8. sz.*

Frank Ödön, egyetemes orvosdoctor, az emberi járványok magántanára, kir. közegészségi felügyelő, az orsz. közegészségi egyesület volt főtitkára s alapító tagja, a budapesti kir. orvos-egyesület, a természettudományi társulat rendes tagja, az Egészség szerkesztője, tartalékos I-ső osztályú honvéd-ezredorvos. *V., Báthory-utcza 12. sz.*

Róna Sámuel, egyetemes orvosdoctor, a bőrgyógyászat és bujakórtan magántanára, a székes-fővárosi Szent Rókus-kórház bujabeteg-osztályának főorvosa. *Andrássy-út 23. sz.*

Szénásy Sándor, orvos-sebészdoctor, szülészmester, műtő, a sebészi eszköz- és kötéstan magántanára. *Muzeum-utcza 7. sz.*

Schächter Miksa, egyetemes orvosdoctor, műtő, a helkologia és a sebkezeléstan magántanára, az igazságügyi orvosi tanács tagja és jegyzője, a Gyógyászat szerkesztője. *Muzeum-körút 19. sz.*

Schwarz Arthur, egyetemes orvosdoctor, az idegkór- és gyógytan magántanára, a nyilvános ambulatorium rendelőorvosa, az orsz. közegészségi tanács rendkívüli tagja. *Bálvány-utcza 6. sz.*

Bartha Gábor, egyetemes orvosdoctor, a Ferencz József kereskedelmi kórház sebészeti osztályának főorvosa, a csont- és izületi sebészeti bántalmak kór- s gyógytanának magántanára. *Kecskeméti-utcza 4. sz.*

Salgó Jakab, orvosdoctor, az elmekórtan magántanára, a lipótmezei orsz. elmegyógyintézet osztály-főorvosa.

Hirschler Ágoston, egyetemes orvosdoctor, az emésztési szervek bántalmainak magántanára, a budapesti általános poliklinikai egyesület rendelőorvosa. *Andrássy-út 33. sz.*

Haberern Jonathan Pál, egyetemes orvosdoctor, a csont- és izületi sebészeti bántalmak magántanára, székesfővárosi közkórházi osztályos rendelő-orvos. *Szerb-utcza 13. sz.*

Bársony János, egyetemes orvosdoctor, a szülészeti műtéttan magántanára. *IV., Muzeum-körút 33. sz.*

Dirner Gusztáv A., egyetemes orvosdoctor, a nőgyógyászati műtevés magántanára, a székes-fővárosi Szent János-kórház nőbeteg-osztályának főorvosa, a kir. orvosegyesület rendes tagja, a „British Gynaecological Society“ fellow-ja. *IV., Kossuth Lajos-utcza 9. sz.*

Rothmann Ármin, egyetemes orvosdoctor, a fogak kór- és gyógytanának magántanára. *Podmaniczky-utcza 17. sz.*

Csatáry Ágost, egyetemes orvosdoctor, a vesebetegségek és általános táplálkozási zavarok magántanára.

Schaffer Károly, egyetemes orvosdoctor, az idegkór- és gyógy-

tannak magántanára, a székes-fővárosi Erzsébet-szegényház ideg- és elmebeteg osztályának rendelő orvosa. *Kálvin-tér 4.*

Donáth Gyula, egyetemes orvosdoctor, Szent Rókus-kórházi rendelő-orvos, az electro-therapia magántanára, a Klinikai Füzetek szerkesztője. *Akadémia-utcza 10. sz.*

Terray Pál, egyetemes orvosdoctor, a mellkasi szervek kór- és gyógytanának magántanára. *Főherczeg Sándor-utcza 7. sz.*

Szontágh Bódog, egyetemes orvosdoctor, a gyermekgyógyászat magántanára, közkórházi fő-orvos. *IV., Zsibárus-utcza 2. sz.*

Némai József, egyetemes orvosdoctor, a gyakorlati orr- és gégetükrözés magántanára. *Újvilág-utcza 33. sz.*

Prochnov József, egyetemes orvosdoctor, az erőszakos sérülések magántanára.

Kossa Gyula, egyetemes orvosdoctor, a méregtan magántanára, az állatorvosi akadémia rendes tanára. *VII., Garai-utcza 24. szám.*

Grósz Emil, egyetemes orvosdoctor, az elméleti és gyakorlati szemtükrészés magántanára, a budapesti egyetemi szemklinika adjunctusa. *VIII., József-utcza 15. sz.*

Török Lajos, egyetemes orvosdoctor, a bőr- és bujakórtan magántanára, közkórházi rendelő-orvos, poliklinikai főorvos, a franczia, olasz és bécsi dermatologiai egyesület levelező tagja, a magyar dermatologusok egyesületének II-od titkára, a Ferencz József-kórház rendelő-orvosa. *V., Alkotmány-utcza 7. sz.*

Herczel Manó, egyetemes orvosdoctor, a has- és hugyivarszervek sebészetének magántanára, a székes-fővárosi Szent István-közkórház rendelő sebésze, a budapesti kir. orvosegylet és a magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító, a heidelbergi orvostermészettudományi társulat rendes tagja. *VII., Városligeti-fasor 9. sz.*

Baumgarten Egmond, egyetemes orvosdoctor, az orr- és gégebajok kór- és gyógytanának magántanára. *Akadémia-utcza 13. sz.*

Hainiss Géza, egyetemes orvosdoctor, a védhimlőoltás elméletének magántanára. *VIII. József-körút 34. sz.*

Landauer Ármin, egyetemes orvosdoctor, az anyagforgalom élettanának magántanára. *Muzeum-körút 17. sz.*

Fodor Géza, egyetemes orvosdoctor, a vér- és az anyagcsere betegségei kór- és gyógytanának magántanára.

Imrédy Béla, egyetemes orvosdoctor, a hasüri szervek betegségei tanának magántanára, a vöröskereszt-egyesület Erzsébet-kórháza belbeteg-osztályának főorvosa. *VII. Erzsébet-körút 20. sz.*

Tauszk Ferencz, egyetemes orvosdoctor, a belgyógyászati

vizsgáló módszerek magántanára; a jobbparti szegényház-kórházának rendelő-orvosa. *Andrássy-út 46. sz.*

Rigler Gusztáv, egyetemes orvosdoctor, az egészségügyi vizsgáló módszerek magántanára.

Sarbó Arthur, egyetemes orvosdoctor, az idegkórtani diagnostica egyetemi magántanára; a kerületi munkás-pénztár rendelő orvosa. *VI. Andrássy-út 2. Foncière épülete.*

Bäcker József, egyetemes orvosdoctor, a női betegségek propädeutikája magántanára. *VIII., Zerge-utcza 5.*

Dr. Feleki Hugó, egyetemes orvosdoctor; műtő, a férfi ivar- és hugyszervek bántalmainak kór- és gyógytana magántanára. *Andrássy-út 48. sz.*

Dr. Nékám Lajos, a bőrkórtan magántanára, a fővárosi bacteriologiai intézet igazgatója. *IV., Kossuth-utcza 2. sz.*

Dr. Kúthy Dezső, egyetemes orvosdoctor, a hydrotherapia és klimatologia magántanára. *VII., Csengeri-utcza 24.*

Makara Lajos, egyetemes orvosdoktor, a sebészeti műtéttan magántanára. *VII., Kerepesi-út 22. sz.*

Dr. Krepuska Géza, egyetemes orvosdoctor, a fülgyógyászat magántanára. *VIII., József-utcza 4.*

Dr. Kuzmik Pál, egyetemes orvosdoktor, a sebészeti műtéttan magántanára, az egyet II-ik számú sebészeti klinikum adjunctusa. *IV., Muzeum-körút 37. sz.*

Hochhalt Károly, orvos-sebészdoctor, szülészmester, a szív- és tüdőbetegségek kór- és gyógytanának magántanára, a sz. István közkórház osztályos főorvosa. *IV., Korona-herczeg utcza 10. sz.*

Dr. Morelli Károly, egyetemes orvostudor, a „gyakorlati orr- és gégetükrészet" magántanára, a Szt. Rókus-kórház II. gégészeti osztályának rendelő-orvosa. A budapesti királyi orvos-egylet és a magyar orvosi könyvkiadó-társulat alapító, a fővárosi gyakorló orvosok segítő-egyesületének alapító, a közkórházi orvos-társulat, a magyar fül- és gégeorvosok társulata, a magyar dermatologusok egyesületének, az orvosi körnek, a fogtani körnek, az országos közegészségügyi egyesületnek rendes tagja. *IV., Zsibárus-utcza 1. Váczi-u. 1. sz. Lyka-ház.*

Alapy Henrik, egyetemes orvosdoctor, a húgyszervek sebészetének egyetemi magántanára, a Bródy Adél-gyermekkórház sebészi osztályának rendelő-orvosa. *VI., Andrássy-út 12. sz.*

Hattyasy Lajos, orvostudor, az elméleti és gyakorlati odontotechnika és metallurgia magántanára, a budapesti kir. orvosegyesület stomatologicus szakosztályának elnöke. *IV., Szervita-tér 4. sz.*

Vas Bernát, egyetemes orvosdoktor, a mikroskopiai és chemiai diagnostika magántanára, a poliklinikai laboratorium főnöke. *V., Lipót-körút 30. sz.*

Dieballa Géza, egyetemes orvosdoctor, a vér-, vese- és anyagcserebetegségek kór- és gyógytana magántanára. *IV., Kecskeméti-utcza 4.*

Tóth István, egyetemes orvosdoctor, a szülészeti műtéttan és nőgyógyászati propädeutika magántanára.

Vámossy Zoltán, egyetemes orvosdoctor, a pharmakologiai módszertan magántanára.

Adjunctusok.

Korányi Sándor (l. Címzetes és jelleges rendkívüli tanárok).

Székely Ágoston, orvosdoctor, az általános kór- és gyógytani tanszék adjunctusa. *Papnövelde-utcza 2. sz.*

Kuzmik Pál (l. Magántanárok.)

Grósz Emil, egyetemes orvosdoctor, az egyetemi szemklinika adjunctusa. *VIII., József-utcza 15. sz.*

Tanársegédek.

Tauszk Ferencz, egyetemes orvosdoctor, I. sz. belklinika I-ső tanársegéde. *VIII., Üllői-út 26. sz.*

Ritoók Zsigmond, egyetemes orvosdoctor, az I. sz. belklinika II. tanársegéde. *VIII., Üllői-út 26. sz.*

Hajós Lajos, egyetemes orvosdoctor, az elmekór- és gyógytani intézet I-ső tanársegéde.

Vámossy Zoltán, egyetemes orvosdoctor, a gyógyszertani intézet I-ső tanársegéde. *VIII., Szentkirályi-utcza 6. sz.*

Szabó József, egyetemes orvosdoctor, fogászati klinikai tanársegéd. *Üllői-út 17. sz.*

Blaskovics Fridolin, doctor, szemklinikai II. tanársegéd. *Üllői-út 26. sz.*

Erdey Gyula, egyetemes orvosdoctor, a II. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikán II. tanársegéd. *Üllői-út 78./a sz.*

Neumann Szigfrid, orvosdoctor, a II. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinika, poliklinikai tanársegéde. *Üllői-út 78./a sz.*

Tóth István, egyetemes orvosdoctor, a II. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikán I-ső tanársegéd. *József-körút 20. sz.*

Doctor Károly, egyetemes orvosdoctor, az élet- és kórvegytani intézet tanársegéde. *Üllői-út 26. sz.*

Lép Károly, orvosdoctor, az általános kór- és gyógytani intézet veszettség ellen oltó osztályának I-ső segéde. *Huszár-utcza 4. sz.*

Ajeszky Aladár, orvosdoctor, az általános kór- és gyógytani intézet tanársegéde. *VIII., Baross-utcza 55. sz.*

Illyés Géza, II. tanársegéd az I. sz. seb. kórodán. *Üllői-út 28. sz.*

Kaczvinszky János egyetemes orvosdoctor, I. sz. seb. klin. I. tanársegéde. *Üllői-út 28. sz.*

Tellyesniczky Kálmán, egyetemes orvosdoctor, I-ső sz. boncztani intézet I. tanársegéde. *VIII., Kalvária-tér 4. sz.*

Pekár Mihály, egyetemes orvosdoctor, az élettani intézet I-ső tanársegéde. *IV., Múzeum-körút 17. sz.*

Gy. György Gábor, a II. sz. leiró- és tájboncztani intézet I-ső tanársegéde. *Kerepesi-út 61. sz.*

Feldmann Ignácz, egyetemes orvosdoctor, az I. sz. kórboncztani és kórszövettani intézet I-ső tanársegéde. *VIII., Aggteleki-utcza 16. sz.*

Rigler Gusztáv, egyetemes orvosdoctor, egyetemi magántanár, a közegészségtani intézet I-ső tanársegéde. *VIII., Tököli-utcza 3. sz.*

Genersich Antal, egyetemes orvostudor, az I. sz. leiró-tájboncztani és fejlődéstani intézet II. tanársegéde. *IX., Páva-utcza 32. sz.*

Ajtai K. István, a törvényszéki orvostani intézet I-ső tanársegéde, államrendőrségi prosector-helyettes, az államrendőrség bacteriologusa, a kir. orvosegylet tagja.

Németh Ödön, a törvényszéki orvostani intézet II. tanársegéde. *VI., Izabella-utcza 80. sz.*

Krompecher Ödön, egyetemes orvosdoctor, a II. sz. kórboncztani intézet I-ső tanársegéde.

Berend Miklós, egyetemes orvosdoctor, tanársegéd gyermekgyógyászatból.

Winternitz Miksa, egyetemes orvosdoctor, a II. sz. kórboncztani és kórszövettani intézet II. tanársegéde. *VIII., Zerge-utcza 3. sz.*

Wenhardt János, egyetemes orvosdoctor, a II. sz. belklinika II-ik tanársegéde. *VIII., Szentkirályi-utcza 46. sz.*

Kétly László, egyetemes orvosdoctor, a II. sz. belklinika I-ső tanársegéde, a budapesti kir. orvosegylet tagja. *VIII., Szentkirályi-utcza 46. sz.*

Doktor Sándor, egyet. orvosdoctor, az I. sz. szül. és nőgyógyászati klinika I. tanársegéde. Lakása a klinikán. *VIII., Baross-u. 33. sz.*

Walla Béla, egyetemes orvosdoctor, az I. sz. szülő- és nőgyógyászati klinika II. tanársegéde. Lakása az intézetben. *VIII., Baross-utcza 33. sz.*

Sellei József, egyetemes orvosdoctor, a bőrkórtani klinika tanársegéde. *IV., Múzeum-körút 7. sz.*

Farkas Géza, egyetemes orvosdoctor, az élettani intézet II. tanársegéde. *VIII., Eszterházy-utcza 5. sz.*

Záborszky István, egyetemes orvostudor, az I. sz. kórboncztani intézet II. tanársegéde. *VII., Soroksár-utcza 31. sz.*

Chudovszky Móricz, egyetemes orvosdoctor, a II. sz. sebészeti kórodai tanszék I. tanársegéde. *Rókus-kórház.*

Rottenbiller Ödön, egyetemes orvosdoctor, a II. sz. sebészeti kóroda II. tanársegéde. *Rókus-kórház.*

Szidlauer Jenő, egyetemes orvosdoctor, az I. sz. boncztani intézet II. tanársegéde.

Fenyvessy Béla, egyetemes orvosdoctor, a gyógyszertani intézet II. segéde. *Kertész-utcza 51. sz.*

Scholtz Kornél, egyetemes orvosdoctor, a szemészeti klinika II. tanársegéde.

IV. Bölcsészettudományi kar.

Decán és elnök.

Fröhlich Izidor (l. Egyetemi Tanács).

Nyilvános rendes tanárok.

Than Károly, a chemia doctora és a budapesti egyetem tiszt. orvosdoctora, a chemia nyilv. rendes tanára, a főrendiház tagja, kir. tanácsos, a vaskorona-rend III. o. lovagja, a „Litteris et artibus“ rendjel tulajdonosa, az I. chemiai intézet igazgatója, a kir. m. természettudományi társulat volt elnöke, annak tiszteletbeli és választmányi tagja, chemiai ásványtani szakosztályának elnöke, a magyar tudományos Akadémia igazgatósági és rendes tagja, természettudományi állandó bizottságának és ugyanezen Akadémia III. osztályának elnöke, a középtanodai tanárvizsgáló-bizottság, a budapesti kir. orvosegylet és az orsz. közegészségügyi tanács rendes, az orvosi könyvkiadó-társulat s a közegészségügyi egyesület alapító és választmányi tagja, a cherbourgi „Société des Sciences Naturelles“ levelező, a berlini vegyészeti egylet külső tagja, az orsz. balneologiai egyesületnek, a magyar és osztrák gyógyszerészegyletek, a gráczi magyar-kör tiszteletbeli tagja, az egyetemi gyógyszerészethallgatók segélyegyletének tiszteletbeli elnöke, a bölcsészeti kar volt decánja s az egyetem volt rectora. *Az első chemiai intézet épületében. Múzeum-körút 4. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1862-ben.)

Hatala Péter, a hittudomány doctora, a sémi nyelvek nyilvános rendes tanára, az egyetem volt rectora, a Petőfi-társaság rendes

tagja. (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1866-ban.) *IX., Ferenczkörút 3. sz.*

Lubrich Ágost, a felsőbb neveléstan nyilvános rendes tanára. *Alföldi-utcza 10. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1870-ben.)

Vámbéry Ármin, bölcsészetdoctor, a keleti nyelvek és irodalmak nyilvános rendes tanára, a Lipót-rend lovagja, a magyar tudományos Akadémia rendes, a németországi s londoni keleti társaságok levelező, a berlini, majna-frankfurti, amsterdami, drezdai s londoni, párisi, római, baseli, bécsi földismei társulatok és a párisi „Société Philologique“ tiszteletbeli tagja; a „British Association for Advancement of Sciences“ és a bécsi „Orientalisches Museum“ levelező tagja, a londoni „Anthropological Society“ magyarországi titkára, a török Medsidie-rendjel commandeure, az olasz szt.-Móricz és Lázár, a mexikói Notre-Dame da Quadelupe, a persa Sir ü Khursid rendjelek tiszti jelvényeinek, nemkülönben Ő cs. és kir. Felsége a tudomány- és művészeti nagy aranyérem birtokosa és az olasz korona-rendnek lovagkeresztese. *Ferencz József-rakpart 19. sz.* (Tanító 1865.; nyilvános rendkívüli 1868; nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1870-ben.)

Gyulai Pál, bölcsészdoctor, a magyar irodalomtörténet nyilvános rendes tanára, a főrendiház tagja, a Szent István-rend lovagja, a magyar tudományos Akadémia igazgató és rendes tagja és I. osztályának titkára, a Kisfaludy-társaság elnöke, a budapesti philologiai társaság tiszteletbeli tagja, „Szerbszka matiča“ tiszteletbeli tagja, az orsz. tanár vizsgáló-bizottság tagja. *Szentkirályi-utcza 13. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1876-ban.)

Ponori Thewrewk Emil (l. Egyetemi Tanács).

Lengyel Béla, sz. mm. és bölcsészetdoctor, a chemia nyilvános rendes tanára, ministeri tanácsos, az egyetemi II-ik chemiai intézet igazgatója, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja és ugyanezen Akadémia mathematikai és természettudományi bizottságának előadója, a kir. m. természettudományi társulat választmányi tagja és volt főtitkára, e társulat chemiai szakosztályának alelnöke, a balneologiai társaság, a földtani társulat, az országos középtanodai tanáregylet rendes, a közegészségügyi egyesület alapító és az országos magyar gyógyszerészegylet tiszteleti tagja, a bölcsészeti kar volt jegyzője és decánja, a kir. m. tudomány-egyetem volt rectora. *Pipa-utcza 6. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1877-ben.)

Heinrich Gusztáv, sz. mm. és bölcsészetdoctor, a német nyelv és irodalomtörténet nyilvános rendes tanára, ministeri tanácsos, a tanárképző-intézet ügyvezető igazgatója, a modern-philologiai szemináriumi

rium vezető tanára, a budapesti országos tanárvizsgáló-bizottság, a magyar tudományos Akadémia és a Kisfaludy-társaság rendes tagja, a magyar paedagogiai társaság elnöke, a budapesti philologiai társaság alelnöke, az orsz. közoktatási tanács előadó tanácsosa, a bölcsészeti karnak volt decánja. *VIII., Baross-utcza 3. sz.* (Ny. rendkívüli 1875.; ny. r. tanárrá neveztetett 1878-ban.)

Török Aurél, orvosdoctor, az embertan nyilvános rendes tanára s az embertani múzeum és intézet igazgatója, a vaskorona-rend III. o. lovagja, a kolozsvári tud.-egyetem orvostudományi karának volt decánja, előbb (1872—78-ig) az élettan és szövettan nyilvános rendes tanára, 1878—81-ig a leíró- és tájboncztan nyilvános rendes tanára a kolozsvári tudomány-egyetemen, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a bonn-i „Verein von Alterthumsfreunden im Rheinlande“ rendes, a müncheni „Anthropologische Gesellschaft“ tiszteletbeli, a párisi „Société d'Anthropologie“, a washingtoni „Anthropological Society“ levelező, a brüsseli „Société d'Anthropologie“, a havannai „Sociedad Antropologica de la Isla de Cuba“ levelező, a londoni „Japan Society“ tiszteletbeli tagja, a moszkvai „Imp. Obzsesztvo lubitjelej jesztjesztvoznanija antropologij i jethnographij“ örökös, a tisza-zúgi régészeti társulat, a tiszafüredi, valamint a mosonmegyei történelmi és régészeti társulat tiszteletbeli, a németországi s a berlini anthropologiai társulat rendes, a bécsi embertani társulat levelező, a bölcsészet-hallgatók segélyegyletének tiszteletbeli tagja, a „Zeitschrift für Morphologie und Anthropologie“ szerkesztőségének állandó munkatársa, a prágai Česky Lid munkatársa és a kolozsvári „Militärisch-wissenschaftlicher Verein“ tiszteletbeli tagja. *Károly-körút 26. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett a kolozsvári orvosi akadémiához 1869-ben; ugyanoda az egyetemre 1872-ben; végre a budapesti egyetemre 1881-ben.)

Scholtz Ágoston, bölcsészetdoctor, a felsőbb mennyiségtan nyilvános rendes tanára. *Rózsa-utcza 46. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1884-ben.)

Fröhlich Izidor (l. Egyetemi tanács.)

Medveczei Medveczky Frigyes, bölcsészetdoctor, a bölcsészet nyilvános rendes s a paedagogia jogosított tanára, a magyar tudományos Akadémia levelező, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja, az országos közoktatási tanács előadó tanácsosa. *Múzeum-utcza 3. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1886-ban.)

Beöthy Zsolt, bölcsészetdoctor, az esthetika nyilvános rendes tanára, ministeri tanácsos, a „Pro Litteris et Artibus“ díszjelvény

tulajdonosa, az egyetemi eszthetikai gyűjtemény igazgatója, a budapesti országos tanárvizsgáló-bizottság elnöke, a bécsi cs. k. Mária Terézia-akadémia magyar vizsgáló biztosa, a budapesti tanárképző-intézet tanára, az országos közoktatásügyi tanács alelnöke, a m. tudományos Akadémia rendes tagja és igazgató tanácsosa, az akadémiai irodalomtörténeti, nyelvtudományi és könyvkiadó bizottságok tagja, a Kisfaludy-társaság rendes tagja és titkára, az országos középiskolai tanáregyesület elnöke, az országos nőképző-egylet leánygymnasiumának kurátora, a protestáns irodalmi társaság választmányi, a prágai cseh királyi Akadémiának levelező, a pozsonyi, Toldy-körnek, a soproni irodalmi és művészeti körnek és a dunántúli közművelődési egyesület tiszteletbeli tagja, a bölcsészeti karnak öt izben volt decánja. *Erzsébet-körút, New-York-palota.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1886-ban.)

Pauer Imre, sz. mm. és bölcsészetdoctor, a bölcsészet nyilvános rendes s a paedagogia jogosított tanára, ministeri tanácsos, az orsz közoktatási tanács előadó tanácsosa, a budapesti orsz. középiskola i tanárvizsgáló-bizottság tagja, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja és II. osztályának titkára, az Erzsébet-nőiskola s az I. ker. áll. polg. isk. tan.-képző-intézet kurátora, az orsz. polg. isk. tanító- és tanítónő-vizsgáló-bizottság elnöke, a bölcsészeti kar volt jegyzője. *Külmán-utcza 19/b. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1886-ban; rendessé 1889-ben.)

Ballagi Aladár, bölcsészetdoctor, az új-kori történelem nyilvános rendes tanára, a magyar történelem helyettes és a magyar művelődéstörténet jogosított tanára, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja. *Kinizsi-utcza 29. sz.* (Nyilv. rendk. tanárrá neveztetett 1883-ban; nyilv. rendessé 1889-ben.)

Lóczi Lóczy Lajos, okl. mérnök és a budapesti egyetem tiszteletbeli bölcsészetdoctora, az összehasonlító földrajz nyilvános rendes, a középiskolai tanárképző-intézet tanára és a középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja, a földrajzi intézet és szeminárium igazgatója, műegyetemi magántanár, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a magyar földrajzi társaság Balaton-bizottságának elnöke, az aradi Kölcsey-egyesület, a magyar, berni és bécsi földrajzi társulat tiszteletbeli és a lipcsei és berlini földrajzi társulatok levelező tagja, a Carl Ritter-érem tulajdonosa. (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1889-ben.) *VI., Felső-erdősor 1. sz.*

Simonyi Zsigmond, bölcsészetdoctor, a magyar nyelvtudomány nyilvános rendes tanára, a magyar tudományos Akadémia, a helsing-

forsi finn-ugor társaság és a finn irodalmi társaság tagja, az Akadémia nyelvtudományi bizottságának előadója, a Magyar Nyelvőr szerkesztője, a budapesti orsz. tanárvizsgáló-bizottság tagja, a középiskolai tanárképző-intézet s a modern philologiai szeminárium tanára, a gyakorlógymnasium volt vezető tanára. *Erzsébet-körút, New-York-palota.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1885-ben; rendessé 1889-ben.)

Pasteiner Gyula, bölcsészetdoctor, a művészetek történetének nyilvános rendes tanára. (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1885-ben; nyilvános rendes tanárrá 1890-ben.) *IV., Sörház-utcza 4. sz.*

Hegedüs István, bölcsészetdoctor, a classica-philologia nyilvános rendes tanára, a budapesti orsz. tanárvizsgáló-bizottság tagja, a classica-philologiai szeminárium vezető tanára, a kolozsvári Ferencz József-tudomány-egyetem bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karának volt decánja, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a Kisfaludy-társaság, az Erdélyi irodalmi és a Kemény Zsigmond-társaság rendes, a philologiai társaság választmányi tagja, a paedagogiai társaság alelnöke, az orsz. közoktatási tanács előadó tanácsosa. (A budapesti egyetemhez nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1890-ben.) *Hunyadi-tér 12. III/14.*

Lánczy Gyula, az államtudományok doctora, a paduai egyetem tiszteletbeli bölcsész-doctora, hites köz- és váltóügyvéd, az egyetemes középkori történelem nyilvános rendes tanára, a középiskolai tanárképző-intézet vezető s a történelmi szemináriumnak igazgató tanára, a budapesti orsz. tanárvizsgáló-bizottság s az orsz. közoktatás tanácsnak, valamint a Magyar Történelmi Társulatnak választmány tagja, volt országgyülési képviselő. *Nagy János-utcza 13. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá kineveztetett a kolozsvári m. kir egyetemhez 1886-ban; a budapestihez 1891-ben.)

Hampel József, bölcsészet- és jogdoctor, az érem- és régiségtan nyilvános rendes tanára, a Magyar Nemzeti Muzeum érem- és régiségosztályának igazgatóőre, a német cs. archaeologiai intézet és a magyar tudományos Akadémia rendes, a krakkói tudományos Akadémia és az osztrák arch. intézet külső tagja, a magyar történeti társulat választmányi, a londoni „Antiquarian society", a koppenhágai éjszaki régészek társulatának, a müncheni anthropologiai társulat és a horvátországi régészeti társulat, valamint a boroszlói muzeumi tanács tiszteletbeli, a délmagyarországi, békésmegyei, tiszafüredi és alsófejérmegyei történeti társulatok tiszteletbeli tagja, a magyar tudományos Akadémia régészeti bizottságának előadója, a moszkvai cs. régészeti társulat, a königsbergi régészeti egyesület, a német, a

berlini, bécsi anthropologiai, a bécsi numismatikai és a karinthiai történeti társulat levelező tagja, a budapesti orsz. tanárvizsgáló-bizottság tagja. *Nemzeti Muzeumban.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1881 augusztus 18-án; nyilvános rendes tanárrá 1892-ben.)

Asbóth Oszkár, bölcsészetdoctor, a szláv nyelvészet és irodalom nyilvános rendes tanára, a budapesti orsz. tanárvizsgáló-bizottság tagja, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja. *Epreskert-utcza 25. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1885-ben; nyilvános rendessé 1892-ben.)

Szinnyei József, bölcsészetdoctor, az urál-altáji összehasonlító nyelvészet nyilvános rendes tanára, a középiskolai tanárképző-intézetben és a modern philologiai szemináriumban vezető tanár, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja, volt kolozsvári egyetemi nyilvános rendes tanár és a bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karnak volt decánja, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja és nyelvtudományi bizottságának elnöke, a helsingforsi finn irodalmi társaság és finn-ugor társaság levelező tagja, a budapesti philologiai társaság választmányi tagja, a Nyelvtudományi Közlemények szerkesztője. *József-körút 17. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett ki Kolozsvárra 1886-ban; nyilvános rendessé 1888-ban; a budapesti egyetemhez 1893-ban.)

Schvarcz Gyula, bölcsészetdoctor, az ó-kori történelemnek nyilvános rendes tanára, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja, volt országgyülési képviselő, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja. (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1894 augusztus 4-én.) *Molnár-utcza 26. sz.*

Krenner József Sándor, a természettudományok doctora, az ásvány- és kőzettan nyilvános rendes tanára, az ásvány-kőzettani intézet és gyűjteménytár igazgatója, a Magyar Nemzeti Muzeum ásvány- és őslénytani osztályának igazgató őre, az egyetemi állattani intézet ideiglenes vezetője, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja, a magyarhoni földtani társulat választmányi tagja. *Nemzeti Muzeum.* (Nyilv. rendes tanárrá kineveztetett 1870-ben a műegyetemhez; 1894-ben a tud.-egyetemhez.)

Marczali Henrik, bölcsészetdoctor, a magyar történelem nyilvános rendes tanára, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a tanárképző-intézetben a világtörténet, a történelmi szeminárium vezető tanára, a budapesti orsz. tanárvizsgáló-bizottság tagja. *József-körút 59. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1895-ben.)

Mayr Aurél, sz. mm., bölcsészet- és jogdoctor, köz- és váltóügyvéd, az indogermán összehasonlító nyelvészet nyilvános rendes tanára. *Nyár-utcza 25. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1873-ban; nyilvános rendessé 1895-ben.)

Koch Antal, a természettudományok tiszteleti doctora, a geologia és palaeontologia nyilv. rendes tanára, a geologia-palaeontologiai intézet és gyűjteménytár igazgatója, a bpesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja, a magyar tud. Akadémia rendes tagja, a kir. magyar természettudományi társulat, a magyarhoni földtani társulat alelnöke, az erdélyi muzeumegylet rendes, a bécsi bir. földtani intézet levelező tagja, a londoni geol. társaság külső lev. tagja, a bécsi Gesellschaft zur Förderung der naturh. Erforschung des Orients működő tagja. *Budavár, Úri-utcza 64/66. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1872-ben a kolozsvári és 1895-ben a budapesti egyetemhez.)

Fejérpataky László, bölcsészetdoctor, az oklevél- és czímertan nyilvános rendes tanára, a magyar nemzeti múzeum könyvtárának igazgató őre, muzeumi és könyvtári orsz. felügyelő, az orsz. levéltári fogalmazó-szakbeli vizsgáló-bizottság tagja, a magyar tudományos Akadémia rendes tagja és történelmi bizottságának előadója, a magyar történelmi és az orsz. régiség- és embertani társulatok igazgató-választmányi tagja, az aradi Kölcsey-egyesület választmányi tagja, a m. heraldikai és genealogiai társaság másodelnöke, a középiskolai tanárképző-intézet és a Tört. Seminarium vezető tanára. *VIII., Magyar Nemzeti Múzeum.* (Nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1895 junius 29-én.)

Pecz Vilmos, bölcsészetdoctor, a classica-philologia nyilvános rendes tanára, a classica-philologiai seminarium vezető tanára, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló bizottság tagja, a magyar tudományos Akadémia levelező és classica-philologiai bizottságának beltagja, az erdélyi muzeum-egylet és erdélyi irodalmi társaság rendes tagja, a budapesti egyetem volt magán- és helyettes tanára, a kolozsvári egyetem volt nyilvános rendes tanára és bölcsészet-, nyelv- és történettudományi karának volt decánja, a kolozsvári középiskolai tanárvizsgáló-bizottság volt tagja, a kolozsvári középiskolai tanárképző-intézet volt tanára, a budapesti philologiai társaság volt második és első titkára. Lakása: *Damjanich-utcza 25. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett ki Kolozsvárra 1891-ben, Budapestre 1895-ben.)

Eötvös Loránd báró, sz. mm. és bölcsészetdoctor, a kisérleti természettan nyilvános rendes tanára, a Ferencz József-rend nagy-

keresztese, a szerb Szent Száva-rend nagykeresztese, a franczia becsület-rend lovagja, a magyar főrendek házának tagja, a magyar tudományos Akadémia elnöke, a természettani intézet igazgatója, a mathematikai és physikai társulat és a magyar turista-egyesület elnöke, a budapesti orsz. középiskolai tanárképző-intézet igazgatója, a báró Eötvös József-collegium curátora, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja, a kir. m. természettudományi társulat alelnöke, az egyetem volt rectora, volt m. kir. vall. és közokt. miniszter és országgyülési képviselő. *Eszterházy-utcza 3. sz.* (Nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1872 május 21-én; újra kineveztetett 1896 február 16-án.)

Becker Fülöp Ágost, bölcsészetdoctor, a franczia nyelv és irodalom nyilvános rendes tanára, a középiskolai tanárképző-intézet és a modern-philologiai szeminárium vezető tanára, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja. *I., Pauler-utcza 10. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1893 szeptember 24-én; rendes tanárrá neveztetett 1896 május 10-én.)

Ciocan János, a román nyelv és irodalomtörténet nyilvános rendes tanára, a Ferencz József-rend lovagkeresztese, országgyülési képviselő. *Nemzeti szálloda.* (A budapesti egyetemhez nyilvános rendes tanárrá neveztetett 1898-ban.)

Nyilvános rendkívüli tanárok.

Messi Antal, az olasz nyelv és irodalom nyilvános rendkívüli tanára, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság tagja. *I., Krisztina-körút 2. sz.* (Nyilv. rendkívüli tanárrá neveztetett 1869 február 6-án.)

Patterson Arthur, az angol nyelv és irodalom nyilvános rendkívüli tanára. *IX., Lónyay-utcza 11. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá kineveztetett 1886-ban.)

Margalits Ede, bölcsészetdoctor, a horvát nyelv és irodalom nyilv. rendk. tanára, a koronás arany-érdemkereszt tulajdonosa. (Ny. rk. tanárrá kineveztetett 1895 junius 15-én.) *VIII., Vas-utcza 15/a. sz.*

Alexander Bernát, bölcsészetdoctor, a philosophia történetének nyilvános rendkívüli tanára, a budapesti orsz. tanárvizsgáló-bizottság tagja, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a Kisfaludy-Társaság rendes tagja, az orsz. közokt. tanács előadó tanácsosa, a műegyetemen megbizva a cultur- s irodalomtörténet s aesthetika előadásával. *Erzsébet-körút 9. sz. New-York-palota.*

Petz Gedeon, bölcsészetdoctor, a német nyelvészet nyilvános rendkívüli tanára, a bölcsészeti kar volt jegyzője, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, nyelvtudományi és szótári bizottságának tagja, az Egyetemes Philologiai Közlöny társszerkesztője, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság, az ág. h. ev. egyetemes tanügyi bizottság és a berlini Gesellschaft für deutsche Philologie tagja *VI., Nagy János-utcza 5. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1896 augusztus 28-án.)

Kövesligethy Radó, bölcsészetdoctor, a kosmographia nyilv. rendkívüli tanára, a csillagászattani előadások megtartásával megbizott tanár, közép- és felsőbb kereskedelmi tanárképző-intézeti rendes tanár, a földrajzi szeminárium vezető tanára, a magyar tudományos Akadémia levelező, a budapesti orsz. tanárvizsgáló-bizottság, az „Astronomische Gesellschaft", természettudományi társulat, mathematikai és physikai társulat rendes és választmányi tagja, illetve ügyvivő titkára, a földrajzi és földtani Társaság r. tagja, a Math. Phys. Lapok physikai részének szerkesztője. *VII., Csömöri-út 76. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1897 május 18-án.)

Czobor Béla, bölcsészetdoctor, a keresztény műarchæologia ny. rk. és a symbolika jogosított tanára, nagyvárad-egyházmegyei l. sz. áldozár, a műemlékek orsz. bizottságának előadója, a vaskorona-rend III. oszt. lovagja, a szerb kir. Szent Száva-rend közép-, a portugál kir. Szent Jakab és a Villa-Viçosa rendek lovagkeresztese, a székesfehérvári szentszék ülnöke, az orsz. régészeti és embertani társulat osztályelnöke és állandó választmányi tagja, a magyar tudományos Akadémia rendes, archæologiai és hadtudományi bizottságainak és a magyar történelmi társulat igazgató-választmányának és a Szent István-társulat irodalmi osztályának tagja, továbbá az „Associaçao dos Architectos e Archeologos Portugezes" levelező, a biharmegyei történelmi és régészeti egylet, a felsőmagyarországi muzeumegylet, az esztergomvidéki régészeti és történelmi társulat tiszteleti és a szegedi Dugonics-társaság rendes tagja, a koronás arany-érdemkereszt tulajdonosa. *VI., Lendvay-utcza 12. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1897 május 18-án.)

Mágocsy-Dietz Sándor, bölcsészetdoctor, a növénytan nyilvános rendkívüli tanára, az egyetemi növénytani intézet és növénykert igazgatója, a magyar tudományos Akademia levelező tagja, a pesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló bizottság tagja, a mezőgazdasági felülbiráló tanács és a központi kisérletügyi bizottság rendes tagja, a K. M. Természettudományi Társulat örökítő és választmányi, az

Orsz. Kertészeti Egyesület és a M. Turista-Egyesület budapesti körének választmányi, az Orsz. Erdészeti Egyesület s a Magyarhoni Földtani Társulat alapító, a Földrajzi Társaság és az Orsz. Középiskolai Tanáregyesület rendes tagja. Az egyetemi növénykertben. *VIII., Üllői-út 78. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá neveztetett 1897. szept. 15-én.)

Békefi Remig, bölcsészetdoctor, a magyar művelődéstörténet nyilvános rendkívüli tanára, cziszterczi-rendi áldozópap, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló bizottság tagja, a cziszterczi-rend történetirója, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a magyar történelmi, heraldikai és genealogiai társulat igazgatóválasztmányának és a Szent István-társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja, jog- és történettudományi szakosztályának előadója, a műemlékek országos bizottságának tagja és a bölcsészeti kar ezidei jegyzője. *VIII., József-utcza 16. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanárrá kineveztetett 1898. január 19-én.)

Czímzetes nyilvános rendes tanár.

Goldziher Ignácz, sz. mm. és bölcsészetdoctor, a sémi philologia czímzetes nyilvános rendes tanára, a bölcsészeti kar teljes jogú tagja, a magyar tudományos Akadémia rendes és nyelvtudományi bizottságának, a pétervári cs. tudományos Akadémia és a holland-indiai „Kon.-Instituut voor Taal-Land en Volkenkunde“ külföldi, az angol „Royal Asiatic Society“ tiszteleti tagja, a budapesti izr. hitközség titkára. *VII., Holló-utcza 4. sz.*

Czímzetes nyilvános rendkívüli tanárok.

Némethy Géza, bölcsészetdoctor, a latin philologia magántanára, felruházva a nyilvános rendkívüli tanári czímmel és jelleggel, a budapesti V. kerületi állami főgymnasium rendes tanára, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, az Egyetemes Philologiai Közlöny társ-szerkesztője. *V., Lipót-körút 30. sz.* (Nyilvános rendkívüli tanári czímmel és jelleggel felruháztatott 1896. évi május hó 15-én.)

Borbás Vincze, bölcsészetdoctor, a növényföldrajz és Magyarország edényes-növényei systematikájának magántanára, felruházva a nyilvános rendkívüli tanári czímmel, egykor a budapesti egyetem növénytani tanszékének assistense, az állami V. kerületi főreáliskolában a terményrajz rendes tanára, a kir. m. természettudományi társulatnak,

a magyar orvosok és természetvizsgálók állandó központi választmányának, valamint a magyar földrajzi társaság rendes és választmányi tagja. (Nyilvános rendkívüli tanári címmel ruháztatott fel 1898 évi április hó 22-én.) *Dessewffy-utcza 3. sz.*

Helyettes tanárok.

Ballagi Aladár (l. Nyilvános rendes tanárok).
Suták József (l. Magántanárok).
Vángel Jenő (l. Magántanárok).

Megbizott szaktanár.

Kövesligethy Radó (l. Nyilvános rendkívüli tanárok).

Magántanárok képviselői.

Buday József (l. Magántanárok).
Négyesy László (l. Magántanárok).

Érdemesült nyilvános rendes tanár.

Kerékgyártó Árpád Alajos, sz. mm. és bölcsészetdoctor, Magyarország történelmének nyugalmazott rendes és az egyetemes történelem jogosított tanára, sz. kir. Pest város volt törvényszéki főjegyzője, közigazgatási és törvényszéki tanácsosa, h. al- és főpolgármestere, a magyar tudományos Akadémia és az erdélyi múzeumegylet levelező tagja, hites köz- és váltótörvényszéki ügyvéd, az orsz. állatvédelmi egyesület alelnöke, a Szent-István-Társulat igazgató-választmányának s tudományos és irodalmi osztályának tagja, a bölcsészeti karnak három izben volt decánja. *Sörház-utcza 6. sz.* (Helyettes-tanár lett 1864 szept. 11-én; nyilvános rendes tanárrá kineveztetett 1866 szeptember 10-én. Nyugalomba vonult 1897. évi deczember hó 12-én.)

Magántanárok.

Kármán Mór, sz. mm. és bölcsészetdoctor, a paedagogia, psychologia és ethika magántanára, a középiskolai tanárképző-intézetben a paedagogia és philosophia rendes tanára, kir. tanácsos, a budapesti orsz. középiskolai tanárvizsgáló-bizottság, a magyar orsz. közoktatási tanács tagja. *József-körut 31. sz.*

Bodnár Zsigmond, a magyar nyelv és irodalom magántanára, a Petőfi-társaság rendes tagja. *III. ker., Csillaghegy.*

Bánóczi József, bölcsészetdoctor, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, az orsz. közoktatási tanács tagja, a philosophia történetének és propædeutikájának magántanára, az országos izr. tanítóképző-intézet igazgatója. *VII., Nefelejts-utcza 56. sz.*

Liebermann Leó, kir. tanácsos, a III. osztályú vaskoronarend lovagja, az egyetemes orvostan doctora, a vegytan magán-, a kir. m. állatorvosi tanintézeten a vegytan nyilvános rendkívüli tanára, az országos m. kir. chemiai intézet és központi vegykisérleti állomás igazgatója, az országos közegészségi tanács tagja, a felsőbb vámszaki vizsgák vizsgáló biztosa, stb. *VI., Nagy János-utcza 19/a sz., II. emelet.*

Mangold Lajos, bölcsészetdoctor, az ó-kor és keleti népek történetének magántanára, a berlini történeti társulat levelező tagja *Gyár-utcza 5. sz.*

Kassai Gusztáv, bölcsészetdoctor, a latin stilistica és eloquentia magántanára, királyi főgymnasiumi rendes tanár, a budapesti m. kir. tanárképző-intézet tanára, az amsterdami nemzetközi „Société Philhellenique“ tagja. *Ó-utcza 26. sz.*

Bokor József, bölcsészetdoctor, a neveléstan történetének magántanára, az orsz. közoktatási tanács előadó tanácsosa, a Pallas Nagy-Lexikona szerkesztője. *V., Honvéd-utcza 4. sz.*

Daday Jenő, bölcsészetdoctor, „a belvizi gerinctelen állatok“ tanának magántanára, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, magyar nemzeti muzeumi őr, a moszkvai császári ethnographiai és anthropologiai társulat tagja. *VIII., József-körút 46. sz.*

Klupathy Jenő, bölcsészetdoctor, a természettan magántanára, a m. kir. posta- és távirdatisztképző tanfolyam rendes tanára a középiskolai tanárképző-intézet tanára. *VII., Rottenbiller-utcza 33. sz.*

Buday József, bölcsészetdoctor, az új-kori philosophia-történet magántanára, a budapesti II. kerületi állami reáliskola rendes tanára. *II., Csalogány-utcza 13. sz.*

Kunos Ignácz, bölcsészetdoctor, a török nyelv és irodalom magántanára, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a keleti kereskedelmi tanfolyam rendes tanára és helyettes igazgatója. *V., Nádor-utcza 82. sz.*

Kuzsinszky Bálint, bölcsészetdoctor, a római művelődéstörténet magántanára, okleveles középiskolai tanár, nemzeti muzeumi segédőr, a fővárosi muzeum és ásatások vezetője, a német császári régészeti

intézet s az osztrák archaeologiai intézet levelező tagja, a fővárosi régészeti bizottság tagja, stb. *Pál-utcza 5. sz.*

Simonkai Lajos, bölcsészetdoctor, a növénygeographia magántanára és a VII. kerületi állami gymnasium rendes tanára. *Wesselényi-utcza 59. sz., földszint 3. ajtó.*

Vángel Jenő, bölcsészetdoctor, az összehasonlító szövet- és módszertan magántanára, az állattan és összehasonlító boncztan ezidei helyettes tanára, az állattani és összehasonlító boncztani intézetnél adjunktus. *I., Gellérthegy 10.653. sz.*

Demeczky Mihály, bölcsészetdoctor, az analysis magántanára, a m. kir. Ferencz József-nevelőintézet kormányzója, a II. kerületi kir. egyetemi főgymnasium igazgatója, m. kir. tartalékos honvédszázados, a magyar paedagogiai társaság titkára. *Ferencz József-nevelőintézet, Buda.*

Winkler Lajos, gyógyszerészdoctor, az analytikai és gyógyszerészeti chemia magántanára, az I. sz. chemiai intézet adjunctusa, a magyar tudományos Akadémia levelező tagja, a Gyógyszerészi Közlöny főmunkatársa, a kir. m. természettudományi, a magyar földtani és a mathematikai és physikai társulat tagja. *I. sz. Chemiai intézet, Muzeum-körút 4. sz.*

Négyesy László, bölcsészetdoctor, az irodalmi segédtudományok magántanára, a tanárképző-intézeti gyakorló-főgymnasium rendes tanára, a budapesti orsz. tanárvizsgáló-bizottság tagja, a magyar tud. Akadémia levelező tagja, az orsz. középiskolai tanáregyesület főtitkára, a budapesti philologiai társaság és a szabad-lyceum választmányi tagja, a magyar paedagogiai társaság rendes tagja és a Magyar Paedagogia szerkesztője. *VII., Rottenbiller-utcza 42. sz.*

Kégl Sándor, bölcsészetdoctor, a persa nyelv és irodalom magántanára. *Szentkirályi-puszta, u. p. Laczháza.*

Csuday Jenő, bölcsészetdoctor, a magyar történelem XVI. és XVII. századbeli részének magántanára, csornai prémontrei kanonok, a VI. kerületi állami főreáltanoda rendes tanára. *Tisztviselő-telep, Szapáry-utcza 12. sz.*

Bugarszky István, bölcsészetdoctor, az elméleti chemia magántanára, a chemia nyilv. rendkívüli tanára, a budapesti m. kir. állatorvosi főiskolán; a m. kir. természettudományi társulat rendes tagja. *Dembinszky-utcza 7. sz.*

Zolnai Gyula, bölcsészetdoctor, a magyar nyelvtudomány magántanára, a budapesti V. kerületi főgymnasium rendes tanára, a M. Tud. Akadémia levelező tagja. *II., Fő-utcza 83. sz.*

Horváth Cyrill, bölcsészetdoctor, a régibb magyar irodalomtörténet magántanára, főgymnasiumi tanár. *Csepel-rakpart 24. sz.*

Angyal Dávid, bölcsészetdoctor, a magyar történelem magántanára, főgymnasiumi rendes tanár, a magyar történelmi társulat igazg. választmányának tagja. *VI., Szív-utcza 12. sz.*

Filarszky Nándor, bölcsészetdoctor, az algologia és a virágosnövények morphologiájának m.-tanára, középtanodákra képesített tanár. *József-körút 79. sz.*

Beke Manó, bölcsészetdoctor, az analysis m.-tanára, a tanárképző-intézet gyakorló főgymnasiumának rendes tanára, a math. és phys. társulat és az orsz. középisk. tanáregylet választmányi, a Szabad Lyceum igazgatósági tagja. *Damjanich-utcza 50. sz.*

Suták József, a mathem. és természettudományok doctora, a mennyiségtan magántanára, a felsőbb mennyiségtan e. i. helyettes tanára, főgymnasiumi rendes tanár. *IV., Kegyesrendiek háza.*

Lorenthey Imre, bölcsészetdoctor, a gerinczetlen állatok palaeontologiájának magántanára, a magyarhoni földtani társulat alapító, a kir. magy. természettudományi társulat és az erdélyi muzeum-egylet orvos-természettudományi szakosztályának rendes tagja. *VIII., Népszinház-utcza 12. sz.*

Konek Frigyes, bölcsészetdoctor, ministeri vegyész, az organikus chemia magántanára. *Földmívelésügyi m. kir. ministerium.*

Thirring Gusztáv, bölcsészetdoctor, okl. középiskolai tanár, a demographia magántanára, a fővárosi statisztikai hivatal aligazgatója, az orsz. közegészségügyi egyesület osztálytitkára, a magy. földrajzi társaság választmányi és levelező tagja, a magy. turista-egyesület központi titkára és budapesti osztályának választmányi tagja, a magy. orvosok és természetvizsgálók állandó központi választmányának tagja. *I., Karácsonyi-utcza 15. sz.*

Acsay Antal, a bölcsészet és hittudományok doctora, a nevelés- és tanítástan történelmének magántanára, a kegyes tanítórend budapesti hittudományi és tanárképző-intézete tanulmányi felügyelője. *IV., Kegyesrendiek háza.*

Vári Rezső, bölcsészetdoctor, a classica-philologia bevezető és segéddisciplináinak magántanára, az I. ker. áll. főgymnasium r. tanára, a budapesti philol. társ. választmányi tagja. *II., Krisztina-körút 33. sz.*

Áldásy Antal, bölcsészetdoctor, okl. középiskolai tanár, magy. nemzeti muzeumi levéltári segéd, a magyar történelmi, továbbá genealogiai és heraldikai társulat igazgató-választmányának tagja

s az utóbbi jegyzője s a Sz. István-társulat tud. és irodalmi osztályának tagja és helyettes előadója, az egyetemes középkori történet magántanára. *I., Krisztina-körút 129. sz.*

Mika Sándor, bölcsészetdoctor, főgymnasiumi tanár, Erdély történelmének magántanára. *Rottenbiller-utcza 37. sz., II. em.*

Alexics György, bölcsészetdoctor, a román nyelv és irodalom magántanára, a keleti kereskedelmi tanfolyam rendes tanára. *VII., Dembinszky-utcza 16. sz.*

Richter Aladár, bölcsészetdoctor, a növény-anatomiának (tekintettel a növények rendszertanára, physiologiájára és fejlődéstanára) magántanára, a m. nemzeti muzeum igazgató-őre, a kolozsvári egyetemen a növénytan ezidei helyettes tanára.

Mahler Ede, bölcsészetdoctor, az ókori keleti népek történetének és chronologiájának, valamint az egyiptologia és az assyriologia magántanára. *I., Vár, Országház-utcza 12. sz.*

Cserép József, bölcsészetdoctor, áll. főgymn. r. tanár, a budapesti philol. társaság m. titkára, az orsz. középisk. tanáregyesület s a budapesti gyorsíró-egyesület választmányi, az erd. muz.-egylet szakoszt. s a paed. társ. tagja, a római irodalomtörténet magántanára. *VIII., Mária-utcza 20. sz.*

Tanítók.

Dr. Szalágyi Aurél, okl. gyorsirás-tanító, az Első cs. kir. szabadalmazott Dunagőzhajózási Társaság felügyelője. *Árpád-utcza 6. szám.*

Yolland Arthur Battishill, az angol nyelv magántanítója. *II., Ferencz József-nevelőintézet.*

Adjunktusok.

Vángel Jenő (l. Magántanárok).

Winkler Lajos (l. Magántanárok).

Tanársegédek.

Lőrenthey Imre (l. Magántanárok).

Buchböck Gusztáv, bölcsészetdoctor, az I. sz. chemiai intézet tanársegéde, a természettudományi társulat és a mathematikai-physikai társulat rendes tagja. *Dessewffy-utcza 38. sz.*

Emszt Kálmán, a II. chemiai intézet tanársegéde, a természettudományi társulat rendes tagja. *Ferencz-körút 2. sz., II. em. 11.*

Weszelszky Gyula, a II. chemiai intézet tanársegéde, a természettudományi társulat rendes tagja. *Röck Szilárd-utcza.*

Matolcsy Miklós, gyógyszerészdoktor, az I. sz. chemiai intézet tanársegéde, a kir. m. természettudományi társulat rendes tagja. *I. sz. Chemiai intézet, Muzeum-körút 4. sz.*

Hüttl Ernő, az I. sz. chemiai intézet megbizott tanársegéde. *Eötvös-tér 1. sz.*

Moesz Gusztáv, ásvány- és kőzettani első tanársegéd. *Üllői-út 21. sz., IV. em. 12.*

Makói Dobsa László, embertani intézeti megbizott tanársegéd. *VII., István-út 40. sz., I. em. 15.*

Pekár Dezső, természettani megbizott tanársegéd. *Eszterházy-utcza 3. sz.*

Cholnoky Jenő, okleveles mérnök, a geographiai tanszék tanársegéde, a magyar műszaki irodalmi egyesület elnöke, a m. földtani társulat titkára, a m. földrajzi társaság választmányi tagja, a magyar mérnök- és építész-egylet, a kir. magyar természettudományi társulat, a math. és fizikai társulat rendes tagja. *VII., Garay-utcza 23. sz.*

Liffa Aurél, ásvány- és kőzettani második tanársegéd. *Üllői-út 21. sz., IV. em. 12.*

Csolsch Gyula, orvosdoctor, állattani megbizott második tanársegéd. *Lónyai-utcza 18. sz.*

Kubacska András, a növénytani intézet megbizott első tanársegéde. *IX., Soroksári-u. 37. sz., I. em.*

Pollák Sándor, a növénytani intézet megbizott második tanársegéde, a k. m. természettudományi társulat rendes tagja. *VII., Szerecsen-utcza 7. sz., I. em. 8.*

Kümmerle Jenő Béla, a növénytani intézet megbizott második tanársegéde, a k. m. természettudományi társulat rendes tagja. *VI., Kis János-utcza 26., II. em. 16.*

Vívómester.

Vajai és lukosdi gróf Vay Lajos, egyetemi vívómester. *Zöldfa-utcza 14. sz.*

EGYETEMI INTÉZETEK ÉS GYŰJTEMÉNYTÁRAK.

I. Szentegyház.

Gondnok.

KRIZSÁN MIHÁLY, esztergom-főegyházmegyei áldozópap, pápai kamarás, a budapesti központi papnövelde aligazgatója, a kir. tudomány-egyetemi templom egyházi gondnoka.

Harmester . . . . . NOSÉDA GYULA.

Orgonás . . . . . HAHÓTY SÁNDOR.

Egyházfi . . . . . Primusz Adolf. *Az egyetem központi épületében.*

II. Könyvtár.

(Ferenczieк-tere 5.)

Helyettes igazgató.

MÁTÉ SÁNDOR, jog- és államtudományi doctor, I-ső őr. *A könyvtári épületben.*

Őrök.

MÁTÉ SÁNDOR (l. Helyettes igazgató).

KUDORA KÁROLY, könyvtári II. őr, a koronás arany-érdemkereszt tulajdonosa, a magyar történelmi társulat tagja. *A könyvtári épületben.*

Tisztek.

Dr. DEDEK CRESCENS LAJOS, I. oszt. tiszt, esztergom-főegyházmegyei áldozópap, a magyar történelmi társulat és a magyar archaeologiai és embertani társulat igazgató-választmányi tagja, az egyházi

műtörténelmi osztály előadója, a Szent István-társulat tudományos és irodalmi osztályának tagja. *Kerepesi-út 70. szám.*

Dézsi Lajos, a bölcsészet doctora. II. o. könyvtártiszt *Ferenczkörút 5. szám.*

Tetzel Lőrincz, III. o. (kezelő) könyvtártiszt. *VIII., Práter-utcza 14. sz.*

Kisegítő tiszt: Jankovics Antal. *Ferenczieik-tere 5. sz.*

III. Jog- és államtudományi kari szemináriumok.

A római jogi szeminárium vezetője: Vécsey Tamás, nyilvános rendes tanár.

A nemzetgazdasági és statisztikai szeminárium vezetője: Földes Béla.

A politikai szeminárium vezetője: Concha Győző.

A jogbölcseleti és összehasonlító jogtudományi szeminárium vezetője: Pikler Gyula.

A büntetőjogi szeminárium vezetője: Fayer László.

IV. Orvoskari intézetek s gyűjteménytárak.

1. sz. Boncztani, szövettani és fejlődéstani intézet.

(IX., Tüzoltó-utcza 58. sz.)

Igazgató	Mihalkovics Géza (l. Orvosi Kar).
Első segéd	Dr. Tellyesniczky Kálmán
Második segéd	Dr. Sidlauer Jenő.
Díjazott gyakornok	Dr. Guszman József.
Díjazatlan gyakornokok	Reichardsperg Lajos, Dr. Borszéky Károly, Seligmann Hugó, Farkas Ignácz.
Díjazott demonstratorok	Mihálkovics Elemér, Parasin József, Kánitz Henrik, Haberfeld Jenő.
Díjazatlan demonstratorok	Nagy László, Demeczky Ödön, Gottsegen Ilona.

II. sz. Leiró-, tájboncztani és szövettani intézet.

(Mária-utcza, orvoskari telep.)

Igazgató . . . . . Thanhoffer Lajos (l. Orvosi Kar).
Első segéd . . . . . Gy. Dr. György Gábor.
Második segéd . . . . . Ifj. Dr. Genersich Antal
Díjazott gyakornok . . . . . Tóth Zsigmond.
Díjazatlan gyakornokok . . . . Góth Lajos,
Hammer Dezső,
Heiszermann Alajos,
Klein Jenő.
Díjazott demonstratorok . . . . Weisz Adolf,
Fleischer János Lajos,
Lichtenberg Sándor,
Hollós Gábor.
Díjazatlan demonstratorok . . . Blau Béla,
Nádasy István,
Reismann László,
Kohn János.

Élettani intézet.

(Eszterházy-utcza 5. sz.)

Igazgató . . . . . Dr. Klug Nándor (l. Orvosi Kar).
Tanársegédek . . . . . Dr. Pekár Mihály,
Dr. Farkas Géza.
Díjazott gyakornok . . . . . Dr. Scipiades Elemér.
Díjazatlan gyakornokok . . . Dr. Mészáros Etele,
Kugel Mór.
Demonstratorok . . . . . Goldhammer Zoltán,
Kürti Arthur,
Arkenberg Béla,
Derencsay Rezső,
Fleischmann László,
Komlósi Béla,
Liszer Jenő.

I. sz. Kórboncztani és kórszövettani intézet.

(Mária-utcza 47. és 40. sz.)

Igazgató . . . . . Genersich Antal (l. Orvosi Kar).
Első segéd . . . . . Dr. Feldmann Ignácz.
Második segéd . . . . . Dr. Záborszky István,

Díjazott gyakornok . . . . . Dr. Blau Tivadar,
Díjazatlan gyakornokok . . . . Dr. Koch Béla,
Linberger Albert.

II. sz. Kórboncztani és kórszövettani intézet.

(VIII., Baross-utcza 40. sz.)

Igazgató . . . . . Pertik Ottó (l. Orvosi Kar).
Első segéd . . . . . Dr. Krompecher Ödön.
Második segéd . . . . . Verebély Tibor.
Díjazott gyakornok . . . . . Dr. Skrilecz Mihály,
Díjazatlan gyakornokok . . . . Pesthy István,
Hollós József.

Általános kór- és gyógytani és a vele kapcsolatos Pasteur-intézet.

a) *Általános kór- és gyógytani intézet.*

(Üllői-uti központi orvoskari épület, III. emelet.)

Igazgató . . . . . Hőgyes Endre (l. Orvosi Kar).
Adjunctus . . . . . Dr. Székely Ágoston.
Segéd . . . . . Dr. Aujeszky Aladár.
Díjazott gyakornok . . . . . Marikovszky György.
Díjazatlan gyakornokok . . . . Löwy Ármin,
Madzsard József.

b) *Veszettség ellen védoltó osztály. Pasteur-intézet.*

(Ugyanott: földszint.)

Igazgató . . . . . Dr. Hőgyes Endre,
Segéd-orvos . . . . . Dr. Lép Károly.
Praeparator . . . . . Dr. Horacsek János.

Gyógyszertani intézet.

(Üllői-út 26. sz.)

Igazgató . . . . . Bókay Árpád (l. Orvosi Kar).
Első segéd . . . . . Dr. Vámossy Zoltán.
Második segéd . . . . . Dr. Fenyvessy Béla.
Díjazott gyakornok . . . . . Dr. Schmidlechner Károly.
Díjazatlan gyakornok . . . . . Kerntler Jenő.

I. sz. Belgyógyászati kóroda.

(Üllői-uti orvoskari telep.)

Igazgató . . . . . Korányi Frigyes (l. Orvosi Kar).
Laboratorium-vezető adjunctus . Korányi Sándor (l. Czímz. rk. tan.).
Első segéd . . . . . Dr. Tauszk Ferencz egy. m.-tan.
Második segéd . . . . . Dr. Ritoók Zsigmond.
Gyakornokok . . . . . Dr. Kovács József,
Dr. Bálint Rezső,
Dr. Benedikt Henrik,
Dr. Kövesi Géza,
Dr. Róth Vilmos,
Dr. Lengyel Loránd,
Dr. Schwarz Miklós,
Dr. Rónay Gusztáv,
Dr. Fái Miklós,
Dr. Tóvölgyi Elemér,
Dr. Nagy Albert,
Dr. Márkus Samu,
Dr. Elischer Gyula,
Ifj. Dr. Kovács József.

II. sz. Belgyógyászati kóroda.

(Szentkirályi-utcza 46. sz.)

Igazgató . . . . . Kétly Károly ny. r. tanár. (l. O. K.).
Laboratorium-vezető . . . . . Jendrassik Ernő (l. Ny. rk. tanárok).
Első segéd . . . . . Dr. Kétly László.
Második segéd . . . . . Dr. Wenhardt János.
Díjazott gyakornokok . . . . . Dr. Farkas Elemér,
Dr. Kollarits Jenő,
Dr. Zirkelbach Antal.
Díjazatlan gyakornokok . . . . Dr. Gebhardt Ferencz,
Dr. Langer Árpád,
Dr. Ullrich Gyula,
Dr. Posgay István,
Dr. Scholtz János,
Dr. Láng Kornél,
Dr. Poór Ferencz,
Dr. Rudán Ruffó,
Dr. Hönig Izsó,

Díjazatlan gyakornokok . . . . Dr. Horváth Ferencz,
Dr. Tulkán György,
Dr. Viszneky Béla,
Dr. Torday Árpád.

I. sz. Sebészeti kóroda.

(Üllői-út.)

Igazgató . . . . . Dollinger Gyula (l. Orvosi Kar).
Segédek . . . . . Dr. Illyés Géza,
Dr. Kaczvinszky János.

I. sz. Sebészeti műtőintézet.

Igazgató . . . . . Dr. Dollinger Gyula (l. Orvosi Kar).
Segédek . . . . . Dr. Illyés Géza,
Dr. Kaczvinszky János.
Műtő-növendékek . . . . . Dr. Elheniczky Emil } m. kir. honv.-
Dr. Somlyódy László } ezredorvosok,
Dr. Klug Nándor,
Dr. Lengyel Lajos,
Dr. Tauffer Emil,
Dr. Zimmermann Károly,
Dr. Berger Vilmos,
Dr. Kopits Jenő,
Dr. Török Béla,
Dr. Winternitz M. Arnold,
Dr. Holzwarth Jenő.

II. sz. Sebészeti kóroda.

(Rókus-kórház.)

Igazgató tanár . . . . . Réczey Imre.
Laboratoriumi adjunctus . . . . Dr. Kuzmik Pál.
Segédek . . . . . Dr. Chudovszky Móricz,
Dr. Rottenbiller Ödön.

II. sz. Sebészeti műtőintézet.

Igazgató . . . . . Réczey Imre.
Segédek . . . . . Dr. Chudovszky Móricz,
Dr. Rottenbiller Ödön.

Műtő-növendékek . . . . . Dr. Dapsy Viktor,
Dr. Forgách Aladár,
Dr. Hajdu Imre,
Dr. Halka Lajos,
Dr. Pálka Géza,
Dr. Pollatschek Elemér,
Dr. Raisz Sándor,
Dr. Reach Dezső,
Dr. Bernolák Károly, magyar kir. honvéd-főorvos.
Dr. Schramek József, magyar kir. honvéd-ezredorvos.
Dr. Corbul Viktor, Dr. Klein Lajos, cs. és kir. ezredorvosok.

Szemészeti kóroda.

(Üllői-út 26. sz.)

Igazgató . . . . . Schulek Vilmos (l. Orvosi Kar).
Adjunctus . . . . . Dr. Grósz Emil.
I. segéd . . . . . Dr. Blaskovics Fridolin,
II. segéd . . . . . Dr. Scholtz Kornél.
Gyakornokok . . . . . Dr. Leitner Vilmos,
Dr. Bilaskó György,
Dr. Pólya Jenő Sándor,
Dr. Kupferschmidt János,
Dr. Binder Emil, magyar királyi honvéd-ezredorvos,
Dr. Seidner Samu, cs. és kir. ezredorvos.

I. sz. Szülő- és nőbeteg kóroda.

(VIII., Baross-utcza 33. sz.)

Igazgató . . . . . Kézmárszky Tivadar (l. Orvosi Kar).
Első segéd . . . . . Dr. Doktor Sándor.
Második segéd . . . . . Dr. Walla Béla.
Gyakornokok . . . . . Dr. Nádory Béla,
Dr. Nozdroviczky Győző,
Dr. Platzer Sándor,
Dr. Wenczel Tivadar,

Gyakornokok . . . . . Dr. Kortsák Antal,
Dr. Lovrich József,
Dr. Fischel Ármin,
Dr. Palotay Andor,
Dr. Székely Géza,
Dr. Herz Mór,
Dr. Káldy Gyula.
Egyetemi bába . . . . . Schulek Teréz.

II. sz. Szülő- és nőbeteg-kóroda.

(Rökk Szilárd-utcza 33. sz., 1898 szeptember 1-től Üllői-út 78. sz. alatt lesz.)

Igazgató . . . . . Tauffer Vilmos (l. Orvosi Kar).
Első segéd . . . . . Dr. Tóth István.
Poliklinikai tanársegéd . . . . . Dr. Neumann Sigfried.
Második tanársegéd . . . . . Dr. Erdey Gyula.
Gyakornokok . . . . . Dr. Simó Károly,
Dr. Pauer Károly,
Dr. Schwarcz Hugó,
Dr. Szili Sándor,
Dr. Lengyel András,
Dr. Frigyessi József,
Dr. Öhler László,
Dr. Adler Oszkár,
Dr. Zboray Béla,
Dr. Reichenfeld Zoltán,
Dr. Barta Kornél,
Dr. Singer Hugo,
Dr. Csiky János.
Egyetemi bába . . . . . Höhn Ferenczné.

Orvostörvényszéki intézet.

(Üllői-út 93. sz.)

Igazgató . . . . . Ajtai K. Sándor (l. Orvosi Kar).
Első segéd . . . . . Dr. Ajtai K. Sándor István.
Második segéd . . . . . Dr. Németh Ödön.
Díjazott gyakornok . . . . . Dr. Kulcsár Barna.
Díjazatlan gyakornokok . . . . Safranek János sz. o.,
Keczán Livius sz. o.,
Gyulay Elemér sz. o.,
Maár Mihály sz. o.

Közegészségtani intézet.

(Eszterházy-utcza 5. sz.)

Igazgató . . . . . Fodor József (l. Orvosi Kar).
Tanársegéd . . . . . Dr. Rigler Gusztáv (l. M.-tanárok)
Díjazott gyakornok . . . . . Dr. Genersich Vilmos.
Díjazatlan gyakornok . . . . . Stenczel Sándor,
Vezényelt honvédfőorvosok . . . Dr. Tolnai Hagymássy Béla,
Dr. Véghelyi Aladár.

Élet- és kórvegytani intézet.

(Üllői-út 26. sz.)

Igazgató . . . . . Plósz Pál (l. Orvosi Kar).
Tanársegéd . . . . . Dr. Doctor Károly.
Gyakornok . . . . . Dr. Pozsonyi Jakab Jenő.

Elme- és idegkórtani klinika.

(Üllői-út 26. és a Sz. János-kórház elmebetegfigyelő-osztálya: Nagy Rókus-utcza 20.)

Tanár . . . . . Laufenauer Károly (l. Orvosi Kar).
Első segéd . . . . . Dr. Hajós Lajos.
Második segéd . . . . . Dr. Décsi Károly.
Díjazatlan gyakornokok . . . . Dr. Ranschburg Pál (a psychophysiologiai intézet vezetője),
Dr. Hudovernig Károly,
Dr. Ringer Gyula,
Dr. Weisz Miksa.

Bőr- és bujakórtani intézet.

(Üllői-út 26. sz. és a Szent István-közkórház bőrbeteg-osztálya.)

Igazgató-helyettes . . . . . Kétly Károly (l. Orvosi Kar).
Tanársegéd . . . . . Dr. Sellei József,
Díjazott gyakornok . . . . . Dr. Szabóky János.

Fogászati intézet.

(Üllői-út, orvoskari telep.)

Igazgató . . . . . Árkövy József (l. Orvosi Kar).
Tanársegéd . . . . . Dr. Szabó József.
Díjazott gyakornok . . . . . Kis Vilmos.
Díjazatlan gyakornokok . . . . Dr. Cserey Zsigmond,
Dr. Balassa Béla.

V. Bölcsészetkari intézetek és gyűjteménytárak.

1. Természettani intézet.

(Eszterházy-utcza 3/b. sz.)

Igazgató . . . . . b. Eötvös Loránd (l. Bölcsészeti Kar).
Megbizott segéd . . . . . Pekár Dezső. *(Eszterházy-utcza 3.)*

2. Első chemiai intézet.

(Muzeum-körút 4. sz.)

Igazgató . . . . . Dr. Than Károly (l. Bölcsészeti Kar).
Adjunctus . . . . . Dr. Winkler Lajos.
Segédek . . . . . Dr. Buchböck Gusztáv,
Dr. Matolcsy Miklós,
Megbizott segéd . . . . . Hüttl Ernő.
Gépész . . . . . Wéber Róbert.

3. Második chemiai intézet.

(Muzeum-körút 4. sz. Természetrajzi épület.)

Igazgató . . . . . Dr. Lengyel Béla.
Segédek . . . . . Emszt Kálmán. *(József-körút 71. sz.)*
Weszelszky Gyula.

4. Növénytani intézet (Muzeum-körút 4.) és növénykert. (Üllői-út 78.)

A növénytani intézet nyitva van a foglalkozók számára naponkint, kivéve péntek, szombat, vasárnap és ünnepnap délutánt, d. e. 9—12-ig és d. u. 2—5-ig; a növénykert nyitva van a művelt közönség számára d. e. 7—12-ig és d. u. 2-től alkonyatig, ünnep- s vasárnap kivételével; a növénygyűjtemény és a növénykerti könyvtár használható csütörtökön, pénteken és szombaton d. u. 2—6-ig.

Igazgató . . . . . Dr. Mágocsy-Dietz Sándor.
Megbizott segédek . . . . . Kubacska András,
Pollák Sándor,
Kümmerle Jenő Béla.
Intéző . . . . . Fekete József. *(Üllői-út 78. sz.)*

5. Zoologiai és comparativ-anatomiai intézet és muzeum.

(Muzeum-körút 4. sz. Egyetemi természetrajzi épület).

A foglalkozók számára nyitva van az intézet 8—12-ig és 2—6-ig, az előadási időt kivéve; a közönség számára a muzeumok nyitva vannak vasárnap 10—12-ig.

Helyettes igazgató . . . . . Dr. KRENNER JÓZSEF.
Helyettes tanár és adjunctus . . Dr. VÁNGEL JENŐ.
Segéd . . . . . Dr. CSOLSCH GYULA.

6. Mineralogiai és petrografiai intézet és muzeum.

(Muzeum-körút 4. sz., természeti tárgyak egyetemi épülete.)

Nyitva van 9—12-ig, 3—5-ig a foglalkozók számára az intézet; a közönség számára a mineralogiai és petrografiai muzeum nyitva van vasárnap 10—12-ig.

Igazgató . . . . . Dr. KRENNER JÓZSEF (l. Bölcs. Kar).
Segéd . . . . . MOESZ GUSZTÁV *(Üllői-út 21., IV. 12.)*.
Megbizott segéd . . . . . LIFFA AURÉL *(Üllői-út 21., IV 12.)*.

7. Anthropologiai muzeum.

(Muzeum-körút 4. sz.)

A helyiségeknek tárgyakkal való túltömöttsége miatt a muzeum csak előzetes engedély mellett tekinthető meg.

Igazgató . . . . . TÖRÖK AURÉL (l. Bölcsészeti Kar).
Megbizott segéd . . . . . Makói DOBSA LÁSZLÓ. *(István-út 40. sz. I. em., 15. ajtó.)*

8. Geologiai és palaeontologiai intézet.

(Muzeum-körút 4. sz.)

Igazgató . . . . . KOCH ANTAL (l. Bölcsészeti Kar.)
Segéd . . . . . LÓRENTHEY IMRE. *(Népszinház-u. 12.)*

9. Érem- és régiségtár.

(Egyetemi központi épület.)

Igazgató . . . . . Dr. HAMPEL JÓZSEF.

10. Görög philologiai muzeum.

(Egyetemi központi épület.)

Igazgató . . . . . PONORI THEWREWK EMIL (l. bölcs. kar)

11. Esztheticai gyűjtemény.

(Egyetemi központi épület.)

Igazgató . . . . . Dr. Beöthy Zsolt.

12. Művészettörténeti gyűjtemény.

(Egyetemi központi épület.)

Igazgató . . . . . Dr. Pasteiner Gyula.

Bölcsészetkari szemináriumok.

(Egyetemi központi épület.)

a) *Classica-philologiai szeminárium:*

Igazgató . . . . . P. Thewrewk Emil (l. Bölcs. Kar).
Vezető tanárok . . . . . Hegedüs István (l. Bölcsészeti Kar).
Pecz Vilmos (l. Bölcsészeti Kar).

b) *Modern-philologiai szeminárium:*

Igazgató . . . . . Gyulai Pál (l. Bölcsészeti Kar).
Vezető tanárok . . . . . Heinrich Gusztáv (l. Bölcs. Kar).
Simonyi Zsigmond (l. Bölcs. Kar).
Szinnyei József (l. Bölcs. Kar.)
Becker Fülöp Ágost (l. Bölcs. Kar.)

c) *Történeti szeminárium:*

Igazgató . . . . . Lánczy Gyula (l. Bölcsészeti Kar).
Vezető tanárok . . . . . Fejérpataky László (l. Bölcs. Kar).
Marczali Henrik (l. Bölcs. Kar).

d) *Földrajzi szeminárium:*

(III. emelet.)

Igazgató . . . . . Lóczy Lajos (l. Bölcsészeti Kar).
Vezető tanár . . . . . Kövesligethy Radó (l. Bölcs. Kar).
Tanársegéd . . . . . Cholnoky Jenő. *(Garay-utcza 23.)*

e) *Mathematicai szeminárium:*

Helyettes igazgató és vezető tanár Scholtz Ágost (l. Bölcsészeti Kar).
Vezető tanár . . . . . Suták József (l. Bölcsészeti Kar).

AZ

EGYETEMMEL KAPCSOLATBAN LEVŐ BIZOTTSÁGOK.

I. A jog- és államtudományi kar kebelében működő alap- és államvizsgálati bizottságok.

1. Első alapvizsgálat.

Elnök: Schwarz Gusztáv (l. Jogi Kar).

Másodelnök: Hajnik Imre (l. Jogi Kar).

Vizsgáló tagok:

Hajnik Imre (l. Jogi Kar).
Herczegh Mihály (l. Jogi Kar).
Sághy Gyula (l. Jogi Kar).
Vécsey Tamás (l. Jogi Kar).
Antal Gyula (l. Jogi Kar)
Schwarz Gusztáv (l. Jogi Kar).
Szentmiklósi Márton (l. Jogi Kar).
Király János (l. Jogi Kar).
Hoffmann József (l. Jogi Kar).

2. Második alapvizsgálat.

Elnök: Földes Béla (l. Jogi Kar).

Másodelnök: Láng Lajos (l. Jogi Kar).

Vizsgáló tagok:

Lechner Ágoston (l. Jogi Kar).
Hajnik Imre (l. Jogi Kar).
Herczegh Mihály (l. Jogi Kar).
Vécsey Tamás (l. Jogi Kar).
Földes Béla (l. Egyetemi Tanács).
Timon Ákos (l. Jogi Kar).
Mariska Vilmos (l. Jogi Kar).
Csarada János (l. Jogi Kar).
Pikler Gyula (l. Jogi Kar).
Kmety Károly (l. Jogi Kar).
Goszthony Mihály (l. Jogi Kar.)
Kováts Gyula (l. Jogi Kar).
Mandello Gyula (l. Jogi Kar).
Polner Ödön (l. Jogi Kar).
Ferdinandy Géza (l. Jogi Kar).

3. *Jogtudományi államvizsgálat.*

Elnök:

Sághy Gyula (l. Jogi Kar).

Másodelnök:

Zsögöd Benő (l. Jogi Kar).

Vizsgáló beltagok:

Lechner Ágoston (l. Jogi Kar).
Schnierer Aladár (l. Jogi Kar).
Herczegh Mihály (l. Jogi Kar).
Sághy Gyula (l. Jogi Kar).
Antal Gyula (l. Jogi Kar).
Kováts Gyula (l. Egyetemi Tanács).
Földes Béla (l. Egyetemi Tanács).
Nagy Ferencz (l. Jogi Kar).
Mariska Vilmos (l. Jogi Kar).
Fayer László (l. Jogi Kar).
Király János (l. Jogi Kar).
Csillag Gyula (l. Jogi Kar).
Kmety Károly (l. Jogi Kar).
Neumann Ármin (l. Jogi Kar).
Csiky Kálmán (l. Jogi Kar).
Balogh Jenő (l. Jogi Kar).

Vizsgáló kültagok:

Bubla Ferencz, kir. táblai biró.
Degen Gusztáv, orsz. képviselő.
Félegyházy Ágost, tőzsdebirósági jogügyi titkár.
Hüvös Károly, kir. curiai biró.
Imling Konrád, kir. curiai biró.
Környey Ede, ügyvéd.
Králik Lajos, ügyvéd.
Németh Péter, kir. curiai biró.
Pauler Gyula, orsz. levéltárnok, ministeri tanácsos.
Székely Ferencz, kir. curiai biró.
Vavrik Antal, táblai tanácselnök.
Heil Fausztin, kir. curiai biró.
Sipőcz László, árvaszéki elnök.
Thirring Gusztáv, kir. táblai biró.
Baumgarten Károly, kir. táblai biró.

4. *Államtudományi államvizsgálat.*

Elnök:

Concha Győző (l. Jogi Kar).

Másodelnök:

Antal Gyula (l. Egyetemi Tanács).

Vizsgáló beltagok:

Lechner Ágoston (l. Jogi Kar).
Hajnik Imre (l. Jogi Kar).
Sághy Gyula (l. Jogi Kar).
Láng Lajos (l. Jogi Kar).
Bochkor Károly (l. Jogi Kar).
Földes Béla (l. Egyetemi Tanács).
Timon Ákos (l. Jogi Kar).
Mariska Vilmos (l. Jogi Kar).
Concha Győző (l. Jogi Kar).
Csarada János (l. Jogi Kar).
Kmety Károly (l. Jogi Kar).
Dobránszky Péter (l. Jogi Kar).
Kőrösi József (l. Jogi Kar).
Melichár Kálmán (l. Jogi Kar).
Reiner János (l. Jogi Kar).

Vizsgáló kültagok :

Boncz Ödön, ministeri osztálytanácsos.
Csiky Kálmán (l. Jogi Kar).
Csillag Gyula, nyilvános rendkívüli tanár.
Degen Gusztáv, országgyülési képviselő.
Fascho Moys Sándor, ministeri tanácsos.
Hoffmann József, ministeri titkár.
Jankovits János, pénzügyministeri tanácsos.
Jekelfalussy Lajos, ministeri tanácsos.
Környey Ede, ügyvéd.
Pleininger Ferencz, ministeri osztálytanácsos.
Schnierer Gyula, ministeri tanácsos.
Dárdai Sándor, ministeri tanácsos.
Molnár Victor, vallás- és közokt. ministeri tanácsos.
Várady Árpád, vallás- és közokt. ministeri osztálytanácsos.

II. Bölcsészeti karral.

1. A középiskolai tanárvizsgáló-bizottság.

Elnök . . . . . Dr. Beöthy Zsolt.
Alelnökök . . . . . Dr. Entz Géza és Hofer Károly.
Jegyző . . . . . Wittmann Ferencz.

Vizsgáló tagok:

Dr. Alexander Bernát, tudomány-egyetemi nyilvános rendkívüli tanár, német nyelv és irodalom, philosophia-paedagogiára.

Dr. Asbóth Oszkár, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, szláv nyelv és irodalomra.

Dr. Ballagi Aladár, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, magyar és egyetemes történelemre.

Bartal Antal, nyug. főgymnasiumi igazgató, classica-philologiára.

Dr. Becker Fülöp Ágost, tud.-egyetemi nyilvános rendes tanár, franczia nyelv és irodalomra.

Dr. Békefi Remig, tudomány-egyetemi nyilvános rendkívüli tanár, magyar történelemre.

Dr. Beöthy Zsolt, elnök, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, magyar nyelv és irodalomra.

Dr. Cherven Flóris, főgymn. igazgató, egyetemes történelemre.

Dr. Entz Géza, alelnök, műegyetemi nyilvános rendes tanár, állattanra.

Dr. báró Eötvös Loránd, egyetemi nyilvános rendes tanár, elméleti és kisérleti természettanra.

Dr. Fiok Károly, főgymnasiumi tanár, classisa-philologiára.

Fölser István, műegyetemi nyilvános rendes tanár, ábrázoló geometriára.

Dr. Fröhlich Izidor, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, elméleti és kisérleti természettanra.

Dr. Gyulai Pál, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, magyar irodalomra.

Dr. Hampel József, egyetemi nyilvános rendes tanár, egyetemes történelemre.

Dr. Hegedüs István, egyetemi nyilvános rendes tanár, classica-philologiára.

Dr. Heinrich Gusztáv, egyetemi nyilvános rendes tanár, német nyelv és irodalomra.

Hofer Károly, főreáliskolai igazgató, franczia nyelv és irodalomra.

Dr. Ilosvay Lajos, műegyetemi nyilvános r. tanár, vegytanra.

Dr. Kármán Mór, tanárképző-intézeti tanár, philosophia- és paedagogiára.

Dr. Kerékgyártó Árpád, egyetemi nyilvános rendes tanár, magyar történelemre.

Klein Gyula, műegyetemi nyilvános rendes tanár, növénytanra.

Dr. König Gyula, műegyetemi nyilvános rendes tanár, mennyiségtanra.

Dr. Koch Antal, egyetemi nyilvános rendes tanár, ásványtanra.

Dr. Kövesligethy Radó, tud.-egyetemi ny. rendkívüli tanár, földrajzra.

Dr. Krenner József Sándor, egyetemi nyilvános rendes tanár, ásványtanra.

Dr. Lánczy Gyula, egyetemi nyilvános rendes tanár, magyar és egyetemes történelemre.

Dr. Lóczy Lajos, tud.-egyetemi nyilvános rendes tanár, földrajzra.

Dr. Marczali Henrik, egyetemi nyilvános rendes tanár, magyar és egyetemes történelemre.

Dr. Medveczky Frigyes, egyetemi nyilvános tanár, philosophia és paedagogiára.

Messi Antal, egyetemi nyilvános rendkívüli tanár, olasz nyelv és irodalomra.

Dr. Négyesy László, főgymnasiumi rendes és egyetemi magántanár, magyar nyelv és irodalomra.

Dr. Pauer Imre, egyetemi nyilvános rendes tanár, philosophia és paedagogiára.

Dr. Petz Gedeon, egyetemi nyilvános rendkívüli tanár, német nyelv s irodalomra.

Dr. Platz Bonifácz, szegedi tankerületi kir. főigazgató, földrajzra.

Rados Gusztáv, műegyet. nyilv. rendes tanár, mennyiségtanra.

Dr. Scholtz Ágost, tud.-egyet. nyilv. rendes tanár, mennyiségtanra.

Dr. Suták József, tud.-egyetemi magántanár, főgymnasiumi rendes tanár, mennyiségtanra.

Schuller Alajos, műegyetemi nyilvános rendes tanár, elméleti és kisérleti természettanra.

Dr. Simonyi Zsigmond, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, magyar nyelvészetre.

Dr. Schmidt Sándor, műegyetemi nyilv. r. tanár, ásványtanra.

Dr. Schvarcz Gyula, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, egyetemes történelemre.

Dr. Szinnyei József, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, magyar nyelvészetre.

Dr. Than Károly, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, vegytanra.

Dr. Ponori Thewrewk Emil, tudomány-egyetemi nyilvános rendes tanár, classica-philologiára.

Tőtössy Béla, műegyetemi nyilvános rendes tanár, ábrázoló geometriára.

Wittmann Ferencz, műegyetemi nyilvános rendes tanár, elméleti és kisérleti természettanra.

2. A felső kereskedelmi iskolai vizsgáló-bizottság.

(A középiskolai tanárvizsgáló-bizottság kebelében.)

Bogyó Samu, keresk. akadémiai tanár, kereskedelmi számtanra.

Dr. Entz Géza, műegyetemi tanár, árúismére.

Dr. König Gyula, műegyetemi tanár, politikai számtanra.

Dr. Kövesligethy Radó, tud.-egyetemi nyilvános rendkívüli tanár, kereskedelmi földrajzra.

Novák Sándor, kereskedelmi akadémiai tanár, könyvvitel-, kereskedelemismeret- és levelezésre.

Rejtő Sándor, műegyetemi nyilvános rendes tanár, mechanikai technologiára.

Dr. Scholtz Ágost, tud.-egyetemi nyilvános rendes tanár, politikai számtanra.

Dr. Wartha Vincze, műegyetemi nyilvános rendes tanár, chemiai technologiára.

Küldöncz: Kapeller János.

3. A középiskolai tanárképző-intézet.

Igazgató . . . . . Dr. báró Eötvös Loránd.
Ügyvezető-igazgató . . . Dr. Heinrich Gusztáv.

Tanárok:

I. A nyelvtudományi, történelmi és philosophia-paedagogiai csoportra.

Dr. Beöthy Zsolt, magyar nyelv és irodalom.
Dr. Becker Fülöp Ágost, franczia nyelv és irodalom.
Dr. Gyulai Pál, magyar irodalom.
Dr. Fejérpataky László, történelem.
Dr. Hegedüs István, görög philologia.
Dr. Heinrich Gusztáv, német nyelv és irodalom.
Dr. Kassai Gusztáv, classica-philologia.
Keszler József, franczia nyelv és irodalom.
Dr. Kármán Mór, philosophia, paedagogia.
Dr. Lánczy Gyula, történelem.
Dr. Marczali Henrik, történelem.
Dr. Medveczky Frigyes, philosophia.
Dr. Simonyi Zsigmond, magyar nyelvészet.
Dr. Szinnyei József, magyar összehasonlító nyelvtudomány.
Dr. Ponori Thewrewk Emil, classica-philologia.

II. A mennyiségtan-természettudományi csoportra:

Dr. Entz Géza, állattan.
Dr. báró Eötvös Loránd, kisérleti természettan.
Fölser István, ábrázoló geometria.

Dr. Fröhlich Izidor, elméleti természettan.
Dr. Klupathy Jenő, természettan.
Dr. König Gyula, mathematika.
Dr. Kövesligethy Radó, földrajz.
Dr. Krenner József Sándor, ásványtan.
Dr. Lengyel Béla, chemia.
Dr. Lóczy Lajos, földrajz.
Dr. Than Károly, chemia.
Dr. Wartha Vincze, chemia.

Intézeti szolga: Kapeller János.

EGYETEMI HIVATALOK.

I. Iroda.

a) Egyetemi központi iroda.

JALSOVSZKY JÓZSEF helyettes egyetemi tanácsjegyző és alapítványi kezelő; az egyetemi gazdasági hivatal gondnoka. *Az egyetem központi épületében.*

NICKMANN OTTÓ, középiskolai tanárjelölt, egyetemi központi segéd-irodatiszt, a budapesti philologiai társaság, a magyar történelmi társulat és az országos magyar gyorsíró-egyesület tagja. (Kineveztetett 1898.) *IV. Kecskeméti-utcza 5. sz.*

MATULÁNYI BÉLA, egyetemi központi irodai díjnok, állandó szolgálattételre a bölcsészeti és hittudományi kar dekáni hivatalához beosztva. *IV., Szerb-utcza 10. szám.*

b) Jogkari dekáni hivatal.

FÁCZONYI GYULA, egyetemi jogkari irodatiszt, a jog- és államtudományi vizsgáló-bizottságok tollnoka. (Kineveztetett 1897. évben.) *IX., Üllői-út 87. sz.*

c) Orvoskari dekáni hivatal.

Dr. MARGITAI ANTAL, a jogtudományok doctora, okl. közs. jegyző, orvoskari segéd-irodatiszt. (Kineveztetett 1895.) *VIII., Pál-utcza 4. sz.*

II. Quaestura.

MANDÁK DEZSŐ, egyetemi quaestor, a mathematikai és physikai társulat volt pénztárnoka. (Kineveztetett 1887.) *Az egyetem központi épületében, Szerb-utcza 10. sz.*

VÖRÖS ÁKOS, egyetemi quaesturai ellenőr. (Kineveztetett 1884.) *Óriás-utcza 44. sz.*

FONTAINE ANDOR, quaesturai díjnok. *Arany-Sas-szálloda.*

III. Gazdasági hivatal.

Igazgató: Deáky Sándor, az egyetemi gazd. hivatal igazgatója. (Kineveztetett 1898.) *Pál-utcza 2. sz.*

Gondnok: Jalsovszky József, az egyetemi gazdasági hivatal gondnoka, (kineveztetett 1887.), e. i. szerint helyettes tanácsjegyző és egyetemi alapítványi kezelő (l. Egyetemi központi iroda.)

Ellenőr: Kubinyi Zsigmond, köz- és váltóügyvéd, az egyetemi gazdasági hivatal ellenőre. (Kineveztetett 1887.) *Nap-utcza 19. sz.*

Gépész: Stefkó Károly. *Üllői-út, orvoskari-telep.*

KÖNYVNYOMDA.

(Budavár, Iskolatér 3. sz.)

Igazgató.

KLESZNER ALBERT. *Vár, Úri-utcza 24. sz.*

Főművezető.

SZABÓ ELEK. *II., Retek-utcza 27. sz.*

Művezető-segéd.

PAULIK JÓZSEF. *II., Retek-utcza 29. sz.*

Pénztárnok.

MOLENDA JÁNOS. *II., Kacsa-utcza 26. sz.*

Ellenőr.

JÓSA JENŐ.

Könyvárúi gondnokság.

VÁLLYÁN ILLÉS, gondnok. *V., Alkotmány-utcza 24. sz.*
JÓSA JENŐ, nyomdai ellenőr. *Vár, Úri-utcza 19. sz., földszint 1. ajtó.*
LISZKAY JÁNOS, segéd. *Vár, Bécsikapu-tér 5. sz.*
KERZNÁR ENDRE, másodsegéd. *I., Lovas-út 12. sz.*
KISS JÓZSEF, tisztviselő. *II., Szalag-lépcső 2. sz.*

Irodatiszt.

ANGYAL BÉLA. *II., Toldy Ferencz-utcza 66. sz.*

EGYETEMI EGYESÜLETEK.

I. Egyetemi kör.

Keletkezett: 1872-ben.

Választmány:

Elnök . . . . . Ifj Bibó István.
Alelnök . . . . . Chorin Ferencz.
Főtitkár . . . . . Hindy Zoltán.
Főjegyző . . . . . Wetzel György.
Főpénztáros . . . . . Biró Pál.
Háznagyok . . . . . Zsembery István, Tóth Ferencz.
Titkár . . . . . Horváth Zoltán.
Jegyző . . . . . Smitt Imre.
Pénztárnok . . . . . Légrádi György.
Ellenőr . . . . . Thaly Gyula.
Főkönyvtáros . . . . . Schmerzka Ferencz.
Könyvtáros . . . . . Ifj. Gebhardt Károly.

Bizottsági tagok:

Joghallgatók:

Ifj. Bibó István,
Biró Pál,
Chorin Ferencz,
Fried Ödön,
Fest Aladár,
Ifj. Gebhardt Károly,
Hindy Zoltán,
Horváth Zoltán,
Koosch Emil,
Ifj. Madarász Jenő,
Rácz Kálmán,
Schmerzka Ferencz,
Székely Aladár,
Smitt Imre,
Tóth Ferencz,
Thaly Gyula,
Tomcsányi Mór,
Váradi László,
Volfner Pál,
Volfner Ottó,
Wetzel György,
Zsembery István,
Zsembery Gyula.

Orvostanhallgatók:

Bénárd Ákos,
Entz Gyula,
Jani Gyula,
Lichtenberg Sándor,
Lobmayer Géza,
Morelli Gusztáv,
Navratil Dezső,
Pfeiffer István,
Tóth Gyula.

Technikusok:

K. Császár Ferencz,
Lipthay Ervin,
Légrádi György,
Melczer Elemér,
Pauer János,
Tóth Aladár,
Vasdinyei Pál.

Bölcsészeti kar:

Bajer Róbert,
Porcs Kálmán,
Szőllősy Ferencz,
Szőts Gyula,
Vértessy Jenő.

II. A hittudománykari hallgatók magyar egyházirodalmi iskolája.

(Keletkezett: 1831-ben.)

Választmány:

Elnök	Ragacs Rezső,	IV. éves.
Titkár	Henny Ferencz,	IV. „
Főpénztáros	Duliskovics Elek,	IV. „
Főjegyző	Kasztell Aladár,	III. „
Aljegyző	Buzsáky Imre,	II. „
Alpénztáros	Kacsó Boldizsár,	III. „
Levéltáros	Paulovits Géza,	III. „
Főkönyvtáros	Kollarik Kálmán,	III. „
Alkönyvtáros	Dornik János,	III. „

III. Joghallgatókat segítő-egyesület.

(Megalakult: 1861-ben.)

Tisztikar:

Elölülő	Wekerle Sándor.
Al-elölülő	Mutschenbacher Emil.
Pénztáros	Brückler Elemér
Ellenőr	Makay Dezső.

Főtitkár . . . . . Ugron Gábor.
Titkár . . . . . Várady László.
Altitkár . . . . . Miklós Ödön.
Főjegyző . . . . . Sztojanovits Vazul.
Jegyző . . . . . Deschán Arhilles.
Főkönyvtáros . . . . . Pósch Gyula.
Könyvtáros . . . . . Szubovits Miklós.
Alkönyvtáros . . . . . Walkó Lajos.
Háznagy . . . . . Teleki Pál gróf.
Egyesületi helyiség: Központi egyetem, I. emelet.

Választmányi tagok a tisztviselőkön kívül:

IV. évesek.

Ambrozovics Lajos. Mártonfy Miklós.
Katona Miklós. Várady Miklós.

III. évesek.

Szalay Gábor. Markovits Manó
ifj. Fischer Kálmán, póttag. legifj. Viczián Antal

II. évesek.

Perczel Aurél. Szalay István.
Szubovits Miklós. Scitovszky Béla póttag.
Sipőcz Jenő. póttag.

I. évesek.

Széll József. Teleki Jenő gróf.
Tárczay Rezső, póttag.

IV. Az orvostanhallgatók segélyző- és önképző-egyesülete.

(Keletkezett: 1861-ben.)

Elnök . . . . . Brúgós Gyula.
Alelnök . . . . . Entz Béla.
Titkár . . . . . Ifj. Morelli Gusztáv.
Pénztáros . . . . . Boleman Béla.
Ellenőr . . . . . Rigler András.
Főjegyző . . . . . Hammer Dezső.
Jegyzők . . . . . Ifj. Babarczi Schwartzer Ottó.
Lobmayer Géza.

Főkönyvtáros . . . . . Lutter Károly.
Könyvtárosok . . . . . Szinnyei József.
Szilassy Caesar.
Háznagy . . . . . Mikecz Miklós.

Választmányi tagok:

Dietzl Ferencz V. éves.
Kerntler Jenő V. „
Konrád Jenő IV. éves.
Ifj. Plósz Sándor III. éves.
Janny Géza II. éves.
Demeczky Ödön II. éves.

V. A bölcsészettanhallgatók segítő-egyesülete.

Keletkezett: 1871-ben.

Elnök . . . . . Lenkei Géza.
Alelnök . . . . . Bayer Róbert.
I. titkár . . . . . Porcs Kálmán.
II. titkár . . . . . Keller Lajos.
Pénztáros . . . . . Mathiász Arthur.
Ellenőr . . . . . Kosztolányi Zoltán.
Főjegyző . . . . . Nagy Márk.
Aljegyző . . . . . Mathia Andor.
Főkönyvtáros . . . . . Molnár Gyula.
Alkönyvtáros . . . . . Zilahy László.
Háznagy . . . . . Perhács Sándor.

Bizottsági tagok:

Bessenyei Lajos.
Blaho Ede.
Breznyik János.
Dostál Károly.
Gulyás János.
Kovács Gyula.
László Gábor.
Pazár Dezső.
Suhajda Lajos.

VI. Gyógyszerészettanhallgatók segély- és önképző-egylete.

(Keletkezett: 1863-ban.)

Tisztikar:

Elnök . . . . . Bayer Béla II. éves.
Alelnök . . . . . Zóldy Dezső I. „
Pénztáros . . . . . Zalay Imre II. éves, háznagy.
Titkár . . . . . Szabó Jenő II. éves.
Ellenőr . . . . . Joanovics Simon I. éves.

Jegyző . . . . . Tombor Valér II.
Könyvtáros . . . . . Gerle Jenő II. éves.
Alkönyvtárosok . . . . . Róth Jenő I. éves.
Baumgarten Gusztáv I. éves.
Aljegyző . . . . . Feuermann Arnold I. éves.

Bizottsági tagok:

Bálint Lajos II. éves. Benke László I. éves.
Belényesi Lajos II. éves Breuer Zoltán I. éves.
Iván Árpád II. éves. Hajnóczy György I. éves.

Biráló bizottság:

Ősapay Lajos. Halász Zoltán.
Vidakovics Kamill. Blaschnek Rezső.
Major Ágost. Rimay Zoltán.
Iván Árpád. Nagy Vilmos.

VII. Egyetemek kórház-egylete.

(Keletkezett: 1894-ben.)

Választmány:

Elnök . . . . . Zsembery Gyula.
Alelnök . . . . . Melczer Elemér,
Ludwig Rezső.
Főtitkár . . . . . Wolfner Pál.
Főpénztáros . . . . . Hindy Zoltán.
Ellenőr . . . . . Thaly Gyula.
Főjegyző . . . . . Zsembery István.
II. pénztáros . . . . . Gässner Aurél.
Háznagy . . . . . Wetzel György,
Tóth Ferencz.
II. titkár . . . . . Lichtenberg Sándor.
Levéltáros . . . . . Csepreghy János.

Bizottsági tagok 1898-ról:

Joghallgatók:

Parchetich László, Ifj. Chorin Ferencz,
Komáromy Zoltán, Ludvigh Rezső,
Prossnitz Leó, Szemenyey Kornel,
Wolfner Pál, Zsembery Gyula,
Várady László, Zsembery István.

Orvostanhallgatók:

Dr. Gebhardt Ferencz, Dr. Csiky János.
Péchy Henrik.

Bölcsészettanhallgatók:

Bayer Róbert, Porcs Kálmán.

Hittudományi hallgató:

Bednárz Róbert.

Gyógyszerészettanhallgató:

Weisz Sándor.

Műegyetemi hallgatók:

Barcsay Andor, Berzenczey Domokos,
Melczer Elemér, Tóth Aladár.

Bizottsági tagok 1899-ről:

Joghallgatók:

Ifj. Fábry István, Thaly Gyula,
Bibó István, Tóth Ferencz,
Hindy Zoltán, Csepreghy János,
Ámon József, Koós Emil,
Wetzel György.

Orvostanhallgatók:

Lichtenberg Sándor, Tóth Gyula,
Morelly Gusztáv, Entz Géza,
Totth Gida.

Bölcsészettanhallgatók:

Szőllőssy Ferfncz, Vértessy Jenő.

Hittudományi hallgató:

Vargyas Endre.

Műegyetemi hallgatók:

Ifj. k. Császár Ferencz, Gassner Auréll,
Lipthay Ervin, Légrády György,
Pauer János.

Behivott elnökök:

Hann János a „M. A. E.“ elnöke.
Brúgós Gyula az „O. H. S. E.“ elnöke.
Ifj. Wekerle Sándor a „J. S. E.“ elnöke.
Lenkey Géza a „B. H. S. E.“ elnöke.
Gradwohl Ferencz a „M. E. S. E.“ elnöke.

VIII. Mensa Academica-egyesület.

(Keletkezett: 1896-ban.)

Tisztikar:

Elnök . . . . . Zachár Gyula.
Alelnökök . . . . . Gressler Jenő,
Kispál László.
Főtitkár . . . . . Porcs Kálmán.
II. titkárok . . . . . Tuka Béla,
Barcsay Andor.
Főjegyző . . . . . Tomcsányi Mór.
II. jegyzők . . . . . Rácz Rezső,
Wagner Ede.
Pénztáros . . . . . Grexa János.
Ellenőr . . . . . Lehoczky Gyula.
Levéltáros . . . . . Lenkei Árpád.
Gondnokok . . . . . Fekete Aladár,
Szőrffy Sándor.
Orvos . . . . . Dr. Szutrély Barnabás.

IX. Az Általános Egyetemi Segélyegylet.

(Keletkezett 1898-ban.)

Tisztikar:

Elnök . . . . . Zsembery István jh.
Alelnökök . . . . . Majthényi Géza bh.
Tóth Gyula o. h.
Smerczka Ferencz jh.
Főtitkár . . . . . Mandel Sándor jh.
Titkár . . . . . Rácz Kálmán jh.
Főpénztáros . . . . . Hindy Zoltán. jh.
Pénztáros . . . . . Horváth Zoltán jh.

Ellenőr . . . . . Thaly Gyula jh.
Főjegyző . . . . . Wetzel György jh.
Háznagy . . . . . Tóth Ferencz jh.
Háznagy . . . . . Várady László jh.
Jegyző . . . . . Csepreghy János jh.
Főlevéltáros . . . . . Schmidt Imre jh.
Számvizsgáló bizottság elnöke . Gróf Keglevich István jh.

Bizottsági tagok:

Joghallgatók:

Wolfner Pál,
Mandel Sándor,
Zsembery István,
Gebhardt Károly,
Csepreghy János,
Wetzel György,
Rácz Kálmán,
Spett Elek,
Ifj. Ugron Gábor,
Hindy Zoltán,
Ifj. Chorin Ferencz,
Várady László,
Tóth Ferencz,
Horváth Zoltán,
Madarász Jenő,
Schmidt Imre,
Smerczka Ferencz,
Forgó István,
Ifj. Koós Emil,
Thaly Gyula.

Orvostanhallgatók:

Lichtenberg Sándor,
Tóth Gyula,
Benard Ákos,
Lobmayer Géza,
Dalmady Zoltán,
Plósz Sándor,
Szende László,
Morelly Gusztáv,
Navratil Dezső,
Bogdanovits Milós,
S. Totth Gida.

Bölcsészethallgatók:

Majthényi Géza,
Lenkey Géza,
László Gábor,
Bednárz Róbert,
Surányi Gyula,
Porcs Kálmán,
Beskó Jenő,
Vargyas Endre,
Róth Gyula,
Lehr Andor.

Behivott elnökök.

Ifj. Wekerle Sándor,
Brugós Gyula,
Lenkey Géza,
Hann János.

X. Budapesti Egyetemi Athletikai Club.

(Alakult 1898 novemberben.)

Elnök . . . . . Dr. br. Eötvös Lóránd.
Alelnök . . . . . Dr. Klupáthy Jenő.
Főtitkár . . . . . Dr. Záborszky István (VIII., Mária-u. 40
Ifjusági elnök . . Mártonfy Miklós j. h.,
Ifjusági alelnökök . Ifj. Bibó István jh.
Navratil Dezső o. h.,
Bayer Róbert b. h.,
Tombor Valér gy. h.
Pénztáros . . . . Biró Pál (VI., Nagy János-u. 13.)
Főjegyző . . . . Visnya Aladár b. h.
Jegyzők . . . . . Strausz Gyula jh.,
Schulek Alfréd o. h.,
Oberle Károly b. h.,
Feuermann Arnold gy. h.
Titkár . . . . . Frimm Arthur o. h.
Háznagy . . . . Zsembery István jh.
Ellenőr . . . . . Ifj. Demkó Kálmán jh.
Szertáros . . . . Marczinkó Ferencz b. h.

Választmányi tagok:

Joghallgatók:

Ifj. Chorin Ferencz, Fehér Edgár,
Takács Tamás, Tóth Ferencz,
Ifj. Wekerle Sándor.

Póttagok:

Szántay Jenő, Siklóssy Sándor.

Orvostanhallgatók:

Gallotsik Sándor, Groó Béla,
Elfer Aladár, Manger Dezső,
Ifj. Plósz Sándor.

Póttagok:

Brugós Gyula, Szili Jenő.

Bölcsészethallgatók:

Csűrös Ferencz, Falussy Béla,
Lenkei Géza, Mórocz Kálmán,
Zemplén Győző.

Póttagok:

Darkó Jenő, Kovács Antal.

Gyógyszerészhallgatók:

Bálint Lajos, Biró Géza,
Gáts Lajos, Herzfeld Frigyes,
Magaziner Lajos.

Póttagok:

Büchler Gusztáv, Belényessy Lajos.

EGYETEMI HALLGATÓK.

I. HITTUDOMÁNYKARI HALLGATÓK.

Név	Beiktatás ideje szak		Tanfélév	
	téli	nyári		
Abszolon Ede, kassai	95	—	I.	II.
Bakkay Kálmán, szathmári	97	—	I.	II.
Bárány Béla, szathmári	97	—	I.	II.
Bednárz Róbert, esztergomi	97	—	I.	II.
Bezák István, nyitrai	96	—	I.	II.
Bobok Arnold, beszterczebányai	96	—	I.	II.
Bóra Jusztin, lugosi	96	—	I.	II.
Brenner Frigyes, csanádi	97	—	I.	II.
Breyer István, esztergomi	98	—	I.	II.
Bussay Tivadar, esztergomi	97	—	I.	II.
Buzsáki Imre, pécsi	97	—	I.	II.
Campian János, gyula-fehérvári	98	—	I.	II.
Chrenkó Antal, nyitrai	98	—	I.	II.
Császik István, beszterczebányai	98	—	I.	II.
Cserenyey István, nyitrai	96	—	I.	II.
Cserny József, kegyestanító-rend	97	—	I.	II.
Delić Károly, zágrábi	96	—	I.	II.
Demian József, szamos-ujvári	97	—	I.	II.
Dornyik János, szepesi	96	—	I.	II.
Duliskovich O. Elek, munkácsi	95	—	I.	II.
Fatér István, veszprémi	95	—	I.	II.
Florián Gyula, gyula-fehérvári	98	—	I.	II.
Fridrich Sándor, váczi	96	—	I.	II.
Gallé István	98	—	I.	II.
Glatz Rezső, szombathelyi	97	—	I.	II.
Göbjös Antal, erdélyi	98	—	I.	II.
Haasz István, kalocsai	98	—	I.	II.
Hadzsega Gyula, munkácsi	98	—	I.	II.
Henny Ferencz, csanádi	95	—	I.	II.
Holma István, esztergomi	97	—	I.	II.
Horváth Sándor, szepesi	97	—	I.	II.
Ivčić József, zágrábi	95	—	I.	II.
Jakab Béla, pécsi	95	—	I.	II.
Kacsó Boldizsár, erdélyi	96	—	I.	II.
Kanyurcsák Miklós, eperjesi	97	—	I.	II.
Kasztell Aladár, kassai	96	—	I.	II.
Kimpián E. Emil, szamosújvári	95	—	I.	II.
Kmetykó Károly, nyitrai	95	—	I.	II.
Knecht János	98	—	I.	II.
Kollarik Kálmán, veszprémi	96	—	I.	II.
Komáromy Dezső, kegyestanító-rend	97	—	I.	II.
Koszte János, szamosujvári	96	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Kovács János, székesfehérvári	98	—	I.	II.
Kružić Ferencz, zágrábi	97	—	I.	II.
Kupcsák Pál, rozsnyói	95	—	I.	II.
Lamberg Dezső, csanádi	97	—	I.	II.
Léday Sándor, nyitrai	98	—	I.	II.
Lohán László, szamosújvári	97	—	I.	II.
Lukács József	98	—	I.	II.
Maitz Ede, szombathelyi	97	—	I.	II.
Margorin István, kegyestanító-rend	96	—	I.	II.
Marnó Gyula, egri	97	—	I.	II.
Mihalovics Gyula, rozsnyói	96	—	I.	II.
Mikulás György, nagyváradi g. sz.	95	—	I.	II.
Misik Iván, nyitrai	98	—	I.	II.
Nagy János, egri	98	—	I.	II.
Nagyfalusi Lajos, esztergomi	97	—	I.	II.
Nemes Traján, szamos-ujvári	97	—	I.	II.
Neviczky Emil, eperjesi g. k.	98	—	I.	II.
Panoviciu Leontin, nagyváradi	98	—	I.	II.
Paulovits Géza, esztergomi	96	—	I.	II.
Pálfy Károly, veszprémi	97	—	I.	II.
Pavel Konstantin, nagyváradi g. sz.	97	—	I.	II.
Petres János, kalocsai	96	—	I.	II.
Prie Oktavián, balázsfalvi	95	—	I.	II.
Pteancu Sándor, nagyváradi g. sz.	96	—	I.	II.
Ragats Rezső, győri	95	—	I.	II.
Rádu Ágoston, lugosi	98	—	I.	II.
Robl János, székesfehérvári	96	—	I.	II.
Rojkovich Tivadar, eperjesi	97	—	I.	II.
Rusznák Miklós, eperjesi	96	—	I.	II.
Sebők Imre, esztergomi	98	—	I.	—
Starčević Iván, zenk-modrinai	97	—	I.	II.
Suba Ernő, munkácsi	96	—	I.	II.
Szabó Imre	98	—	I.	II.
Szabó Ödön, esztergomi	96	—	I.	II.
Szlávik M. Ubald, servita-rendi	97	—	I.	II.
Szyllaba Emilián, esztergomi	95	—	I.	II.
Tillger Miklós	98	—	I.	II.
Tkalec Alajos, zágrábi	97	—	I.	II.
Tóth Béla, váczi	98	—	I.	II.
Tóth Lajos, nagyváradi l. sz.	96	—	I.	II.
Vana Gyérászim, balázsfalvi	96	—	I.	II.
K. Vargyas Tivadar, esztergomi	96	—	I.	II.
Vaszócsik Theodoz, munkácsi	96	—	I.	II.
Vegele Lajos, veszprémi	98	—	I.	II.
Wagner Mihály, győri	98	—	I.	II.
Záskvara Károly	98	—	I.	II.
Zimányi Gyula	98	—	I.	II.
Zimányi Lajos	98	—	I.	II.
Rendkívüli hallgató.				
Benes Domonkos, ord. cap.	—	—	I.	II.

II. JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYKARI HALLGATÓK.

Rendes hallgatók.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Abeles Jenő	98	—	I.	II.
Abeles Lipót	94	—	I.	—
Abeles Mór	97	—	I.	II.
Acsay Sándor	97	—	I.	II.
Aczél Ede	97	—	I.	II.
Adamovič Svedoje	97	—	I.	—
Adler Ferencz	95	—	I.	II.
Adler Gyula	96	—	I.	II.
Adler Lipót	98	—	I.	II.
Adler Zsigmond	—	99	—	II.
Adonyi Dénes	98	—	I.	II.
Adorján Dezső	98	—	I.	—
Agárdy Jenő	97	—	I.	II.
Agyics János	95	—	I.	II.
Ahsbahs Sándor	—	99	—	II.
Ajtai K. Barna	95	—	I.	—
Alapi Győző	—	99	—	II.
Albert Péter	98	—	I.	II.
Albu Miklós	96	—	I.	—
Alecsa János	98	—	I.	II.
Alexics Koszta	98	—	I.	II.
Alexits Bogolyub	—	99	—	II.
Allaga István	98	—	I.	II.
Almási Sándor	94	—	I.	II.
Almássy Antal	97	—	I.	II.
Almássy István	98	—	I.	II.
Altenthaler Ferencz	98	—	I.	II.
Altman Ferencz	—	98	I.	II.
Altmann Lőrincz	—	99	—	II.
Alstädter Ottó	98	—	I.	II.
Ambrics Fábián	97	—	I.	II.
Ambrozovics Lajos	95	—	I.	II.
Ambrózy Ágost	98	—	I.	II.
Ambrus Géza	95	—	—	II.
Ambrus István	96	—	—	II.
Ambrus Zoltán	98	—	I.	—
Andrejevics János	97	—	I.	II.
Andréka Károly	93	—	I.	II.
Antal Elek	97	—	I.	II.
Antal Iván	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Antalfi Mihály	97	—	I.	II.
Antalfy K. Gynla	98	—	I.	II.
Apponyi Antal gr.	94	—	I.	—
Apponyi Gyula gr.	97	—	I.	II.
Araczki Sándor	95	—	I.	—
Arany István	98	—	I.	II.
Arany Lajos	97	—	I.	—
Argalás Samu	94	—	I.	—
Arndt Gyula	97	—	I.	II.
Aszódy Gyula	98	—	I.	II.
Aszprits Velimir	95	—	I.	II.
Asztalos Domokos	98	—	I.	II.
Asztalos Jenő	98	—	I.	II.
Auer Béla	—	99	—	II.
Auguszta József	93	—	—	II.
Auszterlitz Tivadar	—	99	—	II.
Ábrahám Ernő	95	—	I.	II.
legifj. Ábrányi Kornél	97	—	I.	II.
Ács Ernő	98	—	I.	II.
Ácz Gyula	98	—	I.	—
Ádám Gyula	—	94	—	II.
Ágoston Géza	96	—	I.	II.
Ágoston Sándor	98	—	I.	II.
Áldory Viktor	93	—	I.	—
Álmos Zoltán	97	—	—	II.
ifj. Ámon József	98	—	I.	II.
Ámon Károly	98	—	I.	II.
Árkövy Richárd	97	—	I.	II.
Baár Jenő	96	—	I.	II.
Babanics Imre	98	—	I.	II.
Babics Lajos	98	—	I.	—
Babják Gyula	—	98	I.	II.
Babó Gábor	97	—	—	II.
Babochay György	98	—	I.	II.
Bachl Rezső	—	99	—	II.
Back Andor	97	—	I.	II.
Bacsinszky Ödön	97	—	I.	—
Bagossy László	96	—	I.	II.
Baján Gyula	98	—	I.	II.
Bajics Izidor	—	99	—	II.
Bajics Lázár	95	—	I.	—
Bajusz Gábor	97	—	I.	II.
Bajusz Károly	94	—	I.	—
Bajusz Zoltán	96	—	I.	II.
Bak Henrik	95	—	I.	—
Bakonyi Pál	—	97	I.	II.
Bakos Géza	92	—	I.	II.
Baksa János	97	—	I.	—
Bakule Géza	94	—	I.	—
Balajthy Béla	98	—	I.	II.
Balassa Gusztáv	98	—	I.	II.
Balassa József	96	—	I.	II.
Balás Hugó	95	—	I.	—

Név	Beiktatás idje szak téli	Beiktatás idje szak nyári	Tanfélév I.	Tanfélév II.
Balás Károly	98	—	I.	II.
Balás Kornél	98	—	I.	—
Balás Piri István	98	—	I.	II.
Balázs Ármin	94	—	I.	II.
Balázs Sándor	96	—	I.	II.
Balázsovits Norbert	—	99	—	II.
Balkányi Aurél	95	—	I.	—
Balla Ferencz	98	—	I.	—
Balla József	—	99	—	II.
Balla Leo	96	—	I.	II.
Ballay Aladár	97	—	I.	—
Balló István	96	—	I.	II.
Balog Géza	98	—	—	II.
Balog Gyula	98	—	I.	II.
Balogh Ákos J.	98	—	I.	II.
Balogh Ferencz	94	—	I.	—
Balogh Géza	97	—	I.	II.
Balogh Gyula	—	99	—	II.
Balogh Imre	97	—	I.	—
Balogh Marcell	96	—	I.	II.
Balogh Sz. Sándor	98	—	I.	II.
Balthazár Zoltán	98	—	I.	—
Baltigh Elemér	98	—	I.	II.
Bandzsala János	97	—	I.	—
Barabás József	97	—	—	II.
Baranyi Antal	96	—	I.	II.
Barbura Szever	96	—	I.	II.
Barcsay Ákos	98	—	I.	II.
Bargár Gábor	97	—	I.	II.
Barna Aladár	96	—	I.	II.
Barna Béla	95	—	I.	II.
Barna Lajos	98	—	I.	II.
Baross József	97	—	I.	II.
Barray Jenő	95	—	—	II.
Barsy Aladár	97	—	—	II.
Barsy Imre	—	99	—	II.
Barta Antal	98	—	I.	II.
Barta Aurél	98	—	I.	II.
Barta Ernő	97	—	I.	II.
Barta József	98	—	I.	II.
Barta Miksa	98	—	I.	II.
Barth Mihály	—	99	—	II.
Bartha Dezső	—	99	—	II.
Bartha Endre	95	—	I.	—
Bartha Gábor	93	—	I.	II.
Bartha János	98	—	I.	II.
Bartmann Miklós	94	—	I.	II.
Bartulov Gáspár	98	—	I.	II.
Bartus Dezső	98	—	I.	II.
Baruch Aladár	97	—	I.	II.
Basa Lorant	96	—	I.	—
Basch Gyula	95	—	I.	—
Batta Kálmán	97	—	—	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Batta Mihály	97	—	I.	II.
Battha László	97	—	—	II.
Batthiány Ervin gróf	95	—	I.	—
Battlay Dezső	97	—	I.	II.
Bauer János	95	—	I.	II.
Bauer Jenő	97	—	I.	II.
Bauer József	—	98	I.	—
Bauer Zsigmond	—	98	I.	II.
Baumann Antal	—	—	I.	—
Baumann Győző	97	—	—	II.
Baumfeld Lajos	96	—	I.	II.
Bauer István	98	—	I.	—
Bay Gábor	98	—	I.	II.
Bay Miklós	98	—	I.	II.
Bayer Gyula	96	—	—	II.
Bacskay József Gyula	98	—	I.	II.
Bagya Iván	98	—	I.	II.
Bán Sándor	98	—	I.	II.
Bánkos György	—	—	I.	II.
Bánlaky András	—	96	I.	II.
Bánó Ferencz	98	—	I.	II.
Bánóczy Kálmán	95	—	I.	—
Bányai Aladár	96	—	I.	II.
Bányai Mór	94	—	I.	—
Bányász László	97	—	I.	II.
Bárány Gerő	97	—	I.	—
Bárány Sándor	96	—	I.	II.
Bárczy Ödön	95	—	I.	—
Bárdy József	—	96	I.	—
Bártfai Farkas Samu	95	—	—	II.
Báthy Lajos	—	99	—	II.
Báthor Miklós	—	98	I.	II.
Bátor István	98	—	I.	II.
Bátory Oszkár	97	—	I.	II.
Becker Ádám	94	—	I.	II.
Becker Brunó	95	—	—	II.
Becker Jakab	95	—	I.	—
Becsek Imre	—	99	—	II.
Bede Gyula	98	—	I.	II.
Bednaić Márton	98	—	I.	II.
Bednarik Lajos	—	99	—	II.
Bedő Áron	—	98	I.	II.
Bedő Árpád	96	—	I.	II.
Bedő Mór	96	—	I.	—
Beér Béla	97	—	I.	II.
Beé Oszkár	95	—	I.	II.
Behyna Ákos	95	—	I.	II.
Bein Kornél	97	—	I.	II.
Beke Jenő	97	—	I.	II.
Beke István	98	—	I.	—
Beke Sándor	95	—	—	II.
Bekő János	98	—	I.	II.
Beleszlijin Illés	97	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Beleszlijin Sztanimir	95	—	I.	II.
Beliczay Elek	98	—	I.	—
Beliczay Endre	98	—	I.	II.
Bellaagh Imre	98	—	I.	II.
Bellai József	—	—	I.	II.
Benák Sándor	98	—	I.	II.
Bencsik Béla	96	—	I.	II.
Bendiner Nándor	97	—	I.	—
Bene László	97	—	I.	II.
Benedict Imre	96	—	I.	—
Benedicty Géza	98	—	I.	II.
Benesch Ferencz	—	95	—	II.
Beniczky György	98	—	I.	II.
Benkó Ferencz	95	—	I.	II.
Benkovich Guidó	96	—	I.	II.
Benkő Ernő	98	—	I.	—
Benkő Ferencz	97	—	I.	—
Benkő Sándor	98	—	I.	—
Benyaskó Bálint	98	—	I.	II.
Benyó István	96	—	I.	II.
Benzan Guidó	97	—	I.	II.
Berchtold Kázmér gróf	96	—	I.	II.
Bercsényi Sándor	—	97	I.	II.
Berczeli Harry	98	—	I.	II.
Berczelly Miklós	—	—	I.	—
Berecz Károly	98	—	I.	II.
Berényi János gróf	98	—	I.	—
Berényi Zoltán	98	—	I.	II.
Berger Dezső	98	—	I.	II.
Berger Ernő	97	—	I.	II.
Berger Ferencz	96	—	I.	II.
Berger Jenő	—	97	I.	—
Berger Sándor	98	—	I.	II.
Berger Zsigmond	95	—	I.	II.
Berger Zsigmond	93	—	I.	II.
Bergl Ernő	98	—	I.	II.
Berkes Jenő	98	—	I.	II.
Berkovits Béla	98	99	I.	II.
Bernáth Béla	98	—	I.	II.
Bernáth Béla	—	—	—	II.
Bernáth Zsigmond	98	—	I.	II.
Bernhard Miksa	96	—	I.	II.
Bernolák Nándor	98	—	I.	II.
Berta János	98	—	I.	II.
Bertha Ferencz	98	—	I.	—
Bertha Imre	95	—	I.	II.
Bertin Lajos	96	—	I.	II.
Bertram Béla	98	—	I.	—
Berzencovich Károly	97	—	I.	II.
Berzenczey Domokos	98	—	I.	—
Berzeviczy Béla	—	97	I.	II.
Berzeviczy Jenő	97	—	I.	II.
Berzeviczy Károly	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Berzsenyi János	94	—	I.	—
Beszinger János	98	—	I.	II.
Beszterczey István	96	—	I.	II.
Bezák Tibor	98	—	I.	II.
Bezegh Miklós	98	—	I.	II.
Békés Gyula	96	—	I.	II.
Béldi Pál	95	—	I.	—
Béndek Árpád	94	—	—	II.
Bérczy Endre	98	—	I.	II.
Biber Dezső	98	—	I.	II.
Bibits Zsárko	98	—	I.	II.
Bibó István	95	—	I.	II.
Biegelbauer Árpád	97	—	I.	II.
Bienenstock Mihály	96	—	I.	II.
Biheller Izsó	95	—	I.	II.
Bikfalvy István	98	—	I.	—
Binder Ernő	98	—	I.	II.
Binder Henrik	96	—	I.	II.
Binder József	97	—	I.	—
Bing Ernő	96	—	I.	II.
Biró Dénes	98	—	I.	II.
Biró Pál	—	99	—	II.
Bischitz Béla	98	—	I.	II.
Bisicz Andor	98	—	I.	II.
Bittó Dénes	96	—	I.	II.
Blaschke Gyula	—	99	—	II.
Blaskó Lajos	—	99	—	II.
Blau Jenő	98	—	I.	II.
Blau Móricz	98	—	I.	II.
Bleuer Sándor Lajos	96	—	I.	—
Bloch Vilmos	98	—	I.	II.
Blum Gyula	95	—	I.	II.
Blumenfeld Sámuel	97	—	I.	II.
Blumgrund Bernárd	95	—	I.	II.
Blumschein Tivadar	98	—	I.	II.
Bodola Zoltán	—	99	—	II.
Bodori Gyula	95	—	I.	II.
Bodrogi Imre	98	—	I.	II.
Boér Jenő	97	—	I.	—
Bognár Elek	98	—	I.	II.
Bognár István	98	—	I.	—
Bognár József	95	—	I.	—
Bogner János	97	—	I.	II.
Bogoszavlyevics Emiliján	98	—	I.	II.
Bogya János	98	—	I.	II.
Bohuniczky Jenő	—	97	I.	II.
Bojniczer Jenő	96	—	I.	II.
Bokor Frigyes	97	—	I.	II.
Bokor Gusztáv	—	96	I.	II.
Bokor Oszkár	95	—	I.	—
Bolemán Ernő	97	—	I.	II.
Bolgár István	97	—	I.	II.
Bolkis Győző	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Bontescu Viktor	97	—	I.	II.
Borbély Károly	97	—	I.	II.
Borbély László	—	98	I.	—
Borbély Miklós	—	99	—	II.
Borbély Tibor	98	—	—	II.
Borcia Lucian	98	—	I.	II.
Borda János	—	98	I.	—
Borgida Lajos	96	—	I.	II.
Bornemisza Béla	98	—	I.	II.
Boronka Oktavián	98	—	I.	II.
Boros Izidor	97	—	I.	—
Boros József	96	—	I.	II.
Boross János	97	—	I.	II.
Borsó Dezső	96	—	I.	II.
Borsodi Miklós	—	97	I.	II
Borsody Sándor	98	—	I.	II.
Borsos Endre	97	—	I.	II.
Borsy Imre	98	—	I.	II.
Borvendég Ferencz	97	—	I.	II.
Boskovitz Simon	98	—	I.	II.
Bossányi János	96	—	I.	—
Botár Andor	94	—	I.	—
Botár Béla	98	—	I.	II.
Both Péter	97	—	I.	II.
Bothár Sándor	97	—	I.	II.
Bottlik István	97	—	I.	II.
Bottó Milán	95	—	I.	—
Bove Károly	98	—	I.	II.
Bozzay Jenő	97	—	I.	II.
Bozzay József	97	—	I.	II.
Bozzay Rezső	97	—	—	II.
Böhm Béla	97	—	I.	II.
Böhm Jenő	96	—	I.	II.
Böjthe Benedek	96	—	I.	—
Bökényi Arisztid	97	—	I.	II.
Bősze Gyula	96	—	I.	—
Brachfeld Dezső	98	—	I.	II.
Bradvarovits Boriszláv	93	—	I.	—
Brandt József	95	—	I.	II
Brascsajkó Gyula	—	99	—	II.
Brassay Lajos	—	99	—	II.
Braun Győző	—	—	I.	II.
Braun Henrik	96	—	I.	II.
Braun Hugó	98	—	I.	II.
Braun Kálmán	96	—	I.	II.
Braun Zoltán	97	—	I.	II.
Braunbeck Nándor	96	—	I.	—
Brauner Zsigmond	98	—	I.	II.
Brázovay Kálmán	97	—	I.	II.
Brebán György	95	—	I.	II.
Brechtel Frigyes	95	—	I.	II.
Brediceanu Tiberius	—	98	I.	II.
Bredl Pál	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Bretter József	98	—	I.	II.
Brettschneider Ferencz	—	98	I.	II.
Breuer Arnold	96	—	I.	II.
Breznay Lajos	98	—	I.	—
Brezsny István	96	—	I.	II.
Briglevics Károly	96	—	I.	—
Bródy Ármin	95	—	I.	II.
Bródy Ernő	93	—	I.	—
Bródy Félix	95	—	I.	II.
Bródy Lajos	93	—	I.	—
Bródy Miklós	94	—	I.	—
Bródy Tibor	97	—	I.	II.
Bródy Zoltán	96	—	I.	—
Brommer Ödön	98	—	I.	II.
Brózik Emil	97	—	I.	—
Bruck Jenő	95	—	I.	—
Bruck Sándor	96	—	I.	II.
Bruszt Antal	—	97	I.	II.
Bruzsa Gyula	95	—	I.	—
Brückler Elemér	97	—	I.	II.
Brüll Alfréd	94	—	I.	II.
Brüll Dániel	95	—	I.	II.
Brüll Pál	98	—	I.	—
Bubics Jenő	97	—	I.	II
Bubics Károly	—	95	I.	—
Bubics Tivadar	—	—	I.	II.
Buchberger Ignácz	98	—	I.	II.
Bucskó Coriolán	97	—	I.	II.
Bud János	—	99	—	II.
Budai Pál	97	—	I.	II.
Buday Gyula	98	—	I.	II.
Budincean Kornél	—	99	—	II.
Budur Ráfael	95	—	I.	II.
Bugner Viktor	—	98	I.	II.
Bukovszky Géza	98	—	I.	II.
Bukovszky Nándor	95	—	I.	II.
Bún Jenő	96	—	I.	II.
Bunyitay Sándor	96	—	I.	II.
Buócz Imre	97	—	I.	II.
Burchard B. Andor	98	—	I.	II.
Burdáts Lajos	98	—	I.	—
Burghart Károly	98	—	I.	II.
Burján Tamás	97	—	I.	II.
Burkovich Gyula	—	99	—	II.
Busztics Gyula	97	—	I.	II.
Búza László	98	—	I.	II.
Buzagits István	98	—	I.	II.
Buzás Kálmán	96	—	I.	II.
Capdebó Dezső	98	—	I.	II.
Capdebó István	97	—	I.	II.
Capdebó Zoltán	98	—	I.	II.
Cenner Jenő	98	—	I.	II.
Cherven László	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje szak: téli	Beiktatás ideje szak: nyári	Tanfélév	
Chikán Pál	98	—	I.	II.
Chiroi Demeter	96	—	I.	II.
Chorin Ferencz	96	—	I.	II.
Christ Nándor	98	—	I.	II.
Cichini József	—	99	—	II.
Cimponeriu János	—	99	—	II.
Cinner Dávid	—	—	I.	II.
Cioban Aurél	96	—	I.	II.
Coffin Ödön	98	—	I.	—
Cornea János	98	—	I.	II.
Cornea Tamás	94	—	I.	—
Csajághy Béla	—	99	—	II.
Csajkovics Lajos	98	—	I.	—
Csamprág István	97	—	I.	—
Csapó Vilmos	—	99	—	II.
Csatkai Sándor	96	—	I.	II.
Csákány Sándor	96	—	I.	—
Csáky Géza gr.	97	—	I.	II.
Csánk Béla	97	—	I.	II.
Csánki Dezső	98	—	I.	II.
Császár Ernő	97	—	I.	II.
Császár Károly	96	—	I.	II.
Császár Viktor	94	—	I.	—
Császik Pál	98	—	I.	II.
Csegezy Árpád	98	—	I.	—
Cseh Ernő	—	97	I.	II.
Cseh Jenő	98	—	I.	II.
Cseh Lajos	96	—	I.	—
Cseke Zoltán	98	—	I.	II.
Csekey Vilmos	96	—	I.	II.
Csekonics Iván gróf	95	—	I.	II.
Csendes László	—	99	—	II.
Csenkey Ágoston	98	—	I.	II.
Csenkey Elemér	95	—	I.	—
Csenkey Jenő	96	—	I.	II.
Csentericz Béla	97	—	I.	—
Csepreghy János	98	—	I.	II.
Cserva Elemér	94	—	I.	II.
Cserenyey Jenő	98	—	I.	II.
Cseresnyés László	—	99	—	II.
Cseresznyés Barnabás	93	—	I.	—
Csergő András	97	—	I.	—
Csergő Károly	97	—	I.	II.
Csermák Sándor	95	—	I.	II.
Cserni Béla	98	—	I.	II.
Cserniczky Andor	97	—	I.	II.
Cserny Ferencz	96	—	I.	—
Cserny Kálmán	98	—	I.	II.
Csernyus Dezső	97	—	I.	II.
Cservinka Róbert	98	—	I.	—
Csécsi József	95	—	I.	II.
Csihál Alfréd	98	—	I.	II.
Csiky Tivadar	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Csillag Arnold	97	—	I.	—
Csillag Benjámin	98	—	I.	—
Csillag László	96	—	I.	II.
Csillag Sándor	—	97	I.	II.
Csillag Sándor	93	—	I.	—
Csilléry Béla	97	—	I.	II.
Csilléry Kálmán	96	—	I.	II.
Csimo Emil	98	—	I.	II.
Csiszér Gábor	98	—	I.	—
Csizmania Miklós	95	—	I.	II.
Csizmadia Pál	—	99	—	II.
Csizy Béla	96	—	I.	II.
Csohány Sándor	96	—	I.	—
Csolán János	—	98	I.	—
Csongor József	95	—	I.	—
Csonka Antal	95	—	I.	II.
Csonka Nándor	95	—	I.	II.
Csontos Endre	—	99	—	II.
Csorba Lajos	95	—	I.	II.
Csukási Mór	97	—	I.	II.
Csulay Andor	94	—	I.	II.
Csupor Sándor	—	98	I.	II.
Curry Richárd	96	—	I.	II.
Czakó Elemér Gábor	94	—	I.	II.
Czank N. János	98	—	I.	II.
Czárán Zoltán	96	—	I.	II.
Czebe Jenő János	98	—	I.	II.
Czeisz Lajos (László)	98	—	I.	II.
Czell Vilmos	97	—	I.	II.
Czelláth Géza	97	—	—	II.
Czettler Jenő	97	—	I.	II.
Czibaron Vilmos	98	—	I.	II.
Czibor Ferencz	96	—	I.	II.
Czibulya Gyula	98	—	I.	II.
Czibulya Miklós	96	—	—	II.
Czigler Ármin	97	—	I.	II.
Czilly István	98	—	I.	II.
Czimeth Dezső	97	—	I.	—
Czirer Ákos	98	—	I.	II.
Cziriák Gyula	98	—	I.	II.
Czobor Ernő	96	—	I.	II.
Czompó Ede	98	—	I.	—
Czövek Sándor	—	98	I.	II.
Czukelter Lajos	98	—	I.	II.
Czuker Herman	97	—	I.	—
Czukor József	95	—	I.	—
Czuppon György	98	—	I.	—
Czvejics Lázár	98	—	—	II.
Dali István	98	—	I.	II.
Dalmy Barna	98	—	I.	II.
Dancz Ferencz	—	—	—	II.
Dani Pál	—	97	I.	II.
Daniel Tibor, báró	95	—	.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Dankó Károly	98	—	I.	II.
Darányi Ferencz	97	—	I.	II.
Darvas Béla	96	—	I.	II.
Darvas Károly	—	—	—	II.
Darvas Miksa	96	—	I.	II.
Daubner Imre	—	98	I.	—
David Caudin	97	—	I.	II.
David János	97	—	I.	II.
Davida Lajos	98	—	I.	II.
Dán Emil	98	—	I.	II.
Dán György	—	—	—	II.
Dániel Jenő	98	—	I.	II.
Dávid István	95	—	I.	II.
Dávid Jenő Zoltán	97	—	I.	—
Deák Gyula	97	—	I.	II.
Deák János	96	—	I.	—
Deák Sándor	95	—	I.	—
Deák Vilmos	98	—	I.	II.
Debreczen Ignácz	98	—	I.	II.
Dede Károly	98	—	I.	II.
Degel Ferencz	95	—	I.	II.
Delen Victor	95	—	I.	II.
Demeter György	98	—	I.	—
Demeter István	—	97	I.	II.
Demeter Károly	96	—	—	II.
Demény Gyula	98	—	I.	II.
Demjén Géza	95	—	I.	II.
Demkó Kálmán	98	—	I.	II.
Demkovics Leo	96	—	I.	II.
Dencz Ákos	—	97	—	II.
Denenfeld József	97	—	I.	II.
Dercsényi Dezső	98	—	I.	—
Deschán Achill	97	—	I.	II.
Dessewffy Zoltán	96	—	I.	II.
Deszkásy Lajos	98	—	I.	II.
Deutsch Arthur	96	—	I.	II.
Deutsch Imre	96	—	I.	II.
Deutsch Izsó	97	—	I.	II.
Deutsch Jakab	97	—	—	II.
Deutsch Jenő	97	—	I.	II.
Deutsch Jenő	96	—	I.	II.
Deutsch József	97	—	I.	II.
Deutsch József	97	—	I.	—
Deutsch Kálmán	98	—	I.	II.
Deutsch Lajos	98	—	I.	II.
Deutsch Miksa	98	—	I.	II.
Deutsch Mór	—	—	I.	II.
Deutsch Mór	98	—	I.	II.
Dezse Gyula	—	99	—	II.
Dezsényi Alfréd	96	—	I.	II.
Dékány Aladár	97	—	I.	—
Dékány Zoltán	97	—	I.	—
Dénes Aladár	96	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Dénes Jenő	96	—	I.	II.
Dénes Miklós	—	98	I.	II.
Dénes Sándor	98	—	I.	II.
Dérer Ottó	98	—	I.	II.
Déry József	—	98	I.	II.
Détsy István	98	—	I.	II.
Diamant Jaques	96	—	I.	II.
Diamant Károly	96	—	I.	—
Dick Hermann	96	—	I.	II.
Dienes Gyula	96	—	I.	II.
Dimény Mózes	—	97	I.	II.
Dimitrijevics Sándor	98	—	I.	II.
Diössy Antal	98	—	I.	II.
Dobó Jenő	96	—	I.	—
Dobó Kálmán	—	98	I.	II.
Dobó Lajos	—	98	I.	—
Dobó László	95	—	I.	—
Dobos László	94	—	—	II.
Dobray András	98	—	I.	II.
Dobray Kálmán	98	—	I.	II.
Dochner Géza	98	—	I.	II.
Dóczi Samu	95	—	I.	—
Dohány Sándor	—	98	I.	—
Dolhof Henrik	95	—	I.	—
Dolicsek Lajos	95	—	I.	—
Doma István	98	—	I.	II.
Domby Imre	96	—	I.	II.
Domnanovics György	93	—	I.	II.
Domokos Gyula	93	—	I.	—
Donáth Dezső	—	98	I.	II.
Donáth Lipót	97	—	I.	II.
Dorazil Emil	96	—	I.	—
Dorka János	—	99	—	II.
Dorner Béla	—	99	—	II.
Dorner Lajos	98	—	I.	II.
Dorning Henrik	97	—	I.	II.
Dorogi Ervin	98	—	I.	II.
Dorogsághy Dezső	96	—	I.	—
Dosa Teofil	98	—	I.	—
Dósa Róbert Ottó	98	—	I.	II.
Dózsa Imre	98	—	I.	II.
Dózsa Ödön	95	—	I.	II.
Dömötör Aladár	93	—	I.	II.
Dömötör Lajos	94	—	I.	II.
Döri István	96	—	I.	II.
Dörner Jakab	96	—	—	II.
Dörwald Milán	—	99	—	II.
Döry Elek	95	—	I.	—
Dragsits Árpád	96	—	I.	II.
Dragsits Gellért	—	99	—	II.
Drasche-Lázár Alfréd	98	—	I.	II.
Drexler Adolf	96	—	I.	II.
Drobny Géza	94	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Drozdik Jenő	98	—	I.	II.
Druga László	98	—	I.	II.
Dubniczky László	98	—	I.	II.
Dubravitzky Imre	98	—	I.	II.
Dubsky Alfréd	98	—	I.	II.
Dulovics Rezső	98	—	I.	II.
Duma Béla	98	—	I.	II.
Dunst János	96	—	I.	II.
Duptza Ferencz	95	—	I.	II.
Durcsinszky Gyula	97	—	—	II.
Duschinszky Károly	98	—	I.	II.
Dutka József	—	99	—	II.
Dvortsák József	98	—	I.	—
Eberhardt Dénes	96	—	—	II.
Eckermann Ede	96	—	I.	II.
Eckstein Hugó	98	—	I.	II.
Edinger Jakab	96	—	I.	II.
Eger Ferencz	95	—	—	II.
Egerváry Gyula	95	—	I.	II.
Egry Zoltán	—	98	I.	II.
Egyedy István	98	—	I.	—
Ehrenreich Nándor	—	98	I.	—
Ehrenstein Samu	94	-	I.	—
Ehrenzweig Miklós	—	99	—	II.
Ehrlich Mihály	98	—	I.	II.
Einzig Izidor	98	—	I.	II.
Eisenmayer Jenő	—	95	I.	—
Eisenstein Rudolf	97	—	I.	II.
Eisler Fülöp	98	—	I.	II.
Eisler Mihály	95	—	I.	II.
Eisler Mór	97	—	I.	II.
Ekman János	96	—	I.	II.
Elek Ákos	98	—	I.	II.
Elemy Sándor	95	—	I.	—
Elischer Tihamér	98	—	I.	II.
Elischer Vilmos	96	—	I.	II.
Eller Hugó	97	—	I.	II.
Eller Károly	98	—	I.	II.
Elovics Jakab	97	—	I.	II.
Elsasz Emil	97	—	I.	II.
Elszász Lajos	98	—	I.	II.
Ember Manó	98	—	I.	II.
Emmer Károly Géza	97	—	I.	II.
Emmerling István	95	—	I.	II.
Encsy Kálmán	98	—	I.	II.
Endrei Mózes	98	—	I.	II.
Endrei Simon Henrik	98	—	I.	II.
Engel Sándor	—	99	—	II.
Engel Zsigmond	98	—	I.	II.
Engelberger Ágoston	98	—	I.	II.
Engelthaler László	95	—	I.	II.
Englert József	—	98	I.	II.
Eördögh Elemér	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Eőrssy József	97	—	I.	II.
Erben Rezső	97	—	I.	II.
Ercsey József	98	—	I.	II.
Erdelyán Péter	95	—	I.	II.
Erdély Sándor	—	—	I.	II.
Erdélyi Ágoston	98	—	I.	II.
Erdélyi Ákos	—	98	I.	—
Erdélyi Berti	98	—	I.	II.
Erdélyi Béla	—	98	I.	II.
Erdélyi Loránd	98	—	I.	II.
Erdélyi Sándor	98	—	I.	II.
Erdős Bernát	97	—	I.	II.
Erdős Béla	98	—	I.	II.
Erényi Nándor	96	—	I.	II.
Erhardt Károly	98	—	I.	II.
Erős Sándor	98	—	I.	II
Espersit János	98	—	I.	—
Eszenyi László	98	—	I.	—
Ettingshausen Kálmán	98	—	I.	II
Evva István	98	—	I.	—
Éberharth Dénes	96	—	I.	—
Éberling Ede	95	—	I.	II.
Éberth Ignácz Géza	—	97	I.	II.
Édes Endre	92	—	I.	—
Éles András	97	—	I.	—
Éles Béla	97	—	I.	II.
Éles Gusztáv	98	—	I.	II.
Z. Éltető Géza	95	—	I.	II.
Értékes Ferencz	98	—	I.	II.
Faber Károly	95	—	I.	II.
Fabritzky Sándor	97	—	I.	—
Fajka Kálmán	97	—	I.	—
Falcione László	98	—	I.	II.
Faller János	97	—	I.	II.
Faludi Jenő	97	—	I.	II.
Faludy Ferencz	—	99	—	II.
Faragó Márkus	94	—	I.	—
Faragó Miklós	—	99	—	II.
Farkas Elek	98	—	I.	II.
Farkas György	97	—	I.	—
Farkas Gyula	97	—	I.	—
Farkas Ignácz	98	—	I.	II.
Farkas Imre	98	—	I.	—
Farkas Jakab	98	—	I.	II.
Farkas Jenő	97	—	I.	II.
Farkas László	97	—	I.	II.
Farkas László	97	—	I.	II.
Farkas Samu	—	99	—	II.
Farkas Zoltán	98	—	I.	II.
Fatér József	—	98	I.	II.
Fayl Ivor Emil	93	—	I.	—
Fábián László	—	99	—	II.
Fábján Jenő		96	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Fábry István	95	—	I.	—
Fábry János	98	—	I.	II.
Fái Ferencz	96	—	I.	—
Fángler Béla	96	—	I.	—
Fáy Antal	97	—	I.	—
Fáy György	98	—	I.	II.
Fáy István	98	—	I.	II.
Fehér Edgar	97	—	I.	II.
Fehér István	96	—	I.	—
Fehér Kálmán	97	—	I.	II.
Fehér Kálmán	95	—	I.	—
Fehér Lőrincz	95	—	I.	II.
Fehér Mihály	97	—	I.	II.
Fehér Mór	97	—	I.	II.
Fehérváry Dezső	98	—	I.	II.
Feiks Jenő	98	—	I.	II.
Feingold Ödön	96	—	I.	II.
Feitscher Oszkár	96	—	I.	II.
Fejes Árpád	96	—	I.	II.
Fejes Béla	96	—	I.	II.
Fejes Ödön	95	—	I.	II.
Fejér Barnabás	98	—	I.	II.
Fejér Elemér	94	—	I.	—
Fejér Sámuel	—	99	—	II.
Fejér Sándor	97	—	I.	II.
Fejérdy Jenő	—	99	—	II.
Fekete Jenő	95	—	I.	II.
Fekete Jenő	95	—	I.	II.
Fekete László	98	—	I.	II.
Fekete László	98	—	I.	—
Fekete Rezső	97	—	I.	II.
Feldheim Alfréd	98	—	I.	—
Feldmann Béla	96	—	I.	—
Feldman Mór	95	—	I.	II.
Feldmesser Sámuel	96	—	I.	II.
Feles Márk	97	—	I.	II.
Felföldy Elemér	97	—	I.	II.
Fengya Igor	98	—	I.	II.
Fenyő Béla	—	—	I.	II.
Fenyő Miksa	95	—	I.	II.
Ferber Jenő	98	—	I.	II.
Ferbstein Károly	98	—	I.	II.
Ferenczi Ferencz	97	—	I.	—
Ferenczi Lajos	96	—	I.	II.
Ferenczy Árpád	95	—	I.	—
Ferenczy Gyula	98	—	I	II.
Ferenczy Kálmán	97	—	I.	II.
Ferenczy Tibor	—	98	I.	II.
Fertsák Ödön	96	—	I.	II.
Fest Aladár	97	—	I.	II.
Feszty Sándor	98	—	I.	II.
Feuer Adolf	95	—	I.	II.
Feuer Mór	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Félegyházy Gyula	97	—	I.	II.
Fényes Antal	98	—	I.	II.
Fényes Endre	97	—	I.	—
Fiala Kálmán	97	—	I.	II.
Fialla Ignácz	98	—	I.	II.
Fiers Gyula	97	—	—	II.
Filep Kálmán	97	—	I	II.
Filep Miklós	98	—	I.	II.
Fileriu Athanász	97	—	I.	—
Filkor Márton	96	—	I.	II.
Finkér Béla	97	—	—	II.
Fisbein Aladár	98	—	I.	II.
Fisch Ignácz	—	99	—	II.
Fisch Jenő	96	—	I.	II.
Fisch József	97	—	I.	II.
Fischer Albert	96	—	I.	II.
Fischer Árpád	97	—	I.	II.
Fischer Béla	98	—	I	II.
Fischer Jakab	96	—	I.	—
H. Fischer Kálmán	96	—	I.	II.
Fischer Oszkár	97	—	I.	II.
Fischer Sándor	98	—	I.	II.
Fischer Zsigmond	97	—	I.	II.
Fischl Lipót	98	—	I.	II.
Fitos Vilmos	96	—	I.	II.
Fixmer Ambrus	98	—	I.	II.
Fixmer Ferencz	96	—	I.	—
Fleckenstein János	97	—	I.	II.
Fleischer Gyula	—	96	I.	II.
Fleischer Pál	—	99	—	II.
Fleischmann Albert	98	—	I.	II.
Fleischman Arthur	97	—	I.	II.
Fleischmann Dávid	97	—	I.	—
Fleischman Illés	95	—	I.	II.
Fleischmann Zsigmond	96	—	I.	II.
Fodor Boldizsár	97	—	I.	II.
Fodor Imre	94	—	I.	II.
Fodor István	—	99	—	II.
Fodor Jenő	98	—	I.	II.
Fodor Sándor	95	—	I.	II.
Follráth Gyula	94	—	I.	—
Folly Emil	96	—	I.	II.
Forgács Alajos	—	99	—	II.
Forgó Ferencz	96	—	—	II.
Forgó István	98	—	I.	II.
Forrás Gyula	98	—	I	II.
Forschner Sándor	98	—	I.	II.
Fort Ferencz	98	—	I	II.
Fosztó Tihamér	96	—	I.	II.
Földes Ármin	96	—	I.	II.
Földes Béla	96	—	I.	II.
Földesi Béla Zoltán	96	—	I.	II.
Fölsinger Ferencz	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Fördös Mihály	94	—	I.	II.
Fraenkl Bernát	97	—	I.	II.
Frank Győző	97	—	—	II.
Frank Jenő	94	—	I.	—
Frank Mihály	—	96	I.	II
Frankl Imre	97	—	I.	II.
Frankl Pál	—	—	I.	II.
Franz József	96	—	I.	II.
Frater Pál	—	99	—	II.
Fränkl Adolf	98	—	I.	II.
Frecska Jenő	98	—	I.	II.
Frenreisz Pál	97	—	I.	II.
Freund Albert	98	—	I.	II.
Freund Gyula	91	—	I.	II.
Freund József	97	—	I.	II.
Frey Ernő	98	—	I.	II.
Fricse József	96	—	I.	II.
Fried Ernő	96	—	I.	II.
Fried Gyula	96	—	I.	II.
Fried Leó	—	97	I.	II.
Fried Leó	95	—	I.	II.
Fried Ödön	96	—	I.	II.
Fried Sándor	98	—	I.	II.
Friedländer Adolf	97	—	I.	—
Friedländer Manó	95	—	I.	—
Friedländer Mór	98	—	I.	II.
Friedman Arthur	97	—	I.	II.
Friedmann Ervin	98	—	I.	II.
Friedmann Jakab	—	98	I.	—
Friedmann Miksa	96	—	I.	II.
Friedmann Mór	96	—	—	II.
Friedmann Oszkár	96	—	I.	II.
Friedman Viktor	95	—	I.	II.
Friedrich Antal	98	—	I.	II.
Friedrich Antal	97	—	I.	II.
Friedvalszky Ferencz	98	—	I.	II.
Frischauf János	98	—	I.	—
Fritye Valér	97	—	I.	II.
Fritz Zsigmond	98	—	I.	II.
Frivaldszky Géza	93	—	—	II.
Frölich Zsigmond	98	—	I.	—
Fruma János	97	—	I.	II.
Frühauf Béla	95	—	I.	II.
Frühstück Ernő	96	—	I.	II.
Frühzeitig László	96	—	I.	II.
Fuchs Elemér	98	—	I.	II.
Fuchs Gyula	96	—	I.	II.
Fuchs Harald	98	—	I.	II.
Fuchs Jakab Jenő	96	—	I.	II.
Fuchs Lajos	98	—	I.	—
Fuchs Lipót	98	—	I.	II.
Fuchs Vilmos	96	—	I	II.
Furman Lajos	95	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje szak		Tanfélév	
	téli	nyári		
Furnea Octavian	98	—	I.	II.
Fuszek Ferencz	—	99	—	II.
Fuszek József	98	—	I.	II.
Fuszenecker János	97	—	I.	II.
Futó Mihály	98	—	I.	II.
Füchsl Gyula	98	—	I.	II.
Führer Adolf	—	99	—	II.
Fülöp Dezső Dávid	98	—	I.	II.
Fülöp György	95	—	I.	II.
Fülöp Zsigmond	—	97	I.	II.
Fülöpp János	—	—	I.	II.
Füredi Ferencz	95	—	I.	II.
Fürst Lajos	97	—	I.	II.
Fürst Sándor	98	—	I.	—
Füves Károly	97	—	I.	II.
Füzesséry György	94	—	I.	II.
Gajzágó Salamon	98	—	I.	II.
Gallasy István	97	—	I.	II.
Gallasz Nándor	96	—	I.	II.
Gallay László	96	—	I.	II.
Gallina Frigyes	97	—	I.	II.
Gally Kálmán	96	—	I.	II.
Gamberszky Guidó	97	—	I.	II.
Gara Zoltán	95	—	I.	II.
Garai Herman	98	—	I.	—
Gasparics László	98	—	I.	II.
Gattein Dávid	94	—	I.	II.
Gazda Endre	97	—	I.	II.
Gazdy Béla	97	—	I.	II.
Gazdy Gyula	97	—	I.	II.
Gábor Miklós	—	99	—	II.
Gál László.	96	—	I.	II.
Gál Rezső	98	—	I.	II.
Gál Zsigmond	98	—	I.	—
Gáspár Andor	98	—	I.	II.
Gáspár Ferencz	98	—	I.	II.
Gáspár Izsó	96	—	I.	—
Gáspár János	—	—	—	II.
Gáspár Jenő	—	—	—	II.
Gáspár József	96	—	I.	II.
Gáspárdy Béla	98	—	I.	II.
Gáspáry Rezső	98	—	I.	II.
Gászner Béla	98	—	I.	II.
Gärtner Zsigmond	98	—	I.	II.
Gebhardt Károly	98	—	I.	II.
Gebauer Miklós	98	—	I.	II.
Gedliczka Richárd	98	—	I.	—
Gegő Lajos	98	—	I.	—
Geider Béla	98	—	I.	II.
Geiger Arthur	97	—	I.	—
Geiger János	98	—	I.	II.
Geiger Miklós	98	—	I.	II.
Geiringer Mór	97	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Gelb Ernő	—	99	—	II.
Gelb Ch. Henrik	98	—	I.	II.
Gelb Mór	96	—	I.	II.
Geleta Géza	98	—	I.	II.
Gelletich Frigyes	—	94	I.	—
Gellén Barna	98	—	I.	II.
Gellén Kálmán	96	—	I.	II.
Gerasim Laurián	98	—	I.	—
Gerber Adolf	95	—	I.	—
Gerber Izidor	96	—	I.	II.
Gerevics Ernő	96	—	I.	II.
Gerey Gyula	98	—	I.	II.
Gergely Dezső	98	—	I.	II.
Gergely László	98	—	I.	II.
Gergely Mihály	97	—	I.	II.
Gergelyi János	94	—	I.	II.
Gergics Károly	95	—	I.	—
Gergurov Milán	96	—	I.	II.
Gerlei Ödön	95	—	—	II.
Gerlóczy József	97	—	I.	II.
Gerő József	—	—	I.	II.
Gerő Miksa	96	—	I.	II.
Gerő Oszkár	—	99	—	II.
Gerőfi Gusztáv	94	—	I.	—
Gerőfy Gyula	98	—	I.	—
Gerstl János	96	—	I.	II.
Geyer Henrik	98	—	I.	II.
Gébell Ferencz	96	—	I.	II.
Gébert József	95	—	I.	—
Géczy Géza	97	—	I.	—
Ghillány József	98	—	I.	—
Ghilezanu T. Livius	96	—	I.	II.
Ghyczy Kálmán	95	—	I.	II.
Giutner István	96	—	I.	—
Glancz Andor	97	—	I.	II.
Glanz Herman	97	—	I.	—
Glaser Károly	94	—	I.	II.
Glasner Lajos	92	—	—	II.
Glatz János	98	—	I.	II.
Gligu János	98	—	I.	II.
Glück Adolf	98	—	I.	II.
Góby Árpád	97	—	I.	II.
Goldberg Géza	95	—	I.	II.
Goldberger Áron	95	—	I.	—
Goldberger Ignácz	98	—	I.	II.
Goldberger Leó	96	—	—	II.
Goldberger Ödön	96	—	I.	II.
Goldberger Ödön	98	—	I.	II.
Goldis László	98	—	I.	II.
Goldmann József	—	—	—	II.
Goldmann Mór	98	—	I.	II.
Goldschmidt Károly	95	—	I.	II.
Goldstein Hermann Adolf	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Goldstein Jenő József	98	—	I.	II.
Goldstein Lipót	98	—	I.	II.
Goldstein Márton	—	97	I.	II.
Goldstein Mihály	97	—	I.	II.
Goldstein Miklós	98	—	I.	II.
Goldstein Zsigmond	—	98	I.	II.
Goldziher Miksa Adolf	98	—	I.	II.
Gombás János	96	—	I.	II.
Gombos Dezső	97	—	I.	II.
Gonda Simon	98	—	I.	II.
Gorove Victor	—	99	—	II.
Gosztony István	95	—	I.	II.
Gottesmann Miklós	98	—	I.	—
Gottlieb Sándor	98	—	I.	II.
Govrik Gusztáv	—	—	I.	II.
Gózner Elek	95	—	I.	II.
Gózony Gyula	96	—	I.	II.
Gózsa János	97	—	I.	—
Gödri Béla	96	—	I.	—
Göltl Arnold	—	99	—	II.
Gömöry Béla	98	—	I.	II.
Gömöry László	97	—	I.	II.
Gömöry Viktor	95	—	I.	—
Gönczi Dezső	95	—	I.	—
Gönczi Elemér	98	—	I.	II.
Gönczi Ernő	96	—	—	II.
Gönczi Jenő	97	—	I.	II.
Gönczöl Balázs	97	—	I.	II.
Göőz Árpád	98	—	I.	II.
Görgey László	95	—	I.	II.
Göttche Frigyes	96	—	I.	II.
Graber László	95	—	I	II.
Grabovszky Miklós	—	98	I.	II.
Graf Elemér	—	98	I.	II.
Gramberg Nándor	96	—	I.	II.
Gramling Elemér	97	—	I.	II.
Gramling Kornél	94	—	I.	II.
Grausz Márton	97		I.	II.
Gravász József	—	—	I.	—
Gráber Ernő	—	96	I.	—
Gref Elemér	—	—	I.	II.
Gregersen Endre	95	—	I.	II.
Greiner Emil	97	—	I.	II.
Greiner Lajos	97	—	I.	—
Greiner Miklós	97	—	I.	II.
Grgin J. Dusán	97	—	—	II.
Grigorievics Milivoj	—	96	I.	—
Grodek Ferencz	98	—	I.	II.
Gronovszky Jenő	97	—	I.	II.
Grosch György	—	—	I.	—
Gross Dezső	97	—	I.	II.
Gross Emil	97	—	—	II.
Grossmann Gyula	95	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Grosmann Oszkár	94	—	—	II.
Grosz Adolf	98	—	I.	II.
Grosz Dezső	98	—	I.	II.
Grósz Elemér	97	—	I.	—
Grósz Emil	97	—	I.	—
Grosz Imre	98	—	I.	II.
Grosz Jenő	95	—	I.	II.
Grosz Lipót	95	—	I.	—
Grósz Mór	98	—	I.	II
Grósz Samu	97	—	I.	—
Grósz Sándor	96	—	I.	II.
Grósz Sándor	—	95	I.	II.
Groszmann Antal	98	—	I.	II.
Groszmann Arthur	97	—	I.	II.
Groszman Henrik	96	—	I.	II.
Groszman Oszkár	94	—	I.	—
Groszmann Samu	96	—	I.	II.
Grozda Aurél	97	—	I.	—
Gruber Gyula	98	—	I.	—
Gruder Adolf	93	—	I.	II.
Gruman Károly	98	—	I.	II.
Grün Albert	97	—	—	II.
Grün Emil	94	—	I.	II.
Grün Jenő	95	—	—	II.
Grün Pál	98	—	I.	II.
Grünberger Mór	95	—	I.	II.
Grüner Fülöp	96	—	I.	II.
Grünhut Jenő	—	96	I.	II.
Grüner Manó	98	—	I.	II.
Grünfeld József	97	—	I.	II.
Grünfeld Márkus	98	—	I.	II.
Grünhut Géza	97	—	I.	II.
Grünhut Géza	98	—	I.	II.
Grünhut Miksa	95	—	I.	II.
Grünwald Ármin	96	—	I.	II.
Grünwald Dezső	97	—	—	II
Grünwald Géza	98	—	I.	II.
Grünwald Illés	—	97	I.	—
Gryllusz Vilmos	97	—	I.	II.
Guary Leó	97	—	I.	II.
Gulovics Elek	97	—	I.	II.
Gulyás Lajos	—	96	I.	—
Gulyás Mihály	—	99	—	II.
Gutfreund Emil	96	—	I.	II.
Guth Ferencz	—	99	—	II
Gutheil Kálmán	96	—	I.	II.
Guttmann Dezső	96	—	I.	II.
Guttmann Jenő	98	—	I.	—
Günsberg Imre	98	—	I.	II.
Günsberger Jenő	—	95	I.	II.
Gyalog István	97	—	I.	—
Gyapai Ede	98	—	I.	—
Gyarmathy József	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Gyarmathy Miklós	98	—	I.	II.
Gyertyánffy György	94	—	I.	—
Gyirászin László	95	—	I.	II.
Gyirászin Sándor	96	—	—	II.
Győrffy Kálmán	98	—	I.	II.
György János	98	—	I.	II.
Gyuk István	98	—	I.	II.
Gyulay Aladár	93	—	I.	II.
Gyurányi Ferencz	97	—	I.	II.
Gyurkovics Mihály	96	—	I.	II.
Haas Izsó	—	99	—	II.
Haas Lipót	95	—	I.	II.
Haaz István	95	—	I.	II.
Haba Lajos	96	—	I.	II.
Haberfeld Arthur	97	—	I.	II.
Haberfeld Béla	97	—	I.	—
Hady Antal	98	—	I.	—
Hagymássy Károly	98	—	I.	II.
Hagymássy Zoltán	98	—	I.	II.
Hahn Aladár	95	—	I.	—
Haidekker Ervin	98	—	I.	II.
Hajdú Árpád	98	—	I.	II.
Hajdú János	95	—	—	II.
Hajdu Miksa	—	—	I.	II.
Hajduska Ferencz	98	—	I.	II.
Hajek László	97	—	I.	II.
Hajnal Dezső	—	—	I.	II.
Hajnal Simon	—	—	—	II.
Hajnal Soma	98	—	I.	II.
Hajnik Pál	98	—	I.	II.
Hajós Ernő	96	—	I.	II.
Hajós Imre	97	—	I.	II.
Hajóssy Dénes	94	—	—	II.
Halasy Andor	—	97	I.	II.
Halasy Tibor	98	—	I.	II.
Halász Bálint	97	—	I.	II.
Halász Elemér	—	99	—	II.
Halász Gyula	98	—	I.	II.
Halász Móricz	97	—	I.	II.
Halász Péter	98	—	I.	—
Halász Zoltán	98	—	I.	II.
Halász Zoltán	94	—	I.	—
Halászy Caesar	95	—	I.	II.
Halla Aurél	98	—	I.	II.
Haller Jenő	98	—	I.	II.
Hallgas Kálmán	97	—	I.	II.
Halmágyi István	98	—	I.	—
Halmosy István	—	98	I.	—
Halvax Ödön	95	—	I.	II.
Hamar Árpád	98	—	I.	II.
Hampel Géza	98	—	I.	II.
Hamvasy István	94	—	I.	II.
Han Sándor	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Hancsok Kálmán	98	—	I.	II.
Handler Illés	98	—	I.	II.
Hann János	—	94	I.	II.
Hanthó Sándor	98	—	I.	II.
Hantos Elemér	98	—	I.	II.
Hanzély Béla	—	99	—	II.
Haraszthy Béla	—	—	I.	—
Haragos Ádám	97	—	—	II.
Hardy Dénes	97	—	I.	II.
Harkányi Sámuel	97	—	I.	II.
Harmath István	—	99	—	II.
Harmath Lajos	95	—	I.	II.
Harmos Alfréd	96	—	I.	II.
Harnisch Gusztáv	—	99	—	II.
Harsányi Béla	—	94	I.	II.
Hartmann Ábrahám	98	—	I.	II.
Haselberger Lajos	95	—	I.	II.
Hasenauer István	98	—	I.	II.
Hatala Sándor	95	—	I.	—
Hauer Lajos	97	—	I.	—
Havas Béla	97	—	I.	II.
Havas Jenő	97	—	I.	II.
Havas Jenő	98	—	I.	II
Havas Miklós	—	98	I.	II
Havas Nándor	98	—	I.	II
Havas Oszkár	98	—	I.	II
Havas Zsigmond	96	—	—	II.
Havasi Dani	98	—	I.	II
Havasy Béla	96	—	I.	II.
Havlicsek Antal	97	—	I.	II.
Havlik János	95	—	I.	II.
Havranek József	98	—	I.	II.
Hazai Árpád	97	—	I.	II.
Hazai Béla	98	—	I.	II
Hazay Loránd	97	—	I.	II.
Hazay Radó	97	—	I.	II.
Hártl Árpád	—	—	I.	II.
Hávor Imre	92	—	I.	II.
Hebelt Ede	96	—	I.	II.
Hebrony István	97	—	I.	—
Heckenberger Konrád	—	99	—	II.
Hegedüs Béla	98	—	I.	II.
Hegedüs Géza	98	—	I.	II.
Hegedüs István	98	—	I.	II.
Hegedüs József	98	—	I.	II.
Hegedüs Kálmán	95	—	I.	—
Hegedüs Oszkár	—	97	I.	II.
Hegyesy Árpád	—	98	I.	—
Hegyi Andor	98	—	I.	II.
Hegyi József	98	—	I.	—
Hegyi Mihály	97	—	I.	—
Heidlberg Márton	—	99	—	II.
Heilbraun József	—	—	I.	—
Heilbrun Mór	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Heilper Lajos	97	—	I.	II.
Heimann József	97	—	I.	—
Heimler Ernő	97	—	I.	II.
Heimler József	96	—	I.	II.
Heimler Károly	98	—	I.	II.
Heinrich Elek	95	—	I.	—
Heiszler Károly	92	—	I.	—
Helcz Ipoly	—	96	I.	II.
Helischauer László	95	—	I.	II.
Heller Erik	98	—	I.	II.
Heller Henrik	95	—	I.	II.
Helmbacher Miklós	98	—	I.	II.
Helmeczy Pál	97	—	I.	II.
Helvei Lajos	96	—	I.	II.
Hencz Károly	98	—	I.	II.
Hennyey László	95	—	I.	—
Henszelman Béla	96	—	I.	II.
Herczeg József	95	—	I.	II.
Hercz Lajos	98	—	I.	II.
Hercz Mór	97	—	I.	II.
Herczegh Imre	98	—	I.	II.
Herke Ferencz	95	—	I.	—
Hermann Béla	96	—	I.	—
Hermann Sándor	95	—	I.	II.
Hermann Venczel	—	99	—	II.
Herritz Gyula	95	—	I.	—
Herrmann Antal	96	—	I.	II.
Herrmann Géza	98	—	I.	—
Herz Ármin	98	—	I.	II.
Herz Bódog	96	—	I.	II.
Herzfeld Sándor	96	—	I.	II.
Herzfelder Ármin Dezső dr.	96	—	I.	II.
Herzka Ármin	98	—	I.	II.
Herzka Gyula	96	—	I.	II.
Herzog Emil	98	—	I.	II.
Herzog Henrik	98	—	I.	II.
Herzog József	98	—	I.	II.
Hesser Andor	98	—	I.	II.
Hesz József	—	—	—	II.
Hetey Zoltán	98	—	I.	II.
Hetényi Oszkár	98	—	I.	II.
Hets Ödön	95	—	I.	II.
Héricz Márton	97	—	I.	—
Hiersch Tivadar	98	—	I.	II.
Hindy Zoltán	97	—	I.	II.
Hinka Miklós	—	99	—	II.
Hinterseer Rezső	—	98	I.	II.
Hirkó Ferencz	97	—	I.	II.
Hirsch Aladár	96	—	I.	II.
Hirsch Teophil Gottlieb	96	—	I.	II.
Hirschfeld Izidor	98	—	I.	II.
Hirschfeld Lajos	94	—	I.	—
Hirschler Lipót	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Hirschmann Aurél	98	—	I.	—
Hirschmann Berchtold	94	—	I.	II.
Hlava Emil	98	—	I.	II.
Hlavács Kornél	96	—	I	II.
Hlaváts Andor	96	—	I.	II
Hlaváts Béla	96	—	I.	II.
Hliva János E.	98	—	I.	II.
Hochrein József	97	—	I.	II.
Hock Gyula	98	—	I.	II.
Hock József	—	97	I.	II.
Hoczman István	98	—	I.	II.
Hodobay Emil	94	—	I.	II.
Hoeller Móricz báró	97	—	I.	II.
Hofer Viktor	97	—	I.	II.
Hoffer Kálmán	97	—	I.	II.
Hoffmann Dávid	97	—	I.	II.
Hoffmann József	98	—	I.	II.
Hoffmann Kálmán	98	—	I.	II.
Hoffmann Károly	97	—	I.	II.
Hoffmann Lajos	96	—	I.	II.
Hoffmann Lipót	96	—	I.	II.
Hoffmann Máté József	97	—	I.	II.
Hofhauser Imre	95	—	I.	II.
Holics Béla	—	95	I.	II.
Hollán Miklós	97	—	I.	II.
Hollaender Ernő	97	—	I.	—
Holländer Dezső	96	—	I.	—
Holländer Géza	98	—	I.	II.
Holtzspach Ödön	98	—	I.	II.
Holzmann Emil	—	98	I.	II.
Holzmann Mayer Mór	98	—	I.	II.
Honétzy Géza	—	—	I	II.
Hónig Gyula	98	—	I.	II.
Hordósy Lajos	—	98	I.	II.
Hornyák Aladár	97	—	I.	—
Horovitz Jenő	98	—	I.	II.
Horthy István	96	—	I.	II.
Horti Rudolf	96	—	I.	II
Horvát József	97	—	I.	—
Horváth Aladár	98	—	I.	II.
Horváth Béla	97	—	I.	II.
Horváth Boldizsár, ifj.	96	—	I.	II.
Horváth Dániel	98	—	I.	II.
Horváth Dezső	97	—	I.	—
Horváth Dénes	97	—	I.	II.
Horváth Elemér	97	—	I.	II.
Horváth Elemér	96	—	I.	II.
Horváth Ferencz	—	99	—	II.
Horváth Géza	95	—	I.	II.
Horváth Gyula	95	—	I.	II.
Horváth Gyula	98	—	I.	II.
Horváth Jenő	98	—	I.	II.
Horváth Jenő	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Horváth Jenő	97	—	I.	II.
Horváth Jenő	95	—	I.	II.
Horváth Jenő	97	—	I.	—
Horváth József	—	98	—	II.
Horváth Károly	98	—	I.	II.
Horváth Lajos	98	—	I.	II.
Horváth László	—	97	I.	II
Horváth Mihály György	98	—	I.	—
Horváth Sándor	98	—	I.	II.
Horváth Sándor	—	98	I.	II.
Horváth Sándor	—	99	—	II.
Horváth Tamás	96	—	—	II
Horváth Victor	98	—	I.	II.
Horváth Zoltán	98	—	I.	II.
Hoskó István	98	—	I.	II
Hosszú Elemér	97	—	I.	II
Hosszú Teofil	98	—	I.	II.
Hoyos Victor gróf	98	—	I.	—
Höfer Jenő	97	—	I.	—
Hönig Hugó	95	—	I.	II.
Hönigsfeld Arnold	—	99	—	II
Hönigsfeld Tivadar	97	—	I.	II.
Hörcher Gyula	97	—	—	II.
Hradil Ferencz	95	—	I.	—
Hrdina Gyula	97	—	I.	II.
Hrebeczky József	98	—	I.	II.
Hrubják István	98	—	I.	—
Hubacsek Géza	—	99	—	II.
Hubay László	98	—	I.	II.
Hubay Miksa	—	—	I.	II.
Hubert Arthur	96	—	—	II.
Hucskó János	96	—	I.	—
Hunkár Andor	—	99	—	II.
Hunyár Algernon	98	—	I.	II.
Husovszky Dénes László	95	—	I.	II
Huszár Dezső	98	—	I.	II.
Huszár János	—	95	I.	II.
Huszár Pál	96	—	I.	II
Huszka Gyula	97	—	I.	II.
Hübner Emil	96	—	I.	—
Ibrányi György	98	—	I.	—
Ignátzy Ernő	96	—	I.	II.
Ignyátovits Miklós	95	—	I.	—
Ilanics Milán	98	—	I.	II.
Illek Aladár	96	—	I.	II.
Illés Bunó	—	99	—	II.
Illyés Andor	97	—	I.	II.
Illyés Ferencz	98	—	I.	II.
Illyés Kálmán	97	—	I.	II.
Imling Alfons	97	—	I.	II.
Imreh István	94	—	I.	—
Imrey Lajos	98	—	I.	II.
Imrik János	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Inándy Dezső	98	—	I.	II.
Incze Miklós	98	—	I.	II.
Incze Zoltán	98	—	I.	II.
Intzédy Béla	98	—	I.	II.
Irmey Lajos	97	—	I.	II.
Isépy Victor	98	—	I.	II.
Istvánffy Sándor	98	—	I.	II.
Ivánka Milán	—	—	I.	II.
Izák Milán	98	—	I.	II.
Jablonkay Géza	—	98	I.	II.
Jaczó Sándor	—	99	—	II.
Jaeger Béla	96	—	I.	II.
Jagicza Antal	96	—	I.	II.
Jahl Rezső	97	—	I.	II.
Jakab Géza	95	—	I.	—
Jakab Ignácz	97	—	I.	II.
Jakab Mihály	98	—	I.	II.
Jakabfalvy Zoltán	96	—	I.	II.
Jakabffy Elemér	98	—	I.	II.
Jakabffy Gyula	97	—	I.	II.
Jaksits Zsarkó	98	—	I.	II.
Jambrits Lajos	97	—	I.	—
Jamniczky Lajos	97	—	I.	II.
Jamnitzky Ottokár	97	—	I.	—
Jancsó Antal	97	—	I.	—
Janka Gyula	95	—	I.	II.
Jankovich Antal	—	98	I.	II.
Jankovich Iván gróf	98	—	I.	—
Jankovits Milán	97	—	I.	II.
Jankovits Zsarkó	98	—	I.	II.
Jankulov Vladiszláv	96	—	I.	II.
Janovich Miklós	98	—	I.	II.
Jantea János	97	—	I.	II.
Jasek Sándor	95	—	I.	—
Jaszenovits István	97	—	I.	II.
Jámbor Miklós	—	97	—	II.
Jáno Géza	—	99	—	II.
Jánosi Aurél	96	—	I.	II.
Jánosy Dezső	97	—	I.	II.
Járdek Lajos	98	—	I.	II.
Jármy Béla	97	—	I.	II.
Jármy István	97	—	I.	II.
Jármy Menyhért	98	—	I.	II.
Jász Béla	95	—	I.	II.
Jászfy Géza	95	—	I.	II.
Jegesi Károly	96	—	I.	II.
Jekel Géza	96	—	I.	II.
Jellenik Hermann	—	99	—	II.
Jellinek Aurél	98	—	I.	II.
Jençiu Tamás	97	—	I.	II.
Jeney Géza	—	98	I.	—
Jerfy Géza	97	—	I.	II.
Jerzsabek István	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje szak		Tanfélév	
	téli	nyári		
Jeszenák István báró	96	—	I.	II.
Jeszenszky Antal	96	—	I.	—
Jeszenszky Dezső	97	—	I.	II.
Jeszenszky János	97	—	I.	II.
Jeszenszky Mihály	98	—	I.	II.
Joannovits Jenő	96	—	I.	II.
Joanovits Miklós	98	—	I.	II.
Jójárt Illés	96	—	I.	II
Jókai Elemér	98	—	I.	II.
Jóna József	98	—	I.	II.
Joó Gyula	—	—	I.	II.
Joó Károly	97	—	I.	—
Josepovits Hersch	95	—	I.	II.
Jósika Gyula báró	97	—	I.	II.
Joszifovics Miklós	95	—	I.	II.
Jovanovics Dusán	96	—	—	II.
Jovanovics Milán	—	99	—	II.
Józsa János István	96	—	I.	—
Józsa József	97	—	I.	—
Juhász Endre	94	—	I.	II.
Juhász István	93	—	I.	—
Juhász Jenő	98	—	I.	—
Juhász Sándor	98	—	I.	II.
Juliusz Ármin	98	—	I.	II.
Jung Béla	—	—	I.	II.
Jung Emil	95	—	I.	II.
Jureczky Cz. Tivadar	98	—	I.	II.
Justh János	97	—	I.	II.
Juszth Ármin	98	—	I.	—
Jusztusz Zsigmond	96	—	I.	II.
Jünger Lipót	—	95	I.	—
Jünker Pál	98	—	I.	II.
Jüsztl Ede	96	—	I.	II.
Kaba János Tihamér	95	—	I.	II.
Kaba Ödön	97	—	I.	—
Kaba Vilmos	98	—	I.	II.
Kachelmann Viktor	95	—	I.	—
Kacskovich Vilmos	95	—	I.	—
Kada György	—	98	I.	II.
Kadelburg Ignácz	97	—	I.	II.
Kadelburger Arthur	93	—	I.	—
Kaiser Manó	97	—	I.	II.
Kaiser Miksa	95	—	I.	II
Kakas Ferencz	—	98	I.	—
Kallós Henrik	98	—	I.	II.
Kamen Manó	97	—	—	II.
Kanizsa Ármin	97	—	I.	—
Kanitz Dávid	98	—	I.	II.
Kanovich Jenő	97	—	I.	II.
Kanzler Antal	97	—	I.	II.
Kapdebo Szilárd	98	—	I.	II.
Kapi Jenő	95	—	I.	II.
Kaposy Gyula	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Kapotsfy Aurél	95	—	I.	II.
Kaprinay K. Antal	98	—	I.	II.
Kaprinay Endre	97	—	I.	II.
Kapui Gyula	98	—	I.	II.
Karabás Tamás	—	99	—	II.
Karakasevics Mirko	98	—	I.	II.
Karay Pál	98	—	I.	II.
Karácsonyi Jenő	95	—	I.	II.
Karácsonyi Sándor	98	—	I.	II.
Karányi E. Elemér	—	98	I.	II.
Karbiener Antal	96	—	—	II.
Karcsay Miklós	97	—	I.	—
Karczag Sándor	98	—	I.	II.
Kardhordó Károly	98	—	I.	II.
Kardos Andor	97	—	I.	II.
Karossa László	96	—	I.	—
Karsay László	98	—	I.	II.
Kartal Árpád	—	—	I.	II.
Kartschmaroff Viktor	97	—	I.	—
Kasics Ozmán	94	—	I.	—
Kassai Ferencz	97	—	I.	II.
Kaszás Á. Ödön	96	—	I.	II.
Kasztl Jakab	96	—	I.	II.
Kató József	98	—	I.	II.
Katona Árpád	96	—	I.	II.
Katona Lajos	96	—	I.	II.
Katona Miklós	95	—	I.	—
Katona Rezső	96	—	—	II.
Katscher Lipót	97	—	I.	II.
Katscher Róbert	97	—	I.	II.
Kaufer Vilmos	98	—	I.	II.
Kaufmann Jenő	95	—	I.	II.
Kaufmann Rezső	98	—	I.	II.
Kaulics Mihály	97	—	I.	—
Kauten Miklós	97	—	I.	II.
Kazatsay Mihály	98	—	I.	II.
Kácser Gyula	—	—	—	II.
Kádár László	98	—	I.	II.
Kállay Adolf	98	—	I.	II.
Kállay Szabolcs	—	99	—	II.
Kállay Tibor	98	—	I.	II.
Kállay Ubul	96	—	I.	—
Kállay Zoltán	95	—	I.	II.
Kálmán Á. László	98	—	I.	II.
Kálmán Mihály	—	—	—	II.
Kálló Miklós	—	—	I.	II.
Kálmásy László	97	—	—	II.
Kár Károly	94	—	I.	—
Kárász Imre	97	—	I.	II.
Kármán Gyula	95	—	I.	II.
Károlyi József	96	—	I.	II.
Kämpfner Izsák	98	—	I.	II.
Kecsey Lajos	99	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Kecskeméty Albert	98	—	I.	II.
Kecskeméty Győző	98	—	I.	II.
Kecskés Kálmán	98	—	I.	II.
Keglevich Géza gróf	93	—	I.	II.
Keglevich István gróf	98	—	I.	II.
Kehrer Gyula	—	97	I.	II.
Kein Ottó	—	98	I.	—
Keiner Mór	96	—	I.	—
Kekezovich Mátyás	—	99	—	II.
Kekécs Gyula	98	—	I.	II.
Kelemen Béla	95	—	I.	II.
Kelemen Ede	97	—	I.	II.
Kelemen József	95	—	I.	II.
Keleti Géza	98	—	I.	II.
Keleti Jenő	97	—	I.	II.
Keller Dezső	97	—	I.	—
Keller József	96	—	I.	II.
Keller Károly	98	—	I.	II.
Kellner Béla	97	—	I.	—
Kellner József	96	—	I.	II.
Kellner Sándor	98	—	I.	II.
Kemechey József	98	—	I.	II.
Kemenes Aladár	98	—	I.	II.
Kemény Ármin	96	—	I.	II.
Kemény István	97	—	—	II.
Kemény Náthán	—	99	—	II.
Kemény Viktor	96	—	I.	II.
Kemény Vilmos	98	—	I.	II.
Kenéz Béla	98	—	I.	II.
Kenéz János	97	—	I.	II.
Kengyel Ernő	98	—	I.	II.
Kengyelácz Milivoj	97	—	I.	II.
Kenyeres Béla	98	—	I.	II.
Kepes Bernát	96	—	I.	II.
Kepes Ferencz	97	—	I.	—
Kerekes Géza Gyula	98	—	I.	II.
Kerekes Gyula	98	—	I.	—
Kerekes Jenő	98	—	I.	—
Kerekes József	94	—	I.	II.
Kerekes József	98	—	I.	II.
Keresztes József	98	—	I.	II.
Keresztes József	98	—	I.	II.
Kerner Lajos	98	—	I.	II.
Kerpel Simon	95	—	I.	II.
Kertész Adolf	98	—	I.	II.
Kertész Endre	98	—	I.	II.
Kertész Gaszton	—	99	—	II.
Kertész Gyula	98	—	I.	II.
Keserű György	98	—	I.	II.
Kesztler Samu	94	—	I.	II.
Késmárky Béla	98	—	I.	II.
Kéthely Jenő	96	—	I.	II.
Kétly Károly	—	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Kétszery Géza	98	—	I.	—
Kétszery László	—	99	—	II.
Kientzl Tivadar	95	—	I.	II.
Kilián Ernő	—	98	I.	II.
Kindlovits Gyula	94	—	I.	—
Király Géza	96	—	I.	II.
Király István	97	—	I.	II.
Király Ödön	97	—	I.	II.
Királyfi Árpád	97	—	I.	II.
Királyhegyi Jenő M. L.	98	—	I.	II.
Kirchknopf Ernő	98	—	I.	II.
Kirileszku Gyula	96	—	I.	II.
Kirilovics István	98	—	I.	II.
Kirsteier Ernő	98	—	I.	—
Kis György	97	—	I.	II.
Kisfaludy Elemér	98	—	I.	II.
Kisfaludy Géza	97	—	I.	II.
Kiss Béla	—	99	—	II.
Kiss Dezső	98	—	I.	II.
Kiss Emil	98	—	I.	II.
Kiss Endre	96	—	I.	II.
Kiss Ferencz	95	—	I.	II.
Kiss Géza	97	—	I.	II.
Kiss István	96	—	I.	II.
Kiss Jenő	97	—	I.	—
Kiss József	97	—	—	II.
Kiss Kálmán	98	—	I.	II.
Kiss Kálmán	—	—	—	II.
Kiss Károly	98	—	I.	—
Kiss Lajos	96	—	I.	II.
Kiss Lajos	95	—	I.	II.
Kiss László	—	—	—	II.
Kiss Pál	98	—	I.	II.
Kiss Pál	98	—	I.	II.
Kiss Péter	97	—	I.	II.
Kiss Tibor	97	—	I.	—
Klain Ödön	96	—	I.	II.
Klapetek Viktor	—	98	I.	II.
Klazer Kálmán	93	—	I.	—
Klebovich Imre	95	—	I.	II.
Klein Adolf Samu	98	—	I.	II.
Klein Aladár	98	—	I.	II.
Klein Aladár	97	—	I.	II.
Klein Andor	97	—	I.	II.
Klein Antal	94	—	I.	—
Klein Ákos	98	—	I.	II.
Klein Béla	97	—	I.	II.
Klein Béla	98	—	I.	—
Klein Fülöp	98	—	I.	II.
Klein Géza	98	—	I.	II.
Klein György	97	—	I.	II.
Klein Izidor	95	—	I.	—
Klein I. Izidor	96	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Klein Jenő	97	—	I.	II.
Klein Jenő	97	—	I.	II.
Klein József	95	—	I.	—
Klein Károly	96	—	I.	II.
Klein Lajos	96	—	I.	II.
Klein Márton	95	—	I.	II.
Klein Miksa	98	—	I.	II.
Klein Oszkár	98	—	I.	II.
Klein Rezső	96	—	I.	II.
Klein Samu	97	—	I.	II.
Klein Sámuel	96	—	I.	II.
Klein Sándor	98	—	I.	II.
Klein Simon	98	—	I.	—
Klemann József	98	—	I.	II.
Klement Lajos	97	—	I.	II.
Klumak János	97	—	I.	—
Kmetty Jenő	95	—	I.	II.
Kneifel Antal	92	—	—	II.
Kneppó Sándor	96	—	I.	II.
Knézy Lehel	97	—	I.	II.
Knoblauch Géza	—	96	I.	II.
Knopfler Gáspár	96	—	I.	II.
Koch Antal	95	—	I.	—
Koch Béla	97	—	I.	II.
Koffler Károly	97	—	I.	II.
Kohlman Arthur	97	—	I.	II.
Kohn Adolf	92	—	I.	—
Kohn Antal	96	—	I.	II.
Kohn Bernát	96	—	I.	II.
Kohn Béla	96	—	I.	—
Kohn Gyula	98	—	I.	—
Kohn Jakab	91	—	I.	II.
Kohn Juda	97	—	I.	II.
Kohn Lajos	98	—	I.	II.
Kohn Manó	98	—	I.	II.
Kohn Samu	97	—	I.	II.
Kohut Ödön	—	98	—	II.
Kolba Rezső	97	—	I.	II.
Kolben Gyula	95	—	I.	—
Kolmann János	—	99	—	II.
Kollmann Ödön	94	—	I.	—
Kolofont József	96	—	I.	II.
Komár Rudolf	—	97	I.	II.
Komáromy Zoltán	95	—	I.	—
Komjáthy László	94	—	I.	—
Komlósy Imre	97	—	I.	—
Koncsek Pál	—	99	—	II.
Koncz Ferencz	98	—	I.	II.
Kondor Mihály	—	95	—	II.
Konecsny Sándor	96	—	I.	II.
Konja István	98	—	I.	II.
Konkoly-Thege Gyula	—	99	—	II.
Konkoly-Thege Sándor	98	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Konopy Kálmán	97	—	I.	II.
Kontur László	98	—	I.	II.
Kontz Albert	98	—	I.	II.
Kónyi Arnold Arthúr	98	—	I.	II.
Koós Béla	98	—	I.	II.
Koós Emil	96	—	I.	II.
Kopa Károly	98	—	I.	II.
Kopf Miksa	98	—	I.	II.
Kopfstein Lipót	96	—	I.	II.
Koppán Pál	98	—	I.	II.
Koppányi Gyula	97	—	I.	—
Korach Kálmán	95	—	I.	—
Korach Lajos	—	99	—	II.
Koralewszky Rezső	—	97	I.	—
Koráni Károly	98	—	I.	II.
Korbuly László	95	—	I.	II.
Korenchi Gáspár	—	—	—	II.
Kormos Béla	—	99	—	II.
Kormos Ernő	98	—	I.	—
Kormoss Elemér	95	—	I.	—
Kormoss Emil	98	—	I.	II.
Kornfeld György	97	—	I.	II.
Korniss Béla	95	—	I.	—
Koromzay József	95	—	I.	II.
Kósa Béla	98	—	I.	II.
Kósa Ferencz	98	—	I.	II.
Kósch Elemér	95	—	I.	—
Kossár Dezső Aladár	98	—	I.	II.
Kostyák János	96	—	I.	II.
Koszterszitz József	—	96	I.	—
Kovaliczky Albin	98	—	I.	—
Kovács Alajos	96	—	I.	—
Kovács Áron	97	—	I.	—
Kovács M. Béla	96	—	I.	—
Kovács Ferencz	97	—	I.	II.
Kovács Géza	98	—	I.	II.
Kovács Géza	—	98	I.	—
Kovács Gyula	98	—	I.	II.
Kovács Gyula	98	—	I.	II.
Kovács István	—	99	—	II.
Kovács István	97	—	I.	II.
Kovács János	95	—	I.	—
Kovács M. János	98	—	I.	—
Kovács Jenő	95	—	I.	—
Kovács József	—	98	I.	II.
Kovács József	98	—	I.	II.
Kovács József	98	—	I.	—
Kovács József	—	—	I.	—
Kovács Kálmán	98	—	I.	—
Kovács Károly	97	—	I.	—
Kovács Lajos	—	99	—	II.
Kovács László	97	—	I.	II
Kovács Lipót	95	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Kovács Mátyás	97	—	I.	II.
Kovács Miksa	97		I.	—
Kovács Pál	—	99	—	II.
Kovács Sándor	98	—	I.	II.
Kovács Sándor	98	—	I.	II.
Kovácsevits Demeter	98	—	I.	II.
Kovácsevits Zsarko	98	—	I.	II.
Kovácsovits János	98	—	I.	II.
Kovalszky Károly	97	—	I.	—
Kováts Elemér	—	99	—	II.
Kováts László	97	—	I.	II.
B. Kováts Sándor	96	—	I.	II.
Kováts Sándor	97	—	I.	II
Kováts Zoltán	95	—	I.	II.
Kozma Ferencz	98	—	I.	II.
Kozma Jenő	97	—	I.	II.
Köhler Jenő	97	—	I.	II.
Kölbig Ferencz	96	—	I.	II.
Kőmives László	97	—	I.	II.
Könczöl Ferencz	98	—	I.	II.
König Dezső	98	—	I.	II.
M. König Jenő	96	—	I.	—
Königsberger Ábris	—	98	I.	II.
Königsstädtler Ottó	94	—	—	II.
Köntzei Károly	97	—	I.	II.
Köpf Kálmán	98	—	I.	II.
Köpösdi Dezső	97	—	I.	II.
Körmendy Alajos	97	—	I.	II.
Körmendy Victor	96	—	I.	II.
Kőrös Lajos	98	—	I.	II.
Körper Gyula	98	—	I.	II.
Kőszeghy Antal	97	—	I.	II.
Kőszeghy Ferencz	98	—	I.	II.
Kövess Andor	—	98	I.	II.
Kövér Gábor	—	99	—	II.
Kövér Kálmán	95	—	I.	II.
Kraft Dezső	97	—	I.	II.
Krakker Kálmán	98	—	I.	II.
Kramer Emil	97	—	I.	II.
Kramer Henrik	98	—	I.	II.
Krascsenits Gyula	97	—	I.	II.
Krausz Aladár	95	—	I.	II.
Krausz Alfréd	—	97	I.	II.
Krausz Emil	95	—	I.	II.
Krausz Géza	97	—	I.	II.
Krausz Gyula	96	—	I.	II.
Krausz Himér	95	—	I.	II.
Krausz Jakab	—	98	I.	II.
Krausz Jakab	98	—	I.	II.
Krausz Jenő	97	—	I.	II.
Krausz Kálmán	96	—	I.	II.
Krausz László	98	—	I.	II.
Krausz Miksa	93	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Krausz Mózes	—	98	I.	II.
Krähl Vilmos	—	99	—	II.
Krcivoj Vilmos	95	—	I.	II.
Krcsah Lajos	96	—	I.	II.
Krehnyay Béla	97	—	I.	—
Kremser Dezső	98	—	I.	II.
Kremsier Ernő	98	—	I.	II.
Kreschka Sándor	98	—	I.	II.
Krevrath Ármin	95	—	I.	II.
Krémer Ármin	97	—	I.	II.
Krémer Gyula	96	—	I.	II.
Kriegler Károly	97	—	I.	—
Kring Jenö	97	—	I.	II.
Kristóf Ferencz	98	—	I.	—
Krisztián Kálmán	98	—	I.	II.
Krisztinicz István	98	—	I.	II.
Krómy László	97	—	I.	II.
Kronberger Miklós	98	—	I.	II.
Kruk Elemér	96	—	I.	II.
Kruk Zoltán	98	—	I.	II.
Krump Ferencz	—	89	I.	II.
Krüzselyi Barna	—	99	—	II.
Kuba Károly	98	—	I.	II.
Kubán Endre	—	99	—	II.
Kubányi László	97	—	I.	II.
Kubinyi Tibor	—	96	I.	—
Kubowich Géza	97	—	I.	—
Kuchinka Ferencz	98	—	I.	II.
Kucsera Mihály	—	98	I.	—
Kucsovszky Béla	98	—	I.	II.
Kuczkay László	98	—	I.	II.
Kuffler Lajos	95	—	I.	II.
Kugel Adolf	97	—	I.	II.
Kugel Dávid	—	99	—	II.
Kukorelly Béla	97	—	I.	II.
Kulcsár Kálmán	98	—	I.	II.
Kullmann Lajos	96	—	I.	II.
Kuluncsics Viktor	97	—	I.	II.
Kun Aladár	96	—	I.	—
Kún Antal	95	—	I.	II.
Kún Arthúr	98	—	I.	II.
B. Kun József	96	—	I.	II.
Kun László	98	—	I.	—
Kun Mihály	94	—	I.	—
Kunosy Ödön	—	95	I.	—
Kunz Pál	96	—	I.	II.
Kurcz János	97	—	I.	—
Kurucz Károly	—	98	I.	—
Kutassy Ágost	97	—	I.	II.
Kuti Fülöp	94	—	I.	—
Kutni Gyula	98	—	I.	—
Kuttner Jenő	96	—	I.	II.
Kuzma Gyula	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Künstler Mihály	98	—	I.	II.
Künstler Sándor	98	—	I.	II.
Küpry Kálmán	97	—	I.	II.
Kürti János	95	—	I.	II.
Kvaszna András	98	—	I.	II.
Laban János	96	—	I.	II.
Laboncz György	98	—	I.	II.
Lackenbach Lipót	98	—	I.	II.
Laczkovics Rezső	98	—	I.	II.
Laczkó Kálmán	98	—	I.	—
Ladányi Ármin	98	—	I.	II.
Ladányi Zoltán	98	—	I.	—
Lajos Dénes	—	—	—	II.
Lakatos Géza	98	—	I.	II.
Lakatos László	98	—	I.	—
Lakatos Vilmos	—	99	—	II.
Lakner István	98	—	I.	II.
Lakner Nándor	97	—	I.	II.
Lakó Imre	98	—	I.	II.
Laky Lajos	97	—	—	II.
Lallosevits György	97	—	I.	—
Lamberg Ferencz	94	—	I.	—
Lamm Antal	98	—	I.	II.
Lancsa Gyula	98	—	I.	II.
Langer Ignácz	98	—	I.	II.
Langer István	96	—	I.	II.
Langer Kornél	97	—	I.	II.
Langfelder István	98	—	I.	II.
Langsch József	98	—	I.	II.
Langschádl László	95	—	I.	II.
Laszkáry Gyula	96	—	I.	—
Lates Kálmán	98	—	I.	II.
Lates Sándor	96	—	I.	II.
Latzkó Hugó	97	—	I.	II.
Laufer Arthúr	95	—	I.	—
Lavotha Ödön	98	—	I.	—
Lax Jakab	97	—	I.	—
Layer Károly	96	—	I.	II.
Lazay Aladár	98	—	I.	II.
Lábos Aladár	96	—	I.	II.
Lágler Béla	—	99	—	II.
Lam Dezső	98	—	I.	II.
Lánczy Géza	—	99	—	II.
Lánczy Gyula	97	—	I.	II.
Láng Béla	96	—	I.	—
Lányi Gyula	94	—	I.	II.
Lányi László	95	—	I.	II.
Lányi Sándor	—	98	I.	—
Lász Béla	94	—	I.	—
László Aladár	96	—	I.	II.
László Áron	96	—	I.	II.
László Béla	—	98	I.	II.
László Jenő	96	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
László Gyula	96	—	I.	II.
László Mór	96	—	I.	II.
László Samu	—	99	—	II.
László Sándor	95	—	I.	II.
Lázár Ernő	96	—	I.	II.
Lázár Mór	98	—	I.	II.
Lederer Gyula	96	—	I.	II.
Ledermayer Vincze	98	—	I.	II.
Ledniczky Jenő	95	—	I.	—
Lefkovits Jenő	97	—	I.	—
Lehrbaum Béla	—	—	—	II.
Leidl Emil	96	—	I.	II.
Leimdörfer Géza	95	—	I.	II.
Leipniker Károly	97	—	I.	II.
Leitz József	98	—	I.	II.
Lejthényi Aladár	98	—	I.	II.
Lekics Illés	95	—	I.	II.
Lelik István	97	—	I.	—
Lellei Jenő	97	—	I.	II.
Lembert Náthán	98	—	I.	II.
Lencz Lajos	98	—	I.	II.
Lendvay János	95	—	I.	II.
Lengerer István	98	—	I.	II.
Lengyel Alajos	96	—	I.	II.
Lengyel Aurél	96	—	I.	II.
Lengyel Ábrahám	—	97	I.	—
Lengyel Gerő	—	99	—	II.
Lengyel István	98	—	I.	II.
Lengyel Jenő	98	—	I.	II.
Lengyel Kálmán	96	—	I.	II.
Lengyel Lőrincz	98	—	I.	II.
Lengyel Zsolt	95	—	I.	—
Lenk Hugó	96	—	I.	II.
Lenkey Dezső	95	—	I.	II.
Leopold Lajos	97	—	I.	II.
Lepojev Dusan	98	—	I.	II.
Leszczinszki Szaniszló	98	—	I.	—
Leszich János	98	—	I.	II.
Letovácz Dezső	96	—	I.	—
Lédig Dezső	98	—	I.	II.
Lénárt Albert	97	—	I.	—
Lévay Zoltán	95	—	I.	—
Lészay István	—	99	—	II.
Liber Endre	96	—	I.	—
Lichtenberg Emil	98	—	I.	II.
Lichtenberg Pál	98	—	I.	II.
Lichtenstein Adolf	94	—	I.	II.
Lichtenstein Gyula	97	—	I.	II.
Liebmann Ernő	96	—	I.	II.
Liebermann Adolf	—	—	I.	—
K. Liebner József	98	—	I.	II.
Ligeti Hugó	98	—	I.	II.
Ligeti Lajos	—	98	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Likár Ferencz	98	—	I.	—
Lilienthal Béla	96	—	I.	—
Lillits Milutin	96	—	I.	—
Lincza Livius	98	—	I.	II.
Lindauer Ferencz	98	—	I.	II.
Lindwurm János	95	—	I.	—
Lingauer Albin	98	—	I.	—
Lipp Ernő	98	—	I.	II.
Lippay Zoltán	95	—	I.	—
Lippich Dezső	95	—	I.	II.
Listyevity Titusz	98	—	I.	II.
Liszka Árpád	96	—	I.	II.
Littke Jenő	—	98	I.	II.
Littmann Arnold	98	—	I.	—
Littvay Antal	93	—	I.	II.
Litvay Béla	97	—	I.	II.
Lobmayer Jenő	97	—	I.	II.
Loosy Adolf	—	99	—	II.
Lorber József	—	95	I.	II.
Losonczi Lajos	—	99	—	II.
Losonczy Zoltán	—	98	I.	II.
Lotharidesz Ferencz	97	—	I.	II.
Lovass Gyula	97	—	I.	II.
Löbl Frigyes	98	—	I.	—
Löbl Lajos	97	—	I.	—
Loew Gyula	97	—	I.	II.
Löte Pál	98	—	I.	II.
Lövenbein József	97	—	I.	II.
Lövy Ferencz	97	—	I.	II.
Lövy Felix	98	—	I.	II.
Lövy Lázár	97	—	—	II.
Löw Antal	96	—	I.	—
Löw Loránt	97	—	I.	II.
Löwe Károly	95	—	I.	II.
Löwy Adolf	95	—	I.	—
Löwy Mihály	97	—	I.	II.
Luczáti Ignácz	95	—	I.	II.
Ludaics Vitomir	—	97	I.	II.
Ludányi Béla	98	—	I.	II.
Ludwig Rezső	96	—	I.	II.
Luka István	97	—	I.	II.
Lukács Géza	96	—	—	II.
Lukács Tibor	96	—	I.	II.
Lukácsovics Imre	95	—	I.	II.
Lukáts János	95	—	I.	II.
Lung Géza	97	—	I.	II.
Lutz József	97	—	I.	II.
Lutz Sándor	98	—	I.	II.
Lux Albert	98	—	I.	II.
Lüley György	96	—	I.	II.
Lüley Kázmér	97	—	I.	II.
Lyachovics Miklós	98	—	I.	II.
Lyikár János	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Macellariu György	96	—	I.	II.
Macher Sándor	96	—	I.	II.
Madarassy Iván	97	—	I.	II.
Madarassy László	98	—	I.	II.
Madarász Jenő	98	—	I.	II.
Madarász József	96	—	I.	II.
Madár Kálmán	96	—	I.	II.
J. Madocsány Gyula	96	—	I.	II.
Magassy Dénes	96	—	I.	II.
Magay István	96	—	I.	—
Magyar Elek	98	—	I.	—
Magyar Izsó	—	99	—	II.
Magyar József	97	—	I.	II.
Magyar József	96	—	I.	—
Magyar Sándor	97	—	I.	II.
Mahler Jenő	97	—	I.	II.
Mahler Lajos	98	—	I.	—
Maibaum Arthur	95	—	I.	II.
Maier Péter	97	—	I.	II.
Mairovitz Adolf	98	—	I.	II.
Majercsák József	98	—	I.	—
Majinszky Lukács	97	—	I.	—
Majláth Gyula	97	—	I.	—
Major Béla	—	97	I.	II.
Major László	—	98	I.	—
Major Simon	96	—	I.	II.
Makai Aladár	98	—	I.	II.
Makay Dezső	96	—	I.	II.
Makláry Dezső	97	—	I.	—
Makray Aladár	98	—	I.	—
Malagurszky Fábián Sebestyén	97	—	I.	II
Malatinszky Ambrus	—	97	I.	II.
Malcomes Gyula báró	95	—	I.	II.
Mallár Sándor	97	—	I.	II.
Manasteriotti Amadé	98	—	I.	II.
Manaszy Gyula	97	—	I.	—
Mandel Elemér	96	—	I.	II.
Mandel Manó	98	—	I.	II.
Mandel Sándor	—	98	I.	II.
Mandel Viktor	97	—	I	II.
Manheim Mór	97	—	I.	II.
Manigodics Dusan	98	—	I.	II.
Manuszi Tivadar	—	98	I.	II.
Mara Gábor	—	99	—	II.
Marcu Gyula	98	—	I.	II.
Margalit Jenő	98	—	I.	II.
Margalits Ede	97	—	I.	II.
Margan Vladimir	98	—	I.	II.
Margineantiu Titusz	—	98	I.	II.
Margonyai Gyula	98	—	I.	II.
Marianowich Endre	96	—	I.	II
Markó Jenő	97	—	I.	II
Markó A. Béla	—	99	—	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Markovich Alajos	—	—	I.	—
Markovits Manó	96	—	I.	—
Maros György	98	—	I.	—
Marosi Károly	98	—	I.	II.
Marosi Rudolf	96	—	I.	II.
Maross Károly	98	—	I.	II.
Marossy Kálmán	—	97	I.	II.
Marschalek Béla	97	—	I.	II.
Marschan Géza	97	—	I.	II.
Marsovszky Lâszló	95	—	I.	—
Martinovich László	95	—	I.	II.
Martinovits Endre	95	—	I.	II.
Martinyi László Kálmán	98	—	I	II.
Martisovits Willibald	98	—	I.	II.
Marton Géza	98	—	I.	II.
Martoncsik Lajos	98	—	I.	II.
Maširevič Szilárd	96	—	I.	II.
Matics Dezső	—	—	I.	—
Matlaszkovszky István	95	—	I.	—
Matolay József	98	—	I.	II.
Matulay Zoltán	96	—	I.	II.
Mattyasóvszky Béla	—	98	I.	II.
Mattyasovszky Lajos	97	—	I.	II.
Mauks József	96	—	I.	II.
Maurer Oszkár	94	—	I.	II.
Mauritz Gyula	95	—	I.	II
Mautner Dezső	95	—	I.	—
Mautner János	—	99	—	II.
Maybaum Jakab	98	—	I	II.
Mayer Dávid	97	—	—	II.
Mayer Fülöp	96	—	I.	II.
Mayer Géza	97	—	I.	II.
Mayer Gyula	98	—	I.	II.
Mayer Henrik	95	—	I.	II.
Mayer József	—	98	I.	II.
Mayer Károly	97	—	I.	II.
Mayer Lajos	98	—	I.	II.
Mayer Nándor	98	—	I.	II.
Mayer Rezső	—	98	I.	—
Mazuk Kálmán	96	—	I.	II.
Máday Andor	95	—	I.	—
Máday István	96	—	I.	II.
Mády Lajos	98	—	I.	II.
Máhler Szigfrid	96	—	I.	II.
Mály Dezső	95	—	I.	—
Mányov Rafael	96	—	I.	II.
Már Zoltán	95	—	I.	II.
Márer Sándor	96	—	I.	II.
Márffy István	98	—	I.	—
Máriássy Tibor báró	95	—	I.	II.
Márkovics Ödön	93	—	I.	—
Márkus Aladár	—	99	—	II.
Márkus Elemér	98	—	I.	II.
Márkus Jenő	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Márkus Jenő	95	—	I.	II.
Márkusz Miksa	—	—	I.	II.
Márthaf Gyula	98	—	I.	II
Mártonffy Miklós	95	—	I.	II.
Mátéfy Vilmos	98	—	I.	II.
Mátich Márton	98	—	I.	II.
Máyer Károly	94	—	I.	II.
Medveczky Lajos	96	—	I.	—
Medveczky László	97	—	I.	II.
Medvegy János	98	—	I.	—
Meindl Richárd	—	98	I.	—
Meisels Gyula	98	—	I.	II.
Meisels Hugó	98	—	I.	II
Meister Samu	—	99	—	II.
Mekler Oszkár	—	—	—	II.
Melczer Gyula	—	99	—	II.
Melis István	98	—	I.	—
Menczer Aladár	97	—	I.	II.
Menczer Imre	97	—	I.	II.
Mendelényi László	94	—	I.	—
Merényi Kornél Leo	98	—	I.	II.
Merlák József	97	—	I.	II.
Merlák Lajos	98	—	I.	II.
Meskó Gyula	—	99	—	II.
Meskó Rezső	—	96	I.	II.
Messinger Manó	98	—	I.	II.
Mezei Aladár	98	—	I.	II
Mezriczky Lajos	98	—	I.	—
Mezőffy Ágost	97	—	I.	II.
Méray Gábor	98	—	I.	II.
Mérey Tibor	98	—	I.	II.
Mészáros Ernő	97	—	—	II.
Mészáros József	95	—	I.	II
Mészáros Kálmán	98	—	—	II.
Mészáros Kálmán	95	—	I.	II.
Mészáros Károly	—	98	I.	II.
Mészáros Lajos	96	—	I.	II.
Mészáros Lajos	—	98	I.	II.
Mészáros Mihály	98	—	I.	—
Mészáros Pál	94	—	I.	II.
Mészáros Tibor	95	—	I.	II.
Mészner Károly	97	—	I.	—
Mészöly Pál	95	—	I.	—
Micheller Ferencz	97	—	I.	—
Micheller István	98	—	I.	II.
Micsátek Lajos	97	—	I.	—
Mifka Károly	98	—	I.	II.
Mihalik Dezső	94	—	I.	II.
Mihalkovits Jenő	97	—	I.	II.
Mihálovits Géza	96	—	I.	II
Mihálovits István	98	—	I.	II.
Mihály György	98	—	I.	II.
Mihály Imre	95	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Mihályi Kálmán	95	—	I.	II.
Mihályi Péter	98	—	I.	II.
Mihályi Rezső	98	—	I.	II.
Mike Lajos	95	—	I.	II.
Miklaužič Adolf	98	—	I.	II.
Miklea János	98	—	I.	II.
Miklós Géza	—	98	I.	—
Miklós Ödön	98	—	I.	II.
Mikó Ferencz	98	—	I.	II.
Mikó Gábor	94	—	I	—
Mikola Árpád	—	96	I.	—
Mikola Géza	—	—	I.	II.
Mikovinyi Jenő	95	—	I.	II.
Mikulka Béla	—	95	I.	—
Mikuska János	91	—	I.	II.
Milassin Jenő	98	—	I.	II.
Milassin Loránd	96	—	I.	II.
Milekits György	98	—	I.	—
Milhoffer Alajos	96	—	I.	—
Milkó Endre	96	—	I.	II.
Milutinovits Miklós	98	—	I.	—
Milvius József	96	—	I.	II.
Milykovits János	98	—	I.	—
Miresa Aurél	—	99	—	II.
Miskolczi Gyula	95	—	I.	II.
Misner István	97	—	I.	II.
Missits Szilárd	95	—	I.	—
Misulin Vladimir	98	—	I.	II.
Mizerák Ferencz	—	97	I.	—
Mizsey Pál	98	—	I.	—
Mladoniczky Kálmán	—	98	I.	—
Mocsár Andor	98	—	I.	—
Mocsáry Lajos	98	—	I.	II.
Mócsy Aba	98	—	I.	II.
Moesz Géza	98	—	I.	II.
Moizer Imre	96	—	I.	II.
Mokry Ferencz	98	—	I.	II.
Moldován Ferencz	96	—	I.	II.
Moldován Lajos	97	—	I.	II.
Moldován Virgil Gyula	97	—	I.	II.
Moldoványi Béla	97	—	I.	II.
Moldoványi Gyula	97	—	I.	—
Moldoványi János	—	99	—	II.
Moldoványi Sándor	96	—	I.	II.
Moller József	97	—	I.	II.
Molnár Béla	98	—	I.	II.
Molnár Béla	97	—	I.	—
Molnár Dezső	98	—	I.	II.
Molnár Dezső	98	—	I.	II.
Molnár Dénes	97	—	I.	II.
Molnár Ferencz	96	—	I.	II.
Molnár Géza	98	—	I.	II.
Molnár Gyula	95	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Molnár János	—	95	I.	—
Molnár János	94	—	I.	—
Molnár Lajos	98	—	I.	II.
Momák Demeter	97	—	I.	II.
Monó Ferencz	98	—	I.	II.
Monszpart János	98	—	I.	II.
Monszpart Lajos	96	—	I.	II.
Montbach Imre	—	95	—	II.
Montanyol Mihály	98	—	I.	II.
Morava Károly	98	—	I.	—
Móré Gyula	98	—	I.	II.
Morgenstern József	98	—	I.	II.
Móricz János Sándor	—	99	—	II.
Moritz Sámuel	95	—	I.	—
Moritz Dénes	—	98	I.	II.
Mórocz Imre	98	—	I.	II.
Mórocza Dénes	—	93	I.	II.
Mosdóssy András	—	97	I.	II.
Mosdóssy Gyula	—	97	I.	—
Moskovits József	—	99	—	II.
Moskovits Emánuel	—	99	—	II.
Mosser Ferencz Sándor	98	—	I.	II.
Motika Adolf	97	—	I.	II.
Mózer Gyula	98	—	I.	—
Mozsolics István	95	—	I.	—
Mucsler József	97	—	I.	—
Munk István	97	—	I.	II.
Munk Lipót	95	—	I.	II.
Munk Sándor	—	—	I.	—
Munteán Péter	98	—	I.	II.
Muresián P. Gyula	97	—	I.	II.
Musca Miklós	96	—	I.	II.
Muszler János	98	—	I.	II.
Mutschenbacher Emil	96	—	I.	II.
Muzsikó István	93	—	I.	—
Müller Károly	96	—	I.	II.
Müller Lajos	—	98	I.	—
Müller Menyhért	96	—	I.	—
Müller Muki	97	—	I.	II.
Müller Sándor	—	99	—	II.
Müller Zoltán	98	—	I.	II.
Münz Richard	97	—	I.	II.
Nagel Ferencz Gyula	98	—	I.	II.
Nagy Ákos	98	—	I.	II.
Nagy Béla	97	—	I.	II.
Nagy Béla	98	—	I.	II.
Nagy Béla	98	—	I.	II.
K. Nagy Béla	94	—	I.	II.
Nagy Béla	95	—	I.	II.
Nagy Béla	94	—	I.	—
Nagy Dániel	97	—	I.	—
Nagy Dezső	97	—	I.	II.
Nagy Dezső	97	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Nagy Ede	98	—	I.	—
Nagy Ferencz	97	—	I.	—
A. Nagy S. Gábor	—	98	I.	II.
Nagy György	97	—	I.	II.
Nagy Gyula	98	—	I.	II.
Nagy Gyula	—	96	I.	II.
Nagy Imre	98	—	I.	—
Nagy Imre	94	—	I.	—
Nagy István	97	—	I.	II.
Nagy Iván	98	—	I.	II.
R. Nagy Jenő.	—	99	—	II.
Nagy Jenő	—	98	I.	II.
Nagy József	98	—	I.	II.
Nagy Lajos	—	99	—	II.
Nagy Lajos	97	—	I.	—
Nagy Mátyás	97	—	I.	II.
Cs. Nagy Miklós	98	—	I.	II.
Nagy Miklós	98	—	I.	II.
Nagy Orbán	—	99	—	II.
Nagy Ottó	95	—	I.	—
Nagy Ödön	96	—	I.	II.
Nagy Vilmos	98	—	I.	II.
Nagy Zoltán	95	—	I.	II.
Nagy Zsigmond	98	—	I.	II.
Nagy Zsigmond	98	—	I.	II.
Naszády József	96	—	I.	—
Navratil Nándor	98	—	I.	II.
Nádas Sándor	98	—	I.	II.
Nádasy József	95	—	I.	II.
Nedici György	96	—	I.	II.
Nelky Elek	—	98	I.	—
Nemcsik Aladár	—	99	—	II.
Nemes Ernő	98	—	I.	II.
Nemes Jenő	95	—	I.	II.
Nemes László	96	—	I.	II.
Nemes Móricz	97	—	I.	II.
Nemes Viktor	97	—	I.	II.
Nemlaha Bódog	96	—	I.	II.
Neppel Gyula	93	—	I.	II.
Neproszel István	98	—	I.	II.
Nestor Lőrincz	—	99	—	II.
Neu Ede	98	—	I.	II.
Neuberger Aladár	96	—	I.	II.
Neuberger Árpád	98	—	I.	II.
Neufeld Károly	97	—	I.	II.
Neufeld Sándor	98	—	I.	II.
Neugebauer S. Vilmos	98	—	I.	II.
Neuhaus Alfréd	95	—	I.	II.
Neuhaus Lajos	97	—	I.	II.
Neuhold Győző	98	—	I.	II.
Neumann Alfréd	95	—	I.	II.
Neumann Andor	—	99	—	II.
Neumann Géza	95	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Neumann Hugó	98	—	I.	II.
Neumann Jenő	98	—	I.	II.
Neumann Jenő	96	—	I.	II.
Neumann László	98	—	I.	II.
Neumann Rafael	96	—	I.	II.
Neumann Sándor	96	—	I.	II.
Neumann Vilmos	98	—	I.	II.
Neuspiel Sándor	96	—	I.	—
Neuvirth Alfréd	98	—	I.	II.
Neuvohner Zoltán	98	—	I.	—
Neuwelt S. Sándor	98	—	I.	II.
Neuwirth Albert	98	—	I.	—
Nevelős Gyula	98	—	I.	II.
Ney Géza	—	97	I.	II.
Nécsey László	96	—	I.	II.
Németh Arthur	97	—	I.	II.
Németh Bálint	94	—	I.	II.
Németh Béla	96	—	I.	II.
Németh Ernő	95	—	I.	II.
Németh Ernő	98	—	I.	II.
Németh Imre Sándor	98	—	I.	II.
Németh János	97	—	I.	II.
Németh János	—	98	I.	II.
Németh Lajos	96	—	I.	II.
Németh László	98	—	I.	II.
Némethy Ágoston	97	—	I.	II.
Némethy Ernő	97	—	I.	II.
Némethy Nándor	96	—	I.	II.
Nikolits Kornél	—	99	—	II.
Nicora László	95	—	I.	—
Nicora Sándor	98	—	I.	II.
Niedermann Ferencz	98	—	I.	II.
Niklovits Aladár	98	—	I.	II.
Nikolits Dezső	—	99	—	II.
Nikolits Emil	96	—	I.	II.
Nobl Zsigmond	97	—	I.	II.
Novák Andor	97	—	I.	—
Novák Ágoston	98	—	I.	II.
Novák Béla	—	99	—	II.
Novák Emil	98	—	I.	II.
Novák Jenő	98	—	I.	II.
Novák Jenő	96	—	I.	II.
Novák Jenő	97	—	—	II.
Novák Károly Ernő	96	—	I.	II.
Novák Nándor	93	—	I.	—
Novics György	92	—	I.	II.
Novoszeleczky Elemér	97	—	I.	—
Nuszbaum Antal	98	—	I.	—
Nuszbek Sándor	98	—	I.	II.
Nyakas János	98	—	I.	II.
Nyáry Béla	95	—	I.	II.
Nyáry Lajos gróf	98	—	I.	II.
Nyikos Dezső	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Nyilván Aurél	96	—	I.	II.
Nyitrai Adolf	96	—	I.	II.
Oana Illés	—	98	I.	II.
Obál Géza	95	—	I.	II.
Obernyik József	97	—	—	II.
Oberst Béla	97	—	I.	II.
Oblatt Samu	97	—	I.	II.
Odor Dezső	96	—	—	II.
Offenheimer Imre	—	97	I.	II.
Ofner Jenő	98	—	I.	II.
Ofner Ödön	96	—	I.	II.
Ofner Tivadar	95	—	I.	II.
Ognyanov Milán	98	—	I.	—
Okályi Géza	98	—	I.	II.
Oláh István	97	—	I.	II.
Oláh István	96	—	I.	II.
Oláh József	—	97	—	II.
Olgyai István	97	—	—	II.
Oltay Aladár	—	99	—	II.
Oltványi Ödön	98	—	I.	—
Ónody Jenő	98	—	I.	II.
Oppenheim Ernő	98	—	I.	II.
Oppenheimer Samu	—	98	I.	II.
Oravetz Sándor	—	99	—	II.
Orbán János báró	98	—	I.	II.
Orbán Lajos	98	—	I.	II.
Ordace Kornél	98	—	I.	II.
Ordódy Sándor	—	97	I.	II.
Ordódy Vilmos	97	—	I.	II.
Orosz István	97	—	I.	II.
Osgyán Sándor	95	—	I.	—
Ostffy Lajos	95	—	—	II.
Oszman Aurél	96	—	I.	II.
Osztermann Gyula	98	—	I.	II.
Oszusko Sándor	98	—	I.	II.
Oszvald Károly	97	—	I.	II.
Otrobán Radó	97	—	I.	—
Ott Ferencz	98	—	I.	II.
Ott Gusztáv	93	—	I.	—
Ottmayer Ferencz	98	—	I.	II.
Ottovay Zoltán	96	—	I.	II.
Oszvald Kálmán	98	—	I.	—
Öffenberger Jakab	97	—	I.	II.
Örffy Gyula	97	—	I.	II.
Örley Kálmán	97	—	I.	II.
Östör Lajos	98	—	I.	II.
Österreicher Simon	—	97	I.	II.
Ötömösy Zenó	97	—	I.	—
Ötvös Béla	95	—	I.	II.
Paár József	97	—	I.	II.
Pacor István	—	99	—	II.
Paczauer Kornél	98	—	I.	II.
Paczák Jenő	95	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje szak téli	Beiktatás ideje szak nyári	Tanfélév I.	Tanfélév II.
Paizs József	95	—	I.	II.
Pajkossy Miron	98	—	I.	—
Pajor Ákos	98	—	I.	II.
Pajor Emil	94	—	I.	II.
Pajor Ernő	96	—	I.	—
Palánk Gyula	—	96	I.	II.
Palinay János	95	—	I.	II.
Sz. Palkovics László	95	—	I.	II.
Palotay Ferencz	—	97	—	II.
Palugyay Ferencz	97	—	I.	II.
Palugyay Oszkár	97	—	I.	II.
Panajoth Ferencz	—	99	—	II.
Panajoth Gyula	98	—	I.	—
Panián Ernő	96	—	I.	II.
Panker Ármin	98	—	I.	II.
Pankuch Gyula	98	—	I.	—
Pap Ferencz	96	—	I.	—
Pap Imre	—	98	I.	II.
Pap Viktor	95	—	I.	II.
Papolczy Béla	98	—	I.	II.
Papp Elemér	97	—	I.	—
Papp Ferencz	—	99	—	II.
Papp János	96	—	I.	II.
Pappert Győző	—	99	—	II.
Pappszász Lajos	97	—	I.	—
Parragh Béla	97	—	I.	II.
Parraghy Vilmos	98	—	I.	II.
Pascu János	98	—	I.	II.
Pasteiner Alfonz	98	—	I.	II.
Pasteiner Endre	98	—	I.	II.
Pastrovits János	96	—	I.	II.
Pataky István	—	97	I.	II.
Patay Samu	95	—	—	II.
Paukovics Ernő	95	—	I.	—
Paulay Pál	—	99	—	II.
Pausan Virgil	96	—	I.	II.
Pavelea Oktáv	98	—	I.	II.
Pavlovics Fedor	98	—	I.	II.
Pavlovics István	95	—	I.	II.
Pavlovics Sándor	95	—	—	II.
Pazsiczky Jenő	98	—	I.	II.
Pál Dezső	98	—	I.	II.
Pál Dénes	98	—	I.	—
Pálffy Jenő	98	—	I.	II.
Pályi Pál	96	—	I.	II.
Pánczél Ottó	97	—	I.	II.
Pápes Mihály	98	—	I.	II.
Párvány Endre	98	—	I.	II.
Pászkay István	98	—	I.	II.
Pászkán Sándor	95	—	I.	II.
Pászt Vilmos	96	—	I.	II.
Pásztohi Vilmos	97	—	I.	II.
Pásztor Ede	97	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje szak		Tanfélév	
	téli	nyári		
Pávlovics György	98	—	I.	—
Pázmány Jenő	98	—	I.	II.
Pekker Emil	96	—	I.	II.
Peller Izidor	97	—	I.	II.
Penszl Antal	95	—	I.	—
Perczel Aurél	97	—	I.	II
Perczel György	95	—	I.	II.
Perczel Győző	96	—	I.	—
Perczel Miklós	96	—	I.	II.
Perecz József	97	—	—	II.
Perényi Emil báró	96	—	I.	II.
Perényi István	98	—	I.	II.
Perényi Zsigmond	95	—	I.	II.
Perl Gyula	97	—	I.	II.
Perl Imre	98	—	I.	II.
Perlesz Lajos	98	—	I.	II.
Perlmutter Jakab	98	—	I.	II.
Pertich Kálmán	97	—	I.	II.
Perva Sándor	98	—	I.	II.
Pessenlehner Károly	98	—	I.	II.
Pesztalics József	—	97	I.	II.
Pete Márton	93	—	I.	II.
Pethes Kálmán	97	—	—	II.
Pethes Pál	98	—	I.	—
Petneházy László	95	—	I.	II.
Pető Albert	95	—	I.	—
Petrás Mihály	98	—	I.	—
Petrik Árpád	94	—	I.	—
Petrikovich János	98	—	I.	II.
Petrogalli Oszkár	95	—	I.	II.
Petrovics György	98	—	I.	II.
Petrovics János	95	—	I.	—
Petrovics Milán	97	—	I.	II.
Petrovits Mihály	98	—	I.	II.
Petrovits Miklós	98	—	I.	II.
Petrovics Sándor	98	—	I.	II.
Petrovity Milivoj Péter	97	—	I.	II.
Petrucha Miksa	96	—	I.	II.
Pettkó Illés	98	—	I.	II.
Petzrik Jenő	98	—	I.	II.
Péchy Aurél	98	—	I.	II.
Péchy Manó	98	—	I.	II.
Pecsi Gyula	95	—	I.	II.
Pécsvárady Sándor	95	—	I.	II.
Péczely János	98	—	I.	II.
Pély József	97	—	I.	II.
Pfeiffer Ármin	97	—	I.	II.
Pfeifer Ferdinánd	95	—	I.	—
Pfisterer Lajos	97	—	I.	II.
Pichler József	98	—	I.	II.
Pick Mór	95	—	I.	II.
Piger Gyula	96	—	I.	II.
Pikler Árpád	95	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Pilaszanovich Antal	98	—	I.	II.
Pincu Kornél	—	96	I.	II.
Pintér Aladár	95	—	I.	II.
Piros Gyula	95	—	I.	II.
Piskolti Árpád	97	—	—	II.
Piskóty István	98	—	I.	II.
Piukovich Elemér	—	—	I.	—
Pivarcsek Kálmán	97	—	I.	II.
Platschek Manó	97	—	I.	II.
Platschik Gyula	98	—	I.	II.
Pláner Félix	97	—	I.	II.
Plechl József	98	—	I.	II.
Plechló Jenő	97	—	I.	II.
Plesch Mátyás	95	—	I.	II.
Podhajeczky Aladár	98	—	I.	—
Podhoiszky Gyula	98	—	I.	—
Podhraczky Rezső	98	—	I.	—
Pogány Árpád	—	99	—	II.
Pojtek Alajos	98	—	I.	II.
Póka Kálmán	95	—	I.	II.
Pokomándy Sándor	95	—	I.	II.
Polacsek Armin	95	—	I.	II.
Polacsek Ferencz	—	95	I.	II.
Polák Béla	98	—	I.	—
Polákovits Ödön	98	—	I.	II
Polczer István	98	—	I.	—
Polgar Gyula	98	—	I.	—
Polgár Jenő	98	—	I.	II
Polgár Sándor	92	—	I.	II.
Politzer Árpád	98	—	I.	II.
Politzer Izidor	95	—	I.	—
Politzer József	98	—	I.	II
Politzer Lajos	—	99	—	II.
Politzer Mór	98	—	I.	II.
Pollák Salamon	94	—	I.	—
Pollatsek Ármin	95	—	I.	—
Pollák Aladár	98	—	I.	II.
Pollák Aladár	94	—	I.	—
Pollák Henrik	98	—	I.	II.
Pollák Izidor	98	—	I.	II.
Pollák Jenő	95	—	I.	II.
Pollák József	96	—	I.	II.
Pollák József	98	—	I.	—
Pollák Kornél	97	—	I.	II.
Pollák Vilmos	98	—	I.	II.
Polner Zoltán	97	—	I.	—
Polyák László	—	99	—	II.
Pongrácz György	96	—	I.	—
Pongrácz Sándor	90	—	I.	II.
Ponicsán Pál	95	—	I.	II.
Poór Aladár	98	—	I.	II.
Poór Béla	95	—	I.	—
Poór Ernő	96	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Poór Károly	94	—	I.	II.
Popa Jakab	97	—	I.	II.
Popelka Tamás	98	—	I.	II.
Popella János	96	—	I.	II.
Popeszk Aurél	94	—	I.	—
Popović Milivoj	94	—	I.	II.
Popovics Lázár	98	—	I.	II.
Popovics Szever	98	—	I	II.
Poppel József	96	—	I.	II.
Popper Ákos	98	—	I.	II.
Poppovits Milos	94	—	—	II.
Porázik József	96	—	I.	II.
Porcs István	94	—	I.	II.
Posewitz Sámuel	98	—	I.	II.
Pósch Dezső	—	99	—	II.
Pósch Gyula	96	—	I.	II.
Poszvék Zoltán	97	—	I.	II.
Póth János	98	—	I.	II.
de Pottere Brunó	—	98	I.	II.
Pottyondy József	95	—	I.	II.
Povázsay Tibor	96	—	I.	II.
Povolni Milán	95	—	I.	II.
Pralea Hariton	—	98	I.	—
Pravadovszky István	96	—	I.	—
Prescure János	98	—	I.	II.
Preszburger Lajos	96	—	I.	II.
Preszler Antal	—	99	—	II.
Preszly Elemér	95	—	I.	—
Prettenhofer Aladár	96	—	I.	II.
Pretzelmayer Ede	97	—	I.	II.
Préger Oszkár	97	—	I.	II.
Prinz József	—	99	—	II.
Probszt János	98	—	I.	II.
Prochaszka Győző	96	—	I.	II.
Prockl József	98	—	I.	II.
Propper József	94	—	I.	II.
Prostean Miklós	98	—	I.	—
Prosznitz Leó	96	—	I.	II.
Pucher József	93	—	I.	II.
Purt Béla	97	—	I.	II.
Purt Ernő	92	—	I.	II.
Puskás Tamás	97	—	I.	II.
Putnik Béla	98	—	I.	II.
Putnik Miloszav	94	—	I.	—
Putnoki Béla	—	98	I.	—
Putz Miksa	96	—	I.	II.
Rab László	97	—	I.	II.
Rack János	96	—	I.	—
Radanov Tivadar	—	98	I.	II.
Radetzky Ágoston	97	—	I.	II.
Radimeczky Lajos	—	98	I.	II.
Radimetzky Béla	96	—	I.	II.
Radnai Ferencz	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Radivojcsev János	—	99	—	II.
Radó Farkas	97	—	I.	II.
Radó Jenő	—	96	I.	—
Sz. Radó Lajos	98	—	I.	II.
Radó Richard	96	—	I.	II.
Radocsay László	96	—	I.	II.
Radocza Kálmán	97	—	I.	II.
Radu Tivadar	95	—	I.	—
Radvánszky Albert báró	98	—	I.	II.
Radvány Károly	98	—	I.	—
Radványi Illés Gyula	96	—	I.	II.
Radványi Vilmos	95	—	I.	II.
Ragány Endre	98	—	I.	II.
Rajacsich Vladimir báró	95	—	I.	II.
Rakovszky Kálmán	98	—	I.	II.
Randl Ferencz	96	—	I.	II.
Rapaics Rezső	95	—	I.	II.
Ratzenböck Károly	98	—	I.	II.
Ray Kázmér	97	—	I.	—
Rábel Antal	—	98	I.	II.
Rácz Béla	98	—	I.	II.
Rácz Ferencz	96	—	I.	II.
Rácz Gyula	97	—	I.	II.
Rácz János	98	—	I.	—
P. Rácz Kálmán	98	—	I.	II.
Rácz Lajos	98	—	I.	II.
Ráczics Szilárd	96	—	I.	II.
Rády Ferencz	94	—	I.	II.
Rákóczy Béla	97	—	I.	II.
Ráth Béla	98	—	I.	II.
Ráth Endre	95	—	I.	II.
Rátz Ferencz	95	—	I.	II.
Rátz József	97	—	I.	II.
Rázel István	97	—	I.	II.
Rechner Árpád	97	—	I.	—
Reich Antal	95	—	I.	II.
Reich Kornél	97	—	I.	II.
Reichenbach György	98	—	I.	II.
Reichert Gyula	98	—	I.	—
Reif Jakab	98	—	I.	II.
Reigl Antal	98	—	I.	II.
Reiner Aladár	94	—	I.	II.
Reiner Oszkár	—	98	I.	—
Reinitz Béla	96	—	I.	II.
Reisman Rezső	97	—	I.	II.
Reismann Sándor	94	—	I.	—
Reismann Simon	95	—	I.	II.
Reisz Árpád	—	—	—	II.
Reiter Rudolf	94	—	I.	II.
Reitter József	97	—	I.	—
Remeschberger Gusztáv	97	—	I.	II.
Reményi Zoltán	96	—	I.	II.
Renner Róbert	92	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Reuter Aladár	—	99	—	II.
Reviczky Gábor	96	—	I.	II.
Rezek Román	98	—	I.	II.
Rezsek Gyula	96	—	I.	II.
Récsy Zsigmond	98	—	I.	—
Rédl Rezső	96	—	I.	—
Réh Ferencz	98	—	I.	II.
Réthfalvi Jenő	—	99	—	II.
Réthi Andor	98	—	I.	II.
Révay Zoltán	93	—	I.	—
Révész Árpád	98	—	I.	II.
Révész Bódog	98	—	I.	—
Révész Sándor	98	—	I.	II.
Révész Zoltán	96	—	I.	II.
Ribiczey Kálmán	98	—	I.	II.
Richter Antal	98	—	I	II.
Richter Ernő	98	—	I.	—
Richter Ferencz	98	—	I.	II.
Richter János	97	--	I.	--
Richter Tivadar	97	—	I.	—
Richtmann Adolf	96	—	I.	II.
Riedinger Rezső	98	—	I.	II.
Riedt István	98	—	I.	—
Riedt Károly	98	—	I.	—
Rieger Jenő	—	99	—	II.
Riesz Elemér	98	—	I	—
Rimbas Sándor	94	—	I.	—
Rimely Károly	98	—	I.	II.
Rimler János	—	97	I.	II.
Ringbauer Ferencz	97	—	I.	II.
Ringbauer Gyula	98	—	I.	II.
Ringeisen Ottó	—	97	I.	II.
Ripka Imre	97	—	I.	II.
Risz András	—	99	—	II.
Rittinger Ede	98	—	I.	II.
Róbel Pál	98	—	I.	—
Róberth Arthur	—	98	I.	—
Robitsek Jenő	98	—	I.	II.
Rockenstein József	97	—	I.	II.
Rodriguez Béla	96	—	I.	II.
Romeiser R. Vilmos	97	—	I.	II.
Romhányi Gusztáv	—	—	I.	II.
Róna Sándor	93	—	I.	II.
Rónai János Rudolf	98	—	I.	II.
Rónai Zoltán	98	—	I.	II.
Rónay László	96	—	I.	II.
Roóz Rezső	97	—	I.	—
Rosenauer Ottó	97	—	I.	II.
Rosenberg Dávid	94	—	I.	—
Rosenberg Gyula	—	97	I.	II.
Rosenberg Henrik	95	—	I.	II.
Rosenberg Izidor	95	—	I.	—
Rosenberg Zsigmond	95	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Rosenberger Hugó	97	—	I.	II.
Rosenberger József	96	—	I.	II.
Rosenfeld Adolf	98	—	I.	II
Rosenfeld Izidor	98	—	I.	II.
Rosenfeld József	97	—	I.	II.
Rosenfeld József	98	—	I.	II.
Rosenthal Fülöp	97	—	I.	II.
Rosenthal Gyula	97	—	I.	II.
Rosenthal Náthán	96	—	I.	II.
Rosenzweig Adolf	98	—	I.	II.
Rosenzweig Géza	—	97	I.	II.
Rosenzweig Ignácz	97	—	I.	II.
Rosos Károly	93	—	I.	—
Rostás István	95	—	I.	—
Róth Aurél	95	—	I	II.
Róth Béla	95	—	I.	—
Róth Dezső	97	—	I.	II.
Róth Gyula	—	97	I.	—
Róth Izidor	96	—	I.	II.
Róth Jenő	98	—	I.	—
Róth László	97	—	I.	II.
Róth Márton	97	—	I.	II.
Róth Menyhért	—	98	—	II.
Róth Oszkár	98	—	I.	II.
M. Róth Sándor	95	—	I.	II.
Róth Vilmos	97	—	I.	II.
Rothbaum Gyula	—	98	I	—
Rothhauser Ede	95	—	I.	II.
Rothschild József	95	—	I.	—
Rottenberg Henrik	96	—	I.	II.
Róz Jenő	97	—	I.	II.
Rózsa Ignácz	98	—	I.	II.
Rózsa-Lőrincz (Lenczi)	98	—	I.	—
Rózsa Miklós	96	—	I.	II.
Rozvány Jenő	97	—	I.	—
Rösch Andor	—	99	—	II.
Rubinstein J. Gyula	—	97	I.	II.
Rubovics László	—	98	I.	—
Rudolf Lajos	97	—	I.	II.
Rumann János	95	—	I.	II.
Rumbach Lajos	95	—	I.	—
Rumbach Pius	96	—	I.	II.
Rus Aurél	97	—	I.	—
Russu Aurél	97	—	I.	II.
Ruswurm Henrik	—	99	—	II.
Rusz János	—	94	I.	II.
Rusz Kornél	94	—	I.	—
Ruttkay István	98	—	I.	II.
Sabján Gyula	95	—	I.	II.
Sacher Aladár	96	—	I.	II.
Sacher Róbert	95	—	I.	II.
Sachs Henrik	95	—	I.	—
Sajó Dezső	—	99	—	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Sajóhelyi István	96	—	I.	II.
Sajóviz Sándor	98	—	I.	II.
Salacz Elemér	98	—	I.	II.
Salamon Endre	97	—	I.	—
Salamon Frigyes	98	—	I.	II.
Salamon Gyula	98	—	I.	II.
Salamon Gyula	97	—	—	II.
Salamon Márton	98	—	I.	II.
Salamon Zsigmond	97	—	I.	II.
Salgó Miksa	98	—	I.	II.
Salgó Samu	—	97	I.	II.
Sallai János	97	—	I.	II.
Sallay György	—	—	I.	II.
Sarlay Sámuel	97	—	I.	II
Sartorius István	98	—	I.	—
Sartorius József	96	—	I.	—
Sasy Albert	98	—	I.	—
Sauer Jenő	98	—	I.	II.
Sáfrán Mór	98	—	I.	II.
Sámson Ferencz	97	—	I.	II.
Sándor Pál	97	—	I.	II.
Sándorfi Kamill	95	—	I.	—
Sándorfi Kázmér	95	—	I.	—
Sárdy Elemér	—	96	I.	II.
Sárkány Oszkár	96	—	I.	II.
Sárréthy Kornél	97	—	I.	II.
Sárváry Béla	98	—	I.	II.
Schadl Jenő	98	—	I.	II.
Schasch Antal	98	—	—	II.
Schäb Mátyás	98	—	I.	II.
Schäfer Adolf	95	—	I.	II.
Schäffer Adorján	95	—	I.	II.
Schaeffer Mihály	—	99	—	II.
Korény-Scheck Vincze	94	—	I.	—
Scheiber Sámuel	—	98	I.	II.
Scheimann Albert	96	—	I.	II.
Schembek János	97	—	I.	II.
Scherer Gyula	98	—	I.	II.
Scherer Rezső	93	—	—	II.
Scherf Izrael	95	—	I.	—
Scherff János	96	—	I.	II.
Schick Emil	98	—	I.	II.
Schick Ernő	97	—	—	II.
Schieszer Vilmos	97	—	I.	II.
Schiff Géza	98	—	I.	—
Schik Elemér	—	99	—	II.
Schik Róbert	98	—	I.	II.
Schild Miksa	95	—	—	II.
Schiller Bódog	96	—	I.	II.
Schilling Farkas	96	—	I.	—
Schirkhuber Miklós	95	—	I.	II.
Schlagetter Leo	98	—	I.	II.
Schlanger Károly	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Schleicher Imre	96	—	I.	II.
Schlemmer Jenő	96	—	I.	II.
Schlesinger Henrik	98	—	I.	II.
Schlesinger Herman	95	—	I.	II.
Schlesinger Imre	98	—	I.	II.
Schlesinger Jakab	97	—	I.	—
Schlesinger Károly	95	—	I.	II.
Schlesinger Kornél	97	—	I.	II.
Schlesinger Leó	97	—	I.	II.
Schlesinger Mór	97	—	I.	II.
Schlesinger Móricz	96	—	I.	II.
Schlesinger Samu	98	—	I.	II.
Schlichterle János	97	—	I.	II.
Schlosser Ferencz	98	—	I.	II.
Schmiddeg Ödön	—	98	I.	—
Schmidt Béla	96	—	I.	II.
Schmidt Béla	97	—	—	II.
Schmidt Frigyes	97	—	I.	II.
Schmidt Imre	98	—	I.	II.
Schmidt János	98	—	I.	II.
Schmidt Nándor	97	—	I.	II.
Schmidt Pál	96	—	I.	—
Schmitt Sándor	97	—	I.	II.
Schmitz Rezső	—	96	I.	II.
Schneider Fülöp	96	—	I.	II.
Schnürer Ármin	98	—	I.	II.
Schober Béla	98	—	I.	II.
Scholtz Elemér	98	—	I	II.
Scholtz Oszkár	97	—	I.	II.
Schorsch Antal	98	—	I.	II.
Schön Gyula	95	—	I.	II.
Schön Jenő	98	—	I.	—
Schön Leó	96	—	I.	II.
Schön Manó	98	—	I.	—
Schön Mór	95	—	I.	—
Schönberger Albert	98	—	I.	II.
Schönfeld Lipót	97	—	I.	II.
Schönfeld Sziegfried	97	—	I.	II.
Schönwald Albert	96	—	I.	II.
Schöpflin Dezső	98	—	I.	II.
Schramek Emil	98	—	I.	—
Schramek Károly	96	—	I.	—
Schrank Mór	94	—	I.	II.
Schreiber Bernát	98	—	I.	II.
Schreiber Mór	93	—	I.	—
Schreiner Kálmán	98	—	I.	II.
Schreyer István	97	—	I.	II.
Schubert Sándor	98	—	I.	II.
Schuchter László	96	—	I.	II.
Schuleri Károly	98	—	I.	II.
Schulhof Emil	98	—	I.	II.
Schuller Elemér	98	—	I.	II.
Schulz Lajos	96	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Schuppán Mihály	—	98	I.	II.
Schutz Miksa	95	—	I.	II.
Schümichen Ágost	—	98	I.	—
Schüpfer Károly	95	—	I.	—
Schvarcz Endre	98	—	I.	II.
Schvarcz Ferencz	98	—	I.	II.
Schvarcz József	98	—	I.	II.
Schvarcz József	98	—	I.	II.
Schvarcz József	97	—	I.	II.
Schvarcz Sámuel	97	—	I.	II.
Schvarcz Tibor	98	—	I.	II.
Schvartz Ármin	97	—	I.	II.
Schvartz Béla	98	—	I.	II.
Schvarz Béla	95	—	I.	—
Schwalb Lajos	96	—	I.	II.
Schwarcz Sándor	96	—	I.	II.
Schwarcz Sándor	—	99	—	II.
Schwarcz Sándor	98	—	I.	II.
Schwarcz Vilmos	98	—	I.	II.
Schwartz Arnold	96	—	I.	II.
Schwartz Gyula	—	99	—	II.
Schwarz Béla	95	—	I.	II.
Schwarz Dezső	98	—	I.	II.
Schwarz Ernő	97	—	I.	II.
Schwarz Imre	97	—	I.	II.
Schwarz Lajos	96	—	I.	II
Schwarz Lipót	—	98	I.	II.
Schwarz Sándor	—	97	I.	II.
Schwarz Zoltán	98	—	I.	II.
Schweitzer Miksa	—	99	—	II.
Schwitzer Dániel	97	—	I.	II.
Scitovszky Béla	97	—	I.	II.
Sebestyén Emil	98	—	I.	II.
Sebestyén Jenő	—	99	—	II.
Sebestyén Kálmán	95	—	I.	II.
Sebestyén Kálmán	97	—	I.	II.
Sebők Ferencz	97	—	I.	—
Sebők Miksa	98	—	I.	—
Secotianu Romulus	98	—	I.	II.
Seemayer Károly	98	—	I.	II.
Segner Pál	95	—	I.	—
Seibriger Emil	97	—	I.	II.
Seidel János	96	—	I.	II.
Seidner Jenő	97	—	I.	II.
Seidner Mór	94	—	I.	II.
Seiwert Ede	—	99	—	II.
Sembery István	—	96	I.	II.
Sennovitz Béla	98	—	I.	—
Sensel György	97	—	I.	II.
Senyei Gyula	98	—	I.	II.
Seres Jenő	—	98	I.	II.
Serényi Ákos	98	—	I.	II.
Sey Sándor	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Seybold Kálmán	96	—	I.	II.
Sibrik Adorján	97	—	I.	II.
Sibrik Dezső	96	—	I.	II.
Signer Richárd	98	—	I.	II.
Sigray Antal gróf	98	—	I.	II.
Siklóssy László	98	—	I.	II.
Silbiger Béla	—	99	—	II.
Sima József	98	—	I.	II.
Simig Gyula	98	—	I.	II.
Simits Ágoston	98	—	I.	—
Simkó Elemér	97	—	I.	II.
Simó Ferencz	97	—	I.	—
Simon Ferencz	—	99	—	II.
Simon Géza	96	—	I.	II.
Simon Géza	96	—	I.	II.
Simon Gyula	97	—	I.	II.
Simon István	97	—	—	II.
Simon Lajos	—	98	I.	II.
Simon Miksa	97	—	I.	II.
Simon Rezső	—	99	—	II.
Simonek Venczel	97	—	I.	II.
Simsa Ödön	—	98	I.	II.
Singer Alfréd	94	—	I.	—
Singer Aurél	97	—	I.	II.
Singer Dávid	96	—	I.	II.
Singer Emil	96	—	I.	II.
Singer Felix	98	—	I.	II.
Singer Győző	97	—	I.	II.
Singer Izidor	98	—	I.	II.
Singer Lajos	95	—	I.	II.
Singer Simon	96	—	I.	II.
Singer Simon	97	—	I.	—
Sipler Dezső	96	—	I.	II.
Sipos Ármin	97	—	I.	—
Siposs Géza	97	—	I.	II.
Sipőcz Jenő	96	—	I.	II.
Sirchich Elemér	97	—	I.	II.
Siska Béla	98	—	I.	II.
Skublics Gábor	98	—	I.	II.
Skultéty Miklós	94	—	I.	II.
Slavkovics Jáczint	—	99	—	II.
Smerczka Ferencz	97	—	I.	II.
Smidelius Jenő	95	—	I.	II.
Smóling Sándor	98	—	I.	II.
Sogán Péter	98	—	I.	II.
Sohár Endre	—	99	—	II.
Soldos Béla	98	—	I.	II.
Soldos Elemér	96	—	I.	II.
Solymossi Gyula	—	98	I.	II.
Sólyom Antal	98	—	I.	II.
Sólyom Elemér	97	—	I.	—
Sólyom Jenő	98	—	I.	II.
Somlyói Dezső	97	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Somogyi Béla	98	—	I.	II.
Somogyi Béla	96	—	I.	II.
Somogyi Béla	96	—	I.	II.
Somogyi Emil	97	—	I	II.
Somogyi Endre	95	—	I.	II.
Somogyi Samu	98	—	I.	II.
Somos Ignácz	—	—	I	II.
Somssich Andor	98	—	I.	II.
Sonkovics István	96	—	I	—
Sonnenfeld Miksa Dávid	95	—	—	II.
Soóky István	98	—	I.	II.
Soós Károly	98	—	I.	—
Soós László	96	—	I.	II.
Soós Zoltán	95	—	I.	—
Sóti Ádám	98	—	I.	—
Sóti Imre	95	—	I	—
Sömen Lajos	97	—	I.	II.
Sörös Béla	—	99	—	II.
Sövér Ferencz	98	—	I.	II.
Spannberger Alajos	98	—	I.	II.
Spatariu Kornél	98	—	I.	II.
Spatz Tivadar	—	97	I.	II.
Spett Elek	97	—	I.	II.
Spett Ernő	95	—	I.	II.
Spiegel Lipót	98	—	I.	II.
Spiegel Ödön	95	—	I.	II.
Spiller Oszkár	95	—	I.	—
Spinka Sándor	98	—	I.	II.
Spiró Arthur	98	—	I.	II.
Spitz Lajos	98	—	I.	II.
Spitzer Gyula	96	—	I.	II.
Spitzer Mihály	—	97	I.	—
Spitzer Sándor	97	—	I.	II.
Spitzer Zoltán	98	—	I.	II.
Springer Zoltán	98	—	I.	—
Staár Ferencz	95	—	I.	—
Stachó Lajos	98	—	I.	II.
Stahler Henrik	98	—	I.	II.
Stark Árpád	98	—	I.	II.
Stark Endre	—	—	—	II.
Stark Sámuel	98	—	I.	II.
Stasney Henrik	98	—	I.	II.
Staub Elemér	94	—	I.	—
Stauber Nándor	97	—	I.	II.
Steer Guidó	97	—	I.	II.
Stefanovich Gyula	98	—	I.	II.
Stefanovits Vilmos	97	—	I.	II.
Steffler Lajos	97	—	I.	II.
Stefkó Gyula	97	—	I.	II.
Steibl Mihály	98	—	I.	II.
Steiermann Antal	97	—	I.	II.
Stein Emil	97	—	I.	II.
Stein Izsák	94	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Steinbock János	98	—	I.	II.
Steindl Emil	—	98	I.	II.
Steineker Ferencz	95	—	I.	II.
Steineker István	97	—	I.	II.
Steiner Ármin	93	—	I.	II.
Steiner Gusztáv	—	98	I.	II.
Steiner Gyula	97	—	I.	—
Steiner Oszkár	98	—	I.	II.
Steiner Ödön	98	—	I.	II.
Steiner Rezső	95	—	I.	II.
Steiner Samu	98	—	I.	II.
Steiner Vilmos	97	—	I.	II.
Steinfeld Felix	98	—	I.	II.
Steinfeld Lipót	98	—	I.	II.
Steinhardt József	95	—	I.	II.
Steinitz Emil	95	—	—	II.
Steinitz Gyula	94	—	I.	—
Stejskal Ottó	97	—	I.	II.
Stelczer Győző	98	—	I.	II.
Stelczer Mátyás	96	—	I.	II.
Stenzel Gyula	98	—	I.	—
Stern Bertalan	98	—	I.	—
Stern Ede	97	—	I.	II.
Stern Kornél	98	—	I.	II.
Stern Simon	98	—	I.	II.
Sternberg Béla	97	—	I.	—
Sternberg Miksa	95	—	I.	II.
Sternberg Zoltán	95	—	I.	—
Sternberger Salamon	95	—	I.	—
Stetin Viktor	—	95	I.	—
Steuer György	96	—	I.	II.
Stiebel József	95	—	I.	II.
Stiegler Gusztáv	—	—	—	II.
Stiglich Natale	92	—	I.	II.
Stieglitz Mór	—	99	—	II.
Still Ernő	97	—	I.	II.
Stirling Emil	96	—	I.	II.
Stocker József	98	—	I.	II.
Stockinger György	97	—	I.	II.
Stojánovits Szilárd	98	—	I.	II
Stolz Jakab	95	—	I.	II.
Storch Ernő	98	—	I.	II.
Stössel Árpád	98	—	I.	II.
Straitiariu Ágoston	96	—	I.	II.
Strammer József	97	—	I.	II.
Strasser Hermann	—	98	—	II.
Strasser Mihály	97	—	I.	—
Strasser Ödön	97	—	I.	II.
Strausz Dezső	98	—	I.	II.
Strausz Gyula	98	—	I.	II.
Strausz Lipót	95	—	I.	II.
Strausz Pál	97	—	I.	II.
Strauszer Jenő	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Strázsek József	—	98	I.	II.
Strbik Ignácz	96	—	I.	—
Streck Imre	98	—	I.	II.
Streicher Simon	96	—	I.	—
Streitman Károly	96	—	I.	II.
Strimbei Kornél	98	—	I.	II.
Strobl György	98		I.	II.
Stromayer Géza	—	99	—	II.
Stux Gyula	95	—	I.	—
Suján Imre	91	—	I.	II.
Sulek Teofil	94	—	I.	II.
L. Sulyok János	97	—	I.	II.
Sulyok Kálmán	—	97	I.	II.
Sundhausen Emil	98	—	I.	II.
Suppan Ágost	97	—	I.	II.
Sutoris Alfred	98	—	I.	II.
Sült Lajos	97	—	I.	II.
Sümeg Hugó	97	—	I.	II.
Süsz Ottó	97	—	I.	II.
Süszmann Miksa	98	—	I.	II.
Svachulay Zoltán	97	—	I.	II.
Svastits Gyula	97	—	I.	—
Svrljuga Dragutin	97	—	I.	II.
Szabadi Ödön	95	—	I.	—
Szabados Béla	96	—	I.	—
Szabados József	92	—	I.	II.
Szabady V. Géza	98	—	I.	II.
Szabó Alfred	95	—	I.	—
Szabó Andor	—	99	—	II.
Szabó Árpád	96	—	I.	II.
E. Szabó Dénes	98	—	I.	II.
Szabó Elemér	98	—	I.	II.
Szabó Ervin	95	—	I.	II.
F. Szabó Géza	95	—	I.	II.
Szabó Gusztáv	97	—	I.	II.
Szabó Gyula	98	—	I.	II.
Szabó Gyula	97	—	I.	II.
Szabó István	97	—	I.	—
Szabó János	97	—	I.	II.
V. Szabó János	—	99	—	II.
Szabó János	96	—	I.	II.
F. Szabó Jenő	98	—	I.	II.
Szabó József	95	—	I.	II.
Szabó József	98	—	I.	—
Szabó Kálmán	98	—	I.	II.
Szabó Lajos	98	—	I.	II.
Szabó Lajos	98	—	I.	II.
K. Szabó Lajos	98	—	I.	II.
Szabó Lajos	98	—	I.	II.
Szabó Lajos	97	—	I.	II.
Szabó Miklós	97	—	I.	II.
Szabó Ödön	—	98	I.	—
Szabó Sándor	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Szabó Sándor	96	—	I.	II.
Szabó Tibor	98	—	I.	II.
Szabó Zoltán	98	—	I.	II.
Szabovljevics Dusán	95	—	I.	—
Szadovszky Zoltán	97	—	I.	II
Szakács Albert	98	—	I.	—
Szakáts Zoltán	95	—	I.	—
Szalay Ernő	98	—	I.	—
Szalay Frigyes	—	—	I.	—
Szalay Gábor	96	—	I.	II.
Szalay István	96	—	I.	II.
Szalay Jenő	96	—	I.	—
Szalay József	96	—	I.	II.
Szalay Sándor	98	—	I.	II.
Szamovolszky Miklós	98	—	I.	II.
Szandtner Ernő	96	—	I.	II.
Szaniszló Bálint	—	98	I.	II.
Szarka Imre	98	—	I.	II.
Szarvady Pál	94	—	I.	—
Szarvas Ferencz	96	—	I.	II.
Szathmáry Aristid	92	—	I.	II.
Szathmáry Mihály	95	—	I.	II.
Szautner Ottó	96	—	I.	II.
Szádeczky Sándor	96	—	I.	II.
Szákovics Ottó	98	—	I.	II.
Szántay Jenő József	98	—	I.	II.
Szánthó Gyula	98	—	I.	II.
Szánthó Pál	96	—	I.	II.
Szántó József	97	—	I.	II.
Szántó Sándor	98	—	I.	II.
Szárnyassy Béla	95	—	I.	II.
Szász Albert	98	—	I.	—
Szász Ferencz	95	—	I.	II.
Szávits Sándor	98	—	I.	II.
Szegedy Béla	97	—	I.	II.
Szegheő Gábor	98	—	I.	II.
Szegő Fülöp	97	—	I.	II.
Szegő Gyula	96	—	I.	II.
Szegő Henrik	—	96	I.	—
Szekula Jenő	98	—	I.	II.
Szekulesz Ignácz	98	—	I.	II.
Szeles János	98	—	I.	—
Szeless József	97	—	I.	II.
Szelényi Béla	96	—	I.	II.
Szelle József	98	—	I.	II.
Szelletics Sándor	—	98	I.	—
Szemenyei Kornél	95	—	I.	—
Szemere Oszkár	96	—	I.	II.
Szemery János	96	—	I.	II.
Szemző István	98	—	I.	II.
Szende Arisztid	97	—	I.	II.
Szende Pál	96	—	I.	II.
Szendrei Mór	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Szenkovszky István	97	—	I.	—
Szenóner István	97	—	I.	II.
Szente Lajos	95	—	I.	II.
Szentgyörgyi Géza	97	—	—	II.
Szentgyörgyi Ferencz	—	99	—	II.
Szentimrei Jenő	95	—	I.	—
Szent-Iványi Mór	97	—	I.	—
Szent-Iványi Tibor	97	—	I.	II.
Szentiványi Dezső	97	—	I.	II.
Szentiványi Elemér	98	—	I.	II.
Szent-Iványi József	98	—	I.	II.
Szentpétery Ferencz	98	—	I.	II.
Szentpétery István	—	98	I.	II.
Szerdahelyi Zoltán	97	—	I.	II.
Szeremley Emil	98	—	I.	II.
Szeyffert Ödön	97	—	I.	II.
Szécsény Ferencz	—	99	—	II.
Székely Adolf	—	—	I.	—
Székely Aladár	96	—	I.	II.
Székely Aladár	96	—	I.	—
Székely Ármin	96	—	I.	II.
Székely Béla	97	—	I.	II
Székely Dezső	98	—	I.	II.
Székely Emil	98	—	I.	II.
Székely Emil	95	—	—	II.
Székely Ernő	98	—	I.	II.
Székely Gyula	98	—	I.	II.
Székely Imre	98	—	I.	—
Székely Jenő	98	—	I.	II.
Székely Károly	98	—	I.	II.
Székely Manó	98	—	I.	II.
Székely Ödön	98	—	I.	II.
Székely Ödön	—	—	I.	—
Székely Zoltán	96	—	I.	II.
Széll János	97	—	I.	II.
Széll József	98	—	I.	II.
Szénásy György	98	—	I.	II.
Szénásy Lajos	97	—	I.	II.
Szép György	96	—	I.	II.
Szfetku Emil	97	—	I.	II.
Sziberth Bertalan	—	94	I.	—
Szidon Dezső	98	—	I.	II.
Szigethy György	98	—	I.	—
Szigethy László	93	—	I.	—
Szigeti Ferencz	98	—	I.	II.
Szigeti Gyula	98	—	I.	II.
Szigeti Károly	—	99	—	II.
Szij Ferencz	—	—	I.	II.
Szilasi Pál	—	99	—	II.
Szilassy Béla	—	99	—	II.
Szilassy Pál	95	—	I.	II.
Szilágyi Ernő	96	—	I.	II.
Szilágyi Jenő	95	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Szilágyi József	97	—	I.	II.
Szilágyi Lajos	98	—	I.	II.
Szilágyi Lajos	97	—	I.	—
Szilárd Béla	97	—	—	II.
Szilárd János Henrik	98	—	—	II.
Szilárd Dávid Dezső	93	—	I.	—
Szilvásy Zoltán	98	—	I.	II.
Szilvássy József	98	—	I.	
Szilvássy Kornél	98	—	I.	II.
Szily Ádám	96	—	I.	II.
Szinek Ernő	95	—	I.	II.
Szing Ignácz	97	—	I.	II.
Sziny Gyula	95	—	I.	II.
Szinyei Hugó	98	—	I.	II.
Szirbik Bálint	97	—	I.	II.
Szirmay István	98	—	I.	II.
Szkalák Gyula	97	—	I.	II.
Szlávi Kornél	98	—	I.	II.
Szlávy István	95	—	I.	—
Szluka Dezső	95	—	I.	II.
Szmrecsányi György	—	97	I.	II.
Szmrecsányi Imre	98	—	I.	II.
Szohner Lajos	95	—	I.	II.
Szokolay Jenő	—	94	I.	—
Szól K. Sándor	97	—	—	II.
Szolár Endre	94	—	I.	—
Szommer Ernő	—	98	I.	II.
Szotyori Dániel	97	—	I.	—
Szőgyi Dénes	—	97	I.	II.
Szőgyi Gusztáv	98	—	I.	II.
Szőllősi Ödön	95	—	I.	II.
Szőllősy György Kornél	96	—	I.	—
Szőnyi Géza	94	—	I.	—
Szőry József	96	—	I.	II.
Szövényi László	97	—	I.	II.
Sztahulyák Ferencz	95	—	I.	—
Sztajity Vásza	98	—	I.	II.
Sztaniek Richárd	96	—	I.	II.
Sztojanovics Vazul	96	—	I.	II.
Sztojakovits Géza	97	—	I.	II.
Sztohárszky Gyula	96	—	I.	—
Sztranyovszky József	94	—	I.	II.
Sztrharszky Gyula	96	—	—	II.
Szuborits Miklós	97	—	I.	II.
Szudy Elemér	—	—	—	II.
Szulkovszky György	98	—	I.	—
Szücs János	98	—	I.	II.
Szüts Gedeon	98	—	I.	II.
Szüts Jenő	94	—	I.	—
Szüsz Jenő	94	—	I.	—
Szvoboda Béla	97	—	I.	—
Szvoboda Jenő	94	—	I.	—
Tabajdi József	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Tahy Endre	97	—	I.	II.
Tahy István	95	—	I.	—
Takács Aladár	96	—	I.	II.
Takács Antal	98	—	I.	II.
Takács Gyula	98	—	I.	II.
Takács Gyula	98	—	I.	—
Takács László	96	—	I.	II.
Takács Sándor	97	—	I.	—
Takács Zoltán	97	—	I.	II.
Takáts Béla	98	—	I.	II.
Takáts Géza	98	—	I.	—
Takáts Gyula	97	—	I.	II.
Takáts Gyula	—	—	—	II.
Takáts István	98	—	I.	II.
Talapkovics Aladár	99	—	I.	II.
Talapkovics Szilard	95	—	I.	II
Tamás Lázár	97	—	I.	—
Tancsa Árpád	97	—	—	II.
Tandlich Károly	98	—	I.	II.
Tandlich Samu	98	—	I.	II.
Tarajossy Sándor	97	—	I.	II.
Tarányi Ferencz	96	—	I.	—
Tardos Sándor	—	97	I.	—
Tarján József	—	99	—	II.
Tarjányi Béla	96	—	I.	II.
Tarnay Ákos	98	—	I.	II.
Tarnay Béla	97	—	I.	—
Tarnay Jenő	95	—	I.	II.
Tarnay Kálmán	96	—	I.	II.
Tary Emil	95	—	I.	II.
Taub Lajos	—	99	—	II.
Tauber Rezső	97	—	I.	II.
Tauber Henrik	97	—	I.	II.
Tausz Frigyes	98	—	I.	II.
Tausz Fülöp	—	96	I.	—
Tavasz Ödön	98	—	I.	II.
Táby Mihály	95	—	I.	—
Tálasy Aladár	98	—	I.	II.
Tápai József	97	—	I.	II.
Tárczay Rezső	98	—	I.	II.
Tátray Gyula	97	—	I.	II.
Teischler János	95	—	I.	II
Teitelbaum József	98	—	I.	II.
Telbisz Arthur	95	—	I	II.
Telbisz Jenő	98	—	I.	II.
Telegdy Géza	—	96	I.	II
Teleki Domokos gróf	98	—	I.	II.
Teleki Jenő gróf	98	—	I.	II.
Teleki Pál gróf	97	—	I.	II.
Teleki Endre	96	—	I.	II.
Teller Gyula	—	99	—	II.
Telman Sándor	97	—	I.	II.
Tempich Jakab	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Temunovich Zoltán	97	—	I.	II.
Tenczer Gyula	98	—	I.	II.
Tenczer Izidor	98	—	I.	II.
Tenzlinger József	98	—	I.	II.
Tereczky György	—	97	I.	II.
Terjék Gábor	95	—	I.	—
Terlanday József	96	—	I.	II.
Tessényi Oszkár	96	—	I.	II
Teszelszky Antal	—	98	I.	II.
Técsi Ferencz	98	—	I.	II.
Téry Tivadar	98	—	I.	II.
Tétsig Gábor	—	99	—	II.
Thaly Gyula	97	—	I.	II.
Thaly István	96	—	I.	II.
Than Albin	95	—	I.	—
Thébusz Zoltán	98	—	I.	II.
Thold Kálmán	94	—	I.	II
Thomay Ernő	—	98	I	II.
Thurner Ágoston	98	—	I.	II.
Thurner Mihály	98	—	I.	—
Thuróczy Kornél	97	—	I.	—
Thury Ernő	97	—	I.	II.
Tiborcz Ágoston	98	—	I	II
Tichy Gyula	98	—	I.	—
Till Antal	—	—	—	II.
Timár József	98	—	I.	II
Tisza Lajos gróf	98	—	I.	—
Tokody Géza	98	—	I.	II.
Toldy Ernő	97	—	I	II
Toldy Tibor	98	—	I.	II.
Tolnay Iván	96	—	I	II.
Tolnay Lajos	97	—	I	II.
Tolnay Pál	—	97	I.	II.
Tolvéth János	—	98	I.	II
Tomcsányi Albert	—	99		II
Tomcsányi Mór	96	—	I.	II.
Tomcsányi Vilmos Pál	98	—	I.	II.
Tomcsányi Zoltán	98	—	I.	—
Toperczer Sándor	98	—	I.	II
Tordai Izidor	—	—	I.	II.
Tormay Géza	98	—	I.	II.
Tornóczi Gyula	98	—	I.	II.
Tornya Endre	97	—	I.	II.
Tóth Alajos	—	98	I.	II.
Tóth Béla	97	—	I.	II.
Tóth Béla	94	—	I.	—
Tóth Béla	98	—	I.	II.
Tóth Elemér	—	99	—	II.
Tóth Endre	98	—	I.	II.
Tóth Ferencz	98	—	I.	II.
Tóth Ferencz	97	—	I.	II
Tóth Ferencz	96	—	I.	II.
Tóth Géza	96	—	I	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Tóth Gyula	97	—	I.	II.
Tóth Gyula	97	—	I.	II.
Tóth Imre	95	—	I.	II.
Tóth Imre	98	—	I.	II.
Tóth István	96	—	I.	II.
Tóth István	98	—	I.	II.
Tóth János	94	—	I.	II.
Tóth Jenő	96	—	I.	—
Tóth József	98	—	I.	II.
Tóth Kálmán	97	—	I.	II.
Tóth Kálmán	98	—	I.	II.
Tóth Kálmán	—	98	I.	—
Tóth Lajos	98	—	I.	II.
Tóth László	96	—	I.	II.
Tóth Ödön	—	99	—	II.
Tóth Pál	97	—	I.	II.
Tóth Pál	—	99	—	II.
Tóth Pál István	98	—	I.	II.
Tóth Sándor	92	—	I.	II.
Tóth Zoltán	98	—	I.	II.
Totola Károly	—	99	—	II.
Törköly József	96	—	I.	II.
Török Arthur	98	—	I.	—
Török Béla	98	—	I.	II.
Török Ernő	98	—	I.	II.
Török Ferencz	98	—	I.	II.
Török Jenő	—	99	—	II.
Török Jenő	97	—	—	II.
Török László	98	—	I.	II.
Török Pál	96	—	I.	II.
Törs Kálmán	98	—	I.	II.
Törzsök Pál	96	—	I.	II.
Trajtler Zoltán	97	—	I.	II.
Trautman Jenő	—	98	I.	—
Träger Aladár	96	—	I.	II.
Trbojevics Péter	95	—	I.	II.
Trenka Kálmán	—	99	—	II.
Trifunácz Szilárd	98	—	I.	II.
Trischler Aladár	98	—	I.	II.
Trnovszky György	97	—	I.	—
Trosztler Jakab	97	—	I.	II.
Trsztyenszky Kálmán	92	—	I.	—
Trix Lajos	97	—	I.	II.
Tuba János	95	—	I.	II.
Tuboly János	98	—	I.	I.
Tuka Béla	97	—	I.	II.
Tullics György	—	97	I.	II.
Tulok Lajos	96	—	I.	II.
Tuly István	—	98	I.	II.
Turcsányi László	98	—	I.	II.
Turcu János	98	—	I.	II.
Túri Kálmán	98	—	I.	II.
Turner Antal	—	98	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Turóczi Szigfrid	96	—	I.	II.
Tyrnauer Márk	98	—	I.	II.
Udiczky Péter	98	—	I.	II.
Udvardy Jenő	98	—	I.	II.
Udvardy László	97	—	I	II.
Udvardy Victor	95	—	I.	II.
Ugray László	—	95	I.	—
Ugron Gábor	98	—	I.	II.
Ugró Gyula	96	—	I.	—
Uhlmann Kamillo	98	—	I.	II.
Ujfalussy Lajos	96	—	I.	II.
Ujházi Hugó	98	—	I.	II
Ujhelyi Jenő	97	—	I.	II.
Ujhelyi Zoltán	96	—	I.	II.
Ujj József	—	96	I.	II.
Ujváry Aladár	95	—	—	II.
Ullmann Antal	97	—	I.	II.
Ulreich Antal	—	98	I.	II
Ungár Imre	96	—	I.	II.
Ungár Jób	98	—	I.	II.
Ungár Zsigmond	96	—	I	II.
Unger Béla	98	—	I.	II.
Unger Ferencz	—	98	I.	II.
Unterberger Jakab	98	—	I.	II.
Uray András	95	—	I.	II.
Urbanovich Arisztid	96	—	—	II.
Urbanovich Tihamér	95	—	I.	—
Urbanovich Zoltán	97	—	I.	II.
Urbán Gyula	98	—	I.	II.
Urbányi Henrik	95	—	I.	—
Urs Aladár	96	—	I.	II.
Ursu János	98	—	I.	II.
Uthy Kálmán	98	—	I.	—
Uzonyi Kálmán	98	—	I.	II.
Üveges Ferencz	98	—	I.	II.
Vachal Egidio	97	—	I.	—
Vadasdi Lajos	95	—	I.	—
Vadász Imre	—	99	—	II.
Vadász János	98	—	I.	—
Vájda Elemér	97	—	I.	II.
Vajda Miska Mihály	98	—	I.	II.
Vajda Mór	96	—	I	II.
Vajda Péter	97	—	I.	II.
Vajna Elemér	97	—	I.	—
Valatin Andor	95	—	I	II.
Valenta Gábor	—	95	I.	II.
Valentin Mihály	98	—	I.	II.
Valkó Miklós	94	—	I.	—
Valkovszky János	98	—	I.	II.
Vantsó Gyula	96	—	I.	II.
Varga Dezső	—	96	I.	II.
Varga György	—	97	I.	II
Varga Gyula	—	99	—	II.

Név	Beiktatás ideje szak		Tanfélév	
	téli	nyári		
Varga Imre	98	—	I.	II.
Varga János	—	97	I.	II.
Varga Károly	97	—	—	II.
Varga Lajos	93	—	I.	—
Varga Lajos	—	98	I.	—
Varga Samu	98	—	I.	II.
Vargyas Jenő	95	—	I.	II.
Varjas Lajos	97	—	I.	II.
Varjassy Lajos	97	—	I.	II.
Varju Vazul	—	99	—	II.
Varró Bernát	93	—	—	II.
Varsa Dezső	—	97	I.	II.
Vas Géza	—	96	I.	II.
Vas Oszkár	96	—	I.	II.
Vasicsek Gyula	—	99	—	II.
Vass Gyula	—	99	—	II.
Vass István	98	—	I.	II.
Vass István	—	98	I.	II.
Vass Kálmán	98	—	I.	II.
Vassvári Titusz	97	—	I.	II.
Vaszary Gábor	98	—	I.	II.
Vaszy György	—	95	I.	—
Vattay József	96	—	I.	II.
Vavrik Endre	97	—	I.	II.
Vállner Bernát	95	—	I.	II.
Vámos Adolf	95	—	I.	II.
Vámos Nándor	98	—	I.	II.
Váradi Jakab	—	—	I.	—
Várady László	97	—	I.	II.
Várady Miklós	94	—	I.	—
Várallyi Lajos Dezső	—	98	I.	II.
Várkonyi Béla	96	—	I.	II.
Várkonyi Kálmán	97	—	I.	II.
Várkonyi László	94	—	I.	—
Várnay Dezső	—	97	I.	II.
Várnay Dezső	98	—	I.	II.
Várnay Ernő	96	—	I.	II.
Váry Sándor	98	—	I.	—
Vecsey Lajos	96	—	I.	II.
Vedres Andor	96	—	I.	II.
Veisz Dezső	95	—	I.	II.
Velican N. Camil	97	—	I.	II.
Velits Aladár	96	—	I.	II.
Velzer Sándor	98	—	I.	II.
Veoreos Miklós	98	—	I.	II.
Verebély Jenő	95	—	I.	—
Veréb Gyula	96	—	I.	II.
Vertlen Károly	95	—	I.	—
Veszeli József	96	—	I.	II.
Veszelovszky István	98	—	I.	II.
Veszely János	98	—	I.	II.
Veszely Valér	98	—	I.	II.
Veszter Henrik	—	95	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Vezsényi Jenő	95	—	I.	—
Vécsey Kálmán	98	—	I.	—
Végess Ferencz	95	—	I.	II.
Végh Kálmán	—	98	I.	II.
Végh Sándor	97	—	I.	II.
Vén Antal	—	98	I.	II.
Vénn Béla Géza	93	—	I.	—
Vértes Gyula	98	—	I.	II.
Véssey Mihály	98	—	I.	II.
Viczián Antal	—	99	—	II.
Vidákovich Pál	98	—	I.	—
Vietorisz István	—	99	—	II.
Világhy Mihály	94	—	I.	—
Vincze Aurél	95	—	I.	II.
Vincze Jenő	68	—	I.	II.
Vinczenty Ágost	98	—	I.	—
Virág György	98	—	I.	—
Virág Jenő	—	99	—	II.
Virnhart Béla	97	—	—	II.
Virnhart Géza	97	—	I.	—
Vitarius Gyula	95	—	I.	II.
Vitéz Endre	—	99	—	II.
Vladone Sámuel	98	—	I.	II.
Vlajkovits Milán	98	—	I.	II.
Vlasics Géza	—	99	—	II.
Vlád János	—	99	—	II.
Vogel Jakab	—	99	—	II.
Vogel József	98	—	I.	—
Vogel László	96	—	I.	II.
Vogel Samu	97	—	I.	—
Vogl Károly	94	—	I.	—
Voitkó Andor	97	—	I.	—
Vojnich Andor	97	—	I.	II
B. Vojnich Dezső	98	—	I.	II.
Vojnich Ferencz	97	—	I.	II.
Volfinger Antal	96	—	I.	II.
Votisky Antal	96	—	—	II.
Votisky Géza	95	—	I.	—
K. Vörös Ákos	98	—	I.	II.
Vörös Gusztáv	98	—	I.	II
Vörös Imre	98	—	I.	II.
Vörös Mátyás	98	—	I.	II
Vörös Oszkár	96	—	I.	II.
Vucsetics Milivoj	97	—	I.	II.
Vucskó Gusztáv	97	—	I.	—
Vujics István	97	—	I.	II.
Vujics Sándor	97	—	I.	II.
Vuk Alajos	96	—	I.	II.
Vukassovich Gyula	98	—	I.	II.
Vukov György	96	—	I.	II.
Wagner Ede	97	—	I.	II.
Wagner József Vilmos	97	—	I.	—
Wagner Sándor	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Waldmann Lajos	97	—	I.	II.
Walko Lajos	98	—	I.	II.
Wallenstein A. Adolf	95	—	I.	—
Walles Antal	94	—	I.	II.
Wallner Jenő	98	—	I.	II.
Waltner Jenő	—	99	—	II.
Wanie Rudolf	94	—	I.	—
Wasserstrom Lajos	98	—	I.	
Wattay Endre	97	—	I.	II.
Wattay Pelbárt Dezső	97	—	I.	II.
Weder Gyula	96	—	I.	II.
Wehner József	98	—	I.	II.
Weil Manó	97	—	I.	II.
Weill Ernő	96	—	I.	—
Weiller Ernő	97	—	I.	II.
Wein Árpád	95	—	I.	II.
Weinberger Béla	98	—	I.	II.
Weinberger Géza	—	99	—	II.
Weinberger Leó	97	—	I.	II.
Weinberger Lipót	96	—	I.	II.
Weinberger Sámuel	96	—	I.	II.
Weinek László	94	—	I.	II.
Weiner Sándor	98	—	I.	II.
Weinfeld Andor	—	95	I.	—
Weinstein Dávid	98	—	I.	II.
Weisz Gyula	95	—	I.	—
Weisz Adolf	98	—	I.	II.
Weisz Arthur	98	—	I.	II.
Weisz Arthur	98	—	I.	—
Weisz Ármin	96	—	I.	II.
Weisz Emil	96	—	I.	II.
Weisz Emil	98	—	I.	II.
Weisz Géza	98	—	I.	II.
Weisz Gyula	95	—	I.	II.
Weisz Gyula	96	—	—	II.
Weisz Hermann	—	99	—	II.
Weisz Ignácz	98	—	I.	II.
Weisz Ignácz	98	—	I.	II.
Weisz Jakab	94	—	I.	II.
Weisz Jenő	98	—	I.	II.
Weisz József	94	—	I.	II.
Weisz József	94	—	I.	—
Weisz Konrád	97	—	I.	II.
Weisz Manó	—	99	—	II.
Weisz Miksa	98	—	I.	II.
Weisz Mór	97	—	I.	II.
Weisz Ottó	98	—	I.	II.
Weisz Ödön	98	—	I.	II.
Weisz Sándor	98	—	I.	II.
Weisz Sándor	97	—	—	II.
Weisz Vilmos	98	—	I.	II.
Weisz Zsigmond	—	97	I.	II.
Weisz Zsigmond	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Weiszenbacher Nándor	97	—	I.	II.
Weiszfeld Jenő	98	—	I.	II.
Weitner József	97	—	I.	II.
Weitzenfeld Benő	98	—	I.	II.
Wekerle Sándor	97	—	I.	II.
Weliacha János	98	—	I.	II.
Wellisch Adolf	—	—	I.	II.
Weltmann Mór	98	—	I.	II.
Wenckheim József gróf	95	—	I.	II.
Wenczel Tibor	98	—	I.	II.
Werner Lajos	98	—	I.	II.
Wertheim Mór	94	—	I.	—
Wertheimer Gábor	—	99	—	II.
Wertheimstein Henrik	98	—	I.	—
Wessely Géza	94	—	I.	—
Weszely Tibor	97	—	I.	II.
Wetzel György	98	—	I.	II.
Wiesel Gyula	97	—	I.	II.
Wilfinger Zoltán	96	—	I.	II.
Wilhelm Frigyes	98	—	I.	II.
Wimmer Imre	98	—	I.	II.
Winkler Ernő	96	—	I.	II.
Winkler Sándor	—	—	I.	II.
Winter Frigyes	96	—	I.	II.
Winter Lajos	96	—	I.	II.
Wirtschafter Henrik	98	—	I.	II.
Witt Sándor	95	—	I.	II.
Wittenberg Hugó	96	—	I.	II.
Wittinger Gyula	92	—	I.	—
Wohlstein Gottfried	97	—	I.	II.
Wojewodszky Géza	93	—	I.	—
Wolff Jenő	98	—	I.	—
Wolfmann Nándor	98	—	I.	II.
Wolfner Ottó György	98	—	I.	II.
Wolfner Pál	96	—	I.	II.
Wurmb Elemér	95	—	I.	II.
Wüest de Velberg Jenő	98	—	I.	II.
Zachár János	97	—	I.	—
Zajzon Gergely	96	—	I.	II.
Zakariás Vincze	97	—	I.	—
Zakál Károly	—	98	I.	II.
Zalai P. Pál	95	—	I.	II.
Zalán István	94	—	I.	—
Zamurovič Velimir	98	—	I.	II.
Zathureczky Sándor	98	—	I.	II.
Zavisits Milorád	95	—	I.	—
Zádor Béla	98	—	I.	II.
Zádor Ervin	97	—	I.	—
Záleszky Mihály	95	—	I.	II.
Zára Mihály	—	99	—	II.
Zátonyi Dezső	96	—	I.	—
Zboray János	94	—	I.	II.
Zdeborsky Guidó	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Zelkó Elek	95	—	I.	II.
Zelkó Henrik	98	—	I.	—
Zeller Lajos	96	—	I.	II.
Zerkowitz Zsigmond	98	—	I.	II.
Zichy László gróf	96	—	I	II.
Zichy Ödön gróf	—	97	I.	—
Zilahi Béla	96	—	I.	II.
Zilahi Géza	95	—	I.	II.
Zima Tibor	—	99	—	II.
Zimmermann Béla	97	—	I.	II.
Zimmermann Lajos	97	—	I.	II.
Zimmermann Vilmos	95	—	I.	II.
Zipser Albin	94	—	I.	—
Znamenák Gyula	94	—	I.	—
Znamenák István	97	—	I.	II.
Zobay Ferencz	96	—	I.	II.
Zoltán János	97	—	I.	II.
Zoltán Jenő	98	—	I.	II.
Zoltán Miksa	97	—	I.	II.
Zólyomi Dezső	98	—	I.	II.
Zorkóczy Béla	—	99	—	II.
Zsabkay István	96	—	I.	II.
Zseltvay János	93	—	I.	—
Zsembery Gyula	95	—	I.	II.
Zsembery István	97	—	I.	II.
Zsendovics József	97	—	I.	II.
Zséđely István	98	—	I.	II.
Zsigmond Ferencz	97	—	I.	—
Zsigmond János	95	—	—	II.
Zsilinszky Mihály	96	—	I.	II.
Zsoldos Imre	95	—	I.	II.
Zsuffa Jenő	98	—	I.	II.
Zsulyevich Antal	96	—	I.	II.
Zsupancsics György	95	—	I.	II.
Zsupánszky Szlávko	98	—	I.	II.
Zvér József	98	—	I.	II.

Rendkívüli joghallgatók.

Név	Tanfélév		Név	Tanfélév	
Aczél Károly	I.	—	Chmilevsky Endre	I.	—
Aigner Károly	I.	II.	Csabke Gusztáv	I.	II.
Almási Kálmán	I.	—	Cseh Ödön	—	II.
Altmann Lőrincz	I.	—	Cselei Elemér	I.	—
Antal Jenő	—	II.	Csernyánszky Béla	—	II.
Andrejka Károly	I.	II.	Csiszár József	I.	II.
Anton Henrik	I.	—	Czekula Ernő	—	II.
Apor Fülöp	I.	II.	Czutz András	I.	—
Ágner László	I.	II.	Darvas Mihály	I.	—
Babos Jenő	I.	—	Deutsch Elemér	I.	—
Bachl Rezső	I.	—	Deutsch Jenő	—	II.
Bagi Géza	I.	—	Dezsényi Arnold	I.	—
Bajnok Lajos	I.	II.	Dióssy Viktor	—	II.
Bahr Vilmos	I.	—	Dobozy Lajos	I.	II.
Balassa Dezső	I.	—	Drucker Miksa	I.	—
Balog Béla	I.	—	Ebergényi Sándor	I	—
Balogh Zoltán	I.	II.	Edelstein Leó	I.	—
Baranyai Ernő	I.	—	Egyedi István	—	II.
Barényi Béla	I.	—	Eitner Imre	—	II
Barta Gyula	I.	II.	Elesánszky Zsigmond	—	II.
Barta Lajos	I.	—	Eloner Aurél	I.	—
Baur István	—	II.	Erdensohn Károly	I.	—
Bayer Izidor	I.	—	Erdélyi Sándor	I.	II.
Beitzer Lajos	I.	II	Ernszt Sándor	I.	II.
Bello Vilmos	I.	—	Eschenbach Vilmos	I.	—
Bene Ferencz	I.	II	Farkas János	I.	II.
Benedek Béla	I.	II.	Fassel Ferdinand	I.	—
Benkő Ármin	I.	II	Fein Oszkár	I.	—
Berán Ágoston	I.	II.	Fekete Ede	—	II.
Berczik Árpád	I.	—	Fekete Ödön	—	II.
Berger József	I.	II.	Feldbauer József	I.	II.
Betsey Lajos	I.	II.	Finger Alfréd	I.	II.
Betsey László	I.	II.	Fischer Zsigmond	I.	—
Béldi Mihály	I.	II.	Fokányi László	—	II.
Bély József	I.	II.	Forstner Károly	I.	II.
Bérczi József	I.	II	Földesi Albert	I.	—
Bialoskurski Géza	I.	—	Frey Ármin Gyula	I.	—
Bischitz Manó	I.	—	Frey Béla Ferencz	—	II.
Bízzer István	—	II.	Frey Lajos	I.	II
Blum Samu	I.	—	Fried Mihály	I.	—
Boczek Kálmán	—	II.	Friedrich László	—	II.
Bogen Ede	I.	—	Fuchs Emil	I.	—
Boiger Rudolf	—	II.	b. Fuchs Lajos	I.	II.
Boné Gyula	—	II.	Gaal Béla	I.	II
Bonin Alfréd	I.	—	Gaál József	I.	II.
Borsody Gyula	I.	—	Gallina Károly	—	II.
Braunberger Hugó	I.	—	Gandl Mór	I.	II.
Bródy J. Aladár	I.	II.	Gazdagh János	I.	II.
Bugyi Gyula	I.	—	Gelb Ernő	I.	—
Burg Ferencz	I	—	Gerő Pál	I.	II.
Burián Frigyes	I.	II	Gerritsen Vilmos	I.	—
Büchler Adolf	I.	—	Gervay Gyula	I.	II

Név	Tanfélév		Név	Tanfélév	
Glück Ernő	I.	—	Katz Béni	I.	—
Gogolák Lajos	—	II.	Keczkés Viktor	I.	II.
Gradwoll Ede	I.	II.	Kefer György	I.	II.
Grasanovich Géza	—	II.	K. Kenyeres Arthur	—	II.
Grentzner Endre	I.	II.	Kirchmayer Ödön	I.	II.
Gruber Ferencz	—	II.	Kiss Sándor	I.	II.
Grünbaum Antal	I.	—	Kizán Miklós	—	II.
Grünfeld Sándor	I.	—	Kleiner József	I.	II.
Guttmann Mór	—	II.	Knöpfelmacher Géza	I.	—
György Lajos	—	II.	Kocsis György	I.	—
Haas Mór	I.	II.	Kocsis József	I.	—
Halász Samu	I.	—	Kocsy Gyula	—	II.
Halbauer Kálmán	I.	—	Kohn Gábor	I.	—
Halbrohr Károly	I.	—	Kormos Béla	I.	—
Harestein József	I.	II.	Korody Ignácz	I.	—
Hauszherr Ferencz	I.	—	Korosy Béla	I.	—
Havas Sándor	I.	II.	Kovács Ferencz	I.	II.
Hazafy Géza	I.	II.	Kovács József	—	II.
Hámory Zoltán	I.	II.	Kovács Manó	I.	—
Hechter Lajos	I.	—	Kováts Elemér	I.	—
Heidlberg Márton	I.	—	Kozma Géza	—	II.
Heletya György	I.	—	Krahl Vilmos	I.	—
Herein Károly	I.	II.	Krausz Ármin	—	II.
Herqui József	I.	—	Krausz Rudolf	I.	II.
Herzfeld Dezső	I.	II.	Kreitzer József	I.	II.
Hodobay Teofil	—	II.	Kruchió Antal	I.	—
Hoffmann Béla	—	II.	Kubányi Emil	I.	II.
Hoffmann Jenő	—	II.	Kuffrik Antal	I.	II.
Hoffmann Károly	I.	II	Kugel Dávid	I.	—
Holbay Ede	I.	—	Kucharszky László	I.	II.
Holló Ferencz	I.	II.	Kunzt Gyula	—	II.
Homolka Rikárd	I.	—	Kupferstein Ignácz	I.	—
Honheiser Ödön	I.	—	Kürtös Károly	—	II.
Horvaczky Jevrem	I.	—	Kvassay Antal	I.	—
Horváth Árpád	I.	II.	Laczy Antal	I.	II.
Horváth Dezső	I.	—	Lapedat János	I.	II.
Horváth László	I.	II.	Laquer Sándor	I.	—
Hoskiczky Antal	—	II.	Lauschmann Emil	I.	II.
Hunkár Andor	I.	—	Lászy József	I.	—
Huszár Hugó	—	II.	Lebovics Márk	I.	—
Janitsek Lajos	I.	—	Lehner Adolf	I.	—
Jankovich Aladár	I.	—	Lehr Hugó	I.	II.
Jassovitz Sámuel	I.	—	Leipnik Géza	—	II.
Jámbory Kálmán	I.	II.	Lévai József	I.	—
Jánosy János	—	II.	Lichtmann Béla	I.	—
Jezerniczky Árpád	I.	II.	Ligeti Imre	I.	II.
Józsa György	—	II.	Lipták Albert	I.	II.
Kabakovits György	I.	II.	Lischkarz Antal	I.	II.
Kalivoda János	I.	—	Lósy Gyula	I.	—
Kapeller János	—	II.	Loysch Károly	I.	II.
Karlovitz József	—	—	Lövi Ödön	I.	II.
Kathona Jenő	—	II.	Löw Vilmos	I.	II.
Kató Károly	I.	—	Lutz Lajos	I.	II.
Katona Jenő	I.	—	Lyachovics Dénes	I.	—
Katona József	I.	—	Makai Károly	—	—

Név	Tanfélév		Név	Tanfélév	
Mara Gábor	—	—	Rasovszky Adolf Alajos	I.	II.
Májer Lajos	—	—	Rásó Jenő	I.	II.
Márkus Károly	—	—	Rehák Ágoston	I.	—
Mártone Béla	—	—	Reiszer János	I.	—
Meister Samu	I.	—	Rényi Jenő	I.	—
Meiszner Miklós	I.	II.	Réthfalvy Jenő	I.	—
Meskó Sándor	—	—	Richter Albert	I.	II.
Meszner Gyula	—	—	Risz András	I.	—
Mierka Ignácz	—	—	Ritter Géza	I.	II.
Minder Ernő	—	II.	Rónai János	—	II.
Minder Frigyes	—	II.	Rosenberg Henrik	I.	—
Mladovics János	—	II.	Rosenberg Zsigmond	I.	—
Moskovits Jakab	—	II.	Rossmeissl Pál	I.	—
Moskovitz Lipót	I.	—	Roth Benjamin	I.	—
Müller Béla	—	—	Salamin Endre	I.	—
Müller Henrik	—	—	Sax Vincze	I.	—
Müller Károly	—	II.	Sárosi Albert	—	II.
Müller Vilmos	I.	II.	Schaff Rezső	I.	—
Münz Adolf	I.	II.	Schaumann Miksa	I.	—
Nagy Gábor	I.	—	Schlanger Miksa	I.	—
Naschinszky József	—	II.	Schlesinger Hugó	I.	II.
Neumann Adolf	I.	II.	Schlothauer Ferencz	I.	II.
Németh István	I.	II.	Schneeweisz Ignácz	—	II.
Német Ödön	—	II.	Schneider Béla	—	II.
Nich Károly	I.	II.	Schneider Miklós	—	II.
Nikolits Kornél	I.	—	Schneider Géza	I.	II.
Nasinszky József	I.	—	Schreyer Hugó	I.	—
Nyáry Lajos	—	II.	Schrikel Károly	—	II.
Nyulászy Géza	—	II.	Schwarz Ödön	I.	II.
Obermayer István	I.	—	Schwarz Salamon	I.	—
B. Dr Országh Elemér	I.	II.	Schwarcmeyer Nándor	—	II.
Pallos László	I.	—	Sellei Emil	I.	—
Panda József	I.	II.	Sipos Géza	I.	II.
Pap Endre	I.	II.	Sissovich Károly	I.	—
Papp Elemér	—	II.	Skrusny János	I.	II.
Papp Endre	—	II.	Softics Nándor	I.	—
Papp József	—	II.	Solarski Gusztáv	I.	II.
Pastinszky István	—	II.	Somogyi János	I.	—
Pasics Géza	—	II.	Speckner Endre	—	II.
Pásztor Béla	I.	—	Spitzer Lipót	I.	—
Pásztor Jenő	—	II.	Spitzer Mihály	—	II.
Peősz Károly	—	II.	Spitzka Emil	—	II.
Berényi József	—	II.	Stankovszky János	I.	—
Perényi Károly báró	—	II.	Stefaits Elek	I.	II.
Pfeffer József	I.	—	Stefaits Gyula	—	II.
Pitying János	—	II.	Steinberg Gyula	—	II.
Pók Dezső	I.	—	Steinfeld Mór	I.	II.
Policzer Ferencz	I.	—	Stephan József	I.	II.
Pollák Rezső	—	II.	Stern Miksa	I.	II.
Posztl Hugó	—	II.	Sterling Antal	—	II.
Preszler Antal	I.	—	Stoffa Béla	—	II.
Prösztel Gyula	I.	II.	Strasser Erich	I.	II.
Radich Árpád	I.	—	Strobl Gyula	I.	II.
Radványi Ede	—	II.	Sukovich Béla	—	II.
Rainer Richard	I.	II.	Swicény Frigyes	I.	—

Név	Tanfélév		Név	Tanfélév	
Szabados Henrik	—	II.	Treuer Jenő	I.	II.
Szabó Adolf	I.	II.	Udvardy Béla	I.	II.
Szabó Ferencz	I.	—	Ungvári Márkus	I.	—
Szabó Ferencz	I.	—	Vadkerty Gyula	I.	II.
Szabó Gyula	I.	—	Vajdafy Lehel	I.	II.
Szabó Simon	—	II.	Vajde Ágoston	I.	II.
Szalay László	I.	—	Varga János	I.	II.
Szalai Tivadar	I.	—	Varga Károly	—	II.
Szappa Ferencz	I.	—	Ványi Béla	I.	II.
Székely Sándor Attila	I.	—	Velits Kálmán	I.	II.
Sz. Szewald Móricz	—	II.	Vezsenyi Dezső	—	II.
Szigethy Lajos	—	II.	Véghely Béla	I.	II.
Szikossy Ferencz	I.	II.	Vikár Elemér	—	II.
N. Szilágyi Dezső	—	II.	Virág József	I.	II.
Szilárd Dávid Dezső	—	II.	Vittko Kornél	I.	—
Szkalos Kornél Gyula	I.	II.	Wachsmann Sándor	I.	—
Szőcs Károly	—	II.	Waltner Jenő	I.	—
Szőllősy Aladár	I.	II.	Weisz Béla	I.	II.
Sztehlo Dezső	I.	II.	Weisz János	I.	—
Takács Tamás	I.	II.	Weisz Lipót	I.	—
Tamás Gergely	I.	II.	Weisz Manó	I.	—
Tarczal Viktor	I.	—	Wenninger Antal	I.	—
Tarkeőy László	I.	—	Wiesner Ignácz	—	II.
Tatay Vilmos	I.	—	Wimmer József	—	II.
Temesváry Lajos	I.	II.	Winter Jenő	I.	II.
Thomas Ernő	I.	II.	Witkowszky Károly	—	II.
Tibor Samu	I.	II.	Wodicska Ferencz	I.	—
Tolnai József	I.	II.	Zaffiry Kálmán	I.	II.
Tomai Béla	I.	II.	Zdeborsky Viktor	I.	II.
Tomsich Karmin	I.	—	Zinser Antal	I.	II.
Török Árpád	I.	—	Zoltán Emil	I.	—
Török Zsigmond	I.	II.	Zsigmond Boldizsár	I.	—
Trajtler Vilmos	I.	II.	Zsille Zsigmond	—	II.

I. ORVOSKARI RENDES HALLGATÓK.

Név	Beiktatás ideje szak		Tanfélév	
	téli	nyári		
Adler Izidor	94	—	I.	II.
Adler Zoltán	95	—	—	II.
Albetz Győző	98	—	I.	—
Alexy Sándor	95	—	I.	II.
Alföldy Béla	96	—	I.	II.
Almási Béla	—	98	I.	II.
Alpár Sándor	94	—	I.	II.
Antal Sándor	97	—	I.	II.
Apaticzky Sándor	95	—	I.	II.
Apáthy Károly	94	—	I.	II.
Appel Jenő	98	—	I.	II.
Arkenberg Béla	94	—	I.	II.
Athanaczkovits Iván	97	—	I.	—
B. Avarfy Elek	98	—	I.	II.
Bagi Gyula	94	—	I.	II.
Bakay Lajos	98	—	I.	II.
Bakofen Ödön	97	—	I.	II.
Bakonyi Elek	98	—	I.	—
Balázs Dezső	95	—	I.	II.
Balogh Pál	97	—	I.	II.
Barakó Gábor	98	—	I.	II.
Bárbucean István	97	—	I.	II.
Barcsay Kálmán	94	—	I.	II.
Barta Andor	97	—	I.	II.
Bauer Arthur	94	—	I.	II.
Bauer Berthold	98	—	I.	II.
Bárándy Oszkár	94	—	I.	II.
Bátori Alfréd	94	—	I.	II.
Beleszlijin István	97	—	I.	II.
Bellak Gyula	97	—	I.	II.
Benárd Ágost	98	—	I.	II.
Bender Béla	97	—	I.	II.
Benedek Elemér	97	—	I.	II.
Benedikt Samu	—	98	I.	—
Benne Jenő	94	—	I.	II.
Berki József	98	—	I.	II.
Berkó Antal	97	—	I.	II.
Bihari Jenő	96	—	I.	II.
Binét Géza	95	—	I.	II.
Biró Géza	98	—	I.	II.
Biró György	97	—	I.	II.
Biró Gyula	97	—	I.	II.
Blasich Mário	96	—	I.	II.
Blaszberger Győző	98	—	I.	II.
Blau Béla	97	—	I.	II.
Blau Miksa	93	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Bleier Vilmos	98	—	I.	II.
Boboczky Ervin	97	—	I.	II.
Bogdanovics Milos	95	—	I.	II.
Boldizsár Zoltán	95	—	I.	II.
Boleman Béla	95	—	I.	II.
Botos Kornél	97	—	I.	II.
Bozóky Béla	97	—	I.	II.
Bozóky Gyula	97	—	I.	II.
Brankovits János	98	—	I.	II.
Braun Gyula	94	—	I.	II.
Breiter Gyula	97	—	I.	II.
Brenner Károly	98	—	I.	II.
Brezovszky Nándor	96	—	I.	II.
Bródi Mór	93	—	I.	II.
Brokes Győző	96	—	I.	II.
Brúgós Gyula	94	—	I.	II.
Brück Béla	97	—	I.	II.
Brüder Albert	97	—	I.	II.
Bucsányi Gyula	95	—	I.	II.
Bucur János	97	—	I.	II.
Budintian Virgil	97	—	I.	II.
Dr. Bugarszky István	97	—	I.	II.
Burián Endre	98	—	I.	II.
Büchler Gyula	95	—	I.	II.
Caesar Gyula	95	—	I.	II.
Chimbir Pál	96	—	I.	II.
Csák Béla	98	—	I.	II.
Csengeri Kálmán	95	—	I.	II.
Csermák Jenő	94	—	I	II.
Csorba Elemér	94	—	I.	II.
Csurgó Jenő	94	—	I	II
Czabalay Béla	94	—	I.	II.
Dalmady Zoltán	97	—	I.	II
Davidovics Izidor	97	—	I.	II.
Demeczky Ödön	97	—	I.	II.
Derencsay Rezső	96	—	I.	II.
Derera Henrik	94	—	I.	—
Deutsch Hugó	95	—	I.	II.
Deutsch Izidor	96	—	I.	II.
Deutsch József	97	—	I.	II.
Deutsch Miksa	95	—	I.	II.
Deutsch Miksa	92	—	I.	—
Dérer Imre	95	—	I.	II.
Dietzl Ferencz	95	—	I.	II.
Dobosi Márton	98	—	I.	II.
Doby Géza	98	—	I.	II.
Domokos Lajos	96	—	I.	II
Domonkos Géza	97	—	I.	II.
Dub Lajos	95	—	I.	—
Dudutz Gerő	94	—	I.	II
Dula Igor	98	—	I.	—
Dvoracsek Antal	98	—	I	II
Ehrlich Alajos	94	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Eichel Manó	98	—	I.	II.
Ekkert László	98	—	I.	II.
Elfer Aladár	95	—	I	II.
Engel Károly	97	—	I.	II.
Entz Béla	95	—	I.	II.
Eötvös Dezső	94	—	I.	II.
Erdélyi J. Jenő	97	—	I.	II.
Erdős Adolf	96	—	I.	II.
Erkel Lajos	98	—	I.	II.
Erőss Béla	98	—	I.	II.
Falk Rikárd	98	—	I.	—
Falvay Jenő	97	—	I.	II.
Farkas Ignácz	94	—	I.	II.
Fábián Béla	94	—	I.	II.
Fái Nándor	94	—	I.	II.
Fáykiss Ferencz	96	—	I.	II.
Fényes Lajos	93	—	—	II.
Finger Vilmos	—	97	I.	II.
Fischer Ágoston	94	—	I.	II.
Fischer Ernő	95	—	I.	II.
Fischer Imre	96	—	I.	II.
Flamm Sándor	96	—	I.	II.
Fleischer János Lajos	97	—	I.	II.
Fleischmann Lajos	94	—	I.	II.
Fleischmann László	97	—	I.	II.
Flesch Herman	97	—	I.	II.
Fodor Kálmán	98	—	I.	II.
Fodor Károly	97	—	I.	II.
Fodor Leó	97	—	I.	II.
Fodor Ödön	94	—	I.	II.
Fodor Rezső	97	—	—	II.
Földes Mór	94	—	I.	II.
Földl Ottó	95	—	I.	II.
Frankl Oszkár	90	—	—	II.
Freiberger Lajos	97	—	I.	II.
Freimann Zsigmond	97	—	I.	II.
Friedmann Géza	94	—	I	II.
Friedmann Márk	96	—	I.	II.
Frim Arthur	96	—	I	II
Frisch Adolf	97	—	I.	—
Fülöp Ferencz	95	—	I.	II.
Gajzágo Tibor	98	—	I.	II.
Gallatsik Sándor	98	—	I.	II
Garai Dezső	96	—	I.	II.
Gazdig József	96	—	I.	II.
Gállégó Ede	94	—	I.	II.
Gelber Józsua	96	—	I.	II.
Genersich Margit	97	—	I.	II.
Gerber Hugó	98	—	I.	II.
Gerő Oszkár	98	—	I.	—
Gescheit József	96	—	I.	II.
Géber János	98	—	I.	II.
Glaser Manó	95	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Glatter Béla	95	—	I.	II.
Gludovátz Károly	96	—	I.	II.
Goitein Salamon	96	—	I.	II.
Goldberger Anna	98	—	I.	II.
Goldberger Samu	97	—	I.	II.
Goldhammer Zoltán	94	—	I.	II.
Goldmann Lipót	93	—	I.	—
Gonda Sámuel	95	—	I.	II.
Goszleth Géza	94	—	I.	II.
Góth Lajos	94	—	I.	II.
Gottsegen Ilona	97	—	I.	II.
Grész Kálmán	97	—	I.	II.
Groó Béla	93	—	I.	II.
Grosch Károly	98	—	I.	II.
Gross Sándor	98	—	I.	II.
Grósz János	98	—	I.	II.
Grósz Pál	98	—	I.	II.
Grünblatt Ármin	94	—	I.	II.
Grünhuth Elemér	98	—	I.	II.
Gucsa György	—	98	I.	II.
Gulden Róbert	96	—	I.	II.
Gusbeth Siegfried	97	—	I.	—
Guttmann Dávid	95	—	I.	II.
Guttmann Vilmos	94	—	I.	II.
Günsz Mór	97	—	I.	II.
Hager Péter	94	—	I.	II.
Hajnal Dezső	—	98	I.	II.
Hajnal József	98	—	I.	II.
Hajós Jakab	96	—	I.	II.
Halász Aladár	97	—	I.	II.
Halász Lajos	98	—	I.	II.
Halász Zoltán	98	—	I.	II.
Hammer Dezső	96	—	I.	II.
Hankó Vilmos	98	—	I.	II.
Hartmann Lajos	96	—	I.	II.
Hartstein Miklós	98	—	I.	II.
Hasza Károly	98	—	I.	II.
Hazai Samu	96	—	I.	II.
Haberfeld Ignácz Emil	97	—	I.	II.
Háhn Dezső	97	—	I.	II.
Háromy Ferencz	97	—	I.	II.
Hecht József	95	—	I.	II.
Heinermann Alajos	98	—	I.	II.
Heinrich Béla	96	—	I.	II.
Hercz Lipót	94	—	I.	II.
Herman Emil	97	—	I.	II.
Herzog Ferencz	97	—	I.	II.
Herzog Jakab	95	—	I.	II.
Hirschl Győző	94	—	I.	II.
Hirschler Miksa	97	—	I.	II.
Hlatky Tivadar	97	—	I.	II.
Hochmeister Viktor	98	—	I	II.
Hoff Mór	96	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Hoffenreich Sándor	94	—	I.	II.
Hoffmann Ármin	97	—	—	II.
Hoffmann László	98	—	I.	II.
Holländer Hugó	95	—	I.	II.
Hollós Gábor	97	—	I.	II.
Hollós József	—	—	I.	II.
Hollósy Árpád	95	—	I.	II.
Holzmüller Lipót	97	—	I.	II.
Homicskó Vladimir	98	—	I.	II.
Homolka Béla	98	—	I.	II.
Horvatszki Pál	97	—	I.	II.
Horváth Béla	96	—	I.	II.
Horváth Géza	98	—	I.	II.
Hritz Arthur	98	—	I.	II.
Hutiray Andor	94	—	I.	II.
Hutiray L. József	95	—	I.	II.
Iberer János	94	—	I.	II.
Illési Aladár	98	—	I.	II.
Ittzés Zsigmond	95	—	I.	II.
Iván Árpád	98	—	I.	II.
Jancsár Mihály	98	—	I.	II.
Jandó Rezső	96	—	I.	II.
Janny Géza	97	—	I.	II.
Janovich Gyula	94	—	I.	II.
Jánosi Boldizsár	95	—	I.	II.
Joób Aladár	93	—	I.	—
Junger Ede	94	—	I.	II.
Kaiser József	97	—	I.	II.
Kalos Ignácz	98	—	I.	II.
Kanitz Henrik	97	—	I.	II.
Karácson Mihály	98	—	I.	II.
Kardos Izidor	96	—	I.	II.
K. Karlovszky Geyza	96	—	I.	II.
Kaszper Károly	96	—	—	II.
Kaszter Ödön	98	—	I.	II.
Katona Gábor	96	—	I.	II.
Katona Zoltán	95	—	—	II.
Kádár Andor	93	—	I.	II.
Kálmán Jenő	94	—	I.	II.
Kármán Ferencz	98	—	I.	—
Kämpfer Ármin	97	—	I.	II.
Keller Kálmán	98	—	I.	II.
Keller Miklós	—	—	I.	II.
Kende Artur	—	98	I.	II.
Kenéz Kálmán	98	—	I.	II.
Kentzler Gyula	97	—	I.	II.
Keresztes Árpád	—	94	I.	II.
Kern Frigyes	94	—	I.	II.
Kerntler Jenő	94	—	I.	II.
Keszler Izidor	96	—	I.	II.
Királyfi Géza	98	—	I.	II.
Kircz Zoltán	96	—	I.	II.
Kis Vilmos	94	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Kiss Endre	94	—	—	II.
Kiss Zoltán	94	—	I.	II.
Klein Izsák	96	—	I.	II.
Klein Jenő	94	—	I.	II.
Klein Mór	91	—	I.	II.
Klein Sándor	98	—	I.	II.
Klein Simon	95	—	I.	II.
Klekner Ernő	94	—	I.	II.
Knuth Paula	98	—	I.	II.
Kohn Ármin	94	—	I.	II.
Kohn Guido	98	—	I.	II.
Kohn Izidor	98	—	I.	—
Kohn Izidor	97	—	I.	II.
Kohn Oszkár	93	—	I.	II.
Kohn Szigfrid János	97	—	I.	II.
Kolczonay István	94	—	I.	II.
Kollarits Béla	95	—	I.	II.
Komlós Soma	95	—	I.	—
Komlós Zoltán	—	—	—	II.
Komlósi Béla	96	—	I.	II.
Kondor Emil	97	—	I.	II.
Konrád Jenő	95	—	I.	II.
Kormos Viktor	95	—	I.	II.
Kornfeld Antal	94	—	I.	II.
Kornhauser Dezső	94	—	I.	II.
Koronczay József	98	—	I.	II.
Kovács Bertalan	98	—	I.	II.
Kovács Ernő	94	—	I.	II
Kováts Lajos	95	—	I.	II.
Kovács László	94	—	I.	II.
Kovácsics Sándor	97	—	I.	II.
Kozma János	94	—	I.	II.
Kozmutza Béla	94	—	I.	II.
Königsberger Leó	96	—	I.	II.
Kőrösy Kornél	98	—	I.	II.
Körpel Géza	95	—	I.	II.
Körpel Sándor	95	—	I.	II.
Kratochvil Ferencz	97	—	I.	II.
Krausz Jenő	98	—	I.	II.
Krausz Richard	98	—	I.	II.
Kreiner Henrik	94	—	I.	—
Krenner György	98	—	I.	II.
Kudar Jenő	98	—	I.	II.
Kuffler Miksa	97	—	I.	—
Kugel Mór	95	—	I.	II.
Kund Vilmos	97	—	I.	II
Kurtucz Valéria	97	—	I.	II.
Kurzbacher Sándor	95	—	I.	II.
Kürti Arthur	97	—	I.	II.
Lacheta Brunó	96	—	I.	II.
Ladányi Ármin	97	—	I.	II.
Ladányi József	97	—	I.	II.
Landesmann Dávid	95	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Lassányi Aladár	96	—	I	II.
Laub Izidor	97	—	I	II.
Lax Ernő	96	—	I	II.
Láng Péter	—	—	I	II.
Lányi Tivadar	98	—	I	—
László Ede	94	—	I	II.
László Sámuel	95	—	I.	II.
Lefkovits Salamon	95	—	I	II.
Lehoczky Ernő	94	—	I	II.
Lehr József	96	—	I	II.
Lendvai Vilmos	96	—	I	II.
Lévai Salamon	95	—	I	II
Lichtenberg Sándor	97	—	I	II.
Lichtenberger Béla	98	—	I.	II.
Lichtmann Viktor	95	—	I.	II
Linberger Albert	94	—	I.	—
Lipeczky András	95	—	I.	II.
Liszer Jenő	96	—	I.	II.
Linba Dénes	97	—	I.	II.
Lobmayer Géza	98	—	I.	II.
Lobstein Leó	97	—	I.	II.
Löwenbein Ignácz	96	—	I.	II.
Löwensohn Béla	99	—	—	II.
Löwinger Gyula	96	—	I.	II.
Löwy Emil	94	—	I.	II.
Lövy Oszkár	94	—	I.	II.
Löwy Samu	97	—	I.	II.
Lustig Zsigmond	95	—	I.	II
Lusztig Sándor	96	—	I.	II.
Lutter Károly	95	—	I.	II.
Luxemburger György	97	—	I	II.
Lükő Géza	95	—	I.	II.
Major Ágoston	98	—	I.	II.
Majzler Salamon	95	—	I.	II.
Maláty Lázár	98	—	I.	II.
Mandel Ignácz	95	—	I.	II.
Mandl Bódog	95	—	I.	II.
Manger Dezső	96	—	I.	II.
Mann Ábrahám	98	—	I.	II.
Mannheim Zsigmond	96	—	I.	II.
Markbreiter Irén	98	—	I.	II.
Markovics Lázár	92	—	I.	II.
Marsovszky Pál	96	—	I.	II.
Mategowsky Gyula	97	—	I.	II.
Matolcsy Miklós dr.	97	—	I.	II.
Mayer Ernő	95	—	I.	II.
Mayer Hugó	98	—	I.	—
Máchánszky László	98	—	I.	II.
Márkus Jenő	93	—	I.	II.
Medveczky Géza	98	—	I.	II.
Mezey Jenő	—	96	I.	II.
Mérey Béla	97	—	I.	I.
Mészáros Béla	97	—	I.	II

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Mészáros Béla	94	—	I.	II.
Mihálkovics Elemér	97	—	I.	II.
Mikecz Miklós	94	—	I.	II.
Mikulecz János	94	—	I.	II.
Miskolczi Leó	92	—	—	II.
Mixich Emil	98	—	I.	II.
Moisil Vazul	96	—	I.	II.
Morariu Péter	97	—	I.	II.
Morelli Gusztáv	97	—	I.	II.
Müller Adolf	98	—	I.	II.
Müller Károly	98	—	I.	II.
Müller Samu	99	—	—	II.
Müller Vilmos	95	—	I.	II.
Myndszenty Rudolf	98	—	I.	II.
Nagy János	97	—	I.	II.
Nagy Lajos	97	—	I.	II.
Nagy László	97	—	I.	II.
Nagy Pál	95	—	I	II.
Nasch Samu	96	—	I.	II.
Naschitz Gyula	97	—	I.	II.
Natonek Jakab	96	—	I.	II.
Navratil Dezső	96	—	I.	II.
Nádai Samu	94	—	I.	II.
Nádasy István	97	—	I.	II.
Nedello Corjolán	99	—	—	II.
Nemoian Virgil	94	—	I.	II.
Neu Nándor	97	—	I.	II.
Neumann Arnold	95	—	I.	II.
Neumann Henrik	98	—	I.	II.
Neumann Honfi	93	—	I.	—
Neumann Lipót	95	—	I.	II.
Neumann Miksa	88	—	I.	II
Neumann Samu	96	—	I.	II.
Neumann Sándor	97	—	I.	II.
Német Lajos	98	—	I.	II.
Németh Lajos	97	—	I.	II.
Nindl Géza	98	—	I.	II.
Noszlopy Gyula	94	—	I.	II.
Obál Ferencz	96	—	I.	II.
Obhlidal Antal	98	—	I.	II
Oláh Andor	98	—	I.	II.
Oppenheimer Zsigmond	96	—	I.	II.
Ordódy Zsigmond	98	—	I.	II.
Orsós Ferencz	98	—	I	II
Országh Lajos	96	—	I.	II
Ott Gusztáv	95	—	I.	II.
Pacurariu Simon	92	—	I.	II.
Pafucan Mihály	96	—	I.	II.
Paizs Gusztáv	97	—	I.	II.
Paleta Győző	95	—	I.	II.
Pap Dezső	—	—	I.	II.
Pap Izidor	97	—	—	II.
Papp Géza	95	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Parasin József	97	—	I.	II.
Pataky Zoltán	95	—	I.	II.
Paunz Sándor	95	—	I.	II.
Pazár László	96	—	I.	II.
Pálfi Sándor	97	—	I.	II.
Peczarszky Milutin	98	—	I.	II.
Petrovics Milán	97	—	I.	II.
Péteri Ignácz	95	—	I.	II.
Pétzy Popovits Uros	98	—	I.	II.
Pfeifer István	98	—	I	II.
Piller Ernő	91	—	I.	II.
Plesch János	95	—	I.	II.
Plósz Sándor	96	—	I.	II.
Pohl Jenő	98	—	I.	II.
Polacco A. Brunó	95	—	I.	II.
Polgár Elemér	94	—	I.	II.
Policzer Zoltán	98	—	I.	II.
Politzer Lipót	98	—	I.	II.
Politzer Simon	96	—	I.	II.
Pollák Ignácz	97	—	I.	II.
Popovics Elek	94	—	I.	II.
Porteleky Sándor	98	—	I.	II.
Pozder Antal	96	—	I.	II.
Prasszer Tivadar	94	—	I.	II.
Preiss Mór	95	—	I.	II.
Preisz Károly	97	—	I.	II.
Princz Antal	94	—	I.	II.
Prokesch Viktor	97	—	I.	II.
Purman Jenő	94	—	I.	II.
Putz Zsigmond	94	—	I.	II.
Radó Mór	—	—	I.	II.
Rácz Miksa	94	—	I.	II.
Rehlinger János	98	—	I.	II.
Reich Mátyás	96	—	I.	—
Reinhardt Péter	96	—	I.	II.
Reiniger Herman	96	—	I.	II.
Reismann László	97	—	I.	II.
Remenár Elek	93	—	I.	II.
Rennich János	94	—	I.	II.
Rerrich Ferencz	—	96	I.	II.
Resofszky Emil	97	—	I.	II.
Reuter Camillo	95	—	I.	II.
Rényi Jenő	—	—	I.	II.
Riemer Károly	—	98	I.	II.
Riesz József	98	—	I.	II.
Rigler András	97	—	I.	II.
Rittersporn Miklós	94	—	I.	II.
Rochel Aurél Béla	—	97	I.	II.
Rosenbaum Pál	94	—	I.	II.
Rosenbaum Sándor	95	—	I.	II.
Rosenfeld Ede	99	—	—	II.
Rosenthal Johanna	98	—	I.	II.
Rozner Móricz	97	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
M. Roth Ferencz	93	—	I.	II.
Roth Kálmán	93	—	I	II.
Rotter Henrik	—	95	I.	II.
Rudnay Imre	94	—	I.	II.
Rudneanu Román	95	—	I	II.
Salamon Henrik	95	—	I	II.
Sánta Péter	97	—	I.	II.
Sárosy László	97	—	I.	II.
Scharl Márton Pál	—	98	I.	II.
Schatz Róbert	94	—	I.	II.
Schichtanz Ignácz	94	—	I.	II.
Schick Károly	99	—	—	II.
Schidlauer Ödön	98	—	I.	II.
Schiller József	99	—	—	II.
Sihiller Vilmos	98	—	I.	II.
Schleifer Mátyás	96	—	I.	II.
Schlesinger Frigyes	97	—	I.	II.
Schmidl Manó	96	—	I.	II.
Schmidlechner Károly dr.	98	—	I.	II.
Schossberger Sándor	98	—	I.	II.
Schöller Károly	95	—	I.	II.
Schönberg Henrik	93	—	I.	II.
Schrank Ferencz	97	—	I.	II.
Schreiber Jakab	98	—	I.	II.
Schreiber Vilmos	94	—	I.	II.
Schulek Alfréd	—	97	I.	II.
Schürger János	97	—	I	II.
Schütz Aladár	94	—	I.	II.
Schvarcz Ábrahám	96	—	I.	II.
Schvartz Bertalan	96	—	I.	II.
Schwartz Illés	98	—	I.	II.
Schwarcz Mór	97	—	I.	II.
Schwarz Sámuel	96	—	I.	II.
Schwarcz Tivadar	96	—	I.	II.
Babarczi Schwartzer Ottó	98	—	I.	II.
Schweiger Lipót	94	—	I.	II.
Schweiger Zsigmond	95	—	I.	II.
Seligmann Emil	97	—	I.	II.
Seligmann Hugó	94	—	I.	II.
Sényi Artur	98	—	I.	—
Siller Károly	98	—	I.	II.
Simkó Ferencz	96	—	I.	II.
Simon Ernő	97	—	I.	II.
Singer Gusztáv	95	—	I.	II.
Skoff Tivadar	98	—	I.	II.
Spargnapane Teofil	—	95	I.	II.
Spierer Dávid	94	—	I.	II.
Sputz Gyula	97	—	I.	—
Stauber Andor	95	—	I.	II.
Stauber Hugó	94	—	I.	II.
Stefanovits Milivoi	94	—	I.	II.
Stein Lipót	96	—	I.	II.
Stein Oszkár	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Steinauer János	95	—	I.	II.
Steinberger Sarolta	96	—	I.	II.
Steiner Fülöp	95	—	I.	II.
Steiner Pál	97	—	I.	II.
Steiner Sándor	94	—	I.	II.
Steiner Sándor	94	—	I.	II.
Sterk Gusztáv	97	—	I.	II.
Stettner Ödön	94	—	I.	II.
Stiegler Gusztáv	97	—	I.	—
Stiller Jenő	97	—	I.	II.
Strausz Andor	96	—	I.	II.
Strausz Zsigmond	94	—	I.	II.
Strehlinger Ferdinánd	95	—	I.	II.
Strelinger Lipót	95	—	I.	II.
Strélinger Viktor	94	—	I.	II.
Stühmer Frigyes	98	—	I.	II.
Szakách János	95	—	I.	II.
Szalay Elemér	98	—	I.	II.
Szaszovszky László	97	—	I.	II.
Szauer Béla	95	—	I.	II.
Szavu Marcele	94	—	I.	II.
Száhlender Lajos	98	—	I.	II.
Szántó Sándor	98	—	I.	II.
Szász Béla	98	—	I.	II.
Szász Géza	95	—	I.	II.
Szende Emil	—	—	I.	II.
Szendef Ida	97	—	I.	II.
Szenti János	97	—	I.	II.
Székely Ernő	98	—	I.	II.
Székely Oszkár	97	—	I.	—
Szél Imre	95	—	I.	II.
Szigethy József	97	—	I.	II.
Szigeti Gyula	98	—	I.	II.
Sz. Szilassy Caesar	98	—	I.	II.
Szilágyi József	94	—	I.	II.
Szilberreisz István	97	—	—	II.
Szili Aurél	98	—	I.	II.
Szili Jenő	96	—	I.	II.
Szili Pál	96	—	I.	II.
Szinnyei József	98	—	I.	II.
Szirmay Kálmán	98	—	I.	II.
Szojka Béla	98	—	I.	—
Szőke Gyula	94	—	I.	II.
Szőnyi Dezső	94	—	I.	II.
Szőrfy Sándor	95	—	I.	II.
Szvinyarev Milán	98	—	I.	II.
Tallatschek Ferencz	96	—	I.	—
Tanco Valér	94	—	I.	II.
Tarján József	97	—	I.	—
Tempel Ferencz	94	—	I.	II.
Telegdi Nándor	99	—	—	II.
Tengg Ferencz	98	—	I.	II.
Tessányi Dezső	96	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Thein János	98	—	I.	II.
Tiber Richárd	94	—	I.	II.
Tisma István	96	—	I.	—
Tombor Valér	98	—	I.	II.
Torday Béla	94	—	I.	II.
Toronykőy Dániel	95	—	I.	II.
Tóth Gedeon	97	—	I.	II.
S. Tóth Gedeon	98	—	I.	II.
Tóth Gyula	95	—	I.	II.
K. Tóth Jenő	95	—	I.	II.
Tóth Árvai Márk	98	—	I.	II.
Tóth Ödön	93	—	I.	—
Török Béla	98	—	I.	II.
Török Ervin	94	—	I.	II.
Török Lajos	95	—	I.	II.
Trankovits Sándor	96	—	I.	II.
Trattner Dezső	95	—	I.	II.
Tunner Nándor	98	—	I.	II.
Türk Ödön	98	—	I.	II.
Uhrmann Henrik	94	—	I.	—
Ujfalussy Géza	98	—	I.	II.
Újvárossy Sándor	96	—	I.	II.
Unger János	96	—	I.	II.
Unterberg Hugó	94	—	I.	II.
Unterberg Jenő	94	—	I.	II.
Urbanovich Gusztáv	96	—	I.	II.
Uvalics Boriszláv	98	—	I.	II.
Varga Antal	97	—	I.	II.
Varga Sándor	94	—	I.	II.
Vass Albert	98	—	I.	II.
Vaszary Nándor	—	96	I.	II.
Várady László	96	—	I.	II.
Várkonyi Jenő	95	—	I.	II.
Veress Andor	96	—	I.	II.
Veress Pál	95	—	I.	II.
Vidakovich Kamill	98	—	I.	—
Vilt Vilmos	94	—	I.	II.
Viltsek Vilmos	98	—	I.	II.
Vincze Jenő	94	—	I.	II.
Vitéz Lajos	98	—	I.	II.
Vollmeiter János	95	—	I.	II.
Walleshausen Gyula	97	—	I.	II.
Wallner Emil	97	—	I.	II.
Wassermann Simon	98	—	I.	II.
Weiner Sándor	95	—	I.	II.
Weisz Adolf	97	—	I.	II.
Weisz Ernő	—	—	I.	II.
Weisz Ernő	98	—	I.	II.
Weisz Hermann	93	—	I.	—
Weisz Rudolf	95	—	I.	II.
Weisz Sándor	96	—	I.	II.
Weisz Zsigmond	97	—	I.	II.
Weitzenfeld Nándor	96	—	I.	II.

Név	Beiratás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Weltner Sándor	94	—	I.	II.
Wender Jaques Lipót	—	96	—	II.
Werner Miksa	96	—	I.	II.
Wertheimer Oszkár	94	—	I.	II.
Wessely Walter	94	—	I.	II.
Wickert Henrik	96	—	I.	II.
Wiesinger Frigyes	95	—	I.	II.
Wilcsek János	95	—	I.	II.
Winter Jakab	95	—	I.	II.
Wittmann Béla	94	—	I.	II.
Zahler Emil	98	—	I.	II.
Zamurovics Tima	95	—	I.	II.
Zavisits Milos	99	—	—	II.
Záboji Béla	96	—	I.	II.
Záthureczky János	98	—	I.	II.
Zeh Károly	98	—	I.	II.
Zeichner H. Jakab	95	—	I.	II.
Ziegler József	94	—	I.	II.
Ziffer Hugó	95	—	I.	—
Zilahy Jenő	98	—	I.	II.
Rendkívüli hallgatók.				
Dr. Daschinszky Miksa	—	—	—	II.
Fischer Albert	—	—	I.	II.
Fleischmann Mór	—	—	I.	—
Grosch Ruggers	—	—	I.	—
Hoffmann Samu	—	—	I.	II.
Kaczián Sándor	—	—	—	II
Landsmann Bertalan	—	—	I.	—
Lenkey Zsigmond	—	—	I.	—
Leopold Béla	—	—	I.	II.
Lichner Sámuel	—	—	I.	—
Morarin Péter	—	—	I.	—
Wellmann Oszkár	—	—	—	II.

IV. BÖLCSÉSZET-TUDOMÁNYKARI HALLGATÓK.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Absalon Vilmos	97	—	I.	II.
Adameszk Jusztin	—	96	I.	II.
Adamis Gusztáv	96	—	I.	II.
Adorján Lajos	—	98	I.	II.
Agárdy Lajos	95	—	I.	—
Alapi Győző	98	—	I.	—
Albert Ferencz	99	—	—	II.
Albrecht Géza	98	—	I.	—
Algőver Andor	97	—	I.	II.
Alkalay Salamon	96	—	I.	II.
Alliquander Lajos	98	—	I.	II.
Altmann Jakab	97	—	I.	II.
Andor Károly	98	—	I.	II.
Antal Márkus	98	—	I.	II.
Ágner Lajos	97	—	I.	—
Bagaméry Károly	99	—	—	II.
Bagossy Bertalan	97	—	I.	II.
Bakó Ádám	98	—	I.	II.
Bakonyi Lajos	98	—	I.	II.
Bakos Lajos	98	—	I.	II.
Bal Jeromos	—	—	I.	II.
Balázs Lajos	98	—	I.	II.
Balogh Dezső	96	—	I.	II.
Balogh Dezső	97	—	I.	II.
Balthes Gyula	98	—	I.	—
Barbul Jenő	97	—	I.	II.
Barna János	98	—	I.	II.
Baros Gyula	94	—	I.	—
Baros István	98	—	I.	II.
Bartek Lajos	97	—	I.	II.
Bartha György	96	—	I.	II.
Bartos Kálmán	98	—	I.	II.
Bauer-Vogel Gyula	99	—	I.	II
Bauer Mátyás	—	—	I.	—
Báthory Andor	98	—	I.	—
Baumgarten Ferencz	98	—	I.	II
Baumgarten Siegfried	98	—	I.	II.
Bayer István	98	—	I.	II.
Bayer Róbert	95	—	I.	II.
Bálint Ernő	97	—	I.	II.
Bándy József Boldizsár	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Bász Miksa	97	—	I.	II.
Beck Károly	—	98	I.	II.
Bede László	97	—	I.	II.
Beluleszkó Sándor	98	—	I.	II.
Benczúr Gyula	98	—	I.	II.
Bender Ottó	98	—	I.	II.
Beniczky Ödön	97	—	I.	II.
Benjamin Gyula	98	—	I.	II.
Benkő István	97	—	I.	II.
Berger Húgó	98	—	I.	—
Berger József	97	—	I.	II.
Berkes Izidor	97	—	I.	II.
Bertalan Ernő	97	—	I.	II.
Berzeviczy Gizella	99	—	—	II.
Besskó Jenő	95	—	I.	II.
Bessenyei Lajos	97	—	I.	II.
Birkás Géza	97	—	I.	II.
Biscontini Tibold	95	—	I.	II.
Blaho Ede	96	—	I.	II.
Blumgrund Naftali	98	—	I.	II.
Bobory Zoltán	98	—	I.	II.
Boda Miklós	98	—	I.	II.
Bodrosi Lajos	96	—	I.	II.
Bogdán Lajos	98	—	I.	II.
Bogdány Ferencz	—	97	I.	II.
Bognár Gyula	98	—	I.	—
Bokor Ármin	97	—	I.	II.
Borcia János	98	—	I.	II.
Borosnyay Károly	97	—	I.	II.
Botár Imre	98	—	I.	II.
Both Antal	97	—	I.	II.
Bödy István	98	—	I.	II.
Bölcs Nándor	97	—	I.	II.
Börzsöny Ármin	—	97	I.	II.
Brascsajkó Gyula	98	—	I.	—
Brassován Uros	98	—	I.	II.
Bratu Aurél	98	—	I.	II.
Braun Róbert	96	—	I.	—
Breznyik János	95	—	I.	II.
Brösztel Gyula	99	—	—	II.
Bruck Ferencz	95	—	I	II.
Bruckner Győző	96	—	I.	II.
Bruoth János	98	—	I.	II.
Büchler Pál	95	—	I.	II.
Chugyik Pál	97	—	I.	—
Ciura Sándor	98	—	I.	—
Csányi András	98	—	I.	II.
Császár Ernő	98	—	I.	II.
Császár Mihály	98	—	I.	II.
Csellár Arnold	98	—	I.	II.
Cserney József	98	—	I.	II.
Cséplő József	97	—	I.	II.
Csibertics Imre	—	—	—	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Csiucsák László	98	—	I.	II.
Csizmadia Ferencz	96	—	I.	II.
Csizmadia Pál	94	—	I.	—
Csorna Dezső dr.	98	—	I.	II.
Csuka Ferencz	99	—	—	II.
Csüpei Tivadar	99	—	—	II.
Csűrös Ferencz	95	—	I.	II.
Curtucz Hermina	99	—	—	II.
Czakó Ferencz	98	—	I.	II.
Czeizel Ignácz	97	—	I	II.
Cziky Vilmos	96	—	I	—
Danka István	96	—	I.	II.
Dapsy Vilmos László	96	—	I.	II.
Darkó Jenő	98	—	I.	II.
Decsy Dezső	98	—	I.	II.
Demeter Bertalan	98	—	I.	II.
Deutsch Jakab	95	—	I.	II.
Deutsch Lajos	97	—	I.	II.
Deutsch Vilmos Mór	98	—	I.	II.
Dékán Sámuel	—	98	I.	II.
Dékány János	98	—	I.	II.
Dénes Ferencz	94	—	I.	—
Dér Sándor	98	—	I.	II.
Dianiska Albert	97	—	I.	II.
Dingfelder Antal E.	96	—	I.	II.
Divéky Adorján	98	—	I.	II.
Dobruczky János	96	—	I.	II.
Domanovszky Sándor	95	—	I.	II.
Dostál Károly	95	—	I.	II.
Döme Bálint	98	—	I.	II.
Dörner István	98	—	I.	II.
Dörnyei Károly	97	—	I.	II.
Draaser Frigyes	98	—	I.	II.
Drebitka Ferencz	97	—	I.	II.
Duben Sándor	96	—	I.	—
Dudinszky Kornél	96	—	I.	II.
Dudinszky Sándor	96	—	I.	—
Dvortsák Győző	—	98	I.	II.
Edelstein Bertalan	96	—	I.	II.
Ehrenfeld Salamon	—	98	I.	II.
Eismann Mór	98	—	I.	II.
Enescu József	97	—	I.	II.
Engel Oszkár	98	—	I.	II.
Engelhardt József	98	—	I.	II.
Engländer Áron	97	—	I.	II.
Engländer Lajos	96	—	I.	II.
Erdélyi Gyula	94	—	I.	II.
Erdélyi Gyula	97	—	I.	—
Erdélyi László	98	—	I.	II.
Erdős Lajos	96	—	I.	II.
Erdős Tivadar	96	—	I.	II.
Erdőssy Vilmos	99	—	—	II.
Ermann Ferencz	96	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Egermann Árpád	98	—	I.	II.
Fail Jagelló	96	—	I.	II.
Faller József	98	—	I.	II.
Falusy Béla	97	—	I.	II.
Faragó Vilmos	—	99	—	II.
Farkasfalvi Kornél	98	—	I.	II.
Fazakas Gáspár	98	—	I.	II.
Fáy Ignácz	98	—	I.	II.
Fehér Flórián	98	—	I.	II.
Fehér Géza	94	—	I.	II.
Fehér Gyula	98	—	I.	—
Fehér Jenő	97	—	I.	II.
Fekete Jenő	98	—	I.	II.
Fischer Arthur	—	96	I.	II.
Fischer Izidor	97	—	I.	II.
Fischer Manó	97	—	I.	II.
Fleischer Béla	96	—	I.	—
Fohn Izidor	98	—	I.	II.
Föglein Antal	95	—	I.	II.
Földes Gábor	—	97	I.	II.
Földessy Gyula	96	—	I.	II.
Förster Jenő	98	—	I.	II.
Frank Ferencz	—	97	I.	II.
Frank József	98	—	I.	—
Franke Ágost	99	—	—	II.
Freész Endre	97	—	I.	II.
Freitag János	97	—	I.	II.
Frenyó Győző	98	—	I.	II.
Frenyó Sándor	98	—	I.	II.
Frey Ferencz	99	—	—	II.
Fried Gyula	97	—	I.	II.
Friedbauer Manó	98	—	I.	II.
Friedländer József	97	—	I.	II.
Friedmann Bernát	97	—	I.	II.
Friedmann Gyula	97	—	I.	II.
Fridrich András	98	—	I.	II.
Friedreich Endre	96	—	I.	II.
Friedreich István	—	98	I.	II.
Fröhlich Károly	97	—	I.	II.
Fuderer József	97	—	I.	II.
Fuhrmann László	97	—	I	II.
Fülöp Sándor	96	—	I.	II.
Füry Lajos	98	—	I.	II.
Gaál Ferencz	99	—	—	II.
Gaál Tivadar	97	—	I.	II.
Galambos Kálmán	98	—	I.	II.
Galló Paula	98	—	I.	II.
Gallovich Jenő	—	97	I.	—
Gazdag Béla	97	—	I.	II.
Gedeon Alajos	95	—	I.	II.
Gelletich Vincze	97	—	I.	II.
Gencsy István	96	—	I.	II.
Gerő János	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Gébell József	98	—	I.	II.
Génovszky Béla	99	—	—	II.
Glancz Vilmos	94	—	I.	—
Glósz Ernő	95	—	I.	—
Glöckner Károly	98	96	I.	II.
Glücklich Vilma	—	—	I.	II.
Gockler György	97	—	I.	II.
Goldberger Izidor	98	—	I.	II.
Goldberger Salamon	97	—	I.	II.
Goldenberg Simon	95	—	I.	II.
Gombai Gilbert Károly	95	—	I.	II.
Gombócz Zoltán	95	—	I.	II.
Gomperz Fülöp	—	97	I.	II.
Gondos Eszter	98	—	I.	II.
Gorka Sándor	96	—	I.	II.
Gosztonyi János	95	—	I.	II.
Göbl Alajos	98	—	I.	II.
Gönczi István Ede	98	—	I.	II.
Göndör Aladár	98	—	I.	II.
Greck Lajos	97	—	I.	II.
Greiner Károly M.	95	—	I.	II.
Greisinger Gusztáv	98	—	I.	II.
Grofcsik Gyula	—	98	I.	II.
Gróman Lajos	99	—	—	II.
Grosz Andor	96	—	I.	—
Groszmann Antal	97	—	I.	II.
Gröger Rezső	95	—	I.	II.
Grün Adolf	95	—	I.	II.
Gulyás Ferencz	97	—	I.	II.
Gulyás János	97	—	I.	II.
Gulyás Mihály	98	—	I.	—
Gulyás Pál	98	—	I.	II.
Guttmann Miksa	95	—	I.	II.
Güll Vilmos	95	—	I.	II.
Gyertyánffy Ernő	98	—	I.	II.
Gyimóthy Jenő	—	97	I.	II.
Gyuriss Alajos	98	—	I.	—
Gyurmán Endre	95	—	I.	II.
Haba Ferencz	97	—	I.	II.
Haberditzl Alajos	97	—	I.	—
Hacker Kálmán	96	—	I.	—
Hackmüller Oszkár	95	—	I.	—
Hagel Lajos	98	—	I.	II.
Hajas Béla	95	—	I.	II.
Hajnal Dávid	95	—	I.	II.
Halász Dénes	98	—	I.	—
Haller Jenő	96	—	I.	II.
Halmos V. József	98	—	I.	II.
Hamrák Béla	98	—	I.	—
Hangonyi Leó Pál	98	—	I.	II.
Hankó Gyula	98	—	I.	II.
Hantos Ármin	97	—	I.	II.
Hantos Ferencz	98	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Hanzséros Bálint	—	98	I.	II.
Harnisch Gusztáv	98	—	I.	—
Harnyas Sándor	97	—	I.	II.
Harsányi Béla	94	—	I.	—
Harsányi Dezső	98	—	I.	II.
Haszlinger József	97	—	I.	II.
Heim Ádám	97	—	I.	II.
Helyes István	96	—	I.	II.
Herczegh Antal	96	—	I.	II.
Herz Árpád	95	—	I.	II.
Heténvi Alajos	98	—	I.	II.
Hevesi Sándor dr.	—	96	I.	II
Hilkene Fülöp	98	—	I.	—
Hilkene Lajos	96	—	I.	—
Hirschfeld Manó	98	—	I.	II.
Hirschler Ignácz	96	—	I.	II.
Hirschmann Ferencz	95	—	I.	II.
Hochreiter Kázmér	98	—	I.	II.
Holló Alajos	97	—	I.	II.
Holéczy Samu	97	—	I.	—
Honti Rezső	98	—	I.	II.
Hornyányszky Aladár	98	—	I.	II.
Horvát László	98	—	I.	II.
Horváth Aladár	98	—	I.	II.
Horváth Gyula	98	—	I.	II.
Horváth István	98	—	I.	II.
Horváth János	96	—	I.	II.
Horváth Jenő	98	—	I.	II.
Hörk István	97	—	I.	II.
Hraskó István	98	—	I.	II.
Hraskó Kálmán	97	—	I.	II.
Hrivnák János	98	—	I.	II.
Hulyák Valér	97	—	I.	II.
Husz Ödön	98	—	I.	II.
Ignátz Ernő	98	—	I.	II.
Illés Ödön	95	—	I.	II.
Imrek György	98	—	I.	II.
Imrey László	98	—	I.	II.
Irovics Tamás	97	—	I.	II.
Irsik József	99	—	—	II.
Ch. Isóz Emilien	—	98	I.	II.
Ivencz Ferencz	98	—	I.	II.
Jakubék Antal	—	97	I.	II.
Janikievits Vazul	97	—	I.	II.
Jankovics József M.	96	—	I.	II.
Jankulov Boriszláv	98	—	I.	II.
Jantea Márk	96	—	I.	II.
Jámbor Miklós	98	—	I.	II
Jánossy Gerő	95	—	I.	II.
Jávorszky János	98	—	I.	—
Jeanplong József	96	—	I.	II.
Jendrassák József	98	—	I.	II.
Jorga Gergely	98	—	I.	—

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Józsics György	98	—	I.	II.
Juhász Ervin	95	—	I.	II.
Juhász Sándor	98	—	I.	II.
Jung Ferencz	-	98	I.	II.
Jurin Andor	95	—	I.	II.
Jurka József	96	—	I.	II.
Kaiblinger Fülöp	97	—	I.	II.
Kaiser Lázár	97	—	I.	II.
Kaleta Máté	97	—	I.	II.
Kalkbrenner Antal	95	—	I.	II.
Kalvoda Ferencz	—	98	I.	II.
Kameniczky András	97	—	I.	II.
Kammerlohr Nándor	95	—	I.	II.
Kamniszky József	98	—	I.	—
Kampós József	95	—	I.	II.
Kardos Aladár	98	—	I.	II.
Karenovics József	98	—	I.	II.
Kácser Ignácz	98	—	I.	—
Kántor Nándor	97	—	I.	II.
Károlyi József	98	—	I.	II.
Kárpiss János	96	—	I.	II.
Kászonyi Gyula	97	—	I.	II.
Kelemen Adolf dr.	98	—	I.	II.
Kelemen Béla	99	—	—	II.
Kelemen Kálmán	96	—	I.	II.
Kelemen Mihály	98	—	I.	II.
Keller Imre	95	—	I.	II.
Keller Lajos	96	—	I.	II.
Kerekes Ignácz	98	—	—	II.
Kerekes Sándor	98	—	I.	II.
Kereskedő László	—	98	I.	II.
Kertész Ármin	97	—	I.	II.
Kesselbauer Károly	98	—	I.	II.
Kirner Dezső	98	—	I.	II.
Kisgyörgy János	96	—	I.	II.
Kiss Béla	97	—	I.	II.
Kiss Jenő	97	—	I.	II.
Kiss Ottó	98	—	I.	II.
Kiss Zsigmond	98	—	I.	II.
Kiszelly Géza	98	—	I.	II.
Kiszelly Károly	97	—	I.	II.
Klatt Román	—	98	I.	II.
Klein Ferencz N.	—	—	I.	II.
Klochány Nándor	96	—	I.	II.
Klug Gyula	96	—	I.	—
Kocsis József	98	—	I.	II.
Kóczán Aladár	95	—	I.	II.
Koczogh András	97	—	I.	II.
Kohn Lajos	98	—	I.	II.
Kohn Zsigmond	95	—	I.	II.
Koller János	—	—	I.	II.
Kollman Ignácz	95	—	I.	II.
Kollwentz Rezső	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Koncsek Kálmán	97	—	I.	II.
Kontrászty Dezső	97	—	I.	II.
Kopp Tibor Sz.	98	—	I.	II.
Korach Lajos	98	—	I.	—
Korach Regina	98	—	I.	II.
Kordás Mihály	97	—	I.	II.
Korn Izsó	96	—	—	II.
Korpás Ferencz	98	—	I.	II.
Kósa István	97	—	I.	II.
Kosztolányi Zoltán	97	—	I.	II.
Kovács Antal	98	—	I.	II.
Kovács Ferencz	98	—	I.	—
Kovács Gergely	93	—	I.	II.
Kovács Géza	98	—	I.	II.
Kovács Gyula	98	—	I.	II.
Kovács István	99	—	—	II.
Kovács János	97	—	I.	II.
Kovács Jenő	98	—	I.	II.
Kovács Károly	—	98	I.	II.
Kovács Sándor	94	—	I.	—
Kozák Özséb F.	98	—	I.	II.
Kőhalmy M. Béla	97	—	I.	II.
Kövesi Lajos	97	—	I.	II.
Krausz Vilmos	96	—	I.	II.
Krausz Vilmos	97	—	I.	II.
Krcsmárik Endre	98	—	I.	—
Krízs Miklós	96	—	I.	II.
Kronberger Béla	98	—	I.	II.
Kubacska András	90	—	I.	II.
Kuchár Géza	93	—	I.	II.
Kucsera Rezső	97	—	I.	II.
Kummergruber Emil	97	—	I.	II.
Kuzmics Ferencz	95	—	I.	II.
Kümmerle Jenő B.	97	—	I.	II.
Kürti Géza M.	95	—	I.	II.
Lachata Mátyás	98	—	I.	II.
Lachmann Ferencz	—	99	I.	II.
Ladika Miklós	95	—	I.	II.
Ladomérszky Győző	95	—	I.	II.
Lajos Ferencz	98	—	I.	II.
Lakatos József	97	—	I.	II.
Lakner József	96	—	I.	II.
Laurentze Vilmos	—	99	—	II.
Láng Kornél	98	—	I.	II.
Láng Margit	—	98	I.	II.
Lányi Kornél	99	—	—	II.
László Gábor	97	—	I.	II.
Leffler Andor	97	—	I.	II.
Lehr Andor	97	—	I.	II.
Lengyel Mór	97	—	I.	II.
Lenkei Géza	95	—	I.	II.
Lichtschein Ödön	97	—	I.	—
Liebermann Lajos	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Lissák Jenő	97	—	I.	II.
Lőrik Ernő	—	—	I.	II.
Löw Fülöp	98	—	I.	II.
Löwy Jenő	98	—	I.	II.
Löwinger Mór	96	—	I.	II.
Löwinger Salamon	98	—	I.	II.
Lukácsy Imre	98	—	I.	II.
Madcsar Imre	95	—	I.	II.
Măerusán Romulus	98	—	I.	II.
Magassy Antal	97	—	I.	II.
Magony József	98	—	I.	II.
Magyar József	96	—	I.	II.
Majtényi Géza	97	—	I.	II.
Malatinszky Gyula	96	—	I.	II.
Marczinkó Ferencz	97	—	I.	II.
Marer József	96	—	I.	II.
Marits József	96	—	I.	II.
Maruska János	98	—	I.	II.
Massány Ernő	98	—	I.	—
Masson Sándor	98	—	I.	II.
Mathia Andor	98	—	I.	II.
Mathiasz Arthur	96	—	I.	II.
Mattanovich Árpád	—	99	—	II.
Mauks Ernő László	96	—	I.	II.
Mauritz Béla	98	—	I.	II.
Mauritz Győző	98	—	I.	II.
Mayer Emil	96	—	I.	—
Mazár Sándor	96	—	I.	II.
Márffy Oszkár	—	96	I.	II.
Mátyássy Mihály	99	—	—	II.
Megyeresy Béla	98	—	I.	—
Melocco Győző	98	—	I.	—
Meschendörfer Adolf	98	—	I.	—
Mérey Gyula	98	—	I.	—
K. Mészáros János	96	—	I.	II.
Mészöly Endre	98	—	I.	—
Mészöly Gedeon	98	—	I.	II.
Mihálik István	96	—	I.	II.
Mike Árpád	97	—	I.	II.
Miklós Alajos	98	—	I.	II.
Miklós Ferencz	97	—	I.	II.
Milakovszky László	97	—	I.	II.
Mojzsik Zoltán	97	—	I.	II.
Molnár Gyula	97	—	I.	II.
Molnár István	96	—	I.	II.
Molnár Kálmán	96	—	I.	II.
Móra Ferencz	97	—	I.	II.
Mórotz Kálmán	96	—	I.	II.
Moskovitz József	98	—	I.	II.
Mosolygó Adorján	96	—	I.	II.
Mózer Ödön	97	—	I.	II.
Mráz Gusztáv	95	—	I.	II.
Mrénna József	99	—	—	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Muhoray Emil	98	—	I.	II.
Muhos Kornél	99	—	—	II.
Munkácsy Sándor	97	—	I.	II.
Mustó Béla	99	—	—	II.
Nagy János	99	—	—	II.
Nagy János	98	—	I.	II.
Nagy József	98	—	I.	II.
Nagy Márk	96	—	I.	II.
Nagy Miklós	97	—	I.	II.
Nagy Sándor	98	—	I.	II.
Nagy Sándor	96	—	I.	II.
Nasch Fülöp	96	—	I.	II.
Neogrády József L.	97	—	I.	II.
Nessl Alajos	95	—	I.	II.
Neszveda Károly	95	—	I.	II.
Neubrum Gusztáv	96	—	I.	II.
Ney Ferencz	99	—	—	II.
Négyesy Imre	98	—	I.	II.
Németh Lajos	98	—	I.	II.
Noszkó István Lajos	97	—	I.	II.
Novák Béla	97	—	I.	II.
Novák Ferencz	95	—	I.	—
Novák Nándor	98	—	I.	—
Nyaka Lajos R.	98	—	I.	II.
Nyácsik Béla	96	—	I.	II.
Nyusztay Antal	98	—	I.	II.
Oberle Károly	96	—	I.	II.
Offenbeck Frigyes	97	—	I.	II.
Oláh József	98	—	I.	—
Oncs József	98	—	I.	II.
Oppel Jenő Kálmán	96	—	I.	II.
Osvát Ernő	97	—	I.	—
Osztern Salamon	97	—	I.	II.
Pacala Viktor	97	—	I.	II.
Paitli Nándor	98	—	I.	—
Palócz Imre	98	—	I.	II.
Pap Illés	95	—	I.	II.
Pap István Máté	97	—	I.	II.
Papp Dezső	98	—	I.	II.
Parecz István	95	—	I.	II.
Parisz Pál	98	—	I.	II.
Pataky Dezső	99	—	—	II.
Pataki Jákó	93	—	—	II.
Patz Jenő	98	—	I.	II.
Paulovics István	98	—	I.	II.
Pazár Dezső	98	—	I.	II.
Pál Lajos	98	—	I.	II.
Pálmy Albert	97	—	I.	II.
Perepatits István	—	98	I.	II.
Perger Kálmán	98	—	I.	II.
Perhács Sándor	98	—	I.	II.
Pesthy Jenő Aladár	97	—	I.	II.
Pethes Gyula	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli szak	nyári szak		
Petrásovics Pál	97	—	I.	II.
Péterffy Béla	98	—	I.	II.
Pfeifer János	96	—	I.	II.
Philipp Kálmán	98	—	I.	II.
Pick Jenő	98	—	I.	II.
Piringer Lajos	95	—	I.	II.
Piukovich Sándor	97	—	I.	II.
Polereczky Sándor	96	—	I.	II.
Polgár Iván	95	—	I.	II.
Politovszky István	98	—	I.	—
Pollák Sándor	95	—	I.	II.
Polló István	97	—	I.	II.
Porcs Kálmán	96	—	I.	II.
Porst Kálmán	99	—	—	II.
Pózna József	96	—	I.	II.
Preszeller Ferencz	97	—	I.	II.
Priscu János	98	—	I.	II.
Prodán János	98	—	I.	II.
Prónai Viktor	96	—	I.	II.
Quitkó János	98	—	I.	II.
Radványi Ferencz	95	—	—	II.
Ragán Béla	94	—	I.	II.
Raksányi Samu	98	—	I.	II.
Rácz István	97	—	I.	—
Rácz Manó	98	—	I.	II.
Reichert Gyula	99	—	—	II.
Reichmann Kálmán	97	—	I.	II.
Reisinger Gyula	—	98	I.	II.
Resch Aurél	98	—	I.	II.
Réday János	94	—	I.	II.
Révay Sándor	95	—	I.	II.
Révész Béla	98	—	I.	II.
Révfy Zoltán	96	—	I.	II.
Rigó Ferencz	98	—	I.	II.
Robitsek Ignácz	96	—	I.	II.
Romsauer Lajos	98	—	I.	II.
Róna Jenő	97	—	I.	II.
Rónai Kálmán L.	95	—	I.	II.
Rosca János	96	—	I.	II.
Rosenberg József	95	—	I.	—
Rosenthal Ferencz	97	—	I.	II.
Rózsa Lajos	98	—	I.	II.
Rózsaffy Dezső	98	—	I.	II.
Rubin Mózes	98	—	I.	II.
Ruda László	97	—	I.	II.
Rybach József	—	98	I.	II.
Salinger Rezső	95	—	I.	II.
Salzer Ernő	98	—	I.	II.
Samu János	97	—	I.	II.
Sarneczky Ferencz	97	—	I.	II.
Sáfrány Lajos	97	—	I.	—
Sándor Géza	—	—	I.	II.
Sánta Mihály	—	98	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Sátor József	96	—	I.	II.
Schaefer Vilmos	98	—	I.	II.
Schäfer Illés	96	—	I.	II.
Schäffer Mihály	97	—	I.	II
Scheliga Mihály	—	98	I.	II.
Schenk Jakab	—	98	I.	II.
Schiller József	98	—	I.	—
Schillinger Albert	98	—	I.	II.
Schindler József	—	96	I.	—
Schmidt Henrik	95	—	I.	II.
Schmidt Mária	96	—	I.	II.
Schmiedt Alajos	97	—	I.	II
Schmiedt Ferencz	98	—	I.	II.
Schneeveisz Ignácz	98	—	I.	—
Schneider Viktor	98	—	I.	II.
Schönvald Károly	98	—	I.	II.
Schöpflin Géza	96	—	I.	II.
Schubert Béla	98	—	I.	—
Schuster Alfréd	97	—	I.	II.
Schütz János	96	—	I.	II.
Schwarz Sándor	98	—	I.	II.
Schwerer István	98	—	I.	II.
Schwirián József	95	—	I.	II.
Sebők János	97	—	I.	II.
Seemayer Vilmos	96	—	I.	II.
Sík Bernát	98	—	I.	II.
Silberfeld Jakab	98	—	I.	II.
Silits Dömötör	98	—	I.	II.
Simon Ignácz	—	—	I.	II.
Simon Lajos	96	—	I.	II.
Sindelár József	96	—	I.	II.
Singer Ede	98	—	I.	II.
Singer Leó	97	—	I.	II.
Slankovits Vilmos	96	—	I.	II.
Smida István	96	—	I.	II.
Smodics Zoltán	—	97	I.	II.
Somló Károly	96	—	I.	II.
Sommer Lajos	98	—	I.	II.
Somogyi Béla	99	—	—	II.
Somogyi József	97	—	I.	II.
Soós Lajos	98	—	I.	II.
Soós Lajos	98	—	I.	II.
Spreitzer Péter	97	—	I.	II.
Stan Vazul	98	—	I.	II.
Stankovits Rezső	97	—	I.	II.
Staud János	97	—	I.	II.
Steller Ignácz	98	—	I.	II.
Steidl József	99	—	—	II.
Stettner Aurél	99	—	—	I.
Stock Károly	95	—	I.	II.
Stoiber Ottó	97	—	I.	II.
Strasser Sándor G.	96	—	I.	II.
Strauch Jenő	98	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Streicher Dávid	95	—	I.	—
Stritzkó Miksa	98	—	I.	II.
Suhajda Lajos	95	—	I.	II.
Sulek József	95	—	I.	II.
Sulica Miklós	98	—	I.	II.
Surányi János	97	—	I.	II.
Surányi Leó	98	—	I.	II.
Svarcz Károly	95	—	I.	—
Szabó Bálint	98	—	I.	II.
Szabó Imre	—	96	I.	II.
Szabó István	97	—	I.	II.
Szabó Kálmán	98	—	I.	II.
Szappanos Károly	98	—	I.	II.
Szartorisz Béla	98	—	I.	II.
Szántó Ármin	96	—	I.	II.
Szántó Ignácz	95	—	I.	II.
Szász Ferencz	99	—	—	II.
Szász József	98	—	I.	II.
Szekeres Ignácz	98	—	I.	II.
Szeles Henrik	97	—	I.	—
Szelényi Győző Ö.	95	—	I.	II.
Szemkő Aladár	95	—	I.	II.
Szentpétery Imre	97	—	I.	II.
Szeőke Dezső	95	—	I.	II.
Szeőke Kálmán	97	—	I.	II.
Szever Pál	96	—	I.	II.
Szevera János	95	—	I.	II.
Székely Ábrahám	98	—	I.	II.
Székely János	98	—	I.	II.
Székely László	97	—	I.	II.
Szidon Gottlieb K.	98	—	I.	II.
Szigeti Gyula	97	—	I.	II.
Szilasi Ábrahám L.	98	—	I.	II.
Szilassy Aladár	98	—	I.	II.
Szilády Zoltán	96	—	I.	II.
Szilágyi Benő	94	—	I.	II.
Szilágyi Sándor	96	—	I.	II.
Szilágyi Zoltán	—	98	I.	II.
Szilvay Gyula	98	—	I.	II.
Szkotniczky Géza	97	—	I.	II.
Szmetana Péter E.	97	—	I.	II.
Szmidzsár Géza	98	—	I.	II.
Szombathy Kálmán	97	—	I.	II.
Szőllősi Arnold	96	—	I.	II.
Szőts Gyula	97	—	I.	II.
Szpák Lajos	97	—	I.	II.
Sztankovits Ödön	95	—	I.	II.
Szútor Zoltán	95	—	I.	II
Szvacsek Rezső	94	—	I.	—
Tafferner Béla	98	—	I.	—
Tartler Vilmos	96	—	I.	II.
Tasch Antal	95	—	I.	II.
Taupert Alfréd	97	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Telegdi Nándor	98	—	I.	—
Teltsch Kornél	95	—	I.	II.
Terebesi László	95	—	I.	II.
Terebess János	98	—	I.	II.
Terkán Lajos	96	—	I.	II.
Tersztyánszky Sándor	98	—	I.	II.
Téglás Béla	97	—	I.	II.
Tihanyi Ödön	98	—	I.	II.
Tillger Miklós	99	—	—	II.
Timár Izidor	98	—	I.	II.
Tompa Arthur	97	—	I.	II.
Tompa Béla	97	—	I.	II.
Torday János	99	—	I.	II.
Tóth Antal	97	—	I.	II.
Tóth Elemér	94	—	I.	—
Tóth S. Emil	98	—	I.	II.
Tóth József	—	97	I.	—
Triteanu Lázár	98	—	I.	II.
Tumbász István	98	—	I.	II.
Turchányi Tihamér	97	—	I.	II.
Uhljár Samu	98	—	I.	II.
Unger András B.	98	—	I.	II.
Urai Sándor	98	—	I.	II.
Urbanek Károly	95	—	I.	II.
Urbanek Sándor	—	96	I.	II.
Vajthó Zoltán	95	—	I.	II.
Varga Elemér	96	—	—	II.
Varga Gábor	98	—	I.	II.
Varga György	97	—	I.	II.
Vargha Damján Gy.	95	—	I.	II.
Varga Ignácz	99	—	—	II
Vargha Jenő István	97	—	I.	II.
Vargha Pál	98	—	I.	II.
Varjú Elemér	94	—	I.	II.
Varjú C. Vazul	98	—	I.	—
Varsányi Lipót	97	—	I.	II
Varvasovszky János	—	98	I.	II.
Vass Árpád	97	—	I.	II
Vayer Lajos	96	—	I.	II.
Vásárhelyi József dr.	98	—	I	—
Verébi Antal	97	—	I.	II
Vezényi Árpád	99	—	—	II.
Vezér Mór	—	—	—	II.
Vértessy Dezső	98	—	I.	II.
Vértessy Jenő	95	—	I.	II.
Vidacs Aladár	97	—	I.	II.
Vinaperger Károly	95	—	I.	II.
Virág Oszkár	96	—	I.	II.
Virányi Gyula	96	—	I	II.
Viski Gyula	99	—	—	II.
Visnya Aladár	96	—	I.	II.
Vojnovics Géza	95	—	I.	II
Volenszky Gyula	96	—	I.	II.

Név	Beiktatás ideje		Tanfélév	
	téli	nyári		
	szak			
Vörös Sándor	95	—	I.	II.
Wachtl János	98	—	I.	II.
Wapp Sándor	—	98	I.	II.
Weigl Izidor	98	—	I.	II.
Weisner Adolf	98	—	I.	II.
Weissmann Béla	96	—	I.	II.
Weisz Árpád	98	—	I.	II.
Weisz Hermann	99	—	—	II.
Weisz Lipót	98	—	I.	II.
Wetzenkircher Mór	97	—	I.	II.
Winkler Sándor	—	98	I.	—
Wirth Kálmán	98	—	I.	II.
Wittwer Miklós	—	98	I.	II.
Wodetzky József	—	96	I.	II.
Wortmann Samu	98	—	I.	II.
Wünschendorfer Aladár	98	—	I.	II.
Xántus Gábor	95	—	I.	II.
Zaslo János Eugen	97	—	I.	II.
Zemplén Győző	96	—	I.	II.
Zettl Sándor	—	96	I.	—
Zilahy László	98	—	I.	II.
Zimay Szilárd	97	—	I.	II.
Zimányi Dániel	95	—	I.	II.
Zimmermann Rezső	97	—	I.	II.

Rendkívüli bölcsészetkari hallgatók.

Név	Tanfélév		Név	Tanfélév	
Almási Hugó	I.	—	Klöcker J. Béla	I.	II.
Aschenbrenner József	I.	—	Klug Gyula	—	II.
Auffenberg János József	I.	II.	Kóris Pál	I.	—
Auspitz Márton	I.	II.	Kraft József	I.	II.
Baló Endre	I.	II.	Krausz Bernát	I.	—
Bányász Mór	I.	II.	Kremzer Géza	I.	—
Barhat Péter	I.	—	Krull Emil	I.	—
Benczur Valdemár	I.	II.	Latzkó Hugó	—	II.
Berdach Sámuel	I.	II.	Laurentzi Vilmos	I.	—
Berendi Béla	I.	—	Lederer Dávid	I.	II.
Berkovits Béla	I.	—	Levins Ernő	I.	—
Berkovits Ignácz	—	II.	Leichtmann Mór	—	II.
Berzeviczy Gizella	I.	—	Mandula Aladár	I.	—
Boiger Károly	I.	II.	Markovits Dávid	I.	II.
Boros Jenő	I.	II.	Máljarevics Izsák	I.	II.
Breitbart Ármin	I.	—	Mehrfels Lajos	I.	II.
Brünn Ignácz	I.	II.	Molnár Aladár	I.	II.
Buchler Sándor	I.	II.	Navrea Mihály	I.	II.
Csecsinovits Aladár	I.	II.	Németh Sándor	I.	II.
Entz Géza	—	II.	Nyilasy Károly	I.	II.
Ernszt Lajos	I.	—	Orth Miklós	—	II.
Erős Mór	—	II.	Pricu János	I.	II.
Faltin Adolf	I.	—	Rácz Gyula	—	II.
Faragó Vilmos	I.	—	Rákosi Herman	I.	II.
Fördős István	I.	—	Reguli Mihály	I.	II.
Francsák Gábor	I.	II.	Reimholz Árpád	I.	II.
Freiberger Dávid	I.	II.	Révész Ferencz	I.	II.
Fried Sándor	I.	II.	Rónai Sándor	I.	II.
Frisch Ármin dr.	—	II.	Schiessel Rikárd	I.	II.
Fuchs Károly	I.	II.	Stein Simon	I.	II.
Grün Salamon	I.	—	Steiner Adolf	—	II.
Hauer Victor	I.	II.	Schwartz Ernő	—	II.
Hegedüs B. Bernát	I.	—	Simon Bertalan	I.	—
Hirschler Elek Rezső	—	II.	Székely Andor	I.	—
Hollerung Károly	I.	—	Szilágyi Károly	I.	II.
Horvát Henrik	I.	II.	Szontagh Álmos	I.	—
Hrahár Kyrosz	I.	—	Szvoboda Imre	I.	II.
Hrabár Miroszlav Elemér dr.	—	II.	Tarczal Viktor	—	II.
Karch Kristóf	I.	II.	Tichy László	—	II.
Kardos Aurél	I.	—	Vágó Miksa	I.	II.
Kardos Bernát Dezső	I.	—	Végh József	I.	—
Katzer József	—	II.	Wazek Antal	I.	II.
Kiss Áron	I.	II.	Weisz Adolf	I.	II.
zilahi Kiss László	I.	II.	Weisz Elemér	I.	II.
Klein Dezső dr.	I.	—	Wild Péter	I.	II.
Klement Antal	I.	II.		I.	—

V. GYÓGYSZERÉSZETTAN-HALLGATÓK.

I. évi gyógyszerészhallgatók.

Név	Tanfélév		Név	Tanfélév	
Asztalos Gyula	I.	II.	Langer Károly	I.	II.
Bakos József	I.	—	Lám Elemér	I.	II.
Barabás Leon Lajos	I.	II.	Lázár Tibor	I.	II.
Barcsay Károly	I.	II.	Madera Lajos	I.	II.
Baumgarten Gusztáv	I.	II.	Mikszád Lajos	I.	II.
Bársony Elemér	I.	II.	Nagy Vilmos	I.	II.
Becker Vilmos	I.	II.	Nádasky Szilárd	I.	II.
Benke László	I.	II.	Neményi Nándor	I.	II.
Bertalanffy Imre	I.	II.	Nyitray Vilmos	I.	II.
Bévárdy Gyula Kálmán	I.	—	Osztoics Miklós	I.	II.
Blaschnek Rezső	I.	II.	Papp László	I.	II.
Blayer József	I.	II.	Pityinger Tamás	I.	—
Bohuniczky Sándor	I.	II.	Propper Mihály	I.	II.
Brettschneider Gyula	I.	II.	Rechnitzer Richárd	I.	II.
Brener Zoltán	I.	II.	Reichárd Sándor	I.	II.
Csizmadia János	I.	—	Rimay Zoltán	I.	II.
Deutsch Adolf	I.	II.	Róth Jenő	I.	—
Drescher Lajos	I.	II.	Roykó Ottó	I.	II.
Dolweth István	I.	II.	Schmidt Károly	I.	II.
Feuermann Arnold	I.	II.	Singer Sámuel	I.	II.
Fritz Károly	I.	—	Springhetti Ede	I.	—
Gazda Béla	I.	II.	Stern Miksa	I.	II.
Glück Lajos	I.	II.	Szász Géza	I.	
Grosz Adolf	I.	II.	Teodorovits István	I.	II.
Grosz Ferencz	I.	II.	Tóth István	I.	II.
Gyetvay Andor	I.	II.	Tóth Tibor	I.	II.
Győrffy József F. L.	I.	II.	Uhlár Béla	I.	—
Hajnóczy György	I.	II.	Urbányi István	I.	II.
Horváth Károly	I.	II.	Vámossy Zoltán dr.	—	II.
Jeney Béla	I.	II.	Veres Barna	I.	II.
Joanovics Simon	I.	II.	Vintze Dénes	I.	II.
Jódy László	I.	II.	Weisz Gusztáv	I.	II.
Kovács Béla	I.	II.	Zathureczky Jenő	I.	II.
Kovács Miklós Pál	I.	II.	Zöldesi János	I.	II.
Krisik Pál	I.	II.	Zöldy Dezső	I.	II.

II. évi gyógyszerészek.

Név	Tanfélév		Név	Tanfélév	
Ambrus Lajos	I.	—	Lenkei Árpád	I.	II.
Augustin Béla	I.	II.	Löw Ábrahám Adolf	I.	II.
v. Balogh Tóbiás Béla	I.	II.	Ludány Lajos	I.	II.
Bálint Lajos	I.	II.	Lukáts Antal	I.	II.
Belényesi Lajos	I.	II.	Magaziner Lajos	I.	—
Blumenfeld Ervin	I.	II.	Mertz Gusztáv	I.	II.
Brancsik Károly	I.	—	Molnár Kálmán	I.	—
Buchhalter Géza	I.	II.	Müller Mór	I.	II.
Büchler Gusztáv	I.	II.	Nagy Komáromy Zoltán	I.	II.
Csathó Zoltán	I.	II.	Oprea György	I.	II.
Csikós Ádám	I.	II.	Orosz László	I.	II.
Czoppelt Ernő	I.	—	Ottinger Vilmos	I.	II.
Fekete Antal	I.	II.	Ósapay Lajos	I.	II.
Gáts Lajos	I.	II.	Payer Béla	I.	II.
Gerle Jenő	I.	II.	zs. Plassek Béla	I.	II.
Grünberger Izrael	I.	II.	Reichard Jenő	I.	II.
Hajász Pál	I.	II.	Ritter Antal	—	II.
Hammerschmid János	I.	II.	Rohoska Aladár	I.	II.
Hegyesi Sándor	I.	—	Rosenbaum Jakab	I.	II.
Herzfeld Frigyes	I.	II.	Rudolfy Róbert	I.	II.
Héder László	I.	II.	Schőfeld Lajos	I.	II.
Hiebsch Gyula	I.	II.	Szabó Jenő	I.	II.
Kállai Károly	I.	II.	Sztrechay Dezső	I.	II.
Kelemen Zoltán	I.	II.	Tagányi Artur	I.	II.
Kerbolt Dániel	I.	II.	Téry Aurél	I.	II.
Kis János	I.	II.	Tomai Géza	I.	II.
Klein János	I.	II.	Vajda Gyula	I.	II.
Koczogh János	I.	II.	Vlád Virgil	I.	—
Korbuly Dezső	I.	II.	Wallenfeld Mihály	I.	II.
j. Kovács Dénes	I.	II.	Wotroba Vincze	I.	II.
Kutschera Győző	I.	II.	Zakariás Jenő	I.	II,
Lemle József	I.	—	Zalai Imre	I.	II.

TÁBLÁS KIMUTATÁS

az 1898/99. tanévben beiratkozott egyetemi hallgatókról.

I. félév.

Tanszak	A hallgatók száma		Vallásukra nézve								Születésükre nézve				
	Rendes	Rendkívüli	Róm. kath.	Gör. kath.	Görög keleti	Ágost. hitv.	Helv. hitv.	Unitárius	Anglikán	Izraelita	Magyarorsz.	Horvát-szlavonországi	Ausztriai	Más államokból	Összesen
Hittudom. kar	90	1	68	23	—	—	—	—	—	—	86	5	—	—	91
Jogtudom. „	3449	294	1641	89	143	319	447	15	—	1089	3711	15	14	3	3743
Orvostud. „	628	9	185	9	31	59	49	—	—	304	625	1	9	2	637
Bölcsészeti „	706	75	392	19	17	101	106	—	—	146	770	3	7	1	781
Összesen .	4873	379	2286	140	191	479	602	15	—	1539	5192	24	30	6	5252
Gyógyszer. { I.	—	67	30	1	3	10	9	—	—	14	67	—	—	—	67
hallgatók { II.	—	63	30	1	1	7	8	—	—	16	61	1	1	—	63
											Mindössze .				5382

A kimutatott rendes hallgatók között beiktatva lett: hittanhallgató 28, joghallgató 1274, orvostanhallgato 143, bölcsészetkari hallgató 278; együtt 1723.

II. félév.

Tanszak	A hallgatók száma		Vallásukra nézve								Születésükre nézve				
	Rendes	Rendkívüli	Róm. kath.	Gör. kath.	Görög keleti	Ágost. hitv.	Helv. hitv.	Unitárius	Anglikán	Izraelita	Magyarorsz.	Horvát-szlavonországi	Ausztriai	Más államokból	Összesen
Hittudom. kar	88	1	66	23	—	—	—	—	—	—	84	5	—	—	89
Jogtudom. „	3038	236	1384	68	124	252	395	15	—	1036	3255	5	12	2	3274
Orvostud. „	615	7	181	9	31	52	50	—	—	296	617	2	3	—	622
Bölcsészeti „	675	62	370	17	18	100	95	—	—	137	729	2	5	1	737
Összesen .	4416	306	2001	117	173	404	540	15	—	1469	4685	14	20	3	4722
Gyógyszer. { I.	—	63	25	1	3	10	10	—	—	14	62	—	1	—	63
hallgatók { II.	—	56	27	1	1	5	7	—	—	15	54	1	1	—	56
											Mindössze .				4841

A kimutatott rendes hallgatók között beiktatva lett: hittanhallgató —, joghallgató 221, orvostanhallgató 11, bölcsészetkari hallgató 44; összesen 276.

EGYETEMI ALAPÍTVÁNYOK.

I. Általános egyetemi alapítványok.

1. Laubhaimer-Pray-Fillinger-féle alapítvány. Alapítói: néhai Pray György kanonok és egyetemi könyvtárnok, ki 1801-ben kelt végrendeletében 300 váltó forintot hagyott szegény, beteg katholikus egyetemi tanulóknak gyógyszerekre. Ezekhez járult 1844-ben Fillinger Lipót egyetemi hittani tanár 175 váltó forintja. Ugyanezen czélból dr. Laubhaimer Ferencz hittankari rendes tanár, rectorságának emlékéül 525 frttal öregbíté. Az összes alapítvány jelenleg 1400 forint osztrák értékben. Kezeli az egyetemi pénztár. Az adományozás az egyetem nagyságos rectorát illeti.

2. Pasquich János egyetemi csillagász és tanár alapítványa, ki 1829. évi végrendeletében, rokonai halála után az egyetemnek 8000 váltó forintot hagyott tudományos czélokra, mely összeg 1848-ban az egyetem birtokába jutván, kamatai a legközelebbi évtizedben az egyetemi könyvtár gyarapítására fordíttatni javasoltattak; de ezen indítvány felsőbb helyen jóvá nem hagyatván, a kamatok a tőkéhez adattak, mi által az alapítvány tetemesen öregbült. Az 1863-ik évtől kezdve, az egyetemi tanácsnak legfelsőbb helyen jóváhagyott javaslata szerint, kamatjai az egyetemi ifjuság számára hirdetett pályakérdések jutalomdíjaira fordíttatnak. Jelen állása 19.900 frt o. é. Kezeltetik az egyetemi pénztár által.

3. Szitányi Móricz-féle alapítvány; — kinek örökösei atyjok emlékezetére 10.000 pengő frtnyi alapítványt tettek, melynek évi tiszta jövedelmének fele, 1870 november 1-jétől, a magyar tudomány-egyetemet örök időre oly módon illeti, hogy itteni tanuló szegény, szorgalmas magyar ifju felsegítésére valláskülönbség nélkül fordíttassék. A nevezést a család eszközli. A másik fele a magyar akadémiát a kezeléssel együtt illeti.

4. *Beiktatási díjalap;* az egyetemi tanulók által 1863. évig fizetett és tőkésített beiktatási díjakból keletkezett; kamatjai és a jövőben fizetendő díjak legfelsőbb rendeletnél fogva részben az egyetemi könyvtár gyarapítására, részben a felmerülő szükségletekhez képest évenkint az egyes karok által kijelölendő egyetemi közczélokra, hozzájárulásokhoz mért arányban, fordítandók. A tőke állása 11.450

frt o. é. Kezeli a nagyságos rector felügyelete alatt álló egyetemi pénztár.

5. Schopper György, néhai rozsnyói püspök s egyetemi volt hittanár, azon alkalomból, midőn Ő cs. és apost. kir. Felsége 1865. évi junius hó 9-én a m. kir. egyetemet legmagasabb látogatásával szerencsélteté, egy 950 o. é. frtból álló alapítványt tett, melynek évi kamatjai a karok sorrende szerint évenkint a legszorgalmasabb s jó magaviseletű egyetemi rendes hallgató jutalmazására fordíttatnak. A nevezés a hittani kart illeti. Kezeltetik a nagyságos rector felügyelete alatt álló egyetemi pénztár által.

6. Budapest főváros törvényhatóságának a budapesti királyi tudomány-egyetem újjáalakíttatásának 1880. évi május hó 13-án ünnepelt százados évfordulója alkalmából évenkint 1000 frtból álló alapítványa. Ebből 900 frt ösztöndíjakra és 100 frt két bölcsészetkari pályadíjra fordíttatik.

7. Bita Dezső hitdoctor, szent-benedek-rendi áldozár és hittudományi tanár, rectorsága, az egyetem első alapításának 250-ik és újjáalakíttatásának 105-ik évfordulója alkalmából 1885 május 13-án 5%-ot kamatozó, 1050 frtból álló alapítványt tett, melynek kamataiban minden évben felváltva a karok sorrende szerint oly rendes hallgatók részesülnek, kik szorgalom és jóviselet tekintetében kitünnek. A nevezés a hittudományi kart, midőn a díj ezen kar hallgatóinak jár, az egyetemi tanácsot, a kezelés pedig a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

8. Néhai Rókk Szilárd budapesti polgár, volt fővárosi képviselő, még életében egy lepecsételt csomagot — mely halála esetén volt felbontandó — adott át az egyetemi tanácsnak, mely 33.250 frtnyi tőkét tartalmazott és a csatolt 1876 május 20-án kelt alapítólevele értelmében a kamatok ezen egyetemen beirt szorgalmas, jóviseletű, szegénysorsú jog-, orvos- és bölcsészethallgatók számára ösztöndíjkép fordítandók. Kezelése a rectori pénztárt illeti. Az ösztöndíjakra való jelölés a karok, az adományozás az egyetemi tanács által történik.

9. Néhai Senger Katalin budapesti úrhölgy tizezer frtot hagyományozott ezen kir. tudomány-egyetemnek oly czélból, hogy annak évi kamatai egy-egy, a jog- és államtudományi és az orvosi karok által kitüzendő pályamunkák jutalmazására fordítandók. Az alapítvány jelenlegi állása 11.250 forint. Kezelése a rectori pénztárt, az adományozás a karokat illeti.

10. *Egyetemek Kórház-Egylete-alap.* Alapját Schulek Vilmos, a szemészet nyilvános rendes tanára, a tudomány-egyetem volt rectora vetette meg, ki ezen viselt méltóságnak emlékéül 1891 május 13-án kelt alapítólevele értelmében, egy létesítendő „Egyetemek kórház-egylete" alapjául 2000 frtot adományozott, melyhez később neje, szül. Fuchs Melanie úrhölgy is édesatyja nevében 2000 frttal járult. Ujabban gyermekei nevében ismét 2000 frttal gyarapította. Az alap gyarapításához járult néhai dr. Gárdos Jánosné, végrendeletileg hagyományozott 16.000 frtnyi tőkével s az osztrák-magyar bank, mely „Ferencz-József császár és király jubiláris alapítványa" czímén

5000 frtot adományozott. Az alap gyarapításához járul még félévenkint az egyetemi hallgatók által beiratásuk alkalmával fizetni szokott 25 krnyi kórházi díj. Az alap jelenlegi állása 56.000 frt, melyből 45.400 frt a tőkésített, 10.600 frt a takarékpénztárilag elhelyezett vagyon. Ehhez járul a Vigyázó-féle alap 10.150 forint tőkével.

11. *Mensa-Academica-alap.* Alapját dr. Breznay Béla, hittudománykari nyilvános rendes tanár vetette meg, ki rektorságának emlékeül 1000 frtnyi alapítványt tett. Ugyanezen czélra adományoztak: néhai dr. Gárdos Jánosné 16.402 frtot, néhai dr. Mészáros Károly 5000 frtot, néhai dr. Wodiáner Albert báró előbb 1000, utóbb 5000 frtot; az ország herczegprimása 500, özv. Hérics Károlyné, 500, a nm. vallás- és közoktatásügyi minister 450 frtot adományoztak. A vallás- és közoktatásügyi Minister azon kívül évi 2000 frttal gyámolítja a Menza-Academikát. A tőke gyarapításához járulnak végül a félévenkint az egyetemi hallgatók által fizetendő 25 krnyi Mensa-díj. Az alap jelenlegi állása 68.000 frt, melyből 51.070 frt a tőkésített, 17.000 frt a takarékpénztárilag elhelyezett összeg. Ehhez járul a Vigyázó-féle alap 20.200 frt tőkével.

II. Hittudománykari alapítványok.

12. Horváth József kalocsai kanonok alapítványa, ki 1837-ik vég-, illetőleg fiókrendelete szerint 6000 pengő forintot hagyott, hogy kamatjai a hittani kar által kitüzendő, magyar nyelven szerkesztett pályakérdések díjazására és a legjelesebb magyar hittani munkák jutalmazására fordíttassanak. Jelen állása 30.200 frt o. é. A kezelés a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

13. Dercsik János választott prisztinai püspök és hittankari igazgató alapítványa, mely 1835-iki deczember 1-én kelt végrendelete szerint 200 pengő frtból áll, két évi kamatja a hittani kar által kitüzött egyetemi hittanulók által megfejtendő pályakérdés díjazására fordíttatik. Kezeli a központi papnövelde igazgatója.

14. Szabó Alamizsnás János, kanonok és egyetemi hittanár alapítványai, melyeket 1857-ben végrendeletileg tett. Eredetileg 800 forint, jelenleg 1.155 forint, melynek évi kamataiból 40 forint azon egyházi szónoknak jár, ki az egyetemi szentegyházban az adventi és nagypénteki prédikációkat magyar nyelven tartja, 15 forint pedig azon hittanulónak, ki a homiletikában kitüntette magát. Kezeli a hittudományi kar.

15. Fogarassy Mihály erdélyi püspök és a hittani kar volt igazgatójának alapítványa, mely 1863-iki márczius 31-én a neki itélt és hozzá küldött jutalomdíjnak a hittani kar rendelkezése és kezelése alá történt visszabocsátása folytán 510 o. é. frtból áll. — Két évi kamatja a hittani kar által kitüzött, és egyetemi hittanhallgatók által megfejtendő pályakérdés díjazására fordíttatik. Kezeli a hittudományi kar.

III. Jogtudománykari alapítványok.

16. Kelemen Imre kir. tanácsos és egyetemi jogtanár alapítványa, mely 1819-iki végrendeleténél fogva 400 váltó frtból (168 frt o. é.) áll; évenkinti 8 frt 40 kr o. é. kamatja szegény, főleg beteges jogtanulók számára fordítandó. Kezelése és adományozása a jogtudományi kar decánját illeti.

17. Schwartner Márton, egyetemi tanár és könyvtárőr alapítványa, ki 1801 április 15-én kelt végrendeletében 1500 frtot hagyományozott váltóban a végre, hogy kamataiból a hazai jog- és államtudományok, történelem és segédtudomány köréből a jogi és bölcsészeti kar által felváltva kitüzendő pályakérdések díjaztassanak. Jelen állása 9250 frt o. é. Kezelése a nagyságos rector felügyelete alatt álló egyetemi pénztárt illeti.

18. Pauler Tivadar kir. tanácsos s egyetemi jogtanár alapítványa, 1862 szept. 30-án kelt alapítólevele szerint 500 forintból o. é. áll: kamatai minden negyedik évben, midőn a rectori méltóság sora a törvénytudományi karon van, az egyetemi tanulók által magyar nyelven megfejtendő jog- vagy államtudományi pályakérdés díjazására fordítandók. Kezelése a nagyságos rector felügyelete alatt álló egyetemi pénztárt illeti.

19. Kautz Gyula, egyetemi jogtanár rectorságának emlékéül tett alapítványa 1874 junius 25-én kelt alapító levele szerint 2000 frt tőkéből áll. Az állapítvány rendeltetését az 1897 október 17-én kelt újabb alapító levél allapítja meg, mely szerint a tőke kamatai évenkint egy szorgalom és előmenetel tekintetében jeles joghalgatónak adandók ki, megjegyeztetvén, hogy több jeles ifjú versenyzése esetén előnyben a nemzetgazdaságtanból, a magyar közjogtanból vagy a politikából különös előmenetelt tanusított joghallgatók részesítendők. Az adományzás a jog- és államtudományi kart, a kezelés az egyetemi pénztárt illeti.

20. Mailáth György országbiró, főrendiházi és semmitőszéki elnök, v. b. t. tanácsosnak az egyetem 1880. évi május 13-án tartott százados emlékünnepén tiszteleti jogtudorrá avattatása emlékére tett 2000 forint névértékü aranyjáradék-kötvényből álló alapítványa, melynek évi kamatai egy, a budapesti egyetemen végzett jeles, de szegénysorsú joghallgató szigorlati és tudoravatási költségeire fordítandó. A jelölés a jog- és államtudományi kart, a nevezés az alapítót illeti. Jelen állása 2900 frt. Kezeli a nagyságos rector felügyelete alatt álló egyetemi pénztár.

21. Néhai Rökk Szilárd budapesti polgár, volt fővárosi képviselő, még életében egy lepecsételt csomagot — mely halála esetén volt felbontandó — adott át az egyetemi tanácsnak, mely 22.650 forintnyi tőkét tartalmazott és a csatolt 1874 január 10-én kelt alapítólevele értelmében a kamatok ezen egyetemen beírt szorgalmas, jóviseletü, szegénysorsú joghallgatók számára ösztöndíjkép fordítandók. Kezelése a rectori pénztárt illeti. Az ösztöndíjakra való jelölés a jog- és államtudományi kar, az adományozás az egyetemi tanács által történik.

IV. Orvoskari alapítványok.

22. Andreics József sebésztudor és boncztani ismétlő alapítványa 1834 február 22-ről, melynélfogva családja kimulta után, mely azonban még be nem következett, 5000 pengő frtból álló tőkéje és eladott háza 1200 pengő frtnyi árának kamatai szegényebb orvos- és sebésztudorok szigorlati díjainak kamat nélkül előlegezésére fordítandók, melyeket az illetők öt év lefolyta alatt megtéríteni tartoznak. Kezelni fogja az orvosi kar.

23. *Beteg orvostanhallgatók alapítványa.* Dr. Stáhly Ignácz főorvos és egyetemi orvoskari igazgató 400 váltó frttal vetette meg alapját a 40-es évek elején, melyhez Bene Ferencz 1845 november 26-án kelt végrendeletében 200 frttal járult. Növekedett az alap az orvoskari kültagok koronkénti adományaival. Az alapítvány czímét az orvoskari kültagok 1884-ben állapították meg. Jelen állása: 4450 frt. Kezeli az orvosi kar.

24. *Budapesti orvoskari alapítvány.* (Ezelőtt: bekebelezett elszegényedett orvosok és özvegyek segélyezésére rendelt alapítvány.) Dr. Stahly Ignácz 100 aranynyal vetette meg alapját a 40-es évek elején, melyhez Bene Ferencz 1845 nov. 26-án kelt végrendeletében 500 frttal járult, Havvas Ignácz dr. pedig 1846-ban 20 aranynyal. Növekedett az alap a bekebelezett orvoskari kültagok 4 aranyas rendszeres adományaival. Az alapítólevél szerinti czélja: magyar állampolgársággal bíró s hazai egyetemeken promoveált orvosdoktorok segélyezése. Jelenlegi állása: 16.006 frt 95 kr. Kezeli az orvosi kar.

25. Bene Ferencz királyi tanácsos és egyetemi orvoskar-igazgató alapítványa, mely 1845 nov. 26-án kelt végrendelete szerint eredetileg 2000 darab aranyból állt, melynek kamatja utazási segélydíjakra szolgál volt tanszéki segédek vagy kórházi másodorvosok számára, kik bővebb kiképeztetésük végett, az orvosi kar által kiszabott utasítás szerint külföldön utazván, három évig e díj élvezetében maradhatnak és időnkint a karnak jelentést tenni kötelesek. Időközben 1000 frttal, melyet fia: dr. Bene Rudolf a hitbizományi teher váltságdíjául lefizetett, öregbedett. Jelen állása 19.000 frt. Adományozása az orvosi kart, kezelése az egyetem nagyságos rectorát illeti és az egyetemi pénztárnál eszközöltetik.

26. Csausz Márton cs. kir. tanácsos és egyetemi orvostanár alapítványa, ki 1860-ban meghalálozván, végrendeletileg 12.000 frtot hagyományozott négy orvos- és két sebésztanuló évenkinti száz-száz forintból álló ösztöndíjazására. Jelen állása 19.300 frt o. é. Az adományozás és kezelés az orvosi kart illeti.

27. Schordann Zsigmond cs. kir. tanácsos és orvostanár alapítványai 1861 február 24-én kelt végrendeletében száz részre osztott vagyonának, melynek mindegyike a levonandók levonása után 1803 frt 10 kr o. é. áll;

a) huszonnyolcz negyvenkilenczed részét utaztatási díjra azon feltétellel hagyta, hogy annak kamataiból szegényebb sorsú jeles orvosdoctoroknak, kik legalább öt félévet ezen egyetem orvosi karánál töltöttek, és itt tudorokká avattattak, valláskülönbség nélkül, egy évre

ezer forint adassék ki, melyet az illető a tanártestület engedélyével három éven át élvezhet;

b) hat negyvenkilenczedrészét, hogy kamataiból szegényebb sorsú orvosjelölteknek szigorlati és tudorfelavatási díjaik kamattalan kölcsönképen előlegeztessenek;

c) tiz negyvenkilenczedrészét az élettani intézet szükségleteire; és ezen tudományban jeleskedő két tanuló vagy tanárjelölt száz-száz frtnyi egy évig tartó ösztöndíjazására, az élettani tanár meghatározása szerint;

d) Öt negyvenkilenczedrészét szegény orvostanhallgatók kisebb összegű segélyezésére, melyekhez a hagyományosok egyikének halála folytán a végrendelet értelmében még egy századrész járult.

Az *a)*, *b)* és *c)* alapok közös alapjának jelen állása: 49.357 frt 97 kr. Az *a)* alap tartalék-tőkéje 4250 frt; a *b)* alap tartalék-tőkéje 1000 frt; a *d)* alap jelen tőke-állása 6500 frt. Adományozás és kezelés az orvosi kart illeti.

28. *Orvoskari könyvtári alap és díjfelesleg-alap.* Mindkét alapot az orvostanári testület létesítette a 40-es években tanárok jutalékaiból és pedig: a könyvtári alapot, melynek Bene Ferencz 1845 november 26-án kelt végrendeletében 200 frtot hagyományozott, a 40-es évek elején, a díjfelesleg-alapot pedig 1847-ben. Előbbinek czélja csak az orvoskari könyvtár gyarapítása, utóbbinak pedig ezenkívül az orvosi kar egyéb szükségleteinek fedezése. Előbbinek jelen töke-állása 13.600 frt, utóbbié 45.200 frt. Kezeli az orvosi kar.

29. Wagner János, nyilvános rendes tanár 2000 frt alapítványt tett 50 éves tudori jubilaeuma alkalmából 1885-ben. Annak kezelése az orvoskari tanártestületet illeti, míg a kamatok az orvoshallgatók önképző- és segélyegyletének adatnak ki szegény hallgatók segélyezésére. Kezeli az orvosi kar.

30. Hollitser Farkas nagykereskedő alapítványa, ki 1859. évben meghalálozván, 1800 pengő frtnyi államkötvényt végrendeletileg hagyományozott, hogy ezen egyetemnél szigorló Mózes-vallású, kiválólag pesti orvosjelöltek és szülésznők harmincz, illetőleg tizenöt forintnyi segélydíjban részesíttessenek. A nevezés és kezelés az alapítványi gondnokokat illeti.

31. Rupp Nep. János kir. tanácsos és orvoskari tanár alapítványa 1861. évi szeptember 30-án kelt alapítólevele szerint 500 frtból o. é. áll; kamatai minden negyedik évben, midőn a rectori méltóság sora az orvostudományi karon van, oly negyed- vagy ötödéves orvostanhallgató jutalmazására fordítandók, ki helyes magaviselet mellett sikeres tanulmányozás, és valamely orvosi vagy ilyennel rokonos szakmában ügyessége által magát kitüntette. A nevezés az orvosi kart, kezelése a nagyságos rector felügyelete alatt álló egyetemi pénztárt illeti.

32. Arányi Lajos egyetemi orvoskari tanár alapítványa 1869 s 1873-ból; jelenlegi tőke állása: 7200 frt, melynek kamatai évenkint kórbonczlani pályamunkák díjazására és kórbonczolati szorgalmi díjakra fordítandók. Kezeli az orvosi kar.

33. Jendrássik Jenő, a vaskorona-rend lovagja, orvoskari nyilvános rendes tanár, midőn a rectori méltóságról lelépett, 1883 augusztus 31-én kelt alapítólevelével egy 500 frtos 5%-kal kamatozó papirjáradékkötvényt tett le, melynek kamatai minden negyedik évben, midőn a rectori méltóságot orvoskari tag viseli, oly tudományos becsű, az élettan vagy az épszövettan köréhez tartozó értekezés jutalmazására osztatlanul fordítandók, mely önálló vizsgálat alapján budapesti egyetemi hallgató által a négyévi időköz folyamán bármikor készíttetett és mint nyilt pályadolgozat akár kéziratban, akár kinyomatva, az egyetemi pályakérdésekre különben kitüzött időben bármikor benyujtatott. A nevezés az orvosi kart, a kezelés a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

34. Korányi Frigyes, főrendiházi tag a vaskorona-rend lovagja, orvoskari nyilvános rendes tanár, midőn a rectori méltóságról lelépett, 1887 aug. 31-én kelt alapítólevelével egy 500 frt névértékü 5%-kal kamatozó papirjáradék-kötvényt tett le, melynek négy évi kamatai azon évben, midőn a rectori méltóság az orvosi karból töltetik be, egy a belbetegségek és kórgyógytanára vonatkozó tudományos kérdés kisérleti megoldásának jutalmazására fordíttatnak, melyre a budapesti tudomány-egyetem rendes hallgatói pályázhatnak. Jelen állása 700 frt. A nevezés az orvosi kart, a kezelés a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

35. *Wagner János-féle utaztató ösztöndij-alapitvány.* Néh. Wagner János kir. tanácsos, nyilvános rendes orvoskari tanár 1888. XII. 30-án kelt végrendeletében 15.100 frtot hagyományozott ezen kir. tudomány-egyetemnek oly czélból, hogy annak kamataiból oly magyar állampolgár s Budapesten promoveált orvosdoktoroknak, kik szakmájuknak további művelése végett külföldi egyetemeket óhajtanak látogatni, évi 1000 frtos utazási ösztöndíj adományoztassék az orvostanár-testület által. Jelenlegi tőke állása 16.300 frt. Kezelése és adományozása az orvosi kart illeti.

A Senger-féle 9. sz. alatti alapítvány részben ezen kart is illeti.

36. *Schulek Vilmos-féle szemklinikai könyvtári alap.* Schulek Vilmos orvosdoctor, miniszteri tanácsos az egyetem volt rectora, a szemészet nyilvános rendes tanárának alapítványa 1888 október 30-ról, a szemészeti klinikai szakkönyvtár alapítására, fentartására és gyarapítására. Jelenlegi tőke állása: 10.800 frt. Kezeli az orvosi kar.

37. *Markusovszky Lajos-féle egyetemi jubiláris alapítvány.* Létesítette Markusovszky Lajos és az orvostanár-testület több adományozó hozzájárulásával 1881-től kezdődőleg. Az alapítvány kamatai orvostudományi buvárlatok és szakszerü felolvasások jutalmazására fordíttatnak. Jelenlegi tőke állás: 19.450 frt. Kezeli az orvosi kar.

38. *Balassa János-féle alapítvány.* Létesítette 1872 junius 14-én özv. Balassa Jánosné, egyetemi tanár özvegye. Az évi kamatok az első számú sebészeti klinika könyvtárának gyarapítására fordíttatnak. Jelenlegi tőke állása 2150 frt. Kezeli az orvosi kar.

39. *Sebészhallgatók segélyegyletének alapja.* Létesítette 1862-ben a „*magyarországi sebészhallgatók segélyegyesülete*“ s az alaptőkét adományozások útján öregbítette. Jelenlegi czélja: sebészek özvegyei s

árváinak gyámolítása. Jelenlegi tőke állása: 4650 forint. Kezeli az orvosi kar.

40. *Özv. Bürgl Jakabné-féle alap.* Özv. Bürgl Jakabné 1870-iki 100 frtnyi végrendeleti hagyománya. Tőkésítés alatt áll. Jelenlegi állása: 433 frt 24 kr. Kezeli az orvosi kar.

41. *Orvoskari beiktatási díjalap.* A beiktatási díjak orvoskari jutalékából keletkezett, könyvtári czélokra szolgáló alapítvány. Létesíttetett 1869/70-ben. Jelenlegi tőke állás 2500 frt. Kezeli az orvosi kar.

42. *Korányi Frigyes-féle tanársegédi pályadíj alapítvány.* Létesítette Korányi Frigyes főrendiházi tag, a vaskoronarend lovagja, nyilvános rendes tanár 25-éves tanári jubileuma alkalmából 1891-ben 2000 frt névértékű papirjáradékkal. 1896-ban még 200 frttal emelte az alaptőkét. Czélja: három évi cyclusokban kebelbeli tanársegédek által készített munkálatok jutalmazása. Jelenlegi tőkeállás 2550 frt. Kezeli az orvosi kar.

43. *Özv. Gárdos Jánosné-féle orvostudományi vizsgálódásra ösztönző alapítvány.* Özv. Gárdos Jánosné, szül. Andrássy Julia végrendeleti hagyománya 17.224 frt alaptőkével 1894-ből. Czélja: fiatal orvosdoktorok által orvostudományi kérdés önálló buvárlatának s megfejtésének jutalmazása. Jelenlegi tőkeállás 20.797 frt 92 kr. Kezeli az orvosi kar.

44. *Baraczházi Capdebó Gergely-féle szorgalmi díj alapítvány.* Özv. Hamvay Miklósné, szül. Capdebó Antónia 4000 frtos végrendeleti hagyománya 1894-ből. Évenként három magyar orvostanhallgató részesül az alapítvány kamataiból szorgalmi díjban. Jelenlegi tőkeállás 4000 frt. Kezeli az orvosi kar.

45. *Woga Antal gyógyszerész alapítványa.* Woga Antal gyógyszerész 5000 frtos végrendeleti hagyománya 1894-ből. Czélja: szegénysorsú és tisztes magaviseletű budapesti egyetemi gyógyszerészhallgatók segélyezése. Jelenlegi tőkeállás 5603 frt 11 kr. Kezeli az orvosi kar.

46. *Balogh Kálmán-féle millenáris alapítvány.* Magyarország ezredéves fennállásának ünneplése alkalmából létesítette az orvoskari tanártestület. Czélja: kebelbeli adjunktusok, tanársegédek, vagy gyakornokok által megoldandó tudományos kérdések jutalmazása. Jelenlegi tőkeállás 10.000 frt. Kezeli az orvosi kar.

47. *Hőgyes Endre-féle általános és kisérleti kór- és gyógytani pályadíj-alapítvány.* Létesítette Hőgyes Endre minsteri tanácsos nyilvános rendes tanár 1897-ben. Czélja: orvostanhallgatók, vagy szig. orvosok által megoldandó pályakérdések jutalmazása. Alaptőke 2000 frt. Kezeli az orvosi kar.

48. *Dr. Fischhof Vilmos alapítványa.* Dr. Fischhof Vilmos gyakorló orvos 10.000 frtos végrendeleti hagyománya 1897-ből. Czélja; szigorlati ösztöndíjak (400 frt) adományozása egy budapesti orvoskari szig. orvosnak és pedig váltakozva, egyik évben izraelita, másik évben keresztény vallásunak. Jelenlegi tőkeállás 10.344 frt 41 kr. Kezeli az orvosi kar.

49. *Konrád-Markusovszky alapítvány.* Létesítette dr. Konrád Márk kir. tanácsos a nagyváradi magy. kir. bábaképezde igazgató-tanára 1897 január 13-án. Czélja: minden második évben a nőgyógyászat, vagy szülészet köréből kitüzendő pályakérdés jutalmazása. Alaptőke 500 frt. Kezeli az orvosi kar.

50. *Fő- és székvárosi jubiláris ösztöndíj.* A budapesti kir. magy. tudomány-egyetem ujjáalakításának 1880. évi május hó 13-án ünnepelt százados évfordulója alkalmából alapította Budapest székesfőváros közönsége. Czélja: egy budapesti egyetemi orvoskari hallgató részére évi 300 frtos ösztöndíj adományozása. Jelenlegi kamatszaporulat folytán évenként két 300 frtos ily orvoskari ösztöndíj áll rendelkezésre. Adományozza Budapest székesfőváros tanácsa az orvostanártestület javaslata alapján.

51. *Kajdácsy István-féle szorgalmi ösztöndíj-alapítvány helvét hitvallású orvostanhallgatók számára.* Kajdácsy István orvos végrendeleti hagyománya 1873 április 20-ról. Czélja: *a budapesti kir. magy. tudomány-egyetemen tanuló helvét hitvallású orvosnövendéknek* évi 500 frt ösztöndíj adományozása. Alaptőke 8600 frt. Kezeli és adományozza a vallás- és közoktatásügyi magy. kir. ministerium. Az orvostanártestület a pályázatot saját hatáskörében hirdeti s az adományzásra nézve javaslatot tesz.

52. *Kovács-Sebestyén Endre-féle utazási alapítvány.* Létesítette özv. Kovács-Sebestyén Endréné, szül. Lumniczer Julia és családja 1879 január 14-én. Czélja: minden második évben 1200 frtos utazási ösztöndíj adományozása a tanártestület által fiatal budapesti egyetemi orvosdoktor részére sebészeti tanulmányokra. A 12.600 frtos alaptőkét kezeli *a magyar földhitel-intézet.* Adományozza a tanártestület. Az alapító család seniorja, amennyiben az alapító családhoz rokon családok orvosdoktor fiai folyamodnának, az adományozásra befolyást gyakorol.

53. *Id. Báró Wodiáner Albert 1892 deczember 3-iki 30:000 frtos végrendeleti hagyománya,* melynek kamatai *a végrendelkező akarata* szerint, mint két ösztöndíj két budapesti kir. magy. tudomány-egyetemi orvostanhallgatónak lesznek adományozandók. Adományozza *az orvostanártestület előterjesztése értelmében* a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium. Kezeli a vallás és közoktatásügyi m. kir. ministerium.

54. *Dr. Jakobovics Fülöp és Mór-féle segélyalap.* Dr. Jakobovics Miksa Mór gyakorló-orvos 3000 forintos végrendeleti hagyománya 1897-ből. Czélja: az alapítvány kamata egyik polgári évben Magyarországban gyakorlatot üzött orvosdoktor szegény és tisztes özvegyének, vagy segélyre méltó árvájának segélydíjul, a másik polgári évben pedig szigorló orvosjelöltnek, mint szig. segély adományozandó az orvoskari tanártestület által. Az alaptőkét és időközi jövedelmeit a kar még nem vette át.

55. *Andrássy Szerafina grófnő alapítványa.* Andrássy Szerafina grófnő végrendeleti hagyománya 1872 márczius 6-ról. Tőkésítés folytán a jelenlegi alapítványi tőke 5740 frt. Czélja: 150 frtos évi

ösztöndíj adományozandó a tanártestület által szegény, szorgalmas s jó magaviseletű budapesti kir. m. tud.-egyetemi orvostanhallgatónak; köteles ezenfelül az egyetem gazdasági hivatala útján gondoskodni gróf Andrássy Szerefina és néh. dr. Tóth János sirboltjainak fentartásáról. Az alapítványt *jelenleg* a budapesti központi állampénztár kezeli.

56. *Dr. Rózsay József-féle utazási alapítványa.* Dr. Rózsay József 5000 frtos végrendeleti hagyománya 1885 április 23-ról, a végrendelet Bl. 2. pontja szerint: „*a budapesti kir. magy. tud.-egyetem orvosi karának.*“ Czélja: utazási ösztöndíj adományozása fiatal orvosdoktor részére. Az alapítványi összeg jelenleg a 7250 frtot meghaladta.

57. *Dr. Barna Ignácz alapítványa.* Dr. Barna Ignácz végrendeleti hagyománya 1894 november 23-ról. Alaptőke 1000 frt. A végrendelkező akarata szerint a czélt az orvostanár-testület határozza meg, mely egyszersmind az adományozásra és kezelésre is jogosított. Úgy ezen, valamint a Rózsay-féle alapítványnak az orvoskari tanártestület még birtokában nincsen.

V. Bölcsészetkari alapítványok.

58. Mitterpacher-Hadaly-féle alapítvány; néhai Mitterpacher József egyetemi tanár 1788. évi végrendeletében 200 pengő frtot hagyott azon kikötéssel, hogy kamatai szegény, beteg katholikus bölcsészettanulók gyámolítására fordíttassanak; az alapítvány Mitterpacher Lajos egyetemi tanár által 250 és Hadaly Károly kir. tanácsos és egyetemi tanár végrendeleténél fogva hasonlag 250 frttal szaporíttatott, váltóban. Jelen állása 6650 frt o. é. Kezelése és adományozása a bölcsészeti kari dékánt illeti.

59. Imre-Reseta-alapítvány; Imre János egyetemi bölcsészettanár 1822 április 1-én kelt végrendeletében Reseta János egyetemi tanár által 2400 pengő forintig kiegészített tőkét hagyományozott, melynek kamataiból két 60 pengő frtnyi segélydíj, és pedig egy pesti és egy egri tanulónak oly módon adatik, hogy először az alapító rokonai, azután született hevesmegyeiek, végre bölcsészettani tanárok fiai részesítendők élvezetében. Az alapítvány pesti tanulót illető részét, mely jelenleg 6600 o. é. frtból áll, a bölcsészeti kar decánja kezeli, a nevezés a bölcsészeti kart illeti.

Schwartner Márton fennérintett 17. számú alapítványa részben ezen kart is illeti.

60. Schmidt János Antal, néhai budai gyógyszerész, 420 frtból álló alapítványt tett, melynek évi kamatai két szegénysorsú, szorgalmas gyógyszerészethallgató jutalmazására fordítandók. Kezelése és adományozása a bölcsészetkari decánt illeti. A tőke jelen állása 1550 forint o. é.

61. Than Károly kir. tanácsos és bölcsészetkari tanár alapítványa 1876. évi augusztus 31-én kelt alapítólevele szerint 525 frtból áll, melyet újabban az alapító 1000 frttal öregbített. Jelen állása 1.900 frt,

négy évi kamatai kb. 300 frtot tesznek ki, mely kamat-összeg minden negyedik évben, midőn a rectori méltóság sora a bölcsészeti karon van, nyilt pályázat alakjában, váltakozva a természettan és vegytan köréből hirdetett és jutalomra érdemeseknek itélt munkálatok díjazására fordíttatnak és melyre kizárólag budapesti egyetemi hallgatók pályázhatnak. A nevezés a bölcsészeti kart, a kezelés a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

62. Margó Tivadar, a cs. Lipót-rend lovagja, bölcsészetkari tanárnak rectorsága és az egyetem újjáalakíttatásának százados évfordulója alkalmából tett *A*)-val jelelt alapítványa, 1880. évi május 13-án kelt alapítólevele szerint 1000 frtból áll, melynek két évi kamatai kb. 80 frtot tesznek ki; ezen kamat-összeg minden 2-ik évben nyilt pályázat alakjában, váltakozva az állattan és növénytan köréből hirdetett és jutalomra érdemesnek itélt munkálatok díjazására fordíttatnak és melyre kizárólag budapesti egyetemi hallgatók pályázhatnak. A nevezés a bölcsészeti kart, a kezelés a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

63. Pauler Tivadar v. b. t. tanácsos, volt m. kir. igazságügyi minister stb., azon alkalomból, midőn 1882 október 20-án, mint a budapesti kir. tudomány-egyetemen félszázaddal előbb bölcsészettudorrá történt felavattatásának emlékéül dísz-jubiláris oklevéllel tiszteltetett meg, 500 frtból álló alapítványt tett, melynek kamataiban minden 4-ik évben oly szegény bölcsészettudor-jelölt részesül, ki a tanfolyamot a budapesti kir. m. tudomány-egyetemen végezte és különös szorgalmat, kifogástalan erkölcsi viseletet tanusított és szigorlata főtárgyául a bölcsészetet vagy történelmet választja. A nevezés a bölcsészeti kart, a kezelés a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

64. Margó Tivadar, a cs. Lipót-rend lovagja, bölcsészetkari nyilvános rendes tanár s az egyetem volt rectora azon alkalomból, midőn 1884 szept. 24-én, mint a budapesti kir. m. tudomány-egyetemen félszázaddal előbb bölcsészettudorrá történt felavattatásának emlékéül dísz-jubiláris oklevéllel tiszteltetett meg, 500 frtból álló *B*)-vel jelelt alapítványt tett, melynek kamataiban minden 4-ik évben oly szorgalmas és jó magaviseletű szegényebb sorsú bölcsészettudor-jelölt részesül, ki tanfolyamát a budapesti kir. m. tudomány-egyetemen végezvén, szigorlata főtárgyául a természettudományok bármely ágát választja s azt kiváló sikerrel teszi le. A nevezés a bölcsészeti kart, a kezelés a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

65. Lyka Emil budapesti polgár, az egyetemen töltött tanidejének emlékéül 1884 nov. 12-én 500 frtból álló alapítványt tett, melynek kamataiban minden 5-ik évben a legszorgalmasabb és jó erkölcsü bölcsészethallgató részesül. Jelen állása 500 frt. A nevezés a bölcsészeti kart, a kezelés a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

66. Bujanovits, szül. Koppi Borbála 2233 frtos végrendeleti alapítványa, mely jelenleg 2450 frt tőkéből áll, melynek kamatait a hagyományozó öcscse: Koppi Béla, illetve Koppi Laura élvezi, ennek

elhunytával azonban a hagyaték, valamint annak jövedelme az egyetemet fogja illetni.

67. Arenstein József bölcsészetdoctor, azon alkalomból, midőn 1887 szeptember 10-én, mint a budapesti tudomány-egyetemen félszázaddal előbb bölcsészettudorrá történt felavattatásának emlékéül jubiláris díszoklevéllel tiszteltetett meg, 1000 frt névértékű 4%-os magyar aranyjáradékkötvényből álló alapítványt tett, melynek kamatai évenkint a természettudományi főtanszakokból, még pedig felváltva a természettan, mennyiségtan, vegytan, ásványtan, állattan és a növénytanból kitüzendő pályakérdések jutalmazására fordíttatnak. A nevezés a bölcsészeti kart, a kezelés a nagyságos rector felügyelete alatt álló pénztárt illeti.

68. Margó Tivadar, a Lipót-rend lovagja, bölcsészetkari nyilvános rendes tanár, az egyetem volt rectora 1890 junius 24-én, mint félszázaddal előbb orvostudorrá történt felavattatása emlékéül 500 frtból álló alapítványt tett, melynek kamatai minden 2-ik évben felváltva a leíró-boncztanból és az összehasonlító boncztan köréből, az orvosi és bölcsészeti kar által kitüzendő pályadíjak jutalmazására fordítandó.

A kezelése a rector felügyelete alatt álló pénztárt, a nevezés pedig fölváltva az orvosi és bölcsészettudományi karokat illeti.

69. A Magyar Tudományos Akadémia 1892. évi november hó 22-én tartott összes ülésében elhatározta, hogy a kiadásában megjelent „*Nyelvtörténeti Szótár*“ és a „*Monumenta Hungariae Historica*“-műveknek minden évben egy-egy osztályát kitüzi jutalmul a *budapesti, kolozsvári* és *zágrábi* egyetemek egy-egy (a nyelvtudománynyal, illetőleg történelemmel foglalkozó) *hallgatója* számára, a kit az illető kar szaktanárai a kitüntetésre, mint legméltóbbat ajánlani fognak. A jutalom odaitélése (1893-tól kezdve) minden évben a nagygyülésen fog kihirdettetni.

Minden évben a márcziusi vagy áprilisi kari ülésen a magyar történelemnek egyik, a magyar történelemnek másik, az oklevéltannak, az új-kori, a közép-kori s végül az ó-kori egyetemes történelemnek tanára, évenkint az előadott sorrendben, pályázat nélkül, javaslatot tesz arra nézve, hogy tanítványai közül kit tart legméltóbbnak a kitüntetésre, 1900-ra a magyar történelem másik tanárán van a sor.

A kar a javaslat alapján határoz s határozatát minden év *április* hó 20-ig közli a magyar tudományos akadémiával.

70. Klamarik János-féle alapítvány; *Dr. Klamarik János* nyug. m. kir. államtitkár, ministeri tanácsos, 40 éves szolgálati jubileuma alkalmából egybegyült pénzből 1213 frt 80 kr maradt meg, mely a rendező-bizottság határozata szerint 1896. évi október hó 29-én a bölcsészetkari dékánnak oly czélra lett átadva, hogy ezen összeg évi kamatai oly *bölcsészethallgatónak* mindjárt a tanév elején történendő segélyezésére fordíttassanak, *kinek atyja a tanári pályán működik vagy működött*. Az alapítvány kezelése és adományozása a bölcsészetkari dékánt illeti meg.

71. Szőnyi Pál és neje sz. Wenninger Ludmilla 1875. évi július hó 1-én kelt közös végrendelete és Szőnyi Pál-nak 1875. évi

július hó 31-én kelt végrendeleti kiegészítő rendelkezése szerint a nevezett házasfelek az akkori Czukor-utcza (jelenleg gr. Károlyi-utcza) 496/b sz. a. házuk értékét képviselő összeg fenmaradó tiszta része harmadát MAYERFFY SÁNDOR mostoha fiuknak hagyományozták, de oly kikötéssel, hogy a nevezett élete fogytáig ezen harmadnak csak haszonélvezője leend. De halála után a harmadnak kétharmad-részéből „SZÖNYI PAULINA" nevű két ösztöndíj-alap létesíttessék, melynek évi kamatai egy-egy budapesti tudomány-egyetemi és mű-egyetemi oly hallgatónak jutalmazására fordítandók, ki azon évben az ásványtan köréhez tartozó tanulmányokban legtöbb szakmát fejtett ki és legnagyobb sikert ért el. A végrendeletnek a tud. egyetemet illető része 1899. évi márczius hó 31-én 84785/1898 sz. a. kelt Vallás- és Közokt. m. k. ministeri rendelettel léptettetett életbe; ezen alapítvány törzstőkéje 1898. évi november hó 8-án magyar állampapirokban elhelyezett 6400 frtból állott, melyet a m. k. központi állampénztár kezel s melynek 250 frtot kitevő évi kamatait e pénztár minden év május hava végén a bölcsészetkari dékánnak hivatalos nyugtájára számadás kötelezettsége mellett fizeti ki. A pályázatot a bölcsészetkari dékán minden tanév elején hirdeti ki, az ösztöndíjt e kar, a minden tanév végén tartandó ülésében, a szaktanár előadványa alapján szótöbbséggel hozandó határozatával ítéli oda; e határozat megerősítés czéljából a nmltsgú Vallás- és Közoktatásügyi m. k. Ministeriumhoz felterjesztendő.

Egyetemi egyletek alapértékei.

72. Az egyetemi kör alaptőkéje áll 400 frt államkötvényekből és 6 drb tiszaszabályozási szegedi sorsjegyből.

73. A joghallgatókat segítő egyesület alapvagyonát képezi 48.200 frt névértékű állami és 10.000 frt névértékű magánkötvény.

74. Az orvostanhallgatókat segítő-egyesület alaptőkéje áll 36.400 frt névértékű államkötvényekből.

75. A bölcsészethallgatókat segítő egyesület alaptőkéjét képezi 9.700 frt névértékű állami értékpapir és 206 m. jelzáloghitelbanki sorsjegy.

76. A gyógyszerészethallgatókat segítő egyesület alapvagyona 31.500 frtra rug állami értékpapirokban.

A KIR. MAGYAR TUD.-EGYETEM SZOLGASZEMÉLYZETE.

1. Központi szolgák.

Tahin Endre, rectori pedellus. *Egyetemi központi épület.*
Szalay Jenő, hittudománykari pedellus. *Futó-utcza 27. sz.*
Erős József, jogkari pedellus. *Egyetemi központi épület.*
Steiner Antal, orvoskari pedellus. *Bástya-utcza 19. sz.*
Kompfi Jenő, bölcsészetkari pedellus. *Egyetemi központi épület.*
Schvarcsuk József, házmester, egyszersmind quaesturai szolga. *Egyetemi központi épület.*
Pfliegler Antal, fűtő-szolga. *Egyetemi központi épület.*
Szabó Zsigmond, jogkari segédszolga. *Egyetemi központi épület.*
B. Kis János, jogkari segédszolga. *Egyetemi központi épület.*
— — — — —, jogkari segédszolga (üresedésben),
Prábicz Fülöp, orvoskari segédszolga. *Üllői-út 28. sz.*
Rajzó József, bölcsészetkari segédszolga. *Egyetemi központi épület.*
Ádám Hugó, egyházfi. *Egyetemi központi épület.*

2. Kapusok.

Prazsenka Márton. *Központi épület.*
Deim István. *Egyetemi könyvtári épület.*
Bokon Pál. *Orvoskari épület, Üllői-út.*
Illyés Zsigmond. *Növénykert.*
Kleckner Miklós. *Természetrajzi épület.*
Parázsó Ferencz. *Physikai intézet.*

3. Intézeti szolgák.

I. Az orvosi karnál.

a) Az I-sö boncztani intézetnél: Benkő Vincze, szolga.
Vacinek Mátyás, „
b) A II. boncztani intézetnél: Pillein Miklós, szolga.
Kovács Sándor, „
Kovács József, fütö.

c) Az élettani intézetnél: Szita Andor, gépész.
Kleckner Lajos, szolga.
Péter János, fűtőszolga.

d) Kórboncztani és kórszövettani intézetnél:
Jaroskiewitz Nándor, szolga.
Székely János, „

e) Az általános kór- és gyógytani intézetnél: Szabó János, műszolga.

f) Gyógytani intézetnél: Király Ferencz, műszolga.
Pintér Ferencz, szolga.

g) I-ső belgyógykórodán: Ortutay István, „
Vas János, „
Barborcsik Sándor, fűtő.

h) II. belgyógykórodán: Jack Antal, szolga.
Peterman János, szolga.
— — — —, szolga (üresedésben).
— — — —, fűtő (üresedésben).

i) I-ső sebészeti kórodán: Bayer János, fűtőszolga.
Szallár István, szolga.
Schäffer Pál, „

k) II. sebészeti kórodán: Répásy József, „
Stolz György, „

l) Szemészeti kórodán: Jungwirth Ferencz, szolga.
Molnár Illés, szolga.

m) Az I-ső szülészeti kórodán: Szilágyi Ferenczné, egyetemi bába.
Firnstall György, gépész.
Rakics Gábor, szolga.
Gaasz Henrik, „

n) A II. szülészeti kórodán: Höhn Ferenczné, egyetemi bába.
Hertl István, gépész.
Jaksa János, szolga.
Buda József, „

o) Az orvostörvényszéki intézetnél: Süveg Ferencz, gépész.
Huber Gyula, I. boncz-szolga.
Csorba István, II. „
Kanuscsak Géza, házmester-szolga.

p) A közegészségtani intézetnél: Simon János, szolga.
Simon Pál, „

q) Az élet- és kórvegytani intézetnél: — —, szolga (üresedésben).

r) A kórszövettani intézetnél: — — —, műszolga (betöltetlen).
Tertusek József, szolga.

s) Az elmekórtani intézetnél: Simoné Pál, szolga.
t) Orvoskari központi épületi fűtők: Szabó József, Tengerdi Mihály.
u) Fogászati intézetnél: Kosik Alajos, szolga.

II. A bölcsészettudományi karnál.

1. A természettani intézetnél: Győrfi Ádám, műszolga.
Zsivorás Károly, szolga.
2. Az I-ső vegytani intézetnél: Wéber Róbert, gépész.
Ruzsinszky Lajos, I. műszolga.
Nagy Károly, II. „
Lihócs Bódog, háziszolga.
Szűcs Gyula, fűtő.
3. A II. vegytani intézetnél: Springmann Ferencz, műszolga.
Koleszár Sámuel, szolga
4. A növénytani intézetnél: Kardos Péter, „
Szigeti János, „
5. Az állattani intézetnél: Vavrek Gusztáv, praeparator.
Bende János, szolga.
Pányoki József, „
6. Az ásványtani intézetnél: Kováts János, praeparator.
Ódor József, szolga.
Gácser Gyula, „
7. Az anthropologiai muzeumnál: Esztergomi Károly, szolga.
8. A palaeontologiai intézetnél: Ferenczi Pál, szolga.
9. A természetrajzi épületben: Tengerdi Ambrus, fűtő-szolga.

4. Az egyetemi könyvtárban.

Gelecsics Ignácz, szolga.
Pertl András, „
Tóth Pál, fűtő.
Ferenczi József, szolga.
Nagy Pál, „
Misell Jakab. „
Halász Alajos „

5. A gazdászati hivatalnál.

Pollák János, szolga.
Patthy Imre. „

Az ápolói személyzet száma:

Az I-ső belgyógykórodán: 11 ápoló-testvér (apácza),
A II. belgyógykórodán: 12 ápoló-testvér.
Az I-ső sebészeti kórodán: 11 ápoló-testvér,
1 kisegítő ápolónő.
A II. sebészeti kórodán: 2 szolga.
A szemkórodán: 6 ápolónő (világi),
2 kisegítő ápolónő.
Az I-ső szülészeti kórodán: 6 ápolónő
A II. „ „ 9 kisegítő ápolónő.
A főzőkonyhán: az apácza-főnöknő,
3 testvér (apácza),
5 cseléd.
A mosókonyhán: 3 apácza,
3 cseléd.

A BUDAPESTI

KIRÁLYI MAGYAR TUDOMÁNY-EGYETEM

TANRENDE

AZ MDCCCXCVIII—XCIX TANÉV

ELSŐ FELÉRE.

BUDAPEST
MAGYAR KIRÁLYI TUDOMÁNY-EGYETEMI KÖNYVNYOMDA
1898.

ELŐADÁSI NYELV.

A hittudományi karban *minden* előadás *latin* nyelven tartatik.
A három világi karban *minden* előadás *magyarul* tartatik.
A hol *más* nyelven is, ez a maga helyén külön ki van téve.

---

1. Az ő cs. és apost. kir. Felségének 1850. évi julius hó 12-én kelt legmagasabb elhatározásával rendszeresített, a volt cs. kir. vallás- és közoktatásügyi ministeriumnak u. a. évi 5697/187. sz. a. kelt ideiglenes rendeletével a pesti egyetemen életbe léptetett leczkepénzek ezen egyetemre nézve megszüntettek.

2. Az eddigi leczkepénz helyett a budapesti kir. tud.-egyetem valamennyi karain a rendes- és a gyógyszerészhallgatók félévenkint 30 frt tandíjat fizetnek.

3. A rendkívüli hallgatók (ide nem számítva a rendes gyógyszerészhallgatókat), ha csak egy tárgyra iratkoznak be és azon tárgy heti órái száma az illető karon kötelezett heti óraszám felét fölül nem haladja, félévenkint 10 frtot, ha pedig fölülhaladja, félévenkint 15 frtot fizetnek.

Ugyanennyit, t. i. félévenkint 15 frtot fizetnek azon rendkívüli hallgatók is, kik több tárgyat hallgatnak ugyan, de a hallgatott órák száma az illető karon kötelezett heti óraszám felét túl nem haladja.

Azon rendkívüli hallgatók, kik az illető karon kötelezett heti óraszám felénél többet hallgatnak, az egész tandíjat, azaz félévenkint 30 frtot fizetnek.

4. Az 1889. évi 23.802. szám alatt kelt rendeletben megszabott beiratási díj, illetőleg könyvtári illeték változatlan marad.

5. A tandíj az egyetemi quaesturánál fizettetik a beiratkozás alkalmával úgy, mint eddig.

6. A hallgatók a 2. §-ban megállapított tandíjért az egyetemen azon félév alatt hirdetett előadások és gyakorlatok bármelyikére beiratkozhatnak.

7. Minden egyetemi hallgató félévenkint kórházdíj czímén 50 krt fizet a beiratás alkalmával.

Az orvosi karban a szülésznői tanfolyam ezentúl is díjmentes.

Az egyetemi könyvtár a folyó félévben az olvasó és dolgozó közönség számára d. e. 9—12-ig, d. u. a nagy olvasóterem és a hirlapszoba 3—8-ig, a külön dolgozószobák 3—7-ig vannak nyitva.

Zárva van a könyvtár minden hétfői napon, továbbá husvét, pünkösd és karácsony két ünnepén egész nap, — valamint deczember 24-én és 31-én délután.

I. HITTUDOMANYI KAR.

Egyháztörténelem Krisztus születésétől VII. Gergely pápa koráig; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig, és keddet kivéve, ugyanazon napokon d. u. 3—4-ig. Dr. Rapaics Raymond ny. r. tanár. III. sz. tanterem.

Ó-szövetségi történet-itészeti s régiségtani tanulmányok Salamon király koráig, egybekötve a szentirás vitásabb helyeinek fejtegetésével, nemkülönben úgy általános, mint különös bevezetésekkel a szentiratokba; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 9—10-ig. Dr. Berger Ev. János ny. r. tanár. III. sz. tanterem.

Héber nyelv, szövegelemzési gyakorlatokkal; hétfőn és pénteken d. e. 10—11-ig és kedden d. e. 10—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Alaphittan; a kinyilatkoztatás elmélete s a keresztény vallás igazságának bizonyítása; hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig és 10—11-ig, kedden d. e. 8—9-ig. Dr. Bita Dezső ny. r. tanár. II. számú tanterem

Bevezetés az új-szövetségi szentiratokba; *szentirási magyarázattan*; *kiszemelt szentirási részek értelmezése.* Hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 9—10-ig; kedden 10—11-ig; továbbá hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3—4-ig. Dr. Székely István, ny. r. tanár. I. sz. tanterem.

Az ágazatos hittan első része; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig; hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. Dr. Kisfaludy Á. Béla ny. r. tanár. IV. sz. tanterem.

Keresztény kath. erkölcstan folytatása; az ember végczélja, az erkölcsi világrend, az erkölcsi jó és rossz, a törvények, lelkiismeret, cselekedetek, erények általában; hétfőn, szerdán és pénteken d. e. 9—10-ig, kedden és szombaton d. e. 9—11-ig, hétfőn és szerdán d. e. 11—12-ig. Dr. Breznay Béla ny. r. tanár. IV. sz. tanterem.

Egyházjog, egyházjogi forrástan; a kath. egyház alapvető jogai és az ezekből folyó társadalmi jogairól (viszonya az államhoz; a többi keresztény és nem keresztény vallásfelekezetekhez); a kath. egyház szervezeti jogairól (világi hívek jogairól és kötelességeiről; a papságról, ezek jogai és kötelességeiről; az egyházi javadalmak- és hivatalokról; a kegyúri jogról; a kath. egyházi rangfokozatról; a szerzetes rendekről és kisebb társulatokról a kath. egyházban). Hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig; továbbá kedden d. e. 10—11-ig; és hétfőn, szerdán, pénteken d. u. 3—4-ig. Dr. DEMKÓ GYÖRGY ny. r. tanár I. sz. tanterem.

Lelkipásztorságtan; a lelkipásztori hivatalról általában s különösen a prófétai hivatal; az általános tanmód; a kisdedek vallási oktatása; az egyházi szónoklattan és a magánoktatás elmélete; hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 9—11-ig és kedden d. e. 9—10-ig. Dr. KLINGER ISTVÁN ny. r. tanár. II. sz. tanterem.

Arab nyelvtan, szövegelemzéssel és tárgyi magyarázattal; hétfőn és szerdán d. u. 2—3-ig és pénteken d. u. 3—4-ig. Dr. KANYURSZKY GYÖRGY ny. r. tanár. II. sz. tanterem.

Szyr és khald nyelvtan, szövegelemzéssel és tárgymagyarázattal; hétfőn és szerdán d. e. 11—12-ig és pénteken d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* III. sz. tanterem.

Gondolkodástan, szerdán és szombaton d. e. 10—11-ig. Dr. KISS JÁNOS ny. rk. tanár. II. sz. tanterem.

Természetbölcselet, szerdán és szombaton d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* II. sz. tanterem.

Lélektan, kedden és pénteken d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* IV. sz. tanterem.

A hittudományi előadások az egyetemi központi épület udvari szárnyában tartatnak.

II. JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR.

Magyar közjog. (Alkotmányjog). Hetenkint 5 óra; hétköznaponkint csütörtök kivételével, d. e. 10—11-ig. Dr. LECHNER ÁGOSTON ny. r. tanár. VIII. sz. tanterem.

Repetitorium és colloquium a magyar közjogból; hetenkint 2 óra: csütörtökön d. e. 10—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Egyetemes európai jogtörténet; hetenkint 5 óra: naponkint csütörtök kivételével, d. e. 8—9-ig. Dr. HAJNIK IMRE ny. r. tanár. VIII. sz. tanterem.

Magyar büntetőjog (általános rész); hetenkint 5 óra: naponkint csütörtök kivételével, d. e. 10—11-ig. Dr. SCHNIERER ALADÁR ny. r. tanár. II. sz. tanterem.

Magyar polgári törvénykezési rendtartás. (Bírósági szervezet. Ügyfelek. Sommás, rendes és örökösödési eljárás); hetenkint 5 óra: naponkint csütörtök kivételével, d. e. 10—11-ig. Dr. HERCZEGH MIHÁLY ny. r. tanár. I. sz. tanterem.

Magyar magánjog. (Általános rész. Dologbeli jogok); hetenkint 5 óra: naponkint csütörtök kivételével d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Ausztriai általános magánjog; hetenkint 5 óra: köznaponkint csütörtök kivételével, d. e. 9—10-ig. Dr. SÁGHY GYULA ny. r. tanár. VIII. sz. tanterem.

A pandecták általános részéből; hetenkint 2 óra: kedden és szombaton d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* VII. sz. tanterem.

Római jog. (Bevezetés a jogi tanulmányokba. Források. Általános tanok az Institutiókból). Hetenkint 8 óra: vasárnap kivételével mindennap d. e. 9—10-ig s kedden és szerdán d. u. 6—7-ig is. Dr. VÉCSEY TAMÁS ny. r. tanár. I. sz. tanterem.

A római jog forrásainak exegetikus olvasása a seminariumban. Hetenkint 2 óra: hétfőn és csütörtökön d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* A seminariumi teremben.

Magyarország statisztikája. (I. Rész. Népességi statisztika.) Hetenkint 4 óra: hétfőn, kedden, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. Dr. LÁNG LAJOS ny. r. tanár. IV. sz. tanterem.

Nemzetközi kereskedelmi politika a XIX. században. Hetenkint 2 óra: hétfőn és kedden d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Egyházjog. Hetenkint 5 óra: kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken d. e. 8—9-ig a II. sz. tanteremben és szerdán d. u. 3—4-ig az I. sz. tanteremben. Dr. ANTAL GYULA ny. r. tanár.

Osztrák öröklési jog. Hetenkint 3 óra: kedden, csütörtökön és pénteken d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Egyházi jog. Hetenkint 5 óra: hétfőn, kedden, szerdán d. e. 8—9-ig, csütörtökön d. e. 8—10-ig. Dr. KOVÁTS GYULA ny. r. tanár. V. sz. tanterem.

A bevett protestans és görögkeleti egyházak szervezetei. Hetenkint 1 óra: szerdán d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* III. sz. tanterem.

Államszámviteltan (gazdasági számtartás) *tekintettel a törvényhatóságok és községek háztartására.* Hetenkint 5 óra: hétfőn, kedden, csütörtökön d. u. 5—6-ig és pénteken d. u. 5—7-ig. Dr. BOCHKOR KÁROLY ny. r. tanár. VIII. sz. tanterem.

Nemzetgazdaságtan (elméleti rész). Hetenkint 5 óra: hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. Dr. FÖLDES BÉLA ny. r. tanár. II. sz. tanterem.

Nemzetgazdasági és statisztikai seminarium. Hetenkint 2 óra: szombaton 4—6-ig. Felvétetnek olyanok, kik a nemzetgazdaságtani főcollegiumot már hallgatták. *Ugyanazon tanár.* A seminariumi helyiségben.

Magyar magánjog (általános rész.) Hetenkint 5 óra: hétköznaponkint, csütörtök kivételével, d. e. 11—12-ig. Dr. ZSÖGÖD BENŐ ny. r. tanár. VII. sz. tanterem.

Kereskedelmi- és váltójog. Naponkint, csütörtök kivételével, d. e. 12—1-ig. Dr. NAGY FERENCZ ny. r. tanár. V. sz. tanterem.

Magyar alkotmány- és jogtörténet; naponkint, csütörtök kivételével, d. e. 10—11-ig. Dr. TIMON ÁKOS ny. r. tanár. VII. sz. tanterem.

Magyar pénzügyi jog; hetenkint 4 óra: hétfőn, kedden, szerdán és szombaton d. e. 10—11-ig. Dr. MARISKA VILMOS ny. r. tanár. III. sz. tanterem.

A közlekedési politika főelvei; csütörtökön d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Politika. (Bevezetés. Kormányzat és közigazgatástan). Naponkint, csütörtök kivételével, d. e. 9—10-ig. Dr. CONCHA GYŐZŐ ny. r. tanár. V. sz. tanterem.

Államtudományi seminarium. Hetenkint 1 óra: csütörtökön d. u. 4—5-ig; olyanok részére, a kik politikát már hallgattak; 40-nél több fel nem vehető. *Ugyanazon tanár.* A seminariumi teremben.

Római jog. (Institutiók). Hetenkint 8 óra. Vasárnap kivételével mindennap d. e. 9—10-ig és csütörtökön d. u. 4—6-ig is. Dr. SCHWARZ GUSZTÁV ny. r. tanár. VII. sz. tanterem.

Közegészségügy. Hetenkint 2 óra: csütörtök d. e. 11—1-ig. Dr. FODOR JÓZSEF orvoskari ny. r. tanár. V. sz. tanterem.

Római jog. (Az Institutiók általános része a perjoggal). Hetenkint 8 óra. Naponkint d. e. 9—10-ig s kedden és szerdán d. e. 11—12-ig is. Dr. SZENTMIKLÓSI MÁRTON ny. rk. tanár. IV. sz. tanterem.

Büntetőjog. (Általános rész). Hetenkint 5 óra. Köznaponkint, csütörtök kivételével, d. e. 11—12-ig. Dr. FAYER LÁSZLÓ ny. rk. tanár. III. sz. tanterem.

Bünvádi eljárás, az új bünvádi eljárás alapul vételével. Kedden pénteken d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Büntetőjogi seminarium. Hetenkint 2 óra: szerdán és szombaton d. u. 5—6-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Egyetemes európai jogtörténet. Köznaponkint, csütörtök kivételével, d. e. 8—9-ig. Dr. KIRÁLY JÁNOS ny. rk. tanár. IV. sz. tanterem.

Középkori magyar büntetőjog (főleg különös rész). Csütörtökön d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Jogbölcselet: a jog keletkezésének és fejlődésének törvényei és visszavezetésök elemi okokra. Hetenkint 5 óra: naponkint,

csütörtök kivételével, d. e. 8—9-ig. Dr. Pikler Gyula ny. rk. tanár. I. sz. tanterem.

Jogbölcseleti és összehasonlító jogtudományi seminarium. A jelen tanévben dolgozatok a büntetőjog bölcselete köréből. Hetenkint 2 óra. Később meghatározandó időben és helyen. *Ugyanazon tanár.*

Tételes nemzetközi jog. Hetenkint 3 óra: hétfőn, kedden és szerdán d. e. 11—12-ig. Dr. Csarada János ny. rk. tanár. VIII. sz. tanterem.

Észjogi előadások; hetenkint 3 óra: hétfőn, kedden és szerdán d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* V. sz. tanterem.

Nemzetközi magánjog. (Általános rész). Csütörtökön 11—12-ig. *Ugyanazon tanár,* a VIII. sz. tanteremben.

Magyar közigazgatási jog. Hetenkint 4 óra: hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön d. u. 4—5-ig. Dr. Kmety Károly ny. rk. tanár. VIII. sz. tanterem.

Válogatott helyek a magyar közigazgatási jogból. Kedden és csütörtökön d. u. 5—6-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Telekkönyvi rendtartás magyarázata. Hetenkint 2 óra: hétfőn és pénteken d. u. 3—4-ig. Dr. Csillag Gyula cz. ny. rk. tanár. V. sz. tanterem.

A gazdasági és ipari szövetkezetekről. Hetenkint 2 óra: kedden d. u. 5—7-ig. Dr. Neumann Ármin cz. ny. rk. tanár. A III. számu teremben.

Morálstatisztika (különös tekintettel a bünügyek eseteire). Hetenkint 1 óra: csütörtökön d. u. 2—3-ig. Dr. Dobránszky Péter m.-tanár. V. sz. tanterem.

Törvényszéki orvostan (különös tekintettel a jogászok szükségleteire). Hetenkint 2 óra: csütörtökön d. e. 9—11-ig. Dr. Csatáry Lajos m.-tanár. VII. sz. tanterem.

Egyházi büntető hatalom. Hetenkint 3 óra: hétfőn, kedden és szerdán d. u. 4—5-ig. Dr. Melichár Kálmán m.-tanár. VII. sz. tanterem.

Az egyházjog forrásai. Hetenkint 1 óra: csütörtökön d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Törvényszéki elmekórtan. Hetenkint 2 óra: csütörtökön d. u. $^1/_2$3—$^1/_2$5-ig. Dr. Babarczi-Schwartzer Ottó m.-tanár. Elmeés ideggyógyintézetben (I. Kékgolyó-utcza 4/14. sz.).

Közgazdaságtan. (Folytatás: I. Socialpolitika általánosságban. II. Munkásügyek [munkástörvényhozás; patriarchalis intézmények; a szervezett munkásosztályok gazdasági tevékenysége, kül. trade-uniók; tőke és munka; a munkáskérdés jövője és a társadalmi béke fentartása]. III. Agrárpolitika.). Hétfőn, kedden, szerdán, csütörökön és pénteken d. e. 8—9-ig. Dr. MANDELLÓ GYULA m.-tanár; az I. sz. tanteremben.

Horvát-Szlavonországok közjogi állása; hetenkint 2 óra: kedden és pénteken 5—6-ig. Dr. POLNER ÖDÖN m.-tanár; a IV. sz. tanteremben.

Magyar közjog; hetenkint 5 óra: kedden d. u. 4—5-ig, csütörtökön d. u. 3—5-ig és szombaton d. e. 8—10-ig. Dr. FERDINANDY GÉZA m.-tanár; a VII. sz. tanteremben.

A közigazgatási politika főkérdései. (A közigazgatás általában, a közigazgatási biráskodás, rendészet, a társadalmi élet igazgatása.) Hetenkint 3 óra. Kedden, szerdán és pénteken d. u. 4—5-ig. Dr. BALOGH ARTHUR m.-tanár; a III. sz. tanteremben.

Államszámviteltan, különös tekintettel a törvényhatósági és községi háztartásra; hetenkint 5 óra; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 5—6-ig. Dr. WALLON DEZSŐ az államszámviteltan megbizott előadója. II. sz. tanteremben.

III. ORVOS-SEBÉSZTUDOMÁNYI KAR.

I. Boncztani tudományok.

Leiró- és tájboncztan; hétfőtől péntekig, naponta délelőtt ½11—12-ig. (Boncztani épület, I. emeleti tanterem.) Dr. Mihálkovics Géza ny. r. tanár.

Szövettani és fejlődéstani gyakorlatok; vasárnap és ünnepnap kivételével egész héten át, naponta délután 3—7-ig. (Boncztani épület, I. emeleti górcsövező terem.) *Ugyanazon tanár.*

Leiró- és tájboncztan; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. ½11—12-ig; (pénteken szövettani és fejlődéstani rész). (Boncztani épület, II. emeleti tanterem.) Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár.

Tájboncztan. (Folytatás.) Kedden d. u. 2½—4-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Egyes nevezetesebb fejezetek az anatomiából és fejlődéstan köréből; hétfőn d. u. 3—4-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Szövettani és fejlődéstani gyakorlatok; naponkint (vasár- és ünnepnapok kivételével) d. u. 3—6-ig *Ugyanazon tanár.* (Ugyanott.)

II. Élettani tudományok.

Kisérleti élettan; hétfőtől péntekig, d. e. 8—9-ig. (Heti 5 óra.) (Élettani intézet. Eszterházy-utcza 5. sz.) Dr. Klug Nándor ny. r. tanár.

Élettani gyakorlatok és demonstratiók, kezdők számára; hétfőn, szerdán s pénteken d. e. 11—1-ig és kedden s csütörtökön ½12—1-ig. (Heti 10 óra.) (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Élettani önálló búvárlatok; hétfőtől péntekig, egész napon át, és szombaton délig. (Heti 10 óra.) (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Jegyzet. Ez utóbbi tárgyra csak az élettani, illetőleg szövettani eljárásokban és eszközök kezelésében jártas orvosdoktorok vagy előbbre haladt orvostanhallgatók vétetnek fel korlátolt számban. (Lásd alább: élettani intézet.)

Az anyagforgalom élettana; vasárnap d. e. 11—1-ig. (Heti 2 óra.) (Élettani intézet. Eszterházy-utcza 5. szám.) Dr. LANDAUER ÁRMIN magántanár.

III. Kórboncztani tudományok.

Rendszeres kórboncztan; (heti 5 óra); hétfőtől péntekig, d. u. 3—4-ig. (Az I-ső sz. kórboncztani intézet tantermében, Mária-utcza 40. szám.) Dr. GENERSICH ANTAL ny. r. tanár.

Gyakorlati kórboncztan és mutatványos előadások a kórboncztan köréből; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. 12—1-ig. (Mária-utcza 39. sz.) *Ugyanazon tanár.*

Gyakorlati kórszövettan; egész napon át az 1—3. tartó idő és vasár- és ünnepnapok kivételével. (Heti 10 óra. Mária-utcza 40. sz.) *Ugyanazon tanár.*

Kórszövettani gyakorlatok; (heti 4 óra); csütörtökön d. e. 10—12-ig és szombaton d. 12—2-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Rendszeres kórboncztan; szombat és vasárnapot kivéve, d. 12—1-ig. (Az I. sz. belgyógyászati kóroda tanterme.) Dr. PERTIK OTTÓ ny. r. tanár.

Gyakorlati kórboncztan; szombaton 12—1½-ig, csütörtökön és pénteken d. u. ¾3—½5-ig. (Stáhly-utcza, Rókus-kórház boncztermе.) *Ugyanazon tanár.*

Kórboncztani demonstratiók; szombaton d. u. 3—5-ig. (Baross-utcza 40. sz.) *Ugyanazon tanár.*

Kórszövettani gyakorlatok; később meghatározandó időben. (Heti 4 óra.) (II. sz. kórboncztani intézet, Baross-utcza 40. sz.) *Ugyanazon tanár.* — Dolgozni, azaz gyakorlati kórszövettant üzni (1—3-ig tartó óra kivételével) egész napon át lehet.

Bevezetés a bakterologiai módszerekbe; (heti 2 óra); hétfőn és szerdán d. u. 6—7-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

IV. Általános kór- és gyógytan.

Általános kórtan; kedden és csütörtökön d. e. 10—½12-ig és szombaton d. e. 10—12-ig. (Orvoskari központi épület, III. emelet.) Dr. Hőgyes Endre ny. r. tanár.

Önálló kór- és gyógytani búvárlatok; szombat és vasárnap kivételével, naponkint reggeltől estig. (Heti 10 óra.) A vizsgálatok áttekintése hetenkint többször. *Ugyanazon tanár.*

Jegyzet. E tárgyra csak olyan orvosdoktorok vagy előbbrehaladt orvostanhallgatók vétetnek fel korlátozott számban, kik az állati ép vagy kóros szövetek mikroskopozásában, a physikai, chemiai és physiologiai eszközök kezelésében jártasak. (L. alább: Általános kór- és gyógytani intézetnél.)

Kisérleti kórtani és bakteriologiai gyakorlatok (hetenkint 6 óra); később meghatározandó időben. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Élet- és kórvegytan; szerdán és csütörtökön d. u. 5—½7-ig. (Élet- és kórvegytani intézet az Üllői-úton) Dr. Plósz Pál ny. r. tanár.

Húgyvizsgálat; pénteken d. u. 5—7-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.* Kisérleti czukorvizelés és diabetes, hétfőn d. u. 5—6-ig.

Laboratoriumi gyakorlatok; naponta egész napon át, (heti 10 óra) vagy félnapon át (5 óra.) (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Mikroskopiai és chemiai diagnostika; csütörtökön d. e. 10—12-ig és vasárnap d. e. 9—10-ig. (Gyógyszertani intézet tanterme, Üllői-út.) Dr. Vas Bernát m.-tanár.

V. Gyógyszerisme és gyógyszerhatástan.

Gyógyszerhatástan orvosnövendékek számára; hétfőtől péntekig, d. e. 9—10-ig. (Heti 5 óra.) (Gyógyszertani tanterem.) Dr. Bókay Árpád ny. r. tanár.

Önálló dolgozatok a gyógyszertan köréből; naponta szombat kivételével, a nap világos óráiban. *Ugyanazon tanár.* (Ugyanott.)

Jegyzet: Ezen előadásra csak korlátolt számban vétetnek fel hallgatók, mely számot az intézet terjedelme határozza meg.

Balneologia és balneologiai kirándulások; szombaton d. u. 3—5-ig. (Heti 2 óra.) (Ugyanott). *Ugyanazon tanár.*

Gyógyszerismei gyakorlatok; gyógyszerésznövendékek számára. Szombatot kivéve, naponkint d. u. 3—5-ig. (Heti 10 óra.) (Gyógyszertani intézet.) *Ugyanazon tanár.*

Méregtan; különös tekintettel a mérgeknek élettani s chemiai módszerek segélyével való kimutatására; hétfőn d. u. 5—7-ig. (Az állatorvosi akadémia gyógyszertani intézetében. Rottenbiller-utcza 23. sz.) Dr. KOSSA GYULA m.-tanár.

VI. Belső bajok kór- és gyógytana.

Különös kór- és gyógytan s kórodai előadások; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—10-ig. (I. sz. belgyógyászati kóroda.) Dr. KORÁNYI FRIGYES ny. r. tanár.

Belgyógyászati gyakorlatok a kórodai ambulatoriumban; utóbb meghatározandó időben. (Hetenkint 5 óra.) Ugyanazon tanár vezetése alatt tartja dr. KORÁNYI SÁNDOR cz. rk. tanár. Ugyanott.

Előadások ambulatoriumi betegek fölött; csütörtökön d. e. 8—10-ig. Ugyanazon tanár vezetése alatt tartja dr. KORÁNYI SÁNDOR cz. rk. tanár.

Különös kór- és gyógytan s kórodai előadások; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—10-ig. (II. sz. belgyógyászati kóroda.) Dr. KÉTLY KÁROLY ny. r. tanár.

Elmebetegségek kór- és gyógytana; csütörtökön d. u. 2—4-ig. (Szt. János-kórház elmebeteg megfigyelő-osztálya, Nagy-Rókus-utcza 20. sz.) Dr. LAUFENAUER KÁROLY ny. r. tanár.

Idegbetegségek kór- és gyógytana; szerdán d. u. 12—1-ig és szombaton d. u. 5—6-ig. (Üllői-út, orvoskari közp. épület, földszint.) *Ugyanazon tanár.*

Előadások a központi idegrendszer boncztani szerkezete és működéséről, laboratoriumi munkálatokkal az ép- és kórszövettanból; később meghatározandó időben és korlátozott felvétellel. (Heti 3 óra.) (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Hasonszenvi különös kór- és gyógytan s kórodai előadások; kedden, csütörtökön és pénteken d. e. ½9—11-ig. (Szent István-kórház *C)* és *F)* pavillonjaiban.) Dr. BAKODY TIVADAR ny. rk. tanár.

Idegbajok klinikája, csütörtökön és pénteken d. u. 5—½7-ig.

(A II. sz. belklinika tantermében.) Dr. JENDRÁSSIK ERNŐ nyilv. rk. tanár.

Idegkórtani ambulatorium; pénteken d. e. 10—11-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

A mell- és hasüri szervek betegségeiről, fekvő és járó betegek bemutatásával; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—9-ig. Izraelita kórház, Szabolcs-utcza. Dr. STILLER BERTALAN cz. rk. tanár.

Gyermekgyógyászat, (a légző- és emésztő-szervek bántalmai); szerdán és szombaton d. u. 3—½5-ig. (Stefánia-gyermekkórház.) Dr. BÓKAY JÁNOS cz. rk. tanár.

A hasüri szervek bántalmainak kór- és gyógytana, (heti 2 óra); csütörtök és vasárnap d. e. 9—10-ig. (Szent Rókus-kórház II. orvosi osztályán). Dr. ÁNGYÁN BÉLA cz. rk. tanár.

Az orr-. torok- és gégebajok kór- és gyógytana; orr- és gégetükrészeti gyakorlatokkal; a II. belkóroda gégegyógyászati ambulatorumában és tantermében, hetenkint 3-szor. Hétfőn, szerdán és pénteken d. u. 5—6 óráig. Dr. ÓNODY ADOLF cz. rk. tanár.

Elméleti és gyakorlati orr- és gégetükrözés; hétfőn, szerdán és pénteken d. u. ½6—½7-ig. (Az I. sz. belgyógyászati kóroda járókórodai helyisége.) Dr. IRSAI ARTHUR cz. rk. tanár.

Kisérleti és gyakorlati idegkórtan (heti 2 óra); később meghatározandó időben. (Az. I. sz. belgyógyászati klinikán és Szent István-kórház idegbeteg-osztályán.) Dr. KORÁNYI SÁNDOR cz.. rk. tanár.

Gyermekgyógyászat, különös tekintettel az újszülöttek és csecsemők élettani és kóros viszonyaira; kedden d. u. 5—6-ig. (Az I. sz. szül. klinika tantermében, Baross-utcza 34.) Csütörtökön és vasárnap d. e. 11—12-ig. (Ált. poliklinika. VII. ker., Hársfa-utcza 13—15. sz.) Dr. ERŐSS GYULA m.-tanár.

Physikalis vizsgálati módszerek; vasárnap és csütörtökön d. e. 8—9-ig; kedden d. u. 6—7-ig. (Poliklinika. Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. STERN SAMU m.-tanár.

Idegkór- és gyógytan; különös tekintettel az elektrotherapiára, (hetenkint 3 óra); csütörtökön és vasárnap d. e. 10—½12-ig. (Poliklinika; Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. SCHWARCZ ARTHUR m.-tanár.

Gyakorlati elmekór- és gyógytan (heti 2 óra); vasárnap d. e. 10—12-ig. (A lipótmezei állami elmegyógyintézetben.) Dr. SALGÓ JAKAB m.-tanár.

Az emésztő-szervek bántalmainak kór- és gyógytana; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—10-ig. (Általános poliklinika, VII. ker., Hársfa-utcza 13. szám.) Dr. HIRSCHLER ÁGOSTON m.-tanár.

Idegkór- és gyógytan; kedden és pénteken d. u. 5—6-ig. (A fővárosi „Erzsébet" szegényházi kórház idegbeteg-osztályán, VII., Erdősor-utcza 7. sz. és az ált. poliklinikán.) Dr. SCHAFFER KÁROLY m.-tanár.

Elektrotherapia, különös tekintettel az idegbántalmakra; betegbemutatásokkal; vasárnap d. e. 11—1-ig. (II. sz. belklinika tanterme.) Dr. DONÁTH GYULA m.-tanár.

Gyermekgyógyászat (heti 2 óra); hétfőn és csütörtökön d. u. 4—5-ig. (Szent János-kórház.) Dr. SZONTAGH FELIX m.-tanár.

Gyakorlati orr- és gégetükrözés; (heti 4 óra.) Szerdán és pénteken 12—1-ig és vasárnapon 8—10-ig. (Ált. poliklinika. Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. NÉMAI JÓZSEF m.-tanár.

Az orr-, torok- és gégebajok kór- és gyógytana; csütörtökön és vasárnap d. e. 11—12-ig. (Heti 2 óra.) (Általános poliklinika, VII. Hársfa-utcza 13.) Dr. BAUMGARTEN EGMONT m.-tanár.

A védhimlő-oltás elmélete és gyakorlata (heti 3 óra); csütörtökön d. u. ½3—4-ig és vasárnap d. e. 8—½10-ig. (A Stefania-gyermekkórház tantermében, VIII. ker., Üllői út 72—74. sz.) Dr. HAINISS GÉZA m.-tanár.

A hasüri szervek betegségei (heti 3 óra); hétfőn és szerdán d. u. 5—½7-ig. (II. sz. belgyógyászati klinika tantermében.) Dr. IMRÉDY BÉLA m.-tanár.

A belgyógyászati vizsgáló módszerek; heti 2 óra. Vasárnap d. e. 10—12-ig. (I. sz. belgyógyászati klinika.) Dr. TAUSZK FERENCZ m.-tanár.

Idegkórtani diagnostika és vizsgálati módszerek; csütörtökön és vasárnap d. e. ½11—½12-ig. (Heti 2 óra). (Kun-utcza 4. sz. Fiókkórház.) Dr. SARBÓ ARTHUR m.-tanár.

Vizgyógyászat és klimatologia; kedden d. u. 5—6-ig, a II. belgyógyászati klinika tantermében; vasárnap d. e. 8—9-ig

Fogászati poliklinikum, részletes kór- és gyógytan; hétfőn és csütörtökön d. u. 5—½7-ig. (Üllői-út fogászati intézet.)

Törvényszéki orvostan; heti 5 óra. Hétfőn, kedden, csütörtökön d. u. 12—1-ig és csütörtökön d. e. ½8—½10-ig. (Törvényszéki orvostani intézet, IX. ker., Üllői-út 93. sz.) Dr. AJTAI K. SÁNDOR ny. r. tanár.

Törvényszéki orvostan gyakorlatokkal; vasárnap d. e. ½8—10-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Törvényszéki elmekórtan és lélektan elméletileg; csütörtökön d. e. 10—12-ig. (Törvényszéki orvostani intézet, Üllői-út 93. sz.) MORAVCSIK ERNŐ EMIL ny. rk. tanár.

Törvényszéki elmeorvosi vélemények szerkesztése; bűnügyi esetek felhasználásával; szerdán d. u. 12—1-ig. Ugyanott. *Ugyanazon tanár.*

Törvényszéki elmekórtani gyakorlatok, betegbemutatásokkal; hétfőn d. u. 5—7-ig. (Az irgalmas-rend tébolydai osztályán, II. ker., Zsigmond-utcza 24. sz., a Margit-hidfőnél.) *Ugyanazon tanár.*

Törvényszéki és orvosrendőri vegytan; hetenkint 2 óra; később meghatározandó napokon és időben. (Orsz. m. kir. chemiai intézet, Nádor-utcza: Földmívelési Ministerium.) Dr. LIEBERMANN LEÓ m.-tanár.

XIII. Gyógyszerészeti tanfolyam.

ELSŐ ÉV.

Természettan
Állattan
Növénytan
Ásványtan
Általános és kisérleti vegytan

lásd a bölcsészeti karnál.

MÁSODIK ÉV.

Gyógyszerismé
Elemző vegytan
Közegészségtan
Elemző vegytani gyakorlatok

lásd az orvosi és bölcsészeti karnál.

Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat; (hetenkint kétszer); csütörtökön és vasárnap d. e. 10—11-ig. (Ált. poliklinika. Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. LICHTENBERG KORNÉL m.-tanár.

A húgy- és ivarszervek sebészi bántalmai, betegbemutatásokkal és műtéti gyakorlatokkal; csütörtökön d. e. 10—½12-ig. (Szt.-János-kórház) és vasárnap d. e. 10—½12-ig (az I. sz. sebészeti kóroda műtőintézetében). Dr. BAKÓ SÁNDOR m.-tanár.

A helkologia (fekélytan) és a sebek kezelésének tana, betegbemutatásokkal; vasárnap és csütörtökön d. e. 9—½11-ig. (I. sz. sebészeti kóroda.) Dr. SCHÄCHTER MIKSA m.-tanár.

A csontok és izületek sebészi bántalmainak kór- és gyógytana, betegbemutatásokkal és műtéti gyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—½10-ig. (II. sz. sebészeti klinika, szt. Rókus-kórház.) Dr. BARTHA GÁBOR m.-tanár.

A csont- és izületi bántalmak sebészete, (hetenkint 3 óra); vasárnap d. e. 8—9-ig és csütörtökön d. e. 8—10-ig. (Kún-utcza 4. sz., fiók-kórház.) Dr. HABERERN JONATHÁN PÁL m.-tanár.

Erőszaki sérülések, különös tekintettel a csonttörésekre és ficzamokra (heti 3 óra); csütörtökön és vasárnap d. e. 10—½12-ig. (I. sz. sebészeti klinika.) Dr. PROCHNOW JÓZSEF m.-tanár.

Sebészeti műtéttan, hullagyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—½10-ig. (II. sz. sebészeti klinikum műtőintézete, régi boncztani épület.) Dr. KUZMIK PÁL magántanár.

A férfi ivar- és húgyszervek bántalmainak kór- és gyógytana, hugycső és hólyagtükrözési gyakorlatokkal; heti 3 óra. Csütörtök és vasárnap délelőtt. Később meghatározandó időben. (Általános poliklinika, Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. FELEKI HUGÓ m.-tanár.

Sebészeti műtéttan, műtéti gyakorlatokkal; csütörtökön d. u. 5—½7-ig és vasárnap d. e. ½9—10-ig. (Az I. számu sebészeti műtőintézet.) Dr. MAKARA LAJOS m.-tanár.

Előadások a fülgyógyászat köréből; csütörtökön d. e. 10—12-ig. (Szt.-János (új) közkórházban 2. pavillon, I. emelet, fülészeti rendelőszoba.) Dr. KREPUSKA GÉZA m.-tanár.

A húgyszervek sebészete; csütörtökön d. e. 10—½12-ig és vasárnapon később meghatározandó időben. (A Bródy Adél-gyermekkórház seb. osztályán.) Dr. Alapi Henrik m.-tanár.

VIII. Szemészet.

Elméleti és gyakorlati szemészet; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 10—12-ig. (Szemészeti klinika, Üllői-út 26. sz.) Dr. Schulek Vilmos ny. r. tanár.

A szem lobos elváltozásai; (heti 3 óra); csütörtökön és vasárnap d. e. 8—9½-ig. (Az új szt.-János közkórház szemészeti osztályán.) Dr. Goldzieher Vilmos cz. rk. tanár.

Szemészeti műtéttan, gyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—½10-ig. (Egyetemi szemklinika.) Dr. Feuer Náthániel cz. rk. tanár.

Elméleti és gyakorlati szemtükrészet; heti 4 óra; csütörtökön és vasárnap d. e. 10—12-ig. (Izraelita kórház szembeteg osztálya.) Dr. Szili Adolf cz. rk. tanár.

Szemvizsgálás gyakorlati módszerei; szemtükrészés váltakozó csoportokkal: csütörtökön d. e. 10—12-ig; látásvizsgálás: vasárnap d. e. 10—12-ig. (Egyetemi szemklinika.) Dr. Csapodi István cz. rk. tanár.

Szemoperálások; hétfőn, kedden és szerdán d. e. 7—8-ig. (A II. sz. boncztani intézet tanterme.) Dr. Ottava Ignácz m.-tanár.

A szemtükrözés elmélete és gyakorlata; vasárnap d. e. 8—10-ig. (Egyetemi szemklinika.) Dr. Grosz Emil m.-tanár.

IX. Szülészet és nőgyógyászat.

Elméleti és gyakorlati szülészet és gynaekologia; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—10-ig. (I. sz. szül. kóroda. Baross-utcza 33. sz.) Dr. Kézmárszky Tivadar ny. r. tanár.

Szülészeti műtéttan; szerdán d. u. 6—8-ig. (I. sz. szül. és nőgyógy. klinika tanterme, Baross-utcza 33. sz.) *Ugyanazon tanár.*

Elméleti és gyakorlati szülészet és gynaekologia; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—10-ig. (II. sz. szül. kóroda. Üllői-út 78/*a*. sz., egyetemi botanikus kert). Dr. TAUFFER VILMOS ny. r. tanár.

Szülészeti műtéttan; szerdán d. u. 6—8-ig. (I. sz. szül. és nőgyógy. klinika tanterme. Baross-utcza 33. sz.) Dr. LIEBMANN MÓR m.-tanár.

Nőgyógyászati műtéttan, phantom-gyakorlatokkal; csütörtökön d. e. 8—10-ig és d. u. 4—5-ig. (M. kir. Bábaképző. VIII. Rökk Szilárd-utcza 33. sz.) Dr. DIRNER GUSZTÁV magántanár.

Szülészeti műtéttan; csütörtökön d. u. 5—7-ig. (I. sz. szül. és nőgyógy. klinika tanterme. Baross-utcza 33. sz.) Dr. BÁRSONY JÁNOS magántanár.

A női betegségek propaedeutikája; Csütörtökön és vasárnap d. e. ½9—10-ig. (Az I. sz. szülő- és nőbeteg-klinika termében. Baross-utcza 33. sz.) Dr. BÄCKER JÓZSEF magántanár.

X. Bőrbajok és bujabetegségek.

Bőrgyógyászat és bujakórtan, betegek bemutatásával; csütörtökön és vasárnap d. e. 9—10-ig. (Poliklinika. Hársfa-utcza 13. sz. és fővárosi fiók-kórház. Kún-utcza 4. sz.) Dr. HAVAS ADOLF magántanár.

Bőrgyógyászat és bujakórtan, betegek és górcsövi készítmények bemutatásával; csütörtökön és vasárnap d. e. 9—½11-ig. (Szt. István-kórház bőrbeteg és bujakóros osztálya.) Dr. RÓNA SÁMUEL magántanár.

Bőrkórtan, különös tekintettel a bőrbetegségek kórboncztanára alapított kórismélére. Heti 3 óra; csütörtökön és vasárnap d. e. ½10—11-ig. (A szt. István-kórház bőrkórtani osztályán.) Dr. TÖRÖK LAJOS magántanár.

Előadások a bőrkórtanból; bemutatásokkal. Csütörtökön d. e. 9—11-ig. Ezt megelőzik górcsövi demonstratiók. (Betegbemutatások naponkint d. e 11—1-ig. Egyetemi bőrkórtani intézet. VIII., Üllői-út 24. sz.) Dr. NÉKÁM LAJOS magántanár.

Bőrkórtani vizsgálatok, haladottabbak számára; histologiai, kli-

nikai és experimental-pathologiai irányban. (Ugyanott és a fővárosi bakteriologiai intézetben. Szt. István kórház.) Egész napon át. *Ugyanazon tanár.*

XI. Közegészségtan.

Közegészségtan; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. (Eszterházy-utcza. Élettani épület, földszint, nagyterem.) Dr. Fodor József ny. r. tanár.

Élelmi szerek stb. közegészségtani és orvosrendőri vizsgálata, hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 4—5-ig. (Közegészségtani intézet laboratoriuma.) *Ugyanazon tanár.*

Orvosrendőri hússzemle; gyakorlati bemutatásokkal. Vasárnap 8½—9½-ig. (Állatorvosi akademia. Rottenbiller-utcza 23—25. sz.) Dr. Hutyra Ferencz magántanár.

XII. Törvényszéki orvostan.

Törvényszéki orvostan gyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—10-ig, kedden d. u. 12—1-ig. (Törvényszéki orvostani intézet, IX. ker., Üllői-út 93. sz.) Dr. Ajtai K. Sándor ny. r. tanár.

Törvényszéki elmekórtan és lélektan elméletileg; csütörtökön d. e. 10—12-ig. (Törvényszéki orvostani intézet, IX. ker., Üllői-út 93. sz.) Dr. Moravcsik Ernő ny. rk. tanár.

Törvényszéki elmeorvosi vélemények szerkesztése; bűnügyi esetek felhasználásával; szerdán d. e. 11—12-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Törvényszéki elmekórtani gyakorlatok, betegbemutatásokkal; hétfőn d. u. 5—7-ig. (Az Irgalmas-rend tébolydai osztályán, II. ker., Zsigmond-utcza 24. sz., a Margit-hidfőnél.) *Ugyanazon tanár.*

Előadást nem hirdettek:

Müller Kálmán, Elischer Gyula és Janny Gyula czímz. rk. tanárok; Batizfalvy Sámuel, Hasenfeld Manó, Siklóssy Gyula, Verebély László, Szalárdy Mór, Iszlay József, Tóth Lajos, Liebermann Leo, Frank Ödön, Szénásy Sándor, Rottman Ármin, Csatáry Ágost, Terray Pál, Herczel Manó és Rigler Gusztáv magántanárok.

Előadást nem hirdettek:

Ángyán Béla, Ónodi Adolf, Szili Adolf ny. rk., Batizfalvy Sámuel, Hasenfeld Manó, Puki Ákos, Schwarcz Arthur, Szontagh Bódog, Némai József, Kossa Gyula, Hainiss Géza, Fodor Géza, Rigler Gusztáv m.-tanárok.

Orvoskarbeli intézetek.

I. sz. *Leíró-, tájboncztani és fejlődéstani intézet.* (Mária-utcza, boncztani épületben.)

1. A boncztéremben boncztani gyakorlatok az I. félévben és a 2-diknak elején egész napon át tartatnak s azokban a beirott hallgatók részt vesznek. A II. félévben a hallgatók szövettani gyakorlatokat végeznek az 1-ső emeleti laboratoriumban. Az előadási tanterem az I. emeleten van, a boncztérem a földszinten.

2. A boncztani gyüjteménytár azon hónapokban, melyekben az időt fütetlen szobákban tölthetni, minden szombaton délelőtt 10—12-ig az orvoshallgatók részére nyitva áll.

II. sz. *Leíró- és tájboncztani intézet.* (Mária-utcza, boncztani épületben.)

Az intézetben boncztani és szövettani előadások s boncztani és szövettani gyakorlatok tartatnak. Az előadások tartására a II. emeleten levő tanterem, a boncztani gyakorlatokra a földszinten levő boncztérem szolgál. A mikroskopozó terem az I. emeleten van. A boncztani gyüjteménytár (I. emelet) felügyelet mellett vasárnaponkint d. e. 10—12-ig megtekinthető.

III. *Az I. sz. kórboncztani intézet* Mária-utcza 47. szám alatti bérházban van elhelyezve.

IV. *A 2. sz. kórboncztani intézet* a Baross-utcza 40. sz. alatti bérházban van elhelyezve.

V. *Élettani intézet.* (Eszterházy-utcza 5. sz.)

Az intézetben a hirdetett előadásokon kívül, az intézet igazgató tanárának vezetése és segédeinek közreműködése mellett úgy élettani gyakorlatok, mint önálló tudományos búvárlatok is folynak; az elsők feladata a tanulóval azon

egyszerűbb vizsgálati eljárásokat megismertetni, melyek alapján az élettünemények és azok okainak kutatása történik; az önálló tudományos búvárlatok czélja pedig az élettannak újabb vizsgálatok alapján való továbbfejlesztése. — E végből az intézet vasár- és ünnepnapok kivételével hétfőtől szombat délig naponta reggel 8-tól déli 1 óráig és délután 4—7-ig nyitva áll.

Az élettani gyakorlatokra kezdők iratkoznak be, kik az eszközöket és készülékeket az intézetben díjtalanul kapják használatra, de azok épenmaradásáért felelősséget vállalnak; az esetleg ejtett kárt megtérítik. Az ezeken kívül szükséges kézi eszközöket (üvegnemüeket és törlőruhát), valamint egyes, sürün használt kémlőszereket, a tanulók maguk szerzik be. — A gyakorlatokra jelentkezettek csoportokba osztva vesznek részt a gyakorlatokon.

Az élettani önálló dolgozatokra jelentkező orvosdoktorok vagy előhaladott orvoshallgatók, a lehetőségig a búvárlat tárgyai szerint berendezett külön helyiségekben végzik vizsgálataikat. Az e czélra szükséges állatokat, azok tartásdíját, maguk fizetik. A használt intézeti eszközök épségeért felelősek, az azokon esetleg ejtett kárt megtéríteni tartoznak. A vizsgálatok eredményei az intézeti igazgató beleegyezésével, mint intézeti közlemények tehetők csak közzé.

VI. *Általános kór- és gyógytani intézet.* (Üllői-út, központi orvoskari épület, III. emelet.)

Az általános kór- és gyógytani tanszékkel egybekötött intézet czéljai a következők:

a) Megadni az orvostanulóknak azt az általános kórtani és gyógytani képzettséget, mely nekik a betegségek lényegének felfogására, felismerésére és gyógyítására szükséges és a mely tőlük mint leendő egyetemes orvosdoktoroktól az állam által követelendő.

b) Azok számára alkalmat nyujtani, kik magukat a kór- és gyógytani búvárkodásban kiképezni akarják.

c) A kórtani és gyógytani tudományt újabb vizsgálatokkal tovább fejleszteni.

E czélok valósítására az eszközök, addig is, míg az intézet a betegség felismerő és gyógyító módszerek kritikai tanulmá-

nyozására okvetlenül szükséges kórodával, a kórtani búvárkodás, orvosi diagnostika és therapeutika módszerének a részletes klinikai tanulmányokat megelőző egyetemes megismerésére és lehető begyakoroltatására a szükséges helyiségekkel ellátható leend, a következők:

1. Az intézet igazgatóságának a leczkerendben hirdetett előadásai.

2. Az intézet főnökének vezetése és segédeinek felügyelete alatt végzendő önálló tudományos búvárkodás, az egyelőre ezen czélokra berendezett dolgozó helyiségekben.

3. Az I. sz. belgyógyászati kóroda ideiglenesen átengedett bizonyos számú betegei.

A tudományos búvárkodás tárgyai az intézet felszereléséhez mérten, lehetőleg a beiratkozottak kívánságai szerint állapíttatnak meg, és a mennyiben a vizsgálatok új tudományos igazságokat derítenének fel, azokat maguk a dolgozók fogják közzétenni. A vizsgálatokhoz szükséges eszközöket és készülékeket az intézet szolgáltatja a vizsgálónak kártérítési kötelezettsége mellett. A vizsgálat anyagát maga a vizsgáló szerzi be; ha azonban a búvárkodás folyamán a további vizsgálatra érdemesnek mutatkozó adatok merülnének fel, erre az anyagot az intézeti költség erejéhez képest maga az intézet fogja szolgáltatni.

VII. *Gyógyszertani intézet.* (Üllői-út, orvoskari központi épület, II. emelet.)

A leczkerendben az első félévre hirdetett gyógyszerismei gyakorlatokhoz a górcsövet az intézet szolgáltatja, a kézi eszközöket azonban a tanuló maga szerzi be. Tömeges jelentkezés esetén a dolgozók csoportokba osztatnak be.

A leczkerendben a második félévre gyógyszertani gyakorlatok előhaladottabbak számára hirdettettek. E gyakorlatok azok számára hirdetvék, kik élettant, kórtant és gyógyszerhatástant már hallgattak. Ezen gyakorlatok tárgyát a kisérleti gyógyszertan és méregtan, valamint a mérgezések vegyi úton való kimutatása képezi.

Gyógyszerész- és orvos-szigorlók az intézet igazgatójánál történő személyes jelentkezés után 10 egymásután következő napon át d. u. 3—5-ig látogathatják az intézetnek e czélra be-

rendezett és fölszerelt tanuló-szobáját, melyben drogue-gyűjtemény, górcsői metszetek, képek, górcsői rajzok és górcső áll rendelkezésükre. Egyebekben a kifüggesztett házi szabályok irányadók.

Orvosdoktorok, tanulmányaikban előhaladott orvoshallgatók gyógyszertani, méregtani és kórtani vizsgálatokkal az intézet igazgatójánál történő előleges bejelentés után, annak engedelmével foglalkozhatnak a kitüzött napokon és órákban. A kisérleti állatok beszerzése, azok táplálása, a gyógyszer- és méreganyagok beszerzése az illető vizsgálót terheli. A vizsgálatokhoz szükséges eszközöket és készülékeket az intézet szolgáltatja a vizsgálónak kártérítési kötelezettsége mellett. Ily vizsgálatok eredményei irodalmilag csak az intézeti igazgató beleegyezésével s az intézeti közlemények között bocsáthatók a nyilvánosságra.

VIII. *Közegészségtani és orvosrendészeti intézet.* (Eszterházy-utcza, élettani épület, földszint.)

A bejegyzett hallgatók a kitüzött időben közegészségtani és orvosi rendészeti vizsgálatokkal foglalkozhatnak, az intézet igazgatójának s a segédeknek vezetése mellett. Az eszközöket az intézet szolgáltatja.

IX. *Törvényszéki orvostani intézet.* (Üllői-út 93. sz.)

A törvényszéki orvosi képzés lehető biztosítása és a szakbeli tudományos búvárlat előmozdítása czéljából, az intézet munkaköréhez vannak csatolva a fővárosi államrendőrség hullaanyaga, valamint a budapesti kir. törvényszék területén felmerülő összes törvényszéki orvosi vizsgálatok, a melyek feldolgozásánál, a mennyiben azt a vizsgálat érdeke megengedi, a hallgatók megjelenhetnek, sőt részt is vehetnek. Ezen vizsgálatoknál az intézeti főnöknek két tanársegéd és két gyakornok segédkezik.

Az intézeti tevékenység ehhez képest három főirányban, tulajdonképeni tanszéki, a törvényszéki orvosi és rendőrboncznoki működésben nyilvánul.

a) A tanszéki működésnél:

1. Előadatik a törvényszéki orvostan, mint főcollegium, minden téli félévben, hetenkinti 5 órában;

2. előadatik ennek kiegészítéseül minden nyári félév-

ben hetenkint 2 órai special-collegiumban váltakozólag a törvényszéki orvostan egy-egy fontosabb fejezete;

3. mindkét félévben hetenkint 5 órai gyakorlati előadások tartatnak a törvényszéki és rendőri boncolások felhasználásával, melyeknél a hallgatók maguk boncolnak s gyakoroltatnak a boncz-jegyzőkönyvek és vélemények szerkesztésében; ezen előadásoknál gyakorlati megvilágításba jőnek a hullákra vonatkozó törvényszéki orvostani kérdések;

4. minden nyári félévben hetenkinti 1 órában törvényszéki orvosi casuistica tartatik, melyben az élőkre vonatkozó törvényszéki orvostani kérdések kerülnek gyakorlati megvilágításra, az intézet hivatalos működéséről vett oly esetek bemutatásával és tárgyalásával, hogy azok az élőkre vonatkozó kérdésekben gyakorlati kiegészítését képezzék az elméleti előadásoknak, épp úgy, mint képezik ugyanezeknek kiegészítését a hullákra vonatkozó kérdésekben a 3. alatti előadások; ezen collegiumban egyszersmind gyakorolják magukat a hallgatók az élőkön való törvényszéki orvosi vizsgálatokban, s a leletek és vélemények szerkesztésében;

5. mindkét félévben, a délutáni órákban, — korlátolt számban — (hetenkint 4-es csoportokban) a hallgatók dolgozdabeli gyakorlatokban is részt vehetnek, és főleg górcsövi, vegyi és színelemzés-vizsgálatokkal foglalkozhatnak;

6. végre a hallgatóknak módjukban áll nyilvános bűnügyi végtárgyalásokon is résztvenni.

b) A rendőrboncznoki és törvényszéki orvosi működésnél, évenkint mintegy 800 hivatalos bonczolat (1882-ben 634, 1883-ban 685, 1884-ben 729, 1885-ben 803) és átlag 180—200 élőkön való vizsgálat ejtetik meg; valamennyi megfelelő jegyzőkönyvi felvételekkel és véleményezésekkel. A bonczolatok rendszerint az intézetben, a már rothadt, különösen vizi hullákon s a járványossá válható ragályos betegségekben kimultak hulláin a kerepesi-úti halottas házban, a délelőtti órákban (kitűzött idő, naponta 8—10-ig) ejtetnek meg, a melyeknél előadásokon kívüli időben is naponta hallgatók, szigorló orvosok és túdorok rendszerint megjelenhetnek. Az élőkön való vizsgálatok részint az intézetben, részint a törvényszék bünt. oszt. helyiségeiben,

részint szétszórtan a város területén végeztetnek. Ezeken kívül idegen tárgyakon (bűnjelek) is végeztetnek górcsövi és vegyi vizsgálatok, melyek a tanításra részint a dolgozdabeli gyakorlatoknál, részint a casuistikus előadásoknál használtatnak fel.

X. *I. sz. belgyógyászati kóroda.* (Üllői-út, orvoskari telep.)

A beirt hallgatóknak egész napon át nyitva áll; a délutáni látogatás rendesen 4—5 óráig tartatik.

A kóroda vegyészeti és górcsövészeti dolgozdájában a tanulók a megfelelő kórjelző vizsgálatokban gyakorolhatják magukat.

XI. *II. sz. belgyógyászati kóroda.* (Üllői-út, orvoskari telep).

A beírt hallgatóknak mindig nyitva áll; a délutáni látogatás rendesen 4—5-ig tartatik.

A rendelkezésre álló górcsöveket és vegyészeti eszközöket a tanulók kórjelzési czélokra használhatják.

XII. *I. sz. sebészeti kóroda.* (Üllői-út, orvoskari telep).

Betegbemutatások és műtétek a tanteremben s kórtermekben történnek. D. u. 5—6-ig van a kórodai beteglátogatás, betegfelvétel és kórtermékek vizsgálata.

A kóroda műtő-intézetében, hol a műtő-növendékek képeztetnek, később kijelölendő időben műtétgyakorlatok tartatnak, melyeknél az intézet eszközei használtatnak.

A könyvtár hozzáférhető oly szorgalmas tanulóknak, kik kórodai betegészlelésre vállalkoznak.

XIII. *II. sz. sebészeti kóroda.* (Szt.-Rókus-közkórház, I. sebészeti osztály, 29—34. számú kórtermek.)

Betegbemutatások, előadások és műtétek a tanteremben és a 104 betegágygyal rendelkező kórtermekben történnek. A délutáni beteglátogatás, betegek felvétele, kórtermek vizsgálása naponta d. u. 5—6-ig van, melyen a beirt hallgatók résztvesznek a tanársegédek vezetése alatt.

A kórodával kapcsolatos műtőintézetben (II. sz. műtőintézet; boncztani épületben, földszinten) történnek a műtéti gyakorlatok hullákon a műtőnövendekek kiképzésére. Ugyanott tartatnak a műtéttani előadások is hullákon a beirt hallgatók számára.

Végre a kórodán naponta d. e. 9—10 óráig nyilvános rendelés tartatik járó betegek számára, kik (évente közel 9000) a kórodai tanítás czéljaira felhasználtatnak.

A kórodán berendezett laboratoriumban górcsövi, bacteriologiai vizsgálatok történnek a kórodán előforduló kóresetek felderítése s a műtőnövendékek kiképzése czéljából.

A könyvtár hozzáférhető oly szorgalmas tanulóknak, kik kórodai betegek tanulmányozására vállalkoznak s valamely tudományos kérdéssel önállólag foglalkoznak.

XIV. *Szemészeti kóroda.* (Üllői-út, központi orvoskari épület.)

A hetenkinti 10 órából 3 elméleti rendszeres előadásokra, 2 műtételekre, 3 bejáró betegeknek való rendelésre és betegbemutatásokra, 2 pedig klinikai beteglátogatásra szolgál. Ezenkívül csütörtökön és vasárnapon szemtükrészeti külön gyakorlatok és egyéb külön előadások vannak.

A szemoperálásokból a tanársegédek adnak tanfolyamokat.

A klinika nyitva áll a beirt hallgatóknak feltételek nélkül naponta (vasárnapokat, ünnepnapokat és szünnapokat sem véve ki), az előadási óráknak megfelelő időben, továbbá a délutáni beteglátogatás alkalmával; egyébkor és másoknak az igazgató beleegyezése és engedélye szerint.

A délutáni beteglátogatást 5-6 óráig tartják a tanársegédek.

A készülékeket, kórboncztani szemkészítmények gyüjteményét és a szakkönyvtárt alkalmilag szemészeti tanulmányokat tevőknek az igazgató-tanár, az adjunktus vezetése mellett szivesen hozzáférhetőkké teszi.

XV. *I. sz. szülészeti és nőgyógyászati kóroda.* (Baross-u. 33. sz.)

Itt az orvoshallgatók taníttatnak és gyakoroltatnak be a szülések vezetésébe, nemkülönben a szükséges műfogásokba.

A szülészeti műtéttanból orvostanhallgatók számára a tanár külön előadásokat tart.

XVI. *II. sz. szülészeti és nőgyógyászati kóroda és poliklinikum* (Üllői út, egyetemi botanikus kert.)

A nőgyógyászatból és szülészetből a tanár előadásokat tart.

Az intézettel a poliklinikum áll kapcsolatban, a melyet az orvoshallgatók, orvosszigorlók, valamint orvosok egy külön tanársegéd vezetése mellett, gyakorlati kiképeztetésökre felhasználhatnak.

XVII. *Élet- és kórvegytani intézet.* (Üllői-út, orvoskari központi épület.)

Ezen intézet működését illetőleg lásd a leczkerendet.

XVIII. *Az elme- és idegbetegségek kór- és gyógytana.*

Az elmekórtani és törvényszéki lélektani előadások a Szt.-János-közkórház kötelékéhez tartozó elmebeteg-megfigyelő osztályon (Buda, Nagy-Rókus-utcza 20.) tartatnak. Az előadásokra beirt hallgatók a délelőtti beteglátogatásokban a tanár vezetése alatt d. e. 8—10 óráig résztvehetnek, úgyszintén a tanársegéd által tartott délutáni betegszemlékre is eljárhatnak.

Górcsövi dolgozatok a klinika szövettani intézetében (VIII., Üllői-út, központi épület) végezhetők, ugyanitt naponkint ambulatorium tartatik kedély- és idegbetegek számára.

XIX. *Fogászati intézet.* (Üllői-út, az orvoskari telep, gazdasági épületének II. emeletén.) Helyiségei: egy tanterem, egy műtéti terem, egy narcosisra való szoba, kézi laboratorium és váróhelyiség. Berendezve: 12 műtéti szék, teljes műszer és egyéb készülék-felszereléssel; továbbá benne 12 hely van száraz műtéti gyakorlatokra, szintén felszerelve a szükségesekkel; végül taneszközök, milyenek: gyűjteménytárak, készítmények, rajzok stb. Szakkönyvtár kezdeményezési szakban; még általánosan nem használható.

Előadások (l. tanrend) 3-szor hetenkint összesen $4^3/_4$ óraszámban tartatnak a fogászati részletes kór- és gyógytan, a foghúzás műtéttana és a fogászati conservativ műtéttanból; ide be nem vonva a technico-klinikai fogászat is.

A klinika hivatalosan nyitva van naponta 5—7-ig. Különös gyakorlatokat cursusok alakjában a tanársegéd vezet. Foghúzást névsor szerint minden hallgató végezhet. Műtéttanban haladottabb hallgatók egyenkint vagy kettenkint műtőszéket kapnak rendelkezésükre.

XX. *Bőr- és bujakórtani intézet.* A bőr- és bujakórtan oktatása rendszeresen a bőrkórtani intézetben, az orvosi központi épületben történik, hol évente több mint 2000 járóbeteg szokott jelentkezni.

Egyéb helyiségek, hol orvoskari előadások tartatnak.

A fej és nyak sebészeti betegségei, kapcsolatban a gyakorlati orr- és gégetükrészettel.

Ezen tantárgy tanára, a Szt.-Rókus-kórház II. sebészeti

osztályán — melynek főorvosa, Navratil Imre ny. r. tanár czímmel és jelleggel — tartja előadásait, csütörtökön és vasárnap d. e. 10—12-ig. A tananyagot 104 ágyra berendezett, 1500 fekvő, 3600 járó beteg évi forgalommal biró II. sebészeti osztály és fiókja, a gégészeti osztály szolgáltatják.

A műtétek helye részint a nagyobb sebészeti műtőterem, részint a gégészeti osztály kisebb műtőszobája.

Az említett osztály mellett egy al-, egy segédorvos és több gyakornok van alkalmazva.

Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat. Böke Gyula ny. rk. tnr. Ezen tantárgy a Rókus-kórházban levő bejáró betegek számára berendezett rendelőszobában (52. sz.) és ugyanott a 19 ágyra berendezett fülbeteg-osztályon taníttatik. Dr. Bőke Gyula ny. rk. tanár, mint a Rókus-kórház rendelő-főorvosa és a fülbeteg-osztály vezetője, saját boncztani és kórboncztani készítményeinek igénybevételével a tantárgyat elméletileg, az évenkint 1400 bejáró, valamint a közel 400-ra menő fekvőbetegen pedig gyakorlatilag tanítja.

A fülbeteg-osztály mellett egy segédorvos és gyakornok van alkalmazva.

Bőrgyógyászat és bujakórtan. Ezen tantárgyat Havas Adolf m.-tanár a „Poliklinika" bőr- és bujakórtani osztályán tanítja. Az előadások a két szakmából oly módon folynak, hogy egyrészt rendszeres előadások tartatnak, másrészt pedig az intézetbe bejáró 4000 ambulans beteg bőséges anyaga demonstráltatik, mely alkalommal az orvostanhallgatók a betegek gyógykezelésében gyakorlatilag is résztvesznek és így magukat a specialis szakban kiképezhetik.

Idegkór- és gyógytan. Dr. Schaffer Károly egyetemi m.-tanár előadásait egyrészt a fővárosi „Erzsébet" szegényházi kórház (alsó-erdősor 7. sz.) idegbeteg-osztályán tartja, amely hatvan ágyával az organikus idegbajok gazdag és változatos klinikai gyűjteményét képezi, megjegyezvén, hogy az ezen osztálylyal kapcsolatos laboratorium a klinikai anyagnak szövettani irányban való értékesítését is lehetővé teszi. Másrészt a budapesti általános poliklinika idegbeteg-ambulatoriuma képezi az előadás helyét, a hol a hallgatóságnak főképen a funktionális idegbajokkal van alkalma megismerkednie.

Testegyenészet. (Orthopaedia.) (Városligeti fasor 51. sz.) A testegyenészet Batizfalvy Sámuel m.-tanár orthopaediai gyógyintézetében a II. félévben adatik elő. Tananyagul szolgálnak az intézet betegei, kik az emberi test elferdüléseinek csaknem minden nemére és fokára példát szolgáltatnak. Taneszközök a kórbonctani készítmények, gipszlenyomatok, fényrajzok, testegyenészeti- és villamgépek; a helybesített (localisált) svéd gyógytestgyakorlat gépezetei és a gyakorlatok praktikus bemutatása; Glisson-féle inga, Pichery-féle lánczgymnasztika stb.

Kivonat a szigorlati szabályrendeletből.

Azon tárgyak, melyeknek hallgatását az egyes szigorlatokra való jelentkezésnél ki kell mutatnia a jelöltnek:

1. A természetrajzi elővizsgálatokra való jelentkezésnél külön megjelölt tárgyak kimutatása nem kivántatik, csak azt kell kimutatni, hogy a jelölt már egy évet töltött az egyetemen, mint kebelezett orvostanhallgató.

2. Az orvostudori elővizsgálatra való jelentkezésnél ki kell mutatni a vegytan, természettan, leiró boncztan és élettan 2 félévi hallgatását.

3. Az orvosgyakorlati szigorlatokra való jelentkezésnél a következő tárgyak hallgatását kell kimutatni:

a) az általános kórtant egy féléven,
b) a gyógyszertant két féléven,
c) a kórboncztant két féléven,
d) a törvényszéki orvostant egy féléven,
e) a közegészségtant egy féléven,
f) a belkórodát négy féléven,
g) a sebészeti kórodát 3 féléven,
h) a műtéttant egy féléven,
i) a szemészeti kórodát egy féléven,
k) a szülészeti kórodát egy féléven, továbbá hogy a szabályszerű boncztani gyakorlatokban legalább egy féléven át résztvett.

IV. BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR.

I. Philosophia.

Különös neveléstan; hétfőn, szerdán, pénteken d. e. 10—11-ig. Lubrich Ágost ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

A 18. és 19. század neveléstörténelme; kedden, szombaton d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Logika (alaptanok, különös tekintettel az ismeretelméleti szempontokra); hétfőn, kedden és szerdán d. u. 2—3-ig. Dr. Medveczky Frigyes ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

Philosophiai seminariumi gyakorlatok; később megállapítandó heti 2 órában. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Herbart paedagogiájának elemzése; kedden és szerdán d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Esztheticа; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön d. e. 11—12-ig. Dr. Beöthy Zsolt ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

Ethika; kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. 11—12-ig. Dr. Pauer Imre nyilv. r. tanár. XIV. számú tanterem.

A psychologia alaptanai; kedden és csütörtökön d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Újabb philosophiai rendszerek; kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. 12—1-ig. Dr. Alexander Bernát ny. rk. tanár. XIII. sz. tanterem.

Bevezetés a philosophiába; pénteken d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Philosophiai gyakorlatok; szerdán d. u. 6—8-ig. *Ugyanazon tanár.* Az eszthetikai gyűjtemény helyiségében.

Philosophiai conversatorium; szombaton d. u. 2—3-ig. Dr. Bánóczi József m.-tanár. XII. sz. tanterem.

Az újabb kor bölcselő paedagogusai; hétfőn és kedden d. e. 11—12-ig. Dr. Acsay Antal magántanár. XVII. számú tanterem.

Platό és Herbart; szombaton d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* XVII. sz. tanterem.

A módszer és egyémely alkalmazása; csütörtökön d. u. 5—7-ig. Dr. Bokor József m.-tanár. X. sz. tanterem.

II. Classica-philologia.

Római régiségek; hétfőn, kedden, csütörtökön d. e. 9—10-ig. Dr. Ponori Thewrewk Emil ny. r. tanár. XV. sz. tanterem

Horatius ódái; kedden, csütörtökön d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Tacitus Annalesei (fordítási gyakorlat); szerdán d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Seminariumi dolgozatok; pénteken d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A görögök és rómaiak rhetorikája olvasmányok alapján; hétfőn, szerdán, pénteken d. e. 10—11-ig. Dr. Hegedüs István ny. r. tanár. XV. sz. tanterem.

Pindaros értelmezése; pénteken d. e. 11—12-ig és szombaton d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Bokkhylides költeményei; szerdán d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Seminariumi dolgozatok; szombaton d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Aeschylos Perzsái; hétfőn és kedden d. e. 8—9-ig. Dr. Pecz Vilmos ny. r. tanár. XV. sz. tanterem.

A középkori görög (byzantiumi) irodalom történetének áttekintése; pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár* Ugyanott.

Ó- és új-görög fordítási gyakorlatok, új görög- stilus és beszédgyakorlatok (bevezetéssel az új görög nyelvbe); szerdán d. e. 8—9-ig és szombaton d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A seminariumban Herodianus „A sajátlagos szavakról" című munkája, görög philologiai dolgozatok; csütörtökön d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Vergilius élete és művei; csütörtökön és szombaton d. 12—1-ig. Dr. Némethy Géza cz. ny. rk. tanár. X. sz. tanterem.

Latin alaktan és J. Caesar „Bellum Gallicum“ cz. művének interpretatiója (különösen a tanárképző-intézet I. éves tagjai számára); hétfőn d. u. 3—5-ig. Dr. Kassai Gusztáv magántanár. XV. sz. tanterem.

Latin syntaxis és Sallustius „Bellum Jugurthinum“ cz. művének interpretatiója (különösen a tanárképző-intézet II. éves tagjai számára); kedden d. u. 3—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A latin stilus elmélete (különösen a tanárképző-intézet III. és IV. éves tagjai számára); szerdán d. u. 3—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Latin stilusgyakorlatok (különösen a tanárképző-intézet III. és IV. éves tagjai számára); pénteken d. u. 3—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Kritikai és hermeneutikai gyakorlatok. (Oppianus görög epikus költő Halieuticajának olvasása alapján); kedden és pénteken d. u. 4—5-ig. Dr. Vári Rezső magántanár. X. sz. tanterem.

A római történetirás kifejlődése; hétfőn és csütörtökön d. u. 5—6-ig. Dr. Cserép József magántanár. XV. sz. tanterem.

III. Általános és keleti nyelvészet.

Arab nyelvtan, tekintettel a főbb sémi nyelvágakra és az élő nyelvre. Saját nyelvtana szerint; hétfőn, pénteken, szombaton d. u. 2—3-ig. Dr. Hatala Péter ny. r. tanár. XVII. sz. tanterem.

Arab olvasmányok. Próza és költemények; hétfőn, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* XVI. sz. tanterem.

A zsoltárok könyvéből. Fordítás, értelmezés; csütörtökön d. u. 2—3-ig és 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* XV. sz. tanterem.

Szirus történetirók olvasása és értelmezése: Abul farads Barhebraeus krónikáia. Szerdán d. u. 3—4-ig és 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* XVI. sz. tanterem.

Török-tatár nyelv; hétfőn, kedden és szombaton d. u. 2—3-ig. Dr. Vámbéry Ármin ny. r. tanár. XVII. sz. tanterem, esetleg Ferencz-József-rakpart 19. szám.

Régi oszmán olvasmányok; hétfőn, szerdán és csütörtökön d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* XI. sz. tanterem, esetleg Ferencz-József-rakpart 19. sz.

Bevezetés a finn-ugor nyelvhasonlításba. Utána: *Finn nyelv* (gya-

korlatokkal); hétfőn és kedden d. 12—1-ig. Dr. Szinnyei József ny. r. tanár. XV. sz. tanterem.

Magyar nyelvhasonlítás. (Összehasonlító hang- és alaktan.) Szerdán és csütörtökön d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A finn-ugor nyelvek szóragozása (főkép a magyarra való tekintettel); pénteken d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Vogul szövegek olvasása és elemzése. Szombaton d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Árja hangtan; hétfőn és kedden d. u. 2—3-ig. Dr. Mayr Aurél ny. r. tanár. X. sz. tanterem.

Gót nyelvtan összehasonlítólag; hétfőn d. u. 3—4-ig és csütörtökön d. u. 2—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A Korán magyarázása; szerdán és pénteken d. u. 2—3-ig. Dr. Goldziher Ignácz cz ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

Rumeliai-török nyelvjárások; szerdán d. 12—1-ig. Dr. Kúnos Ignácz m.-tanár. X. sz. tanteremben, esetleg a keleti tanfolyam helyiségében. V., Alkotmány-utcza 11. sz.

A magyar nyelv oszmán-török elemeiről; szombaton d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Persa nyelvtan; szerdán d. u. 2—3-ig. Dr. Kégl Sándor m.-tanár. XVII. sz. tanterem.

Firdauszi Sah-Námehje nyelvtani magyarázatokkal; csütörtökön d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

IV. Magyar nyelv és irodalom.

Széchenyi mint író; csütörtökön és pénteken d. u. 4—5-ig. Dr. Gyulai Pál ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

A magyar népies iskola a XVIII. században; kedden és szerdán d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Seminariumi gyakorlatok; szerdán, csütörtökön és pénteken d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A magyar népszínmű; szerdán d. u. 5—6-ig; (1 óra). Dr. Beöthy Zsolt ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

Magyar stilgyakorlatok; (Petőfi, Arany, Tompa); hétfőn d. u. 3—5-ig; (2 óra). *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Magyar mondattan I. (Az egyszerű mondat); hétfőn, kedden d. e. 10—11-ig. Dr. Simonyi Zsigmond ny. r. tanár. X. sz. tanterem.

Helyes magyarság (az összes tanárjelölteknek); szerdán, csütörtökön d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* XII. sz. tanterem.

Nyelvészeti gyakorlatok; pénteken, szombaton d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A magyar irodalom története kezdettől fogva; pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. Bodnár Zsigmond m.-tanár. XII. sz. tanterem.

Magyar verstan; kedden és pénteken d. 12—1-ig. Dr. Négyesy László m.-tanár.. X. sz. tanterem.

Bevezetés a nyelvtörténet tanulmányába. Árpádkori nyelvünk; kedden d. u. 3—4-ig XIII. sz. tanteremben és szombaton d. u. 3—4-ig XV. sz. tanteremben. Dr. Zolnai Gyula m.-tanár.

Az Ehrenfeld-kódex olvasása és magyarázata; csütörtökön d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* XII. sz. tanterem.

A régi magyar irodalom története. (Folytatás.) Szombaton d. u. 3—5-ig. Dr. Horváth Cyrill m.-tanár. XIII. sz. tanterem.

V. Modern nyelvek és irodalmak.

Schiller és a romantika. Német nyelven; hétfőn, kedden, szerdán d. e. 10—11-ig. Dr. Heinrich Gusztáv ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

A német hősmonda. Német nyelven; csütörtökön és szombaton d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A német epika a XIX. században. Német nyelven; pénteken d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* XI. sz. tanterem.

Seminariumi gyakorlatok Schiller munkáiról; szombaton d. e. 11—1-ig. *Ugyanazon tanár.* XIII. sz. tanterem.

Bolgár népdalok olvastatása; kedden és csütörtökön d. u. 3—4-ig. Dr. Ásbóth Oszkár nyilv. r. tanár. XIV. számú tanterem.

Orosz nyelvtan; kedden, csütörtökön és pénteken d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* XVII. sz. tanterem.

A franczia irodalom a XVI. és XVII. században; szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. Dr. Becker Fülöp Ágost ny. r. tanár. XVII. sz. tanterem.

A XVI. századbeli franczia szövegek olvasása és fejtegetése; szerdán és szombaton d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* XIV. sz. tanterem.

Franczia fordítási gyakorlatok tanárjelöltek számára; kedden d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* XVII. sz. tanteren.

A román nyelvtan rendszere: Phonologia; hétfőn d. e. 9—10-ig és d. u. 4—5-ig. CIOCAN JÁNOS ny. r. tanár. X. sz. tanterem.

Román nyelvtan, gyakorlati tanfolyam kezdők számára; kedden d. e. 9—10-ig és d. u. 5—6-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A román nyelv és irodalom története a XVIII. századig; szerdán d. e. 9—10-ig és d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Az olasz nyelv elméletileg és gyakorlatilag előadva; szerdán, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. MESSI ANTAL nyilv. rk. tanár. X. sz. tanterem.

Silvio Pellico műveinek fejtegetése; kedden d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Studi sulle tragedie di Vittorio Alfieri; csütörtökön d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Mill „On Liberty"; hétfőn d. u. 4—5-ig. PATTERSON ARTHUR ny. rk. tanár. I. sz. tanterem, esetleg Lónyai-utcza 11. sz.

Angol nyelvtan (kezdők számára); kedden és pénteken d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Angol könnyű olvasmányok; csütörtökön és szombaton d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Horvát nyelvtan olvasmánynyal; csütörtökön d. e. 10—11-ig, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. Dr. MARGALITS EDE ny. rk. tanár. XII. sz. tanterem.

Horvát történetirás és Horvátország történelme; csütörtökön d. e. 11—12-ig a X. sz. tanteremben és szombaton d. u. 4—5-ig XII. sz. tanteremben. *Ugyanazon tanár.*

Horvát-szerb népköltészet; pénteken d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Német szóképzéstan; csütörtökön és pénteken d. e. 9—10-ig. Dr. PETZ GEDEON ny. rk. tanár. XIII. sz. tanterem.

Walther von der Vogelweide (középfelnémet olvasmány); hétfőn d. e. 11—12-ig a XII. sz. tanteremben és pénteken d. e. 10—11-ig a XIII. sz. tanteremben. *Ugyanazon tanár.*

Seminariumi gyakorlatok a német nyelvészet köréből; csütörtökön d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* XV. sz. tanterem.

A román népköltészet; 1 óra, később meghatározandó időben és tanteremben. Dr. ALEXICS GYÖRGY m.-tanár.

Román-magyar nyelvi érintkezések; 1 óra, később meghatározandó időben és tanteremben. *Ugyanazon tanár.*

Franczia nyelv; mindennap d. e. 8—10-ig. ISOZ SIDÉON magántanító. XIV. sz. tanterem.

VI. Történet és földrajz.

Deák Ferencz kora 1844-ig; hétfőn, szerdán d. u. 2—3-ig, és pénteken d. u. 2—4-ig. Dr. KERÉKGYÁRTÓ ÁRPÁD érd. ny. r. tanár. 1. sz. tanterem.

Művelődéstörténet a Hunyadyak alatt; hétfőn és szerdán d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A legújabbkor története; hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön d. e. 8—9-ig. Dr. BALLAGI ALADÁR ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

A Jézus társasága; hétfőn d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* XIV. sz tanterem.

Általános földrajz. II. folyam. *Oceanographia és Hydrographia;* heti 4 órában; kedden, szerdán, csütörtökön d. e. 10—11-ig és pénteken d. e. 11—12-ig. Dr. LÓCZY LAJOS ny. r. tanár. XVI. sz. tanterem.

Leíró földrajz: Európa; heti 2 órában; kedden és szerdán d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Földrajzi gyakorlatok; Dr. KÖVESLIGETHY RADÓ ny. rk. tanárral; heti 6 órában; kedden, szerdán és csütörtökön d. e. 11—1-ig. *Ugyanazon tanár.* A földrajzi seminariumban.

A Kárpátok orotektonikája; heti 2 órában. *Ugyanazon tanár.* Később megállapítandó időben és helyen.

Bevezetés az épitészet történetébe; hétfőn és kedden d. e. 8—9-ig. Dr. PASTEINER GYULA ny. r. tanár. X. sz. tanterem.

A felső-olaszországi festészeti iskolák; szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A középkori történetnek végfejleményei; I. Angol-, Franczia- és Spanyolország története (utóbbi recapitulatiókkal), a XV.

század közepétől 1515-ig; heti 5 órában; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton d. 12—1-ig. Dr. Lánczy Gyula ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

Seminariumi forrásgyakorlatok: VIII. század Caroling-korszakbeli kútfők; hétfőn d. u. 5—7-ig. *Ugyanazon tanár.* A történelmi seminarium helyiségében.

Antik festészet; kedden, szerdán d. e. 8—9-ig. Dr. Hampel József ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

Antik szobrászat Rómában; csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Görög történelem; hétfőn, kedden, szerdán d. e. 9—10-ig. Dr. Schvarcz Gyula ny. r. tanár. XII sz. tanterem.

A görög történelem forrásai; csütörtökön d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A római alkotmány-történelem; pénteken d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Magyarország története a Hunyadyak korában 1437—1490 hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön d. u. 4—5-ig. Dr. Marczali Henrik ny. r. tanár. XIV. sz. tanterem.

Az 1848-iki törvények; szerdán d. u. 5—6-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A legendák; seminariumi cursus; csütörtökön d. u. 5—7-ig. *Ugyanazon tanár.* A történelmi seminariumban.

Oklevéltan (belső rész); hétfőn, szerdán, csütörtökön és pénteken d. u. 3—4-ig. Dr. Fejérpataky László ny. r. tanár. XVII. sz. tanterem.

Pecséttan; kedden d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Eredeti oklevelek olvasása; csütörtökön d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* A történeti seminariumban.

Oklevéltani gyakorlatok (kezdők számára); kedden d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Általános földrajz. I. folyam. *Mathematikai földrajz;* heti 4 órában; kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. 10—11-ig. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár. XVII. sz. tanterem.

Földrajzi gyakorlatok; Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanárral együtt; heti 6 órában; kedden, szerdán és csütörtökön d. e. 11—1-ig. *Ugyanazon tanár.* A földrajzi seminariumban.

A sarki kutatások földmágnességi és meteorologiai szempontból; heti 1 órában; pénteken d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* XVII. sz. tanterem.

A keresztény műarchaeologia encyclopaediája, kiváló tekintettel a hazai műemlékekre; szerdán és pénteken d. e. 11—12-ig. Dr. Czobor Béla ny. rk. tanár. X. sz. tanterem.

Középkori építészeti emlékeink; szerdán és pénteken d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Szemelvények a kisebb művészetek köréből; heti 1 órában, később meghatározandó időben. *Ugyanazon tanár.* A műemlékek orsz. bizottsága hivatalos helyiségében (VI., Andrássy-út 60.)

Magyar művelődéstörténet: A közoktatás története; hétfőn, kedden, csütörtökön és szombaton d. u. 2—3-ig. Dr. Békefi Remig ny. rk. tanár. XIV. sz. tanterem.

A tudomány története Magyarországon; pénteken d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A görögök története a perzsa háborúktól kezdve; minden szombaton d. e. 10—11-ig. Dr. Mangold Lajos magántanár. XIV. sz. tanterem.

I. Ferdinánd és Szapolyay János ellenkirályok; csütörtökön d. e. 9—11-ig. Dr. Csuday Jenő m.-tanár. X. sz. tanterem.

Magyarország története a mohácsi vésztől I. Ferdinánd haláláig; heti 3 órában; később meghatározandó időben. Dr. Angyal Dávid magántanár. X. sz. tanterem.

Magyarország demografiája (vonatkozással a politikai földrajzi viszonyokra); kedden d. u. 5—6-ig. Dr. Theiring Gusztáv magántanár. XIII. sz. tanterem.

Az avignoni pápaság története; kedden és szombaton d. u. 5—6-ig. Dr. Áldásy Antal magántanár. XII. sz. tanterem.

Erdély a harminczéves háború korában (folytatás); heti 2 órában; később meghatározandó időben. Dr. Mika Sándor magántanár.

Általános chronologia. Hétfőn és csütörtökön d. u. 4—5-ig. Dr. Mahler Ede magántanár. X. sz. tanterem.

A hieroglyph szövegek kibetüzése. Kedden és pénteken d. u. 4—5-ig a XII. és XIV. sz. tanterem. *Ugyanazon tanár.*

Az assyrologiának elemei. Szerdán és szombaton d. u. 4—5-ig. X. sz. tanterem. *Ugyanazon tanár.*

VII. Mathematika.

Analytikai geometria; hétfőn, szerdán és pénteken, d. e. 9—10-ig Dr. Scholtz Ágost ny. r. tanár. XI. sz. tanterem.

Infinitesimal geometria; kedden, csütörtökön, szombaton d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Seminarium gyakorlatok; később meghatározandó heti 2 órában. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Differentiál- és integrálszámítás elemei. I. Differentiálszámítás. Később meghatározandó heti öt órában az ezen előadás megtartásával megbizandó, később megnevezendő helyettes tanár.

Az égitestek pályameghatározása; heti 4 órában; kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. 12—1-ig. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár mint megbizott szakférfiu. XI. sz. tanterem.

Specialis perturbátiók; heti 1 órában. *Ugyanazon tanár* mint megbizott szakférfiu. Ugyanott.

Differentiál-egyenletek elmélete; csütörtökön d. e. 11—12-ig, és szombaton d. e. 10—12-ig. Dr. Beke Manó magántanár. XI. sz. tanterem.

Determinansok elmélete és alkalmazása; csütörtökön d. e. 10—11-ig (esetleg más órában). *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

VIII. Physika és chemia.

Kisérleti chemia, tekintettel az orvosnövendékek igényeire; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 9—10-ig. Dr. Than Károly ny. r. tanár. Az I. chemiai intézet nagy tantermében.

Chemiai gyakorlatok; ünnep- és vasárnap kivételével, naponkint reggeltől estig. A II-od éves gyógyszerész-növendékek számára reggel 8-tól d. u. 1-ig. *Ugyanazon tanár.* Az I. sz. chemiai intézet 31—36. számú laboratoriumaiban.

Jegyzet. *Az I. chemiai intézet* (Muzeum-körút 4. sz., a telek közepén), nyitva áll ünnep- és vasárnap, meg szombat délután kivételével, naponkint d. e. 8—1-ig és d. u. 3—6-ig. Bővebb felvilágositást adnak az intézet házi szabályai. Igazgató: dr. Than Károly ny. r. tanár.

Kisérleti természettan. Orvostan- és bölcsészettanhallgatók részére; I. rész: kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. Dr. báró Eötvös Loránd ny. r. tanár. Az egyetemi physikai intézet nagy tantermében.

Elemi természettan gyógyszerészettanhallgatók részére; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Gyakorlatok a physikai laboratoriumban. (Előleges jelentkezés alapján részt vehetnek 20-an.) Az egyes résztvevőkre nézve külön-külön megállapítandó félnapokon. *Ugyanazon tanár.* Az egyetemi physikai intézet laboratoriumában.

Bevezetés az elemző chemiába; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. 8—9-ig. Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár. Ásványtani tanterem.

Általános és kisérleti chemia; ugyanazon napokon d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Chemiai gyakorlatok; ugyanazon napokon délután 3—6-ig. *Ugyanazon tanár.* A II. chemiai intézet laboratoriumaiban.

Az analytikai mechanika elemei; I. rész: *Kinematika*; hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken d. e. 9—10-ig. Dr. Fröhlich Izidor ny. r. tanár. A physikai intézet kis tantermében.

Gyakorlatok az analytikai mechanikához; szerdán és szombaton d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Potentiál-elmélet, alkalmazással az elektromosság és mágnesség jelenségeire; kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Válogatott fejezetek a törvényszéki és rendőri vegytan köréből. Később meghatározandó napokon és időben; heti 2 órában. Dr. Liebermann Leo magántanár. Az orsz. m. k chemiai intézetben.

Bevezetés az előadási kisérletezésbe. (Előleges jelentkezés alapján részt vehetnek tizen, a kik már fizikai laboratoriumban dolgoztak); hetenkint 5 óra. Dr. Klupathy Jenő m.-tanár. A közlekedési tanfolyamok physikai laboratoriumában. (Luther-utcza 3. szám.)

Kathod- és Röntgen-sugarak. Hetenkint 1 óra, később megállapítandó napon. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A qualitativ chemiai analysis elemei (orvostanhallgatók számára); később meghatározandó heti 2 órában. Dr. Winkler Lajos m.-tanár. I. chemiai intézet kis tantermében.

Elméleti chemia; csütörtökön d. u. 5—7-ig. Dr. Bugarszky István m.-tanár. A m. kir. állatorvosi akadémia vegytani osztályán.

Organikus chemia, I. rész (bölcsész-, orvos- és gyógyszerészhallgatók számára); heti 3 órában, később megállapítandó időben. Dr. Konek Frigyes m.-tanár. Az egyetem I. chemiai intézetének kis tantermében.

Üvegtechnikai gyakorlatok: chemikusok és physikusok részére, 12 órai kurzusban; később megállapítandó órákban. Dr. Kiss Károly, az üvegtechnikai intézet igazgatója, állami középiskolai rendes tanár.

Tárgy: A chemiai és physikai műszerekhez használt üvegfajok ismertetése, üvegcsőhuzás, tisztítás, metszés, fúrás, hajlítás, egyszerű és T alakú forrasztás, epruvetta-készítés, csövek forrasztása egymásba, vízlégszivattyú-készítés, golyófúvás, lombik-készítés, tányéros forrasztás, Soxléth-extraháló-készítés, platin-beforrasztás eudiometerbe, spektrálcső-készítés, csövek és edények mérczése, skála-készítés, aluminium-beforrasztás üvegbe, csiszolat-készítés, a légszivattyú kezelése.

A *tanárjelöltek* és *ösztöndíjas vegyésznövendékek* gáz- és anyagfogyasztásért a jelentkezéskor 3 frtot fizetnek. Államilag segélyezett üvegtechnikai intézet. VIII. ker., Eszterházy-utcza 1. szám.

IX. Leíró természettudományok.

Általános állattan és összehasonlító boncztan (orvostan- és bölcsészettan-hallgatók részére); hétfőn, csütörtökön, pénteken d. e. 10—11-ig és szombaton d. e. 10—12-ig (heti 5 óra.) Dr. Vángel Jenő helyettes tanár. Zoologiai tanterem.

Állattan (gyógyszerész-hallgatók részére); hétfőn 11—12-ig, kedden d. e. 11—1-ig, csütörtökön d. e. 11—12-ig és pénteken d. e. 11—12-ig (heti 5 óra.) *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Állatfejlődéstan; szombaton d. u. 4—5-ig; heti 1 órában. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Állatboncztani gyakorlatok (gerinczetlen állatokon); hétfőn és

kedden d. u. 3—6-ig. *Ugyanazon tanár* vezetése alatt. A zoologiai intézetben.

Szövettani gyakorlatok; pénteken d. u. 2—6-ig. *Ugyanazon tanár* vezetése alatt. Ugyanott.

Haladottabbak foglalkozása a zoologiai intézetben. Vasárnap kivételével egész napon át. *Ugyanazon tanár* vezetése alatt. Ugyanott.

Jegyzet. *Az egyetemi zoologiai és comparativ-anatomiai intézet és muzeumok* nyitva állanak a gyakorlatokban résztvevő hallgatók számára a leczkerendben meghatározott órákban.

A gyakorlatokhoz szükséges kézi eszközöket a gyakorlónak magának kell beszereznie; az arra szükséges anyagot, a górcsövet s egyéb készülékeket az intézet szolgáltatja, a gyakorlónak kártérítési kötelezettsége mellett. — Az intézet könyvtárából a munkák csak az intézet helyiségein belül használhatók. — Orvos- és bölcsészetdoktorok is, a mennyire ezt az intézet felszerelése és helyiségei megengedi, foglalkozhatnak állattani vizsgálatokkal. Erre nézve bővebb felvilágosítást nyerhetni az intézetben.

A közönség számára a zoologiai és comparativ-anatomiai intézet és múzeum egyelőre csak vasárnap és ünnepnapokon van nyitva 10—12 óra közt. Helyettes igazgató: dr. KRENNER JÓZSEF ny. r. tanár.

Általános embertan; hétfőn és kedden d. 12—1-ig. Dr. TÖRÖK AUREL ny. r. tanár. Az őslénytani és földtani tanteremben.

Kőkori emberekről; szerdán d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Embertani lélektan: csütörtökön d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A csontváz összehasonlító buvárlata. Öt óra hetenkint, utóbb meghatározandó napokon és órákban. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Tűzetes embertani vizsgálatok; öt óra hetenkint, utóbb meghatározandó napokon és órákban. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Ásványtan; heti 5 órában: hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. u. 2—3-ig. Dr. KRENNER JÓZSEF ny. r. tanár. Ásványtani tanterem.

Elméleti és alkalmazott kristálytan; heti 2 órában; szerdán és csütörtökön d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Ásványtani gyakorlatok; heti 6 órában; hétfőn, kedden és

pénteken d. e. 8—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ásványtani intézet.

Haladottabbak foglalkozása; heti 9 órában; külön meghatározandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott

Jegyzet. *Az egyetemi mineralogiai és petrographiai múzeum* nyitva áll a közönségnek általában vasárnap d. e. 9—12-ig; előleges bejelentéssel megtekinthető máskor is. Az intézet meghatározott órákban nyitva van a tanulóknak, kivéve az ünnepnapokat, valamint szombat délutánt. Az intézeti könyvek, eszközök és tárgyak csak az intézetben használhatók, haza nem adatnak. Igazgató: dr. KRENNER JÓZSEF ny. r. tanár.

A halak és békahüllők őslénytana; hétfőn d. u. 3—5-ig és kedden d. e. 11—12-ig. Dr. KOCH ANTAL ny. r. tanár. A geol. palaeontologiai intézet tantermében.

Lithogenesis (a kőzetek képződésmódjai); pénteken d. u. 2—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Geo-palaeontologiai gyakorlatok kezdőkkel: hetenkint 2 óra, később megállapítandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Haladottabbak foglalkozása; heti 6 órában, közösen megállapítandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Általános növénytan; orvosnövendékek és tanárjelöltek számára; heti 4 órában; hétfőn d. e. 8—10-ig, kedden és szerdán d. e. 10—11-ig. Dr. MÁGOCSY-DIETZ SÁNDOR ny. rk. tanár. Növénytani intézet tanterme. Múzeum-körút 4. sz. IV. em.

Növénytan gyakorlatokkal; gyógyszerész-növendékek számára; heti 5 órában; kedden, szerdán, csütörtökön d. e. 8—9-ig és hétfőn illetőleg kedden d. u. 2—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Mikroszkopi növénytani gyakorlatok; kezdők és haladottabbak számára; heti 6 órában; szerdán és csütörtökön d. u. 2—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Növénytani intézet dolgozó terme. Múzeum-körút 4. sz. IV. emelet.

Haladottabbak foglalkozása; heti 6 órában; külön meghatározandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott s a növénykertben.

Jegyzet. *A növénytani intézet* a meghatározott órákban nyitva van a hallgatóknak, kivéve az ünnepnapokat. Az intézetben csak az igazgató engedélyével szabad a meghatározott időn kívül foglal-

kozni. Az intézeti könyvek, eszközök és tárgyak csak az intézetben használhatók, haza nem adatn k. Igazgató: dr. Mágocsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.

Az edényes növények rendszertana, kiválóan orvosi és mérges növényekkel megvilágosítva; hetenkint 2 óra, később meghatározandó időben. Dr. Borbás Vince cz. ny. rk. tanár. A növénytani intézetben.

Növénytani kirándulások, gyakorlatokkal egybekapcsolva a botanikus kertben; szombat d. u. 2—8-ig a szabad természetben meg a botanikus kertben. *Ugyanazon tanár.*

Belvizi gerinctelen állatokról (Protozoa Vermes). Vasárnap d. e. 11—1-ig. Dr. Daday Jenő m.-tanár. Nemzeti múzeum, állattár.

Gyakorlatok a belvizi gerinctelen állatok meghatározásában. Vasárnap d. e. 9—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Haladottabbak foglalkozása. (Önálló buvárlatok.) Minden délelőtt 9—1-ig; heti 10 órában. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Növényföldrajz. Őshonos és tenyésztett növényeink növényföldrajzi tárgyalása; csütörtökön d. u. 5—6½-ig, esetleg később meghatározandó időben. Dr. Simonkai Lajos magántanár. Növénytani intézet tanterme. Múzeum-körút 4. sz. IV. emelet.

Növényföldrajzi kirándulások, hazánk egyes jellemző vidékeire. Vasárnap vagy pedig szünidei napokon, reggel 7-től estve 7-ig. *Ugyanazon tanár.* A szabad természetben.

Virágos növények morphologiája. I. Vegetativ szervek (heti 2 órában); hétfőn és szerdán d. u. 5—6-ig. Dr. Filarszky Nándor m.-tanár. Növénytani intézet tantermében. (Múzeum-körút 4. sz.)

Phaeophyceae és Rhodophyceae természetrajza (heti 1 órában); később meghatározandó időben. — *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A Molluscoideak palaeontologiája; heti 3 órában; később meghatározandó időben. Dr. Lőrenthey Imre m.-tanár. Geopalaeontologiai tanterem. Múzeum-körút 4. sz.

Elméleti bevezetés a mikroskopi buvárkodás módszerébe, a növényrendszertan követelményeire való tekintettel; heti 1 órában; később meghatározandó időben. Dr. Richter Aladár

magántanár. Egyetemi növénytani intézet tantermében. Múzeum-körút 4. sz.

Systematikai növényanatomia, a Haberlandt-féle physiologiai anatomiai rendszerek alapján. I. Általános rész. Heti 2 órában. Később meghatározandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A jelen félévben előadást nem tartanak:

Dr. KÁRMÁN MÓR, dr. BUDAY JÓZSEF, dr. KUZSINSZKY BÁLINT, dr. DEMECZKY MIHÁLY, dr. SUTÁK JÓZSEF m.-tanárok és dr. SZALÁGYI AURÉL magántanító.

Bölcsészetkari seminariumi szabályzat.

I. A seminarium czélja.

1. A seminarium czélja: az intézet tagjait folytonos érintkezés, útmutatás és gyakoroltatás által a tudományba és a tudomány módszerébe annyira beavatni, hogy idővel képesek legyenek, akár mint a tudomány vivmányait közlő középiskolai tanárok, akár mint a tudományt saját kutatásaikkal gazdagító búvárok sikeresen működni.

2. E czélra szolgálnak:

a) a seminariumi előadások és gyakorlatok, conversatoriumok, interpretátiók, disputátiók és egyéb dolgozatok;

b) a könyvtárral és egyéb tudományos eszközökkel fölszerelt dolgozó-helyiségek, melyek a seminariumi tagok rendelkezésére vannak.

II. A seminarium tanárai.

3. A seminarium élén az igazgató és a körülményekhez képest egy vagy több tanár áll.

4. Az igazgató közvetlenül a vallás- és közoktatási m. k. ministerium alatt áll és képviseli az intézetet a hatóságokkal szemben; ő vezeti az intézet administrátióját és hivatalos jelentéseit az egyetem bölcsészeti karának dékáni hivatala útján terjeszti föl a vallás- és közoktatási ministeriumhoz. A mennyiben felterjesztése sürgősnek jeleztetik, az sem a karban, sem a tanácsban előzetes tanácskozmány tárgyává nem tehető.

5. Az igazgató fölveszi a seminarium tagjait, még pedig:

a) az alapvizsgálatot sikerrel letett tanárjelölteket egyszerű bejegyzés útján;

b) a tanári pályára nem készülő, de az illető szaktudománynyal komolyan foglalkozó jelentkezőket a maga felelősségére és saját belátása szerint, tekintettel a rendelkezésre álló helyiségekre és eszközökre;

c) az ösztöndíjért folyamodókat a vezető-tanárral való közös megállapodás alapján terjeszti föl a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz.

6. Az igazgató, a vezető-tanár (ill. tanárok) véleményének meghallgatásával állapítja meg a seminariumi collegiumok tárgyát, a közös gyakorlatok sorrendjét, és a seminariumi tagok egyéniségéhez és képzettségök mértékéhez alkalmazva, a félévenkint benyujtandó irásbeli dolgozatok thémáit.

7. Ez általános megállapodáson túl minden seminariumi tanár a maga collegiumaiban egészen függetlenül, a maga belátása szerint jár el.

8. Hasonlóképen a vezető-tanárok jogköréhez tartozik, hogy saját seminariumi collegiumaikba rendkívüli tagokat (14. §.) vehessenek föl, kiket azonban az igazgatónak utólagos jóváhagyás végett bejelenteni tartoznak.

9. A fegyelem és házirend ügyei azonban az igazgató teendői. Ez ügyeket külön szabályzat rendezi.

III. A seminarium tagjai.

10. A seminarium tagjai lehetnek:

a) az egyetemnek olyan rendes hallgatói, kik középiskolai tanároknak készülnek;

b) az oly hallgatók, kik csak az illető szaktudományra adják magukat, a nélkül, hogy középiskolai tanárságra készülnének.

11. A seminarium tagjai kétfélék: rendes és rendkívüli tagok.

12. Rendes tagok a tanárképző-intézetnek oly növendékei, a kik a tanári alapvizsgálatot jó sikerrel tették le, vagy oly egyetemi hallgatók, kik a seminarium tudományszakának valamely ágával szakszerüen foglalkoznak, a nélkül, hogy a középiskolai tanári pályára készülnének.

13. A rendes tagok ismét kétfélék: ösztöndíjas és nem ösztöndíjas tagok. Az elsőket a vallás- és közoktatásügyi

ministerium nevezi ki a seminariumi igazgató és vezető-tanár fölterjesztése alapján, a nem ösztöndíjas tagokat az igazgató maga veszi föl.

14. A rendkívüli tagok az oly egyetemi hallgatókból ill. egyetemi tanulmányaikat már bevégzett ifjakból kerülnek ki, kiket az egyes tanárok saját belátásuk szerint seminariumi collegiumaikba fölvesznek.

15. A rendes tagok kötelesek a seminariumi gyakorlatokban tevőlegesen résztvenni és félévenkint legalább is egy irásbeli dolgozatot benyujtani.

16. A rendkívüli tagok föl vannak jogosítva, a seminarium minden gyakorlataiban és dolgozataiban résztvenni.

17. Minden hallgató csak egy seminariumnak lehet rendes tagja, de egy másodikban fölvehető mint rendkívüli tag.

18. Az egyes seminariumok rendes és rendkívüli tagjainak összes száma egyelőre tizenötben állapíttatik meg.

19. Minden seminariumi tag a seminarium dolgozó-helyiségét, a minden egyes seminariumra nézve külön megállapított házirend feltételeinek pontos megtartása mellett, reggeli 8 órától esti 9 óráig veheti igénybe. E czélra e dolgozó-helyiséghez külön kulcsa van.

20. Minden seminariumi rendes és, a mennyiben ez lehetséges, rendkívüli tagnak a seminarium dolgozó-termében külön dolgozó-helye és fiókja van.

21. A seminarium tagjai föl vannak jogosítva a seminarium gyüjteményeinek használatára. E használat pontos módozatait az igazgató által kibocsátott könyvtári szabályzat állapítja meg.

A seminariumokba való fölvételért az illető seminarium igazgatójához intézett érettségi bizonyítványnyal és indexxel fölszerelt bélyegtelen kérvények szeptember 15-ig a dékáni hivatalban nyujtandók be.

A középiskolai tanárképző-intézetbe való felvételről és a középiskolai tanári vizsgálatról.

I.

A budapesti *középiskolai tanárképző-intézetbe* a rendkívüli, valamint a rendes tagságra való felvétel folyamodás alapján történik.

1. A *rendkívüli* (ösztöndíj élvezetével nem járó) *tagságra* jelentkezők:

a) ha nem voltak még az intézet tagjai, az igazgatósághoz (műegyetem kis épülete I. em.) címzett, szeptember hó 1-étől 6-ig benyujtandó folyamodványban a kijelölendő szakcsoportra való felvételt kérelmezik, mellékelve az érettségi bizonyítványnak, esetleg az egyetemi vagy műegyetemi indexnek hiteles másolatát.

b) Azok, a kik a megelőző évben már voltak az intézet rendkívüli tagjai és ily minőségben tanulmányaikat folytatni óhajtják, a leczkekönyv hiteles másolatával felszerelt folyamodványaikat az intézeti igazgatóságnál szeptember hó 1-étől 10-éig nyujthatják be.

2. A tanárképző-intézetben évenkint kilencz, egyenkint 400 forintnyi ösztöndíj élvezetével egybekapcsolt *rendes tagsági állomás* betöltendő levén, felhivatnak a legalább egy évi főiskolai tanfolyamot végzett azon tanárjelöltek, kik ez állomások egyvalamelyikét elnyerni óhajtják, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatási m. kir. Ministeriumhoz czímzett (kellően bélyegelt) folyamodásukat az igazgatósághoz szeptember hó 1-től 10-éig nyujtsák be; megjegyzendő, hogy folyamodniok kell azoknak is, kik a megelőző évben ösztöndíjat élveztek és tanulmányaikat folytatván, az ösztöndíjat megtartani kivánják.

II.

A középiskolai tanári vizsgálatra bocsáttatás ügyében a tanárjelöltek figyelmeztetnek az 1883. évi középiskolai törvény 61. §-a határozataira, melyek értelmében:

a) az alapvizsgálatra való jelentkezésnél a 2 évi egyetemi szaktanulmányon kívül a magyar irodalomra és annak történelmére, továbbá a hazai művelődés történelmére vonatkozó tanulmányok igazolandók;

b) a paedagogiai vizsgálatra való jelentkezésnél minden tanárjelölt igazolni tartozik, hogy a 4 évi egyetemi tanfolyam ideje alatt a philosophia köréből legalább psychologiát, logikát és a philosophia történetét, továbbá nevelés- és oktatástant és ezek történelmét tanulmányozta légyen.

További részletes felvilágosítással szolgál a *Szabályzat a Középiskolai Tanárvizsgálat tárgyában* és az Országos Középiskolai Tanárvizsgáló-bizottság igazgatósági irodája (Trefort-utcza 8. sz., II. emelet).

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR

TUDOMÁNY-EGYETEMNEK JUTALOMTÉTELEI

AZ 1898/99. TANÉVRE.

I.

A hittudományi karéi.

1.

Breviter enumeratis refutatisque variis recentioribus hypothesibus, quae eatenus contrariantur, solidis rationum momentis ostendatur a Cantico Canticorum omnem prorsus historico-literalem sensum alienum esse, ideoque nec typicam sufficere nec undique probari posse interpretationem.

Jutalma a Pasquich-alapból 80 frt.

2.

Demonstretur s. Pauli epistolae ad Hebraeos authentia simulque inquiratur, qualinam ea fuerit lingua originetenus exarata.

Jutalma a Pasquich-Fogarassy-alapból 80 frt.

3.

Adornetur dissertatio historico-critica de epistola s. Barnabae attributa.

Jutalma a Fogarassy-alapból 80 frt.

II.

A jog- és államtudományi karéi.

4.

A jogbölcsészetből.

Vizsgáltassék meg valamely tetszés szerinti (modern, történeti vagy néprajzi) tételes büntetőjog a tekintetben, mennyire uralkodik abban a czélszerüség és mennyire a meg-

torló igazság gondolata vagy más a czélszerüség elvétől független elv.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

5.

A közigazgatástanból.

Fejtessék ki a községek (városok) állása a közigazgatás általános rendszerében, továbbá belső szervezetük, hatáskörük, különösen ennek kibővülése socialpolitikai tekintetben az újabb törvényhozások szerint.

Jutalma a Senger Katalin-alapból 260 forint.

6.

A statisztika köréből.

Adassék elő Schwartner statisztikájának méltatása, különös tekintettel a statisztika egykori állására úgy Európában, mint hazánkban.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

7.

A kereskedelmi jogból.

Tárgyaltassék a bizományos önszerződési joga.

Jutalma a Pasquich-alapból 210 forint.

8.

A magyar magánjog köréből.

Fejtessenek ki a magánjogi cselekvőképességet (ügylet- és vétség-képességet) és a cselekvőképességbeli hiány kihatását tárgyazó jogelvek, szoros vonatkozással a hazai jogforrásokra és a törvényes gyakorlatunkra.

Jutalma a Schwartner-alapból 360 forint.

9.

A nemzetgazdaságtanból.

Fejtessék ki a gazdasági válságok elmélete.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

10.

A büntetőjogból.

Fejtessék ki a jogos védelem tana.
Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

11.

A római jogból.

(Dig. 47. 2. De furtis.)

Tétessék exegeticum tárgyává eme titulusnak mindenik töredéke s foglaltassék tudományos rendszerbe a töredékek valamennyi elvi kijelentése.
Jutalma a Senger Katalin-alapból 260 forint.

12.

A magyar közigazgatási jog köréből.

Adassék a magyar közhivatalnokok *vagyoni* (kártérítési) felelősségére és ennek érvényesítésére vonatkozó jogszabályok kritikai méltatása és jelöltessenek ki a szükséges reform irányelvei. A pályamű előnyeül fog vétetni a külföldi államok hasontárgyú jogintézményeit és figyelembe veszi.
Jutalma a Senger Katalin-alapból 260 forint

III.

Az orvostudományi karéi.

13.

A boncztanból.

(Módosítás.)

Vizsgáltassanak meg az állkapocs-csontosodás viszonyai úgy emberi, mint állati embryókon, mind az alaki, mind a szövetfejlődési folyamatokat illetőleg. A mikroskopi készítmények az I. anatomiai és fejlődéstani intézet tulajdonát fogják képezni.
Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

14.

Vizsgáltassanak meg az agyvelő, ütő- és vivőerei befecskendések alapján. A készítmények az I. és II. sz. boncztani intézetek tulajdonát fogják képezni.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

15.

Az élettanból.

Vizsgáltassék meg a lép szerepe a szervezet háztartásában.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

16.

Általános kórtanból.

Kivántatik önálló kisérletek alapján a félkörös csatornák sérelmeiből kiinduló egyensúlyi zavarok leirása.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

17.

A kórboncztanból.

(Másodszor, meghosszabbítás.)

Irassék le az endarteritis chronica deformans kórboncztani és kórszövettani vizsgálatok alapján.

Készítmények csatolandók.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

18.

A kórszövettanból.

(Harmadszor kitüzve.)

A rekeszizom kórboncztani és kórszövettani elváltozása heveny- és idült betegségekben.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

19.

(Negyedszer kitüzve.)

Makro- és mikroskopikus alapon fejtegettessék, lehetőleg kórboncztani észlelések belevonásával is, a retrogad-metastasisok kérdése.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

20.

(Másodszor kitüzve.)

Tanulmányoztassanak a szívbillentyükön az arterio-sclerosis mentén fejlődő elfajulások kórboncztani és kórszövettani szempontból.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

21.

Vázoltassanak sajátkezű górcsői készítmények alapján a csont azon szövetű változásai, melyek a csont felszivódását és ellágyulását kisérik.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

22.

Milyen változások találhatók a gerinczagyban és a csigolya közti dúczban a végtagok csonkítása, avagy azoknak hibás fejlődése esetében.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

23.

A belgyógyászatból.

(Másodszor kitüzve.)

Tanulmányoztassék a lázellenes eljárások befolyása a szervezetre.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

24.

(Harmadszor kitüzve.)

A központi és körzeti bénulások fogalma és symptomatologiája.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

25.

Vizsgáltassék a tüdőgyuladás-gerjesztőül ismert bacteriumok közül a Fränkel-Friedländer-féle diplococcus, staphylococcus és bacterium coli commune hatása a tüdőre aspiratio s introvascularis befecskendezésekre.

Jutalma a Senger-alapból 260 forint.

Határidő: 1899 márczius hó 31.

26.

A sebészetből.

(Módosítva.)

Tanulmányoztassék kisérletekkel a bacterium ölő szerek intravenosus vagy hypodermatikus befecskendezésének értéke a staphylomykosis és streptomykosis gyógyításában.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

27.

Tanulmányoztassék kisérleti uton, milyen befolyást gyakorolnak a mész- és phosphorsók a csontképződésre, különös tekintettel a csonttörésnél képződő csonthegre.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

28.

A bőrkórtanból.

Tétessenek kisérletek a Ducrey-Unna-féle bacillus kitenyésztésére veneriás fekélyekből.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

29.

(Negyedszer kitüzve. Meghosszabítás, módosított szöveggel.)

Vizsgáltassanak a bőr beidegzési viszonyai az Exema-, Prurigo-, Psoriasis-, Lichennél, tekintettel a tapintás, fájdalom és hőérzés elváltozásaira, valamint a bőrreflexek magatartására.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

30.

A közegészségtanból.

(Harmadszor meghosszabbítva.)

Vizsgáltassék statisztikailag a halálozás viszonya Magyarországon.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

31.

(Módosítva. Meghosszabbítás.)

A bacillus enteritidis sporogenes előfordulása élelmi szerekben és vízben.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

32.

Az elmekórtanból.

Irassanak le a hüdéses elmezavar tünetei, annak kóroktana és therapiája. Pályázóknak az elme- és idegkórtani klinika beteganyaga rendelkezésre áll.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

33.

A törvényszéki orvostanból.

(Másodszor kitüzve. Meghosszabbítás.)

Az 1882-től 1896. év végeig terjedő 15 évre állíttassék egybe a Budapesten végzett hivatalos bonczolások általános statisztikája; dolgoztassék ki külön-külön a hirtelen halálesetek, egészségrendőri bonczolások és erőszakos halálnemek részletes statisztikája s utóbbi alapján tanulmányoztassék a halálokok és halálnemek szerint az okbeli viszony az erőszakos halálnemek szaporodása és Budapest fejlődési viszonyai között.

A dolgozat anyagául a k. t.-egyetemi törvényszéki orvostani intézet irattára veendő.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

IV.

A bölcsészettudományi karéi.

34.

Magyarország történetéből.

(Ötödször kitüzve.)

Kivántatik Magyarország története hazai s külföldi kútfőinek ismertetése és birálata 1526—1606-ig.

Jutalma a Schwartner-alapból 360 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

35.

A magyar történelemből.

A marturina történeti fejlődése az oklevelek alapján.

Jutalma a Pasquich-alapból 105 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

36.

A középkori egyetemes történelemből.

Nagy Gergely pápa Registrumának elemzése: egyrészt forrás-analytikai tanulmányképen, másrészt a pápa összes levelezéséből s irataiból kiderülő történeti s egyházpolitikai alakulatoknak pragmatikus kifejtése czéljából.

Megjegyeztetik, hogy a pályakérdés első helyen említett feladata a Mon. Germ. Hist. részkiadásának szövege és kritikai apparatusa alapján, valamint a N. Archiv für alt. d. Gesch. folyamaiban e részben közrebocsátott vizsgálatoknak gondos értékesítésével oldandó meg.

Jutalma a Pasquich-alapból 105 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

37.

Az oklevéltanból.

A királyi kanczellária fejlődése, működése és személyzete az Árpádok kihaltától 1342-ig. (Lehetőleg a Budapesten levő levéltári anyag felhasználásával.)

Jutalma az Arenstein-alapból 100 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

38.

A földrajzból.

A Magyarországon észlelt földrengések adatainak egybeállítása és tudományos feldolgozása.

Jutalma az Arenstein-alapból 100 frt.

Határidő: 1899 márcz us 31.

39.

A latin nyelvészetből.

(Másodszor kitüzve).

Mi különbség van a latin és magyar nyelv között a birtokos viszony kifejezésére nézve? Kivántatik az összes tünemények pontos egybevetése.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

40.

A görög philologiából.

Theokrites és Herondas

Jutalma a fővárosi és az Arenstein-féle alap egyesített kamataiból 100 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

41.

A magyar és német irodalomtörténetből.

Kotzebue hatása Kisfaludy Károlyra.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

42.

A természettanból.

Kivántatik a gázok belső surlódásának elmélete és az elméleti úton nyert eredményeknek a meglévő kisérleti tapasztalatokkal való összehasonlítása.

Jutalma a Pasquich-alapból 140 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

43.

Az embertanból.

Tanulmányoztassanak az agyüreg-nagyság meghatározásának eddigi methodusai s állapíttassék meg az egyetemi embertani muzeum gyüjteményének példányain legalább 3000 koponyán az agyüreg nagysága; tétessenek összehasonlító vizsgálatok hazánk lakosságának, valamint a föld különböző fajtáinak, népeinek agyüreg-nagysága közt.

A jutalmat nyert pályamű az egyetemi embertani intézet tulajdonába megyen át.

Jutalma a Pasquich-alapból 140 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

44.

Nyilt pályázat az állattanból.

(Folyamatban van.)

Kivántatik valamely, a tudományos állattan körébe tartozó önálló vizsgálat tervezete, melyben úgy a vizsgálandó tárgy, mint a vizsgálat tudományos czélja s a vizsgálati módszerek kijelöltessenek.

A tervezetek névaláirással 1897. évi október hó 15-ig az egyetemi irodába nyujtattak be.

A pályázók közül a vizsgálat kivitelével az bizatott meg, kinek tervezete a legjobb, vizsgálatait pedig a tudományegyetemi zoologiai és comp. anatomiai intézetben végezheti s ezeknek eredményét tudományos értekezés alakjában egybeállítva, 1899. évi márczius 15-ig nyujtja be s jutalmat nyer, ha dolgozata jó.

Jutalma a Margó-alapból 100 frt.

E pályázat módjára nézve, a 4., 5. és 6. alatti szakaszok kivételével, a rendes pályázati szabályok érvényesek.

Pályázati szabályok.

1. A 8. és 34. szám alatti jutalomtételek kivételével, melyekért bárki versenyezhet, a többiekre csak budapesti tudom.-egyetemi hallgatók pályázhatnak, és pedig az 5., 11., 12., 14., 15., 16., 17., 25., 27., 29., 31. és 33. számúaknál olyanok is, kik a pályakérdés kihirdetésekor még be voltak írva.

2. Az 1., 2. és 3. szám alatti jutalomtételért pályázhatni latin vagy magyar, a 8. és 34. szám alattira latin vagy magyar, vagy német, vagy franczia, a többiekre egyedül magyar nyelven.

3. A pályairatok 1899 márczius 31-ig az egyetemi központi irodában nyujtandók be. A hol más a benyujtási határidő, az a pályakérdésnél meg van említve. A jutalmak 1899 május 13-án, mint a kir. tud.-egyetem újjáalakítása emlékének ünneplésére kitüzött napon, adatnak ki az egyetem ünnepélyes közülésében. Beadott pályaművek a pályázat elintézése előtt vissza nem adatnak.

4. A pályairatok negyedrétben, tisztán (a 8. és 34. szám alatti jutalomra készülők idegen kézzel is) írva, lapszámozva, kötve legyenek.

5. A szerző nevét és állását, illetőleg egyetemi tanszakát tartalmazó pecsétes levélen ugyanazon jelige álljon, mely a pályamű homlokán olvasható. Álnevü pályaművek nem díjaztatnak.

6. A jutalom a viszonylag legjobb munkának csak azon esetben adatik ki, ha az magábanvéve is díjra méltónak találtatik. Egyszerü fordítások vagy plágiumok a pályázásból kizárvák.

7. Rendszerint pályadíjat csak egyes dolgozó nyerhet el, a mennyiben azonban a pályakérdést kitüző kar többek közreműködését is helyénlevőnek találná, a díj ezeknek is kiadatik.

8. A pályairatok a szerzőé maradnak, azok kéziratai az illető kar levéltárában eltétetnek.

Budapest, 1898. évi május hó 13-án.

Királyi magyar tud.-egyetemi központi iroda.

ÓRÁK SZERINTI ÁTTEKINTÉSE

A

TANTÁRGYAKNAK.

Órák szerinti áttekintése

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
7—8		
½8—½10		
½8—10		
8—9	*Egyháztörténelem Krisztus születésétől VII. Gergely pápa koráig;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Rapaics Raymond ny. r. tanár. *Alaphittan*; a kinyilatkoztatás elmélete s a keresztény vallás igazságának bizonyítása; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Bita Dezső ny. r. tanár. *Az ágazatos hittan első része;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Kisfaludy Á. Béla ny. r. tanár. *Egyházjog;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Demkó György ny. rendes tanár.	*Egyetemes európai jogtörténet;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Hajnik Imre ny. r. tanár. *A pandekták általános részéből;* kedden és szombaton. Dr. Sághy Gyula ny. r. tanár. *Egyházjog;* kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Antal Gyula ny. r. tanár. *Egyházi jog;* hétfőn, kedden, szerdán. Dr. Kovács Gyula ny. r. tanár. *Egyetemes európai jogtörténet;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Király János ny. rk. tanár. *Középkori magyar büntetőjog;* csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Jogbölcsészet;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Pikler Gyula ny. rk. tanár. *Bűnvádi perrendtartásunk vezérelvei,* csütörtökön. Dr. Balogh Jenő m. tanár. *Egyházjog;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Reiner János m.-tanár. *A ministeri felelősség;* szerdán és pénteken. Dr. Ferdinandy Géza m.-tanár.

a tantárgyaknak.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Szemoperálások; hétfőn, kedden és szerdán. Dr. Ottava Ignácz m.-tanár.	
Törvényszéki orvostan; csütörtökön. Dr. Ajtai K. Sándor ny. r. tanár.	
Törvényszéki orvostan gyakorlatokkal; vasárnap. Dr. Ajtai K. Sándor ny. r. tanár.	
Kisérleti élettan; hétfőtől péntekig. Dr. Klug Nándor ny. r. tanár. *A mellkas- és hasüri szervek betegségeiről*; csütörtökön és vasárnap. Dr. Stiller Bertalan ny. rk. tanár. *A csont- és izületi bántalmak sebészete*; vasárnap. Dr. Haberern Jonathán Pál m.-tanár. *A fogak kór- és gyógytana*; csütörtökön. Dr. Rothman Ármin m.-tanár. *Physikális vizsgálati módszerek*; csütörtökön és vasárnap. Dr. Stern Samu m.-tanár. *Vízgyógyászat és klimatologia*; vasárnapon. Dr. Kúthy Dezső m.-tanár.	*A legújabb kor története*; hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön. Dr. Ballagi Aladár ny. r. tanár. *Bevezetés az épitészet történetébe*; hétfőn és kedden. Dr. Pasteiner Gyula ny. r. tanár. *A felső-olaszországi festészeti iskolák*; szerdán, csütörtökön és pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Antik festészet*; kedden és szerdán. Dr. Hampel József ny. r. tanár. *Antik szobrászat Rómában*; csütörtökön, pénteken, szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Eredeti oklevelek olvasása*; csütörtökön. Dr. Fejérpataky László ny. r. tanár. *Aeschylus Perzsái*; hétfőn és kedden. Dr. Pecz Vilmos ny. r. tanár. *A középkori görög* (byzantiumi) *irodalom történetének áttekintése*; pénteken, szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Ó- és újgörög fordítási gyakorlatok*, újgörög stylus- és beszédgyakorlatok; szerdán. *Ugyanazon tanár.* A seminariumban Herodianus „*A sajátlagos szavakról*“ czímű munkája, görög philologiai dolgozatok; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *A magyar irodalom története kezdetétől fogva*; pénteken, szombaton. Bodnár Zsigmond m.-tanár. *A franczia irodalom a XVI. és XVII. században*; szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton. Dr. Becker Fülöp Ágost ny. r. tanár.

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
8—9		
8—½10		
8—10		*Egyházi jog*; csütörtökön. Dr. Kováts Gyula ny. r. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Franczia fordítási gyakorlatok tanárjelöltek számára; kedden. *Ugyanazon tanár.* *Kisérleti természettan.* I. rész; orvostanés bölcsészettanhallgatók részére; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton. Dr. br. Eötvös Loránd ny. r. tanár. *Bevezetés az elemző chemiába;* hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár. *Potentiálelmélet,* alkalmazással az electromosság és mágnesség jelenségeire; kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Fröhlich Izidor ny. r. tanár. *Elméleti és alkalmazott kristálytan;* szerdán és csütörtökön. Dr. Krenner József ny. r. tanár. *Növénytan gyakorlatokkal;* gyógyszerésznövendékek számára; kedden, szerdán, csütörtökön. Dr. Mágocsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
A csontok és izületek sebészi bántalmainak kór- és gyógytana; csütörtökön és vasárnap. Dr. Bartha Gábor magántanár. *Szemészeti műtéttan;* csütörtökön és vasárnap. Dr. Feuer Náthán ny. rk. tanár. *A mellkasi szervek bántalmainak kór- és gyógytana;* csütörtökön és vasárnap. Dr. Terray Pál m.-tanár.	
Különös kór- és gyógytan; csütörtököt és vasárnapot kivéve, mindennap. Dr. Korányi Frigyes ny. r. tanár. *Különös kór- és gyógytan;* csütörtököt és vasárnapot kivéve, mindennap. Dr. Kétly Károly ny. r. tanár. *Elméleti és gyakorlati szülészet és gynaekologia;* csütörtököt és vasárnapot kivéve, mindennap. Dr. Kézmárszky Tivadar ny. r. tanár. *Elméleti és gyakorlati szülészet és gynaekologia;* csütörtököt és vasárnapot kivéve, mindennap. Dr. Tauffer Vilmos ny. r. tanár.	*Franczia nyelv;* mindennap. Isoz Sidéon tanító. *Ásványtani gyakorlatok;* hétfőn, kedden, pénteken. Dr. Krenner József ny. r. tanár. *Általános növénytan,* orvosnövendékek és tanárjelöltek számára; hétfőn. Dr. Mágocsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
8—10		
8—11		
8—1		
½9—9		
½9—10		
½9—½11		
½9—11		
9—10	*Ó-szövetségi történet-itészeti s régiségtani tanulmányok Salamon király koráig;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Berger Ev. János ny. r. tanár.	*Ausztriai általános magánjog;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Sághy Gyula ny. r. tanár. *Római jog;* vasárnap kivételével, mindennap. Dr. Vécsey Tamás ny. r. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Az emésztési szervek bántalmainak kór- és gyógytana; csütörtökön és vasárnap. Dr. Hirschler Ágoston m.-tanár. *A csontok és ízületi bántalmak sebészete*; csütörtökön. Dr. Haberern Jonathán Pál m.-tanár. *A szemtükrözés elmélete és gyakorlata*; vasárnap. Dr. Grósz Emil m.-tanár.	
Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat; csütörtökön. Dr. Bőke Gyula ny. rk. tanár.	
	Chemiai gyakorlatok, a II-od éves gyógyszerésznöv. számára; ünnep- és vasárnap kivételével, naponkint. Dr. Than Károly ny. r. tanár.
Górcsői demonstratiók; csütörtökön. Dr. Nékám Lajos m.-tanár.	
Nőgyógyászati műtéttan; pénteken és szombaton. Dr. Dirner Gusztáv m.-tanár. *A női betegségek propaedeutikája*; csütörtök és vasárnap. Dr. Bäcker József m.-tanár. *Sebészeti műtéttan*; vasárnap. Dr. Makara Lajos m.-tanár.	
A férfi ivar- és húgyszervek kór- és gyógytana; csütörtökön. Dr. Feleki Hugó m.-tanár.	
Hasonszenvi különös kór- és gyógytan; kedden, csütörtökön és pénteken. Dr. Bakody Tivadar ny. rk. tanár.	
A méh és járulékainak lobos folyamatairól; csütörtökön és vasárnap. Dr. Elischer Gyula ny. rk. tanár. *Bőrgyógyászat és bujakórtan*; csütörtökön és vasárnap. Dr. Havas Adolf magántanár.	*A román nyelv rendszere: Phonologia*; hétfőn. Ciocan János ny. r. tanár. *Román nyelvtan* kezdők számára; kedden. *Ugyanazon tanár.* *A román nyelv és irodalom története* a XVIII. századig; szerdán. *Ugyanazon tanár.*

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
9—10	*Bevezetés az újszövetségi szentiratokba; szentirási magyarázattan;* kiszemelt szentirási részek értelmezése. Hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Székely István ny. r. tanár. *Keresztény kath. erkölcstan folytatása;* hétfőn, szerdán és pénteken. Dr. Breznay Béla ny. r. tanár. *Lelkipásztorságtan;* kedden. Dr. Klinger István ny. r. tanár.	*A bevett protestáns és görögkeleti egy[h]ázak szervezetei;* szerdán. Dr. Ková[cs] Gyula ny. r. tanár. *Politika;* naponkint, csütörtök kivé[tel] telével. Dr. Concha Győző ny [r.] tanár. *Római jog;* vasárnap kivételével, mi[n]dennap. Dr. Schwarz Gusztáv ny. [r.] tanár. *Római jog;* vasárnap kivételével, mi[n]dennap. Dr. Szentmiklósi Márto[n] ny. rk. tanár.
9—½11		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Görög történelem; hétfőn, kedden, szerdán. Dr. Schvarcz Gyula ny. r. tanár. *Görög történelem forrásai*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *A római alkotmány történelme*; pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Római régiségek*; hétfőn, kedden és csütörtökön. Dr. Ponori Thewrewk Emil ny. r. tanár. *Tacitus annalesei*; szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Seminariumi dolgozatok*; pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Ó- és újgörög fordítási gyakorlatok*, újgörög stilus- és beszédgyakorlatok; szombaton. Dr. Pecz Vilmos ny. r. tanár. *Német szóképzéstan*; csütörtökön, pénteken. Dr. Petz Gedeon ny. rk. tanár. *Analytikai geometria*; hétfőn, szerdán, pénteken. Dr. Scholtz Ágost ny. r. tanár. *Infinitesimal-geometria*; kedden, csütörtökön, és szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Leiró földrajz*; *Európa*; kedden és szerdán. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár. *Kisérleti chemia*, tekintettel az orvosnövendékek igényeire; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton. Dr. Than Károly ny. r. tanár. *Általános és kisérleti chemia*; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken. Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár. *Az analytikai mechanika elemei*, I. rész: *Kinematika*; hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken. Dr. Fröhlich Izidor ny. r. tanár. *Gyakorlatok az analytikai mechanikához*; szerdán és szombaton. *Ugyanazon tanár.*
Általános kórtan; kedden, csütörtökön. Dr Hőgyes Endre ny. r. tanár. *Gyógyszerisme* (orvosnövendékek számára; hétfőn és szerdán. Dr. Bókay Árpád ny. r. tanár. *A sérvek kór- és gyógytana*; csütörtökön és vasárnap. Dr. Báron Jónás magántanár.	

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
9—½11		
9—11	*Keresztény kath. erkölcstan;* kedden és szombaton. Dr. Breznay Béla ny. r. tanár. *Lelkipásztorságtan;* hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Klinger István ny. r. tanár.	*Törvényszéki orvostan;* csütörtökön. Dr. Csatáry Lajos m.-tanár.
9—1		
½10—½11		
½10—11		
10—11	*Egyházjog;* kedden. Dr. Demkó György ny. r. tanár. *Gondolkodástan;* szerdán, szombaton. Dr. Kiss János ny. rk. tanár. *Alaphittan;* hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Pita Dezső ny. r. tanár. *Héber nyelv;* hétfőn és pénteken. Dr. Berger Ev. János ny. r. tanár. *Bevezetés az újszövetségi szentiratokba;* kedden. Dr. Székely István ny. r. tanár.	*Magyar közjog;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Lechner Ágoston ny. r. tanár. *Magyar büntetőjog* (általános rész); naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Schnierer Aladár ny. r. tanár. *Magyar polgári törvénykezési rendtartás;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Herczegh Mihály ny. r. tanár. *A római jog forrásainak exegetikus olvasása;* hétfőn, csütörtökön. Dr. Vécsey Tamás ny. r. tanár. *Magyar alkotmány és jogtörténet;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Timon Ákos ny. r. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Bőrgyógyászat és bujakórtan; csütörtökön és vasárnap. Dr. Róna Sámuel m.-tanár. *Helkologia és a sebek kezelésének tana*; betegbemutatásokkal; csütörtök és vasárnap. Dr. Schächter Miksa m.-tanár. *Bőrkórtan*; csütörtökön és vasárnap. Dr. Török Lajos m.-tanár.	
Általános kórtan; szombaton. Dr. Hőgyes Endre ny. r. tanár. *Gyógyszerisme* (gyógyszerésznöven. számára); szombaton. Dr. Bókay Árpád ny. r. tanár. *Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat*; vasárnap. Dr. Bőke Gyula ny. rk. tanár. *Rendszeres előadások a bőrkórtanból*; csütörtök. Dr. Nékám Lajos m.-tanár.	*I. Ferdinánd és Szapolyay János ellenkirályok*; csütörtökön. Dr. Csuday Jenő m.-tanár. *Gyakorlatok a belvizi gerincztelen állatok meghatározásában*; vasárnap. Dr. Daday Jenő m.-tanár.
	Haladottabbak foglalkozása (önálló buvárlatok); minden délelőtt. Dr. Daday Jenő m.-tanár.
A férfivar- és húgyszervek kór- és gyógytana; vasárnapon. Dr. Feleki Hugó m.-tanár.	
Gyógyszerisme (gyógyszerésznöv. számára); kedden és pénteken. Dr. Bókay Árpád ny. r. tanár.	
Ideghajosok ambulatoriuma; pénteken. Dr. Jendrássik Ernő ny. rk. tanár. *A hasbetegségek kór- és gyógytana*; csütörtökön és vasárnap. Dr. Müller Kálmán ny. rk. tanár. *Szemészeti műtéttan*; kedd, csütörtök és szombat. Id. Dr. Siklóssy Gyula m.-tanár. *Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat*; csütörtökön és vasárnap. Dr. Lichtenberg Kornél m.-tanár.	*Különös neveléstan*; hétfőn, szerdán, pénteken. Lubrich Ágost ny. r. tnr. *A XVIII. és XIX. század neveléstörténelme*; kedden, szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Általános földrajz*; kedden, szerdán, csütörtökön. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár. *Általános földrajz. Mathematikai földrajz*; kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár. *A görögök története a perzsa háborúktól kezdve*; szombaton. Dr. Mangold Lajos m.-tanár.

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
10—11	*Gondolkodástan*; szerdán, szombaton. Dr. Kiss János ny. rk. tanár.	*Magyar pénzügyi jog*: hétfőn, kedden szerdán és szombaton. Dr. Marisk Vilmos ny. r. tanár. *A közlekedési politika fő elvei*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.*
10—½12		
10—12	*Héber nyelv*; kedden. Dr. Berger Év. János ny. r. tanár.	*Repetitorium és colloquium a magyar közjogból*; csütörtökön. Dr. Lechner Ágoston ny. r. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Horatius ódái; kedden, csütörtökön Dr. Ponori Thewrewk Emil ny. r. tnr *A görögök és rómaiak rhetorikája* olvasmányok alapján; hétfőn, szerdán, pénteken. Dr. Hegedüs István ny. r. tanár. *Pindaros értelmezése;* szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Magyar mondattan I.;* hétfőn, kedden. Dr. Simonyi Zsigmond ny. r. tanár. *Schiller és a romantika.* Német nyelven; hétfőn, kedden, szerdán. Dr. Heinrich Gusztáv ny. r. tanár *A német hősmonda.* Német nyelven; csütörtökön és szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Horvát nyelvtan olvasmánynyal;* csütörtökön. Dr. Margalits Ede ny. rk. tanár. *Walther von der Vogelweide;* pénteken. Dr. Petz Gedeon ny. rk. tanár. *Determinansok elmélete és alkalmazása;* csütörtökön. Dr. Beke Manó m.-tanár. *Elemi természettan,* gyógyszerészettanhallgatók részére; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton. Dr. báró Eötvös Loránd ny. r. tanár. *Általános állattan és összehasonlító boncztan,* orvostanhallgatók és bölcsészettanhallgatók részére; hétfőn, csütörtökön, pénteken. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár. *Általános növénytan;* orvosnövendékek és tanárjelöltek számára; kedden és szerdán. Dr. Mágocsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
Általános sebészeti kór- és gyógytan mutatványok és gyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap. Dr. Janny Gyula ny. rk. tanár. *A húgy- és ivarszervek sebészi bántalmai;* csütörtökön és vasárnap. Dr. Bakó Sándor m.-tanár. *Erőszaki sérülések;* csütörtökön és vasárnap. Dr. Prochnov József magántanár.	
Gyakorlati sebészet és kórodai előadások; vasárnapot és csütörtököt kivéve, mindennap. Dr. Réczey Imre ny. r. tnr.	*Differentiál-egyenletek elmélete;* szombaton. Dr. Beke Manó m.-tanár.

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
10 - 12		
½11—½12		
½11—12		
11—12	*Keresztény kath. erkölcstan folytatása;* hétfőn és szerdán. Dr. Breznay Béla ny. r. tanár. *Szyr és khald nyelvtan;* hétfőn és szerdán. Dr. Kanyurszky György ny. r. tanár. *Természetbölcselet;* szerdán és szombaton. Dr. Kiss János ny. rk. tanár.	*Magyar magánjog;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Herczegh Mihály ny. r. tanár. *Magyar magánjog* (általános rész); hétköznaponkint, csütörtök kivételével. Dr. Zsögöd Benő ny. r. tanár. *Római jog;* kedden és szerdán Dr. Szentmiklósi Márton ny. rk. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Kórszövettani gyakorlatok; csütörtökön. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár. *Gyakorlati sebészet és kórodai előadások;* vasárnapot és csütörtököt kivéve, mindennap. Dr. Dollinger Gyula ny. r. tanár. *Sebészeti műtéttan;* csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Elméleti és gyakorlati szemészet;* csütörtököt és vasárnapot kivéve, mindennap. Dr. Schulek Vilmos ny. r. tanár. *A fej és nyak sebészeti bántalmairól;* csütörtökön és vasárnap. Dr. Navratil Imre ny. r. tanár. *Törvényszéki elmekórtan és lélektan elméletileg;* csütörtökön. Dr. Moravcsik Ernő Emil ny. rk. tanár. *Szemvizsgálás gyakorlati módszerei: szemtükrészés:* csütörtökön; látásvizsgálás: vasárnap. Dr. Csapodi István ny. rk. tanár. *Kisérleti és gyakorlati idegkórtan;* csütörtökön. Dr. Korányi Sándor ny. rk. tanár. *Gyakorlati elmekór- és gyógytan;* vasárnap. Dr. Salgó Jakab m.-tanár. *A belgyógyászati vizsgáló módszerek;* vasárnap. Dr. Tauszk Ferencz m.-tanár.	*Általános állattan és összehasonlító boncztan,* orvostanhallgatók és bölcsészettanhallgatók részére; szombaton. Dr. Vángel Jenő h.-tanár.
Idegkórtani diagnostika és vizsgálati módszerek; csütörtök és vasárnap. Dr. Sarbó Arthur m.-tanár.	
Sebészi eszköz- és köttan; csütörtök és vasárnap. Dr. Szénásy Sándor m.-tanár. *A húgy-ivarszervek bántalmairól;* csütörtök és vasárnap. Dr. Herczel Manó m.-tanár.	
Gyermekgyógyászat; csütörtökön és vasárnap. Dr. Eröss Gyula m.-tanár. *Az orr-, gége- és torokbajok kór- és gyógytana:* csütörtök és vasárnap. Dr. Baumgarten Egmont m.-tanár.	*Esztheticka;* hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön. Dr. Beöthy Zsolt ny. r. tanár. *Ethika;* kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Pauer Imre ny. r. tanár. *Bevezetés a philosophiába;* pénteken. Dr. Alexander Bernát ny. rk. tanár. *Az újabb kor bölcselő pedagogusai;* hétfőn, kedden. Dr. Acsay Antal m.-tnr.

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
11—12	*Lélektan*; kedden és pénteken. Dr. Kiss János ny. rk. tanár.	*Büntetőjog*; naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Fayer László ny. rk. tanár. *Tételes nemzetközi jog*; hétfőn, kedden és szerdán. Dr. Csarada János ny. rk. tanár. *Nemzetközi magánjog* (általános rész) csütörtökön. Dr. Carada János ny. rk. tanár.
11—½1		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Plato és Herbert; szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Általános földrajz;* pénteken. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár. *A sarki kutatások földmágnességi és meteorologiai szempontból;* pénteken. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár. *A keresztény műarchaeologia encyklopaediája,* kiváló tekintettel a hazai műemlékekre; szerdán és pénteken. Dr. Czobor Béla ny. rk. tanár. *Pindaros értelmezése;* pénteken. Dr. Hegedüs István ny. r. tanár. *Bakkhylides költeményei;* szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Seminariumi dolgozatok;* szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Helyes magyarság* (az összes tanárjelölteknek); szerdán, csütörtökön. Dr. Simonyi Zsigmond ny. r. tanár. *Nyelvészeti gyakorlatok;* pénteken és szombaton. Dr. Simonyi Zsigmond ny. r. tanár. *Német epika a XIX. században.* Német nyelven; pénteken. Dr. Heinrich Gusztáv ny. r. tanár. *Horvát történetirás és Horvátország történelme;* csütörtökön. Dr. Margalits Ede ny. rk. tanár. *Walther von der Vogelweide;* hétfőn. Dr. Petz Gedeon ny. rk. tanár. *Seminariumi gyakorlatok* a német nyelvészet köréből; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Differentiál-egyenletek elmélete;* csütörtökön. Dr. Beke Manó m.-tanár. *Állattan* (gyógyszerészhallgatók részére); hétfőn, csütörtökön, pénteken. Dr. Vángel Jenő h. tanár. *A halak és békahüllők őslénytana;* kedden. Dr. Koch Antal ny. r. tanár.
Leiró és tájboncztan; hétfőtől péntekig. Dr. Mihalkovics Géza ny. r. tanár. *Leiró és tájboncztan;* hétfőtől péntekig. Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár. *A szem lobos elváltozásai;* csütörtök és vasárnap. Dr. Goldzieher Vilmos ny. rk. tanár.	

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
11—1		*Kereskedelmi és váltójog;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Nagy Ferencz ny. r. tanár. *Közgazdaságtan;* kedden, szerdán és csütörtökön. Dr. Mandelló Gyula m.-tanár. *A törvényhozó hatalom politikája, parlamenti reformkérdések;* hétfőn és szerdán. Dr. Balogh Arthur m.-tanár.
12—1		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Élettani gyakorlatok és demonstrációk; hétfőtől péntekig. Dr. Klug Nándor ny. r. tanár. *Elektrotherapia*; vasárnap. Dr. Donáth Gyula m.-tanár. *Az anyagforgalom élettana*; vasárnap. Dr. Landauer Ármin m.-tanár. *Vízgyógyászat és klimatologia*; csütörtökön. Dr. Kuthy Dezső m.-tanár.	*Seminariumi gyakorlatok* Schiller munkáiról; szombaton. Dr. Heinrich Gusztáv ny. r. tanár. *Földrajzi gyakorlatok*; hetenkint 6 óra, dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanárral együtt; kedden, szerdán, csütörtökön. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár. *Földrajzi gyakorlatok*; dr. Lóczy Lajos ny. r. tanárral együtt; kedden, szerdán és csütörtökön. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár. *A qualitativ chemiai analysis elemei* (orvostanhallgatók számára); szombaton. Dr. Winkler Lajos m.-tanár. *Állattan* (gyógyszerészhallgatók részére); kedden. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár. *Belvizi gerinctelen állatok*; vasárnap. Dr. Daday Jenő m.-tanár.
Gyakorlati kórboncztan és mutatványos előadások a kórboncztan köréből; vasárnapot és szombatot kivéve, mindennap. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár. *Rendszeres kórboncztan*; szombatot és vasárnapot kivéve, mindennap. Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár. *Gyakorlati kórboncztan*; szombaton. Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár. *Ideghetegségek kór- és gyógytana*; szerdán. Dr. Laufenauer Károly ny. r. tanár. *Törvényszéki orvostan*; hétfőn, kedden és csütörtökön. Dr. Ajtai K. Sándor ny. r. tanár. *Törvényszéki elmeorvosi vélemények szerkesztése*; szerdán. Dr. Moravcsik Ernő Emil ny. rk. tanár.	*A psychologia alaptanai*; kedden és csütörtökön. Dr. Pauer Imre ny. r. tanár. *Ujabb philosophiai rendszerek*; kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Alexander Bernát ny. rk. tanár. *A középkori történetnek végfejleményei*: I. Angol-, Franczia- és Spanyolország története a XV. század közepétől 1515-ig; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton. Dr. Lánczy Gyula ny. r. tanár. *Vergilius élete és művei*; csütörtökön, szombaton. Dr. Némethy Géza cz. ny. rk. tanár. *Bevezetés a finn-ugor nyelvhasonlításhoz.* Utána: *Finn nyelv* (gyakorlatokkal); hétfőn és kedden. Dr. Szinnyei József ny. r. tanár. *Magyar nyelvhasonlítás*; szerdán és csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *A finn-ugor nyelvek szóragozása*; pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Vogul szövegek olvasása és elemzése*; szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Rumeliai török nyelvjárások*; szerdán. Dr. Kúnos Ignácz m.-tanár. *A magyar nyelv oszmán-török elemeiről*; szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Magyar verstan*; kedden és pénteken. Dr. Négyesy László m.-tanár.

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
12—1		
12—2		
2—3	*Arab nyelvtan;* hétfőn, szerdán. Dr. Kanyurszky György ny. r. tanár. *Szyr és khald nyelvtan;* pénteken. Dr. Kanyurszky György ny. r. tanár.	*Bűnvádi eljárás;* kedden és pénteken. Dr. Fayer László ny. rk. tanár. *Moralstatisztika;* csütörtökön. Dr. Dobránszky Péter m.-tanár. *Közgazdaságtan;* hétfőn, kedden és szombaton. Dr. Kovács Gyula m.-tanár. *A politika történetének áttekintése;* kedd, csütörtökön, pénteken. Dr. Balogh Arthur m.-tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Az égitestek pályameghatározása; kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár, mint helyettes. *Speciális perturbátiók*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Általános embertan*; hétfőn és kedden. Dr. Török Aurél ny. r. tanár. *Kőkori emberekről*; szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Embertani lélektan*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.*
Kórszövettani gyakorlatok; szombaton. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár.	
	Logika; hétfőn, kedden és szerdán. Dr. Medveczky Frigyes ny. r. tanár. *Philosophiai conversatorium*; szombaton. Dr. Banóczi József m.-tanár. *Deák Ferencz kora 1844-ig*; hétfőn és szerdán. Dr. Kerékgyártó Alajos Árpád érdemesült ny. r. tanár. *Középkori építészeti emlékeink*; szerdán és pénteken. Dr. Czobor Béla ny. rk. tanár. *Magyar művelődéstörténet*; hétfőn, kedden, csütörtökön és szombaton. Dr. Békefi Remig ny. rk. tanár. *A tudomány története Magyarországon*; pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Arab nyelvtan*; tekintettel a főbb sémi nyelvágakra és az élő nyelvre; hétfőn, pénteken, szombaton. Dr. Hatala Péter ny. r. tanár. *A zsoltárok könyvéből*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Török-tatár nyelv*; hétfőn, kedden és szombaton. Dr. Vámbéry Ármin ny. r. tanár. *Árja hangtan*; hétfőn és kedden. Dr. Mayr Aurél ny. r tanár. *A Korán magyarázása*; szerdán és pénteken. Dr. Goldziher Ignácz czímz. ny. r. tanár. *Persa nyelvtan*; szerdán. Dr. Kégl Sándor m.-tanár. *Firdauszi Sah Náhem-je* nyelvtani magyarázatokkal; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.*

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
2—3		
2—4		*Közgazdaságtan;* csütörtökön. Dr. Kovács Gyula m.-tanár.
2—5		
2—6		
2—8		
1/23—4		
1/23—1/25		*Törvényszéki elmekórtan;* csütörtök. Dr. Bábarczi Schwartzer Ottó m.-tanár.
3/43—3/44 1/23—1/25		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Ásványtan; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken. Dr. KRENNER JÓZSEF ny. r. tanár.
Közegészségtan; szombaton. Dr. FODOR JÓZSEF ny. r. tanár. *Az elmebetegségek kór- és gyógytana*; csütörtökön. Dr. LAUFENAUER KÁROLY ny. r. tanár.	*Gót nyelvtan* összehasonlítólag; csütörtökön. Dr. MAYR AURÉL ny. r. tanár. *Deák Ferencz kora 1844-ig*; pénteken. Dr. KERÉKGYÁRTÓ ALAJOS ÁRPÁD érdemesült ny. r. tanár. *Lithogenesis* (a kőzetek képződésmódjai); pénteken. Dr. KOCH ANTAL ny. r. tanár. *Növénytan gyakorlatokkal*, gyógyszerésznövendékek számára; hétfőn, illetőleg kedden. Dr. MÁGÓCSY-DIETZ SÁNDOR ny. rk. tanár.
	Mikroskopi növénytani gyakorlatok, kezdők és haladottabbak számára; szerdán és csütörtökön. Dr. MÁGÓCSY-DIETZ SÁNDOR ny. rk. tanár.
Szövettani gyakorlatok; pénteken. L. Bölcsészeti kar.	*Szövettani gyakorlatok*; pénteken. Dr. VÁNGEL JENŐ h.-tanár vezetése alatt.
	Növénytani kirándulások, gyakorlatokkal egybekapcsolva a szabad természetben meg a botanikus kertben; szombaton. Dr BORBÁS VINCZE czimz. ny. rk. tanár.
Tájboncztan; kedden. Dr. THANHOFFER LAJOS ny. r. tanár. *Egyes nevezetesebb fejezetek az anatomiából és fejlődéstanból*; hétfőn. Dr. THANHOFFER LAJOS ny. r. tanár.	
Gyakorlati kórboncztan; csütörtökön és pénteken. Dr. PERTIK OTTÓ ny. r. tanár.	

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
2—4		
2—5		
2—6		
1/2 3—4		
3—4	*Egyháztörténelem VII. Gergely pápa idejétől a legújabb korig;* hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Rapaics Raymond ny. r. tanár. *Alaphittan folytatása;* hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton. Dr Bita Dezső ny. r. tanár. *Az ágazatos hittan második része:* hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Kisfaludy Á. Béla ny. r. tanár. *Egyházjog;* hétfőn, szerdán és pénteken. Dr. Demkó György ny. r. tanár.	*Magyarország statisztikája;* hétfőn, kedden, pénteken, szombaton. Dr. Láng Lajos ny. r. tanár. *Egyházjog;* szerdán. Dr. Antal Gyula ny. r. tanár. *Pénzügytan;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken. Dr. Földes Béla ny. r. tanár. *A magyar bélyeg- és illetéki törvények és szabályok;* szerdán. Dr. Mariska Vilmos ny. r. tanár. *Eljárás a perenkívüli jogügyekben;* hétfőn és pénteken. Dr. Csillag Gyula ny. rk. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Növénytan gyakorlatokkal, gyógyszerésznövendékek számára; hétfőn. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
	Mikroskopi növénytani gyakorlatok, kezdők és haladottabbak számára; szerdán és csütörtökön. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
	Szövettani gyakorlatok; pénteken. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár.
Tájboncztan; kedden. Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár. *A védhimlőoltás elmélete és gyakorlata*; Csütörtökön. Dr. Hainiss Géza m.-tanár.	
Egyes nevezetesebb fejezetek az anatomiából és fejlődéstan köréből; hétfőn. Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár. *Rendszeres kórboncztan*; hétfőtől péntekig. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár. *Közegészségtan*; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Fodor József ny. r. tanár.	*Módszertani bevezetés a társadalmi tudományokba*; kedden, szerdán. Dr. Medveczky Frigyes ny. r. tanár. *Arab olvasmányok*; szerdán, csütörtökön, pénteken. Dr. Hatala Péter ny. r. tanár. *Régi oszmán olvasmányok*; hétfőn, szerdán és csütörtökön. Dr. Vámbéry Ármin ny. r. tanár. *Gót nyelvtan* (összehasonlítólag); hétfőn. Dr. Mayr Aurél ny. r. tanár. *Seminariumi gyakorlatok*; szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Gyulai Pál ny. r. tanár. *XIV—XVI. századbeli nyelvemlékeink*; kedden és szombaton. Dr. Zolnai Gyula m.-tanár. *Puskin Anegin cz. elbeszélő költeményének olvastatása*; kedden és csütörtökön. Dr. Asbóth Oszkár ny. r. tanár. *Az olasz nyelv elméletileg és gyakorlatilag*; szerdán, pénteken és szombaton. Messi Antal ny. rk. tanár. *Silvio Pellico műveinek fejtegetése*; kedden. *Ugyanazon tanár.* *Studi sulle tragedie di Vittorio Alfieri*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Wordsworth „Tintern“*; hétfőn. Patterson Arthur ny. rk. tanár.

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
3—1/25		
3—5		
3—6		
1/4—5		
4—5		*Nemzetközi kereskedelmi politika a XIX. században;* hétfőn és kedden. Dr. Láng Lajos ny. r. tanár. *Osztrák öröklési jog;* kedden, csütörtökön és pénteken. Dr. Antal Gyula ny. r. tanár. *Államtudományi seminarium;* csütörtökön. Dr. Concha Győző ny. r. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Gyermekgyógyászat; szerdán és csütörtökön. Dr. Bókay János ny. rk. tanár.	
Gyógyszerismei gyakorlatok (orvosnövendékek számára); csütörtök és szombat kivételével, mindennap. Dr. Bókay Árpád ny. r. tanár. *Méregtan*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Általános gyógyszertan*; szombaton. Dr. Tóth Lajos m.-tanár.	*Latin alaktan és J. Caesar „Bellum Gallicum"* cz. művének interpretatiója (a tanárképző-intézet I. éves tagjai számára); hétfőn. Dr. Kassai Gusztáv m.-tanár. *Latin syntaxis és Sallustius „Bellum Jugurthynum"* cz. művének interpretatiója (a tanárképző-intézet II. éves tagjai számára); kedden. *Ugyanazon tanár.* *A latin stilus elmélete* (a tanárképző-intézet III. és IV. éves tagjai számára); szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Latin stilusgyakorlatok* (a tanárképző-intézet III. és IV. éves tagjai számára); pénteken. Dr. Kassai Gusztáv m.-tanár. *Magyar stilgyakorlaiok* (Petőfi, Arany, Tompa); hétfőn. Dr. Beöthy Zsolt ny. r. tanár. *A régi magyar irodalom története*; szombaton. Dr. Horváth Cyrill m.-tnr. *A halak és békahüllők őslénytana*; hétfőn. Dr. Koch Antal ny. r. tanár.
	Chemiai gyakorlatok; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken. Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár. *Állatboncztani gyakorlatok* (gerinczes állatokon); hétfőn és kedden. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár vezetése alatt.
Kórboncztani demonstratiók; szombaton. Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár.	
	Magyarország története a Hunyadiak korában. 1437—1490; hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön. Dr. Marczali Henrik ny. r. tanár. *Oklevéltani gyakorlatok* (kezdők számára); kedden. Dr. Fejérpataky László ny. r. tanár.

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
4—5		*Észjogi előadások;* hétfőn, kedden és szerdán. Dr. Csarada János ny. rk. tanár. *Magyar közigazgatási jog;* hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön. Dr. Kmety Károly ny. rk. tanár. *Egyházi büntető hatalom;* hétfőn, kedden és szerdán. Dr. Melichár Kálmán m.-tanár. *Az egyházjog forrásai;* csütörtökön. Dr. Melichár Kálmán m.-tanár. *A római jog alaptana;* szombaton. Dr. Hoffmann József m.-tanár.
4—½6		
4—6		*Nemzetgazdasági és statisztikai seminarium;* szombaton. Dr. Földes Béla ny. r. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Általános chronologia; hétfőn és csütörtökön. Dr. Mahler Ede m.-tanár. *A hieroglyph szövegek kibetüzése*; kedden és pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Az assyriologiának elemei*; szerdán és szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Kritikai és hermeneutikai gyakorlatok*; kedden és pénteken. Dr. Vári Rezső m.-tanár. *Szirus történetírók olvasása és értelmezése*; Abulforads Barhebraeus krónikája; szerdán. Dr. Hatala Péter ny. r. tanár. *Széchenyi mint iró*; csütörtökön és pénteken. Dr. Gyulai Pál ny. r. tanár. *A magyar népies iskola a XVIII. században*; kedden, szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Orosz nyelvtan*; kedden, csütörtökön, pénteken. Dr. Ásbóth Oszkár ny. r. tanár. *A román nyelvtan rendszere*; hétfőn. Ciocan János ny. r. tanár. *A román nyelv és irodalom története* a XVIII. századig; szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Mill „On Liberty“*; hétfőn. Patterson Arthur ny. rk. tanár. *Angol nyelvtan* (kezdők számára); kedden és pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Angol könnyü olvasmányok*; csütörtökön és szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Horvát történetirás és Horvátország történelme*; szombaton. Dr. Margalits Ede ny. rk. tanár. *Horvát-szerb népköltészet*; pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Állatfejlődéstan*; szombaton. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár.
Közegészségtan (gyógyszerészek számára); kedden és szombaton. Dr. Fodor József ny. r. tanár.	

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
4—6		*Római jog* (Institutiók); csütörtökön. Dr. Schwarz Gusztáv ny. r. tanár. *A római jog alaptana;* hétfőn. Dr. Hoffmann József m.-tanár.
5—6		*Államszámviteltan;* hétfőn, kedden és csütörtökön. Dr. Bochkor Károly ny. r. tanár. *Büntetőjogi seminarium;* szerdán és szombaton. Dr. Fayer László ny. rk. tanár. *Válogatott helyek a magyar közigazgatási jogból*; kedden és csütörtökön. Dr. Kmety Károly ny. rk. tanár. *Magyar parlamenti jog;* kedden. Dr. Polner Ödön m.-tanár.
5—½7		
5—7		*Államszámviteltan;* pénteken. Dr. Bochkor Károly ny. r. tanár. *A gazdasági és ipari szövetkezetekről;* kedden. Dr. Neumann Ármin cz. ny. rk. tanár. *Magyar parlamenti jog;* pénteken. Dr. Polner Ödön m.-tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Szülészeti műtéttan; kedden. Dr. Tauffer Vilmos ny. r. tanár. *Ideghetegségek kór- és gyógytana*; szombaton. Dr. Laufenauer Károly ny. r. tanár. *Idegkórtan* (az idegrendszer általános kórtana klinikai alapon); szombaton. Dr. Jendrássik Ernő ny. rk. tanár. *Gyermekgyógyászat*; kedden. Dr. Erőss Gyula m.-tanár. *Idegkór- és gyógytan*; kedden, pénteken. Dr. Schaffer Károly magán-tanár. *Vízgyógyászat és klimatologia*; kedgen. Dr. Kúthy Dezső m.-tanár.	*Az 1848-ki törvények*; szerdán. Dr. Marczali Henrik ny. r. tanár. *Román nyelvtan*, kezdők számára; kedden. Ciocan János ny. r. tanár. *Magyarország demografiája*; kedden. Dr. Thirring Gusztáv m.-tanár. *Az avignoni pápaság története*; kedden és szombaton. Dr. Áldásy Antal magántanár. *A római történetirás kifejlődése*; hétfőn és csütörtökön. Dr. Cserép József magántanár. *A magyar népszinmű*; szerdán. Dr. Beöthy Zsolt ny. r. tanár. *Virágos növények morphologiája*; hétfőn, szerdán. Dr. Filarszky Nándor magántanár.
Élet- és kórvegytan; szerdán és csütörtökön. Dr. Plósz Pál ny. r. tanár. *Sebészeti műtéttan*; hétfőn és szerdán. Dr. Dollinger Gyula ny. r. tanár. *Fogászati poliklinikum*; hétfőn, csütörtökön. Dr. Árkövy József ny. rk. tanár. *Idegbajosok klinikája*; csütörtökön, pénteken. Dr. Jendrássik Ernő ny. rk. tanár. *A hasüri szervek betegségeiről*; hétfőn és szerdán. Dr. Imrédy Béla m.-tanár. *Sebészeti műtéttan*; csütörtökön. Dr. Makara Lajos m.-tanár	*Növényföldrajz.* Őshonos és tenyésztett növényeink növényföldrajzi tárgyalása; csütörtökön, esetleg később meghatározandó időben. Dr. Simonkai Lajos m.-tanár.
Húgyvizsgálat; pénteken. Dr. Plósz Pál ny. r. tanár. *A kisérleti czukorvizelésről és diabetesről*; héttőn. Dr. Plósz Pál ny. r. tanár. *Fogászati műtéttan*; kedden. Dr. Árkövy József ny. rk. tanár.	*A módszer és egynémely alkalmazása*; csütörtökön. Dr. Bokor József m.-tanár. *Seminariumi forrásgyakorlatok:* VIII. század Caroling korszakbeli kútfők; hétfőn. Dr. Lánczy Gyula ny. r. tanár.

	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
5—7		
½6—½7		
½6—7		
6—7		*Római jog*; kedden és szerdán. Dr. Vécsey Tamás ny. r. tanár.
6—8		
Dél-előtt		
Egész napon át		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Törvényszéki elmekórtani gyakorlatok; hétfőn. Dr. Moravcsik Ernő Emil ny. rk. tanár. *Szülészeti műtéttan*; csütörtökön. Dr. Bársony János m.-tanár.	*A legendák.* Seminariumi cursus; csütörtökön. Dr. Marczali Henrik ny. r. tanár. *Elméleti chemia*; csütörtökön. Dr. Bugarszky István m.-tanár.
Elméleti és gyakorlati orr- és gégetükrözés; hétfőn, szerdán és pénteken. Dr. Irsai Arthur cz. ny. rk. tanár. *Egyetemes fogtan és foggyógyászat*; csütörtökön. Dr. Iszlay József m.-tanár.	
Sebészeti műtéttan; kedden és pénteken. Dr. Verebély László m.-tanár.	
A fertőző betegségek kórboncztana és bakteriológiája; hétfőn és szerdán. Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár. *Physikális vizsgálati módszerek*; kedden. Dr. Stern Samu m.-tanár. *A fogak kór- és gyógytana*; hétfőn. Dr. Rothman Ármin m.-tanár.	
Szülészeti műtéttan; szerdán. Dr. Liebmann Mór m.-tanár.	*Philosophiai gyakorlatok.* (Kant: A tiszta ész bírálata); szerdán Dr. Alexander Bernát ny. rk. tanár.
Laboratoriumi dolgozatok; naponkint. Dr. Fodor József ny. r. tanár. *Élettani önálló búvárlatok*; szombaton. Dr. Klug Nándor ny. r. tanár.	
Gyakorlati boncztan; vasárnap kivételével. Dr. Mihalkovics Géza ny. r. tanár. *Önálló kór- és gyógytani búvárlatok*; szombat és vasárnap kivételével. Dr. Högyes Endre ny. r. tanár. *Laboratoriumi gyakorlatok.* Dr. Plósz Pál ny. r. tanár. *Gyakorlati boncztan*; vasárnapot kivéve. Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár. *Szövettani gyakorlatok haladottabbak számára*; vasár- és ünnepnapokat kivéve. *Ugyanazon tanár.*	*Chemiai gyakorlatok*; ünnep- és vasárnap kivételével, naponkint reggeltől estig. Dr. Than Károly ny. r. tanár. *Haladottabbak foglalkozása a zoologiai intézetben*; vasárnap kivételével egész napon át. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár vezetése alatt. *Növényföldrajzi kirándulások*, hazánk egyes jellemző vidékeire; vasárnap vagy pedig szünidei napokon. Dr. Simonkai Lajos m.-tanár.

	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
Egész napon át		
Később meghatározandó időben.		*Jogbölcseleti és összehasonlító jogtudományi seminarium.* A jelen tanévben dolgozatok a büntető jog bölcselete köréből. Dr. PIKLER GYULA ny. rk. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Önálló buvárlatok; hétfőtől péntekig. Dr. Klug Nándor ny. r. tanár. *Kórszövettani és kórboncztani munkálatok*; hétfőtől péntekig a nap világos óráiban, előrehaladottak számára. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár. *Kórszövettani és kórboncztani dolgozatok előrehaladottak számára.* Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár. *Bőrkórtani vizsgálatok*; haladottabbak számára. Dr. Nékám Lajos m.-tanár.	
Előadások a közp. idegrendszer szerkezete- és működéséről. Dr. Laufenauer Károly ny. r. tanár. *Kórszövettani gyakorlatok.* Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár. *Törvényszéki és orvosrendőri vegytan.* Dr. Liebermann Leo m.-tanár. *Emberjárványtan.* Dr. Frank Ödön m.-tanár. *Állatjárványtan.* Dr. Hutyra Ferencz m.-tanár.	*Philosophiai seminariumi gyakorlatok*; heti két órában. Dr. Medveczky Frigyes ny. r. tanár. *A Karpátok orotektonikája*; hetenkint 2 óra. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár. *Szemelvények a kisebb művészetek köréből*; heti egy óra. Dr. Czobor Béla ny. rk. tanár. *Magyarország története a mohácsi vésztől I. Ferdinand haláláig*; hetenkint 3 óra. Dr. Angyal Dávid m.-tanár. *Erdély a 30 éves háboru korában*; két óra hetenkint. Dr. Mika Sándor m.-tanár. *A román népköltészet*: egy óra hetenkint. Dr. Alexics György m.-tanár. *Román magyar nyelvi érintkezések*; egy óra hetenkint. *Ugyanazon tanár.* *Differentiál- és integrálszámítás elemei I. Differentiálszámítás*; hetenkinti öt órában. Kinevezendő hely.-tanár. *Seminariumi gyakorlatok*; heti 2 óra. Dr. Scholtz Ágost ny. r. tanár. *Gyakorlatok a physikai laboratoriumban.* Az egyes résztvevőkre nézve különkülön megállapítandó félnapokon. Előleges jelentkezés alapján résztvehetnek huszan. Dr. báró Eötvös Loránd ny. r. tanár. *Válogatott fejezetek a törvényszéki és rendőri vegytan köréből*; hetenkint két óra. Dr. Liebermann Leó m.-tanár. *Bevezetés az előadási kisérletezésbe*; heti 5 óra. Dr. Klupathy Jenő m.-tanár. *Kathod- és Röntgensugarak*; hetenkint 1 óra. *Ugyanazon tanár.* *Organikus chemia*, I. rész, bölcsész-, orvos- és gyógyszerészhallgatók számára; heti 3 óra. Dr. Konek Frigyes m.-tanár.

	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
Később meghatározandó időben		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	A csontváz összehasonlító búvárlata; öt óra hetenkint. Dr. Török Aurél ny. r. tanár. *Tüzetes embertani vizsgálatok;* öt óra hetenkint. *Ugyanazon tanár.* *Haladottabbak foglalkozása* az ásványtani intézetben; heti 9 óra. Dr. Krenner József ny. r. tanár. *Geo-palaeontologiai gyakorlatok,* kezdőkkel; hetenkint 2 óra. Dr. Koch Antal ny. r. tanár. *Haladottabbak foglalkozása* a geol. palaeont. intézetben; heti 6 óra, közösen megállapítandó időben. *Ugyanazon tanár.* *Haladottabbak foglalkozása* a növénytani intézetben és a növénykertben; hetenkint 6 óra. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár. *Az edényes növények rendszertana;* hetenkint 2 óra. Dr. Borbás Vincze cz. ny. rk. tanár. *Phacophyceae és Rhodophyceae természetrajza;* hetenkint egy óra. Dr. Filarszky Nándor m.-tanár. *A Molluscoideak palaeontologiája;* heti 3 óra. Dr. Lőrenthey Imre m.-tanár. *Elméleti bevezetés a mikroskopi búvárkodás módszerébe;* heti egy óra. Dr. Richter Aladár m.-tanár. *Systematikai növényanatomia;* heti két óra. *Ugyanazon tanár.* *Üvegtechnikai gyakorlatok;* chemikusok és physikusok részére, 12 órai kurzusban. Dr. Kiss Károly az üvegtechnikai intézet igazgatója.

A BUDAPESTI

KIRÁLYI MAGYAR TUDOMÁNY-EGYETEM

TANRENDE

AZ MDCCCXCVIII—XCIX. TANÉV

MÁSODIK FELÉRE

BUDAPEST
MAGYAR KIRÁLYI TUDOMÁNY-EGYETEMI KÖNYVNYOMDA
1899.

ELŐADÁSI NYELV.

A hittudományi karban *minden* előadás *latin* nyelven tartatik.
A három világi karban *minden* előadás *magyarul* tartatik.
A hol *más* nyelven is, ez a maga helyén külön ki van téve.

---

1. Az ő cs. és apost. kir. Felségének 1850. évi julius hó 12-én kelt legmagasabb elhatározásával rendszeresített, a volt cs. kir. vallás- és közoktatásügyi ministeriumnak u. a. évi 5697/187. sz. a. kelt ideiglenes rendeletével a pesti egyetemen életbe léptetett leczkepénzek ezen egyetemre nézve megszüntettek.

2. Az eddigi leczkepénz helyett a budapesti kir. tud.-egyetem valamennyi karain a rendes- és a gyógyszerészhallgatók félévenkint 30 frt tandíjat fizetnek.

3. A rendkívüli hallgatók (ide nem számítva a rendes gyógyszerészhallgatókat), ha csak egy tárgyra iratkoznak be és azon tárgy heti órai száma az illető karon kötelezett heti óraszám felét fölül nem haladja, félévenkint 10 frtot, ha pedig fölülhaladja, félévenkint 15 frtot fizetnek.

Ugyanennyit, t. i. félévenkint 15 frtot fizetnek azon rendkívüli hallgatók is, kik több tárgyat hallgatnak ugyan, de a hallgatott órák száma az illető karon kötelezett heti óraszám felét túl nem haladja.

Azon rendkívüli hallgatók, kik az illető karon kötelezett heti óraszám felénél többet hallgatnak, az egész tandíjat, azaz félévenkint 30 frtot fizetnek.

4. Az 1889. évi 23.802. szám alatt kelt rendeletben megszabott beiratási díj, illetőleg könyvtári illeték változatlan marad.

5. A tandíj az egyetemi quaesturánál fizettetik a beiratkozás alkalmával úgy, mint eddig.

6. A hallgatók a 2. §-ban megállapított tandíjért az egyetemen azon félév alatt hirdetett előadások és gyakorlatok bármelyikére beiratkozhatnak.

7. Minden egyetemi hallgató félévenkint kórházdíj czímen 50 krt fizet a beiratás alkalmával.

Az orvosi karban a szülésznői tanfolyam ezentúl is díjmentes.

Az egyetemi könyvtár a folyó félévben az olvasó és dolgozó közönség számára d. e. 9—12-ig, d. u. a nagy olvasóterem és a hirlapszoba 3—8-ig, a külön dolgozószobák 3—7-ig vannak nyitva.

Zárva van a könyvtár minden hétfői napon, továbbá husvét, pünkösd és karácsony két ünnepén egész nap, — valamint deczember 24-én és 31-én délután.

I. HITTUDOMÁNYI KAR.

Egyháztörténelem VII. Gergely pápa idejétől a legujabb korig; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig, és, keddet kivéve, ugyanazon napokon d. u. 3—4-ig. Dr. RAPAICS RAYMOND ny. r. tanár. II. sz. tanterem.

Ó-szövetségi történet-itészeti s régiségtani tanulmányok folytatása, egybekötve a szentirás vitásabb helyeinek fejtegetésével, nemkülönben úgy általános, mint különös bevezetésekkel a szentiratokba; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 9—10-ig. Dr. BERGER EV. JÁNOS ny. r. tanár. III. sz. tanterem.

Héber syntaxis, elméletileg és gyakorlatilag; ezután:

Bibliai értelmezéstan, különös tekintettel az ó-szönetségi szentiratokra. Ennek befejezése után:

Exegetikai gyakorlatok: a bölcselmi és látnoki könyvekből kiszemelt szakaszok értelmezése, folytonos tekintettel az eredeti szövegre; hétfőn és pénteken d. e. 10—11-ig és kedden d. e. 10—12-ig. *Ugyanazon tanár.* II. sz. tanterem.

Alaphittan folytatása a keresztény vallás isteni eredetéről, az egyházról és hitszabályról; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig, és keddet kivéve, ugyanazon napokon d. u. 3—4-ig. Dr. BITA DEZSŐ ny. r. tanár. III. sz. tanterem.

Történet-kritikai bevezetés az új-szövetségi szentkönyvekbe (folytatólag); kedden, pénteken és szombaton d. e. 9—10-ig. Dr. SZÉKELY ISTVÁN ny. r. tanár. I. sz. tanterem.

Új-szövetségi kortörténet; hétfőn d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A bibliai rationalismus története és bírálata; szerdán d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Szent Pál leveleiből válogatott részek magyarázata az eredeti görög szövegből; hétfőn d. u. 2—3-ig, kedden, pénteken és szombaton d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Az ágazatos hittan (dogmatica specialis) *második része;* naponkint, csütörtök kivételével d. e. 8—9-ig; hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. Dr. KISFALUDY A. BÉLA ny. r. tanár. IV. sz. tanterem.

Keresztény kath. erkölcstan folytatása; az erényekről, az erényes életről és ennek eszközeiről; hétfőn, szerdán és pénteken d. e. 9—10-ig, kedden és szombaton d. e. 9—11-ig, hétfőn és szerdán d. e. 11—12-ig. Dr. BREZNAY BÉLA ny. r. tanár. IV. sz. tanterem.

Aquinói szent Tamás th. Summájának 2-ik részéből egyes kérdések fejtegetése a fent kitett órák egyikében. *Ugyanazon tanár.*

Egyházjog; a kath. házasságjog; a kath. egyház biráskodási és vagyonjoga; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig; továbbá kedden d. e. 10—11-ig; és hétfőn, szerdán, pénteken d. u. 3—4-ig. Dr. DEMKÓ GYÖRGY ny. r. tanár I. sz. tanterem.

Lelkipásztorságtan folytatása; a lelkipásztornak papi és egyházközség-igazgatói tisztjeiről; hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 9—11-ig és kedden d. e. 9—10-ig. Dr. KLINGER ISTVÁN ny. r. tanár. II. sz. tanterem.

Arab nyelvtan, szövegelemzéssel és tárgyi magyarázattal; hétfőn és szerdán d. e. 10—11-ig, szerdán d. u. 2—3-ig. Dr. KANYURSZKY GYÖRGY ny. r. tanár. IV. sz. tanterem.

Szyr és chald nyelvtan, szövegelemzéssel és tárgyi-magyarázattal; hétfőn és szerdán d. e. 11—12-ig és hétfőn d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* III. sz. tanterem.

Általános metafizika; szerdán és szombaton d. e. 10—11-ig. Dr. KISS JÁNOS ny. rk. tanár. III. sz. tanterem.

Természetbölcselet és lélektan; szerdán d. e. 11—12-ig és pénteken d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.*

Lélektan és erkölcstan; kedden és pénteken d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* IV. sz. tanterem.

A hittudományi előadások az egyetemi központi épület udvari szárnyában tartatnak.

II. JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KAR.

Magyar közjog. (Alkotmány). Folytatás. A főhatalom gyakorlása. Minden hétköznapon, csütörtök kivételével, d. e. 10—11-ig. Dr. LECHNER ÁGOSTON ny. r. tanár. VIII. sz. tanterem.

Magyar közjogi repetitorium és colloquium. Hetenkint 2 óra: csütörtökön d. e. 10—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Egyetemes európai jogtörténelem (folytatás); minden hétköznapon, csütörtök kivételével, d. e. 8—9-ig. Dr. HAJNIK IMRE ny. r. tanár; a VIII. sz. tanteremben.

Polgári törvénykezési rendtartás. (Bizonyítás. Perorvoslatok. Végrehajtás. Örökösödési eljárás). Naponkint csütörtök kivételével, d. e. 10—11-ig. Dr. HERCZEGH MIHÁLY ny. r. tanár; a II. sz. tanteremben.

Magyar magánjog. (Dologbeli, családi és örökösödési jog) Hetenkint 5 óra: naponkint csütörtök kivételével d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Ausztriai általános magánjog (folytatás); hetenkint 5 óra: naponkint csütörtök kivételével, d. e. 9—10-ig. Dr. SÁGHY GYULA ny. r. tanár; a VIII. sz. tanteremben.

Római magánjog. (A vagyonjog a pandekták szerint is.) Hetenkint 8 óra. Minden hétköznap d. e. 9—10-ig, kedden és szerdán d. u. 6—7-ig is. Külön órában: conversatorium az előadás hallgatói közül jelentkezőkkel. Dr. VÉCSEY TAMÁS ny. r. tanár; az I. sz. tanteremben.

A Corpus iuris civilis. (Interpretatio és jogesetek seminariumi tárgyalása irásbeli dolgozatokkal). Hetenkint 2 óra: hétfőn és csütörtökön d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* A seminariumi teremben.

Magyarország statisztikája (folytatás); hetenkint 4 óra: hétfőn, kedden, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. Dr. LÁNG LAJOS ny. r. tanár; a IV. sz. tanteremben.

Nemzetközi kereskedelmi politika (folytatás); hetenkint 2 óra: hétfőn és kedden d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Egyházjog (különösen házassági jog); hetenkint 5 óra: kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. 8—9-ig a II. sz. tanteremben és szerdán d. u. 3—4-ig az I. sz. tanteremben. Dr. ANTAL GYULA ny. r. tanár.

Egyházi jog (alkotmány és igazgatás); hetenkint 5 óra; hétfőn és kedden 8—10-ig, szerdán d. e. 8—9-ig Dr. KOVÁTS GYULA ny. r. tanár; az V. sz. tanteremben.

Államszámviteltan (államgazdasági rendtartás; folytatás), tekintettel a törvényhatósági és községi háztartásra. Hetenkint 5 óra: hétfőn, kedden és csütörtökön d. u. 5—6-ig, és pénteken d. u. 5—7-ig. Dr. BOCHKOR KÁROLY ny. r. tanár; a VII. sz. tanteremben.

Pénzügytan; hetenkint 4 óra: hétfőn, kedden, szerdán és pénteken d. u. 3—4-ig. Dr. FÖLDES BÉLA ny. r. tanár; a II. sz. tanteremben.

Válogatott részek a közgazdasági politikából. Hetenkint 1 óra: szerdán d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Magyar magánjog (különös rész.) Naponkint, csütörtök kivételével, d. e. 11—12-ig. Dr. ZSÖGÖD BENŐ ny. r. tanár: a VII. sz. tanteremben.

Magyar bányajog; hetenkint 2 óra: csütörtök d. e. 11—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Kereskedelmi- és váltójog. (Értékpapirok tana, különösen váltójog.) Naponkint, csütörtök kivételével, déli 12—1-ig. Dr. NAGY FERENCZ ny. r. tanár; az V. sz. tanteremben.

Magyar alkotmány- és jogtörténet; naponkint, csütörtök kivételével, d. e. 12—1-ig. Dr. TIMON ÁKOS ny. r. tanár; a VII. sz. tanteremben.

Pénzügytan: hetenkint 4 óra: hétfőn, kedden szerdán és szombaton d. e. 9—10-ig. Dr. MARISKA VILMOS ny. r. tanár; a III. sz. tanteremben.

A magyar bélyeg- és illetéki törvények és szabályok (gyakorlatokkal); hetenkint 2 óra: szerdán d. u. 3—4-ig, csütörtökön d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Politika. (Alkotmánytan.) Naponkint, csütörtök kivételével, d. e. 9—10-ig. Dr. CONCHA GYŐZŐ ny. r. tanár; az V. sz. tanteremben.

Egyes közigazgatási feladatok. Csütörtökön d. e. 9—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Államtudományi seminarium. Csütörtökön d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* A seminaiumi helyiségben. Olyanok részére, a kik politikát már hallgattak. Felveendők száma 40.

Pandektajog. (Dologi jog.) Hetenkint 5 óra: naponkint, csütörtök kivételével, déli 12—1 óráig. Dr. SCHWARZ GUSZTÁV ny. r. tanár; a VIII. sz. tanteremben.

Pandektapracticum (Ihering „Magánjogi esetek" esetgyüjteménye alapján). Hetenkint 2 óra: csütörtökön d. e. 11—1 óráig. *Ugyanazon tanár.* Úgyanott.

De usufructu (Dig. VII. 1.) exegeticus magyarázata; heti 1 óra: szombaton d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Római jog. (Az Institutiók különös része és a jogügyletek tana.) Minden hétköznap d. e. 9—10-ig, kedden és szerdán d. u. 6—7-ig is. Dr. SZENTMIKLÓSI MÁRTON ny. rk. tanár; a IV. sz. tanteremben.

Magyar büntetőjog (folytatás). Naponkint, csütörtök kivételével, d. e. 10—11-ig. Dr. FAYER LÁSZLÓ ny. rk. tanár; a III. sz. tanteremben.

Bünvádi eljárás, az új bünvádi perrendtartás alapul vételével. Hetenkint 3 óra: hétfőn, kedden és pénteken d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Büntetőjogi seminarium. Hetenkint 2 óra: szerdán és szombaton d. u. 5—6-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Magyar alkotmány- és jogtörténelem. Köznaponkint d. e. 10—11-ig, csütörtök kivételével. Dr. KIRÁLY JÁNOS ny. rk. tanár; a IV. sz. tanteremben.

Európai jogfejlődés a X. századtól. Csütörtökön d. e. 10—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Jogbölcselet: a jog keletkezésének és fejlődésének törvényei és visszavezetésök elemi okokra. Folytatás. Naponkint, csütörtök kivételével, d. e. 11—12-ig. Dr. PIKLER GYULA ny. rk. tanár; az I. sz. tanteremben.

Jogbölcseleti és összehasonlító jogtudományi seminarium. Hetenkint 2 óra. *Ugyanazon tanár.* Később meghatározandó időben és helyen.

Bölcseleti jog. Hetenkint 5 óra: hétfőn, kedden és szerdán

d. e. 11—12-ig, csütörtökön d. e. 11—1-ig. Dr. Csarada János ny. rk. tanár; az V. sz. tanteremben.

Nemzetközi jog (folytatás). Hetenkint 3 óra: hétfőn, kedden és szerdán d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Magyar közigazgatási jog. Hetenkint 4 óra: hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön d. u. 4—5-ig. Dr. Kmety Károly ny. rk. tanár; a VIII. sz. tanteremben.

Válogatott helyek a magyar közigazgatási jogból. Hetenkint 2 óra: kedden és csütörtökön d. u. 5—6-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott

Eljárás a perenkívüli jogügyekben. Hetenkint 2 óra: hétfőn és pénteken d. u. 3—4-ig. Dr. Csillag Gyula cz. ny. rk. tanár. V. sz. tanteremben.

Magyarország statisztikája. Hetenkint 4 óra. Csütörtökön és szombaton d. u. 2—4-ig. Dr. Dobránszky Péter m.-tanár. az V. sz. tanteremben.

Törvényszéki orvostan. Hetenkint 2 óra: csütörtökön d. e. 9—11-ig. Dr. Csatáry Lajos m.-tanár, a VII. sz. tanteremben.

A káptalanok, azok fejlődése és jogi állása. Hetenkint 2 óra: pénteken és szombaton d. u. 4—5-ig. Dr. Melichár Kálmán m.-tanár, a VII. sz. tanteremben.

Törvényszéki elmekórtan. Hetenkint 2 óra: csütörtökön d. u. $^1/_2$3—$^1/_2$5-ig. Dr. Babarczi-Schwartzer Ottó m.-tanár. Elme- és ideggyógyintézetben (I. Kékgolyó-utcza 4/11. sz.).

Az esküdszékről. (Az esküdtbíróságok szervezetes hatásköre és eljárása.) Csütörtökön d. e. 8—9-ig. Dr. Balogh Jenő m.-tanár, a IV. sz. tanteremben.

Közgazdaságtan. (Folytatás.) (A közgazdaság különös jelenségei, közgazdasági politika.) Hetenkint 5 óra; hétfőn, kedden és szombaton d. u. 2—3-ig, csütörtökön d. u. 2—4-ig. Dr. Kovács Gyula m.-tanár, a IV. sz. tanteremben.

Egyházjog (folytatás; különösen a házasságjog); hetenkint 5 óra: hétköznaponkint, csütörtök kivételével, d. e. 8—9-ig. Dr. Reiner János m.-tanár; a III. sz. tanteremben.

Római család- és örökjog; hetenkint 4 óra: szombat és hétfőn d. u. 4—6-ig. Dr. Hoffmann József m.-tanár; a II. sz. tanteremben.

Közgazdaságtan. (Folytatás: I. Socialpolitika általánosságban. II. Munkásügyek [munkástörvényhozás; patriarchalis intézmények; a szervezett munkásosztályok gazdasági tevékenysége, kül. trade-uniók; tőke és munka; a munkáskérdés jövője és a társadalmi béke fentartása]. III. Agrárpolitika.). Hétfőn, kedden, szerdán, csütörökön és pénteken d. e. 8—9-ig. Dr. MANDELLÓ GYULA m.-tanár; az I. sz. tanteremben.

Horvát-Szlavonországok közjogi állása; hetenkint 2 óra: kedden és pénteken 5—6-ig. Dr. POLNER ÖDÖN m.-tanár; a IV. sz. tanteremben.

Magyar közjog; hetenkint 5 óra: kedden d. u. 4—5-ig, csütörtökön d. u. 3—5-ig és szombaton d. e. 8—10-ig. Dr. FERDINANDY GÉZA m.-tanár; a VII. sz. tanteremben.

A közigazgatási politika főkérdései. (A közigazgatás általában, a közigazgatási biráskodás, rendészet, a társadalmi élet igazgatása.) Hetenkint 3 óra. Kedden, szerdán és pénteken d. u. 4—5-ig. Dr. BALOGH ARTHUR m.-tanár; a III. sz. tanteremben.

Államszámviteltan, különös tekintettel a törvényhatósági és községi háztartásra; hetenkint 5 óra; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 5—6-ig. Dr. WALLON DEZSŐ az államszámviteltan megbizott előadója. II. sz. tanteremben.

III. ORVOS-SEBÉSZTUDOMÁNYI KAR.

I. Boncztani tudományok.

Leíró- és tájboncztan; hétfőtől péntekig, naponta délelőtt ½11—12-ig. (Boncztani épület, I. emeleti tanterem.) Dr. Mihálkovics Géza ny. r. tanár.

Szövettani és fejlődéstani gyakorlatok; vasárnap és ünnepnap kivételével egész héten át, naponta délután 3—7-ig. (Boncztani épület, I. emeleti górcsövező terem.) *Ugyanazon tanár.*

Leíró- és tájboncztan; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. ½11—12-ig; (pénteken szövettani és fejlődéstani rész). (Boncztani épület, II. emeleti tanterem.) Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár.

Tájboncztan. (Folytatás.) Kedden d. u. 2½—4-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Egyes nevezetesebb fejezetek az anatomiából és fejlődéstan köréből; hétfőn d. u. 3—4-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Szövettani és fejlődéstani gyakorlatok; naponkint (vasár- és ünnepnapok kivételével) d. u. 3—6-ig *Ugyanazon tanár.* (Ugyanott.)

II. Élettani tudományok.

Kisérleti élettan; hétfőtől péntekig, d. e. 8—9-ig. (Heti 5 óra.) (Élettani intézet. Eszterházy-utcza 5. sz.) Dr. Klug Nándor ny. r. tanár.

Élettani gyakorlatok és demonstratiók, kezdők számára; hétfőn, szerdán s pénteken d. e. 11—1-ig és kedden s csütörtökön ½12—1-ig. (Heti 10 óra.) (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Élettani önálló búvárlatok; hétfőtől péntekig, egész napon át, és szombaton délig. (Heti 10 óra.) (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Jegyzet. Ez utóbbi tárgyra csak az élettani, illetőleg szövettani eljárásokban és eszközök kezelésében jártas orvosdoktorok vagy előbbre haladt orvostanhallgatók vétetnek fel korlátolt számban. (Lásd alább: élettani intézet.)

Az anyagforgalom élettana; vasárnap d. e. 11—1-ig. (Heti 2 óra.) (Élettani intézet. Eszterházy-utcza 5. szám.) Dr. LANDAUER ÁRMIN magántanár.

III. Kórboncztani tudományok.

Rendszeres kórboncztan; (heti 5 óra); hétfőtől péntekig, d. u. 3—4-ig. (Az I-ső sz. kórboncztani intézet tantermében, Mária-utcza 40. szám.) Dr. GENERSICH ANTAL ny. r. tanár.

Gyakorlati kórboncztan és mutatványos előadások a kórboncztan köréből; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. 12—1-ig. (Mária-utcza 39. sz.) *Ugyanazon tanár.*

Gyakorlati kórszövettan; egész napon át az 1—3. tartó idő és vasár- és ünnepnapok kivételével. (Heti 10 óra. Mária-utcza 40. sz.) *Ugyanazon tanár.*

Kórszövettani gyakorlatok; (heti 4 óra); csütörtökön d. e. 10—12-ig és szombaton d. 12—2-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Rendszeres kórboncztan; szombat és vasárnapot kivéve, d. 12—1-ig. (Az I. sz. belgyógyászati kóroda tanterme.) Dr. PERTIK OTTÓ ny. r. tanár.

Gyakorlati kórboncztan; szombaton 12—1½-ig, csütörtökön és pénteken d. u. ¾3—½5-ig. (Stáhly-utcza, Rókus-kórház boncztermе.) *Ugyanazon tanár.*

Kórboncztani demonstratiók; szombaton d. u. 3—5-ig. (Baross-utcza 40. sz.) *Ugyanazon tanár.*

Kórszövettani gyakorlatok; később meghatározandó időben. (Heti 4 óra.) (II. sz. kórboncztani intézet, Baross-utcza 40. sz.) *Ugyanazon tanár.* — Dolgozni, azaz gyakorlati kórszövettant űzni (1—3-ig tartó óra kivételével) egész napon át lehet.

Bevezetés a bakterologiai módszerekbe; (heti 2 óra); hétfőn és szerdán d. u. 6—7-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

IV. Általános kór- és gyógytan.

Általános kórtan; kedden és csütörtökön d. e. 10—½12-ig és szombaton d. e. 10—12-ig. (Orvoskari központi épület, III. emelet.) Dr. Högyes Endre ny. r. tanár.

Önálló kór- és gyógytani búvárlatok; szombat és vasárnap kivételével, naponkint reggeltől estig. (Heti 10 óra.) A vizsgálatok áttekintése hetenkint többször. *Ugyanazon tanár.*

Jegyzet. E tárgyra csak olyan orvosdoktorok vagy előbbrehaladt orvostanhallgatók vétetnek fel korlátozott számban, kik az állati ép vagy kóros szövetek mikroskopozásában, a physikai, chemiai és physiologiai eszközök kezelésében jártasak. (L. alább: Általános kór- és gyógytani intézetnél.)

Kisérleti kórtani és bakteriologiai gyakorlatok (hetenkint 6 óra); később meghatározandó időben. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Élet- és kórvegytan; szerdán és csütörtökön d. u. 5—½7-ig. (Élet- és kórvegytani intézet az Üllői-úton) Dr. Plósz Pál ny. r. tanár.

Húgyvizsgálat; pénteken d. u. 5—7-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.* Kisérleti czukorvizelés és diabetes, hétfőn d. u. 5—6-ig.

Laboratoriumi gyakorlatok; naponta egész napon át, (heti 10 óra) vagy félnapon át (5 óra.) (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Mikroskopiai és chemiai diagnostika; csütörtökön d. e. 10—12-ig és vasárnap d. e. 9—10-ig. (Gyógyszertani intézet tanterme, Üllői-út.) Dr. Vas Bernát m.-tanár.

V. Gyógyszerisme és gyógyszerhatástan.

Gyógyszerhatástan orvosnövendékek számára; hétfőtől péntekig, d. e. 9—10-ig. (Heti 5 óra.) (Gyógyszertani tanterem.) Dr. Bókay Árpád ny. r. tanár.

Önálló dolgozatok a gyógyszertan köréből; naponta szombat kivételével, a nap világos óráiban. *Ugyanazon tanár.* (Ugyanott.)

Jegyzet: Ezen előadásra csak korlátolt számban vétetnek fel hallgatók, mely számot az intézet terjedelme határozza meg.

Balneologia és balneologiai kirándulások; szombaton d. u. 3—5-ig. (Heti 2 óra.) (Ugyanott). *Ugyanazon tanár.*

Gyógyszerismei gyakorlatok; gyógyszerésznövendékek számára. Szombatot kivéve, naponkint d. u. 3—5-ig. (Heti 10 óra.) (Gyógyszertani intézet.) *Ugyanazon tanár.*

Méregtan; különös tekintettel a mérgeknek élettani s chemiai módszerek segélyével való kimutatására; hétfőn d. u. 5—7-ig. (Az állatorvosi akadémia gyógyszertani intézetében. Rottenbiller-utcza 23. sz.) Dr. KOSSA GYULA m.-tanár.

VI. Belső bajok kór- és gyógytana.

Különös kór- és gyógytan s kórodai előadások; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—10-ig. (I. sz. belgyógyászati kóroda.) Dr. KORÁNYI FRIGYES ny. r. tanár.

Belgyógyászati gyakorlatok a kórodai ambulatoriumban; utóbb meghatározandó időben. (Hetenkint 5 óra.) Ugyanazon tanár vezetése alatt tartja dr. KORÁNYI SÁNDOR cz. rk. tanár. Ugyanott.

Előadások ambulatoriumi betegek fölött; csütörtökön d. e. 8—10-ig. Ugyanazon tanár vezetése alatt tartja dr. KORÁNYI SÁNDOR cz. rk. tanár.

Különös kór- és gyógytan s kórodai előadások; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—10-ig. (II. sz. belgyógyászati kóroda.) Dr. KÉTLY KÁROLY ny. r. tanár.

Elmebetegségek kór- és gyógytana; csütörtökön d. u. 2—4-ig. (Szt. János-kórház elmebeteg megfigyelő-osztálya, Nagy-Rókus-utcza 20. sz.) Dr. LAUFENAUER KÁROLY ny. r. tanár.

Idegbetegségek kór- és gyógytana; szerdán d. u. 12—1-ig és szombaton d. u. 5—6-ig. (Üllői-út, orvoskari közp. épület, földszint.) *Ugyanazon tanár.*

Előadások a központi idegrendszer boncztani szerkezete és működéséről, laboratoriumi munkálatokkal az ép- és kórszövettanból; később meghatározandó időben és korlátozott felvétellel. (Heti 3 óra.) (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Hasonszenvi különös kór- és gyógytan s kórodai előadások; kedden, csütörtökön és pénteken d. e. ½9—11-ig. (Szent István-kórház *C)* és *F)* pavillonjaiban.) Dr. BAKODY TIVADAR ny. rk. tanár.

Idegbajok klinikája, csütörtökön és pénteken d. u. 5—½7-ig.

(A II. sz. belklinika tantermében.) Dr. Jendrássik Ernő nyilv. rk. tanár.

Idegkórtani ambulatorium; pénteken d. e. 10—11-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

A mell- és hasüri szervek betegségeiről, fekvő és járó betegek bemutatásával; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—9-ig. Izraelita kórház, Szabolcs-utcza. Dr. Stiller Bertalan cz. rk. tanár.

Gyermekgyógyászat, (a légző- és emésztő-szervek bántalmai); szerdán és szombaton d. u. 3—½5-ig. (Stefánia-gyermekkórház.) Dr. Bókay János cz. rk. tanár.

A hasüri szervek bántalmainak kór- és gyógytana, (heti 2 óra); csütörtök és vasárnap d. e. 9—10-ig. (Szent Rókus-kórház II. orvosi osztályán). Dr. Ángyán Béla cz. rk. tanár.

Az orr-, torok- és gégebajok kór- és gyógytana; orr- és gégetükrészeti gyakorlatokkal; a II. belkóroda gégegyógyászati ambulatorumában és tantermében, hetenkint 3-szor. Hétfőn, szerdán és pénteken d. u. 5—6 óráig. Dr. Ónody Adolf cz. rk. tanár.

Elméleti és gyakorlati orr- és gégetükrözés; hétfőn, szerdán és pénteken d. u. ½6—½7-ig. (Az I. sz. belgyógyászati kóroda járókórodai helyisége.) Dr. Irsai Arthur cz. rk. tanár.

Kisérleti és gyakorlati idegkórtan (heti 2 óra); később meghatározandó időben. (Az. I. sz. belgyógyászati klinikán és Szent István-kórház idegbeteg-osztályán.) Dr. Korányi Sándor cz.. rk. tanár.

Gyermekgyógyászat, különös tekintettel az újszülöttek és csecsemők élettani és kóros viszonyaira; kedden d. u. 5—6-ig. (Az I. sz. szül. klinika tantermében, Baross-utcza 34.) Csütörtökön és vasárnap d. e. 11—12-ig. (Ált. poliklinika. VII. ker., Hársfa-utcza 13—15. sz.) Dr. Eröss Gyula m.-tanár.

Physikalis vizsgálati módszerek; vasárnap és csütörtökön d. e. 8—9-ig; kedden d. u. 6—7-ig. (Poliklinika. Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. Stern Samu m.-tanár.

Idegkór- és gyógytan; különös tekintettel az elektrotherapiára, (hetenkint 3 óra); csütörtökön és vasárnap d. e. 10—½12-ig. (Poliklinika; Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. Schwarcz Arthur m.-tanár.

Gyakorlati elmekór- és gyógytan (heti 2 óra); vasárnap d. e. 10—12-ig. (A lipótmezei állami elmegyógyintézetben.) Dr. Salgó Jakab m.-tanár.

Az emésztő-szervek bántalmainak kór- és gyógytana; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—10-ig. (Általános poliklinika, VII. ker., Hársfa-utcza 13. szám.) Dr. Hirschler Ágoston m.-tanár.

Idegkór- és gyógytan; kedden és pénteken d. u. 5—6-ig. (A fővárosi „Erzsébet" szegényházi kórház idegbeteg-osztályán, VII., Erdősor-utcza 7. sz. és az ált. poliklinikán.) Dr. Schaffer Károly m.-tanár.

Elektrotherapia, különös tekintettel az idegbántalmakra; betegbemutatásokkal; vasárnap d. e. 11—1-ig. (II. sz. belklinika tanterme.) Dr. Donáth Gyula m.-tanár.

Gyermekgyógyászat (heti 2 óra); hétfőn és csütörtökön d. u. 4—5-ig. (Szent János-kórház.) Dr. Szontagh Felix m.-tanár.

Gyakorlati orr- és gégetükrözés; (heti 4 óra.) Szerdán és pénteken 12—1-ig és vasárnapon 8—10-ig. (Ált. poliklinika. Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. Némai József m.-tanár.

Az orr-, torok- és gégebajok kór- és gyógytana; csütörtökön és vasárnap d. e. 11—12-ig. (Heti 2 óra.) (Általános poliklinika, VII. Hársfa-utcza 13.) Dr. Baumgarten Egmont m.-tanár.

A védhimlő-oltás elmélete és gyakorlata (heti 3 óra); csütörtökön d. u. ½3—4-ig és vasárnap d. e. 8—½10-ig. (A Stefania-gyermekkórház tantermében, VIII. ker., Üllői út 72—74. sz.) Dr. Hainiss Géza m.-tanár.

A hasüri szervek betegségei (heti 3 óra); hétfőn és szerdán d. u. 5—½7-ig. (II. sz. belgyógyászati klinika tantermében.) Dr. Imrédy Béla m.-tanár.

A belgyógyászati vizsgáló módszerek; heti 2 óra. Vasárnap d. e. 10—12-ig. (I. sz. belgyógyászati klinika.) Dr. Tauszk Ferencz m.-tanár.

Idegkórtani diagnostika és vizsgálati módszerek; csütörtökön és vasárnap d. e. ½11—½12-ig. (Heti 2 óra). (Kun-utcza 4. sz. Fiókkórház.) Dr. Sarbó Arthur m.-tanár.

Vízgyógyászat és klimatologia; kedden d. u. 5—6-ig, a II. belgyógyászati klinika tantermében; vasárnap d. e. 8—9-ig

(practicum) a Fasor-szanatórium vízgyógyintézetében. (Városligeti Fasor 9. sz.) Dr. KUTHY DEZSŐ m.-tanár.

A szív- és tüdőbetegségek kór- és gyógytana; hetenként 2 óra. Csütörtökön és vasárnap d. e. 11—12-ig, a szt. István-kórház D-pavillonjában. Dr. HOCHHALT KÁROLY m.-tanár.

A hevenyfertőző betegségek kór- és gyógytana. Csütörtökön d. e. 10—12-ig, a székesfővárosi szt.-László közkórházban. Dr. GERLÓCZY ZSIGMOND m.-tanár.

VII. Sebészet.

Gyakorlati sebészet és kórodai előadások; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 10—12-ig. (II. sz. sebészeti klinikum. A szt. Rókus-kórház, I. sebészeti oszt.) Dr. RÉCZEY IMRE ny. r. tanár.

Sebészeti műtéttan, mutatványokkal és gyakorlatokkal hullákon; hétfőn és szerdán d. u. 5—½8-ig. (II. sz. sebészeti műtőintézet, a boncztani intézetben.) *Ugyanazon tanár.*

Gyakorlati sebészet és kórodai előadások; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 10—12-ig. (I. sz. sebészeti kóroda.) Dr. DOLLINGER GYULA ny. r. tanár.

A fej és nyak sebészeti bántalmairól, különös tekintettel a gyakorlati orr- és gégetükrészetre; csütörtökön és vasárnap d. e. 10—12-ig. (A szt. Rókus-kórház II. sebészeti osztálya, 21. sz.) Dr. NAVRATIL IMRE ny. r. tanár címmel és jelleggel.

Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat; csütörtökön d. e. 8—11-ig és vasárnap d. e. 9—11-ig. (A szt. Rókus-kórház fülbeteg osztálya.) Dr. BÖKE GYULA cz. rk. tanár.

Fogászati poliklinikum, részletes kór- és gyógytan; hétfőn és csütörtökön d. u. 5—½7-ig. (Üllői-út, orvoskari telep, fogászati intézet.) Dr. ÁRKÖVY JÓZSEF cz. rk. tanár.

Fogászati műtéttan (conservativ); kedden délután 5—7-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

A sérvek kór- és gyógytana, betegek bemutatásával; csütörtökön és vasárnap d. e. 9—½11-ig. (A pesti izr. kórház sebészeti osztályán.) Dr. BÁRON JÓNÁS m.-tanár.

A sebész első teendői és a sebkezelés; csütörtökön d. e. 8-tól 10-ig. (Általános poliklinika. Hársfa-utcza 15. sz.) Dr. PUKY ÁKOS m.-tanár.

Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat; (hetenkint kétszer); csütörtökön és vasárnap d. e. 10—11-ig. (Ált. poliklinika. Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. LICHTENBERG KORNÉL m.-tanár.

A húgy- és ivarszervek sebészi bántalmai, betegbemutatásokkal és műtéti gyakorlatokkal; csütörtökön d. e. 10—½12-ig. (Szt.-János-kórház) és vasárnap d. e. 10—½12-ig (az I. sz. sebészeti kóroda műtőintézetében). Dr. BAKÓ SÁNDOR m.-tanár.

A helkologia (fekélytan) és a sebek kezelésének tana, betegbemutatásokkal; vasárnap és csütörtökön d. e. 9—½11-ig. (I. sz. sebészeti kóroda.) Dr. SCHÄCHTER MIKSA m.-tanár.

A csontok és izületek sebészi bántalmainak kór- és gyógytana, betegbemutatásokkal és műtéti gyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—½10-ig. (II. sz. sebészeti klinika, szt. Rókus-kórház.) Dr. BARTHA GÁBOR m.-tanár.

A csont- és izületi bántalmak sebészete, (hetenkint 3 óra); vasárnap d. e. 8—9-ig és csütörtökön d. e. 8—10-ig. (Kún-utcza 4. sz., fiók-kórház.) Dr. HABERERN JONATHÁN PÁL m.-tanár.

Erőszaki sérülések, különös tekintettel a csonttörésekre és ficzamokra (heti 3 óra); csütörtökön és vasárnap d. e. 10—½12-ig. (I. sz. sebészeti klinika.) Dr. PROCHNOW JÓZSEF m.-tanár.

Sebészeti műtéttan, hullagyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—½10-ig. (II. sz. sebészeti klinikum műtőintézete, régi boncztani épület.) Dr. KUZMIK PÁL magántanár.

A férfi ivar- és húgyszervek bántalmainak kór- és gyógytana, hugycső és hólyagtükrözési gyakorlatokkal; heti 3 óra. Csütörtök és vasárnap délelőtt. Később meghatározandó időben. (Általános poliklinika, Hársfa-utcza 13. sz.) Dr. FELEKI HUGÓ m.-tanár.

Sebészeti műtéttan, műtéti gyakorlatokkal; csütörtökön d. u. 5—½7-ig és vasárnap d. e. ½9—10-ig. (Az I. számu sebészeti műtőintézet.) Dr. MAKARA LAJOS m.-tanár.

Előadások a fülgyógyászat köréből; csütörtökön d. e. 10—12-ig. (Szt.-János (új) közkórházban 2. pavillon, I. emelet, fülészeti rendelőszoba.) Dr. KREPUSKA GÉZA m.-tanár.

A húgyszervek sebészete; csütörtökön d. e. 10—½12-ig és vasárnapon később meghatározandó időben. (A Bródy Adél-gyermekkórház seb. osztályán.) Dr. ALAPI HENRIK m.-tanár.

VIII. Szemészet.

Elméleti és gyakorlati szemészet; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 10—12-ig. (Szemészeti klinika, Üllői-út 26. sz.) Dr. SCHULEK VILMOS ny. r. tanár.

A szem lobos elváltozásai; (heti 3 óra); csütörtökön és vasárnap d. e. 8—9½-ig. (Az új szt.-János közkórház szemészeti osztályán.) Dr. GOLDZIEHER VILMOS cz. rk. tanár.

Szemészeti műtéttan, gyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—½10-ig. (Egyetemi szemklinika.) Dr. FEUER NÁTHÁNIEL cz. rk. tanár.

Elméleti és gyakorlati szemtükrészet; heti 4 óra; csütörtökön és vasárnap d. e. 10—12-ig. (Izraelita kórház szembeteg osztálya.) Dr. SZILI ADOLF cz. rk. tanár.

Szemvizsgálás gyakorlati módszerei; szemtükrészés váltakozó csoportokkal: csütörtökön d. e. 10—12-ig; látásvizsgálás: vasárnap d. e. 10—12-ig. (Egyetemi szemklinika.) Dr. CSAPODI ISTVÁN cz. rk. tanár.

Szemoperálások; hétfőn, kedden és szerdán d. e. 7—8-ig. (A II. sz. boncztani intézet tanterme.) Dr. OTTAVA IGNÁCZ m.-tanár.

A szemtükrözés elmélete és gyakorlata; vasárnap d. e. 8—10-ig. (Egyetemi szemklinika.) Dr. GROSZ EMIL m.-tanár.

IX. Szülészet és nőgyógyászat.

Elméleti és gyakorlati szülészet és gynaekologia; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—10-ig. (I. sz. szül. kóroda. Baross-utcza 33. sz.) Dr. KÉZMÁRSZKY TIVADAR ny. r. tanár.

Szülészeti műtéttan; szerdán d. u. 6—8-ig. (I. sz. szül. és nőgyógy. klinika tanterme, Baross-utcza 33. sz.) *Ugyanazon tanár.*

Elméleti és gyakorlati szülészet és gynaekologia; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—10-ig. (II. sz. szül. kóroda. Üllői-út 78/*a*. sz., egyetemi botanikus kert). Dr. TAUFFER VILMOS ny. r. tanár.

Szülészeti műtéttan; szerdán d. u. 6—8-ig. (I. sz. szül. és nőgyógy. klinika tanterme. Baross-utcza 33. sz.) Dr. LIEBMANN MÓR m.-tanár.

Nőgyógyászati műtéttan, phantom-gyakorlatokkal; csütörtökön d. e. 8—10-ig és d. u. 4—5-ig. (M. kir. Bábaképző. VIII. Rökk Szilárd-utcza 33. sz.) Dr. DIRNER GUSZTÁV magántanár.

Szülészeti műtéttan; csütörtökön d. u. 5—7-ig. (I. sz. szül. és nőgyógy. klinika tanterme. Baross-utcza 33. sz.) Dr. BÁRSONY JÁNOS magántanár.

A női betegségek propaedeutikája; Csütörtökön és vasárnap d. e. ½9—10-ig. (Az I. sz. szülő- és nőbeteg-klinika termében. Baross-utcza 33. sz.) Dr. BÄCKER JÓZSEF magántanár.

X. Bőrbajok és bujabetegségek.

Bőrgyógyászat és bujakórtan, betegek bemutatásával; csütörtökön és vasárnap d. e. 9—10-ig. (Poliklinika. Hársfa-utcza 13. sz. és fővárosi fiók-kórház. Kún-utcza 4. sz.) Dr. HAVAS ADOLF magántanár.

Bőrgyógyászat és bujakórtan, betegek és górcsövi készítmények bemutatásával; csütörtökön és vasárnap d. e. 9—½11-ig. (Szt. István-kórház bőrbeteg és bujakóros osztálya.) Dr. RÓNA SÁMUEL magántanár.

Bőrkórtan, különös tekintettel a bőrbetegségek kórboncztanára alapított kórismejére. Heti 3 óra; csütörtökön és vasárnap d. e. ½10—11-ig. (A szt. István-kórház bőrkórtani osztályán.) Dr. TÖRÖK LAJOS magántanár.

Előadások a bőrkórtanból; bemutatásokkal. Csütörtökön d. e. 9—11-ig. Ezt megelőzik górcsövi demonstratiók. (Betegbemutatások naponkint d. e 11—1-ig. Egyetemi bőrkórtani intézet. VIII., Üllői-út 24. sz.) Dr. NÉKÁM LAJOS magántanár.

Bőrkórtani vizsgálatok, haladottabbak számára; histologiai, kli-

nikai és experimental-pathologiai irányban. (Ugyanott és a fővárosi bakteriologiai intézetben. Szt. István kórház.) Egész napon át. *Ugyanazon tanár.*

XI. Közegészségtan.

Közegészségtan; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. (Eszterházy-utcza. Élettani épület, földszint, nagyterem.) Dr. Fodor József ny. r. tanár.

Élelmi szerek stb. közegészségtani és orvosrendőri vizsgálata, hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. u. 4—5-ig. (Közegészségtani intézet laboratoriuma.) *Ugyanazon tanár.*

Orvosrendőri hússzemle; gyakorlati bemutatásokkal. Vasárnap 8½—9½-ig. (Állatorvosi akademia. Rottenbiller-utcza 23—25. sz.) Dr. Hutyra Ferencz magántanár.

XII. Törvényszéki orvostan.

Törvényszéki orvostan gyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap d. e. 8—10-ig, kedden d. u. 12—1-ig. (Törvényszéki orvostani intézet, IX. ker., Üllői-út 93. sz.) Dr. Ajtai K. Sándor ny. r. tanár.

Törvényszéki elmekórtan és lélektan elméletileg; csütörtökön d. e. 10—12-ig. (Törvényszéki orvostani intézet, IX. ker., Üllői-út 93. sz.) Dr. Moravcsik Ernő ny. rk. tanár.

Törvényszéki elmeorvosi vélemények szerkesztése; bűnügyi esetek felhasználásával; szerdán d. e. 11—12-ig. (Ugyanott.) *Ugyanazon tanár.*

Törvényszéki elmekórtani gyakorlatok, betegbemutatásokkal; hétfőn d. u. 5—7-ig. (Az Irgalmas-rend tébolydai osztályán, II. ker., Zsigmond-utcza 24. sz., a Margit-hídfőnél.) *Ugyanazon tanár.*

Előadást nem hirdettek:

Müller Kálmán, Elischer Gyula és Janny Gyula czímz. rk. tanárok; Batizfalvy Sámuel, Hasenfeld Manó, Siklóssy Gyula, Verebély László, Szalárdy Mór, Iszlay József, Tóth Lajos, Liebermann Leo, Frank Ödön, Szénásy Sándor, Rottman Ármin, Csatáry Ágost, Terray Pál, Herczel Manó és Rigler Gusztáv magántanárok.

XIII. Gyógyszerészeti tanfolyam.

ELSŐ ÉV.

Növénytan
Vegytani gyakorlatok
Általános és kisérleti vegytan
} lásd a bölcsészeti karnál.

MÁSODIK ÉV.

Gyógyszerészeti vegytan
Gyógyszerészeti vegytani gyakorlatok
Gyógyszerészismc és gyakorlatok
} lásd az orvosi és bölcsészeti karnál.

Orvoskarbeli intézetek.

I. sz. *Leiró-, tájboncztani és fejlődéstani intézet.* (Tüzoltó-utcza 58.)

1. A boncteremben boncztani gyakorlatok az I. félévben és a 2-diknak elején egész napon át tartatnak s azokban a beirott hallgatók résztvesznek. A II. félévben a hallgatók szövettani gyakorlatokat végeznek az 1-ső emeleti laboratoriumban.

2. A boncztani gyüjteménytár azon hónapokban, melyekben az időt fütetlen szobákban tölthetni, minden szombaton délelőtt 10—12-ig az orvoshallgatók részére nyitva áll.

II. sz. *Leiró- és tájboncztani intézet.* (Tüzoltó-utcza 58.)

Az intézetben boncztani és szövettani előadások s boncztani és szövettani gyakorlatok tartatnak. A boncztani gyüjteménytár felügyelet mellett vasárnaponkint d. e. 10—12-ig megtekinthető.

III. *Az I. sz. kórboncztani intézet* Mária-utcza 47. szám alatti bérházban van elhelyezve.

IV. *A 2. sz. kórboncztani intézet* a Baross-utcza 40. sz. alatti bérházban van elhelyezve.

V. *Élettani intézet.* (Eszterházy-utcza 5. sz.)

Az intézetben a hirdetett előadásokon kívül, az intézet igazgató-tanárának vezetése és segédeinek közreműködése

mellett úgy élettani gyakorlatok, mint önálló tudományos búvárlatok is folynak; az elsők feladata a tanulóval azon egyszerűbb vizsgálati eljárásokat megismertetni, melyek alapján az élettüneményeket és azok okainak kutatása történik; az önálló tudományos búvárlatok czélja pedig az élettannak újabb vizsgálatok alapján való továbbfejlesztése. — E végből az intézet, vasár- és ünnepnapok kivételével, hétfőtől szombat délig, naponta reggel 8-tól déli 1 óráig és délután 4—7-ig nyitva áll.

Az élettani gyakorlatokra kezdők iratkoznak be, kik az eszközöket és készülékeket az intézetben díjtalanul kapják használatra, de azok épenmaradásáért felelősséget vállalnak; az esetleg ejtett kárt megtérítik. Az ezeken kívül szükséges kézi eszközöket (üvegnemüeket és törlőruhát), valamint egyes, sürün használt kémlőszereket, a tanulók maguk szerzik be. A gyakorlatokra jelentkezettek csoportokba osztva vesznek részt a gyakorlatokon.

Az élettani önálló dolgozatokra jelentkező orvosdoktorok vagy előhaladott orvoshallgatók, a lehetőségig a búvárlat tárgyai szerint berendezett külön helyiségekben végzik vizsgálataikat. Az e czélra szükséges állatokat, azok tartásdíját, maguk fizetik. A használt intézeti eszközök épségeért felelősek, az azokon esetleg ejtett kárt megtéríteni tartoznak. A vizsgálatok eredményei az intézeti igazgató beleegyezésével, mint intézeti közlemények tehetők csak közzé.

VI. *Általános kór- és gyógytani intézet.* (Üllői-út, központi orvoskari épület, III. emelet.)

Az általános kór- és gyógytani tanszékkel egybekötött intézet czéljai a következők:

a) Megadni az orvostanulóknak azt az átalános kórtani és gyógytani képzettséget, mely nekik a betegségek lényegének felfogására, felismerésére és gyógyítására szükséges és a mely tőlük mint leendő egyetemes orvosdoktoroktól az állam által követelendő.

b) Azok számára alkalmat nyujtani, kik magukat a kór- és gyógytani búvárkodásban kiképezni akarják.

c) A kórtani és gyógytani tudományt újabb vizsgálatokkal tovább fejleszteni.

E czélok valósítására az eszközök, addig is, míg az intézet

a betegség felismerő és gyógyító módszerek kritikai tanulmányozására okvetlenül szükséges kórodával, a kórtani búvárkodás, orvosi diagnostika és therapeutika módszerének a részletes klinikai tanulmányokat megelőző egyetemes megismerésére és lehető begyakoroltatására a szükséges helyiségekkel ellátható leend, a következők:

1. Az intézet igazgatóságának a leczkerendben hirdetett előadásai.

2. Az intézet főnökének vezetése és segédeinek felügyelete alatt végzendő önálló tudományos búvárkodás, az egyelőre ezen czélokra berendezett dolgozó helyiségekben.

3. A II. sz. belgyógyászati kóroda ideiglenesen átengedett bizonyos számú betegei.

A tudományos búvárkodás tárgyai, az intézet felszereléséhez mérten, lehetőleg a beiratkozottak kívánságai szerint állapíttatnak meg, és a mennyiben a vizsgálatok új tudományos igazságokat derítenének fel, azokat maguk a dolgozók fogják közzétenni. A vizsgálatokhoz szükséges eszközöket és készülékeket az intézet szolgáltatja a vizsgálónak kártérítési kötelezettsége mellett. A vizsgálat anyagát maga a vizsgáló szerzi be; ha azonban a búvárkodás folyamán a további vizsgálatra érdemesnek mutatkozó adatok merülnének fel, erre az anyagot az intézeti költség erejéhez képest maga az intézet fogja szolgáltatni.

VII. *Gyógyszertani intézet.* (Üllői-út, orvoskari központi épület, II. emelet.)

A leczkerendben az első félévre hirdetett gyógyszerismei gyakorlatokhoz a górcsövet az intézet szolgáltatja, a kézi eszközöket azonban a tanuló maga szerzi be. Tömeges jelentkezés esetén a dolgozók csoportokba osztatnak be.

A leczkerendben a második félévre gyógyszertani gyakorlatok előhaladottabbak számára hirdettettek. E gyakorlatok azok számára hirdetvék, kik élettant, kórtant és gyógyszerhatástant már hallgattak. Ezen gyakorlatok tárgyát a kisérleti gyógyszertan és méregtan, valamint a mérgezések vegyi úton való kimutatása képezi.

Gyógyszerész-növendékek és orvos-szigorlók az intézet igazgatójánál történő személyes jelentkezés után 10 egymás-

után következő napon át d. u. 3—5-ig látogathatják az intézetnek e czélra berendezett és fölszerelt tanuló-szobáját, melyben drogue-gyűjtemény, górcsői metszetek, képek, górcsői rajzok és górcső áll rendelkezésükre. Egyebekben a kifüggesztett házi szabályok irányadók.

Orvosdoktorok, tanulmányaikban előhaladott orvoshallgatók gyógyszertani, méregtani és kórtani vizsgálatokkal az intézet igazgatójánál történő előleges bejelentés után, annak engedelmével foglalkozhatnak a kitüzött napokon és órákban. A kisérleti állatok beszerzése, azok táplálása, a gyógyszer- és méreganyagok beszerzése az illető vizsgálót terheli. A vizsgálatokhoz szükséges eszközöket és készülékeket az intézet szolgáltatja a vizsgálónak kártérítési kötelezettsége mellett. Ily vizsgálatok eredményei irodalmilag csak az intézeti igazgató beleegyezésével s az intézeti közlemények között bocsáthatók a nyilvánosságra.

VIII. *Közegészségtani és orvosrendészeti intézet.* (Eszterházy-utcza, élettani épület, földszint.)

A bejegyzett hallgatók a kitüzött időben közegészségtani és orvosi rendészeti vizsgálatokkal foglalkozhatnak, az intézet igazgatójának s a segédeknek vezetése mellett. Az eszközöket az intézet szolgáltatja.

IX. *Törvényszéki orvostani intézet.* (Üllői-út 93. sz.)

A törvényszéki orvosi képzés lehető biztosítása és a szakbeli tudományos búvárlat előmozdítása czéljából, az intézet munkaköréhez vannak csatolva a fővárosi államrendőrség hullaanyaga, valamint a budapesti kir. törvényszék területén felmerülő összes törvényszéki orvosi vizsgálatok, a melyek feldolgozásánál, a mennyiben azt a vizsgálat érdeke megengedi, a hallgatók megjelenhetnek, sőt részt is vehetnek. Ezen vizsgálatoknál az intézeti főnöknek két tanársegéd és két gyakornok segédkezik.

Az intézeti tevékenység ehhez képest három főirányban, tulajdonképeni tanszéki, a törvényszéki orvosi és rendőrboncznoki működésben nyilvánul.

a) A tanszéki működésnél:

1. Előadatik a törvényszéki orvostan, mint főcollegium, minden téli félévben, hetenkinti 5 órában;

2. előadatik ennek kiegészítéseül minden nyári félévben hetenkint 2 órai special-collegiumban váltakozólag a törvényszéki orvostan egy-egy fontosabb fejezete;

3. mindkét félévben hetenkint 5 órai gyakorlati előadások tartatnak a törvényszéki és rendőri boncolások felhasználásával, melyeknél a hallgatók maguk boncolnak s gyakoroltatnak a boncz-jegyzőkönyvek és vélemények szerkesztésében; ezen előadásoknál gyakorlati megvilágításba jönek a hullákra vonatkozó törvényszéki orvostani kérdések;

4. minden nyári félévben hetenkinti 1 órában törvényszéki orvosi casuistica tartatik, melyben az élőkre vonatkozó törvényszéki orvostani kérdések kerülnek gyakorlati megvilágításra, az intézet hivatalos működéséről vett oly esetek bemutatásával és tárgyalásával, hogy azok az élőkre vonatkozó kérdésekben gyakorlati kiegészítését képezzék az elméleti előadásoknak, épp úgy, mint képezik ugyanezeknek kiegészítését a hullákra vonatkozó kérdésekben a 3. alatti előadások; ezen collegiumban egyszersmind gyakorolják magukat a hallgatók az élőkön való törvényszéki orvosi vizsgálatokban, s a leletek és vélemények szerkesztésében;

5. mindkét félévben, a délutáni órákban, — korlátolt számban — (hetenkint 4-es csoportokban) a hallgatók dolgozdabeli gyakorlatokban is résztvehetnek, és főleg górcsövi, vegyi és színelemzés-vizsgálatokkal foglalkozhatnak;

6. végre a hallgatóknak módjukban áll nyilvános bűnügyi végtárgyalásokon is résztvenni.

b) A rendőrboncznoki és törvényszéki orvosi működésnél, évenkint mintegy 800 hivatalos boncolat (1882-ben 634, 1883-ban 685, 1884-ben 729, 1885-ben 803) és átlag 180—200 élőkön való vizsgálat ejtetik meg; valamennyi megfelelő jegyzőkönyvi felvételekkel és véleményezésekkel. A boncolatok rendszerint az intézetben, a már rothadt, különösen vizi hullákon s a járványossá válható ragályos betegségekben kimultak hulláin a kerepesi-úti halottas házban, a délelőtti órákban (kitűzött idő, naponta 8—10-ig) ejtetnek meg, a melyeknél előadásokon kívüli időben is naponta hallgatók, szigorló orvosok és túdorok rendszerint megjelenhetnek. Az élőkön való vizsgálatok részint az

intézetben, részint a törvényszék bünt. oszt. helyiségeiben, részint szétszórtan a város területén végeztetnek. Ezeken kívül idegen tárgyakon (bűnjelek) is végeztetnek górcsövi és vegyi vizsgálatok, melyek a tanításra részint a dolgozdabeli gyakorlatoknál, részint a casuistikus előadásoknál használtatnak fel.

X. *I. sz. belgyógyászati kóroda.* (Üllői-út, orvoskari telep.)

A beirt hallgatóknak egész napon át nyitva áll; a délutáni látogatás rendesen 4—5 óráig tartatik.

A kóroda vegyészeti és górcsövészeti dolgozdájában a tanulók a megfelelő kórjelző vizsgálatokban gyakorolhatják magukat.

XI. *II. sz. belgyógyászati kóroda.* (Üllői-út, orvoskari telep).

A beírt hallgatóknak mindig nyitva áll: a délutáni látogatás rendesen 4—5-ig tartatik.

A rendelkezésre álló górcsöveket és vegyészeti eszközöket a tanulók kórjelzési czélokra használhatják.

XII. *I. sz. sebészeti kóroda.* (Üllői-út, orvoskari telep).

Betegbemutatások és műtétek a tanteremben s kórtermekben történnek. D. u. 5—6-ig van a kórodai beteglátogatás, betegfelvétel és kórtermékek vizsgálata.

A kóroda műtő-intézetében, hol a műtő-növendékek képeztetnek, később kijelölendő időben műtétgyakorlatok tartatnak, melyeknél az intézet eszközei használtatnak.

A könyvtár hozzáférhető oly szorgalmas tanulóknak, kik kórodai betegészlelésre vállalkoznak.

XIII. *II. sz. sebészeti kóroda.* (Szt.-Rókus-közkórház, I. sebészeti osztály, 29—34. számú kórtermek.)

Betegbemutatások, előadások és műtétek a tanteremben és a 104 betegágygyal rendelkező kórtermekben történnek. A délutáni beteglátogatás, betegek felvétele, kórtermek vizsgálása naponta d. u. 5—6-ig van, melyen a beirt hallgatók résztvesznek a tanársegédek vezetése alatt.

A kórodával kapcsolatos műtőintézetben (II. sz. műtőintézet; boncztani épületben, földszinten) történnek a műtéti gyakorlatok hullákon a műtőnövendékek kiképzésére. Ugyanott tartatnak a műtéttani előadások is hullákon a beirt hallgatók számára.

Végre a kórodán naponta d. e. 9—10 óráig nyilvános rendelés tartatik járó betegek számára, kik (évente közel 5000) a kórodai tanítás czéljaira felhasználtatnak.

A kórodán berendezett laboratoriumban górcsövi, bacteriologiai vizsgálatok történnek a kórodán előforduló kóresetek felderítése s a műtőnövendékek kiképzése czéljából.

A könyvtár hozzáférhető oly szorgalmas tanulóknak kik kórodai betegek tanulmányozására vállalkoznak s valamely tudományos kérdéssel önállólag foglalkoznak.

XIV. *Szemészeti kóroda.* (Üllői-út, központi orvoskari épület.)

A hetenkinti 10 órából 3 elméleti rendszeres előadásokra, 2 műtételekre, 3 bejáró betegeknek való rendelésre és betegbemutatásokra, 2 pedig klinikai beteglátogatásra szolgál. Ezenkívül csütörtökön és vasárnapon szemtükrészeti külön gyakorlatok és egyéb külön előadások vannak.

A szemoperálásokból a tanársegédek adnak tanfolyamokat.

A klinika nyitva áll a beirt hallgatóknak feltételek nélkül naponta (vasárnapokat, ünnepnapokat és szünnapokat sem véve ki), az előadási óráknak megfelelő időben, továbbá a délutáni beteglátogatás alkalmával; egyébkor és másoknak az igazgató beleegyezése és engedélye szerint.

A délutáni beteglátogatást 5-6 óráig tartják a tanársegédek.

A készülékeket, kórboncztani szemkészítmények gyűjteményét és a szakkönyvtárt alkalmilag szemészeti tanulmányokat tevőknek az igazgató-tanár, az adjunktus vezetése mellett szivesen hozzáférhetőkké teszi.

XV. *I. sz. szülészeti és nőgyógyászati kóroda.* (Baross-u. 33. sz.)

Itt az orvoshallgatók taníttatnak és gyakoroltatnak be a szülések vezetésébe, nemkülönben a szükséges műfogásokba.

A szülészeti műtéttanból orvostanhallgatók számára a tanár külön előadásokat tart.

XVI. *II. sz. szülészeti és nőgyógyászati kóroda és poliklinikum* (Üllői út, egyetemi botanikus kert.)

A nőgyógyászatból és szülészetből a tanár előadásokat tart.

Az intézettel a poliklinikum áll kapcsolatban, a melyet az orvoshallgatók, orvosszigorlók, valamint orvosok egy külön tanársegéd vezetése mellett, gyakorlati kiképeztetésökre felhasználhatnak.

XVII. *Élet- és kórvegytani intézet.* (Üllői-út, orvoskari központi épület.)

Ezen intézet működését illetőleg lásd a leczkerendet.

XVIII. *Az elme- és idegbetegségek kór- és gyógytana.*

Az elmekórtani és törvényszéki lélektani előadások a Szt.-János közkórház kötelékéhez tartozó elmebeteg-megfigyelő osztályon (Buda, Nagy-Rókus-utcza 20.) tartatnak. Az előadásokra beirt hallgatók a délelőtti beteglátogatásokban a tanár vezetése alatt d. e. 8—10 óráig résztvehetnek, úgyszintén a tanársegéd által tartott délutáni betegszemlékre is eljárhatnak.

Górcsövi dolgozatok a klinika szövettani intézetében (VIII., Üllői-út, központi épület) végezhetők, ugyanitt naponkint ambulatorium tartatik kedély- és idegbetegek számára.

XIX. *Fogászati intézet.* (Üllői-út, az orvoskari telep, gazdasági épületének II. emeletén.) Helyiségei: egy tanterem, egy műtéti terem, egy narcosisra való szoba, kézi laboratorium és váróhelyiség. Berendezve: 12 műtéti szék, teljes műszer- és egyéb készülék-felszereléssel; továbbá benne 12 hely van száraz műtéti gyakorlatokra, szintén felszerelve a szükségesekkel; végül taneszközök, milyenek: gyűjteménytárak, készítmények, rajzok stb. Szakkönyvtár kezdeményezési szakban; még általánosan nem használható.

Előadások (l. tanrend) 3-szor hetenkint összesen $4^3/_4$ óraszámban tartatnak a fogászati részletes kór- és gyógytan, a foghúzás műtéttana és a fogászati conservativ műtéttanból; ide be nem vonva a technico-klinikai fogászat is.

A klinika hivatalosan nyitva van naponta 5—7-ig. Különös gyakorlatokat cursusok alakjában a tanársegéd vezet. Foghúzást névsor szerint minden hallgató végezhet. Műtéttanban haladottabb hallgatók egyenkint vagy kettenkint műtőszéket kapnak rendelkezésükre.

XX. *Bőr- és bujakórtani intézet.* A bőr- és bujakórtan oktatása rendszeresen a bőrkórtani intézetben, az orvosi központi épületben történik, hol évente több mint 2000 járóbeteg szokott jelentkezni.

Egyéb helyiségek, hol orvoskari előadások tartatnak.

A fej és nyak sebészeti betegségei, kapcsolatban a gyakorlati orr- és gégetükrészettel.

Ezen tantárgy tanára, a Szt.-Rókus-kórház II. sebészeti osztályán — melynek főorvosa, Navratil Imre ny. r. tanár czímmel és jelleggel — tartja előadásait, csütörtökön és vasárnap d. e. 10—12-ig. A tananyagot 104 ágyra berendezett, 1500 fekvő, 3600 járó beteg évi forgalommal biró II. sebészeti osztály és fiókja, a gégészeti osztály szolgáltatják.

A műtétek helye részint a nagyobb sebészeti műtőterem, részint a gégészeti osztály kisebb műtőszobája.

Az említett osztály mellett egy al-, egy segédorvos és több gyakornok van alkalmazva.

Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat. Bőke Gyula ny. rk. tnr.

Ezen tantárgy a Rókus-kórházban levő bejáró betegek számára berendezett rendelőszobában (52. sz.) és ugyanott a 19 ágyra berendezett fülbeteg-osztályon taníttatik. Dr. Bőke Gyula ny. rk. tanár, mint a Rókus-kórház rendelő-főorvosa és a fülbeteg-osztály vezetője, saját boncztani és kórboncztani készítményeinek igénybevételével a tantárgyat elméletileg, az évenkint 1400 bejáró, valamint a közel 400-ra menő fekvőbetegen pedig gyakorlatilag tanítja.

A fülbeteg-osztály mellett egy segédorvos és gyakornok van alkalmazva.

Bőrgyógyászat és bujakórtan. Ezen tantárgyat Havas Adolf m.-tanár a „Poliklinika“ bőr- és bujakórtani osztályán tanítja. Az előadások a két szakmából oly módon folynak, hogy egyrészt rendszeres előadások tartatnak, másrészt pedig az intézetbe bejáró 4000 ambulans beteg bőséges anyaga demonstráltatik, mely alkalommal az orvostanhallgatók a betegek gyógykezelésében gyakorlatilag is résztvesznek és így magukat a specialis szakban kiképezhetik.

Idegkór- és gyógytan. Dr. Schaffer Károly egyetemi m.-tanár előadásait egyrészt a fővárosi „Erzsébet“ szegényházi kórház (alsó-erdősor 7. sz.) idegbeteg-osztályán tartja, a mely hatvan ágyával az organikus idegbajok gazdag és változatos klinikai gyűjteményét képezi, megjegyezvén, hogy az ezen

osztálylyal kapcsolatos laboratorium a klinikai anyagnak szövettani irányban való értékesítését is lehetővé teszi. Másrészt a budapesti általános poliklinika idegbeteg-ambulatoriuma képezi az előadás helyét, a hol a hallgatóságnak főképen a funktionális idegbajokkal van alkalma megismerkednie.

Testegyenészet. (Orthopaedia.) (Városligeti fasor 51. sz.) A testegyenészet Batizfalvy Sámuel m.-tanár orthopaediai gyógyintézetében a II. félévben adatik elő. Tananyagul szolgálnak az intézet betegei, kik az emberi test elferdüléseinek csaknem minden nemére és fokára példát szolgáltatnak. Taneszközök a kórboncztani készítmények, gipszlenyomatok, fényrajzok, testegyenészeti és villamgépek; a helybesített (localisált) svéd gyógytestgyakorlat gépezetei és a gyakorlatok praktikus bemutatása: Glisson-féle inga, Pichery-féle lánczgymnastika stb.

Kivonat a szigorlati szabályrendeletből.

Azon tárgyak, melyeknek hallgatását az egyes szigorlatokra való jelentkezésnél ki kell mutatnia a jelöltnek:

1. A természetrajzi elővizsgálatokra való jelentkezésnél külön megjelölt tárgyak kimutatása nem kivántatik, csak azt kell kimutatni, hogy a jelölt már egy évet töltött az egyetemen, mint kebelezett orvostanhallgató.

2. Az orvostudori elővizsgálatra való jelentkezésnél ki kell mutatni a vegytan, természettan, leiró boncztan és élettan 2 félévi hallgatását.

3. Az orvosgyakorlati szigorlatokra való jelentkezésnél a következő tárgyak hallgatását kell kimutatni:

a) az általános kórtant egy féléven,
b) a gyógyszertant két féléven,
c) a kórboncztant két féléven,
d) a törvényszéki orvostant egy féléven,
e) a közegészségtant egy féléven,
f) a belkórodát négy féléven,
g) a sebészeti kórodát 3 féléven,
h) a műtéttant egy féléven,
i) a szemészeti kórodát egy féléven,
k) a szülészeti kórodát egy féléven, továbbá hogy a szabályszerű boncztani gyakorlatokban legalább egy féléven át résztvett.

IV. BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KAR.

I. Philosophia.

Különös neveléstan, folytatólag; hétfőn, szerdán, pénteken d. e. 10—11-ig. LUBRICH ÁGOST ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

A XVIII. és XIX. század nevelésének történelme, folytatólag; kedden, szombaton d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Logika (különös tekintettel az ismeret-elméleti szempontokra); II. rész; hétfőn és kedden d. u. 2—3-ig. Dr. MEDVECZKY FRIGYES ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

Módszertani bevezetés a társadalmi tudományokba; kedden és szerdán d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Herbart paedagogiai elméletének elemzése; II. rész; szerdán d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Philosophiai seminariumi gyakorlatok; később megállapítandó heti két órában. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Esztheticka; hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön d. e. 11—12-ig. Dr. BEÖTHY ZSOLT ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

Psychologia; kedden, szerdán és csütörtökön d. 12—1-ig. Dr. PAUER IMRE ny. r. tanár. XIV. sz. tanterem.

Ethikai és paedagogiai eszmék és elméletek fejtegetése; csütörtökön és pénteken d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* XIV. sz. tanterem.

A görög philosophia története; szerdán, csütörtökön, pénteken d. 12—1-ig. Dr. ALEXANDER BERNÁT ny. rk. tanár XII. sz. tanterem.

Bevezetés a philosophiába; kedden d. 12—1-ig és pénteken d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Philosophiai gyakorlatok; szerdán d. u. 6—8-ig. *Ugyanazon tanár.*

Philosophiai conversatorium. — *Kant:* A tiszta ész kritikája. Bevezetésül: Kant élete és rendszere; szombaton d. u. 2—3-ig. Dr. Bánóczi József m.-tanár. XII. sz. tanterem.

Az ethika fejlődése az újkori philosophiában; hétfőn és szombaton d. u. 4—5-ig. Dr. Buday József m.-tanár. XI. sz. tanterem.

II. Classica-philologia.

Római régiségek (folytatás); hétfőn, kedden, csütörtökön d. e. 9—10-ig. Dr. Ponori Thewrewk Emil ny. r. tanár. XV. sz. tanterem.

Cicero in Verrem; kedden, csütörtökön d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Szövegkritikai gyakorlatok; szerdán d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Seminariumi dolgozatok tárgyalása; pénteken d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A görög-római rhetorika (befejezés); hétfőn és szerdán d. e. 10—11-ig. Dr. Hegedüs István ny. r. tanár. XV. sz. tanterem.

Platon „Állam"-ának főbb fejezetei; szerdán d. e. 11—12-ig, pénteken d. e. 10—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Ovidius „Fasti" című művének értelmezése; hétfőn d. e. 11—12-ig és szombaton d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Seminariumi gyakorlatok; szombaton d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Aristophanes Felhői; hétfőn és kedden d. e. 8—9-ig. Dr. Pecz Vilmos ny. r. tanár. XV. sz. tanterem.

A középkori görög (byzantiumi) irodalom története; második rész: költői irodalom (folytatás); pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Ó- és újgörög fordítási gyakorlatok, újgörög stilus- és beszédgyakorlatok; szerdán d. e. 8—9-ig és szombaton d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A seminariumban *Herodianus „A sajátlagos szavakról"* című munkája, görög philologiai dolgozatok; szombaton d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Vergilius élete és művei (folytatás); csütörtökön és szombaton d. 12—1-ig. Dr. NÉMETHY GÉZA cz. ny. rk. tanár. X. sz. tanterem.

Latin alaktan (folytatás) és *Ovidius „Válogatott költeményeinek" interpretatiója* (különösen a tanárképző-intézet I. éves tagjai számára); hétfőn d. u. 3—5-ig. Dr. KASSAI GUSZTÁV magántanár. XV. sz. tanterem.

Latin syntaxis (folytatás) és *Vergilius „Aeneisének" interpretatiója* (különösen a tanárképző-intézet II. éves tagjai számára); keddén d. u. 3—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Latin beszédgyakorlatok, egybekötve *Cicero „Pro P. Sessio"* cz. beszédének latin nyelven való interpretatiójával (különösen a tanárképző-intézet III. és IV. éves tagjai számára); szerdán d. u. 3 - 5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Latin stilusgyakorlatok (különösen a tanárképző-intézet III. és IV. éves tagjai számára); pénteken d. u. 3—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

C. Sallustius Crispus élete és művei; hétfőn és csütörtökön d. u. 5—6-ig. Dr. CSERÉP JÓZSEF m.-tanár. XV. sz. tanterem.

A *Sallustius-féle Invectiva és két Epistula* tárgyi fejtegetése; hétfőn d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* XIV. sz. tanterem.

III. Általános és keleti nyelvészet.

Arab nyelvtan, tekintettel a főbb sémi nyelvágakra és az élő nyelvre. Saját nyelvtana szerint; szerdán, csütörtökön és pénteken d. u. 2—3-ig. Dr. HATALA PÉTER ny. r. tanár. XVII. sz. tanterem.

Arab olvasmányok. Próza és költemények; szerdán, csütörtökön d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott — és pénteken d. u. 3—4-ig. XII. sz. tanterem.

A zsoltárok könyvéből; fordítás, értelmezés; csütörtökön d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* XVII. sz. tanterem és szombaton d. e. 9—10-ig. XII. sz. tanterem.

Kalilag és Damnag szirus mesekönyv fordítása és értelmezése; szombaton d. u. 2—4-ig. *Ugyanazon tanár.* XVII. sz. tanterem.

Török-tatár nyelv; hétfőn, kedden és szombaton d. u. 2—3-ig. Dr. VÁMBÉRY ÁRMIN ny. r. tanár. XVI. sz. tanterem.

Régi oszmán olvasmányok; hétfőn, szerdán és csütörtökön d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Magyar nyelvhasonlítás. (Folytatás). Hétfőn, kedden d. 12—1-ig. Dr. SZINNYEI JÓZSEF ny. r. tanár. XV. sz. tanterem.

Finn mondattan és olvasmányok; szerdán, csütörtökön d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Vogul-magyar szóegyezések. (Gyakorlat). Pénteken d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Vogul szövegek olvasása és elemzése. (Folytatás). Szombaton d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Latin nyelvtan (összehasonlítólag); hétfőn, kedden d. u. 2—3-ig. Dr. MAYR AURÉL ny. r. tanár. X. sz. tanterem.

Gót nyelvtan (összehasonlítólag); hétfőn d. u. 3—4-ig, csütörtökön d. u. 2—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A Korán magyarázása és szemelvények az eredeti commentárokból; szerdán és pénteken d. u. 2—3-ig. Dr. GOLDZIHER IGNÁCZ cz. ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

A magyar nyelv oszmán-török elemeiről (folytatás); szerdán d. 12—1-ig. Dr. KÚNOS IGNÁCZ m.-tanár. XVII. sz. tanterem, esetleg keleti tanfolyam. Alkotmány-utcza 11. szám.

A ruméliai-török nyelvjárás (folytatás); szombaton d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Persa nyelvtan; szerdán d. u. 2—3-ig. Dr. KÉGL SÁNDOR magántanár. XIII. sz. tanterem.

Firdauszi Sah-Náme nyelvtani magyarázatokkal; csütörtökön d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

IV. Magyar nyelv és irodalom.

Báró Eötvös József munkái; kedden, szerdán d. u. 4—5-ig. Dr. GYULAI PÁL ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

A XVII. század magyar epikusai; csütörtökön és pénteken d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Seminariumi gyakorlatok; szerdán, csütörtökön és pénteken d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Petőfi János vitézéről; szerdán d. u. 5—6-ig. Dr. Beöthy Zsolt ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

Magyar stilgyakorlatok; (Petőfi, Tompa, Arany). Hétfőn d. u. 3—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Magyar mondattan II. rész; Az összetett mondat. (Az összes tanárjelölteknek.) Szerdán és csütörtökön d. e. 11—12-ig. Dr. Simonyi Zsigmond ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

A magyar szórend. (Nyelvész-tanárjelölteknek.) Kedden d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* X. sz. tanterem.

Nyelvtörténeti gyakorlatok. (Kezdő nyelvészeknek.) Hétfőn d. e. 10—11-ig és szombaton 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Nyelvészeti dolgozatok. (Haladó nyelvészeknek.) Pénteken d. e. 11—1-ig. *Ugyanazon tanár.* XVII. sz. tanterem.

A magyar irodalom története a XVIII. és XIX. században; pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. Bodnár Zsigmond m.-tanár. XII. sz. tanterem.

Rhetorika; szerdán és pénteken d. 12—1-ig. Dr. Négyesy László m.-tanár. X. sz. tanterem.

XIV—XVI. századbeli nyelvemlékeink; kedden és szombaton d. u. 3—4-ig Dr. Zolnai Gyula m.-tanár. XIII. sz. tanterem.

A régi magyar irodalom története, (folytatás;) szombaton d. u. 4—6-ig. Dr. Horváth Cyrill m.-tanár. XIII. sz. tanterem.

V. Modern nyelvek és irodalmak.

A német irodalom története a keresztes-hadjáratokig. Német nyelven; hétfőn, kedden és szerdán d. e. 10—11-ig. Dr. Heinrich Gusztáv ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

Schiller és a romantika. (Befejezés.) Német nyelven; csütörtökön és szombaton d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Osztrák drámairók a XIX. században. Német nyelven; pénteken d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* XII. sz. tanterem.

Seminariumi gyakorlatok Schillerről és a romantikáról, szombaton d. e. 11—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Puskin „Anegin" cz. elbeszélő költeményének olvastatása; kedden

és csütörtökön d. u. 3—4-ig. Dr. Ásbóth Oszkár ny. r. tanár. XVII. sz. tanterem.

Könnyű orosz olvasmányok; kedden, csütörtökön és pénteken d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A franczia irodalom története a XVIII. században; kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. Dr. Becker Fülöp Ágost ny. r. tanár. XVII. sz. tanterem.

Bevezetés a spanyol nyelvbe; szerdán és szombaton d. e. 9-től 10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Egy könnyebb ó-franczia szöveg olvasása; kedden d. e. 9-től 10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A román nyelvtan rendszere: Phonologia (folytatás); hétfőn, kedden d. e. 9—10-ig. Ciocan János ny. r. tanár. X. sz tanterem.

Román nyelvtan, gyakorlati tanfolyam kezdők számára (folytatás); szerdán d. e. 9—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A román nyelv és irodalom története a XVIII. századig (folytatás); pénteken d. e. 9—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Az olasz nyelv elméletileg és gyakorlatilag előadva; szerdán, pénteken és szombaton d. u. 3—4-ig. Messi Antal nyilv. rk. tanár. XI. sz. tanterem.

Silvio Pellico műveinek fejtegetése; kedden d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Studi sulle tragedie di Vittorio Alfieri; csütörtökön d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Wordsworth „Tintern“; hétfőn d. u. 3—4-ig. Patterson Arthur ny. rk. tanár. Lakásán, Lónyai-utcza 11. sz.

Angol nyelvtan (kezdők számára); kedden és pénteken d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Könnyű angol olvasmányok; csütörtökön és szombaton d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Horvát nyelvtan olvasmánynyal; csütörtökön d. u. 3—5-ig, pénteken d. u. 3—4-ig. Dr. Margalits Ede ny. rk. tanár. XII. sz. tanterem.

Horvát történetirás; szombaton d. e. 11—12-ig *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Horvát-szerb népdalok; pénteken d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Horvát irodalomtörténet; szombaton d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* X. sz. tanterem.

Német szóképzéstan. II. rész. Igeképzés; csütörtökön és pénteken d. e. 9—10-ig. Dr. PETZ GEDEON ny. rk. tanár. XIII. sz. tanterem.

Gót nyelvtan és olvasmány. (Német nyelven.) Hétfőn d. e. 9-től 10-ig és pénteken d. e. 10—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Hartmann von Aue „Gregorius"-a (Paul kiadása szerint); csütörkön d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* IV. számu tanterem.

A román nyelv viszonya a többi új-latin nyelvekhez; pénteken d. e. 9—10-ig. Dr. ALEXICS GYÖRGY m.-tanár. XVII. sz. tanterem.

A román nyelv hatása a magyar nyelvre; kedden d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* XI. sz. tanterem.

Könnyü angol olvasmányok, kezdők számára; hétfőn, pénteken d, e. 10—11-ig, XIV. sz. tanterem; csütörtökön d. e. 9-től 10-ig, X. sz. tanterem. YOLLAND ARTHUR BATTISHILL. magántanító.

VI. Történet és Földrajz.

Deák Ferencz kora 1845—1876-ig; hétfőn, szerdán d. u. 2-től 3-ig és pénteken d. u. 2—4-ig. Dr. KERÉKGYÁRTÓ ÁRPÁD érd. ny. r. tanár. I. sz. tanterem.

A legújabb kor története; hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön d. e. 8—9-ig. Dr. BALLAGI ALADÁR ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

Magyarország története; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár* mint helyettes. XIV. sz. tanterem.

A Jézus társasága; pénteken, szombaton d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* X. sz. tanterem.

Általános földrajz. II. folyam (folytatás). *Oceanographia, Hydrographia;* hetenkint 4 óra; csütörtökön d. e. 9—11-ig, pénteken és szombaton d. e. 10—11-ig. Dr. LÓCZY LAJOS ny. r. tanár. XVI. sz. tanterem.

Leiró földrajz. Európa államai; hetenkint 2 óra; pénteken és szombaton d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A Kárpátok orographiája; hetenkint 2 óra; később megállapítandó időben és helyen. *Ugyanazon tanár.*

Földrajzi gyakorlatok; Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanárral együtt hetenkint 6 órában; csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 11—1-ig. *Ugyanazon tanár.* A földrajzi seminariumban.

Bevezetés a szobrászat történetébe; hétfőn és kedden d. e. 8—9-ig. Dr. Pasteiner Gyula ny. r. tanár. X. sz. tanterem.

A német festészet története; szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Művészettörténeti gyakorlatok; heti 2 óra; később meghatározandó helyen és időben. *Ugyanazon tanár.*

A középkori történet végfejleményei; II. rész: A szentszék s a németországi reformáczió. A renaissancekori Olaszország végei (1511—1530.); kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton d. 12—1-ig. Dr. Lánczy Gyula ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

Seminariumi forrásgyakorlatok: Caroling-korszakbeli kútfők, főleg Nagy Károly császár korára vonatkozók; hétfőn d. u. 5—7-ig. *Ugyanazon tanár.* Történelmi seminarium.

Antik festészet; (folytatás); kedden, szerdán d. e. 8—9-ig. Dr. Hampel József ny. r. tanár. XIII. sz. tanterem.

Az antik szobrászat története; csütörtökön, pénteken, szombaton d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Görög történelem; (folytatás); hétfőn, kedden, szerdán d. e. 9—10-ig. Dr. Schvarcz Gyula ny. r. tanár. XII. sz. tanterem.

A görög történelem forrásai; (folytatás); csütörtökön d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Római alkotmány-történelem; (folytatás); pénteken d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A Hunyadyak és Jagellók kora; (folytatás); hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön d. u. 4—5-ig. Dr. Marczali Henrik ny. r. tanár. XIV. sz. tanterem.

Az 1790—91. országgyülés; szerdán d. u. 5—6-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A legendák; (folytatás.) Seminariumi cursus; csütörtökön d. u. 5—7-ig. *Ugyanazon tanár.* Magyar tört. seminarium.

A heraldika története és elemei; hétfőn, szerdán, pénteken d. u. 3—4-ig. Dr. Fejérpataky László ny. r. tanár. XVI. sz. tanterem.

Okevéltan; (belső rész — folytatás; — kortan); kedden és csütörtökön d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Oklevéltani gyakorlatok (kezdők számára); kedden d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Eredeti oklevelek olvasása; (haladottak számára); csütörtökön d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* A történeti seminariumban.

Általános földrajz. I. folyam. A mathematikai földrajz folytatása; heti 4 órában; szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 10—11-ig. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár. XVII. sz. tanterem.

Földrajzi gyakorlatok; Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanárral együtt; heti 6 órában; csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 11—1-ig. *Ugyanazon tanár.* A földrajzi seminariumban.

A keresztény műarchaeologia encyclopaediája, kiváló tekintettel a hazai műemlékekre; szerdán és pénteken d. e. 11—12-ig. Dr. Czobor Béla ny. rk. tanár. X. sz. tanterem.

Középkori szobrászati emlékeink; szerdán és pénteken d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Bevezetés a keresztény epigrafikába; pénteken d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Magyar művelődéstörténet: Városaink élete, jogi szervezete és művelődéstörténeti jelentősége; csütörtökön és szombaton d. u. 2—3-ig. Dr. Békefi Remig ny. rk. tanár. XIV. sz. tanterem.

Magyar művelődéstörténet: Állami intézmények, mint a művelődés tényezői; hétfőn d. u. 2—3-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A magyar művelődéstörténet kútfőinek fejtegetése és kritikai méltatása; pénteken d. u. 2—3-ig és szombaton d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Római feliratlan, gyakorlatokkal; csütörtökön, szombaton d. e. 11—12-ig. Dr. Kuzsinszky Bálint magántanár. XVII. sz. tanterem.

II. Mátyás és II. Ferdinánd kora; hétfőn, szerdán és pénteken délután, később meghatározandó órákban és tanteremben. Dr. Angyal Dávid magántanár.

A halandóságról, demografiai szempontból; kedden d. u. 5—6-ig. Dr. Thirring Gusztáv magántanár. XIII. sz. tanterem.

Az avignoni pápaság története (folytatás); kedden és szombaton d. u. 5—6-ig. Dr. Áldásy Antal m.-tanár. XVII. sz. tanterem.

Az ókori keleti népek története; kedden és szombaton d. u. 4—5-ig. Dr. Mahler Ede magántanár. X. sz. tanterem.

A keresztény népek időszámítása (különös tekintettel a naptárreformátió történetére); csütörtökön d. u. 4—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Assyriologia; kedden d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Egyiptologia; szombaton d. u. 3—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

VII. Mathematika és Astronomia.

Analytikai geometria a síkban; kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken d. e. 9—10-ig. Dr. Scholtz Ágost ny. r. tanár. XI. sz. tanterem.

Infinitesimalis geometria; hétfőn, kedden, csütörtökön, pénteken d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Lie-féle transformatiók elmélete; szerdán és szombaton d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Szemináriumi gyakorlatok: később meghatározandó heti 2 órában. *Ugyanazon tanár.*

Az égi testek pályameghatározása; II. rész; kedden, csütörtökön, pénteken és szombaton d. 12—1-ig. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár mint megbizott szakférfiu. XI. sz. tanterem.

Tudományos astrophysika; szerdán d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár,* mint megbizott szakférfiu. Ugyanott.

Integrál-számítás; hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton d. 12—1-ig, kedden d. e. 10—11-ig. Dr. Suták József magántanár mint helyettes. XVII. sz. tanterem.

Seminariumi gyakorlatok; később meghatározandó heti két órában. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Differentiál-egyenletek elmélete; szombaton d. e. 10—12-ig. Dr. Beke Manó magántanár. XIV. sz. tanterem.

Determinansok elmélete; csütörtökön d. e. 10—12-ig. *Ugyanazon tanár.* X. sz. tanterem.

VIII. Physika és Chemia.

Kisérleti chemia, tekintettel az orvosnövendékek igényeire; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 9—10-ig. Dr. Than Károly ny. r. tanár. Az I. chemiai intézet nagy tantermében.

A szén vegyületeinek áttekintése; szombaton d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Chemiai gyakorlatok; ünnep- és vasárnap kivételével, naponkint reggeltől estig. A II-od éves gyógyszerész-növendékek számára reggel 8-tól d. u. 1-ig. *Ugyanazon tanár.* Az I. chemiai intézet 31—36. számú laboratoriumaiban.

Jegyzet. *Az I. chemiai intézet* (Muzeum-körút 4. sz., a telek közepén) nyitva áll ünnep- és vasárnap, meg szombat délután kivételével, naponkint d. e. 8—1-ig és d. u. 3—6-ig. Bővebb felvilágosítást, adnak az intézet házi szabályai. Igazgató: dr. Than Károly ny. r. tanár.

Kisérleti természettan. Orvostan- és bölcsészettanhallgatók részére; II. rész; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton d. e. 8—9-ig. Dr. báró Eötvös Loránd ny. r. tanár. Az egyetemi physikai intézet nagy tantermében.

Gyakorlatok a physikai laboratoriumban. (Előleges jelentkezés alapján részt vehetnek 20-an.) Az egyes résztvevőkre nézve külön megállapítandó félnapokon. *Ugyanazon tanár.* Az egyetemi physikai intézet laboratoriumában.

Általános és kisérleti chemia; szombat kivételével naponkint d. e. 9—10-ig. Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár. Ásványtani tanterem.

Gyógyszerészi chemia; szombat kivételével naponkint déli 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Chemiai gyakorlatok; gyógyszerész növendék számára; szombat kivételével naponkint délután 3—6-ig. *Ugyanazon tanár.* A II. vegytani intézet laboratoriumában.

Az analytikai mechanika elemei; II. rész: *Dynamika*; hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken d. e. 9—10-ig. Dr. Fröhlich Izidor ny. r. tanár. A physikai intézet kis tantermében.

Gyakorlatok az analytikai mechanikához; szerdán és szombaton d. e. 9—10-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Az elektromosság és a mágnesség elmélete; hétfőn, kedden, szerdán és pénteken d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Bevezetés az előadási kísérletezésbe (folytatás.) A gyakorlatokban 10 oly hallgató vehet részt, a kik már laboratoriumban dolgoztak. Hetenkint 5 óra, később meghatározandó időben. Dr. Klupathy Jenő m.-tanár. A m. kir. közlekedési tanfolyamok physikai termében. (Luther-utcza 3. szám.)

Fényelektromos jelenségek; Hetenkint 1 óra, később meghatározandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A gyógyszerül használt szénvegyületek chemiája; szombaton d. e. 11—1-ig. Dr. Winkler Lajos m.-tanár. Az I. chemiai intézet kis tantermében.

Elektrochemia; két óra hetenkint, később megállapítandó időben. Dr. Bugarszky István m.-tanár. Az I. chemiai intézet kis tantermében.

Organikus chemia, II. rész (bölcsész-, orvos- és gyógyszerészhallgatók számára); heti 3 órában, később megállapítandó időben. Dr. Konek Frigyes m.-tanár. Az I. chemiai intézet kis tantermében.

Alkaloïdeák (bölcsész-, orvos- és gyógyszerészhallgatók számára); heti 2 óra, később megállapítandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Üvegtechnikai gyakorlatok: chemikusok és physikusok részére, 12 órai kurzusban; később megállapítandó órákban. Dr. Kiss Károly, az üvegtechnikai intézet igazgatója, állami középiskolai rendes tanár.

Tárgy: A chemiai és physikai műszerekhez használt üvegfajok ismertetése, üvegcsőhuzás, tisztítás, metszés, fúrás, hajlítás, egyszerű és T alakú forrasztás, epruvetta-készítés, csövek forrasztása egymásba, vízlégszivattyú-készítés, golyófúvás, lombik-készítés, tányéros forrasztás, Soxléth-extraháló-készítés, platin-beforrasztás eudiometerbe, spektrálcső-készítés, csövek és edények mérczézése,

skála-készítés, aluminium-beforrasztás üvegbe, csiszolat-készítés, a légszivattyú kezelése.

A *tanárjelöltek* és *ösztöndíjas vegyésznövendékek* gáz- és anyagfogyasztásért a jelentkezéskor 3 frtot fizetnek. Államilag segélyezett üvegtechnikai intézet, VIII. ker., Eszterházy-utcza 1. szám.

IX. Leíró természettudományok.

Részletes állattan (orvostan- és bölcsészettan-hallgatók részére); csütörtökön és pénteken d. u. 5—7-ig és szombaton d. 12—1-ig. (heti 5 óra). Dr. Vángel Jenő helyettes tanár. Zoologiai tanterem. (Muzeum-körút 4. sz.)

Állatfejlődéstan (folytatás); szombaton d. u. 5—6-ig; *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Állatboncztani gyakorlatok gerinczetlen állatokon; hétfőn és kedden d. u. 3—6-ig (heti 6 óra). *Ugyanazon tanár* vezetése alatt. Zoologiai intézet.

Gyakorlatok a hazai gerinczes állatok (emlősök és madarak) meghatározásában; heti 2 óra, később meghatározandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Szövettani gyakorlatok; pénteken d. u. 2—6-ig. (heti 4 óra). *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Haladottabbak foglalkozása az állattani intézetben; egész napon át, kivévén vasár- és ünnepnapokat. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Jegyzet. *Az egyetemi zoologiai és comparativ-anatomiai intézet és muzeumok* nyitva állanak a gyakorlatokban résztvevő hallgatók számára, a leczkerendben meghatározott órákban.

A gyakorlatokhoz szükséges kézi eszközöket a gyakorlónak magának kell beszereznie; az arra szükséges anyagot, a górcsövet s egyéb készülékeket az intézet szolgáltatja, a gyakorlónak kártérítési kötelezettsége mellett. — Az intézet könyvtárából a munkák csak az intézet helyiségein belül használhatók. — Orvos- és bölcsészetdoktorok is, a mennyire ezt az intézet felszerelése és helyiségei megengedik, foglalkozhatnak állattani vizsgálatokkal. Erre nézve bővebb felvilágosítást nyerhetni az intézetben.

A közönség számára a zoologiai és comparativ-anatomiai intézet és múzeum egyelőre csak vasárnap és ünnepnapokon van nyitva 10—12 óra közt. Helyettes igazgató: dr. Krenner József ny. r. tanár.

Általános embertan (folytatás); hétfőn és kedden d. 12—1-ig. Dr. Török Aurél ny. r. tanár. A föld- és őslénytani intézet tanteremében.

Néprajz embertani alapon; szerdán d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Lélektan embertani alapon; csütörtökön d. 12—1-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Tűzetes embertani vizsgálatok; öt óra hetenkint, utólagosan meghatározandó napokon. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Kőzettan, kiváló tekintettel a hazai geologiai viszonyokra; hétfőn, kedden, szerdán d. u. 2—3-ig. Dr. Krenner József Sándor ny. r. tanár. Ásványtani tanterem.

Alkalmazott kristályoptika; kedden és szerdán d. e. 8—9-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Ásványtani gyakorlatok; hétfőn, csütörtökön és pénteken d. e. 8—10-ig. *Ugyanazon tanár* vezetése alatt. Ásványtani intézet.

Haladottabbak foglalkozása; hetenkint 9 óra, később meghatározandó napokon. *Ugyanazon tanár* vezetése alatt. Ugyanott.

Jegyzet. *Az egyetemi mineralogiai és petrographiai múzeum* nyitva áll a közönségnek általában vasárnap d. e. 9—12-ig; előleges bejelentéssel megtekinthető máskor is. Az intézet meghatározott órákban nyitva van a tanulóknak, kivéve az ünnepnapokat, valamint szombat délutánt. Az intézeti könyvek, eszközök és tárgyak csak az intézetben használhatók, haza nem adatnak. Igazgató: dr. Krenner József ny. r. tanár.

Történeti földtan; hétfőn és pénteken d. u. 3—5-ig. Dr. Koch Antal ny. r. tanár. A geol.-palaeont. intézet tantermében.

A hüllők és madarak őslénytana; kedden d. e. 11—12-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Geo-palaeontologiai gyakorlatok kezdőkkel; heti 2 óra, külön megállapítandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Haladottabbak foglalkozása; heti 6 óra, közösen megállapítandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Földtani kirándulások; esetről-esetre megállapítandó időben és helyekre. *Ugyanazon tanár.*

Részletes növénytan; orvosnövendékek és tanárjelöltek számára (hetenkint 4 óra); hétfőn d. e. 8—10-ig, szombaton 10—12-ig. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.

Növénytani intézet tanterme. Múzeum-körút 4. sz. IV. emelet.

Növénytan gyakorlatokkal; gyógyszerész-növendékek számára; (hetenkint 5 óra;) kedden, szerdán és csütörtökön d. e. 8—9-ig és hétfőn d. u. 2—4-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Mikroszkopi növénytani gyakorlatok; kezdők és haladottabbak számára; (hetenkint 6 óra); szerdán és csütörtökön d. u. 2—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Növénytani intézet dolgozóterme. Múzeum-körút 4. sz. IV. emelet.

Növényleirástani gyakorlatok kirándulásokkal (hetenkint 4 óra;) kedden és pénteken d. u. 3—5-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott és a növénykertben. (Üllői-út 78. sz.)

Haladottabbak foglalkozása; (hetenkint 6 óra); később meghatározandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Jegyzet. *A növénytani intézet* a meghatározott órákban nyitva van a hallgatóknak, kivéve ünnep- és vasárnapot továbbá péntek és szombat délutánt. Az intézetben csak az igazgató engedélyével szabad a meghatározott időn kívül foglalkozni. Az intézeti könyvek, eszközök és tárgyak csak az intézetben használhatók. — A növénykert nyitva van a művelt közönség és a hallgatóság számára d. e. 7—12-ig és d. u. 2-től alkonyatig, ünnep- és vasárnap kivételével; a növénygyűjtemény és a könyvtár használható csütörtökön, pénteken és szombaton d. u. 3—6-ig. Igazgató: dr. Mágocsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.

Belvizi gerinctelen állatok (folytatás); vasárnap d. e. 11—1-ig. Dr. Daday Jenő m.-tanár. Nemzeti Múzeum állattára.

Gyakorlatok a belvizi gerinctelen állatok meghatározásában; vasárnap d. e. 9—11-ig. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Haladottabbak foglalkozása. (Önálló vizsgálatok); naponként délelőtt 9—11-ig; heti 10 órában. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Növényföldrajz. Őshonos és tenyésztett növényeink növényföldrajzi tárgyalása; hétfőn d. u. 6—7½-ig, esetleg később meghatározandó időben. Dr. Simonkai Lajos magántanár. Növénytani intézet tanterme. Múzeum-körút 4. sz. IV. emelet.

Növényföldrajzi kirándulások, hazánk egyes jellemző vidékeire. Vasárnap vagy pedig szünidei napokon, reggel 7-től estve 7-ig. *Ugyanazon tanár.* A szabad természetben.

Virágos növények morphologiája. II. rész, reproductiv szervek; hétfőn és szerdán d. u. 5—6-ig. Dr. Filarszky Nándor m.-tanár. Növénytani intézet tanterme. (Múzeum-körút 4. sz.)

Rhodophyceae rendszertana; később meghatározandó heti 1 órában. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

A molluscák palaeontologiája (Lamellibranchiata, Scaphopoda, Amphineura) gyakorlatokkal egybekötve; 3 óra hetenkint, később megállapítandó időben. Dr. Lőrenthey Imre magántanár. Geologiai és palaeontologiai intézet tanterme. Múzeum-körút 4. sz.

Kirándulások; esetről-esetre megállapítandó időben. *Ugyanazon tanár.*

Gyakorlati bevezetés a mikroskopi rajzolás technikájába, a növényrendszertan követelményeire való tekintettel. — Azok számára, a kik mikroskopiai gyakorlatokat már végeztek; naponkint d. e. Az indexbe 4-órás collegiumnak irandó be. Dr. Richter Aladár m.-tanár. M. Nemzeti Múzeum növénytani osztályában. (V. ker. Széchenyi-utcza 1. sz. II. 17.)

Systematikai növény-anatomia, a Haberlandt-féle physiologiai-anatomiai rendszerek alapján. II. Részletes rész; heti 2 órában, később meghatározandó időben. *Ugyanazon tanár.* Ugyanott.

Iskolai és magán egészségtan; hétfőn d. u. 5—7-ig. Dr. Csapodi István orvoskari czimz. ny. rk. tanár. X. sz. tanterem.

A jelen félévben előadást nem tartanak:

Dr. Borbás Vincze cz. ny. rk. tanár; dr. Kármán Mór, dr. Bokor József, dr. Acsay Antal, dr. Vári Rezső, dr. Mangold Lajos, dr. Csuday Jenő, dr. Mika Sándor, dr. Demeczky Mihály, dr. Liebermann Leó magántanárok; Szalágyi Aurél magántanító.

Bölcsészetkari seminariumi szabályzat.

I. A seminarium czélja.

1. A seminarium czélja: az intézet tagjait folytonos érintkezés, útmutatás és gyakoroltatás által a tudományba és a tudomány módszerébe annyira beavatni, hogy idővel képesek legyenek, akár mint a tudomány vivmányait közlő középiskolai tanárok, akár mint a tudományt saját kutatásaikkal gazdagító búvárok sikeresen működni.

2. E czélra szolgálnak:

a) a seminariumi előadások és gyakorlatok, conversatoriumok, interpretátiók, disputátiók és egyéb dolgozatok;

b) a könyvtárral és egyéb tudományos eszközökkel fölszerelt dolgozó-helyiségek, melyek a seminariumi tagok rendelkezésére vannak.

II. A seminarium tanárai.

3. A seminarium élén az igazgató és a körülményekhez képest egy vagy több tanár áll.

4. Az igazgató közvetlenül a vallás- és közoktatási m. k. ministerium alatt áll és képviseli az intézetet a hatóságokkal szemben; ő vezeti az intézet administrátióját és hivatalos jelentéseit az egyetem bölcsészeti karának dékáni hivatala útján terjeszti föl a vallás- és közoktatási ministeriumhoz. A mennyiben felterjesztése sürgősnek jeleztetik, az sem a karban, sem a tanácsban előzetes tanácskozmány tárgyává nem tehető.

5. Az igazgató fölveszi a seminarium tagjait, még pedig:

a) az alapvizsgálatot sikerrel letett tanárjelölteket egyszerű bejegyzés útján;

b) a tanári pályára nem készülő, de az illető szaktudománynyal komolyan foglalkozó jelentkezőket a maga felelősségére és saját belátása szerint, tekintettel a rendelkezésre álló helyiségekre és eszközökre;

c) az ösztöndíjért folyamodókat a vezető-tanárral való közös megállapodás alapján terjeszti föl a vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz.

6. Az igazgató, a vezető-tanár (ill. tanárok) véleményének meghallgatásával állapítja meg a seminariumi collegiumok tárgyát, a közös gyakorlatok sorrendjét, és a seminariumi tagok egyéniségéhez és képzettségök mértékéhez alkalmazva, a félévenkint benyujtandó irásbeli dolgozatok thémáit.

7. Ez általános megállapodáson túl minden seminariumi tanár a maga collegiumaiban egészen függetlenül, a maga belátása szerint jár el.

8. Hasonlóképen a vezető-tanárok jogköréhez tartozik, hogy saját seminariumi collegiumaikba rendkívüli tagokat (14. §.) vehessenek föl, kiket azonban az igazgatónak utólagos jóváhagyás végett bejelenteni tartoznak.

9. A fegyelem és házirend ügyei azonban az igazgató teendői. Ez ügyeket külön szabályzat rendezi.

III. A seminarium tagjai.

10. A seminarium tagjai lehetnek:

a) az egyetemnek olyan rendes hallgatói, kik középiskolai tanároknak készülnek;

b) az oly hallgatók, kik csak az illető szaktudományra adják magukat, a nélkül, hogy középiskolai tanárságra készülnének.

11. A seminarium tagjai kétfélék: rendes és rendkívüli tagok.

12. Rendes tagok a tanárképző-intézetnek oly növendékei, a kik a tanári alapvizsgálatot jó sikerrel tették le, vagy oly egyetemi hallgatók, kik a seminarium tudományszakának valamely ágával szakszerüen foglalkoznak, a nélkül, hogy a középiskolai tanári pályára készülnének.

13. A rendes tagok ismét kétfélék: ösztöndíjas és nem ösztöndíjas tagok. Az elsőket a vallás- és közoktatásügyi

ministerium nevezi ki a seminariumi igazgató és vezető-tanár fölterjesztése alapján, a nem ösztöndíjas tagokat az igazgató maga veszi föl.

14. A rendkívüli tagok az oly egyetemi hallgatókból ill. egyetemi tanulmányaikat már bevégzett ifjakból kerülnek ki, kiket az egyes tanárok saját belátásuk szerint seminariumi collegiumaikba fölvesznek.

15. A rendes tagok kötelesek a seminariumi gyakorlatokban tevőlegesen résztvenni és félévenkint legalább is egy irásbeli dolgozatot benyujtani.

16. A rendkívüli tagok föl vannak jogosítva, a seminarium minden gyakorlataiban és dolgozataiban résztvenni.

17. Minden hallgató csak egy seminariumnak lehet rendes tagja, de egy másodikban fölvehető mint rendkívüli tag.

18. Az egyes seminariumok rendes és rendkívüli tagjainak összes száma egyelőre tizenötben állapíttatik meg.

19. Minden seminariumi tag a seminarium dolgozó-helyiségét, a minden egyes seminariumra nézve külön megállapított házirend feltételeinek pontos megtartása mellett, reggeli 8 órától esti 9 óráig veheti igénybe. E czélra e dolgozóhelyiséghez külön kulcsa van.

20. Minden seminariumi rendes és, a mennyiben ez lehetséges, rendkívüli tagnak a seminarium dolgozó-termében külön dolgozó-helye és fiókja van.

21. A seminarium tagjai föl vannak jogosítva a seminarium gyűjteményeinek használatára. E használat pontos módozatait az igazgató által kibocsátott könyvtári szabályzat állapítja meg.

A seminariumokba való fölvételért az illető seminarium igazgatójához intézett, érettségi bizonyítvánnyal és indexxel fölszerelt bélyegtelen kérvények szeptember 15-ig a dékáni hivatalban nyujtandók be.

A középiskolai tanárképző-intézetbe való felvételről és a középiskolai tanári vizsgálatról.

I.

A budapesti *középiskolai tanárképző-intézetbe* a rendkívüli, valamint a rendes tagságra való felvétel folyamodás alapján történik.

1. A *rendkívüli* (ösztöndíj élvezetével nem járó) *tagságra* jelentkezők:

a) ha nem voltak még az intézet tagjai, az igazgatósághoz (műegyetem kis épülete I. em.) címzett, szeptember hó 1-étől 6-ig benyujtandó bélyegtelen folyamodványban a kijelölendő szakcsoportra való felvételt kérelmezik, mellékelve az érettségi bizonyítványnak, esetleg az egyetemi vagy műegyetemi indexnek hiteles másolatát.

b) Azok, a kik a megelőző évben már voltak az intézet rendkívüli tagjai és ily minőségben tanulmányaikat folytatni óhajtják, a leczkekönyv hiteles másolatával felszerelt folyamodványaikat az intézeti igazgatóságnál szeptember hó 1-étől 10-éig nyujthatják be.

2. A tanárképző-intézetben évenkint kilencz, egyenkint 500 forintnyi ösztöndíj élvezetével egybekapcsolt *rendes tagsági állomás* betöltendő levén, felhivatnak a legalább egy évi főiskolai tanfolyamot végzett azon tanárjelöltek, kik ez állomások egyvalamelyikét elnyerni óhajtják, hogy a nagyméltóságú vallás- és közoktatási m. kir. Ministeriumhoz czímzett (kellően bélyegelt) folyamodásukat az igazgatósághoz szeptember hó 1-től 10-éig nyujtsák be; megjegyzendő, hogy folyamodniok kell azoknak is, kik a megelőző évben ösztöndíjat élveztek és tanulmányaikat folytatván, az ösztöndíjat megtartani kivánják.

II.

A középiskolai tanári vizsgálatra bocsáttatás ügyében a tanárjelöltek figyelmeztetnek az 1883. évi középiskolai törvény 61. §-a határozataira, melyek értelmében:

a) az alapvizsgálatra való jelentkezésnél a 2 évi egyetemi szaktanulmányon kívül a magyar irodalomra és annak történelmére, továbbá a hazai művelődés történelmére vonatkozó tanulmányok igazolandók;

b) a paedagogiai vizsgálatra való jelentkezésnél minden tanárjelölt igazolni tartozik, hogy a 4 évi egyetemi tanfolyam ideje alatt a philosophia köréből legalább psychologiát, logikát és a philosophia történetét, továbbá nevelés- és oktatástant és ezek történelmét tanulmányozta légyen.

További részletes felvilágosítással szolgál a *Szabályzat a Középiskolai Tanárvizsgálat tárgyában* és az Országos Középiskolai Tanárvizsgáló-bizottság igazgatósági irodája (Trefort-utcza 8. sz., II. emelet).

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR

TUDOMÁNY-EGYETEMNEK JUTALOMTÉTELEI

AZ 1898/99. TANÉVRE.

I.

A hittudományi karéi.

1.

Breviter enumeratis refutatisque variis recentioribus hypothesibus, quae eatenus contrariantur, solidis rationum momentis ostendatur a Cantico Canticorum omnem prorsus historico-literalem sensum alienum esse, ideoque nec typicam sufficere nec undique probari posse interpretationem.

Jutalma a Pasquich-alapból 80 frt.

2.

Demonstretur s. Pauli epistolae ad Hebraeos authentia simulque inquiratur, qualinam ea fuerit lingua originetenus exarata.

Jutalma a Pasquich-Fogarassy-alapból 80 frt.

3.

Adornetur dissertatio historico-critica de epistola s. Barnabae attributa.

Jutalma a Fogarassy-alapból 80 frt.

II.

A jog- és államtudományi karéi.

4.

A jogbölcsészetből.

Vizsgáltassék meg valamely tetszés szerinti (modern, történeti vagy néprajzi) tételes büntetőjog a tekintetben, mennyire uralkodik abban a czélszerűség és mennyire a meg-

torló igazság gondolata vagy más a czélszerüség elvétől független elv.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

5.

A közigazgatástanból.

Fejtessék ki a községek (városok) állása a közigazgatás általános rendszerében, továbbá belső szervezetük, hatáskörük, különösen ennek kibővülése socialpolitikai tekintetben az újabb törvényhozások szerint.

Jutalma a Senger Katalin-alapból 260 forint.

6.

A statisztika köréből.

Adassék elő Schwartner statisztikájának méltatása, különös tekintettel a statisztika egykori állására úgy Európában, mint hazánkban.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

7.

A kereskedelmi jogból.

Tárgyaltassék a bizományos önszerződési joga.

Jutalma a Pasquich-alapból 210 forint.

8.

A magyar magánjog köréből.

Fejtessenek ki a magánjogi cselekvőképességet (ügylet- és vétség-képességet) és a cselekvőképességbeli hiány kihatását tárgyazó jogelvek, szoros vonatkozással a hazai jogforrásokra és a törvényes gyakorlatunkra.

Jutalma a Schwartner-alapból 360 forint.

9.

A nemzetgazdaságtanból.

Fejtessék ki a gazdasági válságok elmélete..

Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

10.

A büntetőjogból.

Fejtessék ki a jogos védelem tana.
Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

11.

A római jogból.

(Dig. 47. 2. De furtis.)

Tétessék exegeticum tárgyává eme titulusnak mindenik töredéke s foglaltassék tudományos rendszerbe a töredékek valamennyi elvi kijelentése.

Jutalma a Senger Katalin-alapból 260 forint.

12.

A magyar közigazgatási jog köréből.

Adassék a magyar közhivatalnokok *vagyoni* (kártérítési) felelősségére és ennek érvényesítésére vonatkozó jogszabályok kritikai méltatása és jelöltessenek ki a szükséges reform irányelvei. A pályamű előnyeül fog vétetni a külföldi államok hasontárgyú jogintézményeit és figyelembe veszi.

Jutalma a Senger Katalin-alapból 260 forint.

III.

Az orvostudományi karéi.

13.

A boncztanból.

(Módosítás.)

Vizsgáltassanak meg az állkapocs-csontosodás viszonyai úgy emberi, mint állati embryókon, mind az alaki, mind a szövetfejlődési folyamatokat illetőleg. A mikroskopi készítmények az I. anatomiai és fejlődéstani intézet tulajdonát fogják képezni.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

14.

Vizsgáltassanak meg az agyvelő, ütő- és vivőerei befecskendések alapján. A készítmények az I. és II. sz. boncztani intézetek tulajdonát fogják képezni.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

15.

Az élettanból.

Vizsgáltassék meg a lép szerepe a szervezet háztartásában.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

16.

Általános kórtanból.

Kivántatik önálló kisérletek alapján a félkörös csatornák sérelmeiből kiinduló egyensúlyi zavarok leirása.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

17.

A kórboncztanból.

(Másodszor, meghosszabbítás.)

Irassék le az endarteritis chronica deformans kórboncztani és kórszövettani vizsgálatok alapján.

Készítmények csatolandók.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

18.

A kórszövettanból.

(Harmadszor kitüzve.)

A rekeszizom kórboncztani és kórszövettani elváltozása heveny- és idült betegségekben.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

19.

(Negyedszer kitüzve.)

Makro- és mikroskopikus alapon fejtegettessék, lehetőleg kórboncztani észlelések belevonásával is, a retrogad-metastasisok kérdése.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

20.

(Másodszor kitüzve.)

Tanulmányoztassanak a szívbillentyükön az arterio-sclerosis mentén fejlődő elfajulások kórboncztani és kórszövettani szempontból.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

21.

Vázoltassanak sajátkezü górcsői készítmények alapján a csont azon szövetü változásai, melyek a csont felszivódását és ellágyulását kisérik.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

22.

Milyen változások találhatók a gerinczagyban és a csigolya közti dúczban a végtagok csonkítása, avagy azoknak hibás fejlődése esetében.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

23.

A belgyógyászatból.

(Másodszor kitüzve.)

Tanulmányoztassék a lázellenes eljárások befolyása a szervezetre.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

24.

(Harmadszor kitüzve.)

A központi és körzeti bénulások fogalma és symptomatologiája.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

25.

Vizsgáltassék a tüdőgyuladás-gerjesztőül ismert bacteriumok közül a Fränkel-Friedländer-féle diplococcus, staphylococcus és bacterium coli commune hatása a tüdőre aspiratio s introvascularis befecskendezésekre.

Jutalma a Senger-alapból 260 forint.

Határidő: 1899 márczius hó 31.

26.

A sebészetből.

(Módosítva.)

Tanulmányoztassék kisérletekkel a bacterium ölő szerek intravenosus vagy hypodermatikus befecskendezésének értéke a staphylomykosis és streptomykosis gyógyításában.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

27.

Tanulmányoztassék kisérleti uton, milyen befolyást gyakorolnak a mész- és phosphorsók a csontképződésre, különös tekintettel a csonttörésnél képződő csonthegre.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

28.

A bőrkórtanból.

Tétessenek kisérletek a Ducrey-Unna-féle bacillus kitenyésztésére veneriás fekélyekből.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

29.

(Negyedszer kitüzve. Meghosszabbítás, módosított szöveggel.)

Vizsgáltassanak a bőr beidegzési viszonyai az Exema-, Prurigo-, Psoriasis-, Lichennél, tekintettel a tapintás, fájdalom és hőérzés elváltozásaira, valamint a bőrreflexek magatartására.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

30.

A közegészségtanból.

(Harmadszor meghosszabbítva.)

Vizsgáltassék statisztikailag a halálozás viszonya Magyarországon.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

31.

(Módosítva. Meghosszabbítás.)

A bacillus enteritidis sporogenes előfordulása élelmi szerekben és vízben.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

32.

Az elmekórtanból.

Irassanak le a hüdéses elmezavar tünetei, annak kóroktana és therapiája. Pályázóknak az elme- és idegkórtani klinika beteganyaga rendelkezésre áll.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

33.

A törvényszéki orvostanból.

(Másodszor kitüzve. Meghosszabbítás.)

Az 1882-től 1896. év végeig terjedő 15 évre állíttassék egybe a Budapesten végzett hivatalos bonczolások általános statisztikája; dolgoztassék ki külön-külön a hirtelen halálesetek, egészségrendőri bonczolások és erőszakos halálnemek részletes statisztikája s utóbbi alapján tanulmányoztassék a halálokok és halálnemek szerint az okbeli viszony az erőszakos halálnemek szaporodása és Budapest fejlődési viszonyai között.

A dolgozat anyagául a k. t.-egyetemi törvényszéki orvostani intézet irattára veendő.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

IV.

A bölcsészettudományi karéi.

34.

Magyarország történetéből.

(Ötödször kitüzve.)

Kivántatik Magyarország története hazai s külföldi kútfőinek ismertetése és birálata 1526—1606-ig.

Jutalma a Schwartner-alapból 360 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

35.

A magyar történelemből.

A marturina történeti fejlődése az oklevelek alapján.

Jutalma a Pasquich-alapból 105 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

36.

A középkori egyetemes történelemből.

Nagy Gergely pápa Registrumának elemzése: egyrészt forrás-analytikai tanulmányképen, másrészt a pápa összes levelezéséből s irataiból kiderülő történeti s egyházpolitikai alakulatoknak pragmatikus kifejtése czéljából.

Megjegyeztetik, hogy a pályakérdés első helyen említett feladata a Mon. Germ. Hist. részkiadásának szövege és kritikai apparatusa alapján, valamint a N. Archiv für alt. d. Gesch. folyamaiban e részben közrebocsátott vizsgálatoknak gondos értékesítésével oldandó meg.

Jutalma a Pasquich-alapból 105 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

37.

Az oklevéltanból.

A királyi kanczellária fejlődése, működése és személyzete az Árpádok kihaltától 1342-ig. (Lehetőleg a Budapesten levő levéltári anyag felhasználásával.)

Jutalma az Arenstein-alapból 100 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

38.

A földrajzból.

A Magyarországon észlelt földrengések adatainak egybeállítása és tudományos feldolgozása.

Jutalma az Arenstein-alapból 100 frt.

Határidő: 1899 márcz us 31.

39.

A latin nyelvészetből.

(Másodszor kitüzve).

Mi különbség van a latin és magyar nyelv között a birtokos viszony kifejezésére nézve? Kivántatik az összes tünemények pontos egybevetése.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

40.

A görög philologiából.

Theokrites és Herondas.

Jutalma a fővárosi és az Arenstein-féle alap egyesített kamataiból 100 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

41.

A magyar és német irodalomtörténetből.

Kotzebue hatása Kisfaludy Károlyra.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

42.

A természettanból.

Kivántatik a gázok belső surlódásának elmélete és az elméleti úton nyert eredményeknek a meglévő kisérleti tapasztalatokkal való összehasonlítása.

Jutalma a Pasquich-alapból 140 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

43.

Az embertanból.

Tanulmányoztassanak az agyüreg-nagyság meghatározásának eddigi methodusai s állapíttassék meg az egyetemi embertani muzeum gyűjteményének példányain legalább 3000 koponyán az agyüreg nagysága; tétessenek összehasonlító vizsgálatok hazánk lakosságának, valamint a föld különböző fajtáinak, népeinek agyüreg-nagysága közt.

A jutalmat nyert pályamű az egyetemi embertani intézet tulajdonába megyen át.

Jutalma a Pasquich-alapból 140 frt.

Határidő: 1899 márczius 31.

44.

Nyilt pályázat az állattanból.

(Folyamatban van.)

Kivántatik valamely, a tudományos állattan körébe tartozó önálló vizsgálat tervezete, melyben úgy a vizsgálandó tárgy, mint a vizsgálat tudományos czélja s a vizsgálati módszerek kijelöltessenek.

A tervezetek névaláírással 1897. évi október hó 15-ig az egyetemi irodába nyujtattak be.

A pályázók közül a vizsgálat kivitelével az bizatott meg, kinek tervezete a legjobb, vizsgálatait pedig a tudományegyetemi zoologiai és comp. anatomiai intézetben végezheti s ezeknek eredményét tudományos értekezés alakjában egybeállítva, 1899. évi márczius 15-ig nyujtja be s jutalmat nyer, ha dolgozata jó.

Jutalma a Margó-alapból 100 frt.

E pályázat módjára nézve, a 4., 5. és 6. alatti szakaszok kivételével, a rendes pályázati szabályok érvényesek.

Pályázati szabályok.

1. A 8. és 34. szám alatti jutalomtételek kivételével, melyekért bárki versenyezhet, a többiekre csak budapesti tudom.-egyetemi hallgatók pályázhatnak, és pedig az 5., 11., 12., 14., 15., 16., 17., 25., 27., 29., 31. és 33. számúaknál olyanok is, kik a pályakérdés kihirdetésekor még be voltak írva.

2. Az 1., 2. és 3. szám alatti jutalomtételért pályázhatni latin vagy magyar, a 8. és 34. szám alattira latin vagy magyar, vagy német, vagy franczia, a többiekre egyedül magyar nyelven.

3. A pályairatok 1899 márczius 31-ig az egyetemi központi irodában nyujtandók be. A hol más a benyujtási határidő, az a pályakérdésnél meg van említve. A jutalmak 1899 május 13-án, mint a kir. tud.-egyetem újjáalakítása emlékének ünneplésére kitüzött napon, adatnak ki az egyetem ünnepélyes közülésében. Beadott pályaművek a pályázat elintézése előtt vissza nem adatnak.

4. A pályairatok negyedrétben, tisztán (a 8. és 34. szám alatti jutalomra készülők idegen kézzel is) írva, lapszámozva, kötve legyenek.

5. A szerző nevét és állását, illetőleg egyetemi tanszakát tartalmazó pecsétes levélen ugyanazon jelige álljon, mely a pályamű homlokán olvasható. Álnevü pályaművek nem díjaztatnak.

6. A jutalom a viszonylag legjobb munkának csak azon esetben adatik ki, ha az magábanvéve is díjra méltónak találtatik. Egyszerű fordítások vagy plágiumok a pályázásból kizárvák.

7. Rendszerint pályadíjat csak egyes dolgozó nyerhet el, a mennyiben azonban a pályakérdést kitüző kar többek közreműködését is helyénlevőnek találná, a díj ezeknek is kiadatik.

8. A pályairatok a szerzőé maradnak, azok kéziratai az illető kar levéltárában eltétetnek.

Budapest, 1898. évi május hó 13-án.

Királyi magyar tud.-egyetemi központi iroda.

ÓRÁK SZERINTI ÁTTEKINTÉSE

A

TANTÁRGYAKNAK.

Órák szerinti áttekintése

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
7—8		
8—9	*Egyháztörténelem VII. Gergely pápa idejétől a legújabb korig*; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Rapaics Raymond ny. r. tanár. *Alaphittan folytatása* a kereszténység vallás isteni eredetéről, az egyházról és hitszabályról; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Bita Dezső ny. r. tanár. *Az ágazatos hittan második része*; naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Kisfaludy Á. Béla ny. r. tanár. *Egyházjog*; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Demkó György ny. r. tanár.	*Egyetemes európai jogtörténelem*; naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Hajnik Imre ny. r. tanár. *Egyházjog*; kedd, szerda, csütörtök és pénteken. Dr. Antal Gyula ny. r. tanár. *Egyházjog*; szerdán. Dr. Kováts Gyula ny. r. tanár. *Az esküdtszékről*. Csütörtökön. Dr. Balogh Jenő magántanár. *Egyházjog*; naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Reiner János m.-tanár. *Közgazdaságtan*; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Mandelló Gyula m.-tanár.

a tantárgyaknak.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Szemoperálások; hétfőn, kedden és szerdán. Dr. Ottava Ignácz m.-tanár.	
Kisérleti élettan; hétfő, kedd, szerda, csütörtök és péntek. Dr. Klug Nándor ny. r. tanár. *A mell- és hasüri szervek betegségeiről*; csütörtök és vasárnap. Dr. Stiller Bertalan cz. rk. tanár. *Physikalis vizsgálati módszerek*; vasárnap és csütörtökön d. e. Dr. Stern Samu magántanár. *Vízgyógyászat és klimatologia*; vasárnap d. e. Dr. Huthy Dezső m.-tanár. *A csont és izületi bántalmak sebészete*; vasárnap d. e. Haberern Jonathán Pál magántanár.	*Aristophanes Felhői*; hétfőn és kedden. Dr. Pecz Vilmos ny. r. tanár. *A középkori görög (byzantiumi) irodalom története*; második rész: *költői irodalom* (folytatás); pénteken, szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Ó- és újgörög fordítási gyakorlatok*, újgörög stylus- és beszédgyakorlatok; szerdán. *Ugyanazon tanár.* A seminariumban *Herodianus „A sajátlagos szavakról"* czimü munkája, görög philologiai dolgozatok; szombaton. *Ugyanazon tanár.* *A magyar irodalom története a XVIII. és XIX. században*; pénteken és szombaton. Bodnár Zsigmond magántanár. *A franczia irodalom története a XVIII. században*; kedden, szerdán, pénteken, szombaton. Dr. Becker Fülöp Ágost ny. r. tanár. *A legújabb kor története*; hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön. Dr. Ballagi Aladár ny. r. tanár. *A Jézus társasága*; pénteken, szombaton. *Ugyan zon tanár.* *Bevezetés a szobrászat történetébe*; hétfőn és kedden. Dr. Pasteiner Gyula ny. r. tanár. *A német festészet története*; szerdán, csütörtökön és pénteken *Ugyanazon tanár.* *Antik festészet* (folytatás); kedden és szerdán. Dr. Hampel József ny. r. tanár. *Az antik szobrászat története*; csütörtökön, pénteken, szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Eredeti oklevelek olvasása* (haladottak számára); csütörtökön. Dr. Fejérpataky László ny. r. tanár. *Infinitesimalis geometria*; hétfőn, kedden, csütörtökön, pénteken. Dr. Scholtz Ágost ny. r. tanár. *Lie-féle transformatiók elmélete*; szerdán és szombaton. *Ugyanazon tanár.*

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
8—9		
8—½10		
8—10		*Egyházi jog.* Hétfőn és kedden. Dr. Kováts Gyula ny. rendes tanár. *Magyar közjog.* Szombaton. Dr. Ferdinandi Géza m.-tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Kisérleti természettan. Orvostan- és bölcsészettanhallgatók részére; II. rész; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton. Dr. br. Eötvös Loránd ny. r. tanár. *Az electromosság és a mágnesség elmélete;* hétfőn, kedden, szerdán és pénteken. Dr. Fröhlich Izidor ny. r. tanár. *Alkalmazott kristályoptika;* kedden és szerdán. Dr. Krenner József ny. r. tanár. *Növénytan gyakorlatokkal;* gyógyszerésznövendékek számára; kedden, szerdán, csütörtökön. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
A védhimlő-oltás elmélete és gyakorlata; vasárnap d. e. Dr. Hainiss Géza magántanár. *A csontok és izületek sebészi bántalmainak kór- és gyógytana;* csütörtök és vasárnap d. e. Dr. Bartha Gábor magántanár. *Sebészeti műtéttan;* csütörtök és vasárnap Dr. Kuzmik Pál m.-tanár. *Szemészeti műtéttan;* csütörtök, vasárnap. Dr. Feuer Nathániel ny. rk. tanár. *A szem lobos elváltozásai;* csütörtök és vasárnap d. e. Goldzieher Vilmos cz. rk. tanár.	
Törvényszéki orvostan gyakorlatokkal; csütörtökön és vasárnap. Dr. Ajtai K. Sándor ny. r. tanár. *Különös kór- és gyógytan s kórodai előadások;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken, szombaton. Dr. Korányi Frigyes ny. r. tanár. *Előadások ambulatoriumi betegek fölött;* csütörtökön d. e. Ugyanazon tanár vezetése alatt tartja dr. Korányi Sándor cz. rk. tanár. *Különös kór- és gyógytan s kórodai előadások;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Kétly Károly ny. r. tanár.	*Ásványtani gyakorlatok;* hétfőn, csütörtökön és pénteken. Dr. Krenner József Sándor ny. r. tanár vezetése alatt. *Részletes növénytan,* orvosnövendékek és tanárjelöltek számára; hétfőn. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
8—10		
8—11		
8—1		
8½—9½		
½9—10		
½9—11		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Az emésztő szervek bántalmainak kór- és gyógytana; csütörtökön és vasárnap. Dr. Hirschler Ágoston m.-tanár.	
A csont- és izületi bántalmainak sebészete; csütörtökön d. e. Dr. Haberern Jonathán Pál m.-tanár.	
A szemtükrözés elmélete és gyakorlata; vasárnap d. e. Dr. Grósz Emil m.-t.	
Nőgyógyászati műtéttan; csütörtökön d. e. Dr. Dirner Gusztáv m.-tanár.	
Gyakorlati orr- és gégetükrözés; vasárnap d. e. Dr. Néjai József m.-tanár.	
A sebész első teendői és a sebkezelés; csütörtök d. e. Dr. Puky Ákos m.-t.	
Elméleti és gyakorlati szülészet és gynaekologia; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton d. e. Dr. Kézmárszky Tivadar ny. r. tanár.	
Elméleti és gyakorlati szülészet és gynaekologia; hétfő, kedd, szerda, péntek, szombat. Dr. Tauffer Vilmos ny. r. tanár.	
Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat; csütörtökön d. e. Dr. Bőke Gyula cz. rk. tanár.	
	Chemiai gyakorlatok, a II-od éves gyógyszerésznöv. számára; ünnep- és vasárnap kivételével, naponkint. Dr. Than Károly ny. r. tanár.
Orvosrendőri hússzemle; vasárnapon Dr. Hutyra Ferencz m.-tanár.	
Sebészeti műtéttan; vasárnap d. e. Dr. Makara Lajos m.-tanár.	
A női betegségek propaedeutikája; csütörtök és vasárnap d. e. Dr. Bäcker József m.-tanár.	
Hasonszenvi különös kór- és gyógytan; s kórodai előadások kedden, csütörtökön és pénteken. Dr. Bakody Tivadar ny. rk. tanár.	

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
9—10	*Ó-szövetségi történet-itészeti s régiségtani tanulmányok;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Berger Ev. János ny. r. tanár. *Történet-kritikai bevezetés az újszövetségi szent könyvekbe;* kedden, pénteken és szombaton. Dr. Székely István ny. r. tanár. *Új-szövetségi kortörténet;* hétfőn. *Ugyanazon tanár.* *A bibliai rationalismus története és bírálata;* szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Keresztény kath. erkölcstan folytatása;* hétfőn, szerdán és pénteken. Dr. Breznay Béla ny. r. tanár. *Lelkipásztorságtan* folytatása; kedden. Dr. Klinger István ny. r. tanár.	*Magyar magánjog;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Herczegh Mihály ny. r. tanár. *Ausztriai általános magánjog;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Sághy Gyula ny. r. tanár. *Római magánjog;* minden hétköznap. Dr. Vécsey Tamás ny. r. tanár. *Pénzügytan;* hétfőn, kedden, szerdán és szombaton. Dr. Mariska Vilmos ny. r. tanár. *Politika;* naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Concha Győző ny. r. tanár. *Római jog;* minden hétköznapon. Dr. Szentmiklósi Márton ny. rk. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Gyógyszerhatástan orvosnövendékek számára; hétfőtől péntekig. Dr. Bókay Árpád ny. r. tanár. *A hasüri szervek bántalmainak kór- és gyógytana;* csütörtök és vasárnap. Dr. Angyán Béla cz. rk. tanár. *Bőrgyógyászat és bujakórtan;* csütörtökön és vasárnap. Dr. Havas Adolf magántanár. *Mikroskopiai és chemiai diagnostika.* Vasárnap. Dr. Vas Bernát m.-tanár.	*Római régiségek* (folytatás); hétfőn, kedden, csütörtökön. Dr. Ponori Thewrewk Emil ny. r. tanár. *Szövegkritikai gyakorlatok;* szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Seminariumi dolgozatok tárgyalása;* Pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Ó- és újgörög fordítási gyakorlatok,* újgörög stilus- és beszédgyakorlatok; szombaton. Dr. Pecz Vilmos ny. r. tanár. *A zsoltárok könyvéből, fordítás, értelmesés;* csütörtökön. szombaton. Dr. Hatala Péter ny. r. tanár. *Bevezetés a spanyol nyelvbe;* szerdán, szombaton. Dr. Becker Fülöp Ágost ny. r. tanár. *Egy könnyebb ó-franczia szöveg olvasása;* kedden. *Ugyanazon tanár.* *A román nyelvtan rendszere; Phonologia* (folytatás); hétfőn, kedden. Ciocan János ny. r. tanár. *Német szóképzéstan; II. Igeképzés;* csütörtökön, pénteken. Dr. Petz Gedeon ny. rk. tanár. *Gót nyelvtan és német olvasmány;* német nyelven; hétfőn. *Ugyanazon tanár.* *A román nyelv viszonya a többi új-latin nyelvekhez;* pénteken. Dr. Alexics György magántanár. *Könnyű angol olvasmányok,* kezdők számára; csütörtökön. Yolland Arthur Batishill m. tanító. *Leíró földrajz; Európa államai;* pénteken és szombaton. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár. *Görög történelem* (folytatás); hétfőn, kedden, szerdán. Dr. Schvarcz Gyula ny. r. tanár. *Görög történelem forrásai* (folytatás); csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *A római alkotmány történelme;* (folytatás); pénteken. *Ugyanazon tanár.* *A magyar művelődéstörténet kútfőinek fejtegetése és kritikai méltatása;* szombaton. Dr. Békefi Remig ny. rk. tnr.

Réggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
9—10		
9—½11		
9—11	*Keresztény kath. erkölcstan folytatása;* kedden és szombaton. Dr. Breznay Béla ny. r. tanár. *Lelkipásztorságtan folytatása;* hétfőn, szerdán, pénteken, szombaton. Dr. Klinger István ny. r. tanár.	*Egyes közigazgatási feladatok;* csütörtökön. Dr. Concha Győző ny. r. tanár. *Törvényszéki orvostan;* csütörtökön. Dr. Csatáry Lajos m.-tanár.
½10—11		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Analytikai geometria a síkban; kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Scholtz Ágost ny. r. tanár. *Kisérleti chemia*, tekintettel az orvosnövendékek igényeire; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken, szombaton. Dr. Than Károly ny. r. tanár. *Általános és kisérleti chemia*; szombat kivételével, naponkint. Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár. *Az analytikai mechanika elemei*, II. rész: *Dynamika*; hétfőn, kedden, csütörtökön és pénteken. Dr. Frölich Izidor ny. r. tanár. *Gyakorlatok az analytikai mechanikához*; szerdán és szombaton. *Ugyanazon tanár.*
A sérvek kór- és gyógytana; csütörtök és vasárnap d. e. Dr. Báron Jónás m.-tanár. *A helkológia (fekélytan) és a sebek kezelésének tana*; vasárnap, csütörtök. Dr. Schächter Miksa m.-tanár. *Bőrgyógyászat és bujakórtan*; csütörtök és vasárnap. Dr. Róna Sámuel m.-tanár.	
Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat; vasárnap. Dr. Bőke Gyula cz. rk. tanár. *Rendszeres előadások a bőrkórtanból*; csütörtök d. e. Dr. Nékám Lajos.	*Román nyelvtan*, gyakorlati tanfolyam kezdők számára (folytatás); szerdán. Ciocan János ny. r. tanár. *A román nyelv és irodalom története a XVIII. századig* (folytatás); pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Általános földrajz.* II. folyam (folytatás); csütörtökön. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár. *Gyakorlatok a belvizi gerinctelen állatok meghatározásában*; vasárnap. Dr. Daday Jenő m.-tanár. *Haladottabbak foglalkozása* (önálló vizsgálatok); mindennap. *Ugyanazon tanár.*
Bőrkórtan; csütörtökön és vasárnap d. e. Dr. Török Lajos m.-tanár.	

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
10—11	*Héber syntaxis*; ezután: *Bibliai értelmezéstan*. Ennek befejezése után: *Exegetikai gyakorlatok*; hétfőn és pénteken. Dr. Berger Év. János ny. r. tanár. *Szent Pál leveleiből válogatott részek magyarázata* az eredeti görög szövegből; kedden, pénteken és szombaton. Dr. Székely István ny. r. tanár. *Egyházjog*; kedden. Dr. Demkó György ny. r. tanár. *Arab nyelvtan*; hétfőn, szerdán. Dr. Kanyurszky György ny. r. tanár. *Általános metafizika*; szerdán és szombaton. Dr. Kiss János ny. rk. tanár.	*Magyar közjog*; naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Lechner Ágoston ny. r. tanár. *Polgári törvénykezési rendtartás*; naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Herczegh Mihály ny. r. tanár. *A Corpus iuris civilis* (Interpretatio és jogesetek seminariumi tárgyalása irásbeli dolgozatokkal); hétfőn és csütörtökön. Dr. Vécsey Tamás ny. r. tanár. *A magyar bélyeg- és illetéktörvények és szabályok* (gyakorlatokkal); csütörtökön. Dr. Mariska Vilmos ny. r. tanár. *Büntetőjog*; csütörtök kivételével mindennap. Dr. Fayer László ny. rk. tanár. *Magyar alkotmány és jogtörténelem*; naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Király János ny. rk. tanár.
10—½12		

Az orvostudományi karban

Idegkórtani ambulatorium; pénteken. Dr. Jendrássik Ernő ny. rk. tanár.

Elméleti és gyakorlati fülgyógyászat; csütörtökön és vasárnap. Dr. Lichtenberg Kornél m.-tanár.

Általános kórtan; kedden és csütörtökön. Dr. Högyes Endre ny. r. tanár.

Idegkór- és gyógytan; csütörtök és vasárnap. Dr. Schwarcz Arthur m.-tanár.

A bölcsészettudományi karban

Különös neveléstan, folytatólag; hétfőn, szerdán, pénteken. Lubrich Ágost ny. r. tanár.

A XVIII. és XIX. század nevelésének történelme, folytatólag; kedden és szombaton. *Ugyanazon tanár.*

Cicero in Verrem; kedden, csütörtökön. Dr. Ponori-Thewrewk Emil ny. r. tanár.

A görög-római rhetorika (befejezés); hétfőn és szerdán. Dr. Hegedüs István ny. r. tanár.

Ovidius „Fasti" című művének értelmezése; szombaton. *Ugyanazon tanár.*

A magyar szórend (Nyelvész tanárjelölteknek); kedden. Dr. Simonyi Zsigmond ny. r. tanár.

Nyelvtörténeti gyakorlatok kezdő nyelvészeknek); hétfőn. *Ugyanazon tanár.*

A német irodalom története a keresztes hadjáratokig. Német nyelven; hétfőn, kedden, szerdán. Dr. Heinrich Gusztáv ny. r. tanár.

Schiller és a romantika. (Befejezés). Német nyelven. Csütörtökön és szombaton. *Ugyanazon tanár.*

Horvát irodalom-történet; szombaton. Dr. Margalits Ede uy. rk. tanár.

Gót nyelvtan és olvasmány. Német nyelven; pénteken. Dr. Petz Gedeon ny. rk. tanár.

Könnyű angol olvasmányok, kezdők számára; hétfőn és pénteken. Yolland Arthur Battishill m.-tanító.

Általános földrajz. II. folyam (folytatás); pénteken és szombaton. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár.

Általános földrajz. I. folyam. *A mathematikai földrajz* folytatása; szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár.

Integrál-számítás; kedden. Dr. Suták József m.-tanár, mint helyettes.

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
10—½12		
10—12	*Héber syntaxis*; ezután: *Bibliai értelmezéstan*. Ennek befejezése után: *Exegetikai gyakorlatok*; kedden. Dr. Berger Ev. János ny. r. tanár.	*Magyar közjogi repetitorium és colloquium*; csütörtökön. Dr. Lechner Ágoston ny. r. tanár. *Európai jogfejlődés a X. századtól*; csütörtökön. Dr. Király János ny. rk. tanár.
½11—½12		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
A húgy- és ivarszervek sebészi bántalmai; csütörtökön és vasárnap. Dr. Bakó Sándor m.-tanár.	
Erőszaki sérülések; csütörtökön és vasárnap. Dr. Prochnov József magántanár.	
A húgyszervek sebészete; csütörtökön. Dr. Alapi Henrik m.-tanár.	
Általános kórtan; szombaton. Dr. Högyes Endre ny. r. tanár.	*Platon „Állam"-ának főbb fejezetei*; pénteken. Dr. Hegedüs István ny. r. tanár.
Gyakorlati elmekór- és gyógytan; vasárnap. Dr. Salgó Jakab m.-tanár.	*Differentiál-egyenletek elmélete*; szombaton. Dr. Beke Manó m.-tanár.
A belgyógyászati vizsgáló módszerek; vasárnap. Dr. Tauszk Ferencz m.-tanár.	*Determinánsok elmélete*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.*
A heveny fertőző betegségek kór- és gyógytana; csütörtök. Dr. Gerlóczy Zsigmond m.-tanár.	*Részletes növénytan*; orvosnövendékek és tanárjelöltek számára; szombaton. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
Gyakorlati sebészet és kórodai előadások; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Réczey Imre ny. r. tanár.	
Gyakorlati sebészet és kórodai előadások; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Dollinger Gyula ny. r. tanár.	
A fej és nyak sebészi bántalmairól; csütörtökön és vasárnap. Dr. Navratil Imre ny. r. tanár, címmel és jelleggel.	
Előadások a fülgyógyászat köréből; csütörtök. Dr. Krepuska Géza magántanár.	
Elméleti és gyakorlati szemészet; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Schuler Vilmos ny. r. tnr.	
Elméleti és gyakorlati szemtükrözés; csütörtök és vasárnap. Dr. Szili Adolf cz. rk. tanár.	
Szemvizsgálás gyakorlati módszerei; csütörtök és vasárnap. Dr. Csapodi István cz. rk. tanár.	
Törvényszéki elmekórtan és lélektan elméletileg; csütörtökön. Dr. Moravcsik Ernő Emil ny. rk. tanár.	
Kórszövettani gyakorlatok; csütörtökön. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár.	
Idegkórtani diagnostika és vizsgálati módszerek. Csütörtök és vasárnap. Dr. Sarbó Arthur m.-tanár.	

Reggeli órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
½11—12		
11—12	*Keresztény kath. erkölcstan folytatása*; hétfőn és szerdán. Dr. Breznay Béla ny. r. tanár. *Szyr és khald nyelvtan*; hétfőn és szerdán. Dr. Kanyurszky György ny. r. tanár. *Természetbölcselet és lélektan*; szerdán. Dr. Kiss János ny. rk. tanár. *Lélektan és erkölcstan*; kedden és pénteken. *Ugyanazon tanár.*	*Magyar magánjog* (különös rész) naponkint, csütörtök kivételével Dr. Zsögöd Benő ny. r. tanár. *Jogbölcselet.* Folytatás. Naponkint csütörtök kivételével. Dr. Piklei Gyula ny. rk. tanár. *Bölcseleti jog*; hétfőn, kedden, szerdán Dr. Csarada János ny. rk. tanár.
11—1		*Magyar bányajog*; csütörtökön. Dr. Zsögöd Benő ny. r. tanár. *Pandekta-practicum*; csütörtökön. Dr. Schwarz Gusztáv ny. r. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Leíró és tájboncztan; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Mihalkovics Géza ny. r. tanár. *Leíró és tájboncztan*; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár.	
Gyermekgyógyászat; csütörtökön és vasárnap. Dr. Erőss Gyula m.-tanár. *Az orr- és gégebajok kór- és gyógytana*: csütörtök és vasárnap. Dr. Baumgarten Egmond m.-tanár. *A szív és tüdőbetegség kór- és gyógytana*; csütörtök és vasárnap. Dr. Hochhalt Károly m.-tanár. *Törvényszéki elmeorvosi vélemények szerkesztése*; szerda d. e. Dr. Moravcsik Ernő Emil ny. rk. tanár. *Mikroskopiai és chemiai diagnostika*; csütörtökön. Dr. Vas Bernát m.-tnr.	*Esztheticka*; hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön. Dr. Beöthy Zsolt ny. r. tanár. *Ethikai és paedagogiai eszmék és elméletek fejtegetése*; csütörtökön és pénteken. Dr. Pauer Imre ny. r. tanár. *Bevezetés a philosophiába*; pénteken. Dr. Alexander Bernát ny. rk. tanár. *Platon „Állam"-ának főbb fejezetei*; szerdán. Dr. Hegedüs István ny. r. tanár. *Ovidius „Fasti" czimű művének értelmezése*; hétfőn. *Ugyanazon tanár.* *Seminariumi gyakorlatok*; szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Magyar mondattan*; II. (Az összes tanárjelölteknek); szerdán, csütörtökön. Dr. Simonyi Zsigmond ny. r. tnr. *Nyelvtörténeti gyakorlatok* (kezdő nyelvészeknek); szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Osztrák drámairók a XIX. században*; német nyelven; pénteken. Dr. Heinrich Gusztáv ny. r. tanár. *Horvát történetirás*; szombaton. Dr. Margalits Ede ny. rk. tanár. *Hartmann von Aue „Gregorius"-a* (Paul kiadása szerint); csütörtökön. Dr. Petz Gedeon ny. rk. tanár. *A keresztény műarchaeologia encyclopaediája*, kiváló tekintettel a hazai műemlékekre; szerdán és pénteken. Dr. Czobor Béla ny. rk. tanár. *Római felirattan*; gyakorlatokkal; csütörtökön, szombaton. Dr. Kuzsinszky Bálint magántanár. *A hüllők és madarak őslénytana*; kedden. Dr. Koch Antal ny. r. tanár.
Élettani gyakorlatok és demonstrácziók, kezdők szám.; hétfőn, szerdán, pénteken. Dr. Klug Nándor ny. r. tanár	*Nyelvészeti dolgozatok*, haladó nyelvészeknek; pénteken. Dr. Simonyi Zsigmond ny. r. tanár.

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
11—1		*Bölcseleti jog*; csütörtökön. Dr. Csarada János ny. rk. tanár.
½12—1		
12—1		*Kereskedelmi és váltójog.* (Értékpapirok tana, különösen váltójog.) Naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Nagy Ferencz ny. r. tanár. *Magyar alkotmány és jogtörténet*; naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Timon Ákos ny. r. tanár. *Pandektajog* (Dologi jog.) Naponkint, csütörtök kivételével. Dr. Schwarz Gusztáv ny. r. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Az anyagforgalom élettana; vasárnap. Dr. Landauer Ármin m.-tanár. *Elektrotherapia különös tekintettel az idegbántalmakra*; vasárnap. Dr. Donáth Gyula m.-tanár.	*Seminariumi gyakorlatok* Schillerről és a romantikáról; szombaton. Dr. Heinrich Gusztáv ny. r. tanár. *Földrajzi gyakorlatok*; dr. Kövesligethi Radó, ny. rk. tanárral együtt; csütörtökön, pénteken és szombaton. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár. *Földrajzi gyakorlatok*; dr. Lóczy Lajos ny. r. tanárral együtt; csütörtökön. pénteken és szombaton. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár. *A gyógyszerül használt szénvegyületek chemiája*; szombaton. Dr. Winkler Lajos m.-tanár. *Belvizi gerinctelen állatok* (folytatás); vasárnap. Dr. Daday Jenő m.-tanár.
Élettani gyakorlatok és demonstratiók kezdők számára; kedden és csütörtökön. Dr. Klug Nándor ny. r. tanár.	
Gyakorlati kórboncztan és mutatványos előadások a kórboncztan köréből; hétfőtől péntekig. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár. *Rendszeres kórboncztan*; szombatot és vasárnapot kivéve, mindennap. Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár. *Idegbetegek kór- és gyógytana*; szerdán. Dr. Laufenauer Károly ny. r. tanár. *Gyakorlati orr- és gégetükrözés*; szerdán és pénteken. Dr. Némai József m.-tanár. *Törvényszéki orvostan gyakorlatokkal*; kedden d. u. Dr. Ajtai K. Sándor ny. r. tanár.	*Psychologia*; kedden, szerdán, csütörtökön. Dr. Pauer Imre ny. r. tanár. *A görög philosophia története*; szerdán, csütörtökön, pénteken. Dr. Alexander Bernát ny. rk. tanár. *Bevezetés a philosophiába*; kedden. *Ugyanazon tanár.* *Vergilius élete és művei* (folytatás); csütörtökön és szombaton. Dr. Némethy Géza cz. ny. rk. tanár. *A Sallustius-féle Invectiva és két Epistula* tárgyi fejtegetése; hétfőn. Dr. Cserép József m.-tanár. *Magyar nyelvhasonlítás* (folytatás); hétfőn, kedden. Dr. Szinnyei József ny. r. tanár. *Finn mondattan és olvasmányok*; szerdán, csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Vogul-magyar szóegyezések* (gyakorlat); pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Vogul szövegek olvasása és elemzése* (folytatás); szombaton. *Ugyanazon tanár.* *A magyar nyelv oszmán-török elemeiről* (folytatás); szerdán. Dr. Kúnos Ignácz m.-tanár. *A ruméliai török nyelvjárás* (folytatás); szombaton. *Ugyanazon tanár.*

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
12—1		
12—1½		
12—2		
2—3	*Szent Pál leveleiből válogatott részek magyarázata*; hétfőn. Dr. Székely István ny. r tanár. *Arab nyelvtan*; szerdán. Dr. Kanyurszky György ny. r. tanár.	*Bűnvádi eljárás*; hétfőn, kedden és pénteken. Dr. Fayer László ny. rk. tanár. *Közgazdaságtan*; hétfőn, kedden és szombaton. Dr. Kovács Gyula m.-tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Rhetorika; szerdán és pénteken. Dr. Négyesy László m.-tanár. *A középkori történetnek végfejleményei*: II. A Szentszék s a németországi reformáczió; kedden, szerdán, csütörtökön, pénteken és szombaton. Dr. Lánczy Gyula ny. r. tanár. *Az égitestek pályameghatározása*, II. rész; kedden, csütörtökön, pénteken és szombaton. Dr. Kövesligethy Radó ny. rk. tanár, mint megbizott szakférfiu. *Tudományos astrophysika*; szerdán. *Ugyanazon tanár*, mint megbizott szakférfiu. *Integrál-számítás*; hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Suták József m.-tanár, mint helyettes. *A szén vegyületeinek áttekintése*; szombaton. Dr. Than Károly ny. r. tanár. *Gyógyszerészi chemia*; szombat kivételével, naponkint. Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár. *Részletes állattan*, orvostan és bölcsészettan-hallgatók részére; szombaton. Dr. Vangel Jenő h. tanár. *Általános embertan* (folytatás); hétfőn és kedden Dr. Török Aurél ny. r. tanár. *Néprajz embertani alapon*; szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Lélektan embertani alapon*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.*
Gyakorlati kórboncztan; szombaton. Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár.	
Kórszövettani gyakorlatok; szombaton. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár.	
	Logika (különös tekintettel az ismeretelméleti szempontokra) II. rész; hétfőn, kedden. Dr. Medveczky Frigyes ny. r. tanár. *Herbart paedagogiai elméletének elemzése* II. rész; szerdán. *Ugyanazon tanár.*

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
2—3	*Szyr és chald nyelvtan*; hétfőn. *Ugyanazon tanár.* *Természetbölcselet és lélektan*; pénteken. Dr. Kiss János ny. rk. tanár.	
2—4		*Magyarország statisztikája*; csütörtökön és szombaton. Dr. Dobránszky Péter m.-tanár. *Közgazdaságtan*; csütörtökön. Dr. Kovács Gyula m.-tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Philosophiai conversatorium; szombaton. Dr. Bánóczi József m.-tanár. *Arab nyelvtan*, saját nyelvtana szerint; szerdán, csütörtökön, pénteken. Dr. Hatala Péter ny. r. tanár. *Török-tatár nyelv*; hétfőn, kedden és szombaton. Dr. Vámbéry Ármin ny. r. tanár. *Latin nyelvtan* (összehasonlítólag); hétfőn és kedden. Dr. Mayr Aurél ny. r. tanár. *A Korán magyarázása* és szemelvények az eredeti commentárokból; szerdán és pénteken. Dr. Goldziher Ignácz czímz. ny. r. tanár. *Persa nyelvtan*; szerdán. Dr. Kégl Sándor m.-tanár. *Firdauszi Sah Náme* nyelvtani magyarázatokkal; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Deák Ferencz kora 1845—1876-ig*; hétfőn, szerdán. Dr. Kerékgyártó Árpád érdemesült ny. r. tanár. *Középkori szobrászati emlékeink*; szerdán és pénteken. Dr. Czobor Béla ny. rk. tanár. *Magyar művelődéstörténet*: városaink élete, jogi szervezete és művelődéstörténeti jelentősége; csütörtökön és szombaton. Dr. Békefi Remig ny. rk. tanár. *Magyar művelődéstörténet*: állami intézmények, mint a művelődés tényezői; hétfőn. *Ugyanazon tanár.* *A magyar művelődéstörténet kútfőinek fejtegetése és kritikai méltatása*: pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Kőzettan*; kiváló tekintettel a hazai geologiai viszonyokra; hétfőn, kedden, szerdán. Dr. Krenner József Sándor ny. r. tanár.
Elmebetegségek kór- és gyógytana; csütörtökön. Dr. Laufenauer Károly ny. r. tanár.	*Kalilag és Damnag szirus mesekönyv* fordítása és értelmezése; szombaton. Dr. Hatala Péter ny. r. tanár. *Gót nyelvtan* (összehasonlítólag); csütörtökön. Dr. Mayr Aurél ny. r. tanár. *Deák Ferencz kora 1845—1876-ig*; pénteken. Dr. Kerékgyártó Árpád, érd. ny. r. tanár.

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
2—4		
2—5		
2—6		
½3—4		
3—4	*Egyháztörténelem VII. Gergely pápa idejétől a legújabb korig;* hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Rapaics Raymond ny. r. tanár. *Alaphittan folytatása;* hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton. Dr Bita Dezső ny. r. tanár. *Az ágazatos hittan második része;* hétfőn, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Kisfaludy Á. Béla ny. r. tanár. *Egyházjog;* hétfőn, szerdán és pénteken. Dr. Demkó György ny. r. tanár.	*Magyarország statisztikája;* hétfőn, kedden, pénteken, szombaton. Dr. Láng Lajos ny. r. tanár. *Egyházjog;* szerdán. Dr. Antal Gyula ny. r. tanár. *Pénzügytan;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken. Dr. Földes Béla ny. r. tanár. *A magyar bélyeg- és illetéki törvények és szabályok;* szerdán. Dr. Mariska Vilmos ny. r. tanár. *Eljárás a perenkívüli jogügyekben;* hétfőn és pénteken. Dr. Csillag Gyula ny. rk. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Növénytan gyakorlatokkal, gyógyszerésznövendékek számára; hétfőn. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
	Mikroskopi növénytani gyakorlatok, kezdők és haladottabbak számára; szerdán és csütörtökön. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
	Szövettani gyakorlatok; pénteken. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár.
Tájboncztan; kedden. Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár. *A védhimlőoltás elmélete és gyakorlata*; Csütörtökön. Dr. Hainiss Géza m.-tanár.	
Egyes nevezetesebb fejezetek az anatomiából és fejlődéstan köréből; hétfőn. Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár. *Rendszeres kórboncztan*; hétfőtől péntekig. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár. *Közegészségtan*; hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Fodor József ny. r. tanár.	*Módszertani bevezetés a társadalmi tudományokba*; kedden, szerdán. Dr. Medveczky Frigyes ny. r. tanár. *Arab olvasmányok*; szerdán, csütörtökön, pénteken. Dr. Hatala Péter ny. r. tanár. *Régi oszmán olvasmányok*; hétfőn, szerdán és csütörtökön. Dr. Vámbéry Ármin ny. r. tanár. *Gót nyelvtan* (összehasonlítólag); hétfőn. Dr. Mayr Aurél ny. r. tanár. *Seminariumi gyakorlatok*; szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Gyulai Pál ny. r. tanár. *XIV—XVI. századbeli nyelvemlékeink*; kedden és szombaton. Dr. Zolnai Gyula m.-tanár. *Puskin Anegin cz. elbeszélő költeményének olvastatása*; kedden és csütörtökön. Dr. Asbóth Oszkár ny. r. tanár. *Az olasz nyelv elméletileg és gyakorlatilag*; szerdán, pénteken és szombaton. Messi Antal ny. rk. tanár. *Silvio Pellico műveinek fejtegetése*; kedden. *Ugyanazon tanár.* *Studi sulle tragedie di Vittorio Alfieri*; csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Wordsworth „Tintern“*; hétfőn. Patterson Arthur ny. rk. tanár.

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
3—4		
1/23—1/25		*Törvényszéki elmekórtan.* Csütörtökön. Dr. Babarczi Schwartzer Ottó m.-tanár.
3—1/25		
3/43—1/25		
3—5		*Magyar közjog.* Csütörtökön. Dr. Ferdinandy Géza m.-tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Angol nyelvtan (kezdők számára); kedden és pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Könnyű angol olvasmányok*; csütörtökön és szombaton. *Ugyanazon tanár.* *Horvát nyelvtan* olvasmánynyal; pénteken. Dr. Margalits Ede ny. rk. tanár. *Magyarország története;* hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön és pénteken. Dr. Ballagi Aladár ny. r. tanár. *A heraldika története és elemei;* hétfőn, szerdán, pénteken. Dr. Fejérpataky László ny. r. tanár. *Oklevéltan* (belső rész, folytatás: kortan); kedden és csütörtökön. *Ugyanazon tanár.* *Bevezetés a keresztény epigrafikába;* pénteken. Dr. Czobor Béla ny. rk. tanár *Assyriologia;* kedden. Dr. Mahler Ede m.-tanár. *Egyiptologia;* szombaton. *Ugyanazon tanár.*
Gyermekgyógyászat; szerdán és szombaton d. u. Dr. Bókay János cz. rk. tanár.	
Gyakorlati kórboncztan; csütörtökön és pénteken. Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár.	
Balneologia és balneologiai kirándulások; szombat. Dr. Bókay Árpád ny. r. tanár. *Gyógyszerismei gyakorlatok.* (gyógyszerésznövendékek számára); szombatot kivéve, naponkint. *Ugyanazon tanár.* *Kórboncztani demonstratiók;* szombaton. Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár.	*Latin alaktan* (folytatás) és *Ovidius „Válogatott költeményeinek" interpretatiója* (különösen a tanárképző-intézet I. éves tagjai számára); hétfőn. Dr. Kassai Gusztáv m.-tanár. *Latin syntaxis* (folytatás) és *Vergilius „Aeneisének" interpretatiója* (különösen a tanárképző-intézet II. éves tagjai számára); kedden. *Ugyanazon tanár.*

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
3—5		
3—6		
3—7		
4—5		*Nemzetközi kereskedelmi politika.* (Folytatás.) Hétfőn és kedden. Dr. Láng Lajos ny. r. tanár. *Válogatott részek a közgazdasági politikából.* Szerdán. Dr. Földes Béla ny. r. tanár. *Államtudományi seminarium;* csütörtökön. Dr. Concha Győző ny. r. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Latin beszédgyakorlatok. egybekötve *Cicero „Pro P. Sessio"* cz. beszédének latin nyelven való interpretatiójával (különösen a tanárképzőintézet III. és IV. éves tagjai számára); szerdán. *Ugyanazon tanár.* *Latin stilusgyakorlatok* (különösen a tanárképző-intézet III. és IV. éves tagjai számára); pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Magyar stilgyakorlatok* (Petőfi, Tompa, Arany); hétfőn. Dr. Beöthy Zsolt ny. r. tanár. *Horvát nyelvtan* olvasmánynyal; csütörtökön. Dr. Margalits Ede ny. rk. tanár. *Történeti földtan;* hétfőn és pénteken. Dr. Koch Antal ny. r. tanár. *Növényleirástani gyakorlatok*, kirándulásokkal; kedden és pénteken. Dr. Mágócsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
Szövettani és fejlődéstani gyakorlatok; naponkint (vasár- és ünnepnap kivételével). Dr. Thanhoffer Lajos ny. r. tanár.	*Chemiai gyakorlatok*, gyógyszerész-növendékek számára; szombat kivételével, naponkint. Dr. Lengyel Béla ny. r. tanár. *Állatboncztani gyakorlatok*, gerinctelen állatokon); hétfőn és kedden. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár vezetése alatt.
Szövettani és fejlődéstani gyakorlatok; vasárnap és ünnepnap kivételével, naponkint. Dr. Mihalkovics Géza ny. r. tanár.	
Gyermekgyógyászat; hétfőn és csütörtökön d. u. Dr. Szontagh Félix m.-tanár. *Élelmi szerek stb. közegészségtani és orvosrendőri vizsgálata;* hétfőn, kedden, szerdán, pénteken, szombaton d. u. Dr. Fodor József ny. r. tanár.	*Az ethika fejlődése az újkori philosophiában;* hétfőn és szombaton. Dr. Buday József m.-tanár. *Báró Eötvös József munkái;* kedden, szerdán. Dr. Gyulai Pál ny. r. tnr. *A XVII. század magyar epikusai;* csütörtökön és pénteken. *Ugyanazon tanár.*

Délutáni órák	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
4—5		*De usufructu* (Dig. VII. 1.) exegeticus magyarázata. Szombaton. Dr. Schwarz Gusztáv ny. r. tanár. *Nemzetközi jog.* (Folytatás.) Hétfőn, kedden, szerdán. Dr. Csarada János ny. rk. tanár. *Magyar közigazgatási jog*; hétfőn, kedden, szerdán és csütörtökön. Dr. Kmety Károly ny. rk. tanár. *A káptalanok, azok fejlődése és jogi állása.* Pénteken és szombaton. Dr. Melichár Kálmán m.-tanár. *A közigazgatási politika főkérdései.* Kedden, szerdán és pénteken. *Ugyanazon tanár.* *Magyar közjog.* Kedden. Dr. Ferdinandy Géza m.-tanár,
4—6		*Római család- és örökjog.* Hétfőn és szombaton. Dr. Hoffmann József m.-tanár.
5—6		*Államszámviteltan.* Hétfőn, kedden és csütörtökön. Dr. Bocskor Károly ny. r. tanár. *Büntetőjogi seminarium.* Szerdán és szombaton. Dr. Fayer László ny. rk. tanár. *Válogatott helyek a magyar közigazgatási jogból.* Kedden és csütörtökön. Dr. Kmety Károly ny. rk. tanár. *Horvát-Szlavonországok közjogi állása*; Kedden és pénteken. Dr. Polner Ödön m.-tanár. *Államszámviteltan.* Hetenkint 5 óra. Hétfőn, kedden, szerdán, pénteken és szombaton. Dr. Wallon Dezső, az államszámviteltan megbizott előadója. II. sz. tanteremben.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Nőgyógyászati műtéttan; csütörtökön. Dr. Dirner Gusztáv m.-tanár.	*Könnyű orosz olvasmányok*; kedden, csütörtökön és pénteken. Dr. Ásbóth Oszkár ny. r. tanár. *Horvát-szerb népdalok*; pénteken. Dr. Margalits Ede ny. rk. tanár. *A román nyelv hatása a magyar nyelvre*; kedden. Dr. Alexics György magántanár. *A Hunyadyak és Jagellók kora* (folytatás); hétfőn, kedden, szerdán, csütörtökön. Dr. Marczali Henrik ny. r. tanár. *Oklevéltani gyakorlatok* (kezdők számára); kedden. Dr. Fejérpataky László ny. r. tanár. *Az ókori keleti népek története*; kedden, szombaton. Dr. Mahler Ede magántanár. *A keresztény népek időszámítása* (különös tekintettel a naptár-reformátió történetére); csütörtökön. *Ugyanazon tanár.*
	A régi magyar irodalom története (folytatás); szombaton. Dr. Horváth Cyrill m.-tanár.
Idegbetegségek kór- és gyógytana; szombat d. u. Dr. Laufenauer Károly ny. r. tanár. *Az orr-, torok- és gégebajok kór- és gyógytana*; hétfőn, szerdán és pénteken. Dr. Onody Adolf cz. rk. tanár. *Gyermekgyógyászat*; kedden. Dr. Erőss Gyula m.-tanár. *Vízgyógyászat és klimatologia*; kedden d. u. Dr. Kúthy Dezső m.-tanár. *Idegkór- és gyógytan*; kedden és pénteken. Dr. Schaffer Károly m.-tanár. *Húgyvizsgálat*; hétfőn. Dr. Plósz Pál ny. r. tanár.	*C. Sallustius Crispus élete és művei*; hétfőn és csütörtökön. Dr. Cserép József m.-tanár. *Petőfi János vitézéről*; szerdán. Dr. Beöthy Zsolt ny. r. tanár. *Az 1790—91. országgyülés*; szerdán. Dr. Marczali Henrik ny. r. tanár. *A halandóságról*, demographiai szempontból; kedden. Dr. Thirring Gusztáv m.-tanár. *Az avignoni pápaság története* (folytatás); kedden és szombaton. Dr. Áldásy Antal m.-tanár. *Állatfejlődéstan* (folytatás); szombaton. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár. *Virágos növények morphologiája*. II. r.; hétfőn és szerdán. Dr. Filarszky Nándor m.-tanár.

hatást tett reá: látta, hogy mennyire gyülölt az a rendszer, melynek uralma alatt tanár lett, s azért daczára annak, hogy tartóztatták, 1860-ban állásáról leköszönt, s attól fogva 1873-ban bekövetkezett haláláig Prágában, utóbb Jénában, végre Lipcsében folytatta fényes sikerű pályáját.[34])

Halder Konrádot sem lehetett rávenni, hogy továbbra is körünkben maradjon. Saját elhatározásából hagyta el hazánkat. Nem akart senkinek útjában állani. Természetesnek tartotta, hogy helyét magyar ember foglalja el.

Mikor 1861 elején megtudtam, hogy Bécsben van, mint hű tanítvány azonnal fölkerestem szeretett mesteremet. Asztalán a „Pesti Napló" feküdt: Deák Ferencz volt az ideálja. Bécsben hivatal nélkül töltött idejét, mintha csak magyar tudós lett volna, a magyar nyelvkincs rendezésére fordította. Bizonyítja azt barátjához Thomas Györgyhöz intézett levele, melyben így szól: „Jó ideje fárasztó módon a magyar nyelvkincs szétválogatásával foglalkodom. Ki akarom szedni belőle a nagyon is számos szláv, német és román s egy pár arabs meg perzsa elemet, szóval a mi nem eredeti magyar vagy altáji, s közérthető módon, nem ám egyedül a tudósok számára, hanem a politizáló közönség okulására is bemutatni." E jelentékeny nyelvtudományi munkán, mely nyelvészeti kutatásainak határait rendkívül kiszélesítette, a mikor csak ráért, egész életén át dolgozgatott. Vajha — mondja Thomas — e becses, csakis tőle telhető előmunkálatok és gyűjtések kellő kézbe kerülnének.

Goethe szerint az igazságszeretet abban mutatkozik, hogy mindenütt megtudjuk a jót találni és becsülni. Azt is mondja, hogy a háládatlanság min-

dig bizonyos fajta gyöngeség: sohasem tapasztalta, hogy derék emberek háládatlanok lettek volna. Egyetemünk nem sínylik e gyöngeségben. Őszintén elismeri, hogy a Thun-rendszer avatta a tudomány iskolájává, s hálával adózik mindazoknak, kik működésükkel ehhez hozzájárultak. E meggyőződéssel szenteltem a jelen ünnepies perczet Halder Konrád emlékének.

Az absolut kormány idejében Halder oldala mellett még Télfy Iván képviselte a classica philologiát. Működését és érdemeit már a Budapesti philologiai Társaságnak f. évi január 11-én tartott közgyülésén ismertettem és méltányoltam. Akkori beszédemből ezennel csak annyit ismétlek, hogy 40 évi tanárkodása alatt számos tanítványai közül többeket volt képes a régi görög világ s az új görög nyelv meg irodalom iránt lelkesíteni. Egész életén át sohasem szünt meg az új görög irodalom ismeretét hazánkban terjeszteni, úgy hogy Ábel Jenő méltán így nyilatkozhatott egyik birálatában: „Nem hiszem, hogy volna Görögországon kívül ország, a hol az új görög irodalom összes termékeit oly hosszú idő óta s oly kimerítően ismertetnék, mint ezt nálunk Télfy teszi."

A modern nyelvek közül az absolut korszakban csakis a németnek volt rendes tanszéke. E nyelvet és irodalmat Gärtner Vilmos adta elő, ki 1852—1861-ig működött egyetemünkön. Megnyitó beszéde nyomtatásban is megjelent, ezen czím alatt: Eröffnungsrede zu den Vorträgen für deutsche Sprache und Litteratur-Wissenschaft an der k. k. Pester Universität gehalten am 12. Oktober 1852. Irodalmi előadásai mind formájukra, mind tartalmukra nézve nagy érdeklődést keltettek. Kissé szinpadiasan hangzottak, de az még fokozta a tanulók figyelmét, és szivesen hallgatták

	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
6—8		
Fél napon át		
Egész napon át		
Később meghatározandó időben.		*Jogbölcsészeti és összehasonlító jogtudományi seminarium;* hetenkint 2 óra. Dr. Pikler Gyula ny. rk. tanár.

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
Szülészeti műtéttan; szerdán: Dr. Kézmárszky Tivadar, ny. r. tanár. *Szülészeti műtéttan*; szerdán. Dr. Liebmann Mór m.-tanár.	*Philosophiai gyakorlatok*; szerdán. Dr. Alexander Bernát ny. rk. tanár.
Laboratoriumi gyakorlatok; az élet- és kórvegytanból. Dr. Plósz Pál ny. r. tanár. *Élettani, önálló búvárlatok*; Szombaton. Dr. Klug Nándor, ny. r. tanár.	
Élettani önálló búvárlatok; hétfőtől péntekig. Klug Nándor ny. r. tanár. *Gyakorlati kórszövettan*; vasár- és ünnepnap kivételével, mindennap. Dr. Genersich Antal ny. r. tanár. *Önálló kór- és gyógytani (gyakorlatok) búvárlatok*; szombat és vasárnap kivételével, mindennap. Dr. Högyes Endre ny. r. tanár. *Laboratoriumi gyakorlatok az élet- és kórvegytanból*; naponta. Dr. Plosz Pál ny. r. tanár. *Önálló dolgozatok a gyógyszertan köréből*; szombat kivételével. Dr. Bókay Árpád ny. r. tanár. *Bőrkórtani vizsgálatok*. Dr. Nékám Lajos m.-tanár.	*Chemiai gyakorlatok*; ünnep- és vasárnap kivételével, naponkint reggeltől estig. Dr. Than Károly ny. r. tanár. *Haladottabbak foglalkozása az állattani intézetben*; egész napon át, kivéven vasár- és ünnepnapokat. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár. *Növényföldrajzi kirándulások*; hazánk egyes jellemző vidékeire; vasárnap vagy pedig szünidei napokon. Dr. Simonkai Lajos m.-tanár.
Kórszövettani gyakorlatok. Dr. Pertik Ottó ny. r. tanár. *Kisérleti, kórtani és bakterologiai gyakorlatok*. Dr. Högyes Endre ny. r. tanár. *Belgyógyászati gyakorlatok és kórodai ambulatorium*; hetenkint 5 óra. Dr. Korányi Frigyes ny. r. tanár vezetése alatt tartja Dr. Korányi Sándor cz. rk. tanár. *Előadások a központi idegrendszer bonctani szerkezete és működéséről*. Dr. Lauffenauer Károly ny. r. tanár. *Kisérleti és gyakorlati idegkórtan*; heti 2 óra. Dr. Korányi Sándor cz. rk. tanár. *A férfivar- és húgyszervek bántalmainak kór- és gyógytana*; csütörtök és vasárnap d. e. Dr. Feleki Hugó m.-tanár. *A húgyszervek sebészete*; vasárnap d. e. Dr. Alapi Henrik m.-tanár.	*Philosophiai seminariumi gyakorlatok*; heti 2 órában. Dr. Medveczky Frigyes ny. r. tanár. *A Kárpátok orographiája*; hetenkint 2 óra. Dr. Lóczy Lajos ny. r. tanár. *Művészettörténeti gyakorlatok*; heti 2 órában. Dr. Pasteiner Gyula ny. r. tanár. *II. Mátyás és II. Ferdinánd kora*; hétfőn, szerdán és pénteken d. u., később meghatározandó órákban. Dr. Angyal Dávid m.-tanár. *Seminariumi gyakorlatok*; heti 2 órában. Dr. Scholtz Ágost ny. r. tanár. *Seminariumi gyakorlatok*; heti 2 órában. Dr. Suták József m.-tanár mint helyettes. *Gyakorlatok a physikai laboratoriumban.* (Előleges jelentkezés alapján résztvehetnek 20-an.) Az egyes résztvevőkre nézve külön megállapítandó féluapokon. Dr. br. Eötvös Lóránd ny. r. tanár.

	A hittudományi karban	A jog- és államtudományi karban
Később meghatározandó időben		

Az orvostudományi karban	A bölcsészettudományi karban
	Bevezetés az előadási kísérletezésbe (folytatás). A gyakorlatokban 10 oly hallgató vehet részt, a kik már laboratoriumban dolgoztak; hetenkint 5 óra. Dr. Klupathy Jenő m.-tanár.
	Fényelektromos jelenségek; hetenkint 1 óra. *Ugyanazon tanár.*
	Elektrochemia; két óra hetenkint. Dr. Bugarszky István m.-tanár.
	Organikus chemia. II. rész; bölcsész-, orvos- és gyógyszerészhallgatók számára; heti 3 óra. Dr. Konek Frigyes m.-tanár.
	Alkaloideák; bölcsész-, orvos- és gyógyszerészhallgatók számára; heti 2 óra. *Ugyanazon tanár.*
	Üvegtechnikai gyakorlatok; chemikusok és physikusok részére, 12 órai kurzusban. Dr. Kiss Károly, az üvegtechnikai intézet igazgatója.
	Gyakorlatok a hazai gerinczes állatok (emlősök és madarak) meghatározásában; heti 2 óra. Dr. Vángel Jenő helyettes tanár.
	Tüzetes embertani vizsgálatok; öt óra hetenkint. Dr. Török Aurél ny. r. tanár.
	Haladottabbak foglalkozása az ásványtani intézetben; hetenkint 9 óra. Dr. Krenner József Sándor ny. r. tanár vezetése alatt.
	Geo-palaeontologiai gyakorlatok, kezdőkkel; 2 óra hetenkint. Dr. Koch Antal ny. r. tanár.
	Haladottabbak foglalkozása a geol.-palaeontologiai intézetben; 6 óra hetenkint, közösen megállapítandó időben. *Ugyanazon tanár.*
	Földtani kirándulások; esetről-esetre megállapítandó időben és helyekre. *Ugyanazon tanár.*
	Haladottabbak foglalkozása a növénytani intézetben; hetenkint 6 óra. Dr. Mágocsy-Dietz Sándor ny. rk. tanár.
	Rhodophyceae rendszertana; heti 1 óra. Dr. Filarszky Nándor m.-tanár.
	A mollusák palaeontologiája; gyakorlatokkal egybekötve; 3 óra hetenkint. Dr. Lórenthey Imre m.-tanár.
	Kirándulások; esetről-esetre megállapítandó időben. *Ugyanazon tanár.*
	Systematikai növényanatomia, II. rész; heti 2 órában. Dr. Richter Aladár m.-tanár.

ACTA REG. SCIENT. UNIVERSITATIS HUNG.
BUDAPESTINENSIS.
ANNI MDCCCXCIX—MDCCCC.
FASCICULUS I.

I—II.

BESZÉDEK,

MELYEK

A BUDAPESTI KIR. MAGY. TUDOMÁNY-EGYETEM

MDCCCXCIX—MDCCCC. TANÉVI

RECTORA ÉS TANÁCSÁNAK BEIKTATÁSAKOR

1899. OKTÓBER 1-ÉN TARTATTAK.

III.

TANÉV-MEGNYITÓ BESZÉD.

BUDAPEST,
NYOMATOTT A MAGYAR KIR. EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN.
1899.

I.

AZ EGYETEM TÖRTÉNETE

MDCCCXCVIII—XCIX-BEN.

*

BESZÉD,

MELYLYEL

HERCZEGH MIHÁLY,

A JOGI- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYOK DOCTORA, KÖZ- ÉS VÁLTÓ-ÜGYVÉD, A POLGÁRI TÖRVÉNYKEZÉS NYILVÁNOS RENDES, A MAGYAR MAGÁNJOG JOGOSÍTOTT TANÁRA, AZ I. ÉS II. ALAPVIZSGÁLATI, A JOGTUDOMÁNYI ÁLLAMVIZSGÁLATI BIZOTTSÁGOK TAGJA, A SZ. ISTVÁN-TÁRSULAT IGAZGATÓ-VÁLASZTMÁNYÁNAK TAGJA, AZ ORSZ. PÁZMÁNY-EGYESÜLET ÉS AZ ORSZ. NEMZETI SZÖVETSÉG IGAZGATÓSÁGÁNAK ELNÖKE, A JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYI KARNAK KÉT IZBEN VOLT DECÁNJA, A KIR. TUDOMÁNY-EGYETEMNEK VOLT RECTOR MAGNIFICUSA, EZIDEI PRORECTORA

A KIR. MAGYAR TUD.-EGYETEM PRORECTORI MÉLTÓSÁGÁRÓL

LELÉPETT

1899. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉN.



MIHALKOVICS GÉZA

ORVOS-SEBÉSZDOCTOR, SZEMÉSZ ÉS SZÜLÉSZ-MESTER, AZ ANATOMIA ÉS FEJLŐDÉSTAN NYILV. RENDES TANÁRA, A III. OSZT. VASKORONAREND LOVAGJA, AZ ANATOMIAI ÉPÜLET S AZ I. SZ. ANATOMIAI INTÉZET ÉS GYŰJTEMÉNYTÁR IGAZGATÓJA, A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA RENDES TAGJA, A BUDAPESTI FOGÁSZ-EGYESÜLET TISZTELETI, A BUDAPESTI KIR. ORVOSEGYLET ÉS KÖZEGÉSZSÉGI EGYESÜLET ALAPÍTÓ, A TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT ÖRÖKÍTŐ ÉS VÁLASZTMÁNYI, ÉS A MAGYAR ORVOSI KÖNYVKIADÓ-TÁRSULAT IGAZGATÓSÁGI TAGJA, AZ ORVOSTUDOMÁNYI KARNAK VOLT DECÁNJA, A KIR. TUDOMÁNYEGYETEMNEK EZIDEI VOLT RECTOR MAGNIFICUSA

AZ ÖRÖK VILÁGOSSÁG FÉNYESKEDJÉK NEKI

Mélyen tisztelt közgyülés!

Szálló igévé lett, hogy a szokás második természetté válik. Ezt bizonyítja az egyetemi élet története is.

A m. királyi egyetem ugyanis már 120 év óta követi azt a szokást, hogy a rectori méltóságot választás útján tölti be, de csak egy esztendőre.

A rectorok előbb kinevezés útján nyerték hivatalukat. Az első választott rector gróf Keglevics Zsigmond vala.

Már 120 év óta követtetik az a szokás, hogy a lelépő rector visszapillantván a múlt év eseményeire, ezeket vázlatosan összefoglalja és itt a közgyülés szine előtt előadja.

Köztapasztalat tárgya ugyanis jelenben és múltban, hogy a felsőbb oktatás ügye nemcsak más országokban, de a mi hazánkban is élénken foglalkoztatja úgy a szakirodalmat, mint a napi sajtót, — sőt a törvényhozást is.

A vallás- és közoktatási m. kir. minister úr ő Excellentiája is éber figyelemmel kiséri azon bajokat és fogyatkozásokat, melyek koronkint a mi egyetemünkön is kétségtelenül tapasztaltatnak.

Ezen bajokat és fogyatkozásokat azonban mi tanárok magunk ismerjük legjobban és mi magunk orvosolhatjuk legelső sorban azzal a sikerrel és felelőséggel, a melylyel a hazának, a királynak és a magas kormánynak tartozunk. Éppen azért mi magunk keressük, mert kötelezve is érezzük magunkat keresni a módokat arra nézve, hogy azok a hátrányok lehetőleg az *egyetemi rendszer* keretén belül elháríttassanak és megszünjenek.

Mert gyökeresen változtatni, a *fegyelmi és tanulmányi rendszeren* minduntalan módosításokat tenni nem tanácsos. Az átalakítás csak akkor szükséges, ha a régi rendszer már éppenséggel nem felel meg sem a haladó kor igényeinek, sem az alapul szolgáló újabb intézményeknek, sem a tudományok általános fejlődésének. Máskülönben ne igen bontogassuk azt a határfalat, melyet az ősapák alkottak.

A reformok terén a fokozatos fejlesztés vagy átalakítás csak úgy történhetik helyesen, összhangzatosan és czélravezető módon, ha az intézmények ősalapzatai épségben maradnak, ha a történeti szoros összefüggés s a jogfolytonosság örök törvényei megtartatnak és ha nemzetünk s hazánk sajátlagos, különös helyzete, viszonya és állapotai figyelmen kívül nem hagyatnak.

Igaz, hogy a kormányos a tengeren sohasem nélkülözheti a delejtűt. Ez azonban egymaga még nem elegendő. Ismerni kell és tekintetbe venni a vidék partviszonyait, a zátonyokat és örvényeket, szóval a hydrográfiát, hogy a hajó veszély nélkül haladhasson. Ellenkező esetben az alkotandó törvények folyton ki lesznek téve az ingadozásnak, a háborgó hullámoknak.

Áttérve most már az egyetemi év *történetére*, itt mindenekelőtt ő cs. és apostoli kir. Felségéről, legmagasabb urunk és koronás királyunkról kell megemlékeznem, ki egyetemünk iránt igazi atyai szeretettel viseltetik és minden alkalmat felhasznál, hogy annak fénye, gyarapítása és reputatioja érdekében figyelmét s legmagasabb érdeklődését bebizonyítsa.

Erre nézve örvendetes tanuságul szolgál dr. *Nagy Ferencz*, dr. *Kováts Gyula*, dr. *Schwarz Gusztáv* és dr. *Zsögöd Benő* ny. r. tanároknak és dr. *Neumann Ármin* rendkívüli tanárnak udvari tanácsosokká és dr. *Paner Imre* bölcsészetkari tanárnak ministeri tanácsossá történt kinevezése, illetve érdemdíjjazása, mely kitüntetések méltán terelték magukra megnyugtatólag az általános figyelmet és közvéleményt úgy egyéb kormánykörök, mint a tudományos és társadalmi testületek részéről is. Mert egyesek megtiszteltetése, a testületnek is megtiszteltetése.

Ilyen megtiszteltetés érte egyetemünket dr. *Lechner Ágost* ny. r. jogtanár személyében is, ki az ő cs. és apostoli kir. Felsége ötvenéves uralkodásának emlékére s a negyvenévi szolgálat kitüntetésére alapított arany-érmet kapta.

Tanerők és előadások.

A lefolyt tanévben a tudományegyetemi oktatás körül működött tanerők és az általuk tartott előadások számát, valamint ezeknek az egyes karok között mikénti megoszlását a következő táblázatok tüntetik fel.

I. Az első félévben.

Tudományszak		Előadások: száma	Előadások: heti óra száma	Tanerők: rendes tanár	rendkiv. tanár	helyettes tanár	magántanár	előadó	tanító	középisk. tanár	Összesen
A hittudományi karban		14	84	9	1	.	.	.	.	.	10
A jog- és államtud. karban		57	197	17[1]	8	.	12	1	.	.	38
Az orvostudományi karban	Boncztani tudomány	9	41½	2	.	.	.	[2]	.	.	2
	Élettani „	4	27	1	.	.	1	.	.	.	2
	Kórboncztani tudomány	9	39½	2	.	.	.	.	.	.	2
	Ált. kór- és gyógyt. tud.	6	24	2	.	.	.	.	.	.	2
	Gyógyszerészeti tudom.	5	20	1	.	.	1	.	.	.	2
	Belgyógyászati „	26	74½	3	7	.	11	.	.	.	21
	Sebészet	22	80	3[3]	3	.	14	.	.	.	20
	Szemészet	7	28	1	3	.	2	.	.	.	6
	Szülészet s nőgyógyászat	8	32	2	1	.	4	.	.	.	7
	Bőrbajok és bujakórtan	5	26½	.	.	.	3	.	.	.	3
	Közegészségtan	6	18	1	.	.	3	.	.	.	4
	Törvényszéki orvostan	6	13½	1	1	.	1	.	.	.	3
A bölcsészettudom. karban	Philosophia és paedagogia	15	34	4	1	.	3	.	.	.	8
	Classica philologia	19	36	3	1	.	3	.	.	.	7
	Ált. s kel. nyelvészet	17	32	5[4]	.	.	2	.	.	.	7
	Magyar nyelv s irodalom	13	25	2[5]	.	.	3	.	.	.	5
	Modern nyelvek s irod.	27	58	4	4	.	1	.	1	.	10
	Történelem s földrajz	41	97	9[6]	3	[7]	7	.	.	.	19
	Mathematikai tudomány	8	22	1	.	1	1	[8]	.	.	3
	Physica és chemia	18	92	4	.	.	6	.	.	1	11
	Leíró természettudomány	35	144½	3	2	1	5	.	.	.	11
összesen		377	1246	80	35	2	83	1	1	1	203

[1]) és 1 orvoskari rendes tanár;
[2]) a bölcsészeti kar 1 helyettes tanára;
[3]) ezek között 1 czímzetes és jelleges ny. r. tanár;
[4]) ezek között 1 czímzetes ny. r. tanár;
[5]) és a philosophiai szak 1 rendes tanára;
[6]) ezek között 1 érdemesült ny. r. tanár;
[7]) a történelem 1 rendes tanára;
[8]) a történelem-földrajzi szak egy rendkivüli tanára.

II. A második félévben.

Tudományszak		Előadások		Tanerők							
		száma	óra heti száma	rendes tanár	rendkiv. tanár	helyettes tanár	magántanár	előadó	tanító	középisk. tanár	összesen
A hittudományi karban . . .		20	87	9	1	.	.	.	.	.	10
A jog- és államtud. karban . .		53	195	16	7	.	12	1	.	.	36
Az orvostudományi karban	Boncztani tudomány . .	6	37½	2	.	.	.	.	.	.	2
	Élettani „ . .	4	27	1	.	.	1	.	.	.	2
	Kórboncztani tudomány .	9	39½	2	.	.	.	.	.	.	2
	Alt. kór- és gyógyt. tud.	7	39	2	.	.	1	.	.	.	3
	Gyógyszerészeti tudom. .	5	29	1	.	.	1	.	.	.	2
	Belgyógyászati „ .	33	98½	3	8	.	17	.	.	.	28
	Sebészet	20	75	3[1]	2	.	13	.	.	.	18
	Szemészet	7	29	1	3	.	2	.	.	.	6
	Szülészet-és nőgyógyászat	7	32	2	.	.	4	.	.	.	6
	Bőrbajok és bujakórtan .	6	26	.	.	.	4	.	.	.	4
	Közegészségtan	3	10	1	.	.	1	.	.	.	2
	Törvényszéki orvostan . .	4	8	1	1	.	.	.	.	.	2
A bölcsészettudom. karban	Philosophia és Paedagogia	14	32	4	1	.	1	.	.	.	6
	Classica phylologia . . .	19	35	3	1	.	2	.	.	.	6
	Ált. s kel. nyelvészet . .	17	33	4	.	.	2	.	.	.	6
	Magyar ny. és irodalom .	13	26	2[2]	.	.	4	.	.	.	6
	Modern nyelvek s irod. .	28	52	4	4	.	1	.	1	.	10
	Történelem s földrajz . .	41	98	9[3]	3	4]	5	.	.	.	17
	Mathematikai tudom. . .	10	28	1	.	1	1	5]	.	.	3
	Physica és Chemia . . .	18	88	4	.	.	4	.	.	1	9
	Leíró természettudomány	36	131½	3	2	1	5	.	.	.	11
		380	1256	78	33	2	81	1	1	1	197

A fenti két táblázat karok szerint összefoglalva az egyes karoknak az I. és II. félévben működött tanerőinek és az ezek által tartott előadásoknak számára nézve a következő táblázatot adja:

[1] Ezek között 1 czímz. és jelleges ny. r. tanár;
[2] és a philosophiai szak egy rendes tanára;
[3] ezek között egy érdemesült ny. r. tanár;
[4] a történelem egy rendes tanára;
[5] a történelem-földrajzi szak 1 rendkiv. tanára.

Tanulmányi kar		Előadások		Tanerők							
		száma	óraszáma	rendes tanár	rendkív. tanár	helyettes tanár	magántanár	előadó	tanító	középisk. tanár.	összesen
A hittudományi karban	I. félév	14	84	9	1	.	.	.	.	.	10
	II. félév	20	87	9	1	.	.	.	.	.	10
A jog- és államtudományi karban	I. félév	57	197	17	8	.	12	1	.	.	38
	II. félév	53	195	16	7	.	12	1	.	.	36
Az orvostudományi karban	I. félév	113	424½	19	15	.	40	.	.	.	74
	II. félév	111	450½	19	14	.	44	.	.	.	77
A bölcsészettudományi karban	I. félév	193	540½	35	11	2	31	.	1	1	81
	II. félév	196	523½	34	11	2	25	.	1	1	74

A Tudomány-egyetem tanítótestületének összes létszámát az 1898/9 tanév végén, valamint ennek megoszlását az egyes karok között a következő táblázat tünteti fel:

Tudomány-kar	Tanító-testület												Tanári segéd-személyzet				
	ny. r. tanár	cz. r. tanár	érd. ny. r. tanár	ny. rk. tanár	cz. és j. rk. tanár	cz. rk. tanár	magántanár	helyettes tanár	tanárhelyettes	előadó tanár	tanító	középisk. tanár	összesen	adjunctus	tanársegéd	gyakornok és műtő-növendék	demonstrator	összesen
Hittudományi kar	9	.	.	1	.	.	.	.	2	.	.	.	12	.	.	.	.	.
Jog- és államtud. kar . .	16	.	.	6	.	2	17	.	.	1	.	.	42	.	.	.	.	.
Orvostudom. kar	18	1	.	3	7	9	63	(3)	.	.	.	.	101	5	36	123	22	186
Bölcsészettud. kar	33	1	1	9	.	2	37	.	.	(1)	2	1	86	4	13	.	.	17
	76	2	1	19	7	13	117	.	2	1	2	1	241	9	43	123	22	203
	79			39										52				

Kitüntetések, megbizatások, kiküldetések.

Egyetemünk tanító-személyzete odaadó működésének legfényesebb bizonyítékait azon már fentebb is érintett kitüntetések képezik, melyekben, a lefolyt tanév alatt is, annak több tagja részesült. Említettem, hogy dr. *Pauer Imre,* egyetemünk bölcsészeti karán a paedagogia és philosophia ny. r. tanára, mint a budapesti állami polgári iskolai tanítóképezde, valamint a budapesti állami felső nép- és polgári iskolai tanítónőképző-intézet és a vele kapcsolatos felsőbb leányiskola gondnoka a ministeri tanácsosi címet nyerte. (1898. XI. 23. : 5.084. eln. m. r.). Úgyszintén megemlékeztem arról, hogy ő Felsége dr. *Zsögöd Benő,* dr. *Schwarz Gusztáv,* dr. *Nagy Ferencz* és dr. *Kováts Gyula* ny. r. tanároknak és dr. *Neumann Ármin* rendkívüli tanárnak a m. kir. udvari tanácsosi címet adományozta (1899. II. 6. : 621. eln. m. r.). Ezeken kívül dr. *Pasteiner Gyula,* a művészettörténelem tanára megbizást nyer az amsterdami művészettörténeti kongressuson való részvételre és a hollandiai művészettörténeti gyűjtemények tanulmányozására (1898. IX. 4. : 60.211 m. r.). A római orientalista kongressusra dr. *Vámbéry Ármin* és dr. *Goldziher Ignácz* tanárok küldetnek ki (1899. V. 8. : 31.009.). *Korányi Frigyes* orvoskari ny. r. tanár a tüdővész elleni védekezés ügyében Berlinben tartott nemzetközi kongressuson képviseli a magyar államot (1899. V. 16. : 33.837. m. r.). Az egyetem tisztviselői személyzete közül pedig dr. *Dedek Crescens Lajos,* I. oszt. könyvtártisztet azon kitüntetés érte, hogy Ő Felsége 1899. jul. 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával részére az „udvari káplán" címet méltóztatott legkegyelmesebben adományozni.

Egyetemünk tanító-személyzetének tagjai a tudományegyetem karainak választása alapján egyéb megbizatásokat is nyertek. Így a lefolyt tanév alatt az üresedésben levő állattani tanszék helyettesítésével ezúttal is dr. *Vángel Jenő*, egyetemi adjunctus és magántanár bizatott meg (1898. XI. 9. : 65.800. és 1899. II. 17. : 9.312. m.). Az üresedésben levő egyik mathematikai tanszék helyettesítésére dr. *Suták József* (1898. XI. 9. : 65.799. és 1899. II. 17. : 9.312. m. r.), az üresedésben levő egyik magyar történelmi tanszék helyettesítésére pedig dr. *Ballagi Aladár* (1898. XI. 14. : 65.803. és 1899. III. 22. : 17.752. m. r.) nyert megbizást. Megbizatott továbbá dr. *Kövesligethy Radó*, ny. rendkívüli tanár e tanévre is, a csillagászattan képviseletével (1898. XI. 9. : 67.752. és 1899. III. 17. : 15.863. m. r.), majd az állam kezelésébe átvett ógyallai csillagda aligazgatói teendői végzésével, dr. *Wallon Dezső*, pénzügyministeri titkár pedig az államszámviteltannak a jog- és államtudományi karon előadásával (1899. I. 19. : 77.777. ex 98. és 1899. V. 1. : 28.587. m. r.).

Résztvett a tudomány-egyetem e tanévben is mindazon királyi udvari, egyházi, hatósági, főuri és társadalmi ünnepélyeken, melyek a fő- és székváros területén rendeztettek. Résztvett ezeken kívül a hazánk területén lefolyt másnemű nagyobb ünnepségeken is. Így különösen: a budapesti és a segesvári *Petőfi-ünnepélyen*, melyen tudomány-egyetemünket amott dr. *Herczegh Mihály* prorector és dr. *Fröhlich Izidor* bölcs.-kari décán, itt pedig dr. *Marczali Henrik*, ny. rendes tanár képviselte (2.742. rect. sz.); a zágrábi *Jovanovity-ünnepélyen*, melyen, valamint a nagyszebeni *Teutsch-ünnepélyen*, mint kulturünnepélyeken tudományegyetemünk dr. *Ásbóth Oszkár*, ny. r. tanár által képviseltetett.

Személyzeti változások.

Súlyos veszteségektől tudomány-egyetemünk a lefolyt tanévben sem volt ment. Eltekintve azoktól az alább részletesen tárgyalandó veszteségektől, melyek tudomány-egyetemünket 1898. évi deczember 5-én a büntetőjog feledhetetlen érdemű tanárának elhunytával, majd 1899. évi julius hó 12-én az egyetem Rector Magnificusának jobb létre szenderültével érték: e helyütt meg kell emlékeznem *Isoz Sidéon* egyetemi magántanító és *Erdey Antal* egyetemi tanácsjegyző gyászos elhalálozásáról. Mindkettő a tudomány-egyetemnek régi szolgája, kik közül az előbbi a franczia nyelv gyakorlati ismertetésével lényegesen hozzájárult az általános magyar művelődés mélyítéséhez, míg utóbbi mint az egyetem rektorainak hű és odaadó tanácsosa az egyetemi administratio körül hosszú időkre szóló érdemeket szerzett.

Elhunyt 1899. jan. 12-én *Szilágyi Sándor* dr. is, tudomány-egyetemünk könyvtárának előkelő tudományú igazgatója, kinek nevéhez az egyetemi könyvtár egy negyedszázados fejlődésének története füződik. Mint szakmájának jeles képviselőjét és nevezetes sikereket kivivott történetbúvárt ismerték, kinek elhunyta súlyos veszteséget jelentett nemcsak tudomány-egyetemünkre nézve, melynek buzgó hivatalnoka volt, hanem a tudományra és könyvtárügyre általában, s különösen az általa sokoldalúan képviselt s fényes tehetséggel művelt történettudományra nézve. Tetemeit a kerepesi-úti temető őrzi, mellette nyugszik a hazai tudomány legkiválóbb képviselőinek ketteje, dr. *Csemegi Károly*, és ugyanott: — tudomány-egyetemünk elhunyt *Rector Magnificusa*.

A lefolyt tanév lezártával vált meg véglegesen tanszékétől *Vámosgyörki dr. Kerékgyártó Árpád Alajos*,

a magyar történelem érdemesült aggastyán ny. r. tanára, ki nyugalmazása után is megtartotta szokott lelkesedésével ifjú hevű egyetemi előadásait. A magyar hazafias szellem egyik leglelkesebb hirdetője vált meg vele egyetemünktől, kinek hosszú tanári működéseért és ebben szerzett hazafias érdemeiért e helyütt is őszinte köszönetet mondok.

Tudomány-egyetemünk egyéb személyi változásait az alább részletezendő magántanári képesítéseken kívül a következők tüntetik fel:

Glattfelder Gyula tudomány-egyetemünk hittudományi karán tanulmányi felügyelővé és tanárhelyettessé választatik (megerősítés: 1899. III. 10. : 18.173. m. r.).

Dr. *Korányi Sándor* az I. sz. belgyógyászati tanszék mellé, dr. *Kuzmik Pál* pedig a II. sz. sebészeti tanszék mellé adjunctusul, 1899—1902-re, ill. 1900—1903-ra újból megválasztatik (megerősítés: 1898. IX. 14. : 59.629. és 1899. VII. 1. : 42.768. m. r.). Új adjunctusokul dr *Lőrenthey Imre* a föld- és őslénytani, *Cholnoky Jenő* a földrajzi és dr. *Tellyesniczky Kálmán* az I. sz. boncztani tanszék mellé alkalmaztatott (megerősítés: 1899. VI. 17. : 41.412., 1899. VI. 17.: 41.440. és 1899. VIII. 19. : 60.110. m. r.)

Az egyetemi könyvtár nagynevű igazgatója elhunyta folytán a vallás- és közoktatásügyi minister úr ő Excelentiája 1899. január 23-án 2458. sz. a. kelt kegyes rendeletével a könyvtár ideiglenes igazgatásával dr. *Máté Sándor* első őrt bízta meg.

Az egyetemi központi iroda igazgatójának elhunyta kapcsán az egyetemi administratio és iroda újjászervezése tüzetvén napirendre, az ezen halálesettel megüresedett tanácsjegyzői állás egyelőre be nem töltetett, az állás teendőinek ellátásával pedig ideiglenesen

Jalsovszky József, az egyetemi klinikák gondnoka bizatott meg.

E helyütt említhető, hogy *Jendrassik Ernő*, egyetemi ny. rk. tanárnak tanítási jogosítványát Ő Felsége a belgyógyászat egész körére kiterjesztette (1899. VIII. 6.: 58.414. m. r.).

Magántanári képesítések.

Magántanárokul a lefolyt tanévben a következők képesíttettek:

Dr. KUZMIK PÁL, a II. sz. sebészeti kóroda adjunktusa, a „sebészeti műtéttan"-ból (megerősítés kelte és száma: 1898. október 19.: 70.931. m. r.).

Dr. GERLÓCZY ZSIGMOND, a „hevenyfertőző betegségek kór- és gyógytaná"-ból (megerősítés kelte és száma: 1898. november 3.: 69.753. m. r.).

Dr. ALAPY HENRIK, a „Bródy Adél-gyermekkórház" rendelő orvosa, a „húgyszervek sebészeté"-ből (megerősítés kelte és száma: 1898. november 9.: 69.750. m. r.).

Dr. HOCHHALT KÁROLY, a sz. István-kórház oszt. főorvosa, a „szív- és tüdőbetegségek kór- és gyógytaná"-ból (megerősítés kelte és száma: 1898. november 2.: 69.751. m. r.).

Dr. MORELLI KÁROLY, Rókus-kórházi rendelő orvos, a „gyakorlati orr- és gégetükrészet"-ből (megerősítés kelte és száma: 1898. deczember 17.: 86.836. m. r.).

Dr. VAS BERNÁT, polyklinikai laboratoriumi főnök, a „chemiai és mikroskopiai diagnostiká"-ból (megerősítés kelte és száma: 1899. január 4.: 86.013/98. m. r.).

Dr. HATTYASY LAJOS, a budapesti orvos-egyesület stomatologikus szakosztályának elnöke, a „műfogászati technologiából és metallurgiából" (megerősítés kelte és száma: 1899. január 4.: 86.012/98. m. r.).

Dr. Pap József, köz- és váltó-ügyvéd, a „magyar polgári perrendtartás"-ból (megerősítés kelte és száma: 1899. márczius 26.: 21.712. m. r.).

Dr. Exner Kornél, m. kir. pénzügyministeriumi fogalmazó, a „magyar pénzügyi jog"-ból (megerősítés kelte és száma: 1899. junius 14.: 41.413. m. r.).

Dr. Dieballa Géza, orvos, a „vér-, vese- és anyagcsere-betegségek kór- és gyógytaná"-ból;

Dr. Tóth István, a II. számú szülészeti és nőgyógyászati klinika I. tanársegéde, a „szülészeti műtéttan és nőgyógyászati propaedeutiká"-ból; és

Dr. Vámossy Zoltán, a gyógyszertani intézet I. tanársegéde, a „pharmakologiai módszertan"-ból. (Mindhárom megerősítésének kelte és száma: 1899. junius 15.: 40.951. m. r.).

Személyi és dologi szükségletek; törvényhozási és kormányengedélyezések.

Tudomány-egyetemünknek a lefolyt tanévben is sokszorosan alkalma nyilt meggyőződni azon áldozatkészségről, melylyel a magas kormány, törvényhozás, egyesületek, testületek és magánosok az egyetemi oktatás érdekeit előmozdítani, azt megszilárdítani és fejleszteni vállvetve törekszenek. Kormány és törvényhozás átalányok, rendkívüli dotatiók és javadalmak engedélyezésével, az oktatás érdekeit szolgáló új állások rendszeresítésével, az egyetem tudományos hivatásának erkölcsi és anyagi támogatásával fáradoznak azon, hogy a tudomány-egyetemi oktatás sikeressége biztosíttassék, mig a tudomány-egyetem haladásáért lelkesülő egyesületek, testületek és magánosok főként alapítványok létesítésével s adományaikkal igyekeznek közvetve az egyetem tanító-személyzetét is, közvet-

lenül pedig különösen a tanuló ifjuságot tudományos tevékenységre serkenteni, s gondoskodni arról, hogy ezek részére a tudományos feladataik teljesítéséhez szükséges segédeszközök rendelkezésre álljanak.

Tudomány-egyetemünk személyi és dologi szükségleteiről a törvényhozás az 1899. költségvetési évre a következőkben gondoskodott.

I. Személyi kiadások.

1.	Fizetések, pótlékok, lakpénzek . . .	576.055 frt
2.	Ruhailletmények szolgáknak	3.030 „
3.	Tiszteletdíjak	9.050 „
4.	Napidíjak	15.182 „
5.	Ösztöndíjak	10.260 „
6.	Altisztek és szolgák segélyezésére .	1.200 „
	Összesen	614.777 frt.

Ezen javadalom szakok szerint részletezve, a következőképen oszlik meg:

Megnevezés	Illetmény frtokban
Hittani kar.	
9 nyilv. rendes tanár	42.300
1 nyilv. rendkívüli tanár	2.600
2 tanulmányi felügyelő	1.200
Jog- és államtudományi kar.	
20 nyilv. rendes tanár	93.700
6 nyilv. rendkívüli tanár	15.800
Orvostudományi kar.	
18 nyilv. rendes tanár	85.100
4 nyilv. rendkívüli tanár	12.000
5 adjunctus	8.000
39 tanársegéd	30.700
8 mütönövendék	3.200
26 gyakornok	10.400
2 szülésznő	1.000
Bölcsészettudományi kar.	
39 nyilv. rendes tanár	174.900
4 nyilvános rendkívüli tanár	17.800
4 adjunctus	6.400
14 tanársegéd	11.450

Megnevezés	Illetmény frtokban
Könyvtár.	
1 igazgató	3.630
2 őr	4.448
3 tiszt	4.350
2 kisegítő tiszt	1.600
Irodai, gazdászati és kezelési személyzet.	
1 tanácsjegyző	1.600
1 irodatiszt	1.220
2 irodasegédtiszt	1.900
1 gazdasági igazgató	2.000
1 klinikai gondnok	2.300
1 gazdasági ellenőr	2.100
1 quaestor	1.300
1 quaesturai ellenőr	1.635
1 füvészkerti intező	1.200
1 főgépész	1.200
Szolgaszemélyzet.	
5 gépész	2.078
9 laboráns	5.430
6 kapus	3.160
5 pedellus	2.400
1 kazánfütő	580
67 szolga	30.360
87 betegápoló, kórodai cseléd és éjjeli őr	41.140
Rokkantak, napszámosok és kisegítő szolgák díjazására	1.870
Napidíjak.	
Díjnokok az egyetemi karoknál, a könyvtárnál, quaesturai és gazdasági hivatalnál	2.532
Ösztöndíjak.	
2 ösztöndíj vegyészek számára 4 „ szigorló orvosok számára 24 „ joghallgatók, orvostanhallgatók és bölcsészethallgatók számára 3 ösztöndíj bölcsészethallgatók számára 4 „ horvát-szlavonországi hallgatók számára	10.260
Tiszteletdíjak és segélyek.	
Tiszteletdíjak	7.050
Jutalmak és segélyek	1.200
Középiskolai egészségtan-tanári s iskolaorvosi tanfolyam	800
Összesen	626.533
Levonva időközi megtakarítás címén 2%	11.756
Marad	614.777

II. Dologi kiadások.

Megnevezés	Költségelő-irányzat frtokban
1. Templomi szükségletek	1.200
2. Házbérek	9.750
3. Hivatali és irodai költségek	1.650
4. Utazási költségek	500
5. Házi (gazdasági) szükségletek	120.000
6. Elméleti és gyakorlati oktatás szükségletei, és pedig:	
Jogi kar.	
A jog- és államtudományi seminarium részére	2.000
Orvostudományi kar.	
Az I. sz. leiró- és tájboncztani intézet részére	1.200
A II. „ „ „ „ „ „	1.200
A fejlődéstani intézet számára	300
A szövettani intézet számára	800
Az élettani intézet számára	1.500
Az I. sz. kórboncztani intézet számára	1.000
A II. „ „ „ „	1.000
Az általános kór- és gyógytani tanszék számára	800
A gyógyszertani intézet számára	1.200
Az I. sz. belgyógyászati kóroda számára	500
A II. sz. sebészeti kóroda számára	650
A szülészeti polyklinika számára	1.600
A II. sz. szülészeti kóroda számára	1.600
A törvényszéki orvostani intézet számára	1.000
Orvostudományi kar.	
A közegészségtani intézet számára	900
Az élet- és kórvegytani intézet számára	800
A bőr- és bujakórtani tanszék számára	500
Az elmekórtani tanszék számára	500
A fogászati tanszék számára	600
Az ebdüh elleni gyógymód kisérleteire	4.500
A II. sz. sebészeti kóroda gyógy- és kötszer többletére	1.000
Kórodai szerek és kisebb szükségletek	12.000
Ruhaneműekre	9.000
Betegek élelmezésére	70.000
Gyógyszerekre, gyógyáruk és ásványvizekre	13.000
Mütő- és kötőszerekre	2.000
Fehérneműek mosásáért	4.000
Hullafuvarozás és temetkezési költség	3.000
Nyomtatványok és változó felszerelésekre	3.400
Bölcsészettudományi kar.	
A természettani intézet számára	2.600
Az I. sz. vegytani intézet számára	3.500

Megnevezés	Költségelő-irányzat frtokban
A II. sz. vegytani intézet számára	2.000
A füvészkertre	8.000
Az állattani intézet számára	1.000
Az ásványtani muzeum számára	900
Az embertani tanszék számára	700
A föld- és őslénytani tanszék számára	800
A régiség- és éremtár számára	300
A görög philologiai muzeum számára	150
A bölcsészetkari 5 seminarium számára	2.200
Az aesthetikai gyűjteménytár számára	700
A műtörténelmi „ „	300
A földrajzi intézet számára	800
Könyvtár.	
Az egyetemi könyvtár átalánya	14.500
Összesen	313.100
Személyi és dologi kiadások összege együttvéve	927.877

III. Bevételek.

Tudomány-egyetemünk költségvetése ezen kiadásokkal szemben *rendes bevételként* 425.188 frtnyi jövedelmet tüntet fel a következő részletezés szerint:

1. Tandíjjövedelem	128.750	frt
2. Magyar királyi egyetemi alap	264.938	„
3. Klinikai ápolási díjak	27.000	„
4. Könyvtári beiktatási díjak	4.500	„
Összesen	**425.188**	frt

Azon fontosabb intézkedések, melyekkel a vallás- és közoktatásügyi ministerium részben a fentebbiekben részletezett kiadások törvényhozási engedélyezéséről értesített, részben pedig saját hatáskörében költségvetésen kívül álló kiadásokat engedélyezett, a következők.

I. *Új költségvetési tételek* az 1898. évi költségvetéssel szemben az 1899. évre a következők:

a) A horvát nyelv és irodalom rendkívüli tanszékének 1.200 frt többköltséggel nyilv. rendessé való átalakítása. (1899. V. 20 : 36609. MR.)

b) Az I. sz. boncztani tanszék mellé 1.200 frt évi fizetés és 400 frt évi lakpénzzel egy új adjunctusi állás rendszeresítése. (1899. IV. 28 : 31623. MR.)

c) A föld- és őslénytani, valamint a földrajzi tanszékeknél a tanársegédi állásoknak, egyenkint 650 forint többkiadással, 1.200 frt évi fizetéssel és 400 frt évi lakpénzzel adjunctusi állásokká való átalakítása. (1899. IV. 28 : 31611. és 1899. IV. 27 : 29586. MR).

d) A tiszteletdíjaknak 2.000 frttal való felemelése, tekintettel a csillagászattan és az államszámviteltan előadásával megbízott szakférfiaknak adandó két, egyenkint 1.000 frtos tiszteletdíjra.

e) A dologi kiadásoknál a házbéreknek béremelés folytán 200 frttal, és a föld- és őslénytani tanszék átalányának 500 frtról 800 frtra való emelése (utóbbira nézve 1899. V. 30 : 31623. MR).

II. *Régibb és rendkívüli költségvetési tételek kapcsán kibocsátott fontosabb intézkedések* a következők:

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a két új szülészeti klinikán alkalmazott ápoló személyzet javadalmazására a törvényhozás által engedélyezett (1898-ban) 2.225 frtot kiutalványozza (1898. IX. 7 : 60213. MR).

Ministeri rendelet, melylyel az I. sz. sebészeti tanszék műtőintézete eszköztárának kiegészítésére — a törvényhozásilag engedélyezett — 500 frtnyi összeg kiutalványoztatik. (1898. X. 24 : 73267. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel az I. sz. vegytani intézet felszerelésére engedélyezett 11.589 frt maradékából 2.051 frt 93 krt

az intézet fűtési és villanyberendezési költségeinek fedezésére engedélyez, 1.809 frt 95 krt pedig a kéményberendezés átalakítására rendel fordítani. (1898. XI. 23 : 33972 MR).

Vallás- és közoktatásügy ministeri rendelet, melylyel a tudomány-egyetem tanácsa értesíttetik, hogy a II. sz. sebészeti kóroda új épülete részére megállapított 550.000 frtnyi javadalomból 415.402 frt 65 kr a telekrendezési és építési költségek fedezésére, 134.597 frt 35 kr pedig a belső berendezésre fog fordíttatni. (1898. XII. 20 : 46755. sz.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel az I. sz. szülészeti és nőgyógyászati kóroda tudományos felszerelésére engedélyezett 30.000 frtnak 14.597 frt 43 krnyi maradékát kiutalványozza. (1899. II. 24 : 12700. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a fogászati intézet felszerelésének pótlására engedélyezett 3.540 frtot kiutalványozza. (1899. V. 10 : 31010 MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a két új boncztani intézet tudományos felszerelésére szükséges 45.000 frt I. részlete fejében 15.000 frtot ulalványoz. (1899. V. 26 : 38637 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel értesít, hogy a törvényhozás a közegészségtani tanszék felszerelésére az 1899. évre is 2.000 forintnyi rendkívüli dotatiót engedélyezett. (1899. VI. 2 : 39493 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel értesít, hogy a bőr- és bujakórtani intézet felszerelésére az 1899. évi költségvetésben is 1.200 forint irányoztatott elő, az 1900. évi költségvetésben

pedig egy intézeti szolga-állomás rendszeresítéséről is fog gondoskodás történni. (1898. X. 25 : 66303. MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a művészettörténeti gyűjtemény taneszköz vásárlására 200 frtot utalványoz. (1899. IV. 16 : 24723 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel az I. sz. sebészeti klinika részére beszerzendő sterilizatorok költségeire 2.345 frtot utalványoz. (1899. II. 8 : 684 MR.)

III. *Rendkívüli kormányengedélyezések s ezzel kapcsolatos intézkedések* a következők:

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel az I. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinika mellett egy kisegítőszolga alkalmazását engedélyezi mindaddig, míg kapusi állás rendszeresíthető nem lesz. (1899. X. 31 : 73742 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel az egyetem 1898. évi nyomtatvány-túlkiadásának fedezésére 2.812 frt 38 krt engedélyez. (1899. II. 17 : 7.433 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a törvényszéki orvostani intézetben szükséges fertőtlenítő készülék költségeire 850 frtot engedélyez. (1899. III. 10 : 17.331 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a tudomány-egyetem 1898. évi dologi és házi (gazdasági) szükségletei túlköltségeinek fedezéseül 63.708 frtot utalványoz. (1899. III. 30 : 23.485 MR.)

Vallás- és közoktatásügyi ministeri rendelet, melylyel az egyetemi növénykert növényjelzőinek megujítására 1000 frt folyósíttatik (1899. IV. 15 : 22.923 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a II. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikahelyiségeiben felállítandó Rókk Szilárd-emlékszobor költségeire 753 frt 10 krt utalványoz (1899. III. 27 : 19.768 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel megengedi, hogy az általános kór- és gyógytani, s a Pasteur-intézet villamos világítással szereltessék fel, melynek költségeit 307 frt 40 krban állapítja meg. (1899. V. 12 : 33.421 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a gyermekgyógyászat tanításánál szükséges vetítések eszközlésére a villamosság bevezetését megengedi, s ezen czélra 400 frtot engedélyez. (1899. VII. 21 : 49.347 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a törvényszéki orvostani intézet tanszerátalánya pótlásául 500 forintot engedélyez, s kijelenti, hogy az intézeti átalánynak felemelése ügyét megfontolása tárgyává fogja tenni. (1899. V. 11 : 24.659 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a II. sz. belgyógyászati kóroda tudományos felszerelésének pótlásául 750 frtot utalványoz. (1899. V. 26 : 36.920 MR.)

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a Szilágyi Sándor-féle könyvtár megvételét megengedi, s vételárul 2.500 frtot engedélyez (1899. VIII. 1 : 47.572 MR.)

Alapitványok.

Az egyetemi oktatás sikerességének előmozdítását s a tanuló ifjuság tudományos tevékenységének

serkentését czélzó egyetemi magánalapítványok a lefolyt tanévben is gyarapodtak, s közöttük több nyerte meg a felügyeletet gyakorló vallás- és közoktatásügyi ministerium jóváhagyását. Ily alapítványok:

1. A *Hőgyes Endre-féle általános és kisérleti kór- és gyógytani pályadíj-alapítvány*, melyet Hőgyes Endre, orvoskari ny. r. tanár, ministeri tanácsos létesített 1897-ben. Czélja: orvostanhallgatók vagy szigorló orvosok által megoldandó pályakérdések jutalmazása. Tőkéje: 2000 frt. Kezelője: az orvostudományi kar. Alapítólevele jóváhagyásának kelte és száma: 1898. VIII. 31: 54099. MR.

2. A *„Budapesti orvoskari alapítvány"*, melynek alapját a 40-es évek elején dr. Stáhly Ignácz vetette meg 100 aranynyal. Ehhez Bene Ferencz 1845 nov. 26-án kelt végrendelete szerint 500 frttal, Havass Ignácz dr. pedig 1846-ban 20 aranynyal járult. Növekedett az alap a bekebelezett orvoskari kültagok 4 aranyas rendszeres adományaival. Régebben bekebelezett elszegényedett orvosok és özvegyek segélyezésére szolgált; új alapítólevele szerint czélja: magyar állampolgársággal bíró s hazai egyetemeken promoveált orvosdoktorok segélyezése. Jelenlegi állása: 16006 frt 95 kr. Kezelője: az orvostud. kar. Alapítólevele jóváhagyásának kelte és száma: 1898. XII. 10: 84786. MR.

3. *Andrássy Szerafina grófnő alapítványa*, melynek alapját Andrássy Szerafina grófnő 1872 márcz. 6-iki végrendeleti hagyománya képezi. Czélja: 150 frtos évi ösztöndíjaknak adományozása — az orvoskari tanártestület által — szegény, szorgalmas s jóviseletű budapesti kir. m. tud.-egyetemi orvostanhallgatók

részére, köteles ezenfelül az orvostud. kar gondoskodni gróf Andrássy Szerafina és néh. dr. Tóth János sirboltjainak fentartásáról. Az alapítvány tőkéje: 5740 frt. Kezelője: jelenleg a budapesti közp. állampénztár. Alapítólevele jóváhagyásának kelte és száma: 1899. I. 16: 1591. MR.

4. *Balogh Kálmán-féle millenáris alapítvány.* Magyarország ezredéves fennállásának ünneplése alkalmából létesítette az orvoskari tanártestület. Czélja: kebelbeli adjunctusok, tanársegédek vagy gyakornokok által megoldandó tudományos kérdések jutalmazása. Jelenlegi tőkeállása: 10.000 frt. Kezelője: az orvostud. kar. Alapítólevele megerősítésének kelte és száma: 1899. I. 31: 80061/98. MR.

5. *Dr. Jacobovics Fülöp és Mór-féle segélyalap,* melynek alapját dr. Jacobovics Miksa Mór gyakorlóorvos 1897. évi 3000 frtos végrendeleti hagyománya képezi. Czélja: az alapítvány kamata egyik polgári évben Magyarországban gyakorlatot üzött orvosdoktor szegény és tisztes özvegyének, vagy segélyre méltó árvájának segélydijúl, a másik polgári évben pedig szigorló orvosjelöltnek, mint szigorlati segély adományozandó az orvoskari tanártestület által. Az alapítókét és időközi jövedelmeit az orvostudományi kar még nem vette át. Alapítólevele jóváhagyásának kelte és száma: 1899. II. 26: 4925. MR.

6. *Woga Antal gyógyszerész alapítványa.* Alapját Woga Antal gyógyszerész 5000 frtos végrendeleti hagyománya képezi 1894-ből. Czélja: szegénysorsu és tisztes magaviseletü budapesti egyetemi gyógyszerészhallgatók segélyezése. Jelenlegi tőkeállás 5603 frt 11 kr. Kezelője: az orvostud. kar. Alapítólevele jóváhagyásának kelte és száma: 1899. III. 31: 21202 MR.

7. *Szőnyi Paulina-féle alapítvány*, melynek alapját Szőnyi Pál és neje sz. Wenninger Ludmilla 1875. évi julius hó 1-én kelt közös végrendelete, és Szőnyi Pálnak 1875. évi julius hó 31-én kelt végrendeleti kiegészítése képezi. Czélja: két ösztöndíjalap létesítése, melynek évi kamatai egy-egy a budapesti tudományegyetemi és műegyetemi oly hallgatónak jutalmazására fordítandók, ki azon évben az ásványtan köréhez tartozó tanulmányokban legtöbb szorgalmat fejt ki és legnagyobb sikert ért el. A végrendeletnek a tud. egyetemet illető része az 1899. III. 31: 84785/98. sz. ministeri rendelettel lépett életbe. Tőkéje: 6400 frt. Kezelője: a budapesti központi állampénztár.

8. *Dr. Kautz Gyula alapítványa*, melyet dr. Kautz Gyula egyetemi jogkari ny. r. tanár egyetemi rektorságának emlékéül 1874. jun. 25-én létesített. A 2000 frtnyi tőkéből álló alapítvány rendeltetése az 1897. október 17-én kelt alapítólevél szerint szorgalmas és előmenetel tekintetében jeles joghallgatók jutalmazása, megjegyeztetvén, hogy több jeles ifju versenyzése esetén előnyben a nemzetgazdaságtanból, a magyar közjogtanból vagy a politikából különös előmenetelt tanusított joghallgatók részesítendők. Az alapítólevél jóváhagyásának kelte és száma: 1899. VI. 9: 39819. MR.

Az összes egyetemi alapítványok száma a fentebbiekkel együtt hetvenkettőt teszen.

Adományok; egyletek vagyona.

Tudomány-egyetünk kebeléhez a mult tanévben is egyesektől, társulatoktól és hatóságoktól származó több kisebbb nagyobb adomány csatoltatott, melyek

között legelső helyen *Weisz Gyula* úr adománya említendő. Az adomány megtörténtéről a vallás- és közoktatásügyi miniszter úr 1898. X. 19: 71673. sz. rendeletével értesítette a tudomány-egyetemet, kijelentvén, hogy ezen adomány az elmekórtani tanszék keretében felállítandó *psychophysiologiai és psychopathologiai intézet* czéljaira szolgál. Majd, midőn az orvostudományi kar megtette jelentését a felállítandó intézet iránt, 1898. XII.: 87114. sz. rendeletével megküldte az adományozott 1000 frtot, s egyuttal megengedte, hogy az új intézet a budai elmebeteg megfigyelő osztály helyiségeiben helyeztessék el, és fentartási költségei egyelőre az elmekórtani tanszék átalányából fedeztessenek.

Az egyetemünkhöz kapcsolt egyéb adományok többnyire egyetemünk jótékony-egyesületeinek czéljait szolgálják, első sorban a *Mensa-Academicáét*, melynek javára a törvényhozás a lefolyt tanévben is kiutalványozta a szokásos évi 2000 frtnyi, az *Egyetemi Kör* részére pedig az 1500 frtnyi lakbérsegélyt. A lefolyt tanévben vétetett fel az Osztrák-Magyar bank által még az 1897/8. tanévben adott 10000 korona, mely „*Az Osztrák-Magyar bank Ferencz József császár és király jubiláris alapítványa*“ czímén az adományozó bank kívánsága szerint az *Egyetemek Kórházegylete* tőkéjéhez csatoltatott, s kamataiban annak alapszabályszerű czéljaira fog fordíttatni. Gyarapodott a lefolyt tanévben a *Joghallgatok Segítő-Egyesületének* vagyona is, a *Mannheimer*-féle hagyatékkal, mely 500 frtot tesz ki. A lefolyt tanévben vétetett fel a *br. Wodianer Albert* által végrendeletileg hagyományozott 5000 frtnyi tőke is, mely a végrendelet értelmében a *Mensa-Academica*-egyesület vagyonához csatol-

tatott. *A Mensa-Academica* javára ezen kívül a lefolyt tanévben a következő adományok érkeztek:

Krassómegye	44	frt	90 kr.
Hoffer Sz.	16	„	— „
Brassómegye	100	„	— „
Lugos város	50	„	— „
Lovrin	15	„	— „
Torontálmegye	150	„	— „
Szabadka	150	„	— „
Szebenmegye	49	„	90 „
Dr. Mihalkovits Géza rector magnificus	100	„	— „
Székely-Udvarhely	26	„	69 „
Bellatinczi takarékpénztár	20	„	— „
Fiume	20	„	— „
Gressler Ernő	10	„	— „
Luczenbacher Pál	5	„	— „
Dr. Atlas Gyula	5	„	— „
Mihályi Victor	10	„	— „
B. Vay Elemér	10	„	— „
Dr. Demkó György	5	„	— „
Versecz város tanácsa	50	„	— „
Polonyi Géza országos képviselő	5	„	— „
Meskó László	2	„	— „
Vácz város	25	„	— „
Udvarhelymegye	2	„	03 „
Schreiber Vilmos	5	„	61 „
Czibúr Imre	2	„	— „
Popper István	10	„	— „
Hegedüs Sándor dr., országos képviselő	10	„	— „
Tichtl János	5	„	— „
Gróf Festetich Pál	50	„	— „
Kis-Kun Félegyháza város	25	„	— „
Dr. Müller Kálmán egyetemi tanár	10	„	— „
Noseda Tivadar egyetemi könyvárus	50	„	— „
Gaul Károly	3	„	— „
Dr. Stern Samu	10	„	— „
Szolnokmegye	20	„	— „
Breznóbánya	5	„	— „

Békésmegye	5	frt	— kr.
Déli vaspályatársaság igazgatósága	5	„	— „
Mustein Henrik mérnök	5	„	— „
Gyűjtés folytán	17	„	30 „
Perjatl Márk és családja	5	„	— „
Szeged városának Tanácsa	100	„	— „
Dr. Donáth Gyula	10	„	— „
Dobsinai polgármesteri hivatal	7	„	— „
Jankovich Lajos gróf dr. főispán	5	„	— „
Czigler Győző műegyetemi tanár	5	„	— „
Dr. Bokor József m. tanár	19	„	— „
Nagyrőczei polgármesteri hivatal	2	„	— „
Bártfa város Tanácsa	2	„	— „
Zólyom város	2	„	— „
Kemenes F. prépost	100	„	— „
Vári Szabó István polgármester gyűjtése	46	„	80 „
Dr. Szontágh Félix orvos	10	„	— „
Mád város	10	„	— „
Nagy-Károly város	7	„	95 „
Dr. Bene Sándor főorvos	7	„	50 „
Róth Endre ügyvéd	7	„	— „
Bodrogi Lajos tanár	5	„	50 „
Gróf Jankovich Tivadar	5	„	— „
Burchard-Bélaváry Konrád	5	„	— „
Körmöczbányai tanári kar	5	„	— „
Tolvay Ágost ügyvéd	2	„	— „
Dr. Batizfalvy Sámuel	100	„	— „
Békésmegye	100	„	— „
Dr. Török Aurél nyilvános rendes tanár	20	„	— „
Speidl Bódog M. Á. V. felügyelő gyűjtése	12	„	— „
Zenta város	10	„	— „
Hódmezővásárhelyi népbank	5	„	— „
Nagybánya város takarékpénztára	5	„	— „
Eger város közpénztára	5	„	— „
Hajdú-Böszörmény polgármestere	2	„	49 „
M. Á V. szászrégeni nyomjelzősége	15	„	— „
Sopronmegye	100	„	— „
Báró Prónai Dezső	100	„	— „

Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár .	100	frt	— kr.
Háromszék vármegye Benkő Sándor 1898/99. II. félévi étkezési díja czimén	75	„	— „
Pesti hazai első takarékpénztár	50	„	— „
Magyar Országos központi takarékpénztár . .	50	„	— „
Pécsi ügyvédi kamara (Szakváry E. pénztáros)	25	„	— „
Keszthely város	25	„	— „
Hódmezővásárhelyi takarékpénztár	20	„	— „
Komáromi takarékpénztár	20	„	— „
Fogarassy Vazul főszolgabiró, Szakul	18	„	— „
Beszterczebánya szabad királyi város	10	„	— „
Sárkány József (Kis-Kőrös)	10	„	— „
Dr. Király János, tanár	10	„	— „
Kishartai takarékpénztár	10	„	— „
Magyar kir. postatakarékpénztár, Lévai M. .	10	„	— „
Vácz város adópénztár	6	„	30 „
Maros-Vásárhely házi pénztára	5	„	45 „
Fuchs Ignácz (Rákos-Keresztúr)	5	„	— „
Kézdi-Vásárhely városa	5	„	— „
Udvarhely vármegye alispáni hivatala	3	„	— „
Kis-Küküllő vármegye	100	„	— „
Gróf Pálffy József	100	„	— „
Zorkóczy Samu, pozsonyi lyceum igazgató . .	50	„	17 „
Osztrák-magyar bank	25	„	— „
Hódmezővásárhely város	25	„	— „
Pester Lloyd kiadóhivatala	20	„	— „
Bács-Bodroghmegye házi pénztára	100	„	— „
Kilényi Kálmán étkezési díja Arad részéről .	75	„	— „
Az egri ügyvédi kamara	10	„	— „
Sátoralja-Újhely város	10	„	— „
Pósta József, főispán, Szepsi-Szent-György . .	6	„	50 „
Nagy-Kőrös város	5	„	— „
A lőcsei kir. főgymnásium tanári kara . . .	3	„	— „
Ungmegye 1899. évi járuléka	150	„	— „
Zala-Egerszeg város	50	„	— „
Gróf Apponyi Sándor	25	„	— „
Pécs város az 1899. évre	25	„	— „
Vácz városa	25	„	— „

A Pesti Hirlap szerkesztősége	15	frt	— kr.
Oraviczai szolgabiróság	2	„	— „
Papp Sándor 1898. és 1899. évre	2	„	— „
Besztercze-Naszód vármegye	1	„	80 „
Dr. Münnich Aurél képviselő	1	„	— „
Első Magyar Általános Biztósító társaság	100	„	— „
Pozsony város f. é. járuléka	150	„	— „
Zala vármegye	125	„	59 „
Kis-Kún-Dorosma	100	„	— „
Krassó-Szörénymegye	50	„	— „
Hontmegye	5	„	89 „
Kutrucz Rezső	1	„	— „
A műegyetem tanárainak adománya	315	„	— „
Dr. Rónay Károly adománya	20	„	— „
Fehértemplom	5	„	— „
Rácz K. ügyvéd	3	„	— „
A kalocsai ifjak újabb adománya	100	„	— „

Fogadják a nemes keblü adakozók e helyütt is tudományegyetemeink őszinte hálaját!

Egyetemi egyesületünk *vagyonállása* 1898/9. tanév végén a következő:

	Tőkeálladék érték-papirokban névértékben	Takarék-pénztárban elhelyezett tőkében	
		frt	kr
Egyetemi Kör	1.000	84	26
Joghallgatók Segítő-egylete	58.200	4.414	97
Orvostanhallgatók Segítő-egylete	36.400	4.613	21
Bölcsészethallgatók Segítő-egylete	9.900	5.601	07
Gyógyszerészettanhallg. Segítő-egylete	31.500	1.179	54
Egyetemek kórház-egylete	45.400	14.284	32
	10.150	1.504	27
Mensa-Academica	51.070	20.836	99
	20.200	2.583	35
Általános Egyetemi Segély-egylet	.	5.586	43

Jutalmak és segélyek.

a) Jutalmak és hasonlók.

Az egyetem tanító-személyzeténél az oktatás érdekei iránti lelkesedés a lefolyt tanévben sem hiányzott; az ez irányban kifejtett buzgóságukért legőszintébb elismeréssel adózom. Fáradozásaik méltán megérdemlett gyümölcsét képezik azok a jutalomdíjak, a melyekben egyetemünk tanító-személyzetének tagjai a lefolyt tanévben részesültek.

Gondoskodás történt egyetemi magántanáraink jutalmazásáról is, a mennyiben részint a törvényhozás által engedélyezett összeg keretében, részint pedig az egyetemi reservált alapból részükre összesen 6000 frt összegű jutalomdíj utalványoztatott. (1899. julius 20.: 52.737. m. r.).

A szokásos jutalomdíjakban részesíttettek az egyetem tisztviselői is, kik részben a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumtól, részben pedig az egyetemi rendelkezési alapból nyerték remuneratióikat.

Ezenkívül a quaesturai díjnok részére a folyó tanévre is kiutalványoztatott illetmény kiegészítésül az évenkint folyósíttatni szokott 352 frt 50 krnyi összeg az egyetemi reservált alapból.

b) Ösztöndíjak.

A tudományos képzettség szélesbítésének és mélyítésének általános czélja mellett a tanári succrescentia biztosításának is egyik legtöbb sikert igérő módja a törekvőbb szakerőknek a külföld tudományával és tudományos törekvéseivel közvetlenül való megismertetése. Közoktatásügyi kormányunk ennélfogva a lefolyt tanévben is több *útazási ösztöndíjat* folyósított

egyetemünk érdemesebb folyamodói részére, kik között az utazási ösztöndíjakul engedélyezett összesen 8.800 frt következőképen oszlott meg:

Dr. VIDA SÁNDOR, középiskolai tanárjelöltnek philosophiai és művészettörténeti tanulmányainak folytatása és kibővítése czéljából 1000 frtnyi utazási ösztöndíj engedélyeztetett.

Dr. KROMPECHER ÖDÖN, a II. sz. kórboncztani intézet tanársegéde szintén 1000 frtnyi utazási ösztöndíjban részesült.

Dr. ACSAY ANTAL, egyetemi magántanár részére 500 frtnyi;

Dr. MESSER ARTUR és

Dr. ALMÁSSY ANTAL részére egyenkint 500 frtnyi utazási ösztöndíj engedélyeztetett. (Az elősoroltakra nézve l. 1898. szeptember 20.: 52.182. m. r.).

Dr. MELICH KÁROLY, muzeumi segéd oroszországi nyelvészeti tanulmányi útjára 500 frtnyi utazási ösztöndíjjal láttatott el. (1898. november 26.: 62.945. m. r.).

Dr. VÁRI REZSŐ, egyetemi magántanár Görögországban teendő philologiai tanulmányútjára 800 frtnyi ösztöndíjat nyert. (1898. november 16.: 12.560 m. r.).

Dr. RIGLER GUSZTÁV, közegészségtani intézeti tanársegéd s egyetemi magántanár közegészségtani tanulmányai kibővíthetése czéljából 1.200 frtnyi utazási ösztöndíjban részesíttetett. (1898. deczember 17.: 34.736. m. r.).

Dr. VÁNGEL JENŐ, az állattan helyettes egyetemi tanára, s adjunktus részére 300 frtnyi külföldi utazási ösztöndíj folyósíttatott. (1899. február 3.: 5.803. m. r.).

Dr. PREISICH KORNÉL, Stefánia-gyermekkórházi segédorvosa részére és

Dr. SCHWARZ HUGÓ, budapesti tudomány-egyetemi

II. sz. szülészeti és nőgyógyászati klinikai gyakornok részére egyenkint 1000 frtnyi.

Dr. Cserép József, egyetemi magántanár részére 500 frtnyi utazási ösztöndíj utalványoztatott. (1899. julius 29.: 57.049. m. r.).

Végül a tudomány-egyetem saját rendelkezése alatt álló *Bene*-féle utaztató alapítványának kamatai terhére adományoztatni szokott 1000 frtnyi utazási ösztöndíjat a folyó tanévre is dr. *Donogány Zakariás* nyerte.

Az egyetemi hallgatóknak juttatott ösztöndíjak összege 67.598 frt 52 krt tett ki, mely az egyes karok között következőképen oszlott meg:

Kar	Ösztöndíjasok száma	Ösztöndíjak értéke frt	kr
A hittudományi karban	8	1850	—
A jog- és államtudományi karban . .	139	29000	—
Az orvostudományi karban	90	19080	—
A bölcsészettudományi karban	76	17668	52
Együtt .	313	67598	52

Ezen összegben a törvényhozás által engedélyezett 10.260 forint, valamint az egyetemi alapítványok ösztöndíjakra felhasználtatni szokott kamatai is benne foglaltatnak. Hozzájárulnak ehhez az egyetemi gyakornokok és demonstratorok által élvezett jutalomdíjak, melyek összesen 17.200 frtot tesznek.

Az ösztöndíjakhoz sorolhatók azon jutalomdíjak is, melyek az egyetem tanácsa által a május 13-án tartatni szokott egyetemi ünnepélyen mint *kitüzött pályakérdések pályadíjai* vagy mint *szorgalmi díjak*

szoktak kiadatni. Ily czímen a folyó tanévben utalványoztatott:

Megnevezés	Kiosztott díj a				
	Hittud. karban	Jog- és államtud. karban	Orvostud. karban	Bölcsészettud. karban	Összesen
	forintokban				
A Pasquich-alapból	140	420	140	280	980
A Fogarassy-alapból	100	.	.	.	100
A Szabó-féle-alapból	50	.	.	.	50
A beiktatási díjalapból	100	200	.	.	300
A Schopper-alapból	.	40	.	.	40
A Bita-féle alapból	.	.	50	.	50
A Schwartner-alapból	.	360	.	.	360
A Senger-alapból	.	260	260	.	520
A jogkari ösztöndíjalapból	.	400	.	.	400
A Kautz-alapból	.	80	.	.	80
Az Arányi-alapból	.	.	360	.	360
A Högyes-alapból	.	.	70	.	70
A Jendrassik-alapból	.	.	100	.	100
A Rupp-alapból	.	.	100	.	100
Névtelen adományából	.	.	30	.	30
Fővárosi és Arenstein-alapból	.	.	.	100	100
Margó-alapból	.	.	.	100	100
Összesen	390	1760	1110	480	3740

c) Segélyek.

A segélyek rovatában megemlíthető, hogy a m. kir. vallás- és közoktatásügyi ministerium ez évre is kiutalványozta az egyetemi *alkalmazottak segélyezésére* szolgáló, törvényhozásilag engedélyezett 1200 frtnyi összeget, (1899. II. 24: 90.195 ex 98 m. r.), mely az egyetemi tanács 1899. évi julius 1-én tartott rendes ülésében elosztás alá is került. Kiutalványozta továbbá az egyetemi szolgák részére ezen esztendőre is a szokásos 10%-os *drágasági segélyt* (99. V. 13: 30.205

m. r.), s segélyben részesített több egyetemi hallgatót is. Segélyként nyert továbbá gróf Vay Lajos, a tudományegyetem vivómestere az 1898. évre és az 1899. évre egyenkint 500 frtot (1889. I. 29: 78.525/98 és 1899. VII. 21. 52.283. m. r.).

A segélyekhez számítandók a tandíjelengedések is, melyeket a lefolyt tanévre nézve a következő táblázat tüntet fel:

Sorszám	Az egyes karok és félévek megjelölése	Egész mentességet nyert hallgatók száma	Az egész mentesek után elengedett tandíj összege	Fél tandíjmentességet nyert hallgatók száma	A félmentesek után elengedett tandíj összege	Az elengedett összes tandíj
1	Hittani karnál I. félévben .	.	.	.	.	.
	„ „ II. „ .	1	30	.	.	30
2	Jogi karnál I. félévben . .	167	5010	50	825	5835
	„ „ II. „ . .	152	4560	50	750	5310
3	Orvosi karnál I. félévben .	16	480	42	630	1110
	„ II. „ .	17	560	40	600	1110
4	Bölcsészeti karnál I. félévben	76	2280	193	2895	5175
	„ „ II. „	110	3300	179	2685	5985
5	I. éves gyógysz. I. félévben	4	120	7	105	225
	I. „ „ II. „	4	120	2	30	150
6	II. „ „ I. „	.	.	4	60	60
	II. „ „ II. „	.	.	6	90	90
	Együtt	547	16410	578	8670	25080

Tandíj az 1898/99. tanév I. felében befolyt 144.290 frt,
„ „ „ „ II. „ „ 129.010 „
összesen 273.300 frt.

Ezen tandíj után az állam javára eső 5% tesz: 13.665 frtot.

Végül az egyetemi tanács a rendelkezése alatt álló pénztárból az egyetemi *segélyegyesületek* részére a következő összegeket folyósította (2166. rect. sz.)

A hittanhallgatók egyh. iskolájának . .	100 frt.
Az Orvostanhallgatók Segítő-egyletének	150 „
A Bölcsészethallgatók Segítő-egyletének .	150 „
A Mensa Academicának	100 „
Az Általános Egyetemi Segély-egyletnek .	100 „
Az Egyetemi Athletikai Clubnak	100 „
összesen	700 frt.

Hallgatóság száma; szigorlatok, vizsgálatok, felavatások, távozási és végbizonyitványok.

I. Tudományegyetemünk *hallgatóságának létszámát* az elmult tanévben a következő táblázatok tüntetik fel:

I. félév.

Tanszak	A hallgatók száma		Vallásukra nézve								Születésükre nézve				
	Rendes	Rendkívüli	Róm. kath.	Gör. kath.	Görög keleti	Ágost. hitv.	Helv. hitv.	Unitárius	Anglikán	Izraelita	Magyarorsz.	Horvát-szlavonországi	Ausztriai	Más államokból	Összesen
Hittudom. kar	90	1	68	23	—	—	—	—	—	—	86	5	—	—	91
Jogtudom. „	3449	294	1641	89	143	319	447	15	—	1089	3711	15	14	3	3743
Orvostud. „	628	9	185	9	31	59	49	—	—	304	625	1	9	2	637
Bölcsészeti „	706	75	392	19	17	101	106	—	—	146	770	3	7	1	781
Összesen .	4873	379	2286	140	191	479	602	15	—	1539	5192	24	30	6	5252
Gyógyszer. hallgatók I.	—	67	30	1	3	10	9	—	—	14	67	—	—	—	67
Gyógyszer. hallgatók II.	—	63	30	1	1	7	8	—	—	16	61	1	1	—	63
											Mindössze				5382

A kimutatott rendes hallgatók között beiktatva lett: hittanhallgató 28, joghallgató 1274, orvostanhallgató 143, bölcsészetkari hallgató 278; együtt 1723.

II. félév

Tanszak	A hallgatók száma		Vallásukra nézve								Születésükre nézve				
	Rendes	Rendkívüli	Róm. kath.	Gör. kath.	Görög keleti	Ágost. hitv.	Helv. hitv.	Unitárius	Anglikán	Izraelita	Magyarorsz.	Horvát-szlavonországi	Ausztriai	Más államokból	Összesen
Hittudom. kar	88	1	66	23	—	—	—	—	—	—	84	5	—	—	89
Jogtudom. „	3038	236	1384	68	124	252	395	15	—	1036	3255	5	12	2	3274
Orvostud. „	615	7	181	9	31	52	50	—	—	296	617	2	3	—	622
Bölcsészeti „	675	62	370	17	18	100	95	—	—	137	729	2	5	1	737
Összesen .	4416	306	2001	117	173	404	540	15	—	1469	4685	14	20	3	4722
Gyógyszer. ∫ I.	—	63	25	1	3	10	10	—	—	14	62	—	1	—	63
hallgatók ∫ II.	—	56	27	1	1	5	7	—	—	15	54	1	1	—	56
											Mindössze .				4841

A kimutatott rendes hallgatók között beiktatva lett: hittanhallgató —, joghallgató 221 orvostanhallgató 11, bölcsészetkari hallgató 44; összesen : 276.

II. A tudomány-egyetemünkön tartott *szigorlatok és vizsgálatok* számára nézve a következő táblázatok adnak felvilágosítást:

1. A hittudományi karban:

Doctori szigorlat	52
Rendes vizsgálat	405

2. A jog- és államtudományi karban:

Canonjogi szigorlat	18
Jogtudományi szigorlat	986
Államtudományi szigorlat	242
Pótszigorlat	575
Az I. alapvizsgálat száma volt	1584
A II. alapvizsgálat „ „	1353
Jogtudományi államvizsgálat	39
Államtudományi államvizsgálat	120
Pót-jogtudományi „	21
Pót-államtudományi „	32

3. Az orvostudományi karban:

Elővizsgálatra jelentkezett (összesen) . . . 369
Előszigorlatra „ 241
I., II. és III. orvosgyakorlati szigorlat volt . 682
Gyógyszerészi volt 151
Pótszigorlat és pótvizsgálat 297

4. A bölcsészettudományi karban:

Elfogadott bölcsészetdoctori szigorlat . . . 31
Befejezett gyógyszerészeti elővizsgálat . . 37
A nyelvtudomány-történelmi és mennyiségtan-természettudományi tárgyakra vonatkozó vizsgálatok között volt:
Alapvizsgálat 194
Szakvizsgálat 106
Bölcsészettani (paedagogiai) vizsgálat . . . 67

Az 1898/99. tanévben tartott tanári vizsgálatok kimutatása.

Melyik félév	Bölcsészettani vizsgálatok				Történelmi vizsgálatok				Mennyiségtan-természettud. vizsgálatok				Nyelvészeti és irodalmi vizsgálatok			
	Jelentkezett	Elfogadtatott	Felfüggesztetett	Visszautasítatott	Jelentkezett	Elfogadtatott	Felfüggesztetett	Visszautasíttatott	Jelentkezett	Elfogadtatott	Felfüggesztetett	Visszautasíttott	Jelentkezett	Elfogadtatott	Felfüggesztetett	Visszautasíttatott
I. félév	18	12	—	6	12	8	—	4	29	22	—	7	51	37	1	13
II. félév	49	44	1	4	40	30	1	9	46	36	—	10	122	101	—	21

Továbbá kereskedelmi alap- és szakvizsgálat volt . 34.
Kereskedelmi kiegészítő vizsgálat . . . . . 12.
Harmadik tárgyból való „ . . . . . 7.
Franczia nyelvtanítói „ . . . . . 3.

Kiadatott 53 középiskolai tanári oklevél; 16 felső-kereskedelmi iskolákra képesítő bizonyítvány; 11 felső-keresk. isk. kiegészítő vizsgálatról szóló bizonyítvány; 6 kiegészítő bizonyítvány a tanári oklevélhez; 3 franczia nyelvtanító bizonyítvány.

III. A *felavatások* száma a következő volt:

Hittud. doktorrá avattatott	2
Canonjogdoktorrá „	4
Jogtudományi doktorrá avattatott	225
Államtudományi doktorrá „	65
Egyetemes orvosdoktorrá „	163
Bölcsészetdoktorrá „	6
Gyógyszerészdoktorrá „	29
összesen	494

Ezenkívül kiadatott összesen *gyógyszerészmesteri* oklevél: 61

IV. *Távozási és végbizonyítvány* kiadatott összesen 104 és pedig:

Végbizonyítványt nyert:

Hittanhallgató	I.	—	II.	16
Joghallgató	I.	174	II.	364
Orvostanhallgató	I.	34	II.	128
Bölcsészethallgató	I.	6	II.	40

Távozási bizonyítványt nyert:

Hitanhallgató	I.	—	II.	—
Joghallgató	I.	127	II.	117
Orvostanhallgató	I.	14	II.	5
Bölcsészethallgató	I.	8	II.	8

Egyetemi könyvtár.

Könyvtárunk állapotát a következő adatok tüntetik fel:

Gyarapodott az egyetemi könyvtár néh. Szilágyi Sándornak az újabbkori magyar történelem és irodalom-

történet szempontjából is kiváló becsű könyvtárával és levéltárával, melyet a magas kormány a tudományegyetem könyvtára számára megvenni méltóztatott.

A hálaérzés kifejezésével adózom e helyütt az 1898. aug. 2-án elhalt Télfy Iván, egyetemi tanár emlékének is, ki kritikai figyelemmel, gonddal egybegyűjtött és nagyobbrészint görög classicai 606 műből és 952 kötetből álló, irodalmilag kiváló becsű könyvtárát egyetemünk könyvtárának hagyományozta. Ez könyvtárunk állományába már be is iktattatván, itt egy hosszú élet fáradalmainak szép emlékjeléül szolgál a mellett, hogy könyvtárunk úgy külső, mint belső becsét nagy mérvben emeli.

A könyvtár 1898. évi forgalmáról és további gyarapodásáról a következő adatok szolgálnak tájékoztatásul:

A könyvtár további gyarapodása legnagyobbrészt a rendes évi dotatióból és az orvosi kar által beszolgáltatott beiktatási díjból került ki, de ezenkívül adományozás útján is jutott a könyvtár hatóságoktól, intézetektől és magánosoktól munkák birtokába, nevezetesen: a magyar kir., a horvát országos, a cs. és kir. közös és az osztrák cs. kir. kormányoktól, az amerikai Egyesült-Államok kormányától, az angol, belga, canadai, franczia, indiai, olasz és orosz kormányoktól, a magyar országgyülés mindkét házától, a budapesti orosz főconsuli hivataltól, Bács-Bodrogh, Csongrád, Sáros, Torda-Aranyos és Varasdmegye alispáni hivatalától, Budapest székesfőváros, Temesvár és Zágráb város tanácsától, a fő- és székvárosi m. kir. államrendőrségtől, az „Országos Törvénytár" szerkesztőségétől, a m. kir. központi statisztikai hivataltól, Budapest székesfőváros statisztikai hivatalától, a zágrábi orsz. statisztikai

hivataltól, az aradi, budapesti és szegedi kereskedelmi és iparkamaráktól, a m. kir. földtani intézettől, kir. magy. természettudományi társulattól, a m. kir. technologiai iparmuzeumtól, a brünni morva iparmuzeumtól, a meteorologiai és földdelejességi m. kir. központi intézettől, a norvégiai meteorologiai intézettől, az ó-gyallai astrophysikai és meteorologiai observatoriumtól, „Smithsonian institution"-tól, calcuttai növénytani intézettől, orsz. állatvédő egyesülettől, országos m. gazdasági egyesülettől, budapesti kir. orvosegyesülettől, magdeburgi „Medizinische Gesellschaft"-tól, a magyarországi Kárpát-egyesülettől, erdélyrészi Kárpátegyesülettől, a m. tud. akadémiától, a zágrábi délszláv akadémiától, a bécsi csász. tud. akadémiától, a brüsszeli akadémiától, a magyar történelmi társulattól, magyar heraldikai és genealogiai társaságtól, alsófehérmegyei történelmi és régészeti társulattól, magyar jogászegylettől, az eperjesi Széchenyi-körtől, kecskeméti Katona József-körtől, nagyváradi Szigligeti-társaságtól, pápai Jókai-körtől, izr. irodalmi társulattól, a „Hazánk" és a „Pesti Napló" szerkesztőségétől, a kolozsvári egyetemi könyvtártól, budai könyvtár-egyesülettől, frankfurti Rothschild-könyvtártól, groningeni egyetemi könyvtártól, lembergi gr. Ossolinski-könyvtártól, „Biblioteca Braidense"-től, firenzei nemzeti könyvtártól, a kalocsai és székesfehérvári róm. kath. egyházmegyéktől, a magyar kegyes tanítórendtől, a zirczi cziszterczita-rendtől, országos rabbiképző-intézettől, az eperjesi tiszakerületi evang. collegiumtól, fiumei tengerészeti akadémiától, a budapesti és kolozsvári egyetemektől, az egri érseki joglyceumtól; továbbá a következő külföldi egyetemektől és főiskoláktól, Athen, Baltimore, Basel, Bécs, Berlin, Bern, Bonn, Breslau,

Christiania, Dublin, Edinburgh, Freiburg, Giessen, Göttingen, Greifswald, Grenoble, Halle-Wittenberg, Innsbruck, Jurjev (Dorpat), Kiel, Koppenhága, Königsberg, Lausanne, Lyon, Marburg, München, Odessa, Páris, Prága, Princeton, Stockholm, Strassburg, Szent-Pétervár, Tokio, Toscana, Turin, Tübingen, Upsala és Utrecht. A nyomdák közül: a m. kir. államnyomdától, az egyetemi nyomdától, a debreczeni és kecskeméti nyomdáktól. A magánosok közül: Acsay Antal, dr. Ballagi Aladár, Barcsa János (H.-Nánás), Barna Ignácz, Bashforth Francis (London), dr. Bassermann Alfréd (Heidelberg), Beke Antal (Gyulafehérvár), dr. Békefi Remig, Berkeszi István (Temesvár), Borovszky Samu, Bubics Zsigmond (Kassa), Càmpori Mathieu (Modena), Charles C. Coe (Whinsbridge), dr. Dézsi Lajos, Doby Antal (Homonna), dr. Dömötör Miksa (Szabadka), Faber-féle könyvnyomda és könyvkiadó hivatal (Magdeburg), Fenyvessy Ferencz (Veszprém), Ferenczi Gyula (Debreczen), Fraknói Vilmos, Galgóczy János, dr. Hegedüs István, Héjas Pál (Csurgó), Hennig Alajos, Hubert Emil, Janda József, Jedlicska Pál (Felső-Diós), Kálmán Dezső (Kölesd), Kerntler Ferencz, Kondor Aladár, dr. Kőrösi József, Kudora Károly, Löw Immánuel (Szeged), Mancini Diocleziano (Terni, Olaszország), dr. Márki Sándor (Kolozsvár), dr. Navratil Ákos, Pertl András, Poszvék Sándor (Sopron), ifj. Reiszig Ede, Ruzitska Gyula (Kolozsvár), Schweiger Mór, Szabó Antal, dr. Szádeczky Lajos (Kolozsvár), dr. Szilágyi Sándor, Szürmay Sándor, dr. Télfy Iván, dr. Thallóczy Lajos (Bécs), dr. Than Károly, dr. Thúry József (Kis-Kún-Halas), Tomka S., Tóth Mike (Kalocsa), Venetiáner L., ifj. Wajdits J. (Nagy-Kanizsa), dr. Walter Gyula.

A könyvtár állománya az 1898. évben 2.678 művel, mely 4.041 kötetet képez, és 2.043 darab aprónyomtatvánnyal gyarapodott, ezt hozzáadva a mult évi állományhoz, az 1898. deczember 31-iki könyvtárállomány 224.699 kötet műből, 40.186 aprónyomtatványból, ezenfelül 1.607 darab és 441 kötet kéziratból áll.

A használati forgalmat az I. és II. táblázatban foglalt adatok tüntetik fel. e táblázatokban azonban az egyetemi tanárok és kutatók számára fentartott dolgozóteremben és a folyóirati szobában történt használati forgalom, a mi pedig évről-évre progressziv módon nagyobbodva, igen jelentékeny, itt nincsen felvéve. A lefolyt évben gondoskodás történt, miszerint az előbb említett használati forgalom feltüntetéséről is egy-egy külön napló vezettessék.

A külföldi könyvtárakkal és tudományos intézetekkel az 1898. évben előfordult érintkezésünket a következő jegyzék tünteti fel:

az admonti alapítványi könyvtár,
a bécsi cs. és kir. udvari könyvtár,
a bécsi cs. kir. egyetemi könyvtár,
a bécsi k. u. k. gemeinsames Finanz-Archiv,
a bécsi k. u. k. Kriegs-Archiv,
a bonni egyetemi könyvtár,
a boroszlói városi könyvtár,
a brünni iparmuzeum,
a czernowitzi cs. kir. egyetemi könyvtár,
a drezdai kir. könyvtár,
a göttingeni egyetemi könyvtár,
a gráczi egyetemi könyvtár,
a groningeni egyetemi könyvtár,
az innsbrucki cs. kir. egyetemi könyvtár,
a krakói cs. k. Jagelló-egyetemi könyvtár,
a lembergi cs. k. egyetemi könyvtár,

a lembergi gróf Ossolinski-könyvtár,
a müncheni egyetemi könyvtár,
a müncheni K. B. Hof- und Staats-Bibliothek,
a müncheni Luitpold-Kreisrealschule,
a poppelsdorfi gazdasági Akadémia,
a prágai cs. k. egyetemi könyvtár,
a római Bibliotheca Apostolica Vaticana,
a stuttgarti kir. könyvtár,
a szt.-pétervári császári könyvtár,
az utrechti egyetemi könyvtár.

I. Táblázat.

Az egyetemi könyvtár olvasótermét az 1898. évben látogatókról foglalkozási ág szerinti kimutatása.

	Január	Február	Március	Április	Május	Junius	Szeptember	Október	November	Deczember	Összesen
Jog- és államtudományi hallgató	52	50	39	22	19	9	442	342	162	63	1200
Orvostanhallgató	18	10	16	4	2	—	80	63	33	12	238
Bölcsészettanhallgató	15	18	7	6	4	4	233	111	34	18	450
Gyógyszerészettanhallgató	1	2	5	1	—	—	4	3	1	—	17
Hittanhallgató	—	2	—	—	—	—	9	51	1	—	63
Műegyetemi hallgató	22	8	10	4	2	3	78	9	32	10	178
Közép- és szakisk. tanuló	2	1	3	5	1	—	5	2	—	2	21
Állatorvostanhallgató	3	1	1	—	—	—	4	7	2	—	18
Jog- és államtud. szigorló	5	3	4	4	5	5	17	2	4	4	53
Orvostani szigorló	2	—	1	—	—	—	13	36	4	1	57
Bölcsészeti szigorló	1	—	—	—	—	—	2	4	—	—	7
Ügyvédjelölt és joggyakornok	10	17	6	8	6	6	36	1	18	10	118
Tanár- és tanítójelölt	4	4	2	2	2	—	15	35	3	1	68
Magánzó	—	1	1	—	1	—	1	2	—	1	7
Hivatalnok	8	5	4	2	2	1	12	9	20	7	70
Hirlapiró és iró	2	2	3	1	—	1	6	1	1	2	19
Tanár és tanító	5	3	2	2	2	—	17	3	5	2	41
Ügyvéd	—	—	1	1	—	1	3	—	—	—	6
Orvos	1	4	3	—	1	2	4	—	4	—	19
Lelkész	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	3
Kereskedő	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	4
Mérnök	3	—	—	—	—	—	5	—	2	—	10
Művész	2	1	—	1	—	—	4	—	1	—	9
Vegyész	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Műiparos	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	4
Gyógyszerész	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Építész	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Képviselő	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Összesen	156	136	110	64	47	32	993	682	331	136	2687

A 2.687 látogatási jogosultsággal bíró olvasó 49.629 izben vette igénybe az olvasótermet és itt 53.621 művet használt. Az erre vonatkozó részletes kimutatás a II. táblázatban foglaltatik.

II. Táblázat.

Az egyetemi könyvtár közolvasótermének forgalma az 1898. évben.

Hónap	Olvasók összege	A használt művek szakok szerint									A használt művek összege
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	
		Hittud.	Jogtud.	Államtud.	Orvostud.	Mathem. és természettud.	Bölcsészet- és nevelestud.	Történelmi és földrajzi tud.	Nyelvészet és irodalom	Egyet. encycl. és vegyesek	
Január	6152	15	2719	838	874	499	231	618	610	197	6601
Február	5982	9	2461	809	852	474	233	653	662	237	6390
Márczius	5820	14	2592	799	735	423	230	609	607	291	6300
Április	3145	17	1492	410	371	191	103	347	384	155	3470
Május	4497	17	2054	562	522	259	179	513	507	213	4826
Junius	2052	4	976	324	236	116	84	253	267	119	2379
Szept.	3059	7	1279	417	377	191	145	404	341	201	3362
Október	6688	27	2828	725	755	445	301	794	910	453	7238
Novemb.	6784	32	2900	701	739	521	211	661	917	568	7250
Deczemb.	5450	29	2523	385	757	486	136	505	529	455	5805
Összesen	49629	171	21824	5970	6218	3605	1853	5357	5734	2889	53621

Az olvasóterem julius és augusztus hóban zárva volt.

Házon kívül 3913 kikölcsönző 10.134 művet használt.

Ünnepélyek.

Szokásos ünnepélyeit, a *tanévmegnyitó*, a *májusi ujjáalakítási* és a *tanévzáró* ünnepélyt a lefolyt tanévben is megtartotta tudomány-egyetemünk, *Mária Terézia* halála évfordulóján pedig ezúttal is gyászistenitiszteletet tartatott az egyetemi templomban. Legfényesebb ünnepélyeink közé tartozott *Navratil Ákos* államtudományi és *Zubriczky Aladár*, hittudományi doktorjelöltek „sub auspiciis Regis“ felavatása a Magy. Nemz. Muzeum főrendiházának üléstermében, mely alkalommal Ő Felségét dr. *Zsilinszky Mihály* államtitkár úr képviselte. Ünnepélyeink közé sorolhatjuk azon eseményt is, hogy az Ő cs. és ap. kir. Felsége ötvenéves uralkodásának emlékére s a negyvenévi szolgálat kitüntetésére alapított aranyérmet egyetemünk két régi alkalmazottja, dr. *Lechner Ágost*, ny. r. tanár és *Erdey Antal*, egyetemi tanácsjegyző nyerte. Utóbbi néhány nappal az érem átvétele után, hosszas és hű szolgálat után, családja és tudomány-egyetemünk őszinte gyászára kilépett az élők sorából.

Általános ügyek; rendeletek.

Az általános jellegű ügyek közül, melyek tudomány-egyetemünk mult tanévi életében előfordultak, kétségtelenül a legfontosabbak közé tartoznak azon intézkedések, melyek kapcsán egyetemünk tanácsának országos és egyéb ünnepélyek alkalmával a *templom szentélyében* való helyfoglalási régi joga újra elismertetett. — A *III. Béla és neje* örök nyugalomra helyezése alkalmából elrendelt országos ünnepség idején egyetemünk tanácsa kiszoríttatván ősjogon bírt templomi helyéről, azonnal felszólalással élt, s hivatkozva *Mária Terézia* királynő intézkedéseire, valamint tudo-

mány-egyetemünknek egy már hasonló alkalomból az 1850—60. években templomi helyeért folytatott küzdelmére: végül elérte, hogy az egyetem történeti joga elismertetett s annak figyelembevétele megigértetett (1899. VI. 28 : 44.449. sz. MR). — Hasonlóképen élénken foglalkoztatta tudomány-egyetemünket az *egyetemi administratio és a központi iroda* újjászervezésének kérdése is, melynek kapcsán az egyetem Rector Magnificusa és a jog- és államtudományi kar Decánja külföldi tanulmányútat is tett. — Szőnyegre kerültek továbbá mint legfontosabbak az *egyetemi könyvtár* újabbi szervezésének kérdései, a *Szabad Egyetem* (University Extension) meghonosításának eszméje és tudomány-egyetemünknek a *párisi világkiállításon* leendő részvételének ügye. Megállapította továbbá tudomány-egyetemünk az egyetemi épületek egységes *házirendjét*. Behatóan foglalkozott különösen az egyetemi *szabályzatok revideálásának* munkájával, melyet a dr. *Herczegh Mihály* prorector elnöklete alatt működő tanácsi bizottság be is fejezett.

Azon általános érdekű *rendeletek* közül, melyekkel a felsőbb hatóság tudomány-egyetemünk élete szabályozásához hozzájárul, mint legfontosabbak a következők említhetők :

A vallás- és közoktatásügyi minister két rendelete, melylyel a külföldi tanulmányok alapján jelentkező hallgatók egyetemi tanulmányai ügyét szabályozza. (1898. IX. 26. : 65.318, és 1899. III. 27. : 17.916. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister leirata, melylyel az Erzsébet-normanap elrendeléséről értesít (1898. X. 14. : 4.332) és rendelete, melylyel az évenkint tartandó Erzsébet-gyászünnepély tárgyában utasítást ad (1898. X. 4. : 4.196. eln. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel az Általános Egyetemi Segítő-Egyesület alapszabályait jóváhagyja (1899. I. 4. : 7. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a seminariumok butorzati költségeinek az egyetemi gazdasági hivatal házi javadalmából leendő fedezése iránt intézkedik (1899. I. 18.: 80.098/98. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel elrendeli, hogy a növénykert-övező járók tisztogattatásáról a házi javadalom terhére az egyetemi gazdasági hivatal gondoskodjék. (1899. I. 31.:690. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendeletei, melyekkel az egyetemi Auer-lángzók házilagos kezelését megengedi (1899. III. 2. : 14.925) s a költségek fedezésére 14.032 frt 29 krt engedélyez (1899. V. 5.: 29.588. MR), majd azok beszerzése és fentartásának módozatai iránt intézkedik. (1899. VII. 31.: 52.722 MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melyben értesít, hogy a kereskedelmi minister az adjunctusoknak és tanársegédeknek a félárú jegy váltására jogosító arczképes igazolványokat kivételesen engedélyezte. (1899. IV. 5. : 1.550. eln. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel az egyetemi Athletikai Club alapszabályait jóváhagyja. (1899. IV. 15. : 24.300 MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete a tanároknak a főiskolai építkezések kapcsán a költségelőirányzathoz leendő szigorú ragaszkodása s különösen a belső berendezéseknél a tervek szerinti eljárás betartása s általában a túlköltekezéseknek mellőzése tárgyában. (1899. V. 15 : 28.474. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendeletei, melylyel értesít, hogy Konkoly-Thege M. ó-gyallai

csillagdája az állam részére átvétetett (1899. VI. 7.: 38.136. MR) és hogy e csillagda az egyetem czéljaira is felhasználható. (1899. VI. 10.: 37.787. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete az egyetemi tanfélévek új beosztása tárgyában. (1899. VI. 2.: 29.283. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete az egyetemi növénykertnek az egyetemi gazdasági hivatal által leendő gondozása iránt. (1899. VI. 15.: 39.584. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete bánatpénzeknek mindenkor az illető adópénztárnál leendő letétbe helyezése iránt. (1899. VI. 26.: 45.232. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister rendelete, melylyel a középiskolai tanárképző új szervezési szabályzatát leküldi. (1899. VII. 25 : 54633. MR).

A vallás- és közoktatásügyi minister elrendeli az egyetemi ingóságok leltározását. (1899. VIII. 10.: 50.468. MR).

Egyetemi épitkezések.

Egyetemi épületeink a lefolyt tanévben is szaporodtak, hála a törvényhozás és a kormány áldozatkészségének. Első helyen kell megemlékeznem e tekintetben az *egyetemi központi homlokzatépület* felépítéséről, mely annyira haladott, hogy némely helyiségei rendeltetésöknek már át is adattak. Egyetemünk ezen épületének befejező építkezése, valamint a szerb-utczai szárny tatarozási munkálatai az 1899/1900. tanév megnyitásának két héttel való elhalasztását tették ugyan szükségessé, de legalább elérte egyetemünk azt, a mire régen vágyott: az egyetemi *dísztermet*, melyben ünnepélyeit megtarthassa. Kénytelenek lévén

évek hosszú során át más hatóságok szivességét és előzékenységét igénybe venni, ha egyetemi ünnepélyt rendezni akartunk: már a legközelebbi jövő azon megnyugtatással kecsegtet, hogy a belső berendezési munkálatok megtörténtével ünnepélyeinket saját házunkban rendezhetjük.

Az egyetem orvoskari telepén a II-ik sebészeti klinika építési munkálatai serényen folynak, s ezen épület az orvoskari központi telep eddig még be nem épített részét fogja teljesen kiegészíteni.

III.

Egyetemünk ez évi története is mindenkit meggyőzhet arról, hogy éppen nem tartozott ez a meddők közé s hogy a leforgott egy év alatt is a fokozatos előhaladás és fejlődés útjain jártunk. Tudatában levén annak, hogy a haladás és fejlődés *szabadsága* az, melyben az élet nyilvánul s hogy sivár, terméketlen és kiaszott avart képeznek a történelem azon lapjai, melyek a haladás és szabad fejlődés pillanatnyi fennakadását jelzik, vagy a melyek a megállást, vagy éppen a visszalépést tüntetik elő.

Mindamellett azonban mégis mulasztást követnék el, ha meg nem érinteném azt a rettentő csapást, mely a mult egyetemi év elején a mi édes hazánk őrangyalát, az imádva tisztelt és szeretett felséges királyasszonyt erőszakosan elragadta tőlünk.

A szó legszorosabb értelmében ránk illett akkor a költő mondása:

„Gyászban van a szegény haza,
Fekete a ruha rajta,
Hejh, de sokkal feketébb a
Feketébb a búbánatja!“

Mintha csak az egész ország egy óriási ravatal lett volna. A hű magyar nemzet mindenfelé keserű fájdalommal, hulló könyekkel siratta legendás nemtőjét, a *második magyarországi szent Erzsébetet.*

Most is, egy év multán is milliók fohásza, forró imája esdekel hozzá, hogy tekintsen le a magasságos Égből hűséges nemzetére, a melyet annyira szeretett életében s a melynek áldása, jóltevője, őrangyala volt s a mely nem tudja, nem fogja őt elfelejteni soha.

Boldogságos emléke, ragyogó szelleme, mint egy nagy állócsillag, ott ragyog Magyarország egén s ott fog ragyogni örök időkön át.

A mult tanév folyama alatt még más két szomorú haláleset is történt, melyek szintén súlyosan nehezedtek és nehezednek a mi egyetemi életünk fejlődésére: dr. *Schnierer Aladár* és dr. *Mihálkovics Géza* halálesete.

Dr. Schnierer Aladár a büntetőjognak volt rendes és a bölcseleti jognak jogosított tanára. E két jognak tudományos mivelését tűzte ki életfeladatául; ezekben búvárkodott lankadatlan buzgalommal, éjjel nappal elmélkedvén azok természete és törvényeiről. Éppen azért, a mely véleményt egyszer helyesnek ismert és elfogadott, azt többé semmi körülmények közt meg nem tagadta. Könnyebb lett volna a napot saját útjáról elterelni, mint őt a meggyőződésétől.

Kellemes, előzékeny és emberséges bánásmódjával, atyai szeretetével meghódította, úgy szolván, lebilincselte tanítványait. Mint *tanár* mindig oda törekedett, hogy a hallgatóság értelmi szinvonalára helyezkedjék; hogy velük necsak megizleltesse a tudományokat, hanem hogy bevezesse őket azok szentélyeibe is.

Az ő előadása nem volt ködös, fellegös; nem tornyosított felhőket felhőkre, hogy homályba burkolja a tényeket, a nézeteit, hogy miként a theoria és metaphysica *Aeolusai*, elvont tudományukat, vagy azok ürességeit elleplezzék.

Azt tartotta, hogy más a hit és más a tudomány dolga és hogy alig van nagyobb bűn a tudományban, mint valakinek agyába kényszeríteni azt, a mi elvont, a mi érthetetlen és fel nem fogható. A mit tisztán tudunk, azt tisztán előadhatjuk.

Nem egyszer fogta pártját a mi fiatalságunknak is egyes tankönyvekkel szemben. A mi fiatalságunkban is megvan a tanulási kedv és kötelességérzet, mondá. Szeretne is tanulni és a vizsgán tudni; de mihaszna, ha sok esetben sem a tankönyvet, sem a tanítást nem tudja felfogni és megérteni — a tudományosnak szinlelt ködképek, föllegek és burkolatok miatt.

Dr. Schnierer Aladár világos könyve, világos előadása és hozzá szeretetreméltó, kedves modora által biztosította magának azt az általános fiui kegyeletet, tiszteletet és ragaszkodást, melyben tanítványai részesítették. *Quintiliánnal* mondván, hogy a tanár tisztelete igen előmozdítja a tudományokban való előmenetelt; mert a tanítvány, midőn mesterét szereti, szeretvén, szivesebben is hallgatja és szivesebben hallgatván, inkább hisz neki s inkább igyekszik hozzá hasonlóvá lenni.

Számtalanok vannak e két testvér hazában, kik még ma is hálás szivvel emlegetik a „jó Schnierer papát."

A mi pedig dr. *Mihálkovics Gézát* illeti, őt mint a m. kir. egyetem Rector Magnificusát, európai hirű

anatomusát az idei nagy szünidő elején kisértük örök nyugalomra. A gyászszertartás az egyetemi templomban történt, a hazai és külföldi tudományos világ jelenlétében, *Waldeyer Henrik* a berlini egyetem rectora s én, mint prorector tartván eddigelé világiaknak szokatlan helyen, t. i. a templom főhajójában bucsúsztató beszédet. A temetőben dr. *Klug Nándor* décán emlékezett meg magas szárnyalású igen szép beszéddel érdemeiről. Megemlítem, hogy a bécsi egyetem is képviselve volt *Toldt* prorector személyében.

Fejfájára, keresztfájára az van ráírva: Dr. Mihálkovics Géza született 1844-ben, meghalt 1899-ben. 55 éves korában.

Ezen 55 év, a serdülő gyermekkort kivéve, úgyszólván a folytonos és lelkes munka műhelyében tölt el. Már orvosnövendék korában több egyetemi pályadíjat nyert. *Agyvelőfejlődésről* irott munkáját 1882-ben a magyar akadémia nagy jutalomdíjjával, *„Általános boncztanát“* pedig az orvosegylet a Balassa-féle jutalommal tüntette ki. Az utóbbi két év alatt is folyton dolgozott és két hatalmas kötet látott tőle napvilágot: *„Az emberboncztan“* tankönyve és a *„Fejlődéstan“* kézikönyve. Tudományos működésének jutalmául a m. akadémia 1879-ben levelező, 1884-ben rendes tagjává választotta. Az orvosi karnak több éven át decánja és prodecánja volt.

Azon emberek közé tartozott, kiknek jelszava: „Nitor in adversum.“

Az volt az elve, hogy a siker a várakozás mesterségében áll. Türelem és kitartás még a vasat is aranynyá, még a csalánt is bársonynyá változtatja.

Az volt az elve, hogy a tűzpróbákat is keresztülélhetjük, a legnagyobb akadályokat is leteper-

hetjük, ha bátran, férfiasan és tervszerűen állunk elébe. A magas hegyorom is vakondturássá zsugorodik, ha elszánjuk magunkat arra, hogy átkelünk rajta.

Nem egy ugrással nyerte el ő azon fokozatosan magasabb állásokat és kitüntetéseket, melyeket az ellenkező akadályok kereszttüzében egymásután kiküzdött magának. Ő a *kemény sors iskolájában* nevelkedett fel; abban az iskolában, a hol kitartást, komoly és szakadatlan munkásságot kell kifejteni, keserű tapasztalatokat, nehéz próbákat kell kiállani és győzhetlennek látszó gátokkal kell megküzdeni annak, a ki nagy dolgot végezni, avagy csak valamire való eredményt, nevesebb sikert is aratni óhajt.

Szokásos mondása volt, hogy az életboldogsághoz nem elég csupán a szórakozás, a munka is szükséges; annyira szükséges a munka, hogy azok, kik munka nélkül kívánnak élni, az unalom által végre is odakényszeríttetnek, hogy maguknak munkát teremtsenek. A munka az erények forrása, a vér balzsama, az élet sava, az életboldogság olajos korsója.

A léleknek áldás a munka. A tétlen lélek önmagát emészti meg. Mind igaz!

De azt nem vette figyelembe a megboldogult, hogy az örökös munka, az örökös hajsza, az örökös túlterhelése a léleknek, kifárasztja, teljesen kimeríti az idegeket; teljesen elpusztítja az embert, azt az embert, a ki kellő mértéket tartva, még sokáig lehetett volna hivatva hasznos szolgálatokat tenni önmagának is, családjának is, hazájának is. S ha a testi és szellemi erők ezen kifárasztásához azután jő egy erősebb vágás a sors vesszejétől — mindennek vége, az életapparátus nem működhetik többé.

Ő mindezzel nem gondolt, mert azt tartotta:

rövid az élet, örök a sír. S ő ezen örök sírtól, örök feledéstől akarta nevét megmenteni az örök életet, örök világosságot és örök dicsőséget teremtő munka izzasztó műhelyében.

A tudomány vára igen magas, meredélyes és csuszamlós sziklatetőre van építve; ő ezt a várat nemcsak hogy megközelítette, nemcsak bevette, de tovább is építette és újabb szerelvényekkel fejlesztette, népesítette.

A tudomány az ő kezében igazi nagy hatalom volt; nagy hatalom volt az ő szigorúan fegyelmezett észjárása, független gondolkozása, önálló buvárlata és bírálata által.

Igazi *magyar tudós* volt, az emberiség tudományával más nemzetek culturájával, gondolataival, eszméivel is táplálkozva; de azokat vakon soha nem utánozva, hanem mindenkor saját egyénisége szerint átidomítva, önállóan, öntudatosan feldolgozva.

Sok ilyen tudóst adjon az Ég a mi hazánknak és akkor nemcsak a német, franczia, angol vagy amerikai tudományról lehet majd beszélni, hanem magyar tudományról is. Sok ilyen tudóst adjon az Ég a mi hazánknak s akkor majd mi is képesek leszünk a magunk számára önálló helyet foglalni az európai civilizátió világcsarnokában. A hol újra fog élni, újra fog virulni a mi nemzeti egyéniségünk tőzsgyökeres, ezeréves ősi fája — az általános ipar, tudomány és művészet nagy versenyének daczára is. De viruljon, nőjjön, terjeszkedjék is, mint az a mesés *tubafa*, melynek árnyaiból a legsebesebb futónak is hónapok kellenek, míg kiér.

Mert csak az nemes és nagy, kit önerő vezet, s ha tettre kél ki, másra nem szorul. A ki magát más

szárnyával fölemelteti: álljon bár a Kárpát tetejére, kicsiny marad mégis. De a ki küzd, fárad, dolgozik és hazájának hasznos szolgálatokat tenni törekszik: ámbár a völgyek ölében ül, nagy az ülve is és nemes ember.

Ilyen nagy és nemes ember volt a hazai tudományosság terén dr. Mihálkovics Géza is.

Az emberszeretet, a hazaszeretet és szabadságszeretet irányozta minden eljárását, életműködését.

Emberszeretete: a kölcsönös tisztelet, előzékenység, barátság, kölcsönös engedékenység és figyelmes bánásmódban nyilvánult úgy kartársai, mint az egyetemi ifjuság irányában.

Hazaszeretete azt hangoztatta, hogy ne csupán tudósok legyünk, de *magyarok* is; azt hangoztatta, hogy az egyetemnek nem csupán tudományos, hanem hazafias és nemzeti missiót is kell teljesíteni. Nemzeti ifjuságot kell teremteni, mert nemzetinek kell lenni a központnak, a mely körül minden forog. Az egyetemnek az a feladata, hogy neveljen, képezzen életrevaló és jellemes tudósokat és hazafias érzelmű olyan szakembereket, kiknek szive dobogni, lelke lángolni tud a tudományért, az idealizmusért, a szép, jó és nemes eszményért, legelső sorban pedig hazájáért és nemzeteért.

Szabadságszeretete pedig azt hangoztatta, hogy a fejlődés és haladás szabadsága az, a miben az élet nyilvánul; különben bekövetkeznék a mozdulatlanság, a megkövesülés, a halál. Az emberiség haladása olyan, mint egy nagy folyam; ellenállhatlan ereje folyton előre tör, elnyelve a romokat és elpusztítva az útjában álló akadályokat.

Erős meggyőződése volt, hogy az egyetemnek és a nemzeti tudománynak azok tesznek legnagyobb

szolgálatot, kik az egyetemi *autonómiát* és az egyetemi *tanszabadságot* hangoztatják. E két tényezőben látta ő az egyetem palládiumát, két sarokoszlopát és a hazai tudományos művelődés leghatalmasabb emeltyűjét, védbástyáját. E két tényező adja meg az egyetemnek azt a lehetőséget, hogy olyan tudósokat képezzen, kiknek eredeti individuális gondolkozásmódja és szellemvilága nemzeti egyéniségünket az idegen czivilizácziók által assimiláltatni nem engedi.

Ily életelvekkel és gondolkozásmóddal, melyeket ifjusága, férfi kora, hivatali állása, hazafisága és egyetemi tanárkodása tekintetében, mint jellemzőket előadtam, dr. Mihálkovics Géza talán nagyobb ember is lehetett volna, ha az öndicsőítés mesterkedését értette és felhasználta volna.

Ő azonban nem tudta fujni maga mellett a hírnév tárogatóját, nem tanulta meg a falragaszok, czégtáblák és kirakatok használatát s nem tudta verni a nagy dobot saját „én"-jének nagyobbítására. Ő ezt nyegleségnek, lelkiismeretlenségnek tartotta, mely magasztalólag, fenhangon beszéltet még a középszerűen végzett munkáról is. Még azt sem kérte, a mi őt megillette.

Csendes magaviseletü lévén, megbizott saját érdemeiben s inkább oda törekedett, hogy *legyen*, semmint hogy *látszassék* képesnek hivatására.

Ő még azon régi jó világ emberei közé tartozott, kik szigorú becsületesség, munkaszeretet, ügybuzgalom és a hivatásnak élés által akarták a köztiszteletet és elismerést kiérdemelni. Hangja sohasem volt nagyobb, mint a mennyire tette is fölért. Hasonló volt a visszavonuló értékhez, mely nem tolakodik előtérbe; inkább a világ szemére, belátására bízza, hogy az jöjjön reá maga.

Azok közé a csendes és zajtalan munkások közé tartozott, kikre a mi hazánknak ez idő szerint oly nagy szüksége van. Azok közé a tudósok közé tartozott, a kik nagyok, a nélkül, hogy fénylenének s eredményeket vívnak ki, a nélkül, hogy hiúk volnának.

És most Isten veled, te nemes jellem, ki bevégezted ténykedésedet, tudományos és hazafias munkásságodat a te legjobb tehetségid szerint. Fogadd a legmélyebb fájdalom és a legőszintébb részvét keserű könyeit, melyeket forrón szeretett hitvesed, gyermeked, kegyeletes tisztelőid, kartársaid és szerető tanítványaid hullatnak emléked fölött. Mert lelkünkből szól a mi *Arany* költőnk, midőn azt mondja:

„Oh szép, midőn a feledség nyomta földből
Kisarjad a szív, az elporladott,
Mint rom fölött a repkény, ha kizöldül —
És kegyelet sír reá harmatot!“

Isten veled!

IV.

És most részemről nincs egyéb hátra, mint mély tisztelettel köszönetet mondani és pedig első sorban a vallás- és közoktatási m. kir. minister dr. *Wlassics Gyula* úr ő Excellentiájának, a ki egyetemi közgyülésünket magas megjelenésével megtisztelni, kitüntetni mindig kedves kötelességének tartja s a ki nemcsak érzi és tudja, hogy mire van égető szüksége egyetemünknek, hanem azt a lehetőség határain belül meg is valósítja.

Hálás elismeréssel adózom egyszersmint az egyetemi ügyek szakavatott, lelkes s mindenkor előzékeny, készséges osztályvezetőjének, dr. *Tóth Lajos* ministeri osztálytanácsos úrnak s egyben az *egyetemi tanács*

igen tisztelt tagjainak, kiknek összhangzó működése, ügybuzgó támogatása és tapintatos eljárása a legnehezebb kérdéseket is megfelelő megoldásra és sikerre juttatta.

Nem mulaszthatom el továbbá megemlékezni az egyetemi központi hivatalok vezetőiről és köztük különösen *Jalsovszky József* helyettes tanácsjegyzőről és *Mandák Dezső* quaestorról sem, a kik, mint állandó szakközegek, a hosszú gyakorlat biztos tapasztalataival mindig lelkesen és készségesen állottak a rectoratus rendelkezésére.

Elvégre pedig még az *egyetemi ifjuság* és különösen annak egyes szervezett testületei: a *hittudományi, jogi, orvosi* és *bölcsészeti* karban azok, a melyekről ezúttal nem szabad megfeledkezni.

Ezen karok testületeinek vezetőit maga az ifjuság választja, a kik tehát már csak ez okból is tanácsadók, irányadók szoktak lenni a ifjúság zömére, túlnyomó többségére nézve.

Az egyetemi ifjuság ezen *vezéreihez* intézem most utolsó szavamat. Hallgassák meg figyelemmel és szívleljék meg azt.

Az egyetemi körök elnökei, tisztviselői, valamint az egyetemi ifjuság vezérei csak akkor felelnek meg igazán hivatásuknak, ha a nemzetiségi fajgyülöletet és a vallásfelekezeti türelmetlenséget félretéve — az emberszeret, hazaszeret, tudományszeret és kötelességérzet útjain ők maguk első sorban haladnak előre követésre méltó jó példáikkal. Mert Magyarország nemzeti nagy czéljainak megvalósításában egyikét sem nélkülözheti azon erők és tényezőknek, melyek a társadalom különböző rétegeiben nemzetiségeiben és vallásfelekezeteiben rejlenek.

Az egyetemi ifjuság testületei, vezérei csak akkor töltik be igazán nemes feladataikat, ha a fennálló törvényekhez és szabályokhoz szigorúan ragaszkodnak; a közrendbe ütköző, vagy ez ellen lázongó, avagy lappongó áramlatok ellen pedig idejekorán és erélyesen sikra szállanak.

Az ilyen rend- és békebontó mozgalmakat az ifjuság között senki sem tudja minden irányban inkább megfékezni s a rendes kerékvágásba jobban visszaterelni, mint ők a vezérek, a különböző egyetemi körök vezetői, kik köztapasztalat szerint az egyetemi ifjuságnak mindenkor legalkalmasabb, legkészségesebb és legbefolyásosabb közegei voltak a multban, azok a jelenben és azok maradnak jövendőben is.

Most pedig elvégre legyen szabad átadni az egyetemi rectori méltóság díszes jelvényeit: ezt a 80 éves rectori aranyláncot, melyet I. Ferencz császár és király 1819-ben ajándékozott és ezt a 264 éves rectori fényes kormánypálczát, mely 1636-ban készült és a nagy *Pázmány Péter* biboros primás örökéből maradt reánk. Szabadjon mindezeket most már ünnepélyesen átadni egyetemünk új rectorának, a sorban következő bölcsészeti kar azon kiváló tagjának, dr. *Ponori Thewrewk Emil* igen tisztelt barátom uramnak, kit a választó küldöttség a jelen tanévre egyetemünk élére állított. Kivánván hogy az Úr-Isten őt erővel és egészséggel áldja meg s legyen szerencsés a m. kir. egyetem ügyeit úgy vezetni tapintatos kézzel, hogy a személyéhez kötött óhajok, várakozások minden irányban és minden tekintetben megvalósúljanak.

II.

A NYELVTUDOMÁNY ÉS PHILOLOGIA TÖRTÉNETE EGYETEMÜNKÖN.

*

BESZÉD,

MELYLYEL

A BUDAPESTI MAGYAR KIR. TUDOMÁNY-EGYETEM RECTORI SZÉKÉT

AZ 1899—1900. TANÉV ÜNNEPIES MEGNYITÁSAKOR 1899. OKT. 1-ÉN

ELFOGLALTA

PONORI THEWREWK EMIL,

AZ EGYETEM TISZTELETBELI BÖLCSÉSZ-DOCTORA, A CLASSICA-PHILOLOGIA NYILVÁNOS RENDES TANÁRA, A CLASSICA-PHILOLOGIAI SEMINARIUM ÉS GÖRÖG PHILOLOGIAI MUZEUM IGAZGATÓJA, A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA RENDES TAGJA, CLASSICA-PHILOLOGIAI BIZOTTSÁGÁNAK ELŐADÓJA, NYELVTUDOMÁNYI, IRODALOMTÖRTÉNETI, HADTUDOMÁNYI ÉS SZÓTÁRI BIZOTTSÁGÁNAK RENDES TAGJA, A BUDAPESTI PHILOLOGIAI TÁRSASÁGNAK HUSZONÖTÖD IZBEN ELNÖKE, A KISFALUDY-TÁRSASÁGNAK, A FLORENCZI SOCIETÀ ITALIANA PER LA DIFUSIONE E L'INCORAGGIAMENTO DEI STUDI CLASSICI-NAK, AZ ANGOLORSZÁGI GYPSY LORE SOCIETY"-NEK RENDES, A BERLINER GESELLSCHAFT FÜR DAS STUDIUM DER NEUEREN SPRACHEN LEVELEZŐ TAGJA, AZ ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁREGYESÜLETNEK S A BAJAI ÖNKÉPZŐ-KÖRNEK TISZTELETBELI, A BUDAPESTI EGYETEMI BÖLCSÉSZETHALLGATÓK SEGÍTŐ-EGYESÜLETÉNEK DÍSZTAGJA, A MAGYAR PAEDAGOGIAI TÁRSASÁGNAK, A MAGYAR KIR. TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULATNAK, A MAGYAR NÉPRAJZI TÁRSASÁGNAK, A MAGYAR ZENEMŰVELŐ TÁRSASÁGNAK, A MŰBARÁTOK KÖRÉNEK RENDES TAGJA, A KÖZÉPISKOLAI TANÁRKÉPZŐ-INTÉZET TANÁRA ÉS TANÁCSTAGJA, AZ ORSZÁGOS KÖZÉPISKOLAI TANÁRVIZSGÁLÓ-BIZOTTSÁG TAGJA, STB. STB., A BÖLCSÉSZETI KARNAK KÉT IZBEN VOLT DECÁNJA ÉS PRODECÁNJA.

Tekintetes egyetemi tanács!

Tisztelt közgyülés!

A mai ünnepet ama felejthetetlen férfiunak kellett volna megnyitnia, kiről Waldeyer Henrik, a berlini egyetem ezidei rectora méltán mondhatta búcsúztató beszédében, hogy korai halálát nemcsak itt a Duna partján, hanem messze országokon túl, a Szajna partján szintúgy mint a Spree partján, a Tiberis mellett szintúgy mint a Néva mellett, s még a tengeren túl is keservesen érzik s mélyen gyászolják. Ha testileg nem is, de lelkileg azért jelen van, belém ihleti azt a kötelesség-érzetet, azt a fenkölt buzgalmat, melylyel ő a rectori hivatalt betöltötte s így avat fel engem utódának. Ave pia anima!

Midőn ezen ünnepies beiktatás perczében tisztelt prorectorunk kezéből a rectori méltóság jelvényeit, a még Pázmánytól eredő ezüst kormánybotot, s az I. Ferencz királyunktól 1819-ben adományozott arany lánczot átveszem,[1]) s tudomány-egyetemünk élére állok, mindenekelőtt mélyen érzett köszönetet mondok tisztelt választóimnak, kik bizalmukkal e díszes polczra emeltek s Miniszterünk Ő Nagyméltóságának, ki engem ez állásban megerősíteni kegyeskedett; üdvözlöm az Alma Mater nevében kedves hallgatóinkat, kik tanulmányaik folytatására megint

ide sereglettek, s az egyetem új polgárait, kik most lépnek először a tudomány csarnokába.

A rectori állás is igazolja azt a latin közmondást: fasces sunt fasces; mert nemcsak nagy méltóság, hanem terhes hivatal is egyúttal.

Fontos teendőimnek csak úgy reménylhetek megfelelni, ha az egyetemnek mind a két alkatrésze, mind a tanári testület, mind az egyetemi polgárság kellő támogatásban részesít. Tanártársaim azzal támogatnak, ha bonyodalmas ügyekben útbaigazító tanáccsal szolgálnak, a kedves fiatalság pedig azzal, ha kifogástalan magaviseletével az egyetem méltóságát mindenkor megóvja, s lankadatlan buzgalmával a tanítás sikerét biztosítja.

E támogatást az egyetem érdekében kérve kérem, az eddigi tapasztalatoknál fogva reménylve reménylem.

Inauguralis beszédemet oly tárgynak szentelem, mely egyetemünk életrajzába tartozik, de mindeddig kellő vizsgálatban nem részesült.

Nagyérdemű elődeim a tanügy, közélet és társadalom kérdései közül, vagy a jog, bölcselet és természettudományok különféle ágaiból választották thémájukat. Helyén valónak találom, hogy most, mikor ez az első eset, hogy philologus tölti be a rectori állást egyetemünkön, a nyelvtudománynak és philologiának egyetümünkön való történetét tegyem beszédem tárgyává.

1635-től 1780-ig, vagyis ezen Pazmanianae pietatis et munificentiae monumentum[2]) alapításától addig az időig, mikor a dicső emlékezetű Mária Terézia által foganatosított reorganisatio megtörtént, még csak kezdetleges és csonka egyetemet látunk magunk

előtt, melynek érdemét az akkori hazai viszonyokhoz mérten kell méltányolnunk.

Az akkori nyelvtanítás a gymnasium dolga. A gymnasium az egyetem kiegészítő része: *facultas artium* nevet visel. Élén a *decanus linguarum* áll. Egész iránya humanistikus: parva, principia, grammatica, syntaxis, poesis és rhetorica néven nevezett 6 osztályra szakad. A latin nyelv, költészet és szónoklat teszik a tanítás főtárgyait.[3])

A budai II. kerületi főgymnasium annak emlékére, hogy valamikor egyetemünkhöz tartozott, a mely kapcsolat 1784-ben szünt meg, ma is az egyetemi nevet viseli.[4])

A tulajdonképeni egyetem eredetileg csak hittudományi és bölcsészeti karból állott. 1667-ben járult hozzájuk harmadiknak a jogtudományi kar.

Thémánkra vonatkozólag azt olvassuk egyetemünk történetében, hogy a philosophiai facultás a XVIII. században magyar, német, franczia és olasz tanszékekkel gyarapodott, a mit egyszerűen úgy kell értenünk, hogy ilyen nyelvmestereket is alkalmaztak.[5])

A héber nyelv, melyről már az alapító-levél tesz említést, mikor azt kívánja, hogy et linguae Sanctae Professor in hac Universitate sit, a hittudományi kar tantárgyai közé tartozott.[6])

A Mária Terézia-féle reorganisatio, mely 1770-ben kezdődik s 1780-ban fejeződik be, oda irányult, hogy egyetemünk a bécsi egyetem mintájára szervezteссék.[7])

A mi a nyelveket illeti, a II. korszakban egészen századunk közepéig, majdnem ugyanazon állapotokat találjuk, melyek az I. korszakot jellemzik.

Nem is csoda. Hiszen a bölcsészeti karnak csak alárendelt szerepe volt. A hozzátartozó tanszakoknak csupán előkészítő hivatást tulajdonítottak a leendő papok, jogászok és orvosok számára, és nem önálló becset, mi ama tudományok miveléséhez megkívántató eszközöknek és intézeteknek majd teljes hiányában, majd legalább is fukar szolgáltatásukban és ellátásukban nyilvánult.[8]) A hivatottabb és magasabbra törekvő tanulók vagy kénytelenek voltak minden haladásról lemondani, mely őket az európai tudományosság szinvonalára emelte volna, vagy minden támasz nélkül az autodidaxis útjára térni, mely néha veszedelmes irányba vezeti az embert.[9]) Az 1848 előtti rendszer tudós férfiaknak, nevezetesen egyetemi tanároknak kiképzésére semmi különös gondot nem fordított.[10])

Abban a bureaukratikus korszakban, melyben mindent csak az állam szempontjából tekintettek, még azt is megszabták, milyen könyvek szerint kell praelegálni, ilyenek hiányában pedig arra kötelezték a tanárt, hogy előadási füzeteit hegybenhagyás végett felső helyre fölterjeszsze.

A Mária Terézia-féle tanulmányi rendszer ugyan meghagyta a tanároknak, hogy hivatalos teendőiktől szabad idejüket irodalmi munkásságra fordítsák, s helyesen állítja a dicső királynő, hogy az egyetemek hirnevének, hatásának egyik főtényezőjét tagjainak irodalmi munkássága képezi: mindamellett a valóságban, nevezetesen az 1806. évi ratio educationis óta úgy fejlődött a dolog, hogy az előzetes könyvcensura, sőt nem ritkán közvetlenül az államhatalom akadályokat gördített a tanár irodalmi munkássága elé, midőn tudományos munkák megjelenését majd

teljesen, majd csak lényegbe vágó megcsonkítással engedték meg.[11])

Nem vázolom tovább ezt a kort: úgy hiszem, elég világos előttünk már az, hogy egyetemünk nem volt még akkor a mai értelemben vett igazi egyetem. Mindamellett történetirói kötelességem a nyelvtudományra és philologiára vonatkozó dolgokat röviden ismertetni.

A görög és héber nyelvtanításra nézve tudnivaló, hogy az a theologusok előkészítő tanfolyamába tartozott.[12]) A jezsuita rend eltörlése után e két nyelv számára a bölcsészeti karnál rendszeresítettek tanárokat, s német meg franczia nyelvmestereket is alkalmaztak. Minthogy a görög és héber nyelvet kiválólag a theologusoknak adták elő, a héber nyelvhez a többi keleti biblianyelveket is csatolták.[13])

A tanári succrescentia érdekében jeles tehetségű végzett ifjakat 200 frt évi díjjal tanárjelölteknek, úgynevezett repetenseknek alkalmaztak, kik a kijelölt szakokban a tanárok oldala mellett magukat alaposan kiképezni tartoztak. A görög nyelvnek is jutott ilyen repetens; de azt az intézményt 1784. junius 14-én megint eltörölték.[14])

Milyen kevésbe vették ezt a nyelvtanítást, bizonyítja az, hogy a héber nyelvnek a magyar javaslat szerint összesen két hónapot akartak szánni. Mária Terézia ezt mégis csak keveselte s három hónapot rendelt. „In hebreisch 3, anstatt 2 Monat gesetzt, ist nicht zu viel," mondja a dicső királynő, mikor a hittudományi kar tanulmányi rendszerét némi módosítással helybenhagyta. A görög nyelvtanítás az 1785. junius 12-én kelt rendelet szerint a hittani tanfolyam 2. évébe esik s mindössze csak két hónapig tart.

Egyébiránt tudnivaló, hogy valamint egyéb tanszakokra, úgy a héber és görög nyelvre is a bécsi egyetem tankönyvei tüzettek ki előadási vezérfonalul: a héberre Reineccius, a görögre a páduai nyelvtan.[15]) Ezt a páduai nyelvtant javítva és bővítve kiadta Schedius Lajos János, ki 1792—1834. az aesthetika tanára volt, s 1793. önszántából kezdte a görög nyelv tanítását, 1806-tól kezdve pedig mint e nyelv helyettes tanára is működött egyetemünkön.[16])

Mennyire mentek a görög nyelv tanításával, jellemzően bizonyítja Hunfalvy Pál esete. Hunfalvy maga beszélte, hogy mikor a görög előadásokra be akart iratkozni abban a hiszemben, hogy ott Platonnal, Thukydidessel fog tüzetesen megismerkedni, Schedius egyenesen kijelentette neki, hogy ily nagykészültségű hallgatóval nem tudna mit csinálni, mert collegiumában alig jutnak a τύπτω ige ragozásáig.

Mint a görög nyelv supplens tanítóját megemlítem még a 40-es évekből Ranolder Jánost, ki 1841—1847. egyetemi hittanár volt s később veszprémi püspök lett, és Télfy Iványt, ki 1846-ban lett supplens, de philologiai működése voltakép csak a Thun-féle rendszer idejében veszi kezdetét.

Minthogy a bölcsészeti karnak az volt a rendeltetése, hogy közvetítse a gymnasiumi és felsőbb hivatásbeli tanulmányokat és biztosítsa az általános műveltségre szükséges ismeretek elsajátítását, a régi classicusok tanulmánya is csak ilyen czélt követett. Mikor a bölcsészeti kar 2 évi tanfolyamát 1784. háromévire emelték, azt állapították meg szabályul, hogy csak az iratkozhatik be a jogi vagy orvosi karba, ki a harmadik bölcsészeti évet már elvégezte. A latin classicus irodalommal az I. és II. évfolyam-

ban ismerkedtek meg heti 2 órában. Az aesthetika tanárának, kire az úgynevezett philologia is bízva volt — mint azt Schediusnál láttuk — az volt az utasítása, hogy az I. évben az elméleti bölcsészettel egyidejűleg Cicero bölcsészeti munkáit, Horatius költeményeit, a II. évben a természettannal Pliniust, Lucretiust, a Scriptores rei rusticae-ket, Virgilius Georgicáit, vagy a történettel egyidejüleg Thukydidest magyarázza.[17])

Szerdahelyi György Alajos volt az aesthetikának hazánkban meghonosítója. 1774—1784. tanította a széptant és világi szónoklatot egyetemünkön. Hogy protestans embert lehessen tanszékére juttatni, Molnár János egyetemi főgymnasiumi igazgatót szepesi kanonokká, Molnár helyébe Szerdahelyit, Szerdahelyi helyébe Werther Frigyes Ágost stuttgarti tanárt nevezték ki. A hires Fejér György, ki hallgatója volt, azt mondja róla, hogy „authores... classicos interpretatus germanice, miserando cum profectu.“ II. József halála után gyenge egészségét hozván fel okul, állásáról lemondott s hazájába visszatért, hol würtembergi kir. tanácsossá tették. Számos művei közül csak egy érdekel most bennünket, t. i. Abhandlung über den Atys des Katull. című értekezése, csakhogy az Münsterben 1774-ben jelent meg, mielőtt még pesti tanár lett.[18]) Werther utóda a hires Schedius, kiről már fentebb megemlékeztünk.

A classicus ókort tárgyazó tudományra nézve egyedül az archaeologia és numismatica professorainál találunk részben igazán becses munkálkodást.

Schönwisner István, ki 1780—1795. tanárkodott, első ismertette a Budán talált római emlékeket, commentálta a Taurinumból Galliába per Pannoniae

ripam vezető római utat, megírta Sabaria történetét, értekezett a rómaiak parti utazásairól s kiadott egy a római s egy a görög régiségekről szóló compendiumot. Ez utóbbi hat év leforgása alatt 3 kiadást ért. Schönwisner a magyarországi archaeologia megalapítója.[19])

Schönwisner utóda Katanchich Máté Péter, szentferenczrendi Capistran-szerzetes, ki az archaeologia terén szerzett érdemeiért a zágrábi gymnasiumból, a hol a humaniorák tanára volt, 1795-ben Pestre egyetemi tanárnak és könyvtárnoknak helyeztetett át. Gyönge egészsége miatt 1800-ban már nyugdíjazták. Attólfogva egyedül a tudománynak élt, annyira, hogy czelláján kívül sok évig senki sem látta. Mint a régi, nevezetesen pannoniai földrajz kutatója Orbis antiquus, Istri adcolarum geographia vetus s egyéb publicatióival kiváló érdemre tett szert. Szülőhelyén Valpon, Verőczemegyében szobrot emeltek neki, Zágrábban pedig egy utczát neveztek el nevéről.[20])

Katanchich helyébe 1800-ban Stipsich Alajos Manót, a budai gymnasium tanárát nevezték ki, 1815-ig működött. 1804-ben megengedték neki, hogy a felső neveléstanból, a görög s latin irodalomból hetenkint 2 órai leczkéket adhasson. Latin nyelven írt iskolai könyvekben ismertette a görög és római mythologiát, a görög és római archaeologiát.

A modern nyelvekre nézve meg kell említenem, hogy József császár a németet rendelvén tannyelvnek, a német nyelv és irodalomnak rendkívüli tanszéket állíttatott, más külföldi nyelveknek egyetemünkön nyilvános tanítását pedig megszüntette. Ennek következtében karunkon a régi classicusokat — a mint azt már Werthernél láttuk — német nyelven kezdték

magyarázni. Az alkotmányos viszonyok helyreállítása után megint a latin lett a tanítás nyelve.[21])

A *magyar* nyelv és irodalom az 1791. évi törvényczikk rendelete következtében kapott egyetemünkön tanszéket. A helytartótanács oly módon indítványozta volt rendszeresítését, hogy az a német nyelv és irodalomével egyesíttessék. Minthogy azonban a magyar is a német is külön képviselőt kíván, a német tanszék mellé külön magyar tanszéket állítottak. A tanítás tervét Vályi András, az ujonnan kinevezett tanár, készítette. Eredetileg két tanfolyam volt tervezve: egy a kezdők, egy meg a haladók számára; de az egyetemen csakis a másodiknak adtak helyet, a nyelvtan elemeinek tanítását a gymnasium körébe utasították. E szerint az egyetemi tanfolyam egyévi volt, hetenkint két előadással; de minthogy egy év a nyelv megtanulására nem elégséges, a tanulók, t. i. az egyetem összes hallgatói addig tartoztak azt hallgatni, míg kielégítő haladást nem tettek. A legelső esztendőben, mikor e tantárgy még nem volt kötelező, nagy számmal látogatták ezeket a magyar leczkéket — a németre akkor egyetlen egy hallgató sem jelentkezett — de már a második s következő esztendőkben annyira elhanyagolták, hogy a tanár mindannyiszor kénytelen volt e miatt panaszt tenni.[22])

A *német* nyelv és irodalom tanszékének Hoffmann Lipót Alajos volt legelső tanára, kit 1784. a Bécsben tartott pályázati vizsga alapján neveztek ide ki. 1790-ben a bécsi egyetemre helyezték át. Meghalt 1806. A m. n. muzeum kézirattárában megvan még az Erste Vorlesung beim Antritt des öffentlichen Lehramts der deutschen Sprache und Literatur an

der königl. Universität zu Pest gehalten. Fejér még egy kis munkájáról emlékszik meg, mely pesti tanárkodása idejében láthatott napvilágot. A német nyelv elemeiről szólt s az akkori német tankönyvek egyike lehetett.[23])

Távozása után tanszékét Vályi András mint supplens töltötte be, míg 1792-ben Haliczky Endrét, az egyetemi gymnasium professorát ki nem nevezték. Haliczky 1792 május 14-én mondotta Antrittsrede-jét, bei Eröffnung des Lehrstuhles der deutschen Sprache und Literatur. Megjelent nyomtatásban is Budán 1792-ben. 1827. okt. 31-én helyezték 800 frt nyugdíjjal és a nagy arany éremmel nyugalomba. Irodalmi dolgozatai közül csak egy érdekel bennünket, t. i. a „Systema generale stenograficae Samuelis Taylor", mit Danzer után Schediussal együtt fordított, vagyis a latin nyelvre alkalmazott.[24])

1831-ben Reseta János tölti be a német tanszéket. Irodalmi munkássága mindössze egy az evangeliumokról szóló német munkának magyarra fordításából áll.

Miután József császárnak a többi európai nyelvekre vonatkozó rendeletét megszüntették, 1791 óta megint találkozunk franczia, olasz és angol nyelvtanítókkal egyetemünkön.

Míg a nyelvi tantárgyak közül egygyel sem bántak tudományosan, míg a latint csak a gymnasiumra bízták, a görögöt és hébert főleg a theologusok segédeszközének tekintették, a magyart, németet, olaszt, franczíát meg angolt csak azért tanították, hogy a hallgatók azokon a nyelveken beszélni és fogalmazni tanuljanak, addig egyetemünkön nyelvtudományról és philologiáról szó sem lehetett.

Egyedül a magyar nyelv az, melyre nézve ezt a tudománybeli sikertelenséget nemcsak kimondanom, hanem bizonyítanom is kell. Hiszen két olyan tudós is működött a magyar tanszéken, kik mind a ketten maradandó nevet vívtak ki maguknak tudományosságunk történetében: *Révai Miklós* és *Horvát István*.

A magyar nyelv és irodalom legelső tanára egyetemünkön, — a mint már említettük — *Vályi András*, a kassai kerület volt iskolafelügyelője, 1791—1801 végeig tanított. Irodalmi munkássága mutatja, hogy egyszerű nyelvtanító volt.

Halála után *Dugonics András* helyettesítette és kérte azt a tanszéket. A bölcsészeti kar és egyetemi magisztrátus csakugyan őt ajánlotta; Szerdahelyi György, a helytartótanácsnak tanulmányi ügyekben akkori referense — Révai szavai szerint — *Czinkét* iparkodott a magyar kathedrára tolni; mindamellett *Révai Miklóst* nevezték ki, cuius merita — a helytartótanács fölterjesztése szerint — in linguae patriae cultura editis compluribus operibus ea sunt, ut ei nemo ex concurrentibus comparari possit.

Nevezetes, hogy a pályázatnál a kir. helytartótanácsnak ama kérdésére, hogy az a tanszék melyik karhoz tartozik, a karok véleménye az volt, hogy egyikhez sem, s ennélfogva sem a proseniori, sem a seniori javadalmakkal nem jár. Dugonics ugyanis azt a föltételt szabta, hogy a kar senioratusát és rendes tanári fizetését megtarthassa.[26])

1802 aug. 16-án iktatták be Révait egyetemi tanárnak.

A nyelvtudomány módszerének fölfedezése a magyar szellem dicsősége.

1799. jelent meg Göttingában *Gyarmathi Sámuel-*

től: Affinitas linguae Hungaricae cum linguis fennicae originis grammatice demonstrata. Nec non vocabularia dialectorum Tataricarum et Slavicarum cum Hungarica comparata.

E munkájával, melyben először vannak a nyelvtudomány alapelvei világosan kimondva és alkalmazva, európai hírt szerzett magának. Megelőzte vele *Raskot* és *Boppot,* azért *Gabelentz* méltán a nyelvtani összehasonlítás apjának nevezi őt.

Ugyanabban az évben készült Révai Antiquitates literaturae Hungaricae című munkája, mely már 1803-ban Elaboratior grammatica Hungarica-jának I. kötetével együtt egy időben látott napvilágot. E művek örök tanubizonyságai, hogy a történeti módszert Révai teremtette meg, hogy a történeti nyelvtudománynak Révai az alapítója.

Ilyen epochalis tudós foglalta tehát el 1802-ben a magyar nyelv és irodalom egyetemi tanszékét. Azt hinné az ember, hogy ime az egész világ összes egyetemei közül a budapesti egyetemen hirdették legelőször a valódi nyelvtudomány igéit. Nagyon csalódik, a ki azt képzeli. Révai úgy járt egyetemünkön, mint Michelangelo Az ember tragédiájában. Nem mint mester, hanem mint mesterember, nem mint alkotó szellem, hanem mint egyszerű munkás volt kénytelen az eléje szabott teendőnek megfelelni.

Miután már 3 évig volt új állásában, így panaszolja el ezt a nyomoruságot Somogyinak, az ő kegyelmes pártfogójának szánt levelében: „Valamint elejéntén, úgy szeretem most is hivatalomat s gyönyörködöm benne: noha már kezdetben láttam, azóta is hova tovább mindinkább tapasztaltam annak szinte a megvetésig való alacsonyságát. Mert a magyar oskola

mindenütt igen rosszul áll .... de legrosszabbul az universitásnál." Ugyanott mondja, hogy ő az egyetemen „csaknem utolsó professor", más iratában megpanaszolja: ... in ipsa Universitate Professores plerosque de varia gente collectos, esse linguae Patriae osores, esse hostes Patriae.[27])

A fiatalság sem buzgólkodott. Maga Révai mondja, hogy alig van hallgatója. Reformot ajánl. Tárgya ne tartozzék a philosophiai facultáshoz, a hol annyi a rendkívüli tárgy, hogy a magyar nyelv számára idő sem marad. Tétessék át a jogi facultáshoz, ne hagyják rendkívüli tárgynak, hanem tegyék kötelezővé, még pedig mindenkire nézve két éven át. Legyen legalább 60 órája évenkint; a maximum legyen 68 óra. Az első év előadásainak tárgya legyen nyelvtan, a másodiké irodalom-történet és stilus; mind a két évben azonfölül magyar chrestomathia, mely ó-, közép- és újkorbeli irókból volna összeválogatva.

E reformjavaslatból látni, hogy középiskolai színvonalnál magasabbra még Révai sem gondolt.

A mi hallgatóinak számát illeti, az első évben 13, a másodikban 23, a harmadikban 9, a negyedikben 21, az utolsóban 8 hallgatója volt összesen.[28])

Előadásai közül az első háromévi prolusiók nyomtatásban is megjelentek. Mindegyikében azzal a közönséges káros balhiedelemmel kénytelen szembeszállani, hogy született magyarnak nincs szüksége a hazai nyelv megtanulására. 1804. I. fele végén azokat a propositiókat is közölte, melyeket hallgatói kidolgoztak.

Ennyi az egész, a mit Révai tanári pályájáról mondhatunk. Becsületünkre válik, hogy az össze-

hasonlító, történeti nyelvészet útját hamarább fedeztük fel mint a külföldiek: de fájdalom, Révai sem itthon nem volt képes iskolát alkotni, sem külföldön követőre találni s így a nyelvészet, századunknak egyik leggyönyörűbb alkotása, mégis csak a német szellem szülötte.

Révai halála után *Czinke Ferencz* lett a magyar nyelv és irodalom, utóbb még a tiszti irásmód tanára. 1808—1830-ig, huszonkét álló esztendeig működött egyetemünkön. Ezt a magyar nyelvészet történelme nagy csapásnak hirdeti. Mivé lett volna már akkor a magyar nyelvészet, ha Révainak megüresedett tanszékét méltó ember töltötte volna be. A kik így okoskodnak, nem ismerik az akkori viszonyokat. Az egyik nyelvmestert a másik nyelvmester követte. Abban az egyetemi autonomiát és tanszabadságot nem ismerő bureaukratikus korszakban csak nyelvtanítást, nem nyelvtudományt vártak az egyetemtől. Ennek a követelésnek pedig kevés ízléssel, de orthologus módon meg is felelt Czinke. Tanítványai stilizálni és szavalni tanultak s parádés exameneket csaptak.

Ha Révai mint nyelvtudós működhetett volna cathedráján s halála előtt azt kérdezték volna tőle, kit tart arravalónak, hogy folytassa azt, a mit ő kezdett, semmi szín alatt mást nem ajánlott volna a maga helyébe, mint egyetlen tanítványát és barátját *Horvát Istvánt.*

Révai halála után Horvát István csakugyan pályázott is a megüresedett tanszékre; de mint életrajzában olvassuk, a rosszakarat megbuktatta. Ezt az állítást nem helyeselhetem. Horvát akkor alig 23 éves fiatalember volt. Szakismereteiről mindössze egy polemikus dolgozat tanuskodott, mely Verseghy ellen volt

intézve s melyről nem is tudták, hogy tőle ered, mert mint Révai Miklósnak hív tanítványa és szerető barátja Boldogréti Víg László álnév alatt bocsátotta közre. Ebben — a czímlap szavai szerint — a józan okoskodásnak törvényeiből kihozatott igaz okokkal azt bizonyítja, hogy Verseghynek a tiszta magyarság iránt való okoskodása megfogyatkozott. Tudni való pedig, hogy Verseghyről ma már azt vallják, hogy ő messzebb lát, Révai meg élesebben; hogy ő mélyebben hatott a nyelv mivoltába, Révai meg mélyebben a nyelvészetébe; hogy egyetlen európai nemzet sem dicsekedhetett akkoriban két oly kiváló nyelvészszel, mint a milyen a nagy Révai és az ő méltó ellenfele Verseghy.[29])

Czinke Ferencz a pályázatkor már 47 éves volt, már 23 éve az egyetemi gymnasiumban a humaniorák tanára, már 19 éve iró, ki a magyar nyelv dicséretét versben is prózában is hirdette. Szerdahelyi, a helytartótanács referense jól ismerte s már Vályi halála után iparkodott őt a magyar cathedrára juttatni. Mindezt számbavéve, nem lehet Horvát István mellőzését a rosszakaratnak tulajdonítani.

Ugyanabban az évben, mikor Czinke Ferencz egyetemi tanár lett, Horvát István, 1808 nov. 15-én 500 frt évi fizetéssel az egyetem elnöki jegyzőjévé neveztetett ki, s az egyetemi tanács jegyzőségét is magára vállalta, melyet 1837. márcz. 14-ig minden jutalom nélkül teljesített. Tanárnak 1823. nov. 1-én került az egyetemre: az oklevél-, nemzetség-, pecsét- és czímertudomány előadására. 1830. május 1-én végre beteljesült régi vágya: kinevezték a magyar nyelv és irodalom és tollvezetés (stilus curialis) helyettes, 1837. február 1-én pedig rendes tanárává. 1840.

okt. 1-től a bölcsészeti kar dékánságát három évig viselte. 1844. augusztus 27. Ő Felsége a bölcsészeti kar proseniorává nevezte ki. 1846. január 3. az I. éves bölcsészhallgatók ünnepet rendeztek tiszteletére. Arany tollat nyujtottak át neki, melynek átvételekor igazán és jogosan mondhatta: „E kéz, e szív, az ész mindent a hazáért tett." Alig öt hóra reá jun. 13. meghalt. Junius 28. az egyetemi ifjuság addig szokatlan gyászünnepet szentelt emlékének, mely alkalommal Fejér (Vasvári) Pál, akkor I. éves jogász, megható beszéddel dicsőítette az elhunytat.[30])

Akármicsoda panasza van is a nyelvészetnek Horvát István ellen, megdönthetetlen igazság, hogy maradandó érdemei vannak hazánk történetében.

Horvát István nyelvészkedése mindenáron azt akarta bizonyítani, hogy a magyar a legősibb nyelv: nemcsak a legkülönbözőbb régi népekkel rokonít bennünket, hanem még a paradicsomban is magyar neveket hall.

A régi perzsákat, görögöket, itáliaiakat mind magyarokká akarta tenni. Az ugyan sehogysem sikerült: de sikerült a magyart tenni magyarrá. Kinek keze, szive, esze mindent a hazáért tett, kinek nevét báró Eötvös József, Szalay László, Deák Ferencz mindenkor tisztelettel emlegették, kinek Deák Ferencz indítványára az 1836. évi országgyülés 2000 forint segélyt utalványozott, hogy anyagi gondoktól kimélve annál inkább a tudományoknak szentelhesse életét, az a fáradhatatlan, szeretetre méltó férfiu csupa lelkesedést ihletett a fiatalságba, csupa nemzeti erényt és eszmét ültetett a fogékony szivekbe. Ez az ő érdeme: ezzel tett szolgálatot a hazának.

Úgyde a milyen hasznot hajtott politikailag —

a mire akkor nagyobb szükség volt, mint a nyelvészetre, — ép olyan kárt okozott a magyar nyelvtudománynak, mely csak a szabadságharcz után fogamzott meg újra Hunfalvy Pál hazafias lelkében; de Horvát István hatalmas iskolája miatt csak nagynehezen bírt megszületni és életerőre szert tenni.[31])

Nem csoda, hogy az a fonák etymologizálás, mely annyira hízeleg a magyarnak, a nemzeti élet fölpezsdülése korában annyira népszerűvé vált, hogy csak évtizedek mulva lehetett iskoláinkból kiirtanunk.

Hogy az a nyelvészeti sovinizmus még most sem veszett ki egészen, annak egyebek közt legeslegújabb példája az a kis füzet, mely most nyáron jelent meg s a philosophia szót ősmagyar, jobban mondva szittya szónak magyarázza. Az ünnepies pillanat komolysága nem engedi, hogy ezt a nevetséges szófejtegetést, bármennyire röviden is közöljem. Csakis azért említettem, hogy állításomat bizonyítás nélkül ne hagyjam, és nyelvészkedni szerető hazámfiait — mert sehol a világon nincs annyi laikus nyelvész, mint éppen nálunk — az efféle módszertelen foglalkodástól elriaszszam.

Áttérek most arra a nevezetes időpontra, mikor egyetemünk valóságos egyetemmé vált, mikor a nyelvtudomány és philologia először hallatta szavát főiskolánk tudományos műhelyében.

Egyetemünk európai szinvonalra történt emelkedését azon vezéreszmék szentesítésének és foganatosításának köszöni, melyek szerint a német egyetemek szervezkedtek.

Az egyetemi typusok közül ugyanis a német a legtökéletesebb. Valamint az osztrák, svájczi, németalföldi s orosz egyetemeknek, úgy a miénknek is ez szolgált reorganisatiójának alapjául.

Azokat a németországi vezéreszméket az 1848-iki törvényhozás is magáévá tette, mikor XIX. czikkelyében egyetemünket egyenesen a közoktatásügyi minister alá rendelte, az egyetem függetlenségét és autonomiáját s egyszersmind a tanítás és tanulás szabadságát törvénybe iktatta. A reorganisatiót azonban már csak az absolut osztrák kormány hajtotta végre, természetesen nem a 48-iki törvény miatt, melyet semmisnek tekintett, hanem a Thun-féle rendszer alapján, mely az osztrák tanügy ujjászületését idézte elő.

1848 julius 18-án kelt az az Exner alkotta nagyszabású Entwurf der Grundzüge des öffentlichen Unterrichts in Oesterreich, melyet Thun minister Exner és Bonitz segítségével 1859 október 13-án léptetett életbe. Méltán hirdeti ezt az utókornak az a szobor-csoport, melyet a bécsi egyetem hírcsarnokában a német philologusok és tanférfiak XLII. gyülése alkalmával lepleztek le.

A Thun-féle rendszer nemcsak az osztrák egyetemekre, hanem a mi egyetemünkre nézve is korszakalkotó. Ez a rendszer emelte bölcsészeti karunkat előbbi alárendeltségéből főiskolai polczra. Akkor jutott a karnak az a feladat, hogy az általános tudományokat ne a közvetlen kenyérkereseti haszon miatt, csak szűkre szabott mértékben tanítsa, hanem a maguk okáért, egész terjedelmükben és mélységükben ápolja. Akkor kezdett egyetemünk gyakorlati szakiskolából a tudomány iskolájává fejlődni.

Az ötvenes évek, melyekben ez az üdvös reform megindult, politikai tekintetben nemzeti életünk leggyászosabb évei közé tartoznak. Az absolut kormány azt a nagyszabású, helyes elveken alapuló iskolai

rendszert minálunk úgy alkalmazta, hogy a nemzeti elem helyett a germanisatiót oltotta beléje. A német kormánynak az volt hajthatatlan törekvése, hogy a német kultura eszközeivel németekké tegyen bennünket. De valamint a mult században II. József császár alatt, úgy a jelen században a Bach-korszak alatt a germanisatio kudarczot vallott.

Megtanultuk a német nyelvet, de a magyarról le nem mondtunk. Elfogadtuk a német szellem kincseit, de magyar lelkünket nem adtuk oda cserébe. Szivesen megismerkedtünk a német tudománynyal, de a magyar tudományosságunk fejlesztésére fordítottuk.

Nem egy kiváló külföldi tudós került volt akkor egyetemünkhöz. Német előadásokat tartottak, a német tudományos szellemet ihlették belénk; de magyarságunkat nem birták, azaz nem is törekedtek kiirtani. Sőt olyan is akadt köztük, a ki egyenesen arra oktatott, hogy kell az igazi helyes módszert legszentebb nemzeti kincsünknek, a magyar nyelv és irodalomnak tudományos vizsgálására és fejlesztésére alkalmazni.

Ez az ünnepi alkalom legméltóbb arra, hogy e férfiu emlékét ezennel megújítsam, s hálámat, melylyel neki különösen én mint volt tanítványa tartozom, e díszes helyen nyilvánosan is lerójam. E férfiu *Halder Konrád.*

Minthogy eddigi életrajzából[32]) teljes jelentősége éppenséggel ki nem derül, helyénvalónak tartom, hogy élete pályáját valamivel bővebben ismertessem.

Halder Konrád a Bregenztől pár órányira fekvő Langen helységben, alacsony parasztkunyhóban született. Mikor a szegény parasztfiu már dologtehetős lett, szőlőkarókat vágott az algäui erdőben. Hogy

később milyen férfiuvá vált, azt egyesegyedül saját ösztönének és lelki erejének köszönhette.

Legszivesebben zenész akart volna lenni. Már fütyölése ritka zenei tehetségre vallott. Később annyira tökéletesítette magát benne, hogy finomízlésű zeneértők is gyönyörködve hallgatták. Már mint gyermek magától megtanult több hangszeren játszani. Mint férfi baráti körben nem egyszer hallatta Mozart-Beethoven-, Weber-féle compositiók után a maga hasonszellemű szerzeményeit.

Szülőföldjén nem levén akkor még valamire való iskola, mint ifjú átment Bajorországba. Itt végezte testileg folyton nyomorogva, lelkileg folyton gyarapodva az augsburgi gymnasiumot s a müncheni egyetemet, a hol mint Thiersch és Spengel tanítványa nem száraz philologusnak, hanem igazi humanistának képződött.

Mathematikával is foglalkozott. Élete vége felé azzal feledtette el hivatalos fáradalmait, hogy egy nehéz csillagászati problemát törekedett saját módja szerint megfejteni.

A mélyszerűt átkutatni, a titokszerűt kifürkészni, a finomságokat kilesni, a patak eredetéhez fölhatolni ez volt az ő természete, ez volt igazi öröme.

Így lett aztán az összehasonlító nyelvészetnek egyik jeles buvára. Ő fedezte föl egyebek közt azt a törvényt, mely a tulajdonképeni alemann és sváb nyelvjárás közti határvonalat jelzi. Így lett ő a legkülönbözőbb népek költészetében mutatkozó metrikai és rhythmikai sajátságoknak legalaposabb megfigyelője. Kár, hogy ebbeli tanulmányait soha sem ért reá rendszerbe foglalni.

Míg az egyetemen tanult s még utóbb is, magánoktatással kereste kenyerét. Minden család, melybe

mint tanító került, csakhamar megkedvelte, barátjává és tanácsadójává fogadta. Nevezetesen Maurer bajor államtanácsos igen nagyra becsülte. Ennek köszönhette azt a kitüntető szerencsét, hogy Miksa bajor herczeg gyermekei mellé nevelőnek és tanítónak hítták. Örökké emlékezetes ránk nézve, hogy felejthetetlen királynénkat még mint fiatal leánykát Halder részesítette az első oktatásban. Szabad ideje nem igen volt, de azt egészen szellemi hajlamainak szentelhette. Akkor lett ő igazán nyelvtudóssá. Hallgatta Schmellernek a német dialectusokról szóló előadásait, megtanulta egyrészt a gótot az ó és középfelnémetet, másrészt a héber, arabs és perzsa nyelveket.

Diákkoromban azt beszélték az egyetemen, hogy felséges asszonyunkat Halder tanította a magyar nyelvre, s ép azért, mert magyarul tudott, nevezték ki egyetemünkre tanárnak. Gróf Kuun Géza, ki legelső tanítványa volt, azt írja nekem, hogy igenis ő volt dicsőült királynénknak még leánykorában a tudományokban s nem ugyan a magyar nyelvben, de az angol nyelvben tanítója s rendkívül magasztalólag szólt róla. Thomas György,[33]) kinek Halderra vonatkozó adataim javarészét köszönöm, azt mondja, hogy Erzsébet herczegnő, utóbb Ausztria császárnéja, tőle nyerte az első oktatást, s hogy Halder, mihelyt Magyarországba került, hihetetlen rövid idő alatt hatalmába ejtette a honi nyelvet s maga mutatta meg a magyaroknak, hogyan kell anyanyelvüket grammatikailag szabatosan magyarázni.

Halder 1852-ben jött mint a classica philologia legelső tanára egyetemünkre. Bécsben jól ismerték ezen állás nehézségeit, de biztak tehetségében, hogy azokat legyőzi, s ő csakugyan le is győzte.

Megnyerő szerénységével, komoly tudományosságával, érdekfeszítő tanításával, a szép, igaz és jóért való lelkesedésével tanítványainak és tanártársainak bizalmát, nagyrabecsülését és ragaszkodását csakhamar kiérdemelte magának.

1858-ban a bécsi kormány sürgető kívánságára elhagyta tanszékét s elvállalta az organisierender Schulrath für Ungarn-féle állást, nem minden aggodalom nélkül s abban a reményben, hogy annak idején a tanári pályára megint visszakerül, de ez a reménye nem teljesült. 1860-ban saját elhatározásából itt hagyta hivatalát s elment Bécsbe, hol közömbösséggel fogadták, és csekély fizetéssel majdnem kétévi disponibilitásra kárhoztatták. Végre a helyett, hogy a kitünő tanárt és tudóst valamelyik osztrák egyetemen hivatásának visszaadták volna, Tyrolba és Vorarlbergbe küldték Schulrathnak. Innét 1869-ben Prágába helyezték át Landesschulinspector erster Classe-féle minőségben, hol a fárasztó munka annyira megviselte, hogy 1872 márczius 3-án még csak 59 éves korában meghalt. Csehország fővárosa oly nagy részvéttel temette, hogy az akkori tudósítások szerint emberemlékezet óta ahhoz fogható temetés nem volt.

Ime Halder Konrádnak rövid életrajza. Azon érdemeit, melyeket mint német nyelvtudós, mint osztrák tanférfi szerzett, Németországnak és Ausztriának kötelessége kellően méltatni, azt a szellemi hasznot, a mit nekünk hajtott, nekünk kell constatálnunk, nekünk kell meghálálnunk.

Halder alig öt évig volt egyetemi tanár. Eleinte egyetlen egy hallgatója sem akadt. Később is alig egynéhányan hallgattuk. Gróf Kuun Géza volt az első, ki nála jelentkezett s lehetővé tette neki, hogy

egyetemi működését végre valahára megkezdhesse. Abban a félévben egyedül Kuunnak tartotta Isokrates Panegyrikosáról szóló előadásait. A következő években, mikor én s még egy-két tanárjelölt kerültünk az egyetemre, már pluralisban emlegethette hallgatóinak a számát. Kuun több éven át naponkint még privatissimumokra is eljárt hozzá. Az egyik nap a görög auctoroknak, a másik a gót nyelvnek volt szánva. Az arabs és perzsa nyelv iránt is Halder ébresztett benne különösebb érdeket. Szóval gróf Kuun Géza nagy tudományosságának, melynek egyebek közt Magyarország őstörténetére vonatkozó nagyszabású munkáját köszönjük, Halder vetette meg alapját.

Haldertól hallottuk legelőször egyetemünkön a valódi nyelvtudomány igéit, Halder ismertetett meg legelőször a philologia mivoltával. Német létére ő tanított arra, hogy kell a classicus tanulmányokat a magyar javára értékesíteni, hogy kell a tudományos módszert a magyarra alkalmazni s magyar philologiát teremteni.

Mennyire ismerte nyelvünket és irodalmunkat, azt nem egyszer álmélkodva tapasztaltuk. Görög és latin nyelvtünemények fejtegetésénél a magyar analogiákra is kiterjesztette figyelmét. Stilisztikai és metrikai dolgoknál költőinkből, nevezetesen Vörösmartyból és Berzsenyiből egész versszakokat idézett könyv nélkül. Mint kitűnő zenész jobban tudta a magyar nyelv kiejtésbeli sajátságait, a magyar accentust, az accentus és ictus közti különbséget magyarázni, mint saját embereink, kik ezekről a dolgokról annyian és annyiszor vitatkoztak.

Olvasta volt Révainak Elaboratior grammaticáját,

s mikor az összehasonlító történeti nyelvtudomány módszerével ismertetett meg bennünket, Révait is szóba hozta. „Er hatte das Zeug dazu", így jellemezte ezt az epochalis embert; de jól ismervén Bopp, Pott és Grimm munkáiból a nyelvtudomány remek épületét, Révai fogyatkozásait is észrevette s azokra is figyelmeztetett.

Halder nemcsak kathedráján s otthon tartott privatissimumaiban, hanem szakirodalmunkban is szolgálta a nyelvtanítás és nyelvtudomány ügyét.

Több czikket közölt a Tanodai Lapok és Magyar Nyelvészet 1856. évfolyamában, az esztergomi főgymnasium 1855-ik s az egri főgymnasium 1856-ik évi Értesítőjében.

Tanácsokat adott arra nézve, hogy kell gymnasiumainkban a görög nyelvet tanítani, bírálta a Finkey-, Soltész-, Kühner- és Szepesi-féle grammatikákat, figyelmeztetett a műszók helyes használatára, s a mi nagyon nevezetes, ő volt az, ki a magyar igeidők használatának kérdését fölvetette. Ez a kérdés oly harczot idézett elő Hunfalvy és Fogarasi közt, hogy a Magyar Tudós Társaság végre is a döntés érdekében pályázatot hirdetett, s tudvalevő dolog, hogy Szarvas Gábor Magyar igeidők czímű pályaműve nyerte el a koszorút.

Haldert nemcsak tanítványai szerették, hanem tudományosságunk akkori coryphaeusai is becsülték, nevezetesen Hunfalvy Pál és Toldy Ferencz. Csak egyetlen egyszer érezte magát kellemetlen támadásnak kitéve, mikor „De stultitia quorundam, qui se Ciceronianos vocant" czímű névtelen füzet jelent meg. Azt hitte, ő ellene szól; pedig szerzője, a mostani egri érsek — a mint néhai Knauz Nándortól

értesültem — egy pozsonyi pap dissertatiójára czélzott.

Mikor a gyászos Bachkorszak véget ért, s a nemzet ujongva üdvözölte a jobb jövendő hajnalát, legjobbjaink azon voltak, hogy azokat az idegeneket, kik bennünket megkedveltek, köztünk mintegy megmagyarosodtak és csakis javunkat mozdították elő, továbbra megtarthassuk.

Így sikerült *Schenzl Guidót* itt marasztalni, így törekedett az orvosi kar *Czermak Jánost*, így Toldy Ferencz *Halder Konrádot* magunknak továbbra is megnyerni

Schenzl Guidó csakugyan köztünk maradt s meteorologiai tudományunk megalapítását neki köszönjük. Mikor szerzetének parancsára át kellett vennie az admonti apátságot, csak fájós szívvel hagyta itten második hazáját. „Bei uns zu Haus", így szokott Magyarországról megemlékezni, s a ki az ő idejében az admonti könyvtárba lépett, ott láthatta a becses codexek és nyomtatványok asztalán azt a kis verses magyar könyvet, mely nyitva volt s azon a lapon ezt a czímet mutatta a szemlélőnek: „Imádság a hazáért".

Czermak János, ki 1858-ban hivatott meg egyetemünk physiologiai tanszékére, mindössze csak két évig működött nálunk; de a mint irodalmi dolgozatainak sorrendjéből látom, éppen itt fedezte föl a gégetükröt, a gége, orrgarat és orrüregnek kis tükör segélyével történő megvizsgálását, a mivel örök hálára kötelezte le magának a szenvedő emberiséget. Ő is ügyekezett magyarul megtanulni; de az alkotmányos mozgalom s az egyetemi tanácsnak a magyar nyelv érdekében Ő Felségéhez intézett fölterjesztése mély

hatást tett reá: látta, hogy mennyire gyülölt az a rendszer, melynek uralma alatt tanár lett, s azért daczára annak, hogy tartóztatták, 1860-ban állásáról leköszönt, s attól fogva 1873-ban bekövetkezett haláláig Prágában, utóbb Jénában, végre Lipcsében folytatta fényes sikerű pályáját.[34])

Halder Konrádot sem lehetett rávenni, hogy továbbra is körünkben maradjon. Saját elhatározásából hagyta el hazánkat. Nem akart senkinek útjában állani. Természetesnek tartotta, hogy helyét magyar ember foglalja el.

Mikor 1861 elején megtudtam, hogy Bécsben van, mint hű tanítvány azonnal fölkerestem szeretett mesteremet. Asztalán a „Pesti Napló" feküdt: Deák Ferencz volt az ideálja. Bécsben hivatal nélkül töltött idejét, mintha csak magyar tudós lett volna, a magyar nyelvkincs rendezésére fordította. Bizonyítja azt barátjához Thomas Györgyhöz intézett levele, melyben így szól: „Jó ideje fárasztó módon a magyar nyelvkincs szétválogatásával foglalkodom. Ki akarom szedni belőle a nagyon is számos szláv, német és román s egy pár arabs meg perzsa elemet, szóval a mi nem eredeti magyar vagy altáji, s közérthető módon, nem ám egyedül a tudósok számára, hanem a politizáló közönség okulására is bemutatni." E jelentékeny nyelvtudományi munkán, mely nyelvészeti kutatásainak határait rendkívül kiszélesítette, a mikor csak ráért, egész életén át dolgozgatott. Vajha — mondja Thomas — e becses, csakis tőle telhető elömunkálatok és gyűjtések kellő kézbe kerülnének.

Goethe szerint az igazságszeretet abban mutatkozik, hogy mindenütt megtudjuk a jót találni és becsülni. Azt is mondja, hogy a háládatlanság min-

dig bizonyos fajta gyöngeség: sohasem tapasztalta, hogy derék emberek háládatlanok lettek volna. Egyetemünk nem sínylik e gyöngeségben. Őszintén elismeri, hogy a Thun-rendszer avatta a tudomány iskolájává, s hálával adózik mindazoknak, kik működésükkel ehhez hozzájárultak. E meggyőződéssel szenteltem a jelen ünnepies perczet Halder Konrád emlékének.

Az absolut kormány idejében Halder oldala mellett még Télfy Iván képviselte a classica philologiát. Működését és érdemeit már a Budapesti philologiai Társaságnak f. évi január 11-én tartott közgyülésén ismertettem és méltányoltam. Akkori beszédemből ezennel csak annyit ismétlek, hogy 40 évi tanárkodása alatt számos tanítványai közül többeket volt képes a régi görög világ s az új görög nyelv meg irodalom iránt lelkesíteni. Egész életén át sohasem szünt meg az új görög irodalom ismeretét hazánkban terjeszteni, úgy hogy Ábel Jenő méltán így nyilatkozhatott egyik birálatában: „Nem hiszem, hogy volna Görögországon kívül ország, a hol az új görög irodalom összes termékeit oly hosszú idő óta s oly kimerítően ismertetnék, mint ezt nálunk Télfy teszi."

A modern nyelvek közül az absolut korszakban csakis a németnek volt rendes tanszéke. E nyelvet és irodalmat Gärtner Vilmos adta elő, ki 1852—1861-ig működött egyetemünkön. Megnyitó beszéde nyomtatásban is megjelent, ezen czím alatt: Eröffnungsrede zu den Vorträgen für deutsche Sprache und Litteratur-Wissenschaft an der k. k. Pester Universität gehalten am 12. Oktober 1852. Irodalmi előadásai mind formájukra, mind tartalmukra nézve nagy érdeklődést keltettek. Kissé szinpadiasan hangzottak, de az még fokozta a tanulók figyelmét, és szivesen hallgatták

modulált szavait, melyekkel az irodalomnak nemcsak nagy, hanem kisebb hőseit is ábrázolta és méltatta. A magyar érdeklődés kedvéért a magyarvonatkozású német költeményekkel, nevezetesen Körner Zrinyijével is foglalkozott. Egyébiránt a Bach-rendszer embere volt, miért is 1861-ben nyugalomba vonult. Attól fogva 1875-ben bekövetkezett haláláig Pozsonyban tartózkodott.[35])

A németen kívül tanították még a magyart, franczia-t, olaszt, szlávot és az úgynevezett keleti nyelveket. Mindezekben csak gyakorlati oktatásról volt szó.[36])

A provisorium idejében a classica-philologiát egyedül Télfy képviselte. Ő alatta habilitáltatott 1866. Szepesi Imre a latin philologia magántanárának, ki a latin nyelv és irodalom tárgyalásával segítette elő az akkori tanárjelöltek tanulmányait. 1868-ban rendkívüli, 1869-ben rendes tanárnak neveztetett ki. Meghalt 1875-ben.

A magyar nyelv és irodalom 1861-ben *Toldy Ferencz* kezébe került, ki 1850—1861-ig mint docens az aesthetikát és egyetemes irodalmat adta volt elő. Mint nyelvész a Czuczor-Fogarasi-féle irányt követte, de mint irodalmunk historicusa ő volt első mesterünk. 1875-ben történt halála után tanszékét ketté választottuk. Azóta van egyetemünkön külön magyar irodalmi tanszék, melyen 1876 óta Gyulai Pál hirdeti legjelesebb iróink érdemeit, azóta külön magyar nyelvtudományi tanszék, melyet a bölcsészeti kar egyhangú határozata következtében 3 esztendeig, t. i. addig, a míg egy kitünő tanítványunkat qualificálhattuk reá, nekem volt szerencsém helyettesi minőségben betölteni s a tudományos magyar syntaxist egyetemünkön inaugurálni.

1862-ben került *Riedl Szende* egyetemünk docensei közé. Ő volt az első, a ki nálunk az összehasonlító nyelvészetről mint magántanár rendszeres collegiumot tartott, s ki a finn-ugor nyelvészet akkori eredményeinek alapján Schleicher útbaigazító segítségével magyar nyelvtant írt. 1866-ban Gärtner örökébe lépett s egész 1873-ig ő volt a német nyelv és irodalom r. tanára. Halála után Heinrich Gusztáv került e fontos tanszékre.

A román nyelv és irodalomnak 1862 óta van rendszeresített tanszéke egyetemünkön. Román Sándor volt az első, ki azt 1862—1877-ig mint rendkívüli, 1880-tól haláláig mint rendes tanár betöltötte.

A keleti nyelvek híres képviselője Vámbéry Ármin 1865 óta működik egyetemünkön. 1865-ben lett e nyelvek tanítója, 1868-ban rendkívüli, 1870-ben rendes tanára.

Még megemlítem, hogy a provisorium ideje alatt az angol nyelvet (1862—1886-ig) Egan James, a franczia t Collaud Károly, az olaszt Messi Antal tanította.

Ime eljutottunk a jelen korszakhoz, melyet a fenkölt szellemű báró Eötvös József epochalis minisztersége inaugurált.

Nem feladatom mindazt részletesen felemlíteni, a mi azóta egyetemünknek európai szinvonalra emelése érdekében történt, csak egészben véve constatálom, a mit Than Károly és Szabó József nagynevű rectorelődeim is állítottak, hogy a kik az egyetemi tanítás mostani rendszerének csak gyengéit látják, ha a jelenlegi tudományos nemzedék szinvonalát és álláspontját elfogulatlanul összehasonlítják azzal, a mely 25—30 évvel ezelőtt volt, kénytelenek bevallani,

hogy óriási haladás történt, úgy, hogy a tudományos világ Budapestet már-már egy önálló tudományos centrumnak tekinti, s egyetemünk már sok másodrendű külföldi egyetemet messze túlszárnyal.[37])

A mi a philologiát illeti, még a hetvenes évek elején azt állították német szomszédaink, hogy kelet felé Bécs a philologiai tudományosság határa, azon túl már a sivatag kezdődik.

Mindazok, kik egyetemünkön a nyelvtudományt, a classica és modern philologiát képviselik, elfogulatlan önérzettel mondhatják magukról, hogy azt a Magyarországot annyira lealázó itéletet közös ügyekezettel tökéletesen megsemmisítették.

Nincs helyén itt egyesek érdemeiről szólani, de a mi az egész egyetemre fényt vet, a közös munka eredményét éppen a rector van hivatva ily ünnepies pillanatban a birálgató közönség tudomására juttatni.

A nyelvtudománynak és philologiának majdnem valamennyi tanszéke alkotmányos aeránkban rendszeresíttetett.

Ma már valamint az indogermán, úgy az uralaltáji összehasonlító nyelvészetnek, s valamint a magyar nyelvtudománynak, úgy a magyar irodalomnak is önálló tanszéke van.

Az uralaltáji nyelvészetet Budenz József inaugurálta 1868-ban mint magándocens, 1872-ben rendszeresítettek számára tanszéket, melyen 1872—1892-ig mint rendes tanár epochalis tevékenységet fejtett ki, s jelentékeny iskolát alkotott. Utóda dr. Szinnyei József.

A magyar nyelvtudomány tanszékét, melyet 1875-ben rendszeresítettünk, dr. Simonyi Zsigmond 1885—1889-ig mint rendkívüli, 1889 óta mint rendes tanár tölti be.

A magyar irodalom tanszékén dr. Gyulai Pál Toldy Ferencz utóda.

A magyar nyelvtudománynak két magándocense van: dr. Zolnai Gyula és dr. Horváth Cyrill, a magyar irodalomnak egy: dr. Bodnár Zsigmond.

1874-ben ért engem az kitüntető szerencse, hogy dicsőült Trefort Ágost ad personam külön tanszéket állított számomra.

Szepesi halála után megint csak két cathedrája volt a classica philologiának, míg 1880-ban sikerült legkiválóbb tanítványunk, Ábel Jenő számára rendkívüli tanárságot kieszközölni. Télfy nyugalomba vonulása után ő lett helyébe rendes tanár. Még csak 31 éves volt, mikor a kérlelhetetlen halál körünkből kiragadta. A tudomány nagyságához képest vajmi rövid életet élt s mindamellett elég ideig arra, hogy működése fényes nyomokat hagyhatott maga után. Ábel utóda dr. Hegedüs István. A jelenlegi 3-ik classica philologiai tanszék 1895-ben rendszeresíttetett. Rendes tanára dr. Pecz Vilmos.

A classica philologiának három rendes képviselőjén kívül van még egy czímzetes rendkívüli tanára: dr. Némethy Géza, ki a latin philologiából, s három magándocense, úgymint dr. Kassai Gusztáv, ki a latin stilus és eloquentiából, dr. Vári Rezső, ki a bevezető és segéddisciplinákból, és dr. Cserép József, ki a római irodalomból tart előadásokat.

Mint magándocensek még a következők működtek valamikor egyetemünkön: Bartal Antal, Szamosi János, Hóman Ottó, Haberern Jonathán, Ring Mihály, Bászel Aurél, Kont Ignácz és Csengeri János.

A classica és modern philologiának alaposabb

művelésére alapíttatott 1887-ben a classica és a modern philologiai seminarium.

A német nyelv és irodalom r. tanára: dr. Heinrich Gusztáv. 1896 óta a német nyelvészet külön is van képviselve. Rendkívüli tanára: dr. Petz Gedeon.

A szláv nyelvészet és irodalom r. tanára: dr. Asbóth Oszkár. A horvát nyelv és irodalom külön is van képviselve. Rendkívüli tanára: dr. Margalits Ede.

A franczia nyelv és irodalom r. tanára: dr. Becker Fülöp Ágost.

Az olasz nyelv és irodalom rk. tanára: Messi Antal, egyetemünk legrégibb docense.

A román nyelv és irodalom r. tanára: Ciocán János, magántanára: dr. Alexics György.

A keleti nyelvek és irodalmak r. tanára: Vámbéry Ármin. A török nyelv és irodalom magántanára: dr. Kunos Ignácz, a perzsa nyelv és irodalomé: dr. Kégl Sándor.

A sémi nyelvek r. tanára: dr. Hatala Péter. A sémi philologia czímz. ny. r. tanára: dr. Goldziher Ignácz. (A hittudományi karon dr. Kanyurszky György, az arabs, syr és chald nyelvek r. tanára.)

Végre megemlítem, hogy Bálint Gábor, jelenleg kolozsvári tanár, 1875-ben mint magándocens a mongol-mandzsu nyelvet ismertette, s hogy az assyrologiának és aegyptologiának is akadt legújabban képviselője dr. Mahler Edében, kit tavaly habilitáltunk magándocensnek.

Hogy a bölcsészeti kar 1780-tól 1895-ig milyen irodalmi munkásságot fejtett ki, bibliographiailag bemutatja az az emlékkönyv, melyet a kar megbizásából, ezredévi nemzeti ünnepünk emlékére, Horváth Ignácz, m. n. muzeumi segédőr szerkesztett.

Ime a nyelvtudomány és philologia egyetemünkön való történetének s jelen állapotának rövid ismertetése.

Minthogy nem hizelgő dicséretet, hanem felvilágosító igazságot akarok szolgáltatni, egyúttal azt is ki kell jelentenem, hogy még korántsem állunk azon a ponton, melyen a hires német egyetemek állanak.

Az ars longa, vita brevis itt is bebizonyul. Az a nemzedék, mely a tudomány fáklyáját kezébe ragadta, még nem képes vele minden állomást meghaladni: a czélt majd csak a jövő nemzedék fogja elérni.

Úgyde a jövő a jelenen épül: a jelennek kell gondoskodnia róla, hogy a jövő sikere mentől jobban biztosítva legyen.

Egyetemünkön még sok olyan hiány van, melyet előbb-utóbb okvetetlen pótolni kell.

Hogy, teszem, a classica philologiai tanszékek száma nem elégséges, azon nem kételkedhetik az, a ki látja, hogy külföldi nagy egyetemeken hány tanár képviseli ezt a számos disciplinából álló szaktudományt, s hogy a mi egyetemünk a magándocensek közreműködésével képes csak a tanárképzés fontos feladatának megfelelni. Itt korántsem parallel tanszékek felállításáról van szó, hanem munkafelosztásról, hogy módunk legyen mindazt, a mit a vizsgálatokon követelünk, elő is adhatni, s hogy mentől jobban ráérjünk tanítványainkat módszeresen foglalkoztatni.

Még egy dolgot akarok ezennel megpendíteni, még pedig elvi dolgot.

Nemzetünk érdekében álló jogos követelésnek tartom, hogy azok a külföldön működő tudósok, kik hazánkfiai, kik a mi tanítványaink voltak, kik a mi ösztöndíjainkat élvezték, kiknek a mi támogatásunkkal

sikerült külföldön olyan szakemberekké válniok, hogy ott egyetemi tanárságra méltatták, hogy azok megint haza kerüljenek s a tudományt minálunk, a mi kulturánk előmozdítására szolgálják. Mint a bölcsészeti kar tagja csakis azokat említem, kiket e karba valóknak ismerek: Weinek Lászlót és Stein Aurélt.

Weinek Lászlót dicsőült báró Eötvös József küldötte állami ösztöndíjjal külföldre, hogy a csillagászati tanszék számára szakembert képeztessen belőle. Az a remény, mely a kiküldéshez fűződött, tökéletesen megvalósult, csakhogy addig, a míg csillagászati intézetünk nincsen, a selenographiának azt az elsőrangú celebritását, ki jelenleg Prágában működik, nem lehet visszanyernünk.

Szakasztott ilyen óhajtásunk van Stein Aurélra nézve. Dicsőült Trefort Ágoston látta volt el a szükséges támogatással s úgy sikerült elsőrangú sanscritologussá válnia. Mint ilyet az angol kormány Lahorébe küldte, a hol sok évig a Panjábi egyetem keleti collegiumának igazgató-tanára volt. Jelenleg a kalkuttai egyetem rectora.

Biztos vagyok benne, hogy e két tudósunk, kik maguk is óhajtanának hazájukban működhetni, mihelyt egyetemünkön hirdetnék tudományukat, nem egy külföldi hallgatót vonzanának Budapestre, mi a tudományos külfölddel való érintkezés élénkítésére szolgálna.

Egyetemünk már megtette mind a két tudósra nézve a kellő lépéseket. A siker most csak attól függ, hogy a magas kormány bölcs intézkedéséhez a törvényhozás, mely a nemzet tudományos érdekeinek előmozdításában a takarékoskodást sohasem tartja helyénvalónak, mikor bírja a szükséges költségeket megszavazni.

Mielőtt beszédemet befejezném, mély hálát mondok a budapesti m. kir. tudományegyetem nevében a közoktatásügyi kormányzatnak, a törvényhozó testületnek és a koronának azért az 1867 óta történt epochalis egyetemi reformért, melyet ezen három alkotmányos tényező közös akarata volt csak képes létesíteni.

Bizton reménylem, hogy a nemzet valamint eddig úgy ezentúl is mindenkor áldozatra kész gondoskodással rajta lesz, hogy egyetemünket hová-tovább magasabb szinvonalra emelje.

Hogy az egyetem magasztos feladatának megfelelhessen, szükséges, hogy palladiumát, az önkormányzatot és tanszabadságot, mindenkor féltve őrizze; szükséges, hogy tanárai mindenkor lelkes tudósok s még tudományukban is lelkes hazafiak legyenek; szükséges, hogy az egyetemi polgárság, édes hazánk szemefénye, — a mint már beszédem elején mondottam — a tanítás sikerét lankadatlan buzgalmával biztosítsa, s az egyetem jó hírnevét kifogástalan magaviseletével is mindenkor megóvja.

Csak így lesz a budapesti tudomány-egyetem a külföldi egyetemek méltó versenytársa; csak így leszünk mi tanárok a tanuló nemzedék igazi mesterei; csak így lesznek önök, fiatal barátaim, a magyar szent koronának legbiztosabb őrei.

Adja az isteni Gondviselés, hogy úgy legyen!

Ezzel a szivem mélyéből fakadó óhajtással átadom a szót a bölcsészettudományi kar nagyérdemű decánjának, hogy az előttünk álló tanévet ünnepiesen megnyitni sziveskedjék.

JEGYZETEK.

[1]) A csillag egyik oldalán áll: Munificentia Augusti P. P. MDCCCXIX. köriratkép, közepütt: Rectori Scientiarum Vniversitatis Hungaricae Pestiensis. Másik oldalán: Franciscus I. Imp. Aust. Rex Hung. a király képe körül. Alatta: Harnisch J., a képzőművész neve. — [2]) Lásd Pauler Tivadar, A budapesti magy. kir. tudomány-egyetem története. I. 480. lap. — [3]) Pauler u. o. I. 15. és 17. lap. — [4]) Pauler u. o. I. 203. lap. Itt működött mint aligazgató Pupikhoffer Ágost, ki Budán 1779-ben kiadta Pindari Olympia, cum explanatione in usum iuventutis. Itt működött mint igazgató a „Régi jeles épületek" című munkájáról híres Molnár János, ki latin chrestomathiát írt, s azért is említésre méltó, mert Homeros magyar fordításával ő próbálkozott meg először. — [5]) Pauler u. o. I. 26. lap. — [6]) Pauler u. o. I. 21. és 475. lap. — [7]) Pauler u. o. I. 68. l. — [8]) Hajnik Imre rectori székfoglaló beszéde 35—36. lap. — [9]) Wenczel Gusztáv rectori székf. beszéde. — [10]) V. ö. Hoffmann Pál rectori székf. beszéde 44. lap. — [11]) Lásd Pauler Egyet. Tört. I. 71., 93. és 143. lap. Hajnik székf. beszéde 36. lap. — [12]) A hébert 1771-ben Haselbauer, 1773-ig Hornik Venczel, a görögöt pedig 1773-ig Eisenpeitl Máté adta elő. Lásd Pauler Egyet. Tört. 90. és 91. lap. — [13]) Pauler u. o. I. 75., 76. és 77. lap. — [14]) Pauler u. o. I. 88., 253. lap. A görög nyelv cathedráját 1774-ben Stipsics Ferencz akkori hittanár, a héberét Kaszaniczky Ádám esztergommegyei áldozópap töltötte be. Kaszaniczky nyelvtant is írt, melynek címe: Grammatica linguae sanctae Institutio in usum theologiae auditorum concinnata. Viennae 1791. — [15]) Pauler Egyet. tört. I. 143. és 223. lap. — [16]) U. o. 353. lap. — [17]) U. o. 231—233. lap. — [18]) U. o. 260., 272. lap. — [19]) U. o. 161. lap. — [20]) Szinnyei Magy. Írók V. 1171—1174. lap. — [21]) Pauler u. o. 222., 223., 240. lap. — [22]) U. o. 354—355., 417—418. lap. — [23]) Szinnyei Magy. Írók IV. 962–963. lap. — [24]) Pauler Egyet. Tört. I. 402. lap. Szinnyei Magy. Írók IV. 345—349. lap. — [25]) Pauler Egyet. Tört. I. 404. lap., hol Bouchard, Lepage és Roussel franczia, Makucz olasz és Alauda angol nyelvtanító van említve: Roussel, Makucz és La Mouton 1833. évbeli franczia mester irodalmi működését lásd Horváth Ignácz

Bölcsészetkari Emlékkönyv 62—63., 37—38. lap. — [26]) Pauler 402. lap, 1. jegyz. — [27]) Bánóczi, Révai M. élete 369—370. lap. — [28]) Bánóczi 371. lap. — [29]) Bánoczi 334. lap. — [30]) Szinnyei Magy. Írók IV. 1211—1221. lap. — [31]) Elnöki beszédeim 188. lap. — [32]) Szinnyei, Magy. Írók IV. 344—345. lap. — [33]) Augsburgi Allgemeine Zeitung 1872. április 22. kelt 113. sz. — [34]) Hőgyes, Emlékkönyv a budap. egyetem orv. karának multjáról stb. 177. lap. — [35]) Szinnyei Magy. Írók III. 1061—1062. lap. — [36]) A magyart Machik József, a francziát Mutschenbacher Alajos, az olaszt eleinte Teffenberg Adolf, 1856 óta Messi Antal, a szláv nyelveket Ferencz József, a keleti nyelveket Repiczky János tanította. Ferencz Józsefen kívül mind irodalmilag is működtek. Tudományra nézve csak Repiczky vált ki közülök. A M. T. Társaság meg is választotta 1847-ben tagnak. 1851-ben érte el régi óhajtását: akkor habilitálták a politikába sohasem avatkozó tudóst a pesti egyetemnél a keleti nyelvek magántanárává, a hol felváltva a török, arabs és sanskrit nyelveket tanította. Meghalt 1855-ben. Toldy mondotta felette az akadémiai emlékbeszédet. — [37]) Dékáni beszédem Act. Vniv. a. 1895/96. fasc. I. 78. lap.

III.

TANÉVMEGNYITÓ BESZÉD.

* * *

BESZÉD,

MELYET

AZ 1899–1900. EGYETEMI TANÉVNEK

ÜNNEPÉLYES MEGNYITÁSAKOR

1899. ÉVI OKTÓBER HÓ 1-ÉN

AZ EGYETEMI IFJÚSÁGHOZ INTÉZETT

FRÖHLICH IZIDOR,

A BÖLCSÉSZETI TUDOMÁNYOK DOCTORA, AZ ELMÉLETI TERMÉSZETTAN NYILVÁNOS RENDES, A KISÉRLETI TERMÉSZETTAN JOGOSÍTOTT TANÁRA, A KÖZÉPTANODAI TANÁRKÉPZŐ-INTÉZET TANÁCSÁNAK, AZ ORSZ. TANÁRVIZSGÁLÓ-BIZOTTSÁG, A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA RENDES TAGJA, ÁLLANDÓ MATHEMATIKAI ÉS TERMÉSZETTUDOMÁNYI BIZOTTSÁGÁNAK, AZ ORSZÁGOS KÖZOKTATÁSI TANÁCS TAGJA, A KIRÁLYI MAGYAR TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT, A MATHEMATIKAI ÉS PHYSIKAI TÁRSASÁG ÖRÖKÍTŐ ÉS VÁLASZTMÁNYI, AZ ERDÉLYI „VEREIN FÜR NATURWISSENSCHAFTEN“ LEVELEZŐ TAGJA, A GLASGOW-I EGYETEM TISZTELETI DOCTORA, A BÖLCSÉSZETHALLGATÓKAT SEGÍTŐ EGYESÜLET DÍSZTAGJA, A BÖLCSÉSZETTUDOMÁNYI KARNAK ÖT ÉVEN ÁT VOLT JEGYZŐJE S JELENLEG HARMADIZBEN DECÁNJA.

Hölgyeim és Uraim!

Egyetemi polgárok!

Egyetemi életünk régi, hagyományos s tán még ma sem fölösleges szokása, hogy tanévmegnyitó ünnepélyén azon kar decánja, mely kar kebelébe a Rector Magnificus tartozik, az egybegyült fiatalsághoz intézett rövid megszólítással nyitja meg az egyetemi évet.

Midőn e szép és megtisztelő kötelességemet ez alkalommal teljesíteni készülök: önkéntelenül merül fel szellemi szemem előtt azon fenkölt és lelkes szónoklatok sokasága, melyek az elmult években e díszes helyről hangzottak el s melyek jó nagy része szem- és fültanujának lehetni szerencsés voltam.

S fényes nevü hivatali elődeim ily kiváló ténykedéseivel szemben élénken érzem e téren gyakorlatlan erőim elégtelen voltát, érzem ezt annyival inkább, mivel e jeles szónoklatok tartalmi mélysége oly jelentékeny és formai tökélye oly magas fokú, hogy azokkal még a legtehetségesebb és legtapasztaltabb szónok is alig tudna versenyezni.

De felbátorít az a gondolat: talán nem is szükséges, hogy Önökhöz e helyről, merev hivatali formában, mint az egyetemi hatóság tagja szóljak: hiszen a tanárok és a hallgatók összesége képezvén az

egyetemet, szólhatok mint ezen alma mater egyik idősebbik tagja a fiatalabbakhoz, kiket ifjú barátaimnak tekinthetek; s ha így fogom fel mai feladatomat: kedves és kellemes munka vár reám.

Csak természetesnek fogják találni, ha mindenekelőtt Önöket, kik hazánk fiatalságának színe-javát képezik, e helyről az egyetemi Tanács, az egész egyetem nevében szívem mélyéből üdvözlöm, és pedig nemcsak a középiskolából vagy más főiskolákból ezúttal kötelékünkbe lépett új akadémiai polgárokat, hanem a régebbieket is; hadd kívánhassunk Önöknek erőt, kedvet és kitartást azon komoly munkához, melyet Önök itt kerestek, mely itt Önökre vár; hadd teljesedjenek mindazon jogosult reményeik és kívánságaik, melyekkel alma materünk küszöbét átlépték.

Bármily születésbeli, vallás- s nemzetiségbeli, korbeli, sőt nemi különbségek is legyenek Önök között: itt, ezen egyetem falain és intézményein belül Önök kivétel nélkül ugyanazon általános Szabályzatnak alávetett, egyforma jogokkal bíró, de egyforma kötelességet teljesítő egyetemi polgárok.

Önöket mind valamely tanult élethivatásra leendő alapos előkészülés vagy a tiszta tudomány után való vágy késztetett ide; az egyetemben vélik találni azt az intézményt, melynek lelkiismeretes felhasználása után kívánt életpályájukra léphetnek.

Nem kételkedem, hogy az életpálya választásának fontos kérdését szülőikkel, hozzátartozóikkal és jóakaróikkal történt komoly megbeszélés alapján döntötték el; s nem gondolom, hogy Önök közül volna valaki, ki egyenesen hajlama ellenére folytatná felsőbb tanulmányait; de ha mégis volna, vessen idejében számot magával, vajjon nem kisebb baj-e a

pályaváltoztatás egyszeri kellemetlensége, esetleg egy-két félév elvesztése, mint az életpálya eltévesztése s egy nem szeretett hivatás kedv nélkül való folytatása.

Élethivatásukra leendő előkészülésük tudományos alapját egyetemünk teljesen nyujtja; szerzett tudásuknak az életben leendő alkalmazása tárgyában a begyakorlást azonban csak részben adhatja, mert az egyetem első sorban a tudomány iskolája és nem gyakorlati szakiskola, s ezért nem rendelkezik, de szervezeténél fogva nem is rendelkezhetik mindazokkal az intézményekkel, melyek a jelzett gyakorlati czél elérésére szükségesek. Így nincs módjában, hogy pl. papnövendékeknek sürűn alkalmat adjon egyházi szónoklatok tartására, végzett jog- és államtudományi hallgatóknak az ügyvédi, a birói vagy közigazgatási gyakorlat elsajátítására, vagy végzett tanárjelölteknek a középiskolai tanítás gyakorlatára. Aránylag legkedvezőbb e tekintetben a fiatal orvosdoctorok helyzete, kik fényesen fölszerelt egyetemi klinikáink bőséges beteganyagán, jeles vezetés mellett, magukat a gyógyítás gyakorlatában tökéletesíthetik.

Bizonyos vagyok benne, hogy mindegyikük tisztában van azon tanulmányi úttal, melyen haladnia, s azon vizsgálati rendszerrel, melyet végeznie kell, hogy választott élethivatásuk gyakorolhatására megkivántató, pályájuk előfeltételét képező formaszerű jogosítványt, a nálunk úgynevezett qualificatiót megszerezhesse; tájékozást nyujtanak e tekintetben az egyes karoknál fennálló külön tanulmányi és szigorlati Szabályzatok.

De a midőn Önök tanulmányaik menetét jövendőbeli hivatásuk szempontjából berendezik, nem fogják szem elől téveszteni, hogy egyetemünkön a tanszabad-

ság uralkodik, a tanítás és a tanulás szabadsága, mely az igazi egyetemi oktatás és tanulmányozás egyik legjellemzőbb vonása, mely az egyetemet a szakiskoláktól s a középiskolától megkülönbözteti.

A *tanítás szabadságát* értjük úgy, hogy nem csak az állam által alkalmazott, kinevezett tanárok, hanem más jeles, erre feljogosított szakerők is taníthatnak, továbbá, hogy minden tanár azt a tudományt, melynek tanítására kötelezve vagy jogosítva van, formailag és tartalmilag legjobb meggyőződése és belátása szerint, saját felfogása, rendszere, saját philosophiája szerint adhatja elő, semmi chablon vagy utasítás által meg nem kötve, csak azon általános keret által lévén korlátolva, melyet kinevezése vagy jogosítványa szab meg.

Innen van pl., hogy párhuzamos tanszékek tanárai ugyanazt a tárgyat oly különbözően tárgyalják; miért is nem tanácsos, különösen első tanulmányozásnál egyszerre két tanár párhuzamos előadását hallgatni.

A *tanulás szabadsága* pedig abban áll, hogy Önök szabadon választhatják a hallgatandó tanárokat és tudományszakokat; e szabadság abban az esetben, ha valaki tisztán tudományt szerezni és mívelni óhajt, de nem egyszersmind gyakorlati életpályára készülni, semmi korlátozásnak nincsen alávetve; de gyakorlati élethivatásokra jogosító szigorlatokra Önök csak bizonyos előírt rendszeres tanulmányok végzése után bocsáttatnak, mely körülmény túlnyomóan legnagyobb részükre nézve a tanulás szabadságát lényegesen korlátolja ugyan, de korántsem szünteti meg teljesen.

A hittudományi, jog- és államtudományi és az orvostudományi karok évenkint ismétlődő főcollegiumai a fennálló szigorlati szabályzatokkal állanak

öszhangzásban; de e mellett különösen az utóbbi két karon Önök számos külön collegium között is választhatnak.

A bölcsészettudományi kar tanárai és hallgatói a tanszabadságnak aránylag még legnagyobb mértékben hódoltak; azonban a nagyon is szétágazó tanárképzés és tanári vizsgálat valamennyi igényeinek teljesen megfelelő collegiumok nem állottak mindig rendelkezésre; de bizton remélhető, hogy jelenlegi vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister *Dr. Wlassics Gyula* úr ő Nagyméltóságának ezt czélzó bölcs intézkedése, ugyanis a tanárképző-intézet új szervezeti szabályzatának életbeléptetése,* a tanszabadság jelentékeny csorbítása nélkül a jelzett tökéletlenségen segíteni fog.

Előadásainknak azonban korántsem egyetlen czélja az ismeretközlés, mert hiszen, ha csak ez volna, akkor a nem demonstrativ szakoknál egy jó tan- vagy kézikönyv többet érne egy középszerű előadásnál, sőt, az előbbinek még az az előnye volna az utóbbi felett, hogy ott megállhatnánk, hol a szöveg nehézségeket mutat, míg az előadás tovább folyik s kétes helyeit csak alkalmilag lehetne tisztázni. Nem, az egyetemi oktatásnak sokkal magasabb a rendeltetése; nem ismerethalmazt akarunk nyujtani, hanem a rendszeresített tudás fejtegetése mellett, vele együtt bevezetni akarjuk Önöket az élő, a haladó tudomány hullámzó, forrongó gondolat- és eszmevilágába, újra akarjuk átélni Önökkel a tudomány igazságainak földerítésére vezető, sokszor oly bámulatos szellemi míveleteket s karöltve Önökkel buvárokként akarunk belemerülni az ismeretek árjába, hogy mélyeiből új

* Vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister úr 1899. évi 38.640. sz. a. kelt rendelete.

meg új szellemi kincseket hozhassunk fel. Képesíteni akarjuk Önöket is arra, hogy újonan fölmerülő tudományos vagy gyakorlati kérdésekkel szemben alapos véleményt formálhassanak, s hogy saját buvárlásaik sikeres eredményével gyarapíthassák emberi tudásunk tartalmát.

Mert ne gondolják fiatal barátaim, hogy a tudomány a véglegesen megállapított igazságok állandóan rendezett és határolt összesége; ellenkezőleg, minden tudomány, még a legszárazabbnak és a legbefejezettebbnek látszó is, tovább fejleszthető és éppen e továbbfejlesztés s a vele járó vizsgálódás az ember egyik legnemesebb ténykedése.

Evvel korántsem akarom azt mondani, hogy Önök mind kutató tudósok legyenek, mert jól tudom, hogy túlnyomóan legnagyobb részük nem törekszik elvont életpályákra, de jelezni szeretném, hogy a tudományos vizsgálódás módszereivel való megismerkedés még a leggyakorlatibb életpályára lépőnek sem volt ártalmára, ellenben a belőle merített tapasztalás sokszor egész életére volt kihatással.

Talán különösnek tetszik Önök előtt, hogy a tudományos vizsgálódást jobban hangsúlyozom, mint a puszta ismeretközlés és a gyakorlat művészetét, de azonnal eloszlik e csodálkozás, ha meggondolják, hogy egy emberi tudomány sem hullott alá készen az égből a földre, hanem az emberi kutató elme, gyakran egészen jelentéktelennek látszó kezdetből vagy tapasztalati jelenségből kiindulva, szakadatlan törekvéssel, szivós kitartással, lépésről-lépésre haladva, az elkerülhetetlen tévedéseket mindig helyrehozva, megállapította a tiszta igazságok szakadatlan lánczolatát, létesítette a tudományt; a gyakorlati alkalmazás többnyire csak ezután következett.

Igenis, az igazságok felkutatására sarkalló ezen elfojthatatlan vágy egyik legbecsesebb adománya az emberiségnek, melylyel a teremtő őt megáldotta; jogosan mondhatjuk ezt isteni szikrának, mert az istenség egyszersmind az igazság is és ennek felderitése isteni parancs, mely egyik vallással sem állhat ellentétben. Élesszék ezen szent tűzet, melynek világánál találhatnak Önnök is a tudomány mélyébe vezető új ösvényeket, ismerhetnek fel új igazságokat.

Ne véljék, hogy Önök ily ténykedésre talán még fiatalok, még nem birnának elegendő tudással vagy tapasztalással; nem akarok példázgatni; de Önök is éppen úgy tudják, hogy számos jeles tudós fiatal éveiben, tanuló korában nemcsak kétségtelen jelét adta fürkésző szellemének, hanem valóban önálló gondolkodása eredményével, új tapasztalatokkal, felfedezésekkel és találmányokkal, sőt új felfogásokkal, eszmékkel gyarapították a tudományt.

És biztosíthatom Önöket az iránt, hogy valmely új igazságnak vagy tapasztalatnak feltalálása s megállapítása, vagy már ismert igazság czélszerűbb formába való öntése vagy új, sikeres s hasznos gyakorlati alkalmazása, vagy valamely ismeretkörnek jobb rendszerbe való hozása az azt cselekvőben, minden fáradsága daczára, egy kimondhatatlan magasztos megelégedettségnek s élvezetnek sajátszerű érzetét kelti, mely kiemeli őt mindennapi gondolatköréből és hatalmas lüktetéssel félreismerhetetlenül érezteti vele, hogy benne is lakozik az örök igazság formáló és teremtő nagy szellemének mozgató kis parányа, mely önkéntelenül, de annál ellenállhatatlanabbúl törekszik megnyilatkozásra.

Igenis fiatal barátaim, az igazi szellemi munkás

ezen sublimis érzését nem írhatom le Önöknek, ezt át kell élniök, ezt át kell érezniök s ennek emlékezete kisérni fogja Önöket egész életükön keresztül.

Egyetemünk is még különös alkalmat nyújt Önöknek szellemi erőiknek a jelzett irányban leendő kipróbálására, a különböző tudományokból kitüzött ama számos pályakérdés által, melyekre ez alkalommal is felhívom Önök figyelmét.

Téves azonban az a felfogás, mintha az igazság felismerése csak addig volna kötelességük, mig az egyetemhez tartoznak; ellenkezőleg, a gyakorlati, a mindennapi életnek is ez képezi egyik főfeladatát.

Mert nem kutatja-e, nem hirdeti-e az igazi lelkipásztor az isteni, az erkölcsi igazságokat a hivőknek, nem keresi-e a biró a cselekmények tömkelegében az igazságot, hogy helyes itéletet meríthessen, nem vizsgálja-e az orvos a betegnek igazi állapotát, hogy e szerint intézhesse a gyógykezelést, avagy nem kötelessége-e a tanárnak, hogy az általa helyesen felfogott tiszta igazságokat a fogékony ifju elmébe csepegtesse?

Ragaszkodjanak tehát Önök is az élet minden körülményei között az igazsághoz s annak teljes, nyilt kimondásához, cselekedjenek mindig bátran az igazság szerint, hágjanak Önök is mindenütt a hazugságnak, korunk ezen nagy rákfenéjének a nyakára, hogy az Írás szavának értelme szerint Önök is mondhassák: tiszteljük a feljebb valókat, engedelmeskedünk a hatóságnak, de csak az Istent féljük!

És legyenek meggyőződve, hogy ugyanezt parancsolja mindegyikük saját vallásának igazi erkölcse is, mely vallások külső formája és megnyilatkozása különböző és időben változó lehet, de mindenkor ugyanaz marad az emberiség legbensőbb, legnemesebb érzelmei

olvasztó tűzében az istenben bizó és benne megnyugvó egyszerű hit, a tiszta erkölcs és a cselekvő emberszeretet folyékony fénylő színaranya, mint az emberi kedélyvilág mélyéből szükségképen fakadó egyik legbecsesebb kincs.

Fent jeleztem, hogy egyetemünk Önöknek előadásaival s az ezeket lényegesen kiegészítő seminariumi, intézeti, s klinikai gyakorlataival és munkálkodásaival tudományos képzettséget törekszik nyujtani; már ezen utóbbi kiegészítő tevékenység is nagyrészt a *tudományos irodalom* használatát feltételezi, mely irodalom további kiképzésük egyik leghathatósabb, de mindenesetre elkerülhetetlenül szükséges segédeszköze.

Ismerjék meg első sorban hazai tudományos irodalmunkat, de vegyék figyelembe a világirodalom kiváló termékeit is, sőt látogassanak meg külföldi főikolákat is, mert más nemzetektől tanulni nem szégyen. Tanultak sokszor hatalmas népek kicsinyektől és valljuk be őszintén, hogy minden haladásunk daczára még sokat tanulhatunk, bár óvatosak legyünk idegen intézmények meghonosításában.

Találóan mondotta egyetemünk jelenlegi Rectora 1895-ik évben tartott tanév megnyitó beszédében: „Hogy a külföldi szakirodalomnak hasznát vehessék, hogy a culturnépek szellemével megismerkedhessenek, hogy más nemzetek műveltjeivel maguk is érintkezhessenek, több nyelvet is meg kell tanulniok: nevezetesen a németet, ha lehet még a franczíát, ha lehet még az angolt; de mindenekelőtt a németet, mert ennek a legeslegnagyobb hasznát veszik. Alig van világra szóló jelentőségű szakmunka vagy költői mű, mely le nem volna fordítva németre; egyesegyedül a német irodalom az, melyről bátran elmondhatjuk, hogy a világirodalom mikrokosmusa. Hogy a minden-

napi életben is mennyire reászorulunk a német nyelvre s mennyivel jobban boldogul az élet versenyében az, ki magyar nyelvén kívül a németet is érti, azt csak a vak nem látja!"

E meleghangú tanács fogadása Önökre nézve annál könnyebb, mert egy vagy két nagy culturnyelv ismeretét már a középiskolából hozták, ne tartsanak tőle, hogy a hazafiságukat csökkentené, ellenkezőleg ily nyelvismeretek önöket hazafias szolgálatokra még alkalmasabbakká fogják tenni, mert nem a nyelvismeret, nem a név, nem a származás, hanem az érzés s a ténykedés teszi a hazafit.

De hazai viszonyainkra való tekintetből még arra is kérem önöket, ne felejtsék el a magyaron kívül azt a hazai nyelvet, melyet talán gyermekéveikben tanultak; vagy tanulják meg legalább némileg azt a nyelvet, melyet az ország azon vidékén is beszélik, melyen önök előreláthatólag letelepedni óhajtanak; erre elegendő alkalmat fognak önöknek nyujtani a hazai nyelvek- és irodalmaknak egyetemünkön működő számos tanárának előadásai; ezzel képesek lesznek Önök e hazában is a magyar művelődésnek új teret hódítani s ily culturális hódítás az egyedüli, mely hozzánk méltó.

Evvel érintem a nemzetiségi kérdést: teszem ezt a jelen alkalommal adott keretben, minthogy Önök, bár jóformán kivétel nélkül a politikailag egységes magyar nemzet fiai, mégis különböző nemzetiségek gyermekei. A történelem mutatja, hogy az államok határai a legkevesebb esetben formálódhatnak szorosan a beszédnyelvek határai szerint, sőt vegyes népességű vidékeken ez egyenesen lehetetlen; a nyelvi határok már egy-két nemzedék alatt tetemesen

eltolódnak. Alkotmányunk és törvényeink keretében hazánk minden egyes nemzetisége fejlesztheti művelődését; de kell, hogy Európa ezen területén, melynek Magyarország a neve, a különböző nyelvű műveltségek összhangzatában a dominans alaphang a magyar művelődés legyen. Mindenki híve maradhat saját nemzetiségének; de legyen mindenki épen oly őszintén hű magyar állampolgár; e két érzés együtt adja meg a legszebb harmóniát.

A szellem tudományos művelése mellett fordítsanak gondot testük ápolására, művelésére s edzésére is; helyesen mondták a régiek: *mens sana in corpore sano*. Gondoskodjanak róla, hogy izmaikat egyenletesen, rendszeresen gyakorolják; végezzenek elegendő testi mozgást akár járás, akár torna-, evező-, vívó- vagy másféle testi sport mérsékelt űzése által; de egyik legegyszerűbb és legegészségesebb módja az izmok gyakoroltatásának a helyesen berendezett, nem túlzott kirándulások a szabadba, melyek a test edzésén kivül a természet szépségeiben való gyönyörködéssel járnak s a szellemi munka által kifáradt agynak kellemes szórakoztatására alkalmasak. Majdnem mindezeknek a testedző sportoknak előmozdítására szolgáló egyesületekkel egyetemünk is dicsekedhetik.

Kapcsolatban evvel érintkezés nélkül nem hagyhatom az egy évi önkéntesi intézményt sem, mely Európa majdnem minden államában honosodott meg s egyik lényeges kiegészítő szervezeti részét alkotja az államok hadseregeinek, mely seregek a béke lelkes apostolai minden törekvése daczára sem kisebbednek.

Ez az intézmény a test szervezetének hathatós fejlesztésére és edzésére alkalmas; helyesen jegyezte meg egyetemünk jeles hygienistája Fodor József

1886-ik évi tanév megnyitó beszédében, hogy „az az év, a mit az önkéntes a hadseregben tölt, sok kellemetlenségnek, sőt talán méltatlan türésnek az éve: egyszersmind azonban a test erősítésének megbecsülhetetlen ideje. A katonáskodás, a kora felkeléssel, nagy gyaloglásokkal, lovaglással, fegyverforgatással óriás megéhezéssel s a velejáró farkaséhességgel férfiúvá neveli az ifjut: megduzzasztja izmait, kiveri belőle a tunyaságot, megtöri a finnyásságot."

Hozzáteszem, hogy a helyesen felfogott és teljesített katonai szolgálat gondolkozásukat különösen gyakorlati ügyekre nézve fegyelmezi és élesíti. Önöket *engedelmeskedni* és *parancsolni* tanítja s betekintést nyujt Önöknek az állam egyik legfontosabb és legnagyobbszerű intézményébe, a véderő szervezetébe és életébe.

Készséggel álljanak tehát a férfinemhez tartozó egyetemi polgárok a sorozó bizottság elé s büszkék legyenek testi szervezetükre, ha ez katonáskodásra alkalmasnak találtatnék; mert szomorú dolog, ha a fiatal ember nem válik be katonának, még szomorúbb, ha testi fogyatkozásainak örvendve, ezen be nem válást szerencsének tartja.

Másrészt azonban szabadjon hangsúlyoznom, hogy az élet versenyében, főiskolai tanulmányok és képesítés alapján elnyerendő állások betöltésénél egyébként egyenlő körülmények között előnyben részíttessék az a pályázó, ki a hazának védelmi kötelezettsége teljesítése által is tett szolgálatot.

Hadd fejezzem még ki azt az óhajomat is, hogy a kik Önök közül egyévi önkéntesi szolgálatukat teljesítik, tegyék ezt avval a határozott szándékkal, hogy az év leteltével a tartaléktiszti képesítést meg-

szerezzék, mert a magasabb értelmiségű egyetemi hallgató ezen tiszti minőségben nem csak jelentékenyebb szolgálatot tehet a hazának, hanem Önöktől, kik hivatvák idővel a társadalomban előkelő, sőt vezető állások elfoglalására, Önöktől e fok elnyerését a társadalom is jogosan várja.

Lesznek Önök közül olyanok is, kiket a tartaléktiszti vizsga letevése után a hadseregben leendő állandó tettlegesítettségre felszólítják; gondolják meg komolyan ezen alkalom felhasználását, mert a katonatiszti pálya társadalmilag nagyrabecsült, s a vele járó előnyeinél fogva anyagilag is az általános hivatalnoki pályákkal átlagban egyenértékű pálya, mely az ősi katonai erényeiről híres magyar fiatalságnak fényes kilátást nyujt. Hozzátehetem még, hogy az általános védkötelezettség jelen korszakában a hivatásos és a tartalékos tiszt életkoczkázata teljesen egyforma, mert az üvöltő golyó s a suhogó kard előtt e különbség nem létezik. Ezért ajánlhatom azoknak, kik e pályára termettek, erre hajlammal bírnak s ezt megkedvelték, hogy a jelzett pályaváltoztatást idejében tegyék meg s evvel ne csak a magyar illetőségű tisztek számarányát szaporítsák, hanem a tanult pályákra özönlők sokaságát is apaszszák, mert a jog- és államtudományi kar egyik legutóbbi, közkézen forgó véleménye szerint* „végzetes lenne, ha csak az eddigi arányban is tódulna a fiatalság a jogi karba" és „máris társadalmi bajjá növekedett az ügyvédi túltermelés, mely gátló szigorlatok nélkül valóságos nemzeti katastrophává fajulna."

* A budapesti k. m. tudomány-egyetem jog- és államtudományi karának véleményes jelentése az államvizsgálat reformja tárgyában; 8. és 19. ll. Budapest, 1899. Athenaeum.

Evvel szemben a bölcsészetkari hallgatóság száma normálisnak, az orvoskarié pedig határozottan csekélynek mondható, míg technikai egyetemünk hallgatósága rohamosan növekszik.

A tudományos művelődésről, a testi nevelésről szabadjon néhány szóval reátérni az *általános műveltségre* is, melynek megszerzését hivatali elődeim mindegyike a fiatalságnak oly melegen kötött szivükre.

Mi is ez az általános míveltség? Mindegyikünk bizonyára más-más, kissé határozatlan képezetet köt e szóhoz, más-másképen adná meg fogalmát; sőt vannak, kik valamely általános míveltség létezését egyenesen tagadják. De új ismerőssel, bár csak rövid ideig is érintkezve, közülünk bárki is mindjárt megmondhatja, hogy mívelt vagy nem mívelt emberrel volt-e dolgunk.

Heinrich Gusztáv 1887. évi tanévmegnyitó beszédében nem vél tévedni, ha az általános műveltség lényegét abban találja, hogy az ember értse meg korát és érdeklődjék azon hatalmak iránt, melyeket a jelen ural. Megjegyzi, hogy a történelmi mult ismerete tájékoztathat bennünket a jelenkor történeti fejleményei megértésében s hogy a jelenkor ideáljait találjuk a művészet és költészet nagymesteri műveiben; hogy a történeti és aesthetikai tájékozottsághoz a művelődés harmadik eleme lép: a természettudományok nagy és általános vívmányainak ismerete, melyek úgy anyagi életünket mint gondolkozásunkat és világnézetünket egészen átalakították.

Kétségtelen, hogy az általános műveltséghez az ál alános és lényeges emberi vonatkozásoknak tudata, országunk főbb néprajzi s természeti viszonyainak, államunk főintézményeinek ismerete tartozik; végre,

de nem utóljára élénk érzék és érdeklődés minden iránt, a mi szép és a mi jó, emberi és nemes.

De a műveltség csak akkor igazi, ha birtokosa nem csak önmaga él művelt módon, hanem különösen, ha embertársaival való bármily érintkezésénél az igazi, mély humánus érzék nyilatkozik benne meg; durva vagy gőgös ember nem lehet igazán művelt; míg az előzékenység, az udvariasság és a tapintat a műveltségnek legelsőbben jelentkező, de egyszersmind elkerülhetetlen szükséges kellékei.

Igaz, hogy ily műveltség megszerzése sokszor nagy önmegtagadással és szoros erkölcsi munkával jár, de ezt végezni kell; csak az igazán szabad, ki önmaga felett uralkodni tud.

S a kinek sikerült tudományos képzettsége mellett általános műveltségre szert tenni, arra nézve érvényesek azok a szép szavak, melyeket Láng Lajos 1893. évi tanévmegnyitó beszédében mondott: „Azt a gyönyört és vigaszt, melyet a művészet és költészet mesterei nyujtanak, a legegyszerűbb elme is megérti ugyan; de az a gyönyör és vigasz, melyet egy művelt szellem merít a lángelmék remekeiből, mégis csak messze fölötte áll amaz öntudatlan érzelmeknek, melylyel a nagy tömeg megelégedni kénytelen. Az a gyönyör és vigasz azonban, melyet csak a valódi műveltség adhat: az emberiség történetében és fejlődésében mutatkozó nagy törvények felismerése, a bennünket környező anyagi és erkölcsi világ számtalan tüneményeinek megértése, a jelenségek bensejébe való behatolása ott, hol a tanulatlan elme legfölebb egy homályos sejtelemig tud eljutni, mindez csak a tudományosan képzett elme kiváltsága."

Azonban még a művelt emberi szellem sem mo-

megfelelt, a milyen mértéket tudományos fejlődésének még csak kezdetén levő egyetemi hallgatónál egyáltalában alkalmazni lehet, ki nem annyira felfogásának eredetiségére és önálló buvárkodására hivatkozhatik, mely tőle jelenleg nem is várható, hanem szorgalmával, világos előadási modorával és figyelemre méltó tájékozottságával oly munkát szerzett, mely mutatja, hogy szerzője szellemi fejlődésének útján helyesen halad. E munka a jutalmazásra érdemes: ezért tisztelettel kérjük a Tekintetes Kart, hogy szerzőjének a pályadíj odaitéltessék s a jutalom kiadassék.

Budapesten, 1899. évi május hó 1-én.

B. Eötvös Loránt.

Dr. Fröhlich Izidor,
ny. r. tanár.

---

6. Jelentés az állattanból kihirdetett nyilt pályázat eredményéről.

Gorka Sándor tanárjelölt úr, ki 1897-ben a b.-tudományi kartól a Margó-féle nyilt pályázati munka végzésével bizatott meg, e czélra: „Adatok a coleopterák táplálócsövének boncz-, szövet- és élettanához“ című 118 quartoldalon írt munkáját, 16 ábra tábla, 9 üveg borszesz-készítmény, 101 górcsői készítmény és 25 drb nemleges fényképlemez mellékletével küldötte be.

Pályázó mindenekelőtt a szóban forgó bogarak tápcsövének eddigi buvárlati irodalmát sorolja fel a legújabb időkig, röviden egybefoglalja a számos kutatásnak fontosabb adatait, valamint magának a kutatásnak eddigi módszereit; ezután saját vizsgálataira térvén át, a friss hússal, a döggel és növényekkel élő bogarak tápcsövének jellegzetes különbségeit mutatja ki buvárlata alapján, a melyeket saját készítményeivel bizonyít. Szerzőnek sikerült eme saját buvárlatai alapján újabb nézetekre is jutni, a melyek közt a legfontosabb az, hogy a bogarak középbelének finom csövecsek alakjában kiálló függelékei, — a melyeket mindeddigelé mirigyeknek magyarázták a tudósok — voltaképen hámtermelő szervek. Gorka Sándor e pályamunkájával bebizonyította, hogy nemcsak tájékoztatva

van mindama teendők iránt, a melyeket ily tudományos buvárlásnál végezni kell, hanem magukat a buvárlati eljárásokat is nagy ügyességgel elsajátította; a mint erről valóban ügyesen és szépen kidolgozott készítményei tanuskodnak, s a melyek bármely állattani intézet gyüjteményének díszére válnának.

Az imént előadottak alapján tehát e munkát a pályadíjra érdemesnek kell nyilvánítanom.

Budapest, 1899 május 1-én.

Dr. Török Aurél,
ny. r. tanár.

A kir. m. tud.-egyetem bölcsészeti kar tekint. tanári testülete az 1897 nov. 11-én tartott ülésében a Margó-féle nyilt állattani pályázatra beérkezett tervezetek közül Gorka Sándor tanárjelöltét fogadta el és 414. számú végzésével megbizta a Coleoptera-k táplálócsövének tanulmányozásával. A kitüzött határidőre dolgozatát értekezés alakjában elkészítette és van szerencsém véleményes jelentésemet róla a következőkben összefoglalni.

A szerző 120 negyedrét-oldalra terjedő munkáját, melyhez 101 drb mikroskopi készítményt, 9 üvegben 14 anatomiai praeparatumot, 25 drb mikro-photographiai negativ-lemezt és 48 eredeti ábrát, illetőleg photographiai képet csatolt; a megbizatás és pályázati feltétel értelmében az egyetemi állattani intézetben végezte. Munkájának első részében mindenekelőtt a rovarok, különösen pedig a bogarak táplálócsövével foglalkozó munkáknak lehetőleg teljes kimutatását adja: majd „történelmi visszapillantás“ című fejezetben ismerteti a rovarok emésztő-készülékére vonatkozó eddigi anatomiai, histologiai és physiologiai ismereteinket s azokat czéltudatosan csoportosítja. E tanulságos összeállításból világosan kitünik, hogy ismereteink még sok tekintetben hézagosak és kiegészítésre szorulnak. Azután a vizsgálati módszerekről számot adva, áttér az 53—109. oldalon saját vizsgálatainak leirására. A megvizsgált bogarak táplálócsövének ismertetését az állat táplálékának minősége szerint csoportosítja; nevezetesen a Sarcophaga-k közül: Carabus Ulrichii, C. violaceus, C. hortensis, C. Scheidleri, C. granulatus, C. intricatus, Procrustes coriaceus,

figyelemmel az állami élet fejlődésére és a közjogi ismeretek megerősítésére, a mit az eddigi tanterv sem mellőz ugyan, de nem érvényesít eléggé."

Sokat várok ezen újítástól s bár az új tanterv módszeres Utasításainak megjelenése a folyó tanév vége felé van kilátásba helyezve: nem vélek tévedni, ha fölveszem azt, hogy e tanítási bővítés fel fogja ölelni azon legfontosabb állami intézmények, intézkedések és törvények sorozatát, melyek az államéletet szabályozzák, mélyen belenyúlnak minden állampolgár egyéni életébe, melyek nemcsak jogokat adnak, hanem sokszor súlyos kötelességeket is rónak reánk s melyekkel rendesen csak akkor ismerkedünk meg, mikor velük kellemetlen érintkezésbe jutunk.

Így fölötte kívánatosnak tartom, hogy az általános védkötelezettség jelenlegi korszakában, a középiskola alkalmat nyujtson tanítványainak, hogy a védelmi törvénynyel és foganatosításának fővonásaival ismerkedhessenek meg, oly törvénynyel, mely az arra alkalmas ifjút besorozása után huszonkét évig tartja a véderő kötelékében, mely törvényt eddig sok ifjú csak az ujonczsorozóbizottság meghivójából, de főleg az egyenruhát készítő czég képes árjegyzékébe fölvett utasításokból tanult megismerni; hasonlóképen óhajtandó, hogy a tanulók közigazgatásunk általános rendszerével, adórendszerünkkel és igazságszolgáltatásunk fórumaival ismerkedjenek meg, hogy hatalmas közlekedési eszközeinkről s gazdasági forrásainkról szerezzenek némi tudomást. Végre nyerjenek idejében útbaigazítást a középiskolákról szóló s az azt kiegészítő ú. n. görög-pótló törvény* azon néhány §§-aiban,

* 1883.: XXX. törvényczikk 3., 4., 5., 13. és 26. §§-ai; 1890.: XXX. törvényczikk 1., 2., 3., 4., 5. §§-ai.

melyek a főiskolákra bocsáttatás minden módozatát megszabják; a tapasztalat mutatja, hogy nagy és sokszor káros tájékozatlanság uralkodik e téren és pedig korántsem egyedül a tanulók között.

Mindezen fontos tényezők *lényeges vonásait* egy tapasztalt tanár könnyen és rövid idő alatt taníthatja és serdülő fiatalságunk épp oly könnyen felfoghatja, bizton reménylem, hogy ezen újítás folytán középiskoláinkból kikerülő növendékeink közművelődése tetemesen nyerni fog s hogy a környező gyakorlati élettel szemben is kétségtelenül érettebben s azért bátrabb fellépéssel fogják fölkeresni főiskoláinkat.

Ne gondolják azonban fiatal barátaim, hogy Önök ez által mindjárt képesítvék pl. nagy gazdasági ügyek elbirálására; ilyenre talán később találnak alkalmat; elegendő, ha ebbeli ismereteiket saját anyagi viszonyaik egyensúlyának fentartására fordítják és soha el nem felejtik, hogy az egyén éppen úgy mint az állam csak akkor igazán szabad, ha anyagilag másoktól független és kiadásait csak a megengedett határig engedi növekedni.

Reménylem, jó néven fogadják tőlem ezt a megjegyzést is, mert Önök majdnem kivétel nélkül kiskorúak, szüleiktől, gyámjaiktól vagy más jóltevőiktől függenek; a kik pedig földi javakkal nincsenek megáldva, vagy részben saját munkájuk révén tartják fenn magukat, azt fogják találni, hogy ebben segítségükre lesznek egyetemünkön fennálló, áldásosan működő sokféle támogató intézményeink.

Hasonlóképen csak természetesnek fogják találni, ha megjegyzem, hogy Önök közül legtöbben, épen kiskoruságuknál fogva, nincsenek hivatva poli-

tikai kérdések elintézésére vagy csak ezekbe való beavatkozásra is; ehhez csatolom azt az észrevételt, hogy az egyetem falain kívül Önök a mindenkire kötelező köztörvényeknek vannak alávetve, míg az egyetemen és egyetemi vonatkozásaikban az egyetemi Szabályzatok érvényesek; de ez, miként a mult tanévi, szomorú emlékezetű tüntetések országgyülési tárgyalása alkalmából a vallás- és közokt. m. kir. minister dr. *Wlassics Gyula* úr ő Nagyméltósága találóan megjegyezte, nem úgy értendő, mintha a közrend elleni kihágások esetében az egyetem területe büntetlenséget biztosító asyluma volna az odamenekülőknek. Ez alkalommal az Önök érdekében sajnálatomra nem hallgathatom el, hogy az érintett tüntetések megkezdése valamint kellemetlen következményei más tényezőkön kívül részben az egyetemi hallgatóság egy kicsiny töredékének az egyetemi hatóságok intézkedéseivel szemben tanusított engedelmesség- és tiszteletthiányának is volt tulajdonítandó és épen ezen oknál fogva az egyetem ezen hallgatókat nem is védelmezhette a közrend fentartásában az állmahatalmat képviselő közegekkel szemben úgy, a mint ezt kivánta.

Bizton reméljük, hogy az ily utczai tüntésektől Önöket önérzetük és tapintatuk vissza fogja tartani, nemcsak azért, s mivel ilyenkor idegen, nyugtalan elemek vegyülnek Önök közé, melyek érvényesülésre törekesznek, hanem főleg azért, mert bizom abban, hogy egyetemi idejük alatt mindenkor emlékezetben fogják tartani iktatásuk alkalmából dékánjuk kezébe letett azt a fogadalmukat, hogy az egyetemi hatóságok iránt mindenkor tisztelettel és engedelmességgel fognak viseltetni; hozzáteszem még, hogy *bizalommal* is!

Igenis, fiatal barátaim, bizalommal; hiszen mi is és valamennyi tanártársaink is, tanulóéveinkben voltunk, de most is vagyunk még ezen alma mater tagjai, mi is voltunk éveinkre fiatalok s szellemben, különösen kedélyben még most is ifjaknak tekintjük magunkat, bennünk is hevesebben pezsgett a vér, mi is voltunk lobbanékonyak s bár hajunk ritkul és deresedik: nem felejtettük el fiatalkori eszményeinket, melyek most Önöket is lelkesítik. Jól ismerjük és át értjük, sőt Önökkel átérezzük az Önök nehézségeit, gondjait, bajait, reményeit és örömeit és meglehetnek győződve, hogy minden kérdésüket, kérésüket, panaszukat a legnagyobb jóindulattal fogadjuk.

A kiknek pedig Önök közül szereplésre hajlandóságuk van, ám gyakorolják ebbeli képességüket ne tüntetésekben, hanem az egyetemi egyletek szabályszerű beléletében, mely egyletek mindegyikének czélja hasznos, szép és nemes, de soha se hanyagolják el tanúlmányaikat az ezekben való szereplésért, hanem tekintsék ezt részben a közéletben leendő fellépésük egyik előiskolájának. —

S ha Önök egyetemi pályafutásukat lelkiismeretesen végzik és befejezik: kétségtelen, hogy Önök az előszabott vizsgálataikat is, melyek a lehetetlent senkitől sem kivánják, becsülettel fogják kiállani és örömmel telt reménynyel lépnek ki az életbe, hogy fáradságos munkájuk gyümölcsét arathassák. És itt talán meglepetéssel veszik majd észre, hogy a létért való küzdelem tulajdonképen most kezdődik. Már főiskolai éveikben is tapasztalják, hogy a legtehetségesebb társaik nem mindig egyszersmind a legelsők a tanúlmányokban; de a valóság rögös pályáján az utóbbiak nem nyerik mindig el az élet díjait.

Igazi lángelme csak kevés van; ezek fejlődési menete gyakran eltér az általános úttól, mert a valódi nagy tehetség, bárhol is legyen az, előbb-utóbb utat tör magának és belső természetének szükségessége szerint végzi pályafutását; ezekről itt nem kell tovább szólanom.

Az átlagos tehetség ellenben csak úgy használ, ha szorgalommal és kitartással párosul; mert közpályáink legnagyobb része manapság már oly szolgálatokat kíván, melyekre sem józan ész, sem a tehetség önmagában nem elegendő, hanem egyesülnie kell bizonyos positiv ismeretekkel, tapasztalatokkal s gyakorlottsággal.

Fiatalságunk tehetsége elismert tény, műveljék ezt egészítsék ki szivós munkával, ernyedetlen törekvéssel s legyenek meggyőződve, hogy a kisebb tehetség is folytonos gyakorlás és szorgalom által tetemesen fejleszthetőés úgy a tudományban, mint az életben tekintélyes eredményeket érhet el.

Sietek beszédem végéhez.

Az életben leendő boldogulásra némi *szerencse* is szükséges, ugyanis, az Önök tehetségeinek és képességeinek érvényesítésére nézve kedvező körülmények fellépése és ezeknek becsületes módon, mások károsítása nélkül való felhasználása; ily körülmények az élet folyamában jóformán mindenkinél egy-kétszer jelentkeznek; tartósságukra nézve azonban századunk egyik legnagyobb hadvezére, *Moltke* találóan mondja: „*Glück auf die Dauer hat nur der Tüchtige.*“

Igenis, művelt államban és társadalomban csak a *derék* ember lánczolhatja állandóan magához az igazi szerencsét és boldogságot; de derék ember az, kinek *jelleme* van.

S evvel eljutottunk az emberi természet oly sajátságához, mely fontosabb a tehetségnél és tudásnál, minden külső czíszoltságnál, mely megszabja az ember igazi értékét embertársai társaságában.

Jellemes az, ki a helyeset, az igazat, a becsületeset nem csak tudja, hanem azt mindenkor cselekszi és e tiszta cselekvés útjától semmiféle hatalom által magát eltéríteni nem engedi; jellemes az, ki az igazságnak mindenkor tántoríthatatlan hive lévén, nemcsak maga mondja ki ezt bátran és teljesen, de nem tűri, hogy azt mások elhomályosítsák; jellemes az, ki nyiltan adott szavát minden körülmények között nyiltan beváltja; ki nem engedi, hogy másokon igazságtalanság történjék, ki saját érdekeit embertársai rovására soha sem törekszik érvényesíteni, hanem cselekszik a „salus rei publicae suprema lex esto" szerint, szóval, ki *igazi* kötelességeit mindenkor teljesíteni törekszik.

A kiben ily jellem nincs, nem számíthat közbecsülésre; ország, melynek nincsenek nagy és tiszta jellemei, tönkremegy, művelt társadalom ily jellemek nélkül fenn nem állhat.

Önöktől is fiatal barátaim, jogosan várjuk, várhatja a haza, hogy hogy ne csak tanult, de főleg, hogy jellemes férfiakká váljanak.

Válhatnak is ilyenekké, csak *akarniok* kell: teljesítsék mindenkor és önzetlenül ne csak a törvény vagy szabály betüje által előírt, hanem mindazokat a kötelességeket is, melyeket az igazi, áldozatkész hazafiság, az igazi emberi és erkölcsi érzelmek sugalnak.

És ezen magasztos kötelességtudás és ezen fenkölt kötelességteljesítés, melyre hazánk dicső multja oly sok tündöklő példát mutat, legyen a mi életünk-

nek is a vezércsillaga, hadd mondhassák Önök is az angol költő gyönyörű gondolatával:

Sokszor lett kötelesség tövises ösvényéből
— Miként országunk krónikája súgja —
Fényes dicsőség rózsás útja!

Egyetemi polgárok! *Fel! Hí a kötelesség!*

E jelszóval nyitom meg a huszadik évszázadba átvezető tanévet.

ACTA REG. SCIENT. VNIVERSITATIS VNG.

ANNI MDCCCXCVIII—XCIX.

FASCICVLVS II.

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR TUDOMÁNY-EGYETEM ÚJJÁALAKÍTÁSÁNAK CXIX. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL 1899. ÉVI MÁJUS HÓ 13-ÁN TARTOTT ÜNNEPE.

BUDAPEST,

NYOMATOTT A MAGYAR KIR. TUD.-EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN.

1899.

EGYETEMÜNK

ÉRES MŰKÖDÉSÉNEK FELTÉTELEI ÉS SZERVEZÉSE.

BESZÉD,

MELYET

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR TUDOMÁNY-EGYETEM

ÚJJÁALAKÍTÁSÁNAK

CXIX. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

1899. ÉVI MÁJUS HÓ 13-ÁN

MONDOTT

Dr. MIHALKOVICS GÉZA,

ORVOS-SEBÉSZDOKTOR, SZEMÉSZ- ÉS SZÜLÉSZMESTER, AZ ANATÓMIA ÉS FEJLŐDÉSTAN NYILVÁNOS RENDES TANÁRA, A III. OSZT. VASKORONA-REND LOVAGJA, AZ ANATÓMIAI ÉPÜLET S AZ I. SZ. ANATÓMIAI INTÉZET ÉS GYŰJTEMÉNYTÁR IGAZGATÓJA, A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA RENDES TAGJA, A BUDAPESTI FOGÁSZ-EGYESÜLET TISZTELETI, A BUDAPESTI KIR. ORVOS-EGYLET ÉS KÖZEGÉSZSÉGI EGYESÜLET ALAPÍTÓ, A TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT ÖRÖKÍTŐ ÉS VÁLASZTMÁNYI, ÉS A MAGYAR ORVOSI KÖNYVKIADÓTÁRSULAT IGAZGATÓSÁGI TAGJA, AZ ORVOSTUDOMÁNYI KARNAK VOLT DÉKÁNJA, EZEN KIR. MAGYAR TUDOMÁNY-EGYETEMNEK EZIDEI REKTORA.

Tekintetes egyetemi közgyűlés!

Kettős az ok, mely a mai emlékezetes napon az egyetemi tanácsot, a hallgatóságot, s e díszes közönséget egybehozta: egyrészt ma ünnepeljük dicső emlékű Mária Terézia fejedelemasszonyunk születésnapján egyetemünk újjászervezésének emlékét; másrészt ma van a kitűzött egyetemi pályadíjak kiosztásának ideje, — az előbbi az összes egyetem, emez az egyetemi polgárok örömnapja.

Midőn a bevett szokáshoz híven csekélységemnek jutott a díszes feladat, hogy a mai nagy napot ünnepi beszéddel ékesítsem: megfontolva e feladat jelentőségét és alkalmas tárgyat keresve, abban állapodtam meg, hogy helyesebbet, mint az egyetem sikeres működésének feltételeit nem választhatom előadásra, egyrészt azért, mert ezen feltételek, habár alapjaikban véve kezdettől végig ugyanazok maradnak, az idő és körülmények befolyására mellékviszonyaikban változnak; másrészt pedig azért is, mert tanrendszerünk a reformok egész sorozatának küszöbén áll, s így helyes, de szükséges is, hogy minél szélesebb körű eszmecsere tárgyát képezze, minek eredményeül a nézetek tisztázásával sajátos viszonyainknak megfelelő legjobbat léptessük életbe. Ez elsőrendű életkérdés nemcsak az egyetemre, mint ilyenre, hanem nagyfontosságú az

országra nézve is, melynek sorsát a főiskolákból kikerülő férfiak intézni fogják, — elég ok arra, hogy az egyetem sikeres működésének feltételeivel komolyan foglalkozzunk, s meggyőződésünket minden idevágó kérdésben nyiltan kimondjuk, kitéve magunkat annak az eshetőségnek, hogy az a felülkerekedett véleményektől eltér.

Foglalkoztak ezen kérdésekkel már mások is, részint rektori beszédekben, részint másutt, kiki a maga meggyőződésének megfelelően adta elő nézeteit. Ezekhez kiegészítésül szolgáljanak a magam észrevételei a tanszabadságról, tandíjrendszerről, az intézetek felszereléséről, a tanári hivatás kellékeiről, a tanulók nyilvántartásáról, az egyetemi tanács és iroda újjászervezéséről, s hasonlókról.

Mielőtt azonban ezekbe belefognék, felvilágosító szavam van az itt egybegyült fiatalsághoz a mai ünnepély keletkezésének előzményeiről, s e tekintetben szükséges egyetemünk történelmét rövid vonásokban előadni, mert csak így juthatnak a tudatára annak, mily végtelen hálával tartozunk ezen egyetem megalapítóinak és nagy királynőnk Mária Terézia emlékének, kinek porait felsőbb oktatásügyünk újjászervezéséért áldani fogja a magyar, a míg magyar él.

Az egyetem *(universitas)* név eleinte nem a tanintézetre, hanem a tanítókra és tanítók testületére vonatkozott, innen származott az „*universitas magistrorum et scholarum*“ megnevezés. A tanintézetet eleinte *studium generale*-nak hívták, a mi azt fejezte ki, hogy az mindenki számára hozzáférhető. Ezen elnevezést utóbb az *universitas litterarum* a használatból lassankint kiszorította.

Az első egyetemek világi és egyházi befolyásra alapultak. A pápa állította fel a fejedelmek kérésére a felsőbb tanintézetet bullával, s megadta a kiváltságot tudományos fokok osztogatására; azonban theologiai kar felállítására ritkán adták meg az engedélyt, valószinűleg az eretnek tanoktól való aggodalmak miatt. A fejedelmek szolgáltatták a tanítás eszközeit, ellátták az intézeteket anyagi erőkkel, többnyire egyházi javadalmakkal, s adómentességet biztosítottak a tanároknak és tanulóknak. Így keletkeztek a párisi, bolognai, prágai, bécsi stb. egyetemek.

Az első egyetemek berendezése a mostaniaktól lényegesen eltért, s inkább nagy internátushoz hasonlított. Tanulók és tanárok többnyire együtt laktak, s az életmód úgy, mint a klastromokban a legkisebb részletekig elő volt írva: így a kelés, lefekvés, a két étkezés (prandium is cena) ideje, az öltözék, stb. Az egyetem élén a rektor, a karokén a dékánok állottak. A tanárok száma eleinte kevés volt; az egyháziak és jogiak többnyire egyházi javadalmakat élveztek, az orvosiak gyakorlatot űzhettek, a filozófiaiak pedig a tanulóktól beszedett tandíjakra voltak utalva. A tanulókat a rektor vette fel az anyakönyvbe, s ez eleinte mint *studens* (scholaris) hallgathatta az előadásokat. Kétéves tanfolyam befejeztével letett vizsga után *baccalaureus-sá* lett, azután több évi tanfolyam után a 2. vizsga letevésével *magister artium-má* avattatott. A tanítás nyelve eleinte régi templomi latin, utóbb a humanismus és renaissance feltámadásával (1520-tól), — különösen Erasmus Reuchlin befolyására — a klaszszikus latin volt, s a régibb logika, metafizika, ethika, politika stb.-ekhez a latin költők műveinek előadása is járult; azonkívül Reuchlin és Melanchton befolyására a

görög nyelvet is felvették a filozófiai karon a tantárgyak közé.

Ily középkori egyetemek mintájára berendezett intézetek hazánkban is voltak: Veszprémben, Pécsett, Ó-Budán és Pozsonyban. Érdemes ama régi viszonyokkal megismerkedni. (v. ö. Abel: „Egyetemeink a középkorban". Bpest 1881.), igen tanuságos ez annak a bizonyítására, hogy hazánk bölcs intézői a mohácsi vészig megtették a kötelességüket a nemzeti művelődés előmozdítására.

Magyarországon majdnem két századdal előbb volt egyetem, mint Németországban. A veszprémi egyetemet III. Béla király (1173.—1196.) alapította, de hogy mely évben, azt nem tudjuk bizonyosan. Valószinűleg a Szt. István uralkodása alatt 1008-ban alapított veszprémi püspökségi iskola átalakításából keletkezett; tanárai a premontreiek és zirczieikből kerültek ki. Az első főiskola szervezése a párisinak mintájára hajtatott végre, a minek oka valószinűleg az volt, hogy a fejedelem neje Margit, II. Fülöp franczia király nővére volt, s így a franczia viszonyokkal III. Bélát megismertette. Az egyetemen különösen a kánoni és polgári jogot és a szabad művészeteket tanították. 1276-ban nagy tűzvész elpusztította a veszprémi egyházat és annak könyvtárát, s innen kezdve az egyetem hanyatlott. Valószinű, hogy az utolsó Árpád-házi király: III. Endre halála (1301.) után beállott zavargások alatt oszlott fel.

Az így keletkezett hézagot Nagy Lajos (1342.—1382.) új egyetem felállításával akarta kipótolni, s megnyervén erre 1367-ben V. Orbán pápa engedelmét, az új főiskolát Pécsett helyezte el. Az egyetem főigazgatója (kanczellárja) a pécsi püspök volt, a

kinek jogában állott vizsga alapján akadémiai címeket adományozni. A tanárok között nagy számmal voltak az olaszok, a kiket igen jól fizettek (Vilmos püspök Galvano Bethininek évi fizetésül 600 arany frtot és 70 arany frt mellékjövedelmet biztosított, a mi mostani pénzértékben több mint 7200 frt). A pécsi egyetem sokáig fennállott, mindamellett keveset tudunk a működéséről; csak annyi ismeretes, hogy főleg a jogtudományokat művelték ott. Annyi bizonyos, hogy II. Lajos halála után beállott zavarok alatt a pécsi főiskola még fennállott. Tanulóinak száma a mohácsi vész idején állítólag meghaladta a 2000-et. Valószinűleg 1543-ban szűnt meg, midőn Pécs a törökök kezére került.

Zsigmond király az akkor virágzó pécsi egyetem mellé 1389-ben új főiskolát alapított Ó-Budán, illetőleg az ottani káptalani iskolát egyetemmé átalakította, a mihez IX. Bonifácz pápa engedélyét kieszközölte. Az intézet neve *Sunda* (Sigismundea) volt. Ezen elnevezés több zavarra adott okot, mert némelyek Sunda egyetemet Sundens nevű városban gondolták alapítva, ilyen pedig nem létezett. Az új egyetem hit- és orvostudományi karral is bírt, s minthogy ilyenek Pécsett nem voltak, gyors virágzásnak indult. Tekintélyéről tanuság az, hogy 1451-ben a konstanczi zsinaton az esztergomi érsek vezetése alatt 6 tanár képviselte. Elenyésztéről semmit sem tudunk, még annyit sem, hogy mindjárt Zsigmond halála után, vagy később szűnt-e meg.

Mátyás király uralkodása idején II. Pál pápa 1465-ben felhatalmazta Vitéz János primást, hogy az ország bármely városában egyetemet alapíthasson a bolognai egyetem mintájára mind a 4 karral. Mátyás

az egyetem székhelyéül Pozsonyt rendelte, s egy a fiskusra maradt házat ajándékozott neki, melynek egyik felében a tantermek, a másikban a tanárok és tanulók lakásai voltak. Az egyetem első kanczellárja Vitéz János primás volt, a ki több jeles tanerő megszerzése után (kik között a híres csillagász Joannes Regiomontanus érdemel különös megemlítést), az előadásokat 1467 őszén megindította.

Mátyás király halála után (1490.) a tanulók a pozsonyi egyetemet az I. Miksa és II. Ulászló között kitört ellenségeskedések miatt elhagyták, s még Vitéz élte idején a legjobb tanerők is távoztak. Vitéz halálát az egyetem alig élte túl 2 évtizeddel.

Egy soha sem létesült, de tervezetében nagyszerű alkotás volt Mátyás király budai egyeteme, melyet Heltai ír le magyar krónikájában. 1480 körül a király pápai jóváhagyás nélkül nagy épületet emeltetett a Duna mellett a dömések házánál, oly nagyot, hogy abban 40.000 tanuló talált volna helyet a tanulásra, étkezésre és lakásra. Azonban ezen óriási épületnek csak az alapfalai készültek el, mert azok emelésénél Mátyás meggyőződött tervének kivihetetlenségéről. E helyett Budán kisebb főiskolát alapított a dömések kolostorában, melyben theologiát és filozófiát tanítottak. E csonka egyetemet királyi pénztárából gazdagon adományozta, s benne a tanulók szállást és teljes ellátást is kaptak. Utolsó életjel ezen egyetemről 1493-ban maradt fenn Ulászló idejéből.

Akkor következett a mohácsi vész, s ezzel a török iga. A mohácsi vészszel beszűnt minden oktatás hazánkban, s dúló vad harczok martaléka lett az ország, mire kétségbeesés fogta el a nép nevelése felett a hazafiakat. E szomorú napokban, a sötétségnek ezen

siralmas óráiban felvillant a fény nyugaton, s lelkes hazafiak kezdeményezésére, dicsőségére legyen mondva a magyar egyháznak, főpapjainak nagylelkű áldozatkészségéből megalakult a nagyszombati egyetem, mely anyaintézetévé lett a mi budapesti egyetemünknek.

Oláh Miklós esztergomi primás már 1555 tájékán kinyilvánította, hogy Nagy-Szombaton egyetemet kell alapítani, de csak Pázmány Péter esztergomi érsek és biboros bőkezűségéből lett az felállítva 1635-ben, a ki annak 100.000 arany forintot adományozott. Eleinte csak theológiai és filozófiai karok léteztek, ezekhez Lippay György és Lósy Imre primásoktól hagyományozott 37.000 frtból 1667-ben a jogi kar csatoltatott. Pázmány határozatából az oktatás a Jézus-társaság kezein volt, a min nem lehet csodálkozni, hisz e fenkölt jellemű főpap maga is a Jézus-társaság tagjaiból került ki. Minthogy azonban a Jézus-társaság inkább az emlékező tehetséget, mint a szabad gondolkodást fejlesztette, a tanítás Nagy-Szombaton kellő virágzásnak nem tudott indulni. Azon időben a rektort a Jézus-társaság generálisa nevezte ki; csak 1770-ben rendeltetett el a rektor szabad választása, mely állás első ízben Keglevich gróf esztergomi prépostra ruháztatott.

Mária Terézia dicső emlékezetű fejedelemasszonyunk felismerte a hiányokat, s azokon az orvosi kar kiegészítésével, valamint üdvös reformokkal iparkodott segíteni. A szükséges költséget azon időben, midőn adót csak a jobbágyság fizetett, nehéz volt előteremteni, de a királynő talált reá módot. Az 1769-ben megüresedett dunaföldvári apátságot az egyetemnek ajándékozta, s a magyarországi Jézustársaságot 10.000 frt évi járadék fizetésére köte-

lezte; később pedig az egyetem vagyonát a szegszárdi és pécsváradi apátságokkal és séllyei urodalommal gyarapította. A Jézus-társaságnak 1773-ban XIV. Kelemen pápa részéről történt feloszlatása után annak birtokaiból 1775. február 3-ikán kelt oklevelében a Boldogasszonyról czímezett túróczi prépostságot és a Szt. Istvánról nevezett bozóki prépostság felét is a nagyszombati egyetemnek ajándékozta.

A nagyszombati egyetem, intézeteinek fogyatékossága miatt nemsokára elégtelennek bizonyult, azért 1777. márczius 6-án a királynő kiadta a rendeletet, hogy az egyetemet az ország határáról (hova Pázmány Péter még a török uralom idejében helyezte), Budára kell áttelepíteni; helyiségekül a kir. várpalotát és egyéb épületeket rendelte, egyszersmind Szt. István jobb kezének őrizetével is megbízta. Az egyetemmel kapcsolatos nagyszombati nyomda is Budára telepíttetett át. Az egyetemet a királynő egészen a bécsinek a mintájára szervezte, s 1780. márczius 25-én aláirta az alapító levelet *(diploma inaugurale)*, melynek értelmében a birodalom egyéb főiskoláival egyenrangúvá és függetlenné tette, pallosjoggal ruházta fel, és a magyar birodalom czímerével megajándékozta. Az ekként újjászervezett egyetem megnyitására a királynő 1780. június 25-ikét szemelte ki, mint 40 év előtti koronázási ünnepélyének napját. Az alapító oklevél átadására és az ünnepély kihirdetésére királyi biztosul Pálffy Károly gróf udvari alkanczellárt küldötte ki, s 1780. június 25-ikén az egyetemet Budán az egyházi és udvari méltóságok, városi kiküldöttek és a tanári kar jelenlétében királyi fénynyel felavattatta. Fejedelemasszonyunk kanczellárjához Eszterházy grófhoz intézett sajátkezű

iratában fenkölt jellemének magasztos bizonyságát adta azon kijelentésében, „hogy az egyetem áttelepítésének és szervezésének öntudata vigasztalásul szolgáland még sötét sírjában is.“

1784. év végén a három világi kar Pestre telepíttetett át, a theologiai kar pedig egyelőre Pozsonyban talált székhelyet; később 1786-ban a papnövelde elkészítése után szintén Pestre került. II. József császár idején a papnöveldék beszüntetésével a theológiai kar is szünetelt, míg I. Ferencz 1805-ben azt helyreállította.

Az egyetem első ellátása Nagy-Szombatban nem volt fényes; a természettudományi és orvosi oktatásnak legelemibb feltételei hiányoztak. Budán csillagda és természetrajzi intézetek felállításával javulás állott be, s az orvosi oktatást legalább a szegények házának betegein lehetett végezni. Pesten a jogi és bölcsészeti karokat a központi egyetem helyén volt pálos-társaság klastromában, az orvosi kart az újvilág- és hatvani-utcza szegletén állott jezsuitakolostorban helyezték el. Ebből a klinikumok egy része 1858/59-ben áttelepíttettek a mai műegyetem helyén álló Kunewalder-féle házba (sebészi és szülészi klinikum, fiziologia és állattan). Az újabb egyetemi építkezések a chémiai intézettel indultak meg 1868-ban, s ezt követte a tudomány hajlékainak egész sorozata.

Az egyetem tanácsa már 1780-ban elhatározta, hogy az egyetem ünnepe Mária Terézia koronázási napja, június 25-ike legyen. Ezen határozatot 1784-ben Pestre történt áthelyezése után újra megerősítette. 1810-ben dr. Bene Ferencz rektorsága alatt intézkedés történt az egyetemi ünnep díszes meg-

tartása iránt, melynek értelmében az egyetemi polgárok az egyetemi zászlóval, a tanács és tanárok rendjeleikkel, a rektor és dékánok pedig jogaraikkal és a pedellusokkal testületileg vegyenek részt; az egyetem központi épületéből az egyetemi templomba vonuljanak nagymisére, s ezután az egyetem nagy dísztermébe, a hol a trón mennyezete alatt a kir. nagy kiváltságlevél és adományozási okmányok kiteendők lesznek. 1848-tól 1862-ig az ünnep csak isteni szolgálatra szorítkozott, akkor nyitotta meg Pauler Tivadar az ünnepi beszédek sorozatát az azóta lerontott régi központi egyetem nagy dísztermében. Itt tartattak az egyetemi ünnepélyek a régi központi egyetem lerontásáig; az újnak felépítéséig csak a főváros jóvoltából tudjuk ünnepeinket megtartani. A nap megválasztásában utóbb azért történt változtatás, mert a szünidőknek 1875-ben bekövetkezett megváltoztatásával az ünnepélyt június 25-ről előbbre kellett tenni, hogy az ifjuságot még a fővárosban találja, s erre május 13-a, mint Mária Terézia királynő születésnapja szemeltetett ki.

Ezen vázlatban tekintetes egyetemi közgyülés a mai ünnep előzményeit előadtam. Mi ugyan ismerjük ezen előzményeket, de az egyetemi polgárok egy része előtt ismeretlenek lehettek, pedig nagy jelentőségűek azok mindenkire, a ki egyetemünkkel kapcsolatban van.

Ezen történelmi előzmények után áttérek feladatom másik részére: egyetemünk sikeres működésének feltételeire és szervezésére, s a sok kérdés közül mint legfontosabbal mindenekelőtt a tanítási és tanuló-szabadsággal akarok foglalkozni.

1. A tanítási és tanulási szabadság.

Ezek az egyetemek Achilles-sarkai, azon sarkpontok, melyekre az összes felsőbb oktatás támaszkodik, melyeknek egészséges állapotától függ első sorban az egyetemek sikeres működése. Azon mérték szerint, mely a tanszabadságra alkalmaztatik, emelkedik vagy száll alá az egyetemek színvonala.

De hát miben is áll tulajdonképen a tanszabadság? Ennek a mérlegelésére kissé távolabb kell kitérnem, mert az a felsőbb oktatási rendszer történelmi átalakulásából keletkezett, s ennek ismerete nélkül csak felszíntesen bírálható el.

A középkori egyetemek voltak a tanszabadság első telepei: a tanulók (ú. n. *scholaris* v. *studens*-ek), úgy mint most az inasok, ha néhány évi vizsga után legények (ú. n. *baccalaureusok*), azután pedig mesterek (*magistri*) lettek, mint ilyenek szabadon taníthattak is. Azon korban ennek nehézségei nem voltak, mert a tanárok javadalmaikat egészen a tanulóktól húzták; az államok, vagy városok, vagy érsekségek csak az épületeket adták, vagy ennyit sem. Tanuló és tanár együtt lakott ú. n. kollégiumokban, úgy mint most a szerzetesek a klastromokban, s ruházatuk is egyházi volt (talár és barrett); a kollégiumokban való együttlakás természetesen nőtlenséget feltételezett a tanárok és rektorok részéről is. Ha a kollégiumok a tanulók nagyobb száma miatt nem voltak elégségesek a befogadásra, a tanulók künn lakó egyes tanároknál helyeztettek el, s ezeket *bursa*-knak nevezték, a honnan a mai német *Bursch* név származott le.

Ezen patriarchális állapotok a XIV.—XV. században megváltoztak. Az államok és fejedelmek mind-

inkább nagyobb befolyást gyakoroltak az egyetemekre, s minthogy azokat segélyezték is, s a tanárokat ők nevezték ki és fizették: az egyetemek feladatát úgy vélték helyes irányba terelve, ha az államnak jó hivatalnokokat, gyakorlott jogtudósokat és ügyes orvosokat nevelnek. Ily szempontból kiindulva iparkodtak az államok saját területükön egyetemeket teremteni, nemcsak a nagyobbak, de a kisebbek is, a minők akkor a szétszakgatott német és olasz területen fennállottak, hogy mindegyik a maga igényének megfelelő embereket kapjon, s részben azért is, hogy a pénz az országból ki ne menjen a külföldre. Egymásután keletkezett az egyetemeknek egész sora, különösen Németországban azóta, hogy a protestáns államok megalakultak, s ezek egyetemeket bírni óhajtottak. Megkezdődött ez 1527-ben a protestáns hesszeni herczegség marburgi egyetemének felállításával, azután következett Königsberg 1544-ben, majd a szász választófejedelemség számára Jena 1556-ban, Braunschweig számára Helmstadt 1576-ban, Altdorf 1622-ben, Strassburg 1621-ben, Giessen 1607-ben a hesszen-darmstadti nagyherczegség számára, 1621-ben Rinteln a schaumburgi herczegség, 1665-ben Kiel Schleswig-Holstein számára. Ezek közül jelenleg csak a marburgi, giesseni, jenai, königsbergi, kieli és strassburgi egyetemek állanak fenn, a többiek jelentéktelenségük miatt beszűntek.

Úgy mint a protestánsok, a katholikusok is állítottak fel felekezeti egyetemeket, így az augsburgi püspök Dillenburgban 1549-ben, Julius érsek Würzburgban 1582-ben, továbbá az érsekek Paderbornban 1615-ben, Salzburgban 1623-ban, Osnabrückben 1630-ban, Bambergben 1648-ban; azután a habsburgok Olmützben

1581-ben, Gráczban 1586-ban, Linzben 1636-ban, Innsbruckban 1672-ben. Mindezek nagyobbára a Jézus-társaság gondjaira voltak bízva, de csak theológiai és filozófiai karokból állottak, némelyiken jogi kar is volt. A r. katholikus alapítású egyetemek közül jelenleg Németországban csak a würzburgi áll még fenn, s az osztrák birodalomban a gráczi és innsbrucki, a többi elenyészett.

Ezen újabb egyetemeket megelőzték a középkor második felében alapított régibb franczia és olasz egyetemek. Párisban keletkezett a 12. században a Notre Dame-i főiskolából az első egyetem a theologiai és filozófiai karok számára, azután Bologna következett 1158-ban főleg a jog művelésére, s a salernói iskola, (melynek keletkezési idejét nem ismerjük) az orvosi tudományok számára; követték ezeket a luxenburgi dinasztia, illet. IV. Károly császár által 1348-ban felállított prágai, s a habsburgi dinasztia, illet. IV. Rudolf ausztriai herczeg által (a ki akkor csak 19 éves volt) alapított prágai egyetem 1365-ben. Utána következtek a heidelbergi egyetem 1385-ben, s a városok által alapított kölni főiskola 1388-ban, úgyszintén az erfurti 1392-ben; továbbá a husszita háboruban Németország számára elveszett prágai egyetem helyett a lipcsei egyetem 1409-ben, s a rostocki 1419-ben. Ezek közül a franczia forradalom idején 1794-ben a kölni, később pedig az erfurti 1816-ban beszűntek, a többiek még fennállanak.

Ezekhez a humaniszmus felülkerekedésével 9 új német egyetem csatoltatott, ú. m. Greifswald 1456-ban, Freiburg 1457-ben, Basel 1460-ban, Ingolstadt 1472-ben, Trier 1473-ban, Mainz 1477-ben, Tübingen 1477-ben, Wittenberg 1502-ben, Frankfurt az Oderán 1506-ban.

Ezek közül a greifswaldi, freiburgi, tübingeni és baseli most is a régi székhelyén van; Trier és Mainz (érseki egyetemek) a mult század végén beszüntek; a többi e század elején helyét változtatta, ú. m. az ingolstadti 1802-ben Landshutba, innen pedig 1826-ban Münchenbe lett áttelepítve; a wittenbergi 1817-ben a hallei egyetemmel egyesült, a frankfurti 1811-ben a boroszlóival.

A XVIII. században Németországban még két új egyetemet alapítottak, ú. m. Halleban 1694-ben (mely azután a wittenbergivel egyesíttetett), s a brandenburgi választófejedelemség számára 1737-ben Göttingenben, a mely nemsokára a legelőkelőbbé, a mágnások egyetemévé nőtte ki magát; végül 1743-ban Erlangenben az ansbach-bayreuthi herczegség alapított egyetemet. Utoljára következtek a 19. században Berlin 1809-ben, Bonn 1818-ban, s München 1826-ban; a legfiatalabb a francziáktól átvett strassburgi 1872-ben.

A felsorolt esetekből láthatjuk, mily nagy volt az iparkodás Németországban már a középkor végétől a legújabb korig egyetemek alapítására. Hasonlót tapasztalunk Olaszországban, a hol a kisebb államok és városok is iparkodtak egyetemekkel bírni, s Francziaország sem maradt el, melynek felsőbb intézetei, illetőleg karai a legrégibb párisin kívül Aix-Marseilleben, Besançonban, Bordeauxban, Caenben, Clermontban, Dijonban, Grenobleben, Lilleben, Lyonban, Montpellierben, Nancyban, Poitiersben, Rennesben és Toulouseban, s Montauban vannak. Ezek azonban a párisin kívül, — a melyben 6 kar van, ú. m. protestáns theologiai, jogi, orvosi, gyógyszerészeti, természettudományi (facultés des sciences), és bölcsészeti

(faculté des lettres), — s a Montpellier-Nancyban és Toulouseban levőn kívül, a melyről ugyanez áll, csakhogy nincs theológiai karuk, — nem teljesek. A számos olasz egyetem felsorolását elhagyom, mert azoknak viszonyai a fejtegetendő kérdésbe be nem folynak, egyébként is részint állami, részint városi vegyes jellegük, s szervezetük miatt reánk nézve nem jelentőségesek.

A franczíákat megelőzték az angol egyetemek: Oxford és Cambridge. Mindegyik nemzetnél a tanítás és tanulás módja a saját természeti jellemének megfelelőleg alakult át, középkori jellegéből többé vagy kevésbbé kivetkőzött, s a maga útjait követte.

Legkevésbbé változtak meg a középkori viszonyok az angol egyetemeken, a mi az angol nemzet konszervativ jellemével összhangban van. Ott a középkori egyetemek eredeti állapota a legjobban megtartódott: az egyetemek nem államosíttattak, gazdag alapítványaikból tartják magukat fenn, s magukat kormányozzák minden külső befolyás nélkül; a tanárok egy része és a tanulók úgy, mint a középkori egyetemeken kollégiumokban (halls) együtt laknak, s a tanítás is a régi formában folyik, a mennyiben feladata első sorban az általános művelődés megvetése, s erre nyelvek, mathematika, filozófia, történelem stb. szolgálnak, ellenben a szakképzettségre való előkészítés másodrendű jelentőségű, s arra kevesebb súly van fektetve.

Ezzel ellentétes álláspontúak a franczia főiskolák. A nagy forradalom a régi egyetemeket eltörölte és szakiskolákat léptetett a helyökbe, melyeknek feladata a gyakorlati életpályák számára jó jogászokat, orvosokat, technikusokat képezni. A karok egybefoglalása

egyetemekké megszűnt, mindegyik önálló intézetté lett, s a tanárok az állami hivatalnokok közé soroltattak, a mennyiben megszabott állami fizetést húznak minden hivatalos mellékjövedelem nélkül. Ezen állapoton az 1896. július 11-diki törvény annyiban változtatott, hogy a karokat egyetemekké alakította, s föléjük egyetemi tanácsot (conseil d'université) szervezett, de ennek csak vitás és fegyelmi ügyekben van szava, ellenben a karok most is a régi módszer szerint szétszaggatottak, s mindegyik olyan, mint egy-egy szakiskola, melyen ilyen irányban folyik a tanítás is, a mennyiben a tanárok most is államhivatalnokok minden viszony nélkül a tanulókhoz. Az utóbbi befizeti minden trimeszterben 4-szer a tanpénzeket (melyek ott elég magasak), ezeket az állampénztár bevételezi, de a törvény értelmében nem fordíthatja másra, mint az egyetem czéljaira, ú. m. tanszékek felállítására, épületekre, intézetek felszerelésére és hasonlókra. A r. tanárok hetenkint csak néhány előadást tartanak a szakma válogatott részeiből, s így a tanuló nem nyer áttekintést az egész tárgyról; ezt a rk. tanárok (agregé) és tanársegédek kurzusaiból kell merítenie. A gyakorlati oktatásba a r. tanár nem folyik be, a gyakorlatok külön rk. tanárokra (chef des traveaux) vannak bízva, a mi nem előnyös, mert az összhangot és egybevágást az elméleti oktatás és gyakorlati kiképzés között lehetetlenné teszi. Vannak ú. n. szabad tanfolyamok (cours libre-k) is, melyeknek értelmében minden okleveles ember hirdethet előadásokat az egyetemi tanács engedelmével; ezeknek legalább 10 órára kell terjedniök, s az engedély minden évben újra kikérendő.

Tapasztalták ezen rendszer elégtelenségét Francziа-

országban már régebben is, s az elfogulatlanok kénytelenek voltak a német rendszer előnyét elismerni, de behozatala ellenszenvre talált, s a karok ellenkezése miatt nem volt keresztülvihető, melyek a régi szakoktatás mellett foglaltak állást. Ekkor a közoktatási kormány mást gondolt ki: maradjanak meg a karok a gyakorlati pályákon való kiképezés mellett, ellenben a tudományos kimüvelésre szolgáljanak az ú. n. főiskolák (ú. n. grand école-ok) minők a Sorbonne és Collége de France, és mások. A Sorbonne alapját XIII. Lajos királynak káplánja Sorbonne Róbert abbé vetette meg egy házzal 1250-ben, a Collége de France-ot pedig I. Ferencz király alapította. Ezekhez Duruy kultuszminister 1868-ban az École des hauts études pratique-t csatolta, mely azonban költséghiány miatt saját épületet nem kapott, és a Sorbonne s a Collége de France helyiségeit vette igénybe. Ezen főiskolákon főleg a filozófiai, történelmi és mathematikai szakmák taníttatnak, s minden intézeten egészen ingyenes a tanítás, még a gyakorlatokra is bárki jöhet és mehet, — a mit Lot Ferd. a franczia felsőbb oktatásról írt munkájában (L'enseignement superieure de France. Paris, 1892.) az omnibuszburóba való be- és kijáráshoz hasonlít. A tanár csak válogatott fejezeteket ad elő, hetenkint csak néhányszor tart órát, s taníthat egészen tetszése szerint, a gyakorlatokon pedig nagyobbára a segédei által helyettesítteti magát. Vizsgákat és szigorlatokat a főiskolákon nem tartanak, s ennek megfelelőleg oklevelek sem adatnak ki.

Ez a tanítási és tanulási szabadság ideálja, mert nincs feszélyezve sem az előadandó tárgy összesége, sem fizetési terhek által, a miből azt lehetett volna

várni, hogy ezen intézetek virágzásnak fognak indulni annál is inkább, mert kiváló tanerőket alkalmazott a kormány, a mi abból is kiderül, hogy sokan közülök a franczi akadémia (l'Institut) tagjai.

Azonban mi volt az eredmény? Az, hogy az École des hautes études-t csak eleinte, az újság ingerének befolyása alatt látogatták népesebben, a másik két főiskola mindig gyéren volt látogatva; a hallgatóságban a buzgalom, a mint a tanítás szellemével megismerkedett, lankadt, s jelenleg a „Collége de France" előadásait alig látogatják, a „Sorbonne" pedig, a melyet a kormány valóban pazar fényben szerelt fel tantermekkel és nagy díszteremmel úgy, hogy megtekintése Páris nevezetességei közé tartozik, csak ünnepélyes alkalmakkor tartott nagyobb előadásokon vonzza oda a vegyes közönséget, férfiakat és nőket egyaránt, midőn általános érdekű kérdések szónoki elegancziával adatnak elő, s már a vegyes közönség előképzettsége miatt sem vehetők fel az exakt tudományok napirenden levő thémái. Irodalmilag is keveset hallunk ezen intézetek működéséről; a legkisebb német egyetem többet közöl, mint a nagyhírű franczia főiskolák együttesen.

Az említett franczia intézetek példái nyilván bizonyítják, hogy a tanítási és tanulási szabadság egymagában a legszélesebb terjedelemben alkalmazva sem elégségesek siker felmutatására, ha a berendezés nem nyugszik egészséges alapokon, bármily kitűnő tanerők működjenek ott. Itt is beváltt Cicero mondásának az igazsága, a melyet az orátori túlbuzgalomról mondott: A sok rosszabb, mint a kevés. Oly tanítási és tanulási szabadság, melynek minden szabad, s a mely nincs szabályozva, nem vetekedhetik a helyes

mederbe terelt tanszabadsággal. A folyamnak meg kell ugyan hagyni a maga útját, nem szabad folyását megszűkítéssel a gátokat elsodró áradattá tenni, de egészen gátok nélkül hagyni sem tanácsos, mert kiönt és a viruló földeket elpusztítja. Így van ez a tanszabadsággal is: csak ilyennek árnyékában talál a tudomány megpihenést és szedi gyümölcseiből táplálékát, de csak úgy, ha az árnyékból ki nem mozdul; a mint azt elhagyja, a nap égető sugarai szabadreptű szárnyait leperzselik, s akkor hiába kesereg veszteségén, az elmulasztott időt pótolni nem képes.

Egészséges alapokon a tanszabadság a német egyetemeken, s az olyanokon van meghonosítva, melyek hasonló berendezésűek, ú. m. a svájczi, belga, skandináviai, skót, osztrák egyetemek; ezekhez sorolhattuk eddig a magyar egyetemeket is, s újabban a legtöbb északamerikai egyetemet. Ezeknek egyesein némi eltérések vannak ugyan, de működésük majdnem oly sikeresnek mondható, mint a német egyetemeké.

A siker első sorban a tanítási szabadság helyes szabályzásától függ, a mihez hathatósan hozzájárul a nemzeti bélyeg is. A hol a tudományt nagyra tartják, s a mely népben az idealiszmust a tudományért a praktikus haszon után járó hajsza ki nem oltotta, ott a felsőbb oktatás meghozza a maga gyümölcseit; azon nemzetben a jellemet megszilárdítja, a képességeket fokozza, a mivel csak a maga javát szolgálja, mert vagyont és hatalmat ad. Erre elég példa van a történelemben. Görögország hatalmának tetőpontján akkor állott, midőn népe a szépért és idealiszmusért rajongott, midőn tudomány és művészet tetőpontján állott. Perikles és kortársai idejében volt az, midőn ama maroknyi nép bámulatos elszántságával képes volt

a nyers perzsa erőnek ellentállni, s azt meg is törni. Midőn pedig az idealiszmust, a honszeretetet az önzés, a haszonlesés, a tudományt és művészetet a vagyonszerzés és élvezetek utáni hajsza Görögországból kiűzték, beállott a hanyatlás korszaka, beállott az egyenetlenség, s a hellén nép ellenségeinek martaléka lett.

A németek most a tudományban ugyanazon fokon állanak, mint a görögök hatalmok tetőfokán: uralják az irodalmat és kijelölik az irányt, mely a tudományban sikerre vezet. Ezen sikerben nagy része van a német egyetemek egészséges szervezetének, s első sorban a tanítási és tanulási szabadságnak. A német és német rendszer szerint alakított egyetemek a középkori szervezetből többet megtartottak, mint a francziák, de az angol konzervativ rendszer mellett sem maradtak meg: a helyeset megtartották, ellenben az ósdiból kivetkőztek. Állami intézetekké lettek ugyan, a menynyiben állami felügyelet alatt állanak és az állam a fentartásukhoz jelentékeny áldozatokkal hozzájárul; de az egyetemek fejlődési idejéből nevezetes intézkedéseket megtartottak, ú. m. megvan belső ügyeikben az autonomiájuk, a mennyiben maguk választják hatóságaikat: a rektort és dékánokat, meghívással töltik be a tanszékeket, s a mi különösen fontos: a tanításra való jogosultságot a magántanároknak a karok adják meg; ez kizárólagos joguk, a mibe a kormány csak megerősítéssel folyik be.

De mindez másodrendű jelentőségű azon körülménynyel szemben, hogy a német egyetemek nem a praktikus kiképzésre fektetik a fősúlyt, bár ezt is szem előtt tartják és el nem hanyagolják, hanem a tudományos búvárkodás az, a mit nagyra tartanak, s a melyben összes erejük és fölényük más rendszerű

egyetemekkel szemben van. Minden tanszék betöltésénél első sorban arra tekintenek, hogy a dóczensek köréből kikerülő, vagy más tanerő tudományos munkálkodásával a képességet kimutassa arra, hogy az ifjuságot a tudomány szellemébe be tudja vezetni; nemcsak ismereteket tud velök közölni, hanem egyéniségével, szellemi képességeivel szeretetet tud bennök a tudományhoz felkölteni; nem a dialektika, a fényes szónoklat a fő, nem a forma a czél, hanem az érvelés, a gondolkodás és meggyőződés felköltése, a helyes itélet megszerzése az, a mi az összes tanítás gyúpontját képezi.

Igaz ugyan, hogy ezen szervezetnek elfajulásai is vannak, de hol van emberi intézmény, a melyen ilyenek hiányoznak? Az elfajulások közül megemlítendő a túlságos irodalmi termelés; de ezek egy részének mégis van értéke, s ez ha kevés volna is, a selejteset bőven kipótolja. Egy másik hátrány az, hogy a búvárlati főczél az előadásokban pongyolaságot eredményezhet; de az ilyen esetek a ritkábbak közé tartoznak, s egészben véve mondható, hogy a tanítás Németországban megtalálta a helyes utat és egészséges alapokon nyugszik. A szónoki előadások, melyek fényökkel vakítanak, csak rövid ideig vonzóak; az ilyenek, ha nem kapcsolatosak valódi tudományos szellemmel, csak ideig-óráig kötik le a hallgatóság figyelmét; az érdeklődés rövid idővel apad, s a hallgatóság fogy; ezt a tapasztalat mindenütt megerősítette. Nem tagadható ugyan, hogy a szabatos, világos és szónoki előadásnak meg van a maga hatása; de ennek nem szabad az óhajtott eredmény másik részét: a tudományos meggyőződést a helyéből kiszorítania; a kettőnek lehetőleg karöltve kell járnia, s

ha már az egyiknek apadnia kell, mert e két képesség ritkán központosul egy egyénben, úgy ez inkább a szónoki képesség, mint a tudományos meggyőződés rovására essék.

Az egyetemek a legfelsőbb tanintézetek, melyeken a tudományos búvárlati szellemnek hiányoznia nem szabad, s azok, kik a tanítás élén állanak, ne csak megszerzett ismeretek közlői legyenek, hanem maguk is közreműködjenek a tudomány előbbrevitelében. Igaz ugyan, hogy ezen czél elérésében mainap az egyetemek már nem állanak egymaguk: az akadémiák és tudományos társulatok ugyane czélt tették feladatukká, de ezeknek nincs közvetlen befolyásuk az ifjúságra, s nem hatnak személyes érintkezésükkel ezek jellemének kimüvelésére, éppen azon elemre, a melytől az állam jövendője függ. Azért oly nagy jelentőségű a felsőbb oktatásügy, mert a haza sorsát intézendő elem jelleme azon években, midőn a kedély, az elme, az irány még hajlékonyak, a felsőbb oktatás helyességével arányban fejlődik vagy hanyatlik. Ezen körülmény egymagában lerontja azoknak okoskodását, a kik az egyetemi tanulmányokban csak nehány eltöltendő évet látnak az iskolapadokból való kilépés és a gyakorlati életbe való átmenetel között; a kik azon nézeten vannak, hogy az igazi tudományos élet csak az oklevél megszerzése után indul meg, s egész addig a fiatalságot szabad mozgásában vizsgákkal, kollóquiumokkal, felügyelettel korlátozni kell; elő kell írni mit, mikor és hogyan tanuljon, adjon minél többször számot arról, mit tanult, s megfelelt-e a kiszabott követelményeknek.

Hát én nem tagadom, hogy így is lehet eredményeket elérni, s elismerem, hogy a tanulási kényszer-

rel is lehet valamiképen czélhoz jutni, csakhogy az eredmény így távolról sem az, mely a felsőbb oktatás czéljait jól szolgálja. 18—24 éves fiatal embereket nem lehet olyan iskolamesterséggel, minő a középiskolában honos, fegyelemben tartani; azokra más mérték kell, és más szellemben kell reájuk hatni, a mi pedig abban áll, hogy tanulását a fiatalság saját maga szabályozza, hogy kötelességeinek teljesítését saját jelleméből merítse, mert csak így lesz képes a nemsokára bekövetkezendő teljes szabadságban és magára hagyatottságban olyan előiskolára szert tenni, a mely nélkül utóbb a maga erejéből meg nem állhat. Ez ugyan veszedelmes iskola, melyben nem egy szegte már a nyakát, de nincs jobb, mely biztos czélhoz vezet. Igaz ugyan, hogy a ki mellé vezető van rendelve, az az útját el nem téveszti, ellenben, a ki magára hagyatva keresi az útját, az eltévedésnek ki van téve. De az ily tévedések nem mindig károsak, ellenkezőleg időnként hasznosak, mert a jövendőben a helyes út megválasztására indítják az illetőket. Végül is be fog állani egyszer azon idő, hogy vezető nélkül kell a fiatal embernek boldogulnia, és pedig olyan időben, midőn a tévedések sokkal károsabbak, mert az életbe mélyebben bevágnak, mint az egyetemen, a hol a hatósági és szülői felügyeletnek némi foganatja mégis van. A ki valamely országot meg akar ismerni, annak nem szabad mindig az egyenes utat követni; a mellékösvények keserű csalódásokra is vezethetik ugyan, de a vidék alapos megismerése csak ezekből meríthető; ott nem várt és nem remélt szépségekre akad, melyekről az országúton haladónak nincs fogalma.

Mindezek alapján a tanulás és tanítási szabadságnak feltétlen híve vagyok, hiszen magam is ebben

az iskolában nevekedtem fel, s nincs okom megbánni, hogy ez így volt. De hát ki is ne volna híve a tanszabadságnak, a ki a felsőbb oktatás szellemébe behatolt? s mégis eltérők a módozatokról a vélemények, melyek szerint az kezelendő.

A tanszabadságot hazánkban a magyar kormány hozta be 1848-ban, de tényleges alkalmazása Thun Leo gróf rendeletéből csak az 1850. év után lépett életbe az abszolut kormány idején, midőn kimondatott, hogy minden tanuló maga választhatja tantárgyait, s a tanárok taníthatnak meggyőződésük szerint. Ennek értelmében a tanításra sem a dogmának, sem politikai, sem bármely külső befolyásnak érvényesülnie nem szabad; egyedül az igazság keresése és közlése legyen a czél, mely a tanár előadásait irányítja. Ezen szabadság behozatala volt századunkban a legnagyobb vívmány a felsőbb oktatás terén. Nem mindig volt ez így, s hogy ennek a jelentőségét méltassuk, a multakra kell visszapillantanunk, s minthogy tanulmányi viszonyaink 1848-ig a bécsi egyetem mintája szerint kezeltettek, ebből kell kiindulnunk.

A bécsi egyetemet IV. Rudolf herczeg kezdeményezte 1365-ben, s mintájául a párisit szemelte ki, melyben a XII. század óta a theológiai és filozófiai irány volt túlsúlyban. IV. Rudolfnak az egyetem alapítási évében bekövetkezett váratlan halála után az egyetem tulajdonképeni felállítója öcscse és utóda III. Albert volt, a ki 1377-ben egy házat adományozott tanításra. A humaniszmus életregerjedésével a bécsi egyetem nem remélt virágzásnak indult; III. Frigyes császár alatt 7000-re ment a hallgatók száma, s akkor számosan keresték azt fel Magyarországból is. Azonban egyházi és világi viszályok beálltával,

továbbá a török ostrom, s az 1521-ben öldöklő pestis miatt az egyetem majdnem egészen elnéptelenedett: 1526-ban 100, 1532-ben pedig csak 12 volt a hallgatók száma. Ezen szomorú állapot I. Ferdinánd uralkodása óta (1531.) némileg javult; a fejedelem látta Németalföldön a louvain-i (Leuwen) és utrechti virágzó egyetemeket, s ezek mintájára óhajtotta a bécsit újra szervezni. Az egyetem élére tanulmányi ügyhatóságot (consistorium) állított, melynek tagjai a négy dékánon kívül négy prokurátor, s az egyház képviseletében a kanczellár volt. 1534-ben az egyetem superintendens neve alatt igazgatót kapott, a kinek kötelessége volt az előadások megtartását ellenőrizni, s tapasztalt rendetlenség esetében a tanárok fizetéséből levonásokat rendelhetett el. Az egyetem állami intézetnek nyilváníttatott, ez fizette a tanárokat (gyengén: 140—300 frt évi fizetéssel), s tartotta fenn az épületeket. Így ment ez 1623.-ig, midőn II. Ferdinánd a theológiai és filozófiai karokat a Jézustársaságnak átadta, a kik azokat saját intézményeiknek megfelelőleg szervezték. Ekkor a haladás megakadt majdnem másfél századon át, s tartott a Jézus-társaságnak XIV. Kelemen pápa által 1773-ban bekövetkezett eltörléséig.

A felsőbb oktatás átalakítása és újjászervezése dicső emlékezetű fejedelemasszonyunk Mária Terézia alatt indult meg, a kit a természet ritka erényekkel és érzékkel ruházott fel helyes tanácsadók megválasztására. A II. György hannoveri királytól alapított göttingeni hires Georgia Augusta-egyetem szervezete lebegett a királynő szemei előtt, s szerencsés volt az orvosi tudománykar újjászervezésére a hires Van Swieten Gellértet megnyerni, a kit a fejedelemasszonynak

tulajdon nővére Marianne, Németalföld kormányzója ajánlott 1745.-ben. Van Swieten Boerhawenek, a híres leydeni tudósnak volt a tanítványa, s egy ideig habozott az elhatározásával a Bécsbe menetelre, mert függetlenségét az udvari életnek nem akarta feláldozni; de midőn a fejedelemasszony neki sajátkezű levelet írt, melyben teljes függetlenségét és rendelkezéseinek feltétlen végrehajtását biztosította, ezen nagylelkű kérésnek engedett, s 1749.-ben udvari orvosi állását Mária Terézia mellett elfoglalta. Valamint Van Swieten az orvosi kart, úgy reformálta a theológiait Rautenstrauch Ferencz, a jogit és bölcsészetit a göttingeni mintájára Martini Károly és Sonnenfels, a kinek örök érdeme van a bűnvádi eljárásban a tortura eltörlése által. A többi karra a Jézus-társaság tagjai helyett világiakat alkalmaztak, de az előadási nyelv latin maradt. A kormány előírta a használandó tankönyveket és felügyelt e rendelet megtartására, kollóquiumokat és vizsgákat rendelt el, és mindezeknek ellenőrzését egy igazgató felügyeletére bízta. A tanszékek nyilvános irás- és szóbeli konkursus alapján töltettek be, melyekről a szaktanárok véleményt adtak, de a tanárokat a kormány nevezte ki. Fő feladatukká jó hivatalnokok nevelése tétetett, ellenben a tudományos kiképezés alárendelt jelentőségűnek nyilváníttatott.

Ezen bürokratikus szellem az egyetem felvirágzására bénítólag hatott, sőt ez még fokozódott I. Ferencz császár alatt, a kit a franczia forradalom és a napoleoniszmus a szabad eszméktől elidegenítettek úgy, hogy hosszú uralkodása alatt a bécsi egyetem középiskola színvonalára sűlyedett.

Az 1848.-ban bekövetkezett márcziusi események végre meghozták a felszabadulást a felsőbb oktatás-

ügyre is. A bécsi tanárok által V. Ferdinándhoz benyujtott emlékirat nyomása alatt az első osztrák közoktatási minister br. Somaruga kimondotta a tanszabadság szükségességét az osztrák egyetemeken, s ezt 1849. október 13-án az új miniszter Thun Leo gróf életbeléptette. Ezzel az addigi bürokratikus rendszer megdőlt és a karok autonomiát kaptak hatóságaik megválasztására. Ehhez járult az 1850/51-ki tanévtől kezdve az addigi 30 frtos tanpénz helyébe a személyes tandíjak behozatala, a mit Thun Leo gróf a császárhoz intézett fölterjesztésében azzal indokolt meg: „hogy az ingyenes tanítást a hallgató kevésre becsüli, ellenben az anyagi áldozatokkal járó tanítás a hallgatót annak a kihasználására serkenti".

A bécsi és osztrák egyetemek mintájára alakultak az abszolut kormány beszüntetéseig a budapesti egyetem viszonyai is. Van Swieten befolyására és azért is, mert már az 1722.-diki országgyülés kimondotta, hogy hazai iskoláinkban a theológiai és jogtudományokon kívül a többi tudományok is taníttassanak, Mária Terézia elhatározta az orvosi kar felállítását a nagyszombati egyetemen, s ezt 1769. november 7.-én kelt legfelsőbb elhatározásával kimondotta; de az építkezések és berendezések elhúzódása miatt az orvosi oktatás csak az 1770/71-diki évben indult meg. A nagyszombati egyetem a bécsinek mintájára szerveztetett és élén főigazgató állott. A kir. egyetemi tanulmányi igazgatóság (consistorium) mellé egyetemi hatóság (magistratus) volt rendelve a rektor-kanczellár- és négy dékánból, de az utóbbiaknak működése csak a szertartásoknál volt, ellenben a consistorium kezelte a tanulmányi és fegyelmi ügyeket. Az 1777.-iki tanulmányi rendtartás (ratio educationis)

ezen viszonyokon csak annyit változtatott, hogy a consistorium nevét egyetemi tanácscsá (regius universitatis senatus) változtatta, egyébként hatáskörük a régi maradt. II. József császár alatt a consistorium megszűnt, s az egyetemi ügyek vezetése az egyetemi tanácsra, a karok igazgatása pedig a dékánokra utaltatott. Az 1806.-ki tanulmányi rendtartás az elnöki és alelnöki állást visszaállította, s azokra bízta az egyetem főfelügyeletét, egyébként az egyetemi tanács szervezete meghagyatott.

Ilyen maradt a budapesti kir. egyetem szervezete 1848.-ig, midőn a magyar kormány azt a közoktatási miniszter felügyelete alá helyezte, s kimondotta a tanítási és tanulási szabadságot. Az 1849.-ben bekövetkezett gyászos események befolyására az abszolut kormány 1850. április 12.-én kiadott rendelete meghagyta, hogy az egyetemi hatóságot a teljhatalmú magy. kir. biztos nevezi ki, s ennek alapján 1849/50—1858/59-ig a karoknak kinevezett rektoraik (Virozsil Antal 11 évig) és dékánjaik voltak, de a tanszabadság egészen úgy, mint az osztrák egyetemeken a személyes tandíjrendszerrel együtt behozatott. 1770.—1848.-ig a felsőbb hatóságok által átvizsgált és jóváhagyott tankönyvek voltak előírva, s félévi és évi vizsgák tartattak. Ezen kiskoruságot az 1848.-iki törvény megszüntette, s az 1867. provizórium érvényben hagyta; így tanító és tanuló a felsőbb oktatás fontosságához és méltóságához illő szabadságot kaptak.

Nehogy azonban valaki, a ki kevésbbé beavatott, a tanszabadság alatt teljes tanulási és tanítási önkényt értsen. Az államnak megvan a joga, sőt kötelessége a tanszabadság helyes mederbe való terelésével annak esetlő elfajulásait fékezni. A szabad-

ság egyedül a tudományos meggyőződés szabad nyilvánulására vonatkozik, egyebekben a tanár az állásához kötött kötelességeknek eleget tenni tartozik, s ennek ellenőrzésére annál, a ki hivatását átérzi, nincs is szükség. A tanuló részéről a tanszabadság egyedül a tárgyak és tanárok szabad megválasztási jogára terjed ki és arra, hogy tanulmányainak sorrendjét maga állíthatja össze; lássa ő a káros következményeket, ha ezekben az utasítás ellenére oktalan beosztást követ. A megválasztás ideje úgyis szabályozva van az időnként tartandó vizsgák és szigorlatok által; ilyenekre senki sem jelentkezhetik, mielőtt ama vizsgákra megkivánt tárgyak hallgatását kimutatja. S ez nézetem szerint tökéletesen elégséges, sőt nálunk már most is több, mint a német egyetemeken, mert egyetemünkön igen sok az ú. n. kötelezett tantárgy, ott pedig igen kevés. A rövid időközökben bekövetkező vizsgázással bizonyos határon túlmenni nem kivánatos, ez a meggyőződésem. Az állam megkívánja azt, hogy a tanuló a gyakorlati életbe való kilépésnél szerzett ismereteit kimutassa, s az állam által e czélból megbízott közegek jól cselekszenek, ha a lehető legnagyobb mértéket alkalmazzák. Könnyű vizsgázás a kiképzés elselejtezésére vezet, ezt az illető kandidátusok, de még jobban a közönség, mely ilyeneknek kezére kerül, megérzi. Kurta időkben egymás után következő vizsgázás és kollóquiumok az illetőkben azon illúziót keltik, hogy az elvégzetteken már túlestek; a kisebb részletek nem indítják a tanulót az egész tárgy áttekintésének a megtartására; azonkívül elvonják a nem kötelezett tantárgyak hallgatásától, mert a holnap leteendőt tartja szem előtt, sőt az előadások látogatására és nyugodt

meghallgatására is hátrányosak, mert a néhány nap múlva bekövetkezendő köteles kollóquium a főgondja. Most is már úgy állunk, hogy előadásainkban a bekövetkező vizsgákat megérezzük; a mint azok a félévek végén sorrenden vannak, a hallgatóság jelentékenyen fogy, mert vizsgára készül. Ha már ez így van most és el nem kerülhető, akkor legyen legalább minél ritkábban így; még a mostani vizsgákat is apasztani kellene, nemhogy szaporítani kollóquiumokkal.

Ha a német ifjuság meg lehet félévi vizsgák és kollóquiumok nélkül, és ott az egyetemi oktatás ily rendszerrel jó sikert mutat fel, miért alkalmazzunk mi a mi ifjuságunkra más mértéket? Nem tapasztaltam, hogy a mi ifjuságunkat, habár középiskolai képzettsége kivánni valót még enged, jellem és akaraterő nyilvánításában a német ifjusággal való egybevetéstől félteni kellene. Csak a fővizsgák és szigorlati rend legyenek helyesen beosztva, úgy a rövid időközben bekövetkező vizsgázások és kollóquiumok szüksége elesik. Ez a nézetem az orvos-természettudományi és filozófiai szakmákról, melyeknek lényegét ismerem. Hogy ezen mérték a jog- és államtudományokra kiterjesztendő-e, annak a birálatára nem érzem magam illetékesnek. Lehet, hogy sajátos viszonyaink, melyek a nagy tömegnek a jog- és államtudományi karra oly arányban való tódulását eredményezik, mint azt seholsem találjuk, mindamellett a tantermek oly néptelenek, mint seholsem: külön intézkedéseket tesznek szükségessé, melyek másképen, mint rövidebb időközökben bekövetkező ellenőrzéssel nem foganatosíthatók.

Teljes tanszabadság esetében a tanulók nyilvántartására szükség nincs, pl. a német egyetemeken

katalogus-olvasást nem ismernek. A párisi egyetemen a tanuló személyesen tartozik beiratkozni, s így van ez nálunk is, a hol azonosságát indexébe iktatott fotografiával igazolja. Párisban minden trimeszteren a titkárság a fekete táblán hirdeti, hogy mely napokon tartozik a tanuló a titkári irodában megjelenni, a hol e czélra készletben tartott könyvbe nevét sajátkezűleg beírja; a ki ezt elmulasztja, vagy mással végezteti, ennek kiderítése esetében trimeszterét veszíti. Minthogy a tanulónak a trimeszter elején is személyesen kell jelentkeznie, ez 8-szor való megjelenést tesz szükségessé, ily gyakori eset pedig messziről a fővárosba való utazást igen megnehezíti, tehát okvetetlenül valami haszna a fővárosban való tartózkodásra van.

A katalogus-olvasás nézetem szerint nem főiskolára való, egyrészt mert többszöri alkalmazás esetén látogatottabb előadásokon a tanítási óra elvész, másrészt a személyek nem is ellenőrizhetők. Ritkán is alkalmazzuk, s akkor sem szívesen. Azért a franczia ellenőrzési rendszer behozatala megfontolást kíván, s talán javítható úgy, hogy az ellenőrzési könyvbe az illető a félév elején nevét bevezeti, s a félév közben kétszer kiírt napokon melléje írja, hogy az irás egybevetéséből az ellenőrző irodatiszt esetleges visszaélést azonnal észrevegyen és megtehesse a rektornál a feljelentést.

2. A tanpénz-rendszer.

A jelenlegi tanpénz-rendszer 1890. július 6-án kelt legfelsőbb elhatározással hozatott be, melynek értelmében az addigi személyes tandíjak be lettek szüntetve, s helyükbe egységes tanpénz lépett életbe.

Azóta 9 esztendő telt el, nem hosszú idő ugyan végleges itéletre, de mégis számbavehető, hogy a régibb állapotoknak az újabbakkal való egybevetésére kisérlet tétessék. Az ügy személyes oldala miatt erre ugyan nem szívesen vállalkozom, de azért, mert az egyetem működésére a tanpénz-rendszer állítólag szabályzó befolyással van, most, a midőn szervezeti tervekkel állok elő, egyszerű hallgatással e kérdést sem mellőzhetem.

Tudvalevő, hogy a mostani újabb tanpénz-rendszer némely kar óhaja értelmében, ellenben másoknak és egyes tanároknak különvéleménye ellenére lett életbeléptetve. Az új rendszer védői azt állították, hogy a régibb személyes tandíj a mi viszonyainkhoz nem való, mert nálunk verseny úgy sincs a tanárok és egyetemek között, mint Németországban; azután visszaélésekre ad okot, s nem is illő, hogy a tanár a tandíj miatt a hallgató irányában függésben legyen. Megállapított tanpénz esetében ezen hátrányok elesnek, s ez a tanulónak szabadabb mozgást enged, mert tetszése szerint hallgathat annyi tárgyat és résztvehet annyi gyakorlatokban, a mennyire hajlandósága és ideje van.

Ennek ellenében a régi személyes tandíj védői azon véleményen voltak, hogy ez jobban szabályozza a tanár működését és nagyobb buzgalomra serkenti kötelessége felett álló órák és gyakorlatok tartására is, mint a megállapított javadalom, mert buzgalmának lankadása esetében hallgatói és ezzel arányban jövedelmei is fogynak. Utaltak Németország nagy túlsúlyára más államokkal, pl. Franczia- és Olaszországgal szemben, s ezt vonatkozásba hozták a személyes tandíjjal ott, a megszabott tanpénzekkel emezeken. Azon-

ban ezen érvek nem győztek, s a személyes tandíjak eltörlésével nálunk a félévi állandó tanpénzek behozattak.

Ugyanezt a rendszert valósították meg azóta az osztrák és porosz egyetemeken is, csakhogy más beosztással.

Nálunk a befolyt tanpénzek a tanárok fizetéseinek és kárpótlékainak javítására és az újonan kinevezendő tanárok számára megszabott jutalék fordítására határoztatott; a régibb tanárok e helyett bizonyos százalékokat húznak; azonkívül az állampénztár és a magántanárok is kapnak bizonyos százalékot, végül egy ú. n. rezervált alap is teremtetett.

Ausztriában a szabályozás majdnem úgy történt, mint nálunk, de azon nevezetes eltéréssel, hogy a régibb tanároknak választására bízatott az új, vagy a régi rendszert elfogadni. Az eredmény az lett, hogy a nagy tandíjjövedelmeket élvező tanárok a régi tandíjrendszer mellett maradtak meg, különösen a fiatalabbak, mert kilátásuk van azt hosszú időn át élvezni, ellenben a kisebb tandíjjövedelműek, s még a nagyobbakat élvezők közül is az idősebbek az új rendszert választották, mert fizetésök felemelésével a koruk miatt hamarább élvezendő nyugdíj magassága emelkedett.

A német államok közül a személyes tandíjat eddig csak a porosz egyetemeken változtatták meg, a többieken még fennáll. Azonban a porosz egyetemeken a változtatás lényege nem olyan, mint nálunk, vagy az osztrák egyetemeken, hanem oda csúcsosodik ki, hogy a személyes tanpénzek serkentése megmaradt, ezt ott igen fontosnak és a tanítási működés sarkpontjának tartották, azért meghagyták; csak abban lépett be változtatás, hogy a nagyobb tandíjasokat

megapasztották a kevesebb jövedelmű tanárok javára. Berlinben minden tanár az előadásaiért befolyt tandíjakból a 4500 márka feletti összeg felét az állampénztárba beszolgáltatja (vidéki egyetemeken 3000 márka feletti összeg felére vonatkozik ugyanez), az így befolyt összegek kisebb jövedelmű tanárok fizetéseinek javítására fordíttatnak; az erre vonatkozó törvény azonban csak a kihirdetése után kinevezendő tanárokra érvényes, a működésben levők megtartották személyes tandíjaikat egészében; e tekintetben lényeges eltérés van a mi viszonyainktól, a hol a szerzett jogok el nem ismertettek. Másutt e tekintetben méltányosabban ítéltek, hisz még Bécsben is szabadságában áll a tanárnak a választás a régibb, vagy újabb rendszer között, Poroszországban pedig a régieket egészen kivették az újítás kényszere alól.

Az eddigi tapasztalatok alapján és személyes meggyőződésem szerint egyetemünk működésére a személyes tandíjak eltörlése nem hatott ki lényegesen, s azoknak aggodalma, a kik róla a tanítási buzgalomnak bekövetkezhető csökkenését jósolták, nem valósult meg. Sajnos is lett volna és oktatásügyünket nem helyezte volna előnyös világításba, ha ily kicsinyes okokból máris hanyatlás állott volna be. Azonban nemcsak a jelenre, hanem a jövendőre is kell gondolni, nemcsak a mostan működő régibb tradiciókban nevekedett meglevő tanerőket, hanem a későbbieket is figyelembe kell venni, s e tekintetben kétségtelen, hogy idővel új tanerők beállításával bizonyos ingadozások állhatnak be, melyeknek kiegyenlítéséről kellő időben gondoskodni kell.

A tisztán elméleti előadásokra lényegtelen az, hogy kevés, vagy sok-e a tanár hallgatója: az előadási

idő sem hosszabb, sem rövidebb, s a kötelességteljesítés mindkét esetben majdnem egyforma munkával jár. Ha a tanár hivatását átérzi, azon körülmény, hogy nagy hallgatóság mellett személyes tandíj esetében növekednének a jövedelmei, buzgóságára befolyással nincs; a kire pedig van, arról bátran mondható, hogy személyes tandíj esetében sem állana hivatásának magaslatán, mert tudásával kalmárkodik, a mi pedig a tudomány szabadságához nem méltó.

Azonban merőben másképen áll az ügy a gyakorlati oktatásnál, minők az orvos- és természettudományi karokon folynak. Igaz ugyan, hogy a tanár ezekre is megszabhatja az idejét, s azt bizonyos órákra terjesztheti csak ki, tekintet nélkül a dolgozók számára. De így a gyakorlati oktatás rosszúl lesz ellátva, mert oly gyakorlatok, melyeken 50 vagy több dolgozó vesz egyidőben részt, az ilyen számmal való rövid idejű foglalkozás tisztán illuzórius, hisz alig jut 1—2 percz egyre-egyre, máris letelt 1 vagy 2 óra, s a tanár a dolgozó-teremből távozik anélkül, hogy jelenlétének valami haszna volna.

Ezen hátrány bekövetkezhetőségét már mások is hangoztatták, s érvül hozták fel annak idején a személyes tandíj megtartására. Azonban az ellenkező álláspontón levők azzal állottak elő, hogy a gyakorlatokat úgyis nagyobbára az adjunktusok, tanársegédek és gyakornokok vezetik; a tanár működése ott inkább csak felügyeleti természetű, s reá nagy terhet nem ró.

Megengedem, hogy azt így is el lehet végezni, s ez a tanárra kényelmesebb is, de meggyőződésem az, hogy a mely tanár a gyakorlati oktatást így látja el, az rosszul teljesíti kötelességét és működéséből az oktatásügyre rendkívüli kár háramlik.

Mert az orvos-természettudományi szakmákban nem az elméleti előadások a lényegesebbek, ámbár ezeknek is nagy a jelentőségük, hanem sokkal fontosabbak a gyakorlatok, mert ott sajátítja el a hallgató azon kézi ügyességeket, melyekre az életbelépésnél folyton utalva van; ott győződik meg érzékeivel arról, a mit az elméleti előadáson csak kivonatban és futólag a tanártól hallott, talán meg sem értett jól; a gyakorlatokon győződik meg képességeiről és gyengeségeiről, s ilyenek megismerése esetében azoknak kiköszörülésére serkentetik; végül a gyakorlatokon van alkalma a tanszemélyzettel való személyes érintkezéssel buzdítást és munkálkodásra új impulzusokat nyerni.

Mindezek igen fontos indokok arra, hogy a gyakorlatokra a tanár a legnagyobb buzgalmával befolyjon, s idejéből a mennyit csak lehet, ezeknek szentelje. De ezen idő nem lehet ugyanaz sok, vagy kevés dolgozó esetében; 10—15 dolgozó számára az útmutatások megadására elég lehet egy vagy másfél óra, de a hol 30—40 és több dolgozik, — pedig éppen a kötelezett gyakorlatokon, a későbbi működésre fontosabbakon van a nagyobb szám, — ott a tanár bármennyi időt szentel azoknak vezetésére, az még mindig inkább kevésnek, mint túlságosnak mondható. Megengedem, hogy a tanszemélyzet a tanár segítségére van, de a ki ebben az irányban csak valamelyes tapasztalatokkal bír, tudja jól, hogy feltéve, miszerint a tanszemélyzet begyakorlottsága és buzgósága sem hiányzik, annak távol sincs az a befolyása a dolgozóra, mint a tanárnak. Ennek lehetnek ugyan néha kicsinyes indokai is, pl. az iparkodás szigorlat vagy vizsga előtt a tanár által való észrevételre, de ilyenektől

eltekintve alapjában véve mégis úgy áll az ügy, s ennek úgy is kell lenni, hogy a tanár befolyását a tanszemélyzet távol sem pótolhatja; a hol pedig a tanár buzgalomhiánya miatt a hallgatóság túlnyomólag a tanszemélyzetre van utalva, ott a gyakorlati kiképzés okvetlenül alábbszáll. Minden intézeti igazgató tapasztalhatta, hogy a mint a laboratóriumából távozik, a dolgozók száma gyorsan fogy, a termek kiürülnek, még ha a tanszemélyzet ott is van.

Elvégre is be kell ismernünk, hogy a gyakorlati oktatás személyes jelentőségű, s a vele járó terhek lelkiismeretes működés esetében arányban vannak a dolgozók számával. S ha ez így van, — a minek ellenkezőjét senki sem fogja bebizonyítani, — akkor bizonyára nem méltányos az, hogy azon tanár, a kire a hallgatók kiképezése nagyobb terheket ró, egyes esetekben 3—4—6-szorosát azon terheknek, mint a másik tanárra, s ennek megfelelőleg jelenlétének a laboratóriumban órákra kell terjednie, ez a kevésbbé vagy alig terhelt tanárral egyforma javadalmazásban részesüljön. Munkájának díjazását kiki jogosan kívánhatja arányban a végzett működéssel, ez az életben mindenütt így van, a miért restelkedni nem kell, s nyilt bevallása sokkal férfiasabb és helyesebb, mint begombolt hallgatás és visszavonulás a hivatalos munkától, ellenben a helyett kárpótláskeresés más működésekben, pl. orvosi gyakorlat űzése az elméleti tanárok részéről is, vagy egyéb fizetett állások elvállalása.

Már most az a kérdés, hogy a beállható bajokon hogyan lehet segíteni, miképen lehet a jövendőben bekövetkezhető esetleges ingadozásnak elejét venni?

E tekintetben egyik mód az volna, hogy a gya-

korlatok úgy mint Párisban, külön főnökök vezetésére legyenek bízva. Ez azonban alapjában eltévesztett rendszer, mert az egységes kiképeztetést lehetetlenné teszi, s a tanítás összes sikerét koczkára veti. Helyesen e kérdést csak Belgiumban láttam megoldva. A belga állami egyetemeken a megszabott tanpénz és személyes tandíj-rendszer vegyest van behozva. A megszabott tandíj az elméleti előadásokért jár, s az bizonyos százalékarányban, mely az órák száma szerint számíttatik ki, a tanárok között egészen megoszlik; ezen beosztás mellett a kevesebb hallgatóval bíró tanár óráiért ugyanazon javadalmat húzza, mint a népesebb órákat adó; ezen rendszer indoka az, hogy egyféle munka ugyanaz arányban legyen díjazva. Az állandó tandíjpénz egészében a tanárok tulajdona, abból az állam mit sem von le, a miben eltérés van a mi viszonyunktól, a hol a befolyt tanpénzekből az államkincstár bizonyos százalékot vesz be, s azonkívül egy hybrid jellegű rezervált alap is kiveszi a maga részét, a mely már eddig is különféle vágyak tárgya volt, s mint Páris almája, nem volt alkalmas az egyetértést szilárdabb alapokra fektetni. — Belgiumban a gyakorlatokért és klinikumokért a hallgató *külön díjakat fizet, s ezek egyedül az illető igazgatók tulajdonai.* Ez az egyedüli mód, melytől az egyetemi gyakorlati oktatásban sikert lehet várni; minden egyéb rendszer az eddig erőmegfeszítéssel elért eredményeket koczkára teszi.

Orvoskari tanártestületünk többször utalt a mostani tandíj-rendszer mellett a gyakorlatoknál jövendőben bekövetkezhető ingadozásokra, s méltányossági okokból a gyakorlatoknak és klinikumoknak vezetéséért az államköltség keretébe külön beillesztendő bizonyos díjazást tartott olyannak, a mely alkalmas

a bekövetkezhető hanyatlásnak elejét venni. Hogy ezzel az ügyön némileg segítve lenne, ha életbe lépne, az nem tagadható, mert külön díjazás külön kötelességek teljesítésére serkent. De nézetem szerint nem ez az igazi mód, mert nem számol a díjazásnak a hallgatók számával arányba állításával, eltekintve attól, hogy a gyakorlatok vezetése minden szakmánál más természetű és más fáradságot kiván, némelyike éppenséggel az egészséget veszélyezteti. Különféle díjazás nem alkalmas a nyugodt működés betartására, azért azon nézeten vagyok, hogy a belga vegyes rendszer határozottan jobb, méltányosabb és eredménydúsabb, mint az, ha a gyakorlatokért állandó összeg jár, messze fölötte áll pedig ennek az állapotnak, ha a gyakorlatok egyátalán nem díjaztatnak és a tanszékek, akár pusztán elméletiek, akár gyakorlati oktatással vannak egybekapcsolva, egyforma javadalmazásban részesülnek. *Akkor a tanári hivatás hivatalnoki állássá lesz, az ilyen berendezés pedig sehol sem vált be üdvösnek.*

Hogy a belga vegyes rendszer nálunk meghonosítható-e, annak megvitatása nem a feladatom, de mindenesetre kell, hogy megfontolás tárgyát tegye a tandíjügy végleges rendezésénél, ha csak ki nem akarjuk magunkat tenni jövendőben esetleg bekövetkezhető ingadozások veszélyének, a mi okvetlenül felsőbb oktatásügyünk színvonalának alábbszállását fogja eredményezni.

A ki kevés jóindulattal van egyetemünk iránt, máris azt mondhatja, hogy az ingadozás beállott, mert az orvostudományi karon az orvos- és gyógyszerészhallgatók száma rendkívül megfogyott. Azonban ezen állításnak csak akkor volna alapja, ha a szomszéd

egyetemeken, a hol a személyes tandíj az utóbbi időkig fennállott, az orvostanhallgatók száma arányban szaporodott volna. Ez azonban nincs így, mert a bécsi és többi osztrák egyetemeken is igen megfogytak az orvostanhallgatók, a minek oka a hosszabb tanfolyamban, az ezzel járó nagyobb költségben, s az orvosi oklevél megszerzésére megkivánt nagyszámú szigorlatokban van, melyekhez az újabban behozott közegészségügyi és orvostörvényszéki vizsgák is hozzájárultak. Ezek a hallgatóságot a gyorsabban kenyérhez juttató egyéb pályák felé terelték: a technikára és a jogra. Hogy ez így nincs helyesen, azt az ország egészségügyi viszonyait ismerők átérzik. Most a hiány orvosokban Magyarországon még nem érezhető, mert a régibb nagyobb számú orvostanhallgatókból kikerültek működnek még, de 10—15 év múlva a hiány káros hatásai el nem maradhadnak. Ezért megfontolás tárgyává kell tenni, s előre gondoskodni arról, hogyan lehet az okvetlenül beálló apadásnak elejét venni.

Erre bajos határozott véleményt adni, mert kiki azon pályát választja, mely neki megfelel, de általában véve mégis feltehető, hogy a tervbevett orvosi vizsgáknak és szigorlatoknak helyesebb beosztása és egyszerűsítése nem maradhat javító visszahatás nélkül az orvostanhallgatók számának emelkedésére.

A mostani bonyodalmas szigorlati rendszer egyszerűsítésének és helyesebb beosztásának, különösen pedig *egybevonás által való leapasztásának* meglesz a jó eredménye, erre a Nm. vallás- és közoktatásügyi miniszter úr kijelentése alapján már a legközelebbi időben számíthatunk, a miért e tárgygyal való további foglalkozás ezen alkalommal fölösleges.

3. Az intézetek.

Nemcsak a közönség, hanem az egyetemhez közelebb állók közül is nem egy helytelen nézetekkel van a budapesti egyetem vagyoni viszonyai és ellátása iránt, a mennyiben ezt tulajdon vagyonánál fogva a leggazdagabb és államilag is legjobban ellátott egyetemek közé sorolják és olyannak tartják, mint a cambridgei és oxfordi egyetemeket. E tekintetben csak egybevetés szolgálhat felvilágosítással, s akkor lejebb szálnak a vélemények. A budapesti egyetem saját vagyonából alig fedezi a kiadások felét, s összes budgetje ezen évben 927.877 frt, nem számítva ehhez a rendkívüli kiadásokat az építkezésekre; amaz összeghez az állam 502.689 frttal járul, a többit az egyetem saját vagyona és a tanpénzek fedezik.

A mi egyetemünkkel látogatottság és a tanári kar létszáma tekintetében csak a bécsi és a németországiak közül a berlini, müncheni és lipcsei hozható hasonlatba. A bécsi egyetem rendes budgetje ezen évben (1899.) 1,159.594 frt volt; a berlini egyetemé 2,808.441 márka; a lipcseié 2,051.220 márka; a bonni egyetemé 1,338.578 márka, s az 1500 hallgatóval bíró würzburgi egyetemé 1,222.810 márka volt (a múlt évben), tehát ezen két jóval kisebb egyetemé (Bonn és Würzburg) majdnem annyi, mint a mi sokkal látogatottab egyetemünké.

Ha ezen aránytalanság okát keressük, úgy azt csak részben találjuk meg a személyi kiadásokban, mert ezek Németországban a személyes tanpénz jelentékenysége miatt csak helyenkint és kivételesen múlják felül a miénket, hanem igenis megtaláljuk az okát ott az intézetek ellátására szánt jóval nagyobb összegek-

ben. A klinikumok e tekintetben nem irányadók, mert a beteglétszámban nincs lényeges eltérés, s azoknak ellátása fejenkint nem nagy ingadozásokat mutat nálunk vagy másutt, ellenben nagy a különbség az ú. n. elméleti szakmák, laboratóriumok és szemináriumok évi átalányában, a mely tudományos szükségleteik ellátására rendelve van. E tekintetben a részletes számadatok a külföldi intézetek kimutatásairól könnyen beszerezhetők, s bár nem e helyre való azokkal foglalkozni, illusztrálásul csak az anatómiát hozom fel. Bécsben a két anatómiai tanszék mindegyikének átalánya évenkint: 5850 frt; a kis giesseni egyetemen: 7500 márka; a berlini egyetemen majdnem 30.000 márka. A mi egyetemünkön pedig csak 1200 frt és 400 frt a tanulók által végzendő szövettani gyakorlatoknál elhasznált chémiai és biológiai anyag beszerzésére, tehát összesen 1600 frt. Teljes elismeréssel adózunk a törvényhozásnak az új egyetemi építkezéseknél kifejtett buzgóságáért, melyeknek modern színvonalra emelésére minden lehető áldozat meghozatik, ezzel azonban egymagában czélt nem érünk, mert a tudományos búvárkodás anyagi részének megadása nem kevésbbé fontos, erre pedig költség kell, a jelenleginél mindenesetre több, ha azt akarjuk, hogy a versenyben más államoktól el ne maradjunk.

Lot Ferdinánd a franczia egyetemekről írt munkájában ezeket mondja: „Minél behatóbban tanulmányozom a franczia karok szervezetét, s egybe vetem a németekével, annál elszomorítóbb tudatára jövök gyengeségünknek és Németország túlsúlyának. Németország vezető szerepét a tudomány minden ágában minden művelt nép kénytelen elismerni. Általánosan elismert tény, hogy Németországban egymagában több

tudományos munka jelenik meg, mint a világ összes irodalmában. Hegemóniája a tudományban csak Anglia túlsúlyával vethető egybe a kereskedelem és tengeri hatalom terén, aránylag talán még nagyobb".

Más helyen Lot Ferdinánd így nyilatkozik: „Egy századig nyugodtunk és fölébredve bámulattal látjuk, hogy körülöttünk minden megváltozott. Az elvesztett időt sajnos, nem pótolhatjuk. Az idegenek kihasználták közönyösségünket és fölfedezéseikkel a tudomány minden ágában megfosztottak bennünket annak a lehetőségtől, hogy azok a mi dicsőségünket hirdessék. Iparkodjunk a mulasztottakat pótolni, de siessünk, ne mulasszunk egy évet, egy hónapot, de még egy napot sem; 10—20 év múlva már késő lesz. Mai nap még csak Németországot, Ausztriát, Olaszországot, Svájczot, Svédországot kell utólérnünk; holnap talán már Oroszország, azután Észak-Amerika lesznek felettünk előnyben. Azért komoly munkához kell látnunk és felsőbb oktatásügyünket egészen újjá kell szerveznünk; nem szabad egy perczet sem veszítenünk, mert csak így remélhetjük, hogy elmaradottságunk szégyenét a 19. században a 20. század iparkodása ki fogja törölni".

Ezek egy franczia hazafi szájából súlyos szavak, de mindig jobbak, mint az illúzióban való ringatódzás, s mint a hivalkodásban való megmaradás. Nem e helyre való annak a fejtegetése, mennyiben terhelik mulasztások a franczia felsőbb közoktatásügyet, de a ki elfogulatlanul körültekint, az kénytelen elismerni, hogy Lot Ferdinánd szavainak van alapja még akkor is, ha túlzottak. Be is látták ezt Franczia országban már régebben, s a felsőbb oktatáson segíteni iparkodtak, a mennyiben az addig szétszórt és független karokat az 1896. júl. 11-iki törvény egyetemmé alakította, a

miben kétségtelen közeledés volt a német viszonyokhoz. De a karok még most is szétszórtak és az ósdi viszonyokból való kibontakozás tökéletlen, e miatt Franczia-ország felsőbb oktatásügye még távol sem érte el Németországét.

Gondolatmenetem az intézetek ellátásáról csapott át az egyetemek tudományos színvonalának mérlegelésére. Vajjon a tudományos produkczió képessége az egyetem fölszerelésétől függ-e? kérdheti valaki jogosan.

A tisztán elméleti előadásokon, minők a theológiai, jogi és részben a bölcsészeti karon folynak, világos egészséges tantermeken kívül alig van másra szükség, legfeljebb kézi könyvtárakkal való fölszerelés kivánatos. De az orvos-természettudományi szakmákban másképen áll az ügy; ezeken intenziv tudományos működés modern fölszerelés nélkül lehetetlen, ennek a nagyságát pedig nem mi szabjuk meg, hanem más hasonló intézmények. A ki saját szakmabelijével versenyre akar kelni, a ki nem akarja magát az elmaradottság veszélyének kitenni, a ki felszínen akar maradni: annak legalább is olyat kell nyujtani, mint a versenytársának; a ki pedig mint nyertes akar a versenyből kikerülni, annak még többet is, jobbat is kell nyujtania. Az orvos-természettudományi szakmákban műszerekkel, gépekkel, chémiai szerekkel és hasonlókkal dolgozunk; ezeknek beszerzése és folytonos tökéletesítése költséggel és pedig jelentékeny költséggel jár, a melynek nagyságáról annak, a ki ezen ügyekben járatlan, nincs tájékozottsága és kifogásolhatja a nagy költekezést. Pénz és pedig sok pénz kell mai nap már nemcsak a háborúhoz, hanem a tudományok műveléséhez is. Az intézetigazgatóknak meg kell

elégedniök ugyan azzal, a mennyit az illető állam áldozhat; kevésbbé vagyonos államtól nem lehet kívánni, hogy annyival lássa el az intézeteket, mint a gazdagabbak. De az intézet-igazgatóknak kötelessége, s ha ezt nem teszik, mulasztást követnek el, hogy szakmájuk sikeres művelésére szükséges kivánalmakkal előálljanak. A legnagyobb készséggel elismerjük, hogy kormányunk újabb időben minden lehetőt elkövetett a jogos igényeknek kielégítésére. Ha valaki, a ki a régi egyetemi viszonyokban nevekedett, mint Epimenides 30 évi álmából mai nap fölébredne és körültekintené egyetemi épületeinket, az bámulatából fel sem ocsudnék, annyi újat és meglepőt látna, hogy magát egészen új világban képzelné. Az üllői-úti orvoskari klinikumi telepen, a műegyetem melletti orvos-természettudományi épületekben, a Ludoviceum szomszédságában emelt új építkezésekben, s a készülő központi egyetemben oly alkotásokat kell elismernünk, minőket ily rövid idő alatt kevés helyen emeltek. Valósággal mondhatjuk, hogy közoktatásügyi kormányunk bölcs intézkedése Lot Ferdinánd szavai értelmében járt el, midőn hosszú elmaradottságunkból való kivetkőzésre egy napot, egy órát sem mulasztott el. De azért ne ámítsuk magunkat és ne essünk elbizakodásba, mert szomszédjaink sem maradtak el. Nem szólok Bécsről, melylyel a versenyt bátran kiállhatjuk, nem is említve Olasz- és Franciaországot, hanem igen is nem hagyhatom említés nélkül Németország, a kis Belgium, Helvéczia és Északamerika erőmegfeszítéseit. A ki Budapestről ki nem mozdul, az újabb mozgalmakról nincs tájékozva, s annak csak ajánlható, hogy nézzen körül, s akkor azon véleménynyel kell visszakerülnie, hogy ne állapodjunk meg egy perczig

sem, mert minden mulasztott óra keserves csalódásokat fog hozni.

S itt nem hagyhatom említés nélkül, hogy a nyugati államokban a részvét az egyetemek anyagi emelésére a közönségben sokkal nagyobb, mint nálunk, a hol sajnosan be kell vallani, a részvét majdnem semmis. Nálunk mindent az államtól várnak, a városok vagy magánosok az egyetem anyagi jólétének emelésére közömbösek, sőt lehet mondani, még a jóindulat is hiányzik. Olaszországban Pizában jártamkor megcsodáltam ezen kis város áldozatkészségét, melylyel az egyetem újabb épületeit emelte; a belga állami egyetemeken a városok viselik az épületek költségeit; de még nagyobb tisztelettel kellett Bruxellest elhagynom, a hol az utóbbi években néhány vagyonos kereskedő, Solvay Ernő és Alfréd testvérek 600.000 frkot adakoztak az ottani szabad egyetem (université libre) építkezéseire, s ez 3 más polgár (Brugmann, Lambert, Warvequé) adakozásaival néhány nap alatt 1,400.000 frkra emelkedett, melyből eddig a fiziológiai, anatómiai és hygiéniai épületeket emelték. Ezeknek lehetővé tételére a város egy nagy kertben: a parc Leopoldban ingyen telkeket engedett át, s így 3 palotához jutott, melyek belső berendezés, czélszerűség, sőt mondhatnám eleganczia tekintetében minden kívánhatót egyesítenek.

Hol volt eset reá, hogy ehhez hasonló nálunk, még csak kicsinyített arányokban is előfordult volna? A főváros az egyetemet anyagilag nem támogatja, telek-kérést nem is mernénk javaslatba hozni, alig hiszszük, hogy eredménye volna. Magánosok az egyetemnek legföljebb itt-ott ösztöndíjakra, vagy pályakérdésekre hagyományoznak valamit; sőt sajnos, hogy

néha az egyetemhez közelállók, vagy az egyetemi kapocs következtében megvagyonosodottak is megfeledkeznek arról, a kinek első sorban elismeréssel kellene adózniok.

Ez így nem jól van, s reméljük, hogy a viszonyok meg fognak változni, s az érzék a tudomány anyagi eszközeihez járulásra adakozásokkal idővel fel fog kelni. Még rövid ideje, hogy valamit számítunk, azért minden kívánalom teljesítését egyszerre ne várjuk, de legalább sürgessük, s mulasztást követnénk el, ha nem utalunk a módozatokra, melyek nélkül czélt érni lehetetlen. Ne várjunk mindent az államtól, hanem iparkodjunk a közönség, nevezetesen egyes vagyonosabb polgárok részvételét kinyerni, mert nevezetes eredményeket a közönség részvétele nélkül elérni nem lehet. Nem akarom szerényebb viszonyaikat gazdagabb népek áldozatkészségével egybevetni; tudvalevő, hogy Amerikában milliókat áldoztak egyesek az egyetemeknek; de annyira szegények talán mégsem vagyunk, hogy erre való hivatkozással minden áldozattól tartózkodjuk. Nem a tehetség, hanem a részvét hiányzik. Azt mondják, hogy a tudomány iránt részvét csak ott lehet, a hol valódi tudományos élet van. Rosszakaróink sem fogják mondhatni, hogy az utóbbi nálunk hiányzik, tekintsenek be szakirodalmunkba, úgy jobb meggyőződésre fognak jutni, csakhogy iparkodásaink még fiatalok, s nem vertek elég gyökeret a közérdeklődés felköltésére.

Németország, Belgium, Helvéczia stb. egyetemeinek erőssége intézeteiknek tudományos működésében van. Nem elég a szép és fényes intézet, hanem abban tudományos életnek kell honolnia az intézeti személyzet részéről. Erre a nagy és építészileg fényes épületek

elégtelenek, bár ezek is szükségesek, hanem fő az intézetnek tudományos készletekkel való fölszerelése és a tudományos kutatásokra szükséges kellékek folytonos beszerzése. Ezen alapból indultam ki, s erre térek végül vissza.

A föntebbi adatokkal kimutattam, hogy modern intézeteink nem állanak a külföld hasonló alkotásai mögött, bár számuknak növelése el nem maradhat, mert még számos intézet nem bír korszerű hajlékkal. Ezen hiányon idővel segítve lesz, de az intézetek sikeres működésére megkivánt szükségletek fedezéséről az eddiginél nagyobb arányban mihamarabb gondoskodni kell. Nem akarom a mi viszonyainkat gazdagabb államokéval egybevetni, de annyi máris jelezhető, *hogy az orvos-természettudományi intézetek évi átalányai fölemelendők, és pedig a legtöbbé legalább is a kétszeresére.* Még akkor is jóval mögötte állunk a modern államok hasonló intézményeinek, de legalább nem annyira, hogy kezeink kötve legyenek. Azt mondják: milyen a munka, olyan a fizetés. Az intézetekre vonatkozólag ezen axióma megfordítva áll: milyen a költség, olyan a munka. Kívánom, hogy felszólalásom ne legyen a pusztában üresen elhangzó szó, azért úgy közoktatásügyi kormányunknak, mint törvényhozó testületünknek magas figyelmébe a legmelegebben ajánlom. Új egyetemet tervezgetni addig, míg a két meglevő egyetem modern színvonalon nem áll, nem indokolt és káros, mert a meglevőknek jobb ellátásától megvonja a lehetőséget. Majd megjön az idő, midőn annyira megizmosodtunk, hogy új egyetem alapítására is reákerül a sor; de azt egyhamar ne várjuk, mert a meglevő két egyetemen még igen sok a hiány és még sok befektetés kellend, hogy szomszédjainkkal lépést tarthassunk.

4. A tanári hivatás.

Minden emberi intézmény attól függ, hogyan van szabályozva és hogyan kezelik.

Az egyetemek sikeres működésére a szabályok kárba vesztek, ha azok ellátói nem állanak hivatásuk magaslatán. Az ellátás kettőn múlik: a tanítótestületen és a tanulókon.

A tanár hivatása kettős: egyrészt a tanulókat a gyakorlati életre kiképezni, másrészt a tudomány szellemébe bevezetni. Bármennyire ellentétesnek látszik a két czél, csak a kellő egybekapcsolásától lehet sikert várni. A tudomány szellemébe másokat csak az tud bevezetni, a ki maga is közreműködött annak előbbrevitelében, a ki maga is kutatott, vizsgált és dolgozott, s hozzájárult az igazság kiderítéséhez. Mert végre is minden tudományos vizsgálatnak czélja nem más, mint az igazság keresése, a tényeknek megismerése, s az eredményeknek szerves egésszé egybekapcsolása. Az eredményeknek a gyakorlati életre való alkalmazása és a kutatásból húzható haszonnak az értékesítése másodrendű jelentőségű. A ki mindenütt csak a hasznot keresi, könnyen elhalad oly thémák mellett, melyek ilyennel nem kecsegtetnek, mindamellett számos esetben utólag óriási jelentőségűek lettek az anyagi jólét fokozására; már ezen ok is arra utal, hogy az igazság keresésében ne az értékesíthetőség, hanem erre való tekintet nélkül az ideális czél legyen irányító.

Minthogy az egyetemek a legfelsőbb tanintézetek, ott a tanításra a legmagasabb fokmérőt kell alkalmazni, s a tanítást vezető erőknek tudományuk színvonalán kell állaniok. Ez pedig csak úgy lehetséges,

ha ők maguk is résztvettek tudományuk előbbrevitelében az igazság keresésével; ha mint búvárok és tudósok kiváltak és a tudomány terén elismerést szereztek. Előfordulhat ugyan, hogy valaki mint búvár kevésbbé tűnt ki, de azért jó tanító; az ilyesmi azonban mindig kivétel, valamint az sem lehet a mérlegelésben irányadó, hogy egyes kiváló szaktudósok nem foglalkoznak kedvvel a tanítással, mert a legtöbb esetben mégis úgy áll az ügy, hogy a ki tudományát szereti, s annak előbbrevitelében közreműködött, annak a fáradságosan szerzett eredmények közlése élvezetet nyujt és elismerést is szerez tanítványai körében. Ehhez egy más buzdító körülmény is járul: az, hogy a tárgynak tudományos kezelésével az illető maga is tanul; a *docendo discimus* és *discendo docemus* sehol sincs oly benső szerves kapocsban, mint a felsőbb oktatás körében. A ki tárgyát évről-évre régi jegyzetei alapján, elavult álláspontón adja elő: az ilyen tanító iskolamesterséget gyakorol, nem méltót a felsőbb oktatáshoz. Az előadásoknak mindig figyelembe kell venni az újításokat és az új eredményeket, ezeknek megismertetésére pedig tanulni kell; a jó tanár egész életén át tanul, hogy jól taníthasson. Ez bizony fáradságos pálya, s az erőknek teljes kifejtését kivánja, azokat gyakran idő előtt ki is meríti, de bő kárpótlást kap a költő szavai szerint azon öntudatban:

„Lange leben ist nicht viel leben,
Viel wirken ist viel leben."

A ki a kifejtett erőfeszítő versenyben elmarad, az a maga kárát vallja, az érdeklődés a hallgatóságban csökken és órái elnéptelenednek. Az ilyen elmaradott tanító nemcsak a tények közlésének

fogyatékossága miatt tesz kárt a felsőbb oktatásban, hanem azért is, mert nem folyik be az ifjuság jellemének fejlesztésébe. Mert a felsőbb oktatás nemcsak adatok közléséből áll, hanem azért nagyjelentőségű, mert a jellemet műveli, az önálló gondolkodást kifejti, a tények mérlegelésére, egybevetésére és saját itélet szerzésére vezet, bevési a hallgatóságba azon meggyőződést, hogy ne a tekintélynek, ne a rábeszélésnek higyjenek, hanem saját gondolkozásuk kifolyása legyen meggyőződésük alapja. Ily irányban vezetni csak azon tanító tud, a ki szakmájának tudományos fejlesztésében résztvett, s föltéve, hogy mint előadó gyengébb is mint a társa, a ki csak tanító és nem kutató: mégis messze felette áll, mert ez csak az érzékre hat pillanatnyi sikerrel, ellenben amannak a működése maradó nyomokat hagy tanítványainak meggyőződésében.

A hol a tanárok megválasztására a közlött szempontok irányadók, ott az egyetemi tanítás sikerdús, s megnyugvással mondhatjuk, hogy ezen szempontoknak alkalmazása az újabb időkben a mi egyetemünkön is legalább a legtöbb esetben érvényesültek, habár nem tagadható, hogy szigorúbb mérték alkalmazása néha kivánatos volna, különösen a magántanári képesítésekben, melyekre a velök járó előnyök miatt a gyakorlati szakmákon a jelentkezés rendkívül nagy, ellenben az elméleti szakmákon majdnem semmi. Az orvosi karon körülbelül 60 magántanár van, s ezek között jelenleg egy sincs az elméleti tanszékeken, csak kettőnek a képesíttetése van folyamatban. Ugyancsak kételkedhetünk, hogy az előbbiek mindannyiát a tudományközlés vágya indította a képesítés elnyerésére. „Dat Galenus opes, Justinianus

honores"; a hol e két befolyás érvényesül, ott a jelentkezőkben hiány nincs. Ezen valamiképen segíteni kell, ha az elméleti tanszékekre jó erőket akarunk nevelni; a gyakorlat az elméletből meríti erőforrásait, azért az elméleti szakmáknak fejlesztése és jó erőkkel való betöltése egyike az egyetem életföltételeinek.

Haladás csak ott képzelhető, a hol a hiányok kijavítására megvan az akarat. Elismerjük, hogy nálunk is van javítani való; minden emberi intézmény tökéletlen és javításra szorul, azért be kell ismernünk, hogy tanári intézményeink némelyikének megváltoztatása eredménydús volna. Ilyen egyebek között az elzárkódottságunkkal való felhagyás, és a művelt külföld tudományos életével való belsőbb kapocs keresése. Annak, hogy oly keveset számítunk a tudomány empóriumaiban, magunk vagyunk az okai, mert nagyobb részünk itthon marad, csak egyesek vesznek részt tudományos összejövetelekben, gyülésekben, kongresszusokban, s még kevesebben vannak, a kik ott munkálkodásukról be is számolnak. Ily eljárás mellett ne csodáljuk, hogy egyik vagy másik tanerőnk megemlítésénél az illető szakma külföldi képviselője azt mondja, mint azt néha hallottam, hogy magyarországi kollégáját névleg sem ismeri.

Ha tudományos eredményeinket csak hazai nyelven közöljük, úgy az eredmények a tudományra nézve el vannak temetve. Néha az itthonmaradásnak más indokai is vannak ugyan, az t. i., hogy az eredmények lényegtelensége és az értő szakközegeknek nálunk gyér száma, vagy hiánya miatt a terjedelmes közlemények az irányító felsőbb közegeket jó véleményre

képesek indítani, de ezen egészségtelen esetektől eltekintve világot lát nálunk elég közlemény, a mely szélesebb körökben való ismertetésre kongreszusokon, gyűléseken stb. érdemes volna.

A tudományos eszmecserék, összejövetelek, gyülések, kongresszusok sehol sem oly fejlettek, mint Angliában és Németországban. Ebben a faji jellegen kívül megvan a könnyebb megjelenhetésnek is a maga része; kisebb területen könnyebben kerülnek időnkint össze a szakférfiak. Tőlünk az út oda jóval hosszabb és költségesebb is, s valószinűleg ebben kell részben keresni a távolmaradás okát. Ama nemzetek gazdagabbak is, s tanítóik jobban vannak javadalmazva, e miatt utazásra többet fordíthatnak. Ezen hiányon nem lehet másképen segíteni, minthogy a közoktatásügyi kormány nemcsak a tanárjelölteket, mint az most esetenkint történik, hanem a tanárok közül is azokat, a kiknek szakmája azt megkivánja, időnkint kiküldje részint kongresszusokra, részint újabb fölfedezésekkel való megismerkedésre és tudományos állomásokon való vizsgálatok megejtésére. Kongreszusokra most is kiküldetnek egyesek ugyan, de ez távol sem fedezi a szükségletet. Még helyesebb volna, ha e czélra szolgáló alapok megszerzésére egyes gazdagok áldozatokkal hozzájárulnának, s így a hazai tudományosság nevelésére maguknak maradó érdemeket szereznének. A párisi egyetemen egy névtelen adakozó bőkezűségéből minden évben 5 világkörüli utazási ösztöndíj van tanárjelöltek számára, egyenkint 15.000 frankkal. Berlinben Bose grófné hagyatékából az egyetem milliókat örökölt tudományos czélokra, s ezek között tanárjelölteknek és tanároknak utaztatása tudományos czélokból is szerepel,

a minek már eddig is rendkívüli haszna volt a német tudományosságra. Ilyen alapokat kellene nálunk is teremteni, hogy tanárainknak a külföld gyors emelkedésével való megismerkedése és a folytonossági kapocs fentartása lehetővé tétessék.

5. A tanulók.

Tudományos kiképzésben csak az részesülhet, a ki a tudomány elsajátításában saját munkájával résztvesz. A ki csak annyit tanul, a mennyire a gyakorlati életbe való kilépésnél szüksége lesz, abból lehet ugyan hasznavehető hivatalnok, vagy orvos, vagy más, de valami jelentékenyet az életben soha sem fog létrehozni, s a középszerűségen nem emelkedik felül. A ki a tudományt fejőstehénnek tekinti, melynek vajából egykor élni fog, abban soha sem lesz lelkesedés ideális czélokért; az ilyen meg is vagyonosodhatik ugyan, de ha ez neki nem sikerül, ha nem érvényesülhet az életben, ha másokkal szemben visszamarad, boldogtalannak fogja magát érezni; míg ellenben az, a ki tudományos képzettségre tett szert, ha mellőztetések, csapások, szerencsétlenségek érik is, jellemének szilárdságából és ideális czélokért való lelkesedéséből fogja az elviselésükre szükséges támaszt meríteni.

Az egyetemi polgár ne szűnjön meg soha ideális czélokért lelkesedni, ne hagyja el soha ama meggyőződését, hogy alapos szakképzettséghez csak általános tudományos művelődés vezethet; hogy a tudományt magáért, ne a hasznáért becsülje nagyra; hogy az igazságot a belőle meríthető haszon nélkül keresse; hogy önzetlen szeretet és fogékonyság legyen benne

minden iránt, a mi szép és nemes. Tartsa jelszaváúl a szép mondást, mely Bruxellesben az ottani szabad egyetem (université libre) megalapítójának Verhagen szobrának talapzatán áll: „Tout pour la science et par la science". „Mindent a tudományért és mindent a tudománynyal".

Ha ily elvekkel eltelve hagyják el tantermeinket, a haza jövendője biztosítva van, s ha nekünk sikerült a hazának ily polgárokat nevelni, nyugodt öntudattal engedhetjük át egykoron helyeinket másoknak, hogy vezessék és szervezzék felsőbb oktatásügyeinket úgy, hogy a nagy nyugati nemzetek mellett mi is számottevő tényezők legyünk.

Az egyetem sikeres működésére elsőrendű befolyású tényezők felsorolása után némely másodrendű jelentőségű kérdéssel akarok még foglalkozni, melyeknek a mostaninál helyesebb szervezése kívánatos, minők a szünidők, az egyetem hatóságai és egyéb alkalmazottjai.

6. A szünidők.

A szünidőknek mostani beosztása okvetlenül megváltoztatandó. A mi éghajlati viszonyaink nem teszik ugyan lehetségessé a német és osztrák egyetemek beosztását, a hol az 1. és 2. félév közti szabályozás legtermészetesebben a husvéthoz van kötve, mert akkor belejutnánk a júliusi előadásokba, a minek pedig nálunk, mint a régebbi tapasztalat mutatta, eredménye semmis. De a mostani állapot sem tartható fenn, mert a deczember 20-tól egész február közepéig terjedő idő, tehát éppen azon két hónap, melyek a tanításra legalkalmasabbak, egészen kárbavesznek. A szeptember

utolsó két hete is jóformán csak készülődés, a pünkösd utáni idő pedig csak a vizsgákra és szigorlatokra használtatik, ennek következtében igazi előadási idő a jelenlegi beosztás mellett egyedül október, november és deczember fele, — azután február fele, márczius, április és május, azaz összesen 6 hónap, s ezekben is sok a szünnap. Ily rövid idő terjedelmes szakmák előadására merőben elégtelen, azért jobb beosztással kell a hiányon segíteni. A beosztás helyessége megfontolás tárgyát kell hogy képezze, s fogja is tenni, mint a nagyméltóságú vallás- és közokt. minister úr kijelentéséből tudjuk. A helyes megoldására csak egy út kinálkozik, az t. i., hogy a tanítás és gyakorlatok súlypontja ősztől tavaszig a téli hónapokra essék, és ezen értékes idő ne fecséreltessék el vizsgákkal, szigorlatokkal és kollóquiumokkal. (A szünidők megváltoztatása azóta megtörtént.)

7. Az egyetemi tanács.

Az egyetemi tanács jelenlegi egybeállítása megváltoztatandó. Tanácsunknak jelenlegi szervezete az abszolut korszakból származik és az 1849.-ki események után az osztrák egyetemek mintájára lett beállítva. Az 1849.-ki rendelet megszabta, hogy a tanács a rektoron és prorektoron kívül a 4 kar dékánjaiból és prodékánjaiból áll, tehát összesen 10 tagból. Ezek mellé mint jegyző az egyetemi központi iroda főnöke van rendelve votum decisivum nélkül.

Az 50-es évek óta egyetemünk rendkívül megszaporodott hallgatóságban, tanerőkben, intézetekben és klinikumokban úgy, hogy bátran mondhatjuk, hogy a mai egyetem háromszorosa az 1849. utáninak.

Ez természetesen sokkal nagyobb ügyvitellel jár, s a tanácsnak is sokkal jelentékenyebb a munkája az ügyek elintézésében úgy, hogy jelenleg több fontos ügynek megreferálását ugyanazon tanácsülésen egy tagra kell bízni, a mi azokra egyrészt nagy terheket ró, másrészt az ügymenetelre lassítólag hat, mert a hosszú ülésekben az elnököt és tagokat kifárasztja, holott némely ügy, pl. tanszékek betöltésénél véleményadás, quaesturai és az egyetemi alapok számadásainak felülvizsgálása, fegyelmi ügyek elintézése és hasonlók a legnagyobb figyelmet kivánják. A tanácstagok mostani erős igénybevétele az oka annak is, hogy a felsőbb hatóságtól egyes ügyek gyorsabb elintézése bekéretik. Egyes tanácstagoknak betegség, vagy egyéb hivatalos teendőik következtében meg nem jelenése miatt az ülések nem ritkán csonkák, s nem is lehet megtartani, ha minden karból legalább 1 képviselő nincs jelen. Ennek a jövendőben meg kell változnia, a mi csak úgy sikerül, ha a tanácsot új tagok bevételével szaporítjuk. Kivéve az osztrák egyetemeket, mindenütt erősebb a tanács, mint nálunk. Felsorolok néhány példát, melyekre az adatokat az idén a husvéti szünidők alatt az egyetemi adminisztráczió megismerése czéljából Francziaország, Belgium és Németországban tett tanulmányútam alkalmával a helyszínén gyűjtöttem.

A párisi egyetemen, melynek addig szétszórt karait az 1896. július 11-ki törvény egyesítette közös főiskolává és ennek élére rektort és egyetemi tanácsot (conseil d'université) állított, a tanács a rektoron és prorektoron kívül — a kik ott elnök (président) nevet viselnek, — 21 tanácstagból áll, ú. m. az 5 kar (protestáns theológiai, jogi, orvosi, mathematika-természet-

tudományi és filozófiai kar) dékánjaiból, s minden kar két tanárából, azonkívül a felsőbb gyógyszerészeti iskola (école supérieure de pharmacie) igazgatója és ennek két tanára tartozik oda, mely iskola ott olyan önálló, mint a többi kar. A tanácsnak megvan a maga titkára (sécretaire adjoint), a kit a tanárok sorából élethossziglan választ a tanács és a miniszter megerősít.

A belga állami egyetemeken a szükebb tanácson (rektor és dékánok) kívül van nagy tanács is (conseil academique), mely a rektor elnöklete alatt valamennyi tanárból és dóczensből áll.

A hesszen-nasszaui Lajos-egyetemen Giessenben kétféle tanács van: nagy és szükebb tanács. A nagy tanács a 4 kar valamennyi nyilv. r. és rk. (fizetéses) tanárából áll. Működése kihat: 1. a szabályok módosítására, 2. tanárok meghívására, 3. három rektori kandidátus kijelölésére, s 4. a szükebb tanács tagjainak megválasztására. — A szükebb tanács tagjai: 1. a rektor, 2. prorektor, 3. a három felsőbb karból egy-egy, s a filozófiai karból kiküldött 3 tag, kiket a nagy tanács választ 2 évre. Minden évben 3 tag a szükebb tanácsból kiválik, de ezek újra megválaszthatók. E szerint összesen 8-an ülnek a szükebb tanácsban, azonkívül a nagyherczeg képviselője: a kanczellár, kit a kormány a r. tanárok sorából nevez ki; de most ezen állás nincs betöltve, s teendőit a rektor látja el. A jövőre nézve is az a karok szándéka, hogy a kanczellári állás betöltetlen maradjon, mert nem tapasztaltak belőle hasznot.

A bajor kir. Gyula-Miksa-egyetemen Würzburgban a tanács tagjait valamennyi nyilv. r. és rk. fizetéses rendkívüli tanár választja. Tagjai a rektoron kívül

2 theológiai, 3 orvosi és 4 bölcsészetkari tanár, azonkívül a titkár votum decisivummal, tehát összesen 11 tag. A prorektor nem ül a tanácsban, hacsak nem választották be. A rektort mindig a legrégibb tanácstag helyettesíti.

A felsorolt példákból látható, — s így van ez a többi német egyetemen is, — hogy az egyetemi tanácsban *választott* tanácstagok is ülnek, — nemcsak a dékánok és prodékánok, — vagy egyedül csak az előbbeniek a rektorral együtt, s hogy a tanácsnak sok helyen a titkár is rendes tagja. Kisebb egyetemeken is annyi a tanácstag, mint nálunk, másokon több, a miből a magunk viszonyait is tekintetbe véve alaposan, mondhatjuk, hogy a tanácsot nálunk erősbíteni kell.

A módozat iránt különfélék lehetnek a vélemények. Nézetem szerint tanácsunk a mostani 10 tagon kívül a három felsőbb karból két-két taggal, a filozófiai karból pedig négy taggal szaporítandó, s pedig kettővel a természettudományi és kettővel a tulajdon filozófiai osztályból. Így az újjászervezett tanács 20 tagból állana, mely szám elegendő arra, hogy az ügymenet ezután gyorsabb és a tanácstagokra kevésbbé fárasztó legyen. A dékánok- és prodékánokon kívül bennülő tanácstagokról az a véleményem, hogy azokat a karok válasszák be, s mandátumok két évre szóljon, a mely megújítható. Így várható, hogy az ügymenetelben járatos tagok közül mindig megmarad néhány a tanácsban, a mi csak kivánatos.

A szűkebb tanácson kívül egy *nagy tanács* felállítását is javaslatba hozom, a mely valamennyi kar nyilv. r. és rk. (fizetéses) tanáraiból álljon. Ily tanács felállítása azért kivánatos, mert ez lehet az egyedüli

kapocs, mely a 4 kar tanárait időnkint bizonyos ügyek elintézésére egybehozza. Most a 4 kar annyira szétszórt, hogy sok tanár nem is ismeri kollégáit, a mi a testületi szellem fejlesztésére nem előnyös. E tekintetben a viszony nálunk majdnem olyan, mint a párisi egyetemnek 6 karán; bár ezek most már egyetemmé vannak egybekapcsolva, a régi szétdarabolás maradványai fennállanak még, de ezek nem mintaszerűek és követésre nem méltók. A nálunk felállítandó nagy tanács hatásköre a rektor választása volna, a mi azért kívánatos, hogy ezen díszes állás betöltésénél a népesebb karok befolyása jobban érvényre jusson, mint a mostani rendszer mellett. A nagy tanács ügykörébe utasítandónak tartom az egyetemi építkezések sorrendjének megállapítását egy tagjaiból kiküldendő bizottság jelentése alapján is, mert kívánatos, hogy ezekben bizonyos rendszer tartassék meg, a mely direktivum megadására a karok külön véleménye nem alkalmatos, s valljuk be őszintén, hogy a szükségek megállapítása, a követendő sorrend és a hely megállapítása némely esetben már eddig is helyesebben és a jogos igények nagyobb figyelembevételével lett volna elintézhető.

8. A rektor.

A rektori méltóság úgy tekintélyében, mint javadalmazásban emelendő. Ez már több alkalommal megbeszélés tárgya volt; tavaly ugyan e helyen e tárgyról érdemes előd̈m értekezett, azért csak röviden térek reá.

Hogy a rektor az eddig nyilvánított óhajtás értelmében a főrendiházban foglaljon helyet, vagy maga-

sabb czímet kapjon, erre kevésbbé helyezek súlyt, bár kétségtelen, hogy ezen kivánalmak jogosultak és időszerűek; ellenben igenis nagy súlyt helyezek arra, hogy a rektori állás méltóságához megkivánt javadalmazás jelentékenyebb ingadozásoktól függetlenné tétessék. A rektornak a mostani rendszer mellett némely kar dékánjánál jelentékenyen kisebb a javadalma, nem sokkal több, mint némely kar jegyzőjének, már pedig ezzel a rektori állást nem lehet egybevetni egyrészt sokkal jelentékenyebb munkaköre, másrészt terhesebb felelőssége és magasabb állása miatt. A mostani állapot nincs arányban egyetemünk látogatottságával és az egyetemi első hatóság elnökének méltóságával. De még így is bele lehetne a viszonyokba nyugodni, ha ezek állandóak volnának, de a mennyiben a rektor egyedül a felavatások után kapja terhes tisztségének teljesítéseért a javadalmazást, a kilátásban levő doktori felavatások csökkenésével javadalmazása nagy ingadozásoknak lehet kitéve, ettől pedig e díszes állást függetlenné kell tenni akár úgy, mint a műegyetemen van, megállapított tiszteletdíjjal, akár a mostanitól eltérő állandóbb forrás kijelölésével. A belga állami egyetemeken a rektort minden félévben a tanuló által fizetendő 15 frank beiratási díjból 5 frank illeti, a bajor egyetemeken 360 márka jutalomdíja van, azonkívül minden beiratás után 2 mka, bizonyítványok után 2 mka és a felavatások után 12 mka jut neki. Ezek volnának körülbelül azon források, melyekhez nálunk is a fáradságos rektori működésért járó javadalmak fedezésére fordulni lehetne.

Többször nyilvánult a vélemény, hogy a rektorságnak 1 évig való rövid tartama az ügyek vezetésére nem előnyös, hogy mire a rektor begyakorolja

magát az ügymenetelbe, állásától meg is kell válnia, s e miatt helyesebb volna 2 évi tartamra választani, vagy előbb 1 évre prorektornak, hogy mint ilyen az irodai és tanácsügyek menetével megismerkedjék. A belga állami egyetemeken a rektort a közoktatásügyi miniszter nevezi ki a tanács meghallgatása *nélkül* 3 évre; a giesseni egyetemen a rektort a nagy tanács által választott 3 jelölt közül a nagyherczeg nevezi ki 1 évre. Nálunk és az osztrák egyetemeken a rektort a tanács választja 1 évre a karokból sorrendben.

Meggyőződésem szerint ezen az állapoton változtatni nincs ok, mert igaz ugyan, hogy több évre terjedő működés esetében az ügymenetben járatosabb rektor állana az egyetem élén, de ezen előnynyel szemben jóval hathatósabb indok az 1 évi mandátumra az, hogy több évi viselés méltánytalanságot rejt magában más kartársak ellenében, kik a rektori tisztség viselésére szintén érdemesek, s így leszorulnának annak elnyerhetésétől. A rektori állás a legdíszesebb, melyet egyetemi tanár kartársai bizalmából elnyerhet; azon elérte a zenithet, a melyről csak le, de felfelé út nem vezet. Még a mostani viszonyok mellett is a 4 évi váltakozás miatt akárhány tanár mellőzve van, a kik pedig reá érdmesek, s ez még fokozódnék több évre való megválasztás esetében, különösen akkor, ha a karok szerinti váltakozás sorrendje elejtetnék.

Nemcsak a rektorra, hanem nézetem szerint a *dékánokra* vonatkozólag is be kellene hozni szabályban, hogy egymásután senkit se lehessen másodszor megválasztani. A dékánság viselése teljesen igénybeveszi a maga emberét, nevezetesen a népesebb karokon a sok vizsga és szigorlat miatt, ennélfogva azon idő alatt a dékán tanszékével kevesebbet foglalkoz-

hatik. Egy év még hagyján, de több év a tanszéket és különösen az intézetet megviseli. Azután méltányos is, hogy a jelentékeny javadalmakhoz mások is hozzájussanak, azért a *kötelességszerű* váltakozás behozatalát kívánatosnak tartom. A végeredmény úgy is megmarad, a mennyiben annál hamarább kerül újra az illetőre a sor, ellenben az intézetek és tanszékek rövidebb igénybevétellel mindenesetre nyerni fognak.

9. A tanácsjegyző.

Nálunk az egyetemi tanácsjegyző eddig a központi iroda főnöke is volt, s az alantabb hivatalnokok köréből került ki, a ki felsőbb tanulmányokat nem végzett, s nem volt okleveles képesítése. A volt tanácsjegyzőnek ezen év elején bekövetkezett elhalálozása óta a tanácsjegyzői állás nincs betöltve, s úgy ez, valamint az irodaszervezet újraszervezését az egyetemi tanács megindította. Helyes megoldás czéljából kívánatos, hogy ezen állás mikénti betöltésével más egyetemeken megismerkedjünk.

A párisi egyetemen a tanácsjegyző titkár nevet visel, kit a tanács élethosszra választ a tanárok köréből és pedig a legjelesebbekből, a mit az is bizonyít, hogy a mostani titkár a franczia akadémiának — l'Institut — tagja. Ezen tanácsi titkáron kívül az 5 kar mindegyikének megvan a maga titkára, a ki szintén élethosszra van kinevezve az illető kar tanáraiból és tanári fizetést húz.

A belga állami egyetemeken a tanács minden évben kettőt választ, s ezek közül az egyiket a közoktatási miniszter kinevezi; javadalma minden beiratkozásért járó 15 franknyi díjból 5 frank.

A würzburgi bajor egyetemen a tanácsi titkár, a ki syndikus nevet visel, felsőbb pragmatikus államhivatalnok, s pedig jogdoktor, a ki a tanácsban ül a rektor mellett és a tanácstagok jogaival van felruházva. Ez fogalmazza a jegyzőkönyveket és döntéseket, s vezeti az irodát. Fizetése 3360 márkával kezdődik, de 5 éves pótlékokkal felrúghat végre 9660 márkára is. Azonkívül a felavatások, beiratkozások és bizonyítványok után járó javadalmai jelenleg, midőn az egyetemnek 1500 körül van a hallgatója, körülbelül 4500 márkára mennek úgy, hogy összesen 14.160 márka lehet a jövedelme. Ez igen tekintélyes összeg, s arra enged következtetni, hogy az egyetemi tanácsjegyzői állás a bajor egyetemeken magas hivatal, s a betöltőjétől magas képzettséget kívánnak.

Ezeknek tekintetbe vételével az egyetemi szervezetnek napirenden levő rendezésénél azon nézeten vagyok, hogy az egyetemi tanácsjegyzőséget nálunk el kell választani az irodavezetői állástól, s az előbbit magas képzettségű egyén kezeire kell bízni. Az egyetem ügyeivel tanár jobban érez, mint hivatalnok, bár kétségtelen, hogy alkalmas felsőbb rangú okleveles hivatalnok megnyerése esetében szintén jól meg volna oldva az ügy. De ilyen nem mindig áll rendelkezésre, azonkívül állandó magas fizetés beállítását teszi szükségessé az állami költségvetésbe. Azért azon nézeten vagyok, hogy a tanácsjegyzőség leghelyesebben egyetemi tanár kezeire bizandó, de nem állandóan, hanem néhány évre, pl. 2 évre szóló tartammal, hogy így azon hiány, mely a rektor évi váltakozása miatt fennáll, t. i. az ügyek folytonos vezetésében való járatosság felsőbb rangú alkalmazott személyében megadva legyen. A tanácsjegyző legyen egyszersmind

valódi tanácstag, a minek nincs akadálya, ha a tanács tagjaiból választatik, s mint titoktartásra kötelezett egyén helyesen foglalja el a tanácsban a helyet.

Természetes, hogy működéséért a tanácsjegyzőnek honorálva kell lennie, s ha tekintetbe veszszük azt, hogy most az orvoskari jegyzőnek, a ki ott hasonló működéseket végez, mint a minőket a tanácsban a tanácsjegyző ellátna, mennyi a javadalma, méltányosnak tartom, hogy körülbelől ennyi legyen a tiszteletdíja (kb. 2500 frt). Minthogy pedig a teendők mennyisége az egyetem látogatottságával emelkedik vagy csökken, ezektől kellene a javadalmakat függővé tenni, pl. a beiratkozási díjakból bizonyos %-okat húzzon, elég magasat arra, hogy ezen állásra kiváló erőket lehessen megnyerni.

Így rendezve a tanácsjegyzői állás oly tekintélyessé tétetnék, mint ott, a hol arra szintén rendes egyetemi tanárok vannak alkalmazva. Az egyetemi könyvtári igazgató tanári rangfokozatban van, pedig állása az egyetem összes működésére nem oly kiható, mint az egyetemi tanácsjegyzőé, a mely állást egyetemünk látogatottságával és méltóságával öszhangba kell hozni. Egyetemi tanár, mint tanácsjegyző mélyebb szakképzettségével, társadalmi állásával, tudományával és műveltségével jobban hat az ifjuságra és tanártársaira, mint egy nem okleveles hivatalnok, a ki felsőbb tanulmányokat nem végzett, s már e miatt is helyes tanácsadója a rektornak nem lehet.

10. Az egyetemi titkár és irodafőnök.

A tanácsjegyzőségnek az irodától való különválasztásával az irodaszemélyzetben is változásnak kell beállani. Mindenekelőtt szükséges egy titkár és

egy irodafőnök, a minők mindenütt vannak, a hol a tanácsjegyzőség tanárral van betöltve.

A *titkár* ügyköre az irodai kezelés felügyelete, a kevésbbé fontos tanácsi határozatok fogalmazása a tanácsjegyző utasítása alapján, a hallgatóságtól beadott kérvények átvétele, s a velök való érintkezés, a tervezetbe vett központi immatrikuláczió vezetése, s hasonlók.

Az *irodafőnök* feladata az irodai személyzet vezetése és ellenőrzése, nevezetesen pedig az egyetemi alapok kezelése és számadásainak egybeállítása, azért szükséges, hogy számadásokban és pénzkezelésben járatos hivatalnok és vagyonilag megbízható jellemes egyén legyen az iroda főnöke.

Az irodafőnök egyszersmind a központi egyetem házgondnoka legyen, a kinek benne hivatalos lakása van, mert ily nagy épületnek már csak a benne lakó szolgaszemélyzet ellenőrzése miatt is folytonos felügyelet alatt kell állni. Az eddigi tapasztalat azt bizonyítja, s a dolog lényegéből természetszerűen megfejthető, hogy nagyobb egyetemi épületeket bentlakó főnök nélkül hagyni nem helyes, mert akkor a szolgák mindenféle rendetlenségeket követnek el, melyeket csak bentlakó felügyelő vesz észre és háríthat el. Eléggé sajnos tapasztalatokat szereztünk e tekintetben a régi anatómiai épületben, a hol némelyik szolga az igazgató tudta nélkül éjjelre a szobáival valóságos bérletet nyitott; ilyesmi ott, a hol bentlakó főnök van, elő nem fordulhat, mert a saját érdeke is megkívánja a rendet és tisztaságot. Azért az új központi épület elkészítésével az irodafőnök lakásának benne kell maradnia, bármily szükségesnek látszik a kimért helyiségek és a bejelentett sok igény miatt az eddigi hivatalos lakásnak a tanítás czéljaira való felhasználása.

A titkárt és irodafőnököt a szükebb tanács választja nyilvános pályázat alapján és a nagym. vallás- és közokt. minister megerősíti.

Rangfokozat tekintetében állásuk olyan legyen, mint a miniszteri titkáré és a miniszteri segédtitkáré, azaz a VII. és VIII. rangfokozat. Fizetésükön kívül javadalmaik vannak a kiállított oklevelekből, úgy mint eddig volt.

11. Az irodai személyzet.

Az irodai személyzetet szaporítani kell, mert a mostani létszám régibb viszonyokból maradt fenn, midőn egyetemünkön a hallgatók száma sokkal kisebb volt, s ennek megfelelőleg az irodai forgalom jelentéktelenebb. Szükséges egy 1. és 2. osztályú *irodatiszt*, s két állandó *írnok*, a kiknek az irógépen való jártasságukat kell kimutatni.

A nagym. vallás- és közokt. minister úr nemrég leiratot intézett a tanácshoz, hogy a beiratkozások alkalmával tapasztalt nagy tolongás és zavarok elkerülésére javaslatot tegyen. Ezen a bajon nézetem szerint az állampénztárra legkevésbbé terhelően úgy lehetne segíteni, hogy a félévek elején a beiratkozások alkalmával az irodafőnök, esetleg az 1. irodatiszt, a quaestorral együtt, mint pénzbeszedő és kezelő működjék, s ebben az irodai személyzet neki segítségére legyen. Csak néhány napról van szó, s erre külső tagoknak alkalmazása nem szükséges, de nem is kívánatos a pénzkezelés miatt.

12. A pedellusok és szolgák.

A pedellusi és szolgai állásoknak javadalmazás tekintetében emelése kívánatos, hogy képzettebb

embereket kapjunk. Ezek mindenütt jobban vannak fizetve, mint nálunk. A belga állami egyetemeken a *pedellusok* fizetése 1200—1600 frk, ezekhez járul $2^1/_2$ frk a beiratási díjakból és ugyanannyi minden vizsga után. A würzburgi egyetemen a pedellusok a szigorlati díjakból az orvosi karon 26 márkát kapnak.

A *szolgák* fizetése a belga egyetemeken 2300—2800 frk, azonkívül minden gyakorlati vizsga után 5 frk. A würzburgi egyetemen 4. osztálybeli szolga van 780—1500 márka fizetésig, azonkívül 5 évenkint emelkedhetnek 1080—2280 márkáig. Ez már jelentékeny fizetés, a miért lehet is valamit kívánni, nem úgy, mint nálunk, a hol a szolgáknak 300—350 frt a fizetésük, s hivatalos mellékjavadalmaik nincsenek. Az intézetek működésére gyakorlott és ügyes szolgák rendkívül fontosak, s ez az oka ennek, hogy ezeket külföldön jól javadalmazzák; persze más is a követelés, mint nálunk, a hol leggyakrabban igen alantas színvonalon álló egyénekkel kell megelégednünk. A pedellusok pedig vétessenek ki a szolgák osztályából, nehogy ezen állásokat volt altisztekkel legyünk kénytelenek betölteni, mint azt a mostani szabály megköveteli. Németországban a pedellus valódi hatósági személy, hisz ő kiséri be a carcerre ítéltet, ő látja el élelmezéssel, s e miatt bizonyos nimbus környezi a hallgatóság szemében. Nálunk ez nincs így, de az egyetemi hatóságokkal, tanárokkal és hallgatósággal való érintkezés megkívánja azt, hogy a pedellusok iskolajárt emberek legyenek.

Tekintetes egyetemi közgyülés!

Sokat és sokfélét soroltam fel egyetemünk sikeres működésének feltételeiről. Lehet, hogy egyik

vagy másik tekintetben nem találtam el a leghelyesebbet, s többet kivántam az elérhetőnél. Megnyugtat azonban a tudat, hogy egyetemünk tudományos életének föllendüléséhez meleg szeretet köt, s ha nem is találtam meg mindenütt a legjobb utat, annak a keresésére megtettem a kisérletet. Tot capita, tot sensus; mindenkinek megvan a maga véleménye felsőbb oktatásügyünkről; a ki azt elhallgatja azért, mert a kor áramlatával ellenkezik, az nem szolgálja jól a kezére bízott érdekeket. Haladás csak az eszmék tisztázásától várható, s tekintsék az előadottakat olyannak, mint gyenge kisérletet arra, mily szempontok lehetnek irányadók a napirenden levő sok rendezetlen egyetemi ügy szervezésénél. Higgadt itélet és a középút megválasztása nem fognak eredmény nélkül maradni. *Veritas in medio posita est; qui potest, adscendat; qui audet, rapiat; et applaudemus* (Gundling, 1711.)

Végül áttérek mai összejövetelünk utolsó részére: a pályadíjakra.

A mai ünnep a győzők, a nyertesek megjutalmazásának dicső napja. Úgy mint a régi görögök, a természettől testi és lelki tulajdonságokkal gazdagon megáldott nép, isteneinek évenkint rendezett játékaiban bemutatta képességeit testi ügyességéről és szellemi haladásáról: úgy számol be ma egyetemünk ifjusága arról, mennyit volt képes a kitüzött feladatokból megoldani, mennyi erkölcsi erőt tudott komoly kérdések megoldására kifejteni, hogy ezek alapján itéletet alkossunk a fölött, mit várhat a haza sorsának jövendő intézőitől.

Az egyetem nem akadémia, s ily szempontból itélve irja ki pályakérdéseit és birálja is meg. Nem várhat növendékeitől oly eredményeket, melyek a

tudományos vizsgálatokban való hosszas gyakorlattal érhetők csak el, és megállapodott érett itéletnek az eredményei. Megelégszünk azzal, ha a pályázók fáradságos munkájuk első gyümölcseit mutatják be; megelégszünk azzal is, ha ezen gyümölcsök későbbi gazdagabb termés reményeire jogosítanak, melyekben az önálló gondolkodás, a szabad itélet, a leendő mesterre való biztos kéz és az igazság keresésének szeretete kitűnik. Az egyetemi pályakérdések feladata a tudományos élet első csiráinak megvetése; nem az eredmény egymaga, hanem az eredmények keresésének módjai szolgálnak a bírálat alapjául. Valódi tudományos kiképzésre csak önálló munkával lehet szert tenni; az első kisérletekre való alkalomadás — ez az egyetemi pályakérdések feladata. Tudományos testületek, akadémiák és társulatok pályakérdéseinek czélja valamely meg nem oldott kérdésnek a kiderítése; ellenben az egyetemi pályakérdések czélja a tudományos thémákkal való foglalkozás *képességének* kimutatása; ott az eredmény, itt a képesség birálandó el. Az erőiket próbálgató kezdőktől senki sem fogja várni, hogy oly eredményekkel lépjenek elő, melyek csak érett korral, megállapodott gondolkodással és vizsgálatokban való hosszas gyakorlattal érhetők el; de igenis, elvárhatjuk azt, hogy szárnyainak próbálgatásából az egykoron magas röptű sast már fiatalon megismerjük. S megnyugvással mondhatjuk, hogy a mai eredmények szép reményekre jogosítanak; a pályázók közül nem egy bizonyította be, hogy röpte magas és biztos lesz. Lépjenek hát örömtől telt kebellel ki a sorokból, hogy fáradsággal kiérdemelt munkájuk jutalmát az orvostudományi kar ngos dékánja által felolvasandó bírálat után átvegyék. *Virtuti ubique suum praemium et honos.*

E BESZÉD BEFEJEZTE UTÁN

Dr. KLUG NÁNDOR,

ORVOS-SEBÉSZDOCTOR, SZÜLÉSZMESTER, AZ ÉLETTAN NYILVÁNOS RENDES TANÁRA, AZ ÉLETTANI INTÉZET IGAZGATÓJA, A KOLOZSVÁRI TUDOMÁNY-EGYETEMEN AZ ÉLET- ÉS SZÖVETTAN VOLT NYILVÁNOS RENDES TANÁRA ÉS ORVOSI KARÁNAK KÉT-ÉVI JEGYZŐJE, HÁROM IZBEN DÉKÁNJA ÉS PRODÉKÁNJA, UGYANAZON EGYETEM VOLT REKTORA ÉS PROREKTORA, A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA RENDES, ÉS AZ „AKADEMIA MEDICO-FISICA FIORENTINA“ LEVELEZŐ, A BUDAPESTI KIR. ORVOS-EGYLET, A LIPCSEI ÉLETTANI, A KIR. M. TERMÉSZETTUDOMÁNYI TÁRSULAT RENDES ÉS AZ UTÓBBI TÁRSULAT, VALAMINT AZ ORSZ. KÖZEGÉSZSÉGÜGYI EGYLET ÉS A BUDAPESTI KIR. ORVOS-EGYLET VÁLASZTMÁNYI, AZ ERDÉLYI MUZEUMEGYLET RENDES TAGJA S ORVOSTERMÉSZETTUDOMÁNYI SZAKOSZTÁLYÁNAK VOLT TITKÁRA ÉS ELNÖKE, A MAGYAR ORVOSI KÖNYVKIADÓ-TÁRSULAT IGAZGATÓSÁGI TANÁCSÁNAK TAGJA ÉS A BUDAPESTI EGYETEMI ORVOSTANHALLGATÓK SEGÉLYEGYLETÉNEK DÍSZTAGJA, EZEN KIR. MAGY. TUDOMÁNY-EGYETEM ORVOSI KARÁNAK EZIDEI DÉKÁNJA,

A KARI JELENTÉSEKET OLVASTA FEL.

I. A hittudományi kar jelentése.

Nagyságos Rektor Úr!

A jelen tanévre kitűzve volt pályatételekre beérkezett és Nagyságod részéről 1892/1898/99. sz. a. karunkhoz áttett pályamunkákról a hittudományi kar jelentését a következőleg vagyok bátor előadni:

I. A Pasquich-alapból 80 frrtal jutalmazandó eme tételre: „Breviter enumeratis refutatisque variis recentioribus hypothesibus, quae eatenus contrariantur, solidis rationum momentis ostendatur a Cantico Canticorum omnem prorsus historico-literalem sensum alienum esse, ideoque nec typicam sufficere nec undique probari posse interpretationem", *egy* dolgozat érkezett be a következő jeligével: „Tota pulchra es, amica mea, et macula non est in te". A bírálat véleménye alapján a kar a kitüzött jutalmat a dolgozatnak odaitélte. A felbontott jeligés levélből *Horváth Sándor* II. éves hittanhallgató neve tünt ki.

II. A Pasquich-Fogarassy-alapból 80 frttal jutalmazandó eme tételre: „Demonstretur s. Pauli epistolae ad Hebraeos authentia simulque inquiratur, qualinam ea fuerit lingva originetenus exarata", *két* dolgozat érkezett be, a következő jeligékkel: 1. „Ineptas autem et aniles fabulas devita". 2. „Si qua est in vobis boni recordatio stb." A bírálat véleményes jelentése alapján a kar a pályadíjat a két szerző közt egyenlően megosztandónak itélte. Felbontatván a jeligés levelek, kitünt, hogy az 1. jeligés munka szerzője *Pálfi Károly* II. éves hittanhallgató, a 2. jeligés munka szerzője pegig *Dornyik János* III. éves hittanhallgató.

III. A Fogarassy-alapból 80 frttal jutalmazandó eme tételre: „Adornetur dissertatio historico-critica de epistola s. Barnabae attributa", *két* pályamunka érkezett be: 1. „Et qui

ceciderit super lapidem istum" stb. 2. „Béketűréssel fussunk az elénk nyitott viadalra" jeligékkel. A bírálat véleményes jelentése alapján a kar a díjat a két dolgozat közt egyenlő arányban megosztandónak határozta. A felbontott jeligés levélkékből kitünt, hogy az 1. sz. pályamű szerzője *L. Lohán László* III. éves egyetemi hittanhallgató, a 2. számúé pedig *Paulovits Géza* szintén III. éves egyetemi hittanhallgató.

IV. A Szabó-féle alapítványi jutalmat, mely az egyházi szónoklatban legkiválóbb hittudományhallgatót illeti meg, a szaktanár ajánlatára, a kar *Duliskovich Elek* IV. éves hittanhallgatónak itélte oda.

V. A beiktatási díjakból a hittudományi kart illető jutalék a kar határozata alapján könyvekben kiadandó szorgalmi díjakra fordítandó. Jelenleg e jutalmat a kar *Bobok Arnold, Ivcsics József* és *Ragats Rudolf* IV. éves hittanhallgatóknak itélte oda.

VI. A *Schopper*-féle 40 frtos szorgalmi díjat a kar, a jog- és államtudományi kar ajánlására, *Werner Lajos* I. éves joghallgatónak adományozta oda.

VII. A *Bita*-féle (körülbelül) 50 frtos díjat a kar, az orvostudományi kar ajánlására, *Fülöp Ferencz* IV. éves orvostanhallgatónak itélte oda.

Kelt Budapesten, 1899. május hó 5-én, a kar IV. rendes üléséből.

Dr. Breznay Béla,
a hittudományi kar e. i. dékánja.

Tekintetes Hittudományi Kar!

A Tekintetes Hittudományi Kar a folyó 1898/99. tanévre szóló egyetemi jutalomtételek sorában az ó-szövetségi szentirási tanulmányok köréből a következő pályatételt is tüzte volt ki: „Breviter enumeratis refutatisque variis recentioribus hypothesibus, quae eatenus contrariantur: solidis rationum momentis ostendatur, a Cantico Canticorum omnem prorsus historico-literalem sensum alienum esse, ideoque nec typicam sufficere nec undique probari posse interpretationem."

A kitüzött határnapig ezen tételre ily jeligéjű „Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. C. C. IV, 7"

egyetlen egy pályamű érkezett be, melynek szabályszerű bírálatával alulírottak bizatván meg, ezennel van szerencsénk véleményes jelentésünket a következőkben tisztelettel bemutatni.

A magyar nyelven írt s elég terjedelmes, mert 169 kis negyedrét lapra menő dolgozat szerzője a pályakérdést egészben véve helyesen fogta fel ugyan, leglényegesb részleteinek egyikét sem mellőzte, tárgyalási érvelése jobbára elég beható és majdnem mindenütt kellőleg módszeres is; de már az anyag körültekintőbb kiszemelése s arravalóbb megválasztása a szélesb szakirodalom tárgyhalmazából, a kellő világos tárgyi csoportosítás, az ellentéteknek párhuzamosb és összefüggőbb egymásutánban való feltüntetése és megvilágító egybevetése kevésbbé sikerült és sokhelyütt elég hiányos, sőt itt-ott helytelen is.

Mindennek következménye aztán egyrészt a sok felesleges ismétlés, itt-ott kisebb-nagyobb összezavarás, másrészt pedig az, hogy érveléseinek különben többnyire helyes anyagával is sokszor küzködni kénytelen, és azt nem ott s nem úgy kombinálja, hogy szabatosb alakba foglalt érvei kellőleg kiélesedjenek, hanem néhol majdnem elmosódnak. Egyes helyeken is fordulnak elő kisebb-nagyobb kifogás alá eső dolgok.

Így feltünik például, hogy valahányszor szerző a betüszerinti értelmezést említi, majdnem mindig úgy szól róla, mintha az e nemű értelmezéssel a Canticum egyszersmind éppen „hősköltemény"-nek is vétetnék, holott ezt az idetartozó értelmezőknek csakis egy aránylag csekély töredéke tette; hasonlag kevésbbé helyes, a mit elszórtan a 4. és 6. lapon a czímről mond úgy syntaktikai valamint érvelhetési szempontból, a 10. lapon Esrásról, s a 13. lapon a „polluit manus" kifejezésről stb. Ugyan e lapon: Abika hihetőleg tollhiba Akiba helyett stb.

Úgyszintén fölemlítendő hiányszámba megy, hogy a képletes beszédnek általában és különösen az itt szerepelő keletinek természetével, sajátos kifejezésmódjával jobban nem foglalkozik és arra exegetikailag is többet nem támaszkodik; továbbá az is, hogy a míg az elvetendő magyarázatok czáfolásainál — igen helyesen — azoknak ferdeségeit a kiszemelt és szószerint is felhozott részletek elég beható exegetikai és tárgyi méltatása útján is kimutatja: addig saját megállapodá-

sainak s értelmezésének közelebbi megvilágítása és igazolására („A Canticum felsőbb értelmezésének kifejtése“ 121—167 l.) már eme próbakővel nem él.

Mindezen hiányok, helytelenségek s fogyatkozások mellett mindazonáltal mégis túlsúlyban maradnak a lényeget tevő sikerültebb részek, úgy hogy mindent összegezve, mégis határozottan állítható, miszerint szerző a kitüzve volt kérdést egészben véve lényegileg kielégítően megoldotta.

Minthogy ezenfelül a pályatétel, kivált kezdőre nézve, kétségtelenül a nehezebbek közül való, a tárgy igen széles és vajmi tarkán szétágazó szakirodalma felett az uralkodás sem igen könnyű, és minthogy a zsenge dolgozat egyébkép nagy szorgalomról is tanuskodik: azért alulirottak — talán eléggé indokolt némi elnézés mellett — méltányosnak tartják és habozás nélkül javasolják, hogy a pályamű szerzője ne csak egyszerű dicséretben részesíttessék, hanem hogy neki a kitüzve volt 80 frtnyi jutalom is kiadassék.

Budapesten, 1899 május 3-án.

Dr. Berger ev. János,
ny. r. tanár.

Birálat

a budapesti kir. magyar tudományegyetem hittudományi kara által az 1898/99. iskolai évre kitüzött szentirástani pályatételre (a Zsidókhoz irt levél hitelessége és eredeti nyelve) beérkezett pályaművekről:

239. sz. jelige: „Qui ceciderit etc.“
242. sz. „ „Béketüréssel fussunk stb.“

Ilynemű kritikai munkánál négy dolog jön tekintetbe: az adatok gondos összegyüjtése, azok birálata, a munka berendezése és irálya.

a) Mindkét munka körülbelül ugyanazon adatokat és hasonló forrásokból gyüjtötte. A 239. számú pályamunka az adatokat általában részletesebben tárgyalja, míg a 242. számú Róm. sz. Kelemen bizonyságainak részletezésével tünik ki, de egyúttal a pályakérdés keretén kívül eső dolgokat is belekever dolgozatába.

b) Kritika dolgában mindkét munka forrásai nyomán halad s önálló itéletet nem alkot.

c) Szerkezet és irály dolgában a 242. számu dolgozat felette áll ugyan versenytársának, de hibája, hogy szereti az üres frázisokat.

A két munka értéke tehát meglehetősen egyforma s így alulirott birálók legigazságosabbnak tartják a *pályadíj megosztását* a két munka közt.

Budapest, 1899 április 22.

Dr. Székely István.
Dr. Kiss János.

Tekintetes Hittudományi Kar!

A Fogarassy-alapból 80 frttal jutalmazandó emez egyháztörténelmi tételre: „Adornetur dissertatio historico-critica de epistola s. Barnabae attributa" — két dolgozat érkezett be ily jeligék alatt: „Si qua est in vobis boni recordatio, mementote mei" stb. (Ep. Barn. 21., 7.), és „Ineptas autem et aniles fabulas devita" (1. Tim. 4., 7.).

Elbirálásukkal alulirottak bizatván meg, jelentésünket a következőkben terjesztjük a Tekintetes Kar elé:

A „Si qua est in vobis" jeligéjü pályadolgozat szerzője azokhoz csatlakozik, kik a szóbanforgó levelet sz. Barnabás apostolnak tulajdonítják. A dolgozat egészben véve eléggé sikerültnek mondható. Vannak ugyan egyes pontjai, melyekben szerző tájékozatlanságot és felületességet árul el, nevezetesen a Barnabás halála idejét tárgyazó részlet, — a mely pedig az egész kérdés megitélésénél nagy szerepet játszik — sok kivánni valót hagy fenn; azonfelül kellemetlenül érinti az olvasót az az egyoldalúság, a melylyel szerző a vitás kérdést itt-ott tárgyalja s mindazokat, kik vele egy nézeten nincsenek, bizonyos szándékosságról vádolja, sőt úgyszólván katholiczitásukat is gyanuba veszi; másrészt azonban el kell ismerni, hogy müve túlnyomó része gondos tanulmányozáson alapul s hogy különösen a levél hitelességét a tartalmából felhozatni szokott nehézségek ellen a maga szempontjából ügyesen védelmezi. E mellett helyes beosztása, világos előadása és elég folyékony irálya is ajánlja.

A másik pályázó az előbbivel ellentétben azokat követi, a kik a levelet az apostoltól elitélik. Ő is nagy határozott-

sággal küzd meggyőződése mellett, mindazáltal méltányosabb a másnézetűekkel szemben. „A kérdés nyitva marad, — mondja dolgozata végén. Minekünk ez, azoknak más a véleményük; mindenik valószínű, de egyik sem bizonyos.“ Egyébként is önállóbb gondolkozású versenytársánál. Fejtegetései kritikai elmére vallanak s legnagyobbrészt helyes itéletről tanuskodnak. Kár, hogy előadása több helyütt nehézkes és nem eléggé világos. Egyes tévedéseken vagy helytelenségeken kívül egyik fő hiánya, hogy magáról a levél tartalmáról csak szükszavú és alig tájékoztató ismertetést közöl, s midőn a levél igazcímüsége ellen érvel, éppen azt tárgyalja felületesen és kevésbbé szabatosan, a mit leginkább ki kellett volna emelnie.

Ezek szerint az „omne tulit punctum“ egyik pályamüre sem alkalmazható, ellenkezőleg mind a kettőnek jelentékenyebb fogyatkozásai vannak; irodalmi szinvonalon egyik sem áll. Tekintetbe véve mégis, hogy mindkét dolgozat dicséretes szorgalomról és komoly törekvésről tanuskodik; továbbá, hogy pályázóknak a tétel megoldásában nem közönséges nehézségekkel kellett megküzdeniök; s végre, hogy munkálataik általában véve megütik azt a mértéket, a melyet ilyes dolgozatokra méltányosan alkalmazni lehet: a pályadíjat kiadhatónak véleményezzük, olyképen, hogy az a két pályázó között egyenlő arányban osztassék meg, vagyis hogy mindkét dolgozat 40—40 frttal jutalmaztassék.

Budapesten, 1899. évi április hó 29-én.

Dr. Rapaics Rajmond.
Dr. Demkó György.

II. A jog- és államtudományi kar jelentése.

Nagyságos Rektor Úr!

A folyó 1898/99. tanévre kitüzött pályakérdésekre beérkezett s Nagyságod által f. évi 1.892. sz. a. karunkhoz áttett pályamunkálatokra vonatkozólag a tisztelettel alulirott kar jelentését a következőkben terjeszti elő:

1. *A jogbölcsészetből* kitüzött 4. szám alatti s a Pasquich-alapból 70 forinttal jutalmazott kérdésre: „Vizsgáltassék meg

valamely tetszés szerinti (modern, történeti vagy néprajzi) tételes büntetőjog a tekintetben, mennyire uralkodik abban a czélszerűség és mennyire a megtorló igazság gondolata, vagy más a czélszerűség elvétől független elv" — két pályamunka érkezett be, és pedig: 1. „Kikerülhetetlen a philosophiai büntetőjog művelése, mert a centrifugal tételes jogokkal szemben itt talál kielégítést a magasabb egységre törekvő szellem." Wlassics (Jogi Szemle. 1891. 224. l.). 2. „Büntetőtörvényünk a czélszerűségi iskola világításában." A pályamunkák dr. Pikler Gyula és dr. Csarada János tanároknak adattak ki birálatra; a kiknek véleménye alapján, t. i. hogy a jutalom a kettő között megosztandó, a kar a birálók javaslatát elfogadván, a jutalmat kiadhatónak itélte; a jeligés levélkék felbontattak, a két munkálat szerzőjeül *Czakó Elemér* és *Kepes Bernát* joghallgató neve tünt ki.

2. *A statisztika* köréből kitüzött 6. sz. alatt s a Pasquich-alapból 70 forinttal jutalmazott kérdésre: „Adassék elő Schwartner statisztikájának méltatása, különös tekintettel a statisztika egykori állására úgy Európában, mint hazánkban" — egy pályamunka érkezett be, és pedig „Itélkezésünkben valamely tudós működéséről, ennek nemcsak mai fontossága, hanem főleg korában való jelentősége legyen irányadó." A munkálat dr. Láng Lajos és dr. Földes Béla tanároknak adatott ki birálatra. A birálók véleménye alapján a kar a pályamunkát jutalmazásra érdemesnek találta. A jeligés levélke felbontatván, a munkálat szerzőjeül *Meisels Hugó* joghallgató neve tünt ki.

3. *A kereskedelmi jogból* kitüzött 7. sz. alatti s a Pasquich-alapból 210 forinttal jutalmazott kérdésre: „Tárgyaltassék a bizományos önszerződési joga" — öt pályamunka érkezett be, és pedig 1. „Et haec consuetudo nedum est iuridica et rationabilis, verum etiam quondammodo necessaria." 2. „Trois conditions essentielles garantissent l'avenir du commerce: — la probité du commerçant — l'application de la loi, — la marche progressive de la legislation." (Delamare et Poitvin.) 3. „A forgalom érdeke mindenek előtt." 4. „A kereskedelem az állam ereje." 5. „Az emberek azért alakítják a jogot és hoznak létre új jogintézményeket, mert czélszerűnek gondolják." (Pikler.)

A munkálatok bírálatra dr. Nagy Ferencz és dr. Schwarz Gusztáv tanároknak adattak ki. A bírálók véleménye, hogy a pályadíj a 3. számú munkálat szerzőjének, melynek jeligéje: „A forgalom érdeke mindenek előtt“ adassék ki; s az 1., 2., 4. számúnak pedig egyenkint 100 forint jutalomdíj volna adandó. A kar a jeligés levélkéket felbontván, a 3. számú munkálat szerzőjeül *dr. Horvát Lipót* neve tünt ki; azonban mivel a szerző már nem egyetemi hallgató, a pályadíjat meg nem kaphatja. Ezen nem várt körülmény folytán a bírálók új javaslatot tettek oly értelemben, hogy a pályadíj az arra szintén érdemes 1. és 2. számú dolgozat között egyenlően megosztassék, a 4. számúnak pedig 100 forint jutalom szavaztassék. Ezen vélemény alapján a kar határozta, hogy a jutalomdíj az 1. és 2. számú között osztatik meg, a 4. számú pályamunka szerzője pedig 200 korona jutalomban részesíttetik a kari beiktatási díjalapból. A jeligés levélkék felbontatván, az 1. számú munkálat szerzőjeül *Brachfeld Dezső* joghallgató és a 2. számú dolgozat szerzőjeül pedig *Fuchs Jenő* és *Friedmann Mór* joghallgatók neve tünt ki. A kar egyúttal felhivja a 4. számú „A kereskedelem az államok ereje“ című munkálat szerzőjét, *hogy a mennyiben nevének kihirdetését és a jutalomdíj kiszolgáltatását kívánja, eziránt nyilatkozzék;* az 5. számú jeligés levélke felbontatlanul megsemmisíttetett.

4. *A magyar magánjog* köréből kitüzött 8. számú s a Schwartner-alapból 360 forinttal jutalmazott ama kérdésre, hogy: „Fejtessenek ki a magánjogi cselekvő-képességet (ügylet- és vétség-képességet) és a cselekvő-képességbeli hiány kihatását tárgyazó jogelvek, szoros vonatkozással a hazai jogforrásokra és a törvényes gyakorlatunkra“ — két pályamunka érkezett be, és pedig: I. „Volenti non fit iniuria.“ II. „Studeo, sed sine successu.“ E pályamunkák dr. Zsögöd Benő és dr. Herczegh Mihály tanároknak adattak ki bírálatra. A bírálók véleménye alapján a kar a „Volenti non fit iniuria“ pályamunkát jutalomra érdemesnek találta; a másik munkálat szerzőjét pedig, kit a bírálók dicséretre érdemesnek találtak, a kar a rendelkezésre álló beiktatási díjalapból 200 korona jutalomban részesíti. A jeligés levélke felbontatván, a „Volenti non fit iniuria“ című munkálat szerzőjeül *Weszely János* joghallgató neve

tünt ki; a kar egyúttal elhatározta, hogy a *dicséretre érdemesnek talált II. „Studeo, sed sine successu“ című munkálat szerzője felhivassék, hogy kívánja-e nevének kihirdetését és a jutalomdíj kiszolgáltatását.*

5. *A nemzetgazdaságtanból* kitüzött 9. szám alatti s a Pasquich-alapból 70 forinttal jutalmazott pályakérdésre: „Fejtessék ki a gazdasági válságok elmélete“ — egy pályamunka érkezett be, és pedig: „Munkásság az élet sója.“ A munkálat dr. Földes Béla és dr. Láng Lajos tanároknak adatott ki. A birálók véleménye alapján a kar a jutalmat kiadhatónak nem itélte. A jeligés levélke felbontatlanul megsemmisíttetett.

6. *A büntetőjogból* kitüzött 10. számú s a Paspuich-alapból 70 forinttal jutalmazott kérdésre: „Fejtessék ki a jogos védelem tana“ — két pályamunka érkezett be, és pedig: 1. „A jog egy talpalatnyit sem tartozik engedni a jogtalanságnak.“ 2. „Erőt az erőszak ellen.“ A pályamunkák birálatra dr. Fayer László és dr. Pikler Gyula tanároknak adattak ki, a kiknek véleménye alapján a kar „A jog egy talpalatnyit sem tartozik engedni a jogtalanságnak“ jeligével ellátott pályamunkát jutalomra érdemesnek itélte; minek folytán a jeligés levélke felbontatván, kitünt, hogy annak szerzője *Steinfeld Felix Ottó* joghallgató. A másik jeligés levélke felbontatlanul megsemmisíttetett.

7. *A római jogból* kitüzött 11. szám alatti s a Senger Katalin-alapból 260 forinttal jutalmazott pályakérdésre: „Tétessék exegeticum tárgyává a „Digesták 47. 2. de furtis“ című titulusnak mindenik töredéke s foglaltassék tudományos rendszerbe a töredékek valamennyi elvi kijelentése“ — 3 pályamunka érkezett be: 1. „Odofredus glossator.“ 2. „Mercuri, facunde nepos Atlantis, Te canam.“ Horatius. 3. „Semper in dubiis benigniora spectanda sunt.“ A munkálatok dr. Vécsey Tamás és dr. Szentmiklósi Márton tanároknak adattak ki birálatra. A birálók véleményének elfogadásával a kar az „Odofredus glossator“ és a „Mercuri facunde nepos Atlantis, Te canam“ (Horatius) című jeligével ellátott pályamunkákat jutalomra érdemesnek találta s a díjat e kettő között felosztani határozta. Ennek folytán mindkét jeligés levélke felbontatván, kitünt, hogy az első munkának szerzője *Ferber Jenő*, a másik-

nak *Neumann Jenő* joghallgató. A harmadik jeligés levélke felbontatlanul megsemmisíttetett.

8. *A magyar közigazgatási jog* köréből kitüzött 12. szám alatti s a Senger Katalin-alapból 260 forinttal jutalmazott kérdésre: „Adassék a magyar közhivatalnokok vagyoni (kártérítési) felelősségére és ennek érvényesítésére vonatkozó jogszabályok kritikai méltatása, és jelöltessenek ki a szükséges reform irányelvei. (A pályamű előnyeül fog vétetni, ha a külföldi államok hasontárgyú jogintézményeit is figyelembe veszi)" — két pályamunka érkezett be, és pedig I. „Egyenlőség." II. „L'etude et le travail etc." A munkálatok dr. Kmety Károly és dr. Mariska Vilmos tanároknak adattak ki birálatra. A birálók véleményének elfogadásával a kar a pályadíjat nem adja ki. De az „Egyenlőség" című dolgozatot dicséretre és némi *jutalomra érdemesnek találta, s a rendelkezésére álló beiktatási díj-alapból 200 korona jutalomban részesíti.* Felhívja egyúttal a kar az „Egyenlőség" című pályamunka szerzőjét, hogy a mennyiben nevének kihirdetését és a jutalom kiszolgáltatását óhajtja, ez iránt nyilatkozzék. A másik jeligés levélke felbontatlanul megsemmisíttetett.

Az 5. szám alatt, nevezetesen: a közigazgatástanból pályamunka nem érkezett be.

A 4., 6., 7., 8., 9., 10., 11. és 12. pontokra vonatkozó birálat, valamit a 18 drb pályamunka tisztelettel ide mellékeltetik.

Van szerencséje továbbá a karnak jelenteni, hogy a folyó 1899/99. tanévre a kari ösztöndíjalapból 400 forintot tett folyóvá, a mely összegből, tekintettel a szorgalomra, jó előmenetelre s viszonylagos vagyontalanságra: *Róth László* joghallgatót 200 forintban, *Schwarz Imre* és *Bernhard Miksa* joghallgatókat pedig egyenkint 100—100 forintban részesíti.

A dr. Kautz Gyula-féle alapítvány folyó tanévi kamatait pedig *Bokor Gusztáv* joghallgatónak adományozza.

Kelt Budapesten, a jog- és államtudományi kar 1899 május 2-án tartott VIII. rendes üléséből.

Nagy Ferecz,
e. i. dékán.

Jelentés

a jogbölcseletből kitűzött következő pályázati felhivás eredményéről:

„Vizsgáltassék meg valamely tetszés szerinti (modern, történeti vagy néprajzi) tételes büntetőjog a tekintetben, mennyire uralkodik abban a czélszerűség és mennyire a megtorló igazság gondolata, vagy más, a czélszerűség elvétől független elv.“

E felhivásra, mely ezidén másodszor tétetett közzé, két pályamunka érkezett be. Az egyiknek czíme: *Büntetőtörvénykönyvünk a czélszerűségi iskola világításában*, a másiké: *A czélszerűségi elv Szent László büntetőtörvényhozásában.*

Az elsőnek az a hibája, hogy nem választja el azt a kérdést: czélszerű-e valamely büntetőjogi intézkedés, attól a kérdéstől, czélszerűségi meggondolás hozta-e létre. Fejtegeti ugyan az utóbbi kérdést is, de az előbbit, jóllehet, az nem esik a pályázati felhivás keretébe, folyvást előtérbe tolja. Főképen azt vizsgálja, helyesek-e a magyar btk. intézkedései és e tk.-nek kritikáját adja a czélszerűségi iskola szempontjából.

Itéletei ugyan nem eredeti, de beható és következetes gondolkodásról és elég tágkörű büntetőjogi ismeretekről tesznek tanuságot. Munkájának legsikerültebb része a büntetés helyes mértékéről szóló, a melynek elmés és szabatos fejtegetései teljes elismerést érdemelnek. Végkövetkeztetései elfogadhatók.

A *második* dolgozat Szent László decretumainak büntetőjogi intezkedéseit tisztán a czélszerűségi elvre igyekszik visszavezetni és ügyesen ki tudja mutatni ezt az eredetüket olyankor is, a mikor a látszat ösztönszerű cselekvése vagy megtorló elméletre utal. Pályázót azonban ezt az igyekezete túlzásokra is ragadja, mert a hol valamely intézkedésnek a hasznossági belátásból való eredetére elfogadható indokokat nem talál, ott erőszakos okoskodással igyekszik azt kimutatni. Ilyen az a magyarázat, hogy a tetten kapott bűnös szigorúbb büntetését hasznosnak látták volna, a helyett, hogy azt a felindulásból magyarázná. Szerző a czélszerűségi belátásra vezet vissza oly intézményeket is, a melyek Szent László törvényeiben nyilván már csak eredeti jelentőségüket vesztett intézményeknek kon-

zervativizmusból való fentartását mutatják. Ilyen a gyermekek és szolgák megbüntetése szüleik, illetőleg uraik büntetteiért, a mi a vérboszú maradványa. E munkában több a tévedés mint az előbbiben, de több benne az önállóságra való törekvés is. Főbb tételei helyesek.

Mindkét dolgozat készültségről és komoly törekvésről tanuskodik és ezért véleményem, hogy a díj közöttük megosztandó.

Budapest, 1899 május 1.

Pikler Gyula.

Dr. Csarada János.

Birálói jelentés.

A budapesti m. kir. t.-egyetemnek az 1898/99-iki tanévre a statisztika köréből kiirt pályatételére:

Adassék elő Schwartner statisztikájának méltatása, különös tekintettel a statisztika egykorú (és nem egykori, mint a pályamű tévesen mondja) *állására úgy hazánkban mint a külföldön* — csak egy pályamű érkezett, a melyet azonban a pályadíjra teljesen érdemesnek itélhetünk.

A pályamű 151 quart-lapon tárgyalja a kérdést és habár első részének II. szakaszában nevezetesen a Schwartner előtti magyar statisztika méltatásában (14—30. l.), továbbá a második rész I. szakaszában Schwartner statisztikája méltatásában (30—80. l.) nem elég tárgyilagos, az elődök iránt igazságtalanul kemény és Schwartner iránt túl magasztaló, a mennyiben a tudomány fokozatos fejlődését nem veszi kellőleg tekintetbe, és különösen Schwartner méltatásánál munkája kiválóbb és mellékesebb részeit nem tudja egymástól kellőleg megkülönböztetni, és csak sok helyütt fölöslegesen terjengős is — másrészt a főkérdést: Schwartner helyzetét az egykorú európai, nevezetesen német tudományban (II. rész. 2. szakasz. 81—146. l.) elég szakavatottan és szerencsésen tárgyalja. Hasonlag jó benyomást tesz az olvasóra az I. rész 1. szakasza, melyben Schwartner életrajzát és egyéni jellemzését adja (1—14. l.), valamint a III. rész (146—156. l.), melyben habár igen röviden Schwartner mai jelentőségéről emlékszik meg.

A mi a főkérdést illeti, igen szerencsésen úgy tünteti fel Schwartnert, mint a ki Süssmilchet és a kutató statisztikusokat ismerve és Schlözer előadásait hallgatva, már a mult és jelen század fordulóján, úgy a statisztikai vizsgálódás tárgya, mint a statisztikai kutatás feladata és módszere tekintetében a két irány közt az átmenetet megkezdi. A tájékozottság, melyet a szerző e fejtegetések közepette az egykorú statisztikai irodalom nevezetesebb termékei tekintetében tanusít, teljesen kielégítő.

Mindezek alapján tiszteletteljes véleményünk odaterjed, hogy a pályadíj a beérkezett egyetlen pályaműnek kiadassék.

Budapest, 1899 április 29.

Láng Lajos.
Földes Béla.

Tek. Jog- és Államtudományi Kar!

A 7. sz. jutalomtételre: „Tárgyaltassék a bizományos önszerződési joga.“ Jutalma . . . beérkezett 5 pályamunka, és pedig:

I. „Et haec consuetudo nedum est iuridica et rationabilis“ stb. Ansaldus. jelige alatt. 97 n. 4-r. lap.

II. „Trois conditions essentielles garantissent l'avenir dua commerce“ stb. Delamarre et Le Poivin jelige alatt. 392 4-r. lap.

III. „A forgalom érdeke mindenek előtt“ jelige alatt. 285 4-r. lap.

IV. „A kereskedelem az államok ereje“ jelige alatt. 388 4-r. lap.

V. „Az emberek azért alakítják a jogot és hoznak létre új jogintézményeket, mert czélszerűnek gondolják“. Pikler jeligével. 96 4-r. lap.

Az I. alatti pályamű főleg dogmatikus, de összehasonlító és kritikus is. Reformokra csak mellékesen terjeszkedik ki. A kérdés irodalmát és törvényhozását alaposan ismeri s bőven idézi s tekintettel van a birói gyakorlatra is. Egyes bonyolultabb pontokat példákkal is jól illusztrál. Egészben véve a pályakérdést jól oldja meg, bár néha csak vázlatszerű.

A II. alatti pályamű az előbbivel rokon. De több figyelemmel van a német írók mellett a franczia kra s kritikája behatóbb. Kiterjed a kérdés büntetőjogi oldalára is.

A III. alatti pályamű kiváló tájékozottsággal irt munka. Ritka irodalmi apparátussal van dolgozva s különösen nagy gonddal használja fel a német és magyar tőzsdeenquêtek munkálatait. Folytonosan az élet reális viszonyait nézi s e részben önálló kutatások eredményeire támaszkodik. Oly munka, mely egyes vázlatosabb részleteket kivéve, mint pl. az önszerződés jogi lehetőségének kérdése általában s a constructio körüli ingadozástól eltekintve, határozott irodalmi nyereségnek tekinthető.

A IV. alatti pályamű szintén nagy olvasottságról tanuskodik, a külföldi irodalmak közül nemcsak a németet és franczia t, hanem az angolt is felhasználja. Elég élesen birál, bár gyakran felületesen okoskodik, sőt néha kissé nyegle modorban ítél.

Az V. sz. pályamű az előbbiektől messze elmarad úgy a felhasznált irodalmi eszközök, mint a kérdés beható tárgyalása tekintetében. A munka harmadrésze nem is magát a pályakérdést, hanem a bizományi ügyletet általában tárgyalja.

Összegezve az előadottakat, a pályadíjat a *III. sz. a. munkának* kérjük odaitélni. Az I., II. és IV. sz. munkáknak pedig, tekintettel a pályázók nagy szorgalmára, 100—100 forint jutalomdíjt indítványozunk.

Budapest, 1899 május 1-én.

Nagy Ferencz.
Schwarz Gusztáv.

Tek. Jog- és Államtudományi Kar!

A magyar magánjog köréből kitüzött s a magánjogi cselekvőképességre vonatkozó pályatételre két pályamű érkezett be. Egyik „Studeo, sed sine successu“, másik „Volenti non fit iniuria“ jeligével. Az előbb említett pályamunka 173 sürüen irott lapot foglal magában, melyek közül azonban különösen a 32—50. oldalak csupán a lapszámozással vannak ellátva. Másutt is a munka helylyel-közzel üresen hagyott, de a lapszámozásba be nem vont oldalakat mutat föl, jelesül annak

jelzéseül, a mit szerző a munka elején ki is jelent, hogy t. i. az élet küzdelme és megélhetési nehézségek miatt, melyek okából a kenyérről kellett gondoskodnia, dolgozatát be nem fejezhette s így a végleges kidolgozást, mely a bemutatott munkának körülbelül ötszörösét tenné, azutánra kellett halasztania. A bemutatott alakjában a munka a cselekvőképesség meghatározását tárgyazó, továbbá a causalitás s az érvénytelenségnek a kérdéseit kitüző azonban kidolgozatlanul hagyó bevezetés után az anyagot a cselekvőképességre ható okok rovatai szerint csoportosítja s ekként főrészek gyanánt tárgyalja a kiskoruságot, az elmebetegséget, a tékozlást. A munkáról egészben véve véleményünk az, hogy az határozottan komoly s a dolgok mélyére hatni törekvő igyekezettel fog a thémájához; s úgy tartalmi mint irályi szempontból a szerzője hivatottságának kétségtelen csiráit árulja el, de azonban másfelől azt is, hogy a szerző a felhasználandó tételes anyagot s biráló irányú tanításokat inkább még csak összehordta, semhogy felhasználta volna.

A másik, t. i. a „Volenti non fit iniuria" jeligéjü pályamunka 221 oldalon foglalkozik a kifejtendő jogelvek kérdéseivel, némi bevezetés után az anyagot főleg az ügyletképesség teljes hiánya, a korlátolt ügyletképesség, végül a vétségképesség és hiánya rovatai alatt csoportosítván. Fényoldala e munkának az, hogy a pályatétel egészét felölelő és a dogmatikai eredmények áttekintésére törekvő összefoglaló irányban van kidolgozva és különösen azon érzékkel, a mely úgy a feltárandó anyagban, mint az érvelésben a lényegest a lényegtelentől vagy kevésbbé lényegestől meg tudja különböztetni. E mellett úgy a belföldi, mint a német s a franczia jogirodalmat s ugyancsak hazai indicaturánka kellő figyelemben részesíti, mindezt azon látható igyekezettel, mely a kérdések tisztázását s nem elhomályosítását tekinti a jogi tudományosság feladatának.

Egybehasonlítva a két pályamunkát, itéletünk az, hogy az előbb említett munka mintinkább csak a kezdetnek a kezdete, a szerzője által ráfordítandó hosszas és kitartó továbbdolgozással alighanem kiválóbb munkává fonhatná ki ugyan magát a másiknál, de az előttünk levő alakjokban mérve össze

a két művet, a pályadíjra csakis utóbbi az, a mely érdemesebbnek, sőt egyáltalán érdemesnek tekinthető.

Ezek alapján javasoljuk, hogy a pályadíj a „Volenti non fit iniuria“ jeligéjű pályamünek itéltessék oda; a másik pályamű szerzője pedig, tekintettel a művének jelen inkább előkészületi alakjában is megállapítható szorgalomra és tudományos irányú törekvésre, dicséretben 100 forint jutalomdíjban részesíttessék.

Budapest, 1899 május 2-án.

A Tek. Karnak alázatos szolgái

Zsögöd Benő.

Dr. Herczegh Mihály.

Jelentés

a budapesti m. kir. egyetemnek az 1898/99. tanévre a nemzetgazdaságtanból kiirt következő pályakérdésről:

„Fejtessék ki a gazdasági válságok elmélete“:

Egy munka érkezett be. Jeligéje: „Munkásság az élet sója“. A munkáról röviden elmondhatjuk birálatunkat. Pályázó még az irodalmi anyagot sem ismeri kellően. Dolgozata egy középszerű tudori értekezés fokán áll. Díjra nem ajánltatik.

Budapest, 1899 május 2.

Dr. Földes Béla.

A büntetőjogi pályakérdés ez volt: „Fejtessék ki a jogos védelem tana“.

Két pályamű érkezett.

Egyiknek jeligéje: A jog egy talpalatnyit sem tartozik engedni a jogtalanságnak.

A másiké: Erőt az erőszak ellen.

Az első helyen említett dolgozat a bevezetésben a jogos védelem elméletével foglalkozik. Vázolja az irók véleményét; majd polemizál azon felfogás ellen, hogy a jogos védelemben véghez vitt erőszak nem jogos ugyan, de büntetlen.

Áttér a jogos védelem történetére s tárgyalja a római jogot, a kánonjogot, a germán jogokat, a Constitutio Crimi-

nalis Carolina jogát. Kiterjeszkedik ezután a régi magyar jogra; elemzi a Hármaskönyvnek a jogos védelemre vonatkozó tételeit és kimutatja, hogy az 1792-iki és az 1827-iki törvényjavaslatok illető határozmányai a Hármaskönyv határozmányaival szemben visszaesést jelentenek, az 1843-iki javaslat ellenben a Hármaskönyvnél is szélesebb kört állapít meg a jogos védelemnek.

A dolgozat súlypontja a jogos védelem fogalmának részleges dogmatikai feldolgozásában van. A kasuistikát bőven tárgyalja és a kasuistikus kérdések megoldásánál egészséges judiciumra mutató, többnyire helyes következtetésekre jut.

Elhatárolja a jogos védelmet a végszükségtől, részletesen szól a megtámadás jogtalanságáról, közvetlenségéről és a jogos védelem tárgyairól. Előszeretettel tárgyalja a relativitás kérdését, melyet a magyar büntetőjogi irodalom, a német irodalom formalistikus felfogásával szemben, felkarolt. A relativitásnak ő is, mint a legtöbb magyar iró, helyt ad s ezen fejezet a dolgozat értékes és önálló érvelési képességre valló részét képezi.

A jogos védelem határait tárgyalja még és egy záró fejezetben összefoglalja következtetéseit.

Meg kell még említenem, hogy a dolgozat irója a magyar és a német büntetőjogi irodalomban otthonosságot tanusít; itt-ott franczia iró véleményét is figyelembe veszi.

A második dolgozat bevezető része egészen rövid és ebben a jogos védelmet elméleti alapon megindokolni iparkodik. A dogmatikus rész jól van dolgozva. A részleges kérdéseket helyesen teszi fel; az irodalmi anyag, melylyel operál, nem mondható kevésnek, de nem is túl-bő. A régibb és az újabb magyar irók véleményeit, a Hármaskönyv és a magyar kodifikaczionális javaslatok álláspontját jól tudja kombináczióba hozni a külföldi irók véleményével. Mindazonáltal messze mögötte áll az előbbi dolgozatnak annyiban, hogy kasuistikája hézagos. Mig amaz csaknem minden vitás részletkérdést tárgyal, addig az utóbbi az egyik-másik fontos kérdést csak érinti, némelyiket egészen elhagyja. A mi a két dolgozat terjedelmét illeti, az első 154 negyedrét irott oldalt, a második 77 sürübb negyedrét irott oldalt tesz ki.

Mindezeket figyelembe véve, véleményem szerint az *első* helyen említett dolgozatnak volna a pályadíj odaitélendő, mivel egyrészt bevezető része felette áll a másodiknak, másrészt mivel dogmatikai része kidomborított egészet képez.

A *második* dolgozat szerzőjét szorgalomra és itélőképességre valló értekezéseért *dicséretben* vélem részesítendőnek

Budapest, 1899 április 27.

Dr. Fayer László.

Hozzájárulok: Dr. Pikler Gyula.

A jog- és államtudományi kar 1898/99. tanévre a római jogból a következő jutalomtételt tűzte ki:

Tétessék exegeticum tárgyává a Dig. XLVII. 2. de furtis titulusnak mindenik töredéke s foglaltassék tudományos rendszerbe a töredékek valamennyi elvi kijelentése.

Jutalma a Senger Katalin-alapból 260 frt.

Erre a pályakérdésre három pályamű érkezett, melyeknek megbirálásával a jog- és államtudományi kar a tisztelettel alólirottakat bizta meg, a kik is birálati jelentésöket a következőkben terjesztik be.

I.

Jelige: Semper in dubiis benigniora spectanda sunt.

Mindössze 58 lapra terjedő mű, melynek igénytelen szerzője őszintén megírja, hogy „az eredeti forrás-munkákon kívül mást nem használt". A forrás-munkák alatt pedig kizárólag a Corpus iuris szövegét érti. Másik forrásul, a Corpus iurisban idézett munkákat említi. És ezek alatt egyebet nem érthet, mint a fragmentumokat, a melyek a Digestákat alkotják. Mintha bizony az erdőt nem a fák alkotnák!

„Érzem, írja a szerző, hogy pályaművem éppen ezért nem nagy becsű". Vigasztalását abban találja, hogy „megnyugvással mondhatom: egészen az enyém".

A római jog iránti érdeklődésről tanuskodó bevezetés (1—4. lap) után az első rész szól arról, hogy mi a furtum lényege, mik a kellékei, érinti annak „felosztását". Igyekszik megkülönböztetni más delictumoktól.

A második rész a lopás büntetésével foglalkozik.

A pályázati első feladat az volt, hogy tétessék exegeticum tárgyává a Dig. XLVII. 2. mindenik töredéke. Ezt meg se próbálta a pályázó. A második feladat pedig az volt, hogy foglaltassék tudományos rendszerbe a töredékek valamennyi elvi kijelentése. Erre nem is gondolt a pályázó.

A dolgozat nem mutat jogászi gondolkodást, nem nyujtja a vizsgálódás eredményének rendszerbe foglalását, sőt a vizsgálódási módszer ismeretét se igazolja, minden tudományos apparatus nélkül készült. Mindezeknél fogva jutalmazásra nem ajánlható.

II.

Jelige: „Mercuri facunde nepos Atlantis. Te canam". Horatius. 1—156 lap.

A bevezetésben találjuk a szerző felfogását a pályakérdésről, mely szerinte nem más, mint „a római *büntetőjognak* a lopásra vonatkozó tanait rendszerbe állítani". E czélból először a Dig. XLVII. 2. de furtis titulusban foglalt egyes töredékeket igyekszik nyelvi és tárgyi szempontból *értelmezni*, azután megkisérti az *elvi fontosságuakat* lehetőleg organikusan csoportosítani".

A pályázó nem egészen helyesen fogta fel a pályakérdést. A pályakérdés nem az, hogy a római büntetőjognak a lopásra vonatkozó tanai állíttassanak rendszerbe, (hisz akkor nem szorítkoznék a Dig. XLVII. 2-re), hanem az, hogy a Dig. XLVII. 2-ben foglalt töredékek tétessenek exegeticum tárgyaivá, mely exegetikumból látja a pályázó, hogy a gazdag casuistika nem tisztán *büntetőjogi* szempontból, hanem az obligatio ex delicto czéljából állíttatott egybe. A pályakérdés továbbá azt tűzi feladatul, hogy a pályázó a töredékekből kivilágló elveket foglalja tudományos rendszerbe. Szóval a tartalom kipuhatolása és rendszerbe foglalása követeltetik a pályázótól. Az exegeticum iránt sincs a pályázó egész tisztában, midőn azt pusztán *nyelvi* és tárgyi *értelmezésnek* nézi. Nem pusztán nyelvi, hanem philologiai és historiai megvilágítás is kivántatik. Az exegeticumhoz kellő tudományos apparátust mellőzi s a mennyiben használ is egyet-mást, azt nem idézi s így a kritikai ellenőrzést

nehezíti. Jó lett volna itt-ott Cuiacius, Donellus, Brissonius vagy Gothofredus jegyzeteiben keresni útmutatást.

Nem megy exegeticum számba, hogy a hol lex naturalis említtetik (Dig. XLVII. 2. 1), azt egyszerűen lefordítja „természet törvényé"-nek a helyett, hogy a ius naturalera gondolna. Condictio helyett „kártérítést" emleget, bár más lapon már szükségesnek látja legalább zárjel közé tenni a condictio szót. Milyen hálás tárgy lett volna pl. a Dig. XLVII. 2. 9. végén a iuramentum in litem exegesisét ismertetni.

Többnyire csak fordít és nem magyaráz, vagy azzal segít magán pl. a Dig. XLVII. 2. 12. §. 2. egyik vitás pontjánál, hogy „valószinüleg romlott a szöveg", holott bővebben referálhatott volna a „non" szónak mellőzhetőségéről. Dig. XLVII. 2. 32. §. 1. signatores: jelenti „azokat, a kik az ügylet megerősítésére az iratot aláírták", holott a signatores nemcsak aláírták, hanem meg is pecsételték a jogügyleti okiratokat. Ily értelemben: lásd Dig. XXII. 5. 22.; Dig. XXIX. 3. 4.; Dig. XLII. 5. 3. §. 9. Dig. XLVII. 2. 32. stb. — Dig. XLVII. 2. 41. §. 3. „si quis post *noxam* admissam". Ezt a pályázó így adja vissza: „Ha valaki mint rabszolga *kárt* okozott". Ezt a glossa a lopással okozott kárnak vagy egyszerűen *lopásnak* tekinti. — Dig. XLVII. 2. 42 pr. említi a „vulgaris formula" engedését. Ezt a pályázó közönséges formulának fordítja, holott itten a vulgaris formula alatt az actio de peculio értendő". — Dig. XLVII. 2. 73. Modestinus említi, hogy Sempronia keresetlevelet (talán a házasság felbontására irányuló keresetlevelet) írt, átadandóa centurionak (hihetőleg annak, a kinek századában Sempronius szolgál), a hivatalban (officio) való benyujtásra. Hihetőleg az „officium magistri militum" értendő itt az officium alatt. Mindezt értésünkre adja Gothofredus.

Többnyire csak fordít a pályázó s ritkán magyaráz. A glossátorok, commentátorok s ezek nyomain haladó exegeticumok felvilágositó jegyzeteit nem tanulmányozta. A forrás szövegét azonban igyekezett érthetően fordítani, a talált elvi intézkedéseket úgy próbálta összefoglalni. Erre a rendszeres feldolgozásra azonban talán kevesebb ideje maradt, mert az eredmény röviden van bemutatva, de azért mégis találunk egy-két helyet, a hol a római felfogást összehasonlítja a maival, hogy az ellentéteket

szemléltesse. Általában komoly törekvést, dicséretes igyekezetet s buzgó tanulmányt mutat, ezért de csakis ezért, a jutalomra érdemesnek találjuk.

III.

Az „Odofredus glossator" jeligéjű dolgozatról birálatunk a következő:

Nagy mulasztást követett el a szerző azzal, hogy a furtum irodalmát csaknem teljesen mellőzte. Bevallja (3. lap), hogy csak Paulus Sententiáit, Gaius Institutióit és a Weiske-féle jogi lexikont olvasta. Pedig hasznát vette volna Cuiacius és Donellus commentárjainak, Hasse Die Culpa —, Unterholzner Schuldverhältnisse —, Mommsen Beiträge zum Obligationenrecht —, Bruckner Die Custodia című műveinek, Schlossmann értekezésének, a Zeitschrift der Savigny — Stiftung 18-ik kötetében (1897), valamint Windscheid és Dernburg Pandektáinak.

Hiánya a dolgozatnak, hogy más czímeknek, első sorban az Inst. IV. k. 1. czímének és a C. VI. k. 2. czímének, parallel helyeit figyelembe egyáltalában nem veszi. Néhol a magyarázat annyiban hiányos, hogy a kapcsolatos anyagra nem terjeszkedik ki; pl. kivánatos lett volna a 9. l. exegesisében az arbitraria actio természetét ismertetni, a 43. l. 1. §-ának exegesisében a képviselő útján való birtokszerzés elméletét fejtegetni. Néhol a szerző kikerüli a nehézségeket, pl. 6. l. kezdő mondatában „quamvis enim saepe furtum contrectando fiat" a „saepe" jelentőségét nem magyarázza, holott az ő véleménye szerint is a contrectatio mindig a furtum tényállásához tartozik.

Hibák is vannak a dolgozatban. Így a pályázó a condictio furtivá-t gazdagodási keresetként construálja és csak a tulajdonosnak adja meg (306. l.), holott az kártérítési kereset és a tulajdonoson kívül másokat is megillet. Hibásan adja elő az apának vagy a gazdának a családgyermekért és a rabszolgáért való felelősségét (350. l.), és helytelenül állítja, hogy a filius-familias nem kötelezheti magát (334. l.) A levél átadásával megbizottat locator operarum-nak nevezi (47. l.). Egy helyen azt állítja, hogy a haszonélvező a separatióval

szerzi meg a gyümölcsöt (318. l.). Helytelenül mondja, hogy a furtum a birtoknak vagy birálatnak megszakításában áll (292. l.), hiszen talált dolog is lehet furtum tárgya. Sajátságos, hogy a furtum rei, usus, possessionis megkülönböztetését elveti. A furtum definitióját is helytelenül fordítja, a mennyiben a rei, usus, possessionis szókat a contrectatio szóval hozza kapcsolatba.

A systematikus rész hézagos. A pályázó nem szól itt a talált dolog furtumáról, az ingatlan termékeinek furtumáról, az okiratlopásról; nem sorolja fel azokat a delictumokat, melyek a római furtumban foglaltatnak, mint a sikkasztást, indebitum rosszhiszemű elfogadását stb.; nem meríti ki a bünsegély eseteit, pl. nem említi az alkalomnyujtást és a bünpártolást; nem eléggé tüzetesen tárgyalja a contrectatio fogalmát.

Másfelől kétségtelen, hogy a pályázónak itt-ott van érzéke a Dig. XLVII. k. 2. cz.-nek subtilitásai iránt, hogy igyekszik az itt talált döntések mélyére hatolni, felismeri a parallel helyeket, s az ellenmondásokat megszüntetni törekszik (pl. a l. 48. §. 4. h. t. és több más fragmentum közt, a l. 50. pr. és l. 14. §. 7. eod. s más töredékek közt), és általában bizonyos önállósági hajlamot tanusít

Tekintettel a dolgozatnak e fényoldalaira és figyelembe véve azt, hogy az említett botlások nem a Dig. XLVII. k. 2. t. szorosan vett tárgyának körében, hanem az azzal kapcsolatos materiákban történtek, valamint figyelemmel arra, hogy a systematikus részben mutatkozó hézagok és hibák nagyrészt pótolva illetőleg corrigálva vannak az exegeticumban: a dolgozatot díjazásra ajánljuk.

IV. Birálói indítvány.

A folyó tanévi pályázat, a fentebbiek szerint részben kielégítő sikerrel járt. Igazolja azt, hogy a Corpus iuris civilis kitüzött czímének olvasására s értelmének tanulmányozására a hallgatóság közt nem hiányzik a készség, buzgóság és szorgalom.

A 3-ik számú, „Odofredus glossator“ jeligéjü pályamű terjedelmesebb ugyan, mint a „Mercuri facunde“ jelige alatti pályamű, de belső értékre nézve nem áll versenytársa felett.

Ezeknek alapján a „Mercuri facunde“ és az „Odofredus glossator“ jeligés két pályaművet mint nem ugyan sajtó alá bocsátható, de mégis némi figyelemre méltó dolgozatokat, fogyatkozásaik daczára is, jutalmazhatóknak itéltük s indítványozzuk, hogy a 260 frtos pályadíj a két szerző közt egyenlő részben osztassék meg.

Budapest, 1899 május 2.

Dr. Vécsey Tamás.

Dr. Szentmiklósy Márton.

Birálati jelentés

a magyar közigazgatási jogból kitüzött 12. számú pályatételre beérkezett pályaművekről.

A kitüzött tétel így hangzik:

Adassék a magyar közhivatalnokok vagyoni (kártérítési) felelősségére és ennek érvényesítésére vonatkozó jogszabályok kritikai méltatása és jelöltessenek ki a szükséges reform irányelvei. A pályamű előnyéül tekintetik a külföldi jog figyelembe vétele.

Beérkezett két pályamű. Az első számú, melynek jeligéje „Egyenlőség“, 213 irott lapra terjed. E dolgozat általános helyes felfogással és okszerű felosztással tárgyalja themáját.

Jól distinguál a közhivatalnokok hármas, t. i. büntetőjogi, fegyelmi és magánjogi vagy vagyoni felelőssége között. Helyesen állítja fel azon szempontokat, melyekből kiindulva a vagyoni felelősség kérdése megitélendő és szabályozandó. Igaz, hogy részünkről nem helyeselhetjük azon kiindulási pontját a szerzőnek, mintha a közhivatalnoki vagyonjogi felelősség kérdése szinte kizárólag magánjogi természetű volna, úgy annyira, hogy az nem a közhivatalnoki pragmatikában, nem is külön törvényben, hanem az alkotandó magánjogi codex kötelmijogi részében volna szabályozandó, ámde véleményével szerző nem áll elszigetelten, sőt mondhatni, csak halad azon nálunk még nagyon divatos felfogással, mely a magánjogban keresi minden jogintézmény gyökerét s a magánjogi elvekben lát egyedül igazi jogelveket.

A pályatétel azon kivánalmának, mely a fennálló jog

kritikai ismertetését kívánja, egészben véve szintén kielégítőleg megfelel a szerző, de feltünőleg gyorsan, mondhatni elhamarkodva végez, azon különös szabályozásokkal, melyek a közhivatalnokoknak a közadók igazgatása körüli vagyoni felelősségét tárgyazzák, alig méltatja figyelmére a közigazgatási bíróságnak idevonatkozó hatáskörét; épp így beható kritika nélkül csak registrálja a birák, birósági hivatalnokok, kir. ügyészek és ügyészségi hivatalnokok vagyoni felelősségéről szóló törvényi határozmányokat, a katonai személyekre vonatkozó jogot és a ministerek s a számszéki elnök vagyoni felelősségének kérdését.

A tételes jog iránt több igen lényeges tévedése van, így pl. az állam szavatosságát, általánosan fennállónak mondja az állami hivatalnokért, ha ezek hivatalos határkörükön belül eljárva egyeseknek, testületeknek jogtalanul kárt okoztak, holott e szavatosság csak a vagyonkezeléssel megbizott állami tisztviselőkre vonatkozik (1871. VIII. 1897. XX.)

Tévedés az általán, hogy kártérítéssel tartozik a hivatalnok, ha a fennálló jogszabályok értelmében járt el és *tévedésből* kárt okozott, és hogy a teljesen „culpa" nélküli jogtalan intézkedésért is perelhető a kincstár kártérítésért. (55. l.)

Tévedésben van a szerző a törvényhatóságnak és községnek szavatossága felől is, mert e szavatosság sem általános, csupán a törvényekben különösen megállapított károk megmegtérítésére nézve áll fenn; még erősebb, sőt könnyelmü tévedés azon állítása (101), hogy a törvényhatóság vagyonjogi személyének vagyoni felelősségeért az állam szavatol. Ha ez igaz, hogy lehetséges az, a mit szerző ugyane lapon állít, hogy a kormány fiscalis érdekből, a *károsszegnek pótadó általi* fedezésére utalja a törvényhatóságot. Szinte csodálatos, hogy a szerző így elveti a sulykot. A 104. lapon ugyancsak erős tévedés van, a mikor a törvényhatóságot felelősnek mondja a *tisztviselő vétkességnélküli cselekményeiért is.* Hogy a rendezett tanácsú városok rendőrkapitányaiért az állam közvetlenül szavatol, szintén nem fogadható el igaz gyanánt; valamint az sem, hogy a mennyiben a község mint hivatalnokaiért szavatos, a kár megtérítésére képtelen, általán a törvényhatóság és az állam szavatolnak subsidiariusan (112).

Túlmerész a szerző azon állítása, hogy a biró gondatlanságból kárt nem okozhat, illetőleg a gondatlanságot mindig fedi a birói független mérlegelési jog (124).

A külföldi jog ismertetése igen hiányos; és a felvett három államra: Ausztriára, Poroszországra és Francziaországra nézve is csak egyes törvényi vagy rendeleti szakaszok kiragadására szorítkozik.

Az esetleges reformkövetendő irányelveit illetőleg a szerző en bloc elfogadja a magyar jogászgyülés megállapodásait helyesekül, de ha így eredetiségre számot nem tart is, fáradságot vesz magának arra, hogy önállólag is megindokolja az ott nyilvánult felfogásnak helyességét.

Mindezek után, tekintettel folyékony és jó magyaros nyelvezetére is, e dolgozatot, hibái daczára, *dicséretre* érdemesnek tartjuk:

A II. számú dolgozat, melynek jeligéje L'ètude et le travail etc. jelentékenyen csekélyebb értékű dolgozat, mint az előbbi, pedig a szerző tehetségét egy-egy kiemelkedő részletes, kritikájának itt ott a dolog mélyéig elható ereje elárulják. Ily nehéz és eléggé bonyolódott kérdéssel való megbirkozáshoz, az elengedhetlenül szükséges jeles képesség mellett gondos adatgyűjtés, részletes tanulmány, szorgalmas és gondos kidolgozás szükséges.

A tételes jog előadásában e dolgozat korántsem oly kimerítő, mint társa; sajátságos, hogy a birák felelősségét illetőleg ez is azon téves követelést hangoztatja, hogy a biró csak a szándékosan elkövetett károsításért legyen felelősségre vonható, de ne a vétkes gondatlanságból származott kárért is (53). Erre vonatkozó indokolása naivitás.

A tévedésből eredhető és a culposus károsításokat nem különbözteti meg jól a szerző és oly felfogás látszik nála uralkodni, mintha a tényekben való tévedés mindig culposus lenne a közhivatalnoknál.

A külföldi jogokról teljesebb ismertetést nem nyujt a szerző, külön részt nem is szentel ezeknek dolgozatában épp így nem foglalja egybe az esetleges reformnál követendő irányelveket s ezekre vonatkozó fejtegetéseit. Ezért a dolgozat csonkának is mondható. Megemlítendő végül, hogy a szerző

a birálókhoz intézett végszavában maga is elismeri dolgozata fogyatékosságát, s azt egész napi életfentartási elfoglaltságával és közbejött betegségével mentegeti.

Budapesten, 1899 április 22-én.

Kmety Károly.

Dr. Mariska Vilmos.

III. Az orvostudományi kar jelentése.

A budapesti kir. egyetem e. i. rectora ő nagyságának

Budapesten.

Vonatkozással Nagyságodnak 1892/1898/99. r. számú becses átiratára szerencsénk van hivatalos tisztelettel értesíteni, hogy az 1898/99. tanévre hirdetett egyetemi pályakérdésekre történt pályázatok eredményei a következők:

I. A 13. és 14. számú boncztani, a 15. számú élettani, a 17. számú kórboncztani, a 23. és 25. számú belgyógyászati, a 26. és 27. számú sebészeti, a 28. és 29. számú bőrkórtani, a 30. és 31. számú közegészségtani és a 33. számú törvényszéki orvostani pályakérdésekre pályamunkák nem érkeztek be.

E meddő pályatételek közt van:

70 frtos Pasquich-díj öt és 260 frtos Senger-díj nyolcz.

A tizenhárom meddő pályakérdéssel szemben az általános kórtan, kórszövettan, belgyógyászat és elmekórtan pályatételei 9 pályamunkát mutatnak fel. Az orvostudományi kar által kitüzve volt pályakérdésekre beérkezett e pályamunkákról szóló részletes beszámolás a következő:

II. *Az általános kórtanból* kitüzött 16. számú következő pályakérdésre: „Kivántatik önálló kisérletek alapján a félkörös-csatornák sérelmeiből kiinduló egyensúly-zavarok leirása. Jutalma a Senger-alapból 260 frt“ egy pályamunka érkezett be *„Vanitatum Vanitas“* jeligével. A pályamunka 266 lapra terjed, melyhez 28 részint kézirajzot, részint fényképet tartalmazó tábla és egy szekrényke van mellékelve, mely utóbbiban 50, a félkörös csatornákra vonatkozó boncztani készítmény van elhelyezve.

Szerző boncztani készítményeiből és végzett kisérleteiből

kitünik, hogy kisérleti technikáját e kérdésre vonatkozólag jól begyakorolta, a minek folytán nemcsak az eddigi szerzők kisérleti eredményeit tudta szabatosan megismételni és ellenőrizni, hanem sok tekintetben szabatosabban ismételve azokat, új tudományos és absolut becsü eredményekhez is jutott, minélfogva bár a kitüzött kérdést teljesen nem is merítette ki, annak egyes részleteit sikeresen megoldotta és remélhető, hogy ha a kérdés tanulmányozását az eddigi irányban tovább is folytatja, még több újabb, absolut becsü kisérleti eredményre is fog eljutni.

Ez alapon Hőgyes Endre és Plósz Pál ny. r. tanárok egybehangzó biráló véleményének meghallgatása után a pályadíj a „Vanitatum vanitas" czimü jeligés munkának odaitéltetett.

Szerzőül a felbontott jeligés levélke: dr. *Marikovszky* György egyetemes orvosdoktort nevezte meg.

III. A folyó tanévi pályatételek között legtöbb pályamunkával a *kórszövettan terén* találkozunk, a mennyiben mind az öt kórszövettani pályakérdés megfejtőre talált. És pedig: 18. szám alatt: „A rekeszizom kórboncztani és kórszövettani elváltozása heveny és idült betegségekben. Jutalma az Arányi-alapból 60 frt" pályadíjra a „Per laborem ad honorem" jeligés munka érkezett be.

A munka 98 negyedrétü lapra terjed s hozzá 3 lapon 7 rajz, továbbá egy dobozban 238 mikroskopos készítmény van csatolva.

Számos mikroskopos készítménye igen csinosan van kiállítva, ügyes kézről és nagy gyakorlottságról tesz tanuságot és további vizsgálatoknál is értékesíthető anyagot képez.

Pályázó tervszerüen és komoly igyekezettel látott a munkához s kivitelében tájékozottságot, kiváló szorgalmat és ügyességet tanusított, ezen okból dolgozatát dicséretre és a kitüzött pályadíjra érdemesnek tartja Genersich Antal ny. r. tanár, mint biráló.

Az orvostanártestület ez alapon oda is itélte az Arányi-féle 60 frtos díjat „A per laborem ad honorem" jeligés munkának, melynek szerzője, a felbontott jeligés levélke szerint: *Hollós* József V-öd éves orvostanhallgató.

A másodszor kitüzött 20. sz. alatti pályakérdés: „Tanulmányoztassanak a szívbillentyükön az arterio-sclerosis mentén fejlődő elfajulások kórboncztani és kórszövettani szempontból. Jutalma az Arányi-alapból 60 frt". Jeligéje „Per aspera".

A dolgozat Genersich Antal ny. r. tanár véleménye szerint bár rövid, mindössze 39 negyedrétü lapra terjed, mégis a keresetlen egyszerü irályban az arterio-sclerosis mentén kifejlődő elváltozásokat határozott vonásokban, jellegzően és jól áttekinthetően tárgyalja.

A munkálathoz mellékelt 68 drb mikroskopi készítmény tanuskodik a vizsgáló ügyességéről és arról, hogy tárgyával kitartó szorgalommal, szeretettel foglalkozott és a természet után 14 táblán készült rajzok, melyeket egy kis atlaszban foglalt össze, a rajzoló kiváló szorgalmáról tesznek tanuságot.

A dolgozat oly munkaerőre vall, mely a legjobb reményekre jogosit és a jeles munkás kiváló dicséretre és a kitüzött pályadijra érdemes.

Szolgáljon buzditásul a jövőre a „Per aspera" szerzőjének azon 60 frtos pályadij, melyet a tanártestület neki egyhangulag odaitélt s melyre a felbontott jeligés levélke szerint Háger Péter V-öd éves orvostanhallgató szerzett jogczimet.

Genersich Antal ny. r. tanár biráló, a következő 22. sz. alatti pályakérdésre: „Milyen változások találhatók a gerinczagyban és a csigolya közti duczban a végtagok csonkitása, avagy azoknak hibás fejlődése esetében. Jutalma az Arányi-alapból 60 frt" beérkezett egy pályamunkáról, melynek jeligéje: „Az ember a természet szolgája és magyarázója, annyit tud, a mennyit a természet rendjéből megértett s annyit ér, a mennyire tudását használni képes" szintén kedvező jelentést tesz.

A pályamunka 66 negyedrétü lapra terjed, hozzá nyolcz kisebb tábla részben szines rajz, 83 mikroskopos és egy makroskopos készítmény van mellékelve.

Szorgalom és kitartás jellemzi a munkát, a készítmények ügyes kézre vallanak és értékes anyagot képviselnek, mert is tanártestületünk az Arányi-féle 60 frtos pályadíjat annak odaitélte.

A jeligés levélke szerzőül *Földes* Mór V-öd éves orvostanhallgatót vallja.

A 19. és 21. számú kórszövettani pályakérdésekre beérkezett pályamunkákra vonatkozólag Pertik Ottó ny. r. tanár birálatát terjesztette a tanártestület elé.

19. „A makro- és mikroskopikus alapon fejtegettesék, lehetőleg kórboncztani észlelések belevonásával is, a retrograd-metastasisok kérdése. Jutalma az Arányi-alapból 60 frt" czimű pályakérdésre a „Duo sunt praecipue medicinae cardines: ratio et observatio" jeligés munka nyújtatott be.

Az 54 negyedrét-lapu szöveghez sajátkezű 30 górcsői készítmény van mellékelve.

Szerző a kérdés történelmi fejlődését és mai álláspontját világosan, áttekinthetően és tanulságosan vázolja, itt-ott oly kritikai megjegyzésekkel, melyek a kérdésben otthonosságát bizonyítják. Fejtegetéseihez és irodalmi tanulmányaihoz saját észlelésű és a nyirokpályák útján történt retrograd-metastasis esetét fűzi annak makró- és mikroskopikus leirásához. E leirások főleg a dolgozat vége felé ugyan némi kivánni valót hagynak, de úgy látszik, a szerző rendelkezésére állott idő elégtelenségével függnek össze. Ha e fogyatkozás pótoltatik, mire szerzőt képesnek kell tartanunk, a dolgozat érdemileg is közölhető s a kérdés mai álláspontját megismerni akaró olvasóra világos expositiójával csak haszonnal lehet.

Az odaitélt pályadíj szerzője, a jeligés levélke szerint: *Hollós József*, V-öd éves orvostanhallgató.

De a 21. számú pályakérdés is „Vázoltassanak sajátkezű górcsői készítmények alapján a csont azon szövetű változásai, melyek a csont felszivódásait és ellágyulását kisérik. Jutalma az Arányi-alapból 60 frt" eredményre vezetett a „Justitia regnorum fundamentum" jeligés munkával.

A munka 52 negyedrét lapon tárgyalja a kérdést, mihez 10 sajátkezű rajz és 40 kórszövettani sajátkezű készítmény van csatolva.

A dolgozat oecse abban fekszik, hogy a csontok kórszövet tana egyik legdelikátabb kérdésének, a Recklinghausen-féle rostélyfiguráknak tanulmányozására szerző új methodust talált,

mely az eddigi módszereknél is tökéletesebb és nevezetesen állandóbb eredményeket ad.

Tekintettel szerzőnek szorgalmára, a mellékelt górcsői készítmények által beigazolt szövettani technikájára, különösen pedig arra, hogy csontvizsgálati módszereinket előbbre is vitte, a pályaműnek a pályadíj, mint a melyre tökéletesen rászolgált, odaitéltetett. Szerzőül *Ziffer Hugó*, V-öd éves orvostanhallgatót nevezi meg a jeligés levél.

III. A belgyógyászatból a harmadszor kitüzött következő 24. számú tételre:

„A központi és körzeti bénulások fogalma és symptomatologiája. Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt", két pályamű érkezett be. Az egyik munka jeligéje: „Első kisérlet", a másiké: „Graecus".

Kétly Károly ny. r. tanár birálati jelentése szerint az utóbbi 16-oldalas fércmunka, a hol a bénulásokra vonatkozó rész valamely közkeletű kézikönyvből van kiirva s már az első mondat is absurdum, szóval a dolgozat kritikán alóli.

Absolut értékű, örvendetes eredményt mutat fel azonban az „Első kisérlet" című pályamű. Szerző rövid, de a munkában fejtegetett kérdések megértéséhez elegendő anatomiai bevezetés után a központi és körzeti idegrendszer mozgató részének fiziologiáját tárgyalja. Ugyanitt kellőképen méltatja a neurontheoriát is.

Ezen két bevezető fejezet után áttér a tulajdonképeni tárgyára, a bénulásokra.

Szerző tényleg a kitüzött kérdést tette földolgozás tárgyává, még pedig az idevágó, alig áttekinthető irodalomnak jórészt eredetiben való áttanulmányozása alapján. Ez utóbbihoz szükséges szorgalom maga elegendő volna arra, hogy e munka a pályadíjra érdemesnek nyilváníttassék. De e nagy szorgalom mellett ép oly dicséretreméltó a szerző irodalmi jártassága, a melylyel a nagy chaosból ki birja szedni az összetartozókat és ezeket logikus összefüggésben le is tudja írni.

Nem hallgatható el, hogy szép számmal vannak helyesirási hibák, hogy sok helyütt nem a legtalálóbb kifejezést használja *és hogy a nyelvezet egyáltalában nem érdemli meg az „édes anyanyelv" epithetont.* De midőn látjuk, hogy szakmájában

kezdő orvostanhallgató nehéz tárgyának egy még nehezebb fejezetét annyi józansággal bírja kezelni, akkor, a mondhatnók gyermekes stylust, nem is neki róhatjuk fel hibául, hanem azt középiskolai nevelésének rovására kell irnunk.

Nem szolgálhat tehát ez gátul arra nézve, hogy az orvostanártestület *Elfer Aladár* IV-ed éves orvostanhallgatónak a pályadíjat oda ne ítélje. A felbontott jeligés levélke ugyanis őt vallja az „Első kisérlet" szerzőjéül.

IV. Végül az elmekórtanból 32. sz. a. kitüzött következő pályakérdésre: „Irassanak le a hüdéses elmezavar tünetei, annak kóroktana és therapiája. Pályázóknak az elme- és idegkórtani klinika beteganyaga rendelkezésre áll. Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt" is beérkezett egy pályamunka: „Ars longa, vita brevis" jeligével. A munka 147 irott oldalon a kérdés irodalmi áttekintését és nyolcz észlelt eset leirását adja; szerző dicséretes törekvéssel igyekszik a kitüzött kérdést megoldani, kórészleletei kiváló szorgalomról tesznek bizonyságot, miért is az „Ars longa, vita brevis" jeligéjü pályamunkát a díj kiadására érdemesnek itélte a tanártestület.

Farkas Ignácz V-öd éves orvostanhallgatót nevezi meg szerzőül a jeligés levél.

Budapest, 1899 április hó 25-én, az orvoskari tanártestület VIII-ik rendes üléséből.

KLUG NÁNDOR,
e. i. dékán.

A budapesti kir. egyetem e. i. rektora ő nagyságának

Budapesten.

A „Hőgyes Endre-féle általános és kisérleti kór- és gyógytani pályadíj-alapítvány" alapítólevele 54099/898. VIII/31. szám alatt jóváhagyatván, 1898/99. tanév szeptember havában az orvoskari dékáni hivatal az ezen alapítvány terhére kitüzött pályakérdésre a pályázatot szabályszerüen kihirdette. Ezentúl pedig a tud.-egyetemi jutalomtételek között kér helyet e pályakérdésnek is.

Az egyetemi jutalomtételek határidejének megfelelőleg kitüzött határidőn belől a következő pályakérdésre:

„Irassék le a spora-fejlődés menete különböző bakteriumoknál önálló vizsgálódások alapján.

Jutalma: a Högyes Endre-alapból 70 frt. Határidő: 1899. III/31."

egy pályamunka érkezett be: „Omnis vita ex cellula" jeligével. Högyes Endre ny. r. tanár, biráló jelentése szerint a dolgozat 32 quart-oldalra terjed, melyhez 14 rajz és három fotográfiai tábla van mellékelve 40 ábrával, továbbá 11 tartóban 385 mikroskopi készítmény.

Irásmodora tiszta szabatos magyarságú, a leirások rövidek, praecisek, szószaporítás nélküliek, az egybefoglalások logikusak, a magyarázó rajzok ügyesek, a fénykép felvételek sikerültek, az állandó készítmények szintén sikerültek és becsesek.

Megérdemli tehát a 70 frtos jutalomdíjat, mely a jeligés levélke szerint *Nagy Pál IV-ed éves* orvostanhallgatót illeti meg.

Minthogy az alapítólevél rendelkezése szerint a jutalomdíj az egyetemi évzáró ünnepélyen adandó ki, van szerencsénk a jelzett összeget ide mellékelve átszármaztatni.

Budapest, 1899 április hó 25-én, az orvoskari tanártestület VIII. rendes üléséből.

Klug Nándor,
e. i. dékán.

A budapesti kir. egyetem e. i. rectora ő nagyságának
Budapesten.

Vonatkozással Nagyságodnak 2001/898/99. számú becses átiratára szerencsénk van értesíteni, hogy a Korányi Frigyes-féle alapítványnak 100 frtnyi kamatja, mely az alapítólevél értelmében a f. tanévben egy, a belbetegségek kór- és gyógytanára vonatkozó tudományos kérdés kisérleti megoldásának jutalmául lenne kiadható, pályamunka hiánya folytán ezuttal sem itélhető oda senkinek, noha az orvostanhallgatók e tanév szeptember havában a pályázatra szabályszerüen felhivattak.

Budapest, 1899. évi április hó 25-én, az orvoskari tanártestület VIII-ik rendes üléséből.

Klug Nándor,
e. i. dékán.

A budapesti kir. egyetem e. i. rectora ő nagyságának

Budapesten.

Vonatkozással Nagyságodnak 1999/98/99. számú átiratára szerencsénk van értesíteni, hogy *a Jendrassik-féle alapítványból kiadandó 100 frtnyi jutalomdíjra*, mely az előző négy évi időközből eredőleg az élettan vagy épszövettan körébe vágó önálló vizsgálat alapján orvostanhallgató által készített tudományos dolgozat díjazására fordítandó, az orvoskari tanártestület f. évi szeptember havában nyilt pályázatot hirdetett; a kitüzött határidőn belől egy pályamunka érkezett be: „a tejmirigy nyugalomban és müködés közben" czímen dr. Szabó József egyetemi tanársegédtől, ki e dolgozatot 1896-ban, IV-ed éves orvostanhallgató korában irta.

A dolgozat a „Magy. Orvosi Archivum" V. kötetében, és németül az „Archiv für Anatomie"-ban jelent meg. Hozzá négy rajz van mellékelve. Szerző, az emlőmirigy sejtjeinek eddigelé nem ismert, a müködéssel járó változásait irja le. Egyedül a sejt mag chromatin anyagának elhelyezéséből már felismerhető, vajjon a mirigy elválasztott-e tejet vagy sem; a nyugvó mirigyet illetőleg az absolut nyugalomban levő mirigyet, a relativ nyugalomban levőtől különbözteti meg. A sejtek elválasztás közben nem pusztulnak el, ugyanazon sejt a szoptatás egész tartama alatt elválaszt: mytotikus alakok csak a terhesség alatt s szülés utáni első napokon találhatók.

Ezek alapján dr. Szabó József ez absolut becsü dolgozatának az orvostanártestület a jutalomdíjat egyhangulag odaitélte.

Budapest, 1899. évi április hó 25-én, az orvoskari tanártestület VIII. rendes üléséből.

Klug Nándor,
e. i. dékán.

A budapesti kir. egyetem e. i. rektora ő nagyságának

Budapesten.

Vonatkozással Nagyságodnak 2000/898/99. sz. becses átiratára, szerencsénk van értesíteni, hogy *a Rupp-féle 100 frtos jutalomdíj a folyó tanévben*, midőn a rektori méltóság az

orvosi karon van, oly negyed-, vagy ötödéves orvostanhallgató jutalmazására lévén fordítandó, ki helyes magaviselet mellett sikeres tanulmányozás és valamely orvosi, vagy ilyennel rokon szakmában ügyessége által magát kitüntette, a pályázat e tanév elején szabályszerű módon kihirdettetett.

Beérkezett két folyamodvány. *Gallego Ede* ötödéves és *Politzer Lipót* negyedéves orvostanhallgatóktól.

Annak megemlítésével, hogy a nevezés az orvosi kart illeti, tekintettel folyamodók magaviseletére, tanulmányaira, nevezetesen arra is, hogy közülök melyik foglalkozott behatóbban valamely orvosi szakmával: *Gallego Ede* ötödéves orvostanhallgató részesítendő elsőbbségben *Politzer Lipót* negyedéves orvostanhallgatóval szemben, ki különben szintén kitünő szorgalmú s vizsgáit a kellő időben részben kitüntetéssel tette le.

Ez alapon tehát, noha Gallego fővárosi jubiláris ösztöndíjat is élvez, minthogy a szorgalmi díjak adományozásánál a vagyoni viszonyok mérvadóknak nem tekinthetők, a Rupp-féle 100 frtos szorgalmi díjat *Gallego Ede* ötödéves orvostanhallgatónak adományozta tanártestületünk.

Budapest, 1899 április hó 25-én, az orvoskari tanártestület VIII-ik rendes üléséből.

KLUG NÁNDOR,
e. i. dékán.

A budapesti kir. egyetem e. i. rektora ő nagyságának
Budapesten.

Vonatkozással Nagyságodnak 1892/898/99 R. sz. átiratára, szerencsénk van ide mellékelve megküldeni

1. az 1898/99 tanév pályázatainak eredményére vonatkozó jelentést és

2. az 1899/900. tanévre kitüzendő pályakérdéseket.

Egyszersmind Nagyságodnak becses tudomására juttatjuk, hogy az idei pályabonczolatoknál az Arányi-alapból kiadandó első díjat, 40 frtot az első sorban legjobb bonczjegyzőkönyvért: *Derencsay Rezső* harmadéves orvostanhallgató, a második díjat pedig, 20 frtot, a másodsorban legjobb bonczjegyzőkönyvért: *Kádár Andor* harmadéves orvostanhallgató nyerte el.

Figyelemre méltó bonczjegyzőkönyvekkel vettek részt a pályázatban *Plesch János* és *Kolczonay István* ötödéves orvostanhallgatok s azon helyzetben vagyunk, hogy szorgalmukat 15—15 frtos szorgalmi díjakkal ismerhetjük el, a mennyiben e czélra, meg nem nevezhető kézből, 30 frt tétetett le az orvoskari dékánnál.

Az egyetemi ünnepélyen kiadandó, összesen 90 frtnyi szorgalmi díjat s a sikeresen megoldott kórszövettani pályakérdéseknek 300 frtnyi Arányi-féle jutalomdíját bátrak vagyunk jelen átiratunk kapcsán Nagyságodhoz átszármaztatni oly megjegyzéssel, hogy a Hőgyes Endre-féle általános és kisérleti kór- és gyógytani pályadíjról, nemkülönben a Bita-féle szorgalmi díjról, továbbá a Jendrassik-, Rupp- és Korányi-féle jutalomdíjakról tanártestületünk külön átiratokban számol be.

Budapest, 1899 április hó 25-én, az orvoskari tanártestület VIII-ik rendes üléséből.

KLUG NÁNDOR,
e. i. dékán.

IV. Bölcsészettudományi kar jelentése.

Nagyságos Rector Úr!

A bölcsészettudományi karnak a folyó 1898/99. tanévre hirdetett pályakérdéseinek pályázati eredményére vonatkozó jelentésemet a nevezett karnak 1899. évi május hó 4-én tartott V. rendes ülése határozatai alapján a következőkben van szerencsém Nágyságod elé terjeszteni:

A folyó tanévre kitüzött *tizenegy* pályakérdés közül *hatra* beérkezett összesen *nyolcz pályamű*, ellenben *öt* pályakérdésre, nevezetesen:

a Magyar történelemből	kitüzött	35. szám alatt
a Középkari egyetemes történelemből .	„	36. „ „
az Oklevéltanból	„	37. „ „
a Földrajzból	„	38. „ „
az Embertanból	„	43. „ „

kitüzött egy-egy pályakérdésre pályamunka nem érkezett be.

A beérkezett pályamunkákról szóló jelentésem első részében van szerencsém az ezekre vonatkozó kari határozatokat röviden előterjeszteni, míg másik részében a biráló szaktanárok véleményes jelentéseit foglalom össze.

I. Kari határozatok a beérkezett pályamunkák jutalmazása tárgyában.

1. *Magyarország történetéből* a következő kérdés volt *ötödször* kitüzve: „Kivántatik Magyarország története hazai és külföldi kútfőinek ismertetése és bírálata 1526—1606-ig Jutalma a *Schwartner*-alapból 360 frt. (A benyujtás határnapja 1899. évi márczius hó 31.)

Beérkezett *egy* pályamunka, mely jelige helyett magát a pályakérdést mutatja úgy a pályamunka első lapján, mint a hozzá mellékelt lepecsételt levélke homlokán. A kar (*Ballagi* Aladár és *Marczali* Henrik ny. r. tanárok jelentései alapján) e munkát jutalmazásra érdemesnek nem találván, a pályadíjat nem adja ki.

2. *A latin nyelvészetből* a következő kérdés volt kitüzve: Mi különbség van a latin és a magyar nyelv között a birtokos viszony kifejezésére nézve? Kivántatik az összes tünemények pontos egybevetése. Jutalma a *Pasquich*-alapból 70 frt. (Benyujtási határidő 1899. évi márczius hó 31.)

Beérkezett *két* pályamű, jeligéjük: *a)* „Az irodalmi nyelv, mely a népnyelv édes gyermeke, csak úgy gyarapodhatik és újulhat igazán, ha Antaeus-ként édes anyja kebelén meríti erejét". *b)* „Legi idcirco omnes servi sumus, ut liberi simus". E két pályamű közül a kar (Ponori *Thewrewk* Emil és *Simonyi* Zsigmond ny. r. tanárok jelentései alapján) az *a)* alattinak itélte oda a jutalmat. E mű szerzője *Kuzmics* Ferencz II-od éves bölcsészethallgató, a báró Eötvös József-collegium tagja.

3. *A görög philologiából* a következő kérdés volt kitüzve: „Theokrites és Herondas". Jutalma a fővárosi és az Arenstein-féle alap egyesített kamataiból 100 frt. (Benyujtási határnap 1899. évi márczius hó 31.)

Beérkezett *egy* pályamunka, melynek jeligéje: „Ogni nuovo avanzamento videnda in nuovo onore dei maestri che

ci hanno aperto e spianato la via ardua e buona". Ascoli. A kar *(Hegedüs* István és *Pecz* Vilmos ny. r. tanárok jelentései alapján) e munkát jutalmazásra érdemesnek találván, a pályadíjat szerzőjének, *Szütor* Zoltán IV. é. b.-hallgatónak, a báró Eötvös József-collegium tagjának itélte oda.

4. *A magyar- és német irodalomtörténetből* a következő kérdés volt kitüzve: „Kotzebue hatása Kisfaludy Károlyra". Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt. Benyujtási határnap 1899. évi április hó 31. Beérkezett két pályamunka; jeligéjük: *a)* „A siker az igazság" és *b)* „Csak te lehess boldog szép haza! szenvedek én". [Kisfaludy K. „Erzsébet"]. A kar, meghallgatva *Gyulai* Pál és *Heinrich* Gusztáv ny. r. tanárok jelentéseit, az *a)* alatti jeligéjü munkát találta a jutalmazásra érdemesnek s a pályadíjat szerzőjének, *Somogyi* Béla bölcsészethallgatónak itélte oda.

5. *A természettanból* a következő kérdés volt kitüzve: Kivántatik a gázok belső surlódásának elmélete és az elméleti úton nyert eredményeknek a meglévő kisérleti tapasztalatokkal való összehasonlítása. Jutalma a Pasquich-alapból 140 frt. Benyujtási határidő 1899. évi máriczus hó 31. Beérkezett egy pályamü; jeligéje: „The mathematical difficulties in applying the theory are considerable, and till they are surmounted, we cannot fully decide on the applicability of the „theory" (*Maxwell*, Philosophical Magazine, Fourth Series, vol. XXXV. p. 130). A bölcsészeti kar, meghallgatva báró *Eötvös* Loránd és *Fröhlich* Izidor ny. r. tanárok véleményét, a pályamunkát a jutalmazásra érdemesnek találta s a pályadíjat szerzőjének: *Zemplén* Győző III. é. b.-hallgatónak, a báró Eötvös-collégium tagjának oda itélte.

6. *Az állattanból* kihirdetve volt a következő nyilt pályázat: Kivántatik valamely, a tudományos állattan körébe tartozó önálló vizsgálat tervezete, melyben úgy a vizsgálandó tárgy, mint a vizsgálat tudományos czélja s a vizsgálati módszerek kijelöltessenek. Jutalma a Margó-alapból 100 frt. A tervezetek 1897. évi oktober hó 15-éig az egyetemi irodába nyujtattak be s a kar 1897. évi november hó 11-én tartott II. rendes ülésében e tervezetek közül *Gorka* Sándor b.-hallgatóét fogadta el és tervezete szerint nevezettet bizta meg a

Coleopterák táplálócsövének tanulmányozásával. Gorka Sándor kidolgozott pályamunkáját 1899. évi márczius hó 15-én nyujtotta be, s a bölcsészeti kar, meghallgatva *dr. Török* Aurél ny. r. és *dr. Vángel* Jenő helyettes tanárok jelentéseit, e munkát jutalmazásra méltónak találta s a pályadíjat szerzőjének, *Gorka* Sándor IV. é. b.-hallgatónak itélte oda.

7. és 8. Végre a Magyar Tudományos Akadémia évi nagygyülésén egy-egy egyetemi hallgatónak adományozandó „*Nyelvtörténeti Szótár*“, illetve „*Monumenta Historiae Hungarica*“ egy-egy példányára a folyó évben érdemesnek találta és a M. T. Akadémia főtitkári hivatalának bejelentette a kar: az első műre *Suhajda* Lajos IV. é. b.-hallgatót, a báró *Eötvös* József-collégium tagját; a második műre: *Madzsar* Imre, IV. é. b.-hallgatót, a báró *Eötvös* József-collégium tagját.

Budapesten, a bölcsészettudományi kar tanártestületének, 1899. évi május hó 4-én tartott V. rendes üléséből.

Dr. Fröhlich Izidor,
e. i. bölcsészetkari dékán.

II. A biráló szaktanárok véleményes jelentései.

1. Jelentés Magyarország történetéből kihirdetett pályázat eredményéről.

„Kivántatik Magyarország története hazai és külföldi kútfőinek ismertetése és birálata 1526—1606.“

Igen szorgalmas munka, mely a kitüzött kérdésre kielégítő feloletet ad annyiban, hogy hazai és külföldi kútfőinket 1526-tól 1606-ig név szerint fölsorolja és *ismerteti*. Mint egyszerü könyvlajstrom, kezdő történészek számára igen hasznos irodalmi útmutató lehet, s ha a szerző kiegészíti a szükséges, de még hiányzó könyvészeti dátumokkal, t. i. hogy *hol* jelentek meg a felsorolt művek: kétségkívül ki is adhatja valamelyik történelmi folyóiratunkban.

De már a források „*birálata*“ a legszerényebb kívánalmaknak sem felel meg; mert rendszerint csak ily jelzőkre szorítkozik: „legkiválóbb“ (15. l.), „legterjedelmesebb“ (17. l.), „legjelesebb“ (20. l.), „legnevezetesebb“ (38. l.). Az, hogy Forgách Ferencz műve „teljes egészet képez“ (23. l.), hogy

Mindszenti Gábor emlékirata „messze túlszárnyalja a korabeli emlékiratokat“ (43. l.) stb. stb. — épp annyit érő jellemzések mint a fentebbi superlativusok.

Minthogy tehát a szerző a kitüzött feladatot csak részben, még pedig csupán alaki részében oldotta meg, — és mivel a Schwartner-jutalom szorgalmi díj gyanánt nem adható ki: munkáját a legjobb akarattal sem ajánlhatom jutalomra.

Budapest, 1899. évi május hó 1-én.

Dr. Ballagi Aladár,
nyilv. rendes tanár.

Szerző nagy szorgalommal állította össze az 1526—1606-ig terjedő korszak kútfőinek névjegyzékét. A feladat körén túlmenve, még a levelezéseket és oklevéltárakat is igyekezett összeállítani.

Ezen névjegyzéken kívül aztán a legtöbb iróról közöl némely életrajzi adatot, jobbára nagyon is ismeretes feldolgozások alapján. Megmondja azután az illető munka czímét és egy pár igen rövid, a dolog mélyébe éppen nem hatoló megjegyzéssel, mond itéletet annak értéke és hitelessége felől.

Ezen túl azonban nem megy. A tartalom tüzetes tárgyalásába sohasem bocsátkozik; még kevésbbé fordít gondot az összehasonlításra, az illető kútfők forrásainak megalapítására. Így az igazán alapvető tanulmánynak nyomát sem találjuk. Hogy csak egy nevezetes példát mondjunk: nem is érinti Istvánffy viszonyát Brutushoz és Jacobinushoz, sem viszont Simigianus-ét Istvánffyhoz.

Eljárásának jellemzéseül ide iktatjuk e kor egyik legnevezetesebb művének, Brutus munkájának méltatását:

„Báthory István Bonfini munkájának folytatásával bízta meg, mit ő meg is tett és megirta „Rerum Hungaricarum libri XX.“ czímű munkáját, melyben hazánk történelme van tárgyalva, Bonfinit utánzó irálylyal 1490-től 1552-ig. Kár, hogy e munka utolsó negyedrésze elveszett. Művének hangulata nyugodt, minthogy már öreg korában irta. Brutus e munkájának megirásához a szükséges anyagot a gyulafejérvári levéltár oklevelei szolgáltatták. E mű a legterjedelmesebb kútfők

egyike. Nagy történelmi munkáján kívül Brutus még több kisebb történelmi munkát is írt. Munkáját kiadták Toldy Ferencz és Nagy Iván". (17. l.)

Valamivel bővebbek, de éppen nem mélyebbre hatók az Istvánffyról, Szamosközyről, Gyulafi Lestárról és Tinódyról szóló fejezetek. De Brodericsnak, Mindszentinek és Zermeghnek csak 10—12 sort szánt mindössze. A mellett adata, itélete néha megbízhatatlan is.

Így p. o. midőn Szerémiről azt mondja (37. l.): „Műve e korban a legolvasottabbak egyike volt, mert a mesének folytonos szövésével az olvasó figyelmét mindig eleven tartotta." Honnét tudja ezt szerző? Hisz csak egy kézirata maradt; a XVI. században senki se szól róla; a XVII-ben Marnavics egyedül tesz felőle említést; aztán 1840-ig, mikor Gévay felfedezi, egész ismeretlen és csak 1857-ben jelent meg nyomtatásban.

Fájdalom, csak igen ritkán alkalmazzák nálunk kútfői dolgozatoknál az egyedül helyes mértéket: azt, mely az illető forrás hitelességének, irodalmi értékének, egész szellemének alapos fejtegetését és méltatását követeli. Elismerjük, hogy még a bibliographikus összeállítás is hasznos. De e pályamunkában az is hiányzik. A kiadások közül legfölebb ha egy említtetik; kéziratról éppen nincs szó.

Önálló kutatást, úgy látszik, csak a fogarasi levéltárakban végzett a szerző. (114—116. l.)

Az ilyen összeállítás esetleg megállhat egy lexikonban, de tudományos értékre nem tarthat igényt. Bármennyire elismerem a szerző szorgalmát, a pályadíjat kiadhatónak nem tartom.

Budapest, 1899 április 19-én.

Marczali Henrik.

---

2. Jelentés a latin nyelvészetből kihirdetett pályázat eredményéről.

A 39. sz. pályakérdésre, mely így szól: „Mi különbség van a latin és magyar nyelv között a birtokos viszony kifejezésére nézve? Kivántatik az összes tünemények pontos egybevetése" e két pályamunka érkezett.

Egyiknek ez a jeligéje: Legi idcirco omnes servi sumus, ut liberi simus. Cicero.

Másiknak ez: Az irodalmi nyelv, mely a népnyelv édes gyermeke, csak úgy gyarapodhatik s újulhat igazán, ha Antaeusként édes anyja kebelén meríti erejét. (P. Thewrewk Emil: A helyes magyarság elvei 99. lap.)

A latin jeligéjű pályamunka elég érdeklődésre és szorgalomra vall, egyes részletei helyesek is; de az egész nem üti meg azt a mértéket, melyet a pályázat megkiván.

A magyar jeligéjű pályamunka mind terjedelemre, mind értékre nézve jóval magasabban áll. Vannak ugyan hibái és hiányai, de egészben véve örvendetes sikert mutat, s kellő átdolgozás után tudományos becsű munka fog válni belőle. Részletes útbaigazítással szívesen szolgálok.

Azzal az indítvánnyal járulok a tekintetes Bölcsészeti kar elé, hogy a pályadíjat a magyar jeligéjű pályaműnek kiadni méltóztassék.

Budapesten, 1899. április 22.

Dr. Ponori Thewrewk Emil
nyilv. r. tanár.

Az 1. számú latin nyelvészeti pályamunkának jeligéje: „Az irodalmi nyelv, mely a népnyelv édes gyermeke" stb. Terjedelme 149 negyedrétű irott lap.

Ez a munka nagy olvasottságra vall; a szerző a legjobb forrásokat használta, számot is ad róluk mindenütt. De nemcsak a nyelvészeti irodalmat használta föl a szerző, hanem maga is sok becses megfigyelést gyűjtött a latin, de különösen a magyar nyelvi jelenségekre.

Figyelmét a birtokviszonynak összes használataira és szerkezeteire kiterjeszti, mindvégig helyesen hasonlítja össze a két nyelv szokásait, és különös dicséretet érdemel, hogy mindig tekintettel van a nyelvtörténeti fejlődésre (érdekes pl. a latin dativus birtokos jelentésének a magyaréhoz hasonló fejlődése, 30. l.) Különben is sok jó megjegyzése és magyarázata van, pl. a személyragos és személyrag nélküli megszólításokról (*gazdám* és *gazda* stb. 47), a birtokos nélküli kifejezések eredetéről (*istentelen legye* stb. 96).

Vannak hibái is, de ezek mind csekélyek és nem sokat vonnak le az egésznek értékéből. Az anyagnak elrendezése

nem elég áttekinthető s az idézet-csoportok nincsenek elkülönítve a fejtegető részektől, úgy hogy a munkának olvasása fárasztó. Néha a szerző olyan jelenségekre is, melyek bizonyításra nem szorulnak, számos példát idéz.

Egészben véve ez a pályamű nagyon sikerült s *a jutalmat mindenképpen megérdemli.*

A 2. sz. latin nyelvészeti pályamunkának jeligéje: Legi idcirco omnes servi sumus, ut liberi simus. Cic. Terjedelme 64 negyedrétű irott lap.

Ebben a munkában igen kevés az önállóság. Csak a nyelvtanokból vett szabályokat állítja össze. A latin nyelvre vonatkozó tudományos irodalmat igen kis mértékben használta föl, a magyarra nézve pedig többnyire elavult magyarázatokat idéz. A hol maga koczkáztat egy-egy magyarázatot, ritkán szerencsés (a 29. lapon pl. azt állítja, hogy *enyém*-ben *eny* a birtokost, *m* a birtokot jelöli). A két nyelv közti eltéréseket és egyezéseket sokszor zavarosan határozza meg.

Jutalmazásra ezt a munkát nem ajánlhatom.

Budapest, 1899 május hó 4.

Simonyi Zs.

---

3. Jelentés a görög philologiából kihirdetett pályázat eredményéről.

Theokritos és *Herondas mimusai*, pályamű a görög philologiából, Jelige: Ogninuovo avanzamento ridonda in nuovo onore dei maestri che ei hanno aperto e spianato la via ardua e buona. Ascoli. 1—197 irott negyedívrét lapra terjedő értekezés. A rövid előszó 4 főszakaszra osztja e munkát: *1. a mimusról általában. 2. Theokritos élete és mimusai. 3. Herondas élete és mimusai. 4. A kettő közti párhuzam.* Szerző előrebocsátja, hogy értekezését nem tekinti végleges kidolgozásnak és kéri a bírálók útbaigazítását.

A Theokritos és Herondas közti korkülönbséget a Herondas életrajzának kapcsán úgy dönti el, hogy Herondast ifjabbnak tekinti és költői pályája delét Ptolemaeus Euergetes (247—221) korára teszi. Theokritos idyll-költészetével tüzetesebben nem foglalkozik, csak a mimusokul tekinthető II. XIV—XV. költe-

ményt tárgyalja behatóbban és ezekben csatolja a XXI. (Halászok) cz. költeményt, melynek hitelességét megkisérli védelmezni és végezetül a XX-ik idyllt, mely a Ziegler-féle codexekben Theokritos neve alatt fordul elő, szintén mimus-szerűnek tartja, de elvitatja Theokritostól. Fölvehette volna az Ὠαριστύς-t, (XXVII), mely összehasonlítás szempontjából is érdekes.

Herondas újonan fölfedezett mimusait sorba veszi és méltatja (104—166). A kettő közötti párhuzamnak szenteli értekezésének utolsó részeit (167—197.).

Vélemény.

A pályakérdés kitüzésénél az volt a czél, hogy a Herondas mimusainak fölfedezésével új világításba helyezett mimus, eme mondhatni modern műfaj, jellemeztessék, a mimus fejlődésében Theokritos és Herondas viszonya megvilágíttassék és ez által Theokritos költői jelleme is új szempontból itéltessék meg. E pályamű szerzője értekezésének első felében felszinesen, a mimus történetére vonatkozó források, főként *Botzon* (De Sophrone et Xenarcho mimographis. Gymn. Progr. Liccae 1856. és Sophroneorum mimorum reliquiae. Danzig, 1867.) *Hauler* (Xenia Austriaca: Zur Geschichte des griechischen Mimus) fölhasználása, a Sophron-töredékeknek Theokritos és Herondas megfelelő helyeivel való egybevetése nélkül dolgozott; Theokritos életrajzát, melyre voltaképen szüksége nem volt, mert elég lett volna a Herondastól való korkülönbség alapos tisztázására szorítkozni, Christ irodalom-történetének adataiból kivonatolta, holott Susemihl az első tekintély e kor történetére nézve (Geschichte der griech. Litt. in der Alexandriner Zeit. Lipcse, 1891. 196. és köv. lapjain) és nála a chronologiai kérdésekre nézve is a Theokritos-irodalom teljes kimutatása mellett, alapos tájékoztatást találhatott volna. Aesthetikai becslés szempontjából pedig *Couat* „La poesie Alexandrine“ cz. munkája, kivált Theokritos méltatása tekintetében kitünőnek mondható és ezt sem használta. Herondas korát felette vékonyka alapon, hogy t. i. az első mimusban βασιλεὺς χρηστός csak Ptolemaios Euergetes lehet, mert ugyan e sorban (30.) a testvér-istenek templomát emelvén, Ptolemaios Philadelphost és Arsinoét már magasztalta; holott a II. mimusban (116. versben) előfordul

Syriának *Ake* nevű városa, melyet éppen Ptotelemaios Philadelphos dult föl, majd újra fölépül és *Ptolemaïs* nevet tőle nyer, miből Herondas korára nézve meglehetős biztos következtetést lehet vonni. De ott van Apellesre, ott Praxiteles fiaira (Timarchos- és Kephisodotosra) való közvetlen megemlékezés, sőt Apellesnek védelme, mi oly egyszerű asszonyok ajkán egy mimusban képzelhetetlen, ha nem Herondas aesthetikai becslésének szószólói (pedig Herondas szatirikus éllel rajzolja e képet); de ott van a *VII. 86-ban* előforduló Taureon hónap említése, melyet éppen Ptolemaios Philadelphos alatt hoztak be. Szerző azért hajlandó e mimust Ptolemaios Euergetes korára Alexandriába helyezni, mert akkor már elesik Crusius ellenvetése, hogy csak a csillagászok tudhattak e hónapról, míg a köznép csak később vett róla tudomást, mert hiszen tudjuk, hogy a *parapegmák* útján köztudomásúvá vált minden újabb intézkedés a naptár terén. Épp ily gyenge alapon áll az az érve, hogy Theokritos XVII. 128. sorából, melyben szerinte *νυμφιός*-nak van Ptolemaios elnevezve, e költemény keletkezését IV. 372. tájra helyezi, holott ugyan e költemény 86. versében a syr-háborúra van vonatkozás, melyet pedig Droysen 266—265-re helyez. Úgy, de ekkor Ptolemaios már 44 éves (309-ben született). Itt a *νυμφιός* általában van értve. Igazat adok szerzőnek, hogy a rhythmikus prózában írt régi mimus első verses alakja a hexameter lehetett, tehát Theokritos az idősebb, de ha Girard alapján 20 év különbséget veszünk is föl, azért nem kell Ptolemaios Euergetes korára tenni át Herondas föllépését, sőt épp az alakbeli eltérés (a hexameter és choriambos) a görög művészeti érzék szempontjából döntő bizonyíték a mellett, hogy a Ptolemaios idejében kifejlődött művészi versengésben Herondas épp úgy résztvett, mint a hogy Kallimachos, midőn choliambust mint ujító eleveníti föl, holott Herondas ephesusi származású családjának hagyománya révén találja föl e formát, melyről el lehet mondani: forma dat esse rei.

De ha e hiányokra rámutattam, jól esik ez értekezés fényoldalát is kiemelnem. Világos észjárás, kellemes és soha sem üres stilus, élénk érzék az antik szépség iránt, ügyes elemzés, mely szárazzá és pedanssá soha sem válik. Az értekezés második része irodalmilag is becses, sőt a tudományos értéket

sem lehet tőle megtagadni. Éppen ezért a szerző buzdítására és arra segítésére, hogy a forrásirodalom termékeit beszerezhesse és értekezését lehetően teljes, tudományos apparatus alapján átdolgozhassa, az egész *jutalom* kiadását hozom javaslatba.

Budapest, 1899 április 13-án,

Dr. Hegedüs István.

Dr. Hegedüs István tanár úr véleményéhez mindenben hozzájárulok.

Budapest, 1899 május 2.

Dr. Pecz Vilmos.

---

4. Jelentés a magyar és német irodalomtörténetből kihirdetett pályázat eredményéről.

A magyar és német irodalomtörténetből kitüzött kérdésre *(Kotzebue hatása Kisfaludy Károlyra)* két pályamü érkezett be. A 1. számúnak jeligéje: „A siker az igazság", a 2. számúnak: „Csak te lehess boldog, szép haza." A szerzők szorgalma elismerést érdemel, fölfogásuk is helyes, kutatásaik eredménye részben becses. De módszer tekintetében kifogásolandó, hogy nem a magyar költő vigjátékaiban található motivumokból indultak ki; hogy dolgozataik ennek következtében áttekinthető dispositio nélkül szükölködnek; hogy Kisfaludy viszonya a német iróhoz nem részesül minden szempontból kellő megvilágításban. Föladatuk lett volna önálló fejezetekben kimutatni, hogy Kisfaludy mit vett át közvetetlenül és változtatás nélkül Kotzebuetől, mit fogadott el többé-kevésbbé lényeges módosításokkal, mit alakított át teljesen és végre miben egészen önálló. E czélra a korabeli vigjátékra általában is figyelemmel kellett volna lenniök, mert a kérdéses motivumok közül többen nem Kotzebue sajátjai és esetleg más forrásokból származnak. Mind e pontok részben érintve vannak vagy az egyik vagy a másik dolgozatban, némelyik mind a kettőben, de csak mellékesen és kellő szabatosság nélkül. Ezek szerint nem állítható, hogy a kérdés megoldását a beérkezett dolgozatok valamelyike tartalmazná; mégis kétségtelen, hogy az 1. számú dolgozat legalább részben megközelíti a kérdés megoldását, mindenesetre jóval nagyobb mértékben, mint a 2.

számú, mely czéltalan kitérésekkel van tele és elvi fölfogásában is zavaros. Azért tisztelettel javasoljuk: méltóztassék a t. kar *az 1. számú „A siker az igazság" jeligéjű dolgozatnak*, mely alapjában helyes és könnyen kiegészíthető, a kitüzött jutalmat kiadni. Első sorban szorgalmi jutalom ez, de egyúttal elismerése annak, hogy szerző helyesen fogta föl a kérdést, kellő irodalomtörténeti tájékozottságot tanusít és legalább részben becses eredményekre jutott.

Budapest, 1899 április 26.

Gyulai Pál,
Heinrich Gusztáv,
ny. r. tanárok.

---

5. Jelentés a természettanból kihirdetett pályázat eredményéről.

A budapesti m. kir. tudomány-egyetem bölcsészeti kara az 1898/99. tanévre a physikából a következő pályakérdést tüzte volt ki:

„*Kivántatik a gázok belső surlódásának elmélete s az elméleti úton nyert eredményeknek a meglévő kisérleti tapasztalatokkal való összehasonlítása.*"

Jutalma a *Pasquich*-alapból 140 frt.

Határidő 1899. évi márczius hó 31-ike.

A kitüzött határnapig beérkezett egy pályamunka.

Jeligéje: „*The mathematical difficulties in applying the theory are considerable, and till they are surmounted, we cannot fully decide on the applicability of the theory.*" (Az elmélet alkalmazásánál fölmerülő nehézségek jelentékenyek s míg ezeket le nem győztük, nem itélhetjük meg teljesen az elmélet alkalmazhatóságát.) Maxwell, Philosophical Magazine, Fourth Series, Vol. XXXV. p. 130.

A pályamű III + 349 sürün, de szabályosan és tisztán olvashatólag irt oldalt magában foglaló csinos kötésü kéziratból áll, melynek I—III. lapjai a czímet s a részletes tartalomjegyzéket, 1—10 oldalai pedig az általános tárgyi bevezetőt s tájékoztatót és azon nagyszámú müvek és értekezések részletes felsorolását mutatják, melyeket szerző munkájának kidolgozásánál felhasznált.

Ezután következik a tulajdonképeni pályamunka, melyet szerző a következő három főrészre oszt:

I. *A gázok belső surlódásának hydrodynamikai elmélete.*

(A nyomó erők componensei. A gáz feszültségi állapotának jellemzői. Mozgásegyenletek. A rugalmasság s a belső surlódás feszültségi componensei. Mozgásegyenletek. A deformatió-mennyiségek. A rugalmasság s a belső surlódás feszültségi componensei. Az energia tétele. Az állandók számának reducálása. 11—109.) l.

II. *A gázok belső surlódásának kinetekai elmélete.*

(A gázok kinetikai elméletének alaphypothesisei. Nyomó erők, nyomások kinetikai értelmezése. A sebességek eloszlása. *Maxwell* törvénye. A sebességi componensek valamely Q függvénye középértékének az idő folyamán bekövetkezett változása. A molekulák összeütközésének részletes tárgyalása. A belső surlódás feszültségi componensei. Mozgásegyenletek. A surlódási állandó, a relaxatio-idő.) 110—266.) l.

III. *Az elméleti úton elért eredményeknek a meglévő kisérleti tapasztalatokkal való összehasonlítása.*

(A folyadék belső surlódásának mérésére szolgáló módszerek felsorolása. A lengő korongok módszere. A transspiratio módszere. A gázok belső surlódása együtthatójának függése a gáz hőmérsékétől. 267—349 l.

Már e tartalomjegyzék is mutatja, hogy a szerző feladatát komolyan vette s a kézirat közelebbi megtekintése még inkább megerősíti e véleményt.

Szerző mindenütt nemcsak a legjobb kézikönyvek felhasználásával, de a speciális és legfontosabb értekezések messze menő tekintetbe vételével dolgozta munkáját és nagyjában véve helyesen találta el az elméleti fejtegetések és a kisérleti tapasztalatok között fennálló arányt.

Egészben véve szerző a kitüzött kérdésre megadja a kielégítő és helyes feleletet; a meglévő tudományos irodalom segélyével feltárja a természettan ezen tartományának jelenlegi állapotát s nagy szorgalommal és beható szakértelemmel törekszik e kérdést összefüggőleg tárgyalni, mindenütt visszamenve az illető helyeken idézett eredeti forrásokra.

Szerző e szerint a pályázat feltételeinek oly mértékben

megfelelt, a milyen mértéket tudományos fejlődésének még csak kezdetén levő egyetemi hallgatónál egyáltalában alkalmazni lehet, ki nem annyira felfogásának eredetiségére és önálló buvárkodására hivatkozhatik, mely tőle jelenleg nem is várható, hanem szorgalmával, világos előadási modorával és figyelemre méltó tájékozottságával oly munkát szerzett, mely mutatja, hogy szerzője szellemi fejlődésének útján helyesen halad. E munka a jutalmazásra érdemes: ezért tisztelettel kérjük a Tekintetes Kart, hogy szerzőjének a pályadíj odaitéltessék s a jutalom kiadassék.

Budapesten, 1899. évi május hó 1-én.

B. Eötvös Loránt.

Dr. Fröhlich Izidor,
ny. r. tanár.

---

6. Jelentés az állattanból kihirdetett nyilt pályázat eredményéről.

Gorka Sándor tanárjelölt úr, ki 1897-ben a b.-tudományi kartól a Margó-féle nyilt pályázati munka végzésével bizatott meg, e czélra: „Adatok a coleopterák táplálócsövének boncz-, szövet- és élettanához“ című 118 quartoldalon írt munkáját, 16 ábra tábla, 9 üveg borszesz-készítmény, 101 górcsői készítmény és 25 drb nemleges fényképlemez mellékletével küldötte be.

Pályázó mindenekelőtt a szóban forgó bogarak tápcsövének eddigi buvárlati irodalmát sorolja fel a legújabb időkig, röviden egybefoglalja a számos kutatásnak fontosabb adatait, valamint magának a kutatásnak eddigi módszereit; ezután saját vizsgálataira térvén át, a friss hússal, a döggel és növényekkel élő bogarak tápcsövének jellegzetes különbségeit mutatja ki buvárlata alapján, a melyeket saját készítményeivel bizonyít. Szerzőnek sikerült eme saját buvárlatai alapján újabb nézetekre is jutni, a melyek közt a legfontosabb az, hogy a bogarak középbelének finom csövecsek alakjában kiálló függelékei, — a melyeket mindeddigelé mirigyeknek magyarázták a tudósok — voltaképen hámtermelő szervek. Gorka Sándor e pályamunkájával bebizonyította, hogy nemcsak tájékoztatva

van mindama teendők iránt, a melyeket ily tudományos buvárlásnál végezni kell, hanem magukat a buvárlati eljárásokat is nagy ügyességgel elsajátította; a mint erről valóban ügyesen és szépen kidolgozott készítményei tanuskodnak, s a melyek bármely állattani intézet gyüjteményének díszére válnának.

Az imént előadottak alapján tehát e munkát a pályadíjra érdemesnek kell nyilvánítanom.

Budapest, 1899 május 1-én.

Dr. Török Aurél,
ny. r. tanár.

A kir. m. tud.-egyetem bölcsészeti kar tekint. tanári testülete az 1897 nov. 11-én tartott ülésében a Margó-féle nyilt állattani pályázatra beérkezett tervezetek közül Gorka Sándor tanárjelöltét fogadta el és 414. számú végzésével megbizta a Coleoptera-k táplálócsövének tanulmányozásával. A kitüzött határidőre dolgozatát értekezés alakjában elkészítette és van szerencsém véleményes jelentésemet róla a következőkben összefoglalni.

A szerző 120 negyedrét-oldalra terjedő munkáját, melyhez 101 drb mikroskopi készítményt, 9 üvegben 14 anatomiai praeparatumot, 25 drb mikro-photographiai negativ-lemezt és 48 eredeti ábrát, illetőleg photographiai képet csatolt; a megbizatás és pályázati feltétel értelmében az egyetemi állattani intézetben végezte. Munkájának első részében mindenekelőtt a rovarok, különösen pedig a bogarak táplálócsövével foglalkozó munkáknak lehetőleg teljes kimutatását adja; majd „történelmi visszapillantás" című fejezetben ismerteti a rovarok emésztő-készülékére vonatkozó eddigi anatomiai, histologiai és physiologiai ismereteinket s azokat czéltudatosan csoportosítja. E tanulságos összeállításból világosan kitünik, hogy ismereteink még sok tekintetben hézagosak és kiegészítésre szorulnak. Azután a vizsgálati módszerekről számot adva, áttér az 53—109. oldalon saját vizsgálatainak leirására. A megvizsgált bogarak táplálócsövének ismertetését az állat táplálékának minősége szerint csoportosítja; nevezetesen a Sarcophaga-k közül: Carabus Ulrichii, C. violaceus, C. hortensis, C. Scheidleri, C. granulatus, C. intricatus, Procrustes coriaceus,

Calosoma sycophanta, Abax melas, A. parallelus, Brachinus explodens, Pseudophanus pubescens, Zabrus blaptoides, Dytiscus lateromarginalis; — a Necrophaga-k közül: Necrophorus humator, N. vespillo, Necrodes littoralis, Silpha atrata, Staphylinus maxillosus, St. erythropterus, Ocypus olens; — Phytophaga-k közül: Gnaptor spinimanis, Blaps similis, Morimus tristis, Hydrous caraboides, Oryctes nasicornis, Dorcadion aethiops, Rhyzotrogus aestivus, Meloë majalis és végül a Coprophogák közül: Geotrupes sylvaticus és Hister quadrinotatus nevü bogarak, azaz 31 fedeles-szárnyú rovar táplálószervét vizsgálta meg. A tárgyalásnál a megfelelő csoportból kiválaszt egy állatot, annak táplálócsövét azután önálló vizsgálatok alapján, a legújabb modern makro- és mikroskopi módszerek segítségével végzett morphologiai és physiologiai kutatásainak eredményeit részletesen irja le, míg a többi, hozzá hasonló szerkezetüeknél csakis a megegyező és eltérő sajátságokat adja; mindegyikénél azonban számos példányon eszközölt mérések középértékét is táblázatos kimutatásokban közli. Legvégül a 109. oldalon vizsgálatainak legfőbb eredményét foglalja össze; melyből kitünik: *a)* anatomiai tekintetben, hogy a friss húsevő bogarak táplálócsövénél a begy és előgyomor együttesen találhatók, középbelük feltünően rövid; addig a dögevőknél a begy mindig hiányzik, végbelük aránylag nagyon hosszú; a növényevők táplálócsöve pedig nagyon hasonlít a Coprophoga-kéhoz; — *b)* szövettani tekintetben: hogy a bogarak táplálócsöve négy rétegü; azaz: izom-, alapi hártya-, hám és belső chitin-rétegből áll; a chitin-réteg az egész táplálócsőben, tehát a középbélben is feltalálható; a középbéllel összefüggő mirigyszerü képletek nem mirigyek, hanem hámregeneráló szervek; — *c)* physiologiai tekintetben, hogy az utótáplálócső első harmada némely bogárnál még a táplálóanyag felszivására is való. Anatomiai és mikroskopi készítményei határozottan csinosak és kellően bizonyítják a szerzőnek az efféle kutatásokra való hivatottságát. Rajzai és photographiai pedig mutatják, hogy a szerző a látott dolgokat helyesen fogta fel és értelmezte. Végül munkájának összeállítása és tárgyalása világosan elárulja, hogy a szerző nemcsak nagy szorgalommal és igyekezettel végezte vizsgálatait, hanem

még a bogarak táplálócsövére vonatkozó ismereteinket — különösen a chitin-intimára és a hám regenerálására, — vonatkozólag kiegészítette, nemkülönben több bogár táplálócsövének pontos leirását először adja.

Mindezek alapján Gorka Sándor tanárjelölt oly derék munkát végzett, mely nemcsak a kitüzött pályadíjat, hanem még egyes pótlások után a közzétételt is megérdemli; a miért is *a pályadíj kiadását ajánlom.*

Budapest, 1899 április hó 16-án.

Dr. Vángel Jenő,
helyettes tanár.

A BUDAPESTI KIRÁLYI MAGYAR

TUDOMÁNY-EGYETEMNEK JUTALOMTÉTELEI

AZ 1899/900. TANÉVRE.

I.

A hittudományi karéi.

1.

Explicetur probeturque obiectum infallibilitatis magisterii ecclesiae.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

2.

Exponatur doctrina catholica de nexu causali inter sacramenta N. L. et gratiam sacramentalem.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

3.

Exponatur S. Thomae Aquinatis doctrina de dominio proprietatis atque cum ea comparentur et ἀκριβῶς examini subiiciantur placita hodierni socialismi.

Jutalma a Fogarassy-Dercsik-alapból 100 frt.

II.

A jog- és államtudományi karéi.

4.

A közigazgatástanból.

(Másodszor kitüzve.)

Fejtessék ki a községek (városok) állása a közigazgatás általános rendszerében, továbbá belső szervezetük, hatáskörük, különösen ennek kibővülése socialpolitikai tekintetben az újabb törvényhozások szerint.

Jutalma a Senger Katalin-alapból 260 forint.

5.

A nemzetgazdaságtanból.

(Másodszor kitüzve.)

Fejtessék ki a gazdasági válságok elmélete.
Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

6.

A magyar közigazgatási jog köréből.

(Másodszor kitüzve.)

Adassék a magyar közhivatalnokok *vagyoni* (kártérítési) felelősségére és ennek érvényesítésére vonatkozó jogszabályok kritikai méltatása, és jelöltessenek ki a szükséges reform irányelvei. A pályamű előnyeül fog vétetni, ha a külföldi államok hasontárgyú jogintézményeit is figyelembe veszi.
Jutalma a Senger Katalin-alapból 260 forint

7.

Az egyházjogból.

Mennyiben forrásai az egyházi jognak a világi törvények?
Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

8.

A magyar polgári törvénykezésből.

Adassék elő a szóbeliség természete és alkalmazása régibb és újabb törvényeinkben és az eljárás különböző részeiben.
Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

9.

A magyar alkotmány- és jogtörténetből.

A földesúri hatalom eredete és fejlődési története Werbőczy Hármaskönyvéig.
Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

III.

Az orvostudományi karéi.

10.

A boncztanból.

(Módosítás másodszor.)

Vizsgáltassanak meg az állkapocs-csontosodás viszonyai úgy emberi, valamint állati embryókon, mind az alaki, mind a szövetfejlődési folyamatokat illetőleg. A mikroskopi készítmények az I. anatomiai és fejlődéstani intézet tulajdonát fogják képezni.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

11.

(Meghosszabbítás másodszor.)

Vizsgáltassanak meg az agyvelő, verő- és vivőerei befecskendések alapján. A készítmények az I. és II. sz. boncztani intézetek tulajdonát fogják képezni.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

12.

Állíttassék elő és irassék le a női medencze érrendszerét feltüntető készítmény. A készítmény a II. sz. szülő- és nőgyógyászati klinika tulajdonába megy át.

Jutalma: e czélra felajánlott 70 frtnyi adomány.

13.

Az élettanból.

(Meghosszabbítás, másodszor.)

Vizsgáltassék meg a lép szerepe a szervezet háztartásában.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1901 márczius 31.

14.

Általános kórtanból.

Kivántatik a halló-idegvégekről a test izmokra átterjedő ép és kóros reflex-mozgások leirása önálló kisérleti vizsgálódások alapján.

Jutalma a Hőgyes Endre-féle alapból 70 frt.

15.

Önálló kisérletek alapján eldöntendő: ad-e immunitást egy meggyógyult gyuladás egy később előidézendő mesterséges gyuladás ellen.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

16.

A kórboncztanból.

(Meghosszabbítás harmadszor.)

Irassék le az endarteritis chronica deformans kórboncztani vizsgálatok alapján.

Készítmények csatolandók.

Jutalma a Senger-alapból 260 forint.

Határidő: 1900 márczius 31.

17.

A kórszövettanból.

Vizsgáltassék meg a rugalmas szövetváltozása a heveny és az idült tüdőgyuladásnál.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

18.

Tanulmányoztassanak a harántcsikolt izomzat senilis sorvadásának szövettani viszonyai, tekintettel a phagocytok szerepére.

Jutalma az Arányi-alapból 60 frt.

19.

A gyógyszertanból.

Tárgyaltassanak a gyógyszeres anyagok chemiai synthesisei a szervezeten belől. A synthesisek egyes esetei birálatilag utánvizsgálandók.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 forint.

20.

A belgyógyászatból.

(Harmadszor kitüzve.)

Tanulmányoztassék a lázellenes eljárások befolyása a szervezetre.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

21.

(Meghosszabitás másodszor.)

Vizsgáltassék a tüdőgyuladás-gerjesztőül ismert bacteriumok közül a Fränkel-Friedländer-féle diplococcus, staphylococcus és bacterium coli commune hatása a tüdőre aspiratio s intravascularis befecskendezésekre.

Jutalma a Senger-alapból 260 forint.

Határidő: 1900 márczius hó 31.

22.

A sebészetből.

(Módosítva másodszor.)

Tanulmányoztassék kisérletekkel a bacteriumölő szerek intravenosus vagy hypodermatikus befecskendezésének értéke a staphylomykosis és streptomykosis gyógyitásában.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

23.

Tanulmányoztassék kisérleti úton, milyen befolyást gyakorolnak a mész- és phosphorsók a csontképződésre, különös tekintettel a csonttörésnél képződő csonthegre.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

24.

A szülészetből.

Tanulmányoztassanak a gyermekágyi betegségek kóroki tényezői klinikai és bakteriologiai alapokon.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900. márczius 31.

25.

A bőrkórtanból.

(Másodszor.)

Tétessenek kisérletek a Ducrey-Unna-féle bacillus kitenyésztésére veneriás fekélyekből.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

26.

(Ötödször kitüzve. Meghosszabbítás, módosított szöveggel.)

Vizsgáltassanak a bőr beidegzési viszonyai az Exema-, Prurigo-, Psoriasis-, Lichennél, tekintettel a tapintás, fájdalom és hőérzés elváltozásaira, valamint a bőrreflexek magatartására.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

27.

A közegészségtanból.

(Negyedszer meghosszabbítva.)

Vizsgáltassék statisztikailag a halálozás viszonya Magyarországon.

Jutalma a Pasquich-alapból 70 frt.

28.

(Módosítva, másodszor.)

A bacillus enteritidis sporogenes előfordulása élelmiszerekben és vízben.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

29.

A törvényszéki orvostanból.

(Másodszor kitüzve. Meghosszabbítás.)

Az 1882-től 1896. év végéig terjedő 15 évre állíttassék egybe a Budapesten végzett hivatalos bonczolások általános statisztikája; dolgoztassék ki külön-külön a hirtelen halálesetek, egészségrendőri bonczolások és erőszakos halálnemek részletes statisztikája s utóbbi alapján tanulmányoztassék a halálokok és halálnemek szerint az okbeli viszony az erőszakos halálnemek szaporodása és Budapest fejlődési viszonyai között.

A dolgozat anyagául a k. t.-egyetemi törvényszéki orvostani intézet irattára veendő.

Jutalma a Senger-alapból 260 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

IV.

A bölcsészettudományi karéi.

30.

A philosophiából.

Az associatio főbb elméletei a psychologia történetében HUME óta.

Jutalma a Pasquich-alapból 100 frt.

Benyujtás határnapja: 1900. évi márczius hó 31.

31.

A görög philologiából.

„Mennyiben volna Herodianus *Περὶ μονήρους λέξεως* czímű munkájának Lehrs—Lentz-féle szövege a Havniensis Egenolff-féle és a Vidobonensis Ludwich-féle olvasásai alapján javítható?“

Jutalma a Pasquich-alapból 55 frt.

Benyujtás határnapja 1900. évi márczius hó 31.

32.

A finn-ugor nyelvészetből.

A finn-ugor *nk, nt, mp* hangkapcsolatoknak és megfelelőiknek összeállítása, a szabályos megfeleléstől való eltérések megmagyarázásával.

Jutalma a Pasquich-alapból 55 frt.

Benyujtás határnapja: 1900. évi márczius hó 31.

33.

Magyarország történelméből.

Istvánffy Miklós, Brutus János, Szamosközy István, Forgács Ferencz, Veranchich Antal és Baranyai Decsy János történeti munkáinak ismertetése és birálata, különös tekintettel forrásaikra és hitelességükre.

Jutalma a Schwartner-alapból 360 frt.

Benyujtás határnapja: 1900. évi márczius hó 31.

34.

A magyar történelemből.

(Másodszor kitüzve.)

A marturina történeti fejlődése az oklevelek alapján.

Jutalma a Pasquich-alapból 105 frt.

Benyujtás határnapja: 1900. évi márczius hó 31.

35.

A középkori egyetemes történelemből.

(Másodszor kitüzve.)

Nagy Gergely pápa Regestrumának elemzése: egyrészt forrás-analytikai tanulmányképen, másrészt a pápa összes levelezéséből s irataiból kiderülő történeti s egyházpolitikai alakulatoknak pragmatikus kifejtése czéljából.

Megjegyeztetik, hogy a pályakérdés első helyen említett feladata a Mon. Germ. Hist. részkiadásának szövege és kritikai apparatusa alapján, valamint a N. Archiv für alt. d. Gesch. folyamaiban e részben közrebocsátott vizsgálatoknak gondos értékesítésével oldandó meg.

Jutalma a Pasquich-alapból 105 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

36.

Az újkori egyetemes történelemből.

Az újkor kezdete.

Jutalma a Schwartner-alapból 360 frt.

Benyujtás határnapja 1900. évi márczius hó 31.

37.

Az oklevéltanból.

(Másodszor kitüzve.)

A királyi kanczellária fejlődése, működése és személyzete az Árpádok kihaltától 1342-ig. (Lehetőleg a Budapesten levő levéltári anyag felhasználásával.)

Jutalma az Arenstein-alapból 100 frt.

Határidő: 1900 márczius 31.

38.

A földrajzból.

(Másodszor kitüzve).

A Magyarországon észlelt földrengések adatainak egybeállítása és tudományos feldolgozása.

Jutalma az Arenstein-alapból 100 frt.

Határidő: 1900. márczius 31.

39.

A mathematikából.

Kivántatik a Weierstrass-féle *pu*-függvény és a vele kapcsolatos *σu* és *ζu* függvények elméletének egységes szempontból való előadása.

Jutalma: az Arenstein-féle alapból 50 frt.

Benyujtás határnapja: 1900 évi márczius hó 31.

40.

Az embertanból.

Készíttessenek lehető nagy számmal a fejalak középsíkjának stereographikus másolatai az egyetemi embertani intézet koponya-gyűjteményének példányairól; határoztassék meg e

rajzokon a két koponyaszelőnek (sector cerebralis és praecerebralis) nagysága a kurta, közép és hosszú, az alacsony, közép és magas, a keskeny, közép és széles fej-alakokra nézve.

A pályanyertes munka az egyetemi embertani intézet tulajdonába megyen át.

Jutalma a Pasquich-alapból 140 frt.

Benyujtás határnapja: 1900. évi márczius hó 31.

41.

Nyilt pályázat a növénytanból.

Kivántatik valamely, a tudományos növénytan körébe tartozó önálló vizsgálat tervezete, melyben úgy a vizsgálandó tárgy, mint a vizsgálat tudományos czélja s a vizsgálati módszerek kijelöltessenek.

A tervezetek névaláirással 1899. évi október hó 15-ig az egyetemi irodába nyujtandók be.

A pályázók közül a vizsgálat kivitelével az bizatik meg, kinek tervezete a legjobb, ez vizsgálatait a tudományegyetemi növénytani intézetben végezheti s ezeknek eredményét tudományos értekezés alakjában egybeállítva, 1901. évi márczius 15-ig nyujtja be s jutalmat nyer, ha dolgozata jó.

Jutalma a Margó-alapból 80 frt.

E pályázat módjára nézve, a 4., 5. és 6. alatti szakaszok kivételével, a rendes pályázati szabályok érvényesek.

42.

Nyilt pályázat a természettanból.

Kivántatik valamely, az általános természettan körébe tartozó önálló kisérleti vizsgálat tervezete, melyben a vizsgálat tárgya, annak tudományos czélja és a czél elérésére szolgálandó módszerek ki vannak jelölve.

A tervezetek névaláirással az 1899. évi október hó 15-éig az egyetemi központi irodába nyujtandók be.

A pályázók közül a vizsgálat kivitelével az bizatik meg, kinek tervezete a legjobb; ez vizsgálatait az egyetem physikai intézetében végezheti.

Kutatásainak eredményeit tudományos értekezés alakjában egybeállítva, 1901. évi márczius hó 15-éig az egyetemi irodába nyujtja be, és jutalmat nyer, ha dolgozata a bírálat alapján jónak bizonyul be.

Jutalma a Than-féle alapból 300 frt.

E pályázat módjára nézve a 4., 5. és 6-ik szakasz kivételével a rendes egyetemi pályázatok szabályai érvényesek.

Pályázati szabályok.

1. A 33. szám alatti jutalomtételek kivételével, melyekért bárki versenyezhet, a többiekre csak budapesti tudom.-egyetemi hallgatók pályázhatnak, és pedig a 4., 6., 11., 13., 16., 21., 23., 24., 26., 28., 29. számúaknál olyanok is, kik a pályakérdés kihirdetésekor még be voltak írva.

2. Az 1., 2. és 3. szám alatti jutalomtételért pályázhatni latin vagy magyar, a 33. szám alattira latin vagy magyar, vagy német, vagy franczia, a többiekre egyedül magyar nyelven.

3. A pályairatok 1900 márczius 31-ig az egyetemi központi irodában nyujtandók be. A hol más a benyujtási határidő, az a pályakérdésnél meg van említve. A jutalmak 1900 május 13-án, mint a kir. tud.-egyetem újjáalakítása emlékének ünneplésére kitüzött napon, adatnak ki az egyetem ünnepélyes közülésében. Beadott pályaművek a pályázat elintézése előtt vissza nem adatnak.

4. A pályairatok negyedrétben, tisztán (a 33. szám alatti jutalomra készülők idegen kézzel is) írva, lapszámozva, kötve legyenek.

5. A szerző nevét és állását, illetőleg egyetemi tanszakát tartalmazó pecsétes levélen ugyanazon jelige álljon, mely a pályamű homlokán olvasható. Álnevű pályaművek nem díjaztatnak.

6. A jutalom a viszonylag legjobb munkának csak azon esetben adatik ki, ha az magábanvéve is díjra méltónak találtatik. Egyszerű fordítások vagy plágiumok a pályázásból kizárvák.

7. Rendszerint pályadíjat csak egyes dolgozó nyerhet el, a mennyiben azonban a pályakérdést kitüző kar többek közreműködését is helyénlevőnek találná, a díj ezeknek is kiadatik.

8. A pályairatok a szerzőé maradnak, azok kéziratai az illető kar levéltárában eltétetnek.

Budapest, 1899. évi május hó 13-án.

Királyi magyar tud.-egyetemi központi iroda.

A BUDAPESTI

MAGYAR KIRÁLYI TUDOMÁNY-EGYETEM

KÖNYVTÁRÁNAK

CZÍMJEGYZÉKE.

XXIII.

1898. ÉVI GYARAPODÁS:



2678 MŰ =

4041 KÖTET.

BUDAPEST,
NYOMATOTT A MAGYAR KIRÁLYI TUD.-EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN.
1899.



JELENTÉS

a budapesti magyar királyi tudomány-egyetem könyvtárának 1898. évi állapotáról.

Nagyméltóságú Minister Úr!
Kegyelmes Uram!

Szilágyi Sándor könyvtárigazgatónak 1899. január 12-én bekövetkezett halála és Excellentiádnak 2458/1899. sz. alatti kegyes megbizása nyujt most arra alkalmat nekem, mint helyettes igazgatónak, hogy a könyvtár 1898. évi állapotáról alázatos jelentésemet az alábbiakban megtehessem.

A könyvtár 1875. év végén a régi barátczellákból a mostani, új épületébe behurczolkodván, itt az 1876. évvel megkezdette középkorias alakjából való kifejlődését. A tisztviselői személyzet elméleti és gyakorlati ismereteinek odaadó felhasználásával, ernyedetlen munkásságával törekedett az egyetemi tanácsnak a könyvtárügyben kifejezett

eszméit megvalósítni és a magas ministerium intentioinak, rendelkezéseinek megfelelni, ehhez hozzájárult a törvényhozás meleg pártfogással gyakorolt áldozatkészsége is. Ezek által a könyvtár fokozatosan egy modern culturintézetté fejlődve, feladata kellő magaslatára jutott és még azon lehetőséget is elérte, hogy a szorosabb értelemben vett, egyetemi könyvtári czélján kívül még más, országos s mindolyan teendőket is teljesít, mint a minőket monarchiánk másik államában a bécsi udvari és egyetemi könyvtár együttesen végez. A könyvtár ilyen állapota és tevékenysége közepette, új időszakának 22-ik évében történt, hogy a folyó évben az egyetemi tanács Excellentiád magas jóváhagyásával a könyvtár megvizsgálására egy bizottságot küldött ki. E bizottság két hónapig tartó, beható vizsgálat után többrendbeli munkálatait befejezvén, kiküldetésének realis eredménye az 1881. évben 15.410. sz. alatt kiadott ügyviteli szabály módosításában nyilvánult, mely új szabályzatban a tisztviselők munkaköre taxative körvonalozva van. Ezzel összefüggőleg az 1888. évi szervezeti szabályzat helyett, mely ma már sok tekintetben nem elégíti ki a haladó idő fejleményeihez mért, szükséges kívánalmakat, egy új szabályjavaslatot dolgoztam ki, mely 4 fejezetre és 33 §-ra van felosztva. Ebben az újabb törvényhozási és kormányzati intézkedések fel vannak véve és figyelemmel voltam azon gyakorlati esetekre is, melyek miatt a szabályzat sok izben eltérően alkalmaztatott, e mellett a tisztviselők egyéni felelőssége is ebben kifejezésre jut a nélkül, hogy megszüntetné az igazgatónak a munkarendért felelősséggel tartozását úgy az egyetemi tanácscsal, mint a ministeriummal szemben. E tervezet elbirálás, hivatalos

tárgyalás és a további, szükséges intézkedések megtétele végett átadatott az egyetem Nagyságos rectorának. Hiszem, remélem, hogy Excellentiád azon magas látköre, melylyel szokta tekinteni a dolgokat és Mihalkovics Géza, rector úrnak mindenre kiterjedő, jóakaratú, azon gondos figyelme, melylyel kiséri a könyvtár ügymenetét, elég biztosítékot nyujt arra nézve, hogy e javaslat megvalósíttassék és az abban foglalt gyakorlati elvek érvényre jussanak.

Nem volna hű ezen évi jelentésem és hallgatásom sem lenne kellően indokolható, ha Excellentiád nagybecsű figyelmét ezúttal nem hívnám fel a következő körülményre. Ugyanis a könyvtári személyzet az előbb említett bizottság kiküldetésének szükséges voltát leginkább érezte. Mert tudomása volt azon visszás intézkedésről, miszerint az 1878. október hóban a külső személyzetből igazgatóvá kinevezett Szilágyi Sándor mindjárt igazgatásának első évében megszakította, a könyvtári személyzet által az egyetemi tanács útmutatása alapján az 1875. évben megkezdett rendezési munkálatok fonalát, és a folyó munkák elvégzéséből fenmaradó munkaerőt más irányban foglalkoztatta. Ennek következményeit sajnosan éreztük akkor és érezzük ma is mindnyájan, a tiszti személyzet és a nagyközönség egyaránt. Hiszen a szak- és névkatalogus correct szerkesztése, úgyszintén a művek és czédulák egyesítése nem volt keresztülvihető, a doublettek nem selejteztettek ki, a végleges számozás abban maradt, a régi személyzet által 1878. év előtt megkezdett helyrajzi katalogusok csonkán, kiegészítésre várnak, melyek hivatva lettek volna egyszersmind a hivatalos leltárt is képezni. Ezen, csak általánosan vázolt hiányok, bajok orvosolhatásának idejét most elérkezettnek

tartja a könyvtári személyzet. S ha Excellentiád a könyvtár tisztviselői személyzetét nagybecsű bizalmával megtisztelné és a könyvtári munkálatok irányítását kegyes lenne a mostani személyzetnél meghagyni, tudnánk útat, módot találni arra, hogy a felszaporodott folyómunkák elvégzése mellett a nevezett hiányok pótoltassanak és az 1878-ban megszakított munkálatok befejeztessenek.

A könyvtári épület belső beosztásának építészeti fogyatékos volta mindig nagy akadály volt a nyomtatványok czélszerű elhelyezésében. Ehhez újabban hozzájárult az a körülmény, hogy a mostani helyiségek az évi gyarapodások befogadására és helyes felállítására plane elégtelenek. E hiány fennforgása ismeretes volt néh. Szilágyi Sándor, igazgató előtt is, ki már ezelőtt három évvel, az 1896. évi jelentésében erre nézve a következőleg nyilatkozott: „A hely szűkét már is kezdjük érezni. Nem számítva azt is, hogy az elsőemeleti folyosó is tele van, az ősnyomtatványok három helyen vannak felállítva, az orvosi szak három megszakítással különböző helyen van elhelyezve, a vegyes szakba tartozó munkákat négy különböző helyen kell keresni, a történeti szak pedig ugyanez okból ötfelé van elduggatva. S tekintetbe véve a könyvek évenkinti progressiv szaporodását, rövid idő alatt elodázhatatlanná válik, hogy a könyvtár épületét új szárnyrészszel megtoldjuk s e részben indokolt előterjesztést fogok Excellentiádhoz benyujtani". E szándékolt előterjesztés megtételének lehetősége Szilágyi Sándor halálával megszünvén, a vázolt szükség jelenleg érzékenyebben érezhető, mint régebben. E miatt a könyvtár azon kényszerű helyzetbe jutott, hogy a most üresedésben levő igazgatói lakásnak és folyosónak könyv-

tári czélra lefoglalása s nyomtatványok elhelyezésének berendezésére legnélkülözhetetlenebbül szükségszerűvé vált. Ezzel tíz évre elég tért nyernénk a rendes évi gyarapodásoknak, e mellett még az ősnyomtatványok, a cimeliák és a díszmunkák elhelyezésére is jutna egy külön helyiség a mit azoknak megóvása, czélszerű kezelése és ellenőrzése, okvetlenül igényel.

A könyvtári átalány három szükséglet kielégítésére szolgál, t. i. az új beszerzésekre, könyvköttetésre és a folytatásokra. A két utóbbiról a könyvtár mindig éber figyelemmel gondoskodik, az előbbire nézve pedig sajnosan tapasztaltatott, hogy nem mindegyik tudomány-kar tesz eleget az új művek beszerzésére vonatkozó, szabályszerű kivánalmaknak. Innen származtak a könyvtárban az újabb irodalmi hézagok, melyek legérzékenyebben mutatkoznak a mathematikai, természettudományi és természetrajzi szakokban. A folyó évben ez állapot is orvosoltatott és lehetővé tétetett, hogy a könyvtár gyarapodásáról az újabb igényeknek megfelelőleg, szabályszerűen gondoskodhatom. Excellentiád nagybecsű előterjesztése alapján a f. évben államköltségvetésileg az eddigi 12.000 frt könyvtári átalány helyett 14.500 frt összeg rendszeresíttetett. A 2500 frt költségvetési többlet az 1889-ben megállapított és Nagyméltóságodnak 8941/1897. sz. alatti magas rendelkezése szerint a könyvtárnak már nem járó, ugynevezett „könyvtári illeték“ helyét van hivatva pótolni, mely összeg a könyvtárigazgatóság közvetlen dispositiója alatt áll, melynek rendeltetési czélja: a mellőzhetetlenül szükséges és mindegyik tudomány-kart általánosan, egyaránt érdeklő encyclopaedicus művek beszerzése, a legérzékenyebbnek

mutatkozó hiányok pótlása, a csonkaságok kiegészítése, a nagyközönség postulatumainak kielégítése. E kegyes intézkedés a módosított ügyviteli szabályban is bennfoglaltatik. Ennek üdvös hatása már is érezhető, a mennyiben a folyó évben több irodalmi hézag utólag pótoltatott. Ezzel lehetőség van nyujtva a könyvtárnak arra is, hogy az időnként felmerülő szükségletek szemmeltartásával a tankönyvirodalomban is egyenlő lépést tarthasson.

A személyzeti ügyet illetőleg örömmel és hálával kell kiemelnem, hogy a törvényhozás az első őri állást egyetemünk tanácsának kérésére és Excellentiád kegyes javaslatára az 1898. évi költségvetés tárgyalása alkalmával visszahatólag a régi, VII. rangosztályába helyezte vissza (restitutio in integrum) azon elvi kijelentéssel, hogy „ezen intézkedéssel csakis azon állapot állíttatik vissza, a mely az egyetemi könyvtárnál 1888-ig fennállott". Az ezzel járó magasabb fizetésre 24.299/1898 sz. alatt csekély személyiségem eddigi első őri minőségben lett kinevezve. Az első őr által eddig elfoglalt VIII. fizetési osztály I. fokozatába 1898. április 30-án 24.299 sz. a. kegyes rendelettel Kudora Károly másodőr léptettetett elő. Dr. Dedek Cr. Lajos, I. oszt. könyvtártiszt, a magas ministerium által 45.754/1988 sz. alatt a IX. fiz. osztály II. fokozatába léptettetett elő, úgyszintén a congrua-ügyben levéltári kutatásokkal bizatott meg. Dr. Angyal Dávid kisegítő tiszt pedig a budapesti VII. kerületi államgymnasiumhoz rendes tanárrá neveztetvén ki, szolgálattételre véglegesen oda osztatott be. Ebből kifolyólag a III. osztályú könyvtártiszti állás üresedésbe jövén, arra Excellentiád 1898 junius 10-én 27.193. sz. a. tett magas intézkedésével a könyvtári szakvizsgát sikerrel kiál-

lott pályázók közül Tetzel Lőrinczet, könyvtárunknál négy év óta alkalmazott díjnokot nevezte ki. Excellentiád ezen kegyes tényeivel a tisztviselőszemélyzet kiváló ügyszeretete, odaadó működése és a társadalmi téren is kifejtett többrendbeli közhasznú tevékenysége iránti magas elismerésének adott kifejezést, mely új erőt ad mindnyájunknak odahatni, hogy a könyvtár közmívelődési czéljainak az Excellentiád és az egyetemi tanács által kijelölt irányban minél jobban megfelelhessen.

A könyvtár 1898. évi forgalmáról és gyarapodásáról a következő adatok szolgálnak tájékoztatásul:

A könyvtár gyarapodása legnagyobbrészt a rendes évi dotatióból és az orvosi kar által beszolgáltatott beiktatási díjból került ki, de ezenkívül adományozás útján is jutott a könyvtár hatóságoktól, intézetektől és magánosoktól munkák birtokába, nevezetesen: a magyar kir., a horvát országos, a cs. és kir. közös és az osztrák cs. kir. kormányoktól, az amerikai Egyesült-Államok kormányától, az angol, belga, canadai, franczia, indiai, olasz és orosz kormányoktól, a magyar országgyülés mindkét házától a budapesti orosz főconsuli hivataltól, Bács-Bodrogh, Csongrád, Sáros, Torda-Aranyos és Varasdmegye alispáni hivatalától, Budapest székesfőváros, Temesvár és Zágráb város tanácsától, a fő- és székvárosi m. kir. államrendőrségtől, az „Országos Törvénytár" szerkesztőségétől, a M. Kir. Központi Statisztikai Hivataltól, Budapest Székesfőváros Statisztikai Hivatalától, a zágrábi orsz. statisztikai hivataltól, az aradi, budapesti és szegedi kereskedelmi és iparkamaráktól, a M. Kir. Földtani Intézettől, Kir. Magy. Természettudományi Társulattól, a M. Kir. Technologiai Iparmuzeumtól, brünni morva iparmuzeumtól, a Meteorologiai és Föld-

delejességi M. Kir. Központi Intézettől, a norvégiai meteorologiai intézettől, az Ó-gyallai Astrophysikai és Meteorologiai Observatoriumtól, „Smithsonian Institution"-tól, calcuttai növénytani intézettől, Országos Állatvédő Egyesülettől, Országos M. Gazdasági Egyesülettől, Budapesti Kir. Orvosegyesülettől, Magdeburgi „Medizinische Gesellschaft"-tól, a Magyarországi Kárpátegyesülettől, Erdélyrészi Kárpátegyesülettől, a M. Tud. Akadémiától, a zágrábi délszláv akadémiától, a bécsi csász. tud. akadémiától, a brüsszeli akadémiától, a Magyar Történelmi Társulattól, Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaságtól, Alsófehérmegyei Történelmi és Régészeti Társulattól, Magyar Jogászegylettől, az Eperjesi Széchenyi-Körtől, Kecskeméti Katona József-Körtől, Nagyváradi Szigligeti-Társaságtól, Pápai Jókai-Körtől, Izr. Irodalmi Társulattól, a „Hazánk" és a „Pesti Napló" szerkesztőségétől, a kolozsvári egyetemi könyvtártól, Budai Könyvtár-Egyesülettől, Frankfurti Rothschild-könyvtártól, Groningeni egyetemi könyvtártól, Lembergi gr. Ossolińskikönyvtártól, „Biblioteca Braidense"-től, Firenzei nemzeti könyvtártól, a kalocsai és székesfehérvári róm. kath. egyházmegyéktől, a magyar kegyes tanítórendtől, a zirczi cziszterczita-rendtől, Orsz. Rabbiképző-Intézettől, az eperjesi tiszakerületi ev. collegiumtól, Fiumei tengerészeti akadémiától, a budapesti és kolozsvári egyetemektől, az egri érseki joglyceumtól; továbbá a következő külföldi egyetemektől és főiskoláktól: Athen, Baltimore, Basel, Bécs, Berlin, Bern, Bonn, Breslau, Christiania, Dublin, Edinburgh, Freiburg, Giessen, Göttingen, Greifswald, Grenoble, Halle-Wittenberg, Innsbruck, Jurjev (Dorpat), Kiel, Koppenhága, Königsberg, Lausanne, Lyon, Marburg, München, Odessa,

Páris, Prága, Princeton, Stockholm, Strassburg, Szt-Pétervár, Tokio, Toscana, Turin, Tübingen, Upsala és Utrecht. A nyomdák közül: a m. kir. államnyomdától, az egyetemi nyomdától, a debreczeni és kecskeméti nyomdáktól. A magánosok közül: Acsay Antal, dr. Ballagi Aladár, Barcsa János (H.-Nánás), Barna Ignácz, Bashforth Francis (London), dr. Bassermann Alfred (Heidelberg), Beke Antal (Gyulafehérvár), dr. Békefi Remig, Berkeszi István (Temesvár), Borovszky Samu, Bubics Zsigmond (Kassa), Càmpori Mathieu (Modena), Charles C. Coe (Whinsbridge), dr. Dézsi Lajos, Doby Antal (Homonna), dr. Dömötör Miksa (Szabadka), Faber-féle könyvnyomda és könyvkiadó hivatal (Magdeburg), Fenyvessy Ferencz (Veszprém), Ferenczi Gyula (Debreczen), Fraknói Vilmos, Galgóczy János, dr. Hegedüs István. Héjas Pál (Csurgó), Hennig Alajos, Hubert Emil, Janda József, Jedlicska Pál (Felső-Diós), Kálmán Dezső (Kölesd), Kerntler Ferencz, Kondor Aladár, dr. Kőrösi József, Kudora Károly, Löw Immánuel (Szeged), Mancini Diocleziano (Terni, Olaszország), dr. Márki Sándor (Kolozsvár), dr. Navratil Ákos, Pertl András, Poszvék Sándor (Sopron), ifj. Reiszig Ede, Ruzitska Gyula (Kolozsvár), Schweiger Mór, Szabó Antal, dr. Szádeczky Lajos (Kolozsvár), dr. Szilágyi Sándor, Szürmay Sándor, dr. Télfy Iván, dr. Thallóczy Lajos (Bécs), dr. Than Károly, dr. Thúry József (Kis-Kún-Halas), Tomka S., Tóth Mike (Kalocsa), Venetiáner L., ifj. Wajdits J. (Nagy-Kanizsa), dr. Walter Gyula.

Egyszersmind ez alkalommal a hálaérzés kifejezésével adózom az 1898. augusztus 2-án elhalt Télfy Iván, egyetemi tanár emlékének, midőn tisztelettel jelentem, hogy a boldogult kritikai figyelemmel, gonddal egybegyűjtött

és nagyobbrészint görög classicai 606 műből és 952 kötetből álló, irodalmilag kiváló becsű könyvtárát egyetemünk könyvtárának hagyományozta. Ez könyvtárunk állományába már be is iktattatván, itt egy hosszú élet fáradalmainak szép emlékjeléül szolgál a mellett, hogy könyvtárunk úgy külső, mint belső becsét nagy mérvben emeli. Megjegyzem, hogy e 606 mű költségkimélés szempontjából a f. évi gyarapodási katalogusba nem vétetett fel.

A könyvtár állománya az 1898. évben 2.678 művel, mely 4.041 kötetet képez, és 2.043 darab aprónyomtatványnyal gyarapodott, ezt hozzáadva a mult évi állományhoz, az 1898. deczember 31-iki könyvtárállomány 224.699 kötet műből, 40.186 aprónyomtatványból, ezenfelül 1.607 darab és 441 kötet kéziratból áll.

A használati forgalmat az I. és II. táblázatban foglalt adatok tüntetik fel, megjegyzem azonban, hogy e táblázatokban az egyetemi tanárok és kutatók számára fentartott dolgozóteremben és a folyóirati szobában történt használati forgalom, a mi pedig évről-évre progressziv módon nagyobbodva, igen jelentékeny, itt nincsen felvéve. Azonban ez alkalommal bátor vagyok felemlíteni, hogy a folyó évben gondoskodtam arról, miszerint az előbb említett használati forgalom feltüntetéséről is egy-egy külön napló vezettessék. Ezzel nemcsak egy teljesen hű képet nyerünk a használati forgalomról, hanem a kéziratok, ősnyomtatványok és a cimeliák használásának czélszerűbb ellenőrzésére is az eddiginél alkalmasabb mód éretik el.

A külföldi könyvtárakkal és tudományos intézetekkel az 1898. évben előfordult érintkezésünket a következő jegyzék tünteti fel:

az admonti alapítványi könyvtár,
a bécsi cs. és kir. udvari könyvtár,
a bécsi cs. kir. egyetemi könyvtár,
a bécsi k. u. k. gemeinsames Finanz-Archiv,
a bécsi k. u. k. Kriegs-Archiv,
a bonni egyetemi könyvtár,
a boroszlói városi könyvtár,
a brünni iparmuzeum,
a czernowitzi cs. kir. egyetemi könyvtár,
a drezdai kir. könyvtár,
a göttingeni egyetemi könyvtár,
a gráczi egyetemi könyvtár,
a groningeni egyetemi könyvtár,
az innsbrucki cs. kir. egyetemi könyvtár,
a krakói cs. k. Jagelló-egyetemi könyvtár,
a lembergi cs. k. egyetemi könyvtár,
a lembergi gróf Ossoliński-könyvtár,
a müncheni egyetemi könyvtár,
a müncheni K. B. Hof- und Staats-bibliothek,
a müncheni Luitpold-Kreisrealschule,
a poppelsdorfi gazdasági Akadémia,
a prágai cs. k. egyetemi könyvtár,
a római Bibliotheca Apostolica Vaticana,
a stuttgarti kir. könyvtár,
a szt.-pétervári császári könyvtár,
az utrechti egyetemi könyvtár.

Excellentiádnak

Budapest, 1899 február hó 26-án

alázatos szolgája:

Dr. Mátê Sándor,
helyettes igazgató.

I. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár olvasótermét az 1898. évben látogatókról foglalkozási ág szerinti kimutatás.

	Január	Február	Márczius	Április	Május	Junius	Szeptember	Október	November	Deczember	Összesen
Jog- és államtud.-hallgató	52	50	39	22	19	9	442	342	162	63	1200
Orvostanhallgató	18	10	16	4	2	—	80	63	33	12	238
Bölcsészettanhallgató	15	18	7	6	4	4	233	111	34	18	450
Gyógyszerészettanhallgató	1	2	5	1	—	—	4	3	1	—	17
Hittanhallgató	—	2	—	—	—	—	9	51	1	—	63
Műegyetemi hallgató	22	8	10	4	2	3	78	9	32	10	178
Közép- és szakisk. tanuló	2	1	3	5	1	—	5	2	—	2	21
Állatorvostanhallgató	3	1	1	—	—	—	4	7	2	—	18
Jog- és államtudományi szigorló	5	3	4	4	5	5	17	2	4	4	53
Orvostani szigorló	2	—	1	—	—	—	13	36	4	1	57
Bölcsészeti szigorló	1	—	—	—	—	—	2	4	—	—	7
Ügyvédjelölt és joggyakornok	10	17	6	8	6	6	36	1	18	10	118
Tanár- és tanítójelölt	4	4	2	2	2	—	15	35	3	1	68
Magánzó	—	1	1	—	1	—	1	2	—	1	7
Hivatalnok	8	5	4	2	2	1	12	9	20	7	70
Hirlapiró és iró	2	2	3	1	—	1	6	1	1	2	19
Tanár és tanító	5	3	2	2	2	—	17	3	5	2	41
Ügyvéd	—	—	1	1	—	1	3	—	—	—	6
Orvos	1	4	3	—	1	2	4	—	4	—	19
Lelkész	—	1	—	—	—	—	—	—	2	—	3
Kereskedő	—	—	1	—	—	—	1	—	1	1	4
Mérnök	3	—	—	—	—	—	5	—	2	—	10
Művész	2	1	—	1	—	—	4	—	1	—	9
Vegyész	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	2
Müiparos	—	1	1	—	—	—	—	1	1	—	4
Gyógyszerész	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Építész	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	2
Képviselő	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Összesen	156	136	110	64	47	32	993	682	331	136	2687

A 2.687 látogatási jogosultsággal bíró olvasó 49.629 izben vette igénybe az olvasótermet és itt 53.621 művet használt. Az erre vonatkozó részletes kimutatás a II. táblázatban foglaltatik.

II. TÁBLÁZAT.

Az egyetemi könyvtár közolvasótermének forgalma az 1898. évben.

Hónap	Olvasók összszege	A használt művek szakok szerint									A használt művek összege
		A.	B.	C.	D.	E.	F.	G.	H.	I.	
		Hittudom.	Jogtudom.	Államtud.	Orvostud.	Mathem. és term.-tud.	Bölcsészet- és nevel.-tud.	Történelmi és földr. tud.	Nyelvészet és irodalom	Egyet. encycl. és vegyesek	
Január . . .	6152	15	2719	838	874	499	231	618	610	197	6601
Február . . .	5982	9	2461	809	852	474	233	653	662	237	6390
Márczius . .	5820	14	2592	799	735	423	230	609	607	291	6300
Április . . .	3145	17	1492	410	371	191	103	347	384	155	3470
Május . . .	4497	17	2054	562	522	259	179	513	507	213	4826
Junius . . .	2052	4	976	324	236	116	84	253	267	119	2379
Szeptember .	3059	7	1279	417	377	191	145	404	341	201	3362
Október . .	6688	27	2828	725	755	445	301	794	910	453	7238
November . .	6784	32	2900	701	739	521	211	661	917	568	7250
Deczember .	5450	29	2523	385	757	486	136	505	529	455	5805
Összesen . .	49629	171	21824	5970	6218	3605	1853	5357	5734	2889	53621

Az olvasóterem julius és augusztus hóban zárva volt.

Házon kívül 3913 kikölcsönző 10.134 művet használt.

TARTALOM.

Oldal

Jelentés a budapesti m. kir. tudomány-egyetem könyvtárának 1898. évi állapotáról III

Az egyetemi könyvtár forgalma 1898-ban XIV

A szakok czímjegyzéke XVII

Naptárak, névtárak 132

Régi magyar nyomtatványok 133

Magyar vonatkozású nyomtatványok 133

Aprónyomtatványok 134

Kéziratok 134

Hirlapok és folyóiratok 135

Rendszó- és névmutató 151

A. Hittudomány.

Oldal

Aa. Ó- és új-szövetségi bibliai történet s szöveg-itészeti, régészeti, értelmezéstani s philologiai tudomány-szakok és bibliai vita-iratok, talmud-irodalom 1

Ab. Egyház-irodalomtörténeti művek, szentatyák, egyházirók, zsinatok, bullák, decretáliák 4

Ac. Egyetemes egyháztörténelem, vallástörténelem és ebbevágó monographiák, szentek élete, szerzetesrendek . . 7

Ad. Alap- és ágazatos hittan, erkölcstan, ascetikus munkák, hitvédelmi iratok, catechetica, moralphilosophia . . 9

Ae. Lelkipásztorságtan, liturgia, egyházi régiség, egyházi művészet 11

Af. Egyetemes és összehasonlító hittudomány, vegyes tartalmú hittud. művek, encyclopaediák 12

B. Jogtudomány.

Ba. Általános jogtörténelem, hűbérjog, jogencyclopaedia, összehasonlító- és egyetemes jogtudomány, vegyes tartalmú jogtudományi művek 13

Bb. Jogbölcsészet. Nemzetközi jog, nemzetközi tenger- és folyamhajózási jog. Nemzetközi jogsegély . . . 15

Bc. Római jog 15

Bd. Egyházjog 16

Be. Közjog, közigazgatás, törvénygyűjtemények, országgyülési irományok 17

Bf. Magánjog és bányajog 23

Bg. Polgári törvénykezési eljárás (peres és peren kívüli). Törvénykezési szervezet. Ügyvédség. Közjegyzőség. Büntetőjog (anyagi és alaki). Börtönügy . . . 24

Bh. Váltó- és kereskedelmi jog 25

C. Államtudomány.

Ca. Politika és politikai röpiratok. Állam és egyház közti viszonyt tárgyaló művek 27

Cb. Nemzetgazdaság, pénzügy és politikai számtan . . 29

Cc. Statisztika 31

Cd. Ipar, kereskedés és közlekedés 33

D. Orvostudomány.

Oldal

Da. Általános orvostudomány. Boncztan, szövettan, fejlődéstan, élettan és élettani vegytan. Bakteriologia . . . 35

Db. Kórboncztan, kórtani vegytan, általános kór- és gyógytan, kórjelzéstan és orvosi történelem 41

Dc. Gyógyszertan, méregtan, különös kór- és gyógytan . 43

Dd. Sebészet, szemészet, szülészet, fogászat és női gyógyászat 48

De. Törvényszéki orvostan, törvényszéki vegytan, elmekórtan, közegészségtan, orvosi rendészet és orvosi statisztika, fürdők, kórházak 53

Df. Állatgyógyászat 58

Dg. Hasonszenvi orvostan 58

E. Mathematika és természettudomány.

Ea. Mathematika 59

Eb. Physica, astronomia, chemia, mysteriumok, jövendölések, magia 60

Ec. Természetrajz, őslénytan 63

Ed. Technologia, géptan, építészet, mezei gazdaság, vízszabályozás, bányászat, borászat, vadászat, szakácsság . . 65

Ee. Hadtudományok. Hadtörténelem 66

F. Philosophia, aesthetika és paedagogia.

Fa. Philosophia és történelme 68

Fb. Aesthetika és művészettan, játékok, zenészet . . . 70

Fc. Közoktatás és neveléstudomány 71

G. Történelem és földrajz.

Ga. Egyetemes és nem hazai történelem és segédtudományai (Chronologia, diplomatica stb.), művelődéstörténet, heraldica, szabadkőművesség 73

Gb. Hazai történelem és segédtudományai 83

Gc. Irodalomtörténet, könyvészet, nyomdászat, könyvtárak, levéltárak 88

Gd. Művészettörténet. Műemlékek. Régészet (hazai és külföldi) 98

Ge. Földrajz, utazások és ethnographia 101

Gf. Egyetemek. Felsőbb tanintézetek 103

H. Philologia és literatura.

Oldal

Ha. Görög és latin nyelv, régiségek, mythologia, irodalomtörténet, commentárok, szótárak 111

Hb. Görög és latin irók 114

Hc. Összehasonlító és modern nyelvtudomány (magyar és külföldi) 115

Hd. Magyar szépirodalom 120

He. Germán szépirodalom 121

Hf. Román szépirodalom 124

Hg. Szláv szépirodalom 124

Hh. Keleti irodalmak 125

J. Vegyesek.

Egyetemes encyclopaedia. Társulati, vegyes tartalmú kiadványok 126

A. Hittudomány.

Aa. Ó- és újszövetségi bibliai történet s szöveg-itészeti régészeti, értelmezéstani s philologiai tudomány-szakok és vitairatok, talmud-irodalom.

Acta apostolorum apocrypha. Post Constantinum Tischendorf denuo ediderunt Ricardus Adalbertus Lipsius et Maximilianus Bonnet. Pars. II. Vol. I. Passio Andreae. Ex actis Andreae. Martyria Andreae. Acta Andreae et Matthiae. Acta Petri et Andreae Passio Bartholomaei. Acta Joannis. Martyrium Matthaei. Edidit Maximilianus *Bonnet*. Lipsiae, 1898. Aa. 1586.

Allies, T. W. St. Peter his name and his office. With a preface by the Luke Rivington. London, 1895. Aa. 1786.

Bacher, Wilhelm. Die Biebelexegese Moses Maimuni's. Strassburg i. E., 1897. Aa. 1793.

Baldus, Aloys. Das Verhältniss Justins des Martyrers zu unsern synoptischen Evangelien. Ein Beitrag zur Textgeschichte der neutestamentlichen Schriften. Münster i. W., 1895. Aa. 1780.

Bassfreund, Jacob. Das Fragmenten-Targum zum Pentateuch, sein Ursprung und Charakter und sein Verhältniss zu den anderen pentateuchischen Targumim. Breslau, 1896. Aa. 1772.

Beer, Georg. Der Text des Buches Hiob. 2 Hefte. Marburg, 1895—97. Aa. 1774.

Berlinger, J. Die Peschitta zum I. (3.) Buch der Könige und ihr Verhältniss zu M. T., LXX. und Trg. Berlin, 1897. Aa. 1791.

Bertholet, Alfred. Das Buch Hesekiel. Freiburg i. B., 1897. Aa. 1769.

Biblia, Klasszikus arany —. Az üdvnek ó- és újszövetségi történelme rendszeres előadásban. Klasszikus mesterek alkotásai után készült 126 szines képpel, és pályanyertes tervek alapján előállított családi krónikával. I. köt. Az üdvnek ó-szövetségi történelme. Előszóval ellátta: Vaszary Kolos. Irta: *Dedek* Crescens Lajos. Lipcse, Budapest, 1896. Aa. 4r. 2010.

Bolo, Henry. Les convertis dans l'évangile. Paris, 1896. Aa. 1783.

Budde, Karl. Das Buch der Richter. Freiburg i. B., 1897. Aa. 1768.

Cornill, Carl Heinrich. Einleitung in das Alte Testament. 3 und 4 Aufl., Freiburg i. B., 1896. Aa. 1784.

Cursus scripturae sacrae auctoribus R. *Cornely*, I. *Knabenbauer*, Fr. de *Hummelauer*. Commentariorum in nov. test. pars II. in libros didacticos I. Epistola ad Romanos. Parisiis, 1896. Aa. 1480.

Duhm, B. Die Entstehung des alten Testaments. Freiburg i. B., 1897. Aa. 1767.

Endrei Gerzson. Adalékok az emberi beszédmód elvéhez a szentirásmagyarázat történetében. Bölcsészetdoctori értekezés. Budapest, 1895. Aa. 3198.

Friedlieb, I. H. Archéologie de la passion de Notre-Seigneur Jesus-Christ d'après les principes de l'harmonie des évangiles au point de vue historique et critique. Adapté en français par François *Martin.* Paris, 1897. Aa. 1782.

Gander, Martin. Die Sündflut in ihrer Bedeutung für die Erdgeschichte. Versuch eines Ausgleiches zwischen Bibel und Geologie. Münster i. W., 1896. Aa. 1771.

Godet, Professor. Die Glaubwürdigkeit der evangelischen Geschichte. Frankfurt a. M., 1878. Aa. 1425.

Green, William Henry. Die höhere Kritik des Pentateuchs. Aus dem Englischen übersetzt von Otto Becher. Gütersloh, 1897. Aa. 1773.

Handbuch, Kurzgefasstes exegetisches — zum Alten Testament. V. Bd. Der Prophet Jesaja, erklärt von August *Dillmann.* Für die 6. Auflage herausg. und vielfach umgearbeitet von Rudolf *Kittel.* Leipzig, 1898. XII. Bd. Die Bücher Exodus und Leviticus von August *Dillmann.* In 3. Aufl. herausg. von Victor Ryssel. Leipzig, 1897. IV. Bd. Die Bücher Samuels. erklärt von Otto *Thenius.* 3. Aufl. besorgt von Max Löhr. Leipzig, 1898. Aa. 1599.

Hoedemaker, Ph. J. Der mosaische Ursprung der Gesetze in den Büchern Exodus, Leviticus und Numeri. Vorlesungen über die moderne Schriftkritik des Alten Testaments. Ins Deutsche übertragen von A. F. Schulte-Bunert. Gütersloh, 1897. Aa. 1776.

Kaulen, Franz. Kurzes biblisches Handbuch zum Gebrauche für Studirende der Theologie. I. Bändchen. Kurze Einleitung in die Heilige Schrift des Alten und des Neuen Testaments. Freiburg i. Br., 1897. Aa. 1775.

Kautzsch, Emil. Abriss der Geschichte des alttestamentlichen Schrifttums nebst Zeittafeln zur Geschichte der Israeliten und anderen Beigaben zur Erklärung des Alten Testaments. Sonderabruck aus den „Beilagen" zu der vom Verfasser herausgegebenen Übersetzung des Alten Testaments. Freiburg i. Br., 1897. Aa. 1777.

Keel, Leo. Sirach. Das Buch von der Weisheit, verfasst von Jesus, dem Sohne Sirach's. Kempten, 1896. Aa. 1795.

Kittel, Rud. Die Anfänge der hebräischen Geschichtschreibung im Alten Testament. Rede zum Antritt des Rektorats den 15. Oktober 1896. gehalten in der Aula der Universität Breslau. Leipzig, 1896. Aa. 1764.

Landauer, S. Die Mâsôrâh zum Onkelos auf Grund neuer Quellen lexikalisch geordnet und beleuchtet. Amsterdam, 1896. Aa. 1788.

Marti, Karl. Geschichte der israelitischen Religion. 3. verbesserte Aufl. von August *Kayser's* Theologie des Alten Testaments. Strassburg, 1897. Aa. 1624.

Naumann, O. Das Deuteronomium: das prophetische Staatsgesetz des theokratischen Königtums mit seinen Eingangs- und Schlussworten, aus der prophetischen Geschichte und Theologie. Gütersloh, 1897. Aa. 1781.

Noit, H. von —. Ueber Bibelkenntniss und Bibellesen in älterer und neuerer Zeit. Berlin, 1896. Aa. 1790.

Pfeiffer, Richard. Die religiös-sittliche Weltanschauung des Buches der Sprüche in ihrem inneren Zusammenhange dargestellt. München, 1897. Aa. 1792.

Poggel, Heinrich. Der zweite und dritte Brief des Apostels Johannes geprüft auf ihren kanonischen Charakter, übersetzt nnd erklärt. Paderborn, 1896. Aa. 1779.

Reich, Heinrich L. Zur Genesis des Talmud. Der Talmud und die Römer. Culturhistorische Studie. 3. Aufl. Anhang: Der Zionismus. (Vortrag gehalten im Zion-Vereine Wien am 1. Juni 1897.) Wien, 1898. Aa. 1765.

Rychlak, Josephus. Commentarius in librum Osee prophetae. Cracoviae, 1897. Aa. 1785.

Schäfer, Jakob. Das Reich Gottes im Licht der Parabeln des Herrn wie im Hinblick auf Vorbild und Verheissung. Mainz, 1897. Aa. 1778.

Schriften, (Die heiligen —) des Alten und Neuen Testamentes, nach der Vulgata mit steter Vergleichung des Grundtextes übersetzt und erläutert von Valentin *Loch* und Wilhelm *Reischl.* Lief 54—84. Regensburg, 1885. Aa. 1328.

Schwartz, Emanuel. Die syrische Uebersetzung des ersten Buches Samuelis und ihr Verhältniss zu MT., LXX. und Trg. Berlin, 1897. Aa. 1794.

Stewens, Daniel Gurden. A critical commentary on the songs of the return with a historical introduction and indexes. Chicago, 1896. Aa. 1796.

Stosch, G. Alttestamentliche Studien III. Theil. Gütersloh, 1898. Aa. 1738.

Strack, Hermann. Die Genesis. Sonderabdruck aus Strack-Zöcklers Kurzgefasster Kommentar zu den h. Schriften A. Altes Testament, Band I. München, 1897. Aa. 1787.

Studien, Biblische —, herausg. von O. *Bardenhewer.* III. Bd. 1. Heft. Die Lage des Berges Sion Von Karl *Rückert.* Freiburg i. Br., 1898. 2. Heft. Nochmals der biblische Schöpfungsbericht. Von Fr. von *Hummelauer.* Freiburg im Breisgau, 1898. 3. Heft. Die sahidisch-koptische Übersetzung des Buches Ecclesiasticus auf ihren wahren Werth für die Textkritik untersucht von Norbert *Peters.* Freiburg im Breisgau, 1898. 4. Heft. Der Prophet Amos nach dem Grundtexte erklärt von K. *Hartung.* Freiburg im Breisgau, 1898. Aa. 1698.

Techen, L. Das Targum zu den Psalmen. Beilage zum Programm der grossen Stadtschule (Gymnasium und Realschule) zu Wismar. Ostern, 1896. Wismar, 1896. Aa. 1766.

Valeton, I. I. P. Amos und Hosea. Ein Kapitel aus der Geschichte der israelitischen Religion. Noch der holländischen Originalausgabe unter Mitwirkung des Verfassers übersetzt von Fr. Karl Echternacht. Giessen, 1898. Aa. 1797.

Zapletal, Vincentius. Hermeneutica biblica. Friburgi Hlv., 1897. Aa 1789.

Zenner, J. K. Die Chorgesänge im Buche der Psalmen. Ihre Existenz und ihre Form. 2 Theile Freiburg i. Br., 1896. Aa. 4r. 294.

Ab. Egyházirodalomtörténeti művek, szentatyák, egyház-irók, zsinatok, bullák.

Analecta sacra spicilegio solesmensi parata, edidit Joannes Baptista *Pitra.* Tom. I., II., V., VII., VIII. Parisiis. 1876—91. Ab. 344.

Aureoli, P. Compendium sensus litteralis totius divinae scripturae. Novissime in lucem editum a Philiberto Seeboeck. Ad Claras Aquas (Quaracchi). 1896. Ab. 559.

Baunard. Le cardinal Lavigerie. 2 vols. Paris, 1898. Ab. 543.

Bole, Franz. Flavius Josephus über Christus und die Christen in den Jüdischen Alterthümern: XVIII. 3. Brixen, 1896. Ab. 538.

Bubics Zsigmond. A kassai egyházmegye tisztelendő és buzgó lelkipásztorainak üdvöt és áldást az Urban! III., VI., IX., XI., XII. Budapest, 1897—98. Ab. 4r. 2003.

— — Lettera pastorale di Sigismondo vescovo di Kassa. Budapest, 1895. Ab. 537.

— — De matrimonio civili literae pastorales Sigismundi episcopi Cassoviensis. Budapest, 1895. Ab. 536.

Bullarium franciscanum sive romanorum pontificum constitutiones, epistolae, diplomata tribus ordinibus minorum, clarissarum, poenitentium a Seraphico patriarcha sancto Francisco institutis ab eorum originibus ad nostra usque tempora concessa. Tomus V. Benedicti XI., Clementis V., Ioannis XXII. monumenta iussu atque auspiciis Laurentii Caratelli de Signia a Conrado *Eubel* digesta. Roma, 1898, Ab. 4r. 155.

Canisii, Beati Petri —, societatis Jesu, epistulae et acta. Collegit et adnotationibus illustravit Otto *Braunsberger.* Vol. II. 1556—1560. Friburgi Brisgoviae, 1898. Ab. 525.

Chauvin, C. L'inspiration des divines écritures d'après l'enseignement traditionnel et l'encyclique „Providentissimus Deus". Paris, 1896. Ab. 558.

Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum, editum consilio et impensis academiae litterarum caesareae Vindobonensis. Vol.

XXXVIII. S. *Filastrii* diversarum hereseon liber ex recensione Friderici Marx. Vindobonae, 1898. Vol. XXXIV. S. Aureli *Augustini* Hipponiensis episcopi epistulae. Recensuit et commentario critico instruxit Al. Goldbacher. Pars II. Vindobonae, 1898. Vol. XXXV. Epistulae imperatorum pontificum aliorum inde ab a. CCCLXVII. usque ad a. DLIII. datae Avellana quae dicitur collectio ex recensione Ottonis *Guenther*. Pars II. Vindobonae, 1898. Ab. 114.

— — reformatorum. Vol. LXXXV. Pars II. Ioannis *Calvini* opera quae supersunt omnia. Ediderunt G. Baum, E. Cunitz, E. Reuss. Vol. LVII. Pars II. Brunsvigae, 1897. Ab. 4r. 15.

Eisenhofer, Ludwig. Procopius von Gaza. Eine literarhistorische Studie. Gekrönte Preisschrift. Freiburg im Breisgau, 1897. Ab. 524.

Englert, W. Ph. Von der Gnade Christi. Text des h. Thomas von Aquin Summa Theologiae p. 2., l. q. 109—114. mit deutschem Commentar. I. Theil. Bonn, 2896. Ab. 561.

Eubel, Conradus. Hierarchia catholica medii aevi. Monasterii, 1898. Ab. 4r. 156.

Groot, I. V. de —. Leo XIII. und der heilige Thomas von Aquino. Autorisierte Übersetzung von B. J. Fuss. Regensburg, 1897. Ab. 544.

Hauthaler, Willibald. Cardinal Matthäus Lang und die religiös-sociale Bewegung seiner Zeit (1517—1540). Zumeist nach Salzburger Archivalien. I., II. Theil. Salzburg, 1896. Ab. 548.

Hollweck, Joseph. Das kirchliche Bücherverbot. Ein Commentar zur Constitution Leo's XIII. „Officiorum ac munerum". 2. Aufl. Mainz, 1897. Ab. 560.

Innocent V., Vie du Bienheureux — (Frère Pierre de Tarentaise) archevèque de Lyon, primat des Gaules et premier pape de l'ordre des frères prècheurs par un religieux du même ordre. Rome, 1896. Ab. 568.

Jeiler, Ignatius. S. Bonaventurae principia de concursu Dei generali ad actiones causarum secundarum collecta et S. Thomae doctrina confirmata. Ad Claras Aquas, 1897. Ab. 554.

Kappen, Herm. Jos. Clemens August Erzbischof von Köln. Ein Lebensbild. Münster. i. W., 1897. Ab. 565.

Lacointa, Jules. Vie de son éminence le cardinal Desprez archevèque de Toulouse. Lille, 1897. Ab. 540.

Luther, D. Martin —. Werke. Kritische Gesammtausgabe. VII., XIX., XX. Bd. Weimar, 1897—98. Ab. 264.

Martin, Jos. Leben des hochwürdigen P. Petrus Johannes Beckx, Generals der Gesellschaft Jesu. (Frei nach der flämischen Lebensbeschreibung von A. M. Verstraeten.) Ravensburg, 1897. Ab. 569.

Nirschl, Joseph. Lehrbuch der Patrologie und Patristik. I. Bd. Mainz, 1881. Ab. 313.

Nürnberger, Aug. Jos. Die Namen Vynfreth-Bonifatius. Ein historisch-kritisches Referat. Sonderabdruch aus dem 28. Bericht

der wissenschaftlichen Gesellschaft Philomathie zu Neisse. Breslau, 1896. Ab. 556.

Oer, Franz Freiherr von —. Fürstbischof Johannes Bapt. Zwerger von Seckau. Graz, 1897. Ab. 567.

Pagès, L'Abbé — S. Ém. le cardinal Pie, sa vie, sa doctrine, ses écrits. Paris, 1895. Ab. 550.

Pagès, M. Monseigneur Freppel sa vie, ses écrits, sa doctrine. Paris, 1895. Ab. 552.

Paquelle de Follenay, J. Vie du cardinal Guibert, archevêque de Paris. 2. vol. Paris, 1896. Ab. 551.

Patrologia syriaca, complectens opera omnia ss. patrum, doctorum scriptorumque catholicorum, quibus accedunt aliorum acatholicorum auctorum scripta, quae ad res ecclesiasticas pertinent, quotquot syriace supersunt secundum codices praesertim Londinenses, Parisienses, Vaticanos accurante R. *Graffin.* Pars. I. Ab initiis usque ad annum 350. Tomus I. Parisiis, 1894. Ab. 557.

Pawlicki, Bernhard. Papst Honorius IV. Eine Monographie. Münster i. W., 1896. Ab. 546.

Poirel, Renatus Maria Josephus. De utroque Commonitorio Lirinensi dissertatio inauguralis. Nanceii, 1895. Ab. 555.

Rauscher, Joseph Othmar Kardinal —. Augustinus. Auf Grund des kirchengeschichtlichen Schriftennachlasses. Durch Cölestin *Wolfsgruber.* Paderborn, 1898. Ab. 553.

Ricard, E. Le cardinal Bourret. Souvenirs intimes. 2. édition. Paris, 1897. Ab. 566.

Schütz, Ludwig. Thomas-Lexikon. Sammlnng, Übersetzung und Erklärung der in sämtlichen Werken des h. Thomas von Aquin vorkommenden Kunstausdrücke und wissenschaftlichen Aussprüche. 2. Aufl. Paderborn, 1895. Ab. 563.

Seeböck, Philibert. Sankt Paulus, der Heidenapostel. Paderborn, 1897. Ab. 564.

Seltmann, C. Angelus Silesius u. seine Mystik. Breslau, 1896. Ab. 539.

Spahn, Martin. Johannes Cochläus. Ein Lebensbild aus der Zeit der Kirchenspaltung. Berlin, 1898. Ab. 570.

Ter Haar, Franciscus. In litteras encyclicas s. congregationis episcoporum et regularium super sacra praedicatione, datas jussu Leonis XIII., commentarius, e S. Francisco Salesio et S. Alphonso de Ligorio depromptus. Romae, 1896. Ab. 547.

Textus originales, Seraphicae legislationis — jussu rmi patris ministri generalis totius ordinis fratrum minorum in lucem editi. Ad Claras Aquas, 1897. Ab. 562.

Vacant, Jean-Michel-Alfred. Études theologiques sur les constitutions du concile du Vatican d'après les actes du concile. La constitution dei filius. 2 vols. Paris, 1895. Ab. 541.

Weiss, Carolus. S. Thomae Aquinatis de satisfactione et indulgentia doctrina proposita et explicata. Graecii, 1896. Ab. 549.

Wolfsgruber, Cölestin. Gregor der Grosse. Ravensburg, 1897. Ab. 545.

Ac. Egyetemes egyháztörténelem, vallástörténelem és ebbe vágó monographiák.

Analecta Bollandiana. Tome VII., VIII., XII—XVI. Paris, 1888—1897. Ac. 4668.

Analecta Franciscana sive chronica aliaque varia documenta ad historiam fratrum minorum spectantia, edita a patribus collegii S. Bonaventurae. Tomus III. Ad Claras Aquas (Qnaracchi), 1897. Ac. 4814.

Berthier, R. P. J. „Maitre Thomas" et Saint Ignace. Réplique au R. P. Brucker. Louvain, 1896. Ac. 4859.

Bibliothek, Theologische —. Handbuch der katholischen Dogmatik. Von M. Jos. *Scheeben.* IV. Bd. 1. Abtheil. Von Leonhard *Atzberger.* Freiburg im Breisgau, 1898. Ac. 16.

Borbis, Johannes. Die Märtyrerkirche der evangelisch-lutherischen Slovaken. Erlangen, 1863. Ac. 4081.

Brodbeck, Adolf. Zoroaster. Ein Beitrag zur vergleichenden Geschichte der Religionen und philosophischen Systeme des Morgen- und Abendlandes. 2. Aufl. Leipzig, é. n. Ac. 4878.

Buschbell, Gottfried. Die Professiones fidei der Päpste. Eine kirchenrechtliche Untersuchung. Inauguraldissertation. Roma, 1896. Ac. 4873.

Canet, Victor. Clovis et les Origines de la France Chretienne. Lille, é. n. Ac. 4870.

Choisy, Eugène. La Théocratie à Genève au temps de Calvin. Genève, 1897. Ac. 4856.

Dalton, Hermann. Beiträge zur Geschichte der evangelischen Kirche in Russland I. Verfassungsgeschichte der evangelisch-lutherischen Kirche in Russland. Gotha, 1887. II. Urkundenbuch der evangelisch-reformirten Kirche in Russland. Gotha, 1889. Ac. 4364.

Diertins, P. Ignatius. Historia exercitiorum spiritualium S. P. Ignatii de Loyola fundatoris societatis Jesu. Ad primam editionem exacta, quae nunc prodit auctior quibusdam ex opere patrum Bollandistarum excerptis. Friburgi Brisgoviae, 1887. Ac. 4863.

Du Broc de Segange, Louis. Les saints patrons des corporations et protecteurs spécialement invoqués dans les maladies et dans les circonstances critiques de la vie. Publié par Louis-François Morel. 2 vols. Paris, 1887. Ac. 4875.

Faulhaber, M. Die griechischen Apologeten der klassischen Väterzeit. Eine mit dem Preis gekrönte Studie. I. Buch. Eusebius von Cäsarea. Würzburg, 1896. Ac. 4858.

Friedländer, M. Das Judenthum in der vorchristlichen griechischen Welt. Ein Beitrag zur Entstehungsgeschichte des Christenthums. Wien, 1897. Ac. 4867.

Gatt, Georg. Die Hügel von Jerusalem. Neue Erklärung der Beschreibung Jerusalems bei Josephus Bell. Iud. V. 4, 1. u. 2. Freiburg i. B., 1897. Ac. 4868.

Kleffner, Anton Ignaz. Porphyrius der Neuplatoniker und Christenfeind. Ein Beitrag zur Geschichte der literarischen Bekämpfung des Christenthums in alter Zeit. Paderborn, 1896. Ac. 4r. 682.

Marnas, Franciscque. La „Religion de Jésus" (Jaso ja-kyō) Ressuscitée au Japon. Dans la seconde moitié du XIX-e siècle. 2 vol. Paris, 1897. Ac. 4865.

Meyer, Eduard. Die Entstehung des Judenthums. Eine historische Untersuchung. Halle a. S., 1896. Ac. 4872.

Monumenta ordinis fratrum praedicatorum historica. Vol. I. Fratris *Gerardi* de Fracheto vitae fratrum ordinis praedicatorum necnon cronica ordinis ab anno MCCIII. usque ad MCCLIV. Ad fidem codicum manuscriptorum accurate recognovit, notis breviter illustravit Fr. Benedictus Maria *Reichert.* Vol. unicum. Accedit praefatio Fr. J. J. Berthier et specimen codicis Gandavensis in tabula phototypica. Lovanii, 1896. Vol. II. fasc. 1. Fratris *Galuagni* de la Flamma cronica ordinis praedicatorum ab anno 1170. usque ad 1333. Recensuit Fr. Benedictus Maria *Reichert.* Vol. II. fasc. 1. Romae, 1897. Ac. 4874.

Nürnberger, Aug. Jos. Zur Kirchengeschichte des XIX. Jahrhunderts. I. Papstthum und Kirchenstaat. 1—2. Mainz, 1897—98. Ac. 4853.

Périgaud, L'abbé —. Le baptême de la France. Tableau historique du mouvement social et religieux dans les Gaules au V. siècle. Lyon, 1889. Ac. 4864.

Pradier, L'abbé —. La vie des saints pour tous les jours de l'année. 2. édition. Lille, 1893. Ac. 4876.

Profillet. Le mârtyrologe de l'église du Japon 1549—1649. 3 volumes. Paris, 1895—97. Ac. 4860.

Ragey. La crise religieuse en Angleterre. Paris, 1896. Ac. 4869.

Ramsay, W. M. Paulus in der Apostelgeschichte. In deutscher Uebersetzung von H. Groschke. Gütersloh, 1898. Ac. 4179.

Redner, Aloys. Streifzüge in der Geschichte. I. Bd. Das Prinzip des Protestantismus, der Gegensatz des Katholizismus. Mainz, 1897. Ac. 4862.

Robertson, James. Die alte Religion Israels vor dem achten Jahrhundert v. Chr. nach der Bibel und nach den modernen Kritikern. Deutsche Uebersetzung nach der 4. englischen Ausgabe mit Erlaubniss des Verfassers revidiert und herausg. von Conrad v. Orelli. Stuttgart, 1896. Ac. 4861.

Rohrbacher, Abbé. Universalgeschichte der katholischen Kirche. XIX. Bd. In deutscher Bearbeitung von Hermann Joseph *Wurm.* 1. Hälfte. Münster, 1898. Ac. 12.

Röhm, J. Der Protestantismus unserer Tage. München, 1897. Ac. 4r. 683.

Souchon, Martin. Die Papstwahlen in der Zeit des grossen Schismas. I. Bd. 1378—1408. Braunschweig, 1898. Ac. 4880.

Studien, Kirchengeschichtliche —. Herausg. von *Knöpfler, Schrörs, Sdralek.* IV. Bd. 1. Heft. Gennadius als Litterarhistoriker. Eine quellenkritische Untersuchung der Schrift des Gennadius von Marseille „De viris illustribus" von Bruno *Czapla.* Münster in W., 1898. Ac. 4845.

Tiele, C. P. Geschichte der Religion im Alterthum bis auf Alex. den Grossen. Deutsche autorisirte Ausgabe von G. Gehrich. II. Bd. Die Religion bei den iranischen Völkern. 1. Hälfte. Gotha, 1898. Ac. 4828.

Venetianer Lajos. Az eleüziszi misztériumok a jeruzsálemi templomban. Adalék a zsidó vallástörténethez. Budapest, 1895. Ac. 1128.

Vie (La —) des saints illustrée pour chaque jour de l'année d'après les grands recueils de l'hagiographie moderne. Paris, 1893. Ac. 4r. 684.

Voigt, H. G. Adalbert von Prag. Ein Beitrag zur Geschichte der Kirche und des Mönchthums im X. Jahrhundert. Westend-Berlin, 1898. Ac. 4857.

Watzl, P. Florian. Die Cistercienser von Heiligenkreuz. In chronologischer Reihenfolge nach den Quellen dargestellt. Graz, 1898. Ac. 4881.

Wellhausen, J. Reste arabischen Heidenthums. 2. Ausgabe. Berlin, 1897. Ac. 4866.

Wieland, Franz. Die genetische Entwicklung der sog. ordines minores in den drei ersten Jahrhunderten. Rom, 1897. Ac. 4871.

Ad. Alap- és ágazatos hittan, erkölcstan, ascetikus munkák, hitvédelmi iratok.

Aertnys, Jos. Probabilismus oder Aequiprobabilismus? Antwort auf eine Kritik des Dr. Huppert in der „Zeitschrift für katholische Theologie". (Innsbruck 1895.) Paderborn, 1896. Ad. 10609.

Arendt, Guilelmus. Apologeticae de aequiprobabilismo Alphonsiano historico-philosophicae dissertationis a J. de *Caigny* exaratae crisis iuxta principia angelici doctoris instituta. Accedit dissertatio scholastico-moralis pro usu moderato opinionis probabilis in concursu probabilioris a S. Alphonso de *Liguori* anno 1755 primum in lucem edita. Friburgi Brisgoviae, 1897. Ad. 10626.

Baur, P. Ioannes Bapt. Argumenta contra orientalem ecclesiam eiusque synodicam encyclicam anni 1895. Fere unice hausta ex libris eius confessionalibus aliisque ipsius scriptoribus atque auctoribus. Oeniponte, 1897. Ad. 10625.

Bischoffshausen, Sigismund Freiherr von —. Das höhere katholische Unterrichtswesen in Indien und die Bekehrung der Brahmanen. Ein Beitrag zur Frage. Wie kann Indien katholisch werden? Freiburg i. Br., 1897. Ad. 10619.

Bisschop, Humbert. Réplique à la „Courte réponse" du R. P. Frins au livre du R. P. Dummermuth „Defensio doctrinae S. Thomae Aq." Paris, 1896. Ad. 10620.

Einig, Petrus. Institutiones theologiae dogmaticae. Tractatus de gratia divina. Treveris, 1896. Tractatus de Deo uno et trino. Treveris, 1897. Ad. 10592.

Frins, Victor. De actibus humanis ontologice et psychologice consideratis seu disquisitiones psychologicae-theologicae de voluntate in ordine ad mores. Friburgi Brisgoviae, 1897. Ad. 10614.

Gebet, Das ... nach der heiligen Schrift und der monastischen Tradition. Von einem Mitgliede des Ordens des heiligen Benediktus. Autorisierte Übersetzung aus dem Französischen. Mit Empfehlung des hochwürdigsten Herrn Bischofs von Mainz. Mainz, 1896. Ad. 10618.

Godet, Frédéric. Die Auferstehung Jesu Christi. Apologetischer Vortrag. Aus dem Französischen übersetzt von F. Stöter. Hamburg, 1870. Ad. 10629.

Hackelberg-Landau, Reichsfreiherr von —. Die anglikanischen Weihen und ihre neueste Apologie. Ein Beitrag zur Lösung der Frage betreffend ihre Giltigkeit. Graz, 1897. Ad. 10613.

Handbibliothek, Wissenschaftliche —. Erste Reihe. Theologische Lehr- und Handbücher. XII. XIV. Moraltheologie. Von Franz Adam *Göpfert.* I. III. Bd. Paderborn, 1897—98. Ad. 10510.

Herrmann, R. P. J. Institutiones theologiae dogmaticae. Vol. I—III. Romae, 1897. Ad. 10622.

Huck, Chrysostomus. Dogmenhistorischer Beitrag zur Geschichte Der Waldenser. Freiburg i. Br., 1897. Ad. 10616.

Kirchberg, C. De voti natura, obligatione, honestate commentatio theologica. Monasterii Guestf., 1897. Ad. 10615.

Kranich, A. Die Ascetik in ihrer dogmatischen Grundlage bei Basilius dem Grossen. Paderborn, 1896. Ad. 10617.

Lahousse, Gust. De vera religione. Praelectiones theologicae traditae in collegio maximo Lovaniensi. Lovanii, 1897. Ad. 10623.

Mocchegiani a Monsano, P. Petrus. Collectio indulgentiarum theologice, canonice ac historice digesta. Nutu et auctoritate Aloysii a Parma in lucem editum. Ad Claras Aquas (Quaracchi), 1897. Ad. 10624.

Nègre, Albertus. Cursus theologiae dogmaticae ad institutionem et praedicationem accomodatus. Tom. I. Mimati, 1896. Ad. 10621.

Pesch, Christianus. Praelectiones dogmaticae quas in collegio Ditton-Hall habebat. Tomus VIII. Tractatus dogmatici. (I. De virtutibus in genere. II. De virtutibus theologicis.) Friburgi Brisgoviae, 1898. Ad. 10591.

Pighi, Jo. Baptista. Commentarius de iudicio sacramentali, quem Sancto Alphonso Mariae de Ligorio anno ab eius nativitate CC. a doctoratu XXV. dicabat. Editio altera emendata et aucta. Veronae, 1897. Ad. 10551.

Rosset, Michael. De sacramento matrimonii. Tractatus dogmaticus, moralis, canonicus, liturgicus et iudiciarius. Tom. I—IV. Monstrolii, 1895—96. Ad. 10628.

Rossum, G. M. van —. Commentarius de iudicio sacramentali Ioannis Baptistae Pighi ad Trutinam vocatus. Editio altera, in qua responsa ad cl. Pighi observationes inserta sunt. Romae, 1897. Ad. 10610.

Sasse, Ioannes Bapt. Institutiones theologicae de sacramentis ecclesiae. Vol. I. Friburgi Brisgoviae, 1897. Ad. 10611.

Schmitz, Herm. Jos. Die Bussbücher und die Bussdisciplin der Kirche. II. Bd. Die Bussbücher und das kanonische Bussverfahren nach handschriftlichen Quellen dargestellt. Düsseldorf, 1898. Ad. 10203.

Tractatus de virtutibus in genere, de virtutibis theologicis, de virtutibus cardinalibus, ad usum alumnorum seminarii archiepiscopalis Mechliniensis. Mechliniae, 1896. Ad. 10627.

Van der Velden, F. Pius. Principia theologiae moralis theoretice et practice exposita. Editio altera a Fr. Piato Montensi emendata ac pluribus adnotationibus locupletata. Tom. I—II. 1. 2. Parisiis, 1875—1884. Ad. 10612.

Ae. Lelkipásztorságtan, liturgia, egyházi régiség, egyházi művészet.

Analecta hymnica medii aevi. Herausg. von Clemens *Blume* und Guido Maria *Dreves*. XXVIII. Historiae rhytmicae. Liturgische Reimofficien des Mittelalters. 7. Folge. Aus Handschriften und Wiegendrucken herausg. von G. M. *Dreves*. Leipzig, 1898. XXIX. XXX. Pia dictamina. Reimgebete und Leselieder des Mittelalters. 2. Folge. Aus handschriftlichen Gebetbüchern herausg. von Clemens *Blume*. Leipzig, 1898. 3. Folge. Stunden- und Glossen-Lieder, herausg. von Guido Maria *Dreves*. Leipzig, 1898. Ae. 4137.

Bubics Zsigmond. Ő cs. és apostoli királyi felségeik dicsőségesen uralkodó I. Ferencz József ausztriai császár, Magyarország koronás királya és felséges hitvese Erzsébet ausztriai császárné és magyar királyné megkoronáztatásuk huszonötéves örömünnepe alkalmából Zsigmond, Isten irgalmából, az apostoli szent szék és az apostoli magyar király kegyelméből kassai püspöknek szózata a kassai egyházmegye hiveihez. (Budapest), 1892. Ae. ivr. 1009.

— — Ecce sacerdos magnus. Zsigmond kassai püspök főpásztori körlevele a kassai egyházmegye papjaihoz szentséges atyánk XIII. Leó pápa püspökké szenteltetésének ötvenedik évfordulója alkalmából. (Budapest), 1893. 2 példányban. Ae ivr. 1010.

— — Ecce sacerdos magnus. Lettera pastorale di Sigismondo vescovo di Kassa (Cassovia in Ungheria) in occasione del giubileo episcopale di sua santità papa Leone XIII nel 1893. Versione dall'ungherese. (Budapest), 1893. Ae. ivr. 324.

Englert, W. Ph. Arbeitergeistliche. Eine socialtheologische Studie. Regensburg, 1897. Ae. 4524.

Hennig Alajos S. I. Egyházi énekek. Kalocsa, 1898. Ae. 746.

Lorinser, Franz. Geist und Beruf des katholischen Priestertums. Vorträge bei den zum Empfange der heiligen Weihen vorbereitenden Exercitien. 2. aufs neue durchgesehene Auflage, mit einem Vorworte von Joh. Vermeulen. Regensburg, 1896. Ae. 4523.

Rohault de Fleury, Ch. Les Saints de la Messe et leurs monuments. Études continuées per son fils. Vol. III—V. Paris, 1895—97. Ae 4r. 483.

Schmidt, Franz. Die Sacramentalien der katholischen Kirche. Brixen, 1896. Ae. 4522.

Tóth Mike. A nagy áldozat. 7. és bővített kiadás. Nagyvárad, 1898. Ae. 744.

— — Hajdan és most Jézus szent szivének tisztelete Magyarországon. Budapest, 1898. Ae. 745.

Walter Gyula. Szent beszéd. Az 1897. évi sz. Szilveszter estén az esztergomi főszékesegyházban mondotta —. Esztergom, 1898. Ae. 743.

Wolter, Maurus. Psallite sapienter. „Psalliret weise!" Erklärung der Psalmen im Geiste des betrachtenden Gebets und der Liturgie. 2. Aufl. I—III. Bd. Freiburg im Breisgau, 1891—92. Ae. 4376.

Af. Egyetemes és összehasonlító hittudomány, vegyes tartalmú hittudományi művek.

Jahresbericht, Theologischer —. Herausg. von H. *Holtzmann* und G. *Krüger*. XVI. Bd. enthaltend die Literatur des Jahres 1896. 5. Abtheil. Register, bearb. von L. Plöthner und W. Schott. Berlin und Braunschweig, 1897. Af. 43.

Pázmány Péter összes munkái. A budapesti kir. magyar tudományegyetem megbizásából egybegyüjti és sajtó alá rendezi ugyanazon egyetem hittudományi kara. Magyar sorozat. III. köt. Igazságra vezérlő kalauz. 1. rész. Budapest, 1897. Af. 4r. 4002.

White, Andrew Dickson. A history of the warfare of science with theology in christendom. 2 vols. London, 1897. Af. 80.

B. Jogtudomány.

Ba. Általános jogtörténelem, hűbérjog, jogencyclopaedia, összehasonlító és egyetemes jogtudomány, és vegyes tartalmú jogtudományi művek.

Bücheler Franz und Ernst **Zitelmann.** Das Recht von Gortyn. Frankfurt am Main, 1885. Ba. 34.

Cuënot, Rene. Des droits de légitime et de réserve dans le droit romain l'ancien droit français écrit et coutumier le droit intermeditaire et le code civil. Paris, 1877. Ba. 1009.

Dalloz. Jurisprudence générale. Recueil périodique et critique de jurisprudence, de législation et de doctrine. Année 1897. Paris, é. n. Ba. 4r. 118.

Dareste, Rodolphe. La science du droit en Grèce. Platon, Aristote, Théophraste. Paris, 1893. Ba. 1005.

Du Breuil, Guillaume. Style du parlement de Paris. Paris, 1877. Ba. ivr. 129.

Értekezések, Magyar jogászegyleti —. XIV. köt. 10. füz. Közjogunk s az osztrák tizennegyedik paragrafus. Irta *Engel* Aurél. Budapest, 1898. XV. köt. 1. füz. A szavatossági kötelezettség törvényi szabályozása. Irta *Róth* Pál. Budapest, 1898. 2. füz. A relegatio eredményei és büntetési rendszerünk reformja. Irta *Vámbéry* Rusztem. Budapest, 1898. 3. füz. A párbérkérdés megoldása. Irta *Raffay* Ferencz. Timon Ákos felszólalásával. Budapest, 1898. 4. füz. A házasságon kívül született gyermek joga. Irta *Márkus* Dezső. Budapest, 1898. 5. füz. A hitelezők megkárosítására irányuló vagyonátruházások. *Balog* Arnold előadása. Kelemen Mór, Székács Ferencz, Kobler Ferencz, Pap Dávid, Marton Henrik, Vermes Károly, Pollák Imre és Vincze Károly felszólalásaival. Budapest, 1898. 6. füz. Az öröklési jog reformkérdései. Irta *Barna* Ignácz. Budapest, 1898. 7. füz. Az öröklési jog reformkérdései. Irta *Kégl* János. Budapest, 1898. XVI. köt. 1. füz. Az ági öröklésről. *Barna* Ignácz, *Enyiczkey* Gábor és *Kégl* János előadásai. Budapest, 1898. 2. füz. Az elmebetegek jogvédelméről. *Oláh* Gusztáv előadása, Salgó Jakab felszólalásával. Budapest, 1898. 3. füzet. Az ujdonság kérdéséről a szabadalmi jogban. *Szakolczai* Árpád felolvasása. Deutsch Izidor, Lévy Béla, Wetzel Gyula és Iricz Adolf felszólalásaival. Budapest, 1898.

4. füz. Az 1722—23 I., II. és III. törvényczikkek által elfogadott pragmatica sanctio lényege és annak helyzete a magyar közjogban. Irta *Horváth* János. Márkus Dezső, Polner Ödön és Concha Győző felszólalásaival. Budapest, 1898. 5. füz. Megnyitó beszéd. Tartotta *Vavrik* Béla. Budapest, 1898. 6. füz. Mezőgazdasági munkásviszonyaink és az 1898. évi II. törvényczikk. Irta *Horváth* János. Budapest, 1898. 7. füz. Dologjogi nyilt kérdések. Irta *Imling* Konrád. Budapest, 1898. Ba. 387.

Festgabe für Rudolf von Gneist zum fünfzigjährigen Doctor-Jubiläum am 20. November 1888, dargebracht von der juristischen Fakultät der Universität Jena. Jena, 1888. Ba. 1003.

Festgabe für Rudolf von Gneist zum Doctor-Jubiläum am 20. November 1888, gewidmet von Heinrich Brunner, Ernst Eck, Levin Goldschmidt, Otto Gradenwitz, Bernhard Hübler, Leonard Jacobi, Josef Kohler, Alfred Pernice und Karl Zeumer. Berlin, 1888. Ba, 1004.

Festschrift zum siebzigsten Geburtstage Sr. Excellenz Dr. Joseph Unger. Ueberreicht von der Rechts- und Staatswissenschaftlichen Fakultät der k. k. Universität Wien am 2. Juli 1898. Stuttgart, 1898. Ba. 1010.

Ficker, Julius. Untersuchungen zur Rechtsgeschichte. IV. Bd. 1. Abtheil. Untersuchungen zur Erbenfolge der ostgermanischen Rechte. IV. Bd. 1. Abtheil. Innsbruck, 1898. Ba. 934.

Kosutány Ignácz. A magyar alkotmány és jogtörténelem tankönyve. I. köt. 2 példányban. Ba. 422.

Leist, B. W. Alt-arisches jus gentium. Jena, 1889. Ba. 1008.

Lex Salica zum akademischen Gebrauche. Herausg. und erläutert von Heinrich *Geffcken.* Leipzig, 1898. Ba. 1011.

Lexikon, Magyar jogi — öt kötetben. Szerkesztette *Márkus* Dezső. I. kötet. Budapest, 1898. Ba. 423.

Pandectes belges. Encyclopédie de législation, de doctrine et de jurisprudence belges. Tomes LVII—LX. Bruxelles, 1897—98. Jugement (dispositions fiscales). Complément du tome LVI. Bruxelles, 1898. Ba. 4r. 169.

Pandectes françaises. Nouveau répertoire de doctrine, de législation et de jurisprudence. Tome XXVIII—XXIX. Paris, 1897—98. Priviléges et hypothèques. I. Paris, 1898. Ba. 4r. 168.

Répertoire général alphabétique du droit français. Tome XXVI. Légion d'honneur — Lyon. Paris, 1898. Tome XXVII. Machines à vapeur — Ministère. Paris, 1898. Ba. 4r. 174.

Revillout, Eugène. Les obligations en droit égyptien comparé aux autres droits de l'antiquité. Leçons professées à l'école du Louvre. Suivies d'un appendice sur le droit de la Chaldée au XXIII-e siècle et au VI-e siècle avant T.—C. par Victor et Eugène *Revillout.* Paris, 1886. Ba. 1007.

Schröder, Richard. Lehrbuch der deutschen Rechtsgeschichte. 3. Aufiage. Leipzig, 1898. Ba. 731.

Tractatus de jure et justitia et de contractibus ad usum alumnorum seminarii archiepiscopalis Mechliniensis. Mechliniae, 1896. Ba. 1006.

Verhandlungen des XXIV. deutschen Juristentages. Herausg. vom Schriftführer-Amt der ständigen Deputation. 3. Bd. Berlin, 1898. Ba. 223.

Bb. Jogbölcsészet. Nemzetközi jog, nemzetközi tenger- és folyamhajózásjog. Nemzetközi jogsegély.

Benyovits Lajos. Nemzetközi jogsegély. Budapest, 1898 Bb. 4023.

Bodnár Zsigmond. A jog keletkezése és fejlődése s néhány apróság. Budapest, 1898. Bb. 4022.

Csarada János. A nemzetközi jog története a legrégibb időktől a vesztfáli békéig tekintettel Magyarország nemzetközi viszonyaira a középkorban. Budapest, 1894. 2 példányban. Bb. 4019.

Öreg János. A jog- és állambölcselet kézikönyve. Debreczen, 1897. Bb. 4002.

Zitelmann, Ernst. Internationales Privatrecht. I. Bd. Leipzig, 1897, II. Bd. 1. Hälfte. Leipzig, 1898. Bb. 387.

Bc. Római jog.

Appleton, C. Histoire de la propriété prétorienne et de l'action publicienne. 2 volumes. Paris, 1889. Bc. 1890.

— — Henri. Des interpolations dans les pandectes et des méthodes propres à les découvrir. Paris, 1895. Bc. 1900.

Baron, J. Pandekten. 9. vermehrte Aufl. Leipzig, 1896. Bc. 646.

Buhl, Heinrich. Salvius Julianus. I. Theil. Heidelberg, 1896. Bc. 1896.

Conrat (Cohn), Max. Geschichte der Quellen und Literatur des römischen Rechts im früheren Mittelalter. I. Bd. Leipzig, 1891. Bc. 1897.

Costa, Emilio. Il diritto privato romano nelle comedie di Plauto. Torino, 1890. Bc. 1891.

— —. Papiniano, studio di storia interna del diritto romano. 3 volumes. Bologna, 1894—96. Bc. 1892.

Dernburg, Heinrich. Pandekten. 3 Bde. 5. Aufl. Berlin, 1896—97. Bc. 1705.

Eisele, Fridolin. Beiträge zur römischen Rechtsgeschichte. Freiburg i. Br., 1896. Bc. 1895.

Girard, Paul Frédéric. Manuel élémentaire de droit romain. 2. édition. Paris, 1898. Bc. 1893.

Kajuch Márton. Az exceptio doli a régi és a mai római jogban. Budapest, 1892. Bc. 4004.

Kalb, Wilhelm. Roms Juristen, nach ihrer Sprache dargestellt. Leipzig, 1890. Bc. 1901.

Krüger, Hugo. Beiträge zur Lehre von der exceptio doli. I. Heft. Halle, 1892. Bc. 1903.

Kuntze, Johannes Emil. Excurse über römisches Recht. Hülfsbuch für academische Privatstudien in Gebiet der Institutionen sowie der äusseren und inneren Rechtsgeschichte. 2. Aufl. Leigzig, 1880. Bc. 777.

— —. Cursus des römischen Rechts. Lehrbuch der Institutionen sowie der äusseren und inneren Rechtsgeschichte. 2. Aufl. Leipzig, 1879. Bc. 776.

Lenel, Otto. Das Sabinussystem. Strassburg, 1892. Bc. 1904.

Meyer, Paul. Der römische Konkubinat nach den Rechtsquellen und den Inschriften. Leipzig, 1895. Bc. 1905.

Tourtoulon, Pierre de —. Placetin. I. La vie, les oeuvres. Paris, 1896. Bc. 1894.

Vécsey Tamás. A római jog institutiói jogtörténeti bevezetéssel a forrásokba. 5. javított kiadás. Budapest, 1898. 5 példányban. Bc 470.

Vocabularium iurisprudentiae Romanae editum iussu Instituti Savigniani. Tol. I. Inchoaverunt Otto *Gradenwitz*, Bernardus *Kuebler*, Ernestus Theodorus *Schulze*. Continuaverunt Bernardus *Kuebler* et Rudolfus *Helm*. Fasc. II. accipio-amitto. Berolini, 1898. Bc. 4r. 258.

Voigt, Moritz. Römische Rechtsgeschichte. I. Band. Leipzig, 1892. Bc. 1899.

Weber, Max. Die römische Agrargeschichte in ihrer Bedeutung für das Staats- und Privatrecht. Stuttgart, 1891. Bc. 1902.

Wlassak, Moriz. Die Litiskontestation im Formularprozess. Aus der Festschrift zum Doctor-Jubiläum B. Windscheid's. Leipzig, 1889. Bc. 1898.

Wünsch, Otto. Zur Lehre vom beneficium competentiae. Leipzig, 1897. Bc. 1889.

Bd. Egyházjog.

De-Luca, P. Marianus. Praelectiones iuris canonici quas in schola institutionum canonicarum habebat. Introductio generalis. Romae, 1897. Bd. 586.

Janda József. A kegyuraság. Külön lenyomat a „Magyar Sion" 1898. évi folyamából. Esztergom, 1898. Bd. 4033.

Loening, Edgar. Geschichte des deutschen Kirchenrechts. 2. Bde. Strassburg, 1878. Bd. 584.

Makée, P.-Ch. Institutiones iuris ecclesiastici tum publici tum privati. Tom. I., II. Parisiis, 1897. Bd. 585.

Raffay Ferencz. A párbérkérdés megoldása. Budapest, 1898. Bd. 4031.

Scherer, Rudolf Ritter von —. Handbuch des Kirchenrechtes. II. Bd. 2. Abtheil. Graz und Leipzig, 1898. Bd. 491.

Schmidt, Georg. Die kirchenrechtlichen Entscheidungen des Reichsgerichts und der bayerischen obersten Gerichtshöfe aus dem Gebiete des gemeinen Kirchenrechts und des bayerischen Staatskirchenrechts. Mit Anhangband. III. Bd. München, 1897. Bd. 583.

Surányi János. A kegyuri jog, kongrua és autonomia Magyarországon. Győr, 1897. Bd. 4032.

Tilloy, Anselme. Traité théorique et pratique de droit canonique. 6. édition. 2 vols. Paris, 1895. Bd. 587.

Török Kálmán. A magyarországi egyházi vagyon tulajdonjoga. Eger, 1897. Bd. 4030.

Be. Közjog, közigazgatás, törvénygyűjtemények, orsz. gyül. irományok.

Alapszabályai, Az 1898. évi XXIII. törvényczikk alapján alakult országos központi hitelszövetkezet —. Budapest, 1898. Be. 4145.

Beidtel, Ignaz. Geschichte der österreichischen Verwaltung 1740—1848. II. Bd. Innsbruck, 1898. Be. 1037.

Bell, Sir James and James *Paton*. Glasgow, its municipal organization and administration. Glasgow, 1896. Be. 1066.

Bertha, A. de —. La constitution hongroise précis historique d'après S. Radó. Paris, 1898. Be. 1062.

Block, Maurice. Dictionnaire de l'administration française. 4. édition. Paris, 1898. Be. 643.

Clifford, Frederick. A history of private bill legislation. In two volumes. Vols. I. II. London, 1885—87. Be. 1063.

Codex iuris Bohemici. Tomi II. Pars IV., continens monumenta iuris municipalis saeculi XIV mi. Edidit Hermenegildus Jireček. Pragae, 1898. Be. 125.

Czukorfogyasztási adó. Az 1898. évi XVII. t.-cz. és az annak végrehajtása iránt kiadott (A) utasítás. Kiadja a m. kir. pénzügyministerium. Budapest, 1898. Be. 4142.

Dain, Alfred. Étude sur la condition des associations non reconnues, Paris, 1879. Be. 1059.

Dárday Sándor. Igazságügyi törvénytár. Rendeletek és döntvényekkel kiegészítve. 4. kiadás. I—V. Budapest, 1895. Be. 4028.

Delegation. Delegations-Beschlüsse, Allerhöchst sanctionirte — für das Jahr 1898. Wien, 1897. — für das Jahr 1899. Wien, 1898. — — Resolutionen der auf den 16. November 1897 nach Wien einberufenen Delegation des ungarischen Reichstages. Wien, 1897. — der auf den 9. Mai 1898. nach Budapest einberufenen Delegation des ungarischen Reichstages. Wien, 1898. — des österreichischen Reichstages. Wien, 1898. Be 4r. 290.

Eger, Georg. Eisenbahnrechtliche Entscheidungen deutscher Gerichte. Zusammengestellt, bearb. und herausg. I—X. Bd. Berlin, 1885—1894. XI—XIII. Bd. Breslau, 1895—97. XIV. Bd. 1—4. Breslau, 1898. XV. Bd. 1. Breslau, 1898. Be. 1057.

Entscheidungen des königlich Preussischen Oberverwaltungsgerichts. Herausg. von Freytag, Techow, Schultzenstein und Reichenau. XXXII. Bd. Berlin, 1898. Be. 990.

Fick, Fritz. Die Frage der Checkgesetzgebung auf dem europäischen Kontinent. Zürich, 1897. Be. 734.

Gesetz-Sammlung für das Deutsche Reich. Chronologische Zusammenstellung der in dem Bundes- und Reichs-Gesetzblatte veröffentlichten Gesetze, Verordnungen, Erlasse und Bekanntmachungen. 4. Aufl. Neu bearbeitet und herausg. von A. *Keil* und H. *Gallenkamp.* VI. Bd. 2. Theil. 1897. Berlin, 1898. Be. 4r. 286.

Goodnow, Frank J. Comparative administrative law. 2 vols. New-York, 1893. Be. 1056.

Goszthony Mihály. Horvát- Szlavon- és Dalmátországok autonom alkotmánya mint a magyar államjog különös része. Budapest, 1892. 2 példányban. Be. 4067.

Gyüjteménye, A magyar királyi adóhivatalok szolgálatára vonatkozó utasítások és szabályrendeletek —. Kiadja a m. kir. pénzügyministerium. V. füz. Utasítás a számadási perrendtartás iránt. Budapest, 1898. Be. 4081.

Handbuch des öffentlichen Rechts der Gegenwart in Monographien. Begründet von Heinrich von *Marquardsen*, herausg. von Max von *Seydel* und Robert *Piloty*. I. Bd. Allgemeiner Theil. 1. Halbbd. Allgemeines Staatsrecht. von Carl *Gareis*. Allgemeine Darstellung der Verhältnisse von Staat und Kirche. Von Paul *Hinschius*. Freiburg i. B. und Tübingen, 1883. 2. Halbbd. Allgemeines Verwaltungsrecht. Von O. von *Sarwey*. Völkerrecht von E. *Ullmann*. Freiburg i. B., 1898 (1884). II. Bd. unter Mitwirkung von P. Laband, A. Leoni, K. Freiherrn von Stengel in 2. umgearbeiteter Aufl. herausg. von Max von Seydel. 1. Abtheil. Das Staatsrecht des Deutschen Reiches, von Paul *Laband*. 2. verbesserte und vermehrte Aufl. Freiburg i. B. und Leipzig, 1894. 2. Abtheil. Das Verwaltungsrecht von Elsass-Lothringen. Von Albert *Leoni* und Karl *Mandel*. Freiburg i. B. und Leipzig, 1895. 3. Abtheil. Das Staatsrecht des Königreichs Preussen. Von Karl Freiherrn von *Stengel*. Freiburg i. B. und Leipzig, 1894. 4. Abtheil. Das Staatsrecht des König-

reichs Bayern. Von Max von *Seydel*. 2. verbesserte und vermehrte Aufl. Freiburg i B. und Leipzig, 1894. III. Bd. Das Staatsrecht des Deutschen Reiches und der deutschen Staaten. II. 2. Halbbd. I. Abtheil. Das Staatsrecht der Grossherzogthümer Mecklenburg-Schwerin, Mecklenburg-Strelitz, Oldenburg; der Herzogthümer Braunschweig, Anhalt; der Fürstenthümer Waldeck, Schaumburg-Lippe, Lippe. Bearb. von Otto *Büsing*, H. *Becker*, A. *Otto*, A. *Pietscher*, F. *Böttcher*, K. *Bömers*, A. *Falkmann*. Freiburg i. B. und Tübingen, 1884. II. Abtheil. Das Staatsrecht der Thüringischen Staaten: Sachsen-Weimar-Eisenach. Sachsen-Meiningen, Sachsen-Altenburg, Sachsen-Coburg und Gotha, Schwarzburg-Rudolstadt, Schwarzburg-Sondershausen, Reuss älterer Linie, Reuss jüngerer Linie. Bearb. von Georg *Meyer*, W. *Kircher*, K. Th. *Sonnenkalb*, F. *Forkel*, K. *Klinghammer*, C. *Schambach*, O. *Liebmann*, R. *Müller*. Freiburg i. B. und Tübingen, 1884. IV. Bd. Das Staatsrecht der ausserdeutschen Staaten. I. Halbbd. IV. Abtheil. Das Staatsrecht des Königreichs der Niederlande, bearb. von L. de *Hartog*. Das Staatsrecht des Grossherzogthums Luxemburg, bearb. von P. *Eyschen*. Freiburg i. B., 1890. V Abtheil. Das Staatsrecht des Königreichs Belgien, bearb. von M. *Vauthier*. Freiburg i. B., 1892. VI. Abtheil. Das Staatsrecht der französischen Republik. Bearb. von André *Lebon*. Freiburg i. B., 1886. VII. Abtheil. Das Staatsrecht des Königreichs Italien, bearb. von E. *Brusa*. Freiburg i. B., 1892. VIII. Abtheil. Das Staatsrecht des Königreichs Spanien, bearb. Von Manuel *Torres Campos*. Freiburg i. B., 1889. IX. Abtheil. Das Staatsrecht des Königreichs Portugal, bearb. von J. J. *Tavares de Medeiros*. Freiburg i. B., 1892. 2. Halbbd. I. Abtheil. Das Staatsrecht des Russischen Reiches: Das Staatsrecht des Kaiserthums Russland, bearb. von J. *Engelmann*. Das Saatsrecht des Grossfürstenthums Finnland, bearb. von L. *Mechelin*. Freiburg i. B., 1889. II. Abtheil. Das Staatsrecht der vereinigten Königreiche Schweden und Norwegen. Bearb. von T. H. *Aschehoug*. Freiburg i. B., 1886. III. Abtheil. Das Staatsrecht des Königreichs Dänemark, bearb. von C. *Goos* und Henrik *Hansen*. Freiburg i. B., 1889. Be. 806.

Izvješće upravnoga odbora i kr. podžupana županije varaždinske ob uredovnom djelovanju pomenutoga odbora, kr. županijske i produćnih joj kotarskih oblasti za vrieme od l. siečnja do 31. prosinca 1897. U Varaždinu, 1898. Be. 1044.

Izvješće upravnoga odbora i kralj. podžupana županije modruško-riečke o stanju uprave u županiji za vrieme od l. siečnja do 31. prosinca 1897. Zagreb, 1898. Be. 1045.

Izvještaj o poslovanju upravnog odbora i o stanju uprave županije sriemske za upravnu godinu 1897. Podnešen slavnoj skupštini županije sriemske dne 13. lipnja 1898. Vukovar, 1898. Be. 1055.

Izvještaji upravnoga odbora i kr. županijske oblasti županije ličko-

krbavske o stanju uprave u županiji za vrieme od 1. siečnja do 31. prosinca 1897. U Senju, 1898. Be. 1043.

Javallat Pestmegye közigazgatási rendszere iránt. Készíté egy kebelbeli küldötség, szerkeszté Nyáry Pál. Pest, 1840. — 3 péld. Be. 522.

Jelentés, Alispáni — Torda-Aranyosvármegye közigazgatási állapotáról 1897. január 1-től 1897. deczember 31-ig terjedő időre. Torda, 1898. Be. 4124.

Jelentése, A földmívelésügyi m. kir. ministernek 1896. évi működéséről a törvényhozás elé terjesztett —. Budapest, 1898. — 1897. évi működéséről. Budapest, 1898. Be. 4064.

Jenkin, A. F. The law relating to Parish councils being the local government act, 1894. 2. edition. London, 1895. Be. 1064.

Kiadásai és bevételei, A vármegyei törvényhatóságok közigazgatási árva- és gyámhatósági — az 1898. évi költségvetések alapján. Budapest, 1898. Be. 4r. 130.

Kimutatás azokról a községekről és városokról, melyek katonai vagy polgári lakpénzosztályba sorozva vannak. Budapest, 1898. Be. ivr. 320.

Kmety Károly. A magyar közigazgatási jog kézikönyve. Budapest, 1897. 2 példányban. Be. 4127.

Költség-előirányzata, Debreczen sz. kir. város — az 1898-dik évre. Debreczen 1897. Be. 2r. 314.

Költségvetés, Állami — a magyar korona országai részére az 1897. évre. Budapest, 1896. — az 1898. évre. Budapest, 1897. — az 1899. évre. Budapest, 1898. Be. 4r. 169.

Körrendelet. Az egyenes adók 1899. évre, illetőleg az 1899., 1900. és 1901. évekre vonatkozó kivetésének megindítása tárgyában. Budapest, 1898. Be. 4048.

Közösügyek. I. A közösügyek tárgyalására a magyar országgyülés által kiküldött s Ő Felsége által 1898. évi május hó 9-ére Budapestre összehivott bizottság irományai. Hiteles kiadás. Budapest 1898. II. A közösügyek tárgyalására a magyar országgyülés által kiküldött s Ő Felsége által 1898. évi május hó 9-ére Budapestre összehivott bizottság naplója. Hiteles kiadás. Budapest, 1898. III. A közösügyek tárgyalására a magyar országgyülés által kiküldött s Ő Felsége által 1898. évi május hó 9-ére Budapestre összehivott bizottság jegyzőkönyvei. Hiteles kiadás. Budapest, 1898. IV. A magyar országos bizottság határozatai 1899. évre. Budapest, 1898. V. A közösügyek tárgyalására kiküldött és 1898. évi május hó 9-ére Budapestre összehivott magyar országos bizottság határozatai. Budapest, 1898. Be. 4r. 148.

— — Az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1896. évi zárszámadása. Bécs, 1898. — 1897. évi kezelési számadása. Bécs. 1898. Be. 4r. 220.

— — A közös ministerium előterjesztése. 1 drb. Bécs, 1898. Be. 4r. 220.

— — A közös külügyministerium előterjesztése. 2 drb. Bécs, 1898. Be. 4r. 220.
— — A közös hadügyministerium előterjesztése. 2 drb. Bécs, 1898. Be. 4r. 220.
— — A közös pénzügyministerium előterjesztése. 1 drb. Bécs, 1898. Be. 4r. 220.
— — Válaszok a magyar országos bizottság határozataira. Bécs, 1898. Be. 4r. 220.
— — Mellékletek az osztrák-magyar monarchia közös kiadásainak és bevételeinek 1899. évi előirányzatához. I., II. 1—3. III. 1., 2. IV., V. füz. Bécs, 1898. Be. 4r. 197.

Landesgesetz-Sammlung für das Jahr 1875. Amtliche Ausgabe. Budapest, 1875. für das Jahr 1896. Im Auftrage des kön. ung. Ministeriums des Innern herausg. von der Redaktion der Gesetz-Sammlung. Budapest, 1896. für das Jahr 1897. Budapest, 1897. Be. 742.

Magna Charta von Galizien. Jassy, 1790. Be. 1060.

Marschalkó János. A birósági ügyvitel szabályai. A lajstromrendszeren alapuló új járásbirósági ügyviteli szabályok által megváltoztatott alakjukban. Összeállította és jegyzetekkel ellátta. Budapest, 1898. Be. 4135.

Működése, A Budapest fő- és székvárosi állami rendőrség 1897. évi —. Kiadja a főkapitányság. Budapest, 1898. Be. 4104.

Országgyülés nyomtatványai: *a)* Képviselőház. Irományok. 1896—1901. IX—XIX. kötet. Budapest, 1897—1898. Be. 4r. 131.
— — *b)* Képviselőház. Jegyzőkönyv. 1896—1901. II. (1—312.) köt. Budapest. 1898. Be. 4r. 142.
— — *c)* Képviselőház. Napló. 1896—1901. X—XVII. köt. Budapest, 1898. Be. 4r. 143.
— — *d)* Főrendiház. Irományok. 1896—1901. I—VIII. köt. Budapest, 1897—1898. Be. 4r. 144.
— — *e)* Főrendiház. Jegyzőkönyv. 1896—1901. 1., 2. füz. Budapest, 1898. Be. 4r. 145.
— — *f)* Főrendiház. Napló. 1896—1901. I., II. köt. Budapest, 1898. Be. 4r. 146.

Pénzügyi törvények és szabályok hivatalos összeállítása. XV. füzet. (Fémjelzés.) Budapest, 1898. Be. 333.

Porez na promet od zešte. Zakonski članak XVI : 1898. Budapešta, 1898. Be. 251.

Potrošarina od sladora. Zakonski članak XVIII : 1898. I glede provedbe istog izdani (A) naputak. Izdaje kralj. ugarsko ministarstvo financija. Budapešta, 1898. Be. 1061.

Potrošarina od piva. Zakonski članak XVII : 1898. I glede provedbe istog izdani (B) naputak. Izdaje kralj. ugarsko ministarstvo financija. Budapešta, 1898. Be. 262.

Radó-Rothfeld, S. Die ungarische Verfassung geschichtlich dargestellt. Berlin, 1898. Be. 1058.

Reichs-Gesetze, Oesterreichische — und Verordnungen für die im Reichsrathe in Wien vertretenen Länder. XXVIII. Jahrg. 1895. Prag, 1896. XXIX. Jahrg. 1896. Prag, 1897. XXIX. Jahrg. 1896. Ergänzungsband. Prag, 1897. Be. 244.

Rendeletek tára, Magyarországi —. 32. folyam. 1898. II—IX., X., XI. füz. Budapest, 1898. Be. 399.

Shaw, Albert. Municipal government in continental Europe. London, 1897. Be. 1065.

Sörfogyasztási adó. Az 1898. évi XVII. t.-cz. és az annak végrehajtása iránt kiadott (B) utasítás. Kiadja a m. kir. pénzügyministerium. Budapest, 1898. Be. 568.

Stein, Lorenz von —. Die Verwaltungslehre. V., VI., VIII. Theil: Die innere Verwaltung. II. Hauptgebiet. Das Bildungswesen. I—III. 1. Theil. 2. Aufl. Stuttgart, 1883—84. Be. 265.

Szabályok, A dohánygyártmányok eladására vonatkozó —. Kiadja a magyar királyi pénzügyministerium. Budapest, 1898. Be. 4r. 255.

Szeszforgalmi adó. Az 1898. évi XVI. t.-cz. és az annak végrehajtása iránt kiadott utasítás. Kiadja a m. kir. pénzügyministerium. Budapest, 1898. Be. 4141.

A **Szeszforgalmi adóról** szóló 1898. évi XVI. és a czukor- és sörfogyasztási adóról szóló 1898. évi XVII. t.-czikkek életbelépte alkalmával készletben talált szesznek, czukornak és sörnek pótadóval való megrovásáról s az eme czikkek után beszedett italmérési és fogyasztási, illetve italadók visszatérítéséről. Budapest, 1898. Be. 4144.

Törvényczikk, 1897. évi XX. — az állami számvitelről. H. és é. n. Be. 556.

Törvényczikk, 1898. évi VI. — az 1898. évi állami költségvetésről. H. és é. n. Be. 4r. 227.

Törvényczikkek, Az 1897. évi országgyülési —. Budapest, 1897. — Az 1865—97. évi országgyülési törvényczikkek tárgymutatója és tartalomjegyzéke. Budapest, 1897. Be. 4063.

Törvénytár, 1898-dik évi országos —. Kiadja a m. kir. belügyministerium megbizásából: Az „Országos Törvénytár" szerkesztősége. Budapest, 1898. Be. 4r. 150.

Törvénytár, Magyar —. Millenniumi emlékkiadás. 1897. évi törvényczikkek. Jegyzetekkel ellátta Márkus Dezső. Budapest, 1898. Be. 4107.

Uredovna sbirka zakona i naredaba odnosečih se na porez od pića vina kriepostna za Hrvatsku i Slavoniju. Izdaje kraljevsko ugarsko ministarstvo financija. Budapešta, 1898. Be. 1067.

Utasítás, A magyar ministertanács által a m. kir. állami számvevőszék elnökének egyetértésével kiadott — az állami számvitelről szóló 1897. évi XX. törvényczikk végrehajtása tárgyában. Budapest, 1897. Be. 4134.

Utasítás a m. kir. fogyasztási adóhivatalok . . . teendőire nézve . . . Budapest, 1898. Be. 4143.

Zagreb godine 1896. Izvješće gradskoga poglavarstva o sveobćoj upravi slob. i kr. glavnoga grada Zagreba. U Zagrebu, 1897. Be. 1047.

Zárszámadása, A magyar korona országainak állami — az 1897. évre. Budapest, 1898. Be. 4r. 167.

Bf. Magánjog és bányajog.

Achilles, Gebhard und **Spahn.** Protokolle der Kommission für die zweite Lesung des Entwurfs des bürgerlichen Gesetzbuchs. Lief. 4. 5—7. Berlin, 1897—98. Bf. 1036.

Acollas, Émile. L'enfant né hors mariage. 2. édition. Paris, 1870. Bf. 1039.

Asser, H. L. Bescherming van minderjarigen. Eene studie over het ouderlijk gezag en de voogdij. Bekroonde beantwoording van de prijsvraag, uitgeschreven door het gesticht „Talitha Kûmi". Haarlem, 1897. Bf. 446.

Entwurf eines bürgerlichen Gesetzbuchs. Berlin, 1898. Bf. 850.

Fischer, Otto. Das Problem der Identität und der Neuheit mit besonderer Berücksichtigung der Spezification. Breslau, 1893. Bf. 376.

Förster, Franz. Preussisches Privatrecht, bearbeitet von M. E. *Eccius.* I., II., III., IV. Bd. 7. Aufl. Berlin, 1896—97. Bf. 819.

Jegyzőkönyvei, A magyar általános polgári törvénykönyv tervezetét előkészítő állandó bizottság —. Kiadja a „Jogtudományi Közlöny" szerkesztősége. I—IV. füzet. Budapest, 1897—98. A II. füzet 2 példányban. Bf. 4044.

Koch, Carl. Ist das vor der Eheschliessung konzipierte, in der Ehe geborene Kind ein eheliches oder legitimiertes? Über den Beweis der Vaterschaft durch Präsumptionen und aus dem Reifegrad. Ein Beitrag zur Lehre von der Legitimatio per subsequens matrimonium. Inaugural-Dissertation. Breslau, 1897. Bf. 1038.

Kuntze, Johannes Emil. Die Kojengenossenschaft und das Geschosseigenthum. Zwei Abhandlungen aus dem Rechtsleben des deutschen Volkes. Leipzig, 1888. Bf. 595.

Lévy Béla. A szabadalmi jog rendszere. Budapest, 1898. Bf. 308.

McCulloch, I. R. On the succession to property vacant by death. London, 1848. Bf. 8.

Moreau d'Andoy, A. de. Le testament selon la pratique des familles stables et prospères. 2. édition. Namur, 1873. Bf. 217.

Pfersche, Emil. Die Bereicherungs-Klagen. Privatrechtliche Untersuchung. Wien, é. n. Bf. 1037.

Raffay Ferencz. A hűtlen elhagyás mint házasságbontó ok. Budapest, 1898. Bf. 4045.

Stubenrauch, Moriz von —. Commentar zum österreichischen

allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche. 7. Aufl. Nach dem gegenwärtigen Stande der Gesetzgebung, der Rechtsprechung und der Literatur neu bearbeitet von Max *Schuster v. Bonnott* und Karl *Schreiber*, unter Mitwirkung von Arnold *Krasny*. I. Bd. Wien, 1898. Bf. 1041.

Törvénykönyv, A német polgári —. Az 1896. évi augusztus 18-án kelt birodalmi törvény. I. füzet. Általános rész. Melléklet a „Jogtudományi Közlöny" 1898., 49. számához. Fordította: Barna Ignácz. Budapest, 1898. Bf. 324.

Zlinszky Imre. A magyar magánjog mai érvényében különös tekintettel a gyakorlat igényeire. 7. kiadás. Az általa az új házasságjoggal s további új részekkel kiegészített 6. kiadás alapján újolag teljesen átdolgozta, kiegészítette s különösen az általános részt újra dolgozta *Reiner* János. Budapest, 1899. 4 példányban. Bf. 4026.

Zsögöd Benő. Fejezetek kötelmi jogunk köréből. I. köt. 2. 3. füz. Budapest, 1898. 4 példányban. Bf. 4043.

Bg. Polgári törvénykezési (peres és perenkívüli) eljárás. Törvénykezési szervezet. Ügyvédség. Közjegyzőség. Büntetőjog (anyagi és alaki). Börtönügy.

Balogh Jenő, Edvi **Illés** Károly és **Vargha** Ferencz. A bünvádi perrendtartás magyarázata. I. kötet Budapest, 1898. Bg. 5019.

Bolze, A. Die Praxis des Reichsgerichts in Civilsachen. XXIII. Bd. Leipzig, 1898. Bg. 1850.

Endrődy Géza. A bünügyi nyomozás kézikönyve. Grosz János, gráczi cs. kir. államügyész munkája, saját tapasztalatai és egyéb források nyomán. 2. kiadás. Budapest, 1897. Bg. 736.

Entscheidungen des Reichsgerichts. Herausg. von den Mitgliedern des Gerichtshofes und der Reichsanwaltschaft.

— — in Civilsachen. XXXIX., XL. Bd. Leipzig, 1897—98.

— — in Strafsachen. XXXI. 1. Bd. Leipzig, 1898. Bg. 1651.

Fayer László. A magyar büntetőjog kézikönyve. 2 kötet. Budapest, 1895—96. 2 példányban. Bg. 5004.

Frank Sala. Védőbeszéd Lenkei Béla orvos ellen lopás büntette miatt lefolyt bünügyben. Budapest, 1898. Bg. 629.

Garsonnet, E. Traité théorique et pratique de procédure. Tome VII. Paris, 1897. Bg. 1413.

Huf József. A magyar telekkönyvi rendtartás, gyakorlati használatra, kapcsolatban a telekkönyvi betétek szerkesztését tárgyazó törvények és az ezekre, valamint a telekkönyvre vonatkozó igazságügyministeri rendeletekkel és kuriai határozatokkal. Budapest, 1898. Bg. 5018.

Imling Konrád. A végrehajtási törvény (1881. évi LX. törv.-czikk) magyarázata. 3. javított és bővített kiadás. Budapest, 1898. 2 példányban. Bg. 941.

Kolisch. Die Strafprozessordnung für das Deutsche Reich. Hannover, 1898. Bg. 2078.

Majno, Luigi. Commento al codice penale italiano. Fasc. XV—XVI. Verona, 1897—98. Bg. 1862.

Paul, Karl. Der Vergleich im Civilprozess. Ein Beitrag zur Lehre von den Urtheilssurrogaten. Leipzig, 1898. Bg. 2077.

Petersen, Julius. Die Civilprozessordnung für das Deutsche Reich nebst Einführungsgesetz. 3. vollständig umgearb. Aufl. 4—6. Lief. Lahr, 1896—97. Bg. 2054.

Plenarbeschlüsse und Entscheidungen des k. k. Obersten Gerichts- als Cassationshofes. Sammlung, begründet von R. *Nowak*, fortgesetzt von Eduard *Conmont* und Karl *Schreiber*. XV., XVI. Bd. Wien, 1898. Bg. 1806.

Sammlung von civilrechtlichen Entscheidungen des k. k. obersten Gerichtshofes. Herausg. von Leopold Pfaff, Josef, v. Schey und Vincenz Krupský. XXXII. Bd. Wien, 1898. Bg. 985.

Schwartz, Joh. Christ. Vierhundert Jahre deutscher Civilprocess-Gesetzgebung. Berlin, 1898. Bg. 2076.

Stein, Friedrich. Das private Wissen des Richters. Untersuchungen zum Beweisrecht beider Prozesse. Leipzig, 1893. Bg. 2075.

Bh. Váltó- és kereskedelmi jog.

Alauzet, I. Commentaire du code de commerce et de la législation commerciale. 3. édition revue, augmentée et mise au courant des lois nouvelles et de la jurisprudence avec la collaboration de Alauzet. 8 vols. Paris, 1879. Bh. 369.

Bernstein, Wilhelm. Allgemeine deutsche und allgemeine österreichische Wechselordnung. 3. Lief. Breslau, 1898. Bh. 360.

Bruschettini, Arnoldo. Trattato dei titoli al portatore. Torino. 1898. Bh. 371.

Kempin, Emilie W. Die Haftung des Verkaufers einer fremden Sache. Inaugural-Dissertation. Zürich, 1887. Bh. 373.

Nagy Ferencz. A magyar kereskedelmi jog kézikönyve, különös tekintettel a birói gyakorlatra. 4. javított és bővített kiadás. I., II. köt. Budapest, 1898. 4 példány. Bh. 158.

— — A gazdasági és ipari hitelszövetkezetekről szóló törvény (1898. évi XXXIII. t.-cz.) magyarázata. Budapest, 1898. 4 példányban. Bh. 172.

Németh Rudolf. A fiduciarius forgatmányról. Győr, 1898. Bh. 173.

Nyssens, Albert et Jean **Corbiau.** Traitè des sociétés commerciales. Tome I. Bruxelles, 1895. Bh. 370.

Riesser. Zur Kritik der Gesetzentwürfe betreffend das Hypothekenbankwesen und die gemeinsamen Rechte der Besitzer von Schuldverschreibungen. Beilageheft zum 47. Band der „Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht". Stuttgart, 1898. Bh. 374.

Ruben de Couder, J. Supplément au dictionnaire de droit commercial industriel et maritime. Tom. I. Paris, é. n. Bh. 372.

Vivante, Cesare. Trattato di diritto commerciale. Vol. III. I contratti. Torino, 1899. Bh. 335.

C. Államtudomány.

Ca. Politika és politikai röpiratok. Állam és egyház közti viszonyt tárgyaló művek.

Acollas, Émile. Necessité de refondre l'ensemble de nos codes e notamment le code Napoleon. Paris, 1866. Ca. 2421.

Bascom, John. Social theory. New-York, 1895. Ca. 2410.

Bibliothek für Socialwissenschaft mit besonderer Rücksicht auf sociale Anthropologie und Pathologie, herausg. von Hans *Kurella*. XIII. Bd. Der Alkoholismus nach Wesen, Wirkung und Verbreitung von Alfred *Grotjahn*. Leipzig, 1898. Ca. 2397.

Bielefeld, Otto. Eine neue Aera englischer Socialgesetzgebung. Leipzig, 1898. Ca. 2412.

Blondel, Georges. Études sur les populations rurales de l'Allemagne et la crise agraire. Avec la collaboration de Charles *Brouilhet*, Édouard *Julhiet*, Lucien de *Sainte Croix* et Louis *Quesnel*. Paris, 1897. Ca. 2415.

Blum, Hans. Die Lügen unserer Socialdemokratie. Wismar, 1891. Ca. 2423.

Deák Ferencz beszédei. Összegyűjtötte *Kónyi* Manó. V. köt. 1867—1868. Budapest, 1898. VI. köt. 1868—1873. Budapest, 1898. Ca. 1085.

Ex-lex, 1899. január 1. —. Irta egy polgár. Budapest, 1898. Ca. 5118.

Fenyvessy Ferencz. Közéletünk köréből. Vegyes czikkek. Pápa, 1881. Ca. 5113.

— — Beszédek és felszólalások. Mondotta az 1881—1884-iki országgyülésen. Pápa, 1884. Ca. 5112.

— — Felső oktatásunk reformja. Válasz az „Egyetértés"-nek, a „Pester Lloyd"-nak, a „Budapesti Szemlé"-nek és a „Nemzet"-nek. Budapest, 1889. Ca. 5115.

— — Felső oktatásunk reformja. Az idealis reform. — A minister tervei. — A tanpénz-kérdés. Budapest, 1889. Ca. 5114.

— — A görög nyelv tanításának kérdése Magyarországban. A kérdés története. — A törvényjavaslat előkészítése. — A kérdés fejtegetése. Budapest, 1890. Ca. 5116.

— — országgyülési beszédei. Lenyomat a képviselőház naplójából. Beszámolás gyanánt. III. köt. Budapest, 1892. Ca. 5111.

Fischer, Arnold. Die Entstehung des socialen Problems, Rostock i. M., 1897. Ca. 2424.

Forschungen, Staats- und socialwissenschaftliche —, herausg. von *G. Schmoller.* XV. Bd. 4. Heft. Die hausindustriellen Arbeiterinnen in der Berliner Blusen-, Unterrock-, Schürzen- und Tricotkonfektion. Von Gertrud *Dyhrenfurth.* Leipzig, 1898. XVI. Bd. 1. Heft. Zwei Dörfer der badischen Rheinebene unter besonderer Berücksichtigung ihrer Allmendverhältnisse. Eine wirthschaftswissenschaftliche und politische Studie von Emil *Braunagel.* Leipzig, 1898. 2. Heft. Statistische Studien zur Entwicklungsgeschichte der Berliner Industrie von 1720 bis 1890. Von Otto *Wiedfeldt.* Leipzig, 1892. 3. Heft. Das Mainzer Schiffergewerbe in den letzten drei Jahrhunderten des Kurstaates. Von Christian *Eckert.* Leipzig, 1898. 4. Heft. Die Reichs-Versicherungsgesetzgebung. Von T. *Bödiker.* Leipzig, 1898. Ca. 2116.

Goltz, Theodor Freiherr von der —. Die ländliche Arbeiterklasse und der preussische Staat. Jena, 1893. Ca. 2413.

Hand- und Lehrbuch der Staatswissenschaften in selbstständigen Bänden, begründet von Kuno *Frankenstein,* fortgesetzt von Max von *Heckel.* I. Abtheil.: Volkswirthschaftslehre. 6. Bd. Bevölkerungslehre und Bevölkerungspolitik von Arthur Freiherr von *Fircks.* Leipzig, 1898. II. Abtheil.: Finanzwissenschaft. 4. Bd. Das Budget von Max von *Heckel.* Leipzig, 1898. Ca. 2389.

Handwörterbuch der Staatswissenschaften. Herausg. von J. *Conrad,* L. *Elster,* W. *Lexis,* Ed. *Loening.* II. Supplementband. Agrarverhältnisse im Alterthum. — Zinsfuss im Mittelalter. Jena, 1897. V. Bd. Nachdruck — Statistik. Jena, 1893. VI. Bd. Statistik — Zwischenhandel. Jena, 1894. Ca. 2199.

Horánszky Nándor. A quotakérdés. A „Hazánk" melléklete. Budapest, 1898. Ca. 1066.

Láng Lajos. A nemzetiségek Magyarországon és Ausztriában. Budapest, 1898. Ca. 5110.

Legrand, Louis. L'idée de patrie. Paris, 1897. Ca. 2416.

Mallock W. H. Aristocracy & evolution a study of the rights, the origin, and the social functions of the wealthier classes. London, 1898. Ca. 2419.

Petitionen der Serben und Slowaken vom Jahre 1861. Wien, 1862. Ca. 2293.

Rudolphi, W. Zur Kirchenpolitik Preussens. 2. verbesserte und vermehrte Auflage. Paderborn, 1897. Ca. 2411.

Sachsen, Die Siebenbürger —. Eine Vertheidigungsschrift. Hermannstadt, 1898. Ca. 2422.

Schäffle, Albert L. Fr. Die Aussichtslosigkeit der Socialdemokratie. Drei Briefe an einen Staatsmann. 4. Aufl. Tübingen. 1891. Ca. 2418.

Schriften des Vereins für Socialpolitik. LVI. Die innere Kolonisation im östlichen Deutschland. Von Max *Sering.* Leipzig,

1893. LVIII. Verhandlungen der am 20. und 21. März 1893 in Berlin abgehaltenen Generalversammlung des Vereins für Socialpolitik über die ländliche Arbeiterfrage und über die Bodenbesitzvertheilung und die Sicherung des Kleingrundbesitzes. Auf Grund der stenographischen Niederschrift herausg. vom ständigen Ausschuss. Leipzig, 1893. Ca. 2414.

Schvarcz, Julius. Die Demokratie. II. Bd. 2. Abtheil. Leipzig, 1898. Ca. 2267.

Tisza Kálmán beszéde a budgettárgyalás alkalmával 1873 január 29-én. Pest, 1873. Ca. 1073.

Waentig, Heinrich. Gewerbliche Mittelstandspolitik. Eine rechtshistorisch-wirthschaftspolitische Studie auf Grund österreichischer Quellen. Leipzig, 1898. Ca. 2417.

Ward, Lester F. Outlines of sociology. New-York, 1898. Ca. 2420.

Year-book, The statesman's — for the year 1898. Edited by J. Scott Keltie, with the assistance of I. P. A. Renwick. London, 1898. Ca. 1874.

Cb. Nemzetgazdaság, pénzügy és politikai számtan.

Altenburger Gyula. Állami ellenőrzés az életbiztosítás terén. Technikai megjegyzések a „magán biztosítási vállalatokról" szóló törvényjavaslat előadói tervezetéhez. Külön lenyomat a „Közgazdasági Szemle" 1898. évi III. füzetéből. Budapest, 1898. Cb. 4048.

Bergmann, Eugen von —. Die Wirthschaftskrisen. Geschichte der nationalökonomischen Krisentheorieen. Stuttgart, 1895. Cb. 947.

Cohn, Gustav. System der Nationalökonomie. III. Bd. Nationalökonomie des Handels und des Verkehrswesens. Stuttgart, 1898. Cb. 835.

Évkönyve, A „Mercur" hiteles pénzügyi és sorsolási lap — az 1898. évre. Budapest, 1897. Cb. 4r. 2015.

Farrer, Lord. Studies in currency 1898. London, 1898. Cb. 846.

Földes Béla. Társadalmi gazdaságtan (Nemzetgazdaságtan). I. köt. 2. átdolgozott kiadás. Budapest, 1898. 5 példányban. Cb. 4031.

Jones, Frederick Robertson. History of taxation in Connecticut 1636—1776. Baltimore, 1896. Cb. 208.

Kaufmann, Richard von —. Die öffentlichen Ausgaben der grösseren europäischen Länder nach ihrer Zweckbestimmung. 3. Aufl. Jena, 1893. Cb. 946.

Kozak, Theophil. Rodbertus-Jagetzow's socialökonomische Ansichten. Jena, 1882. Cb. 943.

Lehr- und Handbuch der politischen Oekonomie. In Verbindung mit A. Buchenberger, K. Bücher, H. Dietzel und Anderen bearb. und herausg. von Adolph *Wagner*. I. Hauptabtheilung: Grundlegung der politischen Oekonomie. Von Adolph *Wagner*. 3. Aufl. I., II. Theil. Leipzig, 1892—94. II. Hauptabtheilung: Theoretische Socialökonomie. Von Heinrich *Dietzel*. I. Bd. Leipzig, 1895. III. Hauptabtheilung: Practische Volkswirthschaftslehre. II. Theil. Agrarwesen und Agrarpolitik. Von Adolf *Buchenberger*. II. Bd. Leipzig, 1893. IV. Hauptabtheilung: Lehrbuch der Finanzwissenschaft. Bearb. von A. *Wagner*. I. Theil. 3. Aufl. Leipzig, 1883. II. Theil. 2. Aufl. Leipzig, 1890. III. Theil. Leipzig, 1889. III. Theil. Ergänzungsheft. Leipzig, 1896. Cb. 881.

Lexikon, Közgazdasági —. Közgazdasági ismeretek tára három kötetben. Szerkesztették *Halász* Sándor és *Mandello* Gyula. I. köt. Absentismus—Hübériség. Budapest, 1898. Cb. 4049.

List, Friedrich. Gesammelte Schriften. Herausg. von Ludwig Häusser. 1. Friedrich List's Leben. Stuttgart, 1850. 2. Kleinere Schriften. Stuttgart, 1850. 3. Das nationale System der politischen Oekonomie. 7. Aufl. Mit einer historischen und kritischen Einleitung von K. Th. Eheberg. Stuttgart, 1883. Cb. 805.

Mariska Vilmos. Az államgazdaságtan kézikönyve. 3. teljesen átdolgozott kiadás. Budapest, 1895. 2 példányban. Cb. 388.

Nagy László. Bankszabadalom és mezőgazdaság. Gyakorlati agrárpolitika a mezőgazdasági válság gyökeres orvoslására. Budapest, 1898. Cb. 4047.

Navratil Ákos. Smith Ádám rendszere és ennek bölcseleti alapja. Budapest, 1898. Cb. 4040.

Neill, Charles Patrick. Daniel Raymond an early chapter in the history of economic theory in the United States. Baltimore, 1897. Cb. 687.

Platter, Julius. Kritische Beiträge zur Erkenntniss unserer socialen Zustände und Theorien. Basel, 1894. Cb. 940.

Reitzenstein, Milton. The economic history of the Baltimore and Ohio Railroad 1827—1853. Baltimore, 1897. Cb. 204.

Rodbertus-Jagetzow. Zur Erklärung und Abhilfe der heutigen Creditnoth des Grundbesitzes. 2. Auflage mit einem Vorwort von Rudolph Meyer. Berlin, 1893. Cb. 941.

Russel, Henry B. International monetary conferences their purposes, character, and results. London and New-York, 1898. Cb. 944.

Sammlung nationalökonomischer und statistischer Abhandlungen des staatswissenschaftlichen Seminars zu Halle a. d. S. Herausg. von Joh. *Conrad*. XVI. Bd. Die Wirkung der Schutzbestimmungen für die jugendlichen und weiblichen Fabriksarbeiter und die Verhältnisse im Konfektionsbetriebe in Deutschland. Vergleichende Untersuchungen von Arthur

Dodd. Jena, 1898. XVII. Bd. Die Reform der preussischen Handels- und Zollpolitik von 1800—1821 und ihre Bedeutung. Von Hermann *Freymark.* Jena, 1898. XX. Bd. *Festgabe* für Johannes Conrad. Herausg. von H. *Paasche.* Jena, 1898. XVIII. Bd. Bauerngut und Frohndienste in Anhalt vom 16. bis zum 19. Jahrhundert. Von Albert *Kraaz.* Jena, 1898. XXI. Bd. Darstellung und Würdigung der Ansichten Luther's vom Staat und seinen wirthschaftlichen Aufgaben. Von Frank G. *Ward.* Jena, 1898. Cb. 572.

Scheel, Hans von. Erbschaftssteuern und Erbrechtsreform. 2. durchaus umgearbeitete Ausgabe. Jena, 1877. Cb. 107.

Schmoller, Gustav. Ueber einige Grundfragen der Socialpolitik und der Volkswirthschaftslehre. Leipzig, 1898. Cb. 942.

Studien, Staatswissenschaftliche —, herausg. von Ludwig *Elster.* VI. Bd. 6. Heft. Ueber die Versicherung minderwertiger Leben. Von Max *Kehm.* Jena, 1898. Cb. 691.

Webb, Sidney and Beatrice. Industrial democracy. 2 vols. London, 1897. Cb. 939.

Wörterbuch der Volkswirthschaft in zwei Bänden. Herausg. von Ludwig *Elster.* I. Bd. Abbau—Hypotheken- und Grundbuchwesen. Nachträge. Jena, 1898. Cb. 945.

Cc. Statisztika.

Adatok az egyenesadók reformjához. I. köt. Földadó-statisztika. Kiadja a magyar kir. pénzügyministerium. Budapest, 1898. II. köt. Házadó-statisztika. Budapest, 1898. III. köt. Kereset-, tőkekamat- és járadék-, bánya-, nyilvános számadásra kötelezett vállalatok és egyletek adójára vonatkozó és általános jövedelmi pótadó-statisztika. Budapest, 1898. Cc. 4r. 2025.

Annuario statistico italiano. 1898. Roma, 1898. Cc. 227.

Arbeitsvermittlung (Die —) in Österreich. Verfasst und herausg. vom statistischen Departement im k. k. Handelsministerium. Wien, 1898. Cc. 4r. 129.

Egybeállítása, Az 1897. évi fogyasztási adóeredményeknek statisztikai — a magyar korona országaira vonatkozólag. Összeállította a magyar királyi pénzügyministerium számvevőségének fogyasztási adóügyi csoportja. Budapest, 1898. Cc. 4r. 2021.

Évkönyv, Magyar statisztikai —. Új folyam. IV. 1896. A kereskedelemügyi magyar kir. minister rendeletéből szerkeszti és kiadja a magyar kir. központi statisztikai hivatal. Budapest, 1897. V. 1897. Budapest, 1898. Cc. 4r. 2001.

Évkönyve, Budapest székesfőváros statisztikai —. Szerkeszti *Thirring* Gusztáv. II. évfolyam. 1895—96. Budapest, 1898. Cc. 1047.

Jahrbuch, Statistisches — des k. k. Ackerbau-Ministeriums für 1896. II. Heft. 1., 2., 3. Lief. Wien, 1897—98. — für das Jahr 1897. II. Heft. 1. Lief. Wien, 1898. Cc. 188.

Jahrbuch, Statistisches — für das Deutsche Reich. Herausg. vom kaiserlichen Statistischen Amt. XIX. Jahrg. 1898. Berlin, 1898. Cc. 319.

Kalender und statistisches Jahrbuch für das Königreich Sachsen nebst Marktverzeichnissen für Sachsen und die Nachbarsstaaten auf das Jahr 1899. Herausg. vom Statistischen Bureau des Königl. Sächs. Ministeriums des Innern. Dresden, 1898. Cc. 276.

Kimutatás a fogyasztási és italadók 1898. évi biztosításának eredményéről a magyar korona országaira vonatkozólag. Budapest, 1898. Cc. 4r. 2017.

Körösy, Joseph. Le recensement séculaire du monde en 1900. Paris, 1898. Cc. 334.

Körösy, Josef v. — und G. *Thirring.* Die Natalitäts- und Mortalitäts-Verhältnisse ungarischer Städte in den Jahren 1878—1895. Budapest, 1897. Cc. 335.

Közleményei, Budapest székesfőváros statisztikai hivatalának —. XXV. 3. Budapest fővárosa az 1891-ik évben. A népleirás és népszámlálás eredményei. Irta *Körösy* József. III. köt. Budapest, 1898. XXVI. Budapest székesfőváros halandósága az 1886—1890-diki években és annak okai. Irta *Körösy* József. Budapest, 1898. XXVII. Az 1896. évi november hó 15-én tartott népösszeirás eredményei. Irta *Körösy* József. Budapest, 1898. XXVIII. Az 1885—1895. évi budapesti épitkezések. Irta *Körösy* József. Budapest, 1898. Cc. 125.

Közlemények, Magyar statisztikai —. Új folyam. XIX. köt. Tűzkárok 1895. és 1896. évben. A kereskedelemügyi magyar kir. minister rendeletéből szerkeszti és kiadja a magyar kir. központi statisztikai hivatal. Budapest. 1898. XX. köt. A magyar korona országainak 1897. évi külkereskedelmi forgalma. Budapest, 1898. Cc. 4r. 68.

Mihók-féle magyar compass 1897/98. XXV-ik (jubiláris) évf. Pénzügyi és kereskedelmi évkönyv. II. rész. Szerk. Galánthai *Nagy* Sándor. Budapest, 1898. Cc. 1019.

Nachrichten, Statistische — über die Eisenbahnen der österreichisch-ungarischen Monarchie für das Betriebsjahr 1893. Bearb. und herausg. vom statistischen Departement im k. k. Eisenbahn-Ministerium in Wien und vom königlich ungarischen statistischen Bureau in Budapest, Wien, 1897. Német és magyar szöveggel. Cc. 4r. 146.

Paulovits M. Magyarország összes szabad királyi és törvényhatósági joggal felruházott városainak, valamint a rendezett tanácsú városoknak, mint erkölcsi testületeknek vagyoni állapota a millenium évében. Szeged, 1898. Cc. 134.

Részletek a magyar posta, távirda és távbeszélő 1896. és 1897. évi statisztikájából. A kereskedelemügyi m. kir. minister rendeletéből kiadja a m. kir. posta- és távirda-vezérigazgatóság. Budapest, 1898. Cc. 4r. 2022.

Statistica. Ministero di agricoltura, industria e commercio. Direzione generale delle —. Statistica delle confraternite. Vol. II. Roma, 1898. Statistica degli scioperi avvenuti nell'industria e nell'agricoltura durante l'anno 1895. Roma, 1897. — durante l'anno 1896. Roma, 1898. Annali di statistica. Atti della commissioue per la statistica giudiziaria civile e penale. Sessione del maggio 1897. Roma, 1898. Annali di statistica. Atti della commissione per la statistica giudiziaria civile e penale. Sessione del dicembre 1897. Roma, 1898. — Cause di morte. Statistica dell'anno 1896. Roma, 1897. Statistica della istruzione primaria e normale per l'anno scolastico 1895—96. Roma, 1898. Elenco delle società di mutuo soccorso. Roma, 1898. Cc. 8.

Statistik des auswärtigen Handels des österreichisch-ungarischen Zollgebiets im Jahre 1896. I. Bd. 1., 2. Abtheil. Wien, 1897—1898. III. Bd. Wien, 1898. — im Jahre 1897. II. Bd. Wien, 1898. Cc. 325.

— — des Deutschen Reichs. Neue Folge. 83. Bd. Kriminalstatistik für das Jahr 1894. Erläuterungen. Bearbeitet im Reichs-Justizamt und im kaiserlichen statistischen Amt. Berlin, 1898. 89. Bd. Kriminalstatistik für das Jahr 1895. Erläuterungen. Berlin, 1898. 95. Bd Kriminalstatistik für das Jahr 1896. Tabellenwerk. Berlin, 1898. Cc. 4r. 148.

— — Oesterreichische —, herausg. von der k. k. statistischen Central-Commission. XLIX. Bd. 1—4. Heft. Wien, 1897—1898. XLVII. Bd. 1., 2., 4. Heft. Wien, 1898. XLVI. Bd. 4. Heft. II. Abtheil. Wien, 1898. L. Bd. 3. Heft. Wien, 1898. LI. Bd. 1—2. Heft. Wien, 1898. Cc. 4r. 147.

— — Schweizerische —. 112., 116. Lief. Bern, 1897—1898. Cc. 4r. 51.

Statisztikája, A magyar királyi pénzügyőrség állapotának és működésének — 1897. évre. Összeállította a magyar királyi pénzügyministeriumi számvevőség fogyasztási adóügyi csoportja. Budapest, 1898. Cc. 4r. 109.

Cd. Ipar, kereskedés és közlekedés.

Arnold, B. W. History of the tobacco industry in Virginia from 1860 to 1894. Baltimore, 1897. Cd. 331.

Czimtár, Kiviteli —. A magyar korona országainak kivitelképes ipartelepei. Függelék: Terménykivitel. A kereskedelemügyi m. kir. minister megbizásából szerkesztette és kiadja a magyar kereskedelmi muzeum. 2. bővített kiadás. Budapest, 1897. Cd. 2053.

Geschichte der Eisenbahnen der oesterr.-ungarischen Monarchie. Herausgegeben vom Oesterreichischen Eisenbahnbeamten-Verein. 12—43. Lief. Wien, 1898. Cd. 407.

Jelentés, Évi — (1897) a szegedi kereskedelmi és iparkamarai

kerület közgazdasági viszonyairól. Kiadja: A szegedi kereskedelmi és iparkamara. Szeged, 1898. Cd. 2059.

Jelentése, Az aradi kereskedelmi és iparkamara — a kerületét képező Arad-, Békès-, Csanád- és Hunyadmegyének, továbbá Arad szab. kir. városnak általános gazdasági, kereskedelmi, ipari és forgalmi viszonyairól 1897-ben. Arad, 1898. Cd. 2063.

— — A budapesti kereskedelmi és iparkamara — a kereskedelemügyi magyar királyi minister úr ő Nagyméltóságához a kamarai kerület kereskedelmi, ipari és forgalmi viszonyairól az 1897-ik évben. Budapest, 1898. Cd. 4r. 2002.

— — A kereskedelemügyi ministernek 1896. és 1897. évi működéséről a törvényhozás elé terjesztett —. Budapest, 1897. Cd. 4r. 53.

Kimutatás a magyar korona területén levő vámhivataloknál az 1897. évben a behozatalban és a kivitelben vámkezelt árukról. Összeállította a magyar királyi pénzügyministeri számvevőség jövedéki csoportja. Kiadja a magyar királyi pénzügyministerium. Budapest, 1898. Cd. 2043.

Speirs, Frederic W. The street railway system of Philadelphia its history and present condition. Baltimore, 1897. Cd. 146.

D. Orvostudomány.

Da. Általános orvostudomány. Boncztan, szövettan, fejlődéstan, élettan és élettani vegytan. Bakteriologia.

Ammon, Otto. Die natürliche Auslese beim Menschen. Auf Grund der anthropologischen Untersuchungen der Wehrpflichtigen in Baden und anderer Materialen dargestellt. Jena, 1893. Da. 1572.

L'Année biologique. Comptes rendus annuels des travaux de biologie générale, publiés sous la direction de Yves Delage. II-me année 1896. Paris, 1898. Da. 1507.

Arbeiten aus dem bacteriologischen Institut der technischen Hochschule zu Karlsruhe. Herausg. von L. *Klein* und W. *Migula.* I. Bd. 1. Heft. Beitrag zur Bakterienflora des Käses von H. *Henrici.* Karlsruhe, 1894. 2. Heft. Beiträge zur Kenntnis obligat anaerober Bakterienarten von Richard *Gerstner.* Karlsruhe, 1895. 3. Heft. Die Arten der Gattung „Sarcina" von Theodor *Gruber.* Karlsruhe, 1895. II. Bd. 1. Heft. Beiträge zur Morphologie und Entwickelungsgeschichte der Bakterien von Georg *Burchard.* Karlsruhe, 1898. Da. 1505.

Artault de Vevey, Stéphen. Tuberculose et injections huileuses chez l'homme et les animaux. Paris, 1897. Da. 1543.

Arthus, Maurice. Coagulation des liquides organiques. Sang, lymphe, transsudats, lait. Paris, 1894. Da. 1528.

Bergh, R. S. Vorlesungen über allgemeine Embryologie. Wiesbaden. 1895. Da. 1515.

Bibliothek der gesammten medicinischen Wissenschaften für praktische Aerzte und Specialaerzte. Herausg. von A. *Drasche.* Redigirt von Jul. *Weiss* und A. *Brestowski.* I. Interne Medicin und Kinderkrankheiten. III. Bd. Wien, 1898. V. Augenkrankheiten. Redigirt von Jul. *Weiss.* Wien, 1898. Da 1437.

Bodin, Léonce. Essai sur les paralysies ascendantes aiguës. (Étude clinique et anatomique.) Thèse pour le doctorat en médecine. Paris, 1896. Da. 1557.

Bouchard, Ch. Traité de pathologie générale. Tomes I., II., IV. Paris, 1895—97. Da. 1541.

Bra, M. La méthode Brown-Séquard, traité d'histothérapie. La thérapeutique des tissus. Paris, 1895. Da. 1506.

Braun, Max. Die thierischen Parasiten des Menschen. Ein Handbuch für Studirende und Aerzte. 2. völlig umgearbeitete Aufl. Würzburg, 1895. Da. 1566.

Brodie, C. Gordon. Dissections Illustrated a Graphic Handbook for students of Human Anatomy. I—IV. London, 1892—95. Da. ívr. 145.

Cellule, La —. Recueil de cytologie et d'histologie générale, publié par J. B. *Carnoy* et G. *Gilson.* Tome XIII. fasc. 2. Lierre, 1897. Tome XIV. fasc. 1., 2. Lierre, 1898. Tome XV. fasc. 1. Lierre, 1898. Da. 4r. 352.

Chabrié, C. Les phénomènes chimiques de l'ossification (Essai de chimie anatomique). Préface par F. Guyon. Paris, 1895. Da. 1530.

Choquet, J. La photomicrographie histologique et bactériologique. Paris, 1897. Da. 1538.

Cirincione, G. Zur Entwickelung des Wirbelthierauges. Ueber die Entwickelung der Capsula perilenticularis. Mit 9 Tafeln. Leipzig, 1898. Da. 4r. 379.

Cleland, John and John Yule **Mackay.** Human anatomy, general and descriptive. For the use of students. Glasgow, 1896. Da. 1552.

Coe, Charles Clement. Nature versus Natural Selection: an Essay on Organic Evolution. London, 1895. Da. 1567.

Crookshank, Edgar M. A text-book of bacteriology including the etiology and prevention of infective diseases. 4. edition. London, 1896. Da. 1562.

Cuyer, Édouard. Atlas manuel d'anatomie. Paris, 1895. Da. 4r. 375.

Delafield, Francis and T. Mitchell **Prudden.** A handbook of pathological anatomy and histology. With an introductory section on post-mortem examinations and the methods of preserving and examining diseased tissues. 5. edition. London, 1897. Da. 1542.

Duflocq, P. Leçons sur les bactéries pathogènes. Paris, 1897. Da. 1551.

Eisler, P. Die Homologie der Extremitaeten. Morphologische Studien. Halle, 1895. Da. 1510.

Fliess, Wilhelm. Die Beziehungen zwischen Nase und weiblichen Geschlechtsorganen. Leipzig, 1897. Da. 1561.

Foster, Frank P. An illustrated encyclopaedic medical dictionary. 4 vols. New-York, 1888—94. Da. 4r. 376.

Foster, M. and Lewis E. **Shore.** Physiology for beginners. London, 1897. Da. 1517.

Fourmeaux, L. Des injections sous-cutanées massives de solutions salines. Paris, 1897. Da. 1535.

Frohse, Fritz. Die oberflächlichen Nerven des Kopfes. Mit einem Vorwort von W. Waldeyer. Berlin, 1895. Da. ívr. 146.

Galton, Francis. Hereditary genius an inquiry into its laws and consequences. London, 1892. Da. 1573.

Gamgee, Arthur. Die physiologische Chemie der Verdauung mit

Einschluss der pathologischen Chemie. Deutsche Ausgabe und Neubearbeitung von Leon *Asher* und H. R. *Beyer*. Leipzig und Wien, 1897. Da. 1547.

Gautier, Armand. Les toxines microbiennes et animales. Paris, 1896. Da. 1540.

— — Die Chemie der lebenden Zelle. Autorisirte Uebersetzung. Wien, 1897. Da. 1556.

Gerstner, Richard. Beiträge zur Kenntnis obligat anaerober Bacterienarten. Karlsruhe, 1894. Da. 674.

Gillet, H. La pratique de la sérothérapie et les traitemens nouveaux de la diphtérie. Paris, 1895. Da. 1527.

Halliburton, W. D. Handbook of physiology. 14. edition. London, 1896. Da. 1545.

Hammarsten, Olof. Lehrbuch der physiologischen Chemie. 3 völlig umgearb. Aufl. Wiesbaden, 1895. Da. 1537.

Handbuch der Anatomie des Menschen in acht Bänden. Herausg. von Karl von *Bardeleben*. I. Bd. 1. 2. Abtheil. Skeletlehre. Bearbeitet von J. *Disse*, Graf *Spee*, *Mehnert* und *Pfitzner*. Abtheil. I.: Allgemeines. Wirbelsäule. Thorax. Von J. *Disse*. Jena, 1896. Abtheil. II.: Kopf. Von F. Graf von *Spee*. Jena, 1896. V. Bd. 1., 2. Abtheil. Sinnesorgane. Bearb. von Prof. von *Brunn*, G. *Schwalbe*, Prof. *Siebenmann* und Prof. *Kuhnt*. I. Abtheil.: Haut (Integumentum commune). Von. A. v. *Brunn*. Jena, 1897. II. Abtheil. 1. Das äussere Ohr. Von G. *Schwalbe*. 2. Mittelohr und Labyrinth. Von. F. *Siebenmann*. Jena, 1897. VII. Bd. II. Theil. 1., 2. Abtheil. Harn- und Geschlechtsorgane. Bearb. von J. *Disse*, Wilh. *Nagel*, Prof. *Eberth* und Prof. *Holl*. II. Theil. 1. Abtheil. Die weiblichen Geschlechstorgane. Von Wilhelm *Nagel*. Jena, 1896. 2. Abtheil. Die Muskeln und Fascien des Beckenausganges. (Männlicher und weiblicher Damm.) Von M. *Holl*. Jena, 1897. Da. 1564.

Hédon, E. Précis de physiologie. Paris, 1896. Da. 1514.

Hefte, Anatomische —. Referate und Beiträge zur Anatomie und Entwickelungsgeschichte, unter Mitwirkung von Fachgenossen herausg. von Fr. *Merkel* und R. *Bonnet*. I. Abtheil. Arbeiten aus anatomischen Instituten. IX. Bd. Festschrift zum fünfundzwanzigjährigen Professorenjubiläum des Herrn Prof. Dr. Fr. Merkel in Göttingen. Wiesbaden, 1897. X. Bd. 1., 2., 3. Heft. Wiesbaden, 1898. XI. Bd. 1., 2., 3. Heft. Wiesbaden, 1898. Da. 1487.

Hermann, F. und Otto **Rüdel.** Die Lage der Eingeweide. An einer Serie von Frostschnitten dargestellt. Erlangen, 1895. Da. 4r. 371.

Hertwig, Oscar. The cell outlines of general anatomy and physiology. London, 1895. Da. 1521.

Hill, Leonard. The physiology and pathology of the cerebral circulation an experimental research. London, 1896. 2 példányban. Da. 1560.

His, Wilhelm. Johann Sebastian Bach. Forschungen über dessen Grabstätte, Gebeine und Antlitz. Bericht an den Rath der Stadt Leipzig im Auftrage einer Comission erstattet. Nebst Schluss-Urtheil der Comission. Leipzig, 1895. Da. 4r. 374.

Hultkrantz, J. Wilh. Das Ellenbogengelenk und seine Mechanik. Eine anatomische Studie. Jena, 1897. Da. 1536.

Itzerott, Georg und Franz **Niemann.** Mikrophotographischer Atlas der Bakterienkunde. Mit 126 mikrophotographischen Abbildungen in Lichtdruck auf 21 Tafeln. Leipzig, 1895. Da. 4r. 377.

Lang, Arnold. Lehrbuch der vergleichenden Anatomie zum Gebrauche bei vergleichend anatomischen und zoologischen Vorlesungen. 9. gänzlich umgearb. Aufl. von Ed. Osc. *Schmidt's* Handbuch der vergleichenden Anatomie. I—III. Abtheil. Jena, 1888—92. Da. 603.

Laveran et R. **Blanchard.** Les hématoroaires de l'homme et des animaux. I—II. partie. Paris, 1895. Da. 1531.

Lepra-Conferenz zu Berlin im October 1897. Mittheilungen und Verhandlungen der internationalen wissenschaftlichen —. I—III. Berlin, 1897—98. Da. 1509.

Leray, Adolphe. Le bacille tuberculeux chez l'homme et dans la série animale. Paris, 1897. Da. 1559.

Loewy, A. Untersuchungen über die Respiration und Circulation bei Aenderung des Druckes und des Sauerstoffgehaltes der Luft. Berlin, 1895. Da. 1523.

Macé, E. Traité pratique de bactériologie. 3. édit. Paris, 1897. Da. 1570.

Manuel de médecine, publié sous la direction de G. M. *Debove* et Ch. *Achard.* Tome VI. Maladies du foie et des reins. Paris, 1895. Tome VII. Maladies générales toxiques et dyscrasiques. Paris, 1897. Da. 1446.

Marcet, William. A contribution to the history of the respiration of man being the croonian lectures delivered before the royal college of physicians in 1895. With supplementary considerations of the methods of inquiry and analytical results. London, 1897. Da. 4r. 378.

Merkel, Fr. Menschliche Embryonen verschiedenen Alters auf Medianschnitten untersucht. Ein Beitrag zur Mechanik der Entwicklung. Göttingen, 1894. Da. 4r. 373.

Mihalkovics Géza. Az ember anatomiája és szövettana. I. rész. A mozgószervek anatomiája az új anatomiai műnyelv használatával. Budapest, 1898. 4 példányban. Da. 1534.

Mitteilungen aus den Grenzgebieten der Medizin und Chirurgie. Redigiert von J. *Mikulicz* und B. *Naunyn.* II. Bd. 5. Heft. Jena, 1897. III. Bd. 1—5. Heft. Jena, 1898. IV. Bd. 1. Heft. Jena, 1898. Da. 1496.

Mittheilungen aus der medicinischen Facultät der kaiserlich-japanischen Universität zu Tokio. Band. III. No. 3. Tokio, 1897. Band IV. No. 1—3. Tokio, 1898. Da. 1373.

Monselise, A. Morfologia del Gran Simpatico e sue funzioni nell' umano organismo. Esposta in quarantadue lezioni. Milano, 1897. Da. 1546.

Mora, Alfred. L'homme équilibre et mouvements physiologie. Paris, 1896. Da. 1512.

Neumeister, Richard. Lehrbuch der physiologischen Chemie mit Berücksichtigung der pathologischen Verhältnisse. Für Studierende und Aerzte. 2. vielfach vermehrte und theilweise umgearb. Aufl. Jena, 1897. Da. 1435.

Pearmain, T. H. and C. G. **Moor.** Applied bacteriology. An introductory handbook for the use of students, medical officers of health, analysts and sanitarians. 2. edition. London, 1898. Da. 1555.

Poirier, Paul. Traité d'anatomie humaine, publié sous la direction de — par A. *Charpy*, A. *Nicolas*, A. *Prenant*, P. *Poirier*, P. *Jacques*. Tom. IV. fasc. 1. 2., Paris, 1895—98. Da. 1490.

Pollack, Bernhard. Die Färbetechnik des Nervensystems. 2. vermehrte und verbesserte Aufl. Berlin, 1898. Da. 1544.

Quinquaud, Ch. De l'urée. Étude chimique, physiologique et pathologique. Préface par Albert Robin. Paris, 1897. Da. 1550.

Rauber, A. Lehrbuch der Anatomie des Menschen. 5. Aufl. In zwei Bänden. Leipzig, 1897—98. Da. 1563.

Raymond, Joseph H. A manual of human physiology. London, 1895. Da. 1508

Real-Encyclopädie der gesammten Heilkunde. Medicinisch-chirurgisches Handwörterbuch für praktische Aerzte. Herausg. von Albert *Eulenburg*. 3. gänzlich umgearb. Aufl. XVI. Bd. Molluscum-Netzknorpel. Wien, 1898. XVII. Bd. Neubildung—Orb. Wien, 1898. XVIII. Bd. Orbita—Pharynx-Krankheiten. Berlin, Wien, 1898. Da. 1439.

Reibmayr, Albert. Inzucht und Vermischung der Menschen. Leipzig und Wien, 1897. Da. 1549.

Renaut, J. Traité d'histologie pratique. Tom. I., II. 1. Paris, 1888—97. Da. 1516.

Retzius, Gustaf. Biologische Untersuchungen. Neue Folge. VIII. Stockholm. 1898. Da. 4r. 319.

Rommelaere. Programme du cours d'histologie professé à l'université de Bruxelles. 3-e édition. Bruxelles, 1894. Da. 1532.

Schäfer, Edward Albert. A course of practical histology. 2. edition. London, 1897. Da. 1548.

Schenck, F. Physiologisches Practicum. Stuttgart, 1895. Da. 1511.

Schenk, S. L. Lehrbuch der Embryologie des Menschen und der Wirbelthiere 2. Aufl Wien, 1896. Da. 684.

Schultze, Oscar. Grundriss der Entwicklungsgeschichte des Menschen und der Säugethiere. Für Studierende und Aerzte. Bearbeitet unter Zugrundelegung der 2. Aufl. des Grundrisses der Entwicklungsgeschichte von A. Koelliker. Leipzig, 1897. Da. 1565.

Spaltholz, Werner. Handatlas der Anatomie des Menschen in 750 theils farbigen Abbildungen mit Text. Mit Unterstützung von Wilhelm *His*. I., II. 1., 2. Leipzig, 1896—98. Da. 1533.

Stavenhagen, A. Einführung in das Studium der Bacteriologie und Anleitung zu bacteriologischen Untersuchungen für Nahrungsmittelchemiker. Stuttgart, 1895. Da. 1524.

Steinbrügge, H. und O. **Nieser.** Bilder aus dem menschlichen Vorhofe. Leipzig, 1895. Da. 1513.

Sternberg, George M. A Text-book of bacteriology. London, 1897. Da. 1553.

Stewart, G. N. A manual of physiology. London, 1896 Da. 1525.

Stirling, William. Outlines of practical physiology. London, 1895. Da. 1520.

Studien, Physiologische — aus Instituten der Universität Budapest, redigirt von Arpád *Bókai*, Ferdinand *Klug*, Otto *Pertik* und W. *Goldzieher*. Wiesbaden, 1895. Da. 1529.

Sutherland, Alexander M. A. The origin and growth of the moral instinct. Vol. I—II. London, 1898. Da. 1568.

Szerkovszkíj, Sz. Poszobije dlya raszpoznavanija mikrobov sz prulozsjeniem diagnosticseszkich tablic i izlozseniem glavnejsich szposzobov izszledovanija. Sz prediszloviem I. P. Szkvorczov. Charkov, 1898. Da. 1574.

Text-book of physiology, edited by E. A. *Schäfer*. Vol. I. Edinburgh, 1898. Da. 1569.

Tigerstedt, Robert. Lehrbuch der Physiologie des Menschen. 2 Bände. Leipzig, 1897—98. Da. 1534.

Toldt, Carl. Anatomischer Atlas für Studierende und Aerzte, unter Mitwirkung von Alois *Dalla Rosa* herausgegeben. I—VI. Lief. Wien und Leipzig, 1896—98. Da. 4r. 370.

Trouessart, E. L. Guide pratique du diagnostic bacteriologique des maladies microbiennes. Paris, 1896. Da. 1518.

Verga, Andrea. Studi anatomici sul cranio e sull'encefalo psicologici e freniatrici. Vol. I. Parte anatomica. Milano, 1896. Vol. II. III. Parte psicologica e frenopatologica. 1., 2. Milano, 1897. Da. 1558.

Verhandlungen der physik.-med. Gesellschaft zu Würzburg. Neue Folge. XXXI. Bd. 8—11. Würzburg, 1898. XXXII. Bd. 1., 2., 3. Würzburg, 1898. Da. 1450.

Verworn, Max. Allgemeine Physiologie. 2. Auflage. Jena, 1897. Da. 1526.

Vieillard, Camille. Étude physiologique, chimique et pathologique. L'urine humaine, urines normales, urines anormales, urines pathologiques. Préface de Armand Gautier. 2. édition revue et mise au courant des travaux les plus récents. Paris, 1898. Da. 1554.

Waller, Augustus D. An introduction to human physiology. 3. edition. London, 1896. Da. 1498.

Weigert, Carl. Beiträge zur Kenntnis der normalen menschlichen

Neuroglia. (Separatabdruck aus den Abhandlungen der Senckenbergischen Gesellschaft.) Frankfurt a. M., 1895. Da. 4r. 372.

Wilson, Edmund B. The cell in development and inheritance. New-York, 1897. Da. 1539.

Windrath, A. Die Medicin unter der Herrschaft des bacteriologischen Systems. Bonn, 1895. Da. 1522.

Wurtz, R. Précis de bactériologie clinique. 2. édition. Paris, 1897. Da. 1519.

Db. Kórboncztan, kórtani vegytan, általános kór- és gyógytan, kórjelzéstan és orvosi történelem.

Arena, Francesco. Fondamenti di chimica clinica. Parte 1., 2. Napoli, 1895. Db. 1931.

Baas, J. Hermann. Die geschichtliche Entwicklung des ärtzlichen Standes und der medicinischen Wissenschaften. Berlin, 1896. Db. 1930.

Backer, De — Les ferments thérapeutiques. En collaboration avec I. *Bruhat* et A. *Charlier*. Paris, 1896. Db. 1932.

Billroth, Theodor. Briefe. 4. vermehrte Aufl. Hannover und Leipzig, 1897. Db. 1945.

Busse, Otto. Die Hefen als Krankheitserreger. Berlin, 1897. Db. 1947.

Cabot, Richard C. A guide to the clinical examination of the blood for diagnostic purposes. 2. edition. London, 1897. Db. 1946.

Edinger, Ludwig. Vorlesungen über den Bau der nervösen Centralorgane des Menschen und der Thiere für Aerzte und Studirende. 5. stark vermehrte Aufl. Leipzig, 1896. Db. 1943.

Ergebnisse der allgemeinen Pathologie und pathologischen Anatomie des Menschen und der Thiere. Unter Mitwirkung von Fachgenossen herausg. von O. *Lubarsch* und R. *Ostertag*. I. Jahrg. 1894. 4. Abteil. Ergebnisse der speziellen pathologischen Morphologie und Physiologie der Sinnesorgane. Wiesbaden, 1896. II. Jahrg. 1895. I. u. II. Allgemeine und spezielle Mykopathologie. III. Intoxikationen. IV. Progressive Ernährungsstörungen. V. Teratologie. VI. Spezielle pathologische Anatomie und Physiologie. Wiesbaden, 1897. III. Jahrg. 1896. 1. Hälfte. I. Allgemeine Aetiologie: A. Aeussere Krankheitsursachen. B. Innere Krankheitsursachen. II. Allgemeine pathologische Morphologie und Physiologie. A. Stoffwechsel-Pathologie. B. Pathologie der Zelle. C. Pathologie der Cirkulation. D. Pathologie der Ernährung. Wiesbaden, 1897. 2. (Schluss-) Hälfte. III. Spezielle pathologische Anatomie und Physiologie: A. Respirationstraktus. B. Harnorgane. C. Männliche Genitalien. D. Weibliche Genitalien: 1. Beim Menschen. 2. Bei den Thieren. E. Verdauungstraktus. F. Nervensystem bei Thieren. G. Sinnes-

organe: Das Auge, das Ohr. Nachtrag: Geschwülste der Thiere. Cysten der Thiere. Wiesbaden, 1898. Db. 1929.

Fasbender, H. Entwickelungslehre, Geburtshülfe und Gynäkologie in den Hippokratischen Schriften. Stuttgart, 1897. Db. 1940.

Festschrift zur Feier des fünfzigjährigen Bestehens der medicinischen Gesellschaft zu Magdeburg, 1898. Db. 1948.

Green, T. Henry. An introduction to pathology and morbid anatomy. 8. edition, revised and enlarged by H. Montague *Murray*. London, 1895. Db. 1942.

Hare, Hobart Amory. Practical diagnosis: The use of symptoms in the diagnosis of disease. 2. edition, revised and enlarged. London, 1897. Db. 1935.

Hoffmann, Friedrich Albin. Vorlesungen über allgemeine Therapie mit besonderer Berücksichtigung der inneren Krankheiten. 4. umgearbeitete Aufl. Leipzig, 1895. Db. 1859.

Hueppe, Ferdinand. Zur Rassen- und Sozialhygiene der Griechen im Alterthum und in der Gegenwart. Wiesbaden, 1897. Db. 1944.

Klemperer, G. Grundiss der klinischen Diagnostik. 7. Aufl. Berlin, 1897. Db. 1928.

Könyvtára, A magyar orvosi könyvkiadó társulat —. LXXVI. köt. 1897. A belgyógyászat kézikönyve, szerkesztik: *Bókay* Árpád, *Kétli* Károly és *Korányi* Frigyes. IV. köt. Budapest, 1897. Db. 1441.

Lehrbuch der allgemeinen Therapie und der therapeutischen Methodik. Herausg. von A. *Eulenburg* und *Samuel*. I., II. Bd. Wien und Leipzig, 1898. Db. 1925.

Lersch, B. M. Geschichte der Volksseuchen nach und mit den Berichten der Zeitgenossen, mit Berücksichtigung der Thierseuchen. Berlin, 1896. Db. 1934.

Liebreich, Oscar. Encyklopaedie der Therapie. Unter Mitwirkung von Martin Mendelsohn und Arthur Würzburg. II. Bd. II. Abtheil. 2. Lief. Berlin, 1898. Db. 1941.

Neuburger, Max. Die historische Entwicklung der experimentellen Gehirn- und Rückenmarksphysiologie vor Flourens. Stuttgart, 1897. Db. 1939.

Pavy, F. W. Die Physiologie der Kohlenhydrate. Ihre Verwendung als Nahrungsmittel und ihr Verhältniss zum Diabetes. Autorisierte deutsche Ausgabe von Karl *Grube*. Leipzig, 1895. Db. 1933.

Roth, Otto. Klinische Terminologie. 5. vermehrte und verbesserte Aufl. von Hermann Gessler. Leipzig, 1897. Db. 1864.

Sammlung klinischer Vorträge, begründet von Richard von *Volkmann*. Neue Folge, herausg. von Ernst von *Bergmann*, Wilhelm *Erb* und Franz von *Winckel*. Nr. 199—229. Leipzig, 1897—98. Db. 1585.

Schneidemühl, Georg. Lehrbuch der vergleichenden Pathologie und Therapie des Menschen und der Hausthiere für Thierärzte, Aerzte und Studirende. I—IV. Lief. Leipzig, 1895—98. Db. 1949.

Simon, Charles E. A manual of clinical diagnosis by means of microscopic and chemical methods, for students, hospital physicians, and practitioners. London, 1896. Db. 1936.

Sinh Jee, Bhagvat. A short history of aryan medical science. London, 1896. Db. 1938.

Taruffi, Cesare. Storia della teratologia. Parte prima. Tomo I—VII. Bologna, 1881—1894. Parte seconda. Tomo VIII. Note ed osservazioni. Bologna, 1894. Db. 1950.

Ziemssen, H. v. — Klinische Vorträge. 1—25. Vortrag. Leipzig, 1887—1896. Db. 1937.

Dc. Gyógyszertan, méregtan, különös kór- és gyógytan.

Arnaud, François. Études sur le phosphore et le phosphorisme professionnel. Paris, 1897. Dc. 1521.

Ashby, Henry and G. A. *Wright.* The diseases of children medical and surgical. 3. edition. London, 1896. Dc. 1493.

Atlas, Internationaler — seltener Hautkrankheiten. Herausgeber: Malcolm *Morris,* P. G. *Unna,* E. *Besnier,* L. A. *Duhring.* XIII. Hamburg und Leipzig, 1897. Dc. ívr 56.

Balassa Kornél. Újabb és legújabb gyógyszerek. Gyakorlati útmutató orvosok, gyógyszerészek, vegyészek és droguisták részére. Budapest, 1898. Dc. 924.

Bannatyne, Gilbert A. Rheumatoid arthritis: its pathology, morbid anatomy, and treatment. Bristol, 1896. Dc. 1224.

Beiträge zur wissenschaftlichen Medizin. Festschrift; gewidmet Theodor Thierfelder zur Vollendung seines 70. Lebensjahres. Leipzig, 1895. Dc. 1507.

Bezançon, Fernand. Contribution à l'étude de la rate dans les maladies infectieuses. Paris, 1895. Dc. 1500.

Blyth, Alexander Wynter. Poisons: their effects and detection. 3. edition, revised and enlarged. London, 1895. Dc. 1504.

Bramwell, Byrom. Atlas of clinical medicine. 3 vols. Edinburgh, 1892—96. Dc. 4r. 310.

Brissaud, E. L'hygiène des asthmatiques. Paris, 1896. Dc. 1486.

Brouardel, P. Les asphyxies par les gaz, les vapeurs et les anesthésiques Paris, 1896. Dc. 1502.

Browne, Lennox. Diphtheria and its associates. 2. edition. London, 1897. Dc. 1539.

Bufalini, Giovanni. Trattato pratico di farmacoterapia per medici e studenti. Firenze, 1896. Dc. 1528.

Cantacuzène, Jean. Recherches sur le mode de destruction du vibrion cholerique dans l'organisme. Paris, 1894. Dc. 1489.

Charrin, A. Leçons de pathogénie appliquée. Clinique médicale Hôtel-Dieu 1895—1896. Paris, 1897. Dc. 1513.

Cheyne, W. Watson. Tuberculous disease of Bones and Joints. Edinburgh, 1895. Dc. 1485.

Claude, H. Essai sur les lésions du foie et des reins déterminées par certaines toxines. Paris, 1897. Dc. 1518.

Claus, Arthur et Omar *Van der Stricht.* Pathogénie et traitement de l'épilepsie. Bruxelles, 1896. Dc. 1506.

Dey, Kanny Lall. The indigenous drugs of India: short descriptive notices of the principal medicinal products met with in British India. Assisted by William *Mair.* 2. edition revised and entirely re-written. Calcutta, 1896. Dc. 1524.

Duckworth, Dyce. The sequels of disease being the Lumleian lectures delivered in the royal college of physicians, 1896 together with observations on prognosis in disease. London, 1896. Dc. 1522.

Erb, Wilhelm. Handbuch der Elektrotherapie. 2. Auflage. Leipzig, 1886. Dc. 1495.

Escherich, Theodor. Aetiologie und Pathogenese der epidemischen Diphtherie. I. Wien, 1894. Dc. 1508.

— — Diphtherie, Croup, Serumtherapie. Nach Beobachtungen an der Universitäts-Kinderklinik in Graz. Wien, 1895. Dc. 1503.

Fraenkel Albert. A tüdőbetegségek diagnostikája és általános tünettana előadásokban. Ford. Szentgyörgyi Jordán Ferencz. Budapest, 1898. Dc. 925.

Germe, Léon. Recherches sur les causes des mouvements du coeur sur son innervation et son indépendance motrice. Paris, 1897. Dc. 1526.

Goodhart, James-F. Traité pratique des maladies des enfants. Traduit sur la 4. édition anglaise en collaboration par G. *Variot* et *Follenfant.* Avec une préface et une annotation française du G. Variot. Paris, 1895. Dc. 1494.

Gray, William. Influenza with special reference to some peculiar symptoms. London, 1897. Dc. 1131.

Gubler, Adolphe. Commentaires thérapeutiques du codex medicamentarius ou histoire de l'action physiologique et des effets thérapeutiques des médicaments inscrits dans la pharmacopée française. 5. édition revue et augmentée en concordance avec la dernière édition du codex et son supplément (1895) par Ernest *Labbée.* Paris, 1896. Dc. 1496.

Guyon, J. C. Felix. Die Krankheiten der Harnwege. Klinische Vorlesungen aus dem Hôpital Necker. Semiologie, Diagnostik, Pathologie und Therapie. Nach der 3. französischen Auflage übersetzt und bearbeitet von Oscar *Kraus* und Otto *Zuckerkandl.* 2 Bände. Wien, 1897. Dc. 1514.

Handbuch der speciellen Therapie innerer Krankheiten in sechs Bänden. Herausg. von F. *Penzoldt* und R. *Stintzing.* I. Bd. Handbuch der speciellen Therapie der Infektionskrankheiten. Jena, 1894. II. Bd. Handbuch der speciellen Therapie der Vergiftungen, Stoffwechsel-, Blut- und Lymphkrankheiten.

Jena, 1895. III. Bd. Handbuch der speciellen Therapie der Erkrankungen der Athmungsorgane und der Kreislaufsorgane. Jena, 1895. IV. Bd. Handbuch der speciellen Therapie der Erkrankungen der Verdauungsorgane. Jena, 1896. V. Bd. Handbuch der speciellen Therapie der Erkrankungen des Bewegungsapparates und des Nervensystems, sowie der Geisteskrankheiten. Jena, 1896. VI. Bd. Handbuch der speciellen Therapie der venerischen Krankheiten, der Erkrankungen der Harn- und Geschlechtswerkzeuge, sowie der Haut. Jena, 1895. — in sieben Bänden. 2. theilweise umgearbeitete Auflage. I. Bd. (Abtheil. I.) Handbuch der Therapie der Infektionskrankheiten. Jena, 1897. II. Bd. (Abtheil. II., III.) Handbuch der Therapie der Stoffwechsel-, Blut-, Lymphkrankheiten und der Vergiftungen. Jena, 1897. III. Bd. (Abtheil. IV., V.) Handbuch der Therapie der Erkrankungen der Athmungs- und Kreislaufsorgane. Jena, 1898. V. Bd. Handbuch der Therapie der Erkrankungen des Nervensystems (ausschliesslich Gehirnkrankheiten.) Jena, 1898. VI. Bd. Handbuch der Therapie der Gehirn- und Geisteskrankheiten und der Erkrankungen des Bewegungsapparates. Jena, 1898. I. Supplementband. 1. Heft. Die Serumbehandlung der Diphtherie. Von F. *Ganghofner*. Jena, 1897. 2. Heft. Behandlung der von den weiblichen Genitalien ausgehenden Entzündungen des Bauchfells und des benachbarten Zellgewebes. Von F. von *Winckel*. Jena, 1897. Dc. 1484.

Hemmeter, John C. Diseases of the stomach, their special pathology, diagnosis, and treatment, with sections on anatomy, physiology, analysis of stomach contents, dietetics, surgery of the stomach, etc. In three parts. London, 1898. Dc. 1512.

Henschen, Salamon Eberhard. Klinische und anatomische Beiträge zur Pathologie des Gehirns. 3 Theile. Upsala, 1890—96. Dc. 4r. 309.

Heubner, Otto. Klinische Studien über die Behandlung der Diphtherie mit dem Behringschen Heilserum. Leipzig, 1895. Dc. 4r. 307.

Hoffmann, Friedrich A. Lehrbuch der Constitutionskrankheiten. Stuttgart, 1893. Dc. 1535.

Horváth, Alexis. Ueber die Hypertrophie des Herzens. Aus den Vorlesungen über allgemeine Pathologie. Mit einem Vorwort von A. Weichselbaum. Wien und Leipzig, 1897. Dc. 1515.

Joseph, Max. Lehrbuch der Haut- und Geschlechtskrankheiten für Aerzte und Studierende. I. Hautkrankheiten. II. Geschlechtskrankheiten. Leipzig, 1895—96. Dc. 1490.

Krafft-Ebing, R. v. —. Lehrbuch der Psychiatrie auf klinischer Grundlage für Aerzte und Studierende. 6. vermehrte und verbesserte Auflage. Stuttgart, 1897. Dc. 1189.

Kromayer, Ernst. Allgemeine Dermatologie oder allgemeine Pathologie, Diagnose und Therapie der Hautkrankheiten in zweiundzwanzig Vorlesungen. Berlin, 1896. Dc. 1534.

Laforest, Dubut de —. Pathologie sociale. Paris, 1897. Dc. 1149.

Marie, René. L'infarctus du myocarde et ses conséquences. Ruptures, plaques fibreuses, anévrismes du coeur. Paris, 1897. Dc. 1472.

Martin, Sidney. Functional and organic diseases of the stomach. Edinburgh, 1895. Dc. 1499.

Martius, F. Achylia gastrica, ihre Ursachen und ihre Folgen. Mit einem anatomischen Beitrage von O. *Lubarsch.* Leipzig und Wien, 1897. Dc. 1519.

Neumann, I. Atlas der Hautkrankheiten. 72 Tafeln in Chromo-Lithographie, mit beschreibendem Texte. Zweite unveränderte Ausgabe. Wien, 1896. Dc. 4r. 303.

Ortner, Norbert. Vorlesungen über spezielle Therapie innerer Krankheiten für Aerzte und Studierende. I. Bd. Wien und Leipzig, 1898. Dc. 1532.

Pathologie und Therapie, Specielle —, herausg. von H. *Nothnagel.* I. Bd. Die Vergiftungen von R. v. *Jaksch.* 1. Heft. Wien, 1894. Dc. 987.

Picard, Henri. Traité des maladies de la prostate et des vésicules séminales. Paris, 1896. Dc. 1497.

Pick, Alois. Vorlesungen über Magen- und Darmkrankheiten. I. Theil. Magenkrankheiten. Leipzig und Wien, 1895. II. Theil. Darmkrankheiten. Leipzig und Wien, 1897. Dc. 1516.

Power, D'Arcy. The surgical diseases of children and their treatment by modern methods. London, 1895. Dc. 1492.

Proust, A. et A. **Mathieu.** L'hygiène du goutteux. Paris, 1896. Dc. 1527.

Redlich, Emil. Die Pathologie der tabischen Hinterstrangserkrankung. Ein Beitrag zur Anatomie und Pathologie der Rückenmarkshinterstränge. Jena, 1897. Dc. 1520.

Rohde, Friedrich. Ueber den gegenwärtigen Stand der Frage nach der Entstehung und Vererbung individueller Eigenschaften und Krankheiten. Jena, 1895. Dc. 1487.

Rosenfeld, Georg. Die Diagnostik innerer Krankheiten mittelst Röntgenstrahlen. Zugleich Anleitung zum Gebrauch von Röntgenapparaten. Wiesbaden, 1897. Dc. 1531.

Rosenthal, Carl Fr. Th. Die Erkrankungen der Nase, deren Nebenhöhlen, des Nasenrachenraumes und des Kehlkopfes. Ein kurzgefasstes Lehrbuch für Aerzte und Studierende. In zwei Bänden. II. Bd. Die Erkrankungen des Kehlkopfes. Berlin, 1893. Dc. 1530.

Sammlung zwangloser Abhandlungen aus dem Gebiete der Nasen-, Ohren-, Mund- und Halskrankheiten. In Rücksicht auf allgemein ärztliche Gesichtspunkte herausgegeben von Maximilian *Bresgen.* I. Bd. Halle a. S., 1897. Dc. 1533.

Saundby, Robert. Lectures on renal and urinary diseases. 2. edition. Bristol, 1896. Dc. 1517.

Schwimmer, Ernst. Die neuropathischen Dermatonosen. Wien, 1883. Dc. 1498.

Steffen, A. Ueber einige wichtige Krankheiten des kindlichen Alters. Tübingen, 1895. Dc. 1491.

Straus, I. La tuberculose et son bacille. Paris, 1895. Dc. 1501.

A **system** of practical medicine by american authors. Edited by Alfred Lee *Loomis* and William Gilman *Thompson.* Vol. I. Infectious diseases. London, 1897. Vol. II. Diseases of the respiratory system. Diseases of the circulatory system and the mediastinum. Diseases of the blood. Diseases of the kidneys. Diseases of the bladder and prostate gland. London, 1897. Vol. III. Diseases of the alimentary canal. Diseases of the peritoneum. Diseases of the liver and gall bladder. Diseases of the spleen. Diseases of the pancreas. Diseases of the thyroid gland. Chronic metal-poisoning, alcoholism, morphinism, etc. London, 1898. Vol. IV. Diseases of the nervous system and mind, vasomotor and trophic disorders, diseases of the muscles, osteomalacia, rachitis, rheumatism, arthritis, gout, lithaemia, obesity, scurvy, Addison's disease. London, 1898. Dc. 1510.

Text-book, An american — of applied therapeutics for the use of practitioners and students. Edited by J. C. *Wilson,* assisted by Augustus A. *Eshner.* 2 vols. London, 1897. Dc. 1525.

Traité des maladies de l'enfance, publié sous la direction de J. *Grancher,* J. *Comby* et A.-B. *Marfan.* 5 vols. Paris, 1897—1898. Dc. 1511.

Traité de thérapeutique appliqué, publié sous la direction de Albert *Robin.* Fasc. I. Traitement des maladies de la nutrition. Paris, 1895. Fasc. II. Traitement des maladies des reins. Paris, 1895. Fasc. III. Traitement des maladies des organes lymphoides. Traitement des intoxications. Paris, 1898. Fasc. IV. Traitement des maladies infectieuses. 1. partie. Paris, 1896. Fasc. V. Traitement des maladies infectieuses (Suite et fin). Traitement des maladies du sang. Paris, 1896. Fasc. VI. Traitement des maladies vénériennes. Traitement des maladies causées par les agents physiques. Paris, 1896. Fasc. VII—IX. Traitement des maladies de l'appareil respiratoire. 1—3. partie. Paris, 1896. Fasc. X—XI. Traitement des maladies de l'appareil circulatoire. 1., 2. partie. Paris, 1897. Fasc. XII—XIII. Traitement des maladies de l'appareil digestif et de ses annexes. 1., 2. partie. Paris, 1897—1898. Fasc. XIV—XV. Traitement des maladies du système nerveux. 1., 2. partie. Paris, 1898. Fasc. XVI. Traitement des maladies des yeux. Paris, 1897. Dc. 1509.

Ughetti, G. B. Das Fieber. Kurzgefasste Darstellung unserer gegenwärtigen Kenntniss über den Fieberprozess. Aus dem Italienischen übersetzt von R. Teuscher. Jena, 1895. Dc. 1505.

Verhandlungen des Kongresses für innere Medicin. Herausg. von E. von *Leyden* und Emil *Pfeiffer*. 16. Kongress gehalten zu Wiesbaden vom 13. bis 1 . April. 1898. Wiesbaden, 1898. Dc. 1375.

Weill, E Traité clinique des maladies du coeur chez les enfants. Paris, 1895. Dc. 1488.

Wood, Horatio C. and Reginald H. **Fitz.** The practice of medicine. London, 1897. Dc 1529.

Zagari, G. ed A. **Calabrese.** Ulteriori ricerche cliniche e sperimentali sulla tossina ed antitossina difterica. (Estratto dal Giorn. Internaz. delle Science Mediche — Anno XVII.) Napoli, 1895. Dc. 1523.

Dd. Sebészet, szemészet, szülészet és fogászat.

Albert, E. Lehrbuch der speciellen Chirurgie. 5. umgearb. Aufl. des Lehrbuches der Chirurgie und Operationslehre. I. Bd. Die Krankheiten des Kopfes, Halses, der Wirbelsäule, der Brust und des Armes. Wien und Leipzig, 1897. II. Bd. Die Krankheiten der Bauchhöhle, des Rectum, des Scrotum, des Beckens und der unteren Gliedmassen. Wien und Leipzig, 1898. Dd. 610.

Allbutt, Thomas Clifford and W. S. *Playfair.* A system of gynaecology by many writers. London, 1896. Dd. 1979.

Arbeiten aus der chirurgischen Klinik der königlichen Universität Berlin. Herausg. von Ernst von *Bergmann.* XIII. Theil. Berlin, 1898. Dd. 1870.

Arkövy, Josef. Untersuchungen über die Pathologie und Therapie des Abscessus alveolaris chronicus. Wien, 1898. Dd. 1948.

Atlas, Microphotographischer — der normalen Histologie menschlicher Zähne. Herausg. von Otto *Walkhoff.* 18 Tafeln in Lichtdruck mit begleitendem Text. Hagen i. W. 1894. Dd. haránt 4r. 153.

Auvray, Maurice. Les tumeurs cérébrales. Paris, 1896. Dd. 1932.

Baas, Karl. Das Gesichtsfeld. Ein Handbuch für Augenärzte, Neurologen, practische Aerzte und Studirende. Stuttgart, 1896. Dd. 1943.

Beiträge zur klinischen Chirurgie. Redigiert von P. *Bruns.* XIX. Bd. 3. Heft. Tübingen, 1897. XX. Bd. 1—3. Heft. Tübingen, 1898. Supplement-Heft. Tübingen, 1898. XXI. Bd. 1., 2., 3. Heft. Tübingen, 1898. XXII. Bd. 1—3. Heft. Tübingen, 1898. Dd. 1795.

Berger, Paul. Über Unterleibsbrüche. Ergebnisse der Untersuchung von 10.000 beobachteten Fällen. Autorisirte Übersetzung von M. Steiner. Berlin, 1897. Dd. 1963.

Blaskovics Fridolin. Szemészeti műtéttan. Budapest, 1898. Dd. 431.

Bosworth, Fr. H. A text-book of diseases of the nose and throat 3. edition. London, 1897. Dd. 1977.

Bödecker, C. F. W. Die Anatomie und Pathologie der Zähne. Wien, 1896. Dd. 1933.

Broca, A. et P. *Maubrac.* Traité de chirurgie cérébrale. Paris, 1896. Dd. 1929.

Budin, P. et E. *Crouzat.* La pratique des accouchements à l'usage des sages-femmes. 2. édition corrigée et augmentée. Paris, 1898. Dd. 1924.

Chirurgie, Deutsche —. Begründet von Th. *Billroth* und A. *Luecke.* Herausg. von E. v. *Bergmann* und P. v. *Bruns.* Lief. 8. Der Starrkrampf beim Menschen. Von Edmund *Rose.* Stuttgart, 1897. Lief. 22. I. Hälfte. Chirurgie der Geschwülste. 1. Theil. Allgemeine Geschwülstlehre. Bearb. von A. *Luecke* und F. Wilh. *Zahn.* Stuttgart, 1896. Lief. 40. Die Verletzungen der Wirbelsäule und des Rückenmarks. Von W. *Wagner* und P. *Stolper.* Stuttgart, 1898. Lief. 45d. Die chirurgischen Krankheiten und die Verletzungen des Pankreas. Von W. *Körte.* Stuttgart, 1898. Lief. 47. Die Unterleibsbrüche. Von Benno *Schmidt.* Mitbearbeitet und nach dessen Tode herausg. von Georg B. *Schmidt.* Stuttgart, 1896. Lief. 52b. 1. Hälfte. Die chirurgischen Krankheiten der Nieren. 1. Hälfte. Von *Küster.* Stuttgart, 1896. Lief. 66. 1. Hälfte. Chirurgische Krankheiten der unteren Extremitäten. 1. Hälfte. Von *Nasse.* Stuttgart, 1897. Lief. 67. Handbuch der Unfallerkrankungen. Von C. *Thiem.* Stuttgart, 1898. Dd. 732.

Congrès, Huitième — de chirurgie. Lyon, 1894. Paris, 1895. Neuvième — de chirurgie. Paris, 1895. Paris, 1895. Dixième — de chirurgie. Paris, 1896. Onzième — de chirurgie. Paris, 1897. Douzième — de chirurgie. Paris, 1898. Dd. 1757.

Davis, Edward P. A treatise on obstetrics. Edinburgh, 1897. Dd. 1982.

Deneffe. Les oculistes gallo-romains au III. siècle. Anvers, 1896. Dd. 1941.

Doléris, J.-A. et R. *Pichevin.* Introduction à la pratique gynécologique. 1. fasc. Inflammation de l'appareil génital de la femme, pathologie et thérapeutique générales par J.-A. Doléris. Paris, 1896. 2. fasc. Diagnostic gynécologique, technique, des moyens d'exploration et des méthodes spéciales de traitement par J.-A. Doléris et R. Pichevin. Paris, 1896. Dd. 1949.

Dorland, W. A. Newman. A manual of obstetrics. London, 1896. Dd. 642.

Doyen, E. Technique chirurgicale. Avec la collaboration de G. *Roussel* et de M. A. *Millot.* Technique chirurgicale générale. Opérations gynécologiques. Paris, 1897. Dd. 1974.

Duplay, Simon, E. *Rochard* et A. *Demoulin.* Manuel de diagnostic chirurgical. Paris, 1897. Dd. 1938.

Fink, Surgeon-Captain G. H. Methods of operating cataract. London, 1894. Dd. 1931.

Fox, Joseph. Histoire naturelle et maladies des dents de l'espèce humaine, en deux parties. Ouvrage traduit de l'anglais par Lemaire. Paris, 1821. Dd. 4r. 152.

Fränkel, B. Gefrierdurchschnitte zur Anatomie der Nasenhöhle. 2. Hefte. Berlin, 1890—91. Dd. 4r. 154.

Galabin, Alfred Lewis. A manual of midwifery. 4. edition. London, 1897. Dd. 1978.

Glantenay, L. Chirurgie de l'uretère. Paris, 1895. Dd. 1936.

Guyon, J. C. Félix. Leçons cliniques sur les maladies des voies urinaires professées à l'hôpital Necker. Sémiologie — Diagnostic — Pathologie et thérapeutique générales. 3. édition revue et augmentée. 3. vols. Paris, 1894—97. Dd. 1741.

Handbuch der Gynäkologie. In drei Bänden herausg. von J. *Veit*. I. Bd. *Löhlein*, Asepsis und Antisepsis in der Gynäkologie. *Küstner*. Lage- und Bewegungs-Anomalien des Uterus und seiner Nachbarorgane. *Veit*, Erkrankungen der Vagina. *Bumm*, Gonorrhoische Erkrankungen der weiblichen Harn und Geschlechtsorgane. *Nagel*, Entwickelung und Entwickelungsfehler der weiblichen Genitalien. Wiesbaden, 1897. II. Bd. *Fritsch*, Die Krankheiten der weiblichen Blase. *Viertel*, Physikalische Untersuchungsmethoden der Blase. *Döderlein*, Die Entzündungen der Gebärmutter. *Döderlein*, Atrophia uteri. *Gebhard*, Anatomie und Histologie der Myome. *Veit*, Aetiologie, Symptomatologie, Diagnostik, Prognose der Myome. *Schaeffer*, Die elektrische Behandlung der Uterusmyome. *Veit*, Die palliative Behandlung und die vaginalen Operationen der Uterusmyome. *Olshausen*, Die abdominalen Myom-Operationen. *Olshausen*, Myom und Schwangerschaft. Wiesbaden, 1897. III. Bd. 1. Hälfte. *Gebhard*, Die Menstruation. *Veit*, Die Erkrankungen der Vulva. *Pfannenstiel*, Die Erkrankungen der Ovarien. Wiesbaden, 1898. Dd. 1956.

Hansemann, David. Die mikroskopische Diagnose der bösartigen Geschwülste. Berlin, 1897. Dd. 1951.

Hegar-Kaltenbach. Operative Gynäkologie, mit Einschluss der gynäkologischen Untersuchungslehre. 4. Aufl. Stuttgart, 1897. Dd. 1968.

Hollaender, L. Das Füllen der Zähne. Ein Leitfaden für Anfänger und Geübtere. 3. neu bearbeitete Aufl. Leipzig, 1896. Dd. 1946.

Jackson, Edward. Skiascopy and its practical application to the study of refraction. 2. edition. Philadelphia, 1896. Dd. 1937.

Jacobson, W. H. A. The operations of surgery intended especially for the use of those recently appointed on a hospital staff and for those preparing for the higher examinations. 3. edition. London, 1897. Dd. 1889.

Kocher, Th. und E. **Tavel.** Vorlesungen über chirurgische Infectionskrankheiten. I. Theil. Basel und Leipzig, 1895. Dd. 1964.

Lorenz, Adolf. Pathologie und Therapie der angebornen Hüft-

verrenkung auf Grundlage von hundert operativ behandelten Fällen. Wien, 1895. Dd. 1939.

Loumeau, E. Chirurgie des voies urinaires. Études cliniques. I. vol. 2. édition revue et augmentée. Bordeaux, 1894. II. vol. Bordeaux, 1897. Dd. 1959.

Love, James Kerr. Deaf mutism. A clinical and pathological study. With chapters on the education and training of deaf mutes by W. H. *Addison.* Glasgow, 1896. Dd. 1942.

Maylard, A. Ernest. A treatise on the surgery of the alimentary canal comprising the oesophagus, the stomach, the small and large intestines, and the rectum. London, 1896. Dd. 1970.

Menge, C. und B. **Krönig.** Bakteriologie des weiblichen Genitalkanales. 2 Theile. Leipzig, 1897. Dd. 1954.

Mermillod, Laurent. Contribution à l'étude du traumatisme expérimental sur la région trochantérienne. Essai sur le mécanisme de la production de la fracture spiroïde sous-trochantérienne. Paris, 1894. Dd. 1934.

Miller, W. D. Lehrbuch der conservirenden Zahnheilkunde. Leipzig, 1896. Dd. 1944.

Musée (Le-) de l'hôpital Saint-Louis. Iconographie des maladies cutanées et syphilitiques, avec texte explicatif par Ernest *Besnier,* A. *Fournier, Tenneson, Hallopeau, Du Castel.* Avec le concours de Henri *Feulard.* Secrétaire général: M. L. *Jacquet.* Paris, 1895—1897. Dd. 4r. 156.

Neugebauer, F. L. Zur Lehre von den angeborenen und erworbenen Verwachsungen und Verengerungen der Scheide, sowie des angeborenen Scheidenmangels mit Ausschluss der Doppelbildungen. Berlin, 1895. Dd. 1953.

Oeller, J. Atlas der Ophthalmoskopie. 4 Lief. Wiesbaden, 1898. Dd. ivr. 60.

Paget, Stephen. The surgery of the chest. Bristol, 1896. Dd. 1960.

Phocas. Leçons cliniques de chirurgie orthopédique. Paris, 1895. Dd. 1928.

Pillon, Lucien. De la fièvre traumatique aseptique. Étude clinique et expérimentale. Paris, 1897. Dd. 1966.

Pousson, Alfred. Affections chirurgicales des organes génito-urinaires. Clinique et thérapeutique. Précédé d'une préface de F. Guyon. Paris, 1897. Dd. 1962.

Pozzi, S. Traité de gynécologie clinique et opératoire. 3. édition. Paris, 1897. Dd. 1969.

Ribemont-Dessaignes, A. et G. **Lepage.** Précis d'obstétrique. 3. édition revue et augmentée. Paris, 1897. Dd. 1955.

Richardson, Joseph. A practical treatise on mechanical dentistry. 7. edition, revised, enlarged, and edited by George W. Warren. London, 1897. Dd. 1766.

Riegner, Hans. Kronen- und Brücken-Arbeiten. Leipzig, 1895. Dd. 1945.

Sammlung zwangloser Abhandlungen aus dem Gebiete der Augen-

heilkunde. Mit besonderer Rücksicht auf allgemein-ärztliche Interessen. Herausg. von A. *Vossius*. II. Bd. 1. Heft. Die Pathologie des Farbensinnes. Eine klinische Studie von Richard *Hilbert*. Halle a. S., 1897. 2—3. Heft. Einfluss des Lichtes auf das Auge in physiologischer und pathologischer Beziehung. Von H. *Krienes*. Halle a. S., 1897. 4. Heft. Der gegenwärtige Standpunkt in der Pathologie und Therapie des ulcus corneae serpens. Von A. *Vossius*. Halle a. S., 1898. 5. Heft. Über die neueren Fortschritte der Bakteriologie auf dem Gebiete der Conjunctivitis und der Keratitis des Menschen. Von W. *Uhthoff*. Halle a. S., 1898. Dd. 1981.

Schaeffer, Oscar. Atlante e manuale di ginecologia. Traduzione italiana del Cesare Merletti. Milano, 1897. Dd. 1971.

Sendziak, Johann. Die bösartigen Geschwülste des Kehlkopfes und ihre Radicalbehandlung. Dargestellt auf Grund einer von der medicinishcen Gesellschaft in Toulouse preisgekrönten Arbeit und einer in den Jahren 1894—96 unternommenen Sammelforschung. Wiesbaden, 1897. Dd. 1965.

Simpson, James Y. Clinique obstétricale et gynécologique. Ouvrage édité par J. Watt Black. Traduit et annoté par G. Chantreuil. Paris, 1874. Dd. 1935.

Sollier, Paul. Genèse et nature de l'hystérie. Recherches cliniques et expérimentales de psycho-physiologie. 2 vols. Paris, 1897. Dd. 1952.

Sonnenburg, Eduard. Pathologie und Therapie der Perityphlitis (appendicitis simplex und appendicitis perforativa). 3. Aufl. Leipzig, 1897. Dd. 1940.

Starr, Allen. Hirnchirurgie. Deutsche autorisierte Ausgabe von Max *Weiss*. Leipzig, 1895. Dd. 1947.

Stephenson, Sydney. Epidemic ophthalamia. Edinburgh, 1895. Dd. 1930.

Sutton, J. Bland and Arthur E. *Giles*. The diseases of women. London, 1897. Dd. 324.

Swanzy, Henry R. A handbook of the diseases of the eye and their treatment. 6. edition. London, 1897. Dd. 1976.

System, The american — of dentistry. In treatises by various authors. Edited by Wilbur F. *Litch*. 3 vols. Edinburgh, 1886—87. Dd. 1958.

— — of diseases of the eye by american, british, dutch, french, german, and spanish authors. Edited by William F. *Norris* and Charles A. *Oliver*. Vol. I. Embryology, anatomy, and physiology of the eye. London, 1897. Vol. II. Examination of the eye, school hygiene, statistics of blindness, and antisepsis. London, 1897. Vol. III. Local diseases, glaucoma, wounds and injuries, operations. London, 1898. Dd. 1972.

Text-book, The american — of operative dentistry. In contributions by eminent authorities. Edited by Edward. C. *Kirk*. London, 1897. Dd. 1973.

Tillaux, P. Traité de chirurgie clinique. 4. édition. 2 vols. Paris, 1897. Dd. 1738.

Tomes, John. A system of dental surgery. 4. edition revised and enlarged by Charles S. Tomes. London, 1897. Dd. 1779.

Transactions of the obstetrical society of London. Vol. XXXIX. for the year 1897. London, 1898. Dd. 689.

Trautmann. Chirurgische Anatomie des Schlaefenbeins, insbesondere für Radicaloperation. Berlin, 1898. Dd. 1975.

Treatise (A —) on surgery by american authors for students and practitioners of surgery and medicine. Edited by Roswell *Park*. Vol. I. General surgery. Edinburgh, 1897. Vol. II. Special or regional surgery. Edinburgh, 1897. Dd. 1961.

Walkhoff, Otto. Mikrophotographischer Atlas der pathologischen Histologie menschlicher Zähne. Unter Mitwirkung von *Miller*, *Partsch*, *Rothmann* und anderen Fachgenossen herausgegeben. Text. Englische Uebersetzung von Fenthol, französische Uebersetzung von Paul de Terra. Stuttgart, 1897. Dd. 4r. 155.

Warren, John Collins. Surgical pathology and therapeutics. 2 vols. London, 1896. Dd. 1957.

Watson, Chalmers. Practical handbook of the diseases of the eye. Edinburgh, 1897. Dd. 1967.

Webster, J. Clarence. Practical and operative gynecology. Edinburgh, 1896. Dd. 1980.

Zagari, G. Della diagnosi dei tumori maligni primarii della pleura e del pulmone. Roma, 1896. Dd. 1950.

De. Törvényszéki orvostan, törvényszéki vegytan, elmekórtan, közegészségtan, orvosi rendészet és orvosi statisztika, fürdők, kórházak.

André, G. Précis clinique des maladies du système nerveux. Paris, 1895. De. 1114.

Arbeiten aus dem kaiserlichen Gesundheitsamte. XIV. Bd. 1—3. Heft. Berlin, 1898. XV. Bd. 1. Heft. Berlin, 1898. De. 969.

Balázs István. A kolozsvári piaczi tej egészségügyi szempontból. Tizenöt féle kolozsvári piaczi tej részletes chémiai analizise. Pályadíjat nyert közegészségtani pályamunka a kolozsvári magyar kir. Ferencz József tudomány-egyetem orvostudományi karánál. Kilencz, a szöveg közé nyomott és a szerző saját rajzai után készített, czinkografált ábrával. Kecskemét, 1899. De. 4036.

Barwell, Richard. The causes and treatment of lateral curvature of the spine. 5. ed. London, 1895. De. 1106.

Binswanger, Otto. Die Pathologie und Therapie der Neurasthenie. Jena, 1896. De. 1127.

Boucher, H. Essais de pathologie et d'épidémiologie rationnelles. Des origines épidémiques considérées au double point de vue bactériologique et philosophique. Paris, 1896. De. 1128.

Bourneville et H. d'**Olier.** Recherches cliniques et thérapeutiques sur l'épilepsie, l'hysterie et l'idiotie. Compte rendu du service des épileptiques et des enfants idiots et arriérés de Bicêtre. Vol. I. pendant l'année 1880. Paris, 1881. Vol. III. pendant l'année 1881 par *Bourneville, Dauge* et P. *Bricon.* Paris, 1883. Vol. IV. pendant l'année 1883 par *Bourneville, Bonnaire, Boutier, Leflaive,* P. *Bricon* et *Séglas.* Paris, 1884. Vol. V. pendant l'année 1884 par *Bourneville, Budor, Dubarry* et *Leflaive.* et P. *Bricon.* Paris, 1885. Vol. VI. pendant l'année 1885 par *Bourneville, Courbarien* et *Séglas.* Paris, 1886. Vol. VII. pendant l'année 1886 par *Bourneville, Isch-Wall, Baumgarten, Pilliet, Courbarien* et *Bricon.* Paris, 1887. Vol. VIII. pendant l'année 1887 par *Bourneville, Sollier, Pilliet, Raoult* et *Bricon.* Paris, 1888. Vol. IX. pendant l'année 1888 par *Bourneville, Courbarien, Raoult, Sollier.* Paris, 1889. Vol. X. pendant l'année 1889 par *Bourneville, Sollier* et A. *Pilliet.* Paris, 1890. Vol. XI. pendant l'année 1890 par *Bourneville,* avec la collaboration de *Camescasse, Isch-Wall, Morax, Raoult, Séglas* et P. *Sollier.* Paris, 1891. Vol. XII. pendant l'année 1891 par *Bourneville,* avec la collaboration de *Banzet, Finet, Isch-Wall, Raoult,* R. *Sorel* et P. *Sollier.* Paris, 1892. Vol. XIII. pendant l'année 1892 par *Bourneville,* avec la collaboration de *Dauriac, Ferrier* et *Noir.* Paris, 1893. Vol. XIV. pendant l'année 1893 par *Bourneville,* avec la collaboration de *Boncourt, Cornet, Lenoir,* Jules *Noir* et P. *Sollier.* Paris, 1894. Vol. XV. pendant l'année 1894 par *Bourneville,* avec la collaboration de Julien *Noir.* Paris, 1895. Vol. XVI. pendant l'année 1895 par *Bourneville,* avec la collaboration de *Boncourt, Comte, Dardel, Dubarry, Leriche, Lombard, Noir* (J.), *Pilliet, Ruel, Sollier, Tissier.* Paris, 1896. Vol. XVII. pendant l'année 1896 par *Bourneville,* avec la collaboration de *Mettetal, Noir* (J.), *Regnault, Rellay, Vaquez* et *Boyer* (J.). Paris, 1897. De. 1119.

Bramwell, Byrom. Diseases of the spinal cord. Edinburgh, 1895. De. 1104.

Breuer, Jos. und Sigm. **Freud.** Studien über Hysterie. Leipzig, 1895. De. 1096.

Brissaud, E. Leçons sur les maladies nerveuses (Salpêtrière, 1893—94), recueillies et publiées par Henry Meige. Paris, 1895. De. 1103.

Brouardel, Georges. Étude sur l'arsenicisme. Paris, 1897. De. 1134.

Brouardel, P. Les explosifs et les explosions au point de vue médico-légal. Paris, 1897. De. 1124.

— — L'infanticide. Paris, 1897. De. 1123.

— — La pendaison, la strangulation, la suffocation, la submersion. Paris, 1897. De. 1122.

— — La responsabilité médicale. Secret médical. Déclarations de naissance. Inhumations. Expertises médico-légales. Paris, 1898. De. 1121.

— — La mort et la mort subite. Paris, 1895. De. 1110.

Bruns, Ludwig. Die Geschwülste des Nervensystems. Hirngeschwülste. Rückenmarksgeschwülste. Geschwülste der peripheren Nerven. Eine klinische Studie. Berlin, 1897. De. 1148.

Charité-Annalen. Herausg. von der Direction des königl. Charité-Krankenhauses zu Berlin. Redigirt von Schaper. XXII. Jahrg. Berlin, 1897. XXIII. Jahrg. Berlin, 1898. De. 767.

Coën, Rafael. Beobachtungen und Erfahrungen auf dem Gebiete der Sprachheilkunde. Anlässlich seines 25-jährigen Jubiläums als Spracharzt herausg. Suttgart, 1897. De. 1132.

Commenge, O. La prostitution clandestine à Paris. Paris, 1897. De. 1156.

Dittrich, Paul. Lehrbuch der gerichtlichen Medicin für Studirende und Aerzte. Wien und Leipzig, 1897. De. 1135.

Durante, Gustave. Des dégénérescences secondaires du systéme nerveux. Dégénérescence Wallérienne et dégénérescence rétrograde. Paris, 1895. De. 1147.

Elder, William. Aphasia and the cerebral speech mechanism. London, 1897. De. 1120.

Eulenburg, Albert. Sexuale Neuropathie. Genitale Neurosen und Neuropsychosen der Männer und Frauen. Leipzig, 1895. De. 1115.

Évkönyve, Budapest főváros balparti közkórházainak —: 1883—1888., 1889—1890., 1890—1891., 1892., 1893., 1894., 1895., 1896., 1897. Budapest, 1890—1898. De. 4r. 84.

Féré, Charles. Die Epilepsie, Autorisierte Uebersetzung von Paul *Ebers*. Mit einem Vorwort von F. Tuczek. Mit 65 Figuren und 1 Tafel. Leipzig, 1896. De. 1138.

Forel, August. Der Hypnotismus. 3. Auflage. Stuttgart, 1895. De. 1111.

Frank, Louis. La femme contre l'alcool. Étude de sociologie et de législation. Bruxelles, 1897. De. 1136.

Gilles de la Tourette. Traité clinique et thérapeutique de l'hystérie d'après l'enseignement de la salpêtrière. Préface de J. M. Charcot. I. partie. Paris, 1891. II. partie. 2 vols. Paris, 1895. De. 1097.

Gillies, H. Cameron. The theory and practice of counter-irritation. London, 1895. De. 1099.

Gowers, W. R. Clinical lectures on diseases of the nervous system. London, 1895. De. 1107.

Gutzmann, Hermann. Das Stottern. Eine Monographie für Aerzte, Pädagogen und Behörden. Frankfurt a. M., 1898. De. 1133.

Hallager, Fr. De la nature de l'épilepsie. Études sur la physiologie pathologique de l'attaque épileptique. Paris, 1897. De. 1145.

Handbuch der Hygiene, herausg. von Theodor *Weyl*. IX. Bd. 2. Lief. Parasitologie. Bearb. v. A. *Weichselbaum*. Jena, 1898. De. 1052.

Handbuch der Ernährungstherapie und Diätetik. Herausg. von E. von *Leyden*. I. Bd. 1., 2. Abtheil. Leipzig, 1897—98. II. Bd. 1., 2. Abtheil. Leipzig, 1898—99. De. 1091.

Hauser, Ph. Le choléra en Europe depuis son origine jusqu'à nos jours en rapport avec les doctrines courantes relatives à son étiologie et à sa prophylaxie. Paris, 1897. De. 1144.

Hayem, Georges. Physical and natural therapeutics: the remedial uses of athmospheric pressure, climate, heat and cold, hydrotherapeutic measures, mineral waters, and electricity. Edited by Hobart Amory Hare. Edinburgh, 1895. De. 1100.

Héya Mihály. Aranyos kis csecsemőink, nemzeti bimbócskáink ápolásának könyve. Kispest, 1898. De. 4033.

Hirschl, Josef Adolf. Die Aetiologie der progressiven Paralyse. Leipzig, 1896. De. 1116.

Hitzig, Eduard. Ueber den Quärulantenwahnsinn, seine nosologische Stellung u. seine forensische Bedeutung, Leipzig. 1895. De. 1087.

Hofmann, E. Ritter von —. Atlas der gerichtlichen Medizin nach Originalen von Maler A. Schmitson. Mit 56 farbigen Tafeln und 193 schwarzen Abbildungen. München, 1898. De. 1161.

Hyslop, Theo. B. Mental physiology. London, 1895. De. 1113.

Jakob, Christfried. Atlas des gesunden und kranken Nervensystems nebst Grundriss der Anatomie, Pathologie und Therapie desselben. Mit einem Vorwort von Ad. v. Strümpell. München, 1895. De. 1152.

Jentzer, A. und M. **Bourcart.** Die Heilgymnastik in der Gynaekologie und die mechanische Behandlung von Erkrankungen des Uterus und seiner Adnexe nach Thure Brandt. Deutsch bearb. Von Max *Dolega*. Mit einer Einführung von Max Sänger. Leipzig, 1895 De. 1094.

Kellgren, Arvid. Zur Technik der schwedischen manuellen Behandlung. Berlin, 1895. De. 1105.

Kongresszus, A millenniumi közegészségi és orvosügyi — tárgyalásai. Szerkesztette *Frank* Ödön. Budapest, 1897. De. 4034.

Körösy, Josef von —. Zur Serumstatistik. Sonderabdruck aus „Therapeutische Monatshefte" 1898. September. Berlin, 1898. De. 4r. 123.

— — Die statistischen Beweise des Impfschutzes. Budapest, 1896. De. 1158.

— — József. A himlőoltás véderejéről. Négy statisztikai értekezés. Budapest, 1897. De. 4035.

Labit et H. **Polin.** L'hygiène scolaire. I. Le milieu scolaire. Paris, 1897. II. Les maladies scolaires. Paris, 1896. De. 1159.

Laehr, Heinrich. Die Literatur der Psychiatrie, Neurologie und Psychologie im XVIII. Jahrhundert. 2. Aufl. Festschrift zum fünfzigjährigen Jubiläum der Provinzial-Heilanstalt Nietleben bei Halle a. S. am 1. November 1894. Berlin, 1895. De. 4r. 122.

Lalesque, F. Cure marine de la phtisie pulmonaire. Paris, 1897. De. 1131.

Landerer, A. Mechanotherapie. Ein Handbuch der Orthopedie, Gymnastik und Massage. Leipzig, 1894. De. 1109.

Lange, O. Neue Sprach-Heilmethode (System Presting) für Stotterer, Stammler, Lispler und Schnarrer. Dresden, 1897. De. 1125.

Londe, Paul. Hérédo-ataxie cérébelleuse. Paris, 1895. De. 1117.

Lucas-Championnière, Just. Traitement des fractures par le massage et la mobilisation. Paris, 1895. De. 1108.

Maréchal, A. Leçons sur les maladies du système nerveux. 1. partie. Bruxelles, 1896. De. 1142.

Maudsley, Henry. The pathology of mind. A study of its distempers, deformities, and disorders. London, 1895. De. 1101.

Mellusi, Vincenzo. La madre delinquente. (Studio di psicologia morbosa.) Roma, 1897. De. 1130.

Melville, John. Crystal-gazing and the wonders of clairvoyance, embracing practical instructions in the art, history, and philosophy of this ancient science. London, 1897. De. 1150.

Miquel, P. De la désinfection des poussières séches des appartements au moyen des substances gazeuses et volatiles. Paris, 1895. De. 1098.

Moll, Albert. Untersuchungen über die Libido Sexualis. I. Bd. 1. Theil. Berlin, 1897. De. 1139.

Möbius, P. J. Neurologische Beiträge. I—III. Heft. Leipzig, 1894. De. 1102.

Paltauf, Arnold. Ueber den Tod durch Ertrinken. Nach Studien an Menschen und Thieren. Wien und Leipzig, 1888. De. 1039.

Parish, Edmund. Hallucinations and illusions. A study of the fallacies of perception. London, 1897. De. 1151.

Polaillon. Affections chirurgicales des membres. Statistique et observations. Paris, 1895. De. 1093.

Ramón y Cajal, S. Beitrag zum Studium der Medulla oblongata des Kleinhirns und des Ursprungs der Gehirnnerven. Deutsche, vom Verfasser erweiterte Ausgabe, besorgt von Johannes Bresler. Mit einem Vorwort von E. Mendel. Leipzig, 1896. De. 1118.

Raymond, F. Leçons sur les maladies du system nerveux, recueillies et publiées par E. Ricklin et A. Souques. I. série. Année 1894—95. Paris, 1896. II. série. Année 1895—1896. Paris, 1897. De. 1153.

Romano, T. Kinèsitherapie gynécologique. (Méthode de Brandt) Effets dynamogéniques Cardio-Vasculaires du massage abdominal. Recherches cliniques et expérimentales. Paris, 1895. De. 1129.

Rosenbach, O. Nervöse Zustände und ihre psychische Behandlung. Berlin, 1897. De. 1141.

Sachs, B. Lehrbuch der Nervenkrankheiten des Kindesalters für Ärtzte und Studierende. Ins deutsche übertragen von B. Onufrowitz. Mit 162 Abbildungen und einer lithogr. Tafel. Leipzig, 1897. De. 1140.

Sandfort, Barthe de —. Du service médical dans les travaux de construction. Une campagne en Macédoine (1893—1895). Paris, 1897. De. 1155.

Das **Sanitätswesen** des Preussischen Staates während der Jahre 1889., 1890. und 1891. Im Auftrage Seiner Excellenz des Herrn Ministers der geistlichen, Unterrichts- und Medizinal-Angelegenheiten bearbeitet von der Medizinal-Abteilung des Ministeriums. Berlin, 1897. De. 1143.

Schaffer, Karl. Suggestion und Reflex. Jena, 1895. De. 1112.

Schlesinger, Herman. Die Syringomyelie. Leipzig, 1895. De. 1095.

Schriften der Gesellschaft für psychologische Forschung. 9—10. Heft. Raumaesthetik und geometrisch-optische Täuschungen. Von Theodor *Lipps*. Leipzig, 1897. 11. Heft. Methodologische Beiträge zu psychophysischen Messungen (auf experimenteller Grundlage). Von Arthur *Wreschner*. Leipzig, 1898. De. 1032.

Simbriger, Friedrich. Zur Physiologie und Pathologie des Centralnervensystems mit besonderer Berücksichtigung der Sehhügel und der Hemmungsfunction. Wien, 1896. De. 1092.

Smith, Noble. Curvatures of the spine. 4. edition. London, 1896. De. 1137.

Tourdes, Gabriel et Edmond **Metzquer.** Traité de médecine légale théorique et pratique. Paris, 1896. De. 1126.

Voisin, Jules. L'épilepsie. Paris, 1897. De. 1146.

Df. Állatgyógyászat.

Ellenberger, W. und H. **Baum.** Topographische Anatomie des Pferdes. I. Die Gliedmassen. Berlin, 1893. II. Kopf und Hals. Berlin, 1894. III. Der Rumpf. Berlin, 1897. Df. 155.

Ellenberger, W. und C. **Mueller.** Handbuch der vergleichenden Anatomie der Hausthiere. 8. Aufl. Berlin, 1896. Df. 156.

Évkönyv, Állategészségügyi — az 1897-dik évre. A földmívelésügyi m. kir. ministerium megbizásából hivatalos adatok alapján szerkesztette *Hutyra* Ferencz. 11. évfolyam. Bpest, 1898. Df. 93.

Franck, Ludw. Handbuch der Anatomie der Hausthiere mit besonderer Berücksichtigung des Pferdes. 3. Auflage. Durchgesehen und ergänzt von Paul Martin. 2 Bände. Stuttgart, 1892—94. Df. 157.

Mosselman, G. et G. **Herbant.** Précis de toxicologie vétérinaire. Bruxelles, 1895. Df. 158.

Pilabios, G. N. *Ἡ κτηνιατρικὴ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις Ἕλλησι. Ἐν Ἀθηναῖς*, 1894. Df. 4r. 16.

Dg. Hasonszenvi orvostan.

(Nem gyarapodott.)

E. Mathematika és természettudomány.

Ea. Mathematika.

Abhandlungen zur Geschichte der Mathematik. 5., 7., 8. Heft. Leipzig, 1890—98. Ea. 970.

Berichte, Mathematische und naturwissenschaftliche — aus Ungarn. Redigirt von August *Heller*. XIV. Bd. 1895—96. Berlin, 1898. Ea. 980.

Bianchi, Luigi. Vorlesungen über Differentialgeometrie. Autorisirte deutsche Uebersetzung von Max Lukat. 2. Lieferung. Leipzig, 1898. Ea. 1106.

Cantor, Moritz. Vorlesungen über Geschichte der Mathematik. III. Bd. Vom Jahre 1668 bis zum Jahre 1758. 3. Abtheilung. Die Zeit von 1727 bis 1758. Leipzig, 1898. Ea. 920.

Cauchy, Oeuvres complètes d'Augustin —, publiées sous la direction scientifique de l'académie des sciences et sous les auspices du ministre de l'instruction publique. I. Série. Tome XI. Paris, 1899. Ea. 4r. 331.

Cayley, Arthur. The collected mathematical papers. Vol. XIII. Cambridge, 1897. Supplementary volume, containing titles of papers and index. Cambridge, 1898. Ea. 4r. 359.

Közlemények, Mathematikai és természettudományi — vonatkozólag a hazai viszonyokra. Szerkeszti *Lengyel* Béla. XXVII. köt. 2. sz. Palaeontologiai tanulmányok a harmadkorú rákok köréből. Irta *Lőrenthey* Imre. Budapest, 1898. Ea. 708.

Méray, M. Ch. Leçons nouvelles sur l'analyse infinitésimale et ses applications géométriques. IV. Partie. Paris, 1898. Ea. 1086.

Netto, Eugen. Vorlesungen über Algebra. In zwei Bänden. II. Bd. 1. Lief. Leipzig, 1898. Ea. 1104.

Riem, J. Rechentabellen für Multiplikation und Division, mit einem Vorworte von H. Kinkelin. 1. Stereotyp-Ausgabe. Basel, 1897. Ea. 1117.

Táblázat, Alkoholometrikus átszámítási —. Kiadja a magyar kir. pénzügyministerium. 2. kiadás. Budapest, 1898. Ea. 820.

Tedeschi Betti. A transcendens egész függvények előállítása alkalmazással néhány függvényre és az ezek közötti kapcsolat. Bölcsészetdoctori értekezés. Budapest, 1898. Ea. 602.

Weber, Heinrich. Lehrbuch der Algebra. 2. Auflage. I. Band. Braunschweig, 1898. Ea. 1101.

Eb. Physika, astronomia, chemia, mysteriumok, jövendölések, magia.

Bashforth, Francis. A mathematical treatise on the motion of projectiles. London, 1873. Eb. 1116.

— — Replica di Krupp alla protesta del Signor Bashforth tanslated with notes. Cambridge, 1898. Eb. 2380.

Benkey Gyula. A tellursav, tellurossav illetve tellur jodometrikus meghatározása. Budapest, 1898. Eb. 5050.

Dessewffy Arisztid. Mi a spiritizmus? Budapest, 1898. Eb. 5048.

Dippel, Leopold. Das Mikroskop und seine Anwendung. 2. umgearb. Auflage. II. Theil. Anwendung des Mikroskopes auf die Histiologie der Gewächse. 2. Abtheil. Braunschweig, 1898. Eb. 2019.

Évkönyvei, A magyar kir. országos meteorologiai és földmágnességi intézet —. Hivatalos kiadvány. XXV. köt. 1895. évfolyam. Budapest, 1898. XXVI. köt. 1896. évfolyam. I. rész. Budapest, 1898. XXVII. köt. 1897. évfolyam. Bpest, 1898. Eb. 4r. 471.

Fehling, Hermann v. —. Neues Handwörterbuch der Chemie. Nach dem Tode des Herausgebers fortgesetzt von Carl *Hell.* 82. Lief. Bd. VI. Lief. 15. Braunschweig, 1898. Eb. 1813.

Galilei, Le opere di Galileo —. Edizione nazionale sotto gli auspicii di sua maestà il re d'Italia. Vol. VIII. Firenze, 1898. Eb. 4r. 654.

Héjas Endre és **Marczell** György. Körültekintés néhány külföldi meteorológiai intézetben. Budapest, 1898. Eb. 5053.

Hoff, J. H. van 't. Vorlesungen über theoretische und physikalische Chemie. 1. Heft. Die chemische Dynamik. Braunschweig, 1898. Eb. 2399.

Horváth Czézár. Az erdő klimatikus fontossága. Keszthely, 1898 Eb. 5051.

Jahrbuch der Erfindungen. Begründet von H. *Gretschel* und H. *Hirzel.* Herausg. von A. *Berberich,* Georg *Bornemann* und Otto *Müller.* 34. Jahrg. Leipzig, 1898. Eb. 1810.

Jahrbuch des norwegischen meteorologischen Instituts für 1893, 1894, 1895. Herausg. von H. Mohn. Christiania, 1895—96. — für 1896. Christiania, 1897. — für 1897. Christiania, 1898. Eb. 4r. 651.

Kerntler, Franz. Die Möglichkeit einer experimentellen Entscheidung zwischen den verschiedenen elektro-dynamischen Grundgesetzen. Budapest, 1898. Eb. 2288.

Kiadványai, A magyar kir. meteorológiai és földmágnességi országos intézet hivatalos —. 1898. I. köt. A magyar kir. meteorológiai és földmágnességi országos intézet Budapesten és a magyar kir. meteorológiai és fizikai központi obszervatorium Ó-Gyallán. Ismerteti *Konkoly-Thege* Miklós. Budapest, 1898. Magyar és német szöveggel. Eb. 5047.

Konkoly-Thege Miklós. Az ó-gyallai astrophysikai és meteorológiai observatoriumon végzett megfigyelések. Héjas Endre, Steiner Lajos, Farkas Ede és Marczell György közreműködésével. 1894. és 1895. évi észlelések. XVII. és XVIII. kötet. Az új sorozat I. kötete. Budapest, é. n. Eb. 4r. 489.

— — Körültekintés néhány nyugateurópai obszervatoriumban. Budapest, 1898. Eb. 5052.

Könyvkiadó vállalat, Természettudományi —. A M. Tud. Akadémia segítkezésével kiadja a K. M. Természettudományi Társulat. II.—III. A fajok eredete a természeti kiválás útján, vagyis az előnyös válfajok fenmaradása a létérti küzdelemben. Irta Charles *Darwin.* Az eredeti 6. bővített s javított kiadása után fordította Dapsy László. Revideálta Margó Tivadar. 2. kötet. Budapest, 1873—74. XXIII—XXIV. Az ember származása és az ivari kiválás. Irta Charles *Darwin.* A 2. javított és bővített eredeti kiadásból fordították Török Aurél és Entz Géza. Az eredetivel összehasonlította és Darwin életrajzát irta hozzá Margó Tivadar. 2 kötet. Budapest, 1884. Eb. 1661.

Laplace, Oeuvres complètes de —, publiées sous les auspices de l'Académie des Sciences, par les secrétaires perpétuels. Tom. XII. Paris, 1898. Eb. 4r. 610.

Lehmann, O. Die elektrischen Lichtererscheinungen oder Entladungen bezeichnet als Glimmen, Büschel, Funken und Lichtbogen, in freier Luft und in Vacuumröhren, unter Berücksichtigung von Entladungen ohne Lichterscheinung und der Entstehung des Lichtes, der elektrischen Strahlen, Kathodenstrahlen, Röntgenstrahlen etc., zum Theil auf Grund eigener Experimentaluntersuchungen. Halle a. S., 1898. Eb. 2398.

Mazelle, Edoardo. Meteorologia ed oceanografia. Fiume, 1898. Eb. 2400.

Müller-Pouillet's Lehrbuch der Physik und Meteorologie. 9. umgearbeitete und vermehrte Auflage von Leopold *Pfaundler* unter Mitwirkung des Otto *Lummer.* II. Bd. 2. Abtheilung. Braunschweig, 1898. Eb. 2253.

Ostwald's Klassiker der exakten Wissenschaften. Nr. 93. Drei Abhandlungen über Kartenprojektion von Leonhard *Euler.* (1777.) Herausg. von A. Wangerin. Leipzig, 1898. Nr. 94. Ueber das Verhältniss zwischen der chemischen Zusammensetzung und der Krystallform arseniksaurer und phosphorsaurer Salze. (Uebersetzt aus dem Schwedischen.) Von Eilhard *Mitscherlich.* (1821.) Herausg. von P. Groth. Leipzig, 1898. Nr. 95. Pflanzenphysiologische Abhandlungen. I. Bluten des Rebstockes. II. Bewegungen der Mimosa pudica. III. Elementarorganismen. IV. Rennhaare von Urtica. Von Ernst von *Brücke.* 1844—1862. Herausgegeben von A. Fischer. Leipzig, 1898. Nr. 96, 97. Sir Isaac *Newton's* Optik, oder Abhandlung über

Spiegelungen, Brechungen, Beugungen und Farben des Lichts. (1704.) Uebersetzt und herausg. von William Abendroth. I—III. Buch. Leipzig, 1898. Nr. 98. Ueber Benzin und die Verbindungen desselben. Von Eilhard *Mitscherlich*. Leipzig, 1898. Nr. 99. Ueber die bewegende Kraft der Wärme und die Gesetze, welche sich daraus für die Wärmelehre selbst ableiten lassen. Von R. *Clausius*. (1850.) Leipzig, 1898. Nr. 100. Abhandlungen über Emission und Absorption von G. *Kirchhoff*. Herausg. von Max Planck. Leipzig, 1898. Eb. 2306.

Pubblicazioni della specola Vaticana. Vol. V. Roma, 1898. Eb. 2354.

Report for the year 1896—97, presented by the Board of Managers of the Observatory of Yale University to the President and Fellows. H. és é. n. Eb. 521.

Róna Zsigmond. A légnyomás a magyar birodalomban 1861-től 1890-ig. Budapest, 1897. Eb. 5049.

Roscoe-Schorlemmer's Ausführliches Lehrbuch der Chemie von Jul. Wilh. *Brühl*. VI. Bd. Die Kohlenwasserstoffe und ihre Derivate oder organische Chemie. IV. Theil. Bearb. in Gemeinschaft mit Edvard *Hjelt* und Ossian *Aschan*. Braunschweig, 1898. Eb. 1988.

Schweiger-Lerchenfeld, Amand Freiherr v. Atlas der Himmelskunde auf Grundlage der Ergebnisse der coelestischen Photographie. 62 Kartenblätter (mit 187 Einzeldarstellungen) und 67 Foliobogen Text mit 540 Abbildungen. Mit besonderer Unterstützung des Direktors der k. k. Sternwarte in Prag L. Weinek und anderer hervorragender Astronomen, sowie seitens zahlreicher Sternwarten und optisch-mechanischer Werkstätten. Wien, 1898. Eb. ívr. 128.

Srokowski, Stanislaus. Niederschlagsvertheilung in Galizien für einzelne Monate. Rzeszów, 1897. Eb. 2290.

Than Károly. A kisérleli chemia elemei. I. köt. Általános chemia és az elemi testek leirása. 2. könyv. Az elemi testek leirása. Budapest, 1898. Eb. 5032.

Tóvölgyi Titusz. A lélek mint egyén. Sepsi-Szentgyörgy, 1897. Eb. 5045.

— — Van-e más világ? (A szellemek országából.) Budapest, 1897. Eb. 5046.

Tyndall, John. Fragmente aus den Naturwissenschaften. Vorlesungen und Aufsätze. 2. autorisirte deutsche Ausgabe, nach der 8. Auflage des englischen Originals übersetzt von A. v. Helmholtz und E. Du Bois-Reymond. In zwei Bänden. I. Bd. Braunschweig, 1898. Eb. 2401.

Wiedemann, Gustav. Die Lehre von der Elektricität. 2. umgearb. und vermehrte Auflage. Zugleich als 4. Auflage der Lehre vom Galvanismus und Elektromagnetismus. IV. Bd. Braunschweig, 1898. Eb. 2025.

Ec. Természetrajz, őslénytan.

Annals of the Royal Botanic Garden Calcutta. Vol. VIII. Part 1—4. Calcutta, 1898. Ec. 4r. 479.

Archives du Museum d'histoire naturelle de Lyon. Tome VI. Lyon, 1895. Ec. 4r. 497.

Bascom, Florence. The ancient volcanic rocks of South Mountain, Pennsylvania. Washington, 1896. Ec. 2275.

Beiträge zur Paläontologie und Geologie Oesterreich-Ungarns und des Orients. Begründet von E. v. *Mojsisovics* und M. *Neumayr*. Mittheilungen des paläontologischen Institutes der Universität Wien, herausg. von W. *Waagen*. XI. Bd. 3., 4. Heft. Wien und Leipzig, 1897—98. Ec. 4r. 430.

Bregenzer, Ignaz. Thier-Ethik. Darstellung der sittlichen und rechtlichen Beziehungen zwischen Mensch und Thier. Preisschrift. Herausg. von dem Verbande der Thierschutzvereine des Deutschen Reichs. Bamberg, 1894. Ec. 2272.

Bronn, H. G. Klassen und Ordnungen des Thier-Reichs, wissenschaftlich dargestellt in Wort und Bild. Fortgesetzt von M. *Braun*. IV. Bd. Würmer: Vermes. 56—58. Lief. Leipzig, 1898. IV. Bd. Supplement. Nemertini (Schnurwürmer). Bearb. von O. *Bürger*. 5—9. Lief. Leipzig, 1898. V. Bd. 2. Abtheil. Gliederfüssler: Arthropoda. Fortgesetzt von A. E. *Ortmann*. 47—49. Lief. VI. Bd. 5. Abtheil. Säugethiere: Mammalia. 47—53. Lief. Leipzig, 1897—98. Ec. 1785.

Canada, Commission de géologie du —. Rapport annual. (Nouvelle série.) Vol. VII. 1894. Ottawa, 1897. Ec. 2249.

Delectus seminum in horto botanico universitatis Budapestinensis anno 1897. collectorum. Budapest, 1897. Ec. 2060.

Ebner, V. v. —. Ueber den Bau der Chorda dorsalis des Amphioxus lanceolatus. Aus den Sitzungsberichten der kaiserl. Akademie der Wissenschaften in Wien. Mathem.-naturw. Classe. Bd. CIV. Abth. III. Oktober 1895. Wien, 1895. Ec. 2270.

Encyklopaedie der Naturwissenschaften. III. Abtheil. 2. Theil. Handwörterbuch der Astronomie, herausg. von W. *Valentiner*. 12—16. Lief. Breslau, 1898. Ec. 1897.

Engler, A. und Karl **Prantl.** Die natürlichen Pflanzenfamilien nebst ihren Gattungen und wichtigeren Arten, insbesondere den Nutzpflanzen. Lief. 159., 160., 169—183. Leipzig, 1897—98. Ec. 2187.

Évkönyve, A magyar kir. földtani intézet —. XII. köt. 2. füzet. Muzsla és Béla község határainak agronom-geologiai viszonyai. *Horusitzky* Henrik-től. Budapest, 1898. 3. füz. Zemplénvármegye északi részének földtani és petroleum előfordulási viszonyai. *Adda* Kálmán-tól. Budapest, 1898. Ec. 1624.

Földtani intézet, A m. kir. — földtani felvételei. Nagy-Bánya vidéke. Budapest, 1897. Budapest és Tétény vidéke. Budapest, 1898. Ec. ívr. 99.

Francé Rezső. A craspedomonadinák szervezete. Budapest, 1897. Ec. 6042.

Jahresbericht der kgl. ung. geologischen Anstalt für 1895. Budapest, 1898. — für 1896. Budapest, 1898. Ec. 2177.

Jelentése, A magyar kir. földtani intézet évi — 1896-ról. Budapest, 1897. Ec. 1713.

Joret, Charles. Les plantes dans l'antiquité et au moyen âge. Histoire, usages et symbolisme. I. partie. Les plantes dans l'orient classique. 1. Paris, 1897. Ec. 2271.

Kiadványai, A magyar kir. földtani intézet —. A magyar korona országai területén mívelésben és feltárófélben levő nemesfém, érez, vaskő, ásványszén, kősó és egyéb értékesíthető ásványok előfordulási helyei. Összeállították *Böckh* János és *Gesell* Sándor. Budapest, 1898. Ec. 6036.

Kociuba, Michal. Emeryk Turczijński jego życiorys i działalność naukowa oraz spis roślin. Stanislawów, 1898. Ec. 2277.

Kohaut Rezső. A magyarországi szitakötő-félék természetrajza. Budapest, 1896. Ec. 4r. 2005.

Lacroix, A. Minéralogie de la France et de ses colonies. Tome II. 2. partie. Paris, 1897. Ec. 2236.

Laube, Gustav C. Die geologischen Verhältnisse des Mineralwassergebietes von Giesshübl Sauerbrunn. Giesshübl Sauerbrunn, 1898. Ec. 2273.

Lendl Adolf. Útmutatás az állatok kitöméséhez. Külön lenyomat „A Természet" I. évfolyamából. Budapest, 1898. Ec. 6043.

Magyarázatok a magyar korona országainak részletes földtani térképéhez. Kiadja a magyar kir. földtani intézet. Nagy-Bánya vidéke. 15. zóna XXIX. rovat jelű lap. 1 : 75,000. Földtanilag fölvette Hofmann Károly és Gesell Sándor, beambulálta és a magyarázatot irta Koch Antal. Budapest, 1898. Ec. 2189.

Melczer Gusztáv. Adatok a budapesti calcit kristálytani ösmeretéhez. Budapest, 1896. Ec. 1600.

Mittheilungen aus dem Jahrbuche der kgl. ungarischen geologischen Anstalt. XI. Bd. 8. Heft. Mezőhegyes und Umgebung von agronom-geologischem Gesichtspunkte. Von Béla von *Inkey*. Budapest, 1898. Ec. 1875.

Mygind, Franciscus a —. Observationes critico-botanicae, seu epistolae ad Linnaeum scriptae. E genuinis, quae Londini apud „Societatem Linneanam" asservantur, manuscriptis descriptas exhibuit Carolus de *Flatt*. Wien, 1897. Ec. 2269.

Naumann, Carl Friedrich. Elemente der Mineralogie. 13. vollständig umgearbeitete Auflage von Ferdinand Zirkel. II. Hälfte. Specieller Theil. Leipzig, 1898. Ec. 2265.

Publicationen der kgl. ungarischen geologischen Anstalt. General-Register der Bände I—X. der Mittheilungen aus dem Jahrbuche der kgl. ungarischen geologischen Anstalt. Zusammengestellt von Julius *Halaváts*. Budapest, 1898. Ec. 2207.

Resultate der wissenschaftlichen Erforschung des Balatonsees.

Herausg. von der Balatonsee-Commission der ung. geographischen Gesellschaft. II. Bd. Die Biologie des Balatonsees und seiner Umgebung. 2. Theil. Die Flora des Balatonsees. I. Section. Die Kryptogomon Flora des Balatonsees und seiner Nebengewässer. Von Julius v. *Istvánffi*. Wien, 1898. Ec. 2278.

Sars, G. O. Fauna Norvegiae. Vol. I. Christiania, 1896. Ec. 4r. 501.

Smith, George Otis. The geology of the Fox Islands, Maine. Skowhegan, 1896. Ec. 2276.

Sötér Kálmán. A méh és világa. Elméleti és gyakorlati bevezetés a méhek alapos ismerete és sikeres tenyésztésébe. A méhek iránt érdeklődő közönség számára. I. köt. 1. füz. Kolozsvár, 1895. Ec. 6041.

Szádeczky Gyula. A zempléni szigethegység geologiai és kőzettani tekintetben. Budapest, 1897. Ec. 4r. 2007.

Tierreich, Das —. Eine Zusammenstellung und Kennzeichnung der rezenten Tierformen. Herausg. von der deutschen zoologischen Gesellschaft. Generalredakteur: Franz Eilhard *Schulze*. 2. Lief. Aves. Redakteur: A. *Reichenow*. Paradiseidae, bearb. von Walter *Rothschild*. Berlin, 1898. 3. Lief. Acarina. Redakteur: H. *Lohmann*. Oribatidae, bearb. von A. D. *Michael*. Berlin, 1898. 4. Lief. Acarina. Redakteur: H. *Lohmann*. Eriophyidae (Phytoptidae), bearb. von Alfred *Nalepa*. Berlin, 1898. Ec. 2262.

Vázlata, A magyar korona országainak földtani viszonyainak rövid —. Magyarázó szöveg Magyarország átnézetes geologiai térképéhez. (Magyar és német szöveggel.) Budapest, 1897. Ec. 6044.

Verbeck R. D. M. et R. **Fennema.** Description géologique de Java et Médoura. Tome I—II. Amsterdam, 1896. Ec. 2274.

— — Atlas. Amsterdam, 1896. Ec. ívr. 228.

Ed. Technologia, géptan, építészet, mezei gazdaság, vízszabályozás, bányászat, borászat, vadászat, szakácsság.

Aratás, Az —. Kiadja: a „Hazánk“ szerkesztősége. Budapest, 1898. Ed. 1421.

Beiträge zur landwirtschaftlichen Statistik von Preussen für das Jahr 1896. Bearb. im Kgl. Preuss. Ministerium für Landwirtschaft, Domänen und Forsten. I. Theil. Berlin, 1897. Ed. 1772.

Évkönyve, Az országos magyar gazdasági egyesület 1897—98. évi —. Szerkesztette az egyesület tisztikara. VII. köt. Budapest, 1898. Ed. 1053.

Heumann, K. Die Anilinfarben und ihre Fabrikation. II. Theil. Nach des Verfassers Tode fortgesetzt und herausg. von Paul *Friedlaender*. Braunschweig, 1898. Ed. 1773.

Huberth Andor. Az acetyléngáz-világítás. A „Magyar Mérnök- és Építész-Egylet“ egyetemes szakülésén előadta ifj. nagyszombati — Budapest, 1897. év deczember hó 4-én. Budapest, 1897. Ed. 1416.

Jelentés a debreczeni ev. ref. collegium újra építéséről s az építkezés számadásairól. Debreczen, 1897. Ed. 1399.

Közlemények a kir. József-műegyetem műszaki mechanikai laboratoriumában végzett szilárdsági kisérletek eredményeiről. I., II. füz. Természetes építő-anyagok — kövek. Budapest, 1896—97. III. füz. Roman-cementek — Portland-cementek és egyéb habarcsanyagok. Budapest, 1898. Ed. 1419.

Közlemények, Vizügyi —. XIII. füz. Kiadja a földmívelésügyi m. kir. minister. Budapest, 1898. Ed. 1355.

Moravek János. A czukorrépa okszerű termeléséről. Léva, é. n. Ed. 1418.

Munkabérek, Mezőgazdasági — Magyarországon 1896-ban. Kiadja a földmívelésügyi m. kir. minister. Bpest, 1898. Ed. 4r. 2004.

Schmeisser. Ueber Vorkommen und Gewinnung der nutzbaren Mineralien in der südafrikanischen Republik (Transvaal) unter besonderer Berücksichtigung des Goldbergbaues. Bericht über eine im Auftrage des königlich preussischen Herrn Ministers für Handel und Gewerbe nach Südafrika unternommene Reise. Berlin, 1895. Ed. 1771.

Simerka, V. Gőzkazánok, gőzgépek és azok gondozása. Fordította Marer Zsigmond. Pilsen, 1895. Ed. 1417.

Tóth Mike. Középeurópai műépítmények. Budapest, 1898. Ed. 1420.

Útmutató az állandó gazdasági tudósítók számára 1898. Kiadja a földmívelésügyi m. kir. minister. Budapest, 1898. Ed. 1409.

Zsebnaptár, Erdészeti — az 1899-ik évre. XVIII. évfolyam. Kiadja: Az országos erdészeti egyesület. Szerkeszti: Horváth Sándor. Budapest, é. n. Ed. 1231.

Ee. Hadtudományok. Hadtörténelem.

(**Breit** J.) Magyarország 1848—49. évi függetlenségi harczának katonai története. 3 kötet. Budapest, 1897—98. Ee. 4020.

Cohausen, August von —. Die Befestigungsweisen der Vorzeit und des Mittelalters. Auf seinen Wunsch herausg. von Max Jähns. Mit einem Atlas von 57 Tafeln Abbildungen. Wiesbaden, 1898. Ee. 449.

Díjszabás katonai javak szállítására az összes magyar vasutakon (a cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság és a kezelése alatt álló vasutak kivételével), valamint a cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasut osztrák vonalán. Érvényes 1898. január hó 1-től. Budapest, 1897. Ee. 4023.

Díjszabások és díjszabási határozmányok katonaszemélyek, podgyász és áruk szállítására nézve. Budapest, 1898. Ee. 4024.

Duncker, Carl von —. Feldmarschall Erzherzog Albrecht. Mit Illustrationen von Felician Freiherrn von *Myrbach*. Wien, 1897. Ee. 450.

Granier, Hermann. Der Feldzug von 1864. Berlin, 1897. Ee. 448.

Katona-személydíjszabás. Érvényes az összes magyar vasutakon (a cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság magyar vonalainak és az üzemében álló helyi érdekű vasutak kivételével), valamint a cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasut magyar és osztrák vonalán. Érvényes 1898. január hó 1-től. Budapest, 1897. Ee. 4022.

Lovas Gyula. Útmutató a lovagias ügyek elintézéséhez. Párbajszabályok. A párbajvivás. Lovas (Röszler) Lajos eredeti rajzaival. Budapest, 1898. Ee. 4027.

Névkönyv a magyar királyi népfölkelés számára 1898. évre. Hivatalos kiadás. Budapest, 1898. Ee. 4008.

Útmutatás az 1898. évi január hó 1-től érvényes díjszabás I., II. és III. rész alkalmazásánál követendő eljárásra nézve. Budapest, 1898. Ee. 4025.

F. Philosophia, aesthetika és paedagogia.

Fa. Philosophia és történelme.

Acsay Antal. Cicero mint bölcselő. Külön lenyomat a „Bölcseleti Folyóirat" 1897—98. évfolyamaiból. Budapest, 1898. Fa. 796.

L'Année psychologique, publiée par Alfred *Binet*. Avec la collaboration de H. *Beaunis* et Th. *Ribot*. 4. année. Paris, 1898. Fa. 6476.

Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters. Texte und Untersuchungen. Herausg. von Clemens *Baeumker* und Georg Freih. von *Hertling*. II. Bd. 5. Heft. Die philosophischen Abhandlungen des Ja'qūb ben Ishāq *al-Kindī*. Zum ersten Male herausg. von Albino Nagy. Münster, 1897. 6. Heft. Die Impossibilia des *Siger von Brabant*, eine philosophische Zeitschrift aus dem XIII. Jahrhundert. Zum ersten Male vollständig herausg. und besprochen von Clemens Baeumker. Münster, 1898. Fa. 6429.

Bibliothèque de philosophie contemporaine. L'enseignement intégral par Alexis *Bertrand*. Paris, 1898. Études sur l'enfance par James *Sully*. Traduit de l'anglais par A. Monod. Précédé d'une préface par G. Compayré. Paris, 1898. Psychologie du peuple français par Alfred *Fouillée*. 2. édition. Paris, 1898. L'année philosophique, publiée sous la direction de F. *Pillon*. 8. année. 1897. Paris, 1898. La psychologie de l'association depuis Hobbes jusqu'à nos jours (Histoire et critique) par Louis *Ferri*. Paris, 1883. Les rêves. Physiologie et pathologie par Ph. *Tissié*. Avec une préface de Azam. 2. édition revue et augmentée. Paris, 1898. L'année sociologique publiée sous la direction de Émile *Durkheim*. 1. année (1896—97). Paris, 1898. Nouvelles études de mythologie par Max *Muller*. Traduites de l'anglais par Léon Job. Paris, 1898. L'art et le réel. Essai de métaphysique fondée sur l'esthétique par Jean *Pérès*. Paris, 1898. Le libre arbitre. Étude philosophique par Ernest *Naville*. 2. édition revue et corrigée. Bâle et Genève, 1898. La philosophie sociale du XVIII. siècle et la revolution par Alfred *Espinas*. Paris, 1898. Pensées de Tolstoi d'après les textes russes par *Ossip-Lourié*. Paris, 1898. L'éducation des sentiments par P.-Félix *Thomas*. Paris, 1899. Destinée de l'homme par C. *Piat*. Paris, 1898. Richard Wagner, poète et

penseur par Henri *Lichtenberger*. 2. édition revue. Paris, 1898. Essai sur la classification des sciences par Edmond *Goblot*. Paris, 1898. *Fleury*, Maurice de —. L'âme du criminel. Paris, 1898. *Roberty*, E. de —. L'éthique. Les fondements de l'éthique. 3. essai sur la morale considérée comme sociologie élémentaire. Paris, 1898. *Le Bon*, Gustave. Psychologie du socialisme. Paris, 1898. *Durand* (de Gros), J.-P. Aperçus de taxinomie générale. Paris, 1899. *Bergson*, Henri. Essai sur les données immédiates de la conscience. 2. édition. Paris, 1898. Fa. 479.

Bodnár, Sigmund. Mikrokosmos. I., II. Bd. Berlin, 1898. Fa. 6516.

Castelein, A. Cours de philosophie. Vol. III. Les principes de la philosophie morale. Namur, 1890. Fa. 6252.

Comte, Auguste. Cour de philosophie positive. 6. vols. 5. édition (identique à la première). Paris, 1892—1894. Fa. 6253.

Dahlmann, Joseph. Buddha. Ein Culturbild des Ostens. Berlin, 1898. Fa. 6517.

Erdmann, Benno — und Raymond **Dodge.** Psychologische Untersuchungen über das Lesen auf experimenteller Grundlage. Halle a. S., 1898. Fa. 6514.

Falckenberg, Richard. Geschichte der neueren Philosophie von Nikolaus von Kues bis zur Gegenwart. 3. verbesserte und vermehrte Aufl. Leipzig, 1898. Fa. 6512.

Fischer, Kuno. Kleine Schriften. 6. Das Verhältniss zwischen Willen und Verstand im Menschen. 2 Aufl. Heidelberg, 1896. 8. Grossherzogin Sophie von Sachsen, königliche Prinzessin der Niederlande. Gedächtnissrede in der Trauerversammlung am 8. October 1897. im Sophienstift zu Weimar gehalten. Heidelberg, 1898. Fa. 6504.

— — Geschichte der neuern Philosophie. Jubiläumsausgabe. II. Bd. Spinozas Leben, Werke und Lehre. 4. Aufl. Heidelberg, 1898. Fa. 43.

Gruber, Hermann. Der Positivismus vom Tode August Comte's bis auf unsere Tage (1857—1891). Freiburg i. Br., 1891. Fa. 4094.

Hartmann, Eduard v. Ethische Studien. Leipzig, 1898. Fa. 6511.

Kraepelin, Emil. Psychologische Arbeiten. II. Bd. 2., 3. Heft. Leipzig, 1897—98. Fa. 6487.

Pauler Ákos. A természetphilosophia fogalmáról és feladatairól. Budapest, 1898. Fa. 795.

Philosophia Lacensis sive series institutionum philosophiae scholasticae edita a presbyteris societatis Jesu in collegio quondam B. Mariae ad Lacum disciplinas philosophicas professis. Institutiones psychologicae secundum principia S. Thomae Aquinatis ad usum scholasticum accomodavit Tilmannus *Pesch*. Pars II. Psychologia anthropologica. (Volumen 3 totius operis.) Friburgi Brisgoviae, 1898. Fa. 6198.

Ritter H. et L. **Preller.** Historia philosophiae graecae. Editio octava. Gothae, 1898. Fa. 6515.

Siebert, Otto. Geschichte der neueren deutschen Philosophie seit

Hegel. Ein Handbuch zur Einführung in das philosophische Studium der neuesten Zeit. Göttingen, 1898. Fa. 6513.

Sigwart, Christoph. Vorfragen der Ethik. Herrn Eduard Zeller als Festschrift zur Feier seines fünfzigjährigen Doctorjubiläums am 25. August 1886. überreicht von der philosophischen Facultät der Universität Tübingen. Freiburg i. Br., 1886. Fa. 4r. 306.

Spencer, Herbert. A system of synthetic philosophy. Vol. II., III. The principles of biology. 1., 2. London, 1894. Fa. 6466.

Studien, Philosophische —, herausg. von Wilhelm Wundt. XIII. Bd. 4. Heft. Leipzig, 1898. XIV. Bd. 1., 2., 3. Heft. Leipzig, 1898. Fa. 4001.

Székely István. Ösztön és ész. Az állat és ember összehasonlító psychologiája. Nagyvárad, 1897. Fa. 794.

Tomka Sándor. A fejlődő átalakulás. Tanulmány a természettudományok köréből. 4. kiadás. Budapest, 1898. Fa. 790.

Urráburu, Joannes Josephus. Institutiones philosophicae quas Romae in pontificia universitate Gregoriana tradiderat. Vol. III. Naturalis philosophiae prima pars cosmologia. Vallisoleti, 1892. Vol. IV. Psychologiae pars prima. Vallisoleti, 1894. Vol. V., VI. Psychologiae pars secunda. Vallisoleti, 1896—98. Vol. I. Logica. Vallisoleti, 1890. Fa. 6424.

Fb. Aesthetika, művészettan, játékok, zenészet.

Alexander Bernát. A művészet. A Kisfaludy-társaság Somogyi-díjával jutalmazott párbeszéd. Budapest, 1898. Fb. 457.

Beiträge zur Aesthetik. Herausg. von Theodor *Lipps* und Richard Maria *Werner*. IV. Beschreibung des geistlichen Schauspiels im deutschen Mittelalter von Richard *Heinzel*. Hamburg und Leipzig, 1898. V. Einfühlung und Association in der neueren Aesthetik. Ein Beitrag zur psychologischen Analyse der aesthetischen Anschauung von Paul *Stern*. Hamburg und Leipzig, 1898. Fb. 4115.

Beljak Bernát. Képzelet és művészet. Eperjes, 1898. Fb. 455.

Bruchmann, Kurt. Poetik. Naturlehre der Dichtung. Berlin, 1898. Fb. 4158.

Hock János. Művészi reform. Budapest, 1898. Fb. 454.

Sittenberger, Hans. Studien zur Dramaturgie der Gegenwart. I. Reihe. Das dramatische Schaffen in Oesterreich. München, 1898. Fb. 4159.

Spielhagen, Friedrich. Neue Beiträge zur Theorie und Technik der Epik und Dramatik. Leipzig, 1898. Fb. 4156.

Vischer, Friedrich Theodor. Vorträge. Für das deutsche Volk herausg. von Robert Vischer. I. Reihe. Das Schöne und die Kunst. Zur Einführung in die Aesthetik. 2. Aufl. Stuttgart, 1898. Fb. 4157.

Fc. Közoktatás- és neveléstudomány.

Acsay Antal. Lubrich Ágost. (Negyvenéves irói és félszázados tanári jubileuma alkalmából.) Külön lenyomat a „Katholikus Pedagogiá"-ból. Budapest, 1897. Fc. 1903.

— — A humanisták és scholasztikusok küzdelme. 2. kiadás. Budapest, 1898. Fc. 1904.

Ball, Hermann. Das Schulwesen der böhmischen Brüder. Berlin, 1898. Fc. 274.

Beiträge zur österreichischen Erziehungs- und Schulgeschichte. Herausg. von der österreichischen Gruppe der Gesellschaft für deutsche Erziehungs- und Schulgeschichte. 1. Heft. Geschichte der Savoy'schen Ritter-Akademie in Wien vom Jahre 1746. bis 1778. Von Johann *Schwarz*. Wien, 1897. Fc. 4745.

Bibliothek der katholischen Pädagogik. Begründet und herausg. von F. X. *Kunz*. X. Der Jesuiten *Sacchini, Juvencius* und *Kropf* Erläuterungsschriften zur Studienordnung der Gesellschaft Jesu. Uebersetzt von J. Stier, R. Schwickerath, F. Zorell. Freiburg im Breisgau, 1898. Fc. 4574.

Bod Péter és **Székely** István. Női életpályák. Bpest, 1898. Fc. 1897.

Handbuch der Erziehungs- und Unterrichtslehre für höhere Schulen, herausg. von A. *Baumeister*. III. Bd. Didaktik und Methodik der einzelnen Lehrfächer. I. Hälfte. II. Katholische Religionslehre. Von J. N. *Brunner*. München, 1898. IV. Griechisch. Von P. *Dettweiler*. München, 1898. IV. Bd. Didaktik und Methodik der einzelnen Lehrfächer. II. Hälfte. XVII. Turnen und Jugendspiele und die körperliche Erziehung in höheren Schulen. Von Hermann *Wickenhagen*. München, 1898. Fc. 4731.

Jahresbericht, Pädagogischer — von 1897. Bearb. und herausg. von Heinrich *Scherer*. L. Jahrg. Leipzig, 1898. Fc. 313.

Jelentése, A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministernek a közoktatás állapotáról szóló és az országgyülés elé terjesztett 27. —. Budapest, 1898. Fc. 4r. 501.

— — Az országos tanítói nyugdíj- és gyámalap 1896. évi állapotáról szóló —. Budapest, 1897. Fc. 4r. 514.

— — Az 1894. XXVII. t.-cz. alapján létesített országos nyugdíj- és gyámintézet 1896. évi állapotáról szóló —. Budapest, 1897. Fc. 4r. 504.

Kappes, Mathias. Lehrbuch der Geschichte der Pädagogik. I. Bd. Altertum und Mittelalter. Münster i. W., 1898. Fc. 4744.

Kondor Gusztáv. Az egyszerű könyvvitel vázlata. 3. kiadás. Pest, 1872. Fc. 1900.

— — Vámisme, a reáltanodák számára. 2. kiadás. Pest, 1871. Fc. 1901.

— — A magyar váltójog és üzlet kivonata Az alsóbb tanodák számára. 4. kiadás. Buda-Pest, 1873. Fc. 1902.

Kongresszus, A II. országos és egyetemes tanügyi — naplója. Szerkesztették *Nagy* László, *Beke* Manó, *Kovács* János és

Hajós Mihály. Kiadja a kongresszus végrehajtó bizottsága. I. köt. A kongresszus története. Az összes-ülések és a szakosztályok naplója. 1., 2. rész. Budapest, 1898. II. kötet. A magyarországi néptanítók ötödik egyetemes gyülésének naplója. (Népiskolai szakosztály.) Budapest, 1898. Fc. 1899.

Laurie A. Diákélet Angolországban. Franciából átdolgozta Hegedüs Pál. Budapest, 1897. Fc. 1895.

Pokorny Emánuel. Gyakorlatias vallástanítás a középiskolában. Budapest, 1897. Fc. 1903.

Report of the commissioner of education for the year 1893—94. Vol. I., II. Washington, 1896. —for the year 1894—95. Vol. Vol. I., II. Washington, 1896. —for the year 1895—96. Vol. I. Washington, 1897. Fc. 19.

Schmid, K. A. Geschichte der Erziehung vom Anfang an bis auf unsere Zeit. Fortgeführt von Georg *Schmid.* IV. Bd. II. Abtheil. 1., 2. Lief. Stuttgart, 1898. Fc. 4101.

Smiles Sámuel. Élet és munka, vagy munkás, művelt és tudós férfiak jellemrajza. Fordította Dáni Ede. Budapest, é. n. Fc. 1896.

Szentesy, Béla. Die geistige Ueberanstrengung des Kindes (von einer noch nicht besprochenen Seite dargestellt). I. Theil. Von der Wiege bis zur Mittelschule. II. Theil. Die Psycho-Physiologie des Musicirens. Uebersetzt von Eduard Löbl und Heinrich Ehrenhaft. Budapest, 1898. Fc. 4346.

Tóth Pál. A tüzhely körül. Elbeszélések az ifjúság számára. Goró Lajos 8 eredeti rajzával. Budapest, 1897. Fc. 1898.

Tóth Sándor. Hellas ege alatt. Művelődéstörténeti elbeszélések és rajzok Perikles korából. Az ifjuság számára. Budapest, 1897. Fc. 1894.

G. Történelem és földrajz.

Ga. Egyetemes s nem hazai történelem és segédtudományai.

Abhandlungen, Hallesche — zur neueren Geschichte. Herausg. von G. *Droysen.* Heft XXXV. Chronicon Carionis. Von Hildegard *Ziegler.* Halle, 1898. Heft XXXVI. Das Project der Vermählung Friedrich Wilhelms von Brandenburg mit Cristina von Schweden. Von Richard *Schulze.* Halle, 1898. Ga. 4675.

Abhandlungen, Historische —. Herausg. von Th. v. *Heigel* und H. *Grauert.* XII. Heft. Ueber die Heimat Pseudoisidors. Von Georg *Lurz.* München, 1898. Ga. 8042.

Adels-Schematismus des österreichisches Kaiserstaates. I—II. Jahrgang. Wien, 1824—1825. Ga. 8400.

Archiv für österreichische Geschichte. Herausg. von der zur Pflege vaterländischer Geschichte aufgestellten Commission der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. LXXXIV. Bd. 2. Hälfte. Wien, 1898. Ga. 1897.

Arhiv, Historický —. Vydává I. třida české akademie cisaře Františka Josefa pro vědy, slovesnost a uměni v Praze. Číslo 5. Listář k dějinám školstvi kutnohorského (1520—1623). Sestavil Vojtěch J. *Nováček.* V Praze, 1894. Číslo 6. Summa cancellariae (Cancellaria Caroli IV.) Formulář král. kanceláře české XIV. století. Z různých rukopisův k vydáni upravil Ferdinand *Tadra.* V. Praze, 1895. Číslo 7. Listy pani Kateřiny z Žerotina rozené z Valdštejna. Vydal František *Dvorský.* II. Dopisy z roku 1634 a 1635. V. Praze, 1895. Číslo 8. Soudni akta konsistoře pražske. (Acta judiciaria consistorii pragensis.) Z rukopisů archivu kapitolniho v Praze vydává Ferdinand *Tadra.* Část III. (1392—1393. 1396—1398.) V Praze. 1896. Ga. 8242.

Barcsa János. A szabadság eszméje a XIII-ik században. H.-Nánás, 1898. Ga. 3954.

Baudrillart, Alfred. Philippe V et la cour de France. Tome III. Philippe V, le duc de Bourbon et le cardinal de Fleury. Paris, é. n. Ga. 7216.

Baumgarten, Paul Maria. Untersuchungen und Urkunden über die Camera Collegii Cardinalium für die Zeit von 1295 bis 1437. Leipzig, 1898. Ga 8350.

Baumstark, Reinhold. Philipp II. König von Spanien. Freiburg im Breisgau, 1875. Ga. 8373.

Beck, Ludwig. Die Geschichte des Eisens in technischer und kulturgeschichtlicher Beziehung. IV. Abtheil. Das XIX. Jahrhundert. 2—5. Lief. Braunschweig, 1898. Ga. 7937.

Beiträge zur Geschichte des Niederrheins. Jahrbuch des Düsseldorfer Geschichts-Vereins. XI., XII. Bd. Düsseldorf, 1897. Ga. 8328.

Bibliothek, Historische —. Herausg. von der Redaction der Historischen Zeitschrift. IV. Bd. Die Fortschritte der Diplomatik seit Mabillon in Deutschland-Oesterreich von Richard *Rosenmund.* München, 1897. Ga. 8281.

Bibliothèque de l'école des hautes études, publiée sous les auspices du ministère de l'instruction publique. Sciences philologiques et historiques. 116. fasc. L'Alsace au XVII. siècle par Rodolphe *Reuss.* Tome I. Paris 1897. 117. fasc. La religion védique d'après les hymnes du Rig-Veda par Abel *Bergaigne.* Tom. IV. Index par M. Bloomfield. Paris, 1897. 118. fasc. Étude sur l'alliance de la France et de la Castille au XIV. et au XV. siècles par Georges *Daumet.* Paris, 1898. Ga. 6622.

Bibliothèque des écoles françaises d'Athènes et de Rome publiée sous les auspices du ministère de l'instruction publique. 2. série. XII. 3. Les registres de Grégoire X (1272—1276). Recueil des bulles de ce pape, publiées ou analysées d'après les manuscrits originaux des archives du Vatican par Jean *Guiraud.* 3. fasc. Paris, 1898. Ga. 4r. 1218.

Bibliothèque d'histoire illustrée, publiée sous la direction de J. *Zeller* et H. *Vast.* L'unité italienne (1815—1870.) par J. de *Crozals.* Paris, é. n. Ga. 8232.

Bildersaal, Historischer — oder Gemälde merkwürdiger Begebenheiten. Herausgegeben von Ernst Ferdinand Buchholz. I—IV. Band. Pesth, 1811. Ga. 8374.

Biographie, Allgemeine deutsche —. 212—218. Lief. Leipzig, 1897—98. Ga. 3334.

Blos, Wilhelm. Die deutsche Revolution. Geschichte der deutschen Bewegung von 1848. und 1849. Illustrirt von Otto E. Lau. Stuttgart, 1898. Ga. 8338.

Blum, Hans. Die deutsche Revolution 1848—49. Eine Jubiläumsgabe für das deutsche Volk. Ausgabe für Oesterreich. Florenz, 1898. Ga. 8365.

Boissonnade, P. Histoire de la réunion de la Navarre à la Castille. Essai sur les relations des princes de Foix-Albret avec la France et l'Espagne (1479—1521). Paris, 1893. Ga. 8356.

Boos, Heinrich. Geschichte der rheinischen Städtekultur von den Anfängen bis zur Gegenwart, mit besonderer Berücksichtigung von Worms. Herausg. im Auftrag von Cornelius W. Freiherrn Heyl zu Herrnsheim. Mit Zeichnungen von Joseph Sattler. I. Theil. 2. Aufl. Berlin 1897. Ga. 4r. 1662.

Boudin A. und F. **Mouttet.** Geschichte Ludwig Philipps I. König der Franzosen. I—II. Band. Leipzig, 1846. Ga. 8368.

Böhmer, F. J. Regesta imperii. VI. Die Regesten des Kaiserreichs unter Rudolf, Adolf, Albrecht, Heinrich VII. 1273—1313. Nach der Neubearbeitung und dem Nachlasse Johann Friedrich Böhmer's neu herausg. und ergänzt von Oswald *Redlich.* 1. Abtheil. Innsbruck, 1898. Ga. 4r. 9.

Brandenburg, Erich. Moritz von Sachsen. I. Bd. Bis zur Wittenberger Kapitulation (1547). Leipzig, 1898. Ga. 8405.

Brandes, Georg. Polen. Einzig autorisierte Uebersetzung aus dem Dänischen von Adele *Neustädter.* Paris, 1898. Ga. 8404.

Briefe und Akten zur Geschichte des sechzehnten Jahrhunderts mit besonderer Rücksicht auf Bayerns Fürstenhaus. V. Bd. Beiträge zur Geschichte Herzog Albrechts V. und des Landsberger Bundes 1556—1598. von Walter *Goetz.* München, 1898. III. Bd. 1. Abtheil. Beiträge zur Reichsgeschichte 1546—1551. Bearb. von August von *Druffel.* München, 1875. IV. Bd. Beiträge zur Reichsgeschichte 1535—1555. von August von *Druffel.* Ergänzt und bearb. von Karl *Brandi.* München, 1896. Ga. 8224.

Buchholz, E. F. Historische Denkwürdigkeiten aus Kriminalprozesse der neuern Zeit. Wien, 1816. Ga. 8376.

Busch, Moritz. Bismarck. Some secret pages of his history. In three volumes. Vols I—III. London, 1898. Ga. 8367.

Chevalier, Ulysse. Les nominations épiscopales du XIII-e au XV-e siècle. Extrait de l'université catholique. Lyon, 1898. Ga. 8396.

Cisternes, Raoul de —. Le duc de Richelieu, son action aux conférences d'Aix-La-Chapelle, sa retraite du pouvoir. Documents originaux recueillis et annotés. Paris, 1898. Ga. 8399.

Codex diplomaticus Saxoniae regiae. Im Auftrage der königlich sächsischen Staatsregierung herausg. von Otto *Posse* und Hubert *Ermisch.* I. Haupttheil III. Bd. Urkunden der Markgrafen von Meissen und Landgrafen von Thüringen. 1196—1234. Leipzig, 1898. Ga. 4r. 1092.

Collection de textes pour servir à l'étude et à l'enseignement de l'histoire. XXII. Documents relatifs à l'histoire de l'industrie et du commerce en France. I. Publiés avec une introduction par Gustave *Fagniez.* Paris, 1898. XXIII. Les grands traités du règne de Louis XIV. publiés par Henri *Vast.* II. Paris, 1898. Ga. 6798.

Daumer, G. Fr. Enthüllungen über Kaspar Hauser. Frankfurt a/M. 1859. Ga. 8375.

Delaborde, H.-François. L'expédition de Charles VIII. en Italie, histoire diplomatique et militaire. Paris, 1888. Ga. 4r. 1663.

Denkwürdigkeiten Friedrichs des Grossen. I—XIII. Theil. Danzig, 1757—1764. Ga. 8372.

Diercks, Gustav. Geschichte Spaniens von den frühesten Zeiten bis auf die Gegenwart. 2 Bde. Berlin, 1895—96. Ga. 8326.

Dilichius, Wilh. Urbs et academia Marpurgensis succincte descripta et typis reformata. Supplementum editionis caesarianae. Professorum Marpurgensium icones a Wilhelmo Dilichio delineatas edidit Ferdinandus Justi. Marburgi, 1898. Ga. 4r. 1535.

Dobenecker, Otto. Regesta diplomatica necnon epistolaria historiae Thuringiae. II. Bd. 1. Theil. (1152—1210.) Jena, 1898. Ga. 4r. 1099.

Dognon, Paul. Les institutions politiques et administratives du pays de Languedoc du XIII. siècle aux guerres de religion. Toulouse, 1895. Ga. 8357.

Droysen, G. Schriftstücke von Gustaf Adolf zumeist an evangelische Fürsten Deutschlands. Stockholm, 1877. Ga. 8387.

Egloffstein, Hermann Freiherr von —. Baierns Friedenspolitik von 1645 bis 1647. Leipzig, 1898. Ga. 8336.

Emmer, Johannes. Kaiser Franz Joseph I. Fünfzig Jahre österreichischer Geschichte. II. Bd. (Vom Jahre 1859—1898.) Jubiläums-Ausgabe. Wien, 1898. Ga. 4r. 1664.

Eugenius, nummis illustratus. Leben und Thaten des grosen und siegreichen Printzen Eugenii. Nürnberg, 1763. Ga. 8371.

Evarniczkij, D. J. Isztorija zaporozsszkih kozakov. III. St.-Peterburg, 1897. Ga. 7744.

Fagniez, Gustave. L'économie sociale de la France sous Henri IV. 1589—1610. Paris, 1897. Ga. 8406.

Festgaben zu Ehren Max Büdinger's von seinen Freunden und Schülern. Innsbruck, 1898. Ga. 8393.

Fiala, Eduard. Collection Ernst Prinz zu Windisch-Grätz. II. Bd. Münzen und Medaillen von Italien, Spanien, Portugal, Frankreich, Belgien und Niederlanden. Prag, 1897. Ga. 8160.

Firmin-Didot, Georges. Royauté ou empire. La France en 1814, d'après les rapports inédits du comte Anglès. Paris, é. n. Ga. 8361.

Flerowsky, N. Unter drei russischen Kaisern. Das politische System. Nikolaus I., Alexander II. und Alexander III. Erlebnisse, Studien und Beobachtungen. Berlin, 1898. Ga. 8362.

Fonti per la storia d'Italia, pubblicate dall'istituto storico italiano. Scrittori. Secolo VI. La guerra gotica di *Procopio di Caesarea.* Testo greco emendato sui manoscritti con traduzione italiana a cura di Domenico Comparetti. Vol. III. Roma, 1898. Scrittori. Secoli VIII—XI. Monumenta Novaliciensia vetustiora. Raccolta degli atti e delle cronache riguardanti l'Abbazia della Novalesa a cura di Carlo *Cipolla.* Vol. 1. Roma, 1898. Ga. 6821.

Földessy Gyula. Da pecuniam! Budapest. 1898. Ga. 3953.

Die **Freimaurerei** Oesterreich-Ungarns. Zwölf Vorträge am 30. und 31. März und 1. April 1897 zu Wien gehalten. Wien, 1897. Ga. 8347.

Friedjung, Heinrich. Der Kampf um die Vorherrschaft in Deutschland von 1859 bis 1866. II. Bd. 2. Aufl. Stuttgart, 1898. Ga. 8285.

Friedrich's des Grossen, Politische Correspondenz —. XXIV. Bd. Berlin, 1897. Ga. 4268.

Friess, G. E. Der Aufstand der Bauern in Niederösterreich am Schlusse des XVI. Jahrhunderts. Separat-Abdruck aus den Blättern des Vereines für Landeskunde von Niederösterreich, 1897. Wien, 1897. Ga. 8342.

Frommel, Otto. Die päpstliche Legatengewalt im deutschen Reiche während des zehnten, elften und zwölften Jahrhunderts. Heidelberg, 1898. Ga. 8394.

Gallet, Louis. Guerre et commune. Impressions d'un hospitalier. 1870—71. Paris, 1898. Ga. 8389.

Gebler, Carlo di —. Galileo Galilei e la Curia Romana. Traduzione di Giovanni Prato. Vol. I., II. Firenze, 1879. Ga. 8332.

Gerdes, Heinrich. Geschichte des deutschen Volkes und seiner Cultur im Mittelalter. II. Bd. Geschichte der Salischen Kaiser und ihrer Zeit. Leipzig, 1898. I. Bd. Geschichte des deutschen Volkes und seiner Cultur zur Zeit der karolingischen und sächsischen Könige. Leipzig, 1891. Ga. 8341.

Geschichte der europäischen Staaten. Herausg. von A. H. L. *Heeren*, F. A. *Ukert*, W. v. *Giesebrecht* und K. *Lamprecht*. Geschichte Frankreichs während des Julikönigtums (1830—1848.) von Karl *Hillebrand*. Register. Gotha, 1898. Geschichte von England. Von Moritz *Brosch*. Register. Gotha, 1898. Geschichte Baierns. Von Sigmund *Riezler*. IV. Bd. Gotha, 1899. Ga. 4353.

Geschichte, Oesterreichische — für das Volk. II. Entstehen christlicher Reiche im Gebiete des heutigen österreichischen Kaiserstaates vom J. 500 bis 1000. Von Joseph und Hermenegild Jireček. Wien, 1865. VII. Oesterreich im Reformationszeitalter (1526—1617). Von Julius *Pažout* und Theodor *Tupetz*. I. Abtheil. Die Zeiten Ferdinand I. und Maximilian II. Wien, 1879. II. Abtheil. Die Zeiten Rudolf II. und Mathias'. Wien, 1879. IX. Ferdinand III. und Leopold I. vom Westphälischen bis zum Karlovicer Frieden 1648—1699. Von J. *Zahn*. Wien, 1869. X. Die letzten Habsburger. Von Anton *Mayer*. I. Abtheil. Die letzten Regierungsjahre Leopold I. und die Zeit Joseph I. Wien, 1880. II. Abtheil. Kaiser Karl VI. Wien, 1881. XIII. Die letzten Regierungsjahre der Kaiserin-Königin Maria Theresia (1763—1780). Von J. H. *Schwicker*. I., II. Abtheil. Wien, 1871. XVI. Kaiser Franz von der Stiftung der österreichischen Kaiserkrone bis zum Ausbruch des russisch-französischen Krieges 1804—1811. Von Adam *Wolf*. Wien, 1866. Ga. 935.

Geschichtschreiber, Moderne —. Herausg. von Friedrich Bülau. I—III. Bd. Geschichte der amerikanischen Revolution von Georg *Bancroft*. 3 Bde. Leipzig, 1852—1854. Ga. 8380.

Grimm, Jacob. Deutsche Mythologie. 4. Ausg. besorgt von Elard Hugo Meyer. 3 Bände. Berlin, 1875—1878. Ga. 4309.

Gross-Hoffinger, A. J. Leben, Wirken und Tod des Kaisers. Stuttgart, 1835. Ga. 8382.

Hanotaux, Gabriel. Tableau de la France en 1614. Paris 1898. Ga. 8397.

Hartmann, Ludo Moritz. Geschichte Italiens im Mittelalter. I. Bd. Das italienische Königreich. Leipzig, 1897. Ga. 8329.

Hassel, W. von —. Geschichte des Königreichs Hannover. I. Theil. Bremen, 1898. Ga. 8335.

Heidenstam, O.-G. de —. Une soeur du Grand Frédéric, Louise-Ulrique, reine de Suède. Avec une introduction de René Millet. Paris, 1897. Ga. 8359.

Helfert, Freiherr von —. Sammlung Helfert. Die österreichische Revolution im Zusammenhang mit der mitteleuropäischen Bewegung der Jahre 1848. und 1849. in Wort und Ton, in Bild und Erz. Wien, 1898. Ga. 8344.

Henne am Rhyn, Otto. Kulturgeschichte des deutschen Volkes. 2 Bde. 2. Aufl. Berlin, 1892—93. Ga. 1361.

Herbert, Lucian. Zwischen Krieg und Frieden oder nach Custozza und Königgrätz. I. Band. Pest, 1868. Ga. 8381.

Heyden, Hermann v. —. Ehren-Zeichen (Kriegs-Denkzeichen, Verdienst- und Dienstalters-Zeichen) der erloschenen und blühenden Staaten Deutschlands und Oesterreich-Ungarns. Meiningen, 1897. Nachtrag. Meiningen, 1898. Ga. 8327.

Hirth, Siegfried. Regententabellen zur Weltgeschichte. München, 1898. Ga. 8363.

Historia general de España. Cuaderno 337—345. Madrid, 1897. Ga. 7975.

Holm, Ad. Geschichte Siciliens im Alterthum. III. (Schluss —) Bd. Leipzig, 1898. Ga. 3362.

Huber, Alfons. Oesterreichs diplomatische Beziehungen zur Pforte. 1658—1664. Wien, 1898. Ga. 5354.

Hurmuzaki, Eudoxiu de —. Documente privitóre la istoria românilor. Vol. X. 1763—1844. Bucuresci, 1897. Ga. 4r. 891.

Immich, Max. Zur Vorgeschichte des Orleans'schen Krieges. Nuntiaturberichte aus Wien und Paris 1685—1688. Herausg. von der Badischen Historischen Kommission. Heidelberg, 1898. Ga. 8384.

Jahresberichte der Geschichtswissenschaft im Auftrage der Historischen Gesellschaft zu Berlin herausg. von E. *Berner*. XIX. Jahrg. 1896. Berlin, 1898. Ga. 4487.

Jeanne d'Arc et la guerre de Cent ans, d'après les chroniqueurs; de Froissart à Monstrelet. Texte abrégé. coordonné et traduit par Mme de *Witt*, née Guizot. Paris, 1897. Ga. 4r. 1665.

Jireček, Hermenegild Ritter v. —. Karten zur Geschichte des heutigen österreichisch-ungarischen Reichs-Territoriums während des ersten christlichen Jahrtausends. Wien. 1897. Ga. ívr. 921.

Jorga, Neculaï. Acte și fragmente cu privire la istoria romînilor. I—III. București. 1895—97. Ga. 8330.

Kalinka, Valerian. Der vierjährige polnische Reichstag von 1788

bis 1791. Aus dem Polnischen übersetzte deutsche Originalausgabe. II. Bd. Die Jahre 1790 und 1791 umfassend. Berlin, 1898. Ga. 8192.

Kleinschmidt, Arthur. Drei Jahrhunderte russischer Geschichte (1598—1898.) Berlin, 1898. Ga. 8403.

Kriegs-Almanach, Oesterreichischer —. 2. Aufl. Wien, 1779. Vorerinnerung von *Rautenstrauch.* Ga. 5173.

Lancellotti, Filippo. Secondo centenario della liberazione di Vienna dall'assedio dei turchi. (1683—1883.) Roma, 1883. Ga. 4r. 1661.

Landtagsverhandlungen, Die böhmischen — und Landtagsbeschlüsse vom Jahre 1526 an bis auf die Neuzeit. Herausg. vom königlich böhmischen Landesarchive. IX. 1595—1599. Prag. 1897. Ga. 4r. 1496.

Lavisse, Ernest et Alfred **Rambaud.** Histoire générale du IV. siècle à nos jours. Tom X. Les monarchies constitutionnelles 1815—1847. Paris, 1898. Ga. 7943.

Lehmann, C. F. Zwei Hauptprobleme der altorientalischen Chronologie und ihre Lösung. Leipzig, 1898. Ga. 8402.

Leonetti, A. Papa Alessandro VI. secondo documenti e carteggi del tempo. Vol. I—III. Bologna, 1880. Ga. 8334.

Lippert, Julius. Social-Geschichte Böhmens in vorhussitischer Zeit. II. Bd. Der sociale Einfluss der christlich-kirchlichen Organisationen und der deutschen Colonisation. Wien, 1898. Ga. 8166.

Lorenz, Ottokar. Lehrbuch der gesammten wissenschaftlichen Genealogie. Stammbaum und Ahnentafel in ihrer geschichtlichen, sociologischen und naturwissenschaftlichen Bedeutung. Berlin, 1898. Ga. 8360.

Loserth, Johann. Die Reformation und Gegenreformation in den innerösterreichischen Ländern im XVI. Jahrhundert. Stuttgart, 1898. Ga. 8385.

Luchaire, Achille. Alain le Grand, Sire d'Albret. L'administration royale et la féodalité du midi (1440—1522.) Paris, 1877. Ga. 8355.

Marczali Henrik. A legujabb kor története 1825—1880. Budapest, 1892. 2 példányban. Ga. 3943.

Masson, Fr. Joséphine impératrice et reine. Paris, 1899. Ga. 4r. 1666.

Mazzatinti, G. Gli archivi della storia d'Italia. Vol. I. Fasc. 3., 4. Rocca S. Casciano, 1898. Ga. 3264.

Mémoires et documents publiés par la Société de l'École des Chartes. I. Le procès de Guichard, évêque de Troyes (1308—1313.) par Abel *Rigault.* Paris, 1896. Ga. 8348.

Mollien, Comte —. Mémoires d'un ministre du trésor public 1780—1815. Avec une notice par Ch. Gomel. 3 vols. Paris, 1898. Ga. 8354.

Monumenta Germaniae historica inde ab anno Christi quingentesimo usque ad annum millessimum et quingentesimum. Edidit

societas aperiendis fontibus rerum germanicarum medii aevi. Scriptorum Tomus XXIX., XXX. 1. Hannoverae, 1892—96. Ga. ívr. 82.

Monumenta Germaniae historica. Edidit societas aperiendis fontibus rerum germanicarum medii aevi. Auctorum antiquissimorum tomi XIII. pars IV. Chronica minora saec. IV., V., VI., VII. Edidit Theodorus *Mommsen*. Vol. III. fasc. IV. Berolini, 1898. Gestorum pontificum romanorum vol. I. Libri pontificalis pars prior. Edidit Theodorus *Mommsen*. Berolini, 1898. Ga. 4r. 827.

Nuntiaturberichte aus Deutschland nebst ergänzenden Aktenstücken. I. Abtheil. Nuntiaturberichte aus Deutschland 1533—1559. nebst ergänzenden Aktenstücken. VIII. Bd. Nuntiatur des Verallo 1545—1546. Im Auftrage des k. preussischen Historischen Instituts in Rom bearb. von Walter *Friedensburg*. Gotha, 1898. Ga. 7708.

O'Brien, W. P. The great Famine in Ireland and a Retrospect of the Fifty Years 1845—95. London, 1896. Ga. 8324.

Pais, Ettore. Storia d'Italia dai tempi più antichi alla fine delle guerre puniche. Parte II. Storia di Roma. Vol. I. Parte I. Torino, 1898. Ga. 8035.

Payne, Edward John. History of the New World called America. Vol. I. Oxford, 1892. Ga. 8351.

— — History of European colonies. London, 1889. Ga. 8352.

Penzler, Johs. Fürst Bismarck nach seiner Entlassung. Leben und Politik des Fürsten seit seinem Scheiden aus dem Amte auf Grund aller authentischen Kundgebungen. IV—VI. Bd. Leipzig, 1897—98. Ga. 8323.

Pierling, Le P. La Russie et le Saint-Siège. Études diplomatiques. I., II. Paris, 1896—97. Ga. 8343.

Piper, Paul. Otfrid und die übrigen Weissenburger Schreiber des 9. Jahrhunderts. Frankfurt a. M., 1899. Ga. 4r. 1667.

Polen-Aufruhr (Im —). 1846—1848. Aus den Papieren eines Landrats. Von * * * Gotha, 1898. Ga. 8364.

Prášek, J. V. Forschungen zur Geschichte des Alterthums. II. Kadytis. — Sethos.-Ušû. Leipzig, 1898. Ga. 8292.

Publicationen aus den k. preussischen Staatsarchiven. LXIX. Bd. Hessisches Urkundenbuch. II. Abtheil. Urkundenbuch zur Geschichte der Herren von Hanau und der ehemaligen Provinz Hanau von Heinrich *Reimer*. IV. Bd. 1376—1400. Leipzig, 1897. LXX. Bd. Die Gewerbe der Stadt Münster bis zum Jahre 1661. von Robert *Krumbholtz*. Mit einer Wappentafel der Gilden aus dem Jahre 1598. Leipzig, 1898. LXXI. Bd. Politische Correspondenz des Kurfürsten Albrecht Achilles. Herausg. und erläutert von Felix *Priebatsch*. III. Bd. 1481—1486. Leipzig, 1898. LXXII. Bd. Briefwechsel Friedrichs des Grossen mit Grumbkow und Maupertuis. (1731—1759.) Herausg. von Reinhold *Koser*. Leipzig, 1898. Ga. 4341.

Publicationen der Gesellschaft für rheinische Geschichtskunde. XVI. Das Buch Weinsberg. Kölner Denkwürdigkeiten aus dem 16. Jahrhundert. III. Bd. bearb. von Friedrich *Lau*. Bonn, 1897. Ga. 7456.

Quellen und Forschungen aus dem Gebiete der Geschichte. In Verbindung mit ihrem historischen Institut in Rom herausg. von der Görres-Gesellschaft. V. Bd. Die Nuntiatur-Korrespondenz Kaspar Groppers nebst verwandten Aktenstücken (1573—1576.) Gesammelt und herausg. von W. E. *Schwarz*. Paderborn 1898. VI. Bd. Die Rückkehr der Päpste Urban V. und Gregor XI. von Avignon nach Rom. Auszüge aus den Kameralregistern des vatikanischen Archivs. Herausg. von Joh. Peter *Kirsch*. Paderborn, 1898. Ga. 7743.

Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken, herausg vom königl. Preussischen Historischen Institut in Rom. I. Bd. 1. Heft. Rom, 1897. Ga. 8340.

Ratner, B. Seder Olam Rabba. Die grosse Weltchronik. Nach Handschriften und Druckwerken herausgegeben, mit kritischen Noten und Erklärungen versehen. Wilna, 1897. Ga. 8346.

Report, Annual — of the American Historical Association for the year 1894. Washington, 1895. — for the year 1896. Vols I., II. Washington, 1897. Ga. 7879.

Reusch, F. H. Der Process Galilei's und die Jesuiten. Bonn, 1879. Ga. 8333.

Reuss, Rodolphus. De scriptoribus rerum alsaticarum historicis inde a primordiis ad saeculi XVIII. exitum. Argentorati, 1898. Ga. 1770.

Ribbe, Charles de —. La société provençale à la fin du moyen âge d'après des documents inédits. Paris, 1898. Ga. 8386.

Richter, Gustav. Annalen der deutschen Geschichte im Mittelalter. Von der Gründung des fränkischen Reichs bis zum Untergang der Hohenstaufen. III. Abtheil. 2. Bd. Ga. 5129.

Rudemare, Journal d'un prêtre Parisien (1788—1792). Avec préface et notes de Ch. d'Héricault. Paris, 1896. Ga. 8345.

Russland in Asien. II. Bd. Russland in Mittel-Asien. Von *Krahmer*. Leipzig, 1898. Ga. 8401.

Sammlung historischer Bildnisse. Isabella von Castilien und Ferdinand von Aragonien. Von Reinhold *Baumstark*. Freiburg i. Br., 1874. Bartholomäus de la Casas Bischof von Chiapa. Von Reinhold *Baumstark*. Freiburg i. Br., 1879. Ga. 8379.

Sanuto, I diarii di Marino —. Tomo XLIX. Fasc. 211. Venezia, 1897. — Tomo L. Fasc. 212—215. Venezia, 1897. — Tomo LI. Fasc. 216—219. Venezia, 1897—98. — Tomo LII. Fasc. 220—223. Venezia, 1898. Ga. 4r. 976.

Saville, George. A deference of the right honorable the Earl of Shelburne, from the reproaches of his numerous enemies. To which is added a postscript addressed to the right honorable John Earl of Stair. 8. edition. London, 1783. Ga. 8377.

Schilling, Diebold. Die Berner Chronik 1468—1484. Im Auftrage des historischen Vereins des Kantons Bern herausg. von Gustav *Tobler*. I. Bd. Bern, 1897. Ga. 8337.

Schlossar, Anton. Briefwechsel zwischen Erzherzog Johann Baptist von Oesterreich und Anton Graf von Prokesch-Osten. Nebst Auszügen aus den Tagebuchblättern des Erzherzogs Johann über seinen Aufenthalt in Athen im November 1837. Stuttgart, 1898. Ga. 8391.

Schlumberger, Gustave. Renaud de Chatillon prince d'Antioche seigneur de la terre d'Outre-Jourdain. Paris, 1898. Ga. 8388.

Schneider, A. Zur Geschichte der Sclaverei im alten Rom. Festschrift. Zürich, 1892. Ga. 8349.

Schulthess' Europäischer Geschichtskalender. Neue Folge XIII. Jahrg. 1897. Herausg. von Gustav Roloff. München, 1898. Ga. 3453.

Schultze, Walther. Die fränkischen Gaugrafschaften Rheinbaierns, Rheinhessens, Starkenburgs und des Königreichs Württemberg. Berlin, 1897. Ga. 8325.

Smithsonian Institution, The — 1846—1896. The history of its first half century. Edited by George Brown *Goode*. Washington, 1897. Ga. 8366.

Sorel, Albert. Nouveaux essais d'histoire et de critique. Paris, 1898. Ga. 8392.

Sparks, Francis Edgar. Causes of the Maryland revolution of 1869. Baltimore, 1896. Ga. 8370.

Story, The — of the nations. 48. The Franks from their origin as a confederacy to the establishment of the kingdom of France and the german empire. By Lewis *Sergeant*. London, 1898. Ga. 6719.

Stölzel, Adolf. Carl Gottlieb Svarez. Ein Zeitbild aus der zweiten Hälfte des achtzehnten Jahrhunderts. Berlin, 1885. Ga. 8358.

Studien, Historische —, veröffentlicht von E. *Ebering*. X. Heft. Oesterreich und die Anfänge des Befreiungskrieges von 1813. Vom Abschluss der Allianz mit Frankreich bis zum Eintritt in die Koalition. Von Friedrich *Luckwaldt*. Berlin, 1898. XI. Heft. Abt Suger von Saint-Denis 1081—1151. Von Otto *Cartellieri*. Berlin, 1898. Ga. 8225.

Studien, Leipziger — aus dem Gebiet der Geschichte. Herausg. von G. *Buchholz*, K. *Lamprecht*, E. *Marcks*, G. *Seliger*. IV. Bd. 3. Heft. Geschichte des kursächsischen Salzwesens bis 1586. Von Otto *Fürsen*. Leipzig, 1897. 4. Heft. Politik Sachsens von 1801 bis 1803. Ein Beitrag zur Geschichte der Auflösung des heiligen römischen Reichs. Von Fritz *Friedrich*. Leipzig, 1898. V. Bd. 1. Heft. Geschichte der Clanverfassung in den schottischen Hochlanden. Von Alexander *Conrady*. Leipzig, 1898. 2. Heft. Das Herrscherideal des Mittelalters und Kaiser Friedrich I. Von Alfred *Kühne*. Leipzig, 1898. Ga. 8055.

Sybel, Heinrich. Die Erhebung Europas gegen Napoleon I. München, 1860. Ga. 8369.

Taschenbuch, Gothaisches genealogisches — nebst diplomatisch-statistischem Jahrbuch. 1899. CXXXVI. Jahrg. Gotha, é. n. Ga. 5120.

— — Gothaisches genealogisches — der gräflichen Häuser. 1899. LXXII. Jahrg. Gotha e. n. Ga. 5121.

— — Gothaisches genealogisches — der freiherrlichen Häuser. 1899. XLIX. Jahrg. Gotha, é. n. Ga. 5122.

Taschenbuch, Historisches —. Herausg. v. Fr. *Buchholz*. Für 1816., 1819. Berlin, 1816, 1819. Ga. 8378.

Thuasne, L. Johannis *Burchardi* argentinensis diarium sive rerum urbanarum commentarii. (1483—1506.) 3 vols. Paris, 1883—85. Ga. 8331.

Urkundenbuch, Osnabrücker —. Im Auftrage des Historischen Vereins zu Osnabrück bearb. und herausg. von F. *Philippi*. III. Bd. 1. Heft. Die Urkunden der Jahre 1251—1259. Osnabrück, 1898. Ga. 7933.

Világtörténet, Nagy képes —. Szerk. *Marczali* Henrik. I. köt. A kelet ókori népeinek története *Maspero* Gaston müve alapján átdolgozta Fogarassy Albert, átnézte Goldziher Ignácz. Budapest, (1898.) Ga. 3955.

Vitelli, Girolamo e Cesare **Paoli.** Collezione Fiorentina di facsimili paleografici greci e latini. Fasc. IV. Parte 2. Firenze, 1897. Ga. ívr. 812.

Vührer, A. Histoire de la dette publique en France. 2 vols. Paris, 1886. Ga. 8407.

Waliszewski, K. Marysienka. Marie de la Grange d'Arquien, reine de Pologne, femme de Sobieski, 1641—1716. Paris, 1898. Ga. 8390.

Wegele, F. X. von —. Vorträge und Abhandlungen. Herausg. von R. Graf Du Moulin Eckart. Leipzig, 1898. Ga. 8398.

Wintzenberger, Daniel. Warhafftige Geschichte, und gedenckwirdiger Händel, so von dem 1500. Jar an, bis auff dis 1583. Jar ergangen. Dressden, 1583. Ga. 4r. 1128.

Wolff, Adolf. Berliner Revolutionschronik. Darstellung der Berliner Bewegung im Jahre 1848 in politischer, socialer und litterarischer Beziehung. Jubiläums-Volksausgabe, herausg. von C. Gompertz. Berlin, 1898. Ga. 8353.

Wolff, Gustav. Deutsche Geschichte im Zeitalter der Gegenreformation. I. Bd. 1., 2. Abtheil. Berlin, 1898. Ga. 8339.

Gb. Hazai történelem és segédtudományai.

Bács-Bodrogh vármegye egyetemes monografiája. Hazánk ezredéves fennállásának ünnepe alkalmából kiadta Bács-Bodrogh vármegye közönsége. I., II. köt. Zombor, 1896. Gb. 10463.

Bárczay Oszkár. A heraldika kézikönyve. A M. Tud. Akadémia történelmi bizottsága megbizásából. Bpest, 1897. Gb. 10576.

Békefi Remig. A zirczi, pilisi, pásztói és szentgotthárdi cziszterczi apátságok története. III. köt. A pásztói apátság története 1190—1702. Budapest, 1898. Gb. 10213.

Belégering van Neuheusel & Coron. Amsterdam, 1686. Gb. 4r. 481.

Berkeszi István. Rendi országgyüléseink magyarsága. Temesvár, 1898. Gb. 10595.

Blau Lajos. Erzsébet királyné emlékezete. Gyászbeszéd. Budapest, 1898. Gb. 4r. 373.

Borovszky Samu. Tiszántúli ev. ref. papok. 1597—1679. Budapest, 1898. Gb. 10594.

Domján István. A sepsi-szentgyörgyi államilag segélyezett ev. ref. székely Mikó-kollegium története. 1859—1895. Sepsi-Szent-György, 1898. Gb. 10590.

Éble Gábor. Az ecsedi uradalom és Nyiregyháza. Budapest, 1898. Gb. 10579.

Előterjesztése, A magyar kir. belügyministerium — a halastói országos határkérdésben. H. és é. n. Magyar és német szöveggel. Gb. ívr. 309.

Emlék azon ünnepségről, melyet 1898. márczius 15-én a magyar szabadságharcz 50-ik évfordulóján rendezett a pápai ref. főisk. képzőtársulat. Pápa, 1898. Gb. 10598.

Emlékkönyv, melyet Magyarország ezeréves fennállásának ünnepén közrebocsát a hazai cziszterczi rend. Budapest, 1896. Gb. 4r. 363.

Értekezések a történeti tudományok köréből, kiadja a Magyar Tud. Akadémia. Szerkeszti *Pauer* Imre. XVII. köt. 4. szám. Nápolyi László trónkövetelésének külföldi vonatkozásais *Schönherr* Gyulától. Budapest, 1898. 5. szám. Az Árpádok é. Dalmáczia. *Marczali* Henriktől. Budapest, 1898. 6. szám. A szabad hajdúk történetére vonatkozó levéltári kutatások. *Komáromy* Andrástól. Budapest, 1898. 7. szám. Karai László budai prépost, a könyvnyomtatás meghonosítója Magyarországban. *Fraknói* Vilmostól. Budapest, 1898. 8. szám. Egy honfoglalás előtti magyar hadjáratról Németországban és I. Endre, Kálmán királyaink halála évéről. *Mátyás* Flóriántól. Budapest, 1898. 9. szám. A magyarok első hadjáratai Európában. Mátyás Flóriántól. Budapest, 1898. 10. szám. Böles Leó császárnak „A hadi taktikáról" szóló munkája. Kútfőtanulmány. Irta *Vári* Rezső. Budapest, 1898. Gb. 1179.

Erzsébet. A királyasszony életéből. (Egy fénynyomatos arczképpel.) Összegyűjtötte S. T. Budapest, 1898. Gb. 10604.

Erzsébet királyné emlékezete. A debreczeni kereskedelmi akadémia 1898. évi november hó 19-én tartott iskolai ünnepe. Debreczen, 1898. Gb. 4r. 376.

Évkönyve, Az alsófehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egylet IX. —. A választmány megbizásából szerkeszti Kóródy Péter. Nagy-Enyed, 1897. Gb. 10186.

Fenyvessy Ferencz. Széchenyiről és Deákról. Ünnepi beszéd, elmondta Veszprémvármegye 1889 deczember 1-én tartott díszközgyülésén, Széchenyi István és Deák Ferencz arczképeinek leleplezése alkalmával. Budapest, 1890. Gb. 10586.

— — Széchenyi emlékezete. Ünnepi beszéd, elmondta gróf Széchenyi István születése százados évfordulóján a soproni irodalmi és művészi kör által rendezett Széchenyi-ünnepén. Budapest, 1891. Gb. 10582.

— — A felebaráti szeretet. Ünnepi beszéd, elmondotta a pápai izraelita iparosok gyámolító-egyletének a pápai evang. reform. főiskola nagytermében tartott millennáris díszközgyülésen. Budapest, 1896. Gb. 10587.

— — Veszprém vármegye ünnepén. Ünnepi beszéd, tartotta Veszprém vármegyének a nemzet ezeréves fennállása emlékére tartott díszközgyülésén. Kiadja Veszprém vármegye törvényhatósága. Budapest, 1896. Gb. 10583.

— — Ünnepi beszéd Pápa városának a nemzet ezeréves fennállása emlékére tartott díszközgyülésén. Pápa város kiadása. Budapest, é. n. Gb. 10585.

— — A nemzeti ünnepen. Ünnepi beszéd, tartotta Veszprém vármegyének az 1848-iki törvények szentesítésének félszázados jubileuma alkalmából tartott díszközgyülésén. Kiadja Veszprém vármegye törvényhatósága. Budapest, 1898. Gb. 10584.

Fraknói Vilmos. Pecchinoli Angelo pápai legátus Mátyás udvaránál. (1488—1490.) Budapest, 1898. Gb. 10592.

Gracza György. Az 1848—49-iki magyar szabadságharcz története. IV., V. köt. Budapest, é. n. Gb. 4r. 370.

Halis István. A Ferenczrend kanizsai zárdája. Tanulmány Kanizsa történetéből. Nagy-Kanizsán, 1899. Gb. 10600.

Hegedüs István. Gróf Széchenyi István mint a magyar társadalom reformátora. A kolozsvári „Kereskedők és Keresk. ifjak Társulatá"-ban f. év április hó 8-án tartott Széchenyi-ünnepélyre. Kolozsvártt, 1890. Gb. 10603.

Hennig Alajos. A három kassai vértanu, Körösy Márk, Pongrácz István és Grodeczky Menyhért élete és szenvedése. Budapest, 1898. Gb. 10602.

Horovitz Zsigmond. A debreczeni könyvnyomdászok segélyező- és önképző-egyletének huszonötéves története. Debreczen, 1897. Gb. 10573.

Jakab Elek. Szabadságharczunk történetéhez. Visszaemlékezések 1848—1849-re. 9. füz. Budapest, 1880. Gb. 1263.

Jedlicska Pál. Adatok erdődi báró Pálffy Miklós, a győri hősnek életrajza és korához 1552—1600. Eger, 1897. Gb. 10544.

Jegyzőkönyve, A tiszántúli ev. ref. egyházkerület 1897-ik évben Debreczenben tartott első közgyülésének — 1897. május hó 18., 19., 20., 21. és 22. napjain. Kiadta *Tóth* Sámuel. Debreczen, 1897. Gb. 10188.

Kádár József. A deési kaszinó története. Deés, 1897. Gb. 10578.

Kaindl, Raimund Friedrich. Studien zu den ungarischen Geschichtsquellen. I—VII. Wien, 1894—98. Gb. 2034.

Kandra Kabos. A váradi regestrum. Budapest, 1898. Gb. 10599.

Kiadványai, A „Szepesmegyei Történelmi Társulat" millenniumi —. A választmány megbizásából szerkeszti Demkó Kálmán. V. köt. Lőcse története. I. Jog-, mű- és művelődéstörténeti rész. Irta *Demkó* Kálmán. Lőcse, 1897. Gb. 10477.

Kiss Albin Ferencz. Gróf Széchenyi István kora. Budapest, 1898. Gb. 10593.

Löw Immanuel. Erzsébet. Gyászbeszédek. Szeged. 1898. Gb. 4r. 374.

— — Márczius tizenötödike. Két predikáczió. Szeged, 1898. Gb. 4r. 377.

Magyarország vármegyéi és városai. (Magyarország monografiája.) Szerkeszti *Szilády* János és *Borovszky* Samu. III. köt. Vasvármegye. Budapest, 1898. Gb. 4r. 362.

Márki Sándor. Erzsébet királyné. Emlékbeszéd. A kolozsvári Ferencz-József m. kir. tud.-egyetemnek 1898. november 19-én tartott ünnepies közgyülésén. Kolozsvár, 1898. Gb. 10606.

Meliorisz Béla. A holicsi vár foglya. Eperjes, 1897. Gb. 10575.

Merza Gyula. Örmény püspökség. A sz.-ujvári emlékszobor javára. Kolozsvár, 1896. Gb. 10581.

Monographiája, Abauj-Torna egyesült vármegyék —. Kiadja Abauj-Torna vármegye közönsége. I. köt. Abauj-Torna vármegye nemes családjai. Irta *Csoma* József. Kassa, 1897. Gb. 10580.

Monumenta Hungariae historica. Magyar történelmi emlékek. Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. I. osztály. Okmánytárak. XXIX. köt. Zrínyi Miklós, a szigetvári hős életére vonatkozó levelek és okiratok. Közrebocsájtja *Barabás* Samu. I. köt. Levelek 1535—1565. Budapest, 1898. Gb. 1167.

Monumenta historica liberae regiae civitatis Zagrabiae, metropolis regni Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae. Collegit et sumptibus eiusdem civitatis edidit Ioannes Bapt. *Tkalčić.* Vol. IV. Zagrabiae, 1897. Gb. 1920.

Monumenta spectantia historiam slavorum meridionalium. Edidit academia scientiarum et artium slavorum meridionalium. Vol. XXIX. Monumenta Ragusina. Libri reformationum. Tomus V. a. 1301—1336. Collegit et digessit Iosephus *Gelcich.* Zagrabiae, 1897. Gb. 1610.

Münnich Sándor. Igló királyi korona- és bányaváros története. Igló, 1896. Gb. 10591.

Poszvék Sándor. A dunántúli ág. h. evang. egyházkerületi „Gyámolda" története. Sopron, 1897. Gb. 10574.

Rački, Fr. Acta coniurationem bani Petri a Zrinio et com. Fr. Frangepani illustrantia. Zagrabiae, 1873. Gb. 2037.

Reiszig Ede, Ifj. Nyitravármegye családai. Külön lenyomat a „Magyarország Vármegyéi és Városai" Nyitravármegyét tárgyaló kötetéből. Budapest, 1899. Gb. 4r. 375.

Repertorium a Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat évkönyvének 1885—1896. évfolyamaihoz. Összeállította a titkár. H. és é. n. Gb. 10213.

Reviczky Bertalan. A boldogságos Szűzről címzett vágújhelyi prépostság története. Trencsén, 1897. Gb. 10577.

Sebestyén Gyula. Ki volt Anonymus? I., II. köt. Budapest, 1898. Gb. 10588.

Spiegler, Julius S. Der Freiheitskampf der ungarischen Nation. (1848—1849.) Leipzig, 1898. Gb. 2036.

Szabó Sámuel. A kolozsvári ev. ref. főtanoda régibb és legújabb története, egyszersmind értesítő az 1874/75 tanodai évről. Kolozsvárt, 1876. Gb. 1282.

Szalay József. A magyar nemzet története. A millennium alkalmából átdolgozta és újból sajtó alá rendezte *Baróti* Lajos. I—III. köt. Budapest, é. n. Gb. 4r. 378.

Szlávik Mátyás. 1848 márczius 15. — 1898. márczius 15. Eperjes, 1898. Gb. 10589.

Szongott Kristóf. A magyarhoni örmény családok genealogiája, tekintettel ezeknek egymás között levő rokonságára, s a vezeték- és keresztnevek etymologiai értelmére. Eredeti, kiadatlan kútforrások felhasználásával. Szamosújvár, 1898. Gb. 10191.

Szurmay Sándor. A honvédség fejlődésének története annak felállításától napjainkig. 1868—1898. Kiadta a Ludovica Akadémia Közlönye. XXV. évf. XI—XII. füz. 1898. november—deczember. Budapest, 1898. Gb. 10601.

Thury József. A székelyek eredete Kolozsvár, 1898. Gb. 10596.

Tóth-Szabó Pál. A magyar főpapság a rendi alkotmányban. (A vegyesházi királyok alatt.) Budapest, 1898. Gb. 10597.

Története, A magyar nemzet —. Szerkeszti *Szilágyi* Sándor. VI. köt. Magyarország története II. Mátyástól III. Ferdinánd haláláig. Irta *Angyal* Dávid. A társadalmi és műveltségi állapotokról szóló függeléket irta *Dézsi* Lajos. Budapest, 1898. 3 példányban. VIII. köt. Magyarország története III. Károlytól a bécsi congressusig (1711—1815). Irta *Marczali* Henrik. Budapest, 1898. 3 példányban. VII. köt. Magyarország története I. Lipót és I. József korában (1657—1711). Irta *Acsády* Ignácz. Budapest, 1898. 3 példányban. Gb. 10355.

Trocase, François. Le règne de François Joseph I-er empereur-roi d'Autriche-Hongrie. Vienne, 1898. Gb. 2035.

Várady Ferencz. Baranya multja és jelenje. II. köt. Pécs, 1897. Gb. 10527.

Vecchioni, Michele. Notizie di Eleonora, e di Beatrice di Aragona, figlie di Ferdinando I. re di Napoli, maritate dal real genitore con Ercole I., duca di Ferrara, e di Modena, e con Mattia Corvino, re di Ungheria. In Napoli, 1790. Gb. 4r. 123.

Walter Gyula. Dr. Zádori János élete. 2. újonan átdolgozott és bővített kiadás. Esztergom, 1889. Gb. 10165.

— — Emlékszavak. A feledhetlen Erzsébet királyné szomorú elhunyta alkalmából az esztergom-járási kath. tanító-egylet által 1898. november 24-én tartott gyászünnepélyen. Esztergom, 1898. Gb. 10605.

Zsilinszky Mihály. Csongrádvármegye története. II. rész. Budapest, 1898. Gb. 10553.

Gc. Irodalomtörténet, könyvészet, nyomdászat, könyvtárak, levéltárak.

Acsay Antal. Dante. Macchiavelli, Savonarola. Budapest, 1898. Gc. 4590.

Adam, Paul. Der Bucheinband, seine Technik und seine Geschichte. Mit 194 Illustrationen. Leipzig, 1890. Gc. 3324.

Archivo municipal de Sevilla. I—IX. Sevilla, 1860. Gc. ívr. 100.

Bakács István. Debreczeni Márton kióvi csatája. Budapest, 1898. Gc. 4586.

Baker, Thomas Stockham. Lenau and Young Germany in America. Philadelphia, 1897. Gc. 3322.

Bárdos Remig. A magyar nyelvtisztitó törekvések története. Esztergom, 1896. Gc. 4572.

Baumgartner, Alexander. Geschichte der Weltliteratur. I. Die Literaturen Westasiens und der Nilländer. 2. unveränderte Aufl. Freiburg i. Br., 1897. II. Die Literaturen Indiens und Ostasiens. 1. u. 2. Aufl. Freiburg i. Br., 1897. Gc. 3292.

Bedőházi János. A két Bolyai. Marosvásárhely, 1897. Gc. 4558.

Beke Antal. A kolosmonostori konvent levéltára. Budapest, 1897. Gc. 4577.

Berecz Károly. A régi „Fiatal Magyarország.“ (Emlékezések, vázlatok.) Budapest, 1898. Gc. 4560.

Bettelheim, Anton. Geisteshelden. (Führende Geister.) Eine Sammlung von Biographieen. XXVIII, XXIX. Bd. Schiller. Von Otto *Harnack.* 2 Bände. Berlin, 1898. XXX., XXXI. Bd. Peter der Grosse. Nach neuen Urkunden. Von K. *Waliszewski.* Deutsche Ausgabe von Wilhelm Bolin. 2 Bände. Berlin, 1899. Gc. 2857.

Bibliographie der deutschen Zeitschriften-Litteratur. Band. I. 1896. Leipzig, 1897. II. Bd. 1897. Leipzig, 1898. Gc. 4r. 952.

Bibliotek, Sveriges offentliga —. Stockholm. Upsala. Lund. Göteborg. Accessions-Katalog. Tioårs-Register 1886—1895, utgifvet af kongl. biblioteket genom E. W. Dahlgren. Stockholm, 1896—98. Accessions-Katalog. 12. 1897. Stockholm, 1898. Gc. 2698.

Bibliothek, der ältesten deutschen Litteratur-Denkmäler. II. Bd. Altniederdeutsche Denkmäler. I. Theil. Hêliand. Mit ausführlichem Glossar herausg. von Moritz *Heyne.* 3. verbesserte Aufl. Pader-

born, 1883. III. Bd. Angelsächsische Denkmäler. I. Theil. Beówulf. Mit ausführlichem Glossar herausg. von Moritz *Heyne*. 6. Aufl. besorgt von Adolf Socin. Paderborn, 1898. Gc. 3193.

— — Freiherrlich Carl von Rothschild'sche öffentliche —. Verzeichnis der während der Jahre 1887—1890 erworbenen Bücher. Frankfurt a. M., 1898. Gc. 3143.

— — älterer deutscher Uebersetzungen. Herausg. von August *Sauer*. II—V. Griechische Epigramme und andere kleinere Dichtungen in deutschen Uebersetzungen des XVI. und XVII. Jahrhunderts. Herausg. von Max *Rubensohn*. Weimar, 1897. I. Die schöne Magelone, aus dem Französichen übersetzt von Veit *Warbeck* 1527. Nach der Originalhandschrift herausg. von Johannes Bolte. Weimar, 1894. Gc. 3296.

— — der angelsächsischen Prosa, begrünget von Christian W. H. *Grein*, fortgesetzt unter Mitwirkung mehrerer Fachgenossen von Richard Paul *Wülker*. IV. Bd. 1. Hälfte. König Alfreds Uebersetzung von *Bedas* Kirchengeschichte, herausg. von Jacob Schipper. 1. Hälfte. Leipzig, 1897. Gc. 3304.

Bibliothèque de la compagnie de Jésus. I. Partie: Bibliographie. Nouvelle édition par Carlos *Sommervogel*. Tome VIII. Bruxelles, 1898. Gc. 4r. 905.

Bodnár Virgil. Simai Kristóf. Budapest, 1898. Gc. 4583.

Bollettino delle pubblicazioni italiane ricevute per diritto di stampa. 1898. Num. 289—93., 295—300., 302—312. Firenze, 1898. Indici del Bollettino delle pubblicazioni italiane ricevute per diritto di stampa dalla Bibliotheca Nazionale Centrale di Firenze nel 1896. Firenze, 1896. — nel 1897. Firenze, 1897. (Ebből a 4. ív hiányzik.) Gc. 2361.

— — delle opere moderne straniere acquistate dalle biblioteche pubbliche governative del regno d'Italia. Anno 1898. N. S., Num. 1—3. Roma, 1898. Gc. 2360.

Brassington, Salt. A history of the art of bookbinding, with some account of the books of the ancients. London, 1894. Gc. 3323.

Brugmanns, H. Catalogus codicum manu scriptorum universitatis Groninganae bibliothecae. Groningae, 1898. Gc. 3325.

Bullettino della Società Dantesca Italiana. Nuova serie. Vol. IV. Fasc. 5., 11—12. Firenze, 1897. Vol. V. Fasc. 1—10. Firenze, 1898. Gc. 2482.

Cartellieri, Alexander. Ein Donaueschinger Briefsteller. Lateinische Stylübungen des XII. Jahrhunderts aus der Orléans'schen Schule. Herausg. und erläutert. Innsbruck, 1898. Gc. 3305.

Catalog I. Seltene und wertvolle Bücher des XV., XVI. und XVII. Jahrhunderts... Manuscripte... Mit einem Anhang: bibliographische Werke und einem typographischen Namens- und Schlagwort-Register. Berlin, 1898. Gc. 3338.

Catalogo della biblioteca Boncompagni. Parte I. Roma, 1898. Gc. 3197.

Catalogue, The english — of books for 1897. London, 1898. Gc. 1498.

— — New — of british literature 1897. Edited by Cedric Chivers and Armistead Cay. London, 1898. Gc. 3293.

— — The reference — of current literature containing the full titles of books now in print and on sale with the prices at which they may be obtained of all booksellers, and an index containing nearly one hundred thousand references. London, 1898. Gc. 994.

Catalogus codicum manuscriptorum bibliothecae Ossolinianae Leopoliensis. Katalog rękopisów biblioteki zakladu nar. im. Ossolińskich wydal Wojciech *Kętrzyński*. Tom III. (Zeszyt II.) Lwów, 1898. Gc. 1835.

Chauvin, Victor. Biblographie des ouvrages arabes ou relatifs aux arabes, publiés dans l'Europe chrétienne de 1810 à 1885. III. Louqmâne et les fabulistes. Barlaam. Antar et les romans de chevalerie. Liège, 1898. Gc. 2943.

Clarke, H. Butler. The Cid Campeador and the Waning of the Crescent in the West. New-York, 1897. Gc. 3301.

Copinger, W. A. Supplement to Hain's repertorium bibliographicum. Part II. Vol. 1. London, 1898. Gc. 3141.

Csernátoni Gyula. Tótfalusi Kis Miklós, „Erdély fényksze." A Tótfalusi Kis Miklósnak állítandó siremlék javára kiadja Ruzicska Gyula. Kolozsvár, 1894. Gc. 4564.

Czímjegyzéke, A budai könyvtár —. Szerkeszti Jurányi Győző. I. A népkönyvtár czímjegyzéke. I—III. füz. Budapest, 1894—1897. II. Központi szakkönyvtár. I. köt. Budapest, 1898. Gc. 4589.

— — A földmivelésügyi m. kir. ministerium könyvtárának —. Budapest, 1898. Gc. 4569.

— — A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtárának és térképgyüjteményének —. A kereskedelemügyi magyar kir. minister rendeletéből szerkeszti és kiadja a magyar királyi központi statisztikai hivatal. Budapest, 1898. Gc. 4568.

— — A magyar királyi technológiai iparmuzeum és a budapesti m. kir. állami ipariskola egyesített szakkönyvtárának —. Összeállította Grünwald István. Kiadta a m. kir. technológiai iparmuzeum. Budapest, 1898. Gc. 4567.

Dézsi Lajos. Szenczi Molnár Albert naplója, levelezése és irományai. Budapest, 1898. Gc. 4593.

Dictionary of national biography, edited by Sidney *Lee*. Vol. LIII. Smith-Stanger. London, 1898. — Vol. LIV. Stanhope-Stovin. London, 1898. — Vol. LV. Stow-Taylor. London, 1898. — Vol. LVI. Teach-Tollet. London, 1898. Gc. 2037.

Dittrich Vilmos. A nagyidai czigányok. Budapest, 1898. Gc. 4570.

Doumic, René. Études sur la littérature française. 2. série. Paris, 1898. Gc. 3303.

Écrivains français, Les grands —. Racine par Gustave *Larroumet*. Paris, 1898. Mérimée par Augustin *Filon*. Paris, 1898. Corneille par Gustave *Lanson*. Paris, 1898. Gc. 2685.

Emlékbeszédek, A Magyar Tudományos Akadémia elhúnyt tagjai fölött tartott —, szerkeszti a főtitkár. IX. köt. 4. sz. Emlékbeszéd Ludwig Károly Frigyes Vilmos külső tagról. *Klug* Nándortól. Budapest, 1898. 5. sz. Emlékbeszéd Kronecker Lipót külső tagról. *Rados* Gusztávtól. Budapest, 1898. 6. sz. Emlékbeszéd Margó Tivadar t. tagról. *Entz* Gézától. Budapest, 1898. 7. sz. Emlékbeszéd Gneist Rudolf külső tagról. *Concha* Győzőtől. Budapest, 1898. 8. sz. Emlékbeszéd Du Bois-Reymond Emil külső tagról. *Thanhoffer* Lajostól. Budapest, 1898. 9. sz. Emlékbeszéd Xántus János levelező tagról. *Mocsáry* Sándortól. Budapest, 1899. Gc. 4167.

Évkönyve, A budai könyvtár-egyesület negyedik — az 1897. egyesületi évről. A választmány megbizásából összeállította Jurányi Győző. Budapest, 1898. Gc. 4539.

— — A kecskeméti Katona József-kör 1896—97-iki —. Szerkesztette Kovács Pál. Kecskemét, 1898. Gc. 4475.

— — Magyar nyomdászok —, szerkeszti Tanay József. 1883. Budapest, 1883. II. évf. 1887. Szerkeszti Ács Mihály. Budapest, 1887. III. évf. 1888. Szerkeszti Ács Mihály. Budapest, 1888. VI. évf. 1891. Szerkeszti Kleinmann Frigyes. Budapest, 1891 két példányban. VII. évf. 1892. Szerkeszti Kleinmann Frigyes. Budapest, 1892. VIII. évf. 1893. Szerkeszti Szabó Dezső. Budapest, 1893. IX. évf. 1894. Szerkeszti Gelléri Mihály. Budapest, 1894. X. évf. 1895. Szerkeszti Gelléri Mihály. Budapest, 1895. XI. évf. 1896. Szerkeszti Gelléri Mihály. Budapest, 1896. 2 példányban. XII. évf. 1897. Szerkeszti Tichy Ákos. Budapest, 1897. Gc. 4354.

— — A pápai Jókai-kör — az 1893. és 1894—95-ik évről. I. évf. 2. kiadás. Szerkesztette: Kapossy Lucián. Pápa, 1895. — az 1895. évről. II. évf. Pápa, 1896. — az 1897. évről. III. évf. Pápa, 1897. — az 1897—98. évről. IV. évf. Pápa, 1898. Gc. 4505.

Faulmann, Karl. Illustrierte Geschichte der Buchdruckerkunst mit besonderer Berücksichtigung ihrer technischen Entwicklung bis zur Gegenwart. Wien, 1882. Gc. 3307.

Ferenczi Zoltán. Petőfi életrajza. A Kisfaludy-Társaságtól a Széher Árpád jutalommal kitüntetett pályamű. A Kasselik-alapítványból kiadja a Kisfaludy-Társaság. 3 köt. Budapest, 1896. Gc. 4561.

Finály Gábor. A budapesti VII. ker. állami főgymnasium ifjusági könyvtárának czímjegyzéke. Budapest, 1898. Gc. 4591.

Forschungen zur neueren Litteraturgeschichte. Herausg. von Franz *Muncker*. III. Die Brüder A. W. und F. Schlegel in ihrem Verhältnisse zur bildenden Kunst, dargestellt von Emil *Sulger-Gebing*. Mit ungedruckten Briefen und Aufsätzen A. W. Schlegels. München, 1897. IV. Gerhart Hauptmann. Von U. C. *Woerner*.

München, 1897. V. Studien zur Entstehungsgeschichte von Goethes Dichtung und Wahrheit. Von Carl *Alt*. München, 1898. Gc. 3330.

Forschungen, Theatergeschichtliche —. Herausg. von Berthold *Litzmann*. XIV. Der dramatische Monolog in der Poetik des 17. und 18. Jahrhunderts und in den Dramen Lessings. Von Friedrich *Düsel*. Hamburg, 1897. XV. Die geistige Entwicklung der deutschen Schauspielkunst im 18. Jahrhundert. Von Hans *Oberländer*. Hamburg, 1898. XVI. Das Ifflandische Rührstück, ein Beitrag zur Geschichte der dramatischen Technik. Von Arthur *Stiehler*. Hamburg, 1898. Gc. 3178.

Frankfurter, S. Die Qualification für den staatlichen Bibliotheksdienst in Oesterreich. Vortrag, gehalten im Oesterreichischen Verein für Bibliothekswesen in Wien am 19. Februar 1898. Wien, 1898. Gc. 4426.

Franz, Adolph. Der Magister Nikolaus Magni de Jawor. Ein Beitrag zur Literatur- und Gelehrtengeschichte des 14. und 15. Jahrhunderts. Freiburg i. Br., 1898. Gc. 3331.

Frati, Ludovico. I codici Morbio della r. biblioteca di Brera. Forli, 1897. Gc. 3315.

Fürst Aladár. Gessner Salamon. Irodalomtörténeti tanulmány. Budapest, 1898. Gc. 4576.

Gautier, Léon. Bibliographie des chansons de geste. (Complément des épopées françaises.) Paris, 1897. Gc. 3298.

Generalkatalog der laufenden periodischen Druckschriften an den österreichischen Universitäts- und Studienbibliotheken. Herausg. von der Universitätsbibliothek in Wien unter der Leitung von Ferdinand *Grassauer*. Wien, 1898. Gc. 3337.

Georg, Karl. Schlagwort-Katalog. II. Bd. 1888—92. Lief. 32—42. Hannover, 1897. Gc. 2530.

Goedeke, Karl. Grundrisz zur Geschichte der deutschen Dichtung aus den Quellen. 2. ganz neu bearb. Aufl. Nach dem Tode des Verfassers in Verbindung mit Fachgelehrten fortgeführt von Edmund *Goetze*. 18. Heft Dresden, 1898. Gc. 2002.

Goethe-Jahrbuch. Herausg. von Ludwig Geiger. XIX. Bd. Mit dem XIII. Jahresbericht der Goethe-Gesellschaft. Frankfurt a. M., 1898. Gc. 1798.

Goethes Unterhaltungen mit dem Kanzler Friedrich von *Müller*. Herausgegeben v. C. A. H. *Burkhardt*. 2 Auflage. Stuttgart, 1898. Gc. 1735.

Golz, Bruno. Pfalzgräfin Genovefa in der deutschen Dichtung. Leipzig, 1897. Gc. 3312.

Graesel, Arnim. Manuel de bibliothéconomie. Édition française revue par l'auteur et considérablement augmentée. Traduction de Jules Laude. Ouvrage honoré d'une souscription du ministère de l'instruction publique. Paris, 1897. Gc. 3297.

Grammatiken, Aeltere deutsche — in Neudrucken, herausg. von John *Meier*. I. Das Büchlein gleichstimmender Wörter, aber

ungleichs Verstandes des Hans *Fabritius*. Herausg. von John Meier. Strassburg, 1895. II. Die deutsche Grammatik des Johannes *Clajus*. Nach dem ältesten Druck von 1578 mit den Varianten der übrigen Ausgaben herausg. von Friedr. Weidling. Strassburg, 1894. III. Die deutsche Grammatik des Laurentius *Albertus*. Herausg. von Karl Müller-Fraureuth. Strassburg, 1895. Gc. 3283.

Gyertyánffy István. A paedagogium könyvtárának ismertetése. Budapest, 1898. Gc 4587.

Hamelius, Paul. Die Kritik in der englischen Literatur des 17. und 18. Jahrhunderts. Leipzig, 1897. Gc. 3300.

Hart, Julius. Geschichte der Weltlitteratur nebst einer Geschichte des Theaters aller Zeiten und Völker. I. Halbbd. Neudamm, 1898. Gc. 3313.

Heckethorn, Charles William. The Printers of Basle. In the XV. & XVI. Centuries. London, 1897. Gc. 3291.

Heinemann, Otto von —. Die Handschriften der herzoglichen Bibliothek zu Wolfenbüttel, II. Abtheil. Die Augusteischen Handschriften. III. Wolfenbüttel, 1898. Gc. 2011.

Heldenbuch, Deutsches —. I. Theil. Biterolf und Dietleib, herausg. von Oskar Jänicke. Laurin und Walberan. Mit Benutzung der von Franz Roth gesammelten Abschriften und Vergleichungen. Berlin, 1866. II. Theil. Alpharts Tod, Dietrichs Flucht. Rabenschlacht, herausg. von Ernst Martin. Berlin, 1866. III—IV. Theil. Ortnit und die Wolfdietriche. Nach Müllenhoffs Vorarbeiten herausg. von Arthur Amelung und Oskar Jänicke. 2 Bände. Berlin, 1871—1873. V. Theil. Dietrichs Abenteuer von Albrecht von *Kamenaten* nebst den Bruchstücken von Dietrich und Wenezlan. Herausg. von Julius Zupitza. Berlin, 1870. Gc. 3316.

Herzfeld, Marie. Die skandinavische Litteratur und ihre Tendenzen nebst anderen Essays. Berlin, 1898. Gc. 3302.

Histoire de la lanque et de la littérature française des origines à 1900, publiée sous la direction de L. *Petit de Julleville*. Tome V. Dixseptième siècle. 38., 41—44. fasc. Paris, 1897—98. Tome VI. Dix-huitième siècle. 45—55. fasc. Paris, 1898. Tome VII. Dix-neuvième siècle. 56—59. fasc. Paris, 1898. Gc. 3157.

— — littéraire de la France, ouvrage commencé par des religieux Bénédictins de la congrégation de Saint-Maur et continué par des membres de l'institut. Tome XXVIII—XXXI. Paris, 1881—1893. Gc. 4r. 296.

Hoepli, U. Libreria antiquaria di — Milano. Catalogo N. 114. Curiosità e rarità letterarie facezie, magia, alchimia, usi costumi, ecc. Milano, 1898. N. 116. Agricoltura. Milano, 1898. N. 117. Archéologie, mythologie, inscriptions, paléographie, epigraphie. Milano, 1898. N. 118. Filologia classica. Milano, 1898. N. 120. Biblografia. Milano, 1899. Gc. 3177.

Honterus, Johannes. Ausgewählte Schriften. Herausgegeben von Oskar Netoliczka. Wien, 1898. Gc. 3335.

Hubert Emil. A nyelvemléktan alapvonalai. (Doktori értekezés.) Budapest, 1898. Gc. 4566.

Huttkay Lipót. Pázmány Péter magyar irodalmi szempontból. Eger, 1897. Gc. 4573.

Indici e cataloghi. XIII. Codici corali e libri a stampa miniati della biblioteca nazionale di Milano. XXV. facsimili pubblicati da Francesco Carta. Roma, 1895. Gc. ívr. 101.

Jagić, V. Neue Briefe von Dobrowsky, Kopitar und anderen Süd- und Westslaven. Berlin, 1897. Gc. 3334.

Jahrbuch der Grillparzer-Gesellschaft. Redigirt von Carl Glossy. VIII. Jahrg. Wien, 1898. Gc. 2816.

Jordell, D. Catalogue annuel de la librairie française pour 1897. Paris, 1898. Gc. 2659.

Karl Lajos. Staëlné és a franczia kritika a XVIII. században. Budapest, 1898. Gc. 4574.

Katalog der Handschriften der Universitäts-Bibliothek zu Leipzig. III. Die griechischen Handschriften. Von V. *Gardthausen.* Leipzig, 1898. Gc. 3327.

Katalog der Buch-Ausstellung. Brünn, 1898. Gc. 2350.

Katalogusa, A budapesti kir. orvosegyesület könyvtárának betürendes —. Összeállították Török Lajos és Temesváry Rezső. Budapest, 1896. A budapesti kir. orvosegyesület könyvtárának szak —. Összeállították Török Lajos és Temesváry Rezső. Budapest, 1898. Gc. 4563.

Kaufmann Lajos. A görög és római classicusok Kazinczy Ferencz levelezésében. Budapest, 1898. Gc. 4585.

Kazinczy Ferencz összes művei. III. osztály. Kazinczy Ferencz levelezése. A M. Tud. Akadémia irodalomtörténeti bizottsága megbizásából közzéteszi *Váczy* János. III—VI. köt. Budapest, 1892—95. VIII. köt. Budapest, 1898. Gc. 4372.

Kende János. Horatius és Virág. Budapest, 1898. Gc. 4582.

Ker, W. P. Epic and romance. Essays on medieval literature. London, 1897. Gc. 3299.

Korff, Heinrich. Bibliotheca theologiae et philosophiae catholicae. Systematisches Verzeichniss von deutschen Werken der katholischen Theologie und Philosophie und einer Auswahl der vorzüglichsten in lateinischer Sprache erschienenen theol. und philos. Werke des Auslandes von 1870—1897. München, 1897. Gc. 3309.

Kraus, Franz Xaver. Dante, sein Leben und sein Werk, sein Verhältniss zur Kunst und zur Politik. Berlin, 1897. Gc. 3290.

Kreiten, Wilhelm. Lebrecht Dreves. Ein Lebensbild. Als Beitrag zur Literatur- und Kirchengeschichte nach dem handschriftlichen Nachlass und den gedruckten Quellen entworfen. Freiburg i. Br., 1897. Gc. 3295.

Kugel Sándor. Werner Zakariás élete s ifjúkori drámái. Bölcsészettudori értekezés. Losoncz, 1898. Gc. 4579.

Latzkó Hugó. Schlegel János Illés mint esztetikus és kritikus. Budapest, 1898. Gc. 4571.

Leitschuh, Friedrich. Katalog der Handschriften der königlichen Bibliothek zu Bamberg. I. Bd 1. Abtheil. 2. Lief. (Liturgische Handschriften). Bamberg, 1898. Gc. 2367.

Leixner, Otto von —. Geschichte der fremden Litteraturen 2. Aufl. I., II. Theil. Leipzig, 1898. Gc. 4r. 951.

Lindemann, Wilhelm. Geschichte der deutschen Litteratur. 7. Aufl. Herausg. und theilweise neu bearb. von Anselm *Salzer*. 2. Abtheil. Von der Kirchenspaltung bis zum Beginn unseres Jahrhunderts. Freiburg im Breisgau, 1898. Gc. 3258.

Ljetopis jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1897. XII. svezak. U Zagrebu, 1898. Gc. 2506.

Lütolf, Alois. Joseph Eutych Kopp als Professor, Dichter, Staatsmann und Historiker. Lucern, 1868. Gc. 3321.

Matyó Sándor. Bolyai Farkas mint drámairó. Salgó-Tarján, 1898. Gc. 4575.

Mazzatinti, G. Inventari dei manoscritti delle biblioteche d'Italia. Vol. VII. Forli, 1897. Gc. 2701.

Männer der Zeit. Lebensbilder hervorragender Persönlichkeiten der Gegenwart und jüngsten Vergangenheit, herausg. von Gustav *Diercks*. I. Heinrich von Stephan. Ein Lebensbild von E. *Krickeberg*. Dresden und. Leipzig, 1897. II. Alfried Krupp. Ein Lebensbild von Herman *Frobenius*. Dresden und Leipzig, 1898. III. Fridtjof Nansen. Ein Lebensbild von Eugen von *Enzberg*. Dresden und Leipzig, 1898. IV. Friedrich Nietzsche. Ein Lebensbild von Hans *Gallwitz*. Dresden und Leipzig, 1898. V. Franz Liszt. Ein Lebensbild von Eduard *Reuss*. Dresden und Leipzig, 1898. VI. Max von Forckenbeck. Ein Lebensbild von Martin *Philippson*. Dresden und Leipzig, 1898. VII. Ludwig Windthorst. Ein Lebensbild von J. N. *Knopp*. Dresden und Leipzig, 1898. Gc 3308.

Medwin, Thomas. Gespräche mit Lord Byron. Ein Tagebuch geführt während eines Aufenthaltes zu Pisa, in den Jahren 1821 und 1822. Aus dem Englischen. Mit Einleitung, Anmerkungen, Namen- und Sachregister neu herausg. von A. v. d. Linden. 2. Aufl. Leipzig, 1898. Gc. 3311.

Mizler, Laurentius de Kolof. Acta litteraria regni Poloniae et magni ducatus Lithvaniae. Varsaviae, 1756. Gc. 179.

Mouton, Eugène. L'art d'écrire un livre, de l'imprimer et de le publier. Paris, 1896. Gc. 3306.

Mühlbrecht, Otto. Die Bücherliebhaberei in ihrer Entwickelung bis zum Ende des neunzehnten Jahrhunderts. 2. Aufl. Bielefeld und Leipzig, 1898. Gc. 3294.

— — Übersicht der gesammten staats- und rechtswissenschaftlichen Litteratur des Jahres 1897. XXX. Jahrg. Berlin, 1898. Gc. 1849.

Négyesy László. A mértékes magyar verselés története. Budapest, 1892. Gc. 4580.

Pákh Károly. Az iglói ág. hitv. ev. főgymnasium könyvtárának czímjegyzéke. Igló, 1896. Gc. 4592.

Peschel, W. Emil und Eugen *Wildenow.* Theodor Körner und die Seinen. I—II. Bd. Leipzig, 1898. Gc. 3329.

Petit de Julleville, L. Le théatre en France. Histoire de la littérature dramatique depuis ses origines jusqu'à nos jours. 4. édition. Paris, 1897. Gc. 2655.

Petőfi-Album. A Petőfi-Társaság megbizásából szerkesztették *Bartók* Lajos, *Endrődi* Sándor és *Szana* Tamás. Budapest, 1898. Gc. 4r. 4017.

Petrik Géza. Magyarország bibliographiája 1712—1860. IV. köt. 2. rész. Budapest, 1897. (4 péld.) Gc. 4343.

Planer, Oskar und Camillo *Reiszmann.* Johann Gottfried Seume. Geschichte seines Lebens und seiner Schriften. Leipzig, 1898. Gc. 3328.

Poestion, J. C. Isländische Dichter der Neuzeit in Charakteristiken und übersetzten Proben ihrer Dichtung. Leipzig, 1897. Gc. 3289.

Poggendorf, J. C. Biographisch-litterarisches Handwörterbuch zur Geschichte der exacten Wissenschaften. III. Bd. (1858 bis 1883), herausg. von B. W. Feddersen und A. J. von Oettingen. Lief. 14 u. 15. Leipzig, 1898. Gc. 1118.

Poole's Index to periodical literature. III. Supplement from january 1 1892 to december 31 1896. By William I. *Fletcher* and Franklin O. *Poole.* London, 1897. Gc. 1919.

Proctor, Robert. An index to the early printed books in the British Museum: from the invention of printing to the year MD. with notes of those in the Bodleian Library. I. Section. Germany. London, 1898. Gc. 4r. 949.

Reading, Good — about many books mostly by their authors. 3. year. London, 1897—98. Gc. 3288.

Reich, Emil. Hungarian literature. An historical and critical survey. London, 1898. Gc. 3318.

Report, The John Crerar library third annual — for the year 1897. Chicago, 1898. Gc. 3284.

Révai Miklós levelei Paintner Mihályhoz. Budapest, 1898. Gc. 4562.

Sammlung bibliothekswissenschaftlicher Arbeiten, herausg von Karl *Dziatzko.* 10., 11. Heft. Beiträge zur Kenntniss des Schrift-, Buch- und Bibliothekswesens, herausg. von Karl *Dziatzko.* III., IV. Leipzig, 1896—98. 12. Heft. Patricius Junius (Patrick Young), Bibliothekar der Könige Jacob I. und Carl I. von England. Mittheilungen aus seinem Briefwechsel, herausg. von Johannes *Kemke.* Leipzig, 1898. Gc. 2439.

Sbiera, I. G. Mișcări culturale și literare la romînii din stînga dunării în rĕstîmpul de la 1504—1714. Cernăuț, 1897. Gc. 3255.

Stein, Henri. Manuel de bibliographie générale (Bibliotheca bibliographica nova). Paris, 1897. Gc. 3333.

Studien zur humanistischen Litteratur Italiens. No. 1. Petrus Victorius aus Florenz. Von Wilhelm *Rüdiger*. Halle a. S., 1896. No. 2. Andreas Dactius aus Florenz. Von Wilhelm *Rüdiger*. Halle a. S., 1897. Gc. 3266.

Sudhoff, Karl. Versuch einer Kritik der Echtheit der Paracelsischen Schriften. II. Theil. Paracelsus-Handschriften. 1. Hälfte. Berlin, 1898. Gc. 3100.

Szabó Károly és *Hellebrant* Árpád. Régi magyar könyvtár. III. köt. Magyar szerzőktől külföldön 1480-tól 1711-ig megjelent nem magyar nyelvü nyomtatványoknak könyvészeti kézikönyve. Kiadja a M. Tud. Akadémia. 2. rész. Budapest, 1898. 2 példányban. Gc. 4043.

Szak-czímjegyzéke, A kolozsvári m. kir. Ferencz-József tudományegyetem könyvtárának —. IV. köt. 1896-ik évi gyarapodás. Kolozsvár, 1898. Gc. 4445.

Szily Kálmán. Adalékok a magyar nyelv és irodalom történetéhez. Budapest, 1898. Gc. 4588.

Szinnyei Ferencz. Bacsányi János. Budapest, 1898. Gc. 4584.

— — József. Magyar irók élete és munkái. V. köt. Iczés — Kempner. Budapest, 1897. 2 példányban. Gc. 4362.

Tabulae codicum manuscriptorum praeter graecos et orientales in bibliotheca palatina Vindobonensi asservatorum. Edidit Academia Caesarea Vindobonensis. Vol. VIII. Vindobonae, 1893. Gc. 831.

Tagányi Károly. A m. kir. országos levéltár ismertetése. I. A régi országos levéltár. Budapest, 1897. II. A magyar udvari kanczelláriai levéltár. Budapest, 1898. III. Az erdélyi udvari kanczelláriai levéltár. Budapest, 1898. Gc. 4565.

Taphanel, Achille. La Beaumelle et Saint-Cyr, d'après des correspondances inédites et des documents nouveaux. Paris, 1898. Gc. 3336.

Thirria, H. La marquise de Crenay. Lettres inédites. Paris, 1898. Gc. 3310.

Tupper, James Waddell. Tropes and figures in Anglo-Saxon prose. Baltimore, 1897. Gc. 3319.

Verzeichniss, Alphabetisches — der in Kloss' Bibliographie der Freimaurerei und Tautes Maurerischer Bücherkunde angeführten anonymen Schriften mit Hinweisung auf die laufenden Nummern in beiden Werken. München, 1898. Gc. 3332.

— — der im deutschen Buchhandel neu erschienenen und neu aufgelegten Bücher, Landkarten, Zeitschriften. etc. 1897. II. Halbjahr. Herausgegeben und verlegt von der J. C. Hinrichs'schen Buchhandlung. Leipzig, 1897—1898. I. Halbjahr. Leipzig, 1898. Gc. 1025.

Vicaire, Georges. Manuel de l'amateur de livres du XIX. siècle 1801—1893. Fasc. 9. Paris, 1898. Gc. 3119.

Volkmann, Ludwig. Iconographia Dantesca. Die bildlichen Darstellungen zur göttlichen Komödie. Leipzig, 1897. Gc. 3314.

Vos B. J. The diction and rime-technic of Hartman von Aue. New-York, 1896. Gc. 3320.

Wallentinyi Samu. Sárosy Gyula élete. Budapest, 1898. Gc. 4581.

Weiszkopf Arthur. Ó-testamentumi tanítóepika a XVI. századbeli magyar költészetben. Budapest, 1898. Gc. 4578.

Wolkonskíj, Fürst Sergei. Bilder aus der Geschichte und Litteratur Russlands. Basel, 1898. Gc. 3339.

Gd. Művészettörténet. Műemlékek. Régészet (hazai és külföldi).

Abhandlungen des archäologisch-epigraphischen Seminares der Universität Wien. Herausg. von O. *Benndorf* und E. *Bormann.* XIII. Heft. Die Inschriften und Münzen der griechischen Städte Dalmatiens von Josef *Brunšmid.* Wien, 1898. Gd. 551.

Babelon, Ernest. Catalogue des camées antiques et modernes de la bibliothèque nationale, publié sous les auspices de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres. Ouvrage accompagné d'un album de 76 planches. Paris, 1897. Album des planches. Paris, 1897. Gd. 952.

Bibliothèque égyptologique, comprenant les oeuvres des égyptologues français dispersées dans divers recueils et qui n'ont pas encore été réunies jusqu'à ce jour. Publiée sous la direction de G. *Maspero.* Tom. III. *Rochemonteix,* Maxence de —. Oeuvres diverses. Paris, 1894. Tom. IV. V. *Devéria,* Théodule. Mémoires et fragments. 1., 2. Paris, 1896—97. Gd. 915.

Calzini, Egidio. Urbino e i suoi monumenti. Rocca S. Casciano, 1897. Gd. 4r. 458.

Carderera y Solano, Valentin. Iconografia española. Tomo. I., II. Madrid, 1855 y 1864. Gd. ívr. 233.

Corpus inscriptionum etruscarum. Edidit Carolus *Pauli.* VII., VIII. Lipsiae, 1898. Gd. 4r. 395.

Dehio, G. und G. von **Bezold.** Die kirchliche Baukunst des Abendlandes historisch und systematisch dargestellt. II. Bd. 1. Hälfte. Stuttgart, 1898. Gd. 652.

— — Atlas. 7. Lief. Tafel 446—494. Stuttgart, 1898. Gd. 4r. 319.

Engel, Arthur et Raymond **Serrure.** Traité de numismatique moderne et contemporaine. I. partie. Époque moderne (XVI—XVIII. siècles). Paris, 1897. Gd. 956.

Erdélyi Mór. A magyar állam ezeréves fennállását megörökítő hét vidéki emlékmű. 896—1896. Budapest, (1898.) Gd. ívr. 105.

Fischel, Oskar. Raphaels Zeichnungen. Versuch einer Kritik der bisher veröffentlichten Blätter. Mit einem Vorwort von G. Dehio. Strassburg, 1898. Gd. 961.

Havas Sándor (Gömöri —.) Budapest régiségei. A főváros területén talált műemlékek és történelmi nevezetességű helyek leirása. V. köt. Szerkeszti *Kuzsinszky* Bálint. Budapest, 1897. Gd. 4r. 2017.

Hoernes, M. Urgeschichte der bildenden Kunst in Europa von den Anfängen bis um 500 vor Chr. Gedruckt mit Unterstützung der kais. Akademie der Wissenschaften. Wien, 1898. Gd. 953.

Inventaire général des richesses d'art de la France. Archives du musée des monuments français. III. partie. Paris, 1897. Gd. 812.

Jahrbuch der kunsthistorischen Sammlungen des allerhöchsten Kaiserhauses. XIX. Bd. Wien, 1898. Gd. 4r. 309.

Jahreshefte des österreichischen archäologischen Institutes in Wien. I. Bd. 1. 2. Heft. Wien, 1898. Gd. 4r. 109.

Közlemények, Archaeologiai —. Közrebocsátja a Magyar Tudományos Akadémia archaeologiai bizottsága. XX. köt. Budapest, 1897. Gd. 4r. 163.

Kuhn, Albert. Allgemeine Kunstgeschichte. Lief. 12—16. Einsiedeln, Waldshut und Köln, 1897—98. Gd. 896.

Künstler-Lexicon, Allgemeines —. Leben und Werke der berühmtesten bildenden Künstler. 3. umgearb. und bis auf die neueste Zeit ergänzte Auflage. Herausg. von Hans Wolfgang *Singer*. VI. Halbbd. Motti-Quittry. Frankfurt a. M., 1898. Gd. 850.

Künstler-Lexikon, Deutsches — der Gegenwart in biographischen Skizzen. I. Das geistige Deutschland am Ende des XIX. Jahrhunderts. I. Bd. Die Bildenden Künstler. Leipzig, 1898. Gd. 959.

Künstler-Monographien. In Verbindung mit Andern herausg. von H. *Knackfuss*. XXXI. M. von Schwind von Friedrich *Haack*. Bielefeld und Leipzig, 1898. XXXII. Rethel. Von Max *Schmid*. Bielefeld und Leipzig, 1898. XXXIII. Leonardo da Vinci. Von Adolf *Rosenberg*. Bielefeld und Leipzig, 1898. XXXIV. Lenbach. Von Adolf *Rosenberg*. Bielefeld und Leipzig, 1898. XXXV. Hubert und Jan van Eyck. Von Ludwig *Kaemmerer*. Bielefeld und Leipzig, 1898. XXXVI. Canova. Von Alfred Gotthold *Meyer*. Bielefeld und Leipzig, 1898. XXXVII. Pinturicchio von Ernst *Steinmann*. Bielefeld und Leipzig, 1898. Gd. 948.

Magyarország történeti emlékei az ezredéves országos kiállításon. Szerkeszti *Czobor* Béla. Kiadja a kereskedelemügyi m. kir. minister támogatásával Gerlach és Schenk. 1—4. füz. Budapest, 1898. Gd. 4r. 2030.

Malonyay Dezső. *Munkácsy* Mihály élete és munkái. 24 műmellékkel és 110 képpel, vázlattal. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat közreműködésével és támogatásával kiadja Singer és Wolfner. Budapest. 1898. Gd. 4r. 2028.

Meller Simon. Az irott kútfők jelentősége a művészettörténetben. Budapest, 1898. Gd. 5081.

Mittheilungen aus den orientalischen Sammlungen. Heft 12. Ausgrabungen in Sendschirli II. Ausgrabungsbericht und Architektur. Berlin, 1898. Gd. 4r. 402.

Mommsen, August. Feste der Stadt Athen im Altertum, geordnet nach attischem Kalender. Umarbeitung der 1864 erschienenen Heortologie. Leipzig, 1898. Gd. 289.

Monuments et mémoires, publiés par l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres sous la direction de Georges Perrot et Robert de Lasteyrie. Tom. IV. Fasc. 2. Paris, 1898. Gd. 4r. 436.

Museen, Königliche — zu Berlin. Beschreibung der Wandgemälde in der aegyptischen Abtheilung. Herausg. von der Generalverwaltung. 5. Aufl. Berlin, 1886. Gd. 310.

Műkincsek, Magyar —. Szerkeszti *Radisics* Jenő. Kiadja a Műbarátok Köre. I. köt. Budapest, 1896. Gd. 4r. 2029.

Müllenhoff, Karl. Deutsche Alterthumskunde. IV. Bd. 1. Hälfte. Berlin, 1898. Gd. 629.

Müntz, Eugène. Les arts à la cour des papes Innocent VIII, Alexandre VI, Pie III (1484—1503.) Recueil de documents inédits ou peu connus. Publié sous les auspices de l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres. Paris, 1898. Gd. 954.

Művészettörténet, Egyetemes —. I. köt. Egyptom művészete. Írta *Kőrösi* László. Juhász Árpád 250 rajzával. Budapest, 1898. Gd. 5078.

Naményi Lajos. A váradi színészet története. A nagyváradi magyar színészet százéves jubileuma alkalmából. Nagyvárad, 1898. Gd. 5080.

Prém József. A képzőművészetek története. Pozsony, 1896. Gd. 5079.

Perrot, Georges — et Charles **Chipiez.** Histoire de l'art dans l'antiquité. 350—389. Livraisons. Paris, 1898. Gd. 556.

Reber, Franz von —. Geschichte der Malerei vom Anfang des 14. bis zum Ende des 18. Jahrhunderts. München, 1894. Gd. 962.

Schoener Rajnold. Róma 290 eredeti rajzzal. Fordította Yartin József. Budapest, é. n. Gd. 4r. 2031.

Schultz, Alwin. Allgemeine Kunstgeschichte. 19—21. Lief. Berlin, 1897—1898. Gd. 929.

Thureau-Dangin, François. Recherches sur l'origine de l'ecriture cunéiforme. I-e partie. Les formes archaïques et leur équivalents modernes. Paris, 1898. Gd. 960.

Waagen, G. F. Kunstwerke und Künstler in Deutschland. I. Theil. Kunstwerke und Künstler im Erzgebirge und in Franken. Leipzig, 1843. II. Theil. Kunstwerke und Künstler in Baiern, Schwaben, Basel, dem Elsass und der Rheinpfalz. Leipzig, 1845. Gd. 957.

— — Kunstwerke und Künstler in England und Paris. I., II. Theil. Kunstwerke und Künstler in England. 1., 2. Theil. Berlin, 1837—8. III. Theil. Kunstwerke und Künstler in Paris. Berlin, 1839. Gd. 958.

Winckler, Hugo. Altorientalische Forschungen. I. Reihe. 1—6. Heft. Leipzig, 1893—97. II. Reihe. I. Bd. 1—3. Heft. Leipzig, 1898. Gd. 955.

Wittig, P. Die Bücherei im Reichstagshause zu Berlin. Mit 8 Abbildungen im Text und 3 Tafeln. Berlin, 1898. Gd. 4r. 144.

Ge. Földrajz, utazások és ethnographia.

Abhandlungen, Geographische —. Herausg. von Albrecht *Penck*. VI. Bd. 3. Heft. Friedrich Simony. Leben und Wirken eines Alpenforschers. Ein Beitrag zur Geschichte der Geographie in Oesterreich. Von Albrecht *Penck*. Wien, 1898. Ge. 3535.

Andree, Richard. Allgemeiner Handatlas. 126 Haupt- und 130 Nebenkarten auf 186 Kartenseiten nebst alphabetischem Namenverzeichniss. 4. völlig neubearbeitete, stark vermehrte Aufl., herausg. von A. *Scobel*. 1—12. Lief. Bielefeld und Leipzig, 1898. Ge. ívr. 319.

Bassermann, Alfred. Dantes Spuren in Italien. Wanderungen und Untersuchungen. Heidelberg, 1897. Ge. 4r. 537.

Bastian, A. Lose Blätter aus Indien. II—V. Batavia, 1897—98. Ge. 3765.

Bibliothek der Länderkunde, herausg. von Alfred *Kirchhoff* und Rudolf *Fitzner*. I. Bd. Antarktis von Karl *Fricker*. Berlin, 1898. Ge. 3774.

Budapest székesfőváros. Díszkiadás. Az osztrák-magyar monarchia irásban és képben czímmel, előbb néhai Rudolf trónörökös főherczeg ő császári és királyi fensége kezdeményezéséből és közreműködésével, most Stefánia özvegy trónörökösné főherczegnő ő császári és királyi fensége védnöksége alatt megjelenő munkából Magyarország ezeréves fennállása emlékére. Kiadja a magyar királyi államnyomda. Budapest, 1896. Ge. ívr. 2011.

Buresch, Karl. Aus Lydien. Epigraphisch-geographische Reisefrüchte. Herausg. von Otto Ribbeck. Mit einer von H. Kiepert gezeichneten Karte. Leipzig, 1898. Ge. 3776.

Bünker, J. L. Das ethnographische Dorf der ungarischen Millenniums-Landesausstellung in Budapest. (Separatabdruck aus Bd. XXVII. (der neuen Folge Bd. XVII.) der Mittheilungen der Anthropologischen Gesellschaft in Wien.) Wien, 1897. Ge. 4r. 541.

Caprin, Giuseppe. Il Trecento à Trieste. Trieste, 1897. Ge. 3779.

De Gubernatis, Comte Angelo. La Roumanie et les Roumains. Impressions de voyage et études. Florence, 1898. Ge. 3783.

— — La Serbie et les Serbes. Lectures et impressions. Florence, 1897. Ge. 3782.

Dicționar, Marele — geografic al Romîniei, alcatuit și prelucrat dupa dicționarele parțiale pe județe de George Ioan Lahovari și C. I. Bratianu, Grigore G. Tocilescu. Vol. I. fasc. 1., 2. București, 1898. Ge. 4r. 542.

Díszalbum, Erdélyrészi —. Szerkeszti: *Radnóti* Dezső. — *Goró* Lajos. Remetei sziklaszoros (Alsó-Fehérvármegye). Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület kiadása. Budapest, é. n. *Goró* Lajos. Gyilkostó (Csíkvármegye). Az Erdélyrészi Kárpát-Egyesület kiadása. Budapest, é. n. Ge. ívr. 236.

Évkönyve, A Magyarországi Kárpát-Egyesület —. XXV. évf. 1898. Szerkesztette Lövy Mór. Igló, 1898. Ge. 6007.

Ferenczy Gyula. Szumer és Akkád. Egy östuráni nép a Tigris és az Eufrates között. Tanulmány az assyrologia köréből. Debreczen, 1897. Ge. 6131.

Gobineau, Graf —. Versuch über die Ungleichheit der Menschenracen. Deutsche Ausgabe von Ludwig Schemann. I., II. Bd. Stuttgart, 1898. Ge. 2776.

Havass Rezső. Dalmáczia Magyarországhoz való vonatkozásaiban, tekintettel Fiuméra. Külön lenyomat a „Földrajzi Közlemények" 1898. 2—3. füzetéből. Budapest, 1898. Ge. 6129.

Hegedüs Sándor, Ifj. Az óriások világa. (Túl a tengeren.) Budapest, 1898. Ge. 6128.

Hering, George. Sketches on the Danube in Hungary and Transylvania. London, 1838. Ge. ívr. 320.

Hourst, Lieutenant de vaisseau —. Sur le Niger et au pays des Touaregs. La mission Hourst. Paris, 1898. Ge. 3778.

Hümmerich, Franz. Vasco da Gama und die Entdeckung des Seewegs nach Ostindien. München, 1898. Ge. 2729.

Jahresbericht, Geographischer — über Oesterreich. Mit Unterstützung des hohen k. k. Ministeriums für Cultus und Unterricht herausg. von F. v. Czerny, O. Lenz, F. Löwl, J. Palacky, A. Penck, A. Rehman, E. Richter, W. Tomaschek und Fr. von Wieser. Redigiert von Robert *Sieger*. I. Jahrg. 1894. Wien, 1897. Ge. 3775.

Laube, Gustav C. Reise der Hansa in's Nördliche Eismeer. Prag. 1871. Ge. 1719.

Le Camus, É. Voyage aux sept églises de l'apocalypse. Paris, é. n. Ge. 3777.

Lexique géographique du monde entier, publié sous la direction de M. E. Levasseur par I.-V. *Barbier*. 18. 19. fasc. Paris, 1897—98. Ge. 3707.

Miller, Konrad. Die ältesten Weltkarten. VI. Heft. Rekonstruierte Karten. Stuttgart, 1898. Ge. 4r. 534.

Mittheilungen des kaiserl. und königl. militär-geographischen Institutes. Herausg. auf Befehl des k. u. k. Reichs-Kriegs-Ministeriums. XVII. Bd. 1897. Wien, 1898. Ge. 3255.

Monarchia, Az osztrák-magyar — irásban és képben. Kiadja a magyar királyi államnyomda. 292—314. füz. Budapest, 1898. Ge. 4r. 228.

Montesquieu, Voyages de —, publiés par la baron Albert de Montesquieu. 2 vols. Bordeaux, 1894—96. Ge. 4r. 540.

Schweinfurth, Georg. Artes Africanae. Abbildungen und Beschreibungen von Erzeugnissen des Kunstfleisses centralafrikanischer Völker. Leipzig, 1875. Ge. 4r. 543.

Sinka Sándor. Debreczen rövid ismertetése 1898. Melléklet az „Orsz. Középisk. Tanáregyesületi Közlöny"-höz. A debreczeni közgyülés alkalmából. Debreczen, 1898. Ge. 6130.

Smithsonian Institution. Thirteenth annual report of the bureau of ethnology to the secretary of the Smithsonian Institution 1891—92. By J. W. *Powell*. Washington, 1896. Ge. 3624.

Strausz, Adolf. Die Bulgaren. Ethnographische Studien. Leipzig, 1898. Ge. 1891.

Szádeczky Lajos. Kaukázusi utazásunk. I. rész. Budapesttől a cserkeszföldig. (Külön lenyomat az „Erdély" VII. évfolyam 1—3. számából és az „Erdélyi Muzeum" 1898. I—III. füzetéből.) Kolozsvár, 1898. Ge. 6132.

Vitu, Auguste. Paris. 450 dessins inédits d'après nature. Paris, é. n. Ge. 4r. 539.

Vivien de Saint-Martin. Nouveau dictionnaire de géographie universelle. Continué par Louis *Rousselet*. Supplément, fasc. 10—12. Paris, 1898. Ge. 4r. 178.

Watson, J. Forbes and Sir John William **Kaye.** The people of India. A series of photographic illustrations of the races and tribes of Hindustan. With descriptive letterpress by Col. Meadows Taylor. Vol. V., VI. London, 1872. Ge. 4r. 363.

Werther, C. Waldemar. Die mittleren Hochländer des nördlichen Deutsch-Ost-Afrika. Wissenschaftliche Ergebnisse der Irangi-Expedition 1896—1897 nebst kurzer Reisebeschreibung. Berlin, 1898. Ge. 3781.

Gf. Egyetemek. Felsőbb tanintézetek.

Annali delle università Toscane. Tomo XXI. Pisa, 1897. Gf. 4r. 199.

Athenae. *Ἔθνικον πανεπιστήμιον. Τὰ κατὰ τὴν πρυτανείαν Α. Διομήδους Κυριάκου πρυτανεύσαντος κατὰ τὸ ἀκαδημιακὸν ἔτος* 1895—96. *Ἐν Ἀθηναῖς*, 1898.

— — *Ἀναγράφη τῶν κατὰ τὸ ἀκαδημιακὸν ἔτος* 1897—98 *ἀρχων τοῦ ἐν Ἀθηναῖς ἐθνίκου πανεπιστημίου καὶ προγραμμα* 1897—1898. *Ἐν Ἀθηναῖς*, 1897.

— — *Περὶ τῆς ἐκπολιτιστικῆς δυνάμεως τῆς ἐπιστήμης λόγος ὑπὸ Ν. Καζάζη. Ἐν Ἀθηναῖς*, 1898. *Κρίσις ἀναγνωσθεῖσα ἐν τῇ μεγαλῇ αἰθούσῃ τοῦ ἐθνίκου πανεπιστημίου ὑπὸ Ἀγγέλου Βλάχου. Ἐν Ἀθηναῖς*, 1898. *Ἔκθεσις τῶν κριτῶν ἐπὶ τοῦ σγουτείου διαγωνίσματος περὶ συνεισφορᾶς* (collatio) *ἐν γένει κατὰ τὸ ρωμαϊκὸν καὶ τὸ βυζαντινὸν δίκαιον καὶ κατὰ τὰ νῦν κρατοῦντα. Ἐν Ἀθηναῖς*, 1897. Gf. 1246.

Baltimore, The John Hopkins university of —. Register for 1896—97. Baltimore, 1897. Gf. 1293.

Basel, Personal-Verzeichniss der Universität — für das Sommersemester 1898. Basel, 1898. Gf. 1222.

— — Verzeichniss der Vorlesungen an der Universität — im Sommersemester 1898. Basel, 1898. — im Wintersemester 1898—99. Basel, 1898. Gf. 4r. 186.

Berlin. Chronik der königlichen Friedrich-Wilhelm's-Universität zu — für das Rechnungsjahr 1896—97. Berlin, 1897. Gf. 1046.

— — Amtliches Verzeichniss des Personals und der Studirenden. Auf das Winterhalbjahr 1896—97. Berlin, 1896. Auf das Sommerhalbjahr 1897. Berlin, 1897. Gf. 1126.

— — Index lectionum quae in universitate litteraria Friderica Guilelma per semestre aestivum a. 1897 habebuntur. Berolini, é. n. — per semestre hibernum a. 1897—98. Berolini, é. n. Gf. 4r. 169.

— — Verzeichniss der Vorlesungen, welche auf der Friedrich-Wilhelm's-Universität zu — im Sommersemester 1897 gehalten werden. Berlin, é. n. — im Wintersemester 1897—98. Berlin, é. n. Gf. 4r. 169.

— — Urtheile der vier Fakultäten über die Bewerbungsschriften, welche zur Lösung der im Jahre 1896 gestellten Preisaufgaben eingereicht worden sind, und Anzeige der neuen Preisaufgaben. Berlin, é. n. Gf. 4r. 169.

— — Die Entwicklung der Universität Berlin 1810—1896. Rede zur Gedächtnissfeier der Stiftung der königlichen Friedrich-Wilhelm's-Universität am 3. August 1896 gehalten in der Aula von dem zeitigen Rector Adolph *Wagner*. Berlin, 1896. — Der Antheil des deutschen Rechtes an der Entwicklung der Universitäten. Rede zum Antritt des Rectorats der königlichen Friedrich-Wilhelm's-Universität in Berlin, gehalten in der Aula am 15. Oktober 1896 von Heinrich *Brunner*. Berlin, 1896. — Bekenntnissgebundenheit und Lehrfreiheit. Rede zur Feier des Geburtstages Sr. Majestät des Kaisers und Königs, gehalten in der Aula der königlichen Friedrich-Wilhelm's-Universität in — am 27. Jänner 1897 von Wilhelm *Kahl*. Berlin, 1897. — Philipp Melanchthon. Rede bei der Feier zum vierhundertjährigen Gedächtniss der Geburt Philipp Melanchthon's, gehalten in der Aula der königlichen Friedrich-Wilhelm's-Universität in — am 16. Februar 1897 von Adolf *Harnack*. Berlin, 1897. — Zur Erinnerung an den 22. März 1797. Gedächtnissrede, gehalten in der Aula der königlichen Friedrich-Wilhelm's-Universität in — am 21. März 1897 von Heinrich *Brunner*. Berlin, 1897. — Der Leihezwang in der deutschen Agrargeschichte. Rede zur Gedächtnissfeier König Friedrich Wilhelm III. in der Aula der königlichen Friedrich-Wilhelm's-Universität — am 3. August 1897 gehalten von Heinrich *Brunner*. Berlin, 1897. Gf. 4r. 169.

Bonn. Amtliches Personalverzeichniss der Rheinischen Friedrich-Wilhelm's-Universität zu — für das Winterhalbjahr 1897—1898. Bonn, é. n. Gf. 1123.

— — Chronik der Rheinischen Friedrich-Wilhelm's-Universität zu — für das Rechnungsjahr 1895—96. Bonn, 1896. — für das

Rechnungsjahr 1896—97. Bonn, 1897. — für das Rechnungsjahr 1897—98. Bonn, 1898. Gf. 1024.

— — Verzeichniss der Vorlesungen, welche an der Rheinischen Friedrich-Wilhelm's-Universität zu — im Winterhalbjahr 1895—96 gehalten werden. Bonn, 1895. — im Sommerhalbjahr 1897. Bonn, 1897. — im Winterhalbjahr 1897—98. Bonn, 1897. — im Sommerhalbjahr 1898. Bonn, 1898. Gf. 1123.

— — Natalicia regis augustissimi Guilelmi II. imperatoris Germanorum ab universitate Fridericia Guilelmia Rhenana d. 27. m. Januarii a. 1896 in aula magna hora 11 publice concelebranda indicunt universitatis rector et senatus. Inest Antonii *Elter* de Henrico Clareano geographo et antiquissima forma „Americae" commentatio. Bonnae, é. n. — d. 27. m. Januarii a. 1297. Insunt de Gnomologiorum graecorum historia atque origine commentationis ab Antonio Elter scriptae ramenta. Bonnae, é. n. — d. 27. m. Januarii a. 1898. Insunt Io. Katrarii Hermodotus et Musocles dialogi ab Antonio Elter primum editi. Bonnae, é. n. Gf. 4r. 150.

— — Sacram memoriam regis serenissimi divi Friderici Guilelmi III., universitatis Fridericiae Guilelmiae Rhenanae conditoris munificentissimi ab eadem universitate die III. mensis Augusti anni 1896 hora XI. pie recolendam victorumque renuntiationem e litterarum certaminibus prodeuntium ex auctoritate rectoris et senatus indicit A. H. H. Kamphausen. Inest eiusdem dissertatio: Das Verhältniss des Menschenopfers zur israelitischen Religion. Bonnae, é. n. — anni 1897 . . . . indicit Hugo Loersch. Inest eiusdem dissertatio: Das französische Gesetz vom 30. März 1887. Ein Beitrag zum Recht der Denkmalpflege. Bonnae, é. n. — anni 1898 . . . . indicit Adolphus liber baro de la Valette St. George. Inest eiusdem dissertatio: Die Spermatogenese bei den Säugethieren und dem Menschen. Bonnae, é. n. Gf. 4r. 163.

— — Iudicia quinque ordinum universitatis Fridericiae Guilelmiae Rhenanae de litterarum certaminibus anni 1895—96 facta novaeque quaestiones anno 1896—97 propositae. Bonnae, é. n. — anni 1896—97 facta novaeque quaestiones anno 1897—98 propositae. Bonnae, é. n. — anni 1897—98 facta novaeque quaestiones anno 1898—99 propositae. Bonnae, é. n. Gf. 4r. 172.

— — Beiträge zur Geschichte der Familie im Gebiete des alamannischen und fränkischen Rechts von Eberhard *Gothein*. Festschrift der landwirthschaftlichen Akademie zu Poppelsdorf zur Feier ihres fünfzigjährigen Bestehens überreicht von Rektor und Senat der Rheinischen Friedrich-Wilhelm's-Universität. Bonn, 1897. Gf. 4r. 217.

Breslau, Personalbestand der königlichen Universität zu —. Wintersemester 1895—96. Breslau, é. n. Sommersemester 1896. Breslau, é. n. Wintersemester 1897—98. Breslau, é. n.

Personalverzeichniss der königlichen Universität zu —. Sommersemester 1898. Breslau, é. n. Gf. 1183.

— — Verzeichniss der Vorlesungen im Sommersemester 1896. Breslau, é. n. Wintersemester 1896—97. Breslau, é. n. Sommersemester 1898. Breslau, é. n. Wintersemester 1898—99. Breslau, é. n. Gf. 4r. 164.

— — Bericht der Fakultäten über die an der königlichen Universität zu — gestellten Preisaufgaben. Breslau, den 27. Jänner 1896. Breslau, 1896. Breslau, den 27. Jänner 1898. Breslau, 1898. Gf. 4r. 164.

A **budapesti** királyi magyar tudomány-egyetem tanrende az 1897—98. tanév 2. felére. Budapest, 1898. — az 1898—99. tanév 1. felére. Budapest, 1898. Gf. 5.

— — királyi magyar tudomány-egyetem almanachja 1897—98. tanévre. Budapest, 1898. Gf. 6.

— — Acta reg. scient. universitatis hung. anni 1897—98. Fasc. II. Budapest, 1898. Gf. 4.

Bulletin de l'université de Lyon. Publication mensuelle de la société des amis de l'université lyonnaise. IX. année. Fasc. 3. Lyon, 1896. X. année. Fasc. 3. Lyon, 1897. Gf. 1239.

Calendar, The Edinburgh university — 1898—99. Edinburgh, 1898. Gf. 1099.

Catalogue of Princeton university. 1897—98. Princeton, é. n. 1898—99. Princeton, é. n. Gf. 1278.

Chartularium universitatis Parisiensis, sub auspiciis consilii universitatis Parisiensis ex diversis bibliothecis tabulariisque collegit, cum authenticis chartis contulit, notisque illustravit Henricus *Denifle,* auxiliante Aemilio *Chatelain.* Tomus IV. Ab anno 1394 usque ad annum 1452. Parisiis, 1897. Gf. 4r. 112.

Christiania. Forelaesninger ved det kongelige Frederiks universitet. 1., 2. semester 1895. Christiania, 1894—95. 1., 2. semester 1896. Christiania, 1895—96. 1., 2. semester 1897. Christiania, 1896—97. 1., 2. semester 1898. Christiania, 1897—98. Gf. 1169.

— — Det kongelige norske Frederiks universitets aarsberetning for budgetterminen 1894—95 samt universitetets matrikul for 1895. Christiania, 1896. — Aarsberetning for budgetterminen 1895—96 samt universitetets matrikul for 1896. Christiania, 1897. — Aarsberetning for budgetterminen 1896—97 samt universitetets matrikul for 1897. Christiania, 1897. Gf. 1226.

— — Samlede philologiske afhandlinger af P. O. Schjott. Universitets-Program for 2. semester 1894. Christiania, 1896. Norronaskaller. Crania antiqua in parte orientali Norvegiae meridionalis inventa. En studie fra universitetets anatomiske institut og dette tilegnet auf Justus *Barth.* Udgivet ved G. A. *Guldberg.* Universitets-Program for 1. semester 1895. Christiania, 1896. Gf. 1292.

Corlieu, A. Centenaire de la faculté de médecine de Paris (1794—1894). Paris, 1896. És Album 130 arczképpel. Paris, 1896. Gf. 4r. 216.

Az **egri** érseki joglyceum tanrendje, az 1897—98. tanév 2. felére. Eger, 1898. — az 1898—99. tanév 1. felére. Eger, 1898. Gf. 3.

— — évkönyve az 1897—98. iskolai évről. Eger, 1898 Gf. 28.

Freiburg im Breisgau. Ankündigung der Vorlesungen, welche im Sommerhalbjahre 1898 auf der grossherzoglich badischen Albert-Ludwig's-Universität zu — gehalten werden. Freiburg i. Br., 1898. Gf. 1224.

Friedberg, Emil. Die Universität Leipzig in Vergangenheit und Gegenwart. Leipzig, 1897. Gf. 1296.

Geschichte der Wiener Universität von 1848 bis 1868. Als Huldigungsfestschrift zum fünfzigjährigen Regierungs-Jubiläum Sr. k. u. k. apostolischen Majestät des Kaisers Franz Josef I. Herausgegeben vom akademischen Senat der Wiener Universität. Wien, 1898. Gf. 1297.

Giessen, Vorlesungs-Verzeichniss der grossherzoglich hessischen Ludwig's-Universität zu —. Sommerhalbjahr 1898. Giessen, 1898. Gf. 1120.

Göttingen, Verzeichniss der Vorlesungen auf der Georg-August's-Universität zu — während des Winterhalbjahres 1898—99. Göttingen, 1898. Gf. 1160.

Greifswald, Verzeichniss der Vorlesungen, welche im Sommerhalbjahr 1898 an der königl. Universität zu — gehalten werden. Greifswald, 1898. Wissenschaftliche Beilage zum Vorlesungs-Verzeichniss der Universität — Ostern 1898. Neue Platonische Forschungen. 1. Stück. Von Franz *Susemihl.* Greifswald, 1898. — Verzeichniss der Vorlesungen im Winterhalbjahr 1898—99. Greifswald, 1898. Wissenschaftliche Beilage zum Vorlesungs-Verzeichniss. Michaelis 1898. Ueber die Memoiren des Fürsten Adam Czartoryski von Heinrich *Ulmann.* Greifswald, 1898. Gf. 1044.

— — Amtliches Verzeichniss des Personals und der Studirenden im Sommersemester 1898. Greifswald, 1898. — im Wintersemester 1898—99. Greifswald, 1898. Gf. 1044.

— — Chronik der königlichen Universität — für das Jahr 1897—98. Greifswald, 1898. Gf. 1162.

Halle-Wittenberg, Chronik der königlichen vereinigten Friedrich's-Universität — für das Universitätsjahr vom 1. April 1897 bis zum 31. März 1898. Halle. é. n. Gf. 4r. 107.

— — Amtliches Verzeichniss des Personals und der Studirenden. Für das Winterhalbjahr von Michaelis 1897 bis Ostern 1898. Halle a. S., é. n. Für das Sommerhalbjahr von Ostern bis Michaelis 1898. Halle a. S., é. n. Gf. 1257.

— — Verzeichniss der im Sommerhalbjahr 1898 zu haltenden Vorlesungen. Halle a. S., 1898. — der im Winterhalbjahr 1898—99 zu haltenden Vorlesungen. Halle a. S., 1898. Gf. 1257.

— — Osterprogramm 1898. Zur Chronologie der Briefe des Basilius von Caesarea. Eine patristische Studie von Friedrich *Loofs*. Halle a. S., 1898. Gf. 1291.

Hartl, Wenzel und Karl **Schrauf.** Nachträge zum dritten Bande von Joseph Ritter von *Aschbach's* Geschichte der Wiener Universität. Die Wiener Universität und ihre Gelehrten 1520—1565. Herausg. von der k. k. Universität in Wien. I. Bd. 1. Hälfte. Wien, 1898. Gf. 1008.

Innsbruck. Vorleseordnung an der k. k. Leopold-Franzen's-Universität zu — im Sommersemester 1898. Innsbruck, 1898. Gf. 1258.

Jordan, David Starr. „Lest we forget". An address delivered before the graduating class of Leland Stanford Ir. University on May 25, 1898. California, 1898. Gf. 1298.

Jurjev. Acta et commentationes imp. universitatis jurievensis (olim dorpatensis). No. 3. Jurjev, 1897. No. 1, 2. Jurjev, 1898. Gf. 1029.

Kiel, Verzeichniss der Vorlesungen an der königlichen Christian-Albrecht's-Universität zu — im Winterhalbjahr 1896—97. Kiel, 1896. — im Sommerhalbjahr 1897. Kiel, 1897. — im Winterhalbjahr 1897—98. Kiel, 1897 — im Sommerhalbjahr 1898. Kiel, 1898. Gf. 1124.

— — Chronik der Universität — für das Jahr 1897—98. Kiel, 1898. Gf. 1134.

Kjobenhavns Universitet. Forelaesninger i Foraars-Halvaaret 1897. Gf. 1078.

A **kolozsvári** magyar királyi Ferencz-József-Tudomány-Egyetem almanachja és tanrendje az 1897—98. tanév 2. felére. Kolozsvár, 1898. — az 1898—99. tanév 1. felére. Kolozsvár, 1898. Gf. 1204.

— — Acta reg. scient. universitatis Claudiopolitanae Francisco Josephinae anni 1895—96. Fasc. IV. Kolozsvár, 1897. — anni 1897—98. Fasc. II. Kolozsár, 1898. — anni 1898—99. Fasc. I. Kolozsvár, 1898. Gf. 1204.

Königsberg. Verzeichniss der auf der königlichen Albertus-Universität zu — im Sommerhalbjahr 1898 zu haltenden Vorlesungen. Königsberg, 1898. Gf. 4r. 185.

Marburg, Verzeichniss des Personals und der Studirenden auf der königlichen preussischen Universität — im Wintersemester 1896—97. Marburg, 1896. — im Sommersemester 1897. Marburg, 1897. — im Wintersemester 1897—98. Marburg, 1897. — im Sommersemester 1898. Marburg, 1898. Gf. 1125.

— — Verzeichniss der Vorlesungen im Winterhalbjahr 1896—97. Marburg, 1896. — im Sommerhalbjahr 1897. Marburg, 1897. Gf. 1125.

— — Vorschriften für die Studirenden der königlichen Universität zu —. Marburg, 1897. Gf. 1125.

— — Chronik der königlich preussischen Universität — für das

Rechnungsjahr 1896—97. Marburg, 1897. — für das Rechnungsjahr 1897—98. Marburg, 1898. Gf. 1135.

— — Ergebnisse der Preisbewerbungen vom Jahre 1896 bis 1897 und Preisaufgaben für das Jahr 1897 bis 1898 bei der Universität —. Marburg, 1897. — vom Jahre 1897 bis 1898 und Preisaufgaben für das Jahr 1898 bis 1899. Marburg, 1898. Gf. 4r. 173.

— — Zur feierlichen Einführung des neuen Rectors der Universität am 18. Oktober 1896 Vormittags 11 Uhr ladet ein der zeitige Rector Ernst Küster. Inhalt: Ueber den Plan eines britischen Reichszollvereins. Von Karl *Rathgen*. Marburg, 1896. — am 17. Oktober 1897 Vormittags 11 Uhr ladet ein der zeitige Rector Emanuel Kayser. Inhalt: Ueber die Absicht und den literarischen Charakter der Apostelgeschichte Von Johannes *Weiss*. Marburg, 1897. Gf. 4r. 173.

— — Diem natalem Guilelmi II. imperatoris regis ab academia Marpurgensi die XXVII. m. Januarii anni 1897 hora XI. oratione in universitatis aula habenda celebrandum indicit Theodorus Birt. Inest Ioannis Lorichii Hadamarii Iobus comoedia (ed. Marpurgi a. 1543.) ab Eduardo Schroeder denuo edita. Marpurgi, 1897. — die XXVII. m. Januarii anni 1898 hora XI oratione in universitatis aula habenda celebrandum indicit Theodorus Birt. Inest Aegidii Hunnii Iosephi comoediae (ed. Marpurgi 1584) pars prior ab Eduardo Schroeder denuo edita. Marpurgi, 1898. Gf. 4r. 173.

Die **Matrikel** der Universität Giessen 1608—1707. Herausg. von Ernst *Klewitz* und Karl *Ebel*. Giessen, 1898. Gf. 1290.

Minerva. Jahrbuch der gelehrten Welt. Herausg. von K. *Trübner* und F. *Mentz*. VIII. Jahrg. 1898—1899. Strassburg, 1899. Gf. 1191.

München. Verzeichniss der Vorlesungen an der königlichen Ludwig-Maximilian's-Universität zu — im Sommersemester 1898. München, é. n. Gf. 4r. 170.

Németh Ambrus. A győri tudomány-akadémia története keletkezésétől 1785-ig. I. rész. Győr, 1897. Gf. 8.

Picard, Edmond. L'institut des hautes études à l'université nouvelle de Bruxelles. Paris, 1897. Gf. 1289.

Prag. Die feierliche Installation des Rectors der k. k. deutschen Carl-Ferdinand's-Universität in — für das Studienjahr 1897—1898 am 10. November 1897. Prag, 1897. Gf. 1208.

— — Osobni stav c. k. české university Karlo-Ferdinandovy v Praze na počátku roku 1898. V Praze, é. n. Gf. 4r. 114.

Princeton university, Memorial book of the sesquicentennial celebration of the founding of the college of New Jersey and of the ceremonies inaugurating —. Published for the trustees of Princeton university. New-York, 1898. Gf. 4r. 220.

Programm einer internationalen Preisbewerbung. Phebe Hearst Architectural Plan of the University of California. Berkeley, 1897. Gf. 1288.

Record, Franklin and Marshall College obituary —. A record of the lives of the deceased alumni of Marshall College and of Franklin and Marshall College. Edited for the alumni association. Vol. I. No. 1. Lancaster, 1897. Gf. 1294.

Records of the tercentenary festival of the university of Dublin held 5th to 8th July, 1892. Dublin, 1894. Gf. 4r. 219.

Sz.-Pétervár. Godicnij akt imperatorskago S. Peterburgskago universiteta 1898. Gf. 1219.

— — Obozrjenije prepodavanija nauk v imperatorskom S. Peterburgskom universitete na oszenneje i veszenneje polugodija 1897—98. goda. S. Peterburg, 1897. Gf. 1223.

Torino, Annuario della r. università degli studi di — per l'anno accademico 1897—98. Torino, 1898. Gf. 1076.

Tübinger Universitätsschriften aus dem Jahre 1897—98. Tübingen, 1898. Gf. 4r. 202.

Upsala. Redogörelse för kongl. universitetet i — under det akademiska året 1896—97 af universitetets rektor. Upsala, 1897. Gf. 1176.

— — Upsala universitet 1872—1897. Festskrift med anledning af konung Oscar II:s tjugofemårs regeringsjubileum den 18. September 1897. Enligt det större akademiska konsistoriets uppdrag utgifven af Reinhold Geijer. Upsala, 1897. Gf. 4r. 218.

Wien. Oeffentliche Vorlesungen an der k. k. Universität zu — im Sommersemester 1898. Wien, 1898. — im Wintersemester 1898—99. Wien, 1898. Gf. 1127.

— — Die feierliche Inauguration des Rectors der Wiener Universität für das Studienjahr 1898—99. Wien, 1898. Gf. 1136.

— — Uebersicht der akademischen Behörden, Professoren, Privatdocenten, Lehrer, Beamten etc. an der k. k. Universität zu — für das Studienjahr 1898—99. Wien, 1898. Gf. 1194.

— — Bericht über die volksthümlichen Universitätsvorträge im Studienjahr 1897—98 und Statistik für die Jahre 1895—1898. Wien, 1898. Gf. 1214.

Zapiski imperatorskago novorossijskago universiteta. Tom. LXI. Odessa, 1894. Tom. LXVIII. Odessa, 1896. Tom. LXXII. Odessa, 1898. Gf. 1005.

H. Philologia és literatura.

Ha. Görög és latin nyelv, régiségek, mythologia, irodalomtörténet, commentárok és szótárak.

Aeschyli Agamemnon. Cum annotatione critica et commentario edidit Fredericus H. M. Blaydes. Halis Saxonum, 1898. Ha. 2748.

Anderson, James Nesbitt. On the sources of Ovid's Heroides I., III., VII., X., XII. Berlin, 1896. Ha. 2733.

Bacchylides, The poems of — from a papyrus in the British Museum. Edited by Frederic G. *Kenyon.* London, 1897. Ha. 2717.

Bernhöft, F. Die Inschrift von Gortyn. Stuttgart, 1886. Ha. 2729.

Blass, Friedrich. Die attische Beredsamkeit. III. Abtheilung. II. Abschnitt: Demosthenes' Genossen und Gegner. 2. Aufl. Leipzig, 1898. Ha. 1903.

Bohdaneczky, Ludovicus. De Mimo Romano. Dissertatio inauguralis. Budapestini, 1898. Ha. 2734.

Brunn, Heinrich. Kleine Schriften, gesammelt von Hermann Brunn und Heinrich Bulle. I. Bd. Römische Denkmäler. Altitalische und etruskische Denkmäler. Leipzig, 1898. Ha. 2750.

Corpus inscriptionum latinarum consilio et auctoritate academiae litterarum regiae borussicae editum. Vol. IV. supplementum. Inscriptionum parietariarum supplementum, ediderunt Augustus *Mau* et Carolus *Zangemeister.* Pars I. Berolini, 1898. Ha. ivr. 14.

Dawes, Elizabeth. *Περὶ τῆς προφορας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσης.* *Ἀθηνῆσιν,* 1898. Ha. 2747.

Dessau, Hermannus. Inscriptiones latinae selectae. Vol. I. Berolini, 1892. Ha. 2730.

Dissertationes philologae Vindobonenses. Vol. VI. Vindobonae, 1898. Ha. 1894.

Fairclough, Rushton H. The attitude of the greek tragedians toward nature. Toronto, 1897. Ha. 2732.

Festgabe für Franz Susemihl. Zur Geschichte griechischer Wissenschaft und Dichtung. Leipzig, 1898. Ha. 2727.

Fügner, Franciscus. Lexicon Livianum, virorum aliquot doctorum opera adiutus. Fasc. 8. Lipsiae, 1897. Ha. 1985.

Goodwin, Alfredus. Hymni Homerici. Codicibus denuo collatis recensuit —. Cum quattuor tabulis photographicis. Oxonii, 1893. Ha. 4r. 461.

Grabreliefs, Die attischen —. Herausgegeben im Auftrage der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften zu Wien. X. Lief. Berlin, 1898. Ha. ívr. 184.

Grimm, Hermann. *Homer.* I. Bd. Ilias. I—IX. Gesang. Berlin, 1890. II. Bd. Ilias. X. bis letzter Gesang. Berlin, 1895. Ha. 2731.

Handbuch der klassischen Altertums-Wissenschaft in systematischer Darstellung, Herausg. von Iwan von *Müller.* VII. Bd. Geschichte der griechischen Litteratur bis auf die Zeit Justinians. Von Wilhelm *Christ.* 3. vermehrte und verbesserte Aufl. München, 1898. Ha. 1814.

Hegedüs István. Összefüggő részek Thukydides művéből. A görög nyelvet helyettesítő tárgyakra nézve kiadott ministeri tanterv szellemében. Tárgyi és szerkezeti magyarázatokkal ellátta —. Budapest, 1891. Ha. 6263.

Hoffmann, O. Die griechischen Dialekte in ihrem historischen Zusammenhange mit den wichtigsten ihrer Quellen. III. Bd. Der ionische Dialekt. Göttingen, 1898. Ha. 2553.

Inscriptiones graecae insularum maris Aegaei consilio et auctoritate academiae litterarum regiae borussicae editae. Fasc. III. Inscriptiones graecae insularum Symes, Teutlussae, Teli, Nisyri, Astypalaeae, Anaphes, Therae et Therasiae, Pholegandri, Meli, Cimoli. Edidit Fridericus *Hiller* de Gaertringen. Berolini, 1898. Ha. 4r. 452.

Kaufmann, Carl Maria. Die Jenseitshoffnungen der Griechen und Römer nach den Sepulcralinschriften. Ein Beitrag zur monumentalen Eschatologie. Freiburg im Breisgau, 1897. Ha. 2726.

Klotz, Christ. Ad. Historia numorum contumeliosorum et satyricorum. Altenburgi, 1765. Ha. 2737.

— — Historia numorum obsidionalium. Altenburgi, 1765. Ha. 2736.

Kretschmer, Paul. Einleitung in die Geschichte der griechischen Sprache. Göttingen, 1896. Ha. 2720.

Kuiper, K. Studia Callimachea. II. De Callimachi theologumenis. Lugduni Batavorum, 1898. Ha. 2689.

Kums, A. Les choses naturelles dans Homère. Anvers, 1897. Ha. 2724.

Kühner, Raphael. Ausführliche Grammatik der griechischen Sprache. II. Theil. Satzlehre. 3. Aufl. in neuer Bearbeitung besorgt von Bernhard Gerth. 1. Bd. Hannover und Leipzig, 1898. Ha. 2552.

Lewy, Heinrich. Altes Stadtrecht von Gortyn auf Kreta. Nach der von Halbherr und Fabricius aufgefundenen Inschrift. Text, Uebersetzung und Anmerkungen nebst einem Wörterverzeichniss. Berlin, 1885. Ha. 4r. 159.

Lexikon, Ausführliches — der griechischen und römischen Mythologie, herausg. von W. H. *Roscher.* 37. Lief. Nabaiothes-Nemesis. Leipzig, 1898. 38. Lief. Nemesis-Nike. Leipzig, 1898. Ha. 1668.

Lippay, Georgius. De studiis Propertii Alexandrinis. Dissertatio philologica. Budapest, 1898. Ha. 2735.

Lutoslawski, Wincenty. The origin and growth of Plato's logic. London, 1897. Ha. 2718.

Málly Ferencz. Veronai Guarinus erotematái, párhuzamban Dionysios Thrax ars grammaticájával. Budapest, 1898. Ha. 6257.

Margalits, Eduardus. Florilegium proverbiorum universae latinitatis. Budapestini, 1895. Ha. 2739.

Müller, F. Max. Beiträge zu einer wissenschaftlichen Mythologie. Aus dem Englischen übersetzt von Heinrich Lüders. Autorisirte, vom Verfasser durchgesehene Ausg. I. Bd. Leipzig, 1898. Ha. 2745.

Norden, Eduard. Die antike Kunstprosa vom VI. Jahrhundert v. Chr. bis in die Zeit der Renaissance. I., II. Bd. Leipzig, 1898. Ha. 2725.

Pliny's The elder — chapters on the history of art translated by K. *Jex-Blake.* With commentary and historical introduction by E. *Sellers* and additional notes contributed by Heinrich Ludwig Urlichs. London, 1896. Ha. 2719.

Potvin, Ch. Homère. Choix de rhapsodies illustrées d'après l'art antique et l'archeologie moderne et mises en vers. Académie Royale de Belgique, Mémoires, tome L. Fasc. II. Bruxelles. 1893. Ha. 4r. 454.

Prosopographia imperii romani saec. I., II., III. Pars III. Consilio et auctoritate Academiae Scientiarum Regiae Borussicae ediderunt Paulus de Rohden et Hermannus Dessau. Berolini, 1898. Ha. 2704.

Real-Encyclopädie der classischen Altertums-Wissenschaft, herausg. von Aug. *Pauly.* Neue Bearbeitung, herausg. von Georg *Wissowa.* III. Bd. 1. Stuttgart, 1897. Ha. 1564.

Reinach, Théodore. Textes d'auteurs grecs et romains relatifs au judaïsme. Paris, 1895. Ha. 2728.

Segebade, Ioannes et Ernestus *Lommatzsch.* Lexicon Petronianum. Lipsiae, 1898. Ha. 2723.

Statius, P. Papinius. Silvarum libri. Herausg. und erklärt von Friedrich *Vollmer.* Leipzig, 1898. Ha. 2722.

Studien, Leipziger — zur classischen Philologie. Herausg. von O. Ribbeck, H. Lipsius, C. Wachsmuth. XVIII. Bd. 2. Heft. Leipzig, 1898. Ha. 1342.

Szautner Zsigmond. M. Porcius Cato mint szónok. Budapest, 1898. Ha. 6261.

Thold Orbán. Tacitus. Budapest, 1898. Ha. 6081.

Thucydidis historiae ad optimos codices denuo ab ipso collatos, recensuit Carolus *Hude.* Tomus I. Libri I—IV. Lipsiae, 1898. Ha. 2721.

Untersuchungen, Philologische —. Herausg. von A. *Kiessling* und U. v. *Wilamowitz-Moellendorff.* XV. Heft. Hippokratische Untersuchungen von Carl *Fredrich.* Berlin, 1899. Ha. 1436.

Wackernagel, Jakob. Vermischte Beiträge zur griechischen Sprachkunde. Programm zur Rectoratsfeier der Universität Basel. Basel, 1897. Ha. 4r. 460.

Wharton, Edward Ross. Etyma latina, an etymological lexicon of classical latin. London, 1890. Ha. 2738.

Wunderer, Carl. Polybios-Forschungen. Beiträge zur Sprach- und Kulturgeschichte. I. Theil. Sprichwörter und sprichwörtliche Redensarten bei Polybios auf Herkunft und Bedeutung hin untersucht. Leipzig, 1898. Ha. 2746.

Wünsch, Richard. Sethianische Verfluchungstafeln aus Rom. Leipzig, 1898. Ha. 2749.

Hb. Görög és latin írók.

Aurelius, Sextus — Victor. Historia romana. Ad optimorum librorum fidem edita. Editio C. Tauchnitii stereotypa novis chartis impressa. Lipsiae, 1883. Hb. 4516.

Bibliotheca scriptorum graecorum et romanorum Teubneriana. *Palladii* Rutilii Tauri Aemiliani viri inlustri opus agriculturae ex recensione J. C. Schmittii. Lipsiae, 1898. P. *Terenti* Afri comoediae. Iterum recensuit Alfredus Fleckeisen. Lipsiae, 1898. Scaenicae romanorum poesis fragmenta recognovit Otto *Ribbeck*. Vol. II. Lipsiae, 1898. *Aristotelis* parva naturalia. Recognovit Guilelmus Biehl. Lipsiae, 1898. Eclogae poetarum latinorum in usum gymnasiorum composuit Samuel *Brandt*. Editio altera emendata. Lipsiae, 1898. *Epicteti* dissertationes ab Arriano digestae, ad fidem codicis Bodleiani recensuit Henricus Schenkl. Editio minor. Lipsiae, 1898. — Scriptores sacri et profani, auspiciis et munificentia serenissimorum nutritorum almae matris Ienensis ediderunt seminarii philologorum Ienensis magistri et qui olim sodales fuere. Fasc. II. Patrum Nicaenorum nomina latine, graece, coptice, syriace, arabice, armeniace, sociata opera ediderunt Henricus Gelzer, Henricus Hilgenfeld, Otto Cuntz. Lipsiae, 1898. *Galeni* de victu attenuante liber. Primum graece edidit Carolus Kalbfleisch. Lipsiae, 1898. M. Tulli *Ciceronis* scripta quae manserunt omnia. Recognovit C. F. W. Mueller. Partis III. vol. II. Lipsiae, 1898. P. Papinius *Statius* vol. III. Lactantii Placidi qui dicitur commentarios in Statii Thebaida et commentarium in Achilleida, recensuit Ricardus Jahnke. Lipsiae, 1898. *Gemini* elementa astronomiae. Ad codicum fidem recensuit, germanica interpretatione et commentariis instruxit Carolus Manitius. Lipsiae, 1898. Claudii *Ptolemaei* opera quae exstant omnia. Vol. I. Syntaxis mathematica, edidit. J. L. Heiberg. Pars I. Lipsiae, 1898. *Babrii* fabulae Aesopeae, recognovit Otto Crusius. Accedunt fabularum dactylicarum et iambicarum reliquiae. Ignatii et aliorum

tetrasticha iambica recensita a Carolo Friderico Mueller. Editio minor. Lipsiae, 1897. S. Aureli *Augistini* confessionum libri tredecim. Ex recognitione P. Knöll. Lipsiae, 1898. Hb. 40.

Commentaria in Aristotelem graeca, edita consilio et auctoritate academiae litterarum borussicae. Vol. IV. pars V. *Ammonius* in Aristotelis de interpretatione commentarius. Edidit Adolfus Busse. Berolini, 1897. Vol. II. Pars III. *Alexandri* quod fertur in Aristotelis sophisticos elenchos commentarium, edidit Maximilianus Wallies. Berolini, 1898. Hb. 4028.

Cornificí rhetoricorum ad C. Herennium libri IV. Recensuit et interpretatus est C. L. *Kayser*. Lipsiae, 1854. Hb. 4517.

Hippocrate, Oeuvres complètes d' —, traduction nouvelle avec le texte grec en regard, collationné sur les manuscrits et toutes les éditions; accompagnée d'une introduction, de commentaires médicaux, de variantes et de notes philologiques; suivie d'une table générale des matières. Par É. Littré. 10 vols. Paris, 1839—1861. Hb. 4515.

Homer. Az Iliász hat első éneke. Fordította Baksay Sándor. Kiadja a Kisfaludy-Társaság. Budapest, 1897. Hb. 1672.

Orazio Flacco, Q. Odi, epistole, satire. Traduzione di Diocleziano Mancini. Città di Castello, 1897. Hb. 4514.

Velleius, C. — Paterculus. Historiae romanae ad M. Vinicium, consulem. Parisiis, 1828. Hb. 4518.

Hc. Összehasonlító és modern nyelvtudomány (magyar és külföldi).

Acta germanica. Organ für deutsche Philologie, herausgegeben von Rudolf Henning und Julius Hoffory. II. Bd. 1. Heft. Die Räthsel des Exeterbuches und ihr Verfasser. Von Georg *Herzfeld*. Berlin, 1890. 2. Heft. Geschichte der deutschen Dorfpoesie im 13. Jahrhundert. I. Von Albert *Bielschowsky*. Berlin, 1891. 3. Heft. Studien zu Hans Sachs. I. Von Carl *Drescher*. Berlin, 1891. III. Bd. 1. Heft. Das Verbum Reflexivum und die Superlative im Westnordischen. Von Friedrich *Specht*. Berlin, 1891. 2. Heft. Die hvenische Chronik. Von Otto Luitpolt *Jiriczek*. Berlin, 1892. 3. Heft. Die Teufelliteratur des XVI. Jahrhunderts. Von Max *Osborn*. Berlin, 1893. 4. Heft. Die Mondsee-Wiener Liederhandschrift und der Mönch von Salzburg. Von F. Arnold *Mayer* und Heinrich *Rietsch*. 1. Theil. Berlin, 1894. Hc. 2299.

Ausgaben und Abhandlungen aus dem Gebiete der romanischen Philologie. Veröffentlicht von E. *Stengel*. XCVII. Vergleichende Untersuchung über die jüngeren Bearbeitungen der Chanson de Girart de Viane von Gustav *Lichtenstein*. Marburg, 1899. XCVIII. Der Strophenausgang in seinem Verhältnis zum

Refrain und Strophengrundstock in der refrainhaltigen altfranzösischen Lyrik von Fritz *Noack*. Marburg, 1899. Hc. 1688.

Ballagi Mór. Új teljes magyar és német szótár. Magyar-német rész. 6. kiadás. Budapest, 1890. Német-magyar rész. 5. kiadás. Budapest, 1881. Hc. 8047.

Beiträge, Berliner — zur germanischen und romanischen Philologie, veröffentlicht von Emil *Ebering*. XIV. Germanische Abtheilung. No. 7. Gerstenbergs Ugolino. Ein Vorläufer des Geniedramas. Mit einem Anhang: Gerstenbergs Fragment „Der Waldjüngling", aus der Handschrift veröffentlicht von Montague *Jacobs*. Berlin, 1898. XV. Romanische Abtheilung. No. 8. Das Naturgefühl in der Litteratur der fanzösischen Renaissance. Von Julius *Voigt*. Berlin, 1898. No. 9. Dante in Frankreich bis zum Ende des XVIII. Jahrhunderts. Von Hermann Oelsner. Berlin, 1898. Hc. 2244.

Beiträge, Münchener — zur romanischen und englischen Philologie. Herausg. von H. *Breymann* und J. *Schick*. XIV. Heft. Die suffixhaltigen romanischen Flurnamen Graubündens, soweit sie jetzt noch dem Volke bekannt sind. II. Theil. Von August *Kübler*. Erlangen und Leipzig, 1898. XV. Heft. Beitrag zu einer Geschichte der dramatischen Einheiten in Italien. Von J. *Ebner*. Erlangen und Leipzig, 1898. Hc. 483.

Bethge, R., O. **Bremer,** F. **Dieter,** F. **Hartmann** und W. **Schlüter.** Laut- und Formenlehre der altgermanischen Dialekte. Herausg. von Ferdinand Dieter. I. Halbbd. Leipzig, 1898. Hc. 243.

Bizonfy Ferencz. Angol-magyar szótár. I. köt. Budapest, 1886. II. köt. Magyar-angol szótár. 2. kiadás. Budapest, 1886. Hc. 8003.

Catapano, Francesco. Un po' di filologia o ragionamento intorno all'esistenza degli aoristi nella lingua latina, alla distinzione dei perfetti in primi e secondi ed all'ampliamento del tema in ambidue i tempi. Lanciano, 1896. Hc. 2301.

Deschanel, Émile. Les déformations de la langue française. 2. édition. Paris, 1898. Hc. 1226.

Dobos Károly. A magyar diáknyelv szótára. Budapest, 1898. Hc. 8252.

Ernault, Emile. Glossaire moyen — breton. 2. edition I., II. partie. Paris, 1895—1896. Hc. 1810.

Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. Kiadja a Magyar Tud. Akadémia. Szerkeszti *Gyulai* Pál. XVII. köt. 1. szám. Egyiptologiai tanulmányok a chronologia köréből. *Mahler* Edétől. Budapest 1898. Hc. 1005.

Finály Henrik. A latin nyelv szótára a kútfőkből a legjobb és legújabb szótárirodalomra támaszkodva. 2 kötet. Budapest, 1884. Hc. 8245.

Giesswein, Alexandre. Les progrès de la linguistique. (Extrait du compte rendu des travaux). Paris, 1899. Hc. 2121.

Godefroy, Frédéric. Dictionnaire de l'ancienne langue française et de tous ses dialectes du IX. au XV. siècle. Tome IX. complèment Carrel—Inaccostable. Paris, 1898. Hc. 4r. 250.

Grimm, Jacob. Deutsche Grammatik. I. Theil. 2. Ausgabe. Neuer vermehrter Abdruck, besorgt durch Wilhelm Scherer. 2. Abdruck. Gütersloh, 1893. II. Theil. Neuer vermehrter Abdruck, besorgt durch Wilhelm Scherer. Berlin, 1878. III—IV. Theil. Neuer vermehrter Abdruck, besorgt durch Gustav Roethe und Edward Schroeder. Gütersloh, 1890—98. Hc. 825.

Grimm, Jacob und Wilhelm. Deutsches Wörterbuch. IX. Bd. 12—14. Lief. Schütten-Schwinge. Leipzig, 1898. IV. Bd. I. Abth. 3. Theil. 1. Lief. Getreide-Gevatter. Leipzig, 1898. Hc. 4r. 1.

Gröber, Gustav. Grundriss der romanischen Philologie. II. Bd. 1. Abtheil. 3. Lief. Strassburg, 1898. II. Bd. 3. Abtheil. 3. Lief. Strassburg, 1898. Hc. 1904.

Hausding A. Das Fremdwortübel. Berlin. 1898. Hc. 209.

Häufigkeitswörterbuch der deutschen Sprache. Festgestellt durch einen Arbeitsausschuss der deutschen Stenographiesysteme. Herausg. von F. W. *Kaeding.* Steglitz bei Berlin, 1898. Hc. 2308.

Holder, Alfred. Alt-celtischer Sprachschatz. 7—10. Lief. Leipzig, 1895—98. Hc. 2163.

Jahresbericht, Fünfter — des Instituts für rumänische Sprache (Rumänisches Seminar) zu Leipzig. Herausg. von Gustav *Weigand.* Leipzig, 1898. Hc. 2252.

Krauss, Samuel. Griechische und lateinische Lehnwörter im Talmud, Midrasch und Targum. Mit Bemerkungen von Immanuel Löw. Preisgekrönte Lösung der Lattes'schen Preisfrage. I. Theil. Berlin, 1898. Hc. 2306.

Legrand, Émile. Collection de monuments pour servir à l'étude de la langue néo-hellenique. No. 1. La belle bergère par N. *Drimytikos.* 2. édition. Paris, 1870. No. 2. *Ψυχωφελὲς Σαφαντάρι, ὑπὸ Κυρίλλου.* Paris, 1869. No. 3. Histoire de Tagiapiera par Jacques *Trivoli.* 2. édition. Paris, 1872. No. 4. *Batrachomyomachie* traduit en grec vulgaire par Georges *Ostowick.* Paris, 1869. No. 5. L'Iliade d'*Homère* traduite en vers grecs vulgaires par Nikolaos *Loukanis.* Paris, 1870. No. 6. Grammaire de la langue grecque vulgaire par Nikolaos *Sophianos.* Paris, 1870. No. 7. Le combat des éléments par Jean *Rizos* et histoire lamentable du Marchand *Eustache.* Paris, 1869. No. 8. Complainte de la Roumélie. Paris, 1870. No. 9. Apokopos par *Bergaes.* Paris, 1870. No. 10. Histoire de Stavrakis. Paris, 1870. No. 11. Le premier chant de l'Iliade traduit en vers grecs vulgaires par Ath. *Khristopoulos.* Paris, 1870. No. 12. Le retour de Charles II. roi d'Angleterre. Poème grec du prince Constantin *Rodocanakis.* Paris, 1873. No. 13. Histoire du roi d'Écosse et de la reine d'Angleterre par Jacques *Trivoli.* Paris, 1871. No. 14. Chansons et contes populaires de la Calabre traduits en français par Émile *Legrand.* Paris, 1870

No. 15. *Γράφαι καὶ στίχοι καὶ ἑρμηνείαι Στεφάνου τοῦ Σαχλήκη.* Paris, 1871. No. 16. Le physiologus, poème sur la nature des animaux en grec vulgaire et en vers politiques, publié pour la première fois d'aprés deux manuscrits de la bibliothéque nationale par Émile *Legrand*, et précédé d'une étude litteraire par Ch. *Gidel*. Paris, 1873. No. 17. Poème sur l'art militaire par Leonard *Phortios*. Paris, 1871. No. 18. Genealogie d'Ali Pacha. Paris, 1871. No. 19. Histoire de Ptocholeon, précédée d'une étude littéraire par Ch. *Gidel*. Paris, 1872. Nouvelle série. No. 1. Recueil de chansons populaires grecques. Paris, 1874. No. 2. Nicolas *Sophianos*. Grammaire du grec vulgaire et traduction en grec vulgaire du traité de Plutarque sur l'éducation des enfants. 2. édition. Paris, 1874. No. 3. Histoire de Imbérios et Margarona. Imitation grecque du roman français Pierre de Provence et la belle Maguelonne, publiée pour la première fois d'après un manuscrit de la bibliothéque impériale de Vienne par Guillaume *Wagner*. Paris, 1874. No. 4. Histoire de Tagiapiera, surcomite Vénitien. Poème grec en vers trochaiques rimée par Jacques *Trivolis*. Paris, 1875. *Legrand*, Émile. Collection de monuments pour servir à l'étude de la langue néo-hellénique. Nouvelle série No. 5. Les oracles de Léon Le Sage. La bataille de Varna. La prise de Constanstinople. Paris, 1875. No. 6. Les exploits de Digénis Akritas. Épopée byzantine du dixième siécle publiée pour la première fois d'après le manuscrit unique de Trébizonde par C. *Sathas* et É. Legrand. Paris, 1875. No. 7. Trois poèmes vulgaires de Théodore Prodrome publiés pour la première fois avec une traduction française par E. *Miller* et É. Legrand. Paris, 1875. Hc. 2309.

Meissner, Bruno. Supplement zu den assyrischen Wörterbüchern. Leiden, 1898. Hc. 4r. 334.

Mitrák Sándor. Orosz-magyar szótár. Kiadja a szerző. Ungvár, 1881. Hc. 4r. 254.

Moldován Gergely. A román nyelvtan kézi könyve. Gyakorlati olvasmányokkal, szótári és irodalomtörténeti részszel. Iskolai és magán használatra. Kolozsvár, 1888. Hc. 8253.

Molé. Dictionnaire complet des langues françaises et hongroises. Tome I. Partie française-hongroise par Frédéric *Mártonffy*. 3. édition. Tome II. Partie hongroise-française par Coloman *Babos*. 3. édition. Budapest, 1885. Hc. 8073.

Muller, H. C. Beiträge zur Lehre der Wortzusammensetzung im Griechischen. Leiden, 1896. Hc. 2302.

Nyelvőrkalauz a Magyar Nyelvőr I—XXV. kötetéhez. A M. T. Akadémia támogatásával kiadja a Magyar Nyelvőr szerkesztősége. Budapest, 1898. Hc. 8243.

Otto, Emil. Französische Conversations-Grammatik zum Schul- und Privatunterricht. 22. verbesserte Aufl. Heidelberg, 1884. Hc. 404.

Petriceicu-Hasdeu, B. Etymologicum magnum Romaniae. Dictionarul limbei istorice si poporane a românilor lucrat după dorința și cu cheltuiéla M. S. regelui Carol I., sub auspiciele academiei române. Tomul I. A. — Amurțesc. Bucuresci, 1886. Hc. 2022.

Pokorny Jenő Ármin. A franczia-magyar és magyar-franczia nyelv szótára. I. rész. Franczia-magyar szótár. 3 kötet. Budapest, 1892. II. rész. Magyar-franczia szótár. 2 kötet. Budapest, 1891—92. Hc. 1536.

Putnoky Miklós és **Crișián** János. Román-magyar és magyar-román kéziszótár. Budapest, 1893, 1895. Hc. 8248.

Rell Lajos. Latin szók a magyar népnyelvben. Kolozsvár, 1898. Hc. 8250.

Sammlung kurzer Grammatiken germanischer Dialekte. Herausg. von Wilhelm *Braune.* VIII. Altnordische Grammatik II. Altschwedische Grammatik mit Einschluss des Altgutnischen von Adolf *Noreen.* 2. Lief. Halle, 1899. Hc. 1749.

Staub, Friedrich und Ludwig **Tobler.** Schweizerisches Idiotikon. Wörterbuch der schweizerdeutschen Sprache. XXXV., XXXVI. Heft. Bearbeitet von A. *Bachmann,* R. *Schoch,* H. *Bruppacher* und E. *Hoffmann.* Frauenfeld, 1897—98. Hc. 4r. 247.

Steinmeyer, Elias und Eduard **Sievers.** Die althochdeutschen Glossen. IV. Bd. Alphabetisch geordnete Glossare. Adespota. Nachträge zu Bd. I—III. Handschriftenverzeichnis. Mit Unterstützung des k. preussischen Cultusministeriums und der k. preussischen Akademie der Wissenschaften. Berlin, 1898. Hc. 1590.

Stöhr, Adolf. Algebra der Grammatik. Ein Beitrag zur Philosophie der Formenlehre und Syntax. Leipzig, 1898. Hc. 2307.

Studien, Romanische —, veröffentlicht von Emil *Ebering.* III. Heft. Die altprovenzalische Version der Disticha Catonis. Von Rudolf *Tobler.* Berlin, 1898. IV. Heft. Die Enfances Vivien. Ihre Ueberlieferung. Ihre cyklische Stellung. Von Wilhelm *Cloetta.* Berlin, 1898. Hc. 2291.

Szakács Béla. A Vitkovics-codex nyelvi sajátságai. Győr, 1898. Hc. 8251.

Thomas, Antoine. Essai de philologie française. Paris, 1897. Hc. 2305.

Toussaint-Langenscheidt. Brieflicher Sprach- und Sprech-Unterricht für das Selbststudium Erwachsener. Englisch von C. *Van Dalen,* Henry *Lloyd,* G. *Langenscheidt.* 50. Aufl. Berlin, 1898. Hc. 2261.

Uhlenbeck, C. C. Kurzgefasstes etymologisches Wörterbuch der altindischen Sprache. I. Bd. Amsterdam, 1898. Hc. 1524.

Valló Albert Nándor. Tót elemek a magyar nyelvjárásokban, különös tekintettel a magyarság és szlávság viszonyára történeti, néprajzi és nyelvi alapon. Keszthely, 1897. Hc. 8249.

Venetianer Lajos. A héber-magyar összehasonlító nyelvészet. Külön lenyomat az „Izr. Magyar Irodalmi Társulat 1898. évkönyvé"-ből. Budapest, 1898. Hc. 8242.

Verhandlungen der 41. Versammlung deutscher Philolo en und Schulmänner in München vom 20. bis 23. Mai 1891. Leipzig, 1892. — der 42. Versammlung in Wien vom 24. bis 27. Mai 1893. Leipzig, 1893. Hc. 4r. 330.

— — der 43. Versammlung in Köln vom 24. bis 28. September 1895. Im Auftrage des Präsidiums redigiert von E. Oehley-Köln. Leipzig, 1896. — der 44. Versammlung in Dresden vom 29. September bis zum 2. Oktober 1897. Im Auftrage des Präsidiums zusammengestellt von Reinhard Albrecht. Leipzig, 1897. Hc. 1248.

Vocabolario degli accademici della Crusca. Quinta impressione. Vol. VIII. Fasc. 4. Firenze, 1897. Hc. 4r. 270.

Walter Gyula. Beszéd — szó nélkül. Felolvasás az esztergomi „Kath. körben". 1898. április 26. Esztergom, 1898. Hc. 8247.

Weigand, Gustav. Körösch- und Marosch-Dialekte. Leipzig, 1897. Hc. 2304.

Zipser, Jacobus. De adagiis proverbiisque dictionario Alberti Molnár inspersis. Budapest, 1897. Hc. 2303.

Hd. Magyar szépirodalom.

Arany János balladái Zichy Mihály rajzaival. Fac-simile kiadás. 11. füz. Pázmány lovag. Budapest, 1898. 16., 17. füz. Egri leány. Méh románcza. Budapest, 1898. 18—20. Endre királyfi. Szőke Panni. Árva fiú. Budapest, 1898. Hd. 4r. 37.

Arany-Zichy-album. Arany János 24 költeménye Zichy Mihály 40 rajzával. Budapest, 1898. Hd. 4r. 40.

Beöthy László. Asszonyok a kaszárnyában. Budapest, 1898. Hd. 1850.

Bródy Sándor. Az ezüst kecske. Diszítették magyar festők. Budapest, 1898. Hd. 4r. 39.

— — Tündér Ilona. Elbeszélés. Budapest, 1898. Hd. 1847.

B. **Büttner** Lina. Egy rút kis leány története és egyéb elbeszélések 12—16-éves leányok számára. 2. kiadás. Góró Lajos rajzaival. Budapest, 1898. Hd. 1843.

Hegedüs István. A költő leánya Drámai költemény. Kolozsvár, 1881. Hd. 1854.

Héjas Pál. Emlék. Csurgó, 1898. Hd. 1844.

Jókai Mór összes művei. Közrebocsátja a Jókai Mór ötven éves irói jubileuma alkalmából alakult bizottság. Nemzeti díszkiadás. LXXXI—II. köt. Fráter György. Történelmi regény. I., II. rész. Budapest, 1898. LXXXIII. köt. Páter Péter. Regény. Asszonyt kisér — Istent kisért. Regény. Budapest, 1898. LXXXIV. köt. A czigánybáró. Regény. Minden poklokon keresztül. Történeti regény. Budapest, 1898. LXXXV. köt. Nincsen ördög. Regény. A Magláy család. A ki holta után áll boszut. Budapest, 1898. LXXXVI. köt. A fekete vér. Regény. Lenczi fráter. Regény.

Budapest, 1898. LXXXVII. köt. A két Trenk. Történeti regény. Trenk Frigyes. Történeti regény. Budapest, 1898. LXXXVIII. köt. Sárga rózsa. Pusztai regény. A Kráó. Regény. Budapest, 1898. LXXXIX. köt. Magnéta. Regény. Tégy jót Budapest, 1898. XC. köt. De kár megvénülni! Regény. Egy vén öcsém-uram élményei után. Budapest, 1898. Hd. 1777.

Kálmán Dezső. Füstkarikák. 2. kiadás. Kölesd, 1898. Hd. 1845.

Kemény Zsigmond, Báró — összes művei. Közrebocsátja Gyulai Pál. I—VIII. köt. Budapest, 1896—1897. Hd. 1842.

Molnár Ferencz. Magdolna és egyéb elbeszélések. Budapest, 1898. Hd. 1834.

Prém József. Adorján báró. Szinmű 4 felvonásban. Budapest, 1898. Hd. 1849.

Rexa Dezső. Az élet — regény. Regény 2 részben. I—II. Budapest, 1898. Hd. 1848.

Széll Farkas. Költemények. Karczag, 1879. Hd. 1853.

(Gr. **Teleki** Sándorné szül. Kende Blanka). A bevándorlók. Budapest, 1898. Hd. 1852.

Zalár József. A honvéd-világból. Budapest, 1898. Hd. 1851.

He. Germán szépirodalom.

Child, Francis James. The english and scottish popular ballads. Part X. Boston, 1898. He. 4r. 57.

Collection of british authors. Tauchnitz edition. 3202. *Marshall,* Emma. A haunt of ancient peace. Leipzig, 1897. 3203—4. *Ouida.* The Massarenes. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3205. *Schreiner,* Olive. Trooper Peter Halket of Mashonaland. Leipzig, 1897. 3206—7. *Gerard,* E. (Madame de Laszowska). A foreigner. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3208. *Merriman,* Henry Seton and S. G. *Tallentyre.* The money-spinner, etc. Leipzig, 1897. 3209. *Morrison,* Arthur. A child of the Jago. Leipzig, 1897. 3210. Mrs. *Hungerford.* Lovice. Leipzig, 1897. 3211—2. *Lubbock,* Sir John. The scenery of Switzerland and the causes to which it is due. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3213. *Holdsworth,* Annie E. The years that the locust hath eaten. Leipzig, 1897. 3214—5. *Savage,* Richard Henry. A modern corsair. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3216. *Jerome,* Jerome K. Sketches in lavender, blue and green. Leipzig, 1897. 3217—8. *McCarthy,* Justin. A history of our own times. Vols. VI. and VII. (Supplemental) from 1880 to the diamond jubilee. Leipzig, 1897. 3219. *Marryat,* Florence. A passing madness. Leipzig, 1897. 3220. *Crawford,* F. Marion. A rose of yesterday. Leipzig, 1897. 3221. Mrs. *Oliphant.* The ways of life. Leipzig, 1897. 3222. *Doyle,* A. Conan. Uncle Bernac. Leipzig, 1897. 3223. *Broughton,* Roda. Dear Faustina.

Leipzig, 1897. 3224. Mrs. *Alexander*. Mrs. Crichton's creditor. Leipzig, 1897. 3225. *Philips*, F. C. Poor little Bella. Leipzig, 1897. 3226. *Merrick*, Leonard. One man's view. Leipzig, 1897. 3227. *Besant*, Walter. A fountain sealed. Leipzig, 1897. 3228—9. *Phillpotts*, Eden. Lying prophets. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3230. *Corelli*, Marie. Ziska. Leipzig, 1897. 3231—2. *Caine*, Hall. The Manxman. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3233. *Bret Harte*. The ancestors of Peter Atherly and other tales. Leipzig, 1897. 3234—5. *Maurier*, George du-. The Martian. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3236. *Ouida*. An altruist, and four essays. Leipzig, 1897. 3237. *Gerard*, Dorothea. A spotless reputation. Leipzig, 1897. 3238. *Marshall*, Emma. Castle Meadow. Leipzig, 1897. 3239. Mrs. *Hungerford*. The Coming of Chloe. Leipzig, 1897. 3240—1. Mrs. *Oliphant*. Old Mr. Tredgold. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3242. *Moore*, F. Frankfort. The jessamy bride. Leipzig, 1897. 3243. Mrs. *Alexander*. Barbara, lady's maid and peeress. Leipzig, 1897. 3244. *Barrie*, J. M. Margaret Ogilvy. Leipzig, 1897. 3245. *Marryat*, Florence. The blood of the vampire. Leipzig, 1897. 3246—7. *Norris*, W. E. Marietta's marriage. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3248. *Merriman*, Henry Seton. In Kedar's Tents. Leipzig, 1897. 3249. *Kipling*, Rudyard. „Captains courageous." Leipzig, 1897. 3251—2. *Crawford*, F. Marion. Corleone. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3252—3. *Twain*, Mark. More Tramps Abroad. Vols. 1., 2. Leipzig, 1897. 3254—5. *Lyall*, Edna. Wayfaring men. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3256. *Jacobs*, W. W. Many Cargoes, Leipzig, 1898. 3257—8. *Stevenson*, Robert Louis. St. Ives. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3259. *Payn*, James. Another's burden, and two essays. Leipzig. 1898. 3260—1. *Wilkins*, Mary E. Jerome, a poor man. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3262. *Doyle*, A. Conan. The tragedy of the Korosko. Leipzig, 1898. 3263—4. *Caine*, Hall. The Christian. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3265. *Levett-Yeats*, S. The Chevalier D'Auriac. Leipzig, 1898. 3266—7. *Braddon*, M. E. Rough justice. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3268. *Paston*, George. A fair deceiver. Leipzig, 1898. 3269—70. *Burnett*, Frances Hodgson. His grace of Osmonde. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3271. *Jacobs*, W. W. The skipper's wooing. Leipzig, 1898. 3272—3. *Coleridge*, M. E. The king with two faces. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3274. *Wells*, H. G. The war of the worlds. Leipzig, 1898. 3275—6. *Hope*, Anthony. Simon Dale. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3277. *Hornung*, Ernest William. My Lord Duke. Leipzig, 1898. 3278—9. *Weyman*, Stanley J. Shrewsbury. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3280. Betham-*Edwards*, M. A storm-rent sky. Leipzig, 1898. 3281. *Holdsworth*, Annie E. The Gods arrive. Leipzig, 1898. 3282. *Wells*, H. G. The invisible man. Leipzig, 1898. 3283. *Marryat*, Florence. A soul on fire. Leipzig, 1898. 3284. *Norris*, W. E. The fight for the crown. Leipzig, 1898. 3285. *Gerard*, Dorothea. A forgotten sin. Leipzig, 1898. 3286.

Marshall, Emma. In the choir of Westminster Abbey. Leipzig, 1898. 3287. *Bret Harte*. Three partners. Leipzig, 1898. 3288. *Pemberton*, Max. A woman of Kronstadt. Leipzig, 1898. 3289. *Mann*, Mary E. The cedar star. Leipzig, 1898. 3290. Betham-*Edwards*, M. Reminiscences. Leipzig, 1898. 3291. *Moore*, Frank Frankfort. The millionaires. Leipzig, 1898. 3292—3. *Zangwill*, J. Dreamers of the ghetto. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3294—5. *Moore*, George. Evelyn Innes. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3296. *Merrick*, Leonard. The actor-manager. Leipzig, 1898. 3297—8. *Ward*, Mrs. Humphry. Helbeck of Bannisdale. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3299. *Bret Harte*. Tales of trail and town. Leipzig, 1898. 3300. *Conrad*, Joseph. Tales of unrest. Leipzig, 1898. 3301—2. (*Russel*, George W. E.) Collections and recollections, by one who has kept a diary. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3303. *Hope*, Anthony. Rupert of Hentzau Leipzig, 1898. 3304—5. *Savage*, Richard Henry. In the swim. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3306. *Hornung*, Ernest William. Young blood. Leipzig, 1898. 3307—8. The world and a man by „Z. Z." Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3309. *Marshall*, Emma. The young queen of hearts. Leipzig, 1898. 3310—11. *Black*, William. Wild Eelin. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3312. *Wilkins*, Mary E. Silence and other stories. Leipzig, 1898. 3313—4. *Braddon*, M. E. In high places. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3315. *Norris*, W. E. The widower. Leipzig, 1898. 3316—7. *Mathers*, Helen. Bam wildfire. Vols. 1., 2. Leipzig, 1898. 3318. *Merriman*, Henry Seton. Roden's corner. Leipzig, 1898. 3319. *Kipling*, Rudyard. The day's work. Leipzig, 1898. 3320. *Jerome*, Jerome K. The second thoughts of an idle fellow. Leipzig, 1898. 3321. *Maartens*, Maarten. Her memory. Leipzig, 1898. He. 2801.

Goethes Werke. Herausg im. Auftrage der Grossherzogin Sophie von Sachsen. I. Abtheil 33., 48., 49. Bd. Weimar. 1897—98. III. Abtheil. 9. Bd. Weimar, 1897. He. 2921.

Heine. Dalok könyve. Fordította és jellemző bevezetéssel ellátta Endrődi Sándor. Thumann Pál rajzaival. Bpest, é. n. He. 4r. 2003.

Ibsen, Henrik. Sämmtliche Werke in deutscher Sprache, durchgesehen und eingeleitet von Georg Brandes, Julius Elias, Paul Schlenther. Vom Dichter autorisiert. II., III. Bd. Berlin, 1898. He. 3098.

Lenz, J. M. R. Gesammelte Schriften. Herausgegeben von Ludwig Tieck. 3 Bde. Berlin, 1828. He. 3096.

Marlitt E. A vén kisasszony titka. 2-ik képes kiadás. Budapest, 1898. He. 1198.

Meischke Smith, W. Croquis chinois. Traduction de L. Paul Delinotte. Illustrations de J. van Oort. Paris, (1896.) He. 2987.

National-Litteratur, Deutsche —. Historisch kritische Ausgabe. Herausg. von Joseph *Kürschner*. 162. Bd. Nachträge zur älteren deutschen Litteratur. Herausg. von Paul *Piper*. Stuttgart, é. n. He. 3090.

Neudrucke deutscher Litteraturwerke des XVI. und XVII. Jahrhunderts. No. 149—152. Das Gemerkbüchlein des Hans *Sachs* (1555—1561) nebst einem Anhange: Die Nürnberger Meistersinger-Protokolle von 1595—1605. Herausg. von. Karl Drescher. Halle a. S., 1898. He. 2595.

Proschko, Hermine C. Kronprinz Rudolf von Oesterreich. Wien, 1881 He. 3099.

Shakespeare, William. Macbeth (1606.) Texte critique avec la traduction en regard par Alexandre *Beljame.* Paris, 1897. He. 2977.

Spielhagen, Fr. Faustulus. Roman. Leipzig, 1898. He. 2979.

Wolff, O. L. B. Die deutschen Dichter der Gegenwart. Leipzig, 1847. He. 2981.

IIf. Román szépirodalom.

Alarcón Péter Antal. Venegas Manuel. Regény. Spanyolból ford. Huszár Vilmos. Két rész egy kötetben. Bpest, 1898. Hf. 2754.

Bibliothek, Romanische —, herausg. von Wendelin Foerster. XV. Gesta Karoli magni ad Carcassonam et Narbonam. Lateinischer Text und provenzalische Uebersetzung mit Einleitung von. F. Ed. *Schneegans.* Halle a. S., 1898. Hf. 4579.

Frey, Carl. Die Dichtungen des *Michelagniolo* Buonarroti. Herausg. u. mit kritischem Apparate versehen von —. Berlin, 1897. Hf. 4702.

Société des anciens textes français. — Oeuvres poétiques de Guillaume *Alexis,* prieur de Bucy, publiées par Arthur Piaget et Émile Picot. Tom. I. Paris, 1896. — Oeuvres poétiques de Christine de *Pisan,* publiées par Maurice Roy. Tom. III. Paris, 1896. — La chirurgie de maitre Henri de *Mondeville.* Traduction contemporaine de l'auteur, publiée d'après le ms. unique de la bibliothèque nationale par A. Bos. Tome I. Paris, 1897. Li abrejance de l'ordre de chevalerie mise en vers de la traduction de Végèce de Jean de Meun par Jean *Priorat.* Publiée avec un glossaire par Ulysse Robert. Paris, 1897. L'art de chevalerie, traduction du De re militari de Végèce par Jean de *Meun.* Publié avec une étude sur cette traduction et sur Li abrejance de l'ordre de chevalerie de Jean Priorat par Ulysse Robert. Paris, 1897. Hf. 4687.

Vie, La — pour rire. III. Paris, é. n. Hf. 87.

IIg. Szláv szépirodalom.

Herzen, Alexandre. Oeuvres. Tom. I—XI. Genève, 1874—1879. Hg. 181.

Volkslieder, Kleinrussische —. Metrisch übersetzt von Ludwig Adolf Staufe-Simiginowicz. Leipzig, 1888. Hg. 14.

IIh. Keleti irodalmak.

Biblotheca indica: A collection of oriental works, published by the Asiatic Society of Bengal. New series, No 901—909. Calcutta, 1897. Hh. 89.

Ghuzûlî. Mathâli' el-budûr. I., II. (Kairo, 1299). Hh. 181.

Kühnert, Franz. Syllabar des Nanking-Dialectes oder der correcten Aussprache sammt Vocabular. Wien, 1898. Hh. 183.

Legrand, Émile. Bibliothèque grecque vulgaire. I—V. Paris, 1880—1890. Hh. 182.

Lyall, Charles James. Translations of ancient arabian poetry, chiefly prae-islamic, with an introduction and notes. London, 1885. Hh. 179.

Pantschatantra. Ein altes indisches Lehrbuch der Lebensklugheit in Erzählungen und Sprüchen. Aus dem Sanskrit neu übersetzt von Ludwig Fritze. Leipzig, 1884. Hh. 180.

Porta linguarum orientalium, inchoavit J. H. *Petermann*, continuavit Hermann L. *Strack*. Pars XV. Ägyptische Grammatik mit Schrifttafel, Litteratur, Lesestücken und Wörterverzeichniss von Adolf *Erman*. Berlin, 1894. Hh. 126.

Szabrî, Ejjûb. Mir'át al-Haramein. I. Mir'át Mekka. Konstantinápoly, 1302. (1885.) Hh. 184.

Vishnu Sarma. Pancha tantra. Edited with a commentary by Pandit Jibananda Vidyasagara. 5. edition. Calcutta, 1895. Hh. 94.

J. Vegyesek.

Egyetemes encyclopaedia. Társulati, vegyes tartalmú kiadványok.

Académie royale des sciences, des lettres et des beaux arts de Belgique. Règlements et documents concernant les trois classes. 1896. Bruxelles, 1896. J. 77.

Alliance, The scientific — of New-York. New-York, 1893. J. 9.

Almanach, Magyar tud. akadémiai — polgári és csillagászati naptárral 1899-re. Budapest, 1899. J. 507.

L'Année scientifique et industrielle, fondée par Louis *Figuier*. 41. année. (1897.) par Émile *Gautier*. Paris, 1898. J. 10.

Annuaire, de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. 1894. LX. année. Bruxelles, 1894—1895. LXI. année. Bruxelles, 1895—1898. LXIV. année. Bruxelles, 1898. J. 332.

Az **Athenaeum olvasótára.** I. folyam. 1. *Jókai* Mór. Két menyegző. A hosszú hajú hölgy. Baróthy Ilona. A hazatért. Elbeszélések. 2. kiadás. Budapest, 1892. 2. *Tolnai* Lajos. Csak egy asszony! Regény egy kötetben. Budapest, 1891. 3. *Abonyi* Lajos. A fekete kutya. Elbeszélés. 2. kiadás. Budapest, 1897. 4., 5. *Beniczkyné-Bajza* Lenke. Két szív harcza. Regény, 2 kötet. Budapest, 1893. 6. *Abonyi* Árpád. Bosnyák képek. Budapest, 1893. 7. *Bogdánovics* György. (*Beksics* Gusztávné). A bukottak. Regény. Budapest, 1893. 8., 9. *Sand* George. Flamarande. Regény. Francziából fordítva. 2 kötet. 2. kiadás. Budapest, 1893. 10. *Erdélyi* Gyula. A mult. Regény egy kötetben. Harmattipró. Elbeszélés. Budapest, 1893. 11. *Ruffiny* János. Paragreenék a párizsi világtárlaton. Humoros elbeszélés. Angolból ford. Mudrony Pál. 2. kiadás. Budapest, 1895. 12. *Kabos* Ede. Koldusok. Elbeszélések. Budapest, 1893. 13. *Sand* György. A percemonti torony. Regény. Ford. Zichy Camilla. 2. kiadás. Budapest, 1897. 14. *Prém* József. Félvér. Regény. Budapest, 1893. 15., 16. *Bourget*, Paul. Asszonyi szív. Regény, ford. Tóth Béla. 2 kötet. Budapest, 1893. 17. *Reybaud* Henriette. Malpeire kisasszony. Franczia regény. Ford Ujkéri. 2. kiadás. Budapest, 1893. 18. *Theuriet* André. Raymonde. Regény. Ford. Sasvári Ármin. 2. kiadás. Budapest, 1897. 19. *Korolenko* W. A vak zenész. Orosz regény. Ford. Ujkéri.

Budapest, 1893. 20., 21. *Kipling*, Rudyard. Elborult világ. Regény két kötetben. Ford. Ny. J. 2 kötet. Budapest, 1893. 22. *Halévy*, Ludovic. A herczegné. A tánczmester. Házasság szerelemből. Elbeszélések. Ford. Ujkéri. Budapest, 1893. 23. *Tolnai* Lajos. Életképek. Pest, 1867. 24. *Sebők* Zsigmond. Elbeszélések. Budapest, 1894. II. folyam. 1—3. *Bourget*, Paul. Hazugságok. Regény. Ford. Tóth Béla. 3 kötet. Budapest, 1893—94. 4. *Feuillet* Octáv. Bellah. Regény. Francziából ford. Sasvári Ármin. 2. kiadás. Budapest, 1894. 5., 6. *Beniczkyné-Bajza* Lenke. Itt és a jövő életben. Regény. 2 kötet. Budapest, 1894. 7. *Coppée*, François. Nyolcz beszély. Ford. Tauszikné-Fenyvessy Szeréna. Budapest, 1894. 8. *Thackeray*. Titmarsh Sámuel históriája. Regény. Ford. ifj. Szinnyei József. 2. kiadás. Budapest, 1894. 9., 10. *Serao* Matild. Riccardo Joanna. Regény. Olaszból ford. Ny. J. 2 kötet. Budapest, 1894. 11. *Colomb asszony*. Carilés leánya. Regény. Francziából ford. U. Ilona. 2. kiadás. Budapest, 1894. 12. *Thury* Zoltán. Regénymesék. Budapest, 1894. 13. *Chaudeneux*, Claire de —. A pénztárnok házassága. Elbeszélés. Ford V. I. 2. kiadás. Budapest, 1894. 14. *Margitay* Dezső. A hivatal. Regény. Budapest, 1894. 15. *Verga*, Giovanni. Elena férje. Regény. Olaszból ford. Ujkéri. Budapest, 1893. 16. *Benedek* Elek. Huszár Anna. Regény. Budapest, 1894. 17., 18. *Abonyi* Árpád novellái. 2 kötet. Budapest, 1894. 19. *Charot*, Médéric. Dumont Jakab. Regény. Francziából ford. V. I. 2. kiadás. Budapest, 1894. 20. *Jókai* Mór. Az egyhuszasos leány. Száz leány egy rakáson és egyéb elbeszélések. 2. kiadás. Budapest, 1894. 21. *Márkus* József. Hamis bálványok. Budapest, 1894. 22. *Justh* Zsigmond. Delelő és egyéb elbeszélések. Budapest, 1895. 23. *Kóbor* Tamás. Fagy. Elbeszélések. Budapest, 1895. 24. *Malonyai* Dezső. Vergődés. Elbeszélések. Budapest, 1895. III. folyam. 1. *Szabóné-Nogáll* Janka. Elbeszélések. Budapest, 1895. 2. *Abonyi* Árpád. A mammuth. Regény. Budapest, 1894. 3., 4. *Uchard*, Mario. Barbassu nagybátyám. Ford. Sasvári Ármin. Budapest, 1895. *Ambrus* Zoltán. Ninive pusztulása és egyéb történetek. Budapest, 1895. 6., 7. *Annunzio*, Gabriele d'—. A gyermek. Regény, ford. Balogh Arthur. 2 kötet. Budapest, 1895. 8. *Tolnay* Lajos. Az urak. Regény egy kötetben. 2. kiadás. Budapest, 1895. 9. *Ouida*. Santa Barbara és egyéb novellák. Angolból ford. Cserhalmi H. Irén. Budapest, 1896. 10. *Vértesi* Arnold. Fürdőn. Regény. Budapest, 1895. 11., 12. *Björnson* Björnstjerne. Isten nyomai. Norvég regény. (Ugyanezen szerző több kisebb elbeszélésével.) Ford. Ujkéri. 2 kötet. Budapest, 1895. 13. *Vértesi* Arnold. Mézes hetek. Egy fiatal asszony naplója. Regény. Budapest, 1895. 14., 15. *Theuriet* André. A marquis keresztfia. Regény. Ford. Leövey Gyula. Budapest, 1895. 16. *Hawthorne* Julian. Malmaison Arkibald. Angol regény. Ford. Ujkéri. Budapest, 1894. 17. *Alarcon* Péter. Különös történetek. Spanyolból ford.

Huszár Vilmos. Budapest, 1895. 18. *Vértesy* Gyula. Elbeszélések. Budapest, 1895. 19. *Gaal* Mózes. Kisebb történetek. Budapest, 1895. 20., 21. *Abonyi* Árpád. A második férj. Regény két kötetben. 2 kötet. Budapest, 1895. 22. *Verga*, Giovanni. Éva. Regény. Ford. Zigány Árpád. Budapest, 1895. 23. Ifj. *Ábrányi* Kornél. Az élet tarkaságaiból. Rajzok és elbeszélések. 2. kiadás. Budapest, 1895. 24. *Pekár* Gyula. Homályban. Novellák. Budapest, 1894. IV. folyam. 1—3. *Daudet*, Alphonse. A kápolna. Regény. Ford. Fái J. Béla. 3 kötet. Budapest, 1896. 4. *Mendès*, Catulle. Tavaszi románcz. Ford. Malonyay Dezső. Budapest, 1896. 5., 6. Ifj. *Ábrányi* Kornél. Régi és új nemesek. Eredeti regény 2. kiadás. Budapest, 1896. 7., 8. *Donászy* Ferencz. Anarkalli. Regény két kötetben. 2 kötet. Budapest, 1896. 9. *Sziklay* János. A szerelem apostolai. Regény. Budapest, 1896. 10—12. *Fothergill*, Miss —. A rokonok. Angol regény. Ford. Zichy Camilla. 2 kötet. Budapest, 1896. 13. *Verga*, Giovanni. A király-tigris. Regény. Olaszból ford. Virág Gyula. Budapest, 1896. 14., 15. *Prévost*, Marcel. Lemondás. Regény. Ford. B. A. 2 kötet. Budapest, 1895—96. 16., 17. *Theuriet* André. Becsvágyból. (Michel Verneuil.) Regény. Ford. Szász Károly. 2. kiadás. Budapest, 1896. 18. *Vértesy* Arnold. Mindhiába. Regény. Budapest, 1895. 19., 20. *Bourget*, Paul. Bűnös szerelem. Regény. Ford. Tóth Béla. 2 kötet. Budapest, 1896. 21., 22. *Csengey* Gusztáv. A vadonban. Regény. 2. kiadás. 2 kötet. Budapest, 1896. 23., 24. *Bartók* Lajos. A szemfényvesztők. Regény. 2 kötet. Budapest, 1896. V. folyam. 1—3. *Bourget*, Paul. Végzetes idyll. Regény három kötetben. Ford. Cserhalmi H. Irén. 3 kötet. Budapest, 1896. 4. *Gyarmathy* Zsigáné. Régi urak, új parasztok. Elbeszélések. Budapest. 1897. 5., 6. *Csernysevsky* N. G. Mit tegyünk? Regény. Oroszból ford. Sasvári Ármin. 2 kötet. 2. kiadás. Budapest, 1897. 7., 8. *Vértesi* Arnold. Az ugaroskaradi közbirtokosság. Regény. 2 kötet. Budapest, 1897. 9. *Erdélyi* Gyula. Szegény Dezső. Regény. Budapest, 1897. 10. *Edwardes* Anna. A kalandornő. Angolból ford. Székely Irén. Budapest, 1897. 11. *Jókai* Mór. Ne hagyd magad! és egyéb elbeszélések. 2. kiadás. Budapest, 1897. 12. *Ten Brink*, Jean. Jeanette és Juanito. Regény. Hollandból fordítva. Budapest, 1897. 13. *Tolnai* Lajos. A grófnő ura. Regény. Budapest, 1897. 14., 15. *Belot* Adolf es *Dautin* Gyula. A rémes titok. Ford. Sasvári Ármin. 2 kötet. 2. kiadás. Budapest, 1897. 16., 17. *Kazár* Emil. Össze-vissza. Elbeszélések. 2 kötet. Budapest, 1897. 18., 19. *Fothergill*, Miss —. A tűzpróba. Regény két kötetben. Angolból ford. Zichy Camilla. 2. kiadás. 2 kötet. Budapest, 1897. 20. *Abonyi* Árpád. Jön a hajnal. Budapest, 1897. 21. *Serao* Matild. Harmincz perczent kamat. Olaszból ford. Zigány Árpád. Budapest, 1895. 22., 23. *Detlef* Károly. Feloldhatlan kötelékek. Orosz regény. Ford. Zichy Camilla. 2. kiadás. Budapest, 1897. 24. *Schubin*, Ossip. Egy

lángész története. Regény. Budapest, 1897. VI. folyam. 1—3. *Ouida.* A Massarene család. Regény. Angol eredetiből ford. Cserhalmi H. Irén. 3 kötet. Budapest, 1897. 4., 5. *Gyp.* Pipiske házassága. Regény két kötetben. Francziából ford. Cserhalmi H. Irén. 2 kötet. Budapest, 1897. 6. *Surville,* André. Róbert házassága. Franczia regény. Ford. Ujkéri. Budapest, 1895. 7—9. *Haggard,* Rider. Az ősök kincse. Regény. Angolból ford. Cserhalmi H. Irén. 3 kötet. Budapest, 1896. 10. *Petelei* István. Vidéki emberek. (Novellák.) Budapest, 1898. 11. *Kozma* Andor. Humoros históriák. Budapest, 1896. 12—14. *Beniczkyné-Bajza* Lenke. Kiközösítve. Regény. 3 kötet. Budapest, 1897. 15. *Palotás* Fausztin. Salve Regina. Regény. Budapest, 1896. 16., 17. *Heimburg* W. Tollen Lóri. Regény két kötetben. Ford. Schleiming Bella. 2 kötet. Budapest, 1898. J. 689.

Atti della reale accademia dei Lincei anno CCXCV. 1898. Serie quinta. Rendiconti. Classe di scienze fisiche, matematiche e naturali. Vol. VII. 1., 2. semestre. Roma, 1898. Rendiconto dell'adunanza solenne del 12 giugno 1898. Roma, 1898. J. 4r. 2.

Boccardo. Enciclopedia italiana. Supplemento. Dispensa 85—90. Roma, 1897—98. J. 19.

Bulletin international de l'académie des sciences de Cracovie. Comptes rendus des séances de l'année 1898. No. 1—10. Cracovie, 1898. J. 374.

Bulletins de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. 63. année, 3. série, Tom XXV., XXVI. 1893. Bruxelles, 1893. 64. année, 3. série, Tom. XXVI—XXVIII. 1894. Bruxelles, 1894. 65. année, 3. série, Tom. XXIX—XXX. 1895. Bruxelles, 1895. 66. année, 3. série, Tom. XXXI—XXXII. 1896. Bruxelles, 1896. 67. année, 3. série. Tom. XXXIII. 1897. Bruxelles, 1897. J. 363.

Comptes rendus hebdomadaires des séances de l'académie des sciences. 1898. I. semestre. Tome CXXVI. No. 1—26. Paris, 1898. II. semestre. Tome CXXVII. No. 1—26. Paris, 1898. Tables des comptes rendus des séances de l'académie des sciences. II. semestre 1897. Tome CXXV. Paris, 1897. I. semestre 1898. Tome CXXVI. Paris, 1898. J. 4r. 89.

Czím- és lakjegyzék, Budapesti —. Kiadja a Franklin-Társulat. X. évf. 1898. Budapest, 1898. J. 627.

Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Mathematisch-naturwissenschaftliche Classe. LXIV. Bd. Wien, 1897. J. 4r. 1.

Enciclopedia română. Vol. I. Fasc. 1., 6., 7., 9., 10. Sibiiu, 1896—98. J. 413.

Értesítője, A budapesti orsz. rabbiképző-intézet — az 1897—98. tanévről. Megelőzi: Az ózsidó bűvészet. Irta *Blau* Lajos. Budapest, 1898. J. 514.

Évkönyve, Az eperjesi Széchenyi-kör — 1897—98. Szerk. Horváth Ödön. Eperjes, 1898. J. 680.

— — Az országos állatvédő-egyesület — 1898. Szerk. Szalkay Gyula. Budapest, 1898. J. 654.

Hof- und Staats-Handbuch der österreichisch-ungarischen Monarchie für 1898. Wien, 1898. J. 54.

Jahresbericht der Landes-Rabbinerschule in Budapest für das Schuljahr 1897—98. Voran geht: Das altjüdische Zauberwesen von Ludwig *Blau*. Budapest, 1898. J. 376.

Kiadványai, Az izr. magyar irodalmi társulat —. VII. Évkönyv. Szerkesztik *Bacher* Vilmos és *Bánóczi* József. 1898. Budapest, 1898. J. 685.

Klöpper, Clemens. Englisches Real-Lexikon. (Mit Ausschluss Amerikas.) III. Hallbd. Gonfanon-Provisious. Leipzig, 1898. J. 416.

Könyvkiadó-vállalata, A Magyar Tudományos Akadémia —. Új folyam. XXV. köt. A renaissancekori műveltség Olaszországban. Irta *Burckhardt* Jakab. Ford. Bánóczi József. I. köt. Budapest, 1895. J. 566.

Malcomes Gizella. Aktuális kérdések. Budapest, 1898. J. 678.

Mémoires de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. Tome LI., LII. Bruxelles, 1893—94. J. 4r. 7.

— — couronnés et autres mémoires, publié par l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. Tome XLVII,. XLVIII. 1. XLIX—LIV. Bruxelles, 1892—96. J. 364.

— — couronnées et mémoires des savants étrangers, publiés par l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique, Tome LIII., LIV. Bruxelles, 1894—96. J. 4r. 6.

Memoirs of the National Academy of Science. Vol. VII. Washington, 1895. J. 4r. 127.

Militär-Schematismus für das k. u. k. Heer und für die k. u. k. Kriegs-Marine für 1898. Wien, 1897. J. 69.

Névkönyve, A magyar királyi honvédelmi ministerium, a honvédség és csendőrség — 1898. évre. Hivatalos kiadás. Budapest, 1898. J. 632.

A **Pallas** nagy lexikona. XVI. köt. Téba—Zsuzsok. Budapest, 1897. I—XVI. köt. Budapest, 1893—97. 2 példányban. J. 666.

Publications of the American Jewish Historical Society. No. 6. Baltimore, 1897. J. 409.

— — of the Gratz college. I. Philadelphia, 1897. J. 418.

Quellen und Forschungen zur Geschichte, Litteratur und Sprache Oesterreichs und seiner Kronländer. Durch die Leo-Gesellschaft herausg. von J. *Hirn* und J. E. *Wackernell*. V. Kanzler Bienner und sein Prozess. Von Josef *Hirn*. Innsbruck, 1898. J. 408.

Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. Knjiga CXXXII., CXXXIV. Razredi filologijsko-historijski i filosofijsko-juridicki. XLVIII., XLIX. U Zagrebu, 1897—98. J. 58.

Rendiconti della reale accademia dei Lincei. Classe di scienze morali, storiche e filologiche. Serie quinta. Vol. VI. Fasc. 12.

e indice del volume. Roma, 1897. Vol. VII. Fasc. 1—11. Roma, 1898. J. 394.

Report and accompanying papers of the comission appointed by the president of the United States „to investigate and report upon the true divisional line between the republic of Venezuela and British Guiana". Vol. I. Historical. Washington, 1897. J. 415.

Sammlung gemeinverständlicher wissenschaftlicher Vorträge, begründet von Rudolf *Virchow* und Fr. von *Holtzendorff*, herausg. von Rud. *Virchow*. Neue Folge. XII. Serie. Heft 279—288. Hamburg, 1897—98. XIII. Serie. Heft 289—290. Hamburg, 1898. J. 14.

Smithsonian contributions to knowledge. Vols. XXX—XXXII. Washington, 1895. — Hodgkins Fund. 1033. Argon, a new constituent of the athmosphere. By Lord *Rayleigh* and William *Ramsay*. Washington, 1896. 1126. A determination of the ratio (x) of the specific heats at constant pressure and at constant volume for air, oxygen, carbon-dioxide, and hydrogen. By O. *Lummer* and E. *Pringsheim*. Washington, 1898. J. 4r. 8.

— — miscellaneous collections. 1031. An index to the genera and species of the Foraminifera by Charles Davies *Sherborn*. Part II. Non to Z. Washington, 1896. 1037. Hodgkins Fund. Methods for the determination of organic matter in air. By David Hendricks *Bergey*. Washington, 1896. 1084. Bibliography of the metals of the platinum group. Platinum, iridium, rhodium, osmium, ruthenium. 1748—1896. By Jas. Lewis *Howe*. Washington, 1897. 1087. A catalogue of earthquakes on the Pacific Coast 1769. to 1897. By Edward S. *Holden*. Washington, 1898. Directions for collecting and preserving scale insects (Coccidae). By T. D. A. *Cockerell*. Part L of Bulletin of the United States National Museum. No. 39. Washington, 1897. Proceedings of the United States National Museum. Vol. XIX. Washington, 1897. 1090. Review and bibliography of the metallic carbides by J. A. *Mathews*. Washington, 1898. 1093. Smithsonian miscellaneous collections. Vol. XL. Washington, 1898. Annual report of the board of regents of the Smithsonian Institution for the year 1895. Report of the U. S. National Museum. Washington, 1897. 1125. An investigation on the influence upon the vital resistance of animals to the microorganisms of disease brought about by prolonged sojourn in an impure atmosphere by D. H. *Bergey*. Washington, 1898. J. 367.

Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. Mathematisch-naturwissenschaftliche Classe. CVI. Bd. Jahrg. 1897. I. Abtheil. IV—X. Heft II. *a)* Abtheil. V—X. Heft. II. *b)* Abtheil. VII—X. Heft III. Abtheil. VI—X. Heft. Wien, 1897—98. Philosophisch-historische Classe. CXXXVII. Bd. Jahrg. 1897. Wien, 1898. Mathematisch-naturwissenschaftliche Classe. CVII. Bd. Jahrg. 1898. I. Abtheil. I—IV. Heft. II. *a)*

Abtheil. I—II. Heft. II. *b)* Abtheil. I—III. Heft. Wien, 1898. J. 15.

Syllogos, *Φιλολογικὸς — Παρνάσσος. Ἐπέτηρις. Α' ἔτος. Ἐν Ἀθηναῖς,* 1896. J. 417.

Transactions of the Wagner Free Institute of Science of Philadelphia. Vol. V. January, 1898. Philadelphia, 1898. J. 419.

Transactions, Philosophical — of the royal society of London. Series A. containing papers of a mathematical or physical character for the year 1897. Vol. 190. London, 1898. Series B. containing papers of a biological character for the year 1897. Vol. 189. London, 1898. J. 4r. 3.

Naptárak. Névtárak. Schematismusok.

Az **„Athenaeum"** nagy képes naptára az 1899-diki közönséges évre. Hivatalos adatok alapján dolgozott tiszti címtárral. 40. évfolyam. Budapest, é. n. Napt. 173.

Budapester Bilder-Kalender für das Schalt-Jahr 1892. Budapest, (é. n.) Napt. 90.

Christlicher Bilder-Kalender für das Jahr 1889—1890. Budapest, (é. n.) Napt. 210.

Damenkalender, Wiener — zum Nutzen und Vergnügen auf das Jahr 1797. Napt. 166.

Kossuth Lajos nagy naptára 1898. Budapest, 1897. Napt. 19.

Magyar- és Erdélyországi nemzeti kalendáriom 1812. és 1818. esztendőre. Pesten és Pozsonyban. Napt. 4.

Magyarországi ó és új kalendáriom 1798-dik esztendőre. Pesth. Napt. 345.

A **Magyar Ujság** képes naptára az 1899. évre. Bpest, 1898. Napt. 75.

Szüz Mária, édes hazánk Védasszonya képes népnaptára az 1899. évre. XIX. évf. Szerkeszti Horváth Honor. Nagy-Kanizsa, 1898. Napt. 341.

Magyarország tiszti czím- és névtára. 1898. XVII. évfolyam. Budapest, 1898. Névt. 80.

Névtára, A magyar kegyes-tanítórend — az 1898—99. tanévre. Budapest, 1898. Névt. 81.

Névtára, A ciszterci rendi zirczi, pilisi, pásztói és szentgotthárdi egyesített apátság személyzetének — az 1898. évre. Veszprém, 1897. — az 1898—99. tanévre. Veszprém, 1898. Schem. 66.

Schematismus cleri archi-dioecesis Colocensis et Bácsiensis ad annum Christi 1898. Coloczae, é. n. Schem. 2.

Schematismus venerabilis cleri dioecesis Albaregalensis ad annum Domini 1898. Albae-Regiae, 1898. Schem. 14.

Ősnyomtatvány.

(Nem gyarapodott.)

Régi magyar nyomtatványok.

Medgyesi Pál. Praxis Pietatis. Az az: Kegyesség-Gyakorlás . . . Lőcsén. Nyomtatta Brever Lőrintz 1641. 12-r. 978. l.+9 számozatlan levél; elől 18 számozatlan levél. (Hiányos példány.) (Szabó K. Régi magyar könyvtár I. 720. sz.) R. M. K. I. 413.

Nyéki Vörös Mátyás. DIALOGUS az az: Eggy kárhozatra szállott Kazdagh TEST és LELEKNEK siralommal tellyes eggymással való keserves panaszolkodo beszélgetések . . . Nyomtatot (így!) Bechben M. DC. XXXIII. esztendő (így.) 8-rét. A—D ívjegygyel, elül 4 számozatlan levél. Hiányzik B+1 (=2) levél. (Szereztetésére nézve l. 371/98. ügyiratszám). R. M. K. I. 411.

Köleséri Sámuel. Pestis Dacicae Anni M. DCC. IX. scrutinium et cura. Cibinii Excudit Michael Heltzdörffer 1709. 12-rét A—E 7+4 lev. = 120 lap; elül 6, végül 1 számozatlan levél. (Szabó K. Régi magyar könyvtár II. 2393. sz.)
R. M. K. II. 527.

Magyar vonatkozású nyomtatványok.

Ambrosii, Joh. De origine gentis ac regni Hungarici. Jenae, 1659 M. V. 603.

Bayer, Johannes. Dissertatio chronologica de solis, lunae cyclis. Praeses Balthasar-Johan *Pichtl.* Wittebergae, 1656. M. V. 610.

Galli, Joh. Christophorus. De navigio Salamonaeo. Wittebergae, 1658. M. V. 605.

Reychersdorff (Georgius). Transsilvaniae olim Daciae dictae descriptio. Romae 1596. 4-rét 4+43+2 levél egy térképpel. (Szabó-Hellebrant: Régi magyar könyvtár III. 879. sz.) M. V. 619.

Schnitzler, Jacob. Disputatio astronomica de stellis erraticis extraordinariis seu cometis. Wittebergae, 1659. M. V. 595.

— — Syllogen I. quaestionum arithmeticarum. Wittebergae, 1660. M. V. 596.

— — Disputatio astronomica de stellis erraticis seu planetis. Wittebergae, 1659. M. V. 597.

— — Disputatio pneumatologica. Wittebergae, 1669. M. V. 598.

— — Dissertatio ex architectura militari. Proponit Andreas *Thann,* hungarus. Wittebergae, 1659. M. V. 599.

— — Disputatio astronomica de stellis fixis. Wittebergae, 1659. M. V. 600.

— — Dissertatio geographica de zonis. Wittebergae, 1659. M. V. 602.

— — Disputatio ex universa mathesi. Wittebergae, 1658. M. V. 604.

— — Disputatio de rerumpublicarum mutatione. Wittebergae, 1658. M. V. 606.
— — Disputatio astronomica de stellis fixis novis, defendet Georgius *Zachariae*, Medgyeschino Transylvanus. Wittebergae, 1659. M. V. 607.
— — Disputatio de potestate domestica. Praeses M. *Wendelerus*. Respondens Joh. *Schnitzler*. Wittebergae, 1658. M. V. 608.
— — Disputatio physica de terra, quam praeside Michaele *Wendelero* proponit — Cibiniensis, Saxo-Transylvanus autor et respondens. Wittebergae, 1658. M. V. 609.
— — Tractatio astronomica de globo coelesti. Wittebergae, 1661. M. V. 611.
— — Dissertatio geographica de climatibus, quam praeside — examini submittit Johan-Guilelmus *Barger*. Wittebergae, 1661. M. V. 612.
— — Responsio ad argumenta inter Ptolomaicos, Tychonicos et Copernicaeos etc. Examini submittit Ph. Chr. *Beer*. Wittebergae, 1666. M. V. 613.
— — Descriptio civitatis Sempronii, quae est in Hungaria inferiori. Examini submittit Matthias *Rosner*. Sempronio-Hungarus. Wittebergae, 1660. M. V. 614.
— — Discussio controversiae inter Ptolemaicos, Tychonicos et Copernicaeos etc. Wittebergae, 1660. M. V. 615.
— — Dissertatio chorographica de Franconia, quam sub praesidio — Cibinio-Transylvani disquisitioni sistit Matthaeus *Schuster*. Wittebergae, 1660. M. V. 616.
— — Disputatio ex architectura civilis de quinque columnis architectonicis, tuscana, dorica, jonica, corinthia et composita, quam praeside — Cibiniensi Transylvano, examini submittit C. W. *Bratz*. Wittebergae, 1660. M. V. 617.

Sebastiani, Georgius. Disputatio geographica de affectionibus terrae. Wittebergae, 1659. M. V. 601.

Aprónyomtatványok.

a) Hazai és külföldi egyetemi irat . . . . . 133 darab.
b) Tudori értekezés . . . . . 1560 „
c) Iskolai értesítő és programm . . . . . 246 „
d) Miscellanea . . . . . 104 „

Kézirat.

Beszédes Kálmán. Kelet. (Eredeti kézirat).
Doby Antal. Magyarországi benszülött és beköltözött mágnás családok ismertetése. III. kötet. (Eredeti kézirat).
Navarrai királyok esküformája 1253-ból. (Újabbkori másolat.)

Hirlapok és folyóiratok.

a) Hazaiak.

Adalékok Zemplénvármegye történetéhez. Havi folyóirat. IV. évf. Sátoralja-Újhely, 1898.

Akadémiai Értesítő. Szerk. Szily Kálmán. Budapest, 1898.

Archaeologiai Értesítő. Szerkeszti Hampel József. XVIII. kötet. Új folyam. Budapest, 1898.

Archiv des Vereines für siebenbürgische Landeskunde. Neue Folge. Bd. XXVIII. Hermannstadt, 1898.

Armenia. Magyar-örmény havi szemle. XII. folyam. Felelős szerk. Szongott Kristóf. Szamosújvár, 1898.

Athenaeum. Phil. és államtud. folyóirat. Szerkeszti dr. Pauer Imre. VII. évf. Budapest, 1898.

Autonomia. Felelős szerk. Dedek Crescens Lajos. II. évf. Bpest, 1898.

Bács-Bodroghvármegyei történelmi társulat évkönyve. Szerkeszti a titkárság. XIV. évf. Zombor, 1898. 2., 3. rész.

Bolond Istók. Szerk. Don Pedrő. XXI. évf. Budapest, 1898.

Borsszem Jankó. Felelős szerk. Csicseri Bors. XXXI. évf. Budapest, 1898.

Bölcseleti Folyóirat. Szerkeszti és kiadja dr. Kiss János. XIII. évf. Budapest, 1898.

Budapesti Közlöny. Hivatalos lap. Szerk. Vadnay Károly. Budapest, 1898.

Budapesti Szemle. A M. T. Akadémia megbizásából szerk. Gyulai Pál. 93—96. kötet. Budapest, 1898.

Büntető Jog Tára. Szerk. Németh Péter. XXXV. 24—26.— XXXVI.—XXXVII. 1—15. Budapest, 1898.

Corvina. Szerk. Petrik Géza. XXI. évf. Budapest, 1898.

Erdély. Honismertető lap. Szerk. Radnóti Dezső. VII. évf. Kolozsvár, 1898.

Erdélyi Muzeum. Szerkeszti dr. Szádeczky Lajos. XV. k. Kolozsvár, 1898.

Értesítő az Erdélyi Muzeum-Egylet orvos-természett. szakosztályából. XXII., XXIII. évf. Kolozsvár, 1897., 1898.

Ethnographia. A Magyar Néprajzi Társaság és a M. Nemzeti Muzeum Értesítője. Szerkesztik: dr. Munkácsi Bernát és Sebestyén Gyula. IX. évf. Budapest, 1898.

Földmívelési Értesítő. Kiadja a földmívelésügyi magy. kir. minister. IX. évfolyam. Budapest, 1898.

Földrajzi Közlemények. Szerk. Berecz Antal. XXVI. kötet. Budapest, 1898.

Fővárosi Közlöny. Budapest székesfőváros hivatalos lapja. IX. évf. Budapest, 1898.

Glasnik zemaljskog Muzeja u Bosni i Hercegovini. Urednik: Kosta Hörmann. X. Sarajevo, 1898.

Glavni Izvještaji. Izvještaj. I—XIII. Zagrebu, 1897—1898.

Grafikai Szemle. Szerk. Tanay József. VIII. évf. Budapest. 1898.

Gyógyászat. Szerkesztő-kiadó Schächter Miksa. XXXVIII. évf. Budapest, 1898.

Gyógyszerészi Hetilap. Szerk. id. Schédy Sándor. XXXVII. évf. Budapest, 1898.

Gyógyszerészi Közlöny. Szerkeszti K. Karlovszky Géza. XIV. évf. Budapest, 1898.

Hittudományi Folyóirat. Szerkeszti és kiadja dr. Kiss János. IX. évf. Budapest, 1898.

Hivatalos Közlöny. Kiadja a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministerium. VI. évf. Budapest, 1898.

Irodalmi Tájékoztató. II. évf. Szerk. Róna Béla. Budapest, 1898.

Irodalomtörténeti Közlemények. Szerkeszti Szilády Áron. VIII. évf. Budapest. 1898.

Jézus Szentséges Szivének Hirnöke. Szerkeszti Tóth Mike. S. J. Kalocsán. XXXII. évf. Kalocsa, 1898.

Jogtudományi Közlöny. Kapcsolatban a Döntvények Gyüjteményével. Főszerkesztő Dárday Sándor. XXXIII. évf. Budapest, 1898.

Kakas Márton. — Sipulusz Lapja. — V. évf. Budapest, 1898.

Kath. Egyházi Közlöny. Szerkeszti Czenner Lajos. X. évf. Budapest, 1898.

Katholikus Paedagogia. Havi folyóirat. Szerkeszti és kiadja Gyürky Ödön. II. évf. Budapest, 1898.

Katholikus Szemle. Szerkeszti Mihályfi Ákos. XII. kötet. Budapest, 1898.

Keresztény Magvető. Szerkesztik és kiadják: Péterfi Dénes és Kovács János. XXXIII. évf. Kolozsvár, 1898.

Kisdednevelés. XXVII. évf. Felelős szerk. Peres Sándor. Budapest, 1898.

Központi Értesítő. Kiadja a kereskedelemügyi m. kir. ministerium. XXIII. évf. Budapest, 1898.

Ludovika Akadémia Közlönye. XXV. évf. Budapest, 1898.

Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. Szerkesztik: Paikert Alajos és Tagányi Károly. Budapest, 1898.

Magyar Ipar. Az országos iparegyesületek közlönye. Felelős szerk. Gelléri Mór. XIX. kötet. Budapest, 1898.

Magyar Iparművészet. Szerk. Fittler Kamill. I. évf. Budapest, 1898.

Magyar Kereskedelmi Muzeum. Szerk. a M. K. M. Tudakozó-Irodája. VIII. évf. Budapest, 1898.

Magyar Kereskedők Lapja. XVIII. évf. Felelős szerk. Kormos Alfréd. Budapest, 1898.

Magyar Könyvszemle. Szerkeszti Schönherr Gyula. VI. k. Budapest, 1898.
Magyar Közigazgatás. Szerkeszti Boncza Miklós. XVI. évf. Budapest, 1898.
Magyar Kritika. Felelős szerk. Benedek Elek. I. évfolyam. Budapest, 1897/8. II. évfolyam. Budapest, 1898/9.
Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. Felelős szerk. Edvi Illés Aladár. XXXII. k. Budapest, 1898.
Magyar Nemzetgazda. XV. évf. Szerkeszti Mende Bódog. Bpest, 1898.
Magyar Nyelvőr. Szerkeszti Simonyi Zs. XXVII évf. Budapest, 1898.
Magyar Nyomdászat. Szerk. Pusztai Ferencz. XI. k. Budapest, 1898.
Magyar Paedagogia. Szerkeszti Négyesy László. VII. évf. Budapest, 1898.
Magyar Pénzügy. Felelős szerk. Kormos Alfréd. XVIII. évf. Budapest, 1898.
Magyar Pestalozzi. A gyakorlati nevelés közlönye. Szerkesztő: dr. Havas Gyula. I. évf. Budapest, 1898.
Magyar Sion. Egyházirodalmi havi folyóirat. Új sorozat. XII. évf. Esztergom, 1898.
Magyar Szemle. Kiadó: Kaczvinszky Lajos. X. évf. Budapest, 1898.
Magyar Történeti Életrajzok. Szerkeszti Szilágyi Sándor. XIV. évf. Budapest, 1898.
Magyar Ujság. VII. évf. Főszerkesztő Gajári Ödön. Bpest, 1898.
Magyar-Zsidó Szemle. Szerkeszti dr. Blau Lajos. XV. évfolyam. Budapest, 1898.
Mathematikai és Természettudományi Értesítő. A M. T. Akadémia III. osztályának folyóirata. Szerkeszti König Gyula. XVI. kötet. Budapest, 1898.
Mercur. Hiteles sorsolási tudósító. XXVIII. évfolyam. Budapest, 1898.
Műcsarnok. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat lapja. Szerkeszti Ambrozovics Dezső titkár. I. évf. Budapest, 1898.
Nastavni Vjesnik. Časopis za Srednje Škole. Glavni Urednik Dr. A. Musič. U Zagrebu, 1898.
Nemzet. XVII. évfolyam. Főszerkesztő Jókai Mór. Budapest, 1898.
Néptanítók Lapja. Felelős szerk. Ujváry Béla. XXXI. évf. Budapest, 1898.
Nyelvtudományi Közlemények. XXVIII. kötet Szerk. Szinnyei József. Budapest, 1898.
Országos Középiskolai Tanáregyesületi Közlöny. XXXI—XXXII. évf. Szerkeszti Rajner Ferencz. Budapest, 1898.
Ország-Világ. XIX. évf. Felelős szerkesztő dr. Váradi Antal. Budapest, 1898.
Orvosi Hetilap. XLII. évf. Felelős szerkesztő Hőgyes Endre. Budapest, 1898.
Pénzügyi Közlöny. Kiadja a m. k. pénzügyministerium. Melléklet: 1898. évi 81.688. sz. „Szabályrendelet." Budapest, 1898.
Pester Lloyd. XLV. Jahrg. Redakteur Dr. Max Falk. Budapest, 1898.
Pesti Napló. XLIX. évf. Főszerkesztő Neményi Ambrus. Bpest, 1898.

Politikai Hetiszemle. V. évf. Felelős szerkesztő Székely Sámuel. Budapest, 1898.

Protestáns Egyházi és Iskolai Lap. XLI. évf. Szerkeszti Szőts Farkas. Budapest, 1898.

Protestáns Közlöny. XXVIII. évf. Felelős szerkesztő Szász Gerő. Kolozsvár, 1898.

Protestáns Pap. Szerkesztik és kiadják Lágler és Kálmán. XIX. évf. Kecskemét, 1898.

Protestáns Szemle. Szerkeszti Szőts Farkas. X. évfolyam. Budapest, 1898.

Religio—Vallás. Katholikus egyházi, társadalmi és irodalmi folyóirat. Felelős szerkesztő Breznay Béla. LVII. évfolyam Budapest, 1898.

Rendeleti Közlöny. A honvédség számára. Budapest, 1898.

Statisztikai havi közlemények. A kereskedelmügyi magyar kir. minister rendeletéből szerkeszti és kiadja a M. Kir. Központi Statisztikai Hivatal. II. évf. 1898 1—7., 9—12. füzet. Budapest, 1898.

Statisztikai Heti Kimutatás. Kiadja Budapest székesfőváros statisztikai hivatala. Szerk. Kőrösi József. XXVI. évf. Havi füzetek. Betürendes tárgymutató I—XXV. évfolyamhoz. Budapest, 1898.

Szabad Egyház. Független magyar református lap. XV. Felelős szerk. Rácz K. Lajos, 1898.

Századok. A Magyar Tört. Társulat közlönye. Szerk. Szilágyi Sándor. XXXII. évf. Budapest, 1898.

Színészek Lapja. Felelős szerk. Mészáros Károly. XVI. évf. Budapest, 1898.

Technologiai Lapok. Szerk. Táborszki Ottó X. évf. Budapest, 1898.

Természettudományi Közlöny. Szily Kálmán közreműködésével szerkesztik Csopey László és Paszlavszky József. Budapest, 1898.

Történelmi és Régészeti Értesítő. A Délmagyarországi Tört. és Régészeti Muzeumtársulat közlönye. Szerk. Patzner István. XIII. évf. 2—4. XIV. évf. 1., 2. Temesvár, 1897—98.

Történelmi Tár. Évnegyedes folyóirat. Kiadja a Magyar Tört.-Társulat. Budapest, 1898.

Turul. A Magyar Heraldikai és Genealogiai Társaság közlönye. XVI. kötet. Budapest, 1898.

Ungaria. Magyar-román szemle. Szerkeszti Moldován Gergely. VII. évf. Kolozsvár, 1898.

Üstökös. Felelős szerk. és kiadótulajdonos Szabó Endre. XLI. évf. Budapest, 1898.

Városi Közlöny. Hivatalos folyóirat. I. évf. Temesvár, 1898.

Vasárnapi Ujság. XLV. évf. Szerk. Nagy Miklós. Budapest, 1898.

Zeitschrift für ungarisches öffentliches und Privatrecht. Redigirt von Dr. Julius Sgalitzer. IV. Jahrg Budapest, 1898.

Zenelap. Szerk. Ságh József. XII. évf. Budapest, 1898.

b) Külföldiek.

Abhandlungen für die Kunde des Morgenlandes. Unter der verantwortlichen Redaktion des E. *Windisch.* XI. Band, 1. (Sowa, R. Wörterbuch des Dialekts der deutschen Zigeuner.) Leipzig, 1898.

Allgemeine österreichische Gerichts-Zeitung. Verantwortliche Redakteure: Dr. Eduard Coumont, Dr. Karl Schreiber. XLVIII. Jahrg. Wien, 1897.

Allgemeines Statistisches Archiv. Herausgegeben von Georg v. Mayr. V. Bd., 1. Halbband. Tübingen, 1898.

Allgemeine Zeitung. Redakteur Dr. Julius Jolly. CI. Jahrgang. München, 1898.

Anatomischer Anzeiger. Centralblatt für die gesammte wissenschaftliche Anatomie. Herausg. von Prof. Dr. K. v. Bardeleben. Bd. XIV. 11—24. Bd. XV. 1—10. Jena, 1898.

Annalen der Physik und Chemie. Herausg. von G. u. E. Wiedemann. Neue Folge. Bd. 64. Leipzig, 1898.

Annalen des Deutschen Reiches. Heraus. von Dr. Georg Hirth und Dr. Max v. Seydel. München und Leipzig, 1898.

Annales de Chimie et de Physique. Par M. M. Berthelot, Friedel, Mascart, Moissa. VII. Série. T. XIII—XIV. Paris, 1898.

Annales de droit commercial et industriel français, étranger et international. Comité de Rédaction: M. E. Thaller, M. R. Saleilles, M. Paul Fauchille, M. Albert Wahl, M. Paul Pic. Secrétaire: M. H. Lévy-Ullmann. XII. année. Paris 1898.

Annales de l'Université de Grenoble publiées par les facultés de droit, des sciences et des lettres et par l'école de Médecine. Tom. X. Paris, 1898.

Annales de Micrographie spécialement consacrées à la Bactériologie. T. X. Paris, 1898.

Annales d'Hygiène Publique et de Médecine légale. Directeur de la Rédaction: Prof. P. Brouardel. T. XXXIX. Paris, 1898.

Annali di Nevrologia diretti dai Dott. F. Vizioli e Dott. L. Bianchi. Redattori G. Andriani, C. Colucci, V. Capriati, L. Bianchi. Anno XVI. Milano, 1898.

Annals of the American Academy of political and social Science. Vol. VI—X. Philadelphia, 1895—1897. Vol. XI—XII. Philadelphia, 1898.

L'Anthropologie paraissant tous les deux mois. Rédacteur en chef M. M. Boule-Verneau. T. IX. Paris, 1898.

Archäologisch - epigraphische Mittheilungen aus Oesterreich-Ungarn. Herausg. von O. Benndorf und E. Bormann. Jahrgang XX. Wien, 1897.

Archiv der Mathematik und Physik. Gegründet von J. A. Grunert. Fortgesetzt von R. Hoppe. Zweite Reihe. XVI. Theil. Leipzig, 1898.

Archiv für Anatomie und Entwickelungsgeschichte. Herausgegeben von Dr. W. His. Leipzig, 1898.

Archiv für Anthropologie. Herausg. und redigirt von Johann Ranke. Bd. XXV. Braunschweig, 1898.

Archiv für Augenheilkunde. Herausgegeben von H. Knapp und C. Schweigger. Bd XXXVI—XXXVIII. Wiesbaden, 1897—98.

Archiv für bürgerliches Recht. Herausgegeben von Dr. J. Kohler, V. Ring und Dr. P. Oertmann. Bd. XIV. Berlin, 1898.

Archiv für das Studium der neueren Sprachen und Literaturen. Herausg. von Aloys Brandl und Adolf Tobler. Bd. C. CI. Braunschweig, 1898.

Archiv für die civilistische Praxis. Herausg. von Franklin, Mandry, Rümelin, Wendt und Dr. Kohlhaas. Bd. LXXXVIII. Freiburg i. Br., 1898.

Archiv für die gesammte Physiologie des Menschen und der Thiere. Herausg. von Dr. E. F. W. Pflüger. Bd. LXX—LXXIII. Bonn, 1898.

Archiv für die Entwicklungsmechanik der Organismen. Herausg. von W. Roux. Bd. VI—VII. Leipzig, 1898.

Archiv für experimentelle Pathologie und Pharmakologie. Redigirt von Dr. B. Naunyn und Dr J. Schmiedeberg. Bd. XLI. Leipzig, 1898.

Archiv für Geschichte der Philosophie. Herausg. von Ludwig Stein. Bd. XII. Berlin, 1898.

Archiv für Gynaekologie. Redigirt von Gusserow und Leopold. Bd. LV—LVII. Berlin, 1898.

Archiv für katholisches Kirchenrecht. Herausg. von Dr. Fr. Heiner. Bd. LXXVIII. Mainz, 1898.

Archiv für Kinderheilkunde. Herausg. von Baginsky, Frühwald und A. Monti. Bd. XXIV—XXVI. Stuttgart, 1898.

Archiv für klinische Chirurgie. Herausg. von Dr. E. v. Bergmann, Dr. E. Gurlt, Dr. C. Gussenbauer. Bd. LVI—LVII. Berlin, 1898.

Archiv für lateinische Lexikographie und Grammatik. Herausg. von Eduard Wölfflin. Bd. XI. Leipzig, 1898.

Archiv für mikroskopische Anatomie und Entwicklungsgeschichte. Herausg. von O. Hertwig, v. La Valette, St. George, W. Waldeyer. Bd. LI—LII. Bonn, 1897—98.

Archiv für Naturgeschichte. Gegründet von A. F. A. Wiegmann. Herausg. von Prof. Dr. F. Hilgendorf. LXIII—LXIV. Jahrg. Berlin, 1897—98.

Archiv für öffentliches Recht. Herausg. von Dr. P. Laband und Dr. Felix Stoerk. Bd. XIII. Freiburg i. Br. 1898.

Archiv für pathologische Anatomie und Physiologie und für klinische Medicin. Herausg. von Rudolf Virchow. Bd. 151—154. Folge XV. Bd. I—IV. Berlin, 1898.

Archiv für Psychiatrie und Nervenkrankheiten. Redigirt von F. Jolly. Bd. XXX—XXXI. Berlin, 1898. Generalregister für Band I—XXX. Berlin, 1898.

Archiv für sociale Gesetzgebung und Statistik. Herausg. von Dr. Heinrich Braun. Bd. XII—XIII. Berlin, 1898.

Archiv für Strafrecht. Begründet durch Dr. Goltdammer. XLV—XLVI. Jahrg. Berlin, 1897/98.

Archiv für systematische Philosophie. Herausg. von Paul Natorp. Bd. IV. Berlin 1898.

Archiv für Verdauungs-Krankheiten mit Einschluss der Stoffwechsel-Pathologie und der Diätetik. Herausgegeben von Dr. J. Boas. Bd. III—IV. Berlin, 1897/98.

Archives d'Anthropologie criminelle de criminologie. Publiées sous la Direction de A. Lacassagne et G. Tarde. T. XIII. Paris, 1898.

Archives de Parasitologie. Publiées sous la direction de Raphaël Blanchard. T. I. Paris, 1898.

Archivio Storico Italiano. Fondato da G. P. Vieusseux e continuato a cura della R. Deputazione Toscana di Storia Patria. Serie 5. Tomo XX. Firenze, 1897.

Archivio Storico per le province Napoletane. Publicato a cura della Società di Storia Patria. Anno XXIII. Napoli, 1898.

Argo. Zeitschrift für krainische Landeskunde. VI. Jahrgang. Redakteur: Alfons Müller. Laibach, 1898.

L'Arte. (Già Archivio Storico dell'arte.) Diretta da Adolfo Ventori e Domenico Gnoli. Anno I. Roma, 1898.

The Athenaeum. Journal of English and Foreign Literature, Science, the Fine Arts, Music and the Drama. London, 1898.

Beiblätter zu den Annalen der Physik und Chemie. Begründet von J. C. Poggendorff. Bd. 22. Leipzig, 1898.

Beiträge zur Geschichte der deutschen Sprache und Literatur. Herausgegeben von Eduard Sievers. Bd. XXIII. Halle a/S. 1898.

Beiträge zur Kunde steiermärkischer Geschichtsquellen. Herausg. vom historischen Vereine für Steiermark. XXV, XXVI, XXVIII. Jahrg. Graz, 1893, 1894, 1897.

Bibliothèque de l'École des Chartes. Revue d'Érudition consacrée spécialement à l'étude du moyen âge. LVIII., LIX. Paris, 1897—1898.

Blätter für Gefängnisskunde. Redigirt von Dr. jur. Oskar Wirth. Bd. XXXI., XXXII. Heidelberg, 1898.

Bulletin de la Société belge de Microscopie. XXIII., XXIV. Année. Bruxelles, 1896., 1898.

Bulletin de la Société des anciens textes Français. XXIII. Année. Paris, 1897.

Bulletin de Statistique et de Législation Comparée. XXII. Année. Paris, 1898.

Bulletin d'Histoire Ecclésiastique et d'Archéologie Religieuse des Diocèses de Valence, Gap, Grenoble et Viviers. XVIII. Année. Paris, 1898.

Bulletin Officiel du Ministère de la Justice. 89e Livr. Paris, 1898.

Bulletin of the New-York Public Library. Vol. II. New-York, 1898.

Byzantinische Zeitschrift. Herausg. von Karl Krumbacher. Bd. VII. Leipzig, 1898.

Centralblatt für die Grenzgebiete der Medizin und Chirurgie. Herausg. von Dr. Hermann Schlesinger. Bd. I. Jena, 1897/98.

Centralblatt für Rechtswissenschaft. Herausg. von Dr. v. Kirchenheim. Bd. XVII. 6—12. Bd. XVIII. 1—5. Leipzig, 1898.

The Contemporary Review. Vol. LXXIII., LXXIV. London, 1898.

Cosmopolis. Internationale Revue. Herausgeber: F. Ortmans. Vol. IX. London, Berlin, Wien, Paris, 1898.

La Dalmazia. Foglio letterario economico. Anno I., III. Zara, 1845, 1847.

Deutsche Rundschau. XXIV—XXV. Jahrgang. Berlin, 1898.

Deutsches Archiv für klinische Medizin. Redigirt von Dr. H. von Ziemssen und Dr. F. Moritz. Bd. LX., LXI. Leipzig, 1897.

Deutsche Vierteljahrsschrift für öffentliche Gesundheitspflege. Redigirt von Dr. A. Spiess und Dr. M. Pistor. Bd. XXX. Braunschweig, 1898.

Deutsche Zeitschrift für Geschichtswissenschaft. Begründet von L. Quidde. N. F. Herausg. von Gerh. Seeliger. II. Jahrg. (d. g. F. VIII. Jahrg.) Freiburg i. Br. 1897/8.

Deutsche Zeitschrift für Kirchenrecht. Herausg. von Dr. Emil Friedberg und Dr. Emil Sehling. III. Folge der Zeitschrift für Kirchenrecht. Herausg. von Dr. Emil Friedberg und Dr. Emil Sehling. Bd. VIII. Freiburg i. B. 1898.

Dingler's Polytechnisches Journal. Redacteur A. Hollenberg. Jahrgang 79. Stuttgart, 1888. Bd. 307—310.

The Economic Review. Published Quarterly. Vol. VIII. London, 1898.

The Edinburgh Medical Journal. Edited by G. A. Gibsen Edinburgh and London. 1898.

The Edinburgh Review et Critical Journal. Vol. CLXXXVII., CLXXXVIII. Edinburgh, 1898.

The English Historical Review. Edited by S. R. Gardiner and Reginald Poole. Vol. XIII. London, 1898.

Das gesammte Erziehungs- und Unterrichtswesen in den Ländern deutscher Zunge. Herausg. von Karl Kehrbach. Jahrgang I. Berlin, 1896.

Etnograficseskoje Obozsrjenie. Moszkva, 1897., 1898.

Finanz-Archiv. Herausg. von Dr. Georg Schanz. XV. Jahrgang. Stuttgart, 1898.

Gazette des Tribunaux journal de jurisprudence et des débats judiciaires. Année 72. Paris, 1897.

Gerichtshalle. Organ für Rechtspflege und Volkswirthschaft. Wien. 41. Jahrgang. 1897.

Der Gerichtssaal. Zeitschrift für Strafrecht, Strafprocess, gerichtliche Medicin, Gefängnisskunde und die gesammte Strafrechtsliteratur. Herausgegeben von M. Stenglein. Bd. LV., LVI. Stuttgart, 1898.

Gesetz- und Verordnungsblatt für das Herzogthum Ober- und Niederschlesien. Troppau, 1898.

Gesetz- und Verordnungsblatt für das österreichisch-illirische Küstenland. Triest, 1898.

Giornale Storico della Letteratura Italiana. Diretto de Francesco Novati e Rodolfo Renier Vol. XXXI. XXXII. Torino, 1898.

Göttingische gelehrte Anzeigen. 160. Jahrgang. Berlin, 1898.

Graefe's Archiv für Ophthalmologie. Herausg. von Prof. Th. Leber, Sattler und Prof. H. Snellen. Bd. XLV., XLVI., XLVII. Leipzig, 1898.

Hermes. Zeitschrift für classische Philologie. Herausgegeben von Georg Kaibel und Carl Robert. Bd. XXXIII. Berlin, 1898.

Historisches Jahrbuch. Im Auftrage der Görres-Gesellschaft herausg. von Joseph Weiss. Bd. XIX. München, 1898.

Historische Vierteljahrsschrift. Herausg. von Dr. Gerhard Seliger. N. F. der Deutschen Zeitschrift für Geschichtswissenschaft. III. Jahrg. 1898. D. g. F. IX. Jahrg. Leipzig, 1898.

Historische Zeitschrift. Herausgegeben von Friedrich Meinecke. Neue Folge Bd. XLIV—XLVI. München und Leipzig, 1898.

Historisch-Politische Blätter für das katholische Deutschland. Herausg. von Edm. Jörg, u. Franz Binder. Bd. CXXI—CXXII. München, 1898.

Hohenzollerische Forschungen. Herausgegeben von Christian *Meyer*. VI. Jahrgang. I. Halbband. München, 1898.

Iherings Jahrbücher für die Dogmatik des bürgerlichen Rechts. Herausg. von Dr. Ferdinand Regelsberger u. Dr. Victor Ehrenberg. II. Folge. Bd. II. (38. Bd.) Bd. III. (39. Bd.) Jena, 1898.

Indogermanische Forschungen. Herausg. von K. Brugmann u. Wilh. Streitberg. Bd. IX. Strassburg, 1898.

Internationale Literaturberichte. Für die Redaktion verantwortlich: Emil Thomas. V. Jahrg. Leipzig, 1898.

Isztoricseszkij Vjesztnik. Szt.-Pétervár, 1898.

Jahrbuch der Chemie. Bericht über die wichtigsten Fortschritte der reinen u. angewandten Chemie. Herausgegeben von Richard Meyer. VI—VII. Jahrg. Braunschweig, 1896—98.

Jahrbuch der Elektrochemie. Berichte über die Fortschritte des Jahres 1897. Bearb. von Dr. W. Nernst u. Dr. W. Borchers. IV. Jahrg. Halle a/S. 1898.

Jahrbuch der Gesellschaft für die Geschichte des Protestantismus in Oesterreich. Herausgeb. von G. Loesche. Jahrgang XIX. Wien, 1898.

Jahrbuch der organischen Chemie. Herausg. von Gaetano Minunni. III. Jahrg. 1895. Leipzig, 1898.

Jahrbuch für Gesetzgebung, Verwaltung und Volkswirtschaft im Deutschen Reich. Herausg. von G. Schmoller. XXI—XXII. Jahrg. Leipzig, 1898.

Jahrbuch für Kinderheilkunde und physische Erziehung. Redaction von O. Heubner, A. Steffen, H. von Widerhofer. Bd. XLVII—XLVIII. Leipzig, 1898.

Jahrbuch für Philosophie und spekulative Theologie. Herausgegeben unter Mitwirkung von Fachgelehrten von Dr. Ernst Commer. Bd. XII—XIII. Paderborn, 1898.

Jahrbuch über die Fortschritte der Mathematik. Herausgegeben von E. Lampe. Jahrg. 1896. Bd. XXVII. Berlin, 1898.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. Herausg. von Dr. J. Conrad. III. Folge. Bd. 15—16. Jena, 1898.

Jahrbücher für Psychiatrie und Neurologie. Redigirt von Dr. J. Fritsch. Bd. XVII. Leipzig u. Wien, 1898.

Jahresbericht über die Erscheinungen auf dem Gebiete der germ. Philologie. XIX. Jahrgang. 1897. Dresden und Leipzig, 1898.

Jahresbericht über die Fortschritte auf dem Gebiete der Chirurgie. Redigirt u. herausgegeben von Prof. Dr. Hildebrand in Berlin. I., II. (1895, 1896.) Wiesbaden, 1896, 1897.

Jahresbericht über die Fortschritte auf dem Gesammtgebiete der Agricultur-Chemie. Herausg. von A. Hilger u. Dr. Th. Dietrich. Neue Folge XX, 1897. (der g. R. XI. Jahrgang). Berlin, 1898.

Jahresbericht über die Fortschritte der Chemie. Herausgegeben von F. Fittica. K. von Buchka. Für 1891:7, 1896:2, 1892: 2, 3. Braunschweig, 1898.

Jahresbericht über die Fortschritte der Physiologie. In Verbindung mit Fachgenossen herausg. von Dr. L. Hermann. Bd. V. (Bericht über das Jahr 1896.) Bonn, 1897.

Jahresbericht über die Fortschritte der Thier-Chemie. Herausg. und redigirt von Prof. Dr. M. v. Nencki und Rud. Andreasch. Bd. XXVI., XXVII. Jahr 1896—1897. Wiesbaden, 1897—1898.

Jahresbericht über die Fortschritte in der Lehre von den **Pathogenen Mikroorganismen.** Herausgegeben von P. von Baumgarten und F. Tange. 1896. XII. Jahrgang. Braunschweig, 1898.

Jahresbericht über die Leistungen und Fortschritte im Gebiete der Ophthalmologie. Redigirt von Dr. Alb. Nagel bis 1877, seit 1877 von Dr. Julius v. Michel. XXVII., XXVIII. Jahrg. Tübingen, 1897.

Jahresbericht über die Leistungen und Fortschritte in der gesammten Medicin. Herausgegeben von Rudolf Virchow unter Special-Redaction von G. Gurlt u. C. Posner. XXXII. Jahrg. Bericht f. das Jahr 1897. Bd. I., II. Berlin, 1898.

Jahresberichte für neuere deutsche Literaturgeschichte. Herausg. von Julius Elias u. Max Osborn. Bd. VI., VII. Jahr 1895—1896. Leipzig, 1898.

Jahresberichte über das höhere Schulwesen. Herausgegeben von Conrad Rethwisch. Berlin. XII. Jahrg. 1897.

Jahreshefte des österreichischen archäologischen Institutes in Wien. Bd. I. Wien, 1898.

Journal de la Société de Statistique de Paris. XXXIX. Année. Paris, 1898.

Journal de Mathématiques pures et appliquées. IV. Série publiée par Camille Jordan. T. IV. Paris, 1898.

Journal des Débats politiques et littéraires. Revue Hebdomadaire. 109., 110. Année. Paris, 1898.

Journal des Économistes. Rédacteur en Chef: G. de Molinari. V. Série. Année 57. T. XXXIII. Paris, 1898.

Journal du droit international privé et de la Jurisprudence comparée. Par Édouard Clunet. Année XXV. Paris, 1898.

Journal für die reine und angewandte Mathematik. Gegründet von L. A. Crelle, 1826. Herausg. von L. Fuchs. Bd. 119. Berlin, 1898.

Journal für praktische Chemie. Herausg. von Ernst von Meyer. Neue Folge. Leipzig. Bd. 57. 1898.

Journal of the Royal Statistical Society. Vol. LXI. London, 1898.

Juristische Blätter. Herausg. u. Redakteur Dr. Robert Schindler. Dr. Edmund Benedikt. XXVII. Jahrg. Wien, 1898.

Juristische Vierteljahresschrift. 30. Band. Der neuen Folge XIV. Band. Wien, 1898.

Der Katholik. Zeitschrift für katholische Wissenschaft und kirchliches Leben. Herausgegeben von Dr. Johann Michael Raich. LXXVIII. Jahrg. III. Folge. Bd. XVII. Mainz, 1898.

Die katholischen Missionen. Herausg. von Adolph Streber. XXVI., XXVII. Jahrg. Freiburg im Breisgau, 1897—98.

Knizsnij Vjesztnik. XIII—XV. Szt.-Pétervár, 1896—1898.

Korrespondenzblatt des Vereines für siebenb. Landeskunde. XXI. Jahrg. Hermannstadt, 1898.

Kritischer Jahresbericht über die Fortschritte der romanischen Philologie. Herausg. von Karl Vollmöller. Bd. III., IV. Erlangen, 1897, 1898.

Kritische Vierteljahresschrift für Gesetzgebung und Rechtwissenschaft. Herausgegeben von Dr. F. Hellmann, K. von Maurer. III. Folge. Bd. IV. D. g. F. B. XXXX. Freiburg i. Br. 1897—98.

Kwartalnik Historyczny. Pod redakcya Jozefa Korzeniowskiego. Rocznik XII. We Lwowie, 1898.

Landes-Gesetzblatt für das Königreich Böhmen. Prag, 1898.

Landesgesetz- und Verordnungsblatt für das Erzherzogthum Österreich ob der Enns. Linz, 1898.

Landesgesetz- und Verordnungsblatt für das Königreich Dalmatien. Zara, 1898.

Landesgesetz- und Verordnungsblatt für das Königreich Galizien und Lodomerien, sammt dem Grossherzogthume Krakau. Lemberg, 1898.

Landesgesetz- und Verordnungsblatt für die Markgrafschaft Mähren. Brünn, 1898.

The Law Quarterly Review. Edited by Sir Frederick Pollock. Vol. XIV. London, 1898.

Leopoldina. Amtliches Organ der kais. Leopold-Carol. deutschen Akademie der Naturforscher. Halle a/S. Heft XXXIV. 1898.

Literarische Rundschau für das katholische Deutschland. Herausgegeben von Dr. G. Hoberg. XXIV. Freiburg i. Br. 1898.

Literarisches Centralblatt für Deutschland. Herausgeber u. verantwortlicher Redacteur Prof. Dr. Ed. Zarncke. Leipzig, 1898.

Mathematische Annalen. Begründet durch Alfred Clebsch u. Carl Neumann. Herausg. von Felix Klein, Dyck, Mayer. Bd. 50., 51. Leipzig, 1897—98.

Mind. A Quarterly Review of Psychology and Philosophy. New Series. London, 1898.

Mittheilungen aus der historischen Literatur. Redigirt von Dr. Ferd. Hirsch. XXVI. Jahrg. Berlin, 1898.

Mittheilungen der anthropologischen Gesellschaft in Wien. Bd. XXVIII. (D. n. F. Bd. XVIII.) Wien, 1898.

Mittheilungen des Instituts für österreichische Geschichtsforschung. Redigirt von E. Mühlbacher. Bd. XIX. Innsbruck, 1898.

Mittheilungen des k. u. k. Kriegs-Archivs. Herausgegeben von der Direction des k. u. k. Kriegs-Archivs. Neue Folge. Bd. X. Wien, 1898.

Mittheilungen des Vereines für Geschichte der Deutschen in Böhmen. Redigirt von G. Biermann. Jahrg. XXXV—XXXVII. Prag, 1898.

Monatliche Nachweise über den auswärtigen Handel des deutschen Zollgebiets. Herausgegeben vom kais. statist. Amt. Berlin, 1898.

Nachrichten von der k. Gesellschaft der Wissenschaften zu Göttingen. Phil.-hist. Klasse. Göttingen, 1898.

Natur und Offenbahrung. Bd. XLIV. Münster, 1898.

Neue Jahrbücher für das klassische Alterthum. Geschichte und deutsche Literatur und für Pädagogik. Herausgegeben von Johannes Ilberg und Richard Richter. I. Jahrgang 1898. I. und II. Band. Leipzig, 1898.

Die neueren Sprachen. Zeitschrift für den neusprachlichen Unterricht. Herausgegeben von Wilhelm Vietor. V. VI. Bd. Marburg in Hessen, 1898.

Neues Archiv der Gesellschaft für ältere deutsche Geschichtskunde. Bd. XXIII—XXIV. Hannover u. Leipzig, 1898.

Nouvelle Revue Historique de droit Français et Étranger. Publiée sous la Direction de M. M. Rodolphe Dareste, Adhémar Esmein, Marcel Fournier, Joseph Tardif. XXII. Année. Paris, 1898.

Nuova Antologia. Rivista di Scienze, Lettere ed Arti. Anno 33. Volume LXXIII. Della Raccolta Vol. CLVII. Roma, 1898.

Nuovo Archivio Veneto. Anno VIII. Tomo XV. Venezia, 1898.

Österreichisch-Ungarische Revue. Herausgegeben und redigirt von A. Mayer-Wyde. Bd. 23—24. Wien, 1898.

Petermanns Mittheilungen aus Justus Perthes geographischer Anstalt. Herausg. von Prof. Dr. A. Supan. Bd. 44. Gotha, 1898.

Philologus. Zeitschrift für das classische Alterthum. Herausg. von Otto Crusius. Bd. LVII. Leipzig, 1898.

Polybiblion. Revue bibliographique universelle. Partie Technique. T. XXIV. Partie Littéraire. T. XLVII., XLVIII. Paris, 1898.

Preussische Jahrbücher. Herausg. von Hans Delbrück. Bd. XCI—XCIV. Berlin, 1898.

Procedings of the Pathological Society of Philadelphia. Vol. I. Philadelphia. 1897.

Przewodnik Bibliograficzny. XXI. Krakkó, 1898.

Questions diplomatiques et Coloniales. Revue de Politique extérieure. Directeur Henri Pensa. II. Année. Paris, 1898.

Recht, Das —. Redakteur G. von Marosy. III—VIII. Jahrgang. Pressburg, 1874—79.

Reichsgesetzblatt für die im Reichsrathe vertretenen Königreiche u. Länder. 1898.

Repertorium der Pädagogik. Herausg. von J. B. Schubert. Bd. LII—LIII. Ulm, 1898.

Revue critique de Législation et de Jurisprudence. Par M. M. Léon Aucoc, C. Accarias, Ch. Lyon-Caen. T. XXVII. Paris, 1898.

Revue critique d'Histoire et de Littérature. Directeur: A. Chuquet. XXXII. Année. Paris, 1898.

Revue d'économie politique. Comité de direction: Paul Cauwès, Schwiedland, Jay, Gide, Villey, Souchon. XII. Année. Paris, 1898.

Revue de droit international et de Législation comparée. Édouard Rolin rédacteur en chef. T. XXIX—XXX. Bruxelles, 1897—98.

Revue de Linguistique. Publiée par Julien Vinson. T. XXXI. Paris, 1898.

Revue de l'orient chrétien. Recueil trimestriel. III. Année. Paris, 1898.

Revue de Médecine. Rédacteurs en chef: M. M. L. Landouzy et R. Lépine. XVIII. Année. Paris, 1898.

La **Revue de Paris.** V. Année. Paris, 1898.

Revue des deux mondes. François Buloz, Fondateur. LXVIII. Année. Quatrième Période. T. CXLV—CLI. Paris, 1898.

Revue des études grecques. Publication trimestrielle de l'association pour l'encouragement des études grecques. T. I—XI. Paris, 1888—1898.

Revue des Grands Procès Contemporains. Direction de Henri Chevalier-Marescq. Année XVI. Paris, 1898.

Revue des questions Historiques. Trente-deuxième Année. T. XIX. (LXIII. de la Collection). Paris, 1898.

Revue des Sciences ecclésiastiques. VIII. Serie. T. VII. (LXXXVII. de la Collection). Lille, 1898.

Revue d'Histoire Diplomatique. Publiée par les Soins de la Société d'Histoire diplomatique. XII. Année. Paris, 1898.

Revue d'Histoire littéraire de la France. V. Année. Paris, 1898.

Revue Générale du droit, de la Législation et de la jurisprudence, en France et à l'Étranger. Dirigée par M. M. C. Appleton, Boistel, Brissaud. XXII. Année. Paris, 1898.

Revue Historique. Paraissant tous les deux mois. XXIII. Année. T. LXVI—LXVIII. Paris, 1898.

Revue pénitentaire. Bulletin de la société générale des Prisons. Paris, 1898.

Revue Philosophique de la France et de l'Étranger publiée par Th. Ribot. XII. Année. Paris, 1898.

Revue Politique et Parlamentaire. Directeur: Marcel Fournier. T. XV. Paris, 1898.

Rheinisches Museum für Philologie. Herausgegeben von Otto Ribbeck u. Franz Buecheler. Neue Folge. Bd. LIII. Frankfurt a/M., 1898.

Rivista di Patologia nervosa e mentale. Diretta da E. Tanzi. Vol. III. Firenze, 1898.

Rivista Italiana di Sociologia. Consiglio direttivo A. Bosco, Cavaglieri, Cognetti de Martiis . . . Année II. Fasc. 1. Torino—Milano—Roma—Firenze, 1898.

Rivista Penale di Dottrina, Legislazione e Giurisprudenza diretta da Luigi Lucchini. Volume XLV—XLVIII. Roma, 1897—1898.

Romania. Recueil Trimestriel consacré à l'étude des Langues et des Littératures Romanes publié par Paul Meyer et Gaston Paris. T. XXXII. Paris, 1898.

Römische Quartalschrift für christliche Alterthumskunde und für Kirchengeschichte. Herausg. von Dr. Anton de Waal u. Dr. Stephan Ehses. XII. Jahrg. Rom, 1898.

Russkaja Starina. Szt.-Pétervár, 1898.

Russkij Vjesztnik. Szt.-Pétervár, 1898.

Sbornik Zakonah i Naredabah valjanih za kraljevine Hrvatsku i Slavonju. Godina 1898.

Schmidt's Jahrbücher der in- und ausländischen gesammten Medicin. Redigirt von Dr. P. J. Möbius und Dr. H. Dippe, Bd. 257., 258. Leipzig, 1898.

Schweizerisches Archiv für Volkskunde. Herausgegeben von Ed. Hoffmann-Krayer. II. Jahrg. Zürich, 1898.

Science. New Series. Volume VII. New-York, 1898.

Seuffert's Archiv für Entscheidungen der obersten Gerichte in den deutschen Staaten. N. F. XXIII. Bd. D. g. R. 53. Bd. Herausg. von H. F. Schütt. München, 1898. Register über Bd. XXI—L.

Školski Vjesnik stručni list zemaljske vlade za Bosnu i Hercegovinu. Urednik Ljuboje Dlustuš. V. Sarajevo, 1898.

Statistische Monatschrift. Herausgegeben von der k. k. statistischen Central-Commission. Neue Folge. II. Jahrgang. Wien, 1897. XI. XII. — Neue Folge III. Jahrgang. Wien, 1898.

Stimmen aus Maria-Laach. Jahrgang 1895., 1897—98. Freiburg im Breisgau, 1895., 1897—98.

Studien und Mittheilungen aus dem Benedictiner- und Cistercienser Orden. Redacteur P. Maurus Winter. XIX. Jahrgang. Brünn, 1898.

Studi Storici. Diretto da Amedeo Crivellucci. Vol. VII. Rigoli, 1898.

Theologische Quartalschrift. Herausg. von D. v. Funk, Schanz, Belser, Vetter, Koch, Sägmüller. LXXX. Jahrg. Ruvensburg, 1898.

Theologische Studien und Kritiken. Herausgegeben von Dr. J. Köstlin und Dr. E. Kautzsch. Gotha, 1898.

Theologische Zeitschrift aus der Schweiz. Redigirt von Friedrich Meili. Zürich, II. 1898.

Verhandlungen der physikalischen Gesellschaft zu Berlin. Jahrg. 17. 1898.

Vierteljahrshefte zur Statistik des deutschen Reichs. Herausgegeben vom kaiserlichen statist. Amt. Berlin, 1898.

Vierteljahrsschrift für gerichtliche Medicin und öffentliches Sanitätswesen. Herausg. von Dr. A. L. Schmidtmann und Dr. Fritz Strassmann. III. Folge. Bd. XV—XVI. Berlin, 1898.

Vierteljahrsschrift für wissenschaftliche Philosophie. Herausg. von Fr. Carstanjen und O. Krebs. XXII. Jahrgang. Leipzig, 1898.

Vjesztnik Jevropij. Szt.-Pétervár, 1898.

Wiener Zeitschrift für die Kunde des Morgenlandes. Herausg. und redigirt von G. Bühler, Karabacek. D. H. Müller, F. Müller, L. Reinisch. Bd. XII. Wien, 1898.

Wiener Zeitung. Verantwortlicher Redacteur Friedrich Uhl. 1898.

Wöchentliches Verzeichniss der erschienenen und vorbereiteten Neuigkeiten des deutschen Buchhandels. Leipzig, 1898/9.

Zeitschrift des Vereins für die Geschichte Mährens und Schlesiens. Redigirt von Dr. Karl Schober. II. Jahrgang. Brünn, 1898.

Zeitschrift für Bergrecht. Redigirt und herausgegeben von Dr. jur. H. Brassert. XXXIX. Jahrg. Bonn, 1898.

Zeitschrift für bildende Kunst. IX. Jahrg. Leipzig, 1897—98. Kunstchronik 1897—98.

Zeitschrift für das gesammte Handelsrecht. Herausgegeben von M. Keyssner, Dr. P. Laband und Dr. M. Pappenheim. Bd. XLVII. Stuttgart, 1898.

Zeitschrift für das Privat- und öffentliche Recht der Gegenwart. Herausg. von Dr. C. S. Grünhut. Bd. XXV. Wien, 1898.

Zeitschrift für deutschen Civilprozess. Herausg. von M. Schultzenstein und F. Vierhaus. Bd. XXIV—XXV. Berlin, 1898.

Zeitschrift für diätetische und physikalische Therapie. Redigirt von E. v. Leyden und A. Goldscheider. II. Band. Leipzig, 1898.

Zeitschrift für die gesammte Staatswissenschaft. Herausg. von Dr. A. Schäffle. Jahrg. LIV. Tübingen, 1898.

Zeitschrift für die gesammte Strafrechtswissenschaft. Herausg. von Franz v. Liszt und Dr. Karl v. Lilienthal. Bd. XVIII—XIX. Berlin, 1897—98.

Zeitschrift für die Geschichte des Oberrheins. Herausg. von der Badischen Historischen Kommission. N. F. Bd. XIII. Karlsruhe, 1898.

Zeitschrift für französisches Civilrecht. Herausg. von Emil Huber. Bd. XXVIII—XXIX. Mannheim, 1897—1898

Zeitschrift für Geburtshilfe und Gynäkologie. Herausg. von Olshausen und Hofmeier. Bd. XXXVIII—XXXIX. Stuttgart, 1898.

Zeitschrift für historische Waffenkunde. Organ des Vereins für historische Waffenkunde, redigirt von Wendelin Boeheim. Bd. I. Dresden, 1897.

Zeitschrift für katholische Theologie. Redigirt von Dr. J. Wieser und Dr. F. Stentrup. V—XXII. Jahrg. Innsbruck, 1881—1898.

Zeitschrift für Kulturgeschichte. Herausg. von Dr. Georg Steinhausen. Bd. VI. Weimar, 1898.

Zeitschrift für Ohrenheilkunde in deutscher und englischer Sprache. Herausg. von Prof. Dr. H. Knapp, Prof. Dr. O. Körner, Dr. Arthur Hartmann, Prof. Dr. U. Pritchard. Bd. XXXII—XXXIII. Wiesbaden, 1898.

Zeitschrift für Psychologie und Physiologie der Sinnesorgane. Herausg. von Hermann Ebbinghaus und Arthur König. Bd. XVI—XVIII. Leipzig, 1898.

Zeitschrift für romanische Philologie. Herausg. von Dr. Gustav Gröber. XXII. Bd. Halle, 1898.

Zeitschrift für schweizerisches Recht. Herausg. von Andreas Heusler. Bd. XXXIX. Basel, 1898.

Zeitschrift für Social- und Wirthschaftsgeschichte. Herausg. von Bauer, Hartmann. Bd. VI. Weimar, 1898.

Zeitschrift für vergleichende Literaturgeschichte. Herausg. von Dr. Max Koch. N. F. Bd. XII. Weimar, 1898.

Zeitschrift für vergleichende Rechtswissenschaft. Herausg. von Franz Bernhöft, Georg Cohn und J. Kohler. Bd. XIII. Stuttgart, 1898.

Zeitschrift für vergleichende Sprachforschung auf dem Gebiete der indogermanischen Sprachen. Begründet von A. Kuhn. Herausg. von E. Kuhn und J. Schmidt. Bd. XXXV—XXXVI. Neue Folge. Bd. XV—XVI. Gütersloh, 1898.

Zeitschrift für Versicherungs-Recht und — Wissenschaft. Internationales Organ. Herausgegeben von Eugen Baumgärtner. IV. Jahrgang. Strassburg i. E. 1898.

Zeitschrift für wissenschaftliche Mikroskopie und für mikroskopische Technik. Herausg. von Dr. Wilh. Jul. Behrens. Bd. XIV—XV. Braunschweig, 1898.

Zeitschrift für wissenschaftliche Zoologie. Herausgegeben von Alb. Kölliker und Ernst Ehlers. Bd. LXIII—LXV. Leipzig, 1898.

RENDSZÓ- ÉS NÉVMUTATÓ.

Abhandlungen d. archäologisch-epigraphischen Seminares der Universität Wien. 98.
Abhandlungen. Geographische —. 101.
Abhandlungen, Hallesche — zur neueren Geschichte. 73.
Abhandlungen, Historische —. 73.
Abhandlungen zur Geschichte der Mathematik. 59.
Abonyi Árpád. 126. 127. 128.
Abonyi Lajos. 126.
Ifj. Ábrányi Kornél 128.
Académie royale des sciences, des lettres et des beaux arts de Belgique. 126
Achard, Ch. 38.
Achilles. 23.
Acollas, Émile. 23, 27.
Acsády Ignácz. 87.
Acsay Antal. 68. 71. 88.
Acta apostolorum apocrypha. 1.
Acta germanica. 115.
Adam, Paul. 88.
Adatok az egyenes adók reformjához. 31.
Adda Kálmán. 63.
Addison, W. H. 51.
Adels-Schematismus des österreichischen Kaiserstaates. 73.
Aertnys, Jos. 9.
Aeschyles, 111.
Alapszabályai, Központi hitelszövetkezet —. 17.
Alarcón Péter Antal. 124. 127.
Alauzet, I. 25.
Albert, E. 48.
Albertus Laurentius. 93.
Alexander. 115.
Alexander Bernát. 70.
Alexander, Mrs. —. 122.
Alexis, Guillaume. 124.
Allbutt, E. 48.
Alliance, The scientific — of New-York. 126.
Allies, T. W. 1.
Almanach, Magyar Tud. Akadémiai — polgári és csillagászati naptárral 1899-re. 126.
Alt, Carl. 92.
Altenburger, Gyula. 29.
Ambrosii, Joh. 133.
Ambrus Zoltán. 127.
Ammon, Otto. 35.
Ammonius. 115.
Analecta Bollandiana. 7.
Analecta Franciscana, 7.
Analecta hymnica medii aevi. 11.
Analecta sacra spicilegio solesmensi parata. 4.
Anderson, James Nesbitt. 111.
André, G. 53.
Andree. Richard. 101.
Angyal Dávid. 87.
Annali delle università Toscane. 103.
Annals of the Royal Botanic Garden Calcutta 63.
L'Année biologique. 35.
L'Année psychologique, publiée par Alfred Binet. 68.
L'Année scientifique et industrielle, fondée par Louis Figuier. 126.
Annuaire, de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. 126.
Annuario statistico. 31.
Annunzio, Gabriele d' —. 127.
Appleton, C. 15.
Appleton, Henri. 15.
Arany János. 120.
Arany-Zichy-album. 120.
Aratás, Az —. 65.
Arbeiten aus d. bacteriologischen Institut zu Karlsruhe. 35.
Arbeiten aus dem k. Gesundheitsamte. 53.
Arbeiten aus der chirurg. Klinik. 48.
Arbeitsvermittlung (Die) — in Österreich. 31.
Archiv für österreichische Geschichte. 73.
Archiv, Historicky —. 73.
Archives du Museum de Lyon. 63.
Archivo municipal de Sevilla. 88
Arena, Francesco. 41.
Arendt, Guilelmus. 9.
Aristoteles 114.
Árkövy, Josef. 48.
Arnaud, Fr. 43.
Arnold, B. W. 33.
Artault de Vevey, St. 35.
Arthus, Morice. 35.
Aschan, Ossian. 62.
Aschbach, Joseph Ritter von —. 108.
Aschehoug, T. H. 19.
Ashby, H. 43.
Asser, H. L. 23.
Athenae. Ἐθνικὸν πανεπιστήμιον. 103.
Az „Athenaeum" nagy képes naptára az 1899-diki közönséges évre. 132.
Az Athenaeum olvasótára. 126.
Atlas, Internationaler —. 43.

Atlas. Microphotographischer —. 48.
Atti della reale accademia dei Lincei anno CCXCV. 1898.
Atzberger, Leonhard. 7.
Augustinus, Aurelius. 115.
Aurelius, Sextus — Victor. 114.
Aureoli, P. 4.
Ausgaben und Abhandlungen aus dem Gebiete der romanischen Philologie. 115.
Auvray, Maurice. 48.
Baas, J. 41.
Baas, Karl. 48.
Babelon, Ernest. 98.
Babos, Coloman. 118.
Babrius. 114.
Bacher Vilmos. 1. 130.
Bachmann, A. 119.
Bachylides, The poems of — from a papyrus in the British Museum. 111.
Backer, De —. 41.
Bács-Bodrogh vármegye egyetemes monografiája. 83.
Baeumker, Clemens. 68.
Bakács István. 88.
Baker. Thomas Stockham. 88.
Balassa Kornél. 43.
Balázs István. 53.
Baldus, Aloys. 1.
Ball, Hermann. 71.
Ballagi Mór. 116.
Balog Arnold. 13.
Balogh Jenő. 24.
Baltimore, The John Hopkins university of —. 103.
Bancroft, Georg. 77.
Bannatyne, G. 43.
Bánóczi József. 130.
Banzet. 54.
Barabás Samu. 86.
Barbier, V. 102.
Barcsa János. 73.
Bárczay Oszkár. 83.
Bardeleben, Karl von — 37.
Bardenhewer, O. 3.
Bárdos Remig. 88.
Barger, Johan-Guilelmus. 134.
Barna Ignácz. 13.
Baron, J. 15.
Baróti Lajos. 87.
Barrie, J. M. 122.
Barth, Justus. 106.
Bartók Lajos. 96. 128.
Barwell, Richard. 53.
Bascom, Fl. 63.
Bascom, John. 27.
Basel, Personal-Verzeichniss der Universität — für das Sommersemester 1898. 103.
Bashforth, Fr. 60.
Bassermann, Alfred. 101.
Bassfreund, Jacob. 1.
Bastian, A. 101.
Batrachomyomachie. 117.
Baudrillart, Alfred. 73.
Baum, H. 58.
Baumeister, A. 71.
Baumgarten. 54.
Baumgarten, Paul Maria. 73.
Baumgartner, Alexander. 88.
Baumstark, Reinhold. 74. 81.
Baunard. 4.
Baur, P. Joannes. 9.
Bayer, Johannes. 133.
Beaunis, H. 68.
Beck, Ludwig. 74.
Becker, H. 19.
Bedas. 89.
Bedőházi János. 88.
Beer, Georg. 1.
Beidtel, Ignaz. 17.
Beiträge, Berliner — zur germanischen und romanischen Philologie, veröffentlicht von Emil Ebering. 116.
Beiträge, Münchener — zur romanischen und englischen Philologie. 116.
Beiträge zur Aesthetik. 70.
Beiträge zur Geschichte der Philosophie des Mittelalters. 68.
Beiträge zur Geschichte des Niederrheins. 74.
Beiträge zur klinischen Chirurgie. 48.
Beiträge zur landwirthschaftlichen Statistik von Preussen für das Jahr 1896. 65.
Beiträge zur österreichischen Erziehungs- und Schulgeschichte. 71.
Beiträge zur Paläontologie. 63.
Beiträge zur wissenschaftlichen Medizin. 43.
Beke Antal. 88.
Beke Manó. 71.
Békefi Remig. 84.
Beksics Gusztávné. 126.
Belégering van Neuheusel & Coron. 84.
Beljak Bernát. 70.
Beljame Alexandre. 124.
Bell, Sir James. 17.
Belot Adolf. 128
Benedek Elek. 127.
Beniczkyné-Bajza Lenke. 126. 127. 129.
Benkey Gyula. 60.
Benndorf, O. 98.
Benyovits Lajos. 15.
Beöthy László. 120.
Berberich, A. 60.
Berecz Károly. 88.
Bergaes. 117.
Bergaigne, Abel. 74.
Bergey, Hendricks. 131.
Berger, Paul. 48.
Bergh, R. S. 35.
Bergmann, Ernst von —. 42. 48. 49.
Bergmann, Eugen. 29.
Bergson, Henri. 69.
Berichte, Mathematische — 59.
Berkeszi István. 84.
Berlin, Friedrich Wilhelm's-Univ. zu —. 104.
Berlinger, J. 1.
Berner, E. 78.
Bernhöft, F. 111.
Bernstein, Wilhelm. 25.
Bertha, A. de —. 17.
Berthier, R. P. J. 7.
Bertholet, Alfred. 1.
Bertrand, Alexis. 68.
Besant, Walter. 122.
Besnier, E. 43. 51.
Beszédes Kálmán. 134
Bethge. R. 116.
Bettelheim, Anton. 88.
Bezançon, F. 43.
Bezold, G. von —. 98.
Bianchi, Luigi. 59.
Biblia, Klasszikus arany —. 1.
Bibliographie der deutschen Zeitschriften-Literatur. 88.
Bibliotek, Sveriges offentliga —. 88.

Bibliotheca indica: A collection of oriental works, published by the Asiatic Society of Bengal. 125.
Bibliotheca scriptorum graecorum et romanorum Teubneriana. 114.
Bibliothek der ältesten deutschen Literatur-Denkmäler. 88. 89.
Bibliothek der gesammten medizinischen Wissenschaften. 35.
Bibliothek der katholischen Pädagogik. 71.
Bibliothek der Länderkunde, herausg. von Alfred Kirchhoff und Rudolf Fitzner. 101.
Bibliothek für Socialwissenschaft. 27.
Bibliothek, Historische —. 74.
Bibliothek, Romanische —. 124.
Bibliothek, Theologische —. 7.
Bibliothèque de la compagnie de Jésus. 89.
Bibliothèque de l'école des hautes études, publiée sous les auspices du ministère de l'instruction publique. 74.
Bibliothèque de philosophie contemporaine. 68.
Bibliothèque des écoles françaises d'Athènes et de Rome publiée sous les auspices du ministère de l'instruction publique. 74.
Bibliothèque d'histoire illustrée, publiée sous la direction de J. Zeller et H. Vast. 74.
Bibliothèque égyptologique, comprenant les oeuvres des égyptologues français dispersées dans divers recueils et qui n'ont pas encore été réunies jusqu'à ce jour. 98.
Bielefeld, Otto. 27.
Bielschowsky, Albert. 115.
Bildersaal, Historischer — oder Gemälde merkwürdiger Begebenheiten. 74.
Billroth, Th. 41. 49.
Binet, Alfred. 68.
Binswanger, Otto. 53.
Biographie, Allgemeine deutsche —. 74.
Bischoffshausen, Sigismund. 10.
Bisschop, Humbert. 10.
Bizonfy Ferencz. 116.
Björnson Björnstjerne. 127.
Black, William. 123.
Blanchard, R. 38.
Blaskovics Fridolin. 48.
Blass, Friedrich, 111.
Blau Lajos. 84. 129. 130.
Block, Maurice. 17.
Blondel, Georges. 27.
Blos, Wilhelm. 74.
Blum, Hans. 27. 74.
Blume, Clemens. 11.
Blyth, Alexander. 43.
Boccardo. 129.
Bod Péter. 71.
Bodin, Léonce. 35.
Bodnár Virgil. 89.
Bodnár Zsigmond. 15. 69.
Bogdánovics György. 126.
Bohdaneczky, Ludovicus. 111.
Boissonnade, P. 74.
Bókay Árpád. 40. 42.
Bole, Franz. 4.
Bollettino delle pubblicazioni italiane ricevute per diritto di stampa. 89.
Bolo, Henry. 1.
Bolze, A. 24.
Boncourt. 54.
Bonn, Rheinische Friedrich Wilhelm's-Universität zu —. 104. 105.
Bonnaire. 54.
Bonnet, Maximilianus. 1.
Bonnet, R. 37.
Boos, Heinrich. 74.
Borbis, Johannes. 7.
Bormann, E. 98.
Bornemann, G. 60.
Borovszky Samu. 84. 86.
Bosworth, Fr. H. 49.
Bouchard, Ch. 35.
Boucher, H. 54.
Boudin A. 75.
Bourcart, M. 56.
Bourget, Paul. 126. 127. 128.
Bourneville. 54.
Boutier 54.
Boyer. 54.
Böckh János. 64.
Bödecker, C. F. 49.
Bödiker, T. 28.
Böhmer, F. J. 75.
Bömers, K. 19.
Böttcher, F. 19.
Bra, M. 35.
Brabant, Siger von —. 68.
Braddon, M. E. 122. 123.
Bramwell, Byrom. 43. 54.
Brandenburg, Erich. 75.
Brandes, Georg. 75.
Brandi, Karl. 75.
Brandt, Samuel. 114.
Brassington, Salt. 89.
Bratz, C. W. 134.
Braun, M. 63.
Braun, Max. 36.
Braunagel, Emil. 28.
Braune, Wilhelm. 119.
Braunsberger, Otto. 4.
Bregenzer, Ig. 63.
Breit J. 66.
Bremer, O. 116.
Bresgen, Max. 46.
Breslau, Königliche Universität zu —. 105. 106.
Brestowski, A. 35.
Bret Harte. 122. 123.
Breuer, Jos. 54.
Breymann, H. 116.
Bricon, P. 54.
Briefe und Akten zur Geschichte des sechzehnten Jahrhunderts mit besonderer Rücksicht auf Baierns Fürstenhaus. 75.
Brissaud, E. 43. 54.
Broca, A. 49.
Brodbeck, Adolf. 7.
Brodie, C. G. 36.
Bródy Sándor. 120.
Bronn, H. G. 63.
Brosch, Moriz. 77.
Brouardel, P. 43, 54.
Broughton, Roda. 121.
Browne, Lennox. 43.
Bruchmann, Kurt. 70.
Brugmanns, H. 89.
Bruhat, J. 41.
Bruilhet, Charles. 27.
Brunn, A. 37.
Brunn, G. 37.
Brunn, Heinrich. 111.
Brunner, Heinrich. 104.

Brunner J. N. 71.
Bruns, Ludwig. 55.
Bruns, P. v. —. 48. 49.
Brunšmid, Josef. 98.
Bruppacher, H. 119.
Brusa, E. 19.
Brücke, Ernst. 61.
Brühl, Jul. Wil. 62.
Bubics Zsigmond. 4. 11. 12.
Buchenberger, A. 30.
Buchholz, E. F. 75.
Buchholz, Fr. 83.
Buchholz, G. 82.
Budapester Bilder-Kalender für das Schaltjahr 1892. 132.
Budapesti királyi magyar tudom.-egyetem. 106.
Budapest székes-főváros. 101.
Budde, Karl. 1.
Budin, P. 49.
Budor, 54.
Bufalini, G. 43.
Buhl, Heinrich. 15.
Bullarium franciscanum. 4.
Bulletin de l'université de Lyon. 106.
Bulletin international de l'académie des sciences de Cracovie. 129.
Bullettins de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. 129.
Bulletino della Società Dantesca Italiana. 89.
Bumm. 50.
Burchard, Georg. 35.
Burchard, Johannes. 83.
Burckhardt Jakab. 130.
Buresch, Karl. 101.
Burkhardt, C. A. H. 92.
Burnett, Frances Hodgson. 122.
Busch, Moriz. 75.
Buschbell, Gottfried. 7.
Busse, Otto. 41.
Bücheler, Franz. 13.
Bünker, J. L. 101.
Bürger, O. 63.
Büzing, Otto. 19.
B. Büttner Lina. 120.
Cabot, Richard. 41.
Caesarea, Procopio di —. 76.
Caigny, C. de —. 9.
Caine, Hall. 122.
Calabrese, A. 48.
Calendar, The Edinburgh university —. 1898—99. 106.
Calvin, J. 5.
Calzini, Egidio. 98.
Camescasse, 54.
Canada. 63.
Canet, Victor. 7.
Canisius, Beatus Petrus. 4.
Cantacuzène, Jean. 43.
Cantor, M. 59.
Caprin, Giuseppe. 101.
Carderera y Solano, Valentin. 98.
Carnoy, J. B. 36.
Cartellieri, Alexander. 89.
Cartellieri, Otto. 82.
Castelein, A. 69.
Catalog I. 89.
Catalogo della biblioteca Boncompagni. 89.
Catalogue of Princeton university. 106.
Catalogue, New — of british literature 1897. 90.
Catalogue, The english — of books for 1897. 90.
Catalogue, The reference — of current literature containing the full titles of books now in print and on sale with the prices at which they may be obtained of all booksellers, and an index containing nearly one hundred thousand references. 90.
Catalogus codicum manuscriptorum bibliothecae Ossolinianae Leopoliensis. 90.
Catapano, Francesco. 116.
Cauchy. 59.
Cayley, Arthur. 59.
Cellule. 36.
Chabrié, C. 36.
Charité-Annalen. 55.
Charlier, A. 41.
Charot, Médéric. 127.
Charpy, A. 39.
Charrin, A. 43.
Chartularium universitatis Parisiensis, sub auspiciis consilii universitatis Parisiensis ex diversis bibliothecis tabulariisque collegit, cum authenticis chartis contulit, notisque illustravit Henricus Denifle, auxiliante Aemilio Chatelain. 106.
Chatelain, Aemilius. 106.
Chaudeneux, Claire de —. 127.
Chauvin, C. 4.
Chauvin, Victor. 90.
Chevalier, Ulysse. 75.
Cheyne, W. 44.
Child, Francis James. 121.
Chipiez, Charles. 100.
Chirurgie, Deutsche —. 49.
Choisy, Eugène. 7.
Choquet, J. 36.
Christ, Wilhelm. 112.
Christiania. Kongelige Frederiks universitet. 106.
Christlicher Bilder-Kalender für das Jahr 1889—1890. 132.
Cicero, M. Tullius. 114.
Cipolla, Carlo. 76.
Cirincione, G. 36.
Cisternes, Raoul de —. 75.
Clajus, Johannes. 93.
Clarke, H. 90.
Claude, H. 44.
Claus, A. 44.
Clausius, R. 62.
Cleland, John. 36.
Clifford, Frederick. 17.
Cloetta, Wilhelm. 119.
Cockerell, T. D. A. 131.
Codex diplomaticus Saxoniae regiae. 75.
Codex iuris Bohemici. 17.
Coe, Charles. 36.
Coën, Rafael. 55.
Cohausen, August von —. 66.
Cohn, Gustav. 29.
Coleridge, M. E. 122.
Collection de textes pour servir à l'étude et à l'enseignement de l'histoire. 75.
Collection of british authors. 121.
Colomb asszony. 127.
Comby, J. 47.
Commenge, O. 55.
Commentaria in Aristotelem graeca, edita consilio et auctoritate academiae litterarum Borussicae. 115.

Comptes rendus hebdomadaires des séances de l'académie des sciences. 129.
Comte. 54.
Comte, Auguste. 69.
Concha Győző. 91.
Congrès, 8-e — de chirurgie. 49.
Conmont, Ed. 25.
Conrad, Joh. 28. 30.
Conrad, Joseph. 123.
Conrady, Alexander. 82.
Conrat (Cohn), Max. 15.
Copinger, W. A. 90.
Coppée, François. 127.
Corbiau, Jean. 25.
Corelli, Marie. 122.
Corlieu, A. 107.
Cornely, R. 1.
Cornet. 54.
Cornificius. 115.
Cornill, Carl Heinrich. 1.
Corpus inscriptionum etruscarum. 98.
Corpus inscriptionum latinarum consilio et auctoritate academiae litterarum regiae borussicae editum. 111.
Corpus reformatorum. 5.
Corpus scriptorum ecclesiasticorum latinorum. 4.
Costa Emilio. 15.
Courbarien. 54.
Crawford, F. Marion. 121. 122.
Crisián János. 119.
Crookshank, Edgar. 36.
Crouzat. 49.
Crozals. J. de —. 74.
Csarada János. 15.
Csengey Gusztáv. 128.
Csernátoni Gyula. 90.
Csernysevsky N. G. 128.
Csoma József. 86.
Cuënot, Rene. 13.
Cursus scripturae sacrae. 1.
Cuyer, Éd. 36.
Czapla, Bruno. 9.
Czím- és lakjegyzék, Budapesti —. 129.
Czímjegyzéke, A budai könyvtár —. 90.
Czímjegyzéke, A földmívelésügyi magy. kir. ministerium könyvtárának —. 90.
Czímjegyzéke, A magyar királyi központi statisztikai hivatal nyilvános könyvtárának és térképgyüjteményének —. 90.
Czímjegyzéke. A magyar kir. technologiai iparmuzeum és a budapesti m. kir. állami ipariskola egyesített szakkönyvtárának —. 90.
Czímtár, Kiviteli —. 33.
Czobor Béla. 99.
Czukorfogyasztási adó. 17.
Dahlmann, Joseph. 69.
Dain, Alfred. 17.
Dalla Rosa, Alois. 40.
Dalloz. 13.
Dalton. Hermann. 7.
Damenkalender, Wiener — zum Nutzen und Vergnügen auf das Jahr 1797. 132.
Dárday Sándor. 17.
Dardel. 54.
Dareste, Rodolphe. 13.
Darwin, Charles. 61.
Daudet, Alphonse. 128.
Dauge. 54.
Daumer, G. Fr. 75.
Daumet, Georges. 74.
Dauriac. 54.
Dautin Gyula. 128.
Davis, Edward. 49.
Dawes, Elizabeth. 111.
Deák Ferencz. 27.
Debove. 38.
Dedek Crescens Lajos. 1.
De Gubernatis, Comte Angelo. 101.
Dehio, G. 98.
Delaborde, H.-François. 75.
Delafield, Francis. 36.
Delegation. 18.
De—Luca, P. Marianus. 16.
Demkó Kálmán. 86.
Demoulin, A. 49.
Deneffe. 49.
Denifle, Henricus. 106.
Denkschriften der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. 129.
Denkwürdigkeiten Friedrichs des Grossen. 75.
Dernburg, Heinrich. 15.
Deschanel, Émile. 116.
Dessau, Hermannus. 111.
Dessewffy Arisztid. 60.
Detlef Károly. 128.
Dettweiler P. 71.
Devéria, Théodule. 98.
Dey, Kanny Lall. 44.
Dézsi Lajos. 87. 90.
Dicționar, Marele — geografic al Rominiei, alcatuit și prelucrat dupa dictionarele partiale pe județe de George Joan Lahovari și C. I. Bratianu, Grigore G. Tocilescu. 101.
Dictionary of national biography, edited by Sidney Lee. 90.
Diercks, Gustav. 75. 95.
Diertins, P. Ignatius. 7.
Dieter, F. 116.
Dietzel, H. 30.
Díjszabás katonai javak szállítására az összes magyar vasutakon (a cs. kir. szab. déli vaspálya-társaság és a kezelése alatt álló vasutak kivételével), valamint a cs. kir. szab. kassa-oderbergi vasut osztrák vonalán. 66.
Díjszabások és díjszabási határozmányok katonaszemélyek, podgyász és áruk szállítására nézve. 67.
Dilichius, Wilh. 76.
Dillmann, August. 2.
Dippel, Leopold. 60.
Disse, J. 37.
Dissertationes philologae Vindobonenses. 111.
Díszalbum, Erdélyrészi —. 101.
Dittrich, Paul. 55.
Dittrich Vilmos. 90.
Dobenecker, Otto. 76.
Dobos Károly. 116.
Doby Antal. 134.
Dodd, A. 31.
Dodge, Raymond. 69.
Dognon, Paul. 76.
Dolega, Max. 56.
Doléris, J. A. 49.
Domján István. 84.
Donászy Ferencz. 128.
Dorland, W. A. 49.
Doumic, René. 90.
Doyen, E. 49.
Doyle, A. Conan. 121. 122.
Döderlein. 50.

Drasche, A. 35.
Drescher, Carl. 115.
Dreves, Guido Maria. 11.
Drimytikos. N, 117.
Droysen, G. 73. 76.
Druffel, August von—. 75
Dubarry. 54.
Du Breuil, Guillaume. 13.
Du Broc de Segange. 7.
Du Castel. 51.
Duckworth, Dyce. 44.
Duhm, B. 2.
Duhring, L. A. 43.
Duflocq, P. 36.
Duncker, Carl von—. 67.
Duplay, Simon. 49.
Durand (de Gros), I.—P. 69.
Durante, Gustave. 55.
Durkheim, Émile. 68.
Düsel, Friedrich. 92.
Dvorský, František. 73.
Dyhrenfurth, Gertrud. 28.
Dziatzko, Karl. 96.
Ebel, Karl. 109.
Ebering, E. 82., 116., 119.
Ebers, Paul. 55.
Eberth. 37.
Éble Gábor. 84.
Ebner, J. 116.
Ebner, V. 63.
Eckert, Chr. 28.
Écrivains français, Les grands —. 91.
Edinger, Ludwig. 41.
Edwardes Anna. 128.
Betham-Edwards, M. 122., 123.
Eger, Georg. 18.
Egloffstein, Hermann Freiherr von —. 76.
Egri érseki joglyceum. 107.
Egybeállítása, az 1897. fogyasztási adó statisztikai —. 31.
Einig, Petrus. 10.
Eisele, Fridolin. 15.
Eisenhofer, Ludwig. 5.
Eisler, P. 36.
Elder, William. 55.
Ellenberger, W. 58.
Előterjesztése, A magyar kir. belügyministerium — a halastói országos határkérdésben 84.
Elster, Ludwig. 28., 31.
Elter, Antonius. 105.
Emlék azon ünnepségről, melyet 1898. márczius 15-én a magyar szabadságharcz 50-ik évfordulóján rendezett a pápai ref. főisk. képzőtársulat. 84.
Emlékbeszédek, A Magyar Tudományos Akadémia elhúnyt tagjai fölött tartott —, szerkeszti a főtitkár. 91.
Emlékkönyv, melyet Magyarország ezeréves fennállásának ünnepén közrebocsát a hazai cziszterczita rend. 84.
Emmer, Johannes. 76.
Enciclopedia română. 129.
Encyclopaedie der Naturwissenschaften. 63.
Endrei Gerzson. 2.
Endrődi Sándor. 96.
Endrődy Géza. 24.
Engel, Arthur. 98.
Engel Aurél. 13.
Engelmann, J. 19.
Engler, A. 63.
Englert, W. Ph. 5., 12.
Entscheidungen des k. Preussischen Oberverwaltungsgerichts. 18.
Entscheidungen d. Reichsgerichts. 24.
Entwurf eines bürg. Gesetzbuches. 23.
Entz Géza. 91.
Enyiczkey Gábor. 13.
Enzberg, Eugen von —. 95.
Epictetus. 114.
Erb, Wilhelm. 42., 44.
Erdélyi Gyula. 126., 128.
Erdélyi Mór. 98.
Erdmann, Benno. 69.
Ergebnisse der allg. Pathologie des Menschen etc. 41.
Erman, Adolf. 125.
Ermisch, Hubert. 75.
Ernault, Emile. 116.
Értekezések a nyelv- és széptudományok köréből. 116.
Értekezések a történeti tudományok köréből, kiadja a Magyar Tudományos Akadémia. 84.
Értekezések, Magyar jogászegyleti —. 13.
Értesítője, A budapesti orsz. rabbiképző-intézet — 1897—98. 129.
Erzsébet. 84.
Erzsébet királyné emlékezete. 84.
Escherich, Th. 44.
Eshner, A. 47.
Espinas, Alfred. 68.
Eubel, Conrad. 4., 5.
Eugenius, nummis illustratus. 76.
Eulenburg, Alb. 39., 42., 55.
Euler, L. 61.
Eustache, Marchand. 117.
Evarniczkij, D. J. 76.
Évkönyv, Állategészségügyi —. 58.
Évkönyv, Magyar statisztikai —. 31.
Évkönyve, A budai könyvtár-egyesület negyedik — az 1897. egyesületi évről. 91.
Évkönyve, A földtani intézet —. 63.
Évkönyve, A kecskeméti Katona József-kör 1896—97-iki —. 91.
Évkönyve, A Magyarországi Kárpát-Egyesület —. 102.
Évkönyve, A „Mercur“ —. 29.
Évkönyve, A pápai Jókai-kör — az 1893. és 1894—95-ik évről. 91.
Évkönyve, Az alsó-fehérmegyei történelmi, régészeti és természettudományi egylet IX. —. 84.
Évkönyve, Az eperjesi Széchenyi-kör — 1897—98. 129.
Évkönyve, Az országos állatvédő-egyesület — 1898. 130.
Évkönyve, Az országos magyar gazdasági egyesület 1897—98. évi —. 65.
Évkönyve, Budapest balparti közkórházainak—. 55.
Évkönyve, Budapest statisztikai —. 31.
Évkönyve, Magyar nyomdászok —. 91.
Ex-lex. 27.
Eyschen, P. 19.

Fabritius, Hans. 93.
Fagniez, Gustave. 75, 76.
Fairclough, Rushton H. 111.
Falckenberg, Richard. 69.
Falkmann, A. 19.
Farrer, Lord. 29.
Fasbender, H. 42.
Faulhaber, M. 7.
Faulmann, Karl. 91.
Fayer László. 24.
Fehling, H. 60.
Fennema R. 65.
Fenyvessy Ferencz. 27. 85.
Féré, Charles. 55.
Ferenczi Zoltán. 91.
Ferenczy Gyula. 102.
Ferri, Louis. 68.
Ferrier. 54.
Festgabe für Franz Susemihl. 111.
Festgabe für Rudolf von Gneist. 14.
Festgaben zu Ehren Max Büdinger's von seinen Freunden und Schülern. 76.
Festschrift zum 70. Geburtstage Joseph Ungers. 14.
Feuillet Octáv. 127.
Feulard, Henri. 51.
Fiala, Eduard. 76.
Fick, Fritz. 18.
Ficker, Julius. 14.
Filon, Augustin. 91.
Finály Gábor. 91.
Finály Henrik. 116.
Finet. 54.
Fink. 49.
Fircks, Arthur. 28.
Firmin-Didot, Georges. 76.
Fischel, Oskar. 98.
Fischer, Arnold. 28.
Fischer, Kuno. 69.
Fischer, Otto. 23.
Fitz, H. 48.
Fitzner Rudolf. 101.
Flatt, Carolus. 64.
Flerowsky, N. 76.
Fletcher, William. 3. 96.
Fleury, Maurice de —. 69.
Fliess, W. 36.
Follenfant. 44.
Fonti per la storia d'Italia, pubblicate dall'istituto storico italiano. 76.
Forel, August. 55.
Forkel, F. 19.
Forschungen, Staats- und socialwissenschaftliche —. 28.
Forschungen, Theatergeschichtliche —. 92.
Forschungen zur neueren Litteraturgeschichte. 91.
Foster, Frank. 36.
Foster, M. 36.
Fothergill, Miss —. 128.
Fouillée Alfred. 68.
Fourmeaux, L. 36.
Fournier, A. 51.
Fox, Joseph. 50.
Földes Béla. 29.
Földessy Gyula. 76.
Földtani intézet felvételei. 63.
Förster, Franz. 23.
Fraenkel Albert. 44.
Fraknói Vilmos. 84. 85.
Francé Rezső. 64.
Franck, Ludw. 58.
Frank, Louis. 55.
Frank Ödön. 56.
Frank Sala. 24.
Frankenstein, Kuno. 28.
Frankfurter, S. 92.
Fränkl, B. 50.
Franz, Adolph. 92.
Frati, Ludovico. 92.
Fredrich, Carl. 113.
Freiburg im Breisgau, Albert-Ludwig's-Universität zu —. 107.
Die Freimaurerei Oesterreich-Ungarns. 76.
Freud, Sigm. 54.
Frey, Carl. 124.
Freymark, H. 31.
Friedberg, Emil. 107.
Friedensburg, Walter. 80.
Friedjung, Heinrich. 76.
Friedlaender, Paul. 65.
Friedländer, M. 7.
Friedlieb, I. H. 2.
Friedrich, Fritz. 82.
Friedrich's des Grossen, Politische Correspondenz —. 77.
Friess, G. 77.
Frins, Victor. 70.
Fritsch. 50.
Frobenius, Hermann. 95.
Frohse, Fritz. 36.
Frommel, Otto. 77.
Fügner, Franciscus. 111.
Fürsen, Otto. 82.
Fürst Aladár. 92.
Gaál Mózes. 128.
Galabin, Alfred Lewis. 50.
Galenus. 114.
Galilei. 60.
Gallenkamp H. 18.
Gallet, Louis. 77.
Galli, Joh. Christophorus. 133.
Gallwitz, Hans. 95.
Galton, Francis. 36.
Galuagni de la Flamma. 8.
Gamgee, Arthur. 36.
Gander, Martin. 2.
Ganghofer, F. 45.
Gardthausen, V. 94.
Gareis, Carl. 18.
Garsonnet, E. 24.
Gatt, Georg. 8.
Gautier, Armand. 37.
Gautier, Émile. 126.
Gautier, Léon. 92.
Gebet, Das —. 10.
Gebhard. 23. 50.
Gebler, Carlo di —. 77.
Geffcken, Heinrich. 14.
Gelcich, Josephus. 86.
Geminus. 114.
Generalkatalog der laufenden periodischen Druckschriften an den österreichischen Universitäts- und Studienbibliotheken. 92.
Georg, Karl. 92.
Gerard Dorothea. 122.
Gerard. E. 121.
Gerardi de Fracheto. 8.
Gerdes, Heinrich. 77.
Germe, Léon. 44.
Gerstner, R. 35. 37.
Geschichte der Eisenbahnen. 34.
Geschichte der europäischen Staaten. 77.
Geschichte der Wiener Universität von 1848 bis 1868. 107.
Geschichte, Oesterreichische — für das Volk. 77.
Geschichtschreiber, Moderne —. 77.
Gesell Sándor. 64.
Gesetz-Sammlung für das Deutsche Reich. 18.
Ghuzûlî. 125.
Gidel, Ch. 118.
Giesebrecht, W. v. 77.
Giessen, Hessische Ludwig's-Universität zu —. 107.

Giesswein, Alexandre. 116.
Gilles de la Tourette. 55.
Gillet, H. 37.
Gillies, H. Cameron. 55.
Gilson, G. 36.
Girard, Paul Frédéric. 16.
Glantenay, L. 50.
Gobineau, Graf —. 102.
Goblot, Edmond. 69.
Godefroy, Frédéric. 117.
Godet. 2.
Godet, Frédéric. 10.
Goedeke, Karl. 92.
Goethe 123.
Goethe-Jahrbuch. 92.
Goethes Unterhaltungen mit dem Kanzler Friedrich von Müller. 92.
Goetz, W lter. 75.
Goetze. Edmund. 92.
Goldzieher, W. 40.
Goltz, Th. 28.
Golz, Brüno. 92.
Goode, George Brown. 82.
Goodhart, James. F. 44.
Goodnow, Frank J. 18.
Goodwin, Alfredus. 112.
Goos, C. 19.
Goró Lajos. 101.
Goszthony Mihály. 18.
Gowers, W. R. 55.
Göpfert, Franz Adam. 10.
Göttingen, Georg-August's-Universität zu —. 107.
Grabreliefs, Die attischen —. 112.
Gracza György. 85.
Gradenwitz, Otto. 16.
Graesel, Arnim. 92.
Graffin, R. 6.
Grammatiken, Aeltere deutsche — in Neudrucken, herausg. von John Meier. 92.
Grancher, J. 47.
Granier, Hermann. 67.
Grassauer, Ferdinand. 92.
Grauert, H. 73.
Gray, W. 44.
Green, T. Henri. 42.
Green, William Henry. 2.
Greifswald, Königliche Universität zu —. 107.
Grein, Christian W. H. 89.
Gretschel. H. 60.
Grimm, Hermann. 112.
Grimm, Jacob. 77. 117.
Grimm, Wilhelm. 117.
Groot, J. V. de —. 5.
Gross—Hoffinger, A. J. 77.
Grotjahn, Alfred. 27.
Gröber, Gustav. 117.
Grube, Karl. 42.
Gruber, Hermann. 69.
Gruber, Theodor. 35.
Gubler, A. 44
Guenther, Otto. 5.
Guiraud, Jean. 74.
Guldberg, G. A. 106.
Gutzmann, Hermann. 55.
Guyon, J. C. Félix. 44. 50.
Gyarmathy Zsigáné. 128.
Gyertyánffy István. 93.
Gyp. 129.
Gyulai Pál. 116.
Gyűjteménye, A m. kir. adóhivatalok szolgálatára vonatkozó utasítások és szabályrendeletek —. 18.
Haack, Friedrich. 99.
Hackelberg-Landau. 10.
Haggard. Rider. 129.
Hajós Mihály. 72.
Halász Sándor. 30.
Halévy, Ludovic. 127.
Halis István. 85.
Hallager, Fr. 55.
Halle-Wittenberg, Königliche vereinigte Friedrich's-Universität zu —. 107. 108.
Halliburton, W. D. 37.
Hallopeau. 51.
Hamelius, Paul. 93.
Hammarsten, Olof. 37.
Handbibliothek, Wissenschaftliche —. 10.
Handbuch der Anatomie. 37.
Handbuch d. Ernährungstherapie. 56.
Handbuch d. Erziehungs- u. Unterrichtslehre für höhere Schulen, herausgegeben von A. Baumeister. 71.
Handbuch der Gynäkologie. 50.
Handbuch der Hygiene. 55.
Handbuch der klassischen Altertums-Wissenschaft in systematischer Darstellung. 112.
Handbuch d. spec. Therapie. 44.
Handbuch des öffentlichen Rechts. 18.
Handbuch, Kurzgefasstes exegetisches — zum Alten Testament. 2.
Hand- und Lehrbuch der Staatswissenschaften. 28.
Handwörterbuch der Staatswissenschaften. 28.
Hanotaux, Gabriel. 78.
Hansemann, David. 50.
Hansen, Henrik. 19.
Hare, Hobart. 42.
Harnack, Adolf. 104.
Harnack, Otto. 88.
Hart, Julius. 93.
Hartl, Wenzel. 108.
Hartmann, Eduard. 69.
Hartmann, F. 116.
Hartmann, Ludo Moritz. 78.
Hartog, L. de —. 19.
Hartung, K. 3.
Hassel, W. von —. 78.
Häufigkeits-Wörterbuch der deutschen Sprache. 117.
Hausding A. 117.
Hauser, Ph. 56.
Hauthaler, Willibald. 5.
Havas Sándor (Gömöri —. 98.
Havass Rezső. 102.
Hawthorne Julian. 127.
Hayem, Georges. 56.
Heckel, Max von —. 28.
Heckethorn, Charles William. 93.
Hédon, E. 37.
Heeren, A. H. L. 77.
Hefte, Anatomische —. 37.
Hegar-Kaltenbach. 50.
Hegedüs István. 85. 112. 120.
Hegedüs Sándor, ifj. 102.
Heidenstam, O.-G. de —. 78.
Heigel, Th. v. —. 73.
Heimburg, W. 129.
Heine. 123.
Heinemann, Otto von —. 93.
Heinzel, Richard. 70.
Héjas Endre. 60.
Héjas Pál. 120.
Heldenbuch, Deutsches —. 93.

Helfert, Freiherr von —. 78.
Hell, Carl. 60.
Hellebrant Árpád. 97.
Heller, August. 59.
Helm, Rudolf. 16.
Hemmeter, John. 45.
Henne am Rhyn, Otto. 77.
Hennig Alajos. 12. 85.
Henrici, H. 35.
Henschen, Salamon. 45.
Herbant, G. 58.
Herbert, Lucian. 78.
Hering, George. 102.
Hermann, F. 37.
Herrmann, R. P. J. 10.
Hertling, Georg von —. 68.
Hertwig, Oscar 37.
Herzen, Alexandre. 124.
Herzfeld, Georg. 115.
Herzfeld, Marie. 93.
Heubner, Otto. 45.
Heumann, K. 65.
Héya Mihály. 56.
Heyden, Hermann v. —. 78.
Heyne, Moritz. 88. 89.
Hilbert, R. 52.
Hill, Leonard. 37.
Hillebrand, Karl. 77.
Hiller Fridericus. 112.
Hinschius, Paul. 18.
Hippocrate. 115.
Hirn, Josef. 130.
Hirschl, Josef A. 56.
Hirth, Siegfried. 78.
Hirzel, H. 60.
His, Wilhelm. 38. 40.
Histoire de la langue et de la littérature française des origines à 1900, publiée sous la direction de L. Petit de Julleville. 93.
Histoire littéraire de la France, ouvrage commencé par des religieux Bénédictins de la congrégation de Saint-Maur et continué par des membres de l'institut. 93.
Historia general de España. 78.
Hitzig, Eduard. 56.
Hjelt, Ed. 62.
Hock János. 70.
Hoedemaker, Ph. J. 2.
Hoepli, U. 93.
Hoernes, M. 99.
Hoff, J. H. 60.
Hoffmann, E. 119.
Hoffmann, Fr. 45.
Hoffmann, Fr. A. 42.
Hoffmann, O. 112.
Hofmann, E. 56.
Hof- und Staats-Handbuch der österreichisch-ungarischen Monarchie für 1898. 130.
Holden, Edward S. 131.
Holder, Alfred. 117.
Holdsworth, Annie E. 121. 122.
Holl. 37.
Hollaender, L. 50.
Hollweck, Joseph. 5.
Holm, Ad. 78.
Holtzendorff, Fr. von —. 131.
Holtzmann, H. 12.
Homer. 112. 115. 117.
Honterus, Johannes. 94.
Hope, Anthony. 122. 123.
Horánszky Nándor. 28.
Hornung. Ernest William. 122. 123.
Horovitz Zsigmond. 85.
Horusitzky Henrik. 63.
Horváth, Alexis. 45.
Horváth Czézár. 60.
Horváth János. 13. 14.
Hourst, Lieutenant de vaisseau —. 102.
Howe, Lewis. 131.
Huber, Alfons. 78.
Huberth Emil. 94.
Huberth Andor. 66.
Huck, Chrysostomus. 10.
Hude Carolus. 113.
Hueppe, Ferd. 42.
Huf József. 24.
Hultkrantz, J. Wilh. 38.
Hummelauer, Fr. von —. 1. 3.
Hungerford, Mrs. 121. 122.
Hurmuzaki, Eudoxiu de —. 78.
Huttkay Lipót. 94.
Hutyra Ferencz. 58.
Hümmerich, Franz. 102.
Hyslop, Theo. 56.
Ibsen, Henrik. 123.
Illés Károly, Edvi —. 24.
Imling Konrád. 14. 25.
Immich, Max. 78.
Indici e cataloghi. 94.
Inkey Béla. 64.
Innocent, V. 5.
Innsbruck, Kais. u. kön. Leopold Franzen's-Universität zu —. 108.
Inscriptiones graecae insularum maris Aegaei consilio et auctoritate academiae litterarum regiae borussicae editae. 112.
Inventaire général des richesses d'art de la France. 99.
Isch-Wall. 54.
Istvánffi, Jul. v. 65.
Itzerott, Georg. 38.
Izvešće upravnoga. 19.
Izvjestaj o poslovanju upravnog. 19.
Izvještaji upravnoga. 19.

Jackson, Edward. 50.
Jacobs, Montague. 116.
Jacobs, W. W. 122.
Jacobson, W. H. 50.
Jacques, P. 39.
Jacquet, M. L. 51.
Jagić, V. 94.
Jahrbuch der Erfindungen. 60.
Jahrbuch der Grillparzer-Gesellschaft. 94.
Jahrbuch der kunsthistorischen Sammlungen des allerhöchsten Kaiserhauses. 99.
Jahrbuch, Statistisches —. 31. 32.
Jahresbericht der Landes-Rabbinerschule in Budapest. für das Schuhljahr 1897—98.
Jahresbericht, Fünfter — des Instituts für rumänische Sprache (Rumänisches Seminar) zu Leipzig. 117.
Jahresbericht, Geographischer — über Oesterreich. 102.
Jahresbericht, Pädagogischer — von 1897. 71.
Jahresbericht, Theologischer —. 12.
Jahresberichte der Geschichtswissenschaft im Auftrage der Historischen Gesellschaft zu Berlin, herausg. von E. Berner. 78.

Jahreshefte des österreichischen archeologischen Institutes in Wien. 99.
Jakab Elek. 85.
Jakob, Christfried. 56.
Jaksch, R. v. 46.
Janda József. 16.
Javallat Pestmegye közigazgatási rendszere iránt. 20.
Jeanne d'Arc. 78.
Jedlicska Pál. 85.
Jegyzőkönyve, A tiszántúli ev. ref. egyházkerület 1897-ik évben Debreczenben tartott első közgyülésének —. 85.
Jegyzőkönyvei, A polg. törvénykönyv tervezetét készítő bizottság —. 23.
Jeiler, Ignatius. 5.
Jelentés a debreczeni ev. ref. collegium újra építéséről s az építkezés számadásairól. 66.
Jelentés, Alispáni — Torda-Aranyos várm. közigazgatási állapotáról. 20.
Jelentés, Évi — (1897.) a a szegedi iparkamara.. 33.
Jelentése, A budapesti kereskedelmi és iparkamara — 1897. 34.
Jelentése, A földmívelésügyi ministernek —. 20.
Jelentése, A kereskedelemügyi ministernek 1896. és 1897. évi működéséről a törvényhozás elé terjesztett —. 34.
Jelentése, A vallás- és közokt. m. kir. ministernek —. 71.
Jelentése, Az aradi iparkamara —. 34.
Jenkin, A. F. 20.
Jentzer, A. 56.
Jerome, Jerome K. 121. 123.
Jex-Blake, K. 113.
Jireček, Hermenegild Ritter v. —. 78.
Jiriczek, Otto Luitpolt. 115.
Jókai Mór. 120. 126. 127. 128.
Jones, Frederick. 29.
Jordan, David Starr. 108.
Jordell, D. 94.
Joret, Charles. 64.
Jorga, Neculai. 78.
Joseph, Max. 45.
Julhiet, Éd. 27.
Jurjev. Acta et commentationes imp. universitatis jurievensis (olim dorpatensis). 108.
Justh Zsigmond. 127.
Juvencius. 71.
Kabos Ede. 126.
Kádár József. 86.
Kaeding, F. W. 117.
Kaemmerer, Ludwig. 99.
Kahl, Wilhelm. 104.
Kaindl, Raimund Friedrich. 86.
Kajuch Márton. 16.
Kalb, Wilhelm. 16.
Kalender und statistisches Jahrbuch. 32.
Kalinka, Valerian. 78.
Kálmán Dezső. 121.
Kamenaten, Albrecht von —. 93.
Kandra Kabos. 86.
Kappen, Herm. Jos. 5.
Kappes, Mathias. 71.
Karl Lajos 94.
Katalog der Buch-Austellung. 94.
Katalog der Handschriften der Universitäts-Bibliothek zu Leipzig. 94.
Katalogusa, A budapesti kir. orvos-egyesület könyvtárának szak —. 94.
Katona-személydíjszabás. 67.
Kaufmann, Carl Maria. 112.
Kaufmann Lajos. 94.
Kaufmann, Richard. 29.
Kaulen, Franz. 2.
Kautzsch, Emil. 2.
Kaye, John William. 103.
Kayser, August. 3.
Kayser, C. L. 115.
Kazár Emil. 128.
Kazinczy Ferencz összes művei. 94.
Keel, Leo. 2.
Kégl, János. 13.
Kehm, Max. 31.
Keil, A. 78.
Kellgren, Arvid. 56.
Kemény Zsigmond. 121.
Kemke, Johannes. 96.
Kempin, Emilie. 25.
Kende János. 94.
Kenyon, Frederic G. 111.
Ker, W. P. 94.
Kerntler, Franz. 60.
Kétli Károly. 42.
Ketrzyński, Wojciech. 90.
Khristopoulos, Ath. 117.
Kiadásai és bevételei, A vármegyei árva- és gyámhatóság —. 20.
Kiadványai, A m. földtani intézet —. 64.
Kiadványai, A m. kir. meteorológiai intézet —. 60.
Kiadványai, A „Szepesmegyei Történelmi Társulat" millenniumi —. 86.
Kiadványai, Az izr. magyar irodalmi társulat —. 130.
Kiel, Königliche Christian-Albrecht's-Universität zu —. 108.
Kiessling, A. 113.
Kimutatás a fogyasztási és italadók 1898. eredményéről. 32.
Kimutatás a községekről. 20.
Kimutatás a magyar vámkezelt árukról. 34.
Al-Kindī Ja' qūb ben Ishāp. 68.
Kipling, Rudyard. 122. 123. 127.
Kirchberg, C. 10.
Kircher, W. 19.
Kirchhoff, Alfred. 101.
Kirchoff, G. 62.
Kirsch, Joh. Peter. 81.
Kiss Albin Ferencz. 86.
Kittel, Rudolf, 2.
Kjobenhavns Universitet. 108.
Kleffner, Anton Ignaz. 8.
Klein L. 35.
Kleinschmidt, Arthur. 79.
Klemperer, G. 42.
Klewitz, Ernst. 109.
Klinghammer, K. 19.
Klotz, Christ. 112.
Klöpper, Clemens. 130.

Klug Nándor. 40. 91.
Kmety Károly. 20.
Knabenbauer, J. 1.
Knackfuss, H. 99.
Knopp, J. N. 95.
Knöpfler. 9.
Kóbor Tamás. 127.
Koch, Carl. 23.
Kocher, Th. 50.
Kociuba. Michael. 64.
Kohaut Rezső. 64.
Kolisch. 25.
Kolorenko, W. 126.
Kolozsvári magyar kir. Ferencz-József tudomány-egyetem. 108.
Komáromy András. 84.
Kondor Gusztáv. 71.
Kongresszus, A II. országos és egyetemes tanügyi — naplója. 71.
Kongresszus, Közegészségi —. 56.
Konkoly-Thege Miklós. 60. 61.
Kónyi Manó. 27.
Korányi Frigyes. 42.
Korff, Heinrich. 94.
Koser, Reinhold. 80.
Kossuth Lajos nagy naptára, 1898. 132.
Kosutány Ignácz. 74.
Kovács János. 71.
Kozak, Theophil. 29.
Kozma Andor. 129.
Köleséri Sámuel. 133.
Költség-előirányzata, Debreczen —. 20.
Költségvetés, Állami —. 20.
Königsberg, Königliche Albertus-Universität zu —. 108.
Könyvkiadó-vállalat, Természettudományi —. 61.
Könyvkiadó-vállalata, A Magyar Tudományos Akadémia —. 130.
Könyvtára, A magyar orvosi könyvkiadó-társulat —. 42.
Körösi László. 100.
Körösi József. 32. 56.
Körrendelet. 20.
Körte, W. 49.
Közleményei, Budapest statisztikai hivatalának —. 32.
Közlemények a kir. József-müegyetem műszaki mechanikai laboratoriumában végzett szilárdsági kisérletek eredményeiről. 66.
Közlemények, Archaeologiai —. 99.
Közlemények, Magyar statisztikai —. 32.
Közlemények, Mathematikai —. 59.
Közlemények, Vízügyi —. 66.
Közösügyek. 20. 21.
Kraaz, A. 31.
Kraepelin, Emil. 69.
Krafft-Ebing, R. 45.
Krahmer. 81.
Kranich, A. 10.
Kraus, Franz Xaver. 94.
Kraus, Oscar. 44.
Krauss, Samuel. 117.
Kreiten, Wilhelm. 94.
Kretschmer, Paul. 112.
Krickeberg, E. 95.
Kriegs-Almanach, Oesterreichischer —. 79.
Krienes, H. 52.
Kromayer, Ernst. 45.
Kropf. 71.
Krönig, B. 51.
Krüger, G. 12.
Krüger, Hugo. 16.
Krumbholtz, Robert. 80.
Kuebler, Bernardus. 16.
Kugel Sándor. 94.
Kuhn, Albert. 99.
Kuhnt. 37.
Kuiper, K. 112.
Kums, A. 112.
Kuntze, Johannes Emil. 16. 23.
Kunz, F. X. 71.
Kurella, Hans. 27.
Kuzsinszky Bálint. 98.
Kübler, August. 116.
Kühne, Alfred. 82.
Kühner Raphael. 112.
Kühnert, Franz. 125.
Künstler-Lexicon, Allgemeines —. 99.
Künstler-Lexicon, Deutsches — der Gegenwart in biographischen Skizzen. 99.
Künstler-Monographien. 99.
Kürschner, Joseph. 123.
Küster. 49.
Küstner. 50.
Laband, Paul. 18.
Labbée, E. 44.
Labit. 56.
Lacointa, Jules. 5.
Lacroix, A. 64.
Laehr, Heinrich. 56.
Laforest, Dubut de —. 46.
Lahousse, Gust. 10.
Lalesque, F. 56.
Lamprecht, K. 77., 82.
Lancellotti, Filippo. 79.
Landauer, S. 2.
Landerer, A. 57.
Landesgesetz-Sammlung. 21.
Landtagsverhandlungen, Die böhmischen — und Landtagsbeschlüsse vom Jahre 1526 an bis auf die Neuzeit. 79.
Lang, Arnold. 38.
Láng Lajos. 38.
Lange, O. 57.
Langenscheidt, G. 119.
Lanson, Gustave. 91.
Laplace. 61.
Larroumet, Gustave. 91.
Latzkó Hugó. 95.
Lau, Friedrich. 81.
Laube, Gustav C. 64., 102.
Laurie, A. 72.
Laveran. 38.
Lavisse, Ernest. 79.
Lebon, André. 19.
Le Bon, Gustave. 69.
Le Camus, É. 102.
Lee, Sidney. 90.
Leflaive. 54.
Legrand, Émile. 117., 118., 125.
Legrand, Louis. 28.
Lehmann, C. F. 79.
Lehmann, O. 61.
Lehrbuch der allg. Therapie. 42.
Lehr- und Handbuch der politischen Oekonomie. 30.
Leist, B. W. 14.
Leitschuh, Friedrich. 95.
Leixner, Otto von —. 95.
Lendl Adolf. 64.
Lenel, Otto. 16.
Lengyel Béla. 59.
Lenoir. 54.
Lenz, J. M. R. 123.
Leonetti, A. 79.
Leoni, Albert. 18.
Lepage, G. 51.
Lepra-Conferenz. 38.

Leray, Adolphe. 38.
Leriche. 54.
Lersch, B. M. 42.
Levett-Yeats, S. 122.
Lévy, Béla. 23.
Lewy, Heinrich. 112.
Lexicon, Közgazdasági —. 30.
Lexikon, Ausführliches — der griechischen und römischen Mythologie. 112.
Lexikon, Magyar jogi —. 14.
Lexique géographique du monde entier, publié sous la direction de M. E. Levasseur par I. V. Barbier. 102.
Lexis, W. 28.
Lex Salica. 14.
Leyden, E. von —. 46., 48.
Lichtenberger, Henri. 69.
Lichtenstein, Gustav. 115.
Liebmann, O. 19.
Liebreich, O. 42.
Liguori, S. Alphonso de —. 9.
Lindemann, Wilhelm. 95.
Lippay, Georgius. 113.
Lippert, Julius. 79.
Lipps, Theodor. 58., 70.
List, Friedrich. 30.
Litch, F. Wilbur. 52.
Litzmann, Berthold. 92.
Ljetopis jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti za godinu 1897. 95.
Lloyd, Henry. 119.
Loch, Valentin. 3.
Loening, Edgar. 16., 28.
Loewy, A. 38.
Lohmann, H. 65.
Lombard. 54.
Lommatzsch, Ernestus. 113.
Londe, Paul. 57.
Loofs, Friedrich. 108.
Loomis, Alfred Lee. 47.
Lorenz, Adolf. 50.
Lorenz, Ottokar. 79.
Lorinser, Franz. 12.
Loserth, Johann. 79.
Loukanis, Nikolaos. 117.
Loumeau, E. 51.
Lovas Gyula. 67.
Love, James. 51.
Löhlein, I. Bd. 50.
Lörenthey Imre. 59.
Löw, Immanuel. 86.
Lubarsch, O. 41., 46.
Lubbock, John. 121.
Lucas-Championnière, Just. 57.
Luchaire, Achille. 79.
Luckwaldt, Friedrich. 82.
Luecke, A. 49.
Lummer, Otto. 61., 131.
Lurz, Georg. 73.
Luther, D. Martin. 5.
Lutoslawski, Wincenty. 113.
Lütolf, Alois. 95.
Lyall, Charles James. 125.
Lyall Edna. 122.
Maartens, Maarten. 123.
Macé, E. 38.
Mackay, Jule. 36.
Magna Charta. 21.
Magyar- és Erdélyországi nemzeti kalendárium 1812. és 1818. esztendőre. 132.
Magyarországi ó és új kalendáriom 1798-dik esztendőre. 132.
Magyarország tiszti czím- és névtára 132.
Magyarország történeti emlékei az ezredéves országos kiállításon. 99.
Magyarország vármegyéi és városai. 86.
A „Magyar Ujság“ képes naptára az 1899. évre. 132.
Mahler Ede. 116.
Mair, Will. 44.
Majno, Luigi. 25.
Makée, P. H. 17.
Malcomes Gizella. 130.
Mallock, W. H. 28.
Mály Ferencz. 113.
Malonyay Dezső. 99. 127.
Mandel, Karl. 18.
Mandello Gyula. 30.
Mann, Mary E. 123.
Männer der Zeit. 95.
Manuel de médecine. 38.
Marburg, Königl. preussische Universität zu —. 108. 109.
Marcet, William. 38.
Marcks, E. 82.
Marczali Henrik. 79. 83. 84. 87.
Marczell György. 60.
Maréchal, A. 57.
Marfan, A. B. 47.
Margalits, Eduardus. 113.
Margitay Dezső. 127.
Marie, René. 46.
Mariska Vilmos. 30.
Márki Sándor. 86.
Márkus Dezső. 13. 14.
Márkus József. 127.
Marlitt E. 123.
Marnas, Francisque. 8.
Marquardsen, Heinrich von —. 18.
Marryat, Florence. 121. 122.
Marschalkó, János. 21.
Marshall Emma. 121. 122. 123.
Marti, Karl. 3.
Martin, François. 2.
Martin, Jos. 5.
Martin, Sidney. 46.
Martius, F. 46.
Mártonffy, Frédéric. 118.
Maspero G. 83. 98.
Masson, Fr. 79.
Mathers, Helen. 123.
Mathews, J. A. 131.
Mathieu, A. 46.
Die Matrikel der Universität Giessen 1608—1707. 109.
Mátyás Florián. 84.
Matyó Sándor. 95.
Mau, Augustus. 111.
Maubrac, P. 49.
Maudsley, Henry. 7.
Maurier, George. 122.
Mayer, Anton. 77.
Mayer, Arnold. 115.
Maylard, A. E. 51.
Mazzatini, G. 79. 95.
Mazelle, Ed. 61.
McCarthy, Justin. 121.
McCulloch, J. R. 23.
Mechelin, L. 19.
Medgyesi Pál. 133.
Medwin, Thomas. 95.
Mehnert. 37.
Meier John. 92.
Meischke Smith, W. 123.
Meissner, Bruno. 118.
Melczer Gusztáv. 64.
Meliorisz Béla. 86.
Meller Simon. 99.
Mellusi, Vincenzo. 57.
Melville, John. 57.
Mémoires couronnées et mémoires des savants étrangers, publiés par l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et

des Beaux-Arts de Belgique. 130.
Mémoires couronnés et autres mémoires, publié par l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. 130.
Mémoires de l'Académie Royale des Sciences, des Lettres et des Beaux-Arts de Belgique. 130.
Mémoires et documents publiés par la Société de l'École des Chartes. 79.
Memoirs of the National Academy of Science. 130.
Mendes, Catulle. 128.
Menge, C. 51.
Mentz, F. 109.
Méray, M. Ch. 59.
Merkel, Fr. 37. 38.
Mermillod, Laurent. 51.
Merrick, Leonard. 122. 123.
Merriman, Henry Seton. 121. 122. 123.
Merza Gyula. 86.
Mettetal. 58.
Metzquer, E. 54.
Meun, Jean. 124.
Meyer, Alfred Gotthold. 99.
Meyer, Eduard. 8.
Meyer, Georg. 19.
Meyer, Paul. 16.
Michelagniolo Buonarroti. 124.
Migula, W. 35.
Mihalkovics Géza. 38.
Mihók. 32.
Mikulicz, J. 38.
Militär-Schematismus für das k. u. k. Heer und für die k. u. k. Kriegs-Marine für 1898. 130.
Miller. 53.
Miller, E. 118.
Miller, Konrad. 102.
Miller, W. D. 51.
Millot, M. A. 49.
Minerva. 109.
Miquel, P. 57.
Mitrák Sándor. 118.
Mitscherlich, E. 61. 62.
Mittheilungen aus den orientalischen Sammlungen. 99.
Mittheilungen aus der medicinischen Facultät zu Tokio. 38.
Mittheilungen des kaiserl. und königl. militärgeographischen Institutes. 102.
Mizler, Laurentius de Kolof. 95.
Mocchegiani a Monsano. 10.
Mocsáry Sándor. 91.
Mojsisovics, E. 63.
Moldován Gergely. 118.
Molé. 118.
Moll, Albert. 57.
Mollien, Comte —. 79.
Molnár Ferencz. 121.
Mommsen, August. 99.
Mommsen, Theodor. 80.
Monarchia, Az osztrák-magyar — irásban és képben. 102.
Mondeville, Henri. 124.
Monographiája, Abauj-Torna egyesült vármegyék —. 86.
Monselise, A. 39.
Montesquieu, Voyages de —, publiés par le baron Albert de Montesquieu. 102.
Monumenta Germaniae historica. 79. 80.
Monumenta historica liberae regiae civitatis Zagrabiae, metropolis regni Dalmatiae, Croatiae et Slavoniae. 86.
Monumenta Hungariae historica. 86.
Monumenta ordinis fratrum praedicatorum. 8.
Monumenta spectantia historiam slavorum meridionalium. 86.
Monuments et mémoires, publiés par l'Académie des Inscriptions et Belles-Lettres sous la direction de Georges Perrot et Robert de Lasteyrie. 100.
Moor, C. G. 39.
Moore, F. Frankfort. 122. 123.
Moore, George. 123.
Mora, Alfred. 39.
Moravek János. 66.
Morax. 54.
Moreau d'Andoy, A. 23.
Morris, M. 43.
Morrison, Arthur. 121.
Mosselman, G. 58.
Mouton Eugène. 95.
Mouttet, F. 75.
Möbius, P. J. 57.
Mueller, C. 58.
Muller, H. C. 118.
Muller, Max. 68.
Muncker, Franz. 91.
Munkabérek, Mezőgazdasági — Magyarországon 1896-ban. 66.
Munkácsy Mihály élete és munkái. 99.
Musée, (Le-) de l'hôpital Saint-Louis. 51.
Museen, Königliche — zu Berlin. 100.
Mühlbrecht, Otto. 95.
Műkincsek, Magyar —. 100.
Működése, A budapesti rendőrség —. 21.
Müllenhoff, Karl. 100.
Müller, F. Max. 113.
Müller, Friedrich von —. 92.
Müller, Iwan von —. 112.
Müller, Otto. 60.
Müller, R. 19.
Müller-Pouillet. 61.
München, Königl. Ludwig-Maximilian's-Universität zu —. 109.
Münnich Sándor. 86.
Müntz, Eugène. 100.
Művészettörténet, Egyetemes —. 100.
Mygind, Franciscus. 64.
Nachrichten, Statistische —. 32.
Nagel. 50.
Nagel, W. 37.
Nagy Ferencz. 25.
Nagy László. 30. 71.
Nagy Sándor. 32.
Nalepa, Alfred. 65.
Naményi Lajos. 100.
Nasse. 49.
National-Litteratur, Deutsche —. 123.
Naumann, C. Fr. 64.
Naumann, O. 3.
Naunyn, B. 38.
Navarrai, királyok esküformája 1253-ból. 134.
Naville, Ernest. 68.
Navratil Ákos. 30.
Négre, Albertus. 10.

Négyesy László. 95.
Neill, Charles P. 30.
Németh Ambrus. 109.
Németh Rudolf. 25.
Netto, Eugen. 59.
Neuburger, Max. 42.
Neudrucke deutscher Litteraturwerke des XVI. und XVII. Jahrhunderts. 124.
Neugebauer, F. L. 51.
Neumann, J. 46.
Neumayr, M. 63.
Neumeister, R. 39.
Neustädter, Adele. 75.
Névkönyv a magyar királyi népfölkelés számára 1898. évre. 67.
Névkönyve, A magyar királyi honvédelmi ministerium, a honvédség és csendőrség — 1898. évre. 130.
Névtára, a ciszterci-rendi zirczi, pilisi, pásztói és szentgotthárdi egyesített apátság személyzetének — az 1898. évre; — az 1898/99. tanévre. 132.
Névtára, a magyar kegyestanítórend — az 1898/99. tanévre. 132.
Newton, Isaac. 61.
Nicolas, A. 39.
Niemann, Fr. 38.
Nieser, O. 40.
Nirschl, Joseph. 5.
Noack, Fritz. 116.
Noir. 54.
Noit, H. von —. 3.
Norden, Eduard, 113.
Noreen, Adolf. 119.
Norris, W. E. 122. 123.
Norris, William F. 52.
Nothnagel, H. 46.
Nováček, Vojtěch J. 73.
Nowak, R. 25.
Nuntiaturberichte aus Deutschland nebst ergänzenden Aktenstücken. 80.
Nürnberger, Aug. Jos. 5. 8.
Nyéki Vörös Mátyás. 133.
Nyelvőrkalauz a Magyar Nyelvőr I—XXV. kötetéhez. 118.
Nyssens, Alb. 25.
Oberländer, Hans. 92.
O'Brien, W. P. 80.
Oeller, I. 51.
Oer, Franz. 6.
Oláh Gusztáv. 13.
d'Olier, H. 54.
Oliphant. 121. 122.
Oliver, Charles A. 52.
Olshausen. 50.
Orazio Flacco, Q. 115.
Országgyülés nyomtatványai. 21.
Ortmann, A. G. 63.
Ortner, Norbert. 46.
Osborn, Max. 115.
Ossip-Lourié. 68.
Ostertag, R. 41.
Ostowick, Georges. 117.
Ostwald. 61.
Otto, A. 19.
Otto, Emil. 118.
Ouida. 121. 122. 127. 129.
Öreg János. 15.
Paasche, H. 31.
Pagès, L'Abbé —. 6.
Pagès, M. 6.
Paget, Stephen. 51.
Pais, Ettore. 80.
Pákh Károly. 96.
Palladius, Rutilius Taurus Aemilianus. 114.
A Pallas nagy lexikona. 130.
Palotás Fausztin. 129.
Paltauf, Arnold. 57.
Pandectes belges. 14.
Pandectes françaises. 14.
Pantschatantra. 125.
Paoli, Cesare. 83.
Paquelle de Follenay, J. 6.
Parish, Edmund. 57.
Park, Roswell. 53.
Partsch. 53.
Paston, George. 122.
Pathologie und Therapie, Specielle —. 46.
Paton, James. 17.
Patrologia syriaca. 6.
Pauer Imre. 84.
Paul, Karl. 25.
Pauler Ákos. 69.
Pauli, Carolus. 98.
Paulovits M. 32.
Pavy, F. 42.
Pawlicki, Bernhard. 6.
Payn, James. 122.
Payne, Edward John. 80.
Pázmány Péter. 12.
Pažout, Julius. 77.
Pearmain, T. H. 39.
Pekár Gyula. 128.
Pemberton, Max. 123.
Penck, Albrecht. 101.
Penzler, Johs. 80.
Penzoldt, F. 44.
Pénzügyi törvények. 21.
Pérès, Jean. 68.
Périgaud, L'abbé —. 8.
Perrot, Georges. 100.
Pertik, Otto. 40.
Pesch, Christianus. 10.
Pesch, Tilmannus. 69.
Peschel, W. Emil. 96.
Petelei István, 129.
Petermann, J. H. 125.
Peters, Norbert. 3.
Petersen, Julius. 25.
Petit de Julleville, L. 93. 96.
Petitionen der Serben. 28.
Petőfi-Album. 96.
Petriceicu-Hasdeu, B. 119.
Petrik Géza. 96.
Pfannenstiel. 50.
Pfaundler, L. 61.
Pfeiffer, Emil. 43.
Pfeiffer, Richard. 3.
Pfersche, Emil. 23.
Pfitzner. 37.
Philippi, F. 83.
Philippson, Martin, 95.
Philips, F. C. 122.
Phillpotts, Eden. 122.
Philosophia Lacensis sive series institutionum philosophiae scholasticae edita a presbyteris societatis Jesu in collegio quondam B. Mariae ad Lacum disciplinas philosophicas professis. 69.
Phocas. 51.
Phortios, Leonard. 118.
Piat, C. 68.
Picard, Edmond. 109.
Picard, Henri. 46.
Pichevin, R. 49.
Pichtl, Balthasar - Johan. 133.
Pick, Alois. 46.
Pierling, Le P. 80.
Pietscher, A. 79.
Pighi, Jo. Baptista. 11.
Pilabios, G. 58.
Pilliet, 54.
Pillon, F. 68.
Pillon, Lucien. 51.
Piloty, Robert. 18.
Piper, Paul. 80. 123.
Pisan, Christine. 124

Pitra, Joannes Baptista. 4.
Planer, Oskar. 96.
Platter, Julius. 30.
Playfair, W. S. 48.
Plenarbeschlüsse. 25.
Pliny's, The elder—chapters on the history of art translated by K. Jex-Blake. 113.
Poestion, J. C. 96.
Poggel, Heinrich. 3.
Poggendorf J. C. 96.
Poirel, Renatus Maria Josephus. 6.
Poirier, Paul. 39.
Pokorny, Emánuel. 72.
Pokorny Jenő Ármin. 119.
Polaillon. 57.
Polen-Aufruhr (Im —). 80.
Polin, H. 56.
Pollack, B. 39.
Poole, Franklin O. 96.
Poole's Index to periodical literature. 96.
Porez na promet od zešte. 21.
Porta linguarum orientalium. 125.
Posse, Otto. 75.
Poszvék Sándor. 86.
Potrošarina od sladora. 21.
Potvin, Ch. 113.
Pousson, Alfred. 51.
Powell, J. W. 103.
Power, D'Arcy. 46.
Pozzi, S. 51.
Pradier, L'abbé —. 8.
Prag, K. u. k. deutsche Carl Ferdinand's-Universität in —. 109.
Prantl, Karl. 63.
Prášek, J. V. 80.
Preller, L. 69.
Prém József. 100. 121. 126.
Prenant, A. 39.
Prévost, Marcel. 128.
Priebatsch, Felix. 80.
Princeton university, Memorial book of the sesquicentennial celebration of the founding of the college of New Jersey and of the ceremonies inaugurating —. 109
Pringsheim, E. 131.
Priorat, Jean. 124.
Proctor, Robert. 96.
Profillet. 8.
Programm einer internationalen Preisbewerbung. 109.
Proschko, Hermine C. 124.
Prosopographia imperii romani saec. I., II., III. 113.
Proust, A. 46.
Prudden, M. 36.
Ptolemaeus, Claudius. 114.
Pubblicazioni della specola Vaticana. 62.
Publicationen aus den k. preussischen Staatsarchiven. 80.
Publicationen der Gesellschaft für rheinische Geschichtskunde. 81.
Publicationen der kgl. ung. geologischen Anstalt. 64.
Publications of the American Jewish Historical Society. 130.
Publications of the Gratz college. 130.
Putnoky Miklós. 119.
Quellen und Forschungen aus dem Gebiete der Geschichte. 81.
Quellen und Forschungen aus italienischen Archiven und Bibliotheken, herausg. vom kön. Preussischen Historischen Institut in Rom. 81.
Quellen und Forschungen zur Geschichte, Litteratur und Sprache Oesterreichs und seiner Kronländer. 130.
Quesnel, Louis. 27.
Quinquaud, Ch. 39.
Rački, Fr. 86.
Rad jugoslavenske akademije znanosti i umjetnosti. 130.
Radisics Jenő. 100.
Radnóti Dezső. 101.
Rado-Rothfeld, S. 21.
Rados Gusztáv. 91.
Raffay Ferencz. 13. 17. 23.
Ragey. 8.
Rambaud, Alfred. 79.
Ramón y Cajal. 57.
Ramsay, William. 131.
Ramsay, W. M. 8.
Raoult. 54.
Rathgen, Karl. 109.
Ratner, B. 81.
Rauber, A. 39.
Rauscher, Joseph. 6.
Rautenstrauch. 79.
Rayleigh. 131.
Raymond, F. 57.
Raymond, J. 39.
Reading, Good — about many books mostly by their authors. 96.
Real-Encyclopädie der classischen Altertums-Wissenschaft. 113.
Real-Encyclopädie der gesammten Heilkunde. 39.
Reber, Franz von —. 100.
Record, Franklin and Marshall College obituary —. 110.
Records of the tercentenary festival of the university of Dublin. 110.
Redlich, Emil. 46.
Redlich, Oswald. 75.
Redner, Aloys. 8
Regnault. 54.
Reibmayr, Albert, 39.
Reich, Emil. 96.
Reich, Heinrich L. 3.
Reichenow, A. 65.
Reichersdorff (Georgius). 133.
Reichert, Fr. B. Maria. 8.
Reichsgesetze, Oesterreichische —. 22.
Reimer, Heinrich. 80.
Reinach, Théodore. 113.
Reiner János. 24.
Reischl, Wilhelm. 3.
Reiszig Ede, Ifj. 86.
Reiszmann, Camillo 96.
Reitzenstein, Milton. 30.
Rell Lajos. 119.
Rellay. 54.
Renaut, J. 39.
Rendeletek tára. 22.
Rendiconti della reale accademia dei Lincei. 130.
Repertoire du droit français. 14.
Repertorium a Bács-Bodroghvármegyei történelmi társulat évkönyvének 1885—1896. évfolyamaihoz. 87.
Report and accompanying papers of the comission appointed by the

president of the United States „to investigate and report upon the true divisional line between the republic of Venezuela and British-Guiana". 131.
Report, Annual — of the American Historical Association for the year 1894, 1896. 81.
Report of the commissioner of education for the year 1893—94. 72.
Report, The John Crerar library third annual — for the year 1897., 96.
Resultate der wissenschaftl. Erforschung des Balatonsees. 64.
Részletek a magyar posta statisztikájából. 32.
Retzius, G. 39.
Reusch, F. H. 81.
Reuss, Eduard. 95.
Reuss, Rodolphe. 74. 81.
Révai Miklós levelei Paintner Mihályhoz. 96.
Reviczky Bertalan. 87.
Revillout, Eugène. 14.
Revillout, Victor. 14.
Rexa Dezső. 121.
Reybaud, Henriette. 126.
Ribbe, Charles de —. 81.
Ribbeck, Otto. 114.
Ribemont-Dessaignes, A. 51.
Ribot, Th. 68.
Ricard, E. 6.
Richardson, Jos. 51.
Richter, Gustav. 81.
Riegner, Hans. 51.
Riem, J. 59.
Riesser. 26.
Rietsch, Heinrich. 115.
Riezler, Sigmund. 77.
Rigault, Abel. 79.
Ritter H. 69.
Rizos, Jean. 117.
Robertson, James. 8.
Roberty, E. de —. 69.
Robin, Albert. 47.
Rochard, E. 49.
Rochemonteix, Maxence de —. 98
Rodbertus-Jagetzow. 30.
Rodocanakis, Constantin. 117.
Rohault de Fleury, Ch. 72.
Rohde, Fr. 46.
Rohrbacher, Abbé. 8.
Romano, J. 57.
Rommelaere. 39.
Róna Zsigmond. 62.
Roscher, W. H. 112.
Roscoe-Schorlemmer. 62.
Rose, Edmund. 49.
Rosenbach, O. 57.
Rosenberg, Adolf. 99.
Rosenfeld, Georg. 46.
Rosenmund, Richard 74.
Rosenthal, Carl. 46.
Rosner, Matthias. 134.
Rosset, Michael. 11.
Rossum, G. M. van —. 11.
Roth, Otto. 42.
Róth Pál. 13.
Rothmann. 53.
Rothschild, Walter. 65.
Rousselet, Louis. 103.
Röhm, J. 8.
Ruben de Couder. 26.
Rubensohn, Max. 89.
Rudemare, Journal d'un prêtre Parisien (1788. 1792.) 81.
Rudolphi, W. 28.
Ruffiny János. 126.
Russel, George W. E. 123.
Russel, Henry. 30.
Russland in Asien 81.
Rückert, Karl. 3.
Rüdel, Otto. 37.
Rüdiger, Wilhelm. 97.
Rychlak, Josephus. 3.
Sacchini, 71.
Sachs, B. 57.
Sachsen, Die Siebenbürger—. 28.
Sainte Croix, Lucien de — 27.
Salzer, Anselm. 95.
Sammlung bibliothekswissenschaftlicher Arbeiten, herausg. von Karl Dziatzko. 96.
Sammlung gemeinverständlicher wissenschaftl. Vorträge. 131.
Sammlung historischer Bildnisse. 81.
Sammlung klinischer Vorträge. 42.
Sammlung kurzer Grammatiken germanischer Dialekte. 119.
Sammlung, national-ökonomischer und statistischer Abhandlungen des staatswissenschaftlichen Seminars zu Halle a. d. S. 30.
Sammlung von civilrechtlichen Entscheidungen. 25.
Sammlung zwangloser Abhandlungen aus d. Gebiete d. Augenheilkunde 51.
Samuel. 42.
Sand György. 126.
Sandfort, B. 58.
Sanitätswesen des Preuss. Staates. 58.
Sanuto, Marino. 81.
Sars, G. O. 65.
Sarwey, O. von—. 18.
Sasse, Joannes. 11.
Sathas, C. 118.
Sauer, August. 89.
Saundby, Robert. 46.
Savage, Richard Henry. 121. 123.
Saville, George. 81.
Sbiera, I. G. 96.
Schaefer. 50.
Schaeffer Karl. 58.
Schaeffer, Oscar. 52.
Schäfer, E. A. 40.
Schäfer, Ed. 39.
Schäfer, Jakob. 3.
Schäffle, Albert. 28.
Schambach, C. 19.
Scheeben, Jos. 7.
Scheel, Hans. 31.
Schematismus cleri archidioecesis Colocensis et Bácsiensis ad annum Christi 1898. 132.
Schematismus venerabilis cleri dioecesis Albaregalensis ad annum Domini 1898. 132.
Schenck, S. L. 39.
Scherer, Heinrich. 71.
Scherer, Rudolf. 17.
Schick, J. 116.
Schilling, Diebold. 82.
Schlesinger, H. 58.
Schlossar, Anton. 82.
Schlumberger, Gustave. 82.
Schlüter, W. 116.
Schmeisser. 66.
Schmid, Georg. 72.
Schmid, K. A. 72.
Schmid, Max. 99.
Schmidt, Benno. 49.
Schmidt, Franz. 12.

Schmidt, Georg. 17.
Schmitz, Herm. Jos. 11.
Schmoller, Gustav. 31.
Schneegans, F. Ed. 124.
Schneidemühl. G. 42.
Schneider, A. 82.
Schnitzler, Jacob. 133. 134.
Schnitzler, Joh. 134.
Schoch, R. 119.
Schoener Rajnold. 100.
Schönherr Gyula. 84.
Schrauf, Karl. 108.
Schreiber, Karl. 25.
Schreiner, Olive. 121.
Schriften des Vereins für Socialpolitik. 28.
Schriften, (Die heiligen —) des Alten und Neuen Testaments. 3.
Schröder, Richard. 15.
Schrörs. 9.
Schubin, Ossip. 128.
Schultess' Europäischer Geschichtskalender. 82.
Schultz, Alwin. 100.
Schultze, Ernestus. 16.
Schultze, Oscar. 39.
Schultze, Walther. 82.
Schulze, Franz Eilhard 65.
Schulze, Richard. 73.
Schuster, Matthaeus. 134.
Schütz, Ludwig. 6.
Schvarcz, Julius. 29.
Schwalbe. 37.
Schwartz, Emanuel. 3.
Schwartz, Joh. Christ. 25.
Schwarz, Johann. 71.
Schwarz, W. E. 81.
Schweiger-Lerchenfeld. 62.
Schweinfurth, Georg. 102.
Schwicker, J. H. 77.
Schwimmer Ernst, 47.
Scobel, A. 101.
Sdralek. 9.
Sebastiani, Georgius. 134.
Sebestyén Gyula. 87.
Sebök Zsigmond. 127.
Seeböck, Philibert. 6.
Segebade, Johannes. 113.
Séglas. 54.
Seliger, G. 82.
Sellers, E. 113.
Seltmann, C. Angelus. 6.
Sendziak, Johann. 52.
Serao Matild. 127. 128.
Sergeant, Lewis. 82.
Sering, Max. 28.
Serrure, Raymond. 98.
Seydel, Max von —. 18. 19.
Shakespeare, William. 124.
Shaw, Albert. 22.
Sherborn, Davies. 131.
Shore, Lewis E. 36.
Siebenmann. 37.
Siebert, Otto. 69.
Sieger, Robert. 102.
Sievers, Eduard. 119.
Sigwart, Cristoph. 70.
Simbriger, Fr. 58.
Simerka, V. 66.
Simon, Charles, 43.
Simpson, James, 52.
Singer, Hans Wolfgang. 99.
Sinh, Jee. 43.
Sinka Sándor. 102.
Sittenberger, Hans. 70.
Sitzungsberichte der kaiserlichen Akademie der Wissenschaften. 131.
Smiles Sámuel. 72.
Smith, George Otis 65.
Smith, Noble. 58.
Smithsonian contributions to knowledge. 131.
Smithsonian Institution. 103.
Smithsonian Institution, Te — 1846—1896. 82.
Smithsonian miscellaneous collections. 131.
Société des anciens textes français. 124.
Sollier, Paul, 52. 54.
Sommervogel, Carlos. 89.
Sonnenburg, Ed. 52.
Sonnenkalb, K. Th. 19.
Sophianos, Nikolaos. 117. 118.
Sorel, Albert. 82.
Sorel, R. 54.
Souchon, Martin. 9.
Sörfogyasztási adó. 22.
Sötér Kálmán. 65.
Spahn. 23.
Spahn, Martin. 6.
Spalteholz, W. 40.
Sparks, Francis Edgar. 82.
Specht, Friedrich. 115.
Spee. 37.
Speirs, Frederic. 34.
Spencer, Herbert. 70.
Spiegler, Julius. S. 87.
Spielhagen, Friedr. 70. 124.
Srokowski, S. 62.
Starr, Allen. 52.
Statistica. Ministero di agricoltura. 33.
Statistik des auswärtigen Handels. 33.
Statistik des Deutschen Reichs. 33.
Statistik, Österreichische —. 33.
Statistik, Schweizerische —. 33.
Statisztikája, A magyar pénzügyőrség —. 33.
Statius, P. Papinius. 113. 114.
Staub, Friedrich 119.
Stavenhagen, A. 40.
Steffen, A. 47.
Stein, Friedrich. 25.
Stein, Henri. 96.
Stein, Lorenz von —. 22.
Steinbrügge. H. 40.
Steinmann, Ernst. 99.
Steinmeyer, Elias. 119.
Stengel, E. 115.
Stengel, Karl. 18.
Stephenson, Sydney. 52.
Stern, Paul. 70.
Sternberg, G. 40.
Stevenson, Rob. Luis. 122.
Stewart, G. N. 40.
Stewens, Daniel Gurden. 3.
Stiehler, Arthur. 92.
Stintzing, R. 44.
Stirling, W. 40.
Stolper, P. 49.
Story, The — of the nations. 82.
Stosch, G. 3.
Stöhr, Adolf. 119.
Stölzel, Adolf 82.
Strack, Hermann. 3.
Strack, Hermann L. 125.
Straus, I. 47.
Strausz, Adolf. 103.
Stubenrauch, Moriz von —. 23.
Studien, Biblische —. 3.
Studien, Historische —, veröffentlicht von E. Ebering. 82.
Studien, Kirchengeschichtliche —. 9.
Studien, Leipziger — aus dem Gebiet der Geschichte. 82.
Studien, Leipziger — zur classischen Philologie. 113.
Studien, Philosophische —, herausg. von Wilhelm Wundt. 70.
Studien, Physiologische —. 40.

Studien, Romanische —, veröffentlicht von Emil Ebering. 119.
Studien, Staatswissenschaftliche —. 34.
Studien zur humanstischen Litteratur Italiens. 97.
Sudhoff, Karl. 97.
Sulger-Gebing, Emil. 91.
Sully, James. 68.
Surányi János. 17.
Surville, André. 129.
Susemihl, Franz. 107.
Sutherland, A. 40.
Sutton, J. 52.
Swanzy, Henry. 52.
Sybel, Heinrich. 82.
Syllogos, *Φιλολογικὸς* — *Παρνάσσος*. 132.
System of diseases of the eye. 52.
System of practical medicine by american authors. 47.
System, The american — of dentistry. 52.
Szabályok, Dohánygyártási. —. 22.
Szabó Károly. 97.
Szabó Sámuel. 87.
Szabóné Nogáll Janka. 127.
Szabří, Ejjûb. 125.
Szádeczky Gyula 65.
Szádeczky Lajos. 103.
Szakács Béla. 119.
Szak-czímjegyzéke, A kolozsvári magyar kir. Ferencz-József tudomány-egyetem könyvtárának —. 97.
Szakolczai Árpád. 13.
Szalay József 87.
Szana Tamás. 96.
Szautner Zsigmond. 113.
Székely István. 70. 71.
Széll Farkas. 121.
Szentesy, Béla. 72.
Szt-Pétervár. Godičnij akt imperatorskago S-Peterburgskago universiteta. 147.
Szerkovszkij, Sz. 40.
Szeszforgalmi adó. 22.
Sziklay János. 86. 128.
Szilágyi Sándor. 87.
Szily Kálmán. 97.
Szinnyei Ferencz. 97.
Szinnyei József. 97.
Szlávik Mátyás. 87.
Szongott Kristóf. 87.
Szurmay Sándor. 87.
Szüz Mária, édes hazánk Védasszonya képes népnaptára az 1899. évre. 132.
Táblázat, Alkoholometrikus —. 59.
Tabulae codicum manuscriptorum praeter graecos et orientales in bibliotheca palatina Vindobonensi asservatorum. 97.
Tadra, Ferdinand. 73.
Tagányi Károly. 97.
Tallentyre, S. G. 121.
Taphanel, Achille. 97.
Taruffi, Cesare. 43.
Taschenbuch, Gothaisches genealogisches — der freiherrlichen Häuser 83.
Taschenbuch, Gothaisches genealogisches — der gräflichen Häuser. 83.
Taschenbuch, Gothaisches genealogisches — nebst diplomatisch - statistischem Jahrbuch. 83
Taschenbuch, Historisches —. 83.
Tavares de Medeiros, J. J. 19.
Tavel, E. 50.
Techen, L. 4.
Tedeschi Betti 59.
Gr. Teleki Sándorné szül. Kende Blanka. 121.
Ten Brink, Jean. 128.
Tenneson. 51.
Terentius Afer. 114.
Ter Haar, Franciscus. 6.
Text-book, An american — of applited therapeutics. 47.
Text-book of physiology. 40.
Text-book, The american — of operative dentistry. 52.
Textus originales, Seraphicae legislationis —. 6.
Thackeray. 127.
Than Károly. 62.
Thanhoffer Lajos. 91.
Thenius, Otto. 2.
Theuriet, André. 126. 127. 128.
Thiem, C. 49.
Thirria, H. 97.
Thirring, G. 32.
Thold Orbán. 113.
Thomas, Antoine. 119.
Thomas, P.-Félix. 68.
Thompson, William G. 47.
Thuasne, L. 83.
Thucydidis historiae ad optimos codices denuo ab ipso collatos, recensuit Carolus Hude. 113.
Thureau-Dangin, François. 110.
Thury József. 87.
Thury Zoltán. 127.
Tiele, C. P. 9.
Tierreich, Das —. 65.
Tigerstedt, R. 40.
Tillaux, P. 53.
Tilloy, Anselme. 17.
Tissié, Ph. 68.
Tissier. 54.
Tisza Kálmán. 29.
Tkalčić, Joannes Bapt —. 86.
Tobler, Gustav. 82.
Tobler, Ludwig. 119.
Tobler, Rudolf. 119.
Toldt, Carl. 40.
Tolnai Lajos. 126. 127. 128.
Tomes, John. 53.
Tomka Sándor. 70.
Torino, Annuario della r. università degli studi di —. 110.
Torres Campos, Manuel. 19.
Tóth Mike. 12. 66.
Tóth Pál. 72.
Tóth Sámuel. 85.
Tóth Sándor. 72.
Tóth-Szabó Pál. 87.
Tourdes, G. 58.
Tourtoulon, Pierre de —. 16.
Toussaint-Langenscheidt. 119.
Tóvölgyi Titusz. 62.
Török Kálmán. 17.
Története, A magyar nemzet —. 87.
Törvénycikk, 1897: XX. —. 22.
Törvénycikk, 1898: VI. —. 22.
Törvénycikkek, 1898. évi —. 22.
Törvénykönyv, A német polg. —. 24.
Törvénytár, 1898. évi országos —. 22.

Törvénytár, Magyar — 1897-re. 22.
Tractatus de jure et justitia. 15.
Tractatus de virtutibus. 11.
Traité des maladies de l'enfance. 47.
Traité de thérapeutique appliqué. 47.
Transactions of the obstetrical society. 53.
Transactions of the Wagner Free Institute of Science of Philadelphia. 132.
Transactions, Philosophical — of the royal society of London. 132.
Trautmann 53.
Trivoli, Jacques. 117. 118.
Trocase, François. 87.
Trouessart, E. L. 40.
Trübner, K. 109.
Tupetz, Theodor. 77.
Tupper, James Waddell. 97.
Tübinger Universitätsschriften aus dem Jahre 1897—98. 110.
Twain, Mark. 122.
Tyndall, John. 62.
Uchard, Mario. 127.
Ughetti, G. B. 47.
Uhlenbeck, C. C. 119.
Uhthoff, W. 52.
Ukert, F. A. 77.
Ullmann, E. 18.
Ulmann, Heinrich. 107.
Unna, G. P. 43.
Untersuchungen, Philologische —. 113.
Upsala, Kongl. universitetet i —. 110.
Uredovna, Sbirka —. 22.
Urkundenbuch, Osnabrücker —. 83.
Urráburu, Joannes Josephus. 70.
Utasítás a fogyasztási adóhivataloknak. 22.
Utasítás az állami számvitelről. 22.
Útmutatás az 1898. évi január hó 1-től érvényes díjszabás I., II. és III. rész alkalmazásánál követendő eljárásra nézve. 67.
Útmutató az állandó gazdasági tudósítók számára, 1898. 66.
Vacant, Jean-Michel-Alfred. 6.
Váczy János. 94.
Valeton, J. J. P. 4.
Valló Albert Nándor. 119.
Vámbéry Rusztem. 13.
Van Dalen, C. 119.
Van der Strich, Omar. 44.
Van der Velden, F. Pius. 11.
Vaquez. 54.
Várady Ferencz. 87.
Vargha Ferencz. 24.
Vári Rezső. 84.
Variot, G. 44.
Vast, Henri. 74. 75.
Vauthier, M. 19.
Vavrik Béla. 14.
Vázlata, A magyar korona országainak földtani viszonyainak rövid —. 65.
Vecchioni, Michele. 87.
Vécsey Tamás. 16.
Veit, J. 50.
Velleius, C. — Paterculus. 115.
Venetianer Lajos. 9. 119.
Verbeck R. D. M. 66.
Verga, Andrea. 40.
Verga, Giovanni. 127. 128.
Verhandlungen der 41—44. Versammlung deutscher Philologen und Schulmänner. 120.
Verhandlungen der physik.-med. Gesellschaft zu Würzburg. 40.
Verhandlungen des XXV. deutschen Juristentages. 15.
Verhandlungen des Kongresses für innere Medicin. 48.
Vértesi Arnold. 127. 128.
Vértesy Gyula. 128.
Verworn, Max. 40.
Verzeichniss, Alphabetisches — der in Kloss' Bibliographie der Freimaurerei und Tautes Maurerischer Bücherkunde angeführten anonymen Schriften mit Hinweisung auf die laufenden Nummern in beiden Werken. 97.
Verzeichniss der im deutschen Buchhandel neu erschienenen und neu aufgelegten Bücher, Landkarten, Zeitschriften etc. 97.
Vicaire, Georges. 97.
Vie (La —) des Saints. 9.
Vie, La — pour rire. 124.
Vieillard, Camille. 40.
Viertel. 50.
Világtörténet, Nagy képes —. 83.
Virchow, Rudolf. 131.
Vischer, Friedrich Theodor. 70.
Vishnu Sarma. 125.
Vitelli, Girolamo. 83.
Vitu, Auguste. 103.
Vivante, Cesare. 26.
Vivien de Saint-Martin. 102.
Vocabolario degli accademici della Crusca. 120.
Vocabularium iurisprudentiae Romanae. 16.
Voigt, H. G. 9.
Voigt, Julius. 116.
Voigt, Moritz. 16.
Voisin, Jules. 58.
Volkmann, Ludwig. 97.
Volkmann, R. 42.
Volkslieder, Kleinrussische —. 124.
Vollmer, Friedrich. 113.
Vos B. J. 98.
Vossius, A. 52.
Vührer, A. 83.
Waagen, G. F. 100.
Waagen, W. 63.
Wackernagel, Jakob. 114.
Wackernell, J. E. 130.
Waentig, Heinrich. 29.
Wagner, Adolph. 30. 104.
Wagner, Guillaume. 118.
Wagner, W. 49.
Waliszewski, K. 83. 88.
Walkhoff, Otto. 48. 53.
Wallentinyi Samu. 98.
Waller, Aug. D. 40.
Walter Gyula. 12. 87. 88. 120.
Ward, G. 31.
Ward, Humphry. 123.
Ward, Lester. 29.
Warren, John. 53.
Watson, Chalmers. 53.
Watson, J. 103.
Watzl, P. Florian. 9.
Webb, Sidney. 31.
Weber, Heinrich. 59.

Weber, Max. 16.
Webster, J. Clarence. 53.
Wegele, F. X. von —. 83.
Weichselbaum, A. 55.
Weigand, Gustav. 117. 120.
Weigert, Carl. 40.
Weill, E. 48.
Weiss, Carolus 6.
Weiss, Johannes. 109.
Weiss, Jul. 35.
Weiss, Max. 52.
Weiszkopf Arthur. 98.
Wellhausen, J. 9.
Wells, H. G. 122.
Wendelerus, M. 134.
Werner, Richard Maria. 70.
Werther, C. 103.
Weyl, Theodor. 55.
Weyman, Stanley J. 122.
Wharton, Edward Ross. 114.
White, Andrew Dickson. 12.
Wickenhagen, Hermann. 71.
Wiedemann, G. 62.
Wiedfeld, Otto. 28.
Wieland, Franz. 9.
Wien, K. u. k. Universität zu —. 110.
Wilamowitz-Moellendorff, U. 113.
Wildenov, Eugen. 96.
Wilkins, Mary E. 122. 123.
Wilson, Ed. 41.
Wilson, J. C. 47.
Winckel, F. 42. 45.
Windrath, A. 41.
Winkler, Hugo. 100.
Wintzenberger, Daniel. 83.
Wissowa, Georg. 113
Witt, Mme de —. 78.
Wittig, P. 100.
Wlassak, Moriz. 16.
Woener, U. C. 91.
Wolf, Adam. 77.
Wolff, Adolf. 83.
Wolff, Gustav. 83.
Wolff, O. L. B. 124.
Wolfsgruber, Cölestin. 6.
Wolkonskij, Fürst Sergei. 98.
Wolter, Maurus. 12.
Wood, Horatio. 48.
Wörterbuch der Volkswirthschaft. 31.
Wreschner, Arthur. 58.
Wright, G. A. 43.
Wunderer, Carl. 114.
Wurm, Joseph. 8.
Wurtz, R. 41.
Wülker, Richard Paul. 89.
Wünsch, Otto. 16.
Wünsch, Richard. 114.
Year-book, The statesman's —. 29.
Zachariae, Georg. 134.
Zagari, G. 48. 53.
Zagreb godine. 1896. 23.
Zahn, F. Wilh. 49.
Zahn, J. 77.
Zalár József. 121.
Zangemeister, Carolus. 111.
Zangwill, J. 123.
Zapiski imperatorskago novorossijskago universiteta. 110.
Zapletal, Vincentius. 4.
Zárszámadás, Állami —. 23.
Zeller, J. 74.
Zenner, J. K. 4.
Zichy Mihály. 120.
Ziegler, Hildegard. 73.
Ziemssen, H. 43.
Zipser, Jacobus. 120.
Zitelmann, Ernst. 13. 15.
Zlinszky Imre. 24.
Zsebnaptár, Erdészeti — az 1899-ik évre. 66.
Zsilinszky Mihály. 84.
Zsögöd Benő. 24.
Zuckerkandl, Otto. 48.

A BUDAPESTI

KIRÁLYI MAGYAR TUDOMÁNY-EGYETEM

TANULMÁNYI,

FEGYELMI ÉS LECZKEPÉNZ-

SZABÁLYZATA.

(Jóváhagyatott a vallás- és közoktatásügyi minister 1891. évi 28.458. sz. a. kelt rendeletével.)

BUDAPEST, 1899.

NYOMATOTT A MAGYAR KIRÁLYI EGYETEMI KÖNYVNYOMDÁBAN.

I.

AZ EGYETEMI HALLGATÓK OSZTÁLYOZÁSA.

1. §.

A tudomány-egyetem egyes karainak hallgatói vagy beiktatott rendes hallgatók, *egyetemi polgárok*, vagy csak beirott *rendkívüli hallgatók*.

A) A rendes hallgatók beiktatása és beiratása.

2. §.

A felvétel az egyetemi polgárok közé *beiktatás* útján történik. Ezt az egyetem Rectora nevében azon kar dékánja teljesíti, melyben az illető rendes hallgatóul felvétetni kiván.

3. §.

A beiktatás ugyanazon időben csak egy tanulmányi karra érvényes, de a beiktatott hallgatónak jogában áll, bármely más karbeli előadásokat is hallgatni.

4. §.

Az átlépés egyik karból a másikba csak új beiktatás alapján történhetik.

5. §.

A beiktatás arra jogosított tanintézeten kellő sikerrel tett érettségi vizsgálat és erről törvényes alakban kiállított bizonyítvány alapján történik.

Külföldi tanintézetek bizonyítványai csak annyiban szolgálhatnak a beiktatás alapjául, a mennyiben a fölveendőnek oly érettségi fokáról tanuskodnak, milyent az érettségi vizsgálat sikeres kiállására a hazai tanintézetek megkívánnak. Kétség esetében a felvétel megengedése iránt azon kar tanártestülete végérvényesen határoz, melyben a jelentkező mint rendes hallgató felvétetni kiván.

A más főintézetekből érkező hallgatók leczkekönyvéről l. a 105. §. intézkedését.

6. §.

A kar visszautasító határozata ellenére vagy a valódi ténykörülmények alhallgatása, elferdítése vagp meghamisítása alapján kieszközölt beiktatás nemcsak érvénytelennek tekintendő, hanem a körülmények szerint fegyelmi, esetleg bűnvádi eljárást is vonhat maga után.

7. §.

A beiktatás csak *személyes* jelentkezés alapján történhetik. A személyazonosság a leczkekönyvbe elválaszthatatlanul beillesztendő fényképpel igazolandó.

E követelmény ellen vétők — és pedig úgy az, a ki, valamint az is, a kinek érdekében a visszaélést elkövette, — a 90. §. 3. pontja alá esnek.

8. §.

A beiktatás következőkép eszközlendő:

Miután a jelentkező a megállapított minták szerint kiállított származási ívet és számozott lapokkal ellátott leczkekönyvet a quaesturában megvette, az egyetem helyiségein kívül úgy a származási ív minden rovatát olvashatóan kitölteni, annak egyes szelvényeire a hallgatandó előadásokat följegyezni és az egyes szelvényeket saját-

kezűleg aláírni, valamint a leczkekönyvben is nevezetesen annak 3. és 4. lapján az egyes rovatokat összehangzólag a származási ívvel kitölteni tartozik. Az ekként kitöltött származási ívvel, leczkekönyvvel és az érettségi bizonyítvány, valamint születési bizonyítványnyal azután azon kar dékánjánál jelentkezik, melynél rendes hallgatóul felvétetni kiván.

9. §.

A kari dékán, ha az igazoló okmányokat rendben találja, a kellően kitöltött származási ívet és a leczkekönyv első lapján szövegezett *anyakönyvi igazolványt* (Nos Rector) a felvétel elismeréseül aláírja s azokat a jelentkezőknek kiszolgáltatja. Egyúttal neki a jelen fegyelmi rend és a kar külön tanulmányi, illetőleg vizsgálati szabályzatának egy-egy példányát kézbesíti s őt oda utasítja, hogy a dékánilag ellenjegyzett származási ív és az egyelőre csupán a kari dékán által aláírt anyakönyvi igazolvány alapján a quaesturában az egyetem anyakönyvébe való beiktatását eszközölje.

Az említett okmányok kiadása előtt a jelentkező a dékánnak fogadást tartozik tenni arra, hogy az egyetemi törvényeket meg fogja tartani és az egyetemi hatóságok iránt engedelmességgel és tisztelettel fog viseltetni.

10. §.

Azok, kik szegénységök alapján magukat a tanpénz fizetése alól fölmenteni kívánják, az előbbeni §-ban érintett alkalommal a kar tanártestületéhez intézett, és mentességi igényüket e szabályzat 59. és 60. §§-ai értelmében támogató okmányokkal fölszerelt folyamodványukat a kari dékánnál tartoznak benyujtani. A kari dékántól e folyamodás beadásáról igazolványt nyernek, melynek alapján a quaesturában előjegyeztetésüket kieszközlik.

11. §.

A jelentkező, miután a leczkekönyvre félévenkint szükséges 15 kros bélyeget beszerezte, a quaesturához fordul s a kari dékán által már láttamozott származási ívet és anyakönyvi igazolványt, illetőleg leczkekönyvet a quaestornak átadja.

12. §.

Ha a quaestor a leczkekönyv és származási ív kitöltését rendben találja, a jelentkezőtől az iktatási díj (2 frt 10 krt), az anyakönyvi igazolvány bélyegdíját (1 frt), továbbá a könyvtári illetéket (3 frt) és a tanpénzt (30 frt) átveszi, mindezen összegek lefizetését (a bélyegdíj kivételével) a leczkekönyvben bejegyzéssel elismeri: azonfelül az átvett tanpénzről külön ellenőrző nyugtatványt is ad, mely a 30-ik §-ban meghatározott időben a kari dékánnak átadandó.

A quaestor ezek után az 1 frt bélyeggel ellátandó anyakönyvi igazolványt szabályszerűen kiállítja, mire a leczkekönyvet a származási lapról lemetszett szelvényekkel együtt a jelentkezőknek, most már beiktatott rendes hallgatónak oly utasítással adja át, hogy az anyakönyvi igazolványnak az egyetem Rectora által leendő aláírása végett az egyetemi központi irodában, — majd, ennek kinyerése után, további beiratása végett az egyes tanároknál jelentkezzék.

13. §.

Azon egyetemi polgárok, kik tanpénzmentességért folyamodtak, a beiktatási díj, könyvtári illeték, az anyakönyvi igazolvány bélyegdíjának s a kórházi és a Mensa Academicai járuléknak (14. §.) lefizetése mellett, melyek alól fölmentésnek helye nincsen, egyelőre csak előjegyeztetnek. Tényleges beiratásnak akkor lesz helye, ha a jelentkező igazolja.

hogy a teljes díjmentességet megnyerte, vagy a tanpénz fele alól történt fölmentés esetében, az el nem engedett tanpénzt a 23. §-ban megszabott idő alatt lefizette.

14. §.

A karok hallgatói a 12. §-ban felsorolt díjakon kívül beiratásuk alkalmával félévenkint, az egyetemek kórházegylete és a Mensa Academica javára egyenkint 25 krt, összesen 50 krt fizetnek, melyek alól fölmentésnek nincsen helye.

15. §.

A származási ív a quaesturában marad, és alapját képezi az egyetemi anyakönyvnek.

16. §.

A beiktatás az egyes tanároknál eszközlött beiratással, illetőleg a leczkekönyvnek a kari dékán által a félév kezdetén (l. 30. §.) eszközlendő láttamozásával be van fejezve.

17. §.

A beiratás a tanároknál akkép történik, hogy a jelentkező a beirásra kitüzött határidőn belül minden egyes tanárnál, kinek előadásait hallgatni kivánja, a leczkekönyv előmutatása mellett személyesen megjelen és a származási ívnek a quaesturában átbélyegzett azon szelvényét kézbesíti, mely a hallgatandó leczkére vonatkozik.

18. §.

A tanár az őt illető szelvényt, ha azt helyesen kitöltöttnek találja, átveszi és nevét, továbbá a beirás keltét, és pedig a napot arab, a hónapot pedig római számmal, a leczkekönyv illető rovatába bejegyzi.

19. §.

A beiratás az egyes tanároknál szintén *csak személyesen* kérhető. E czélra az egyes tanárok a beiratásra kitüzött rendes határidő egész tartama alatt naponkint legalább azon órában, melyre előadásaikat hirdették, az egyetemi épületben megjelenni és a beiratást eszközölni tartoznak. Akadályoztatás esetén a kari dékán jóváhagyásával a fekete táblán hírül adandó, hogy a tanár mely időben kivánja a beirást saját lakásán teljesíteni.

Ugyanez teendő akkor is, ha a beiratás teljesítésével más tanár van megbízva.

20. §.

A már beiktatott egyetemi polgárok, ha tanulmányaikat ugyanazon karnál folytatják, a további félévekben csak beiratásukat eszközlik, a mi akkép történik, hogy a kellően kitöltött származási ívvel és az ezzel összhangzólag kitöltött leczkekönyvükkel egyenesen a quaesturához fordulnak, ott a tanpénzt lefizetik és ennek a leczkekönyvben történt elismerése után, az illető tanároknál a 17. és 18. §§-okban megállapított módon személyesen jelentkeznek.

21. §.

A mennyiben az első §-ban érintett egyetemi polgárok a tanpénz alól fölmentésre igényt tartanak, a beirásra kitüzött rendes határidőn belül mentességi igényüket e szabályzat 59. és 60 §§-ai értelmében támogató okmányaikkal, továbbá a leczkekönyv hiteles másolatával fölszerelt kérvényüket a kar dékánjánál beadni tartoznak; előjegyeztetésük csakis úgy történhetvén meg, ha a kari dékán igazolványával kimutatják, hogy tandíjmentességi kérvényüket kellő időben adták be.

22. §.

Előjegyzés esetén az egyes tanárok nem vezetik be nevüket a leczkekönyvbe, hanem csak a jelentkezés napját (18. §.) jegyzik fel. Nevüket az illető rovatba csak akkor vezetik be, ha a végleges beiratás feltételei teljesítvék.

23. §.

Az előjegyzettek a tanpénzmentesség tárgyában hozott kari határozat vagy a vallás- és közoktatásügyi minister erre vonatkozó rendeletének közlésétől számítandó 8 nap alatt végleges beiratásukat kieszközölni tartoznak. E végből kötelesek azok, kik a tanpénz alól teljesen fölmentettek, a mentességet igazoló határozat felmutatása mellett; azok pedig, kik kérelmükkel elutasíttattak, vagy a kik csak a tanpénz fele alól mentettek föl, a tanpénznek egészben, illetőleg felerészben lefizetése mellett az érintett 8 napi határidő alatt végleges beiratásukat mind a quaesturában, mind az egyes tanároknál kieszközölni, ellenkezőleg a folyó félévre be nem iratnak.

24. §.

A beiktatás és beiratás rendes határideje mindenik tanfélév első 12 napja. Az egyes tanároknál való beiratás pedig legkésőbb minden félév 15-ik napjáig bezárólag eszközlendő.

25. §.

A kiknek valamely elháríthatatlan akadály miatt lehetetlen személyesen jelentkezniök, *a 24. §-ban megszabott határidőn belül* tartoznak akadályoztatásukat hiteles okmánynyal igazoló és az illető kar dékánjához intézett kérvényben előjegyeztetésöket kikérni és egyszersmind megjelölni azt az időpontot, a mikor személyesen megjelenhetnek és beiratásukat úgy a quaesturában, mint az egyes tanároknál

teljesíthetik, mely határidő azonban az első félévben október 6-ikán, a második félévben február 10-én túl nem terjedhet.

Ez előleges jelentkezés kötelezettsége ki nem terjed az első félévben katonai szolgálatban, illetőleg az évi katonai gyakorlatban, szeptember végéig elfoglaltakra, kik, csupán katonai igazolványuk felmutatása mellett, október 8-ig bezárólag beiratkozhatnak.

26. §.

A 25. §. alapján engedélyezett utólagos felvétel esetén a beiratás úgy a quaesturában, mint az egyes tanároknál a nyert engedély közzétételétől számított 3 nap alatt eszközlendő.

27. §.

Az utólagos beiratás egyes előadásokra vagy pedig egyes collegiumoknak törlése az oly hallgatók részéről, kik különben úgy a quaesturában, mint az egyes tanároknál szabályszerűen be vannak írva, csak azon tanárok irásbeli engedélye alapján eszközölhető, kiknek előadására az illető még utólag magát beiratni, vagy kiknek előadásáról magát töröltetni kívánja. Mind a törlés, mind a hozzáírás a származási lapon is eszközlendő lévén, e végből a hallgató a quaesturában azonnal jelentkezni köteles.

Az ily utólagos beiratást vagy törlést azonban a rendes (12 napi) határidőn belül iratkozók csakis a rendes beiratásra következő héten, az utólagosan beiratkozók pedig a quaesturánál történt beiratás napjától számított egy hét alatt eszközölhetik.

28. §.

Ha az összes collegiumoknak törlése, vagyis az egyetem kötelékéből való kilépés ugyanezen határidőkön belül történik, a quaestura a kilépőnek a tanpénzt visszafizeti.

A kik kilépésöket később jelentik be, a tanpénz visszafizetésére nem tarthatnak igényt.

29. §.

A beiktatás hatálya kiterjed az egész időre, melyet az egyetemi polgár azon tudományi karnál eltölt, melynél beiktattatott. A beiktatás hatályát veszti, ha az illető más karba vagy más tanintézetbe lép át vagy ha tanulmányait két féléven át félbeszakítja. A tanulmányok folytatásához mindegyik esetben új beiktatás szükséges.

30. §.

A hallgatók a tanároknál történt beiratásuk után (l. a 24. §-t), a quaesturától nyert ellenőrző nyugtatványt a leczkekönyvvel együtt, ez utóbbinak a félév kezdetén leendő láttamozása végett, a kari dékánnak szolgáltatják át.

A dékán az ellenőrző nyugtatványokat további eljárás végett átveszi és a leczkekönyvet a beiratás befejezésének elismeréseül neve aláírásával láttamozza, — majd pedig a láttamozásával ellátott összes leczkekönyveket jegyzék kiséretében a quaesturához teszi át, hogy a quaestura azokat az anyakönyvi lapokkal összeegyeztesse és az anyakönyvben netán szükséges helyesbítéseket eszközölje.

A leczkekönyvet azután tulajdonosa október 16-ikától és február 22-től számított legkésőbb egy hét alatt a quaesturától annyival is inkább átvenni köteles, mivel annak netaláni elvesztéért a quaestura e héten túl szavatossággal nem tartozik.

31. §.

A beiktatás által a hallgató a tudomány-egyetem polgárává és azon tanulmányi kar bekebelezett tagjává lesz, melybe rendes hallgatóul felvétetett. Mint ilyen az illető kar dékánjának közvetlen felügyelete alatt áll, egy-

szersmind nyeri azon jogokat és magára vállalja azon kötelezettségeket, melyek úgy a jelen tanulmányi és fegyelmi szabályzat szerint az egyetem polgárait egyáltalán illetik, mint a melyek az illető karnak külön tanulmányi rendszerén alapulnak.

B) A rendkívüli hallgatók beiratása.

32. §.

A rendkívüli hallgatók nem beiktatás, hanem beiratás útján vétetnek föl. Nem válnak egyetemi polgárokká, de a fegyelmi szabályoknak mindenben alá vannak vetve.

33. §.

Rendkívüli hallgatóul fölvehető, ki legalább 16 éves és oly szellemi képzettséggel bír, mely az általa választandó előadások sikeres hallgatásának feltétele. Kétség esetében a felvétel iránt az illető kar tanártestülete végérvényesen határoz.

34. §.

A rendkívüli hallgatók felvétele akkép történik, hogy a jelentkező a kitöltött származási ívvel (melyhez a rendkívüliek számára világosabb színű papir használandó), továbbá képzettségi fokát tanusító okmányaival a kari dékánhoz fordul, kitől (hasonló színű papiron kiállított) felvételi jegyet nyer. E felvételi jegy, továbbá a dékánilag láttamozott származási ív alapján eszközlendő a beiratás a quaesturában.

35. §.

A rendkívüli hallgatók csupán az 55. §. szerint megállapított tanpénz és a 14. §. szerint megállapított díjakat fizetik; ellenben beiktatási díjat és könyvtári illetéket nem fizetnek.

A rendkívüli hallgatók a tanpénz alól föl nem menthetők.

36. §.

A rendkívüli hallgatók leczkekönyv helyett jelentőívet kapnak, melybe a származási ívvel megegyezőleg, a hallgatandó előadások bejegyeztetnek. A quaestura a jelentőíven a beiratást olyképen ismeri el, mint ez a rendes hallgatóknál a leczkekönyvben történik; a származási ívet pedig, mely épp úgy, mint a rendes hallgatóknál az egyetemi anyakönyv alapját képezi, visszatartja.

37. §.

A beiratást az egyes tanároknál a rendkívüli hallgatók is azon szabályok szerint eszközlik, melyeket az egyetemi polgárok számára a 17—19. §§. megállapítanak.

38. §.

A rendkívüli hallgatói minőségben töltött félévek nem számíttatnak be azon tanidőbe, mely az egyes karok tanulmányi rendszere szerint megkivántatik arra, hogy valaki akár pályavégzettnek tekintessék, akár a szigorlatokra vagy államvizsgálatokra bocsáttassék.

39. §.

A gyógyszerészek felvétele és azoknak a szigorlatokra bocsátása iránt fennálló szabályok továbbra is érvényben maradnak.

II.
AZ EGYETEMI HALLGATÓK NYILVÁNTARTÁSA.

40. §.

Az egyetem rendes és rendkívüli hallgatóinak nyilvántartása a quaesturának feladata. Ez az egyetemi anyakönyvet az eredeti származási ívek alapján az egyes tudományi karok szerint akkép szerkeszti, hogy minden egyes karnál a rendes és rendkívüli hallgatók származási íveit külön-külön betüsorban állítja össze.

41. §.

Az egyetemi anyakönyvet képező egyes származási ívek észrevételi rovatába a következők veendők fel:

1. Az utólagos felvétel esetében az egyetemi hatóság ebbeli határozata, annak kelte és száma;

2. a tanpénz fizetése alól nyert mentesség esetében a karnak, esetleg a vallás- és közoktatási ministernek abbeli határozata, ennek kelte és száma;

3. ha a kar a hallgatótól a leczkelátogatási bizonyítványt végzésileg megtagadta, ezen körülmény, hivatkozással a végzés keltére és számára;

4. utólagos tanári vagy dékáni láttamozás engedélyezése esetében az erre vonatkozó dékáni engedély (76. és 77. §§.) kelte és száma.

42. §.

A quaestura minden év végéig és minden egyes kar részére az egyetemi hallgatók anyakönyvéből másolatot készíteni, abba a származási ív egyes rovatainak tartalmát fölvenni és ezen másolatot az illető karnak kézbesíteni tartozik.

III.
AZ ELŐADÁSOK TARTÁSA ÉS VÁLASZTÁSA.

43. §.

Az előadások az első félévben szeptember 16-án, a másodikban január hó 23-án okvetlenül megkezdendők, és az első félévben bezárólag deczember 20-ig, a másodikban pedig junius hó 1-ig tartatnak.

44. §.

Állandó fizetéssel alkalmazott tanárok tanári működésüket különösen azon leczkékre kötelesek fordítani, melyek kinevezésük szerint főleczkéiket (collegium) képezik.

Arra nézve, hogy hány órára legyen köteles az alkalmazott tanár főleczkéit hetenkint kiterjeszteni, a következők szolgálnak irányadóul:

a) legelőbb a kinevezési okmány vagy a tanár meghivását megelőző tárgyalás veendő a határozat alapjául;

b) ehhez képest a már régibb időtől alkalmazott tanároknál az eddigi törvényes határozatok vagy a fennálló szokás mérvadó;

c) tekintettel kell lenni a tantárgyaknak fontosságára és a kellő arányra, az egyenlő fontosságú tanszakok tárgyalási terjedelmének megszabásánál;

d) arra kell különösen ügyelni, hogy a tanuló képes legyen egyetemi ideje alatt tanszakának legalább minden főrészletét rendszeresített tanároknál hallgathatni.

45. §.

Azon leczkéken kívül, melyeket a tanár kinevezése szerint tartani köteles, még egész tanszakából vagy annak egyes részeiből vagy oly szakokból, melyekből leczkéket adni feljogosíttatott, egy vagy több leczkét is tarthat.

46. §.

Az egyetemi hallgatók az előadásokat és előadó tanárokat az alábbi feltételek mellett szabadon választhatják.

47. §.

A kik bizonyos szakképzettséget feltételező életpályára készülnek, és a végett akár államvizsgálatoknak, akár tudori szigorlatoknak kívánják magukat alávetni, azok az egyes karok tanulmányi, illetőleg szigorlati tervezetében foglalt szabályokhoz kötelesek alkalmazkodni.

48. §.

Hogy az egyes tudománykarba belépők az egész tankör és a hallgatandó előadások legczélszerűbb berendezése iránt tájékozást nyerhessenek, úgy a kari dékánok, mint az egyes tanárok azokat, kik tőlük felvilágosítást kérnek, a kellő útbaigazítással ellátni tartoznak.

49. §.

A hittudománykari, jog- és államtudománykari és bölcsészetkari tanulmányok teljes befejezéséhez 4 év, 8 félév; az orvoskari tanulmányok befejezéséhez 5 év, 10 félév kívántatik meg.

(Az egyéves-önkéntesi szolgálatot teljesítő hallgatóknak a tanfolyam megrövidítése tekintetében nyujtott kedvezményéről intézkedik a vallás- és közoktatási m. k. minisztternek 1889. május 19-én 22.749. sz. a. kelt s e szabályzathoz csatolt rendelete.)

Arra, hogy egy félév beszámíttassék, húsz óra hallgatásának kimutatása szükséges.

Hogy az egyes karoknál bizonyos vizsgálatokhoz mely tantárgyaknak hány féléven hallgatása kivántatik, — hogy

az egyes tantárgyak hetenkint hány órában hallgatandók — és hogy a tanfolyamból valamely külföldi egyetemen mennyi idő tölthető el, mindezt az illető karok tanulmányi, illetőleg szigorlati szabályzata határozza meg.

50. §.

Az előadások iskolai félévek szerint akként rendezendők, hogy minden félévvel az előadások egy egészen új cyclusa kezdődjék s hogy a hallgatók a collegiumokat félévenkint választhassák.

Nagyobb terjedelmű tudományszakoknál, melyek csak több félévi tanfolyamban adhatók elő teljesen, a kar arra köteles ügyelni, hogy az ily tantárgyaknak egy főrésze minden félévben befejeztessék.

IV.

A BEIKTATÁSI DÍJ ÉS A TANPÉNZ.

51. §.

A beiktatási díj 2 frt 10 kr. o. é., és azon egész időre, mely valamelyik karnál eltöltetik, csak egyszer fizetendő; lefizetése alkalmával egyidejűleg könyvtári illeték czímén 3 frt, az ifjúsági kórházra és a Mensa Academicára 50 kr. fizetendő.

52. §.

Ha a 29. § értelmében új beiktatás válik szükségessé, a beiktatási díj, valamint a könyvtári illeték is újra fizetendő.

53. §.

A beiktatási díj, a könyvtári illeték és a kórházi, valamint a Mensa Academica javára szedendő díjak alól fölmentésnek helye nincs.

54. §.

Tanpénz fejében a rendes hallgatók és a gyógyszerészhallgatók félévenkint 30 forintot fizetnek.

55. §.

A rendkívüli hallgatók (ide nem számítva a rendes gyógyszerészhallgatókat), ha csak egy tárgyra iratkoznak be és ezen tárgynak heti óraszáma a kötelezett heti óraszám felét felül nem haladja, félévenkint 10 forintot, ha pedig felülhaladja, félévenkint 15 forintot fizetnek.

Szintén félévenkint 15 forintot fizetnek azon rendkívüli hallgatók is, kik több tárgyat hallgatnak ugyan, de a hallgatott órák száma nem haladja túl a kötelezett heti óraszám felét.

Azon rendkívüli hallgatók, kik több tárgyat, és pedig a kötelezett heti óraszám felénél többet hallgatnak, az egész tanpénzt, azaz félévenkint 30 forintot fizetnek.

56. §.

A hallgatók az 54. és 55. §-okban megállapított tanpénzért az egyetemen azon félévben hirdetett előadások és gyakorlatok bármelyikére beiratkozhatnak.

57. §.

A tanpénzmentességet tárgyazó folyamodványok azon kar tanártestületéhez intézve, melynél a folyamodó beiktatva van, a félév első 12 napja alatt a kari dékánnál adandók be. Ezen idő eltelte után az ily kérvények egyszerűen visszautasítandók.

58. §.

A tanpénz elengedését a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister által az egyetemmel közlendő összeg erejéig az illető karok tanártestülete — a beiktatásra kitűzött rendes határidő letelte után következő 14 nap alatt tartandó ülésben — intézi el.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister által megállapított összegen túl tandíjelengedést az egyetem előterjesztésére csak a vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister engedélyezhet.

Jogában áll azonban az egyetemi tanácsnak azon esetben, ha valamelyik kar az elengedhető összeget teljesen nem vette igénybe, a fenmaradó részt azon kar rendelkezésére bocsátani, melynél tanpénz elengedésére még szükség mutatkozik.

59. §.

Arra nézve, mikép járjanak el a tanártestületek a mentességi igények alaposságának megitélésében, a következők szolgálnak irányadóul:

1. kötelesek mind a szegénység valóságának és hitelességének, mind a tudományos előmenetelnek megitélésében szigorral eljárni;

2. nem elégséges, hogy a tanulók, kik a fölmentést kérik, csupán szegénységükre vagy azon körülményre hivatkozzanak, hogy nekik szegénységi bizonyítvány alapján már előbb valamely mentesség vagy segélydíj adatott, hanem tartoznak mindazon viszonyokat híven elősorolni és indokolni, melyeknek tanusítása saját és szüleik vagyontalanságának megitélésére szükséges, jelesül:

3. a tanártestületek, községelőljárók, városi tanácsok vagy kapitányságok stb. által kiállított, s a folyamodó

szegénységének megitélésére tényleges adatokat szolgáltató hivatalos bizonyítványokat tartoznak követelni.

60. §.

Az ösztöndíjasok, mint ilyenek, a tanpénzfizetés alól fölmentésre igénynyel nem bírnak, hanem tekintet nélkül az élvezett ösztöndíjra vagy egyéb segélyre, tartoznak kimutatni, hogy daczára az ebbeli élvezetnek, szegényeknek tekintendők.

Tanulmányi idejük első félévében csak azoknak folyamodása vehető tekintetbe, kik az érettségi vizsgálatot kitünő sikerrel tették le.

61. §.

A tanároknak jogában és kötelességében áll, a tandíjmentesek tudományos előmenetele, tehát a mentesség megadása vagy további engedélyezése iránt maguknak arra alkalmas módon, jelesen colloquiumok és magánvizsgálatok, vagy irásbeli dolgozatok által kellő tájékozást szerezni.

62. §.

A mentesség az egész tanpénzre vagy annak felére adható.

63. §.

Minden mentesség hatálya egy félévre terjed.

64. §.

Azon időtől számítva, melyben a tanártestület, illetve a vallás- és közoktatásügyi minister a tanpénzmentesség felett, az 58. § értelmében határozott, legfölebb 8 nap alatt a folyamodók a fekete táblán dékáni hirdetés útján elintézett kérvényeik átvételére felszólítandók, egyúttal a történt hirdetésről a quaestura értesítendő; ugyanez alka-

lommal a quaesturával hivatalosan közlendő azon hallgatók névsora, kiket a kar vagy a minister a tanpénz alól egészben vagy felében fölmentett. A quaestura a mentesség alapjául csakis a kari végzést vagy ministeri rendeletet tekintheti.

65. §.

A tanártestület vagy minister által adott mentesség bármely, az illető félévben hirdetett előadásra kiterjed.

66. §.

Az egyetemi polgárok bármely karbeli tanároktól hirdetett előadásokra beiratkozhatnak, de a mennyiben tandíjmentességért folyamodnak, ily irányú kérvényt csak azon kari tanártestülethez kötelesek benyujtani, a mely karnál beiktatva vannak.

67. §.

Az előadások félbeszakítása esetén a kar tanártestülete vagy arról gondoskodik, hogy a hirdetett előadás helyettes által tartassék, vagy az iránt határoz, vajjon ama collegiumra beirott hallgatók más rokontárgyú előadásra beirassák-e magukat?

68. §.

A félévenkint befolyt tanpénzeknek mely czélokra és mily arányban felosztása iránt Ő Cs. és Ap. Kir. Felsége 1890. julius 6-án kelt legfelsőbb elhatározásával jóváhagyott és a vallás- és közoktatási m. kir. ministernek 1890. évi 1.614. eln. számú intézményével kiadott szabályzat, illetőleg ugyanazon ministernek 1890. évi 48.621. és 58.381., továbbá 1891. évi 16.404. sz. rendeletei intézkednek.

69. §.

A tanpénz a quaesturában egyszerre fizetendő. A tanárok neveiket a beiratás végett jelentkezők leczkekönyvébe vagy jelentőíven csak akkor jegyezhetik be, ha meggyőződtek arról, hogy a tanpénz lefizetése a leczkekönyvben vagy a jelentőíven ki van mutatva.

V.

AZ ELŐADÁSOK LÁTOGATÁSA.

70. §.

Az egyetemi hallgatók az általuk választott előadások rendes, szorgalmas látogatására kötelesek.

71. §.

Minden félév közepén a kari dékán a tanártestület rendes ülésén a karnál beirott hallgatók leczkelátogatását tüzi napirendre. Ez alkalommal az egyes tanárok a leczkelátogatás körül tett tapasztalataikat bejelenteni tartoznak.

Ha a tanárok jelentéseiből kitünik, hogy egyes tanulók az előadásokat elhanyagolják, a dékánnak kötelessége azokat maga elé szólítani, őket kihallgatni, meginteni vagy megróni, eshetőleg az ügyet a tanártestület elé terjeszteni.

Tartós hanyagság miatt az egyetemi hallgató fegyelmi eljárás alá vonható, jelesül: az egyetemtől el is utasítható.

72. §.

A félév bevégezte előtt kevés idővel a kari dékán a tanártestület tagjait a kar rendes ülésében ismét a feletti tanácskozásra szólítja fel, vajjon a tanulótól a látogatási

bizonyítvány megtagadandó- s így a lefolyt félév a hallgatónak tanszaki ideje beszámítandó-e vagy sem?

Az aláírás megtagadása esetében e körülményt a dékán a kar főnévsorozatában, valamint minden egyes tanár saját névsorozatában kitünteti; egyúttal a quaestura erről a végett értesítendő, hogy az érintett körülményt a 41. § értelmében az egyetem anyakönyvébe bejegyezze.

Ha a tanulónak csak egy előadás látogatásáról kell bizonyítványt nyernie, a dékán őt maga elé idézi és tanulmányai minőségét megvizsgálja. Arról, vajjon a félév az illetőnek törvényes tanulmányi idejébe beszámítható-e vagy sem, a tanártestület határoz, mely határozat azonban a 105. §-ban előírt követelmények alól föl nem menthet.

Kisebbmérvű leczkelátogatási hanyagság esetében, a kar az egyes leczkék látogatásának aláírását és a félév beszámítását a legközelebbi félévben tanusítandó szorgalomtól teheti függővé. Ha ily esetben az illető hallgató a feltételnek meg nem felel, az aláírás megtagadottnak tekintendő.

73. §.

A leczkelátogatás tanusítása végett, mely az első félévben deczember 20-án, a másodikban pedig junius 1-én kezdődik, az egyetemi hallgató úgy az illető tanároknál, mint a kari dékánnál *személyesen* tartozik jelentkezni.

74. §.

A leczkelátogatás bizonyítása akkép történik, hogy az egyes tanárok a leczkekönyv vagy jelentőív illető rovatába nevüket sajátkezűleg beírják, és a történt megerősítés napját úgy, mint azt a beirásra nézve a 18. § megállapítja, bejegyzik.

75. §.

Ha a hallgató a leczkelátogatás megerősítését minden egyes tanártól, kinek előadásaira be volt írva, kinyerte, a leczkekönyvet vagy a jelentőívet a kari dékánnak láttamozás végett benyujtani tartozik.

Azon esetben, ha valamely tanulónak a lefolyt félév bármely okból egyetemi idejébe be nem számíttatik, ezt a dékán az „észrevételek" rovatában kiteszi.

Ha valamelyik kar beiktatott hallgatója más karnál is hallgatott előadásokat, elégséges a dékáni láttamozást azon kar dékánjától kieszközölni, melynél beiktatva volt.

76. §.

Ha valamely egyetemi hallgató a félév bevégeztéig a leczkelátogatás tanusítása végett nem jelentkezik, úgy tekintendő, mintha a félév folyamában az egyetemet elhagyta volna, és e félév előszabott egyetemi tanidejébe csak úgy számítható be, ha a karhoz intézendő kérvényben az elkésést hitelt érdemlő módon tanusítja, és legalább egy tanár bizonyítványával igazolja, hogy ennek előadásait szorgalmasan látogatta.

77. §.

Ha a hallgató valamelyik félévnek dékáni láttamozását, mely a 73. §-ban megállapított időben szorgalmazandó, bármi oknál fogva elmulasztotta, ezt utólag csak a karhoz intézendő és a mulasztást kellőleg indokoló kérvény alapján eszközölheti ki.

78. §.

Ha a leczkelátogatás tanusítását bármi okból csak egy tanár tagadná meg, a tanártestületnek a hozzá intézett folyamodvány alapján, a mennyiben a folyamodó mellett

rendkívüli és kellőleg kimutatott méltányossági tekintetek szólnak, jelesen: ha folyamodó különben ismert szorgalmú tanuló, jogában áll elhatározni, hogy a kérdéses félév a folyamodónak egyetemi rendes tanidejébe beszámíttassék. (L. 72. § 3-ik pontját.) A tanártestületnek ezen, valamint az utólagos leczkelátogatási tanusítás ügyében hozott határozata ellen további jogorvoslatnak helye nincs.

79. §.

A leczkelátogatási elismerés megtagadása karvégzésileg azok irányában is kimondható, kik hanyagság miatt dékánilag nem voltak ugyan idézve vagy megintve, de kik ellen bebizonyul, hogy a rendes szünidőn kívül dékáni engedély nélkül az egyetem székhelyétől, habár rövidebb időre is, eltávoztak, vagy a nyert engedély határidején túl elmaradtak, a nélkül, hogy ebbeli késedelmüket kellően igazolni tudnák.

VI.

AZ EGYETEMI FEGYELEM.

80. §.

Az egyetemi hatóságok kötelessége, az egyetemi oktatás és az egyetemi élet szabadságát összhangzólag az egyetem czéljaival erélyesen védeni, de egyszersmind a szabadsággal való minden visszaélést és így magának az egyetemi czélnak minden veszélyeztetését telhetőleg meggátolni.

Az egyetemi hatóságokat illető fegyelmi hatalom tehát folytonos felügyeletben és azon rendszabályok kibocsátásában és foganatosításában nyilvánul, melyek egyátalán vagy a fenforgó körülmények szerint szükségeseknek mutatkoznak arra, hogy a rend és az illem az egyetemen fentartas-

sanak, hogy az egyetemnek mint tudományos intézetnek jellege szigorúan megőriztessék, hogy végre mind magának az anyaintézetnek, mind egyes tagjainak becsülete és méltósága komolyan megóvassék.

81. §.

Az egyetemi hatóságok érintett kötelességük erélyes teljesítéséért felelősek; ennélfogva az egyetemhez tartozók nemcsak az egyetemi hatóságok rendeleteinek engedelmeskedni, hanem saját körükben felszólítás nélkül is a fegyelem és rend fentartására közreműködni tartoznak.

82. §.

Az egyetemi hallgatók polgári viszonyaikban, valamint közfenyítés alá tartozó cselekvényeikre nézve a köztörvények és hatóságoknak; egyetemi magaviseletükre nézve pedig az egyetemi rendeleteknek és fegyelmi szabályoknak, valamint az egyetemi hatóságoknak vannak alárendelve.

83. §.

Az egyetemi polgárok és hallgatók e viszonyuk természetéből folyó illedelmes magaviseletre és a fennálló egyetemi szabályoknak vagy az egyetemi hatóságoknak e czélra kibocsátott külön rendeleteinek megtartására kötelezvék. A kik ezek ellen vétenek, különösen, a kik az egyetemi rendet és csendet megháborítják, vagy a tanczélokra szolgáló intézményeket, taneszközöket és gyűjteményeket megkárosítják; a kik folytonos hanyagság vagy illetlen magaviselet, erkölcstelen vagy boszantást gerjesztő tények által, akár az egyetemen kívül is, közbotrányul szolgálnak; a kik az egyetemi hatóságokat, az egyes tanárokat vagy a rend és csend érdekében működő organumokat

vagy saját hallgató-társaikat megsértik, kihágásuk mértékéhez képest fegyelmi eljárás alá esnek.

84. §.

Ha valamely egyetemi hallgatót a fennálló köztörvények áthágása miatt más, mint az egyetemi hatóság vizsgálat alá von, erről az egyetemi tanács értesítendő és a megejtett vizsgálat nyomán hozott itélet vele közlendő.

Ennek lényeges tartalma az egyetemi jegyzőkönyvbe iktatandó; ezenfelül a kihágásnak az egyetemi rendre vagy az egyetem becsületére való kihatásához képest, az egyetemi tanács a tettes ellen a fegyelmi eljárást is megindítja.

85. §.

Az egyetemnek vagy egyes tanulmány-karainak hallgatói, mint olyanok, együttvéve testületet nem képezhetnek, sem állandó ügyvezetőkkel vagy képviselőkkel nem bírhatnak, sem a testületeket illető működést nem gyakorolhatnak.

86. §.

Az egyetemi épület helyiségeiben az egyetemi polgárok a fölmerülő szükséghez képest rendezett gyülésekben az őket illető ügyeket tárgyalhatják; az ily gyüléshez azonban a tanácskozási tárgynak följelentése mellett, az egyetem Rectorától eleve engedély eszközlendő ki.

A Rector itéli meg, vajjon a tárgy megfelel-e a 83. § szellemének, és ha azt ilyennek találja, s a gyülés által az egyetemi rend nem látszik veszélyezettnek, gyüléshelyet rendel. A kik az engedélyt szorgalmazzák, az egyetemi hatóságok irányában kezességet vállalnak a rend fentartása és az egyetemi törvényeknek a gyülésben leendő pontos megtartása iránt.

87. §.

Az egyetem Rectora, a prorector, a kari dékánok vagy az általuk e végett megbizott tanárok az egyetemi polgárok gyülésein megjelenhetnek, őket meginthetik, és a gyülés feloszlását elrendelhetik, ha az az egyetemi szabályoktól vagy a kitüzött czéltól eltér.

88. §.

Csak az egyetemi polgárok és az egyetem tanárai vannak jogosítva arra, hogy ily gyüléseken résztvegyenek.

A gyülés kieszközlői (86. §) e rendszabály megtartásáért felelősek.

89. §.

Közmüvelődési, jótékonysági és egyéb társas czélokra az egyetem kebelében fennálló egyletek az egyetemi hatóságok szabályszerü felügyelete alatt állanak. Ez egyletek viszonyaira nézve a felsőbb helyen megerősített alapszabályok szolgálnak ugyan irányadóul, de csak annyiban, a mennyiben azok a jelen tanulmányi és fegyelmi szabályzat egyes intézkedéseivel nem ellenkeznek.

Ilyen egyetemi egyesületeknek rendes tagja más, mint egyetemi hallgató, nem lehet.

Annak megitélése, hogy az egyleti alapszabályok vannak-e és mennyiben összeütközésben a jelen fegyelmi szabályokkal, az egyetemi tanács köréhez tartozik, mely azon esetre, ha ily összeütközések mutatkoznak, az alapszabályok czélszerü módosítása iránt indokolt felterjesztést intéz a közoktatási ministeriumhoz. Ennek elintézéséig a tanács az egyetemi fegyelem ellen irányuló alapszabályok foganatosítását felfüggesztheti és a szükségesnek mutatkozó intézkedéseket megteheti.

90. §.

Fegyelmi kihágásokra a vétség nagysága és ismétléséhez képest következő büntetések szabhatók:

1. ha a kihágás csekélyebb, megintés és figyelmeztetés a kari dékán által egyedül vagy a tanártestület szine előtt; de az ily eset is az egyetem Rectorának irásban bejelentendő.

Nagyobb, s azért a tanács által megfenyítendő vétségeknél pedig:

2. megrovás az egyetem Rectora által egyedül vagy az egyetemi tanács szine előtt, és pedig vagy egyszerűen vagy súlyosbítva azon fenyegetéssel, hogy ismételt, habár kisebbnemű kihágás esetében, az egyetemtől való elutasítás (consilium abeundi) várható;

3. elutasítás az egyetemtől 1—4 félévre;

4. elutasítás az egyetemtől örökre;

5. elutasítás a magyar egyetemektől.

91. §.

Az ösztöndíj vagy a tanpénzmentesség elvesztése nem szabható ki külön büntetésképen; ez természetes következménye az oly magaviseletnek, mely az egyetemi törvényeknek teljesen meg nem felel, tehát mindazon esetben természetes hátrányképen sújtja az illetőt, midőn hasonló kedvezmény élvezhetése feddhetlen magaviseletet tételez fel.

92. §.

Az elutasítást a magyar egyetemektől, mely az elitéltnek a két magyarországi egyetemen való beiktatását végkép kizárja, az egyetemi tanács javaslata alapján csak a közoktatási m. kir. minister rendelheti el, a ki e határozatáról az osztrák egyetemeket tudomásvétel végett értesíti.

A felett, hogy annak, ki csak egy bizonyos egyetemtől utasíttatott el, más egyetemen tanulmányainak folytatása megengedhető-e vagy sem, az illető tanártestület határoz, melynek tagadó határozata ellen folyamodásnak van helye az egyetemi tanácshoz.

93. §.

A be nem iktatott hallgatók épp úgy, mint azok, kik egyes előadásokat vendégkép hallgatnak, az egyetemi rend megtartására kötelesek; ha ezt megsértik, a körülmények szerint megintendők vagy az előadások látogatásától, sőt az egyetemtől általában kizárandók.

94. §.

Az egyetemi tanácsnak úgy, mint az egyes kari tanártestületeknek jogában és kötelességében áll, az egyetemi fegyelem érdekében a körülmények szerint szükségesnek mutatkozó intézkedéseket megtenni s fegyelmi rendszabályokat kibocsátani.

Az ily rendeletek iránt azonban, a mennyiben nem tisztán a jelen fegyelmi szabályzat végrehajtására vonatkoznak vagy nem merőben átmeneti természetűek, a közoktatási ministernek azonnal jelentés teendő.

95. §.

Csekélyebb kihágások a kari dékán vagy a tanártestület által intés vagy feddéssel és megrovással egyenlítendők ki az egyetem Rectoránál történendő bejelentés mellett (l. 90. §.); ellenben nagyobb vétségek a 90. §. 2—5. pontja értelmében leendő fenyítés végett az egyetemi tanácsnak feljelentendők.

96. §.

A fegyelmi büntető hatalmat nagyobb vétségeknél az egyetemi tanács gyakorolja, mely a kihágás mérve szerint a 90. §. 2—4. pontjában foglalt büntetéseket kiszabhatja és az 5. pontban foglalt elutasítás iránt felterjesztést tehet a közoktatási ministerhez.

Az egyetemi hallgatók ellen hozott fegyelmi határozatok folytonosan nyilvántartandók.

Az iránt, hogy az egyetemi tanácstól kiszabott fegyelmi büntetés az illetőnek egyetemi bizonyítványába felveendő-e, a vétség súlyos volta szerint az egyetemi tanács esetről-esetre határoz.

VII.

A SZÜNIDŐK.

97. §.

A tanév I. és II-dik félévre oszlik. Amaz szeptember hó 1-én kezdődik és bezárólag január 6-ig tart; emez január 7-én kezdődik és tart bezárólag junius 25-ig.

98. §.

A karácsonyi szünet deczember 23-tól január 5-ig, a husvéti virágvasárnaptól husvét szerdáig (bezárólag) tart; a pünkösdi szünet pedig az ünnep két napjára s az utána következő köznapra terjed.

A többi egyes szünnapokat illetőleg, az eddig szokásban levők továbbra is fentartatnak.

VIII.

AZ ELTÁVOZÁS AZ EGYETEMTŐL.

99. §.

Azon egyetemi polgárok, kik az egyetemet oly célból hagyják el, hogy tanulmányaikat más tanintézeteken folytassák, távozási bizonyítványt nyernek; azoknak pedig, kik azért távoznak, mert az illető kar tanulmányi szervezete szerint előszabott egyetemi tanfolyamot befejezték, a quaestura végbizonyítványt állít ki.

100. §.

A távozási bizonyítvány, hogy külföldön is használható legyen, latin nyelven, — végbizonyítvány ellenben magyar nyelven állítandó ki.

101. §.

Mindkettőnek kinyerése végett az illető egyetemi polgár a quaesturához fordul.

Végbizonyítvány kiállítása esetén a quaestor a leczkekönyvet revisió alá venni tartozik, hogy meggyőződést szerezzen az iránt, vajjon az illető eleget tett-e a jelen szabályzat 49. §-ában, valamint a tanulmányi és vizsgálati szabályzatban kifejezett mindama követelményeknek, melyek a végbizonyítvány kiállításának előfeltételei.

102. §.

A távozási és végbizonyítvány az egyetem nevében állíttatik ki, a kari dékánon kívül az egyetem Rectora irja alá és az egyetem pecsétjével látja el.

103. §.

A távozási bizonyítvány csak az egyetemen töltött tanfolyam tartalmát bizonyítja.

104. §.

Távozási bizonyítvány nélkül a volt egyetemi polgár más hazai egyetemeken fel nem vehető.

105. §.

Végbizonyítvány csak azoknak állítható ki, kik az előszabott egyetemi tanfolyamot azon kar tanulmányi szabályzata értelmében úgy az előírt óraszám, valamint a kötelés tantárgyak tekintetében teljesen befejezték, melynél szabályszerűen beiktatva voltak.

Más főiskolákon végzett félévek tanulmányai a quaestura által a leczkekönyvbe átirandók, a miért a quaestort a szabályszerű másolási díj illeti meg.

Egyik hazai egyetemről a másikra való átmenetel esetében azonban a régi leczkekönyv marad használatban, melynek megfelelő rovatában az átmenetel kellőleg kitüntetendő.

106. §.

A végbizonyítvány egy másolati példányban is kiállítandó, melybe a sikerrel vagy sikertelenül tett vizsgálatokra vonatkozó jegyzőkönyvi kivonatok is bevezetendők.

A végbizonyítványok e másolatai a quaesturában őrizendők.

107. §.

Pályavégzettnek csak azon egyetemi polgár tekinthető, ki szabályszerűen kiállított végbizonyítványt képes felmutatni; ez utóbbit sem a leczkekönyv magában véve, sem egyéb okmány nem pótolhatja.

108. §.

Mind a távozási, mind a végbizonyítványért a quaesturában az egy-egy forintnyi bélyegilletéken kívül egy-egy forint díj fizetendő. E díj felerészben a kari dékánt, felerészben az egyetem Rectorát illeti. A revizióért, továbbá a fogalmazás-, tisztázás- és kiadásért a quaestor 1 frtot kap.

109. §.

A ki a távozási s végbizonyítványt vagy a leczkekönyvet vagy jelentőivet elveszti, köteles a másodlat kiállításáért a kar tanártestületéhez folyamodni. A tanártestület a másodlat kiadását csak úgy rendelheti el, ha a folyamodó igazolja, hogy a másodlatban kiállítandó okmánynak eltévedését legalább négy héttel a kérvény beadása előtt a hivatalos lapban közzétette.

110. §.

A másodlat kiállítása végett az illető a kari dékántól nyert engedély felmutatása mellett a quaestornál jelentkezik. A quaestor a kiállítást az egyetem anyakönyvei alapján eszközli és a másodlatba úgy az egyes tanárok, mint a dékánok neveit is maga írja be. A másodlat helyességéért a quaestor felelős.

A kiállított másodlatot a Rector aláírja s az egyetem pecsétjével ellátja.

A díjakra és kiadásra nézve a 108. §. határozatai érvényesek.

111. §.

A másodlat kiállítását a Rector a vallás- és közoktatási ministeriumnak följelenti.

IX.

AZ EGYETEMI HALLGATÓK BEADVÁNYAI.

112. §.

Az egyetemi hallgatók beadványai, az egyetem nyelvén szerkesztve, azon kar dékánjánál adandók be, melynek a kérvényező tagja, vagy melyhez a kérvény tárgyát képező ügynek eldöntése tartozik. Ez áll azon esetre is, ha a beadvány az egyetemi tanácshoz vagy az egyetem Rectorához vagy végre a kormányhoz lenne intézve.

113. §.

A ki a kar határozatával nincs megelégedve, ez ellen, ha a jelen szabályzat értelmében a jogorvoslat kizárva nincs, a határozat közlése napjától számított 8 nap alatt folyamodással élhet, melyet a kar dékánjának tartozik beadni. Ez idő eltelte után folyamodásnak helye nincsen.

114. §.

Az oly ügyekben hozott kari határozat ellen intézett beadványok, melyekben a kar a jelen tanulmányi és fegyelmi szabályzat szerint véglegesen határoz, egyszerű elutasító végzéssel intézendők el. Minden más esetben a kar a folyamodást, véleménye kiséretében a tanácshoz terjeszti.

115. §.

Az egyetemi tanácsnak a 113. és 114. §§. értelmében hozott határozatai azon kiegészítéssel nyernek alkalmazást, hogy a tanács a folyamodást, a mennyiben annak helye van, véleményes jelentés kiséretében a ministeriumhoz terjeszti fel.

116. §.

Az egyetemi hallgatók sem a dékáni, sem az egyetemi irodából az őket illető határozatok kézbesítését nem igényelhetik, hanem maguk tartoznak vagy személyesen vagy arra külön megbizandó helyettesük által a határozatok kiadatását szorgalmazni.

117. §.

Arról, hogy a határozat átvehető, a folyamodók a fekete táblán értesítendők. A fekete táblán lett kitüzés napjától számíttatik minden oly záros határidő, melyben bizonyos cselekvények a jelen szabályzat szerint teljesítendők.

Az egyetemi hallgatók ennélfogva saját érdekökben tartoznak a fekete tábla kiragasztványait éber figyelemmel kisérni és az ott foglalt hirdetményekről maguknak tudomást szerezni. A fekete táblán történt minden hivatalos kifüggesztés a kötelező erejü hirdetés természetével bir.

118. §.

Más, mint egyetemi hallgatóktól származó beadványokra kelt határozatok pósta útján bérmentetlenül csak akkor közöltetnek az illetővel, ha ezt a beadványban külön kérte és lakását világosan kitette.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministernek 1889. évi május 19-éről 2.749. sz. a. kelt

szabályrendelete,

a véderőről szóló 1889: VI. t.-cz. 25. §-a alapján az egyéves önkéntesi szolgálatot teljesítő kir. tudomány-egyetemi, műegyetemi és jogakadémiai hallgatóknak adandó némely kedvezmény tárgyában.

Az 1889: VI. t.-czikk 25. §-ának rendelkezése elapján az egyévi önkéntesek tényleges szolgálati ideje kizárólag a katonai kiképeztetés czéljaira lévén fentartva, ezentúl a tényleges szolgálatban lévő egyéves önkéntesek egyúttal valamely felsőbb tanintézetben tanulmányaikat nem folytathatják.

A törvény ezen rendelkezésével szemben azon egyetemi, műegyetemi és jogakadémiai hallgatókat, kik katonai szolgálatot kénytelenek teljesíteni, némi kedvezményben kivánván részesíteni, azokra nézve a fennálló egyetemi, illetőleg műegyetemi és jogakadémiai tanulmányi, valamint szigorlati szabályzatok ide vonatkozó szakaszaitól eltérőleg a következő kivételes eljárást állapítom meg:

I.

A BEIKTATÁSRA VONATKOZÓ INTÉZKEDÉSEK.

1. §.

Azon beiktatott tudomány-egyetemi illetőleg jogakadémiai hallgatóknál kik tanulmányaikat, az egyéves önkéntesi szolgálat teljesítése miatt 2, esetleg négy félévre meg-

szakítják, a beiktatás hatálya ezen időre is kiterjed (a nélkül azonban, hogy pusztán e beiktatás alapján bármely tanidő-beszámításról szó lehetne) s az ekként beiktatott hallgatóknak, a mennyiben az önkéntesi szolgálatot követő félév elején tanulmányaik folytatására katonai szolgálatok igazolása mellett jelentkeznének, újból való beiktatásuk nem szükséges.

2. §.

Azok, kik egyéves önkéntesi szolgálatukat felsőbb iskolai tanulmányaik megkezdése előtt akarják teljesíteni, az egyetemi (műegyetemi vagy jogakadémiai) hallgatók közé való beiktatásukat (fölvételüket) kérhetik, a nélkül azonban, hogy egyúttal az illető kar (szakosztály) egyes tantárgyaira a tanároknál is beiratkozhatnának.

Ezen beiktatás (fölvétel) hatálya szintén kiterjed a katonai szolgálat 2—4 félévére s az ekként beiktatott (fölvett) hallgatók, ha a katonai szolgálatot közvetlenül követő félév elején tanfolyamuk megkezdése végett beiratkozni óhajtanak, magukat újból beiktattatni (fölvétetni) nem tartoznak.

3. §.

Ezen előzetes beiktatás (fölvétel) megkivántatik azoktól, kik már a középiskolákban elnyert ösztöndíjukat felsőbb iskolai tanulmányaik megkezdése előtt teljesített önkéntesi szolgálatuk egy éve alatt is élvezni kivánják, úgyszintén azoktól is, kik önkéntesi szolgálatuk alatt ösztöndíjért kivánnak folyamodni.

3. §.

Minthogy az új véderő-törvény az egyévi önkénteseknek nem adja meg többé azon jogot, hogy szolgálatuk helyét szabadon választhassák s így megtörténhetik, hogy a

említettek önkéntesi katonai szolgálatukat azon helytől távol kénytelenek teljesíteni, hol felsőbb iskolai tanulmányaikat megkezdeni, illetőleg folytatni kívánják, ezeknek kivételképen szabadságukban áll, hogy előzetes b iktatásukat (fölvételöket), úgyszintén az 5. §-ban említett folytatólagos beiratásukat is, személyes jelentkezés helyett pósta útján bélyegtelen folyamodvány alakjában, melyhez a szükséges okmányok és díjösszeg melléklendők, kérhessék. Ily úton azonban csakis a quaesturai beiratkozás teljesíthető, a leezkekönyvnek a kotonai szolgálat teljesítése után a tanároknál való bejegyeztetése ezentúl is személyesen eszközlendő ki.

II.

BEIRATÁSI HATÁRIDŐK.

5. §.

A beiratkozás határidejéül azon egyéves önkéntes hallgatók részére, kik tényleges katonai szolgálatukat szeptember hó végén fejezték be, október hó 1—8 nepja tüzetik ki.

A tandíjmentességet érintő §§-ok annyiban esnek változás alá, hogy a tényleges katonai szolgálatból őszszel kilépettek eziránti folyamodványai szintén ezen határidőn belül nyujthatók be.

III. §.

AZ ÖSZTÖNDÍJAKRA VONATKOZÓ INTÉZKEDÉSEK.

6. §.

Az egyetemen, műegyetemen, jogakedémián beiktatott egyéves önkéntesek, amennyiben valamely ösztöndíjnak birtokában vannak, abban katonai önkéntesi szolgálatuk egy éve alatt is részesülnek.

7. §.

Az egyéves önkéntesi szolgálatot teljesítő beiktatott egyetemi (műegyetemi, jogakadémiai) hallgatók részére ösztöndíj a tényleges katonai szolgálat idején is adományozható.

8. §.

Azon ösztöndíjas egyéves önkéntesektől, kik az 1896: VI. t.-cz. 25. §-a alapján még egy második szolgálati évre utasíttattak, ezen év tartamára ösztöndíjuk élvezete megvonatik ugyan, hátralevő tanpályájuk tartamára azonban ösztöndíjukra való igényüket megtartják, ha a második katonai évnek letelte után közvetlenül tanulmányaikat folytatják.

9. §.

Azon ösztöndíjasok, kik tényleges szolgálatukat tanulmányaik befejezte utáni időre halasztják, szintén jogosultak arra, hogy katonai szolgálatuk első éve alatt ösztöndíjban részesíttessenek.

10. §.

A 6—9. §§-ban említett ösztöndíjasok ösztöndíjának adományozására, kiutalására és megvonására vonatkozó szabályok olykép alkalmazandók, hogy a megszabott szorgalmi feltételek az egyévi önkéntesi szolgálatot közvetlenül megelőző időből vizsgálandók meg.

11. §.

Az ösztöndíjnak az önkéntesi tényleges szolgálat egy évére való utalványozásáért az ösztöndíjasok azon tanintézet közvetítésével, melynél a megelőzött évet végezték, katonai szolgálatban létöknek hiteles igazolása mellett, a

vallás- és közoktatásügyi ministeriumhoz kötelesek folyamodni s megjelölni azon adóhivatalt, melynél az ösztöndíj ez évre utalványozandó.

12. §.

Az ösztöndíjak a szabályszerű részletekben fognak utalványoztatni s e részletek a közvetlen katonai parancsnokság által láttamozott nyugtákra lesznek felvehetők.

13. §.

Az ösztöndíjaknak az ú. n. szigorlati évre való meghosszabbítását, úgy, mint eddig, ezentúl is esetről-esetre fogom elhatározni.

14. §.

Ezen az ösztöndíjasokra vonatkozó rendelkezések csakis annyiban irányadók, a mennyiben azok különös ösztöndíjalapítványi rendelkezésekkel nem ellenkeznek.

IV.

AZ ORVOSTANHALLGATÓKNAK ADOTT KEDVEZMÉNYEK.

15. §.

Azon orvostanhallgatóknak, kik egyetemi tanpályájuk alatt mint egyéves önkéntesek április hó 1-én fegyver alatti szolgálatuk félévére vonulnak be a hadcsapathoz, ekként félbeszakított félévük teljes félévül számíttatik be. Ezen csonka félévben netán hallgatott azon tantárgyak azonban melyeknek csakis egy féléven át való hallgatásuk kötelező, be nem számíthatók.

Az április hó 1-vel fegyver alatti szolgálatra bevonuló orvostanhallgatóknak szóban forgó nyári félévök katona

könyvük előmutatása mellett az egyes tanárok által már márczius hó utolsó hetében aláirandó, a félévnek dékáni láttamozása azonban csakis az önkéntesi szolgálat megtörténtének igazolása után, az egyetemi tanulmányi, fegyelmi és leczkepénz-szabályzat 73. §-ának megfelelően, s anélkül, hogy a 77. §-ban megkivánt kérvényt benyujtani tartoznának, eszközlendő.

16. §.

Azon beiktatott orvostanhallgatók, kik akár egyetemi tanpályájuk megkezdése előtt, akár annak megszakításával teljesítették egyéves önkéntesi szolgálatukat már végbizonyítványuknak megszerzése előtt, a 10-ik félév folyamán tehetik le az elővizsgálatokat és az előszigorlatot, vagy — ha ezeket már korábban letették volna — az I. gyakorlati szigorlatot, feltéve, hogy az illető vizsgálat, illetőleg szigorlat tantárgyait már szabályszerűleg hallgatták.

17. §.

Ezen rendeletem annak kihirdetése után azonnal életbe lép.

Budapesten, 1889. május 19-én

Gróf Csáky Albin,

vallás- és közokt. m. kir. minister.

BENMELWEISORVOSTUNG KÖNYVTÁRA

TARTALOMJEGYZÉK.

I. Egyetemi hallgatók osztályozása	3. l.		1. §.
A) A rendes hallgatók beiktatása és beiratása	3—12.	„	2—31. „
B) A rendkívüli hallgatók beiratása . . .	12—13.	„	32—39. „
II. Az egyetemi hallgatók nyilvántartása . . .	14.	„	40—42. „
III. Az előadások tartása és választása	15—17.	„	43—50. „
IV. A beiktatási díj és a tanpénz	17—21.	„	51—69. „
V. Az előadások látogatása	22—25.	„	70—79. „
VI. Az egyetemi fegyelem	25—31.	„	80—96. „
VII. A szünidők	31.	„	97—98. „
VIII. Eltávozás az egyetemről (távozási és végbizonyítványok, ezek másodlatai)	32—34.	„	99—111. „
IX. Az egyetemi hallgatók beadványai	35—36.	„	112—118. „
X. Az egyéves önkéntes katonai szolgálatot teljesítő egyetemi hallgatókra vonatkozó szabályrendelet	37.	„	
A) A beiktatásra vonatkozó intézkedések . .	37—38.	„	1—4. „
B) Beiratási határidők	39.	„	5. „
C) Az ösztöndíjakra vonatkozó intézkedések . .	39—41.	„	6—14. „
D) Az orvostanhallgatóknak adott kedvezmények	41—42.	„	15—16. „

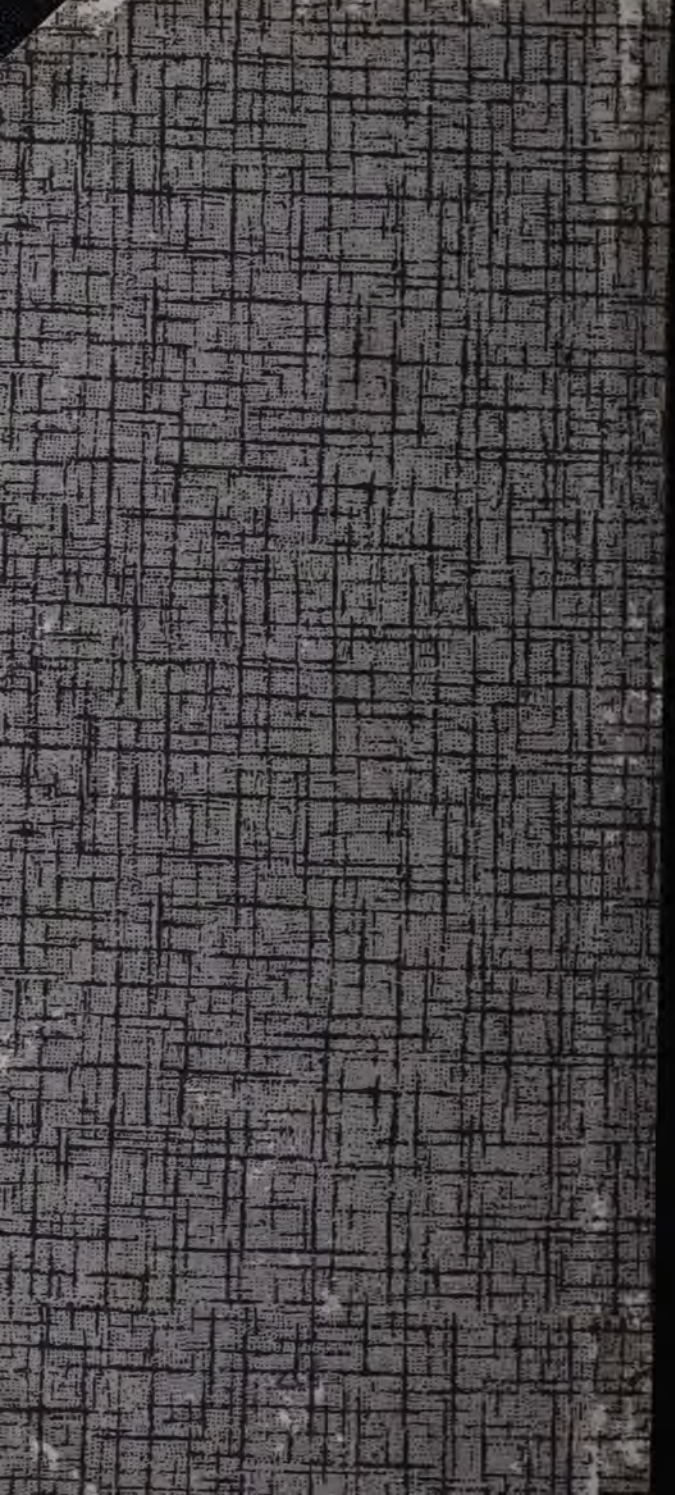

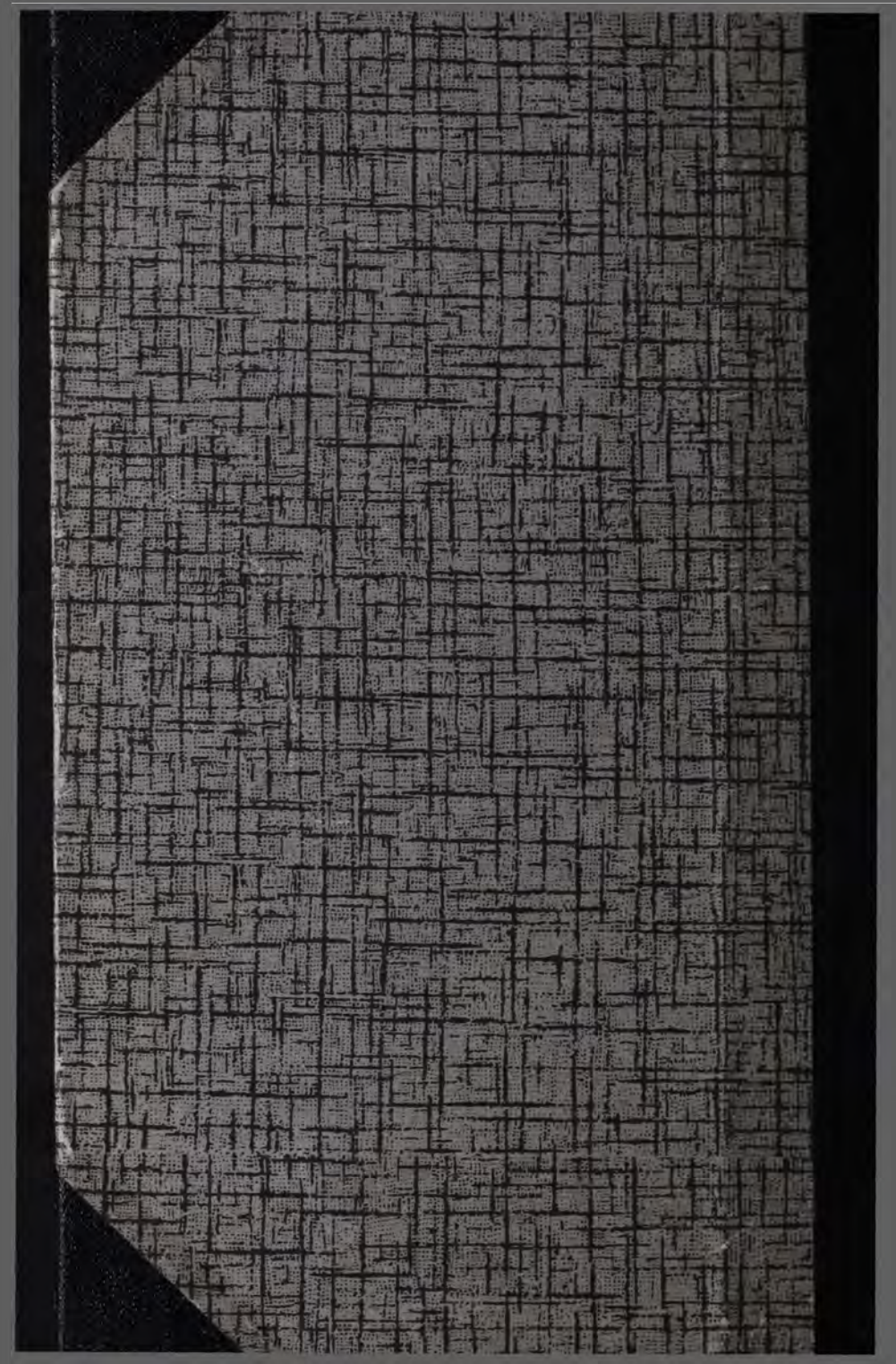

XLII 14 14

SEMMELWEIS ORVOSTUDOMÁNYI EGYETEM
KÖNYVTÁRA